

2. 1002
5-33-8

07-014 1/2

John Carter Brown
Library
Brown University

4.19

G

Sabin 13805

RPJCB

Venduntur. AMSTELÆDAMI.
Apud, JOANNEM WOLTERS. A. 1697.

PHILIPPI CLUVERII
INTRODUCTIO
College IN UNIVERSAM *Library*
GEOGRAPHIAM

Tam veterem quam novam

BROWN

Tabulis Geographicis XLVI. ac Notis olim ornata

UNIVERSITY.

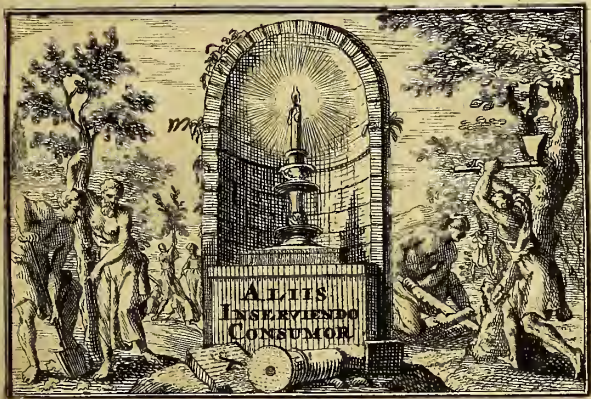
à

JOHANNNE BUNONE,

Jam verò locupletata Additamentis & Annotationibus

JOH. FRID. HEKELII & JOH. REISKII.

Cum privilegio Ordinum Holl. & Westfrisiæ.

Venduntur AMSTELÆDAMI,

Apud **JOANNEM WOLTERS,** Bibliopolam
op't Water, M DC XCVII.

Faint, illegible text within an oval-shaped stamp.

Faint, illegible text within a rectangular stamp.

RPJCB

V I R I S

*Præcellentissimis, Clarissimis, omnigenaque
eruditione ac singulari humanitate
Spectatissimis.*

D. JOHANNI GEORGIO GRÆVIO

Regis Magnæ Britannæ Historiographo, Politices, Historiarum & Eloquentiæ Professori in Academia Ultrajectina.

D. JOHANNI MENSINGÆ

Eloquentiæ & Historiarum Professori in Academia Groningæ & Ommelandiæ.

D. JACOBO PERIZONIO

Eloquentiæ & Historiarum Professori in Academia Leidensi.

D. GUILIELMO COETIER

Jct. Historiarum & Eloquentiæ Professori in Celeberrima Frisiorum Academia quæ est Franekeræ.

D. THEOD: JANSONIO ab ALMELOVEEN

M. D. Eloquentiæ & Historiarum, Professori in Academia Gelr. Zutph. quæ est Harderovici.

(Eo ordine, quo ad Academicam dignitatem sunt promoti.)

S. P. D.

JOANNES WOLTERS.

* 2

VIRI

V I R I
H U M A N I S S I M I,
H O N O R A T I S S I M I Q U E.

Geographiam, five Scientiam illam, quæ circa Orbis terrarum descriptionem versatur, cuncti qui ad solidam aliquam elegantiorum literarum cognitionem adspirant, maximè esse necessariam, juxta mecum omnes hodiè fatentur. Si enim nihil aliud ad ejus commendationem dici posset, quàm eam Historiarum scientiæ omnium nobilissimæ & pulcherrimæ non solum magnam fœnerari lucem, sed etiam arctissimo quodam nexu, cum ea esse conjunctam, satis tamen causæ esset, quare omnes in ea discenda elaborandum sibi esse existimare deberent. Verum cum multæ insuper aliæ sint utilitates ex hoc studio in cultores suos redundantes, quas quidem impræfens enarrare velle nihil aliud foret, quam lucernam in meridie accendere, omnifanè laude celebrandi sunt illi viri, qui non tantùm Juvenes ad hoc studium summopere cohortati sunt, sed etiam id egerunt, ut diffusam hanc & latè patentem scientiam in breve quoddam Compendium redigendo discantibus facili quadam methodo consulerent. Inter hos, si non ceteris anteponendus, certe non infimus habendus est PHILIPPUS CLUVERIUS, qui non solum hoc nomine laudem meretur, quod mira quadam brevitate & facilitate in sua ad Geographiam INTRODUCTIONE usus est, sed etiam, quod præcipua Historiarum capita suis quæque locis inseruit,

D E D I C A T I O.

ruit , eo consilio , ut Adolescentes bina hæc studia tanquam gemella , ab initio conjungenda esse intelligerent. Quæ quidem re maximam eum apud omnes eruditos iniisse gratiam , satis testatur Libri ejus non una in regione sæpius iterata impressio , nec non voces illæ ubique pene conquerentium de exemplarium penuria , simul ac eorum copia haberi amplius non potest. Hæc cum ita se habeant , non inutilem me Reipubl. Litterariæ navaturum esse operam existimavi , si CLUVERII diu jam & à multis desiderati novam , eamque nitidissimam editionem adornarem. In quo quidem minime me fefellisse opinionem meam , argumento est singularis applausus , quo tot viri præstantes conatus meos , quam primum eis innotuissent , persecuti sunt. Quos inter cum vos , PROFESSORES CLARISSIMI , non minus eluceatis , quam Luna inter stellas minores , quorum calculo noster hic labor est probatus , Vestro etiam nomini eum inscribi nemo mihi vitio vertet. Nam si eruditum hoc opus haud dubie tantum eruditis debetur , iisque de Re Litteraria bene meritis , ad VOS jure meritoque spectare haut ullus inficias ire potest , utpote quos omni liberali doctrina politissimos , insigniaque seculi nostri ornamenta non solum loquuntur Librorum præstantissimorum , qui hodie eduntur , tituli , verum & tantus numerus discipulorum , qui ab ore Vestro quotidie pendent , & à Vobis vera solidaque Litterarum , in quibus excellitis , id est , optimarum cognitione instruuntur. Præterea cum id spectarem , multum æstimationis Libris plerumque accedere ex commendatione Doctorum Virorum ; hoc quoque nomine ad VOS præcipue recurrendum erat , ut essent , qui Liberalium Artium Studiosos

D E D I C A T I O.

nova plerumque spirantes affectantesque , docerent , non esse librum contemnendum , quod ætas recentior eum nobis non dederit ; sed maxime hodiernum suspiciendum , utpote qui tantus etiam à doctissimis habetur , ut nostram ætatem vix vidisse ei parem facillime fateantur. Atque hæc potissimum sunt rationes , quibus adductus NOMINA VESTRA præfigi volui. Quod restat , id unum peto ut , quod hic ausus sum , non tantum boni consulatis , sed & benignis oculis hoc opus porro aspicere dignemini , Vestraque autoritate & commendatione pro virili adjuvare pergatis.

LECTO-

LECTORI BENEVOLO

S. P. D.

Non Auctores solummodo antiquos, Græcos Romanosque, sed ex ævo medio barbaroque plures hac distinxit cura, hac meditatio diu exercuit, ut tironibus geographicam institutionem brevi & perspicuo libello conclusam traderent, firmissime inprimerent. Huc multa Græcorum veterum περὶ γεωγραφίας aut ἐξήγησις i. e. de situ orbis commentarii pertinent: Quales adhuc extant à Scylace Caryandensi, Marciano, Artemidoro utroque, Dicæarcho & Isidoro compositi, sed ab Hæschelio unum in corpus redacti. Ut de Dionysio Alexandr. Ptolemao, Stephano, Anonymisque multis mentio nec fiat in præsentî, Roma nobis Pomponium Melam, Plinium, Solinum, Æthicum reliquit. Hos factò agmine sequebantur Arabes, cum ad ipsos doctrina liberalior trans oceanum octavo & nono sæculo migrasset, scriptisque compendiis præcepta geographica instillarunt; Jacoutus puta, Ibn Maraf, Abulfeda, princeps Hamataus, cujus versionem ab Schickardo additam Hottingerus in Bibl. Orient. memorat, Schalahaddinus plerique ἀνέκδοτοι, & Nubiensis à Gabr. Sionita editus: Ut alios in Bibliothecis quotquot adhuc latitant, omitam; Græcos iidem ex ætate media Psellum, Epiphanium, Phocam, Nicetam & plures Anonymos, quorum unus opera studioque Gothofredi prodit. Postea cum litera humaniores à tenebris, quibus oppressæ diu jacuerant, caput extulissent, Viri docti ad geographica rudimenta quam brevissime instillanda manum & animos applicuerunt. Hinc tot Epitomas, Synopses, Breviaria, Compendia, Sceletæ, Theatra, Enchiridia & Specula in lucem edita videmus; neque superiore tantum proximo, sed hoc nostro etiam quod procurrit, sæculo. Noster autem Cluverius introductionis titulum parallelo Geographia, quam meditabatur, veteris & novæ opusculo inscripsit, tum ut vias adolescentibus emuniret commodissimas, tum ut vestigia Scriptorum antiqua ipse insisteret. Quot enim Philosophicas ἐσαγωγὰς i. e. introductiones adhuc superstites habemus? Nec à Porphyrio solum, quem ἐσαγωγὸν i. e. introductorem interpretes vocarunt, sed ab aliis tam Græcis quam Latinis Scriptoribus. Non quidem iis introductio proprie dicta, & cum motu locali aliquo conjuncta in mentem venit, nec forensis judicio quondam Romano receptissima, sed libraria sive doctrina sive scriptio, que primis artium elementis traditis lectorem ad eas, tironem maxime introducit: Ut Hesychius rectissime ἐσαγωγὴν ἢ ἐσῆγησιν ὁδὸν ἀναγνώσεως reddiderit sive doctrinam. Hunc sibi scopum superiore sæculo præfixerunt Balth. Mercator, Æl. Anton. Nebriffensis, & Is. Dodonæus, Isagoge cosmographica conscripta; nec alium Salmanticenses introductionibus in cosmographiam variis conjunctim editis A. 1557. Eadem plane instituti ratio, eademque lex fuit, quam tenuerunt hoc nostro sæculo Georg. Fournier, Joh. Blancanus, Heidmannus, & noster potissimum Auctor sua introductione ad Geographiam veterem novamque composita. Hic enim libellus simulac Lugdunî apud Batavos in usum exiit communem, applausu vario exceptus, non

* *

apud

apud Belgas solum sed Germanos etiam typis iterum exscribi debuit: Idem non ita multo post versione Gallica A. 1667. apud Parisinos, apud Norimbergenses A. 1679. Germanica ornatus; à Pet. Lambecio in tabulas synopticas, ab aliis viris CLmis in Manuale aut Enchiridion redactus iterum apparuit. Tandem Bunoniana sive Wolffbüttelensis editio multis tabulis & annotationibus instructior successit, majusque libello pretium, & honestam in Scholis omnibus existimationem peperit. Tantum eminet hucusque introductio nostra Cluveriana, ut pote Liber, qui raram nostro seculo felicitatem expertus fuit, ut cum exiguo sui merito à multis magni fiat, sed tamen non inutilis, si cum Cl. V. Joh. Bunonis commentario legatur. Hæc est censura Viri celeberr. J. C. Becmanni in Præcognit. Geograph. peracuta, quam ne durius strinxisse videatur, ipse temperat, libelloque suam felicitatem & utilitatem asserit: An utraque cum magno, an exiguo hujus merito asseratur, alii judicabunt, quibus tot editiones, tot versiones, tot nata ex hoc uno compendia non improbantur. Cum enim Scriptores omnes Geographici tum recentiores, tum præsertim veteres multa passim omiserint, plura falso tradiderint: Ipsaque adeo Geographia vetus maxime, quin nova etiam aut manca & imperfecta, aut suis alicubi erroribus sedata fuerit: Nec mirum est, compendiis, synopsi & introductionibus novos aut vitia, & hæc quidem aliis perpanca levique, aliis vero plura & gravia subrepsisse. Heredes igitur Bunoniani quoniam sumptus suos & operas libelli hujus iterata toties editione nunquam perdididerunt, publico tironum commodo ut inservirent, novas tabulas xri clarius incisas, observationes & supplementa quadam voluerunt accedere; ne moles tamen opusculi modum veterem, aut vetus pretium nimis transgrediatur. Unum illud superest, quod in limine adhuc moneri cupiunt hæredes de notis prioribus & posterioribus dignoscendis: Prioribus aut pristina nota suo signo, stellula nempe aut lunulis, aut parenthesi gaudent; posteriores & novæ omni carent indicio. Tu autem, Lector benevole, hoc nostrum, quodcumque bono publico impertitur, studium fove, Cluverianis, si lubet, præceptis, additionibus, notis utere, omnesque res tuas ad æni sententiam gere, perfice, absolute.

TRES EPISTOLÆ

Prioribus editionibus præmissæ nunc sequuntur.

VIRO Clarissimo & Eruditissimo Domino

JOHANNI BUNONI

Officia & salutem!

SI verum est *Plinii* effatum ad Cæsarem *Vespasianum*, magna pars studiorum amœnitates quærimus: quid jucundius aut magis amœnum in peregrinatione literariâ, quam sine sumptu, sine viatico & absque omni deprædationis aut mortis periculo, omnium terrarum superficiem peragrarè, inde cœlum intueri & dimetiri, immensum oceanum penetrare, ejusque ambitus, secessus, & abdita sicco pede percurrere, regiones in tractus, mundum ipsum in partes sibi dividere, provinciis terminos & fines ponere, origines & cursus fluminum adspicere, urbes, oppida, arces, castella intrare, penetralia visitare, & absque metu recedere, montes ascendere, valles & sylvas pervagari, & totum terrarum Orbem suum facere? quæ omnia *studium & amor Geographiæ* tutò concedit. Si autem cum delectatione *dignitatem & utilitatem* quæris, quid divinius, quam sicut temporum cognitione ad DEI ipsius æternitatem, sic tot locorum scientiâ quodammodo ad ejus immensitatem accedere? *Historia* insuper ipsa est cœca, inamœna & fluxa, si *Geographiam* non habeat comitem. Mundus est ampla nostra civitas, magna (ut *Varro* ait) homulli domus, quid turpius, quàm si civis civitatis suæ vias, & domesticus ædium, quas colit, aditus ignorare velit? Nescire velle, quid alibi geratur, aut gestum sit, hoc est, se ipsum suo ergastulo, carcere affectatæ inscitæ, includere. *Philippus Cluverius* admirandæ sedulitatis, & indefessi in *Geographiam* amoris homo, ipsis *Italiam*, *Siculis* *Siciliam*, *Germanis* & antiquam illam & novam *Germaniæ* faciem, omnibus autem orbem terrarum ostendit, omnesque partes, si fata voluissent, accuratius erat ostensurus. At sicut *Tiberius Cæsar*, teste *Plinio*, olim *Apionem* Grammaticum vocavit Cymbalum mundi, *Plinius* autem ipse, publicæ famæ tympanum, & adeo ipse *Apion* scripsit, immortalitate donari à se eos, ad quos aliqua componeret. Ita nihilominus verò propius erit, *Cluverium* hac rerum famâ & dono conferendæ immortalitatis celebrem dici, qui tot loca suis natalibus, memoriæ, vitæ & honori resti-

HERM. CONRINGII

restituit, terrarumque situs, possessiones & naturam docendos adhuc undique docet. Fatetur ipse variis fortunæ casibus jactatus, omne reliquum vitæ suæ, procul rebus civilibus, procul negotiis publicis, & procul omni inquietiore cœtu, uni Historiæ, Geographiæque antiquæ studio impendere decrevisse: Quàm multa etiam egregia præstiterit, Scholæ & Academiæ loquuntur, mors autem præproperea reliquos conatus anticipavit. Diligentia autem & opera tua, *Clarissime Dn. Buno*, non minus egregia & laudanda est, quam in ampliando Geographiæ & Historiæ studio hæctenus exhibuisti, *Cluverianosque labores* ita in luce locasti, ut decus & usum in Scholis undiquaque habeant & accipiant: Augmenta etiam hæc tua, quæ introductioni Cluverii non sine labore, ut apparet, & multa rerum notitia inseruisti, sicut undique collecta & accurata sunt, ita *necessaria* erunt, nec minus ob rerum jucundarum, nec omnibus notarum multitudinem, & varietatem fertiles, & cum voluptate præbebunt usus, accedente tanto ipsarum *Tabularum* numero. Continuabis, verâ eruditione plenus, cœptos in rem literariam labores, memor *Sallustiani* dicti, eum demum vivere & animâ frui, qui honesto negotio intentus, præclari facinoris aut artis bonæ famam subinde quærit. Conatibus tuis felices porro successus sincerè apprecor, & longum vale publico, cui natus es, bono. Dat. Welferbyti 10. August. 1661.

*Iustus Georgius Schottelius. D.
Consiliarius Guelphicus.*

HERM. CONRINGIUS
JOHANNI BUNONI V. C.
S. P. D.

DUO sunt Geographiæ doctrinæ summa quasi genera, eaque multum diversa, *clarissime Buno*: quorum alterum *μαθηματικόν* dixeris, alterum *ισορικόν*. Enim verò illud nihil est aliud, quam Orbis terræ partium secundum longitudinem & latitudinem ex Mathematicis principiis facta descriptio. Quæ proinde veluti *ὑπάλληλος* est Arithmeticiæ, præprimis verò illi Geometriæ parti, quam *τριγωνομετρίαν* appellamus; perinde ferè atque sunt Optica, Mechanica, Musica, Hydraulica, Gnomonica, Dioptrica, aliaque id genus quàm multa. Quamvis sanè etiam aliis hæc Geographia (quæ si vocis primam vim spectes, verè est *γεωμετρία*) adminiculis utatur (sicut nostra hac ætate admiranda illa Magnetica vis in auxilium assumi solet) omnia tamen diriguntur potissimum Mathematicis regulis. Cæterum est quidem hæc Geographiæ tractandæ ratio maximè accurata, nec enim terræ partium mensuram exquisitè quidem aliter definieris; est quoque & astrorum scientiæ summæ utilis, saltim ex parte aliquâ, quandoquidem cœlestium motuum calculus, nisi ad compertæ exploratæque latitudinis, & longitudinis loca exigatur, constare sibi non potest; est denique cum aliis, tum nauticis præcipuè per vastum Oceanum instituendis negotiis, quæ hodiè præ lucris amore insanis adeo conatibus peraguntur, perquam commoda; ac proinde optan-

E P I S T O L A.

da, profectò etiam humanæ vitæ: Attamen simul illa est difficillima acceptu; fortassis etiam nunquam integrè impetranda. Nec verò nisi à multum eruditis comparari poterit, & magno studio, vel unius alteriusque loci omnibus numeris (ut ita dicam) accurata mensura. Omnium igitur locorum orbis universi plenam ejusmodi cognitionem, quis vel ausit exspectare, in eorum qui talia docti sunt, exiguâ multitudine? Sed & requiritur huc rerum sive cœlestium sive terrestrium quarundam diligens & plena otii exploratio. At nihil est verius eo, quod ingenuè asseruit Athanasius Kircherus, nunquam satis laudati operis de arte Magnetica libro secundo parte quinta cap. 6. q. 2. disquisitione ultima. *Magna, inquit ille, cautela & circumspèctione in experimentis capessendis opus est, antequam rem ita sese habere asseratur: dici enim vix potest, quàm saepe aliud, quàm quod intenditur, proveniat. Quod cum in omnibus, tum in Magneticis observationibus verum est, videmus excellentissimos & longo diuturnoque usu exercitatisimos artifices diversitate observationum adeò perplexos reddi, ut saepe quid dicant sentiantque, nesciant: Quod & Keplerus de se ipso ingenuè fatetur. Qui cum post septies observatam diametri solaris quantitatem, semper diversam, nunquam eandem deprehendisset, impatientiâ motus, de Astronomiæ perfecta instauratione, parum absfuit, quin conclamatum scripserit. Inest enim visiva potentia, & humoribus opticis, nunc compressionem dilatationemque, modò propter aliam & aliam dispositionem organi jam ex infinita diversitate mediorum, in quibus aliter atque aliter species refringuntur, nescio quid deceptitium: Ut proinde mirum non sit, diversas inde permanentes observationes ingentem eorum materiam inducere. Adeò ut ausim affirmare, observationem, ut perfecta sit & omnis erroris fallaciaque expers, ab angelo fieri debere. Quod tamen nolim ita accipi, quasi cœlestium observationum nulla sit certitudo. Est enim; sed perfecta omninò observatio rariùs reperitur. Prorupit verò in hæc verba Kircherus, posteaquam prolixè & maximâ industriâ congestisset complura in id, quo possit certa ratio haberi latitudinis omnium locorum in terrâ per experimenta facta: dixisset item quam plurima de Magnetis lapidis in polos directione pariter, & ejusdem à linea meridiana multiplici declinatione, in quorum exacta notitiâ: *ὀρθότης* nostri temporis Geographi Mathematici maximum illius doctriinæ, imò unicum præsidium, aliquamdiu collocavere: Cumque tandem coactus veritatis vi fuisset fateri ipsiusmet illius Magneticæ variationis multiplicem variationem, atque adeò nec ab illa quidem cognitione certam indubitamque latitudinis inveniendæ artem posse exspectari. Id quod est longè verissimum: Perinde atque laudanda est ejusdem ingenua confessio de impossibili investigatione certæ longitudinis per Magnetem; quam habet ejusdem libri parte sexta problemate sexto. Quàm difficilis autem sit & alia quævis ratio certò explorandi elevationem poli sive latitudinem, non obscure profectò videtur indicare præstantissimorum quorumvis Mathematicorum, post multiplicia experimenta, & inter sese & cum semet ipsis de uno eodemque loco dissensio. Non dubitavit fanè ipsummet Tychonem, de ea, quæ Uraniburgi est, poli altitudine; inconstantiæ arguere Martinus Hortensius: quamvis illa fateor scrupulum non excedat. Eiusdem Tychonis errorem circa altitudinem Pragensem, post Snellium accuratissimum utique Mathematicum, perstrinxit etiam Ricciolus in suo Almagesto. Quanto difficilior autem Longitudinis certa investigatio! Certè ut Latitudinem,*

HERM. CONRINGII

diligentissima cum sideribus factâ collatione, tandem acquiri posse haud negaverimus, de Longitudinis tamen firmâ ratione comparandâ, propemodum est, uti desperemus. *Non ita pridem*, ait idem, quem antè laudavi, Kircherus, proœmio in partem quintam libri secundi, *vir Geographica disciplina peritissimus, ad me Romam misit Tabellam discrepantia Geographorum in unius Roma & Colonia, celeberrimarum licet urbium, longitudine & latitudine assignanda propositam: In qua quindecim auctores allegat, ad unum omnes non in longitudine tantum, sed & latitudine harum urbium assignanda discrepantes.* Quid dixerimus de aliis locis minus celebribus, minus vicinis? Quid dixerimus de locis omnibus universi orbis? Inter antiquos Græcos Mathematicos sanè est conatus dare posteritati ejus generis plenam Geographiam ipsemet Claudius Ptolemæus (una certe illa ex omni isthoc ævo hodie superest) quanta autem ille errorum portenta tradidit? *Si quis voluerit Tabulas Ptolemaicas cum modernis leviter conferre* (rectè scribit idem Kircherus) *in sola India Orientalis ora comperietis modernas à Ptolemaicis discrepare modo triginta, aut quod dicere videt, quinquaginta gradibus: qui ad Æquinoctialem circumum efficiunt milliaria Germanica communia quadringenta quinquaginta.* Nemo Geographorum Astronomorumque nostri ævi de Ptolemæo non idem conqueritur. Dixerit quis fortè, faciem terræ mutasse multùm ab ævo Ptolemæi. Mutavit sanè: At grandis adeo mutatio, quâ sit effectum, ut in nostri ævi statum vetera omnia Ptolemaica fuerint traducta, cuinam fiat verisimile? Enim verò haud quidem pauca hodieque supersunt in septentrionalibus etiam hisce terris indicia ingentis factæ mutationis, (quæ inter, me quidem judice, & illæ muscæ & ranæ aliaque similia succino comprehensa indicant, aridum olim fuisse, ubi nunc Balthicum mare super succini divitias est diffusum) at illa mutatio omnis facta jam tum olim videtur vi magni illius diluvii, quo terra universa fuit obruta: A Ptolemæi autem ævo nihil simile contigit. Ptolemæi præterea exemplo Geographiam hanc etiam Arabes nonnulli excoluere, sed præter Asiatica & Africana vix illi quicquam ferè attigerunt, illa autem ob longinquitatem tuta sunt ab examine nostro; licet etiam apud credulos facile inveniant fidem, suspicione tamen prudentium haud temerè patiuntur sese eximi. Recentiores Europæi nostri, sparsim quidem, non tamen sine insigni profectu, doctrinam hanc excoluerunt. Quamvis enim tenebras etiam ostuderint, vel certè molestias creaverint haud exiguas, temerario ausu mutandi pro lubitu primum meridianum; nec omnium mensuram hæcenus vel aggressi sint explorare; in multis etiam explorandis minùs feliciter sese gesserint; vel scilicet solis Magneticis auxiliis subnixi, vel non justa cura cum cœlestibus instituta terrestrium collatione: Attamen negari haud potest, multorum illos passim per universum orbem locorum mensuram situmque jam prodidisse; atque adèò, si non quantum ad Astronomiæ & maritimarum navigationum, tamen ad communem vitæ usum, Geographiam mathematicam haud parum nostra ætate excultam esse: Certè longo intervallo (sive amplissimam terræ partem veteribus planè incognitam, sive majorem solito in mensura cognoscenda industriam spectemus) nostra tempora superare isthac in re Ptolemaicum ævum, multò magis Eratosthenis ant Hipparchi secula. Quin imò, etsi omni ex parte absoluta universi orbis Mathematica Geographia excedat captum humanarum virium, eoque sperari nequeat: non dubito tamen;

E P I S T O L A.

men, observato illo, quod ingeniosissimus Athanasius Kircherus dedit consilium, brevi magnum illius doctrinae incrementum secuturum: Ut fortassis ulterius ne voto quidem opus futurum sit.

Longè minoris operæ est & expeditu facilius Geographiæ illud studium, quod Historicum appellavi; si præsertim non nisi tui temporis rationem habere animus sit. Quin imò videtur majus quodque studium egredi limites hujus doctrinae. Et verò obtentu hujus Geographiæ bona pars Historiæ cum naturalium tum civilium rerum potest doceri: quæ tamen seorsim atque alio loco potius fuerit tradenda. Is verò τὰ πλείεργα docendi mos jam tum olim inoleverat. Aristoteles sanè in Rhetoricis affirmat, ὅτι πρὸς μὲν τὴν νομοθεσίαν αἱ τῆς γῆς περιόδοι χρήσιμοι, ἐντεῦθεν γὰρ λαβεῖν ἐστὶ τὰς τῶν ἐθνῶν νόμους. Sunt videlicet illæ τῆς γῆς περιόδοι, libri itinerarii, quibus terrarum situs & descriptiones continentur: Cujusmodi ex prisco ævo hodieque superant opuscula Scylacis Caryandensis & Hannonis Carthaginensis, multum diversa ab Itinerario Antonini, quod appellatur, & Burdegalensi, Tabulisque Peutingerianis, ut & Periplus Arriani & Marciani Heracleotæ. Pertinent autem utique omnia talia ad hoc genus Geographiæ. Atque Aristoteles quidem videtur potissimum, præter opusculum Scylacis (quem perperam nonnulli Dario Codomanno æqualem faciunt, cum fuerit missus à Dario Hytaspis filio, ignotas Africæ terras exploratum, ceu narrat Herodotus) habuisse in animo Eudoxi opus περιόδος τῆς γῆς titulo olim celebre: Ipsemet verò satis ostendit, minùs sibi placere illam operosiozem naturalium civiliumque rerum cum Geographicis mixtionem, seorsim animalium historia doctissimis scriptis exhibita, seorsim item præclaro opere omnium fere civitatum non Græciæ solum, sed etiam Barbariæ moribus institutis & disciplinis descriptis. Ad quod exemplum sua componens Theophrastus, seorsim item multijugis voluminibus cum leges omnium gentium tum plantarum historiam fuit persecutus. Quale quid videtur post & Dicaearchus præstitisse, ut Theophrasti discipulum agnosceres; tales enim fuerunt illius tres libri de populis Græciæ, eorumque civitatibus ac moribus, quorum hodieque exigua quædam fragmenta superant. Cæterum paulo post relapsus videtur iterum ad priscum ferè institutum ipsemet Eratosthenes: parcius tamen. Quapropter scribit libro secundo Strabo, illum ποῦναρχὸν ἐκπίπτειν πρὸς τὸ ἐπισημονικὸν τῆς περιειρημένης ἰστορίας: vitio scilicet vertens Eratostheni, quod sæpius versetur in iis, quæ sunt ἐπισημονικά h. e. quæ propria magis sint Geographiæ Mathematicæ, quam scientiam appellat. Id quod tamen in Eratosthene ego quidem potius laudaverim, ut qui tenuerit in historiis modum: Quem utrum observaverit ipse Strabo, fortasse haud injuria dubites: quamvis omnia ejus plena sint variæ solidæque doctrinae, civilium cumprimis rerum: quarum scientiâ valuisse virum vel una illa Masfiliensium reipublicæ descripto indicaverit. Pomponium Melam, & Solinum, & Latinos paucos alios religiosiores dixeris: nisi prodidissent, fecisse id præ inopia eruditionis, non sapiente aliquo consilio. Idem verò planè est genius scriptorum, quæ Anonymus ille Nubiensis, & Abulfeda ex Arabum natione ad nos transtulerunt: quanquam Abulfedam meritò illis omnibus prætuleris peritia Geographiæ Mathematicæ, & accuratioris tractationis. At cum mille amplius annos Geographiæ studia omnia per Europam refraxissent, eaque non nihil vicissim erigere caput.

coepif-

HERM. CONRINGII

coepissent, seculo præcedente, multum denuò illà Historiæ nimîa abundantîa Geographiam oneravit cumprimis Sebastianus Münsterus : culpandus ideo etiam, quòd fere totus sit in Germaniæ rebus narrandis, cum universi tamen orbis (cujus Germania est pars perquam pusilla) descriptionem dare debuisset. Alii parcius quidem historica illa persecuti sunt, attamen & hos deprehendas occupari in narrationibus à Geographiæ negotio planè remotis. Quo vitio laborant profectò etiam illa, quæ nitidissimis suis tabulis Geographicis Ortelius, Mercator, Hondius, Blavius, aliique addiderunt. Et sanè, si verum fatendum est, sola illa quæ ad situm ac mensuram regionum populorum urbiumque attinent, narrare, Geographici est argumenti : reliquum omne ab illo quidem loco alienum; quantum vis & illæ narrationes multum habeant cum jucunditatis, tum etiam commodi. Enimverò in qualibet methodo atque disciplina sunt illa sola domestica & propria, quæ primò ac per sese competunt objecto, circa quod versandum est: nec temere illi sunt limites egrediendi. Illis sanè haud observatis, usû venire solet, ut identidem quæ docenda erant, non doceantur, doceantur autem quæ docenda saltim ibi non erant, & τὰ πέραν τοῦ ἔργου excludant. Jam verò habet pro subjecto Geographia tellurem: at non simpliciter (pertineret enim isthuc penè omnis naturalis historia imò Philosophia, pertinerent omnes artes, pertineret omnis humanarum rerum historia, pertineret universa Philosophia practica) sed in tantum duntaxat, in quantum partes terræ omnes sunt varii situs, variæque longitudinis & latitudinis. In hoc campo igitur & demonstrationes & narrationes Geographicæ debent decurrere: si extra illum vagentur, in vitio sunt. Nec enim in hisce solis licèt occupati, non satis invenient Geographicæ magistri, quòd agant: Amplissimum scilicet terræ spatium & ingens multitudo ejus est partium; quarum situm narrare, in officio illius disciplinæ est. Crevit certè labor plurimum, ex quo Americæ, quam vocant, & tot insularum Oceani cognitio centum & amplius annorum intervallo accessit. Crescit paulatim magis magisque, novis subinde terris industriæ navigantium versus Antarcticum præcipuè polum sese aperientibus. Quæ omnia doctissimos quoque veteris avi latuerunt. Nec enim nunc moror de Atlantide Platoni prodita, aut illos S. Clementi Romano in Epistola ad Corinthios memoratos trans Oceanum mundos, aut denique felices Phœnicum & Carthagenensium ultra Herculis columnas navigationes, & quæ hisce sunt similia: Platonica enim illa fabulis simillima, saltim incertissimæ fidei; & mundi Clementis transmarini nihil fortè sunt aliud, quàm Brittannia, aliæque Oceani insula, ceu visum est Patrico Junio, etsi aliter videantur accepisse Origenes, Hieronymus, Epiphanius & Phœtius: Navigationes, postremò Phœnicum & Carthagenensium ad Casiteridas aliasque insulas, perrexisse ad insulas Capitis viridis, fortassis etiam ad Fortunatas, ut non est vero absurdum, ita ulterius ivisse, fidem indubitatam haud meretur. Non etiam quidem negaverim, debuisse meritò jam tum olim saltem sapientioribus quibusque suspiciones nasci, de vastâ telluris trans Oceanum amplitudine, vel eo, quod cæteroquin altera pars telluris alteri nimium præponderaret, atque ita centrum magnitudinis terræ cum centro universi non posset convenire. Eo sanè argumento ductus equidem haud dubito profiteri, terram Australem, quam vocant, insigni item esse magnitudine: nisi fortè perpetuæ rupes pondere suo magnitudine

E P I S T O L A.

tudini quid detrahant. Verum enim verò certum tamen est, suspiciones ejusmodi, si modò ulli, natas paucis: vulgo certè hominum non venisse in mentem. Quicquid sit, nihil de horum omnium positu quidquam certi est monumentis antiquis traditum, atque adeo Geographorum ingenia olim macerare non potuit illud, secus atque fit hodie. Quid, quod vetus illud ævum ne Europæ quidem Asiæ & Africæ omnia perinde atque hoc nostrum habuerit cognita? Ipsemet Strabo fatetur: *Quæ trans Albim ad Oceanum, sunt nobis prorsus ignota.* Etiam id verò quod Rhenum inter & Albim est tum demum innotuerat; & Britannia ante Cæsarem perinde Romanis ferè audiebatur, atque hodie nobis Terra australis. Longe adhuc majoris circa septentrionalia veterum Græcorum ignorantia indicia præbent, hodieque nobis Meteorologica Aristotelis scripta, Istri originem ex Pyrenæo arcessentia. Quæ ideo adfero, ut appareat, quàm sit hodie operosior atque olim Geographiæ plena cognitio.

Non diffitebor autem, quamvis latè fatis diffusa sit isthæc omnis Geographica disciplina, modò nostri ævi conditionem velis eà quâ par est, curâ componere, posse tamen illam justo adhibito studio faciliùs longè comparari, quam si etiam præscorum temporum statum accuratè intelligere sit propositum. Hic scilicet quasi mare aliquod vastum, plenumque errorum, tibi ingrediendum fuerit. Enim verò veterum rerum plerarumque memoria ad nos pervenit perquam parcè atque obscure, eaque non nisi per partes & variis monumentis est sparsa: ut perquam difficulter in unum colligi & perspicuâ oratione prodi res illæ possint. Longi porrò temporis vitio immane quantum penè omnia mutaverunt: ut campos nunc videas, ubi Troja fuit; alia mari & fluctibus absorpta, alia terræ motibus everta, alia inculta hodie & derelicta, alia vi militari diruta. Quibus vicissitudinibus ipsi montes & flumina fuerunt interdum obnoxia? Unde iterum multa caligo animo objicitur: nullo fermè suppetente conjecturis subsidio; imò tenebris potiùs nascentibus, ex iis, quæ oculis nostris nunc subjecta sunt. A quibus molestiis & laboribus, imò & erroribus, vacua omninò est recentis omnis Terræ descriptio. Eo fit sanè, ut vetera illa soli, qui antiqua monumenta quælibet summo studio tractare, & accuratâ mentis acie dispersa colligere atque judicare solent, assequi ac docere sint idonei. Quanti sane est, confutis ordinem, obscuris lucem, obsoletis nitorem, defunctis vitam restituere! Quam paucis hoc quidem præstare datum est! Enimvero hanc ego difficultatem præcipuam causam arbitror, quare tanto in scripturientium numero pauci adeò veterem Geographiam illustrare sint aggressi, longè pauciores in ea pretium tegerint operæ. Accessisse tamen fateor etiam illud, quod veteris Geographiæ nullus sit hodie usus, nisi ad intelligenda scripta, quæ supersunt ex ævo præscò. Quod officium adscribi olim solet secundo Grammaticæ artis generi, quod ἐξηγητικὸν nuncupant & ἱστορικὸν. Unde vetus Geographia solis doctis, & quidem cum primis Philologis istis, inservit maximè: cum recens quæque telluris enarratio omni hominum generi, & ad nostræ vitæ commoda proficit plurimum. Inter veteris autem illius Geographiæ excultores equidem familiam ducere, & omnium principem arbitror Philippum Cluverium. Nec dubito idem mecum sensuros alios, qui quidem animo defæcato volumina illius, saltim quibus Germaniam, Italiam & Siciliam antiquam illustravit, legerint. Aliter enim alios nonnullos in Batavis judicasse,

* * *

non

HERM. CONRINGII

non me fugit, scio verò etiam illos partium & certaminum quorundam studio nimium fuisse deditos. Prodent certè scripta illa viri industriam in Geographico isthoc studio incomparabilem: Et quidni? cùm non gravatus fuerit pedes universam Italiam & Siciliam lustrare, quo utramque eò accuratius possit narrare. Prodent eadem lectionem infinitam, iudicium acre simul & elegans. Nec tamen ab omnibus illa erroribus vacua dixerim: Ego fateor, in haud paucis à Cluverio, in Germaniæ cumprimis nostræ rebus, dissentio; quas meas sententias Tibi etiam, Clarissime Buno, jam video probari. Nec tamen minus principatum in hoc doctrinæ genere illi tribuere vel tantillum dubito: idque quandoquidem in longè plurimis, imo in propè infinitis, non tantum conatus omnium antegressos superaverit, me iudice, sed etiam meliorem spem præceperit: ad quam doctrinæ vim collati errores nihil sunt nisi nævi exigui in corpore formosissimo. Utinam sanè haberemus veteris Geographiæ ab illa manu reliqua! Utinam modo Græciam antiquam haberemus Cluverii industriâ elaboratam! Quanto id esset conjunctum cum fructu literariæ rei! Haberemus autem, nisi mors præproperea virum abstulisset. Nunc cogimur contenti esse nostris Catonibus, quamvis neutiquam Cluverio comparandis. Neque vero Te fugit, quanta in expectatione fuerit Græcia antiqua à Joanne Laurembergio illustrata: quamve multum sit impar Cluverianæ Italiæ, Sici-liæ & Germaniæ: Utpote quæ præter Tabulas, affabre licet confectas, nihil penè habeat quod vel verè Geographicum dici mereatur. Et tamen cùm deseruerit nos Cluverius, nunc impensè lætamur, vel ita demum desiderio nostro satis esse factum. Perinde scilicet atque infelix illud Cluverii fatum acceptiora nobis reddit, quæ in hoc studio, cum alii, tum Mercator inprimis & Ortelius posteritati reliquerunt. Ea propter, ceu antehac feci, ita nunc etiam haudo, operam abs Te, Clarissime Buno, impensam in id, ut per compendium literario ordini exhiberes Italiam pariter & Siciliam antiquam Cluverii: Idque cumprimis quandoquidem, ipsamet grandia ejus volumina & rariùs hodie inveniantur venalia, & præ magnitudine lectores quam multos absterreant potius, quàm ut alliciant; & tamen ad intelligenda recta monumenta vetera, Romanarum saltim rerum, Cluveriana isthæc longè sint utilissima. Non desinam etiam Te impellere, ut perficias quod moliris, & jam habes affectum, compendium scilicet Cluveriani operis de Germania antiqua: quantumvis veterum scripta minus fuerint circa res Germanicas occupata, atque adeo ille tuus labor ad explicanda illa veterum monumenta non perinde poscit adjuvare, atque ille Italiæ & Sici-liæ adhibitus. Fuisse autem Cluverium non duntaxat antiquæ, sed & recentis nostræ Geographiæ perquam peritum, luculentissimo sanè argumento est posthumus ille libellus, quo per epitomen veteris nostrique orbis descriptionem est persequutus. Nec vero vel huic quidquam simile videas. Qui enim alius veterem novamque Geographiam unâ operâ docuit? Utut haud negaverim, multa satis etiam hic reperiri valdè mendosa: quæ tamen jure excusationem mereantur; quoniam ultima manus non accesserit, sed factum immaturum mors præpostera informem propemodum multis partibus effecerit. At bonum factum, Clarissime BUNO, quod ne hoc quidem in libello Cluverium deserueris. Et vero sentio abs te annotationibus illustrata plurima cæteroquin obscura intellectu: alia etiam rectius tradita: Tabulis præcipuè

E P I S T O L A.

puè novis additam quasi lucem maximam. Novis inquam. Etenim quas ex Ortelio in Batavis nonnulli adjecere, parum abest, quin officiant illæ potius quàm profint, ob sententiarum Cluverium inter & Ortelium discordiam. Accedit, quod Index etiam ille, quem magnâ curâ confecisti, non poterit non eximio esse usui. Dixerim certè, nunc demum posse libellum reapse efficere, quod debuit quidem, frustrâ tamen hæctenus fuit ab illo expectatum. Non potuisses sanè melius de studiosa juventute mereri; dum scilicet paras illi aditum, cum ad eruditæ vetustatis scripta intelligenda, tum ad hujus etiam orbis ejusque præcipuarum partium notitiam. Perge verò, ô optime, in hunc modum benè mereri! Perge præstantia quæque scripta, saltim ad historiam pertinentia, ceu eximiè cœpisti, claram in lucem producere! Referet Tibi gratias immortales, si non hoc ævum, utique odii & invidiæ vacua posteritas. Ego autem Deum obsecro, uti integras vires corporis Tibi largiatur; quo possis animo id præstare, quod in votis tibi esse, fatis compertum habeo. Helmstadii in Academia Julia XV. Kalend. Septemb. Anno c^o l^o c^o LXI.

H E R M. C O N R I N G I U S

J O H A N N I B U N O N I V. C I.

S. P. D.

Annus quintus agitur, quum & laudarem tuam in edenda Cluveriana Epitome Geographiæ præstitam operam, & quasi certo promitterem, fore, ut isthoc nomine, si non hoc ævum, saltim odii & invidiæ vacua posteritas tibi gratias referat. Non falsum me esse animi, tu quidem reapse jam expertus es, sed ego plurimum gaudeo. Idque non quod tanquam vati mihi velim imposterum credi, sed quoniam sentio, pretio suo & ipsa Geographica studia, & tuos labores æstimari. Enimvero sunt illa ipsa studia vitæ civili perquam utilia: bonus autem quisque letatur meritò si vita illa hominum solito nonnihil rectius sese habeat. Quidni vero etiam gaudeam, si amico, qualis tu mihi es ab annis multis, benè sit? Benè autem esse tibi arbitror, non quod divitiæ aut honores affluant, (quamvis enim & hæc bona tu merearis, non tamen vel ipse tu facis hæc tanti, ut horum possessione felicitatem censendam esse existimes) sed cum docendo scribendoque plurimum prodesse cumprimis tibi sit propositum, quod hujus voti tui abundè fias particeps. Accedit, quod passim apud doctos & intelligentes

tes magnam jam tum laudem tibi comparaveris, & aeternam possis immortalitatemque gloriam nomini tuo polliceri: id quod vulgo quam multis ipsa beatitudinis creditur summa. Placere autem cum alia tum praecipue Geographica isthaec tua, certissimo utique documento est saltem velox illa omnium distractio, etsi centena multa exempla prodissent in lucem. Quemadmodum vero ante quinquennium laudavi illas Geographicas operas tuas, quas tum edidisti, ita gratias tibi jam ago, quod utilissimo illi studio rursus curas impenderis. Superasti scilicet te ipsum quasi iteratis illis laboribus: dumque nobis jam reddis omnia isthaec & elegantiora solito & locupletiora, solidas utique gratias promereri. Video equidem & veterem pariter & novam Geographiam multis accessionibus aut emendationibus nunc illustratam: in Tabulis quoque ipsis, quae ante praetervisa fuerant, haud pauca passim mutavisse jam in melius; atque in universum tuas hasce ^{deuteras} ^{operas} simul esse prioribus ^{σοφωτέρας}. Maeste sis praeclearo hoc juvandi bonum publicum studio Clarissime BUNO! Cumque dubitare non possis, facere te pretium operae, perge in hoc campo, ceu fecisti haecenus, strenue. Equidem Deum veneror, uti porro secundet labores tuos, imo si & hoc fas est petere, in solatium operae & praemium aliquod conferat, quae mereris, desiderata aliis lautiora quaevis mollius solito vivendi subsidia. Helmstadii IV. Non. Aug. Anno c1o 1oc LXVI.

Tabu-

Tabulæ Geographicæ propter faciliorem usum in
peculiare compingatur volumen. Ita enim perpetuo erunt in promptu, & com-
modius inspicientur, neque, quod foliis commentarii toties vertendis ac re-
vertendis aliàs solet fieri, impediunt legentem. Sin vero cui placuerit, Ta-
bulas uno eodemque cum commentariis habere codice, paginis indiculo
hoc notatis istæ inferantur.

I.	Tabula Ventorum, ad paginam	22
II.	Typus intervallorum variarum gentium,	p. 25
III.	Schema demonstrans Terram esse globosam	p. 42
IV.	Typus Orbis terrarum,	p. 42
V.	Summa Europæ antiquæ descriptio,	p. 61
VI.	Hispaniæ veteris & novæ descriptio,	p. 63
VII.	Gallia Antiqua & Nova,	p. 87
VIII.	Germaniæ Cis-Rhenanæ Tab.	p. 93
IX.	Helvetiæ antiqua & nova Descriptio,	p. 117
X.	Hodiernæ Belgicæ, seu Inferioris Germ. Tab.	p. 124
XI.	Veteris & novæ Britanniæ Descriptio,	p. 137
XII.	Populorum inter Rhenum & Albim Descriptio,	p. 153
XIII.	Suevia, quæ cis Codanum fuit finum,	p. 159
XIV.	Vindeliciæ & Norici descriptio,	p. 160
XV.	Nova totius Germaniæ descriptio,	p. 167
XVI.	Regni Daniæ Delineatio,	p. 226
XVII.	Suecia & Norvegia,	p. 231
XVIII.	Italia antiqua,	p. 236
XIX.	Italiæ Gallicæ sive Cisalpinæ Descriptio,	p. 244
XX.	Etruria, Latium, Umbria. &c.	p. 247
XXI.	Campania, Samnium, Apulia, &c.	p. 261
XXII.	Italia nova,	p. 275
XXIII.	Sicilia,	p. 302
XXIV.	Sardinia & Corsica,	p. 309
XXV.	Pannonia & Illyricum,	p. 313
XXVI.	Hellas, seu Græcia universa.	p. 327
XXVII.	Epirus,	p. 329
XXVIII.	Peloponnesus,	p. 331
	*** 3:	XXIX. Acha-

XXIX.	Achaja,	P. 337
XXX.	Macedonia & Thessalia,	P. 346
XXXI.	Daciarum, Mœsiarum & Thraciæ Descriptio,	P. 367
XXXII.	Sarmatia & Scythia,	P. 387
XXXIII.	Poloniæ Regnum,	P. 391
XXXIV.	Borusiæ & Cassubiæ, &c. Tabula nova,	P. 403
XXXV.	Asia,	P. 413
XXXVI.	Scythia & Tartaria Asiatica.	P. 415
XXXVII.	Imperium Sinarum.	P. 425
XXXVIII.	India Orientalis,	P. 429
XXXIX.	Persia, Armenia, Assyria, &c.	P. 447
XL.	Chersonesus, seu Natolia,	P. 464
XLI.	Terra sancta,	P. 479
XLII.	Syria.	P. 493
XLIII.	Africa,	P. 510
XLIV.	Ægyptus & Cyrenaica,	P. 511
XLV.	Mauritania & Africa propria,	P. 523
XLVI.	America,	P. 547

DE Staten van Holland en Westvriesland. Doen te weten: Alsoo ons vertoont is by
 JOHANNES WOLTERS, Boekverkoper tot Amsterdam, dat hy beligh was
 met het drukken van seker Boek genaamt *Philippi Cluverii Introductio in Universam
 Geographiam tam veterem quam novam & tabulis Geographicis aucta studio & opera Jo-
 hannis Bunonis, nunc vero notis passim auctior edita à Joh: Frederico Heckelio &c.* in sijn begrypen-
 de een nette beschryvinge des Aardbodems met sijn Landkaarten, strekkende tot sonderlin-
 ge dienst en nuttigheyd der studien: tot welkers uytvoeringe hy Suppl. reets seer sware en
 grove onkosten had gedaan, en nog meerder soude te supporteren hebben. Dogh was hy
 Suppl. beducht dat lichtelijk yemand anders hier in onsen Lande 't selve Boek, tot sijn Sup-
 plts. groote schadeen nadeel, mede soude willen drukken, soo keerde hy Suppl. sijn tot
 Ons, onderdanighlijk verzoekende dat wy hem Suppl. geliefden te begunstigen met een spe-
 ciaal Octroy ofte privilegie, waar by aan hem Suppl. syne Erven ofte Actie verkrygende
 alleenlik, geduurende de tyt van vyftien eerstkomende Jaaren, wierde vergunt het voor-
 noemde Boek, met al 't gene dat daar toe tot luyfter strekken konde, hier te Lande te mo-
 gen drukken, de Caarten te laten snyden, etsen, drukken, uytgeven en verkopen in sooda-
 nige Talen, formaten en op soodangen manier als hy Suppl. sijn Erven ofte Actie verkry-
 gende, soude goetvinden; met expres verbod, dat niemand hier te Lande, geduurende den
 voorz. tyd, 't voorz. Boek met de Caarten gesamentlijk ofte eenigh gedeelte van dien af-
 sonderlik soude vermogen in eenigerhande maniere, in 't kleyn ofte groot; ofte de Caarten
 te laten snyden, etsen, drukken, uytgeven, verkopen, ofte verruylen, off elders buyten
 dese onse Provincie gesneden, geest, ofte gedrukt zynde hier te Lande te mogen inbre-
 ngen, verkopen, ofte verruylen, op seekere groote poene by de overtreders te verbeuren.
 SOO IST, dat wy de sake ende 't verzoek voorz. overgemerkt hebbende, ende genegen
 wesende ter bede van den Suppl. uyt onse rechte wetenschap, souveraine magt ende Autho-
 riteyt den selven suppliant geconsenteert, geacordeert, ende geoctroyeert hebben: consen-
 teeren, accordeeren ende Octroyeeren mits desen, dat hy, geduurende den tyd van vyftien eerst
 agter een volgende Jaaren, het voorz. Boek genaamt *Philippi Cluverii Introductio in Universam
 Geographiam tam veterem quam novam & tabulis Geographicis aucta studio & opera Johannis Buno-
 nis, nunc vero notis passim auctior edita à Joh: Frederico Heckelio &c.* binnen den voortz. onsen Lande
 alleen sal mogen drukken, doen drukken, uytgeven en verkopen; verbiedende daarom allen
 ende eenen yegelijken het selve Boek in 't geheel ofte deel naar te drukken ofte elders nage-
 drukt binnen den selven onsen Lande te brengen, uyt te geven, ofte te verkopen, op verbeurte
 van alle de nagedrukte, ingebragte, ofte verkogte exemplaren, ende een boete van drie hon-
 dert guldens daar en boven te verbeuren, te appliceeren een dardepart voor den Officier, die de
 calange doen sal, een dardepart voor den Armen der plaatse, daar het casus voorvallen sal, en-
 de het refterende dardepart voor den Suppliant; alles in dien verstande, dat wy den Suppliant
 met desen onsen Octroye alleen willende gratificeeren tot verhoedinge van sijn schade door 't na-
 drukken van 't voorz. Boek, daar door in genigen deelen verstaan, den inhouden van dien te
 autoriseren, ofte te advouëren, ende veel min het selve onder onse protectie ende beschermin-
 ge eenigh meerder credyt, aansien ofte reputatie te geven, nemaar, den Suppliant in cas daar in
 iets onbehoorlik soude mogen influeren, alle het selve tot synen lasten sal gehouden wesen te ver-
 antwoorden, tot dien eynde wel expresselijk begerende, dat, by aldien hy desen onsen Octroye
 voor het selve Boek sal willen stellen, daar van gene geabbrevieerde ofte gecontraheerde
 mentie sal mogen maken, nemaar gehouden wesen het selve Octroy in 't geheel, ende sonder
 eenige omiffie daar voor te drukken ofte te doen drukken, ende dat hy gehouden sal zijn een
 exemplaar van het voorz. Boek gebonden en wel geconditioneert, te brengen in de Bibliotheek
 van onsen Univerfiteyt tot Leyden, ende daar van behoorlik te doen blyken. Alles op poene van
 het effect van dien te verliesen. Ende ten eynde den Suppliant desen onsen Consente ende Octroye
 moge genieten als naar behooren, lasten wy allen ende eenen yegelijken, die 't aangaan magh,
 dat sy den Suppliant van den inhoud van desen doen ende laten gedogen rustelijk, vredelijk,
 ende volkomentlijk genieten, ende gebruyken, Cesserende alle belet ter contrarie. Gedaan
 in den Hage, onder onsen groote Zegele hier aangehangen op den 18 July 1691.

A. HEINSIUS.

Ter Ordonnantie van de Staten,

SIMON VAN BEAUMONT.

Dese bovenstaande privilegie van Cluverii Geographia &c. hebbe met alle regt van dien getransporteert op Jan van Munnichusen, den eerste Januarius 1693.

JOHANNES WOLTERS.

Ad Bibliopegum.

Ut Tabulæ æneæ commodè suis paginis adjungi possent, iisdem etiam numerum 1. 2. 3. 4. &c. juxta indicem præfixum addi curavimus. Hinc indice inspecto quælibet ad suam paginam facile reduci poterit.

Bericht aan den Boeckbinder.

Op dat de kaartjes met de minste moeite ieder op zijn pagina gebragt mogen werden; Zoo is 't dat de zelve met 1/2/3/4. &c. volgens den Index genummerd zijn. Deselbe dan tegen den Index naziende / kan men die geboeglyk op de daar by staande pag. brengen.

An den Buchbinder.

Damit die Carten ohne grosse Mühe auf ihren Ort möchten gebracht werden / haben wir dieselbigen mit 1. 2. 3. 4. etc. nach dem Register numeriren lassen / daß man sie nun süzlich auf dieseite bringen kan / welche in dem Register derselbigen angewiesen wird.

PHILIPPI CLUVERII
 INTRODUCTIONIS
 Emendatæ, Illustratæ, atque Auctæ,
 IN UNIVERSAM
 GEOGRAPHIAM,
 TAM NOVAM, QUAM VETEREM,
 LIBER PRIMUS.

CAPUT I.

Quid Geographia, & quid Globus seu Orbis terræ.

I.

GEOGRAPHIA ^a est terræ universæ, quatenus nobis cognita est, descriptio. Geographia. Vocabulum ejus Græcum est: nam à γῆ, sive, γῆν, id est, terra, (pro quo in compositione usurpatur γῆα) & γράφω, hoc est, scribo, compositum fit Γεωγραφία, id est, *Terræ descriptio.*

II. Differt

NOTÆ HEKELII.

^a Hæc notandum, quod in foliis JOSEPHUS BLANCANUS *Sphæram Mundi, sive Cosmographiam*, Mutinæ Anno hujus Seculi 35. GEORGIUS VERO HORNIUS *Orbis antiqui Delineationem*, seu *Geographiam veterem & novam*, Amstelod. A^o. ejusdem Sec. 54. atque JOANNES KEPLERUS *Prodromum Dissertationum Cosmographicarum* Francofurti A^o. huj. Sec. 21. curiosè edi curarunt. In formâ autem (sicuti communiter loquimur) 4. edita est JO. CHRISTIANI BEGMANNI *Historia Orbis Terrarum & Civilis*, & quidem Francof. ad Oder. A^o. huj. Sec. 73. ut & ANTONII DEUSINGII, GALILÆI, PHILOLÆI atque HELISÆI ROESLINI *Mundi Systemata*, quorum *Primum & Tertium* Amstelodami A^o. huj. Sec. 43. & 39. *Secundum* Lugd. Batavor. A^o. ejusd. Sec. 41. & *Ultimum* Francofurti ad *Mœnum* A^o. super. Sec. 97. sunt excusa. Quibus adjungenda *Geographia NUBIENSIS, sive totius Orbis in 7. Climata divisi Descriptio*, ex *Arabico* in *Latîn.* à GABRIELE SIONITA & JONA HESRONITA versa, & A^o.

huj. Sec. 19. *Parisius* impressa. In formâ 8. extat P. B. CESTII, JCTi insignis, *Orbis Terrarum Synoptica Epitome*, unâ cum *Geographiâ Politicâ*, litteris Stoërianus A^o. super. Sec. 91. publicata. Porro LUCÆ de LINDA *Descriptio Orbis & omnium Rerumpublicar.* Leydæ A^o. huj. Sec. 55. edita. Cui associandus CHRISTIANI FUNCCII *Orbis Imperans*, qui hodiè hęcce *Rudolfopolis* in f. quoque 8. haud leviter excuditur. Eâdem quoque formâ est impressa SEBASTIANI SCHROËTERI *Historica Orbis Terrarum Descriptio*, ut & JOACHIMI VAGETII *Orbis Habitabilis*; Hic quidem Hamburgi A^o. huj. Sec. 13. Illa autem Erfurti duob. Voluminib. A^o. ejusd. Sec. 20. Sed ABRAH. GOELNIZII *Geographia*, PAULI MERULÆ *Cosmographia & Geographia*, ut & BERNH. VARENI *Geographia Generalis* Amstelodami diversis huj. Sec. Annis; Hæc quidem A^o. 50. Illa A^o. 36. Ista A^o. 49. eleganter ac nitidè publici juris facta sunt. Commendanda quoque est SAMUELIS BOCHARTI *Geographia Sacra* Cadomi A^o. ejusd. Sec. 46. in fol. excusa.

A

NOTÆ

Cosmogra-
phia.

II. Differt autem Geographia à Cosmographia, ut pars à toto; à Chorographia, ut totum à parte. *Cosmographia* quippe, quæ à $\nu\beta\sigma\omega\theta$, id est, *mundus*, & $\chi\epsilon\delta\phi\omega$, dicitur *Mundi descriptio*, est *totius universi seu Mundi tam elementaris quàm ætherii descriptio*. *Chorographia*, cujus vocabulum à $\chi\omega\epsilon\theta$ vel $\chi\omega\epsilon\gamma$, id est *regio*, & $\chi\epsilon\delta\phi\omega$ componitur, est *regionis alicujus particularis descriptio*; veluti *Hispaniæ, Italiæ, Germaniæ*: hujus pars iterum est *Topographia*, quæ à $\tau\omicron\pi\theta$, id est, *locus*, & $\chi\epsilon\delta\phi\omega$ dicitur; est *hæc loci alicujus particularis descriptio*; utpote *agri sive territorii, alicujus oppidi, seu pagi*: in qua etiam *arva, prata, arbores, plateæ, & ædificia* depicta veniunt. ^b At *Geographia* totius terræ situm describit.

Chorogra-
phia.Topogra-
phia.

Terra.

Globus.

III. *Terræ* autem nomine in *Geographia* non *separatim* quartum elementum, ut *Physici*, accipimus: sed *complexim terram*, unâ *cum aquis infusis*, pro *totius universi centro* intelligimus; quod à *figura*, *Orbis* seu *Globus terræ* vocatur. ^a *Globus* quippe est *corpus solidum, undique rotundum, unica superficie contentum; in medio habens*

NOTÆ BUNONIS.

^a Unde nec *Hydrographia* se jungitur à *Geographia*, quod ex *aqua* & *terra* unus conficitur *globus*. *Exstant* verò recentiorum opera *Tabule Hydrographice*, in quibus *Magnetis declinationes, navigationum ductus, & quasi semitæ, ventorumque vicissitudines* annotantur. *Veicres* enim *vix se committebant alto*: sed in plurimum *litora* legebant. *Ceterum* in *Geographicis* cum fructu versaturus, necessum habet *Sphærica* quædam delibare, & potissimum illa, quibus fundamentum hujus doctrinæ nititur. *Mundum* hunc universum *sphæricæ* esse figuræ docent *Astronomi*, eundemque in *regionem Elementarem* & *Ætheriam* solent dividere. In medio mundi *Terram* ponunt, eamque rotundam & immobilem, quæ respectu *Cœli Supremi* instar puncti est, & cum *Aqua*, quam in cavitates suas recipit, *globum* constituit, quem ambit *Aër*; sicut *aërem* *Ignis*, quæ quatuor vulgò *Elementa* dicuntur, ex quibus hæc inferiora constant, *Ætheria* verò seu *Cælum* *Plato* & *Aristoteles* in *Octo* distinxerunt *Sphæras*, *Ptolemæus* & *Cicero* in *novem*; at *Alphonsus* in *decem*, quarum septem dicuntur *Planetarum*: *octava* stellarum *c* fixarum; *nona* huic vocatur *Cælum Crystallinum*, seu *Aqueum*; *decima* *Primum Mobile* sive *Ultimum Cælum*. *Scholastici* his addiderunt *Undecimam Sphæram* immobilem *Cœli Emphyrei*, quod inferius volunt esse rotundum, superius verò quadratum. In eo thronum *Dei* & sedem *Beatorum* locant. *Infirmum* inter *planetas* & *terræ*

proximum locum obtinet *Luna*, supra quam *Mercurius*, *Venus*, *Sol*, *Mars*, *Jupiter*, *Saturnus*; quæ *Stella* dicuntur *Erraticæ* *d*; quod non eandem semper retineant distantiam a se invicem; ut reliquæ *stellæ octavæ sphære*, quæ *Fixæ* dicuntur, & ejusdem inter sese semper sunt distantia. Hæ *octo sphære* moventur proprio motu ab occasu in ortum, qui *Motus* appellatur *Secundus*; quo *Luna* cursum suum viginti septem diebus & octo ferè horis absolvit; *Mercurius*, *Venus*, *Sol*, annuo ferè spatio; *Mars* duobus annis, *Jupiter* duodecim, *Saturnus* triginta. At *Fixæ Stelle* tardissimè ab occasu in ortum progrediuntur; ita ut singulis *C.* annis unum gradum & XXXVI. *M.* annis integrum circuitum absolvant. *Primum* autem *Mobile*, seu *decima Sphæra* ab Oriente in Occidentem movetur, qui *Primus Motus* dicitur, eoque incredibilem velocitate spacio viginti quatuor horarum circumagitur, secumque inferiores *sphæras* rapit. In regione illa ætheria certos quosdam circulos fingunt *Astronomi*, ut partes mundi & motus cœlestes limitent, mensurent, aut etiam numerent.

HEKELII.

^b Cui annumeranda ^a *Topothesia*, quam etiam à $\tau\omicron\pi\theta$, & $\tau\omicron\pi\theta\epsilon\iota\varsigma$, h. e. pono, derivatam esse, & idem valere, ac loci cujusdam positionem, seu suum Specialissimum, constat.

^c Seu *Statarum*.

^d Seu *Vage*.

^a Topothesia.

HEKE-

habens centrum sive punctum, à quo omnes lineæ, ad superficiem ductæ sunt æquales e. Unicus igitur ex utroque elemento Globus conficitur; unamque & eandem convexam constituit utrumque superficiem. Hunc verò terræ Globum variè Geographi in circulos atque parteis distinguunt: de quibus singulis ordine agendum. 1

HEKELII.

e Sen ejusdem longitudinis.

SUPPLEMENTUM & NOTÆ REISKII.

I. Ne sub initium hujus Geographiæ Introductionis in ipso limine offendat tyro, aut hæreat, paulum explicatius dicenda erunt, quæ *ἀπὸ τῆς ἀρχῆς* ad definitionem dicuntur: Hæc enim nominalis solummodo non realis h. l. traditur. Itaque Geographia pro methodo ac fine duplici, quem scriptores veteres novique accuratius observarunt, nobis & ipsa duplex erit, *Mathematica* nimirum atque *Historica*.

II. a *Geographia Mathematica est scientia Globi terreni ex magnitudine, situ, circulis, partibusque aliis mensurandi pariter atque cognoscendi*. Scientiam (1) voco nempe *ὑποθετικὴν* sive contemplativam, (2) globi terreni, non equidem separati; sed cum aqua & aëre conjuncti, h. e. globi terraquei, aut terraquærei, quem novo nomine recentiores exprimunt: Materia enim sive objectum adæquatam hujus scientiæ globus erit terraquæreus h. e. terra & aqua cum oceano vasto, & aëre, cujus ambitum Atmosphæram nominant; Idque objectum esto materiale: formale (3) consistet in magnitudine globi, situ, circulis, Zonis, climatibus, aliisque partibus, determinandis atque distinctius connumerandis. Quo pertinet (4) *finis duplex, tum intermedius in mensuratione, tum ultimus in cognitione accurata positus*.

III. b Ex illa, quam feci, materia sive objecto partes Geographiæ facilius emergent (1) *Hydrographia* sive aquarum & Oceani scientia: (2) *Atmosphærica* h. e. scientia & aëris & ventorum omnium, quotquot oriuntur: Huic enim Anemographia ventorumque notitia subest: (3) *Chorographia*: (4) *Topographia*, h. e. Regionum & Locorum ex mensuris & circulis Mathematicis deducta scientia: Nec aliter ad mathesin illæ pertinent. *Topothesia*, quæ apud veteres effecta loci descriptio fuit, num parti ultimæ sit addenda, dubitò. Certe *Cosmographia*, quam novo appellant nomine, Geographiam nimium excedit, tanquam mundi hujus universi exactior scientia, cujus partes & Astronomiam & Geographiam jure dixeris: Nec ideo tamen pro hac

CAP. II.

extrema rectè substituitur. Interim ex Astro-nomicis in usum Geographiæ aliquem conferri possunt *Systemata mundana*, qualia Schottus in cursu, quem inscripsit, Mathematico collecta exposuit (1) Chaldaicum vetus, (2) Platonicum & Ptolemaicum, (3) Ægyptiacum, (4) Copernicanum, (5) Tychoenicum, (6) Semi-Tychoenicum, Lib. VIII. c. I. Plura vero ex hypothesibus recentiorum & observationibus posse colligi, abunde constat, & simul perspicue liquet, cum principiis Mathematicis nec cælum aqueum sive crystallinum, nec empyreum congruere.

IV. c *Geographia vero Historica nihil aliud erit, quam scientia locorum singularium, quotquot memoratu digna & in terris sunt cognita ad usum vite humane varium*. Scientiam hanc voco (1) intelligoque practicam sive activam, Gr. *πρακτικὴν*, & in actione potissimum civili positam, (2) locorum singularium, sive ad terram continentem, sive ad Insulas & Peninsulas harumque partes pertineant. Materia enim hujus circa quam sive objectum loca sunt Globi terraquei, quem vocant, singularia, eaque memoratu digna, quotquot hominibus fuerunt cognita, nempe maria, freta, isthmi, sinus, pontus, flumina, promontoria, montes, valles, fontes, campi, sylvæ, urbes, vici, &c. quicunque hæctenus innotuerunt, (3) ad usum vite humane varium eumque maximum: Hic enim notitiæ hujus finis esto, sive usus publicus, sive privatus, sive belli, sive pacis, sive profectiois, sive literarius, sive nauticus, sive mercatorius, aliisque fuerit.

V. Scopum enim varium sibi præfigunt homines, quotquot Historiæ Geographiæ aut notitiæ Orbis terrarum operam impendunt, eamque aut ex observationibus propriis, aut ex aliorum relationibus parant: Observationes propriæ multo cursu, tempore, ac longis absolvuntur peregrinationibus: Relationes aliorum aut scriptis aut sermonibus comprehenduntur. Scripta pro suis auctoribus vel antiqua extant vel recentia: Sermones itidem pro usu vite ac hominum sermocinantium statu variant, quos dijudicare prudentis est officium. Adeo longe patet lateque Geographia historica, quousque terra universa

A 2

partt,

a Geographia Mathematica. b Partes hujus variæ. c Geographia Historica.

patet, ac partes easdem suo ambitu complectitur, quas Mathematicæ Geographiæ supra vindicavimus: a Nempe Hydrographiam, Chorographiam & Topographiam, quatenus in speciali aut specialissima singularium locorum cognitione ac notitia versantur. Sed omitti Atmosphærica, neque in hunc censum revocari potest, antequam navigationes per aërem, aut peregrinationes aëreas, quicumque Mathematici eis hæctenus illaborarunt, perficiant demum aut emetiantur: Anemographia tamen atque accuratior tempestatum observatio quin huc pertineat nullum est dubium.

VI. Scripta, quæ Geographiam historicam juvant, horumque auctores uti diabus classibus vel vetera vel nova continentur; sic veterem nobis novamque non efficiunt solum, sed quoque suppeditant. b *Geographia vetus* a scriptoribus vel Græcis vel Romanis vel Arabicis proficiscitur: Illos Vossius in Lib. de scientiis Mathema-

ticis c. 43. & 44. Tractatuque de Græcis & Romanis Historicis, item Bosius in erudita ad notitiam Rerum publ. Introductione c. 21. nec non Becmannus in Hist. Geograph. recensent: Hos autem Hottingerus in Bibliothec. Orient. c. 2. Bosiusque noster illum secutus explicant. *Nova vero à novis aut recentibus* pendet auctoribus, quos ordine longo viri antea laudati, Zeilerus etiam in suo Indice, pluresque alii producant. Cæterum quamvis scriptores ad utramque Geographiam multo agmine concurrant, utraque tamen adhuc imperfecta, manca, mutila, & infinitis erroribus scdada deprehenditur. Defectus illos tum veteris, tum novæ Geographiæ vitia & nævos plurimos heic prætermittam, suoque illos loco inferam; Sed lectori unam præ cæteris commendabo Bosium nostrum, qui hanc in rem luculenter & doctissime diseruit: Hæc mea quippe supplementa suis limitibus cœrentur.

a Partes hujus variæ.

b *Geographia vetus & novæ.*

C A P. II.

De Globi partibus & Circulis.

I.

Axis. **P**rimum *Axis* in Globo constituitur, sive linea recta, per centrum terræ traducta, quæ est totius mundi diameter, à præpositione Græca *σπ*, id est, *per*, & verbo *μετέω*, id est *metior*, dicta: quasi medium dimetiens, circum quam volvitur atque convertitur Mundus ^a.

Poli.

II. *Axis* autem *extrema*, *Poli* mundi appellantur, à verbo *πέλω*, quod est *verto*: unde & *vertices* Latinis, & *cardines* ^b dicti; quia circum hos tota mundi machina circumvolvitur, quorum alter *Arcticus*, id est, *Ursinus*, *ἀπό τοῦ ἀρκτικῆς*, ab *ursa*, vicino sidere; alter *Antarcticus* nominatur, quia Arctico ex diametro est oppositus. ^a ⁱ

III. Arcti-

BUNONIS.

^a Zodiacus quoque suum habet Axin & Polos, quos Colurus solstitiorum in circulis Polaribus sustinet. Præterea Poli Horizontis explicantur cap. seqq. sect. V.

HEKELII.

^a Qui hoc & sequentia hujus libri Capita rectè ac commodè est intellecturus, legat inprimis

ANDR. ARGOLI *Pandosion Sphæricum*, Patavii Aº. huj. Sec. 44. in 4. f. impressum, ut & FRANC. PATRICII *Pancosmiam de Æthere ac Rebus Cælestibus*, Ferrariæ Aº. sup. Sec. 91. in fol. edit. ac PLACIDI de TITIS *Physiomaematicam*, sive *Cælestem Philosophiam*, Mediolani in 4. f. publicatam. ^b Cæli.

REISKII.

ⁱ Græcè *ἀρκτικῆς & ἀνταρκτικῆς*.

REIS-

III. *Arcticus* polus, qui & *Borealis* five *Boreus*, & *Aquilonaris* five *Aquilonius* à Borea five Aquilone vento, qui ab hac plaga spirat, & *Septentrionalis* dicitur, à septem stellis, quas *Trioneis* vocant, est is, qui in his locis, quæ nos incolimus, semper apparet. Arcticus.

IV. *Antarcticus*, qui & *Australis* & *Austrinus* & *Notius*, ab Austro five Noto vento, & *Meridionalis*, à mundi plaga dicitur, est is, qui nostro hemisphærio nunquam conspicitur, sed sub Horizonte latet. Antarcticus.

V. Porrò Globo decem præcipui assignantur circuli, bifariam distincti: primùm dividuntur in Majores atque Minores. *Majores* dicuntur, qui idem cum globo obtinent centrum; ipsumque globum in duas secant parteis æqualeis. Sunt autem *Æquinoctialis* five *Æquator*, *Zodiacus*, *Horizon*, *Meridianus* & duo *Coluri*. *Minores* dicuntur, qui diversum habent centrum à globi centro; quique globum in duas parteis dividunt inæqualeis. Sunt verò, *Tropici duo*, *totidemque Polares*.²

VI. Rursus, ex universis circulis alii dicuntur *Recti*, qui angulos rectos cum *Æquatore* faciunt: ut duo *Coluri*, *Meridianus* & *Horizon rectus*. alii *Paralleli*, id est, *æquè distantes*, quod eisdem cum universo polos habeant: quodque æqualiter inter se in latitudinẽm distent. Sunt autem, *Æquator*, *Tropici duo*, *totidemque Polares*. Tres dicuntur *Obliqui*, quod diversos à mundi polis habeant suos polos; *Zodiacus*, *Meridianus* & *Horizon obliquus*.³ Circuli Recti. Paralleli. Obliqui.

CAP.

REISKII.

² a Veluti axis & duo hujus extrema polaria ex hypothesebus nascuntur astronomicis, ita ex iisdem diversi oriuntur circuli, majores pariter atque minores, qui non re ipsa globo insunt terreno, sed ab humanis ingeniis huic adduntur, certa veluti Geographicæ capiendæ scientiæ instrumenta, quæ nec suo tamen fundamento aut principio destituuntur. Sicut enim navis per Oceanum provecta realem motus lineam & videndam aquis non imprimi, realiter tamen ea per mare ac undosum hujus spatium provehitur: Ita circuli non sunt ipsi quidem reales; attamen

motu corporum cælestium reali factò spheris proxime cælestibus, remote vero terrestribus imprimuntur.

³ b Omnes enim circuli majores pariter atque minores, concipiuntur ab Mathematicis duos habere polos, circa quos moveri possent, siquidem moverentur: Imo ex ipsis polis omnium circulorum *æquæ distantias* vel circumferentiæ in spherica superficie describuntur, ut rectæ hinc lineæ ad *æquæ distantias* illas productæ quandam æqualitatem habeant: Ita recte Schottus in Astron. Clement. annot. part. 1. c. 4.

a Circuli num reales? b Circulorum poli.

CAP. III.

De Majoribus Circulis.

I.

Circuli Fixi.

Mobiles.

MAjores Circuli distinguuntur in Fixos, atque Mobiles. Fixi sive Immutabiles dicuntur, qui eundem perpetuo locum in globo obtinent; ideoque in globi superficie pinguntur. Sunt autem *Equator & Zodiacus*. Mobiles sive Mutabiles dicuntur, qui non eandem semper in Globo sedem obtinent; sed multipliciter, pro varia regionum atque locorum mutatione mutantur: ideoque extra Globi superficiem designantur: Sunt *Horizon & Meridianus*. Sed de singulis agendum. ^a

II. De Horizonte.

Horizon.

I. $\delta\epsilon\lambda\gamma\omega\nu$, *Horizon*, ab $\delta\epsilon\lambda\gamma\omega$ definitio ^a, Latine *Terminator*, *Finitor*, & *Finiens*, est circulus major mutabilis, qui conspectam mundi partem ab inconspicua dirimit; hoc est, inferius hemisphaerium ab superiore. Describitur in theca sive armilla Globi; hujus enim superficies, quæ supera est, verè Horizontis munere fungitur; dirimens globum in duas æquas partes.

Rationalis.
sensibilis.

II. Est autem duplex: alter, qui ratione atque intelligentia percipitur; alter qui sensu. Is, qui intelligentia percipitur, est, qui ad fixarum stellarum orbem pertingit, & in duas æquales partes universam mundi sphaeram dividit; ita ut alterum hemisphaerium super terram exstet, alterum sub terra condatur. ¹

III. Est.

BUNONIS.

^a Fixi Circuli quoque sunt Coluri Tropici & Arctici. Non igitur soli Majores in Fixos & Mobiles distinguuntur. Quippe Circuli ratione Quantitatis distinguuntur in Majores & Minores; ratione Situs; in Rectos, Obliquos, & Parallelos; & ratione Motus; in Fixos & Mobiles. Ab aliis ratione Motus Circuli separantur in Mobiles ac Intrinsicos, qui Sphaera materiali inscripti cum ipsa convertuntur: ut *Equator*, *Zodiacus*, duo Coluri, duo Tropici, & duo Polares: Et Immobiles ac Extrinsecos, qui in conversione Sphaerae manent immoti; ut *Horizon & Meridianus*. Hi Auctori appellantur Mutabiles, quod pro ratione loci mutantur. Illi Immutabiles, quod ubivis locorum maneat iidem.

HEKELII.

^a Seu $\delta\epsilon\lambda\gamma\omega\nu$, quod est certis limitibus definitio; quia apparentem mundi partem ab alterâ latente determinat.

REISKII.

¹ Horizon igitur nec globo terrestri nec mapis Geographicis inscriptis conspicitur, sed basi hujus atque columellis impositus, extremam mediamque superficiem circumdat, & Horizontem astronomicum representat. ^a Hic enim rationalis sive astronomicus Horizon nostro intellectu aut ratione, nullo sensu externo ne visu quidem percipitur: Quippe quo ad extremum caeli fastigium non excurrere, nec medium globi terræ punctum penetrare possumus. Alter

^a Horizon astronomicus & sensibilis.

III. Estque triplex: *Rectus*, *Obliquus* & *Parallelus*. *Rectus* ^{Rectus.} est, qui per mundi polos transiens, polum seu verticem habet sub *Æquatore*; quem ad rectos angulos interfecat. *Obliquus* ^{Obliquus.} dicitur, cujus vertex ultra citrave *Æquatorem* incidit: qui quæ *Æquatorem* ad obliquos angulos interfecat; altero mundi polorum fursum elevato, altero deorsum depresso. Hujusmodi *Horizontem* qui habent, iis Sol & reliqua sidera obliquo adscendunt & descendunt motu.

Et *Parallelus*, qui *Æquatoris* plano unitur, habetque locum in *Sphæra* *Parallelâ*. Ac tum sex *Zodiaci* signa supra *Horizontem* conspiciuntur.

Is verò, quem sensu percipimus, est *Horizon*, qui oculo nostro terminatus, quoad usque conspectus ferri potest, extenditur, dividens partem *Orbis*, quæ nobis cernitur, ab ea, quæ non apparet, cujus diametri longitudo CLXXX stadia, id est, millia passuum XXI cum dimidio, milliaria Germanica v. cum v. octavis non excedere putatur; quod oculorum acies non ultra se extendit. ^{β 2}

IV. *Mutabilis* dicitur atque multiplex *Horizon*, quia non potest mutari locus, quo versum eas, quantumvis mutatio ea per-
exigua

ter autem *Horizon* sensu nostro describitur capiturque, prout certum terræ aut maris spatium visu metimur, idque usque ad cœlum protendimus, aut protendi optica quadam ratione fingimus. Ergo sensibilis *Horizon* nec est Mathematicus, nec cœlestis circulus, sed physicus apparetque, qualem Astronomi appellant. Ad polos & puncta *Horizontis* duo extrema recte auctor annotat, ea corrupte Arabicis nominibus efferi. ^a Arabicum enim nomen habetur *כח* *senith*, & punctum significat perpendiculariter aut capiti aut vertici meæ imminens: Punctum huic verticali oppositum, & à pedibus descriptum *אלנדר* *al Nadir* apud Arabes vocatur. ^b Cum enim astronomica æque ac Philosophica universa studia sub Califis diu florissent, non hæc duo tantum, sed plura technica stellarumque nomina ex Arabicis fontibus ad gentes alias redundarunt. Vide Bajori Uranometria, Schicardi Astroscopium & Hottingeri dissertat. de *Ufu* linguæ Arabicæ.

BUNONIS.

^β *Sensibilis Horizon* non est terræ spatium, quod sensu visus circumducto terminatur & describitur. Etenim si est Terræ spatium, quomodo

est circulus cœlestis? Et si in parteis inæqualis revera secat Globum, quâ ratione *Magnus* dici poterit *Circulus*? Non autem in Terra, sed in Cœli Terræque commissura hic circulus nostris oculis describitur, & recte hic dicitur *Circulus Major*; Terra enim oculusque noster in superficie terræ ad Cœlum collata, puncti rationem habent; at *Rationalis Horizon* supra est definitus, qui Globum in parteis æqualeis superiorem conspiciam ab inferiore & latente dividit. Quæcunque igitur de Ortu & Occasu stellarum, & cujuscunque Globi situ dicuntur, ad hunc Circulum *Rationalem* seu *Imaginarium*, ut appellant, sunt referenda.

REISKII.

² ^c *Æquator* ab æquatione dierum apud veteres dictus, & globis & mappis Geographicis appingi medius solet; ut ab utroque polo gradibus nonaginta æqualiter distet & per Africam, Insulas Asiæ nonnullas, Americamque transeat. Propterea unus motu suo quantitatem dierum & noctium, situ longitudinem terrarum locorumque Geographicam designat: Hæc enim tanta erit, quantus est arcus *Æquatoris* ab meridiano primo ad parallelum sive secundarium descriptus.

BUNO-

^a Zenith & Nadir. ^b Studia. ^c *Æquator*.

exigua fit, quin unâ varientur horizon, regio, & cœlum. Atque hac ratione infiniti possunt fingi Horizontes.

V. Porro *Horizontis duo sunt poli*: quorum alter Arabico vocabulo dicitur *Semith*, corrupte vulgò *Zenith*: estque punctum^b perpendiculariter vertici nostro incumbens: alter vocatur *Nadir* vulgò, at propriè *Nathir*, superiori ad diametrum oppositus, Antipodum cervicibus incumbens. ^v

III. De *Æquinoctiali*.

Æquator. I. *Æquinoctialis*, qui & *Æquidialis*, Græce ἰσημερινός, & *Æquator*, est circulus quinque parallelorum maximus, qui globum in duas partes æquales, septentrionalem & meridionalem dividit, æquali spatio ab utroque polo distans. quem cum Sol attingit, æquale in toto Orbe efficit diei ac noctis spatium, unde & nomen ei quæsitum.

Æquinoctia. Fiunt autem ejusmodi *Æquinoctia*, quæ *Æquidialia* antiquis dicebantur, bis in anno: semel in principio Arietis, quum *Vernum*, atque iterum in principio Libræ, ubi *Autumnale* vocatur. Cæterum nautæ *Æquatorem* vulgò appellant *Mediam lineam*, sive nudè *Lineam* κατὰ ἰσημερινόν. ^d

IV. De *Zodiaco*.

Zodiacus. Ζωδιακός, *Zodiacus*, est circulus major, internus, mobilis, sed immutabilis, latus, inter mundi polos obliquè locatus; ex una parte *Tropicum æstivum* in principio cancri, ex altera *hybernum* in principio ^{pio}

BUNONIS.

^v *Officia c* *Horizontis* sunt; 1. Cœlum in duo æqualia hemisphæria, superum & inferum dividere. 2. Ostendere Ortum, occasum & moram stellarum supra Horizontem. 3. Constituire Globum Rectum, Obliquum & Parallelum. 4. Stellas apparentes à nunquam conspicuis discernere. 5. Elevationi poli inservire. *Est autem Poli Elevatio arcus Meridiani inter Horizontem & dati loci Zenith*. 6. Ostendere quantitates dierum artificialium, æquales in Globo Recto, inæquales in Globo Obliquo, determinatque crepuscula; quum movetur Solis locus per 18. gradus Horizonti propinquos.

^d ^a *Æquator*, qui etiam *Primi Mobilis* appellatur Cingulum, dividit 1. Cœlum in partem Septentrionalem & Australem. 2. Est mensura & regula *Primi motus d*, qui in *Æquatore* est æqualissimus. Quoties enim XV. gradus *Æqua-*

toris supra Horizontem ascendunt; toties una hora est absoluta. 3. Est regula diei & noctis. 4. Est *Zodiaci* mensura. 5. Ostendit *Æquinoctia*, quæ fiunt, quum *Æquator* *Eclipticam* intersectat. 6. Ostendit *Declinationes Eclipticæ & Stellarum c*. Est autem *declinatio* distantia gradus *Eclipticæ* vel stelle ab *Æquatore*, versus alterutrum polum. 7. *Geographis* inservit in longitudine locorum inveniendâ; item in conficiendis mappis. 8. *Loca* sub *Æquatore* posita nullam habent latitudinem.

HEKELII.

^b Seu *Verticale*, h. e. directè supra loci verticem constitutum.

^c Seu *Utilitates*.

^d Seu *Mobilis*.

^e h. e. Ostendit, quæ *Stelle* & *Eclipticæ* partes habeant aliquam *Declinationem*, vel *Septentrionalem*, vel *Meridionalem*.

BUNO-

^a *Officia* *Æquatoris*.

pio Capricorni apprehendens; ac medium intersecans *Aequatorem*; à quo vicissim secatur, circa principia *Arietis* & *Librae*: ita uti altera ejus medietas ab *Aequatore* ad *polum Arcticum*, altera ad *Antarcticum* declinet. dividitur in XII. parteis, quæ *Signa* s̄ vocantur: unde nomen Latinum *Signifer*: dicitur etiam *Circulus Signorum*. Græcum verò *Zodiakos*, *ζῳδιῶν* ἡ *ζῳδίων*, hoc est, ab animalibus, quæ in eo finguntur &, quorum nomina, duobus versibus ab Aufonio expressa, sunt ista:

♈	♉	♊	♋	♌	♍
Sunt <i>Aries</i> ,	<i>Taurus</i> ,	<i>Gemini</i> ,	<i>Cancer</i> ,	<i>Leo</i> ,	<i>Virgo</i> ,
♎	♏	♐	♑	♒	♓
<i>Libraque</i> ,	<i>Scorpius</i> ,	<i>Arcitenens</i> ,	<i>Caper</i> ,	<i>Amphora</i> ,	<i>Pisces</i> .

Signa Septentrionalia.
Australia.

Horum versuum prior *Septentrionalia*, posterior *Australia* signa continet. Singulis verò signis XXX. tribuuntur gradus; qui computati CCLX. in univèrsum conficiunt; in quos totus distribuitur Orbis terrarum. § 3

V. De

BUNONIS.

§ Dividuntur 2. Hæc signa in a *Ascendentia*, in quibus Sol ex Austro in septentrionem ascendit; ut ♈, ♉, ♊, ♋, ♌, ♍. Et b *Descendentia*, in quibus Sol ex Septentrione in Austrum descendit; ut ♎, ♏, ♐, ♑, ♒, ♓. Dividuntur. 3. in c *Vernalia*, ut sunt ♈, ♉, ♊. d *Æstiva*, ut sunt ♋, ♌, ♍. e *Autumnalia*, ut sunt ♎, ♏, ♐. f *Hyemalia*, ut sunt ♑, ♒, ♓.

§ Ratione Latitudinis, g *Zodiacus* porrò dividitur in tres circulos parallelos. Intra duos exteriores Planetæ progrediuntur, eorum h Latitudo à quolibet *Eclipticæ* latere statuitur 8. graduum: quos si una sumas, Latitudo *Zodiaci* fuerit 16. graduum. Quamquam alii eam 20. volunt esse graduum. Medius *Zodiaci* circulus, sub quo Sol perpetuò incedit, i *Ecliptica* appellatur; ab *επιλειπειν*, à *descièndo*; quod ostendat *Eclipseis*. Appellatur etiam *Orbita* & *Via Solis* h. Est autem *Zodiacus* 1. *Regula* k *Motus Secundi*, *Regia Via Solis*, *Lunæ*, omniumque *Planetarum*. 2. *Cælum* dividit in duo æqualia hemisphæria. 3. *Obliquitate* suâ gratas efficit temporum vicis; dierum noctiumque incrementa & decrementa. 4. Ostendit loca *Eclipsium*. 5. *Determinat* *Zonam Torridam*.

6. Ab *Ecliptica* numerantur Latitudines stellarum.

HEKELII.

f Hæc SIGNA, quòrum numerò sunt duodecim, ingeniosè descripsit LUCIUS AMPELIUS, p. II. seqq. qui Liber ex *Cl. Salmasii* Bibliothecâ Ao. huj. Sec. 60. LUDOVICI & DANIELIS ELZEVIRIOR. operâ in f. 8. maj. est exc. ac *Flo-ro Salmasiano* adjectus.

g Seu quòd eorum effigies in eò continentur depictæ, uti Henricus Lindenbrogius in *Not. ad Censorini Diei Natalis* Cap. VIII. p. 57. *Editione*, *Lugduno-Batav.* infit.

h Qui autor vitæ dicitur. Undè & nonnulli *Zodiacum* *ζῳδῶν* à *ζῳῆς*, à *vita*, derivatum volunt.

REISKII.

3 *Zodiacus* ergo in globis chartisque Geographicis præsertim universalibus locum obtinet obliquum, & ab æquatore secto ad duos Tropicos producitur. Ita *Eclipticam* sive lineam circulearem globi nonnulli exhibent, nec non universales tabulæ, hac de causa, ut regionibus solem verticalem, dierum & noctium decrementa, hyemem ac æstatem pro diverso tempore designet.

B

BUNO-

a Ascendentia. b Descendentia. c Vernalia. d Æstiva. e Autumnalia. f Hyemalia. g Zodiaci. h Latitudo. i Ecliptica. k Officia Zodiaci.

V. De Meridiano.

Meridianus. * Meridianus α , Græcè Μεσημεριος, major imutabilis circulus est, qui per polos mundi, & dati cujuslibet loci verticem ductus, Equinoctialem ex transverso interfecat; totumque terræ Orbem in duas parteis dispefcit; altera ejus medietate ad Ortum, altera ad Occasum relicta: ita dictus, quod Soli, cum in nostro hemisphærio eum attingat, apud nos atque omnes eos, qui sub eodem Meridiano, Septentrionem Austrumve versus sunt positi, facit medium diei: ac rursus medium noctis, cum in inferiore hemisphærio ad eundem perveniat. Hujus igitur potissimum officium est, medium diem mediamque

BUNONIS.

* Meridianus, seu linea mediæ Cæli, est linea, cui suppositi populi simul habent meridiem; modo Sol illis affulgeat. Accipitur autem Meridianus primo pro gradu Longitudinis, & tum Meridianus simpliciter dicitur: deinde sumitur pro circulo totum Orbem ambiente, & tunc appellatur Meridianus Major; de quo agitur hoc loco. α Dividit is 1. Cælum in duas æquales parteis, Orientalem & Occidentalem. 2. Limes est meridiei & mediæ noctis. 3. Diem in tempus antemeridianum & pomeridianum; noctem in horas mediam noctem antecedentes & consequentes. 4. Summam Altitudinem Solis & Stellarum i commonstrat. 5. Et Poli Elevationem. 6. Ostendit quoque initium diei naturalis, quod Astronomi sumunt à Meridiano.

Græci mane diem capiebant Solis ob ortu.
Vespere Judæi. Scrutantes sidera cæli.
Quum Sol in medio splendet nitidissimus orbe,
Christicola incipiunt medio sub tempore noctis.

Addenda hoc loco doctrina de Coluris ab Auctore omissa.

DE COLURIS.

β Coluri dicuntur $\delta\alpha\delta\epsilon\ \tau\omega\lambda\epsilon\gamma\epsilon\varsigma$, quod imperfectum k significat; numquam enim in Globi Obliqui conversione integri apparent, sed imperfecti l . Sunt autem Coluri circuli majores, qui per quatuor Zodiaci puncta cardinalia & polos mundi transeunt, ac cum Equatore angulos Sphærales facientes, Globum in quatuor quadrantes distinguunt. Sunt autem duo. Alter dicitur c Colurus Equinoctiorum, qui per polos Equatoris & puncta Equinoctialia, principium videlicet γ & δ transit. Alter est d Colurus Solstitiorum, qui per

polos Zodiaci, Equatoris & puncta Solstitialia, principium $\epsilon\delta$ & $\nu\psi$ transit. Hic dicitur Colurus Solstitiorum sive Solstitialis, quia Eclipticam in punctis solstitialibus interfecat. Ille verò Colurus Equinoctiorum seu Equinoctialis: quia ostendit Equinoctia. Coluri i . mutuis e intersectionibus ostendunt polos Equatoris. 2. Quatuor puncta Cardinalia Zodiaci. 3. Zodiacum in quatuor Quadrantes distinguunt respondentes quatuor partibus anni. Speciatim, Colurus Equinoctiorum 1. ostendit puncta Equinoctialia. 2. Eclipticam in partem Septentrionalem & Australem dividit. Colurus Solstitiorum 1. indicat puncta Solstitiorum. 2. Dividit Eclipticam in partem Ascendentem & Descendentem. 3. Ostendit maximam Solis Declinationem. 4. Sustinet polos Zodiaci in Circulis Polaribus.

HEKELII.

i Que altitudo Meridiana dicitur.
 k Et mutuum.
 l Et quasi decurtati.

REISKII.

γ Meridianus f major, idemque æneus Horizonti ad rectos angulos insertus ita globis adjungitur Geographicis, ut iis cum axe movendis interserviat. Primus autem Meridianus per Insulas Canarias aut Flandricas transiti Meridiani secundarii seu paralleli, quanquam per puncta Equatoris singula duci possunt, tamen confusionis evitandæ causa globi & mappæ, illos quinto vel decimo, vel decimo quinto quoquo gradu descriptos continent. Denique usus quidem Colurorum exiguus in Geographicis est: attamen doctrina horum à nostro auctore ommissa huic loco haud incongrue addetur.

HEKE-

α Officia Meridiani. β Coluri. c Colurus Equinoctiorum. d Colurus Solstitiorum.
 e Officia Colurorum. f Meridiani Globorum varii.

diamque noctem ostendere. Est autem vertex loci, punctum in cœlo, directè illi loco supra positum, vel vertici capitis cujusvis hominis perpendiculariter incumbens. *Mutabilis* dicitur Meridianus, quia si tantillum, ortum occasumve versus progrediaris, alius continuò erit Meridianus: ita uti semper mutetur unà nobiscum pro ratione locorum ac regionum, in quibus consistimus. Atque hac ratione infiniti constitui possunt Meridiani: quot enim puncta verticalia, tot Meridiani dabuntur.

C A P. IV.

De quatuor minoribus Circulis.

I. DE TROPICIS.

TRopici circuli sunt duo, equali spatio ab *Æquatore* distantes, Tropici. & *Eclipticam* utrinque attingentes: quorum alter, qui nobis propinquior est, *Canceri Tropicus*, alter in *Austrum* vergens, *Tropicus Capricorni* dicitur, Latini *Solstitiales* appellant, propterea, quod *Solstitia* in iis fiunt, hosce quippe circulos Sol nunquam egreditur, verum quum ad alterum eorum pervenit, retrorsum se convertit: unde & nomen acceperunt, ἀπὸ τῆς ἀποστῆς, hoc est, à reversione. *Tropicus Canceri*, qui & *æstivus* & *Circulus alti solstitii* dicitur, est *circulus omnium*, quos Sol describit, *Septemtrioni* proximus, Tropicus Canceri. in quo quum fuerit Sol, non ultra, *Septemtrionem* versus progreditur, sed ad alteram mundi partem versus *Austrum* facit reversionem *Æstivam*: ubi omnium totius anni longissima in nostro hemisphærio dies, nox verò brevissima. *Canceri* autem *Tropicus* dicitur à signo *Zodiaci*, in cujus principio Sol tunc vertitur. *Tropicus Capricorni*, qui & *hybernus* ^a & *brumalis*, ^b & *Circulus imi solstitii* dicitur, *circulus est omnium*, quos Sol per *Mundi* conversionem describit, *Austro* proximus, in quem, cum Sol pervenit, non ultra *Austrum* versus progredit, Tropicus Capricorni.

HEKELII.

^a Hyemalis.

^b Græcis χειμερινός.

REISKII.

¹ Tropici a Gr. ἀποστῆς terrestres duo ab *Æquatore* per gradus $23\frac{1}{2}$, quos in Meridiano numerant, æqualiter remoti, munus idem in Geographicis, quod in Astronomicis cœlestes

obeunt, & globo æque uti tabulis appinguntur: *Tropicus Canceri* per *Africam* superiorem, *Asiæ* terras & *Americam* septemtrionalem: *Tropicus* vero *Capricorni* per *Africam* inferiorem, *Magellanicam* extremam, & meridionalem *Americam* transit. *Polares* itidem ἐν τῷ πόλῳ dictos, & à polo suo æqualiter $23\frac{1}{2}$ gradibus remotos non globi solum sed chartæ Geographicæ complectuntur, & nominibus adscriptis, denotant.

^h 2

BUNO.

^a Tropici & Polares.

cedit, sed ad alteram Mundi partem, versus Septentrionem, reversionem facit hybernā, sive brumalem: ubi longissima totius anni in nostro hemisphærio nox; dies verò brevissima efficitur. Capricorni Tropicus appellatur à signo, cujus principium tunc Sol transmittit. *

II. De Arctico.

Circuli Polares. Polares circuli sunt duo extremi, polis vicini, equali spatio à suo quisque polo distantes. Horum, qui nobis ^c semper conspicitur, **Arcticus** dicitur, ut ipse Polus, ^{zōd & āpōs}, ab *Urſa*, quia prioribus *Urſæ* ^d pedibus describitur, minoris videlicet. Item *Septentrionalis* & *Borealis*, & *Aquilonaris*; à mundi regione, cui subjacet.

III. De Antartico.

Antarcticus. Alter verò, æqualis & parallelus Arctico, *Antarcticus* dicitur, quod *Arctico* ex diametro opponitur: totus sub terra conditus, cujus objectu à nobis ^e haud cerni potest. Idem *Austrinus* sive *Australis* & *Meridionalis*. ^β

BUNONIS.

^a Tropici ostendunt. 1. in Ecliptica puncta Tropica a seu Solstitialia. 2. Determinant maximam Solis Declinationem f. 3. Diem monstrant longissimum & brevissimum g in Globo Obliquo. 4. Certis quasi limitibus viam Solis versus Septentrionem & Meridiem h includunt. 5. Torridam cœli plagam à Temperatis distinguunt. 6. Obliquitatem Eclipticæ ostendunt.

^β Circuli b Polares 1. ostendunt polos Zodiaci, eorumque à polis Mundi distantiam; quæ

a Officia Tropicorum. b Officia Circulorum Polarium.

tanta est, quanta maxima solis Declinatio, nimirum 23. grad. & 30. minur. 2. Temperatas cœli Plagas à Frigidis distinguunt.

HEKELII.

^c Quod, supra nos perpetuò exaltatus quippe nunquam occidit.

^d Quam complectitur.

^e Quod nunquam oritur.

^f Seu Conversionem.

^g Eorumque quantitatem.

^h Quos Sol non egreditur.

CAP. V.

De Zonis.

I.

Prima divisio in Zonas. Quatuor minores circuli totius terræ superficiem in quinque dividunt spatia, seu *plagas*, quas *Zonas* ¹ vocant Geographi & *Fascias*. *

BUNONIS.

^a Lucretius tantum duas admittere Zonas. Ptolemybius & Possidonius statuebant sex; quoniam duas *Torridas* numerabant. Martianus Capella, quinque vulgo receptas Zonas bisariam dividens, faciebat decem. Vera opinio quinque posuit Zonas. *)

REISKII.

1. Zonæ vocantur h. e. singula ¹⁷ *μῆτρα* ²⁰²⁹

II. ^β *Zō-*
ob similitudinem, qua fit, ut globum terrestrem tanquam fasciæ circumdent: Hæ quidem incerto apud veteres, apud nostros tamen certiori comprehenduntur numero, & diversis gradibus, quos in primo Meridiano numerant. Omnes autem habitabiles, & ipsam quoque torridam haberi, secus quam Græcis ac Romanis antiquioribus visum fuit, hodierna frequens navigatio & multa nostros Europæos experientia docuit.

BUNO-

II. β Ζώνη ^a, Latine *cingulum*, est *spatium in globo terræ inter duos circulos minores, vel inter circulum minorem & polum comprehensum.* Appellantur autem Zonæ ab habitu dñe seu natura, una *Torrída*, duæ *Frigidæ*, totidemque *Temperatæ*. Ea, quæ in medio reliquarum sita est, *Torrída* vocatur à Solis, cujus viæ subjecta est, perpetuo ardore: propter quem vetustissimis mortalium inhabitabilis putabatur. *Est autem spatium inter duos Tropicos comprehensum; continens in latitudine grad. XLVII. mediam intersecat circulus Equinoctialis.*

Quid Zona?
Quor sint?
Quid Torrída?

III. Duæ autem extremæ, quæ sunt circa mundi polos, altera Septentrionalis, circa polum Arcticum, altera circa Antarcticum, Australis, *Frigidæ* vocantur; quia longissimè à Solis via sepositæ sunt, & ob nimium frigus itidem inhabitabiles veteribus existimabantur. *Eas autem determinant utrimque circuli Arcticus, & Antarcticus: versus suum quisque polum.* A polis etiam dicuntur *Polares*. Harum quæque complectitur *gradus XXIII. cum dimidio.*

Frigidæ.

IV. Reli-

BUNONIS:

β Incolæ hujus a Zonæ sunt vel sub *Æquatore*; vel inter *Tropicos & Æquatorem*; vel sub ipsis *Tropicis*. I. Qui sub *Æquatore* habitant; 1. *perpetuum* habent *Equinoctium*. 2. Sol iis in anno bis est verticalis, nullamque spargit umbram, nisi sub pedibus, in principio videlicet ♃ & ♎, unde & β ^a *Ἀστῆρες* quasi *Inumbres* dicuntur. 3. Omnes stellæ æqualiter illis oriuntur & occidunt. 4. *Quatuor* habent *Solstitia*, nempe *duo Alta*, Sole existente in principio ♃ & ♎ & *duo Ima* in initio ♅ & ♁. 5. *Duas* habent *æstatem*, Et *duas* quasi *hyemes*; 6. *Duplices* habent in anno *umbras Meridianas* (Perpendiculari exceptâ) *Septentrionalem & Australem*: unde etiam γ ^c *Ἀμφίστεροι*, quasi *Bumbres* nominantur. II. Qui inter *Æquatorem & Tropicos* habitant 1. *duplices* etiam habent *umbras meridianas, Septentrionalem & Australem*; unde & ipsi sunt ^d *Ἀμφίστεροι*; ut sunt *Arabes*; qui *Tropicum* ♅, in *Zonam Temperatam Septentrionalem* progressi, admirati sunt, ut ait *Lucanus, umbras nemorum non ire sinistras*. h. e. *Æstivo* tempore non ferri versus *Meridiem*, quod in patria fieri observant. 2. *Quatuor* habent *Solstitia*, duo *Alta* & duo *Ima*. 3. *Duas* æstates, duasque hyemes, præsertim si æquatori sint propiores. 4. Sol bis in anno iis est verticalis, nullam umbram, nisi sub pedibus, projiciens; quare & hi ^e *Ἀστῆρες* simul vocantur. III. Qui verò sub *Tropicis* de-

gunt terræ incolæ, 1. *unicam* habent in anno umbram *Meridianam*; eamque vel *Septentrionalem*, vel *Australem*; unde dicuntur δ ^d *Ἐτεροστεροι*, quasi *Alterumbres*. 2. *Duo* iis sunt *Solstitia*, unum *Altum*, alterum *Imum*. 3. *Unam* habent *æstatem*, & unam *hyemem*. 4. *Dies noctesque artificiales* *inequales*. 5. Sol iis semel in anno est verticalis; hinc & ipsi ^e *Ἀστῆρες* *inumbres* sunt. *
γ Zonarum ε *Frigidarum* incolæ, vel habitant sub *Circulis Polaribus*; vel inter *Polos & Circulos Polares*; vel sub ipsis *Polis*. I. Qui sub *Circulis Polaribus* degunt. 1. *diem* habent *XXIV. horarum* semel in anno; totidemque horarum *noctem*. 2. *Cætera* iis sunt communia cum iis, qui sunt sub *Zonis Temperatis*. II. Qui inter *Polum & Circulos Polares* habitant. 1. *Diem* habent *maximum* in *Æstate* 24. horis *longiorem*. 2. *Reliquæ* varietates, quæ *Zonarum Temperatarum* incolis accidunt, istis quoque contingunt. III. Si qui verò sub ipsis *Polis* suat, 1. *Diem* habent in anno *unum sex mensium*; & *noctem* unam totidem mensium. 2. *Unum* habent *Solstitium*. 3. *Unam* æstatem, unamque *hyemem*. 4. *Illis* stellæ fixæ nec oriuntur, nec occidunt. 5. *Umbram* *gnomones* ibi projiciunt in orbem, & in omnes *Horizontis* partibus, unde f ^f *Περίστεροι*, quasi *Circumumbres* nominantur.

H E K E L I I.

a *Quæ δὲ τῆς Ζωνῆς*, à *cingendo* dicitur.
B 3 BUNO-

a *Torrída* Zonæ incolæ. b *Ἀστῆρες* *Ἀφῆστεροι*. c *Ἀστῆρες* *Ἀμφίστεροι*. d *Ἀστῆρες* *Ἐτεροστεροι*.
e Zonæ *Frigidæ* incolæ. f *Περίστεροι*.

IV. Reliquæ verò duæ, quòd in medio inter frigus & ardorem positæ sunt, *Temperatæ* dicuntur & habitabiles. Harum altera, quæ *Arctico*, & *Tropico Cancrini* finitur, *Septentrionalis*; altera, quæ *Antarctico* & *Tropico Capricorni* terminatur, *Austrina* sive *Australis* & *Meridionalis* dicitur. Continet quæque gradus XLIII.

CAP.

BUNONIS.

¶ Incolæ Zonarum a *Temperatarum* habent 1. duo solstitia, Altum & Imum. 2. Unam in anno æstatem, unamque hyemem. 3. Duo Æquinoctia. 4. Sol nunquam iis est verticalis. 5. Quædam Stelle iis nunquam oriuntur; quædam nunquam occidunt. 6. Unicam habent umbram in anno Meridianam, versus alterutrum Polum sparsam: unde b *Ἐπεὶ ὁμοίως*, quasi *Alterumbres* dicuntur.

Porro, pro diversitate Zonarum tria hominum genera enumerantur, quæ inter se ratione loci variant. Horum alii dicuntur *Periæci*, alii *Antæci*, alii *Antipodes*. c *Periæci*, quasi dicas *Circumhabitatores*, sunt, qui sub eodem Parallelo, & Meridiano, in una eademque Zonâ habitant, & quorum una eademque est Latitudo versus eundem polum, Longitudo verò centum & octoginta gradibus discrepans. Hi habent 1. eandem Zonam. 2. Æstatem quoque & hyemem eandem. 3. Reliqua item anni tempora & horas, incrementa & decrementa dierum noctiumque consimilia. 4. Non tamen habent eundem Ortum Solis, neque eundem Occasum; ac proinde diversa dierum noctiumque initia, media & fines. Hinc dici horas numerant contrarias recipi, nomine easdem; nimirum quum in uno loco est meridies & XII. hora meridiana, in altero est media nox & XII. mediæ noctis. Itaque hujus incolæ numerant I, II, III, &c. à mediâ nocte, dum illi numerant I, II, III, &c. à meridie. Quod tamen de his tantum venit intelligendum, quibus Sol oritur atque occidit; & quibus Polus nunquam elevatur ultra 65. gradus. 5. Diebus Æquinoctiorum Sol occidit uni loco, dum alteri oritur, atque adeo tempus dici unius loci, est nox alterius. Aliis vero anni diebus, nempe semisse anni, quo Sol vicinum locis illis Zodiaci semicirculum percurrit, hoc est, verè & æstate prius oritur uni loco, quàm alteri occidit, atque adeò quibusdam horis vel horarum partibus simul diem habent Solemque conspicuum, nempe dum Sol uni loco versus occasum tendit, alteri jam supra Horizontem emerisus ascendere versus Meridianum incipit. Altero verò anni semisse, autumno & hyeme, qua Sol remotiorem Zodiaci semicirculum de-

currit, prius occidit uni loco quàm alteri oritur; atque adeò nullam dici, sed aliquam noctis partem communem habent, & Solem aliquibus horis vel horarum partibus depressum infra Horizontem, ita tamen, ut uni loco, sit finis noctis, alteri initium. 6. Singulæ stellæ æquali tempore commorantur supra illorum Horizontem: eademque stellæ nunquam iis oriuntur, & eadem nunquam occidunt. 7. Eundem habent Polum æquè elevatum. 8. Quem locum Telluris Periæcorum alter ad occasum habet, eundem alter habet ad Orientem. 2

II. d *Antæci*, quasi dicas, in opposito habitantes, sunt, quibus una eademque est Longitudo, ad Meridianum communem, in duabus Zonis numerata: Latitudo item æqualis, duobusque Parallels versus utrumque Polum ab Æquatore æque distantibus intercepta. Hi 1. simul agunt meridiem & mediam noctem, atque omnes horas simul numerant. 2. Quantitas tamen diei est diversa. Nam crescit apud Boreales Antæcos die, decrescit dies apud Australes: quare quum maximus apud nos est dies, erit minimus apud nostros Antæcos. 3. Tempestates anni habent contrarias eodem tempore, nempe quum unus locus ver agit, alter experitur autumnum; quum iste æstatem, hic hyemem. 4. Dies unius loci sunt æquales alterius noctibus; & hujus dies prioris loci noctibus. 5. Diebus Æquinoctiorum Sol illis simul oritur & occidit, aliis autem diebus uni citius, quàm alteri. 6. Faciem illis sibi mutuo obvertentibus vel ad Æquatorem respicientibus, uni Sol à dextra videbitur oriri, ad sinistram occidere; alteri contra à sinistra oriri, ad dextram occidere. Eodem modo omnes stellæ uni à dextra, alteri à sinistra orientur. 7. Polos diversos elevatos habent æquali elevatione. 8. Stellæ uni loco perpetuò apparentes alteri loco nunquam oriuntur, sed semper infra Horizontem depressæ manent: Contrà, quæ huic loco nunquam occidunt, illi nunquam oriuntur. 3

III. e *Antipodes*, qui alio nomine dicuntur *Antitethoses*, sunt, qui adversam nobis plagam incolunt, duobus Parallels à Diametro oppositis sejuncti, communi tamen Meridiano unini; ideoque Longitudines habent diversas, distantque à se invicem majori

a *Temperatarum Zonarum incolæ.* b *Ἐπεὶ ὁμοίως.* c *Periæci.* d *Antæci.* e *Antipodes.*

majori semicirculo; hoc est, Parallelo dimidio, per centrum Terræ transiente, qui constat 180. grad. Habent 1. eundem Horizontem; sed diversam ejus faciem: omnibusque anni diebus Sol atque stellæ uni loco oriuntur, dum alteri occidunt: Uniusque dies alterius nox est. 2. Dies anni oppositos habent inæqualeis, sicut etiam nocteis, ita ut unius loci dies longissimus sit alterius brevissimus. 3. Horas diei contrarias revera, nomine easdem numerant; uni enim loco meridies est, dum alteri media nox est. 4. Tempestates anni eodem tempore experiuntur contrarias, nempe dum uni ver, alteri est autumnus: dum uni æstas, alteri hyems est; & contra. 5. Polos diversos habent elevatos æquali elevatione: ab Æquatore æqualiter distant, sed à diversis ejus plagis: in eodem Meridiano siti sunt, sed diversis ejus semicirculis. 6. Quæ sidera uni loco perpetuò apparent, illa alterius loci incolis nunquam conspiciuntur. 7. Sidera unius loci incolis à dextris, alterius à sinistris oriri videntur: si videlicet ad Æquatorem converterint faciem. In Globo, dato loco, exhiberi potest locus a Antæcorum, Pericæcorum, & Antipodum: Si locus datus ad æneum adducitur Meridianum, & quot gradus inter hunc & Æquatorem intercepti sunt, totidem numerentur ab altera Æquatoris parte: Terminus numerationis erit locus Antæcorum. Deinde index applicetur, ad horam XII. cycli, noteturque punctum Meridiani, quod dato loco imminet; item illud, quod loco Antæcorum. Hisce factis, volvatur Globus, donec index in cyclo horario monstrat alteram duodecimam. Ita punctum Globi, quod subjicitur, notato Meridiani puncto loci dati, erit locus Pericæcorum; & punctum Globi,

quod subjicitur alteri notato puncto Meridiani, erit locus Antipodum. Sed notandum, eos, qui sub Æquatore habitant, non habere Antæcos: Pericæcos autem illorum esse eosdem cum Antipodibus eorum. Deinde, Polos Telluris non habere Pericæcos: ipsos verò sibi mutuò esse simul Antæcos & Antipodes. Hæc tria incolarum genera à se differunt. *Pericæci* communem habent Parallelum, sed minorem, neque transeuntem per Diametrum terræ, nisi sub Æquatore; communemque Meridianum. *Antæci* duos habent Parallelos, & ipsos minoreis, quam est Æquator; communem etiam Meridianum. *Antipodes* verò duos habent Parallelos, & ambos majoreis, transeuntes per centrum terræ, sibi que invicem diametraliter oppositos: sed unum tamen atque communem Meridianum. Qui verò sub eodem habitant parallelo, eodemque Meridiano, i. e. eandem habent longitudinem & latitudinem, *Synæci* appellantur. 4

R E I S K I I.

2 Græcè *Ἐπίγειοι* ἄνθρωποι i. e. Circumaccolæ, quos nominat Schottus.

3 Græcè *Ἀντιπόδες* i. e. Contraccolæ Schotto.

4 Græcè *Ἀντιπόδες* quasi *Contrapædes*, qui nempe plantas pedum plantis oppositas habent, terramque incolunt contrariam, à qua dicuntur *Ἀντιπῶδες* quasi *Contraterrei*: Hos omnes veteribus non solum ignotos, sed etiam negatos contestatur historia, docentque loca in Cicerone, Plinio, Lactantio, Augustino, Gregorio Nazianz. reliqua. Sed Bonifacius Archiepiscopus Moguntinus quanto fervore in Virgilium ob antipodes affirmatos exarserit, ab Aventino in *Analibus Boicis* memoratur. Lib. III.

b Ratio inveniendorum Antæcorum, Pericæcorum & Antipodum.

C. A. P. VI.

De Parallelis & Climatibus.

[Tertia Terræ divisio.]

I.

AT distinguitur etiam terræ superficies secundum aliam rationem, nempe per quantitatis dierum variationes. Quippe qui sub ipso Æquatore consistunt, perpetuò diem nocti æqualem XII. horarum habent: quantò autem aliqua regio latiùs ab Æquatore versus alterutrum polum declinaverit; tantò plus æstate diei longissimæ,

Secunda Glo-
bi divisio in
Climata.

giffimæ, vel viciffim hyeme noctis quantitas augetur. Proinde Geographi pro diverfa quantitatis dierum variatione diverfas plagas terræ diftinxere, quas vel *Parallelos* vocarunt, vel *Climata*.

Parallelus. II. *Paralleli* ^a *sunt circuli equali undique fpatio abs fe invicem diftantes, ab occafu in ortum ducti.* ^b Hi varii in Globo ad libitum cujusque describi poffunt. Verùm Ptolemæus, quem plerique alii fequuti funt Geographi, XXI. *Parallelos* descripsit *Septentrionales*; hac obfervatâ intercapedine, *uti dies unus paralleli longiffimus, superet paralleli præcedentis diem prolixiorem quadrantæ horæ.* **Clima.** *Clima* autem eft terræ fpatium duobus parallelis inclufum: in quo, longiffimo die, *dimidiæ horæ* variatio, five auctio fit. Sed nomen *Climatis* ac *Paralleli* aliquando circulum, aliquando fpatium duobus circulis comprehenfum, fignificat. Dicitur autem *Clima* ^{κλίμα} ^{από} ^{κλίνας} *ab inclinando* ^c: quoniam refpectu Polorum inclinatur fe cœlum, in tali habitationis intervallo. ^a

Climata
Septentrio-
nalia & Au-
ftralia.

III. Cæterùm diftinguuntur *Climata* in *Septentrionalia* & *Auftralia*; utraque ab *Æquatore* verfus fuum quæque Polum initia ducentia. Ideoque quotum aliquot *Clima* fuerit ab *Æquatore*, tot femihoris longiffimus ejus loci dies fuperat diem nocti æqualem, feu *Æquinoctialem*, qui eft horarum XII. & vice verfa. Ut fcire queas, fub quo *Parallelo* vel *climate* quilibet locus pofitus fit, *confidera numerum horarum, cujus longiffimus ejus loci dies fuperat diem Sphæ- ræ rectæ, qui femper horarum eft duodecim; is enim duplicatus oftendit numerum Climatum: quadruplicatus exhibet numerum Parallelorum.* ^β

IV. Cæte-

BUNONIS.

^a Ad cujusque *Climatis* constitutionem tres requiruntur *Paralleli*; duo fcilicet extremi, quibus *Clima* comprehenditur, & utrinque terminatur, & unus intermedius. Iste tamen *Parallelus*, qui eft finis unius *Climatis*, is idem eft initium fequentis *Climatis*. Sunt autem a *Parallelis* triplices; *Primi* regionum *Latitudines* diftingunt, initio fumto ab *Æquatore*, & in Globo vel *Mappa* interdum X. interdum XV. gradibus diftinguuntur. *Secundi* *Zonarum* intervalla diftinguunt. *Tertii* dierum artificialium differentias indicant, & *Climata* conftituunt. *Temporis differentia*, qua *paralleli* dirimuntur, eft *quadrans horæ*. Quot igitur *Paralleli* aliqua regio ab *Æquatore* diftat, tot etiam *quadrantibus horæ* longiffima ejus dies augetur.

^β *Paralleli* & *Climata* inveniuntur hoc modo. Primo ad loci dati *Latitudinem* elevatur aut

deprimitur *Polus*. Deinde ad *Problema inferius XVI.* investigatur numerus horarum in die longiffimo. Tertio confiderandum, quot horis longiffimus dati illius loci dies fuperet diem *Æquinoctialem*, qui eft horarum XII. Quarto numerus horarum, qui eft fupra horas XII. duplicatus oftendit numerum illius *Climatis*; quadruplicatus habet numerum *Parallelorum*, five fub quoto *Parallelo* fit locus ille datus. *Rationem inveniendorum Parallelorum & Climatum pag. feq. ad Sect. VI. oftendit Auctor.*

HEKELI

^a De *PARALLELIS* *Geographiæ* vet. & nov. editit *PHILIPP. BRIETIUS* Tria Volumina in 4. f. quotidiana lectione haud indigna.

^b Indè *Canon Mathematicorum* haud ineptus: *Parallele Afcenfiones* nulle funt.

^c Et idem eft, ac *declinans Terræ tractus.*

BUNO-

^a Tria *Parallelorum* genera. ^b *Parallelorum* & *Climatum* inveniendorum ratio.

IV. Cæterùm *Climata* à Veteribus VII. tantùm numerata sunt; quòd loca ultra septimum Clima sibi incognita vix inhabitari existimarint. ¹ *Climata* autem hæc ab insignioribus locis, per quæ Climates medium protenditur, nomina acceperunt, ut *primum* per Meroën, Nilo circumfusam insulam ^d & urbem Africæ; *secundum* per Syenen, Ægypti urbem; *tertium* per Alexandriam, itidem Ægypti urbem; *quartum* per Rhodum insulam; *quintum* per Romam; *sextum* per Pontum Euxinum; *septimum* per Borysthenis ostia. ^v

Numerus
Climatum
juxta veteres.

V. ^d Posteriores verò, qui experti sunt ulterius habitari terram, fecere XXIV. *Climata*, ad elevationem usque graduum LXVII. *Primum* per Meroën; *secundum* per Syenen, sub Tropico æstivo; *tertium* per Alexandriam; *quartum* per Rhodum; *quintum* per Romam & Hellepontum; *sextum* per Mediolanum & Venetias; *septimum* per Podoliam & Tartariam minorem; *octavum* per Wittebergam; *nonum* per Rostochium; *decimum* per Hiberniam; *undecimum* per Bohus, castrum Norvegiæ; *duodecimum* per Gutiam; *tertiumdecimum* per Bergos, Norvegiæ oppidum; *quartumdecimum* per Viburgium, oppidum Finniæ; *quintumdecimum* per Arosiam Suediæ; *Sextumdecimum* per Dalenkarliæ fluminis ostia: reliqua paribus interstitiis

Numerus
Climatum
juxta Recentiores.

BUNONIS.

^v Strabo IX. tradidit *Climata*, addiditque *octavum* per Mæotidem; & nonum quod *extremum* appellat. Ptolemæus Lib. II. Cap. VI. hoc dierum augmentum expressit: ubi tamen tantum meminit Parallelorum. Climates mentionem facit Cap. VII. & XII.

^d Brietius *Climata* per illustriores urbes protendit sequentes. *Primum* Clima per Malaccam Indiæ urbem. *Secundum* per Goam. *Tertium* per Mexicum. *Quartum* per Hierosolimam. *Quintum* per Nicosiam in Cypro. *Sextum* per Madritium in Hispania. *Septimum* per Constantinopolin. *Octavum* per Viennam Austria. *Nonum* per Pragmam Bohemiæ. *Decimum* per Amstelodamum. *Undecimum* per Smolenskium. *Duodecimum* per Hafniam. *Decimum tertium* per Revaliam Livoniam. *Decimum quartum* per Obsoviu Norvegiæ. *Decimum quintum* per Ustingam Moscoviæ. *Decimum sextum* per Permenevelicam in Permia Moscoviæ provincia. *Decimum septimum* per Vassam in Finlandia. *Decimum octavum* per Nidrosiam in Norvegia. *Decimum nonum* per Ouliam in Moscovia. *Vigesimum* per Vistum in Fialandia. *Vigesimum primum* per Tornam in Bothnia Suedic. *Vigesimum secundum* per Volingam in

Moscovia. *Vigesimum tertium* per Scolorum in Islandia. *Vigesimum quartum* per Hclam in Islandia. Idem Brietius peculiarem ostendit rationem accurate inveniendi *Climata*; quæ in *Parall. Geograph. pag. 30. vid.*

HEKELII.

^d Hec Insula in longissimò tractu istò omnium maxima est atque clarissima; sicuti Joannes Antonius Maginus, Patavinus, in *Expositionib. novar. Geogr. Tabb. Part. II. fol. 204. fac. b. Editioa. Colon. affirmat.*

REISKII.

¹ Græcè *κλίματα* ^a i. e. Tractus cœli aut inclinationes, à parallelis circulis paulatim sese inclinantibus: Cur Schottus verterit scalas Lib. XII. art. 1. c. 3. ego non assequor, nec Græca originitio concedit. Interim tantum nec momenti nec tanti usus *climata* sunt, nisi quod ad scripta auctorum veterum explicanda conferant. Hinc recentissimi Geographi rejecta *climatum* communi tabula & connumeratione, hemisphaerium utrumque ab Æquatore ad polos duos in novem *Climata* æqualis latitudinis partiuntur, ita ut primus Meridianus per singulas graduum decades mensuram præbeat.

C

BUNO-

^a *Climata.*

per alia Norvegiæ, Suediæ, Russiæ, & proximarum insularum loca. Ac certum quidem est, ab Æquinoctiali circulo ad eum locum, ubi dies longissimus horis XXIV. definitur, Climata XXIV. interjacere, inde verò ad Polum Climatum distinctio minus certa est, propterea quod non jam horis dimidiatis, sed integris primùm diebus, mox septimanis, ac tandem totis mensibus dies ita augeantur, ut sub ipsis polis hemisphæriorum alterum VI. mensium luce perpetua exsiccetur; altero in densissimis tenebris languente.

VI. Cæterum quæ ratio Climatum est ab Æquinoctiali ad Arcticum versus, eadem est ab eodem Æquinoctiali versus Antarcticum & par numerus. Hæc autem Climata proprias appellationis non habent apud auctores, sed ex oppositis nominantur; adjuncta præpositione Græca ἀντι, ut ἀντι ἡλίου Μερόης, id est, *contra per Meröen*; & ita deinceps. Possent tamen eodem modo, ut illa, ab suis locis appellari: ut *primum* Clima per Lunæ monteis, ac fonteis Nili, *secundum* per promontorium, vulgo dictum *Capo de Corientes*, ad Africæ litus Orientale, sub Tropico hyberno: & sic deinceps. Sed singulorum Climatum, & Parallelorum latitudines ab Æquinoctiali, intervalla ab invicem, & maximorum dierum longitudes, quo faciliùs intelligantur, Tabulam hic apponemus.

Climata.	Paralleli.	Dies longissimi.		Latitudo.		Intervalla Cli-																																																																																									
		Hor.	Scr.	Gr.	Scr.	mat. Gr.	Scr.																																																																																								
0	0	12	0	0	0	4	18																																																																																								
	1	12	15	4	18			1	2	12	30	8	34	8	25	3	12	45	12	43	2	4	13	0	16	43	7	50	5	13	15	20	33	3	6	13	30	23	10	7	3	7	13	45	27	36	4	8	14	0	30	47	6	9	9	14	15	33	45	5	10	14	30	36	30	5	17	11	14	45	39	2	6	12	15	0	41	22	4	30	13	15	15	43	32	7	14	15	30	45	29	3	48	15	15
1	2	12	30	8	34	8	25																																																																																								
	3	12	45	12	43			2	4	13	0	16	43	7	50	5	13	15	20	33	3	6	13	30	23	10	7	3	7	13	45	27	36	4	8	14	0	30	47	6	9	9	14	15	33	45	5	10	14	30	36	30	5	17	11	14	45	39	2	6	12	15	0	41	22	4	30	13	15	15	43	32	7	14	15	30	45	29	3	48	15	15	45	47	20										
2	4	13	0	16	43	7	50																																																																																								
	5	13	15	20	33			3	6	13	30	23	10	7	3	7	13	45	27	36	4	8	14	0	30	47	6	9	9	14	15	33	45	5	10	14	30	36	30	5	17	11	14	45	39	2	6	12	15	0	41	22	4	30	13	15	15	43	32	7	14	15	30	45	29	3	48	15	15	45	47	20																							
3	6	13	30	23	10	7	3																																																																																								
	7	13	45	27	36			4	8	14	0	30	47	6	9	9	14	15	33	45	5	10	14	30	36	30	5	17	11	14	45	39	2	6	12	15	0	41	22	4	30	13	15	15	43	32	7	14	15	30	45	29	3	48	15	15	45	47	20																																				
4	8	14	0	30	47	6	9																																																																																								
	9	14	15	33	45			5	10	14	30	36	30	5	17	11	14	45	39	2	6	12	15	0	41	22	4	30	13	15	15	43	32	7	14	15	30	45	29	3	48	15	15	45	47	20																																																	
5	10	14	30	36	30	5	17																																																																																								
	11	14	45	39	2			6	12	15	0	41	22	4	30	13	15	15	43	32	7	14	15	30	45	29	3	48	15	15	45	47	20																																																														
6	12	15	0	41	22	4	30																																																																																								
	13	15	15	43	32			7	14	15	30	45	29	3	48	15	15	45	47	20																																																																											
7	14	15	30	45	29	3	48																																																																																								
	15	15	45	47	20																																																																																										

8	16 17	16 16	0 15	49 50	1. 33	3	13
9	18 19	16 16	30 45	52 53	58 17	2	44
10	20 21	17 17	0 15	54 55	29 34	2	17
11	22 23	17 17	30 45	56 57	37 34	2	0
12	24 25	18 18	0 15	58 59	26 14	1	40
13	26 27	18 18	30 45	59 60	59 40	1	26
14	28 29	19 19	0 15	61 61	18 53	1	13
15	30 31	19 19	30 45	62 62	25 54	1	1
16	32 33	20 20	0 15	63 63	22 46	0	52
17	34 35	20 20	30 45	64 64	6 30	0	44
18	36 37	21 21	0 15	65 65	49 6	0	36
19	38 39	21 21	30 45	65 65	21 35	0	29
20	40 41	22 22	0 15	65 65	47 57	0	22
21	42 43	22 22	30 45	66 66	6 14	0	17
22	44 45	23 23	0 15	66 66	20 25	0	11
23	46 47	23 23	30 45	66 66	28 30	0	5
24	48	24	0	66	31	0	0
		Menses.					
		1		67	15		
		2		69	30		
		3		73	20		
		4		78	20		
		5		84	0		
		6		90	0		

CAP.

CAP. VII.

De Globi in parteis CCCLX sectione; item de ambitu terræ;
& de longitudine ac latitudine ejus.

I.

Tertia Globi
divisio in
longitudi-
nem & lati-
tudinem.

Omnis Circulus à Geometris in CCCLX parteis secatur: quam sectionem & Sphæra Globusque admittit.

II. Terra igitur, quemadmodum Sphæra, in CCCLX parteis, qui Gradus dicuntur, distribuitur. Singuli Gradus in LX distribuuntur *Scrupulos*, qui sunt totidem millia passuum Romanorum seu milliaria Italica. Horum quatuor conficiunt unum milliare Germanicum commune, hinc singuli gradus xv milliaria Germanica continent. Hæc computata conficiunt milliaria in univèrsum *quinquies mille quadringenta*: quæ est *circumferentia* totius terrarum Orbis. Hinc *diameter* ejus fit milliarium *mille septingentùm octodecim, cum duabus undecimis*, cujus semissis, sive semidiameter, est à superficie ad centrum milliarium *octingentùm quinquaginta novem, cum una undecima.* ^{a 1}

Gradus Lon-
gitudinis, &
Latitudinis.

III. Cæterum Gradus, per quos terra describitur, alii sunt *Longitudinis*, alii *Latitudinis*. *Longitudines* distinguuntur per Circulos Meridianos, *Latitudines* per Parallelos. *Meridiani* inscribuntur Globo

BUNONIS.

^a *Minutum* seu *scrupulus* est sexagesima pars gradus, cui in terra respondet quarta pars mill. Germanici; & appellatur *Minutum Primum*. Quodlibet verò *Minutum Primum* potest dividi in sexaginta *Minuta Secunda*: & quodlibet *Minutum Secundum* in sexaginta *Minuta Tertia*.

REISKII.

¹ *a* Dimensio terræ duplex erit, alia quidem *respectiva*, alia vero *absoluta*: Illa respectu cæli maxime supremi nullam sensibilem quantitatem adfert, sed centri alicujus aut centralis puncti rationem. Hæc à circulis primariis atque parallelis aut secundariis pendet, totaque ad certam pedum, stadiorum, perticarum aut milliarium mensuram exigitur. Ita diametro non solum toti sed dimidiæ, convexitati æque ac soliditati sua ratio & quantitas in Geometricis non modo, verum etiam Geographicis constabit, ut ut Mathematicos nimium discrepare, Riccio-

lus in Almag. Lib. II. c. 7. annotaverit. b Sic longitudo sua h. e. extensio ab occidente ad orientem; latitudo etiam h. e. extensio versus polos terræ univèrsæ cunctisque regionibus manebit. De primo autem Meridiano quantum auctores dissideant Ricciolus declaravit; quantum Hispani & Lusitani ad Indias partiendas de illo dissederint, Maffeus in rerum Indicarum historia recenset Lib. I. Hinc itaque globos c Meridiano primo æneo ac plane mobili instructos nostrum seculum invenit: Vir quoque nobilissimus Lauterbachius Prof. in Acad. Wolfenb. equestri ordinaris talem singulari suo artificio fabricatum globum spectatoribus curiosis exhibet. Denique distantiam Meridiani nostri ab alio quoquo cognito dignoscendam Grandamicus nobilis Gallus ex *magnetica ad polum conversione variæque declinatione*, Christ. Huygenius, Belgæ nobilis, & Comes Angliæ Kinkardinus ex *horologio pondulo*, alii ex adjumento alio docuerunt. Vid. Varen. Geograph. c. 31.

BUNO-

a Dimensio terræ duplex, b Longitudo & latitudo. c Meridianus mobilis.

Globo XXXVI, X. finguli gradus continentes: qui numerus multiplicatus CCCLX. conficit gradus. Sed *primum Meridianum* Ptolomæus in *Fortunatis*, quas nunc *Canarias* vocant, posuit infulis: Hispanorum postea nautæ in *Assoribus* infulis: alii etiam in *medio Hispaniæ*. *Paralleli* ab *Æquatore* ad alterutrum Polum *notantur* IX, X. itidem gradus finguli continentes. Hoc itaque numero quadruplicato, *Paralleli* in universon erunt XXXVI. ut in Longitudine. *Longitudo* igitur regionis est spatium *Æquatoris*, duobus Meridianis, uno *Assorum Insularum*, unde initium ducitur, altero ipsius regionis aut loci comprehensum. *Latitudo* verò est loci seu regionis ab *Æquatore* versus alterutrum Polum recessus. Hinc *Poli Elevatio* eadem est, quæ *Latitudo* regionis. Cæterum *Latitudo duplex* est; altera in *nostro hemisphærio*, ab *Æquatore* ad Polum *Arcticum*, *Septemtrionalis*; altera in *inferiori hemisphærio* ab *Æquatore* ad Polum *Antarcticum*, *Australis*. β

C A P.

B U N O N I S.

β In assumendo longitudinis principio & collocando Meridiano primo, unde ceteri numerentur, inter ipsos non convenit Geographos. Nonnulli Ptolomæum, qui cum in *Canariis* seu *Fortunatis* ponit infulis, sequuntur. Alii *pyxidibus Nauticæ Boreochalybodixin* notant, quæ à *Canariis occidentem* versus primum occurrit, in qua hi ipsi inter se multum dissident: alii enim primum Meridianum locant in *Orientalioribus insularum Flandricarum S. Mariæ & S. Michaëlis*: alii in *Occidentalioribus*, ut *Corvo & Flores*; aliique aliter. Ex quibus efficitur, in locorum longitudine notanda, nisi, unde principium sumatur, pariter annotetur, magnam oriri differentiam. Quamobrem res ipsa flagitare videtur, quo commodius Geographi se exaudiant, & errores declinent, ut unum commune firmumque principium constituatur. Et quum nihil certi à *Pyxide* hæc in parte suggeratur, ratio postulat, terræ locum plenius fixum huic negotio seligi. Et quandoquidem una è *Septem Canariis*, quæ *Iumo* dicitur, à *Ptolomæo* huic usui dicata sit: rationi consentaneum est, ab hac non discedere. Quod verò etiam unius ejusdemque insulæ termini longitudine inter se differunt, æquum est, certam quandam insulam eligi, inque ipsâ locum exiguum quidem, sed notabilem, qui differentiam unius

Minuti non inducat. Si enim longitudes locorum usque ad minutum sollicitè inquirentur: omnino necessarium erit, ipsorum principium ne quidem unius minuti ambiguitate vacillare. Huic fini *Stevinus*, celebris Mathematicus, assumit in *Teneriffa*, septem *Canariarum insularum* maximâ, ditissimâ & præstantissimâ, montem *Pico de Teide*; cujus ima spatiosiora sunt, altiora in arctius coeunt, summa in acutum cacumen exsurgunt, & in metæ maximæ modum erecta videntur. Ut verò *Globos terrestres*, & *Mappas Geographicas*, ad aliud *Longitudinis initium* constructas, convenire facias cum iis, quæ ad hunc Meridianum per *Teneriffam* sunt ordinatæ; à *Longitudinibus locorum*, quæ per illas habentur, tot sunt gradus abjiciendi, quot primus meridianus occidentalior est Meridiano per montem *Pico* in *Teneriffa*. Exempli gratia: In *Guilielmi Blæui* Globo terrestri maximo, secundum hanc positionem *Roma* sita est in *Longitudine* prope 31. graduum: At in Globo alio, cujus initium longitudinis est à Meridiano per insulas *Corvo & Flores* in *longitudine* graduum 45 $\frac{2}{3}$. Si ergò ex ea deducantur gradus 14 $\frac{2}{3}$, differentia scilicet, qua harum insularum Meridianus occidentalior est Meridiano *Teneriffæ*; manent gradus 31. Et sic in cæteris.

CAP. VIII.

De quatuor Mundi Regionibus, & de Ventis.

I.

Quarta divi-
sio in Regio-
nes seu Car-
dines Mundi.

OMne hoc, cui Mundi Coelique nomen inditum, unum est, & uno ambitu se cunctaque amplectitur, partibus differt; quæ *Regiones Mundi* seu *Cardines* vocantur. Unde Sol oritur, *Oriens* nuncupatur, sive *Ortus*: quo demergitur, *Occidens*, sive *Occasus*: qua decurrit, *Meridies*: ab adversa parte, *Septemtrio*. His *quatuor aliæ* interponuntur regiones. Inter Septemtrionem & Orientem *Æquinoctialem Oriens Æstivus*; qui & *Ortus Solis æstivi* dicitur. Inter Orientem *Æquinoctialem* ac Meridiem, *Oriens Hybernus* sive *Brumalis*; qui & *Ortus Solis Hyberni, sive Brumalis*. Inter Septemtrionem & occidentem *Æquinoctialem* occidens *Æstivus*; sive *occasus Solis æstivi*. Inter Occidentem *Æquinoctialem* & Meridiem, *Occidens hybernus sive brumalis*, qui & *Occasus Solis hyberni sive brumalis*. ^{a 1}

Venti.

II. Cæterum IV. Mundi Regionibus seu Cardinibus IV. *Principes* assignantur *Venti*; qui inde *Cardinales* vocantur. Nomina eorum atque regiones sic referuntur ab Ovid. in Trist. lib. 1. Eleg. 2. v. 27. seqq.

*Nam modo purpureo vires capit Euris ab ortu;
Nunc Zephyrus sero vespere missus adest:
Nunc gelidus sicca Boreas bacchatur ab Arcto,
Nunc Notus adversa prælia fronte gerit.*

Sed

BUNONIS.

^a Unus idemque locus in Terra respectu alterius, modo potest esse *Orientalis*, modo *Occidentalis*; modo *Meridionalis*, modo *Septemtrionalis*. Attamen respectu cæli partis Terræ simul sumptæ, aliquam Mundi plagam directè respiciunt. *Septemtrionem* perpetuò monstrat lingula in *Pyxide Nauticâ*, quam vulgò *Compassum* vocant. Opposita ei Plaga est *Meridies*. Hinc à dextris *Oriens*, à Sinistris *Occidens* est.

REISKII.

¹ a Plagæ seu regiones illæ, quæ solem orientem & occidentem in æquinoctiis habent, quæque septentrionem & Meridiem versus. Meri-

diana linea designantur, *cardinales* i. e. præcipuæ, sed reliquæ vocantur *intermediæ* aut *collaterales*. A plagis ventorum etiam distinctio & connumeratio arcessitur: Quibus adde præterea ^b *Ventum generalem*, qui ex oriente spirat, nautisque Germanicis *der Passat-Wind* dicitur; *Ventos speciales* tum veteres, in Etesis, Chelidoniis, Ornithiisque positos, tum novos *Moussonum* i. e. motionum nomine insignes, qui à nautis varii observantur; *Ecnephas* item Lusitanice ^c *Travados*, & *Orkanes* seu Typhones impetuosissimos. De quibus vide Kircherum in mund. subterr. Lib. IV. sect. 11. c. 2. & Varenium in Geogr. univ. c. 21.

BUNO-

^a Plagæ triplices. ^b Ventus generalis & specialis. ^c Travados, Orkanes.

Sed cum Græca hæc sint vocabula, Latinis ab Septentrione flans dicitur Aquilo, ab Oriente Subfolanus; à Meridie Ausfer; ab Occidente Favonius. Sed hæc commodius ex typis noscuntur. β

III. Verùm his ventorum nominibus tam varios varii, simul veteres atque recentiores, auctores attribuerunt situs; uti unum certum Typum ex universonum sententiis componere nequeas. γ Cætero Internum mare, quod inter Europam, Asiam & Africam diffunditur, navigantes Itali, sic ventos in XVI. parteis distribuunt. Externum mare sive Oceanum navigantes Europæi omnes Germanicis utuntur vocabulis, variè tamen ad suam quique linguam detorquentes. Germani sic in XXXII. nomina distribuunt.

C A P. I X.

B U N O N I S.

β Eurus a quasi εὐρύς ἢ εὐρεῖον, ab *Aurora procedens*, calorem & siccitatem infert, adeoque saluberrimus est; quia vis solis ut prima est ad ortum; ita quoque valde efficax est ad habitus corporis temperandos & purificandos. Italis dicitur *Levante b*, Gallis *Vent d'Amont*, Germanis *der Ost-Wind c*. *Zephyrus*, qui quasi Ζεφύρου vitam ferens putatur dictus: unde & genialis mundi spiritus appellatur Plinio, frigidior & humidior est, adeoque ad ciendas nubes & tempestates pronior; quia radii solares illic minus sunt efficaces. Quum toto die, quando Sol est in Ortu & Meridie, variè illic colliguntur vapores, qui radiorum vim retundunt atque hebetant; quique vento admixti, nubes & tempestates cient. Italis dicitur *Ponente d*. Gallis *Vent Occidental*, Germanis *West-Wind*. *Notus* à Græco νότος humor, quia valdè humidus est: seu *Auster*, quasi *Haufter*, ab hauriendis appellatus aquis, à Meridie spirat, calidus & humidus est, & eandem ob causam tempestuosus, morborumque ferax. Calidus quidem, quia vehementior vis Solis multos vapores extrahit, qui vento admixti suam qualitatem eidem imprimunt; & quia per loca paludosa & palustria spirat, è quibus copiosi halitus exspirant, imbuunt ventum simili suâ qualitate. Hic ventus pestem causatur, si perpetuò spirat, uti sæpius observatum. Noctu vehementior est, quam interdiu. Eo flante animalia minus esuriunt, ait Plinius. In mari Adriatico sævit atrocius. Italis dicitur *il vento di Mezzogiorno*, il *Sù*. Gallis *Vent de midi*, Germanis *der Sud-Wind*. *Boreas* εὐρυς ἢ βοῆς à violento & sonoro flatu, quem edit f, dictus; seu *Aquilo*, ab aquilæ velocitate g nominatus, à Septentrionibus oritur, frigidus & siccus est: cum propter minorem,

quæ illic est, Solis efficaciam; tum etiam, quia transit loca frigida, nivibusque plena. Hic ventus Italis dicitur *Tramontana*. Gallis *Vent de Bise*. Germanis *Nord-Wind*. Ab his ventis deinceps appellantur intermedii, quorum nomina ex adjectis schematibus haud difficulter cognoscuntur. *Cæcias* inter Aquilonem & Subfolanum collocatur, non pellit nubes, sed ad se videtur attrahere. *Vulturinus* infra Eorum ab uno statuitur Vitruvio; à Latinis pluribus cum Euro confunditur: Quidam *Euronotum* vocant. Dicitur à *Vulture* ave, aut à *Vulturno* Campaniæ fluvio. *Africus* Græcis ἀφ' ἀφ' ab *Africa* (quæ Græcis est *Libya*) nomen accepit. *Caurus* à Vitruvio constituitur, ubi Plinius & Aristoteles *Argestes* locant: sic vocatur, quòd in morem Pantheræ videatur stridere seu *Caurire*. Cum *Coro* vulgò confunditur: *Seneca* hunc *Violentum* vocat, & in unam partem rapacem.

γ Accuratam tabulam sive typum Ventorum, secundum veterem & novam dispositionem, eorumque nomenclaturam addit, *Brietius in Parall. Geogr. p. 33.* quam heic subnectimus. Philosophi quidam apud Aristotelem *unicum ventum* duntaxat admittebant: quoniam (inquiebant) ventus est tantum aër motus. De his *I. Meteor. cap. XIII. Philosophus Theralces* apud Strabonem duos tantum ventos recipiebat sibi ab utroque polo oppositos, dicebanturque *Boreas* & *Notus*. Poëtæ Græci & Latini quatuor appellant, quos sibi invicem ita opponunt. *Auster* Νότος; *Eurus* Εὐρύς, *Aquilo* Βορέας, *Favonius* Ζεφύρος. Zephyri autem loco in tempestate solent Africum substituere. *Andronicus Cyrbestes* apud Strabonem in turri octagonâ Athenis octo disposuerat, quos Triton mobilis virgâ indicabat: *Aquilo*, *Apeliotes*, *Cæcias*, *Argestes*, *Notus*, *Zephyrus*, *Africus*, *Eurus*. Plinius, *Seneca*,

neca, *Aristoteles*, duodecim recipiunt, quos *Seneca* ex punctis Tropicorum, Circulorum Polarium, & Meridiani prædictos circulos secantis, colligit: *Subsolanus* Ἀπὸλιῶν, *Boreas* Ἀπὸρῆϊος, *Aquilo* Μίος, *Cecias* Κεκιῶν, *Corus* Ἀεζέσιος, *Thrascias* Θρασκίος, *Favonius* Ζήφου, *Auster* Νότος, *Albonotus* Ἀλβονότος, *Africus* Ἀφρικῶν, *Vulturinus* Ἐβρῶν, *Euronotus* Εὐρονότιος. *Vitruvius* lib. I. cap. VI. viginti quatuor enumerat, & sunt, *Septentrio*, *Thrascias*, *Corus*, *Caurus*, *Circius*, *Etesia*, *Favonius*, *Argestes*, *Subvesperinus*, *Africus*, *Libonotus*, *Altanus*, *Auster*, *Euronotus*, *Vulturinus*, *Eurus*, *Cecias*, *Ormithie*, *Solanus*, *Carbas*, *Boreas*, *Aquilo*, *Supernas*, *Galicus*. Antiquis venti his sunt appellati nominibus: *Africus*, Græcis Ἀφρικῶν ab Africa dictus (quæ Græcis Libya est) nomen accepit, procellosus imprimis; quo tamen fiante mirum est (*Plinio teste*) *Alcyonum* proli sterni mare. *Aristoteles* ait eum vix obducere cælum nubibus, quoniam illas rapiditate sua dissipat. *Altanus* à *Vitruvio* juxta Austrum collocatur, & sic dicitur, quod altius nubes agat, aut forte ab *Altano* urbe Calabria respectu *Brundisii*, aut *Tarenti*; ex eo retinere nomen venti meridionales. *Aparthias* ab urbe minore nomen habet, Latinis *Septentrio*: in Europa serenus, in Africa nubilus. Confunditur à quibusdam cum *Borea*, *Aquilone* & *Etesis*. *Apeliotes*, *Senecæ* *Apheliotes*, à Græco Ἀπὸλιῶν, Latinis *Solanus* & *Subsolanus*, spirans ab Oriente à *Æquinoctiali*. Denominatur autem ventus à sole potius nascente, quam occidente, quia oriens flatus auget, Occidens premit, inquit *Plinius*. *Argestes* à *Vitruvio* infra *Favonium* constituitur; apud *Aristotelem*, *Plinium*, *Strabonem* loco *Cauri* supponitur. Ab *Homero* certè Ἰππῶν appellatur. Dicitur à Græco Ἀργῶν, quæ *pigrum* sonat, igitur per *Antiphraasim*, est enim procellosus: licet id *Seneca* neget, cum eum *mollem* vocat, ac euntibus & redeuntibus communem. Idem videtur esse cum *Japyge* & *Cauro*. *Aquilo* ab *Aquilæ* velocitate dictus: Ejus loco ab *Aristotele* substituitur *Mesès*: sed *Plinius* & *Seneca* aliter sentiunt. *Atabalus* & *Atabulus* ventus est peculiaris *Apuliæ*, cujus meminit *Horat.* L. I. *Satyr.* V. v. 78. Quidam *Ataburum* legunt, & ab *Ataburo* monte *Siciliæ* nominari putant; quare ab eodem *Horat.* k. torrens dicitur montes *Apuliæ*. *Porphyrion* tamen dictum creditur Ὠρῶν τὸ πῶν ἄπὸ τῆς βάραν, ab inferenda noxa l, quia sic omnia arefacit, ut nullis possint solum recreari, ait *Plinius*. *Auster* ab hauriendis aquis appellatur, licet non asperetur: Græcis *Notus* est. *Boreas* Græcorum, *Aquilo* Latinorum est, & dicitur vel à rege *Thraciæ*, ut *Mythologi*, vel ἀπὸ τῆς βίας; quoniam est

violenti flatus, & sonori, ut vult apud *Gellium* in *Phavorinus*. *Cecias* vulgo inter *Aquilonem* & *Subsolanum* collocatur, ab uno *Vitruvio* inter *Subsolanum* & *Eurum*. Non pellit nubes, sed ad se videtur attrahere; unde nata *parcemia*. *Tertius* c. 32. *Isag.* in *phenomena* *Arati* ait ita dictum à *Fl. Cato*. vocatur aliter *Hellepontias*. *Carbas* supra *Subsolanum* infra *Boream* *Vitruvio*; forte ab urbe *Carba* minoris *Armeniæ*. *Catagis* *Pamphyliam* infestat apud *Senecam* 5. *Nat. Quæst.* *Caurus* à *Vitruvio* constituitur ubi *Plinius*, & *Aristoteles* *Argesten* locant: sic vocatur, quod in morem *Pantheræ* stridere seu caurire videatur. *Circius*, *Cercius* *Catori*, sic appellatur à turbine, ut vult *Phavorinus* apud *Gellium* n. *Tribuitur* uni *Galliæ* à *Plinio*, & *Seneca*; *Cato* eo quoque infestari *Hispanos* *Alpinos* ait. Neque tamen totam *Galliam* quatit, siquidem *Viennæ* non sentitur, inquit *Plinius*. Percellere armatum hominem, & *plaustrum* ait *Cato*: *Gallorum* ædificia diruere, inquit *Seneca*, & tamen coli ab indigenis, quod huic debeant salubritatem, ideoque ei ab *Augusto* in *Galliis* agenti factum esse templum. Recte collocatum esse à *Vitruvio* arguit *Plinii* locus. *Corus* vulgo cum *Cauro* confunditur, distinguitur tamen à *Vitruvio*: *Seneca* hunc violentum vocat, & in unam partem rapacem. *Etesie* sic vocantur quasi *Anniverfarii*, tempestivi & salubres omni viventi, inquit *Tullius*. *Plinius* ait flare biduo post exortum *Caniculæ*, ut *Theon* in *Aratum* ab exortu *Caniculæ*, ut plurimum 60 diebus ad *Arcturum*. Ab antiquis vulgo crediti sunt flare à *Septentrione*, quare à *Lucretio* *Etesie* flabra *Aquilonum*: unde quidam eis assignarunt *Nili* inundationem. *Alii* in *Occidentem*, alii in *Orientem* declinare malunt. *Nigidius* etiam apud *Gellium* in *Austrum*. *Videlicet*, inquit idem *Gellius* lib. 2. cap. 22. ex alia, atque alia cæli parte flant. *Plinius* eos cum *prodromis*, videtur confundere: *Seneca* tradit vocari *sonniculosos*, & *delicatos*, quia, inquit, mane surgere nesciunt. *Euronotus* *Aristoteli* *Leuconotus*, aliter & *Phœnicus*, inter *Euram*, & *Notum* ab *Aristotele* collocatur: à *Vitruvio* inter *Vulturinum*, & *Austrum*. *Eurus* Ἐβρῶν, quasi *Leu* & *fluidus*, quia excitat sudorem, ut vult *Eustathius*, vel quasi ἀπὸ τῆς εὐρείας, procedens ab *Aurora*. Confunditur aliquando cum *Subsolano*, & *Vulturino*. Immo & ab aliis affigitur *Orientis* æstivo, ab aliis *hyemali*, ut *Strabo*. *Favonius* à fovendo dictus, quod ab eo *Plantæ* enectæ frigore refoveantur: Græcis est Ζήφου. *Galicus*, cujus meminit unus *Vitruvius*, & propè *Septentrionem*, versus *Austrum* locat. *Hellepontius* ab *Helleponto*, unde spirat in *Græciæ* & *Athenas*, aliter *Cecias*. *Japyx*, cujus

unum Milliare Romanum, id est, mille passus, XXXII. stadia constituunt milliare Germanicum commune.

II. Persæ suas habuerunt in dimetiendis intervallis *Parasangæ*: quarum singulæ XXX. continuerunt stadia. *Ægyptii* habuere *Schoenus*; sed dispares inter se longitudine. alii enim Schoeno XXX a tribuunt stadia; alii XL; alii XX tantum. Hodie milliarii vocabulo utuntur maximè Germani, Dani, Norvegii, Suedi, Angli, Scoti; quibus est *meile* & *mile*. item Poloni & Bojohæmi; aliæque Slavicæ gentes; quibus est, *mila* & *mile*: item Itali; quibus *miglio*. Hispani & Galli sua intervalla dimetiuntur per *leugas* sive *leucas*: quas illi *leguas*; hi *lieues* appellant. Itali etiam & Angli de Germanorum, Slavorum, Hispanorum, Gallorumque intervallis loquentes, per *leugas* indicant, quæ illis *legbe*, his *leagues* dicuntur. Russi sive Moscovitæ suam locorum mensuram agunt per spatia, quæ patriâ linguâ vocant *Voreft*. Sed horum omnium mensuræ & comparationes ex typo quam facillime cognoscuntur. ^a

III. Sed

BUNONIS.

^a a Mensura est longitudo finita, quæ ignotam locorum distantiam metitur. Ejus partes sunt *Granum hordei* secundum latitudinem dispositum, quod censetur mensura minima. Quatuor Grana hordei per latera contiguè disposita dant *Digitum b*; & tres *Digitum Unciam*, est pars pedis duodecima. *Palmus* quatuor habet digitos, *Lichas* duos Palmos; *Spithamia* tres Palmos. *Cubitus* continet pedem cum semisse; hoc est ab extremo medio digito ad brachii flexionem *c*. *Pes* verò quatuor continet Palmos. Sed apud diversos populos longitudo Pedis diversa est. Usitatus Mathematicis est *Pes Rhinlandicus*, quem antiquo Romano æqualem esse probat diligentissimus *Snellius*; undè in Terræ dimensione pro regula omnium mensurarum meritò assumitur. Ejus Pedis quarta pars hic apponitur inter *A* & *B*.

A-----*B*
Gradus *d* duos habet Pedes: *Simplex passus* duos pedes cum dimidio: At *Geometricus Passus* absolute ita distans Pedes quinque. *Pertica* est duorum passuum, seu pedum decem *e*. Respondere videtur *Calamo*, cujus meminit Scriptura. *Orgyæ* continuasse censetur Pedes sex, & Græcorum passus fuisse dicitur à nonnullis. *Stadium* Græcorum proprium ab Hercule in Olympio campo metatum censetur fuisse Pedum Græcorum *Idc*. qui faciunt pedes Romanos seu Rhin-

landicos *Idcxxxv*. Nam Græcus *Pes* major paulò fuit Romano. Et *Pedes* isti *625*. dant passus centum viginti quinque, quos itidem *Stadium* continet. *Milliare* triplex est, 1. *Romanum* sive *Italicum*, quod continet *viii* Stadia, sive *Passus c Idc*. 2. *Leuca*, eaque vel *vetus xii* *Stadiorum*, *Novæ xvi* *Stadiorum*: quæ faciunt unum *Milliare Gallicum*, seu duo *Italica*. 3. *Germanicum Milliare*, quod vel *Commune* est, quatuor habens millia passuum, seu *Stadia xxxii*; sive quatuor *Milliaria Italica*: *Leucam* etiam *Hispanicam* dicunt. Vel *Magnum*, passus habens quinquies mille. *Memoria causa* hi adduntur versiculi:

Quatuor ex *Granis* *Digitus* componitur *unus*.
Est quater in *Palmo* *digitus*: quater in *Pede*
Palmus.

Quinque *Pedes* *Passum* faciunt: *Passus* quoque
centum

Viginti quinque *Stadium* dant: Sed *Milliare*
Octo dant *Stadia*: *Duplicatum* dat tibi *Leucam*.

Sed hic notandum, quod in diversis Galliarum atque Hispaniarum locis diversa observetur *Leucæ* magnitudo. *b Parasanga*, *Persicum* & *Ægyptium* milliare, continuasse censetur *xxx* *Stadia* f: Fuisse tamen variam hanc mensuram cognoscitur ex *Plin. lib. vi. Cap. xxvi. c Schoenus* *Ægyptiorum* *zōiros finis* à *junco*, ex quo conficiebatur, de cujus extensione varia est auctororum opinio.

III. Sed notandum, quod nulla gens æquis ubique utatur intervallo- rum mensuris. Nam ut Germanis, pro ratione variarum regionum, milliaria alia dicuntur magna, alia parva, alia communia, quorum x v. unum constituunt gradum in Globo Terræ: sic Hispanis quoque & Gallis leucæ sunt inæquales, & aliis itidem gentibus milliaria. Anglorum quoque plerique Mathematici LX. milliaria tribuunt uni gradui cum Italis. β 1

CAP. X.

HEKELII.

- a Editio *Amstelod.* ultima, eaque *Vorsiana* p. 32. pro XXX h. l. posuit LX.
- b Quem latum, aut transversum intelligimus.
- c Seu curvaturam. *Cubitò* enim mensuramus res an sint *cubitales*, vel *bicubitales*, aut *tricubitales*, vel *quadrucubitales*, &c.
- d Propriè extensionem *Pedum* in progrediendo denotans.
- e Nonnulli, *illam* sex *Pedum* Mensuram esse, dicunt. Propriè, quòd *longè* *qs.* *pertingat*, oblongum baculum denotat.
- f Et quidem ex *Herodoti* atque *Budæi* sententiâ. Nam alii *Parasangam* quinquaginta *Stadiorum* Mensuram esse pronunciant.
- g Lib. XI. p. 133. Edition. *Janfoniano-Amstelodam.* in 12. m. maj. f.

REISKII.

1 g Mensuræ, quotquot huc adferuntur, è *Geometria*, quam vocant, *præctica*, aut verius *Euthymetria* seu arte Longimensoria in usus geographicos proveniunt; Omnes quidem eæ dicuntur *simplices*, quibus lineam seu longitudinem metimur: Eadem vero etiam *quadrata*, si ad planitiem, *cubica*, si ad corpora adhibeantur. Sicut autem non veteres solum, sed hodiernæ per *Asiam*, *Europam* & *Africam* nationes locorum genio, sic mensurarum modo ac magnitudine vehementer diffident. Id quod Typus chalcographicus huic capiti annexus ex parte docuit, sed luculentissime *Schottus* in *Amsteli Ferdinandeæ* explicat, ubi cum uno gradu circularum terrestria confert milliaria Indica 100. Cambajensia 30. Arabica 27. antiqua Persica 20. Hollandia 19. Danica 10. Scanicis æqualia. Unum his accedito de gradu, nempe majorum circularum collationem intelligi heic oportere: Sin paralleli arctius coeant, tum propositioni huic multum decedere liquet.

D 2

BUNO.

opinio. Secundum Herodotum continet LX Stadia: Secundum Plin. XL. At in diversis locis fortasse diversa magnitudo fuit, aut stadium Herodoti à Pliniano differt. *Vid. Strabo lib. XVII. g.*
 a *Angli* triplicia habent Milliaria; *Majora*, quorum $27\frac{1}{2}$ æquant Gradum: *Mediocria*, quorum 50. *Minima*, quorum 60. vel 55. De Russorum aliorumque Milliariibus videatur *Typus intervallo- rum* ab Auctore appositus. Cæterum b *Turcarum milliare* censetur æquale Italico milliari; ita ut 60. faciant Gradum. c *Arabum leuca* olim censetur fuisse vicesima quinta pars gradus; ita ut 25. æquarint Gradum unum: verum aliam quoque usurparunt mensuram, cujus 56. Gradum effecisse perhibentur. d *Indorum milliaria* centum Gradui æqualia esse judicantur; et si *Indi* vulgo, ut & *Tartari*, per diem & horarum itinera describant distantias; e *Cambajenses* & *Guzaratesis* regni incolæ utuntur mensura, quam *Cosam* vocant, cujus triginta faciunt unum Gradum. f *Sine* treis habent mensuras itinerarias, quas vocant, *Li*, *Pu*, *Uchan*. *Li* est intervallum, ex quo hominis altè clamantis vox audiri potest in planitie, & aëre quieto, quod censetur trecentorum passuum Geometricorum. *Pu* continet decem *Li*; ita ut viginti *Pu* gradum conficiant. Decem *Pu* faciunt *Uchan*, quod unius diei iter statuit, nempe passuum quindecim millium.
 g *Horaria Leuca* in tabulis Geographicis sæpe adnotantur: illæ tamen inæquales sunt: quas gentes robustiores extendunt, molliores contrahunt. Est vero *Leuca Horaria* spatium, quod expeditus pedes decurrit. *Franci* unam suam *Leucam* una hora dimetiuntur: *Angli* duas Communes, sunt enim expeditissimi: Germani dimidiam communem: *Russi* quatuor è suis Vorest. *Astronomi* tamen xx. Leucas horarias uni tribuunt gradui: unde sic intelligendæ tabulæ Geographicæ, quæ ejusmodi epigraphen in scala milliariam habent.

a Anglicum Milliare. b Turcicum Milliare. c Arabum. d Indorum Milliaria. e Milliare Cambajense. f Sinarum. g Mensuræ variæ.

CAP. X.

De Oceano, ejusque partibus.

I.

Terra, in mundi medio tanquam in centro posita, mari undique omnis cingitur. ^a Totum autem Mare, seu quicquid aquarum terris passim infusum universum Orbem ambit, id uno nomine Oceanus nuncupatur. qui postea nominibus, ut locis, differens, in varia maria ac sinus variè distribuitur: Ac primum quatuor appellationes, ex IV Mundi regionibus accipit. Ab Oriente Eous dicitur, id est, Orientalis: ab Occidente Occidus, sive Occidentalis: à Meridie Notius, id est, Australis: à Septentrionibus Septentrionalis. ^a 1

Occidus.
Notius.
Septentrionalis.

II. Præ-

B U N O N I S.

^a ^a Globus terrenus ratione suarum partium dividitur in Aquam & Terram. Aqua iterum dividitur: 1. in *Maria*: 2. in *Fluvios, Rivos, Torrentes & Fontes*: 3. in *Stagna, Lacus & Paludes*. Mare est immanis aquarum salutarum vastitas. ^b Quod quidem vel est *b* *Universale*, hoc est, Oceanus (qui rationem habet Terræ continenti quodammodo oppositam, & privatum sapè cognomen requirit à regione, quam alluit; ut Oceanus Germanicus, Indicus, &c.) Vel *c* *Particulare*, scilicet quasi prægrandis quidam sinus Oceani (in Terra peninsulæ respondens) cum quo cohaeret, ad morem artuum, qui corporis trunco annexi sunt; ut *Mare Mediterraneum, Balticum &c.* quæ conjunctio fit aliquando per collum angustum, quod *d* *Fretum* appellatur, à fremitu seu sono, qui inibi auditur, dum Mare unum in alterum se exonerat, & cum Isthmo in Terra oppositionem, aut si mavis, cognationem habet. *Caspium* tamen seu *Hyrcauum Mare* nulli alteri jungitur Mari, nisi fortè per cryptas subterraneas, adeoque habet veræ insulæ contrariam rationem. ^e *Fons* est aqua modica, scaturiens ac velut saliendo aut ebulliendo è tellure erumpens. ^f *Rivus* est aqua modica, è fonte aliorum manans. ^g *Torrentis* est aqua fluens copiosior, rapida, sed vix perpetua: ex imbribus diurnis & validis, aut soluta nive nascens. *Flumen* seu ^h *Fluvius* est aqua currens copiosa, ex pluribus rivis ac torrentibus collecta. ⁱ *Palus* est aqua quiescens, modica, cœnosa, putrida-

que, ex pluviis, nivibus, aut etiam fonte aliquo invalido, originem habens, ac proinde æstate plerumque evanescens. ^k *Stagnum* est aqua quiescens, sincera, copiosior, ex pluribus infundo scaturiginibus, iisque vivacioribus; nunquam etiam ex rivulis, jugiter affluentibus, conservata. ^l *Lacus* est aqua quiescens, valde copiosa, rivorum atque etiam fluminum ingressu perpetua. ^g Fontium autem alii sunt *Caldi*, alii *Frigidi*, alii *Tepidi*, nonnulli *inspidi*, quidam *falsi*, acidi &c. alii *graveolentes*, alii *inodori*: alii demum sunt *medicati & minerales*. Et hæc aquæ ita à natura sunt constitutæ. Sunt præterea alvei factitii, & hominum manu parati; ut *Putei, Piscine, Cisternæ*. *Cisterna* est latum quoddam receptaculum aquarum pluviarum, sub stillicidiis confluentium. *Puteus* est angustus quidem, sed profunde effossus alveus, in quo colliguntur aquæ, per poros & venas terræ manantes. ^m *Piscina* est fovea quædam ampla, declivis plerumque sed loco humiliori, aggere vallata, ut in eâ congregentur aquæ, pro piscium conservatione. ⁿ *Fossa* appellatur alveus hominum manu factus, urbes aut castra cingens ad continentendas aquas, contra incursiones hostium, vel etiam ad flumina aliò derivanda. ^b

H E K E L I I.

^a Orbem *Maritimum*, sive *Rerum in Mari &c.* Littoribus *gestarum Historiam* adornavit BARTOL. MORISOTUS, eamque *Divione* Ao. huj. Sec. 43. in fol. publici juris fieri jussit. Extant & GEOR-

GII.

^a Quinta divisio Globi in Terram & Aquam. ^b Mare Universale. ^c Particulare. ^d Fretum. ^e Fons. ^f Rivus. ^g Torrentis. ^h Fluvius. ⁱ Palus. ^k Stagnum. ^l Lacus. ^m Piscina. ⁿ Fossa.

II. Præter hæc, prout quamque regionem perfundit, diversa à littoribus suis vocabula trahit. A Septemtrionibus, qua Sarmatiæ affunditur, inter Lappiam & flumen Obium, *Sarmaticus*; qua Scythiæ, *Scythicus* appellatur Oceanus. Sed à toto Septemtrione etiam *Hyperboreus* dicitur, à gente in extimo hoc Septemtrionis litore posita. idem *Mare Cronium*; quod Saturnus his locis regnare dicitur, sidus frigidum. eadem ex causâ *Concretum*, & *Amalchium*; quod gentis olim illius lingua *Congelatum* significabat: & *Morimarus*; quod *Mare mortuum*: ob perpetuam caliginem, & alienum molliorum siderum inibi aspectum; maligna, ac pruina tantum albicante luce; ut inquit Plinius. Tacito, est *Mare pigrum* ac prope *immutum*. Ab Oriente *Sericus* dicitur ad Sericam regionem, quæ nunc est *Kitaja*: & *Sinensis* ad regionem Sinarum, quæ vulgò Hispanis *China* vocatur, id est, si Germanicis scribas literis, *Tschina*.

Sarmaticus.
Scythicus.
Hyperboreus.
Mare Cronium.
Concretum.
Mare Mortuum.
Mare Pigrum.
Oceanus Sericus.
Sinensis.

III. Hinc sequitur *Hippadis* pelagus, vulgò *Archipelagus S. Lazari*, ob multitudinem insularum in eo, ad comparationem Archipelagi Europæi, id est, Maris Ægæi, sic dictum. Inde à meridie *Oceanus est Indicus*, qua Indos, Persas atque Arabas Æthiopsque ab Oriente alluit. Hic verò ea parte, qua à Gange Indiæ flumine affunditur, *Gangeticus* dicitur; vulgò nunc *Bengalensis* si-

Hippadis Pelagus.
Archipelagus S. Lazari.
Oceanus Indicus.
Gangeticus. Seu Bengalensis.

II FOURNIER, è Soc. Jesu, II. Volumina Geographica Orbis Notitia per Littora M. ARIS & R. ipas, Parisiis ap. Joann. Henaut A. e. jusd. Sec. 51. in f. 24. excusa. Nec spernendum HEINRICI HUDSONII Fretum, quod Amstelodami A. O. huj. Sec. 13. in 4. f. impressum constat.
b Seu ultimus aquarum confluxus.
c Alii Fontem per scaturiginem apertas aquas foras fundentem describunt.
d Aquæ enim, ubi fluunt rivatim, Rivos, h. e. parvos fluvios, faciunt.
e Seu perennè defluens.
f A Gr. πιδος, luvum.
g Lacubus, piscosus imprimis, Prussia præ cæteris locis abundat.
h Sic ALVEUS quoque invenitur in Bahed, ALVEUS apud Lotricem, ALVEUS in Navi, ALVEUS apud Alcatorem, & ALVEUS in Alveariò, sive Apiariò.

situ & magnitudine non solum metiendi, sed etiam cognoscendi: Unam dumt voco utramque Mathematicam & historicam intelligo, ac eandem utrique materiem assignari heic volo. Materia & objectum b extat aut generale, nempe aquæ cuncta, sive marina, sive fluvialis, sive fontana, sive lacustris & paludosa, sive mobilis sive immota fuerit; aut speciale, vastus puta Oceanus, immenta fere aquarum congeries, cui partes insigniores attribuam non maria tantum singula, sed sinus etiam, freta, portusque: Hæc omnia cum terris conjuncta sub mensuram & cognitionem brevissime vocabantur. Est quippe in toto suo globo tellus, medio ambitu, prædicta circum suo mari, recte Plinius Lib. ix. c. 66.

BUNONIS.

β *Mare Hyperboreum* sive *Concretum* à probatis autoribus dividitur in *Amalchium*, quod Scythis significat *Mare Congelatum*; & extenditur ab Oceano Eoo ad Paropamisum fl. Plin. lib. iv. c. XIII. In *Chronium* seu *Saturninum*, quod à Paropamis fl. ad Rubeas prom. vulgò *Norkyn*. Et *Pigrum*, quod supra Scotiam verius Thulen & Rubeas prom. porrigitur.

D 3

BUNO-

a Hydrographia duplex. b Objectum hujus etiam duplex.

REISKII.
I Pars una hujus introductionis, quam persequimur, Geographicæ Hydrographiæ a erat, sive scientia omnium aquarum, Oceani cum primis ex

Mare Persi-
cum, Arabi-
cum, Aspe-
rum, Ru-
brum seu
Erythræum.

nus, ab Indiæ urbe *Bengala*: qua Persidem tangit: *Persicum mare*:
mox *Arabicum*, qua Arabiam ab Austro percutit. Hinc ad Cer-
nen seu Minuthiam insulam, quæ vulgò est *Madagascar*, *Asperum*,
ob brevia & syrtes, quibus refertum. At totum hoc mare Indicum,
quod Gangetici, Persici, Arabici, & Asperi nominibus distingui-
tur, alio nomine mare *Rubrum* Latinis, Græcis *Erythræum* dici-
tur; quod à Solis repercussu talem reddi colorem, alii ab arena ter-
raque, alii talem ipsius esse naturam existimarunt; vel, ut alii,
quorum verior videtur sententia, à Rege *Erythra*, cujus sepul-
chrum in *Ogyri* insula ejusdem maris erat.

Oceanus Æ-
thiopicus.

Atlanticus.

Gallicus.

Cantabricus.

Aquitanicus.

Britannicus.

Hibernicus.

Caledonius.

IV. Porrò à mari Erythræo promontorioque Bonæ Spei, pars
altera Meridionalis Oceani incipit, versus Occasum *Oceanus*
Æthiopicus, seu mare Æthiopicum, qua Æthiopia alluitur, ad
usque ostia fluminis Nigri. Inde jam est, *Atlanticus Oceanus* (ab
Atlante, Mauritanix monte, vel ejus promontorio dictus) seu
mare Atlanticum, ad Hispaniæ usque promontorium: *Artabrum*
vulgò *Cabo de Roca*. Hinc *Oceanus Gallicus* ad promontorium usque
Galliæ Celticæ, vulgò *le Four*. At idem, qua Cantabriam Hi-
spaniæ regionem alluit, *Cantabricus* appellatur: qua Aquitaniam
Galliæ provinciam, *Aquitanicus*, mox *Britannicus* est inter Bri-
tanniam & Galliam: inter Hiberniam & Britanniam *Hibernicus*: &
supra Scotiam, quæ quondam Caledonia dicta, *Caledonius*, qui
apud Ptolomæum mendose est Deucealedonius. Ultra Britanniam,
ad usque Cimbro sive Jutiam, Daniæ regionem *Germanicus*
Oceanus Germaniam lambit.

V. Hæc igitur sunt nomina, in quæ totus Oceanus à Veteribus
divisus, hodièque maxima ex parte servat. Cæterum quum in ulte-
riores mundi parteis postmodum navigatum sit, Oceano recens
conspicuo

BUNONIS.

¶ *Erythræum Mare* à Carmaniæ finibus ad
Aromata prom. extenditur. *Plinius* l. 6. cap. 24.
illud in tres dividit partes. *Eustathius* à reflexione
montium combustorum ita dictum credit: &
Ctesias Gnidius à fonte miniato, qui in hoc deci-
dit mare. Alii à pluviis, quæ ex montibus,
quos sol adurit, decurrunt in mare hoc, ita
appellatum putant.

¶ *Oceanus Atlanticus* inter Veteris Orbis litus
Occidentale, & Novi Orbis litus Orientale situs
est. Vulgò quidem dicitur *Mar del Nort*, *Mare*
Septentrionale, sed minus propriè: quum ultra Æ-

quorem versus Austrum se extendat. Habet ab
Oriente Veteris Orbis litus Occidentale, & ab Oc-
cidente Americæ litus Orientale. Versus septem-
trionem coit cum Oceano Hyperboreo, versus
Austrum cum Australi. Appellatur etiam *Hespe-
rius* ab *Hespero* stella: *Mare Vesperinum* & *Magnum*
¶ *Artabrum prom.* idem est, quod *Celticum* &
Nerium. At *Cabo de Rocca*, quod vulgò dicitur,
est promontorium ad ostium Tagi ejusque
dextrum latus.

¶ *Germanicus Oceanus* ad Rheni Ostium incipit,
& extenditur ad prom. Rubæ, vulgò *Nort-
Cap.* *Plin.* l. 4. c. 1.

BUNO-

conspicuo recentia quædam imposita sunt vocabula; in quatuor scilicet partes universo Oceano diviso. Quicquid aquarum inter Asiam, Americam & Magellanicam, seu Australem terram interfusum est, Hispani *Mar del Zur*, id est, *Mare Austrinum*, & alio nomine *Pacificum* nominant, à fluctuum placiditate. Hinc quod inter Americam, Europam & Africam, ad usque lineam Æquinoctialem protenditur; *Mar del Nort*, id est, *Septentrionale*: ultra lineam, inter Americam, Africam & Australem terram, *Mar d'Ethiopia*, hoc est, *Æthiopicum*: inter Africam, Asiam, atque Australem, *Mar d'India*, hoc est, *Indicum*. Atque hæc de Oceano, quatenus oras terrarum extimas amplectitur. ¹

Mare Austrinum seu Pacificum.

Septentrionale.

Æthiopicum Indicum.

BUNONIS.

¹ Alii Geographi Oceani partes præcipuas constituunt quatuor: 1. *Atlanticum* non extendunt ultra Æquatorem. 2. Hinc incipit illis *Oceanus* *Æthiopicus*. 3. *Pacificum Mare*. 4. *Oceanus Indicus*. Possunt etiam tres tantum partes constitui, nempe *Oceanus Atlanticus*, *Pacificus* & *Indicus*; verum ita *Atlanticus* latius extendetur.

CAP. XI.

De Magnis sinibus Oceani.

I.

IN gremiis autem Terræ describuntur, ad nostram continentem, quæ in Europam, Asiam & Africam distinguitur, sinus magni à veteribus quinque. Primus est ingens ille Plinii sinus *Codanus*, quod Tacito *Mare Suevicum*, à Suevis olim accolis, dicitur: idem vulgò nunc *Balticum*, & Germanico vocabulo *die Oost-Zee*, *Mare Orientale*, inter Pomeraniam, Daniam, Suediam, Livoniam ac Prussiam. ^{a 1}

Sinus Codanus.

II. Secundus est, qui medius inter Europam, Africam & Asiam, ad paludem usque Mæotin protenditur: unde *maris mediterranei* vulgare

Mare Mediterraneum.

BUNONIS.

^a Diffundit se hoc mare in quatuor sinus secundarios; quorum duo sunt oblongi, nempe *Botanicus* & *Finnicus*; & duo lati, *Dantiscanus* & *Livonicus* est.

REISKII.

¹ a *Sinum Gr.* ἡθιωπικόν metaphoricè ita dictum, & hinc corrupte apud Italos Golfo, maris partem curvo littore conclusam definiunt, eumque aut oblongum aut latum hiantemque faciunt.

ciunt. b *Fretum* dicitur pars Oceani, angusto terræ spatio decurrens, & duo maria connectens: Hispanicè *Estrecho*, Italice *Stretto*, Germanice *Straat* vel *Strasse*: c *Portus* autem pars maris littori vicina, & stationi navium apta. Istarum partium historiam ex auctore capies; rerum naturalium ex Oceano multam notitiam Kircherus in mund. subterr. dabit Lib. II. c. 14. unde prata submarina, sylvas corallinas, uniones succinum, conchas, pluraque ad stuporem hauries.

BUNO-

a Sinus. b Fretum. c Portus.

de quo cap.
seq.
Sinus Persi-
cus.

Arabicus.
Mare Ru-
brum.

Mare Cas-
pium seu
Hyrceanum.

vulgare nomen traxit, Latinis olim *Internum* mare dictum. Tertius dicitur, *Persicus*; qui latere suo dextro Persidem radit. β Persicus sinus *inter Arabiam & Persiam decurrit ex Oceano Indico circa insulam Ormuz, Persiam habet ab Oriente, Arabiam ab Occidente. Siftitur ad provinciam Chaldaeae. Fluvios recipit paucos, praeter Euphratem & Tigrin ante conjunctos.* Quartus, qui litore dextro Arabiam perfundit, *Arabicus*. Hic in sacris libris appellatur *Rubrum mare*; quia sinus est maris Erythraei, sive Rubri: hodiè etiam vulgò *Mare Rosso*: idem *Mar di Mecca*, ab urbe natalibus Mahumetis celebri.

III. Quintus habebatur *Caspium*, seu *Hyrceanus*: cui nomina à binis populis accolis quaesita sunt. Hunc prisca inter sinus numerabant, quia Oceanum Scythicum ab Septentrionibus eum recipere opinabantur; ut Indicus Arabicum & Persicum ab Austro. Herodotus tamen, antiquissimus scriptor, & item Aristoteles atque Diodorus, ab hac opinione dissentientes, mare id per se esse tradiderunt, nec Oceano misceri. Hinc Ptolemæus lacum quàm mare appellare maluit, qui pedibus circuiiri possit. Huic rei recentiores quoque adstipulantur. vulgato tamen nomine etiam nunc *mare* dicitur *Caspium* atque *Hyrceanum*: vulgò *Mar de Sala*, ab urbe appositâ, & Russis accolis *Chwalenske more*. γ

C A P.

B U N O N I S.

β *Arabicus sinus* ex mari Rubro, quod pars est Oceani Indici, sicut inter promontorium Arabiae ad urbem *Aden*; & inter Africae promontorium; atque inter Africam versus Occidentem, & Arabiam versus Orientem decurrit: sicut ad isthmum Africae, ad urbem *Suez*, ubi est statio classis Turcicae. Fluvios paucissimos & exiguos recipit.

γ a *Caspium mare*, Peculiare est, neque alteri mari, nisi fortè per cryptas & vias subterraneas miscetur.

Est porro δ *Sinus Californis*, *Mare Vermo* seu *rubrum*: Inter *Californiam* & Occidentale Americae Mexicanae litus decurrit, ab Austro versus Septentrionem. Terminatur ad incognitam Americae provinciam *Tatomeac*. Fluvios accipit paucos. Nautae tamen hodie afferunt, *Californiam esse Insulam*: quod si ita est, non erit hic aquae tractus sinus, sed potius fretum. Deinde, ϵ *Sinus de Nanquin* inter *Coream* & *Chinae Tartariae*que litora decurrit ad Septentrionalia Tartariae loca; ubi *Tenduc* regnum ponitur; sunt ta-

men, qui *Coream* insulam esse tradunt. Fluvios accipit paucos: exportigitur ab Austro versus Septentrionem. Hi sunt *sinus oblongi*, quibus plures minores addi possunt, ut δ *sinus ad Cambajam* & alii. Ex his sinus Secundarios praebent mare Balticum & Mediterraneum. Sunt praeterea *Septem sinus lati & hiantes*. 1. ϵ *Sinus Mexicanus*, seu *mare Mexicanum*, ex Oceano Atlantico inter partes Americae Septentrionalem & Australem, quas separat, sicut; ab Oriente in Occidentem. Siftitur ad Isthmum longum inter illas terras, qui impedit, ne Pacificus & Atlanticus Oceanus coeant ab hac parte. Fluvios recipit non paucos. Multas habet insulas veluti *mare Aegaeum*. 2. ζ *Sinus Gangeticus* supra cap. x. memoratus, vulgò *Golfo di Bengala* dictus, inter *Narsingam* & *Mallaccensem Chersonesum* infunditur ex Oceano Indico; ab Austro versus Septentrionem. Siftitur ad regna Indiae, *Bengalam* & *Pegu* &c. Recipit insignes fluvios, praeter *Gangem*. 3. η *Sinus inter Malaccam & Cambojam* non procul à *Gangetico*, itidem ab Austro versus Septentrionem infunditur. Siftitur

α Caspium Mare. β Sinus Californis. ϵ Sinus de Nanquin. δ Sinus ad Cambajam. ϵ Sinus Mexicanus. ζ Sinus Gangeticus. η Sinus inter Malaccam & Cambojam.

tur ad regnum Siam & alia. 4. ^h *Mare Album* sive *Sinus Russicus*, ex Oceano Septentrionali, inter Lappiam & extrema Russiæ litora influit versus Austrum. Terminatur partim ad Finlandiam; partim ad Moscoviæ regnum; ubi celebre & frequentatum ab Anglis & Belgis emporium *Archangelo* vulgò dictum. Fluvios recipit insignis. Præbet parvum quendam oblongum sinum, qui ad Lappiam extenditur. 5. ⁱ *Mare Lantchidolinum*, sinus est inter terræ Australis provincias *Beach* & *novam Guineam* ab Oceano

Indico fluens, à Septentrione versus Austrum exporrigitur; terminatur ad incognita Terræ Australis. 6. Huic alius sinus vicinus est versus Occidentem & Terram aliam: ubi est *k* *Terra Antonii à Diemen*, quod est nomen Belgici Prætoris navalis, sub quo detecta est hæc Terra. 7. ^l *Mare Hudsonii*, sinus est inter Novam Franciam & Canadam, aliasque Americæ Septentrionalis partes, ex Oceano Septentrionali infusus. Terminatur ad Estotilandiam.

^h Mare Album. ⁱ Mare Lantchidolinum. ^k Sinus ad Terram Antonii à Diemen. ^l Mare Hudsonii.

C A P. XII.
De Mari Interno.

I.

Oceanum, partesque ejus, ac sinus præcipuos diximus, ex his *mare Internum*, quia omnium celeberrimum est, pluribus adhuc est dicendum. Oceanus igitur Atlanticus ab occasu Solis per *Fretum Gaditanum* irrumpens, scissis utrimque (id veteres credi-
Fretum Gaditanum sive Herculeum.
dere) ab Hispania *Calpe*, ab Africa *Abyla* montibus, quos *Columnas Herculis* dixere, quasi laborum ejus metas, inter Europam & Africam, Asiamque diffunditur; unde Mediterranei vulgare nomen ei quæsitum. Fretum ipsum, quod tanquam limen ejus est, cognominatur *Gaditanum*, à *Gadibus* insula celebratissima ante sita; & alio nomine *Herculeum*, à fabuloso Herculis ex Africa in Hispaniam transitu. Intranti ipsum mare, à lævo latere Europa est, à dextro Africa: inter has ad imum recessum Asia. ^a 1

II. Diffun-

BUNONIS.

^a Germanis hoc fretum vulgò dicitur *die Straffe*, Belgis *de Strate*, unde *een Straets-Vaerder*, his appellatur navis, quæ per fretum istud ad regiones, quas sinus hæc alluit, videlicet ad Syriam, Italiam, Siciliam, Venetias mittitur &c. Fauces hujus freti Livius & Nepos latitudinis tradiderunt, ubi minimum, VII. m. pass. ubi verò plurimum, X. m.

REISKII.

¹ a Sinus hic maximus & veterum navigatione frequens momenta quatuor notatu dignissima præbet; (1) de *sinibus minoribus*, quos oblongos

latosque complectitur: Oblongi sunt Adriaticus, Tarentinus, Thessalonicensis, Propontis, Pontus Euxinus ipse cum sinu Nigropolitano, & palus Mæotis: Lati vero seu hiantes sunt Syrtis major minorque, Tuneto & Tripoli vicina; (2) de *multo fluminum in illud exonerantium sese confluxu*, & perpetuo Ponti Euxini per *Archipelagum affluxu*, quo tamen utroque nunquam intumuit nec hodieque intumescit: Ut hinc Physici cum Kircherò de subterraneis suspicentur meatibus, per quos in mare Rubrum aliòve penetret; (3) de *miro, quem conficit, astu h. e. fluxu refluxuque mirabili*: Hic enim vehementior in sinu Adriatico, fretò Siculo & Tunetano portu, in cæteris au-

E tem

^a Memorabilia maris medit.

Mare Ibericum.
Balearicum.
Sinus Gallicus.
Ligusticus.
Tuscum Mare seu Inferum.
Corficum.
Sardoum.
Siculum.
Creticum.
Cyprum.
Ionium.

II. Diffunditur autem mare in varia nomina, prout regionum litoribus affunditur. β Ad Iberiam, id est, Hispaniam, dicitur *Ibericum* sive *Hispanicum* mare; circa Baleares Insulas, *Balearicum*: ad Narbonensem Provinciam, *Gallicus* sinus: mox *Ligusticus* ad Liguriam: ab eo ad Siciliam *Tuscum mare*; quod Græci *Tyrrhenum*, Latini *Inferum* vocarunt: circa Corficam insulam *Corficum* est mare: circa Sardiniam *Sardoum*: à Sicilia Cretam usque, *Siculum*. Inde δ *Creticum* ad Cyprum usque: mox *Cyprum*, ad Asiæ usque continentem. Inter Siciliam, Italiam & Græciam, ϵ *Ionium* dicitur

tem portibus, Hispano item Gallico, Italico, Africano littore vix sensibilis deprehenditur (4) de a *Archipelago* seu parte multas per Insulas divisa, quæ facit, ut hanc denominationem in oceano Indico tres Archipelagi, nempe Maldivarum, S. Lazari, d'Ande magnon sive Andreman ab hoc uno susceperint. b Sicut mare partibus rerumque proventu, ita colore variat, ut ab eo rubrum, idque duplex, unum Arabicum, Californiæ alterum; Nigrum Ponti Euxini; Album etiam duplex; viride aut Sargassium juxta Capo Verde nominent.

BUNONIS.

β *Sardoum* mare antiquis dicebatur, quod quid à freto Gaditano ad Sardiniam porrigitur. Polybio enim Rhodanus *Sardoum* mare subit lib. III. Sed amplum istud maris spatium ex regionibus, quas alluit, varia sortitur nomina. 1. *Ibericum* appellatur ab *Ibero* a & ab utroque latere Africæ & Europæ decurrit. Limites ejus describit *Ptolem.* Versus Hispaniam *Charidemi* prom. versus Mauritaniam ostium *Malvæ* fl. *Strabo* tamen & *Scylax* ad *Rhodanum* fl. usque extendunt. 2. *Balearicum*, quod è *Charidemo* prom. ad radices *Pyrenæorum* producit. 3. *Gallicum*, à *Pyrenæorum* radicibus ad *Varum* fl. 4. *Ligusticum*, quod *Varo* & *Maera* fluviis continetur, & ad oram *Corficæ* procurrit, at prolati *Liguria* finibus ad *Arnum* usque fluvium fuit extensum. 5. *Sardoum* propriè dictum. *Sardinia* litus occidentum & *Mauritaniam* *Cæsariensem* alluit inter *Malvam* & *Ampfagam* fluvios. b
 γ *Tyrrhenum* mare à *Tyrrhenis* piratis nomen accepit. *Ausonium* quoque fuisse dictum *Dionys.* *Halicarn.* tradit. *Plinius* etiam *Notium* appellat. Ejus limites sunt *Maera* fl. & fretum

Siculum. Ab aliis tamen ad *Africam* usque extenditur. c.

δ *Creticum* mare continet quicquid jacet inter *Tanarum* *Laconiæ*, *Scyllæum* *Argiæ*, *Cornu* *Arietis* & *Samonium* promontoria *Cretæ*.

ϵ Mare istud, quod Græciam inter Italiamque diffunditur à freto *Siculo* ad partem *Cretæ* occidentalem, olim dictum est primò *Cronium*: secundò *Celticum*: tertio *Adriaticum*: quartò *Ausonium*: quintò *Siculum*: sexto *Ionium*. At *Ionium* mare propriè dictum *Ptolemæus* à *Sapygi* prom. ad *Garganum* montem: à *Lisio* fl. ad *Calidnum* amnem, & hinc ad portum *Cassiope* producit. *Plinius* limites ejus videtur statuere ab *Apollonia* ad *Hydruntem* usque. Verum quem alii appellarunt *Sinum* *Ionium*, hic *Adriaticum* vocat: & quod illi dicunt *mare Adriaticum*, hic nominat *Ionium*. In hujus maris parte inferiori collocat mare *Ionium* & *Siculum*; quum alii tantum meminerint *Siciliæ*, *Ionium*que dividit in *Siculum*, & *Creticum*. Verum *Ionium* mare latè sumtum rectè dividitur in tres partes, in *Sinum* *Ionium* seu *Adriaticum*; *Mare* *Ionium* propriè dictum; & *Mare* *Ausonium* seu *Siculum*. Illa hoc loco erunt explicanda, quod res de *Ionio* mari aliàs est obscura.

HEKELII.

a *Divite* ulterioris *Hispaniæ* Fluvio.

b Hoc *Mare*, mille Passibus supermensuratum, esse profundissimum, *Pofidonius* autor est apud *Strabonem* Lib. 1. de *Situ* *Orbis* p. 96.

c *Tuscum* autem dicitur à *Tusciâ*, quæ aliò nomine *Hetruria* nuncupatur, & est *Regio* *Italiæ* celeberrima, in quâ *Tyberis* oritur, à *Tusculâ* *Herculis* filiò ita dicta.

BUNO-

a Archipelagi plures. b Mare.

dicitur mare: cujus pars ? *Sinus Adriaticus*, inter Italiam & Illyricum, ab *Adria* urbe quondam sic dictus. Idem & *Superum* vocatur *mare*, respectu inferi quod est Tyrrenum. Adriatici iterum parteis sunt, *Illyricum mare*; & hujus rursus partes duæ, *Dalmaticum* ad Dalmatiam, *Liburnicum* ad Liburniam, inter Siciliam & Adriaticum sinum ? *Aufonium* dicitur mare: quia hæc pars Italiæ quondam vocabatur *Aufonia*. Sed postea omne hoc mare inter Italiam & Illyricum, Græciam atque Siciliam, *Adriaticum* est dictum; quod alio nomine erat *Ionium*, idem & *Siculum*.

Sinus Adriaticus.
Superum mare.
Illyricum. Dalmaticum. Liburnicum. Aufonium.
Adriaticum.

III. Inter Peloponnesum & Achajam *Corinthiacus est sinus*. Inter Græciam, Cretam Insulam, & Asiam, *Ægeum est mare*; quod nunc *Archipelagus*, innumeris insulis refertum. Id etiam varia ab

Sinus Corinthiacus.
Mare Ægeum.

Insulis,

BUNONIS.

? *Adriaticus* sive *Atriacus sinus*, ab *Atria* urbe dictus est. Terminos ejus Ptolemæus à freato Siculo ad Japygium prom. oram Siciliæ Orientalis, portum Cassiopen in Epiro, ad Acheloum fl. oram Corinthiaci sinus, Peloponnesi oram occidentalem, & meridiem Cretam. Unde colligimus *Adriaticum* Ptolemæo idem esse, quod Straboni, *Siculum*, si exigua illa ora eximitur, quæ à jugis Acrocerauniis ad Cassiopen portum excurrit. *Scylax* initium ejus sumit à Japygio prom. & montibus Acrocerauniis: *Plinius* ab Hydrunte & Apollonia urbibus: *Polybius* à Cocyntho prom. *Finem* ejus *Procopius* ad *Ravennam* producit: *Ptolemæus* ad *Tilavemptum* fl. *Plinius* & *Strabo* ad *Aquileiam*: *Mela* ad *Tergesten* urbem. Sed *mare Adriaticum* pressius acceptum dividitur in tres sinus, *Tarentinum*, *Scyllaceum*, & *Bruvium*. Idem sinus quæ Italiæ affunditur, *Italicum* dicitur *latus*: quæ Illyridem, *Illyricum mare*: ejusque pars intima, *mare Aquilejense*.

? a *Mare Superum* sic appellatum videtur, quod Italiæ parti Boreali incumbit. Geographis enim Septentrionales terræ partes dicuntur superiores: sicut meridionales inferiores. Plerique *superum mare* ab *infero* per *Siculum* fretum dirimunt. *Marcianus Capella* distinguit illa per urbem *Hydruntem*: & *Plinius* per *Japygium* prom.

? b *Aufonium mare* ab *Aufonibus* d, quos tamen *Strabo* e ad hoc mare habitasse negat, à quo tamen alii diversum tradunt, dictum videtur. Ejus limites à *Strabone* afferuntur Siciliæ orientalis ora, Italiæ pars à Siculo freato ad *Salentium* prom. Inde ad *Cretæ* promontoria & *Peloponnesum* producuntur. *Isidorus* in eo invenit *Achaicum* & *Epiroticum mare*.

? c *Ægeum mare* dictum est, ut *Festus* ait, quod *Insula* illius maris haud male representent gregem caprarum, (ait enim *Capram* significat) & fluctus ad illas caprarum more lascivire videantur. *Plinius* à scopulo inter *Tenum* & *Chium* ita appellatum putat: *Enstathius* ab *Ægeone* pirata. Vel quod *Strabo* f mavult, ab *Ægis Euboicis* g. Ejus maris terminos *Strabo* ad *Strymonem*, vel (ut alia habet lectio) ad *Nesum* fl. producit. *Ptolemæus* eos videtur extendere ad *Melanem* fl. *Plinius* lib. V. cap. II. mare illud à *Sigæo* prom. promoveret ad *Argenum* prom. quod *Chio* insulæ responderet; at lib. III. c. XI. illud per *Melana* sinum interrumpit. *Archipelagus* hoc mare post dictum, quum majestas impetii tantum in Græcia & Asia minore utrumque retineretur & *mare Imperii* nominabatur. Incipit ab insulis *Cythera* vulgò *Cerigo*, & *Creta* nunc *Candia*. Nonnulli id ad prom. *Janissartorum*; alii ad *Constantinopolin* usque extendunt.

HEKELII.

d *Aufones Calenum* oppidum, quod *Carinulla* olim, cum erat *Urbs* maxima, dicebatur, quondam incolebant, in cujus agrò, *Sidicinis* quippe finitimo, optima *Vina*, velut apud *Falernum*, nascuntur, sicuti *Dominicus Marius Niger* Lib. VII. *Comment. Geogr.* p. 194. Edition. Prior. docet.

e Lib. v. p. 424. seq.
f Lib. VIII. p. 704. Part. I.
g Ibi enim *Neptuno*, qui & *Ægeus* apud eundem *Strabonem* Lib. IX. p. 737. dicitur, fuisse negotium fingitur, quod de *Bellò Trojano* fuerat.

E 2 BUNO-

a Mare Superum. b Aufonium mare. c Ægeum mare.

Myrtoum.
Icarium.
Carpathium.

Hellefontus.

Euripus.
Propontis.
Bosporus.

Pontus Euxinus.

Insulis, quas alluit, fortitur vocabula: ut ad Myrton * dicitur *Myrtoum*; ad Icariam, ^a *Icarium*; ad Carpathum ^b *Carpathium*: alibi aliter. Hinc vastum mare inter Europam Asiamque angusto iterum meatu irrumpit inter terras, in magnumque sinum effunditur. Primas angustias, *Hellefontium* vocant: qua Xerxes Rex Persarum constrato in navibus ponte duxit exercitum, Græciæ bellum inferens.

IV. Porrigitur inde tenuis *Euripus*, mox exspatiatur æquor, rursusque in arctum coit. Laxitas *Propontis* appellatur; ceu vestibulum Ponti: angustia *Bosporus* Thracius; à meatibus boum perviis; qua Darius, pater Xerxis, copias ponte transvexit. §

V. Hinc vastum rursus mare. *Pontus Euxinus*, à moribus accolarum

BUNONIS.

* *Myrton* parva insula est, quæ à Geresio Macedonia navigantibus apparet. Alii à *Myrtilo* *OEnomai* auriga, in mare illud à Pelope præcipitato, ita dictum esse volunt. Incipit à Scyllæo prom. & terminatur ad prom. Sunium Atticæ. *Pausanias* illud ad Eubœam extendit. *Plinius* tradit *Myrtoum* mare totam allucere Atticam. Clauditur demum mari Icario.

λ ^a *Icarus* *Icaris* nomine fecit aquas. *Ovid*: *h Strabo* tamen & *Plinius* ab insula *Icaria* mare hoc appellatum volunt. *Ad ortum* terminatur Asia, unde *Solinus* Asiaticum quoque vocat. *Versus Septentrionem* *Ptolemaus* mare Icarium Argæo promont. & *Pyrha* urbe includit: *Strabo* verò ad *Hellefontum* producit. *Ad meridiem* per lineam à *Gnido* urbe ad *Samonium* prom. deductam finitur. *Ab occidente* *Myrto* clauditur mari.

μ ^b *Carpathium* ^k ab insula appellatum, Rhodum usque se extendit. *Plinius* illud ab Occasu conjungit cum *Cretico*, & à *Septentrione* cum *Icario*.

ν ^c *Hellefontus* est angustia maris, inter *Scythum* *Leandri* amore nobilem & *Abydum* *l*. Nomen habet ab *d Helle*, *Athamantis* *Thebanorum* regis & *Nepheles* filia; quæ, quum fugeret *novercam* *Ino* unà cum *Phryxo*, aurei velleris arieti insidens, in mare istud decidit. Arietem interpretantur navem; & aureum vellus thesauros. *Hellefonti* angustia septem stadiorum intervallo *Europam* ab *Asia* dirimunt *m*. ^e *Hellefontiacus* dictus est ab *Hellefonte*, *Priapus* *n*. ⁱ *Sibylla* *Hellefontiaca*, in agro *Trojano*, vico *Marpesso* circa oppidum *Gergithium* nata, *Cyri* floruit temporibus.

§ *Bospori* hujus latitudo vix est quingentorum passuum: unde nec vocis humanæ commercium inter duos Orbes admittit. Hunc *Mandrocles* *Samius*, quum stravisset ponte, corona aurea donatus est à *Dario*.

ο *Hoc* mare ^ρ *ἰζορῶν*, ut *Strabo* ο tradit, *Pontus* dictum; quod eò, qui navigabant, periti habebantur nautæ. *Axenus* appellatus, quia terra inhospita ob piratas, raras habebat stationes: Per antiphrasin ^σ *ἰζορῶν*. ^g *Euxinus* falso nomine dictus. *Ovid*. *Et* ^τ *καρδοζῶν*, quia *Tauri* accolar ejus hospites eò delatos *Dianæ* immolabant. Aut absque antiphrasi, ab alienis moribus ab Ionibus eò illatis: quod *Strabo* vult. Hodie *Nigrum* mare vulgò vocant, quod nebula ferè perpetue ei incumbunt. Auctoribus etiam dicitur *Caucasium*, *Scythicum*, *Sarmaticum*, *Amazonium*, *Cimmerium*, *Ponticum*, *Tauricum*, *Colchicum*, *Phasianum* p. Aquas *Pontus* sufficit mari *Ægæo*, quod colligitur, ex palcis & lignis aliisque levioribus, quæ ex *Ponto* in *Propontidem* continue fluunt. *Ambitus* *Ponti* perhibetur à *Polybio* *XXII*. millium stadiorum. *Ammian*. *Marc*. addit mille stadia, & *Strabo* iterum duo millia. Tempore *Constantini* *Copronymi* Imperatoris frigore adeò concrevit *Pontus*, ut glacies existeret ad *XXX*. cubitos; cui nix superincidit ad *XX*. cubitos. Maoris palus Veteribus *Euxini* pars habita est. Dividitur autem *Pontus* per lineam à *Cornu* *Arietis* prom. in *Taurica* *Chersoneso* ad *Carambin* prom. *Asia* deductam in partem *Occidentalem* & *Orientalem*.

HEKELI I.

^h Lib. I. *Trist*. Eleg. l. v. 90.

ⁱ Lib. XIV. p. 334. Part. II.

^k Teste

^a Mare Icarium. ^b Carpathium mare. ^c Hellefontus. ^d Helle. ^e Priapus Hellefontiacus. ^f Sibylla Hellefontiaca. ^g Pontus Euxinus.

colarum appellatus, quondam *Axenus*, longe refugientes occupat terras: magnoque litorum flexu jungitur *Mæotici* lacus ostiō; quod *Bosporus* vocatur *Cimmerius*, ipse lacus = *Mæotis Tanaim* amnem, novissimum inter *Europam* *Asiamque terminum*, recipit. Atque hæc partes interni maris dictæ sunt, quatenus *Europam* alluit.

VI. Porrò ad *Asiam* post *Ægæi* nomen *Carium* vocatur, qua *Cariam* perfundit: *Rhodium*, & circa *Rhodum* *Insulam*; *Pamphylum* ad *Pamphyliam*; *Cilicium* ad *Ciliciam*, mox *Syrium* sive *Syriacum* apud *Syriam*. Inter *Ciliciam*, *Syriam* & *Cyprum* *insulam*, vocatur *Cyprium* mare, & *Issicus sinus*, ab *Isso* celebri *Ciliciæ* urbe. Ad *Phœnicem* *Phœnicium* est; ad *Palæstinam* *Palæstinum*; ad *Judæam* *Judaicum*; ad *Ægyptum* = *Ægyptium* sive *Ægyptiacum*; ad *Cyrenaicam* regionem *Cyrenaicum*. Hinc ad *Lybiam*, id est, *Africam*, = *Lybicum* sive *Africum*: ad *Numidiam* *Numidicum*; ad *Mauritianam* *Mauritanicum*.

Lacus Mæoticus.
Bosporus.
Cimmerius.
Tanais.
Europa terminus.

Mare Carium.
Rhodium.
Pamphylum.
Cilicium.
Syrium.
Cyprum.
Phœnicium.
Palæstinum.
Judaicum.
Ægyptium.
Cyrenaicum.
Lybicum s. Africum.
Numidicum.
Mauritanicum.

C A P.

℞ Teste *Plinio* Lib. IV. H. N. cap. 12.
ℓ Qui, testante *Strabone*, Lib. XIII. p. 253. Part. II. ad *Stadia* triginta inter se distant.
m Hodiè *Brachium St. Georgii* dicitur.
n Quem superstitiosa Antiquitas *Hortorum Præsidentem* credit. Quò respexisse videtur *Horatius* Lib. I. Sat. VIII. v. 7. Ideòque eidem *Horatio* loc. cit. v. 3. seq. *Deus furum aviunæque formido maxima* dicitur. Conf. *Virgili* Lib. IV. *Georg.* v. 110. seq.
o Lib. VII. p. 546. Part. I.
p Hunc *Bimarem* etiam ideò dictum esse *Strabo* Lib. II. p. 222. testatur, quòd ad medium duo procumbant *Promontoria*. Unum quidem ab *Europa*, partibusque *Borealibus*: alterum ex *Asia* huic oppositum. Undè transitus ipse coartatur intermedius, & ingentia duo efficiuntur *Maria*. *Europæ* scilicet *Promontorium Crium*, quod *Arietis* frontem appellant, alterum *Asiæ*, *Carambini*, quæ invicem circiter *Stadia* duo millia & quingenta distant.

B U N O N I S.

π a *Palus Mæotis* ab accolis *Mæotis* sive *Mæoticis* nomen habet. Vocatur etiam *Palus Sarmaticæ*, *Cimmeriæ paludes*, *Scythica stagna* & *Ponti Euxini mater*. *Dionysius* tradit paludem hanc inter *Tauricam Chersonesum* & ostia *Tanais* ad CCC. millia passuum extendi. In Circuitu, ut *Polybius* & *Strabo* referunt, VIII. millia stad. patet. Hodiè vulgò dicitur *Mar de Zabacken* à pisce

quodam, qui certis anni temporibus in eo capitur. Inter duos *Bosporos*, *Tracium* & *Cimmerium*, directo cursu, ut auctor est *Polybius*, *CIM.* passuum intersunt. Circuitu verò totius *Ponti* vicies semel centena quinquaginta millia, ut auctor est *Varro*, & fere veteres. *Nepos Cornelius* CCCML. adjicit. *Plin. Hist. Nat. lib. IV. cap. XII.*

ε *Ptolemæus* *Rhodi* maris terminos facit *Gnidum* & *Caunum* in sinibus *Cariæ*. Cæterum *Parthenium* mare, sive *Sinus Virginis*, ob *Europam virginem* ex *Phœnicia* in *Cretam* deportatam ita appellatum, continet mare *Lycium*, *Pamphylum*, *Cilicium*, *Issicum sinum*, mare *Syriacum*, *Phœnicium*, *Ægyptium*, & *Ionium*.

σ *Ægyptium* mare *Pœtis* dicitur *Pharium*, ejus fines ab auctoribus non unis describuntur limitibus.

τ Mare ab *Ægypto*, ad fretum *Gaditanum*, *Lybicum* vocant *Mela*, *Plinius*, & *Strabo*. Sed *Lybicum* propriè dictum ab *Ortu* habet *Ægyptum*, & protrahitur ad intimam usque *Syrtim* majorem: versus septentrionem restringitur lineâ à *Pachyno* prom. ad frontem *Arietis* *Cretæ* deductâ. *Africum* mare, à *Villa Phileni* intimoque *Syrtis Majoris* sinu, ad *Amplam*, & fl. ostia protenditur. *Ptolemæus* Mare hoc dispescit in *Syrtim Majorem*, *Syrtim Minorem*, & sinum *Numidicum*.

De *Fretis* quoque hæc nonnihil videtur dicendum: Numerantur præcipua quindecim: ex quibus

E 3

a Palus Mæotis.

quibus celebriora sunt sex. 1. est *a Fretum Magellanicum* longissimi tractus; cuius longitudo ab Oriente in Occidentem cx. milliarium: latitudo varia, modo duorum milliarium, modo unius, modo quadrantis. Coniungit Oceanum Atlanticum cum Pacifico, atque ex uno in alterum præbet transitum. *Ferdinandus Magellanus Portugallensis*, auspiciis Caroli V. Imperatoris missus, anno à nato Christo cIo Io xix, 10. Augusti Hispali solvit, post xiv. mensium iter hoc fretum primus invenit & navigavit. *Vasculus Nunnus* tamen de *Valboa* prius: nempe anno cIo Io xiii. illud fretum animadvertisse dicitur, quum ad Australem regionem lustrandam isthic navigaret. Latitudo siue distantia ejus ab Æquatore est 52. gr. 30. min. Ad Septemtrionem habet *Chicam* Americæ Australis provinciam: ad Austrum jacent insulæ Terræ Magellanicæ, & *Terra del Fuego*. 2. Est *b Fretum Gaditanum*, *Herculeum*, di *Gibraltar*, vulgo Germanis *die Strasse*, Belgis *de Strate*, per quod Oceanus Atlanticus transit & sinum efficit Mediterraneum. Ejus fauces xv. millia passuum patent in longitudinem; quinque millia in latitudinem, teste *Plinio* in *proemio lib. iiii.* Olim non fuisse, sed ab Oceano in terras irrumpente extitisse, ineptè existimarunt nonnulli ex Veteribus. 3. *c Fretum Danicum*, vulgo *der Oresund* item *der Sund*, jacet inter Danicæ insulam, Zealandiam & Scandiam. Per illud Oceanus Atlanticus fluit in sinum Balticum. Latitudo est dimidii milliaris non integri, ubi minima. Huic freto adjungendum est alterum inter Zealandiam & Fioniam, vulgò *Funen*, insulas; Germanis *der Belt*, & tertium inter Fioniam & Jutiam, vulgo dictum *Mittelfahrt Sund*, ab opidulo Fionicæ *Mittelfahrt*. 4. *d Hellepontus* inter Abydum & Sestum, modo memoratus. 5. *e Bosphorus Thracicus*, itidem jam memoratus. 6. *f Fretum Siculum*, inter Italiam & Siciliam, ejus longitudo est xxviii. circiter millium passuum: Latitudo vero, ubi minimum, inter Pelorum & Cænyim, quod vulgo nunc *Coda della Volpe* dicitur, mille quingentos passus, ubi plurimum, inter Italiæ promontorium & Leucopetram, xii. millia patet. In eo freto sunt *Scylla* & *Charybdis*. Siciliam ab Italia terræ motu avulsam; ac ita hoc fretum extitisse, ineptè opinata quoque est vetustas. Et hæc sunt sex freta celebriora; nunc sequuntur reliqua. 7. Magellanico freto vicinum est *g Fretum le Maire*, inter Terram Australem, & insulas Magellanicas, ab Oriente in Occidentem, minus longum quam Magellanicum; per illud

multo brevior via est ex Oceano Atlantico in Pacificum. Distat ab Æquatore 54. gr. 30. min. 8. *h Fretum Manilhas*, inter Luconiam & Mindanao; aliasque Philippinas insulas protensum; dicitur esse centum leucarum; navibus periculosum, ob crebras syrtes. Extenditur ab Oriente in Occidentem. Coniungit Oceanum Pacificum cum Indico ab illa parte; est liberiores in vicinia sunt conjunctiones. 9. *i Fretum Weigatz*, per quod ex Septemtrionali mari in Tartaricum Oceanum via est; Sed à glacie clausa tenetur. Jacet inter Novam Zemblam & Samojedam. 10. *k Fretum Davis*, inter Groenlandiam & Americam Septemtrionalem; sed ejus exitus nondum cognitus est; adeoque dubium manet, utrum fretum sit, an sinus. 11. *l Fretum Glaciale* inter Novam Zemblam & Spitzbergam, seu alio nomine *Terram Polarem* appellandam. 12. *m Fretum Forbischers*, si non ad Oceanum Pacificum; saltem ad sinum Hudsonii, viam præbet Atlantico Oceano. 13. *n Fretum Anian*, inter Americam Septemtrionalem & Tartariam Asiæ, per quod ex Oceano Tartarico in Pacificum via esse dicitur; sed adhuc incertum est. Aliquod tamen fretum esse, inter Americam Septemtrionalem & Tartariam, atque etiam aliud inter Americam & Groenlandiam, nautæ periti colligunt ex motu & fluctibus maris. 14. *o Fretum sinus Persici*: Sed minus proprie ita dicitur: quia non est angustior ingressus, quam ipse sinus. 15. *p Bosphorus seu p Fretum Cimmerium*, inter Tauricum Chersonesum & Asiæ. 9 Plurima præterea sunt freta cum inter ipsas insulas Indicas: tum inter insulas & vicinas Continentes, ut 1. Inter Cilanum & Indiam. 2. Inter Sumatram & Malaccam. 3. Inter Sumatram & Bantam &c. Quidam existimarunt, Fretum quoddam esse ad latus Septemtrionale Virginicæ, ad Latitudinem 40. gr. per quod coniungatur Oceanus Atlanticus Pacifico, & libera via hinc in Chinam & Philippinas concedatur. Sed frustra id per Hudsonium anno cIo Io c ix tentatum fuit. Et sic explicata sunt differentia partium Oceani à Terrarum situ existentes. Memoria causa ex Geographia Generali Varenii hic subjungimus Tabulam, quæ continet divisionem partium Oceani.

Adolescentes periplum oræ maritimæ Terrarum & Oceani tractus perlustrant, memoratæque insigant: ad quam haud parum facit cognitæ habere litora oræ maritimæ continentium, atque eorum conjunctionem; item partium maris connexionem & situm.

R E I S

a Fretum Magellanicum. b Fretum Gaditanum. c Fretum Danicum. d Hellepontus. e Bosphorus Thracicus. f Fretum Siculum. g Fretum le Maire. h Fretum Manilhas. i Fretum Weigatz. k Fretum Davis. l Fretum Glaciale. m Fretum Forbischers. n Fretum Anian. o Fret. Sinus Persici. p Bosphorus Cimmerius. q Freta alia

Tabula ad Cap. XII. in fine.

1. Oceanum,
cujus sunt
partes pri-
marie qua-
tuor.

- Atlanticus Oceanus, Mare del Nort, cum Æthiopico, inter Europam, & Africam ab uno latere, ab altera Americam interfluens, varia sortitur nomina secundum parteis:
 - Britannicus.
 - Gallicus.
 - Æthiopicus.
 - Germanicus, &c.
- Mare Pacificum, sive Mar del Zur, inter Asiæ extrema, Indicaeque insulas, & Americæ Occidentale litus.
- Mare Septemtrionale circa terram Septemtrionalem:
 - Oceanus glacialis
 - Tartaricus.
 - Hyperboreus, &c.
- Mare Australe circa Magellanicum, cujus pars Mare Indicum.

2. Sinus:

- 1. Mare Mediterraneum
 - Mare Ibericum, Ligusticum, Siculum, Creticum, Ionicum, &c.
 - Sinus secundarii multi:
 - Adriaticus,
 - Pontus Euxinus,
 - Corinthiacus, &c.
- 2. Mare Balticum, unde Sinus secundarii,
 - Livonicus.
 - Botnicus.
 - Finnicus.
 - Dantiscanus.
- 3. Sinus Arabicus inter Africam & Arabiam.
- 4. Sinus Persicus inter Arabiam & Persiam.
- 5. Sinus Californiae, inter Californiam & Novam Granadam.
- 6. Sinus Coreënsis, inter Coream, & ultima Tartariæ Chinaeque litora.
Errone licet detecto, ex errore inditum nomen sinus manet, quod Corëa peninsula credebatur.
- 1. Sinus Mexicanus inter Americam Septemtrionalem & Meridionalem.
- 2. Sinus Gangeticus sive Golfo di Bengala, inter Indostanis & Malaccæ litora.
- 3. Sinus inter Mallaccam & Cambojam.
- 4. Mare Album à Septemtrionali Oceano inter Lappiam & extremam Moscovia.
- 5. Mare Landchidol, inter Beach & Novam Guineam terræ Magellanicæ.
- 6. Alius Sinus huic vicinus ad Terram Antonii à Diemen.
- 7. Mare Hudsonii inter Novam Franciam & Canadam ex Septemtrionali Oceano ortum.

3. Freta:

- Magellanicum, omnium fretorum longissimum.
- Fretum la Maire, Magellanico vicinum.
- Fretum Waigatz, quo ex Septemtrionali Oceano in Tartaricum itur.
- Fretum Anian, quo ex Tartarico in Pacificum: sed. hodie illud negant.
- Fretum Davis & Forbischers, quibus ex Atlantico in Tartaricum vel Pacificum Oceanum pervenitur.
- Fretum Novæ Zembla, quo ex Hyperboreo & glaciali Oceano in Tartaricum via esset, nisi glacies obstaret.
- Fretum Gaditanum, quo ex Oceano Atlantico in Mare Mediterraneum via est.
- Fretum Danicum, det Sund, quo in Mare Balticum via est.
- Fauces Arabici maris, quibus in sinum Arabicum navigatur.
- Fauces Persici maris, quibus in Persicum.
- Hellepontus; Bosphorus Thracicus; & Cimmericus.
- Fretum Siculum.
- Fretum Manilha, inter Luconiam & Mindanao protensum.
- Plurima porro sunt freta inter insulas Indicas.

De Mari Caspio an peculiare sit, vel an ad latos Sinus Oceani, cujus sit subterranea via, referendum, dubium est. *

RPJCB

C A P. XIII.

De navigatione Oceani. 1

I.

Oceanum Atlanticum, qui est inter Europam, Africamque & Americam, antiqui mortales quando primum navigare cœperint, haud facile dictu est. Notam fuisse Ægyptiis Græcisque terram Americam, eoque Carthaginenses navigasse, post suo loco ostendam. Nostra atque avorum nostrorum memoria omnis Terræ Orbis jam aliquoties circumnavigatus est. Medio Mundi sæculo, quum Græcis Romanisque una tantum continens, quam Europæ, Africæ, Asiæque nominibus distinxerant, cognita fuerit, de hujus circumnavigatione narrat Plinius a Lib. XI. cap. LXIX. à Gadibus Columnisque Herculis Hispaniæ & Galliarum circuitu totum sua ætate navigatum fuisse Occidentem. Septentrionalem autem Oceanum majore ex parte navigatum auspiciis Divi Augusti, Germaniam classe circumvecta usque ad Cimbrorum promontorium, & inde immenso mari prospectu, aut fama cognito, ad Scythicam plagam & humore nimio rigentia, quod Tiberii ductu factum, ex Velleji libro secundo prospicitur. Idem Plinius eodem loco auctor est, Alexandri Magni victorias majorem partem Meridionalis Orientalisque Oceani perlustrasse, usque in Arabicum sinum. in quo etiam postea

America veteribus cognita.

Orbis Terræ circumnavigatus.

Navigatus Occidens & Septentrio.

Navigatio Oceani Orientalis & Meridionalis.

res

REISKII.

1 a Oceani navigatio duplex habebitur, una vetus alteraque nova: Illa instar Geographiæ veteris manca, imperfecta, erronea fuit, particularis tantummodo sive partialis & littoralis, adeo ut nautæ littoribus inhærent, nec in altum quacunque provehi possent: Hæc vero longe perfectior nunc extat magisque certa, totalis quippe ac universalis fere per pyxidem repertam nauticam & acus magnetica beneficium, quod Joh. Gojæ, Italo eique Amalitano A. C. 1302. circiter debemus. Nam veteres nautæ interdum conspexit Insulas, montibus & promontoriis, noctu observata Helice ac Cynosura, itemque stellis paulo proximis juvabantur: Nostri nunc indice gaudent magne-

tico, quo non Meridiana tantum linea, sed plaga septentrionalis etiam notatur, vel exactius, vel obliquius paulo cum declinatione, quam Chalyboclisin vocant. Hinc ergo universalis pender navigatio, non ea simpliciter quidem aut absolute, sed secundum quid (ἐξ ἀπλῶς, ἀλλὰ καὶ π) quousque per frigoris ventorumque intemperiem aut molem glaciale oceanus adiri potuit. b Septuplex autem hæc circumnavigatio accidisse legitur.

HEKELII.

a Lib. II. cap. LXVII. secundum Editionem Geleniano - Erogen. in fol. p. 20. Quæ citatio etiam in ultimâ illâ Editione Vorstiano - Amstelod. est repetire.

BUNO

a Navigatio duplex Oceani vetus & nova. b Circumnavigatio septuplex.

res gerente, *C. Cesare*, Augusti filio, a signa navium ex Hispaniensi-

B U N O N I S.

a Hic Cajus erat filius adoptivus Augusti, ejusdemque ex Julia filia & Agrippa nepos. *Sueton. in Aug. C. XVI.*

Meminit præterea S. Scriptura navigationum in Ophir Regum Salomonis, Hiram, Josaphat. Job quoque, qui juxta Arabiam habitasse scribitur, mentionem facit *auri Ophiviani*. Unde perspicuum esse potest, navigationes in Ophir tum temporis fuisse cognitatas. De navigatione ex Ægypto in Indiam D. Hieronymus cum Strabone prodidere, dum memorant habitacula & frequentia navalia fuisse, quo loco postea in Ægypto de suo nomine Alexandriam condidit Alexander. Commercia deinde aucta fuisse testatur Plinius; & itineris illius in Indiam rationem describit lib. VI. cap. XXIII. Pius etiam Pontifex Asiam describens ait, in Othonis Imperatoris Teutonici vita legi Indicam navem una cum Indicis mercatoribus in Germanico litore fuisse deprehensam, ibique ventorum vi ex Oriente propulsam constiterit. Veneti per Mare Mediterraneum Alexandriam Ægypti navigiis delati, & hinc, aliquo spatio emenso, per sinum Arabicum in Indiam Orientalem superioribus temporibus profecti, & inde eodem itinere reversi aromata & pretiosissimas merces, easque recentes minusque corruptas, propter itineris illius compendium, inde in omnes totius Orbis Christiani partes divendebant. Sed Lusitani postea alia via, quæ in Indiam duceret Orientalem, reperta, circumnavigata omni Africa, ad Sinas usque transferunt. *Vasæus de Gama Portugalesis* anno C. 1489. prom. bonæ Spei primus circumnavigavit, Calcutum usque pervenit, & iter illud in Moluccas insulas patefecit. Deinceps secuti sunt Belgæ & Angli. Atque ex eo tempore non solum in Ægypto; verum etiam Venetorum vectigalia valde afflictata fuere. Hinc Ægyptiorum Sultanus, paulo ante quam Ægyptus in potestatem Turcarum deveniret, quum de vectigalibus quotidie multum diminui animadverteret, adeo tulit iniquè, ut missa legatione ad Julium Pontificem atrocias Christianis omnibus sit interminatus, nisi efficiat, ut Lusitani navigationem istam in Orientalem Indiam intermittant. Verum antiquis temporibus hanc navigationem non fuisse incognitam, etiam *C. Julius Solinus* testatur, qui tradit, totum meridiei æquor ab India usque in Hispaniam fuisse navigatum: idque probat Juba Regis testimonio. *Christophorus Columbus Genuensis* incredibili anflu Oceanum anno à nato Christo c1492

ccccxcii. iugressus, insulas America, primum Hispaniolam, & deinde Cubam & Jamaicam, primus invenit. Deinde anno c1499 ccccxcvii. *Americus Vesputius Florentinus* b Emanuelis Portugallia Regis auspiciis profectus Terram continentem, quæ ab ipso *America* dicta est, primus ex Europæis detexit & ingressus est. Postea anno c1499 cxcix. 10 Augusti *Ferdinandus Magellanus Portugalesis* auspiciis Caroli V. Hispali solvens post XIV. mensium navigationem reperit fretum, *Magellanicum* ab ipso dictum, illudque spatio dierum XXXII. navigavit. Sed paulo post, in insula Massan seu Mathan, à Barbaris in pugna occisus est. Illus in eo munere successor *Jacobus Serranus* in insula Sebuth ejus loci regulo nefariè proditus, nullo modo à comitibus suis potuit liberari. Dux itineris deinde allectus est *Sebastianus de Cano*, qui iter istud confecit, & navem *Victoriam*, hoc enim erat ei nomen, post trium annorum & unius mensis iter Hispali reduxit, universum Terrarum Orbem emensus. Et hæc prima est post hominum memoriam Orbis circumnavigatio. Idem deinde alii quoque ausi sunt: *Franciscus Dracus Anglus*, *Thomas Candisch Anglus*, *Olivier de Nord*, *Sebaldus à Werdt*, *Georgius Spilberg*, *Jacobus le Maire*. Terram verò Australem lustravit *Petrus Ferdinandus de Quier*; ut ipse testatur in Epistola ad Regem Hispaniæ. Navigatio ad Sinas & Insulas Philippinas per Septentrionalem America partem ab Anglis aliquoties est tentata. *Martinus Forbisher* sinum exiguum detexit, quem putarat esse fretum, vulgò appellatur *Forbisheris Strait*. Anno C. 1585. *Davissius* quidam majus invenit fretum, & duobus annis sequentibus ejus exitum frustra quæsit. Fretum istud ab illo nomen accepit, vocaturque *Fretum Davis*. Ejus cœptis insitit *Bassivius*, ingenitemque reperit sinum, qui *Bassivus Bay* vulgò dicitur. Sub finem seculi præcedentis *Hudsonius* idem tentavit iter: & quod *Davissius* & *Bassivius* eo viderentur errasse, quòd navigationes suas nimium flexissent in Septentrionem, ille contra meridiem versus contendit, & per fretum à se inventum, (unde eidem nomen impositum *Fretumque Hudsonii* vocatur) in vastum pervenit pelagus, adeo ut conceperit spem circumnavigandi Americam. Sed à perfidis suis sociis in cymbam nefariè expositus & desertus est. Anno C. 1631. *Jamesius* navarchus quidam & *Thomas Jacobus* sinum *James* cum insulis quibusdam detexerunt: Hunc sinum post ingressus *Thomas Butonius*, portum invenit commodum, quem *Nelson*

nienfibus naufragiis fuiſſe agnita. Carthaginis verò potentia florente, *Hannonem* circumvectum à *Gadibus ad finem Arabiae*, navigationem eam prodidiſſe ſcripto: ſicut ad extera Europæ noſcenda miſſum eodem tempore *Himilconem*. Præterea *Nepos Cornelius* auctor eſt apud eundem *Plinium*, *Eudoxum* quendam ſua ætate, quum *Lathyrum Ægypti Regem* fugeret, *Arabico ſinu* egreſſum, *Gadeis* uſque pervectum. multoque ante eum *Cælius Antipater* ibidem affirmat, vidiffe ſe, qui navigaſſet *ex Hispania in Æthiopiam* commercii gratia. Idem *Nepos* eodem loco apud *Plinium* de Septentrionali circuitu tradit, *Q. Metello Celeri*, *Galliæ Proconſuli*, *Indos à Rege Suevorum dono datos*, qui ex *India* commercii cauſa navigantes, tempeſtatibus eſſent in *Germaniam* abrepti. Hodie tamen ea navigatio ſæpius ab *Hollandis Angliſque* tentata, nunquam perfici potuit; perpetua glacie & diuturnis tenebris obſiſtentibus. Illa, quæ à *Plinio* narrantur, ſi vera ſint; jam totus hic noſter Orbis circumnavigatus fuit. 2

Hannonis
Navigatio.

Et Himilconis.

Eudoxi Navigatio in Æthiopiam.

C A P.

Nelson appellavit, ejuſdemque ſinus reſeſſui Occidentali ſuum impoſuit nomen vocavitque *Buttons Bay*, i. e. ſinum *Buttonii*. Ex reciprocaſione huius freti colligebat *Thomas* iſte, hæc iter patere ad *Sinas*. Sed naturæ miraculis, quæ ibidem deprehenderat, contentus, reſeſſit, terramque illam *Auſtralem* nominavit *Valliani Meridionalem*, oramque maritimam *ſeptentrionalem* cum regione iſta, *Valliani Septentrionalem*. Cæterum navigationes cum in *Americam*, tum in *Indiam Orientalem* hodie ſunt frequentes.

H E K E L I I.

b Quem immortalitate dignum iudicat *Joſephus Scaliger* ad *Manilium* Lib. I. v. 14.

R E I S K I I.

2 Circumnavigatio maris ſeptuplex (de qua mentionem fecimus) eaque nova ſic contigit. *Prima* aſpicio *Emanuelis*, *Portugalliſis* regis, per *Ferd. Magellanum* navi, cui *Victoria* nomen erat, uſum Anno 1520. intra 1124 dies: *Secunda* aſpicio *Elifabethæ*, *Anglicæ* reginæ, per *Franc. Dracum* A. 1577 intra 1056 dies: *Tertia* per *Thom. Candifch* *Anglum* A. 1586 intra 777 dies: *Quarta* per *Simon. Cardeſium* *Roterodamum* A. 1597; *Quinta* per *Olivier. de Nord* *Batavum* A. 1598 intra 1077 dies: *Sexta* per *Wilhelm. Cornel. Schouten & Jacob. de Maire* A. 1615 intra 749 dies: *Septima* per *Jacob. Eremitam & Joh. Hugenium* *Hollandos* duabus navibus A. 1623 intra 802 dies. a Interim ut ſu-

perius argumentum perſequar, quod ceppi, particularem ſive partialem per littora lecta navigationem *Tyriis*, *Carthaginenſibus*, *Græcis* & *Romanis* veteribus uemo detrahet: Qualem à *Plinio* memoratam ex rebus *Cæſarum* & *Alexandri Macedonis* noſter auctor repetit. *Pcriplus Hannonius* exiguum apud priſcos fidem inveniit, deque ſuſpectis rebus proverbio locum dedit: Vid. *Voff. in hiſt. Græc. Lib. IV.* Navigatio item *Eudoxi Cyziceni* tota, quam *Heraclides Ponticus* & *Corn. Nepos* prodiderunt, à *Strabone*, graviffimo auctore, tanquam fabula inepta exploditur *Lib. II.* Quidni explodamus *Indos* ab rege *Suevico* ad *Q. Metellum Celerem* dono miſſos, & tempeſtatibus ad mare *Germanicum* abreptos? *Ophiræ* etiam *Salomonis* per mare diuturna excuſſio quin littoralis fuerit, nullum eſt dubium, ſi *Ophiram* in *Cheroneſo aurea*, *Taprobana* aut *Malacca* colloces. Nec alia ex *Ægypto* ad *Indias* per *Oceanum* navigatio patere potuit, ſi quæ unquam patuit, de qua *Strabo* & *Hieronimus* conteſtantur. Nulla vero navis *Indicæ* ad littus *Germanicum* per tempeſtatem propulſio valebit, niſi naturæ ac veritati *hiſtoricæ* vim facias. Vetus nempè *oceanus* navigatio juſtis limitibus coercenda eſt, ne fidem illa excedat, neve fabuloſis peccet narratiunculis. Confer *Casp. Varerii* *Comment. de Ophira*, ubi ad veterem navigationem multa invenies. *Bochard. Geogr. ſac. Lib. II. c. 27.*

F

B U N O.

a Veterum particularia.

CAP. XIV.

Summa totius Orbis divisio.

I.

Divisio Terrarum.

Divisio terrarum in tres insulas.

DE aquis, id est, de Oceano ejusque partibus, hactenus in compendio dixisse sufficiat, nunc terras exponamus. Totus igitur terrarum Orbis in *treis* potissimum *parteis*, sive in *tres Insulas magnas*, quas Oceanus circumfluus efficit, divisus est: quarum *prima* est quam nos incolimus; altera *America*; tertia *Magalantica*; eadem *terra Australis & Incognita* vocitata; quia præter litora, nihil dum à nobis cognitum est. Ex his tribus Insulis, sive eas *treis* Continenteis appellare libeat, primo loco eam explicabimus, quam nos incolimus, ut quæ nobis patria est; quamque jam dudum cognitam plurima ex parte habemus. Hæc quibus Oceani nominibus cingatur, supra memoratum est. ^a

II. De

BUNONIS.

^a a Terra, quam à *terendo*, quod superiora ejus pedibus terantur *a*, dictam volunt, una cum aqua constituit Globum; cujus *rotunditas* constat partim ex eclipsibus lunaribus; quæ, cum perpetuo rotundæ sint, manifeste ostendunt, corpus illud, cujus occasione nascuntur, seu à cujus umbrâ efficiuntur, sphericam habere figuram: partim quia non tantum accedentibus versus alterutrum Polorum, stellæ circumpolares magis elevantur, & ab Horizonte vertici adpropinquant; recedentibus vero descendunt & merguntur. Sed & proficiscentibus versus Ortum, sidera citius oriuntur occiduntque; versus Occasum autem ambulantes idem serius obvênit; vel quod eodem recidit; dies sunt longiores illi, qui versus Occasum iter facit, quam qui versus Ortum; ita ut qui annuo spacio circumiret Orbem, tendendo versus Occasum, integrum diem in itinere amissurus sit; versus Ortum autem superabundaturus uno die. Quæ omnia fieri non possent, si plana esset Maris & Terræ superficies: Tum enim sol & reliqua sidera omnibus terræ incolis una orientur & occiderent: quod tamen aliter fieri observamus. Intelligimus autem figuram sphericam non quidem exactissimam & geometrice perfectam; quia montibus, & vallibus exasperata passim est terra: fluvii etiam & maria litoribus suis humi-

liora sunt &c. Sed secundum vulgatam loquendi consuetudinem, qua non attendimus, quæ exigua sunt & parvi momenti. Pilam enim palmariam rotundam appellamus, licet ex futuris, aut ex frequenti ad parietem allisione, inæqualitatem aliquam contraxerit. Caterum *Terræ* superficies aquis exstans dividitur in partes *grandes* seu principales: & *parvas* seu minus principales. ^b *Grandis* communiter *Continens* appellatur, vel quia longe lateque continuata est; vel quia minores ei accensentur, quas veluti comprehendit & continet. *Parva* est vel *c Insula*, id est Terræ portio undique mari cincta, vel *d Peninsula*, quæ pene ambitur Mari; annectitur tamen Continenti, exiguæ cujusdam portiunculæ intervntu, quæ *e Isthmus* dicitur. ^f *Promontorium* est mons in mare decurrens.

HEKELII.

^a Itaque Terra in *Augurum Libris* & quibusdam *Archivis* cum simplici R scribi solere, *Nicolaus Perottus* in *Cornucop.* col. 61. Edition. *Aldine Venetiis* A. CHR. M. D. XIII. in fol. impr. & ex eò *Christianus Becmannus* in *Origimib.* L. L. p. 1070. Edition. IVTæ autores sunt. Alii dicunt, *Terram* derivari à Gr. verbo *teigen*, quod *siccare* denotat, quoniam terra elementum est siccissimum. Sed *Tellus* primariò *Dea* dicitur, seu *Orbis ille*, sive *ὀκεανὸς*, ubi habitant homines.

BUNO-

^a Terræ rotunditas probatur. ^b Terra Continens. ^c Insula. ^d Peninsula. ^e Isthmus. ^f Promontorium.

II. De cætero & ipsa in treis potissimum omni ævo divisa fuit parteis; quarum nomina, *Europa, Asia & Africa*. hancque divisionem à numero filiorum *Noachi* habere putatur: *Schemo* obvenisse *Asiam*; *Chamo* *Africam*; *Japheto* *Europam*. Quanquam primæ carum limites, pro imperiorum, quæ exorta sunt, ratione, vel etiam Geographorum libitu, mutati fuerunt; ita uti nonnulli *Chami* *Japhetique* partes *Schemi* posteris accesserint. ^β

III. Nec quidem posteriores mortales, qui circa medium mundi seculum fuere, uno eodemque modo eas divisere. alii quippe *duas tantum* ejus constituerunt *partes*; idque bifariam: quidam *Asiam* atque *Europam*; *Africam* sub hujus nomine comprehendentes, tanquam partem; scissis utrimque (id crediderunt) *Calpe & Abyla* montibus, freto divulgam: alii itidem *duas* à freto *Gaditano* ad *Tanaïm* annem; hinc *Europam*, inde *Asiam*; sub qua *Africam* etiam intellexerunt.

IV. Alii rursus in *IV. partes* distribuerunt; *Europam, Asiam, Ægyptum, & Africam*. Hinc alii postea, qui treis ejus parteis posuere, *Europam, Asiam & Africam*: *Asiæ Ægyptum* tribuerunt; quamvis minus commode minusque rite *Nilum terminum* inter *Asiam* *Africamque* statuentes: qua ratione pars altera *Ægypti* *Africæ*, altera *Asiæ* accessit. Novissimi *sinum Arabicum terminum* inter *Asiam & Africam* ponentes, *Ægyptum* *Africæ* adjecerunt. Atque hæ quidem universi orbis variæ partitiones atque limites diferte apud veteres auctores passim exstant. ^γ

V. De

BUNONIS.

^β D. Hieronymus lib. Hebr. Quest. de septem filiis Japhet, qui Gen. X. v. 2, 3, 4. memorantur, tradit, quod possederint *Asiam* ab *Amano*, & *Tauro* *Syriæ* *Cœles* & *Ciliciæ* montibus, usque ad fluvium *Tanaïm*: in *Europa* vero usque ad *Gadira* nomina locis & gentibus relinquentes, è quibus postea immutata plurima.

REISKII.

^γ Terra continens i. e. continua vel contigua vocatur ea, quæ suis partibus tota cohæret, casque solidas aut firmas continet: Hinc terra etiam firma Germ. *Das Feste Land* per suas partes majores pariter atque minores dividitur: Illas Geographi duas, tres, quatuor, sex pro suo quisque sensu connumerant: Has *Insula*, *Chersoneso* sive *Peninsula*, *Isthmo* & *promontorio*

concludunt. Si qui tres solum partes à tribus *Noachi* filiis, & divisit inter eos sedibus accesserint, hos in tanta antiquitate, obscuroque negotio scriptores *arabici*, *Josephus* etiam in *Judaicis* *Antiquitat.* Lib. I. refellunt. Vid. *Ricciolus* in *Geogr. Reformat.* Lib. II. Sex vero partes in orbe antiquo & novo alii accuratius tenent, *Asiam* nempe *Africam*, *Europam*, *Americam*, *Terram* *polarem* *arcticam*, *Terramque* *polarem* *antarcticam* sive *austroalem*: a Omnes tamen rotundas faciunt, totique globo terraquæreo figuram sphericam sive circularem, non exactam adeo; sed grano piperino similem aut æqualem vendicant, rationibus moti tam astronomicis quam geographicis. Erratum igitur fuit inter veteres novosque scriptores, qui conicam, planam, aliamve disco, scaphio, columnæ similem, aut ovalem penitus

F 2

tetræ

a Terra figura vera falsaque.

Europæ Asiæ-
que limites.

V. De *Termino* autem inter *Europam* *Asiamque* obscurior ac minus certa est traditio. Nam qui *Tanaim* flumen statuerunt; fontem ejus per summum errorem in *Riphæis* montibus, haud procul Oceano *Sarmatico* posuerunt, qua *Petzora* eos perumpit amnis. Alii verò, qui *Isthmum*, qui est inter *Ponticum* *Caspiumque* maria, pro fine constituerunt; his persuasum fuit, *Caspium* mare esse finem Oceani septemtrionalis, eâ regione, quâ *Obii* amnis immensum est ostium, irrumpentem. Nam omne litus, quod est sub *Septemtrionibus* ab occasu in ortum versus ad *Obii* usque ostium, ad *Sarmatiam* pertinet: *Sarmatia* autem pars est *Europæ*. Itaque verum certumque terminum inter *Europam*, *Asiamque* uti habeas; statue post mare *Ægeum*, *Hellespontum*, *Propontidem*, *Bosporum Thracium*^b, *Pontum Euxinum*, *Bosporum Cimmerium*, *lacum Meotin*, *Tanais fluenta*, donec adverso amne ad flexum ejus pervenias, apud *Tuzam* opidum: inde lineam duc ad proximam *Obii* fluminis ripam: hinc pone ipsum flumen *Obium* ad *Oceanum* usque. ⁊

LIBER

terræ figuram attribuunt: Hanc ultimam duo Angli *Joh. Childrey* in *Britannia*, quam scripsit *Baconica*, & *Th. Burnettius* in *Theoria telluris sacra* comprobant. Plura quæ ad certam globi terrestris magnitudinem, figuram, dimensionem, constructionem, usum, quæque ad chartas geographicas sive *Mappas* copiosius possent addi, consulto præteribimus, neque loco huic commenta adsuemus astronomica.

HEKELII.

^b De *Bosporo Thracico* treis Libros elegantissimos, & lectu verè dignos scripsit *Antonius Gyllius*, quos *Lugd. Batav.* Ao. CHR. M. DC. XXXII. in form. 16. impresos quoque vidimus.

BUNONIS.

⁊ His addi potest a *Terra Polaris Septemtrionalis*, quæ putatur undique mari & fretis cingi. De *Universi Orbis* variis partitionibus, veroque inter *Europam* & *Asiam* termino, plura cognoscere licebit ex ipsius *Cluverii* lib. I. de *Germ. c. I.* Memoriam causâ ex *Varenii Georg.* Gen. adjecimus *Tabulam* quæ divisionem partium *Terræ* continet.

Ad finem hujus libri primi addere placuit nonnulla, quæ ad reliquas *Globi* partes & figuras, ipsasque *Tabulas Geographicas* declarandas faciunt.

Præter *Sphæræ* circulos, supra explicatos, hæc porro sunt notanda.

1. *Alveus Globi* sustinetur *Basi* seu *Pedamento*, quod interdum additam habet ^b *Pyxidem nauticam*, vulgo *Compassum* vocant, *Vitruvio Amasium* dicitur, cujus beneficio *Globus* ad *Mundi* plagas dirigitur, & *linea Meridiana* invenitur. Si vero illa defuerit, alia poterit adhiberi *Pyxis*, eaque ad partem *Austrinam* sub *Meridiano* collocari, ad dirigendum *Globum* versus quatuor *Mundi* plagas, ut *Horizon* respondeat *Horizonti* *Mundi*; *Meridianus* *Meridiano*: cæterique circuli in *Globo* cœli circulis. 2. In media *Basi* existat ^c *Pedunculus* ligneus crena incisus, ut per eam *Meridianus*, *Globusque*, pariter attolli ac deprimi possit ad diversas elevationes *Poli*. 3. Quatuor *Pedamenti* columellis incumbit *Capitulum Alvei Cyclicum ligneum*, quod vocatur ^d *Horizon*. Ejus latus superius diversimode distributum est. Interior & *Globo* proximus limbus in quatuor *Quadrantes* divisus est, secundum quatuor *Mundi* angulos, *Meridiem*, *Septemtrionem*, *Orientem* & *Occidentem*: & horum quilibet rursus distinguitur in 90 partes æquales, ut ita tota circumferentia, sicuti circuli reliqui comprehendat 360. gradus. In eodem limbo duæ reperiuntur crenæ, per quas *Meridianus* secundum directam *Septemtrionis* & *Meridiei* extensionem, ad eam usque profunditatem

^a *Terra Polaris Septemtrionalis* sive *Groenlandia*. ^b *Pyxis nautica*. ^c *Pedunculus*. ^d *Horizontis* limbi.

Tabula in Cap. XIV.

<p>1. In 4. Magnas Continentes sive Maximas insulas;</p>	<p>1. Vetus Orbis, <i>cujus partes,</i></p>	<p>2. Novus Orbis, seu America, <i>cujus partes,</i></p>	<p>3. Terra Polaris Septentrionalis, sive Groenlandia.</p>	<p>4. Terra Australis seu Magellanica incognita.</p>	<p>Rotundas, quarum latitudo & longitudo fere sunt æquales.</p>	<p>1. Europa. Asia. Africa.</p>	<p>Septentrionalis. Meridionalis.</p>
<p>Tellus dividitur in Terram & Aquam. Terræ autem existantis superficies per Maris interfluxum distinguitur in partes hæcæ quatuor.</p>	<p>Magnæ novem:</p>	<p>Mediocres tredecim:</p>	<p>3. Insulas, quarum aliæ sunt</p>	<p>Parvæ novem:</p>	<p>Minimæ:</p>	<p>Britannia. Japonia. Islandia. Canadensis. Sumatra. Madagascari. Borneo. Nova Zembla. California, si insula est.</p>	<p>Sardinia, Frieslandia, Terra Nova circa Novam Franciam. Ceilanum. Mindanao.</p>

PPICB

s &
ndi-
tem
bi.

tatem descendit, ut una Meridiani Globique medium præcise exstet supra planum Horizontis, alterum infra illud lateat. Illud nobis hemisphærium cæli conspicuum representat, hoc non conspicuum. Hunc limbum proxime contingens habet XII. signa cum Planetis signo propriis: quodlibet signum in gradus 30. distribuitur, qui suis spatiolis & numeris in intima ora hujus circuli descripti sunt. Inde porro sequitur *Calendarium* non saltem *Julianum* seu *Antiquum*; sed & *Gregorianum* seu *Novum* decem diebus illud præcedens; quin & nonnunquam *Scaligerianum*, cum nominibus mensium & festorum. Menses in varios divisi sunt dies, adjunctis primis septem literis Alphabeti Romani, in distinctionem dierum hebdomadis, pro diversitate literæ Dominicalis. In quibusdam etiam Globis additus reperitur *Numerus Aureus*. Exterior demum ora habet 32. ventorum nomina, pro differentia plagarum Mundi, & usu nautico. 4. Meridiano aëneo infixus est *a* *Circulus Horarius*, superiori suo plano in 24. horas, pro ratione diei naturalis, distributus. Habet igitur horam duodecimam duplicatam; quarum altera indicat Meridiem; altera mediam noctem: hinc sectio utriusque horæ XII. tam diurnæ, quam nocturnæ Meridiano incumbit. Centrum hujus circuli est Mundi Axis, cujus extremitati index applicatus est æreus, qui cuspidem suam, quoties Globus convertitur, una per circulum Horarium moveretur, & horas ostendit. Porro Meridiano in Zenith seu Polo Horizontis annectitur per cochleam *b* *Circulus Verticalis*, *Quarta* seu *Quadrans* Altitudinis etiam dictus, ex ære factus habens 90. gradus, sive quartam Circuli partem, & ita adornatus, ut à puncto verticis seu Zenith secundum Globi gibbositatem demissus in omnes Horizontis partes moveri & circumduci queat. Nonaginta isti gradus ita inscripti sunt huic arcui, ut numeri ab horizonte incipiant, & sursum versus Zenith adscendant. Interdum Globo cælesti in sectionibus Meridiani & Horizontis affigitur *c* *Semicirculus positionis*, qui ad certam elevationem constitutus refert initia XII. domorum cælestium, quas Astrologi distinguere solent per sex Circulos positionum.

Interiorem Sphærum *r.* in duas æquales partes dividit *d* *Æquator*, mensura primi seu quotidiani & communis ab ortu in occasum motus, qui nihil aliud est, quàm *Æquinoctialis* peripheriæ tam æqualis conversio, ut singulis horis *xv.* gradus promoveantur, & toties una hora sit absoluta, quoties *xv.* gradus *Æquator* confecerit. Ejus situm in cælo nobis imaginamur, vel

quum mediam in Cingulo Orionis stellam observamus, & ejusdem circumvolutionem ab ortu versus occasum simul notamus: Vel quum tempore æquinoctii motum Solis ab Ortum in Occasum attendimus. Ejus enim vestigia *Æquatoris* situm super Horizontem tum ostendunt. 2. Dividitur *Æquator*, ut circuli alii, in 360. gradus: & per quemlibet gradum aut re ipsa imaginatione ducitur semicirculus ab uno Polo ad alterum. Hi semicirculi dicuntur *e* *Meridiani*, seu *Circuli Longitudinis in terra*. Ex his *Primus* est initium reliquorum pingendorum & numerandorum: & *Primus* ille, ut reliqui, dimidius, non integer pingitur, insignitus areolis coloratis, per quas ejus gradus distinguuntur. Continet 90. gr. ab *Æquatore* ad Polum Arcticum; & totidem ad Antarcticum. Meridiani *Primi* locus supra ad Cap. VII. f. III. indicatus est. 3. Per Meridiani gradus singulos ab *Æquatore* versus utrumque Polum deduci possunt 90. *f* *Paralleli* seu *Circuli Latitudinis*: Verùm ne loca in Globo per multitudinem circulorum nimium obscurentur, vulgò tam Meridiani quam Paralleli tantum describuntur per decimum quemque gradum *Æquatoris* & Meridiani. 4. *Æquator* in duobus punctis oppositis interfecat circulus obliquus, *Zodiacus* dictus: Unus semicirculus *Zodiaci* flectitur ab *Æquatore* versus Septentrionem; alter versus Austrum. Distinguitur *Zodiacus*, uti *Æquator*, in 360. areolas diversis coloris, per quas gradus denotantur; duciturque ab Ortum in Occasum. *g* *Zodiacus* & *Ecliptica* in eo conveniunt, quod eundem habent axem, eosdemque polos; & in eo tantum differunt, quòd *Ecliptica* sit circulus in medio *Zodiaci*, sine Latitudine: *Zodiacus* autem sit circulus, seu *Zona* potius, Latitudinem habens *xx.* ferme graduum. Sed quoniam in Globo Latitudine *Zodiaci* ad *xx.* gradus determinatâ non indigemus, sola in eo pingitur *Ecliptica*. Polos *Eclipticæ* sustinet *Colurus Solstitiorum* in Circulis Polaribus. Porro ab uno Polo *Zodiaci* ad alterum duodecim in Globo cælesti describuntur Semicirculi, per initia singulorum *Dodecatemiorum*, & efficiunt *sex circulos maximos*. *Primus* transit per principia *Arietis* & *Libræ*, ostendens initia Longitudinis Signorum: *Secundus* per initia *Tauri* & *Scorpii*; atque ita porro reliqui distribuunt superficiem Globi in duodecim partes æquales; quæ latissimæ sunt in *Ecliptica*; versus Polos autem *Zodiaci* paulatim imminuuntur, ac tandem in ipsis *Zodiaci* Polis coeunt. Cujuslibet partis spatium nomen habet à signo, inter utrumque semicirculum in *Ecliptica* comprehenso,

F 3

hepso,

a Circulus Horarius. *b* Circulus Verticalis seu Quadrans Altitudinis. *c* Semicirculus positionis. *d* *Æquator*. *e* Meridiani seu Circuli longitudinis. *f* Paralleli seu Circuli Latitudinis. *g* *Zodiacus* & *Ecliptica*.

henso. Exempli gratia; superficies inter duos semicirculos per initia Arietis & Tauri ductos, comprehendens signum Arietis in Ecliptica, dicitur *Signum Arietis*; omnesque stellæ & Planetæ, aut alia cœli puncta, inter duos illos semicirculos, ex utraque Eclipticæ parte usque ad Polos, comprehensa, dicuntur esse in signo Arietis; atque ita porro in cæteris. Et hi in *Globo Cœlesti* sunt a *Circuli Longitudinum*. At b *Circuli Latitudinum*, qui ostendunt Latitudinem seu distantiam stellæ ab Eclipticâ, sunt Zodiaco paralleli, & transversim per Circulos Longitudinum ducuntur: Sed non expresse pinguntur in Globo, ne stellæ vel alii circuli obscurentur. 5. Ex *Circulis Minoribus* duo *Polares* & duo *Tropici* rubris solent pingi lineis; & cum aliqua Latitudine, licet nullam habeant. Reliqui, videlicet Paralleli, nigris lineis tantum notantur. Hactenus de pictura Circulorum; jam sequitur locorum pictura.

Loca in Globo *picta sunt*, Regiones, Gentes, Insulæ, Maria, Flumina, Sylvæ, Montes, Urbes. *Regiones* diversæ diversis coloribus à se invicem distinguuntur; earumque limites notantur multis punctis. *Insiule* desertæ, & quæ arena magis sunt, quàm terra exulta, insigniuntur multis & variis punctis. *Sylvæ* indicantur unâ vel alterâ arbore. *Montes* ex pictura facile cognoscuntur. *Urbes* turribus suisque nominibus notantur. Hactenus de picturâ Geographica in Globo; Jam sequitur *Hydrographica*. In ea observandæ primùm *Lineæ Nauticæ*, quæ *Rhombi* Lusitanis dicuntur, & *Belgis de Cours*, item *cen Streeck*. Est autem c *Rhombus* linea in Globo Terrestri & Mappis Geographicis, quam navis, Acum Magneticam itineris sui ducem, secuta, in maris superficie certo vento tenere debet. Viam nautis monstrat d *Pyxis nautica*, vulgò *Compassus*. Habet *Pyxis* illa planum rotundum, quod nautæ *Rosam* appellant, cujus circumferentia divisa est in xxxii. partes, tot mundi plagas monstrantes. *Septentrionem* indicat peculiare signum *Lilii*. Subtus enim *Rosa* habet affixam Acum Magneticam, quæ paxillo æneo acuminato imposita libere movetur, & quocunque *Pyxis* vertatur, plagam respicit Septentrionalem; sicut reliquæ lineæ reliquas Mundi plagas & ventos. Hoc indice nautæ freti vasto se committunt Oceano, & remotissimas petunt terras. Pingitur Index ille nauticus in Globi Terrestri *Æquatore*, *Meridiano* & nonnullis intra Parallelos locis, aliisque Globi & Tabularum Geographicarum partibus: ita tamen, ut *Lilium* semper respiciat Septentrionem. In

Arte Navigandi quatuor præcipue veniant consideranda. 1. Longitudines & differentia locorum. 2. Eorundem Latitudines & differentia. 3. Rhombus, seu Linea, per quam navigandum est. 4. Intervallum seu distantia itineris marini inter duo loca. Sed amplissima illa *Navigandi* Ars paucis explicari nequit: qui eam scire desiderat, consulat *Nonium*, *Mercatorem*, *Robertum de Hues*, *Adrianum Metium*, & alios. Tantum de picturis necessariis in Globo. Non necessaria pictura est animalium, piscium, aliarumque rerum, quas cælatores & pictores, vel ad ostendenda in Terra & aquis varia animalia, vel ad oblectamentum oculorum, addiderunt.

Fabricam & structuram Globi sequitur ejus usus, qui sanè maximus est, cujus explicationem omnem paucæ non capiunt pagellæ: præcipua tamen, quæ Geographiam cognituro necessaria videntur, in gratiam tironum delibasse hæc vice contenti, earum rerum cupidos ad ipsos Auctores remittimus, qui hanc doctrinam ex instituto & prolixè tradiderunt.

e I. Alveo suo Globus per crenas Horizontis lignei immittitur, usque ab basis pedunculum, qui crenâ suâ excipit Meridianum ita, ut ejus medium, hoc est, 180. gradibus exisset supra planum lignei Horizontis. Sed illud Meridiani æneum latus, cui inscriptus est numerus graduum, respiciat lignei Horizontis partem Orientalem. Utrum verò Globus in Meridiano rectè pendeat, examinatur hoc pacto. In medio Meridiani inter utrosque Polos directè supra *Æquatorem*, est initium numerationis graduum ad utrosque Polos: illud initium lineâ oblongâ notatur: applica itaque huic lineæ acum, ut punctum ejus extremum ferè incidat in *Æquatorem*, deinde volve Globum, si punctum acus perpetuò incidit in *Æquatorem*, neque ab eo declinat, rectè ab Axe pendet Meridianus. Porro, utrum medium Meridiani exisset supra Horizontem, examinatur hoc modo. Ad locum aliquem datum elevatur Polus; ac tum conspiciatur, quot gradus ab *Æquatoris* parte Australi numerentur; qui si adduntur gradibus Elevationis, efficere debent 90. His si addis alterius Quadrantis gradus 90. redit numerus 180. graduum, quod est dimidium Meridiani.

f II. Globus ad Mundi situm, ut Globi cardines respiciant plagas & cardines Mundi, componitur hoc modo. 1. Globus collocatur in mensa aut tabula plana, ita, ut superficies Horizontis superior maneat parallela cum vero Horizonte. 2. Polus pro loci tui, ubi versaris, latitudine elevatur. 3. Ita Globus convertitur, ut Meridianus

a Circuli Longitudinum. b Circuli Latitudinum. c Rhombus. d Pyxis nautica seu Compassus. e I. Examen Globi; num rectè pendeat in Meridiano & Horizonte. f II. Globum ad situm Mundi componere & invenire lineam Meridianam,

dianus æneus congruat cum Linea Meridiana Pyxidis nauticæ in basi Horizontis locatâ; Polus Austrinus respiciat Meridiem, & Arcticus Septentrionem. Quo facto Globi Axis respondeat Axi Mundi, & partes Horizontis lignei, plagis Horizontis veri. Sed Acus Magnetica quia declinat, res manet dubia nisi fuerit correctâ. Si Compassus non est in promptu, vulgo respiciunt ad templorum structuras, in quibus summum altare constructum est ad Orientem, & turres ad Occidentem. Hinc à dextra est Meridies, à sinistra Septentrio. Observant quoque umbram corporum ad horam XII. meridianam, sed quoniam horologis non satis tutum est credere; neque hic modus satis certus est. Quare alii noctu per cuspides duorum baculorum intervallo aliquo in terram defixorum stellam Polarem aspiciunt, & lineam inter utrumque baculum protrahunt; quæ est meridiana. Sed omnium rectissimè *Linea Meridiana invenitur hoc modo.* Primum in plano ducitur circulus, in cuius centro erigitur ad perpendiculum stylus, qui longitudine suâ non superet semidiametrum. Observanda deinde umbra Solis projecta à stylo ante meridiem, quando ejus extremitas Peripheriam circuli attingit: qui locus puncto notandus est. Eodem modo pomeridianis horis extremitas umbræ notanda in Peripheriâ eadem. Inter hæc duo puncta medium punctum exactè sumitur per divisionem arcus intercepti in duas æquales partes. Ab hoc puncto divisionis per centrum ducenda est linea, quæ est meridiana, & semper indicat horam XII. *Vel hoc modo:* In plano erigitur stylus ante meridiem, & ex loco ejus per umbræ projectæ extremitatem describitur peripheria. Deinde observatur post meridiem peripheriæ punctum, quod extremitas umbræ attingit. Arcus inter duo illa puncta bifariam secatur, & linea per centrum ducitur, quæ est Meridiana. *Vel demum ita:* In tabula plana & Horizonti parallela describitur circulus, isque per duos diametros dividitur in quatuor quadrantes, & horum quilibet in 90. grad. Extremitates diametrorum uocantur vocabulis Meridiei, Septentrionis, Orientis, & Occidentis. In centro erigitur stylus ad rectos cum tabulas angulos. Deinde inquiritur in quo gradu Horizontis Sol oriatur aut occidat ad eum diem: quo id investigatur. Eo igitur die Sole oriente tabula ita parata tamdiu convertitur, donec umbra styli tot gradibus cadat ab Occidente versus Meridiem, quot gradibus Sol removeatur ab Oriente versus Septentrionem. Linea igitur Meridiei & Septentrionis in tabula re-

spondebit lineæ Meridianæ in cælo. Globo ad Lineam Meridianam constituto, reliqui Mundi Cardines ac venti per se innotescunt. 4. Si locum tuum, in quo moraris, in sphaera terrestri applicas Meridiano; Sphæræ situs per omnia similis est vero situi Terræ, & apparet quomodo & quorsum reliquæ regiones ad locum tuum sitæ sint. 5. Si Globus Cælestis eodem pacto constitutus convertitur ab Oriente in Occidentem, apparet quomodo & in quibus plagis corpora cælestia loco tuo orientur & occidant: quæ nunquam occidant, & quæ nunquam orientur.

a III. *Sphæra constituitur Recta*, quam uterque Polus incumbit Horizonti; & per ejus Zenith transit Æquator. In hoc Sphæræ positu corpora cælestia cum Planetis rectè supra infraque Horizontem ascendunt, & descendunt. 2. Omnes stellæ, seu vicinæ sint Æquatori, seu longè ab eo remotæ, quæ simul orientur, simul transeunt Meridianum, & simul occidunt. 3. Hæc omnia tantum temporis memorantur supra Horizontem, quantum infra illum latent; quia circuli, quos conversione Globi describunt, ab Horizonte in duas æquales partes secantur. Atque hinc sequitur, Solem tam in Æquatore, quam extra eum ad Meridiem seu Septentrionem constitutum, motu cæli quotidiano, æquali tempore supra & infra Horizontem morari; adeoque dies perpetuò æquales efficere suis noctibus. Contingit istud habitantibus *sub Æquatore* absque ulla latitudine versus alterutrum Polum; ut sunt incolæ insulæ D. Thomæ, partis Africæ, Moluccarum quarundam &c. Hanc sphaeram habent *Asiæ*, de quibus supra c. V. s. II. ubi simul varietates cæli, quibus obnoxii sunt, memorantur.

b IV. *Sphæra constituitur Parallela*, quam Æquator ita applicatur Horizonti, ut fiant paralleli; & alter Polus altissimè tollitur supra Horizontem in Zenith, alter humillimè deprimitur in Nadir. In hoc Sphæræ positu 1. sidera, Circuli, aliæque Globi partes, neque supra Horizontem ascendunt, neque infra eum descendunt, sed parallelè semper cum eo convertuntur. 2. Sol is per sex menses continuos non occidit, ac reliquos sex menses non apparet. Talem Sphæram habent, si qui sunt sub Polis. Quibus porrò cæli mutationibus hi sint obnoxii, dictum est in Perisæis Cap. V. ad s. III.

c V. *Sphæra fit Obliqua*, quam alter Polus supra Horizontem ita elevatur, ut *obliquè* inclinetur versus alterutrum Horizontis latus; & alter deprimitur. In hac Sphæræ positione 1. Æquator cum cæteris Circulis, Signis & Stellis

a III, Sphæram constituere Rectam. b IV. Sphæram constituere Parallelam.
c V, Sphæram facere Obliquam.

Stellis oblique scandit supra Horizontem, & oblique rursus infra eundem delabitur. 2. Omnes Circuli Æquatori utrinque paralleli, etiam ii, qui per conversionem Sphæræ describuntur à Sole, stellis aut aliis signis, ab Horizonte dividuntur in partes inæquales; ita ut eorum, qui ab Æquatote tendunt versus Polum elevatum major pars supra Horizontem extet, minor condatur infra eum: Cæterorum vero versus Polum latentem, major pars subter Horizontem hæreat, minor tollatur supra. Ex quo consequitur, Solem, dum versatur extra Æquatorem, in signo tendente ad Polum conspicuum, conversione Sphæræ majorem partem circuli supra Horizontem, quam infra eum conficere, diutiusque hætere supra terram; & hinc quoque dies efficere longiores suis noctibus: & contra, ubi recessit ad Polum inconspicuum, minorem circuli partem consumere supra, quam infra Horizontem, minusque supra Terram morari, adeoque dies facere noctibus breviores. Simul etiam patet, quo elevatior est alter Polus supra Horizontem, eo circulos secati in partes inæquales, ac proinde discrimen dierum & noctium dari evidentius. 3. Sol, dum est in Æquatote, pati semper tempore supra & infra Horizontem commoratur; adeoque dies nocti redditur æqualis. 4. Stellæ omnes circa Polum conspicuum, comprehensæ circulo, intervallo Elevationis Poli descripto, nunquam occidunt; aliæque contra interceptæ circulo ex Polo latente ad Horizontis contactum delineato, nunquam oriuntur: intermediis vero locis positæ, oriuntur atque occidunt; exceptis iis, qui ipsos circulos prædictos occupant, quæ occidunt, neque oriuntur, sed Horizontem duntaxat stringunt. Hanc Sphæræ positionem habent omnes terræ inœolæ, quia à lateribus Æquatoris sub quacunque degent Latitudine, tam ad Septentrionem, quam ad Meridiem; donec incurrant in ipsos Polos, ubi Sphæra est parallela.

^a VI. Ex Constitutione Sphæræ Obliquæ inter cætera hæc duo observantur. 1. *Altitudinem Poli æquari distantie Zenith ab Æquatote, seu Latitudini locorum;* quod per Globum ita demonstratur. Uterque Polus adjungitur Horizonti, ut in Sphæra Recta, & sunt sine ulla elevatione Poli, atque Zenith incidit in Æquatorem. Hinc si alter Polus ex alterutra parte Horizontis attollitur, e.g. x. gradibus; Æquator ex adverso à Zenith totidem gradibus versus Horizontem descendit: & quò plus tollitur Polus, eò plus à

Zenith removetur Æquatôr. Patet igitur per hanc operationem, Elevationem Poli semper æqualem esse distantie Zenith ab Æquatote, seu quod idem est, Latitudini locorum. 2. *Altitudinem Æquatoris Polique 90. simul efficere gradus;* ac proinde una Altitudine de 90. gradibus deducta, residuum ostendere Altitudinem alterius; id quod ex Globo ita apparet. Si Polus e.g. attollitur supra Horizontem 20. gradibus, Æquator tantundem recedit à Zenith, & distat ab Horizonte gradibus 70. quorum numerorum summa facit gradus 90. Si Polus elevatur gradibus 60. Æquator 60. quoque gradibus recedit à Zenith, & supra Horizontem attollitur gradibus 30. qui cum 60. constituunt 90. Atque ita porò in cæteris.

^b VII. *Latitudo loci* nihil aliud est, quam distantia ejus ab Æquatote versus Polum. At *Longitudo loci* est distantia ejus à Meridiano Primo in Æquatote ab Occidente versus Orientem numerata. Utraque beneficio Globi invenitur hoc modo. Vertitur Globus, donec locus datus substat Meridiano, cujus gradus, qui loco imminet, indicat ejus *Latitudinem*: & gradus Æquatoris, qui stringitur à Meridiano, ejusdem loci *Longitudinem*. c

^c VIII. Quot gradibus vertex loci distat ab Æquatote, totidem polus ab Horizonte elevatur.

^d IX. Si locus datus adjungitur Meridiano, & creta acuminata applicatur termino numerationis, in Globo circumvoluto creta describit peripheriam, quæ omnia illa notat loca, quorum eadem cum loco dato est Latitudo.

^e X. Distantiam diversorum locorum in Globo Terrestri invenitur hoc pacto. Unus pes circini applicatur uni loco, & alter pes alteri loco: Hac intercapedo circini transfertur ad Æquatorem, & numerantur gradus intercepti; quibus multiplicatis per xv. prodit numerus milliarium Germanicorum. Vel hoc modo: Alteruter locorum jungitur Meridiano, eique applicatur Circulus Verticalis, ac cum altero loco componitur; ubi gradus in Circulo illo intercepti indicant locorum istorum distantiam.

^f XI. *Situs seu Angulus Positionis est, qui comprehenditur meridiano loci alicujus, & Circulo majori, per vertices datorum locorum transeunte; & plaga Mundi, in quam unus locus ab altero vergit.* Angulus iste invenitur hoc modo: Locus, ad quem Globus rite elevatus est, ponitur sub Meridiano, & Circulus Verticalis vertici ejus loci affixus circumagitur, donec alterius loci verticem transeat. Termi-

^a VII. Elevationem Poli æquari Latitudini locorum, & cum distantia Æquatoris efficere gradus 90. ^b VIII. Invenire locorum Latitudinem & Longitudinem. ^c VIII. Polum rite elevare. ^d IX. Invenire loca, quæ eandem habent Latitudinem. ^e X. Distantiam locorum invenire per Globum terrestrem. ^f XI. Dato loco invenire aliorum locorum sitam secundum Angulum positionis.

Terminus Circuli ad Horizontem Situm positionis indicat. Et si eadem operâ gradus in Verticali inter duo illa loca numerantur, eorundem locorum distantia innotescit. Si vero alteruter locus plus quam 90. gradibus remotis infra Horizontem consistat, quem proinde Verticalis nequeat contingere: convertitur Globus, donec locus iste, qui sub Horizonte latebat, eundem stringat: tum Globo firmato è diametro ad alteram Horizontis partem cretâ aut alia materia nota imprimitur: deinde convertitur Globus in priorem situm; & erit nota impressa tantundem ab altero illo meridiani latere supra Horizontem elevata, quantum ab altero latere locus iste infra Horizontem est depressus. Quo facto, notæ factæ Verticalis imponitur, ac videtur quo in loco stringat Horizontem: quot hæc inveniuntur gradus, tot ab altera parte Horizontis locus ille situs est. Si distantia istorum locorum quæritur; numerandi sunt gradus Verticalis ab Horizonte sursum usque ad notam; iisque addenda Verticalis longitudo, 90. graduum atque ita facillè innotescet; si gradus per 15. multiplicentur, provenit numerus milliarum Germanicorum.

a XII. De Zonis, eorum Latitudine, atque cæli mutationibus, quibus earundem incolæ obnoxii, superius dictum est cap. v.

b XIII. De Asciiis, Amphisciiis, Perisciiis & Heterosciiis, qui sint, & quibus in Terræ locis reperiantur, videatur supra cap. v.

c XIV. Ratio inveniendorum Antæcorum, Pericæcorum & Antipodum, indicata est cap. v.

d XV. Quomodo invenienda Climata & Paralleli, monstratum est hujus lib. I. cap. vi.

e XVI. Ad Clima inveniendum, quum necessarium sit scire diem loci dati longissimum, is investigatur per Globum hoc modo. Polo ad locum datum rite elevato, primus gradus Cancræ, in quo Sol existit, quum nobis efficit diem longissimum, creta aut alio notetur signo. hic locus Solis adducatur ad Horizontem Orientalem, & Index Circuli Horarii ad horam XII. Volvitur deinde Globus, donec locus Solis notatus perveniat ad Horizontem Occidentalem. Quo facto index monstrat numerum horarum diei longissimi ad datam elevationem. Reliquæ inde horæ ad 24. sunt noctis, monstrantque noctem brevissimam. Eadem ratione ex primo gradu Capricorni ostenditur quantitas diei brevissimi, & noctis longissimæ. Quamquam etiam ex in-

venta quantitate diei longissimi facile apparet, quantitas noctis longissimæ, quæ diei longissimo semper æqualis est. Sicut & dies brevissimus æqualis est nocti brevissimæ.

f XVII. Locus Solis in ecliptica quolibet anni tempore invenitur hoc modo. Quæritur dies mensis, quo id investigatur, in Calendario Horizontis; cui respondet gradus signi Zodiaci, qui quæsitus in Globo ostendit verum locum Solis ad diem propositum. Sic agitur cum omnibus diebus totius anni. At in anno bisextili post 28. Februarii sequens dies est assumendus, ut pro 29. Februarii primus Martii, & pro primo Martii secundus, & ita porro progrediendum. Quum vero hic modus non omnino accuratus sit, satius est locum Solis discere ex Ephemeridibus. Hic Solis locus creta aut alio signo in Globo notandus; non ramen ubi signum Zodiaci apparet pictum, sed ubi nota illius signi Astronomica invenitur. Nam secundum dodecatemoria procedendum est, non secundum asterismos.

g XVIII. Ortus & Occasus Solis invenitur hoc modo. Eligitur locus cognita Latitudinis, ad quam Polus elevatur. Deinde ex problemate proxime præcedente quæritur eo ipso die locus Solis, qui adducitur ad Meridianum & index horarius ad horam XII. Demum convertitur Globus, donec locus Solis stringat Horizontem in Oriente. Quo facto index ostendit horam ortus Solis; Si revolvitur idem locus Solis ad Horizontem in Occidente, index ostendit horam occasus. Sed beneficio Æquatoris, qui continens gradus 360. spatio horarum XXIV. h. e. die Naturali, transit Meridianum, ita ut singulis horis transeant gradus XV. & singulis Minutis unius gradus quadrans, tempus ortus & occasus Solis multò certius haberi potest hoc modo. Locus Solis applicatur Horizonti in Oriente, & notatur gradus Æquatoris, qui occupat Meridianum. Inde convertitur Globus, donec locus Solis tangat Meridianum, ac observatur gradus Æquatoris simul stringens Meridianum. Hic numerus graduum, qui ab ortu Solis, ad meridiem usque pertransierunt Meridianum, dividitur per 15. (quia 15. gradus unam conficiunt horam) & prodit horarum numerus. Residui gradus multiplicentur per 4. (quia quilibet gradus valet 4. Scrupula horaria, scrupulum videlicet est sexagesima pars horæ.) Si hic numerus horarum & Scrupulorum deducitur à 12. reli-

G

quæ

a XII. Zonarum numerus & latitudo. b XIII. Ascii, Periscii, Amphiscii, Heteroscii. c XIV. Antæcos, Pericæcos & Antipodes invenire. d XV. Climata & Parallelos invenire. e XVI. In Globo invenire diem longissimum. Invenire noctem brevissimam: Item diem brevissimum, ac noctem longissimam. f XVII. Locum Solis in Ecliptica, quolibet anni tempore indagare. g XVIII. Horarum ortus & occasus Solis ad quamvis Latitudinem quolibet anni die explorare.

quæ horæ indicant tempus Ortus Solis. Pari modo invenitur hora occasus Solis; si ejus locus adjungitur Meridiano: ac observatur gradus Æquatoris simul stringens Meridianum. Deinde convertitur Globus, donec locus Solis tangat Horizontem in Occidente: qui numerus graduum in Æquatore si accipitur, ac eadem ratione dividitur per 15. ac residuum multiplicatur per 4. prodit hora occasus Solis à meridie. *Singulis horis xv. in Æquatore transire gradus, potest in Globo demonstrari.* Notetur quodvis Æquatoris punctum, eoque adducto ad Meridianum Index collocetur ad horam xii. Volvatur deinde Globus, donec Index monstrat primam horam, atque deprehendes, punctum Æquatoris notatum recessisse xv. gradibus à Meridiano. Si iterum volvas globum, donec index monstrat horam secundam, deprehendes Æquatoris gradus xv. Meridianum transisse; ac ita porro. *Quantum Gradus Æquatoris in horas mutari possunt; si primus Gradus V adducitur ad Meridianum, & Index ad horam xii. Globusque volvitur ad Occasum, donec illæ partes Æquatoris, quæ in horas erant mutandæ, transeant, & Index monstrabit horas quæsitas. In contrarium agitur, si pro horis Æquatoris partes cognoscendæ.*

a XIX. *Quantitas dierum & noctium facile cognoscitur ex problemate precedente.* Investigatur tamen hoc etiam pacto. Globo ad locum datum ritè elevato, locus Solis adjungitur Horizonti in Oriente, & index horæ 12. versus Austrum. deinde convertitur Globus, donec locus Solis tangat Horizontem in Occidente. Numerantur horæ ab indice confectæ, quæ indicant diei longitudinem: Residuum est longitudo noctis. Vel ita: Locus Solis adjungitur Horizonti in occidente, & index horæ xii. Si Globus deinde convertitur, donec locus Solis pulset Orientem, index ostendet longitudinem noctis.

b XX. *Ascensio Obliqua est gradus Æquatoris, qui oritur cum Sole aut stella in Sphæra Obliqua.* Sol igitur vel stella admoveatur Horizonti Orientali, & qui gradus Æquatoris una oritur, dicitur Ascensio Obliqua. Exstant passim Tabulæ Ascensionum obliquarum ad varias Poli elevationes consignatæ, quæ ex libris Astronomorum cognosci queunt. Faciunt enim ad intelligendas causas inæqualitatis dierum & horarum Naturalium & Artificialium.

c XXI. Ducitur locus Solis vel stellæ ad Ho-

izontem in Occidente, & quicumque gradus Æquatoris Horizontem una stringit, is dicitur Descensio Obliqua.

d XXII. *Ascensio Solis vel stellæ nihil aliud est, quam gradus Æquatoris, qui cum iisdem supra Horizontem emergit; Recta igitur Ascensio est, gradus Æquatoris, qui cum Sole in Ecliptica aut stella in Sphæra Recta ascendit.* Ad hanc Rectam Ascensionem inveniendam, Sol vel stella adjungitur Meridiano; & Æquatoris gradus, quem Meridianus in eo situ interfecat, indicat Rectam Ascensionem. Reperiuntur Tabulæ Ascensionum Rectarum in libris Astronomorum. d

e XXIII. *Recta Descensio est in iisdem Æquatoris gradibus, in quibus Ascensio Recta.*

f XXIV. *Zonæ Torridæ incolæ, quibus Circuli Tropici valdè remoti sunt, nulla habent Crepuscula.* Iis verò, qui Zonis Frigidis sunt propiores, tota ferè nox crepera est, nec quicumque certi de eorum Crepusculis dici potest. In nostris tamen regionibus Crepusculum definitur sesquihoræ, ita ut ejus mensura sit 18. graduum. *Cognoscitur autem Crepusculum hoc modo: Locus Solis jungitur Meridiano, & index horarius applicatur ad horam xii. Deinde gradus Eclipticæ, qui loco Solis è diametro opponitur, signatur, & in Horizonte Occidentali ad Quadrantem Altitudinis 18. gradibus atollitur.* Ita index horarius monstrat initium crepusculi matutini. Idem gradus Soli oppositus in Oriente per gradus 18. elevatus, monstrat finem crepusculi vespertini. Notandum tamen, profunditatem Solis 18. graduum non esse per omnia loca & tempora constantem, ob variam aëris temperiem & altitudinem, per quas fit, ut citius aut tardius solito Crepuscula incipiant & desinant.

g XXV. *Loca, quibus sol uno eodemque die sit verticalis, ostenduntur hoc modo: Primum ex dato die inveniatur locus Solis in Eclipticâ secundum problema xvii. Deinde adducatur locus Solis ad punctum Meridiani, quod ei imminet: & volvatur globus: Ita omnia loca, quæ notatum punctum transeunt, sunt illa, quæ quærentur.* Vel, cretâ acuminatâ applicatâ describatur parallelus, qui loca illa indicabit. Idem quoque potest in Mappis ostendi; si locus Solis in Ecliptica notatur, & per eum ducitur parallelus Æquatoris rectus vel curvus, prout Tabula rectilinea vel curvilinea fuerit. Ita omnia hujus paralleli loca erunt illa, quæ quærentur. Id autem fieri debet in utroque Mappæ hemisphærio.

a XXVI. Quæ

a XIX. *Quantitatem dierum & noctium cognoscere.* b XX. *Ascensionem Solis, vel stellæ Obliquam invenire.* c XXI. *Descensionem Solis vel stellæ invenire Obliquam.* d XXII. *Ascensionem Solis vel stellæ Rectam invenire.* e XXIII. *Invenire Descensionem Rectam.* f XXIV. *Initium & finem crepusculorum indicare.* g XXV. *Dato die anni invenire Telluris loca quibus sol eo die in meridie sit verticalis.*

a XXVI. Quæ loca eundem habent Parallelum, eadem habent omnes dies anni æquales, & eandem quantitatem diei longissimi.

b XXVII. Data unius loci hora, alterius etiam quocumque habent meridiem, aut mediam noctem aliamve horam, ita exhibentur: Noster, seu datus locus alius, adducitur ad Meridianum, index ad datam horam Circuli Horarii, quæ datur. Volvitur deinde Globus, donec alter locus datus veniat sub Meridianum; quo facto index in eo Globi situ monstrabit horam quæsitam illius loci.

c XXVIII. Loca, quæ ad datam nostram horam quocumque habent meridiem, aut mediam noctem aliamve horam, ita exhibentur: Noster, seu datus locus alius, adducitur ad Meridianum, index ad datam horam Circuli Horarii. Deinde volvitur Globus, donec index monstrat horam XII. meridiei. Ita loca, quæ Meridiani semicirculo superiori, à Polo elevato ad Polum depressum, subiecta conspiciuntur, sunt ea, quæ meridiem ad datum tempus agunt. Et si Globus porro pro arbitrio nostro vertitur, index semper monstrat horam; quam eo tempore habent loca Meridiano subiecta.

d XXIX. Polus pro data loci Latitudine primum elevandus, & Globus ad Cardines Mundi rite constituendus est. Deinde acicula infigenda loco Solis in Ecliptica ad perpendicularum, (seu, ut loquuntur, perpendiculariter,) vel, quod satius, Gnomon Sphæricus applicandus Eclipticæ, ita ut apex gnomonis loco Solis incumbat, atque ita ad Meridianum adducatur, & index ad horam XII. Volvitur postea Globus, donec acicula nullam jaciatur umbram in Globo; & in eo situ index monstrabit horam quæsitam. 2

e XXX. *Norimbergensis* hodie, ut olim *Babylonii*, aliique populi numerant horas XII. ab ortu Solis ad sequentis diei ortum. Quæ hora ita invenitur. Elevatur Polus pro dati loci latitudine; & locus Solis ex dato die inventus adducitur ad Meridianum, index ad horam XII. Circuli Horarii. Volvitur deinde Globus, donec index monstrat datam horam. Globo ita manente immoto index reducitur ad XII. Quo facto volvitur Globus ab Occasu ad Ortum, donec locus Solis ad Orientem in Horizonte appareat; & in Circulo Horario numerantur horæ

à XII. versus Ortum usque ad indicem. Hæ sunt horæ quæsitæ *Norimbergensibus* seu *Babylonicis*.

f XXXI. Ex datâ horâ *Norimbergi*, nostræ numerationis hora, quæ à media nocte vel meridie incipit, invenitur hoc modo: Polus pro loci dati Latitudine elevatur. Locus Solis notatur in Ecliptica, & ad Orientalem Horizontem adducitur: Index Horarius ad horam XII. Deinde volvitur Globus versus occasum, donec index monstrat in Circulo Horario datam horam ab Ortum. Hoc facto, index reducitur ad horam XII. deinde movetur Globus, donec locus Solis reductus sit ad Meridiani semicirculum, quem proximè transiit; & numerantur horæ à XII. ad Indicem in eam plagam, in quam motus Globi factus est. Ita hora nostræ numerationis à meridie vel media nocte reperietur.

g XXXII. Hodie in multis Italiæ locis, sicut olim in Græcia, numerantur 24. horæ ab uno occasu Solis ad sequentem, ad quas inveniendus ex horis nostræ numerationis sic agitur. Elevatur Polus pro dati loci Latitudine; Locus Solis in Eclipticâ notatur, atque ad Meridianum adducitur; index ad horam XII. meridianam Circuli Horarii collocatur. Deinde volvitur Globus, donec index ille monstrat horam datam. Postea immoto Globo reducitur index ad horam XII. quo facto volvitur Globus versus Ortum, donec locus Solis in Occidentali Horizonte conspiciatur. Numerantur demum horæ à XII. usque ad indicem secundum plagam motus. Et hæ erunt horæ numerationis Italicæ. *Hora Italica per radios Solis in globo investigatur h. m.* Loco Solis Occidentis advoluto ad diem observationis, indiceque applicato horæ XII. vertitur globus, donec gradus loci Solis supra Horizontem ascendat in Oriente, aut in Occidente. Ibi collocatur Gnomon Sphæricus, aut acus modico ceræ firmata, & obvertitur Soli, donec nullam de se projiciat umbram in alterutrum latus: & indicabit index horam quæsitam numerandam à XII. meridianâ.

h XXXIII. Ex data hora Italica seu ab occasu Solis, nostræ numerationis hora invenitur hoc modo: Polus elevatur pro loci latitudine. Solis locus in Eclipticâ notatur, atque ad Meridianum adducitur. Index collocatur ad horam XII. Volvitur deinde Globus versus Occasum, donec

G 2 index

a XXVI. Ostendere, quibus in locis omnes anni dies sint æquales; adeoque habeant etiam eandem diei longissimi quantitatem. b XXVII. Datâ horâ unius loci in Globo dati invenire horam alterius loci dati. c XXVIII. Datâ horâ nostri loci ostendere in Globo omnia illa loca, quæ ad datam illam horam habent meridiem; item illa, in quibus media nox, & illa, in quibus sit alia quæcumque hora. d XXIX. Beneficio Globi Sole lucente cognoscere horam loci, cujus latitudo data est. e XXX. Datâ horâ nostræ numerationis invenire quanta sit hora ab ortu Solis. f XXXI. Datâ horâ ab ortu seu *Norimbergensi*, invenire nostræ numerationis horam. g XXXII. Datâ horâ nostræ numerationis invenire horas Italicas. h XXXIII. Datâ horâ Italicâ invenire horam nostræ numerationis.

index monstret horam datam Italicam; ac tum immoto Globo reducitur index ad XII. Hoc facto, locus Solis revoluitur ad eum Meridiani semicirculum, quem proximè transit. Ita horæ inter XII. & indicem interceptæ, si numerantur à XII. versùs ortum, sunt horæ à meridie vel mediâ nocte secundum nostram numerationem.

a XXXIV. Horarum alix sunt *Æquales*, seu *Æquinoctiales*, alix *Inæquales* seu *Temporales*. *Hora Æqualis* est vigesima quarta pars diei naturalis, & perpetuò manet ejusdem quantitatis. *Æquinoctiales* dicuntur illæ horæ, quoniam per *Æquinoctialis* Circuli regularem & æquabilem motum distinguuntur, dum de eo tanto temporis spacio xv. gradus perpetuò ascendunt, & in opposita *Æquatoris* parte totidem gradus infra *Horizontem* descendunt. Ob commoditatem & facilitatem horarum *Æqualium* usus hodiè apud omnes ferè gentes est frequens. b *Hora Inæqualis*, quæ *Temporalis* appellatur, est duodecima pars diei vel noctis artificialis. *Inæquales* dicuntur hæ horæ, quoniam diurnæ cum suis

horis nocturnis collatæ, aut cum diversorum inæqualium dierum horis, nunquam sunt ejusdem magnitudinis: sed quoties dies crescunt aut decrescunt, toties horarum etiam quantitas, certa quadam & regulari vicissitudine, immutatur, prout dies & noctes augentur aut minuuntur, exceptis duobus *Æquinoctialibus* diebus, in quibus horæ *Æquales* & *Inæquales* sunt ejusdem quantitatis. Veteres ac præcipuè Judæi his usi sunt horis *Inæqualibus* (unde & *Judæica* nonnullis appellantur *Hora*). Quod patet ex historia Evangelica *Matth. xx. v. 3, 5, 6. Luc. xxiii. v. 44. Joh. xi. v. 9. Actor. ii. v. 15.* *Plinius* quoque *lib. II. cap. 97.* alique horarum istarum mentionem faciunt. Sed quum horarum *Inæqualium* usus multa habeat incommoda, horis tantum utimur *Æqualibus*. c *Quantitas horarum Inæqualium facile invenitur*, si datæ diei vel noctis horæ *Æquales* multiplicentur per 60. in minuta, & collecta per 12. dividuntur: & quæ post divisionem reliqua sunt, iteum multiplicentur per 60. in secunda, vel ulterius; quæ denique divisa producunt horas *Inæquales*, ad quamlibet diem datam.

Tabula exhibens horas *Æquales* in scrupulos resolutas.

Hor.	Min.	Hor.	Min.	Hor.	Min.
1	60	9	540	17	1020
2	120	10	600	18	1080
3	180	11	660	19	1140
4	240	12	720	20	1200
5	300	13	780	21	1260
6	360	14	840	22	1320
7	420	15	900	23	1380
8	480	16	960	24	1440

Sit exemplum. Si dies fuerit horarum *Æqualium* 16. primorum 19. secundorum 52. illæ 16. horæ primum resolvuntur in 960. prima min. quibus adduntur adhærentia minuta 19; con-

gregatum erit 979. quod si dividitur per duodecim, offerentur 81. prim. Reliqua 7. min. prima si rediguntur in secunda per 60. prodeunt 420. secunda; quibus si adduntur 52. secunda, sunt

a XXXIV. *Hora Æqualis*, seu *Æquinoctialis*. b *Hora Inæqualis*, seu *Temporalis*.
c *Horarum Inæqualium quantitatem invenire.*

funt 472. secund. quæ divisa per 12. dant 39. secund. Quatuor secunda, quæ post divisionem reliqua sunt, rediguntur in 240. tertia; hæc divisa dant 20. tert. Et tanta est longitudo horæ Inæqualis diei datæ, videlicet 81. minutorum primorum, 39. secundorum, 20. tertiorum. *Sit exemplum aliud.* Si dies fuerit 7. horarum, 40. minutorum primorum, & 8. secundorum, horæ integræ multiplicatæ per 60. dant 420. prima; quibus si adduntur 40. adhærentia minutâ, tum prodeunt 460. min. prima. Hæc divisa per 12. prima constituunt 38. prima. Residua 4. prima rediguntur iterum per 60. in 240. secunda, quibus si adduntur illa 8. secunda: Congregatum erit 248. secund. quæ divisa per 12. producant 20. secunda. Reliqua 8. secunda resolvuntur in 480. tertia; hæc quoque divisa per 12. dant 40. tertia. Habebit igitur in exemplo dato una hora Inæqualis 38. minuta prima, 20. secunda & 40. tertia. *Hoc modo omnium dierum & noctium artificialium horas Inæquales assequimur.*

a XXXV. Globus Terrestris ita potest suspendi aut constitui, ut Sole lucente istæ Globi partes illuminentur, quas Sol in ipsâ Tellure quovis tempore illuminat, & simul appareat, quibus populis Sol oriatur ad singula temporis momenta, quibus occidat, quibus meridiem agat, quibus omnino occultatus sit, & cui loco sit verticalis; quod exhiberi potest hoc pacto. Locus, in quo globus ita collocandus est, notatur in ipso Globo, ad Meridianum adducitur, & creta notatur punctam Meridiani loco isti imminens. Si igitur Globus è fune suspendendus est, alligandus est funis huic puncto Meridiani. Si verò in loco aliquo firmiter collocari debet; trajiciendus est stylus ferreus ex hoc loco per centrum Globi usque ad oppositum punctum, atque hic stylus ferreus plano Horizontali arcuè infigendus, ut sit immobilis. Deinde Globus ad quatuor Mundi Cardines disponendus, quo factò ad singula momenta diei, Sole lucente, licet in Globo contemplari partem Telluris illuminatam, & partem non illuminatam. Illa verò loca, quæ in medio semicirculo partis illuminatæ jacent, sunt illa, quæ ad istud temporis momentum habent meridiem. Illis, quæ ad Orientem in Semicirculo discernente partem illuminatam à non illuminata sita sunt, Sol occidit. Ab his, quæ jacent

ad Occidentem in semicirculo discernente partem illuminatam à non illuminata, Sol oritur. *Ad locum Solis in Ecliptica invenendum,* circa medium partis illuminatæ acicula vel gnomoni sphericus hinc inde moveatur, donec nullam jaciatur umbram punctumque in Globo noverit. Hoc enim ad meridianum adductum indicabit declinationem puncti Eclipticæ, in quo Sol est tempore observationis, unde pro conditione temporis, Verni vel Æstatis, Autumni vel Hyemis ipse locus Solis cognoscetur, & inde anni dies. *Ille quoque locus in Globo,* in quem acicula infixâ nullam projicit umbram, est is, cui Sol ad illud temporis momentum verticalis est; & parallelus per hunc locum transiens exhibet omnia loca, quibus Sol ad illum diem fiet verticalis. Porro *hora loci, in quo Globus ita collocatus vel suspensus est, invenitur hoc modo.* Locus iste, cui Sol est verticalis, adducitur ad Meridianum. Index ad horam XII. Circuli Horarii, & volvitur Globus donec locus noster, sive, in quo Globus situs est, ad Meridianum perveniat. Tunc index monstrat horam quæsitam. At quoniam Globi conversio fieri non potest, si per stylum ferreum plano Horizontali affixus est; idcirco latius fuerit Globum suspendere; & simul Polos ita alligare, ut eundem retineant situm.

b XXXVI. Globus Terrestris modo jam dicto suspensus, Luna lucente, ostendit quoque, quibus populis ad quodvis temporis momentum, quo illa supra Horizontem nostrum commoratur, conspicua, quibus oriatur, quibus occidat & quibus sit verticalis. Quæ omnia ex præcedente problemate manifesta sunt.

c XXXVII. In Globo Terrestri exhiberi possunt omnia loca, quibus sidera tanto tempore infra Horizontem occultantur, quanto alio in loco supra Horizontem commorantur, hoc modo. Noster, vel alius locus datus, adducitur ad Meridianum, & invenitur Parallelus Antæcorum. Omnia loca in hoc Parallelo sita sunt, quæ quæruntur; quod in Globo monstrari potest; si polus elevatur pro dati loci latitudine, & deprimatur pro hujus inventi Paralleli latitudine.

d XXXVIII. Certissimus videtur esse modus inveniendæ Latitudinis, si in signis Borealibus declinatio Solis circa illud tempus ab inventa maxima altitudine solis subtrahitur: Quod reliquum

G 3

a XXXV. Globum Terrestrum ita suspendere aut constituere, ut lucente Sole eæ Globi partes illuminentur, quas Sol in ipsâ Tellure quovis tempore illuminat, & simul appareat, quibus populis Sol oriatur ad singula temporis momenta, & quibus occidat, quibus meridiem agat, & quibus occultatus sit, Solis locum in Ecliptica invenire. Loca ostendere, quibus Sol est verticalis. Horam diei invenire. b XXXVI. Loca quibus Luna oriatur, & quibus occidat, ostendere. c XXXVII. In Globo Terrestri exhibere omnia loca, quibus sidera tanto tempore infra Horizontem occultantur, quanto nobis, vel alteri dato loco, supra Horizontem commorantur. d XXXVIII. Loci datus invenire Latitudinem & Elevationem Poli.

inquitur, est complementum Elevationis Poli. Illud si à 90. subtrahitur, emergit elevatio quæ sita. *Robertus Hues sequentem tradit modum.* Meridiana Solis altitudo observatur Radio, Quadrante, aut hujusmodi instrumento, & Solis locus in Ecliptica Globi inventus Meridiano applicatur; & Meridianus hæc illac in suis fissuris consistens circumducitur, usque dum idem Solis locus totidem gradibus ab Horizonte attollatur, quot sunt observata Solis altitudines. In hoc Globi situ polus alter, supra Horizontem eminens, indicabit Latitudinem loci. *Non dissimilis est modus, quo vulgo nautæ locorum Latitudines indagare solent, per meridianas Solis altitudines, & Tabulas declinationum.*

a XXXIX. *Data quantitate diei longissimi in quodam Telluris loco, ejusdem Latitudo invenitur, simul omnia illa exhibentur loca, quæ eandem habent diei quantitatem, hoc modo: Locus Solis diei longissimi, qui est 1. gradus Cancræ, adducitur ad Meridianum; index ad horam Circuli horarii XII. Volvitur deinde Globus, donec index monstrat horam illam à qua numerus datus longissimi diei denominatur; ita, ut ad horam XII. mediæ noctis adjungantur reliquæ horæ continua numeratione; & tunc punctum Tropici existens in Meridiano notatur. Deinde adducitur primus gradus Cancræ ad Horizontem in Oriente, & Meridianus in creta sua ita movetur Polo elevato vel depresso, donec alterum Tropici punctum notatum existat ad Horizontem in Occidente; ita ut 1. gradus Cancræ adhuc sit in Oriente. Quo facto, numerantur gradus Elevationis Poli. Ea enim est quæ sita Elevatio Poli & Latitudo Paralleli, qui in Globo invenitur, si totidem gradus numerantur in Meridiano ab Æquatore versus Polum, & creta applicata ad terminum numerationis Globus volvitur. Hic Parallelus descriptus erit is, qui quæritur.*

b XL. *Longitudines locorum incognitæ per initia Eclipsium Lunarium investigantur; quæ, si quibus in locis una hora citius contingunt,*

quàm in aliis, indicant, ea loca recedere versus Orrum xv. gradibus. De longitudine locorum observanda & invenienda plures modi cognosci queunt ex *Bernh. Varenii Geographiæ Generalis l. III. c. xxxi.* *Adriani Melii Mensura Geographica p. 7.* *Joannis de Sacro Bosco Commentariis in Punctum Sphærica p. 449.*

c XLI. *Locorum distantia accuratius ex Longitudine & Latitudine locorum invenitur: Primo, si loca solâ Latitudine differunt, eundem habent Meridianum, sed diversos Parallelos, subtrahitur minor Latitudo à majore, & oritur differentia Latitudinis in Gradibus & Minutis. Gradus differentiæ Latitudinis multiplicantur per 15. Minuta, dividuntur per 4; & utrimque milliarum inveniuntur. Si verò alterius loci Latitudo sit Borealis, alterius Austrina, Summa Latitudinum est distantia quæ sita. Secundo, si loca solâ differunt longitudine, & sita sunt sub eodem Parallelo, eandemque habent distantiam ab Æquatore, sed in diversis Meridianis; subtrahitur minor Longitudo à majore, & oritur differentia in gradibus & Minutis. Sed quia Paralleli, in quibus numeratur Longitudo locorum, non sunt Circuli Magni, nec inter se æquales: sed minores & contractiores, quo longius ab Æquatore recedunt, & majores ac ampliores, quo eidem sunt propiores. Quapropter nec quindecim milliarum uni gradui cujusque Paralleli (exceptis gradibus Æquatoris) nec pares numero respondere possunt: sed tot, quot vel proportio Paralleli cujusque ad Æquatorem in Tabula opposita ostendit. Nam ex proportione cujusque Paralleli ad Æquatorem collegerunt Artifices, quot milliarum uni gradui cujusque Paralleli respondeant, eaque in Tabulam, ut discantibus laborem & difficultatem minuerent, incluserunt. Cum gradibus igitur communis Latitudinis inventis ingredimur sequentem Tabulam, quam vocant *Canonem Appiani*, quæ gradus Longitudinis extra Æquatorem in milliarum converfos continet. e*

a XXXIX. *Data quantitate diei longissimi invenire loci Latitudinem seu Elevationem Poli.*

b XL. *Longitudinem alicujus loci invenire. c XLI. Distantiam locorum ex eorum Longitudine & Latitudine invenire. Quæ differunt solâ longitudine.*

Tabula continens gradus Longitudinis, extra Æquatorem
 converfos in milliaria.

<i>Gr. Lat.</i>	<i>Mill.</i>	<i>Min.</i>	<i>Gr. Lat.</i>	<i>Mill.</i>	<i>Min.</i>	<i>Gr. Lat.</i>	<i>Mill.</i>	<i>Min.</i>
1	14	59	31	12	52	61	7	16
2	14	59	32	12	43	62	7	2
3	14	58	33	12	35	63	6	48
4	14	58	34	12	26	64	6	34
5	14	56	35	12	17	65	6	20
6	14	55	36	12	8	66	5	6
7	14	53	37	11	59	67	5	52
8	14	51	38	11	49	68	5	37
9	14	48	39	11	39	69	5	21
10	14	46	40	11	29	70	5	8
11	14	43	41	11	19	71	4	53
12	14	40	42	11	9	72	4	38
13	14	37	43	10	58	73	4	23
14	14	33	44	10	47	74	4	8
15	14	29	45	10	36	75	3	53
16	14	25	46	10	25	76	3	38
17	14	21	47	10	14	77	3	22
18	14	16	48	10	2	78	3	7
19	14	11	49	9	50	79	2	52
20	14	6	50	9	38	80	2	36
21	14	0	51	9	26	81	2	21
22	13	54	52	9	14	82	2	5
23	13	48	53	9	2	83	1	50
24	13	42	54	8	49	84	1	34
25	13	36	55	8	36	85	1	18
26	13	29	56	8	23	86	1	3
27	13	22	57	8	10	87	0	47
28	13	15	58	7	57	88	0	31
29	13	7	59	7	43	89	0	16
30	12	59	60	7	30	90	0	0

Operatio ex hâc Tabula ita instituenda. Milliaria, quæ respondent communi Latitudinis gradui, ponuntur secundo loco Regulæ Deteri. Primum locum occupant 60. minut. vel 1. gr. Tertium differentia. Tertio, a *Si loca & Longitudine & Latitudine differunt*. 1. Inquiritur differentia Longitudinis & Latitudinis. per subtractionem minoris à majore. 2. Differentia Latitudinis commutatur in miliaria, & numerus productus servatur ad partem. 3. Sumitur dimidium differentia Latitudinis, idque additur ad Latitudinem minorem; vel subtrahitur à majore, & efficitur Latitudo utriusque loco communis. 4. Cum hâc Latitudine ingressi in Tabulam præcedentem, consideramus quot miliaria uni gradui Longitudinis respondeant. 5. Cum his miliaribus inventis multiplicatur differentia Longitudinis. 6. Numerus productus ex multiplicatione miliarium & differentia longitudinis: item numerus productus ex commutatione differentia Latitudinis in miliaria, uterque seorsim dicitur in sese, & numeri ad se invicem adduntur. 7. Ex hoc aggregato additorum numerorum extrahitur radix, & habetur locorum distantia quaesita.

b XLII. Data hora nocturna sive diurna Globus Cælestis ad situm cæli ita componitur: Solis locus applicatur Meridiano & Index Horarius horæ xii. meridiana. Deinde convertitur Globus in Occidentem; donec index ostendat horam illam, qua cæli situm cognoscere cupis. Globus eo situm firmatus dispositioni cæli & siderum convenit. Potest etiam Globus ita componi per Altitudinem Solis cognitam de die; & per Altitudinem stellarum de nocte.

c XLIII. Ortus Equinoctialis est, quo Sol oritur in primo gradu Arietis, & primo gradu Libræ: Unde spirat Subsolanus: der Ost-wind, cui directè opponitur Occasus Equinoctialis, unde spirat Zephyrus, der West-wind.

d XLIV. Ortus Solstitialis Æstivus est, quo Sol oritur in primo gradu Cancræ; unde spirat Cæstus der Nord-Osten-wind; cui opponitur Occasus Brumalis, unde spirat Africus, der Sude-Westen-wind.

e XLV. Ortus Solstitialis Brumalis est, quo Sol oritur in primo gradu Capricorni; unde spirat Vulturius der Sud-Ost. Cui opponitur Occasus Æstivus; unde spirat Caurus seu Corus, der Nord-West.

a Quæ loca & Longitudine & Latitudine differunt. b XLII. Globum cælestem ad situm cæli componere. c XLIII. Ortum & Occasum ostendere Equinoctialem. d XLIV. Ostendere Ortum Solstitialem Æstivum. e XLV. Ortum monstrare Solstitialem Brumalem. f XLVI. Monstrare Polum Mundi. g XLVII. Ostendere stellas, quæ nobis nunquam occidunt, & quæ nunquam nobis orientantur. h XLVIII. Declinationem Solis vel Stellæ invenire. i XLIX. Explorare, in qua Mundi plaga, quavis hora, stella consistat. k L. Altitudinem Solis aut stellarum invenire. l LI. Solis aut stellarum altitudinem maximam indagare.

f XLVI. Polus Mundi 4. ferè gradibus abest à Stellâ in extremâ caudâ Ursæ minoris; quæ hinc appellatur Stella Polaris.

g XLVII. Polo in Globo cælesti rectè elevato, creta acuminata applicatur Horizonti versus Meridiem, ubi secatur à Meridiano & converso Globo describitur circulus. Deinde idem faciendum in Horizonte versus Septemtrionem; Quo facto duo isti circuli creta notati indicant quæ stelle nunquam; quæ quandoque, & quæ perpetuò apparent.

h XLVIII. Declinatio Solis sive stellæ nihil aliud est, quàm distantia ejus ab Æquatore numerata in Meridiano. Ea verò invenitur hoc modo: Locus Solis, sive stella applicatur Meridiano, & numerantur gradus Meridiani inter Æquatorem & Locum Solis sive stellam.

i XLIX. Stelle alicujus situs ad certam horam exploratur hoc modo: Locus Solis applicatur Meridiano, & index Horarius horæ xii. Hinc Globus vertitur, donec Index datum monstrat horam. Postea ex Zenith Circulus Verticalis applicatur loco stellæ, & statim in Horizonte apparet, versus quam cæli partem stella ista consistat.

k L. Polo rectè elevato, & Globo ritè constituto, hora notatur in Circulo Horario, & ex Zenith demittitur Circulus Verticalis per locum Solis, vel centrum stellæ; & gradus ab Horizonte usque ad Locum Solis vel stellam numerantur. Altitudo enim nihil aliud est, quàm distantia Solis vel Stellæ ab Horizonte numerata in Circulo verticali per Solis aut Stellæ corpus & Zenith transeunte.

l LI. Stellæ, Solis sive alterius Planetæ gradus in signo Zodiaco, in quo certo anni tempore consistunt, cretâ notatur & applicatur Meridiano; ibique monstratur ejus maxima seu summa Altitudo.

LI. Altitudo Equinoctialis nihil est aliud, quàm arcus Meridiani inter Equinoctialem & Horizontem interceptus; ista invenitur hoc modo. Globo ad elevationem Poli constituto in Meridiano numerantur gradus inter Æquatorem & Horizontem intercepti.

LIII. Distantia Solis vel stellæ alicujus à Zenith investigatur hoc modo: Altitudo stellæ inventæ auferatur à 90. & habetur distantia quaesita.

LIV. Globo ad elevationem Poli constituto, loco Solis in Eclipticâ notato & Meridiano applicato;

ato; ac indice horæ x i i. quum stella adjungitur Horizonti ad Orientem, vel Occidentem, seu Meridiano ad Austrum vel Boream, index horam noctis ad diem propositum ostendit.

a L V. Longitudo stelle est distantia ejus à principio Arietis in Zodiaco numerata secundum seriem signorum; illa investigatur hoc modo: Quadrans Altitudinis admovetur Zenith, ut transeat per medium stellæ usque ad Eclipticam. Deinde numerantur gradus à principio Arietis usque ad locum Quadrante notatum.

b L V I. Latitudo stelle est distantia ejus ab Eclipticâ. Ea invenitur hoc modo: Quadrans Altitudinis applicatur Zenith, & numerantur gradus inter ipsam stellam & Eclipticam.

c L V I I. Latitudo inter Ortum & Occasum Solis invenitur hoc modo: In Horizontis ora numerantur gradus inter locum Solis applicatum ad Orientem, & Occidentem Horizontis.

d L V I I I. Poëtæ veteres & Rei Rusticæ Scriptores tempora Æquinoctiorum, Solstitionum, Arationis, Sationis, Messis & aliarum operarum rusticarum describunt per tres diversos signorum ac stellarum ratione Horizontis, & radiorum Solis Ortus & Occasus, quos vocant *Cosmicum*, *Acronychum*, & *Heliacum*. *Cosmicus* & *Acronychus* sumuntur penes Horizontem: *Heliacus* g ad Solem refertur. e *Ortus Cosmicus*, qui & *Matutinus* dicitur, est, quando stella una cum Sole, vel paulo post, supra Horizontem emergit h, quæ tamen propter lumen Solare cerni non potest. f *Occasus Cosmicus* est, quando stella infra Horizontem descendit, estque matutina astri sub Horizontem Occidentalem descensio, Sole ex adverso supra Horizontem i oriente k, g *Ortus Acronychus*, qui & *Vesperinus* dicitur, est, quando stella supra Horizontem assurgit, Sole ex adverso infra Horizontem descendente. h *Occasus Acronychus* est, quando stella una cum Sole infra Horizontem l descendit m: Occidunt itaque stellæ *Acronychæ*, quæ *Cosmicè* oriuntur, quæ autem *Acronychæ* oriuntur, *Cosmicè* occidunt, juxta versiculos:

Cosmicè descendit signum, quod *Acronychè* surgit:

Acronychè descendit signum quod *Cosmicè* surgit.

Heliacus ortus est, quando stella, quæ antea

propter Solis vicinitatem non conspiciebatur, ipso remoto, emergit & n apparere incipit; unde propriè *Emersus* & *Apparitio* appellatur. k *Occasus Heliacus*, qui verius occultatio possit dici, est, quando stella, quæ antea propter Solis majorem ab ea distantiam conspiciebatur, jam ipso appropinquante, apparere desinit. Hinc *ortus* & *occasus Heliacus* cognoscitur ex distantia stellæ à loco Solis sub Zodiaco, quæ tamen pro magnitudine stellarum discrepat, siquidem Majores breviori à Sole intervallo conspici possunt; Minores etiam satis longâ interapedine occultantur. Unde fit, ut stellæ fixæ primi ordinis in magnitudine non videantur, nisi Sole distante duodecim gradibus. Secundæ magnitudinis XIII. gr. Tertiæ x i v. gr. Quartæ x v. gr. Quintæ x v i. gr. Sextæ xvii. gr. Et Minutissimæ per xviii. gr. Ex hæc diversitate apparentiæ stellarum earum distinctiones in certas magnitudines originem suam traxisse videntur.

l L I X. Quo anni tempore stella hoc nostro seculo oriatur vel occidat *Cosmicè* & *Acronychè*, pulchrè indicat *Globus celestis* h. m. Globo in sua elevatione constituto, adjungitur quavis stella Horizonti ad Orientem, notaturque gradus Eclipticæ in eadem Orientis parte Horizontem stringens. Quando Sol gradum illum Eclipticæ obtinet, oritur stella ista *Cosmicè*. Si verò Sol gradum oppositum in parte Occidentis occupat, stella data oritur *Acronychè*.

m L X. *Occasus Cosmicus* & *Acronychus* ex Globo cognoscuntur hoc modo: Stella ducitur ad Horizontis partem Occidentem; & deinde considerantur gradus Eclipticæ, qui ab Horizonte tam ad Occidentem, quam ad Orientem intersecantur. Sol, si existit in gradu intersectionis ad Orientem, facit, ut stella ea *Cosmicè* occidat: *Acronychè* verò, si existit in intersectionis gradu ad Occidentem.

n L X I. *Ortus* & *Occasus Heliacus* inveniuntur h. m. Locus Solis cretà notatur, ad Horizontem devolvitur, circinus ad x v. gradus Æquatoris extenditur, atque ex loco Solis altero circini pede describitur circulus: quo quæcunque stellæ tanguntur, *Helicæ* oriuntur, id est, conspici possunt, dum à radiis Solis relinquuntur. Occidunt autem stellæ *Helicæ*, quæ vel ob radios Solares interdium non apparent, vel intra circulum priori modo latent.

H

a L X I I. In-

L V. Longitudinem stellæ invenire. b L V I. Invenire Latitudinem stellæ, c L V I I. Latitudinem inter Ortum & Occasum invenire. d L V I I I. Ortum & Occasum stellarum invenire secundum Poëtæ. e Ortus Cosmicus. f Occasus Cosmicus. g Ortus Acronychus. h Occasus Acronychus. i Ortus Heliacus. k Occasus Heliacus. l L I X. Ortum & occasum Cosmicum & Acronychum invenire. m L X. Occasum Cosmicum & Acronychum investigare. n L X I. Ortum & occasum Heliacum invenire.

^a LXII. Investigatur punctum Eclipticæ, cum quo stella oritur vel occidit. Deinde confertur occasus vel ortus species cum puncto Eclipticæ, cum quo stella oritur vel occidit. Hæc conjuncta demum ostendunt locum Solis, ex quo tempus facillè patescit. Exemplo rem declarabimus. Virgilius lib. 1. Georg. tempus vernum, quo legumina seruntur, expressit his versibus:

*Candidus atratis aperit cum cornibus annum
Taurus: & adverso cedens Canis occidit astro.*

Id est, quum Hyades in fronte Tauri Romæ Cosmicè cum Sole in 21. gr. Tauri oriebantur, quod fit ineunte vere, 8. Maji: quo tempore Canis major seu Sirius occidit vesperi Acronychè, nempe 9. Maji in 22. gr. Tauri. Sic versus ejusdem Poëtæ eodem libro:

Ante tibi Eos Atlantes abscondantur:

Notat tempus, antequam Plejades, o Atlantis filix, in dorso Tauri occidant Cosmicè, quod fit cum quarto gr. Tauri, quando Sol in opposito loco est, nempe in quarto gr. Scorpionis. Sic Ovidius lib. vi. Fastorum de Calendis Junii:

Tunc oritur magni præpes adunca Jovis.

1. Junii Sol est in 14. gradu geminorum: Sed præpes adunca Jovis, id est, Aquila oriebatur Romæ cum 10. gr. Sagittarii. Describitur igitur ortus Acronychus.

^b LXIII. Quo anni tempore hi Ortus & Occasus Poëtici contingant, invenitur hoc modo: Applicatur stella, cujus Ortus aut Occasus Poëticus inquiritur, Horizonti; & gradus Zodiaci, qui unâ Horizontem stringit, notatur; qui in ora Horizontis intima quaritur; cui certus dies alicujus mensis respondere deprehenditur; atque is est, qui quærebatur dies.

^c LXIV. In plano ducitur circulus pro arbitrio magnus, isque dividitur per duas diametros; quarum altera dirigitur ad Septemtrionem, ac refert horam XII. Circulo isto in 4. quadrantes per diametros divisio; ipsi etiam quadrantes dividuntur in 90. gradus; ac quilibet gradus in tot partes minores, quot spatium ejus admittit. Deinde Globus disponitur ad Elevationem loci dati, & Colurus Solstitionum applicatur Meridiano, atque index horæ XII. Hinc Globus convertitur versus occasum; donec index ostendat horam primam post meridiem; sive donec xv. gradus Æquatoris pertranscant Meridianum. In eo Globi situ notatur gradus Horizontis quem interfecit aut tangat Colurus,

& quot gradus Horizontis à Meridiano ad notatum locum interjacent, tot in descripta peripheria utrinque ex lateribus horæ XII. numerantur: in hæc distantia signatur hor. I. & XI. Circumvoluto iterum Globo, donec alii xv. gradus Meridianum transeant sive index monstrat horam I I; idem Colurus indicat distantiam horæ I I. & X. Pari modo reliquarum horarum distantia ad xv. gradus Æquatoris in Horizonte signantur, & transferuntur in planum fabricando Horologio destinatum; donec principium Canceri attingat Horizontem, & diem ad Elevationem datam ostendat longissimum. Hujus Sciaterici index educitur ex centro circuli versus polum parallelè cum axe Mundi, ejusque elevationem in altero quadrante; & ex illius indicis extremitate alia linea ad lineam horæ X I I. Hic Trigonus ex ære aut aliâ materiâ factus ad perpendicularum erectus, latere suo obliquo dirigitur in Polum; qui parallelus cum axe Mundi lineas horarias obumbrando indicat horas.

^d LXV. Præter circulos suprâ explicatos in Globo Cœlesti reperuntur Asterisimi. Est autem Asterisimus p. multitudo stellarum fixarum ad certæ figuræ similitudinem, cujus imaginem situ suo & ordine referunt, quam Astronomi excogitarunt. Veteres Asterismos fecerunt ex stellis fixis 1022. visibilibus, XLV I I I. XII. Asterisimi sunt in Zodiaco, & XXXVI. extra eundem. Quæ in Zodiaco sunt astra, animalium imaginibus notantur; unde Zodiaco nomen. Asterisimi extra Zodiacum Boreales, sunt XXI, & Australes xv. Omnes illi Asterisimi hæc versibus comprehenduntur.

Ad Boreæ partes ter septem sidera fulgent:

Arcti, Draco, Bootes, Gemma, Corona,
Genuque
Prolapsus, Lyra, Avis, Cepheus, & Cassiopeæ
Auriga, Perseus, Deltoton, & Andromedæ
astrum,
Pegasus, & Delphin, Telum, hinc Aquila
Anguientisque.

Signifer inde subest bis sex qui sidera complet.

Sunt Arius, Taurus, Gemini &c.

Post ter quinque tibi signa hæc vertuntur ad Austrum.

Cetus, & Eridanus, Lepus & nimbofus
Oriou,
Syrius & Procyon, Argo navis, Hydraque,
Crater,

Cor-

^a LXII. Ex cognitâ ortus vel occasus alicujus stellæ specie tempus vel diem invenire. ^b LXIII. Invenire, quo anni tempore ortus, & occasus hi Poëtici contingant. ^c LXIV. Ex Globo describere Sciatericum Horizontale. ^d LXV. Quid Asterisimus.

Corvus, Centaurus, Lupus, Ara, Corol-
laque, Piscis.

Sidera bis sex sunt, quæ non protrudunt Horizon.

Phoenix cum Musca, Chamæleon atque
Columba,
Trigonon, inde volans Piscis, Volucris
Paradisi,
Indus, Cauda Nepæ, Pavo, Ardeaque Indica
Pica.

^a Hactenus de Globolorum usu; sequuntur jam nonnulla, quæ faciunt ad Tabulas Geographicas explicandas & rectè usurpandas. *Mappa seu Charta Geographica est pictura, quæ situs Terræ vel ejus partes in plano artificiosè describuntur.* Estque vel Universalis vel Particularis. ^b Universalis, quæ universum Terrarum Orbem depictum exhibet. In ea observanda est primùm *pictura necessaria Geographica*, quæ constat Circulis Geographicis, Locorumque picturis. Circuli hæc sunt idem, qui habentur in Globo Terrestris. ^c 1. *Equator*, ejusque *Paralleli*, seu *Equatores Secundarii*, x. gradibus à se invicem distantes, numero xvi. Extenditur Equator in lineam rectam per utramque faciem Tabulæ; ac dividitur in suas areolas, quæ significant gradus, quorum in una Tabulæ facie sunt 180, & totidem in altera: in medio facierum partes Equatoris sunt continuæ. ^d 2. *Meridianus*, & ejusdem *Secundarii* xxxi v. Cingit Meridianus extremam oram utriusque faciei Tabulæ; ita ut duo appareant Meridiani, qui duo tamen ita sunt considerandi, tamquam in unum coaluissent. Si Tabula non est rotunda, sed quadrata, tum Meridiani in rectum extenduntur. ^e *Meridiani secundarii* in Tabula Geographica sunt lineæ infra semicirculorum, intra primarii Meridiani ambitum, per denos quosque gradus Equatoris versus utrumque Polum ductæ. ^f 3. *Zodiacus*, quoque nonnunquam additur; magis tamen ornatus, quam usus causâ. ^g 4. Appinguntur Tropici: & demum ^h 5. duo Polares. ⁱ *Pictura Hydrographica* seu *Nautica* hæc eadem apparet, quæ in Globo; *Rhomborum* videlicet & *Pyradis Nautica* sive *Compassi*. ^k *Locorum Pictura* quoque eadem est in Mappis, quæ in Globo. Sunt autem loca vel *Majora*; ut Regiones, Insulæ, Maria, Flumina; limites Regionum punctis indicantur, & diversis pinguntur coloribus: Vel *Minora*, ut Montes, Sylvæ, Sco-

puli; Urbes nominibus suis & turribus notantur. Præter has ^l *picturas* necessarias Mappæ quoque habent non necessarias, veluti Avium, Navium, Animalium &c. ad oblectamenta oculorum factas; ad argumentum, ejusmodi animalia in iis locis nasci. In nonnullarum Mapparum orâ variarum nationum formæ & habitus conspiciuntur. Cæterum in Mappis universalibus eodem artificio, quo in Globo, ostenduntur quinque in *Zone*, quatuor *Mundi Cardines*, *Magnitudo Terræ*, *Amphiscii*, *Heterosii*, *Ascii*, *Periscii*, *Anteci*, *Pericci*, *Synæci*, *Antipodes*, *Locorum Longitudines & Latitudines*, *Distantiæ*, & *Situs Positionis*: quæ loca citius habent meridiem, & quæ tardius: iter *nauticum* quoque ad has Mappas institui potest. Sunt etiam Mappæ, quæ habent ⁿ *Climata* ascripta: Ex iis cognoscuntur *Paralleli*, & dies *Solstitialis*: illi, si *Clima* duplicatur; hic verò, si *Climati* dimidiato addis xii. Hactenus de Mappâ Universalis. Jam sequuntur ^o *Particulares*; eaque sunt vel *Majores*, in quibus majores Orbis partes, ut Europa, Asia, Africa, America depinguntur; vel *Minores*, in quibus certæ Provinciæ delineantur. Habent etiam Mappæ *Particulares* picturam necessariam, veluti *Circulorum*, *Scalæ milliarum* & *Locorum*. *Circuli Majores*, p. *Equator* videlicet, & q. *Meridianus*, in Tabula Europæ non apparent; quia nullus in Europa locus sub Equatore situs est, neque *Meridianus* primarius ob eandem causam appingitur. Ita quoque neque *Circuli Minores*, r. *Tropici & Polares*, pinguntur, nisi in illis Tabulis, quarum loca his *Circulis* subiecta sunt, aut affinia. Loco Equatoris & Meridiani pingitur aliquid Analogum ad inveniendas *Longitudines* & *Latitudines* locorum. Hoc Analogum habet lineas respondentes vel Equatori, vel Meridiano. Hæ lineæ ad oras Mapparum pinguntur cum graduum numero. Quæ Equatori respondent, & ejusdem sunt *Paralleli*, ductæ sunt transversæ ad oram Tabulæ ab Ortum in Occasum, & vocantur ^f *Scala Longitudinis*; lineæ adscendentes & descendentes, & pictæ sunt in orâ Tabulæ à Septentrione quod in iis numerantur gradus *Longitudinis*. Quæ Meridiano respondent, sunt in Meridiem, & vocantur ^s *Scala Latitudinis*. Per hanc cognoscitur loci *Latitudo*; ut per illam ejus *Longitudo*. ^t *Scala milliarum* in nonnullis Mappis pingitur *Simplex*, & continet mensuram milliarum

H 2 rium

^a De Tabulis Geographicis. ^b Mappa Universalis. ^c 1. Equator & Paralleli. ^d 2. Meridianus, ^e Meridiani secundarii. ^f 3. Zodiacus. ^g 4. Tropici. ^h 5. Polares. ⁱ Pictura Hydrographica. ^k Locorum pictura. ^l Pictura non necessaria. ^m Zone. ⁿ Climata. ^o Mappæ particulares. ^p Equator. ^q Meridianus. ^r Tropici Polares, ^f Scala Longitudinis. ^s Scala Latitudinis. ^t Scala milliarum.

rium unius generis. In aliis *composita* est, & distinctè habet milliaria vel Germanica, Gallica, Italica, vel maxima, mediocria, & minima Germanica. Nomina Regionum atque Urbium facillè cognoscuntur. Pictura Urbium distinguitur diversis formis; ut pictori in mentem venit, Urbes à vicis, Vicos à castellis & arcibus, Arces à monasteriis, Monasteria à pagis discernere. Solet tamen appingi Tabella cum diversis turribus & ædibus, additâ explicatione quid quæque forma in Mappa significat. Academiæ plerumque indicantur stellulis: Episcopatus crucibus; Arces turribus. Demum a *Pyxis Nautica* sive *Compassus* in aliquibus Tabulis additur, ut ejus beneficio Tabula ad plagas Mundi componi rectè possit. In plerisque tamen quatuor Mundi cardines ad oram Tabulæ leguntur. Præter has picturas Tabulæ Particulares etiam habent figuras non necessarias, videlicet navium, fructuum, variorum animalium, & hominum quoque; quibus incolarum studia, mores & retri istius naturam indicare volunt pictores. Interdum additur *Dedicatio* cum suis ornamentis. Particularium b Mapparum usus ex Universalium ipsiusque Globi usu facillè cognoscitur. 1. In quâ *Zona* sita sit *Regio*, ex *Elevatione Poli* & loci *Longitudine* discitur. 2. *Amplitudo Regionis* cognoscitur, si *gradus Longitudinis* & *Latitudinis* ad oram Mappæ per xv. in milliaria convertantur; & minuta ex lx. judicantur. 3. *Longitudo loci* invenitur, si ex ora superiore ad inferiorem in iisdem gradibus ita ducitur filum, vel *Regula*, vulgò *Limiale*, ut per loci centrum transeat. 4. *Latitudo loci* habetur, si per gradus & minuta eodem modo ex Oriente in Occasum ducitur filum. 5. Tabula ad plagas Mundi rectè disponitur secundum situm *Pyxidis Nauticæ* vel secundum *Lineam Meridianam*. 6. Hinc reliqui *cardines Mundi* facillè observantur. 7. *Situs loci* invenitur, si *Elevatione* ejus præcognita, filo per *lineam Analogicam transversam* quaeritur: qui si non apparet adscriptus, *Longitudo* etiam ejus ex Tabulis Geographicis petitur, & filis ita duobus in *crucem* ad *Longitudinem* & *Latitudinem*, *situs* ejus in *media interseccionem* esse judicatur. 8. *Situs Positionis*, vel versus quam plagam Mundi alter locus situs sit, intelligitur, si à nostro loco filum per alterum locum ducimus, & in ora plagam Mundi, ad quam tendit, observamus. 9. *Distancia locorum* ex apposis milliariis scalis invenitur hoc modo: Unus pes circini uni insigitur urbi (sed pedes circini non in rures, nec in nomina urbium; sed in circelli centrum collocandi sunt)

alter pes alteri: deinde circinus ad scalam milliariarum applicatur; & constat locorum istorum distantia. Si verò spatium inter duo loca ipsa scala est longius, circinus extenditur ad scaltæ longitudinem, qua servata secundum lineam rectam ex uno loco in alium proceditur, & quoties circini pes promovetur, roties tot numerantur milliaria, quot scala illa continentur. Locorum distantia etiam invenitur, si filum ab una urbe ad aliam extenditur hoc modo: Filum inferitur spatiolo rotundo, utriusque urbi appicto, & extenditur ad aliam; deinde applicatur ad scalam milliariarum; quam si excedit filum, roties repetitur extensio illa, donec ad finem fili perveniatur. *Atque hæc jam sufficient: Plura de his cogniturus legat Auctores, qui hanc doctrinam ex professo tradiderunt, ac in primis Clarissimi Varenii Geographiam Generalem, Adriani Metii tractatum de genuino usu utriusque globi, Francisci Functini commentaria in capit. Sphære mundi Joannis de Sacro Bosco, Guilielmi Blaeu Inst. de usu Globorum, Sebastiani Theodorici Winsheimii Questiones Sphæricas: &c.*

HEKELII.

c Quomodo autem *Longitudo alicujus rei Geometricæ* invenitur, vid. apud Bened. Hedracum in novâ & accuratâ *Astrolabii Geometrici* Structurâ P. I. Membr. II. Probl. 13. p. 31. seq.

d Vid. Hedraci loc. cit. Part. II. Membr. II. Probl. 7. p. 76.

e Conf. Hedraci Part. I. de *Astrolabii Geometrici* Structurâ Membr. II. Probl. XVII. XVIII. XIX. XX. XXI. & XXII. p. 36. seq.

f Qui veri dicuntur.

g Qui apparens.

h Et oritur.

i Seu se elevante.

k Dicitur autem *Cosmicus*, receptâ appellatione, quasi *Mundanus*, quia extremi Cœli motu Solem & reliquas *Stellas* omnes supra *Horizontem* eventis, vel ex adverso deprimentis, perficitur. Vel quod ejusmodi *Stellarum* ascensionis & descensionis in aëre & rebus nascentibus efficacissimæ sunt.

l Seu occidit.

m Derivatur autem *Acronychus* ab ἀκρον, quod initium, seu terminum denotat, & ὄξυς, ὀξυρός, h. e. nox, quasi dicatur *Ortus* & *Occasus*, qui fiunt sub initium Noctis.

n Noctu iterum.

o s. Vergilicæ, Pleionis Filia.

p Seu *Stellarum* in aliquam figuram collectio.

REISKII.

2 Beneficio Globi Sole lucente cognoscere horam loci, cujus latitudo data est.

a *Pyxis Nautica*. b Mapparum usus.

LIBER

LIBER SECUNDUS.

CAPUT I.

Summa Europæ descriptio.

PRIMUM ergò de *Europâ*^a dicemus, longè terrarum celebratissima, cum ob armorum virtutem, tum propter literarum gloriam, quibus omni ævo reliquis Orbis partibus antestitit. *Terminos* habet, ab Oriente, quâ *Asiæ* jungitur, quos superiori capite diximus, à meridie, mare Internum, fretum Herculeum, & Atlanticum mare: ab Occidente item mare Atlanticum: ab Septemtrionibus mare Hyperboreum, five Septemtrionale.^b *Longitudo* ejus summa est inter Hispaniæ promontorium Sacrum, quod vulgò nunc dicitur, *Cabo de Vincente*, ad Obii fluminis ostium, milliarium Germanicorum circiter 150000: *latitudo* maxima à Tænaro Peloponnesi promontorio ad Scricofinniæ promontorium Rutabas, vulgò nunc *Noortkyn* dictum, mill. 1500.

Europæ termini.

Ejus Longitudo & Latitudo.

II. Divisa olim fuit in varias genteis *Regionesque*; quarum nomina, etiam nunc clara, sunt ista: *Hispania, Gallia, Germania, Vindelicia, Rætia, Italia, Noricum, Pannonia, Illyricum, Epirus, Grecia, Macedonia, Thracia, Mæsia, Dacia, & Sarmatia*. In *insulis* verò Oceani maximis, *Britannia, Hibernia, Tbule*: maris interni, *Baleares duæ, Sicilia, Sardinia, Corsica, Creta, Eubæa*, cum aliis minoribus sine numero. Hodiè dividitur

Europæ divisio.

HEKELII.

^a JAN. JACOB. BOISSARDUS, *Venetus*, Libr. II. *Epigr.* ult. p. 399. de quatuor Orbis Partibus hunc in modum canit:

*Artium genitrix, Scientiarumque
EUROPA, ut fuit, estque, eritque semper,
Rerum flamine fulgidò celebris,
Et Dente Indò ASIÀ est, odoribusque.
Aurò fertilis aique Margaritis
Est, & Murice dives AFRA Tellus.
Balsanum AMERICI legunt, Piperque
Thus & Zinziber, & flagrans Anonurus.*

Aliàs EUROPAM in *specie* descripserunt CHRIST. HEIDMANNUS & CYRIACUS LENTULUS. Hujus *Descriptio* impressa est *Herborne Nass.* Ao. huj. Sec. L. in 8. f. Illius autem *Guelferbyti* Ao. ejusd. Sec. 58. in 4. Videndæ quoque sunt *Illustres & Miscellaneæ Disquisitiones ad EUROPAM* pertinentes ap. ANTON. THYSIUM in *Memorabilib. celebror. vet. Rerumpublicar.* Cap. XV. p. 4. 18. seqq. *Lugd. Batav.* Ao. Sec. huj. persæpe denominati 46. in f. 16. editar.

^b Conf. Petri Apiani *Declaratio & Usus Typi Cosmographici Ratisbonæ* litteris *Kholians*, annò non adjectò, in 4. f. primum impressa, Not. † 4. fac. a.

H 3

R E I S-

tur in complura regna, atque principatus. Regnorum præcipua sunt, *Hispania, Gallia, Anglia, Scotia, Hibernia, Norvegia, Suedia, Dania, Germania*, quæ dignitatem Romani obtinet Imperii; dein *Polonia, Bojohemia, Ungaria, Slavonia, Croatia, Dalmatia, Bosnia, Servia, Bulgaria, Tartaria minor*, sive Pre-copensis; item *Regnum Neapolitanum, & Sicilia*. Archiducatus unus est *Austria*; magni ducatus tres, *Moscovia, Lituania, & Tuscia*. Ducatus & principatus innumeri. ¹

Figura Draconis, & Fœminæ sedentis.

III. *Figuram universæ Europæ* Strabo dedit *Draconis*, cujus caput Hispania, collum Gallia, corpus Germania, alæ dextra lævaque Italia ac Cimbrica peninsula. Nostro ævo quidam *fœminæ sedentis* speciem ei tribuerunt, cujus caput Hispania, collum extrema Gallia, quâ Pyrenæis subjacet montibus: *pectus* ipsa Gallia, *brachia* Italia ac Britannia, *venter* Germania, umbilicus Bojohæmia.

REISKII.

^a Europa quidem continentium magnarum minima, neque primis hominibus habitatu cultissima tamen & longe populosissima, sedes doctrinæ humanissimæ diuturna, quin Asiæ Africæque olim Græcos inter Romanosque domina: Hujus limites natura constituit certos Mari & Ponto Euxino; ambiguos ab oriente mo, nec Geographis plane cognitos reliquit, qui Tanain, Volgam, Obiumque figunt. Nomen unde suum adsumserit, quisque illud imposuerit ab Herodoto nescitur; à Fullero in sacr. Miscell. Lib. IV. c. 10. ad Græcam originem deducitur, quasi *Ἐὐρώπη* dixeris; probabilius à Bocharto Geogr. Lib. IV. c. 33. ad Punicam quasi *אֶרֶץ רוֹמַי* i. e. terra Romanorum ab vultus candore, quo Europæi superant: b Unde soror Cadmi etiam Europa ipso iudice dicta fuit, tanquam *alba facie virgo*. Nomen ergo Asiaticis debetur, neque iis tamen adhuc placet; quoniam Turcis, Arabibus, Abyssinis etiam Europæi ut plurimum Franci al Phranges aut al Phrangles vocantur.

^c Hodierna Europa circiter triginta provincias majores complectitur, in iisque *classes Statuum imperantium quatuor*. *Prime* classi tria subsunt imperia. nempe Romano-Germanicum, Turcicum, & Moscoviticum: *Secunde* classi regna novem; (1) Hispanicum multis accessionibus potens; (2) Gallicum, auctu vario insignis; (3) Lusitanicum sive Portugalicum; (4) Britannicum è tribus unitum regnis, & aliis regio-

nibus valens; (5) Hungaricum Turcis demuo ereptum, terrisque vicinis auctius; (6) Bohemicum & ipsum domo Austriacæ subiectum; (7) Polonicum; (8) Danico-Norwegicum; (9) Suecicum. *Tertiæ* classi Respubl. insunt liberae; (1) Veneta regniis ornata Titulis; (2) Belgica confœderata, provinciis externis, potentia opibusque major; (3) Genevensis, regno Corsicæ, quod tenet, regium adepta locum; (4) Lucensis; (5) Helveticæ tredecim pagos sive Cantones continens; (6) Rhetica uno fœdere conjuncta, sed triplici magistratui subiecta; (7) Respubl. Valesiorum una: Quibus addunt alii Genevensis, Ragusina, & Respubl. S. Marini parvam, in Urbinate Ducatu sitam. *Quartæ* classi suberunt Principatus & Ducatus varii, quos inter eminent; (1) Status Ecclesiasticus sive Dominium Rom. Pontificis, multas Italicas terras & Avenionensem Gallie regionem continens; (2) magnus Tusciæ Ducatus; (3) Sabaudicus; (4) Mutinensis; (5) Parmensis; (6) Mantuanus; (7) Principatus Mirandulæ; (8) Monacensis; (9) Transilvanicæ; (10) Moldavicæ; (11) Wallachicæ; (12) Chami Tartariæ Precopensis; (13) Status magni Magistri equitum Melitenisium: Ut alios Principatus innumeros, fere Ducatus, Marchionatus, Landgraviatus, Comitatus & Baronatus sive Dynastias præteream. Confer Archontolog. Colmic. Gothofred. Bossii in dissertat. de Statu Europæo, Sam. Puffendorf. Introduct. in statu Europ. pluresque alios à Bossio Introduct. Notit. c. 4. laudatos.

B U N O -

^a Europæ termini. ^b Denominatio. ^c Status imperantes quatuor.

ma. *reliquum corporis* sub vestibus latè circa sedem diffusis implent Norvegia, Dania, Suedia, Finnia, Livonia, Lituania, Prussia, Polonia, Ungaria, Slavonia, Croatia, Dalmatia, Græcia, Thracia, Servia, Bulgaria, Transilvania, Valachia, Moldavia, Tartaria Precopensis, & Moscovia. Sed summa Europæ in parteis divisio postquam tradita est, singulas nunc ejus regioneis inspiciamus. "

BUNONIS.

Unde huic Terræ nomen a *Europæ*, aut quis ejus exsiterit auctor, à nemine mortaliū compertum scribit *Herodotus lib. I v.* Sunt tamen, qui nomen istud accepisse fabulosè dicunt à nymp̄ha Oceani & Tethyos filia; vel potius Agenoris Tyrionum c regis, quam Jovem, in tauri speciem transformatum, rapuisse fabulantur. d Id quod alii à prædonibus factum interpretantur; quoniam navis tauri speciem præ se tulerit. Alii ab *Europe* Sicyoniorum rege dictam volunt *Europam*, quem Abrahami ætate rerum positum credunt. Cæterùm, antiquissimi Græcorum scriptores omnem Septemtrionem in Europa, à Caspio mari; quod putârunt esse sinum, adeoque terminum inter Europam & Asiam, falsò tamen statuerunt; ultra Euxinum Pontum, Istrum flumen, Mare Adriaticum, Alpium juga, Mare Internum; qua id Galliam Hispaniamque alluit, in tria diviserunt gentium genera, ac no-

mina, *Arimasporum*, *Sarmatarum*, & *Hyperboreorum*. Horum *Arimaspos* ad fauces Caspii maris posuere: his proximos versis Occasum *Sarmatas*: post hos ad Oceanum usque Atlanticum, & fretum Gaditanum *Hyperboreos*; sub quorum nomine comprehendebantur *Illyrii*, *Germani*, *Galli*, & *Hispani*, populique præterea in insulis Britannicis: quæ gentes universæ postmodum uno vocabulo ^b *Celtæ* fuere dictæ; ipsaque *Europa Celtica*. *Cluver. Germ. Antiq. lib. I. cap. 2.* Europam cæteris Orbis partibus esse salubriorem, omnibus ad vitam necessariis abundare, ejusque incolas cæteras gentes superare cultura animi, & eruditione, fortitudine, armorumque studio, *Varro, Herodotus, Strabo*, alique tradunt auctores.

HEKELII.

c s. Phœnicia.

d Leg. Ovidii Lib. III. *Metamorph. Fab. I.*

a Europa inde dicta. b Celtæ & Celtica.

C A P. II.

De Hispania.

I.

Prima terrarum est *Hispania*^a; altrix semper Martiarum gentium regio; omni materiâ affluens, quæcunque aut pretio ambitiosa

^a Hispania commoda & dotes.

HEKELII.

a HISPANIÆ Descriptionem publicari curavit PAULUS MERULA Amstelodami Aº. huj. Sec. 36. in f. 12. ubi & ead. f. Aº. 56. Nova HISPANIÆ & LUSITANIÆ Descriptio cum Iconibus Civitatum prodiit. Sed MARTINI ZEILERI HISPANIA Ulme est excusa Aº. huj. Sec. 37. Monarchiam Hispanicam, cujus sive Hispanicæ Dominationis Arcana Aº. ejusd. Sec. 53. Lugd. Batav. in f. 12. sunt impressa, edi jussit THOMAS CAMPANELLA, & quidem Amstelodami Aº.

jam denominatò in f. 24. Quid autem propriè sit Origo & Natura Hispanorum Primogenitorum, docet LUDOVICUS MOLINA Librò singulari Lugduni Aº. huj. Sec. 34. cum Additionib. in fol. publ. FRANCISCUM VICTORIAM, ab Oppidò Navarrai Regni, *Victoriâ*, sic dictum, Theologiam Scholasticam Parisiis hausitam primum in HISPANIAM aut intulisse, aut restaurasse, & *Salmantice* per plureis annos eam docuisse, diesque suos Aº. sup. Sec. 46. ibidem clausisse, SERARIUS Commentar. ad Libr. I. *Maccab.* Cap. XIV.

bitiosa est, aut usu necessaria. ^b viris & equis abundat: metallis auri, argenti, æris, ferri, plumbi albi nigrique tota fermè scatet: ^a frumenti, maximè verò vitium ac oleæ adeò ferax, ut sicubi ob penuriam aquarum effœta ac sui dissimilis est, linum tamen & spartum alat. Atque de hac Hispaniæ fertilitate quum omnes ferè prisci Geographi consentiant, errare mihi videntur, qui Græco vocabulo eam Σπείλαια, ob raritatem incolarum, ac locorum asperitatem sterilitatemque, dictam suspicantur, quamquam hac nostrâ ætate ubertas ejus præ aliis terris prædicari nequeat.

Unde dicta. II. Ab Hispano Rege dictam vult Justinus. ego ab urbe Hispali, ceu

Cap. XIV. p. 718. autor est. Conf. clarissimi Viri Joannis Gottfr. Olearii, Amici mei veteris, Abacus Patrologicus, ab eodem dono mihi exhibitus, p. 168. Extat & Αὐτοκρατορίας, sive Commemoratio omnium Sanctorum HISPANIÆ per Dies Anni digesta & concinnata ad Methodum Martyrologii Romani in VI. Tomos divisa & Lugduni A. D. huj. Sec. 51. in fol. publicata. BARTHOLOMÆUS CASA, seu de las CASAS, ex CAROLI V. qui hunc Virum in Indias Occidentales ad explorandum miserimum Indorum statum misit, Confessionariò Episcopus Chiappensis factus, de Cruelitate HISPANOR. in AMERICANOS Librum singularem scripsit, qui Francof. ad Moen. A. D. huj. Sec. 98. in 4. f. publici juris factus est. HISPANIÆ Fluvios descripsit BOISSARDUS Lib. I. Eleg. XXI. v. 61. seqq. Cæterum CLAUDIUS MARNIUS Francofurti ad Moen. A. D. huj. Sec. 8. prodire est nixus in 4. maj. f. HISPANIÆ Bibliothecam, in quâ curiosus ac studiosus Lector multa reperire potest, quæ ad Statum Politicum, æquè, atque Ecclesiasticum, immò ad cognoscendos multos cruditos Viros, Philologos inprimis Historicos atque Poetas, spectant.

BUNONIS.

^a Olim metallis adeò dives fuit Hispania, ut Phœnices ex argento, quod navibus onustis supererat, anchoras constarent, ac Scipiones, Lentuli alique Romanorum duces plus quàm DC. millia argenti infecti pondo; XI. millia argenti Oscensis, X. millia auri; signati verò vim infinitam paucis annis ex illa in Italiam mitterent, id quod Nonnius ex Livio colligit. Nec hodiè metalla defunt: sed iis parcitur, quamdiu India thesauros suos suppeditat. Hispania hodiè oleum purissimum ex agro Hispalenti emittit: Vinum generosissimum ex Malagenfi. Aurum & argentum ex America & Indiis importa-

tum habet: Plurimum Mimi ibidem effoditur; Cerussa optima conficitur: Lana tenuissima, Panni pretiosi, pelles probè macerata. Inde quoque lapides speculares, & varii coloris marmora, exportantur. Cæterum, Strabo lib. III. ait, Septentrionalem ejus plagam ad habitandum incommodam esse; cum ob asperitatem regionis & cæli inclementiam, tum quod nulla gentibus cum aliis sint communia. Hodiè ad istam plagam vastæ conspiciuntur solitudines, rupes, saltus, loca inculta, aquarum indiga. Porrò venti nocturni adeò sunt insalubres, ut multis in provinciis habitationes destituantur fenestris, ac lumen per adium portas excipiantur. ^c Solum aliis quoque in locis plurimis nudum conspiciuntur & incultum; idque incolarum socordia; qui natura sua magis in arma, quàm in aratra propensi sunt. Per longinquas in utramque Indiam expeditiones & continuata bella exhauritur juvenus; in una Goa Indiæ Orientalis urbe perhibentur esse XX. millia Lusitanorum. In Mexico IV. millia Hispanorum, & in Cusco VI. millia; hinc agricolarum infrequentia; hinc agri neglecti potius quàm steriles cernuntur. Æstus insuper & pauca pluvia maturitatem fructuum impedit: quare Regis agri pluvia destituti, aqua insperguntur fluviali. Omnes enim plerumque Hispani nobilitatem affectantes, respuunt agri labores; nihil igitur mirum, si Hispania priscam exuit faciem, & sui dissimilis facta est.

HEKELII.

^b Vid. C. Jul. Solini Polyhist. c. XXXVI. p. 64. Edition. Olivariano-Isingrimiana in fol. Sed Editio Delvriano-Plantiniana in 8. facit p. 134. c. XXVI.

^c Tamen Regio ejus, quæ in Austros vergit, universa ferè eximie felix, præsertim quæ extra columnas porrigitur, ubi olim Batica & Lusitania Confinia, hodiè Andalusia, cum aditis Granatae Castellæ novæ & Portugalliæ Partibus.

BUNO-

teu quondam totius regionis capite, nuncupatam conjecerim. Græci ab initio vocaverunt *Iberiam*, à flumine ejus celebratissimo *Ibero*; non ab *Iberis* Asiæ populis; quos in Hispaniam pervenisse Varro tradidit. Iisdem Græcis fuit *Hesperia*; quòd in Occidentem versus ipsis sita fuerit. β 1

III. *Terminos* habet ab Ortu ac Meridie Internum mare, Fre-^{Ejus termi- ni.} tum Gaditanum, & Oceanum Atlanticum: ab occasu eundem Oceanum: à Septemtrionibus Oceanum Cantabricum, & Pyrenæa juga, quibus à Galliâ submovetur. *Longitudo* ejus summa à ^{Longitudo.} *sacro promontorio*, quod vulgò est *Cabo de S. Vincente*, ad usque *Salsulæ fontem*, vulgò *Salsas*, in finibus Galliæ ad mare Internum, milliarium Germanicorum est circiter cxc. *Latitudo* à ^{Latitudo.} *Celtico promontorio*, quod vulgò *Cabo Finis terræ*, ad usque *promontorium Saturni*, vulgò nunc *Cabo de Palos*, milliarium cl. Oceani internique maris circumfusione penè insula efficitur: Pyrenæis jugis transitum maris arcentibus. *Strabo* corio bubulo expanso eam adsimilat: cujus parteis ad collum pertinentes in adhærentem ei Galliam porriguntur. 2

C A P.

B U N O N I S.

β Hispania Græcis dicta est *Hesperia*, seu *Ulimia*, ad differentiam Italiæ: quæ ipsa quoque Græcis appellata est *Hesperia*. *Diodoro Siculo* vocatur *Celtiberia*.

2 a *Pyrenæos Montes* ab igne, quod crebris fulminibus feriantur, vel quòd ejus sylvæ per pastores fuerint combustæ, dictos quidam volunt. Dividuntur in montes diversos: ex quibus eminet in Guipuscoa b *mons S. Adriani*, ubi adscensus periculosus. Ipse mons, ubi pervius est, non nisi unum mulum ob angustiam admittit. In antro illo est fons, taberna vinaria, & sacellum. Accensis faculis per angustias in verticem montis adscenditur: ex quo Oceanus conspicitur Atlanticus. Necessitas & industria modum invenit, quo montem hunc faceret pervium, & in eo cryptam perfoderet, cujus latitudo mediocris, longitudo ad sagittæ jactum se extendit. Ex Hispania venienti angusta, obscura & deorsum ducens via obvenerit. Ad exitum versus Galliam lux affulgere incipit, ibique antrum porta clauditur. Non longè hinc abest c *Rocida Vallis* (*Roncevalles*) celebris ab interitu Rolandi. *Mariana* lib. VII. *Reg. Hisp.* c. II. Cæterùm quadratæ figuræ Hispaniam esse, tradit *Justinus*

lib. XLIV. *Orosius* verò & *Aethicus* eam faciunt *Trigonam*.

R E I S K I I.

1 d Hispaniæ aut Spaniæ nomen ad verosimiliores ex lingua Punica origines Bochartus revocat Lib. III. *Geograph.* c. 7. Phœnicibus enim huc digressis ab multitudine cuniculorum ibi frequentissima regioni nova denominatio adhæsit שפניא *Spanija* i. e. *cuniculosa regio*: Quoniam Hebræis & Pœnis שפניא *cuniculus* est. Hæc tamen animalcula suffossionibus infesta parum officunt fertilitati aut felicitati, quam copia vini generosi, olei, salis, frugum & metallorum uberior Hispaniæ olim conciliavit, & adhuc conciliat. Sin quæ solo sterilitas inhæreat, hæc partim ab æstu immodico, partim ab hominum paucitate aut negligentia hodierna, partim ab antiquis gentium migrationibus provenisse dicitur. Præsertim illa parte, qua montes Pyrenæos proximos attingit, tanquam communes à natura Galliæ objectos terminos. e De quibus ad omnem controversiam præsciendam electis arbitris A. 1660. ita convenit, ut comitatus Karolotensis, promontorium Quierisum, præfectura Confluentina, & pars comit. Cerdoniæ

I unia

a Pyrenæi Montes. b Mons S. Adriani. c Rocida Vallis. d Hispaniæ denominatio. e Termini statuti.

una regno Gallico, pars altera versus Hispaniam sita Hispanica subeslet: Id quod anno etiam superiori 1659. Tractatibus Pyrenæis aut Fasioticis constitui cœptum erat. Fabula vero de Py-

renæis duplex apud quosdam Græculos jactatur; una de Pyrene, regis filia, deque saltus incendio vel igne alteta, quam Bochartus utramque repudiat.

CAP. III.

Divisio Hispaniæ veteris.

I.

Bætica.

In Bæturia.
Turduli.
Celtici.

Divisa fuit olim Romanis in tres provincias; *Bætiam*, *Lusitaniam*, & *Tarraconensem*. *Bætica* clauditur à Septemtrionibus & Occasu flumine *Ana*; à meridie *Oceano* & mari Interno, usque ad *Murgim* opidum, vulgò hodiè *Almeria* dictum; ab ortu *Tarraconensi* jungitur Provinciæ; à qua recta linea, ab *Murgi*, ad opidum, quod vulgò dicitur *Ciudad Real*, & *Anam* amnem ducta, discernitur. Dicta *Bætica*, à flumine *Bæti*, mediam secante.^a Cæteras provincias diviti cultu & quodam fertili ac peculiari nitore præcedit. Partem ejus, quæ Bætim Anamque Amneis inter, *Bæturia* dicta fuit, *Turduli* versus Ortum, *Celtici* versus Occasum in *Lusitaniam* usque protensi tenuère. Hodiè univèrsa Bætica continet duo Regna Hispaniæ, *Granatam* & *Andalusiã*, partemque *Castiliæ Novæ*, & *Estremaduram*.^{a 1}

II. *Lusita-*

BUNONIS.

^{a 2} A *Turdulis* sive *Turdetanis* *Bætica* dicta legitur apud Stephanum *Turdetania*. Regio hæc perhibetur esse feracissima, quæ uberrimas messes inter oleas sufficiat. Ob aëris temperiem quidam *Elysiis* campos illic locavère: infestabatur tamen cuniculis. *Plinius* urbes heic numerat *CLXXV*, & *Strabo*, *cc*. Lanam hæc dabat optimam. *Phœnices* olim ibidem repererunt dolia & præsepia ex argento facta, & eo cum implessent naves, anchors quoque argenteas extulerunt. ^b *Livius* *Turdulos* vocat omnium Hispanorum maxime imbelles; & *Strabo* hos omnium doctissimos tradit, qui *Grammatica* & scriptis legibus olim fuerint usi.

HEKELII.

^a Hic Fluvius in saltu *Tygeni* oritur, & decurrit in Oceanum *Atlanticum*, diciturque hodiè Arabicè *Rio Guadalquivir*, id est, Fluvius magnus, qui valdè piscosus est & amœnus, ripis utrinque olivetis, vineis & mirâ hortorum

amœnitate florentibus & jucundissimò citiorum odore flagrantibus. Conf. §. 1. cap. sequ. huj. Libr.

REISKII.

^{1 c} Vetus uno conspectu Hispania sic patebit, si Bætica ab interno mari fretoque *Herculeo* ad ostium *Anæ* fluminis; inde *Lusitaniam* usque ad *Durium* producas: Tum vero cætera *Tarraconensis* erunt *Bætica* *Tartessis* quondam vel *Tarsis* תרשיש à *Tarsi* filio *Javani*, sacris illiteris memorato, apud *Græcos* veteres d *Iberi* (Ἰβηρία) אִיבֵרְיָה dicta, teste *Polybio* Lib. III. Si *Bochartum* audias Lib. I. *Chanac*. 35. ex voce *Punica* *Syriacæque* עברין i. e. finibus terræ quos antiqui huc fixerant. Eadem *Turdetania* dicitur à *Turdetanis* incolis, vel quod idem est *Turduli*. Sed aliter *Isa*. *Vossio* videtur, qui *Turdetaniam* à *Turdulorum* regione separat, hosque in *Bætica* & *Lusitania* duplices facit Lib. III. ad *Pompon. Melam*. *Lusitania* non ab *Luso* *Bacchi* comite, sed ab *amygdalis* לוֹצִין *Bocharto* nomen traxi

^a *Turdetania*. ^b *Turdulorum* mores. ^c *Hispania* vetus. ^d *Iberia*.

II. *Lusitania* terminatur à Septemtrione flumine *Durio*, ab Occasu *Oceano*, à Meridie *Ana* fluvio; ab Oriente linea à Civitate *Regali ad Samoram opidum* apud *Durium* flumen ducta, à *Terraconenſi* provincia separatur. Dictam voluerunt antiqui *Lusitaniam* à *Luso* ac *Lysa*, fabulosis *Bacchi* comitibus. habet *Olyſſiponem* opidum ad *Tagi* amnis ostium, quod ab *Olyſſe* conditum esse fabulati sunt. continet hodiè totum fermè *Regnum Portugalliæ*, partem *Castiliæ Veteris*, partemque *Novæ*. ^β

III. Reliquum verò *Hispaniæ* occupat *Tarraconenſis provincia*, à *Tarracone* ^b, capite suo, cognominata. In hac populi fuere, quorum nomina olim clara; & *Celtiberi*, dextram *Iberi* fluvii ripam latè accolentes: quorum caput *Segobriga*, ^d nunc *Segorbe* vulgò dicta; & clara Romanorum everſione *Numantia*, ^e nunc *Almaſan*: regio ipsa *Celtiberia*. hinc *Vascones*; ^g qui maxima pars hodie *Navarræ* Regni, *Pyrenæis* montibus affixa. Horum caput *Pompelon*, five

traxiſſe placuit, & ipsa suis antiquis finibus multum variata: Vid. *Vossius* Lib. II. ad *Pompon. c. 6.* *Tarraconenſis* longe amplior à *Tarracone*, urbe maritima, & *Punico* vocabulo *Ἰνδῶν Tarcon* quasi regiam aut palatium dicas, cui nullum structuræ similis in tota *Hispania* reperiunt, uti *Ro* *Benjamin* suo in *Itinerario* refert. Plura notatu dignissima hujus instituti ratio non feret.

B U N O N I S.

^β a *Lusitaniam* cum *Gallæcia* & *Asturia* quottannis vicena millia pondo auri penſitaſſe, *Plinius* rradit. Ibi, quod *Athenæus* lib. VII. ex *Polybio* refert, sus c. librarum emebatur quinque drachmis, toridem vitulus, ovis duabus; bos jugo aptus x. drachmis: *Sylvestria* animalia vulgo donata. ^b *Lusitani*, ^b *Strabone* teste lib. III. olim *Laconica* utebantur vivendi ratione: bis tantum ungebantur: lapillis candentibus se calefaciebant: uno cibo victitabant; nulla utebantur pecunia, sed permutabant merces. *Ægrotos* publice exponebant *Ægyptiorum* more. *Navigia* habebant ex corio facta. *Prædari* malebant, quam *fœcundam* colere tellurem. In bellis *Lusitani* erant fortissimi, cujus rei testis est *Viriathus*. ^γ c *Celtiberorum* regio olim erat dives, ferroque abundans. *Polybius* tradit *Tiberium Gracchum* in ea trecentas everſiſſe urbes, quas *Strabo* turres interpretatur: *Florus* enim tantum CLX. agnoſcit urbes. *Celtiberi* strenui erant bellatores, quod *Numantini* inprimis probarunt; in victus mun-

tidie elegantes; dentes tamen & universum corpus quotidie urinâ fricabant. Noctu in plenilunio Deum suum in platea collocabant, & circa eum choreas agebant. Eorum corpora, qui ceciderant in bello, non cremabant, sed objiciebant volucris. De simplicitate eorum videatur *Livii* liber XL. in *Obsidione Certimæ*.

^d d Nunc pagus est apud *Inieſtam* opidum, quod *Mariana* & *Zurita* *Segobrigam* esse putant. *Vasæus* tamen, *Cluſius* & *Tarapha* volunt esse *Segorve* vel *Sogorve* urbem in regno *Valentiæ*. Est & *Segobriga* in regno *Castellæ*, nunc *Sepulveda*, opidum haud obscurum, ad montis *Orospedæ* c radices.

^e e *Numantia* à *Durii* fontibus haud longe sita, à Romanis, duce *Scipione Africano*, deleta est, anno V. C. 620. quum se, liberos & uxores occidiſſent *Numantini*, ad ultimum humanorum corporum dapibus usi; quippe captâ jam urbe complures inventi sunt, artus & membra trucidatorum corporum sinu suo gestantes. In agri *Soritani* non longè à fontibus *Durii*, loco *Garray* dicto, in *Pelendonibus*, teste *Morale*, monſtrantur vestigia Urbis *Numantiæ*. Locus ille à *Soria Almazzan* vix leucâ distat.

^g g *Vascones* crudeliſſimos fuiſſe arguit *Calagurritana* obsidio, in qua conjuges & liberos sale conditos devorarunt.

H E K E L I I.

^b Quæ nunc *Taragona* dicitur.
^c f. *Orospedæ*, uti *Ptolemæo* audit.

I 2

B U N O -

a Lusitania. b Lusitanorum mores. c Celtiberia. Celtiberorum mores. d Segobriga. e Numantia.

Pompejopolis. *Varduli*, hodiè *Guipuscoa*: quorum caput *Flaviobriga*, nunc *Bilbao*. *Cantabri*; qui nomen Oceano Cantabrico dedere; nunc *Biscaya*: caput *Juliobriga*, hodie *ValdeVieca*. *Astures*; nunc *Asturias*: quorum caput *Asturica*, nunc *Astorga*, urbs quondam magnifica. *Gallaeci* inter *Minium* & *Durium* amneis; quorum *Brigantia*, hodie *Bragança*; pars nunc *Portugallia*. *Vaccæi*, quorum *Pallantia*, vulgò nunc *Palencia*. *Carpetani*, quorum *Toletum*, nunc *Toledo*: & *Complutum*, nunc *Alcala de Henares*. Sub his versus meridiem fuere *Oretani*.

Pompejopolis.
Varduli.
Flaviobriga.
Cantabri.
Juliobriga.
Astures.
Asturica.
Gallaeci.
Brigantia.
Vaccæi.
Pallantia.
Carpetani.
Toletum.
Complutum.
Oretani.

Murcia.
Valentia.
Catalonia.
Aragonia.
Navarra.
Biscaya.
Asturia.
Gallacia.
Legio, Castilia, Hispania
Citerior,
Ulterior.

IV. Complectitur tota *Tarraconensis* provincia regiones hodiè istas; *Murciam*, *Valentiam*, *Cataloniam*, *Aragoniam*, *Navarram*, *Biscajam*, *Asturiam*, *Gallaeciam*, *Legionem*, *Castilias Veterem ac Novam* ferè totas. At eadem *Hispania* distincta etiam fuit Romanis duabus tantùm provinciis; *Citeriore*, & *Ulteriore*; unde sæpissime *Hispaniæ* plurali numero dicuntur hæ terræ. *Citerior* *Hispania* est eadem, quæ *Tarraconensis* provincia: *Ulterior* *Bæticam* ac *Lusitaniam* complectitur. Dictæ sunt *Citerior* atque *Ulterior*; respectu *Urbis Romæ*: sicuti & *Galliæ* duæ.

CAP.

BUNONIS.

a *Flaviobriga*, antea *Portus Amanus*, Morale teste, est id opidum, quod hodiè *Bermeo* vocatur, ad *Nervium* flumen, 2. leucis à litore *Cantabrico* situm, ubi *Amanus* portus *Plinii*. *Bilbao* verò à *Bermeo* 3. leucis in Occidentem distat.

9 *Cantabri* toti erant in armis. Hinc ab *Horatio* e dicitur *Bellicosus Cantaber*, & f. *sera domitus catena*. Capti ex libertatis amore suos interficiebant *Cantabri*.

b *Juliobriga* *Plinio* ad fontem *Iberi* fluvii collocatur; ac nonnullis putatur esse *Fuente d'Ivero* opidum, vel non longè inde jacens.

* *Astures* erant agrestes & feri, qui Romanos concidissent; nisi à *Brigantinis* fuissent prodiiti. Equos hic *asturcones* appellatos volunt.

λ c *Brigantia* sive *Brigantium*, urbs ducale titulo hodiè insignis, *Mirandæ* urbi proxima.
* *Vaccæi* bellicosissimi, Romanorum virtutem admirati, se illis dederunt. Morte multabatur, si quis agricolam læserat.
y *Citerior* *Hispania* *Straboni* etiam vocatur *Interior*; ac *Ulterior* illa, eidem *Exterior*.

HEKELII.

d Illa hæc multò spatiosior uberiorque est metallorum, æris imprimis, plumbi, auri & argenti.

e Lib. II. *Odor*. Od. XI. v. 1.

f Od. VI. ejusd. Lib. V. 2. indoctus juga ser-

re. Tandem ab *Augusti*, Romanorum Imperatoris, exercitu victi, ut testatur *vetus Commentator* in posteriorem locum nostrum *Horatium* p. 97. col. a. Edition. *Cruquianæ*.

a Flaviobriga. b Juliobriga. c Brigantia.

C A P. IV.

De Nobilioribus Hispaniæ Fluviiis, & Urbibus olim claris.

I.

Fluvii majore famâ celebrati sunt; in Tarraconensi *Iberus*,^a Fluvii Iberus. vulgò nunc *Ebro* dictus, navigabili commercio dives, in Bætica^b *Bætis*, vulgò nunc *Guadalquivir*: inter Bæticam ac Lusitaniam^c *Anas*, nunc *Guadiana*: totus ad Medelinam opidum cuniculo se condens, post octavum circiter milliare Germ. renascitur. *Tagus*, vulgò accolis *Tajo*, in Tarraconensi provincia ortus, Oceanum intrat; mediam Lusitaniam fecans, auriferis quondam arenis celebratus. Inter Lusitaniam & Tarraconensem provinciam^d *Durius*, vulgò *Duero*^e, supra Numantiam in Celtiberis^f ortus, in eundem effunditur Oceanum. Ultra est in Gallæcia *Minus*, vulgò nunc *Minio* dictus. Sub Pyrenæo autem *Sicoris*, vulgò

B U N O N I S.

^a *Iberus* in Cantabris, haud procul opido Julobriga gemino fonte oriens, per Castellam Veterem, & Arragoniam, Navarram quoque attingens, inter Catalauniam & Valentiam regnum delatus, apud Dertosam opidum mari excipitur Mediterraneo; ostia ejus, teste Plinio, à fonte distant 450. millia passuum; *Varia*, ubi nunc est *Logronium*, per 260. millia passuum navigiorum capax est. Hunc fluvium parallelum esse montibus Pyrenæis ait Strabo. Græci inde universam Hispaniam appellaverunt *Iberiam*, Ibero ab ortu miscetur *Sicoris*, & ab Occasu *Bilbilis*, vulgò *Xiloca*, ad quem urbs fuit ejusdem nominis, ortu Martialis Poëtæ celebris. Plin. aquam *Bilbilis* ferro indurando imprimis idoneam, indeque nobilitatam esse docet.

^b *Bætis* ex Argenteo monte ortus, in Occasum per Biatiam, Ubedam, & Iliturgim opida fluit; inde in Austrum retortus, Cordubâ & Hispali irrigatis, Oceano Gaditano ad Fanum Luciferi miscetur. Martiali *Olivifer* appellatur.

^c *Anas* ex agro Laminitano, hodie *Campo de Montiel* ortus. Lusitaniam à Bætica disternat, & postquam LX. millia passuum confecti, in sinum effunditur Gaditanum. In Terræ cuniculos sese condere & post tot milliaria erumpere, magis ex vulgi opinione, quam rei veritate creditur: quod asserunt ii, qui curiosè

loca ista inquisiverunt. Fluvius hic aquam habet adeò insalubrem, ut ne pisces ejus, exceptis anguillis, probentur.

^d *Tagus* ex monte *Orospeða* oriens gemino fonte, per Toletum, Liboram, Norbam Cæsaream, Scalabim, & Olyssiponem longo decurrit tractu per 110. leucas, id est, 440. millia passuum, & demum in Oceanum Atlanticum sese exonerat, piscium & ostrearum ferax.

^e *Durius*, fluviorum, qui sunt in Hispania *b*, maximus, Lusitaniam terminus, in Peldonibus apud Numantiam excisam ortus, rapidissimo cursu *e* inter Astures & Vettones, & porrò inter Gallæcos & Lusitanos labitur, ac post 120. leucarum decursum ad Portum urbem in Oceanum defertur.

^f *Minus* ex finibus Asturum oriens, Tyden Callaicorum opidum alluit, post 35. leucarum decursum Oceano miscetur. Regio æris, plumbi & minii uberrima, unde flumini nomen.

^g *Sicoris* sub Pyrenæis montibus nascitur, per Catalauniam decurrit.

H E K E L I I.

^a Seu *Duerus*.

^b Quòd in eum multi amnes & rivuli concurrunt.

^c Ob quem, propterque sui angustiam est parùm navigabilis.

I 3

B U N O

^a Sicoris. ^b Bilbilis fl. & op. Martialis Poëtæ patria. ^c Bætis. ^d Anas. ^e Tagus. ^f Durius fl. ^g Minus fl. ^h Sicoris fl. Cingal.

Ilerda op.
Iberus.

Astigi.
Hispalis.
Corduba.
Augusta
Emerita.
Pallantia.
Tarraco.
Cæsar Augu-
sta sive Au-
sturica.
Carthago
Nova.
Saguntus.

vulgo *Segre*, ⁹ *Ilerdam* opidum præterlapsus, in Iberum defluit.

II. Urbium totâ Hispaniâ clarissimæ fuere olim; in Bætica *Astigi*, nunc vulgo *Ecyâ*; *Hispalis*, nunc *Sivillia*; & *Corduba*, nunc *Cordova*. In Lusitania *Augusta Emerita*, nunc *Merida*. in Tarraconensi, ^λ *Palantia* & *Numantia*, ante memoratæ; item *Tarraco*, ^μ vulgo *Tarragona*, Scipionum opus, maritimarum in his locis olim opulentissima; *Cæsar Augusta*, sive *Cæsaræa Augusta*, vulgo *Saragoça*; hodie etiam omnium Hispaniarum splendidissima; *Asturica* antè dicta. Sed & *Carthago Nova*, vulgo *Cartagena*, clara fuit à conditoribus Pœnis; & *Saguntus*, nunc *Morviedro*, fide atque ærumnis inclytum nomen reliquit. ¹

C A P.

B U N O N I S.

⁹ a *Ilerda*, quæ hodie *Lerida* dicitur, latus Orientale Sicoris alluit, paulo inferius Cingæ fluvio confusus, non magno intervallo in Iberum sese exonerat. Rebus C. Cæsaris, contra Pompeji legatos Petrejum & Afranium gestis, celebris est. Hodie claret Academia anno Christi 1300. fundata. Infra eam ad confluentem Iberi fuit b *Carthago vetus*, Pœnorum colonia ab Hamilcare condita, à Dertosa X. leucis in Corum distans, Ilerdæ propior. Hodie vicus est apud Villam Franciam.

^c *Astigi*, nunc *Ecyâ*, hac etiam tempestate clara est ad Singulim fluvium urbs; una cum Estapa, Obulco, Agabro, Lucena, Marcia, Ursone, & Vaena opidis à Ferdinando rege Mauris erepta anno C. 1239.

^d *Augusta Emerita*, & *Emerita* simpliciter, unde vulgo hodie d *Merida* dicta, ad Anam fluvium in sinibus Turdulorum auspiciis Augusti condita, & militibus emeritis ad incolendum e tradita, nunc pene jacet.

^λ e *Pallantia*, sive *Palantia*, hodie vulgo *Palencia*, in Vaccæis & regno Legionensi ad Pisoracam fluvium sita, olim inter primas Hispaniæ Tarraconensis urbes habita, nunc longè minor est; Academia ante Salamanticensem clara.

^μ f *Tarraco* sive *Tarragona* colonia, à Cneo & Publio Scipionibus ad oram Cataluniæ maritimam condita, media inter Barcinonem ad Boream & Dertosam ad Meridiem XI. leucis; olim urbs nobilis & ampla exstitit, nec paucioribus evo Strabonis habitata viris, quàm ipsa Carthago. Metropolis fuit non tantùm Hispaniæ in a Iberum sitæ, sed & partis ejus, quæ extra est, unde & maxima ejus regionis pars nomen

habebat Tarraconensis. Pauli g Orofii patria est, & multa hodie habet monumenta antiqua. Academia ornata est anno Christi 1572. Vina Tarraconensia olim in pretio habita. Ex Tarraconensibus montibus sal mira dulcedine quasi sacaro temperatus cæditur, qui magni fit à cupediariis. *Sidon. epist. ad Orosum.*

^h *Saguntum* & *Saguntus* tribus millibus passuum à mari & tot à Valentia distans, anno post diluvium 167. à Zacynthiis, *Isidoro* teste, conditum, opidum fide & constantia in Romanos nobilissimum est; maluerunt enim Saguntini extrema experiri, se & omnia sua comburere, quàm se Hannibali dedere. Hanc urbem quum contra fœderis leges expugnasset Hannibal, causam præbuit bello Punico secundo. Sagunti, quo tempore urbs illa obsessa, puerum recens natum in utero matris reversum narrant. *Saguntina fames*, de magna & extrema, in proverbium abiit. *Reliquæ Hispaniæ urbes clare infra cap. VI. memorantur.*

H E K E L I I.

d A *Villanovanò* & aliis.

e Undè & *Romana Colonia* olim vocata.

R E I S K I I.

¹ De fluviis tum majoribus tum minoribus, eorumque ortu ac nomine congeri huc multa possent, & fabulosa rejici: Ad i Anam quod attinet, ejusque in subterraneis cuniculis profluxum, hunc veteres novique auctores puta Fournierius, Schottus, Ricciolus, Kircherus atque Bochartus comprobant. Sin Ortelium, & quos ille sequitur, testes oculos audire lubet, ea profluxio vulgari debetur opinioni, aut recessibus, in quos penetret, montanis, aut rivis amnisque, in quos dividatur, pluribus. Sane

a Ilerda. b Carthago vetus. c Astigi, vulgo Ecyâ. d Augusta Emerita. e Pallantia. f Tarraco. g Orofii Patria. h Saguntum. i Anas.

Sane Grammatici fallunt, qui Anam ab anate, aut anataria mensione dici volunt. Petrus du Val. Geogr. univers. part. II. ambiguus in utramque partem differuit. a Tria tamen Hispaniæ stupenda opera aut mirabilia omitti noluit; (1) *pontem*, cui aqua superfluat, h. e. aquæ ductus Segovienfes; (2) *Pontem continuum*, in quo decem milia pecorum pasci, aciesque instrui directæ pos-

sunt, i. e. Anam fluvium reconditum; (3) *civitatem igne circumdatam*, i. e. Madritum, cujus ager silice refertus est. De urbibus antiquis & gentibus observata suppetunt plura: Unum addo de fabularum originibus, quas Græci scriptores adferunt in Astryre, Teucro, Diomede, Ulyse, Lyso aut Luso, Nebride, Menestheo, Castalio, Pane, Grajis, Iberisque Scythicis.

a Tria Hispan. memorabilia.

C A P. V.

De incolis Hispaniæ, ac recentiori ejus divisione.

I.

Tubalem, Noachi nepotem, in Hispaniam primùm pervenisse, post aquarum inundationem, in dispersione gentium, affirmant nostri sæculi scriptores ex Josepho: qui tamen Tubalem in Asiæ Iberia inter Ponticum Caspiumque maria statuit. Haud minori errore, in universam Hispaniam pervenisse *Iberos* ex Asia & Perfas, tradidit *M. Terentius Varro*.

Tubal non venit in Hispaniam.

Iberi non venerunt ex Asia.

II. *Celtarum* gentem, ab Aschenaze propagatam, omnem post terrarum inundationem obsedisse *Hispaniam, Galliamque, Britannicas insulas, Germaniam* atque *Illyricum*, tam ex sacris quàm gentilibus dispicio auctoribus; unde etiam nomen eorum multis Hispaniæ locis affixum retulerunt Græci Romanique scriptores: ut *Celticorum*; qui partem Bæticæ ac Lusitanicæ, partemque Tarraconensis provinciæ adusque promontorium *Celticum*, quod vulgo nunc est *Cabo finis terræ*, tenuere: item *Celtiberorum*, ad *Iberum* flumen incolentium. *Germanos* cognominat, nescio unde, *Plinius Oretanos*, Tarraconensis provinciæ populos. ¹

Celtæ primi Hispaniæ incolæ.

III. Pri-

R E I S K I I.

¹ Tubalem cum Brietio, Ricciolo, multisque scriptoribus huc retulit auctor, quem ab Hispania Josephus submovet: Bochartus etiam in Asiaticis regiones Pontoque proximas rejecit, ex argumentis non levibus, & Askenazen ad Bithyniæ, Phrygiæ ad Pontiviciniam collocavit. Adeo gentium plerarumque nobiliorum origines & migrationes multis tenebris involvuntur. Josephus Lib. VII. Antiq. Japheto hujusque posteris occidentem ac septentrionem vendicat, ut illi à Tauro & Amano montibus Asiæ ad Ta-

nain, porro in Europam usque ad Gades pervenerint: a Hinc *uni ex hujus nepotibus Tarsi* primæ in Hispaniam ductæ Colonie à Bocharto tribuuntur. Quo enim quemque fors & Deus tulit, hanc terram cum suis occupavit, ut tam maritima, quam mediterranea loca cultoribus replerentur, inquit Josephus Lib. VI. Interim conjecturæ in obscuro negotio quantum valcant, Ludov. Molina docet de origine ac natura Hispanorum veterum multa commentatus, incerta etiam quandoque fabulis non vacua. b Tantis autem regnorum numerus una Hispania pendet

a Tarsis in Hispania primus, b Plura Hispan. regna.

Phœnices in Hispania.

III. Primi exterorum post hominum memoriam ad Celtas in Hispaniam venere *Phœnices*, à *Tyro*, mare Internum huc usque & ad Gadeis navigantes; partemque Bæticiæ, quæ postea *Turditania* dicta fuit, occupantes; ut ex *Diodoro* atque *Strabone* discimus.

Græcorum in Hispania Colonia.

IV. *Græci* postmodum à *Massilia* colonias deduxerunt inter *Pyrenæum* & *Iberum*, *Rhodam* & *Emporias*: quæ opida etiam nunc vocantur vulgo *Rosas* & *Empullias*. Interiora etiam Græcos quosdam incoluisse, indicat corruptum (ut vult *Silius Poëta*) nomen *Graviorum* quasi *Graiorum*: Græcorumque castellum *Tyde*, vulgo nunc *Tuy*, in ea parte *Tarraconensis*, quæ hodiè est *Gallecia*.

Carthaginiensis in Hispania.

V. Postea *Carthaginienses* majorem ejus partem tenuere, ad Internum mare, *Amilcare* eam occupante.

A Romanis subacta.

VI. Secundo bello Punico, superatis atque expulsis Pœnis, tota *Romanorum* facta est. Sub quorum Imperio, tribus provinciis distincta mansit, usque ad *Honorii* Imperatoris tempestatem; quum *Gothi* ac *Vandali*, Germanica utraque gens, circa annum Christi CCCC. eam invadentes, dictas provincias in tria Regna distribuerent. ^a

A Saracenis & Mauris occupata.

VII. Deinde vero *Saraceni* cum *Mauris*, circa annum 1500. invecti, totâ Hispaniâ direptâ, complura in ea Regna instituerunt; *Christianis*, id est, *Gothorum* reliquiis, in *Asturiam* ac *Legionem*, regiones natura locorum munitas, compulsi. Regnorum numerus tandem crevit ad XIV; quorum nomina hæc recensentur; *Legio*, *Galle-*

XIV. Hispania regna.

pendet à diversis gentium exterarum migrationibus bellicisque occupationibus, quibus quam hæc regio lacerata fuerit, docent *Vaseus*, *Mariana*, *Cluverius*, pluresque alii. Primus regna cuncta Hispanica in unum redacta tenuit *Philippus II.* tribusque galeis sesto suo impostis illa representare voluit, cum duabus antea reges uterentur. Triplex vero titulus, quo tot regna continerent, dubitationis non parum nostro tempore habet, ne quidem locum, regno *Portugalliæ*, multisque provinciis avulsis. Interim *Hispani* adhuc habent, cur regnis & regionibus suo imperio subjectis nunquam solem occidere dicant, regemque *Hispaniarum* numero plurali offerant.

BUNONIS.

^a *Vandali* primum *Gunderico* a duce *Hispanias* occuparunt anno Salutis ccccxi. ^b Hos paulò post iis terris eiecit *Athaulfus* *Westgothorum* seu *Visigothorum* rex; ibique regnum constituit, quod duravit usque ad annum Christi

dccxx. Ultimus *Gothorum* rex ibi fuit *Rodericus*, homo turpissimus, qui à *Mauris* per *Iulianum* Comitem evocatis regno & vita exutus fuit. ^d Ita *Mauri* *Visigothorum* regno delecto maximam partem *Hispaniæ* occuparunt. *Pelagius* tamen ^e *Gothorum* reliquias collegit apud *Astures*, qui rex, à suis salutaris, *Legione* civitate *Mauris* crepta, regni sedem ibi fixit.

HEKELII.

^a *Modigifili* Filiò.

^b Conf. *Alberti Kranzi* Lib. I. *Wandalicæ* cap. xxvi. seq. p. 18. Ubi imprimis *Valentianæ* Civitatem, *Galliarum Hispaniarumque* mediam, patientibus *Romanis*, à *Vandalis* tunc captam esse narrat.

^c In bellis quidem durus, & ad negotia expeditus, sed alias turpissimus homo, & in moribus vitiosus Antecessorem suum, *Witizam*, superans longissime.

^d Postquam regnavit annos quatuor.

^e Fidelissimus *Legionensis* Episcopus.

HEKE.

Gallacia, Portugallia, Algarbia, Andalusia, Granata, Murcia, Valentia, Arragonia, Catalonia, Navarra, Castilia Vetus; Castilia Nova; quod Toletanum Regnum; & Balears Insulae, vulgò Majorca & Minorca dictæ; quæ unà cum Ebuso insula, vulgò nunc Ivica, unum Regnum conficiunt. Ex his postea durabili titulo, ad hoc nostrum sæculum, clara fuere tria; Castilia, Arragonia & Portugallia.

VIII. *Legionis* Regnum, vulgò *Leon*, constituere reliquias Gothorum, à Mauris, ut dictum, in ea loca compulsæ. At *Ferdinandus I.* Legioni per matrimonium, juncta Castilia, uno nomine *Castiliam* appellavit Regnum suum. Huic postea, devictis ac pulsis Mauris, accesserunt, *Gallacia, Andalusia, Granata, Murcia*, ac *Navarra*. *Navarrae* autem Regnum sinitium cepit anno 1000. quum *Enecus, Bigorria* (pars est Galliae Aquitanicæ) Comes, transgressus Pyrenæum Mauris ejectis, Regem se constitueret. Post hunc *Henricus IV.* Castiliae Rex armis occupatum Navarrae Regnum, suo Imperio adjecit. g

Regnum Legionis & Castiliae.

Navarrae regnum.

IX. *Arragonia* Rex primus factus est *Ramirus*, Sanctii Magni, Navarrae Regis, filius spurcius, anno 1094. Huic deinde titulo annexæ sunt *Catalonia & Valentia*. *Jacobus* autem Rex anno 1212. *Insulas Balears* suis armis occupatas, Arragoniae Regno fideique Christianae adjecit. Tandem *Ferdinandus V.* Caroli V. avus maternus, Castellae & Navarrae Rex, per matrimonium Castellae junxit Regnum Arragoniae. Hic tandem Mauros, quos *Ferdinandus III.* in Granatense Regnum compulerat, omnemque unam Judæorum gentem, totam Hispaniam anno 1492. expulit.

Arragoniae regnum.

Mauri ex omni Hispania ejecti.

X. *Portugalliae* Regnum cepit initium ad hunc modum. Quum *Henricus b Lotharingiae Comes* res ingentes contra Mauros in Hispania gessisset, præmium virtutis ac laborum *Alfonsus VI.* Castellae Rex, *Tiresiam* filiam notham ei dedit in matrimonium; dotemque apposuit eam Hispaniae partem, quæ nunc *Portugallia* dicitur. Hujus filius *Alfonsus I.* cum quinque Reges Maurorum uno prælio fudisset, Rex primus *Portugalliae* appellatus est anno 1139. habuitque successores continuam seriem, donec ultimo Rege *Sebastia-*

Portugalliae regnum.

Portugalliae Rex primus.

HEKELII.

f Quod inter Montes conclusum est, secundum Job. Henr. Alstedii calculum.

g Hoc Regnum, Maginò scribente, habet

annuum proventum Ducatorum aureorum circiter centum millium.

b Dux Lotharingiae & Limburgi Comes.

i Ab Exercitu.

K

BUNO.

Sebastiano in Africa cæso, Regnum ad Regem Castellæ recidit. [¶]
 XI. Hac igitur ratione cuncta Hispaniæ Regna ad unum corpus
 rediere; caputque unum tota Hispania agnoscit: qui nunc est Phi-
 lippus IV. Hispaniarum potius, quam Castellæ titulo gaudens.
 At operæ pretium est, tanquam in tabula cognoscere, quo titulo
 Rex Hispaniarum, quamque terrarum suarum possideat. Triplici
 igitur titulo tenet quicquid tenet; *Castellæ, Arragoniæ, & Portu-*
galliæ. Sub *Castellæ* regno sunt: *Dux Castellæ, Legio, Asturia,*
Gallæcia, Extremadura: Andalusia, Granata, Murcia, Bisca-
sule Canariæ, America, Insule Philippinæ. Sub regno *Arrago-*
niæ; ipsa *Arragonia, Catalonia, Valentia, Insule Balears,* quæ
 Majorca & Minorca: *Regnum Neapolitanum, Sicilia, Sardinia.*
 Sub regno *Portugalliæ;* ipsa *Portugallia, Algarbia, Guinea,*
Æthiopia, India Orientalis, Brasilia, insule Moluccæ. De cæ-
 tero, in ipsis Hispaniis Duces numerantur x x i v. At id maximè
 mireris; reperiri heic, quod haud facile alias toto orbe terrarum,
 scilicet Ducem in Portugallia, nomine Brigantinum, cui tertia
 pars Regni pareat. Porro Archiepiscopatus in universa Hispania
 sunt x i i: Episcopatus l v. ^γ

Sub Castellæ
 regno quæ-
 runt.

Quæ sub
 regno Arra-
 goniæ.

Quæ sub
 Portugalliæ.

CAP.

BUNONIS.

¶ Portugallia ab urbe Porto, & vicino pago
 Cale, & primum dicta Pormicalia: quod nomen
 innotuit circa annum Christi D. postea vero mu-
 tata litera Portugallia appellata. *Voss. lib. I. Idol. 34.*
Sebastianus Portugalliæ Rex x x i v. annorum ju-
venis in Mauritaniam trajecit, Mahumedem
in regnum reducturus, qui à patruo Abdelme-
lecho erat pulsus. Sed prælio commissio Seba-
stianus cum omni sua nobilitate periit, Abdel-
melech victor apoplexia, dum pugnatur, mor-
ritur. Muhamedes paludibus mergitur; atque
ita tres Reges uno in prælio interiit. Successit
Sebastiano ipsius patruus magnus Henricus.
 Post obitum *Philippus II.* Portugalliam occu-
 pavit anno C. 1580. Atque sic tota Hispania
 ad Monarchiam, quam habuit sub Gothis, re-
 diit. Sed *Johannes Dux Brigantinus* nuper anno
 hujus seculi xl, titulum Regis Portugalliæ &
 coronam, in scio Philippo IV. Hisp. Rege,

usurpare cœpit. Ejus filius *Alphonsus* defuncto
 patre Portugalliæ præfuit: sed ob crudelitatem
 regimine amotus est; regnumque hodie admi-
 nistrat ejus frater *Petrus.* ^l

γ *Mediolanensem* tamen Ducatum Hispaniæ Rex
 lege beneficiaria ab Imperio habet Romano.
Burgundiæ Comitatum ejusdem Imperii Romani
 ipse Hispanus agnoscit regionem. Neque Pro-
 vinciam Belgicæ per *Carolus V.* Imperatorem
 esse desierunt in jure Imperii.

HEKELI.

k Qui olim piscationis gratiâ frequentari
 solebat, indeque tanta hominum multitudo
 confluit, ut in civitatem opulentissimam eva-
 serit.

l Qui ex prægnantibus causis augustissimum
 Regis Titulum adhuc modestè detrectat, & Re-
 gens Portugalliæ Princeps salutarî saltém deside-
 rat.

BUNO

C A P. VI.

De Urbibus, Portubus, & Academiis hodiè claris.

I.

URbes in Hispania nunc celebres sunt *Barcino*, vulgo *Barcelo-*
na, *Cataloniae* caput; parvum quondam opidum, nunc ce-
lebre Emporium; licet portus commoditate destituatur; eoque na-
ves sæpè in statione tempestatibus pereant. * 1

II. *Cæsar-*

B U N O N I S.

a *Catalonia* nomen habet à *Gothis* & *Alanis*,
quasi dicas, *Gothalania*; inter Pyrenæos mon-
tes, Mare Mediterraneum, Iberum & Cingam
fluvios est sita. Forma ejus Triangularis est, à
salfulæ fontibus ad Iberum fluvium se exten-
dens. *a* Habet secundum Boterum, unum Du-
ratum *Cardone*, tres Marchionatus; x i i. Co-
mitatus, multas Baronias, & Dominia. Inco-
rarum p c. millia esse perhibentur; inter quos
c. millia Gallorum, aut Gallicæ originis sunt,
qui agriculturam, pecuariam & artes mechani-
cas tractant. Non enim est ulla regio Hispaniæ,
in qua opificum industria artes solertius & dili-
gentius excoluntur. Civitates & municipia mu-
nis cincta habet lvi, ex quibus præcipua sunt
Barcino ab Hamilcare Carthaginiensi, cogno-
mento *Barca*, condita & nominata est. Dicta
quoque est *Faventia Colonia*, & *Julia Augusta*.
Anno salutis 805, à Ludovico Pio imperatore
victis Mauris, recuperata est; Habet pontem
occl. passuum in mare se extendentem, contra
rim ventorum naves infestantium exstructum.
Habet etiam geminos amnes, *Betullum* vulgo
odie *Besontem* ab Oriente; ab Occasu *Rubrica-*
um sive *Lobrogatum*. Comparatur hæc urbs *b* ma-
gnitudine, non tamen frequentia civium, cum
Neapoli. *c* *Tarraco*, sive *Tarragona*, de qua
supra cap. iv. *d* *Dertosa* sive *Tortosa* ad Iberum
sitâ, in quo pons navalis, magno artificio ex-
structus. Duo sunt in hac urbe castella è dia-
metro ædificata, & *Academia*. *e* *Girona*, olim
Gerunda, Ausetanorum caput, colliculo impo-
sita, forma triquetra, fluminibus *Unda*, vulgo
Omtiar & *Ter*, alluitur: Medio fere itinere jacet
inter *Ruscinomen* ad Boream & *Barcinomen* ad
Meridiem x i i. leucis. *f* *Lerida* olim *Ilerda*.
Cardona ejusdem nominis ducatus caput; ubi

tria notanda; *Mons*, cujus terra similis est fari-
næ, *Fons*, vini rubri colorem ostendens; *Sal*,
diversorum colorum, qui confusus, niveus
comparat. Cæterum h *Monferrato* sive *Monte*
Serrato, editissima rupes, cujus altitudo duo-
rum milliarium, & circumferentia quatuor
est locus celebris. Hic scilicet *Ignatius Lojola*
multa prece fletuque se Deo & B. Virgini devo-
vit: Hinc ad Societatem Jesu fundandam pro-
diit c anno c l o l o x x i i.

H E K E L I I.

a Regio ipsa ut plurimum sterilis est, ac
magis fructuum, quàm frugum abundans &
arborum Sylvestrium, quàm domesticorum.
Undè quæstum potius ex Mari faciunt accolæ,
quàm ex terrâ.

b Dives.

c Et quidem secundum *Bucholcevi* calculum.

R E I S K I I.

i Sicuti regna Hispanica bene multa diversas
gentium occupationes & colonias, sic urbes
etiam harumque nomina suos auctores vârios,
Pœnos nempe, Romanos, Arabes, Gothos,
aliosque satis perspicue testantur. Quam vero
copiosa hæc annotandi materia sese offert?
i Urbibus insignioribus Petrus du Val certa mo-
net imponi epitheta, ut unam Hispaliem em-
porium, Granadam magnam, Valentiam for-
mosam, Barcelonam divitem, Saragossam fa-
turam, Valadolitum nobilem, Toletum vete-
rem, & Madritum regiam Hispani jactitent.
Huic *k* Arces regiar vicinæ adjacent, ex iisque
famosissimum *Escuriale*, monasterio religiosi
S. Hieronymi destinato celebre, sed bibliotheca
magno altari, & Pantheo ac sepultura regum
celebrius, à Philippo II. sex millionibus impen-
sis intra x x i. annos conditum, ut *Ægyptiis*,
Græcis,

K 2

a Catalonia. *b* Barcino seu Barcelona. *c* Tarraco. *d* Dertosi. *e* Girona. *f* Lerida.
g Cardona. *h* Monferrato. *i* Urbium epitheta. *k* Arces regiar.

Arragonia
Cæsar-Augusta.

Navarræ
Pompejopolis.

Valentia.

II. *Cæsar-Augusta*, vulgo *Saragoça*^d, *Arragoniæ* caput magnificentissima totius Hispaniæ urbs.^β

III. *Pompejon*, sive *Pompejopolis*, vulgo *Pompejona*, caput regni *Navarræ*.^γ

IV. *Valentia*, caput olim Regni, nunc fructuum varietate Hispanicarum amœnissima.^δ

V. *Mur-*

Græcis, Romanisque templis & fabricis non cedit, sed facile præstet. De Archiepiscopatibus regni & Episcopatibus scriptores antea citatos conferat, cui lubet. a Catalonia rebellis A. 1640. ducem Andegavensem sibi principem adsumsit: Unde comitatus Ruscinonensis (de Roussillon) regio Pyrenæis montibus conclusa, cum Perpiniaco Fortalitio, clave ad Hispaniam penetrandam paratissima penes regem Galliarum per Pyrenæos articulos mansit. Hanc secuta b Portugallia Johannem Braganziæ ducem regno admovit, illoque Philippum IV. exiit. Unde bellum exarserat per annos XXVIII. gestum, sed A. 1668. pace publica extinctum. De inquisitione Hispanica Ludov. à Carmo tres libros in fol. Madrid. de Antipathia Gallorum & Hispanorum Carol. Garfias librum in 12. Venet. divulgavit. c Lingua Hispanica latinæ veteris propago dialectos quatuor fovet, (1) Castellanam purissimam, (2) Andalusicam, (3) Portugalicam, (4) Granadensem. Vid. Becman Geograph. c. IX. sect. 3.

BUNONIS.

β *Arragonia* nomen videtur habere à *Tarracone* civitate, quasi dicas *Tarraconia*, vel à flumine *Arragone*. Termini ejus à Septentrione & Ortum sunt Navarra, montes Pyrenæi & Catalonia, à Meridie Valentia, ab Occasu Castilia. *Cæsar-Augusta* Romanorum colonia, prius *Salduba* dicta, sita est inter Barcinonem ad Ortum 44. & Burgos in occasum æstivum 52. leucis, à Valentia 60. à Toledo 64. Pontem habet lapideum, quo Iberus transitur, cum Reginoburgensi conferendum. Anno salutis c. lxxviii. victis Mauris, una cum aliis opidis à Christianis recepta est. Hodie magnificentiam urbis augent Academia, arx, & curia publica. Clara in hoc regno loca sunt, d *Huesca*, olim *Osca*, in qua Sertorius Hispanorum Principum filios obsides literis erudiri voluit. Habet Academiam antiquam. e *Balbastro*, Latinis *Balbastrium*, ad Verum amnem agro & oleo dives. f *Jaca* ad Arragonem fluvium sub Pyrenæis montibus sita,

Navarræ regno vicina. Huic Philippus II. Hisp. Rex Castellum junxit contra Arragonenses, quibus Castiliani admodum infensi sunt, adeo, ut malitiosum hominem proverbio dicant, quasi *Arragonensem*. g *Fraga*, olim *Gallia Flavia* ad Cingam fluvium, ubi croci magnus est proventus. h *Venasca*, Galliarum regno contermina, castellum habet, in cujus muris tormentorum loco sunt lapides. i *Calatajut* haud procul ab antiqua *Bibili*. k *Monsonium* seu *Monçon*, ubi procerum Arragoniæ habentur conventus.

γ *Navarræ* regnum à Pyrenæis montibus incipit, & descendit ad Iberum fluvium, magna tamen ex parte montibus conclusum. Regnum hoc ante annos c. l. Ferdinandus Catholicus pene omne occupavit, quem *Johannes Albrechtus Navarræ Rex*, Ludovico XII. Galliarum Regi opem ferens, à Julio II. Papa proscriptus & excommunicatus esset. Eadem forma adhuc hodie possidet Hispanus, exceptis paucis locis, quæ Galliarum Regi supersunt, & vix sextam regni partem faciunt. l *Pompejopolis* ad Argam flumen, haud longe à Pyrenæis montibus sita, inter *Cæsar-Augustam* 30. & *Bajonam* urbem Aquitaniæ 20. leucis; haud dubiè à Cn. *Pompejo* Magno nomen habet, qui cum *Metello* res magnas in his oris contra Sertorium gessit. *Strabo Pompeji tropæa* vocat. *Alphonfus Rex* eam anno Christi 1066. una cum *Jaca*, *Virovesca* & aliis opidis, Mauris ejectis recepit. Hodie firmo muro & duobus castellis munita. Hic m *Ignatius Lojola* pugnans vulneratus bellum amplius sequi non potuit; vitam igitur amplexus monasticam, ordinem Jesuitarum instituit: Reliqua Navarræ loca non sunt adeò clara.

δ *Valentiæ* regnum inter Murciam & Cataloniam sita limites habet ad Orientem mare Mediterraneum, ad Septentrionem Arragoniam & Cataloniam, ad Occasum utramque Castellam, ad Meridiem Murcia regnum. Longitudo ejus, est 1x. latitudo xvii. leucarum. Duos habet sinus, *Sucronensem* & *Illicitanum*; n *Portus* quatuor *Vineri*, *Denix*, *Xabia*; & *Alicante*; & fluvios principes quinque, *Migliar*, *Morvedre*, *Gualdal-*

a Catalonia. b Portugallia. c Lingua Hispanica. d Huesca seu Osca. e Balbastro. f Jaca. g Fraga. h Venasca. i Calatajut. k Monsonium. l Pompejopolis, m Ignatius Lojola. n Valentia urbs.

V. *Murcia*, caput Regni: Hortus totius Hispaniæ vocatur. *Murcia.*

Carthago nova, vulgo *Carthagena*, optimus Hispaniæ, ad mare Internum, portus.

VI. *Granata*, caput regni, splendida atque ampla urbs. *Granata.*

VII. *Hispa-*

Gualdaviar, *Xucar*, *Segura*. Nomen regni laud dubie sumptum ab urbe *Valentia*, Romanorum olim colonia, quæ tribus millibus passuum à mari submota inter Turix ostium & sinum Sucronensem à Bareione 49. leuis in Meridiem, à Toletis 60. in ortum, tota Cæsar Augusta, à Dianio 10. in Borea sita est, Cæli solique temperie nec felici Campaniæ cedit, unde *Formosa* cognominatur. Illustris est frequenti nobilitate, & Academia; origine *Ludovici Viris*, & duorum Pontificum *Calixti III.* & *Alexandri VI.* e Non longe hinc distat lacus *Albufera*; & *Porto el grajo*, pagus munitus, ubi pons 150. passuum in mare protensus. Loca præterea clara hic sunt. *b Saguntum* supra memoratum. *c Denia* duos habens portus & speculam in mare prominentem. *d Alicante* vino generoso notissima. *e Guardamar* Salis proventu dives. *f Peniscola* ad mare, in sepulo Pyramidali sita, refugium *Benedicti XIII.* Papæ, quum Constantiæ honore Papali esset privatus.

HEKELII.

d Seu *Saragosa*.

e Conf. *Thomæ Lansu* Orat. pro Hispaniâ in Consultat. de Principatu inter Provincias Europe p. 267. Edition. tert.

BUNONIS.

e *g Murcia* regnum ad Mare Mediterraneum situm limites habet Granatam ab Occidente, Castiliam Novam & Valentiam à Septentrione, ab Ortus & Meridie Mare Mediterraneum ad sinum Virgitanum & Promontorium *Cabo de Palos*. Nomen habet à civitate *Murcia* f, quæ 9. leucis à Carthagine nova distans anno Salutis c 10 c c l x v, Mauris pulsus recuperata est ab Hispanis. *Alphonfi Castiliæ* Regis, Astronomi celeberrimi, à quo Tabulæ *Alphonfiæ*, sepulchro nobilitata. *g h Carthago Nova* & *Spartaria*, à sparti copia cognominata, ab *Afrubale* Carthaginensium duce paulo ante bellum Punicum II. in Peninsula exstructa, distat à Mureia urbe X. leucis in Ortum; *Valentia* xxxiii. in Meridiem. Habet optimum totius Hispaniæ ad Mare Internum portum c c. triremium capa-

cem. Magna ibi est scombrorum piscatio, qui vicinæ insulæ *Scombraria* nomen dederunt; *Scipio* hanc urbem eodem, quo venit die, præter omnium expectationem cepit: & virginem captivam *Allucii*, Celtiberorum Principis, eximia formæ sponfam, intactam ipsi parentibusque restituit; & eo facto animos hostium sibi devinxit. Carthagine v r. leucis distat k *Almacarron* castellum, ubi aluminis uber proventus. *Vera* vel *Bera* urbs, olim l *Virgi*, unde m *Sinus Virgitanus* dictus, inter Carthaginem novam ix. leucis, & promontorium *Charidemum* v. in confinio regni Mureiensis & Granatensis sita.

§ *Granatæ regnum* ab ortu habet *Murciam*, à Septentrione *Castiliam Novam*, ab Occidente *Andaluziam*, à Meridie mare *Ibericum*. Ejus longitudo lx. Latitudo xxv. ambitus c c x x x. leucarum esse dicitur. Nomen habet à metropoli n *Granata*, quasi *Garnata*: lingua enim *Punica* *Gar* significat antrum, & *Nata*, nymphæ nomen est, quæ ibi colebatur, quasi dicas *Antrum Nata*. Alii à *cocco*, ejus ibi copia: Hispani *Cranam* vocant, alii à mali *Punici* similitudine derivant: hoc enim, ut granis & acinis referunt, sic urbs *Granata*, ejus insignia malum *Punicum*, densissimas domos habet, & dehiscentis granati quasi similitudinem, urbs ista sexaginta millia domorum complectebatur.

h Hanc quum *Mauri* una eum regno plures quam septingentos annos tenuissent, *Ferdinandus Catholicus* anno c 10 c c c c x c i x. inde & ex universa Hispania eos, & cum iisdem c x x i v. millia *Judæorum*, eiecit. Ut à Christianis *Hierosolyma*; ita hæc civitas à Mauris desideratur, adeo, ut ob ejus amissionem singulis diebus *Veneris* vexilla sua abscondant. Hodie urbs illa habet *Academiæ*. Ætate reliquas superat Hispaniæ civitates salubritate aëris & numero fontium, quorum x. millia numerantur. Est quoque in hoc regno ad mare o *Malaga*, totius Hispaniæ armamentarium & propugnaculum contra *Africam*. Habet duo castella sibi invicem imminencia; ab uno ad alterum transitus est inter duos muros; emporium frequens est. A *Malaga* versus Ortum ad Mare est p *Almeria* in solo

K 3

a *Albufera* lacus; b *Saguntus*, c *Denia*. d *Alicante*. e *Guardamar*. f *Peniscola*. g *Murcia*. h *Carthago Nova*. i *Scombraria* insula. k *Almacarron*. l *Virgi*. m *Sinus Virgitanus*. n *Granatæ regnum* & *Urbs*. o *Malaga*. p *Almeria*.

AnJalufia.
Hifpalis.
S. Lucas.
Corduba.
Marcena.

VII. *Hifpalis*, vulgo *Sevilia*, Andalufiæ caput, urbs magnificentiffima, opulentiffimum totius Europæ Emporium. *S. Lucas*, navium ftatio Hifpalenfium. *Corduba*, urbs admodum ampla, at minus populofa. *Marcenæ* opidi ager lectiffimos totius Hifpaniæ fert *Afturcones*. *

VIII. *Toletum*, centrum ferè Hifpaniæ obtinet: omnium maxima ac munitiffima *Madritium*, vulgo *Madrid*, & *Madril*, Regiâ fede nobile opidum. Quinto ab hinc milliario vifitur in *Efcu-riali* fuperbum illud *D. Laurentii Monafterium*, Philippi II. opus, in

folo fertili, falubribus aquis, fructibus oleoque abundanti, fita. Hunc locum quum Chriftiani Mauris eriperent, vas illud è fmaragdo, quod Genuenfes habent, inde afportatum eft. Haud procul à mari & Malaga ad Occafum eft *Munda*, quam antiquam illam à *Mundam* effe, funt qui putant, ad quam Cafar ultimum prælium contra Pompeji liberos commiffit, idque difficillimum. Pompejanorum ad xxx. millia peditum & v. millia ecurum cæfa referuntur. Ea vicinarum urbium metropolis dicitur Straboni. Sed, Mariana telte, *Munda* illa verus hodiè *Rynda la veja* dicitur, ab *Arunda* 2. leucis, à *Munda nova* 3. à *Malaga* 20. millibus paffuum in colle apud fluviolum fita.

H E K E L I I.

f *Ptolemæo* & *Plinio* MURGIS dicta.

g In hâc optima fiunt vafa ex cretâ, & mira Serici quantitas. Regio ipfa autem paucas habet habitationes, easque viles ob montium afperitatem, & ob plantitiem parùm aquis irriguam.

h Leg. *Lanfius* loc. in Not. ad §. IV. Cap. huj. cit. p. 265. feq.

B U N O N I S.

* b *Andalufia* quali *Vandalorum domus* *Vandalen Hufæ* dicta; aliqui tamen à *Vandalia*, & alii à *Vandalicia* derivant, quod Vandali à *Gorhis* ejeti huc confugerunt, antequam in *Africam* trajicerent. Limites habet ab *Ortu* *Granatam*, à *Septentrione* *Castiliam novam*, ab *Occafu* *fluvium Guadianam*; à *Meridie* *mare Ibericum* & *fretum Herculeum*. Terra frumenti, vini, olei, & omnis generis frugum feraciffima eft, unde *Granarium*, *Cella* & *Equile* *Hifpaniæ* dicitur. c *Hifpalis* Romanorum olim colonia, hodiè etiam *literarum ftudiis* & *Academiâ* celebri, inter *Cordubam* ad *Boream* 22. & *Gades* ad *Me-*

ridiem 19. leucis, à *Granata* 36. in *Ocafum*, *Ulyffiponem* verlus 63. à *Toledo* 72. in *Auftrum* ad *Bætim* fita eft. Anno *Salutis* clō cccxlviii. à *Ferdinando* Rege, ejetiis Mauris, recepta. De hac urbe *Hifpanorum* eft proverbium: *Cui Deus favet, ei dat domum Hifpali*. Item, fi cui bene precari volunt, dicunt: *Faxit Deus, ut Hifpali victum habeas & amictum*. *Hifpalenfis* olim eruditione clarus fuit d *Ifidorus* *Epifcopus*: Item nuper e *Benedictus Arias Montanus*, ejus *induftriæ* maximam partem debetur *Opus Regium Sacra Biblia* continens. *S. Lucas* olim dictum eft f *Fanum Luciferi*. g *Corduba* quoque ad *Bætim* fita *Aftigi* finitima eft 8. leucis diftans, gloria & potentia olim celebri. i *Plinius* *coloniâ Patri- ciam* cognominatam fcribit. h *Senecæ* hæc, patrem & filium, & i *Lucanum* *Senecæ Philofophi* è fratre nepotem, alumnos habuit. Hic quoque vixiffe accepimus k *Avicennam*, l *Averroëm* & m *Rafes*, *Medicos* ac *Philofophos* eximios. Urbs hodiè admodum ampla quidem eft k, fed non adeò frequens. Hic equile regium eft *ducentis* & pluribus equis educandis fufficiens. Hic quoque inventa eft ars præparandi corii, quod inde vulgò dicitur *Corduan*. Sunt ibi præterea n *Nebriffa*, nunc *Lebrixa*, o *Ælii illius Antonii* patria, qui duas decades de rebus geftis *Ferdinandi* *Catholici* fcripfit. p *Offuna* *Academiâ* nobilis. *Xeres de la frontera*. Non longè hinc *Rodericus* *Gorhorum* in *Hifpania* rex ultimus à *Mauris* cæfus eft, & imperium ad *Saracenos* tranflatum. q *Marcena* in *Hifpalenfi* territorio eft.

H E K E L I I.

i Vid. *D. Magni Anfonii*, *Burdigalenfis*, *Ordo Nobilium Urbium*, v. 84. feq.

k Et aquis dives, amœniffimisque hortis ornata.

B U N O-

a *Munda*. b *Andalufiæ* regnum. c *Hifpalis*. d *Ifidorus* *Hifpalenfis*. e *B. Arias Montanus*. f *Fanum Luciferi*. g *Corduba*. h *Seneca*. i *Lucanus*. k *Avicenna*. l *Averroës*. m *Rafes*. n *Nebriffa*. o *Ælius Antonius*. p *Offuna*. q *Marcena*.

in memoriam victoriæ adversus Gallos, ad *S. Quintinum* in Picardîa, anno *CLD LVII*. obtenta exstructum. ⁹

IX. Burgi, vulgo *Burgos*, Castellæ veteris caput, opidum ^{Burgi.} antiquitate & magnitudine celebre. *Valliadolid* inter nitidissimas ^{Valliadolid.} Europæ urbes censetur. ¹

X. Compostellam Gallæciæ caput, aliàs vulgo *S. Jago*, ^{D. Ja-} ^{Compostellæ} ^{Gallæciæ.} ^{cobi}

BUNONIS.

⁹ *Castilia Nova* confinem habet Castiliam Veterem à septentrione altissimis montibus separata; ab Occasu Portugalliam, à Meridie Eitremaduram, Andalusiã & Granatam, ab Oriente Murciam & Valentiam. Salubritate aëris & soli bonitate præstat Castiliæ Veteri. ^a *Toletum* l Castiliæ novæ metropolis, & olim regum Gothorum sedes. Unde *regnum* istud quoque *Toletanum* appellatur. ^m Urbis hujus majorem partem cingit *Tagus* fluvius, reliquum muris & 150. turribus munitum est. ⁿ Sita est inter *Burgos* ad Boream & *Cordubam* ad Meridiem 50. leucis, inter *Valentiam* ad Ortum 60. & *Olyssiponem* ad Occasum 83. à *Madrito* 12. Hic ^b *Alphonsus* Rex Tabulas suas Astronomicas confecit. Ejus Archiepiscopus primus est Hispaniæ Castiliæque Cancellarius. ^o Hic quoque Academia antiqua florer. Urbs hæc Anno Salutis *CLXXXV*. ab *Alphonso VI*. Mauris pulsus recuperata est. ^c *Madritum* quidam volunt esse antiquam illam ^d *Mantua* Carpetanorum, cujus vestigia reliqua sunt in *Villa Mantua* pago apud *Madritum*. Urbs hæc sita est in clivo ad Septentrionem, cujus radices alluit ^e *Xarama* amnis, saxeo ponte pervius. Aër hic maximè salubris est, cujus beneficio *Carolus V.* Imperator quartana liberatus scribitur. Circumjacens territorium abundat silicibus, unde *Mennæ* poëtæ dicitur igne cincta. *Madrito* duabus leucis abest hortus regius ^f *Pardo*. In *Monasterium* illud *S. Laurentii* ajunt Regem infumisse ducenties centena millia coronatorum sive viginti milliones.

^g *Castilia Vetus* limites habet à Septentrione Asturicam & *Biscajam*, ab Occasu *Lusitaniam*, à Meridie *Castiliam Novam*, ab Ortu *Arragoniam* & *Navarram*. ^h *Burgi* regia jacet ad rapidum flumen ⁱ *Relanzon* inter *Cæsaream Augustam* ad ortum 52. leucis, & *Legionem* ad Occasum 33. ac inter *Toletum* ad Meridiem 51.

Flaviobrigam ad *Coream* & *Cæc.* 31. p. Ejus Archipræsul olim cum *Toletano* de primatu contendit. ^q Urbem hanc à Saracenis captam *Alphonfus VII.* Arragoniæ Rex in libertatem asseruit anno salutis *CLXCVI*. Non longè à *Burgis* fons est profluvium alvi sistens. ^k *Valdoleum*, sive *Valiadoleum* vulgò *Valliadolid*, pulcherrima Hispaniæ urbs ad *Pisurgam* fluvium sita, à Regibus propter hororum fontiumque amœnitatem, rerum omnium copiam libenter inhabitata; clara alioquin Academia, civilitate morumque comitate nulli cedit Hispaniæ civitati, licet ab Hispanis vocetur *Villa*. Sunt porro in hoc regno urbes celebriores ^l *Segovia*, *laboriosa* dicta; nemo enim ibi conspicitur mendicus; nisi qui per ætatem aut morbum ad opus non est idoneus. ^m *Osma* ad *Durium* fl. ubi Academia. ⁿ *Alba* sive *Alva*, unde duces *Albani* nomen habent. ^o *Cocca* editiori loco sita, gentis *Ascale* sedes; alioquin mala mansio dicitur Principum; nam non longè hinc abest arx, in qua ^p *Philippus Austriacus* *Mauritii* frater *Lovanio* à Duce *Albano* abductus, inclusus & detentus fuit. ^q *Logrono* olim *Juliobriga*, à *Carolo V.* ob fidem immunitatibus donata.

HEKELII.

^l Græcis *Τάλητον*.
^m *Ptolemæo* & *Livio* CARPITANORUM
Urbs est.

ⁿ Perampla quidem est Civitas, & diversis *Conciliis* clara; sed situ inæquali, nunc quidem altiore, nunc humiliore.

^o Et tam in spiritualibus, quàm in temporalibus XVII. Terris murò percinctis moderatur.

^p Urbs benè ædificata est; tamen vias angustas potiùs habeat. Montibus etiam circumambitur, quò fit, ut breviorum videant lucem, quàm situs fert, magisque persentiant frigus.

^q Continentur autem sub ejus *Dicæceli* 150. Oppida.

BUNO-

^a *Toletum*. ^b *Tabulæ Alphonsinæ*. ^c *Madritum*. ^d *Mantua Carpetanorum*. ^e *Xarama* fl.
^f *Pardo* hortus. ^g *Castilia Vetus*. ^h *Burgi*. ⁱ *Relanzon* fl. ^k *Valliadolid*,
^l *Segovia*. ^m *Osma*. ⁿ *Alva*. ^o *Cocca*. ^p *Philippus Austriacus*. ^q *Longrono*.

cobi Apostoli ^r ossa, ut creditur, ibi sita, claram effecerunt. *

Olyssipo.

XI. *Olyssipo*, vulgo Hispanis *Lisbona*, incolis Portugallis *Lisboa*; Portugallici regni caput, urbs magna, populosa, negotiationibus celeberrima. ^λ

XII. *Por-*

BUNONIS.

* *Gallæcia* à *Gallaicis* nomen accepit, à Septentrione Oceanum habet *Cantabricum*; ab Occasu Oceanum; à Meridie *Lusitaniam*, ab ortu *Asturiam* & regnum *Legionis*. Litus hoc frequentes habet sinus. Præcipui regni istius portus sunt a *Corunna* & *Ferol*. In extremo versus occasum litore habet b *Promontorium Celticum*, quod & *Nerium* & *Stabrum* olim dictum est; hodie vulgo vocatur *Cabo Fmis Terræ*. Antiquis scriptoribus hic quoque memoratur c *Flavium Brigantium*, quod aliis hodie est *Betanxos*; aliis *Compostella* Archiepiscopatu & *Academiâ* quoque claret. Celebris hic est d *Bajana*, juxta quam in mari insulæ de *Bajana*, sive *Deorum Ptolemæ*, e *Orense* ad *Minii* ripas opidum nobile, à *Suevis* olim dictum *Warm See*; unde mutata dialecto hodie dicitur *Orense*. Fontem enim habet calidum, cujus aquæ ovis ebullendis infervire possunt.

λ f *Portugallia* nonnullis dicta videtur, quasi portus *Gallæciæ*, ab opido *Porto*, quod ad *Durium* flumen celebrem habet portum. Sed potius à portu & vicino pago *Cale* nomen natum *Portuale*, quod circa annum *Christi* 10 notum erat. *Voss. 1. Idol. 34.* Unde mutata *litera C.* factum *Portugallia*. *Limites* hujus regni sunt à *Septentrione Gallæciæ*, & *Minii* fluvius; ab *Occasu* & *Meridie* *Oceanus Occidentalis*; ab *Oriente* *Castilia*, *Andalusia* & *Extremadura*. *Circuitus* est 10 ccc lxxix. *milliarium*: *longitudo* ccc xx. *latitudo* lx. f

Primaria hujus regni urbs est g *Olyssipo* & *Olyssippo* & *Olyssippo*, *Straboni* *Ὀλύσεια* ad *Tagum* haud procul ab ora occidentia distans, à *Toletano* 83. *leucis*, ab *Hispali* 63. in occasum, à *Sacro promontorio* 30. *Portum* versus in *Borcæm* 50. *Septem* collibus imposita, quinque castellis munita est: ex quibus *Castellum S. Johannis* tot perhibetur instructum æneis tormentis, quot dies habet annus. *Olim* numerarunt ædificia urbana vicies mille: hoc autem tempore numerus multo major est. *Magnificum* & stupendæ structuræ in hac urbe est *Templum Misericordiæ*. *Horreum* item publicum, *Basilica* &

Xenodochæum sunt urbis miracula. *Anno* *Salutis* 10 cxlvi. *Mauri* hac urbe pulsi. *Unius* horæ spatio ab hac urbe abest *Belem* cœnobium opulentum *Dominicanorum*. *Monachi* in eo admodum laute vivunt. *Reges* ibidem sepulti sunt. *Lisbona* quinque milliaribus distans versus austrum *Seutibal*, vulgo *S. Hubes* dictum, ad litus jacet, ubi ingens copia salis conficitur solisque ardore coquitur.

Sunt præterea in eo regno opida clara h *Bracara* hodie *Braga*, inter *Minium* & *Durium*, ea in parte quæ hodiè *interamnis* dicitur, ubi sedes *Archiepiscopi*, qui de primatu *Hispaniæ* cum *Toletano* contendit. *Archiepiscopus* iste *Ecclesiasticus* simul est, & *secularis*. i *Ebora*, *Academia* clara; item k *Conimbrina* ad *Mundam* sive *Mondego* fl. sita, *Academia* celebris est, unde habemus *Collegium Conimbricense*. *Braganza* *Ducis* sedes.

l *Algarbia*, olim regnum, nunc *Lusitiæ* pars est; ab *Occasu* & *Meridie* habet *Oceanum*; ab *Ortu* *Anam* fl. à *Septentrione* *Portugalliam*. *Omnium* *Hispaniæ* provinciarum augustissima est. *Portugalliæ* *Rex* eam dotis loco accepit à *Rege* *Castiliæ*, quum *filiam* ejus notham *Beatricem* uxorem duceret. *Præcipuæ* urbes sunt, *Tavira* seu *Tavila*, regionis *metropolis*, *Silve* seu *Silves*, cujus *episcopus* *Algarbiæ* præsul est. *Pharus* sive *Faro*, & *Portus Magnus*, vulgo *Villa Nova de Portomanno*. *Habet* quoque *Sacrum promontorium*; t in quo *Cœnobium* & *Castellum*. v

m *Legionis* regnum à *Meridie* & *Oriente* *limites* habet *Castiliæ* *Veteris* *fines*; ab *Occidente* *Gallæciam*; à *Septentrione* *Asturiam*. *Ejus* *metropolis*, à qua regio nomen habet, est *Legio*, vulgo *Leon* in sinibus *Asturum*, media ferè inter *Vallisoletum* & *Ovetum*, 22. *leucis* distans, à *Burgis* 33. in *Occidentem*. *Hanc* urbem inter *montes* sitam *Pelagius* primam eripuit *Mauris* anno *Salutis* 10 cc xxii. *Inde* haud procul *castellum* adversus *Barbarorum* *incurSIONES* extruxit, unde *Castellæ* *Comes* dictus. *Hinc* *Castelle* sive *Castiliæ* regni nomen profectum est. *Legio* urbs *templum* habet *insigne*, ubi *Regum* *sepulchra*. *Sunt* hic præterea *urbes* insigniores, *Canora* seu *Samora*, olim *Zenitica* seu *Senitica* ad ripam

a *Corunna* & *Ferol*. b *Promontorium Celticum*. c *Flavium Brigantium*. d *Bajana*. e *Orense*. f *Portugalliæ* regnum. g *Olyssipo*. h *Bracara* sive *Braga*. i *Ebora*. k *Conimbrina*. l *Algarbia*. m *Legio*.

XII. *Portus* ad Oceanum celebres sunt in regno Portugalliae Se-
tubal, Olyssipo ad Tagum, & Porto ad Durium. In Gallæcia Portus Hispania celebrior.
Corunna & Ribadeo. In *Biscaya* Bilbao, & S. Sebastiani. In An-
dalusia S. Lucas de Barrameda *clavis Sevillee*. Gadiz Gibraltar ad
fretum. In Granata ad Internum mare Malaga. In Murcia *Cartage-
na*. In Valentia, *Alicanta & Valentia*. In Catalonia, *Tortosa ad
Iberum, Tarragonam, Barcelona &c.*

XIII. Academiae illustriores sunt, Salamantica & Complutum
in Regno Castellæ, Conimbrica in Portugalliae Regno. ^u

C A P.

ripam Durii; *Asturica*, vulgo *Astorga*; no-
procul à lacu Senabria quem Tera fl. facit; *Pa-
lenia* ad Carionem fl. Academia celebris; *Civi-
dad Rodrigo* adversus incursiones Lusitanorum
munita; *Medina del Campo*, à tributis & vestigi-
galibus immunis &c.

^a *Asturia* regio aspera, montibus sylvisque
horrida, habet ab Occasu Gallæciam; à Meri-
die Castiliam veterem; ab Oriente Biscajam; à
Septentrione mare Cantabricum. In eam regio-
nem & vicinam Gallæciam confugerunt indige-
næ Hispani, quum Mauri omnem ferè occu-
parent Hispaniam. Est vero Asturia velocissimis
equis nobilis, quos *Asturcones* vocant. Dividi-
tur in *Asturiam de Oviedo*, ubi opidum ^b *Ovie-
dum* seu *Ovetum*, ad Devam fl. à Légione 22. leu-
cis distans, Academiam habet, civitas Regia &
Episcoporum bello Saraceno dicta. Et *Astu-
riam de Santillana*, ubi ^c *Lianes* seu *Lianes*, & *San-
tanderum*, seu *S. Andero*, quod *S. Emederii por-
tus* à Mariana appellatur.

^d *Cantabria* hodie dividitur in *Biscajam* & *Gui-
puscoam*. ^e *Biscaya* confines habet Navarram,
Guipuscoam, mare Cantabricum, & Asturiam.
Pars illa, quæ ad Bajonam pertinet; & Regi
Galliæ paret, extendit se usque ad fluvium Iron;
inde altera pars Hispano subjecta est. Lingua
Cantabrica antiqua est, & diversa multum ab
Hispana. Biscajæ metropolis est, ^f *Bilbao* sive
Bibao, ad Nausam fl. quasi dicas *Bellum vadum*.
Condita est hæc urbs, teste Marianâ, anno
Christi 1000. Abest à ^g *Bermeo* seu *Vér-
neo*, quæ est antiqua illa Flaviobriga, 5. leucis
in Occasum, à Burgis 30. in Boream, à litore 2.
ommodè sita est. Per eam merces in reliquam
Hispaniam importantur & exportantur. Malo-
rum aureorum tantus hic est proventus, ut
o. mavedis, quæ levissima ex cupro moneta

est, tot mala emantur aurea, quibus ferendis
unus mulus vix sufficiat. ^h *Guipuscoa* termini sunt
ab Oriente fluvius Vidoso sive Vidorso, & mon-
tes Pyrenæi, à Meridie regnum Navarræ, ab
Occidente Biscaya, à Septentrione mare Canta-
bricum. Ambitus ejus habetur 36. milliarium.
Regio hæc ferri chalybisque ferax est; unde Vul-
cani officinam, Martisque armamentarium na-
tura hic videtur exstruxisse. Fluvius est ⁱ *Chalybs*,
cujus aquâ ferrum optimè induratur. Gens ipsa
rustica & superba est. Metropolis ejus est ^k *To-
losa* ad confluentes Araxis & Oriæ sita, est regionis
conventus sedes. ^l *Placentia* magnam habet mul-
titudinem fabrorum ferrariorum. ^m *Fanum divi
Sebastiani*, hodie *Don Bastia*, portu gaudens am-
plissimo &c. Porrò in ⁿ *Alava* provinciâ metro-
polis est ^o *Vittoria*, nobilibus familiis & merca-
tura clara, antea *Burgus Gasteyx*.

HEKELII.

^r *Hispania* Protèctoris.
^s Et quidem secundum *Boteri* sententiam.
^s Sive *Ulyxippona*, sic dicta, quòd ab *Ulyssè*
sit condita. Ideoque dicitur *Straboni* Lib. III.
p. 270. *Odysseia*, h. e. *Ulyssèa Urbs*.
^t Vulgò *Cabo San Vincenzo* dictum.
^v Non solum, sed & tuta Navium statio est.

BUNONIS.

^u ^p *Salamanca* vel *Salamantica* in Castilia vetere
à Vallisoleto 22. leucis in Meridiem Placentiam
versus ad Tormis fluvii ripam sita, qui se cum
Durio postea miscet. Academia hæc ex Balentia
urbe eò translata est anno Christi 1000.
^q *Complutum* olim, hodie *Alcala de Henares*, ab
amne Henares urbis muros alluente appellatur.
Sita in Castilia Nova 6. leucis à Madrito, haud
longè ab Ortu Tagi. Celebrem hanc Acade-
miam

^a Asturia. ^b Oviedum op. ^c Lianes & S. Andero. op. ^d Cantabria. ^e Biscaya. ^f Bilbao. ^g Flavio-
briga, Bermeo. ^h Guipuscoa. ⁱ Chalybs flavius. ^k Tolosa. ^l Placentia. ^m Fanum
S. Sebastiani. ⁿ Alava. ^o Vittoria. ^p Salamantica. ^q Complutum.

miam x in primis reddiderunt a *Biblia Complutensia* polyglotta, anno Christi cIo Io xv. sumtibus Francisci Ximenii Archiepiscopi Toletani ibidem excusa. b *Comimbria* Academia fundata est à Johanne III. Rege Portugalliae anno Christi cIo cc xii. y Reliquae Academiae, quae in Hispania sunt, suis memorantur locis. c Ceterum Hispani religioni *Romanocatholicae* sunt addictissimi: eaque una ibidem viget ope inquisitionis, quae primum ad Mauros & Judaeos coercendos inventa, in aliarum religionum sectatores, tanquam haereticos, stringitur. Ab inquisitione damnati induuntur veste, quam *Sanbenito* vocant, & raptantur ad supplicium iis ceremoniis, quae populo terrorem possunt incutere. d *Lingua* per Hispaniam praecipua est *Castellana* ex Gallica & Castellana confata elegans est, & auribus grata. *Valentina* & *Catalaunica* Narbonensi propior; in quam tamen nonnullae voces Gallicae irrepserunt. Sola *Biscaya* antiquum sermonem retinuisse putatur. Est verò sermo Hispanorum multis argutiis, brevitate, efficacia, gravitate, adagiis & amphiboliis refertus; quoniam phrasibus & copia haud abundat. Non minus comitè tamen rustici & tenuiores ratiocinantur, quam urbani & nobiles. e *Hispani* perhibentur esse temperamenti melancholici; unde ad quietem & contemplationem videntur nati. Hinc etiam fit, ut eorum consilia tarda, & executiones lentae, processus graves, & molimina firma sint. Rarò cum peregrinis contrahunt amicitiam, quam nec inter se impensius eolunt. Ambitiosissimi pariter sunt & suspicacissimi, facile se contemni putant. Philautiae vitio laborant; & suo abundant sensu. *Magnus est eorum in Principem & remp. amor.* Hispani mares hebetio-

ri sunt visu, colore terreo & vultu tristi: foeminae tamen magis formosae, gratiosae, vivaces, agiles, quam mares; quia humoris abundantia melancholiam in illis minuit, & adustionem temperat. Habent Hispani laborum atque inediae patientissima corpora. In militia ordinum sunt observantissimi; certissimi fistulatores & scelopetarii; hastati haud facile loco moventur. Capillis nigris & praecisis superbiunt. Servatas parsimonia opes & ad temperantiam institutis corporibus saepe negatas, in vestitu consumere amant, & sic ad ostentationem proferre, imensa sui fiducia; sed apud timidos & patientes majore. Nigrum & fuscum in vestitu amant colorem. Pallia gestant oblonga, tam plebejus & veteramentarius gladio accinctus prodit, quam nobilis; nobilitatem videlicet e gente sua sibi imaginantur. *Boterus. Mariana. Barclajus in Icone.* Exquisitum in Hispania habetur iudicium ad compescendos sceleratos, *Ferdinandi & Isabellae* tempore excogitatum, quod *Hermadad* vocatur. Fugitivi indagantur, & plerumque ex alienis Regnis ad supplicium callide retrahuntur. Ex isto tempore iudicium hoc singulari Regum cura in magnam reipubl. utilitatem conservatur.

HEKELII.

x Annò CHR. M. D. xvi. magnificè exstructam.

y Evocatis (& quidem *Andrea Goveani, Lutetani Theologi, operà & studio*) e *Gallia* Doctoribus, *Nicolao Gruobio, Philosopho, Georgio & Patricio Buchananis, Scotis*, ut colonia esse videatur *Lutetia & Burdigala*. Et haec Academia non solum loci naturà est amenissima, sed & omni litterarum genere clarissima.

a *Biblia Complutensia.* b *Comimbria.* c *Hispanorum religio.* d *Linguae Hispanae Hispanorum mores.*

CAP. VII.

De Insulis ad Hispaniam.

I.

Infularum Hispaniis adjacentium celebriores sunt, *Balcares* duae, *Balcares* duae, *Ebusus* & *Gades*. *Balcares* contra *Tarraconensia* littora sitae, haud longè inter se distant, & à spatio suo cognominibus acceptis, *Majores*, *Minores*que plurali numero, vel etiam singulari *Major*, *Minorque* appellantur:

lantur: funda olim bellicosæ, unde & nomen traxisse putantur, quasi *ἄνω βολάνειν*, id est, à jaculando: Græcis *Gymnesia* dictæ, *ἄνω γυμνόθηλον*, id est, à nuditate, quod incolæ aliquamdiu a nudi vitam egisse dicantur: nunc vulgò *Majorca* b & *Minorca*. Piraticâ olim incolæ maximè vivebant: Carthagenensibus iidem contra Romanos stipendiarii, donec Hispaniis debellatis, à Romanis subigerentur. Mauri postea ex Africa occuparunt, cum Hispanias diriperent, regnumque adjecta Ebuso Insula in iis condiderunt: quos tandem Jacobus Arragoniæ Rex ejecit; ut suprâ commemoravimus. a

II. *Ebusus* inter Majoricam & Hispaniam sita est; frumentis tantum non foecunda; ad alia largior, & omnium animalium, quæ nocent, adeò expers, ut nec ea quidem, quæ de agrestibus mitia fiunt, aut generet, aut si invec̄ta sint, sustineat, hodiè vulgò *Tvica* β dicitur, falis copiâ maxime celebris. c I

III. In

BUNONIS.

a a Major insula occasum spectat, ejus forma quadrata est, habens c. millia passuum in longitudinem, ccc lxxx. millia in circuitum. Olim duas habuit urbes, b *Palma* ad Occasum; c *Pollentiam* sive *Potentiam* ad Ortum, hodiè vicus est. Præcipua ejus urbs nunc est *Majorca*, decem patens portis. *Minoris* insulæ ambitus habet cl. millia passuum: spectat ortum. Hodie unam habet urbem d *Minoricam* d nomine. e Olim cibum puer à matre non accipiebat, nisi quem ipsa monstrante percussisset. Aureos & argenteos nummos ad se importari decreto veterant publico. Mulierum tanto amore tenebantur, ut singulas à prædonibus ternis quaternisque viris redimerent. Mortuorum cadavera contusa & in urnam conjecta lapidibus obruebant. Annis circiter xx. post bellum Punicum tertium e *Metellus* has insulas non sine labore subegit: unde *Balearicus* dictus. Aliquando *Balearici* à cuniculis in tantum conjecti sunt periculum, ut coacti sint Romanorum opem implorare, *Strabo lib. III. Plinius lib. III. 5. & VIII. 55.*
β f *Ebusus* è regione promontorii, quod in *Sucronensi* sinu *Ferrariam* vocant, sita, ambitu suo c. millia passuum complectitur. Opidum habet ejusdem nominis. Huic vicina est insula g *Colubraria* Latinis, Græcis *Ophiusa*, hodiè *Formentera* dicta; ambitu habens lxx. millia passuum, serpentibus venatissimis infesta. Quum vicina *Ebusus* seu *Tvica* præter cuniculos terram & segetem subvertentes omnis venenati

animalis sit expers, ejusque terra & pulvis serpentes fuget, quos Colubraria pariat. Utraque *Ebusus* & *Colubraria* h *Pityuse* dicuntur, à pinnum illic nascentium multitudine. *Plinius lib. IV. 5. & xxxv. c. ult. Diodorus v.*

HEKELI.

- a Æstatis nempe tempore.
- b Vel *Malorca*.
- c Hòc enim non tantum *Hispania*, verum etiam *Italia* ex parte sibi providet.
- d s. Vulgò *Menorcã*.
- e Quæ *Magò* quondam erat appellata. *Prolemæi* ætate etiam in eâ Urbs *Tana* fuit, quæ nunc vulgò *Citadella* dicitur.

REISKII.

i *Strabo Lib. III. Geograph. Phœnices* pleraque *Hispaniæ* loca *Tartesso* & *Turditanæ* vicina tenuisse, condidisse *Gadiram*, *Malacam*, *Auderam*, *Carthaginemque* novam; quin *Gymnesii* Insulis ab sese occupatis *Balearidum* fecisse nomen. i *Baleares* ergo lingua punica *בעלי הריא* *Baalibarea* ad verbum significant *magistros projectionis* i. e. peritos fundæ, aut lapidum prociendorum incolas: k *Gadira* syriace *גדירא* *septum* vel *sepen* denotat, uti *Plinius*, *Solinus*, *Hesychius* explicarunt. l *Ebusus* etiam ex voce *Phœnicia* *יבוס* *Yebuso*, h. e. à siccatis ficibus denominationem habuisse legitur, *Bocharto*, quem sæpius citavimus, auctore. Insulam *Cadiz* sive *Calis* urbe ac portu cognomine instructam, tribus

L 2

a Majorca. b Palma. c Pollentia. d Minorca. e Metellus Balearicus. f Ebusus insula, g Colubraria insula. h Pityusæ insulæ. i Balearides. k Gades. l Ebusus

Gades.

III. In capite Bæticæ, ubi extremus antiquis mortalibus noti Orbis erat terminus, Insula *Gades* fretum contingit, quod inde Gaditanum perhibetur, à continente angusto spatio, ac veluti flumine abscissa: quam Tyrii à Rubro mari profecti, *Erythræam*, Pœni, lingua sua, *Gadir*, id est, *Sepem* nominarunt. In hac *Ge-ryonem*, cujus boves Hercules abduxit, habitasse fabulati sunt. Tyrii condidere in ea ejusdem nominis urbem quæ postmodum evasit opulentissima: nunc etiam Emporium haud ignobile, vulgari vocabulo *Cadiz*, & corrupte *f Calis*, dictum. 7

bus impetii sui clavibus annumerasse, neque hanc minus quam duas reliquas Philippo filio Carolus V. commendasse fertur.

BUNONIS.

7 a *Gades* insula non procul ab ostiis Bætis sita est. Eam non multo longiorem centum stadiis; latitudine alicubi unius tantum stadii scribit Strabo. Urbs in Occidentali insulæ parte fuit ejusdem cum ipsa nominis. Sed b *Balbus Cornelius Gaditanus*, civitate Romana donatus, pro quo Ciceronis exstat oratio, aliam condidit, quam *novam* vocabant. Ex utraque coaluerat ea, quæ c *Didyma* vocabatur. Illa Plinio videtur esse d *Augusta Julia Gaditana*. In orientali insulæ parte e *Fanum Hercules* structum erat, qua parte insula proximè ad continentem accedit: unius stadii freto disjuncta. Apud hoc templum f *C. Julius Cæsar* quæstor in ulteriori Hispania, quum mandato prætoris jure dicundo conven-

a *Gades*. b *Cornelius Balbus*. c *Didyma*. d *Augusta Julia Gaditana*. e *Fanum Hercules*. f *Julius Cæsar*.

tus circumiret, *Gades*que venisset, animadvertens *Alexandri M.* imagine, ingemuit; & quasi pertæsus ignaviam suam, quod nihil dum à se memorabile actum esset eâ ætate, quâ *Alexander orbem terrarum subegisset*, missionem continuo efflagitavit, ad captandas majorum rerum occasiones in urbe. g *Solin. cap. 26. Strabo lib. III. Mela lib. II. cap. 7. & lib. III. cap. 6. Plinius lib. IV. cap. 22. Sueton. in Jul. Cæs. cap. 8.* Haud longe à litore Portugallie abest *Barlenga* insula, olim *Londobris & Erythræa* dicta, h ad quam piratæ Barbari excubant, navigiis Christianorum insidiaturi.

HEKELII.

f A Nautis.

g In *Insula* verò *Meditullio* duæ hodiè supersunt vetusti ædificii *Turres*, *Torres de Hercoles* incolis dictæ.

h Quæ 50. Milliaria complectitur.

CAP. VIII.

DE GALLIA.

I.

Gallia termini.

Hispaniæ proxima est *Gallia*. a Hæc ab initio inclusa fuit ab Oriente Rheno amne, Alpium parte & Varo flumine; à meridie

HEKELII.

a Hanc Regionem omnino amplam atque potentem, præter *MARTINUM CEILERUM*, *Geographum egregium*, descripserunt *FRANCISC. HOTTOMANNUS* atque *PAULUS MERULA*, Viri longè doctissimi atque celeberrimi, ita tamen, ut hujus Liber sub *FRANCO-GAL-*

LIÆ, *Frankofurti* ante centum annos, & quod excurrit, in f. 8. illius autem sub *GALLIÆ* Nominibus ac Titulis *Amstelod. Ao. huj. Sec. 36.* in f. 12. sit impressus. Sed *FRANCO-GALIÆ* Origines descripsit *Jo. ISAACUS PONTANUS*, quas *Harderwici Ao. ejusd. Sec. 16.* in 4. form. publicari jussit. *Annales* autem atque *FRAN-*

FRANCORUM Historias, ab Ann. CHR. nempe 708. usque ad A. 900. quam studiosissime edi curavit PETRUS PITHORUS, Francos. A. sup. Sec. 94. in 8. f. Prodiit FRANCIÆ Historie veteris atque sinceræ Corpus Hanoviæ A. huj. Sec. 13. in quibus sanè omnibus talia sunt reperienda, quæ diligentis atque curiosi cujuslibet Lectoris animum possunt recreare. Leg. THYSII Memorabil. celebrior. vet. Rerumpp. Cap. 10. p. 314. seqq. Extant Effigies Regum FRANCORUM omnium à PHARAMUNDO ad LUDOVICUM XIII. Francos. A. huj. Sec. 22. in 4. f. impressæ. Majestas Regis moderni LUDOVICI XIV. ex ULRICI OBRECHTI, a Viri ingeniosissimi, mente hodiè tam latè sit diffusa, ut nullis Terrarum Regionumque spatium distineatur, quò minus Facinorum Operumque maximorum efficaciam, emolumentò, gloriam præsentem ubique, ubique spirantem sui sistat imaginem. Hujus Regis Inauguratio à Carolò Hanoque descripta est Parisi A. huj. Sec. 56. in 4. f. & quidem sub Novæ FRANCIÆ Orientalis Titulo, quem Libellum omnibus ac singulis e Studiosis Politices quotidianè commendandum censeo. Aliàs est notandum, quòd Successio GALLIARUM Regum probè observetur. Quocirca quum, mortuò Lothariò, GALLI Carolum Calvum in Regem creassent, ADRIANUS, Pontifex Romanus, ad Hinemarum, Episcopum Remensem, scribens, designatum Regem excommunicari iussit, aliumque eligere permisit. Ad quod triplex GALLIÆ Status respondit: Nunquam tale quid à Pontifice Romano ad GALLIÆ Episcopos missum fuisse: REGES enim GALLIÆ NASCI, NON ELIGI SOLERE, sicuti ex FRIDERIGI I. Imperatoris Diplomate citat hoc Hippolytus à Collibus in ita dictò Principe Cap. II. p. 7. Edition. pr. Interea est certissimum, quod GALLI à Fœminarum Imperiò omni abhorreant tempore. Hinc PHILIPPUS VALESIVS EDUARDO, ANGLIÆ Regi, qui Gener erat CAROLI PULCHRI, sine prole masculinà defuncti, in Successione prælatus, hisce Sacræ Scripturæ (Matth. np. VI, 28.) se tuebatur verbis: Considerate LILIA Agri, non laborant, neque nent. Hòc dictò lepidè atque festivè innuens, LILIUM GALLICUM haud cadere in colum & fuscum. Verùm EDUARDUS nunquam credidit, quòd talis Lex, quæ Fœminas in Regnò GALLIÆ succedere nullò modò pateretur, unquam sit condita, sed eam in fraudem Filiarum ab Agnatis commentam confictamque esse, FROSSARDUS Lib. I. Histor. Cap. IV. testis est. Excluduntur itaque Fœmina

in GALLIA, si non Lege Salicà, certè antiquissima, quæque mores Germanum imitatur consuetudine. Ea consuetudo in tribus Regum Familiis, Merovingorum videlicet, Carolinorum & Capetiorum, (tot enim FRANCORUM Regum Familiæ numerantur) observata fuit ordine & inviolabiliter. Vid. CHRISTIANI FUNCCII, Polyhistoris clarissimi ac quondam Præceptoris mei fidelissimi, Part. II. Breviarii Historico-Politici, seu Orbis Imperantis, Cap. III. Erot. VII. p. 297. Edition. suprâ p. 1. laudatæ. De Origine trium LILIORUM, Insignum quippe FRANCIÆ Regum, legenda JOANNIS CHRISTOPHORI KUMETSCHII, antiquioris Litteraturæ Antistitis insignis, Not. XXII. ad ita curiosè inscriptum Pacis Caduceum suum p. 12. In hæc LILIA extant quoque duo Disticha, quæ in illustrium aliquot Germanorum Carminum Librò de immanissima summeque miserandâ CHRISTIANORUM Lanienâ, à CAROLO IX. GALLIÆ Rege; eoque erga suos Subditos, repurgatæ Religionis addictos, prohdolor! prorsus perfidò, aliisque impiis atque crudelissimis GALLIÆ Tyrannis, Lutetiæ Parisiorum, Lugduni item, & aliis ejusd. Regni locis luculentissime scelestissimèque A. sup. Sec. 72. d. 24. Augusti patratâ, compositò, & Vilnæ Ad. sequ. in 4. f. publicatò, Poëta quidam, qui initialibus saltem Nominis sui his duabus litteris M. S. se subscripsit, huncce in modum lamentabilem finxit:

LILIA, quæ tantam fecerunt horrida stragem,
 Nomine mutato sint aconita mihi.
 Aut Epule tristes, aut exitiale napellus
 Virus, & inferno nata cicuta cibo.

De Persecutione adversus Hugonottas in GALLIA hæctenus susceptâ ego ob gravitatem Materix certè nil audeo scribere, nisi quòd ex Musladini Sadi Rosariò Politicò addam hanc Historiam, à GEORGIO GENTIO Cap. VII. p. 216. sequ. Latinis verbis sic expressam: Religiosus quidam virum præteriens divitem, Servum suum manibus pedibusque acriter ligatum, ferocissime transtantem vidit, (hominis ferociâ motus) inquit: O Fili! Tibi similem creaturam incomparabilis magnusque ille DEUS tibi mancipio dedit, teque illi superiorem & Dominum fecit. Tu itaque divine Benevolentix grates reddito, tamquam ferociam & immanitatem in hominem ne exerceto, ne quondam in extremò Judicio iste Servus te melior esse appareat, teque pudor subeat. Ut autem hæc Historia ab Ethnicò quòdam probè est consignata: sic unicuique Christiano, qui manus suas cruentas in Christianorum sanguinem crudeliter ac injustè, quâ-

L 3

cunq-

a In Panegyricò jam laudato REGI ob natum ex Serenissimò DELPHINO Nepotem publicò Universalitatis Argentoratensis nomine d. 2a. Aug. A. huj. Sec. 82. non sine summò applausu dictò.

ridie Mari Interno Pyrenæis que jugis; ab Occidente Oceano Gallico; à Septemtrionibus Oceano Britannico. At postquam Gallorum nonnulli Alpes transgressi Italix ferè dimidium occuparunt, Gallix nomen huc usque extensum fuit.

Divisio Gal-
lix.

II. Omne autem hoc terrarum spatium bifariam fuit divisum: Primo in Galliam Cisalpinam, quæ & Italica, eademque Citerior; & Transalpinam, quæ Ulterior Gallia hodiè propriè dicta. Rursus hoc idem terrarum in tria populorum genera, ab habitu corporis cognominata, distributum fuit: In Togatam, quæ Cisalpina; in Braccatam, quæ & Narbonensis, Romanorum provincia; & Comatam, quæ reliqua est Galliarum pars. Sed de Cisalpinâ postagemus, quum de Italia erit sermo: nunc de Transalpina, illius matrice, primùm dicendum.

Cœli soli-
que natura.

III. Pyrenæis igitur jugis superatis, proxima aperitur terræ Gallia, felix præpinguibus glebis & commoda proventibus fructuariis; confita vitibus & oleis quibusdam in locis; omni ad animalium usum foetu beatissima; rigua & fluminum & fontium aquis, & noxio genere animalium minimè frequens; frumento adco fertilibus, ut melioribus Europæ terris conferri possit. ¹

IV. Nomen

cunque causâ atque ratione ductus, infert, optimè est notanda. Et non est dubitandum, quin Martyrum vox vel è *Bullò*, vel de *Rotâ ac Patibulo*, immò ex *Quadrivernibus* quoque, quibus sunt damnati miscelli hi homunculi, minimè erit ab similibus isti, quæ in *Nuptiis Parisiis* quondam sic sonabat:

GALLIA *Maccharix*, *Lanius Rex*, *dira Macellum*
LUTETIA. O nostri temporis opprobrium!

Verò itaque longè est verius, quòd GLADIUS *SAULI CHRISTIANOS interfecerit*, sed *pium mansuetum ac placidum Os PAULI CHRISTIANOS fecerit*. Ex hâc Tragœdiâ quilibet è Prudentibus facillimè intelligere potest, *Jesuitas* in hoc Regno iterum perversò hõce tempore in magnâ atque potente existimatione vivere; cum tamen constet, eos ex eò olim profus relegatos fuisse. Extat enim *ingenua & vera Anonymi* cujusdam *ad Regem Christianissimum Oratio*, eaque *Lugduni* Aº. huj. Sec. 2. in 4. f. edita, in qua postulatur, *ut Jesuitæ in Regno restituantur* *GALLIÆ*. De *Concordiâ Sacerdotii & Imperii*, seu de *Libertatibus Ecclesiæ GALLICANÆ*, cujus fundamentum *Collegium Sorbonicum*, Aº. CHR. M. CC. LIII. fundatum, extat *singulares*

Dissertationes PETRI de MARIA, *ipsis Parisiis* Aº. huj. Sec. 41. in 4. f. excusæ. Sed *Urbium GALLICARUM Consuetudines* Francofurti Aº. sup. Sec. 98. prodire jussit DIONYSIUS GOTHOFREDI, Vir multa lectionis atque limati judicii. Cæterùm *GALLI* putant se esse reliquis pulchriores; cum tamen sint pallidiores, minimeque rubeant, quemadmodum *JULIUS MANTICINUS*, *Libr. de Decoratione*, eòque *Venetis* apud *Juntas* Aº. huj. Sec. 1. in fol. min. impr. Cap. VIII. fol. 15. fac. a. non profus inceptè judicat.

REISKII.

¹ a *Limites Gallix Hispaniæque pacto publico* fixos dedimus supra: Nunc damus *fluvium Biddalsonem*, cum eoque *insulam Favianorum*, quæ *pacificationi Pyrenææ aut Favianicæ locum* & *denominationem in regno Navarreo* addidit: *Navarra* quippe qua *Galliam tangit*, regno adhuc *Gallico* parat. Nec *civium naturales* hujus regni *limites in montibus Pyrenæis*, quos vulgo *staurunt*, *Beemannus* comprobat, sed *civiles* tantummodo per *bella pactaque publica* definitos. *Nomen Gallix antiquissimum* vix aliud quam *b Celtoscythiæ aut Cælicæ* admitteat, si quis è *Strabone*

a *Limites Gallix civiles.* b *Celtoscythia.*

IV. *Nomen* ab initio proprium & peculiare, quod habuerit, haud Nomen. facile dispectu est. Tarquinio Prisco Romæ regnante vocabulum tandem *Gallia* nacta est, ab incolis *Gallis*, ut postea ostendetur.

V. Longitudo ejus olim à Pyrenæi montis in Oceanum excursu Magnitudo. ad Rheni Vahalisque divergia, apud Munimentum Schenckii, vulgò *Schencken-schans*, porrigebatur. Latitudo à Gobæo promontorio, vulgò nunc *le Four*, in Britannia extremo ad Varum usque flumen. In hoc terrarum spatio Gallia sita erat, duobus, ut dictum est, distincta nominibus. *Braccata* interno imminet mari; *Comata* ad Oceanum ac Germanos spectat. "

è Strabone perceperit, omnes gentes septentrionales æque in Europa atque in Asia Scythas una appellatos nomine Lib. XI. Celsoscythas etiam septentrionalium nonnullos Lib. I. puta Europæos in Hispania, Gallia, Britannia, Germaniaque. Hoc multis rationibus Bodino quidem oppositis egit Auctor noster Lib. I. Germ. antiqu. c. 2. Idem etiam stabilivit Boxhornius in singulari Originum Gallicarum libro, quo natio & lingua Gallica ortum ad Scythicum revocatur. Ita vero Trojana Græcæque tum Æmilii tum Bodini origines parum, Bocharti Phœnicia aliquantulum valebunt: Colonias tamen Pœnorum Græcorumque, imo literas horum in Gallia nemo negabit, quas tot historici confirmant.

BUNONIS.

" *Galli* dicti videntur à Celtica voce *gallen*, (quam nunc dicimus *Wallen*; significatque iter facere) *b* quum exundans domi multitudo, pa-

tria relicta, exterâs petere regiones cœpisset; parte eorum in Italiam, parte in Illyricum, atque inde in Græciam, & Asiam, parte in Germaniam delata. Tunc enim primum à re ipsa invento vocabulo, dicti fuere, cum sibi ipsis, tum proximis Germanis Illyriisque, *thi Gallen*, sive *Galler*, & alia dialecto *Waller*, quod voce æquipollenti vulgò dicimus *die Wanderer*, Latine peregrinatores: quod vocabulum mox Latini suo ori accommodantes, formavere *Galli*. Græci postea paullo longius à genuina voce deflectentes, dixerunt *Γαλιπτος*, quâ equidem appellatione perpetuò postmodum signati fuerunt ab ipsis Galli Asiatici; raro *Κελτί*, antiquo universæ gentis vocabulo nuncupati: Cluverus *Germ. Ant. lib. I. cap. IX.*

HEKELII.

b Et derivatur juxta nonnullos ab *εὐλαζέω*, quod vagari denotat.

CAP. IX.

De Gallia Braccata, quæ & Narbonensis Provincia.

I.

Narbonensis Provincia, sive *Gallia Narbonensis*, appellatur Gallia Narbonensis limites. Felicitas. pars Galliarum, quæ interno mari alluitur; Braccata antè dicta; amne Varo Alpiumque jugis ab Italia discreta; ab Hispania Pyrenæo monte; à reliqua verò Gallia flumine Garumna, Gebenna Monte, ac Rhodano amne. Agrorum quondam cultu, virorum morumque dignatione, amplitudine opum, nulli Provincia- rum Romani Imperii postferenda; sed Italia veriùs quam provincia. Quin nunc etiam agrorum proventu, civitatum opulentia, ædificiorum

ciorum nitore, reliqua Gallia lætior est. Continet hodiè Lingua-
docum, Sabaudiam, Delfinatum, ac Provinciam, quæ veteris
appellationis memoriam servat. ¹

II. Populi in ea quondam clari: in Sabaudia. ^a Allobroges,
quorum ^b Geneva & ^c Vienna, ^d Centrones, quorum ^e Axima,
nunc *Centron*, & ^f Tarantasia, nunc *Monstier & Tarantaise*. In
Delfinatu; Segolauni sive *Segovellauni*, quorum ^g Valentia;
Vocontii, quorum ^h Dea, nunc *Die*; Caturiges, quorum
ⁱ Caturi-

Geneva.
Vienna.
Tarantasia.
Valentia.
Dea.

BUNONIS.

^a Allobroges sive *Allobryges*, inter Isaram
seu Hisaram fluvium, lacum Lemantum & Rhod-
danum contenti, rebus getis clari; quorum le-
gati à conjuratis Catilinæ in partes sollicitati.

^b Geneva infra c. xvi. s. i. memoratur.

^c Vienna Romanorum colonia dicta Senato-
ria, quod ibidem haberent quinque legiones
præfidiarias. Ad Rhodanum sita est inter Lugdu-
num ad Boream 5. leucis, & Valentiam ad Au-
strum 14. à Gratianopoli 15. in Occasum. ^b Cæ-
sar suo tempore ibi constituit *granaria & cellaria*.
^c Archelaus Herodis M. filius, à Judæorum &
Samaritanorum primoribus crudelitatis apud
Augustum accusatus, huc in exilium missus est.
Hic quoque ^d Arbogastus ^e, quum Valentinia-
num II. ^d per fraudem laqueo necasset, à Theo-
doso M. superatus, sine manu mortem sibi con-
scivit. Aliquanto infra Viennam ^e Isara fluvius,
Alpibus ortus, Rhodano sese miscet. Ad quo-
rum confluentem ad montem Cemenium ^f *Tropæa*
ex albo lapide & duo templa posuit *Q. Fabius*
Maximus Emilianus: quod iis in locis multa
Gallorum millia concidisset: non magnis ipse
copiis instructus. *Strabo* l. iv.

^g Centrones ^e fuerunt in Alpibus Grajis, quæ
Ideonni fuisse regnum Cluverius Ital. Ant. l. i.
c. 12. ostendit.

^h Axima in Taurinorum finibus apud Al-
pium radices à Taurino 25. à Segusio 8. mill.
pass. in Boream sita.

ⁱ Tarantasia est inter Genavam 10. & Mau-
rianam 12. leuc. in Austrum, à Civarone seu
Camberino 10. in Boream, antea *Forum Claudii*,
Centronum metropolis fuit in Grajis. Ejus Ar-
chiepiscopus Monasterii residet.

^k Valentia Romanorum colonia ad Rhoda-
num: ab ea 14. leucis abest Vienna in Meti-
diem, Avenio 23. ^f

^g Dea *Augusta* dicta est inter Vapingum 12.
& Valentiam ad Occasum 10. leucis.

HEKELII.

^a Vulgò *Savoyen*.

^b Hanc *Burgundici* Cancellarii sedem olim fuisse
ferunt. *Claret Archiepiscopus* nobilissimò. Ideo-
que in spiritualibus primaria est Civitas.

^c f. Ut alii legunt, *Arbogastes*.

^d A. CHR. cccclxxxii. Idib. Maj. prid.
Pentecostes.

^e Pro quibus in plurimis excusis *Plinii* Exem-
plaribus legitur falsò *Acitauones*.

^f Vulgò dicitur *Valence*. Episcopatu & Aca-
demiâ clara est. Templa omnia alioqui magnifica,
bellis civilibus diruta fuere superiore tempo-
re; sed magnâ ex parte ad huc reparata sunt.

REISKII.

ⁱ m Gallia *Braccata* nomen à braccis habuit
i. e. femoralibus, quas illi *Braccas* dicunt *Diod.*
Lib. V. Bibl. Idem Agathias Lib. II. & Hesy-
chius in Lexico confirmant. *Bochartus* ex voca-
bulo Punico בַרַע *Boree* i. e. *genu* braccas infra
genua, & ad crura usque demissas aut pendulas
deduxit: Alii è Græco βραχος nomine. *Carol.*
Fresneus in *Gloss. Getis Sarmatisque*, sed Gallis
maxime braccas in usu fuisse, ac postea vocem
avo medio mansisse annotat: Imo adhuc hodie-
que nostris Saxonibus *brak & brook* superest.
ⁿ Narbonensis vero Gallia tota in provinciam re-
ducta, Narbonemque colonia Julia, eaque an-
tiquissima deducta legitur A. VC. DCXXXVI.
biennio ante, quam bellum Allobrogicum
Q. Fabius, consul confecerat. Urbs hodieque
Archiepiscopatu clara, sed *Atacis & Garumnæ*
fluminis conjunctione clarior; unde naves mi-
nores quinque, quas *Bareas* nominant, transi-
tum A. 1672. fecerunt. *Arausionensis* princi-
patus orto bello Belgico A. 1673. ademptus
Principi suo iterum per pacem *Noviomagensem*
restituitur: Sed bello ultimo, quod ardet,
Germanico moto rursus demitur negatur-
que A. 1688.

BUNO.

^a Allobroges. ^b Vienna. ^c Archelai exilium. ^d Arbogasti interitus. ^e Isara fl. ^f Tropæa *Emiliani*. ^g Cen-
trones. ^h Axima. ⁱ Tarantasia. ^k Valentia. ^l Dea. ^m Gallia unde *Braccata*. ⁿ Narbonensis.

* *Caturigomagus*, vulgo *Chorges*. In Provincia, Cavares, quorum
 * *Avenio*, nunc *Avignon*; * *Salyes*, quorum *Aqua Sextia*, nunc *Aix*.
 In Linguadoco * *Gabali*, nunc *Vellay*; * *Ruteni*, nunc *Rodes*,
 * *Helvii*, nunc *Albigeois*; * *Volca Tectosages*, circa Tolosam,
Volca Arecomici, quorum *Nemausus*, nunc *Nismes*. Horum po-
 pulorum clarissimi Allobroges. Urbium opulentissimæ olim * *Va-*
sio, nunc *Vaison*, *Vienna*, *Avenio*, *Nemausus*, *Tolosa*, * *Arausio*,
 nunc *Orange*; *Arelate* nunc *Arles*; * *Blitteræ*, nunc *Beziers*:
 sed omnes præcedebat, unde nomen ac decus Provinciæ, *Martius*
Narbo, vulgò nunc *Narbonne*. In littore autem portu clara *Massi-*
lia, vulgò *Marseille*, urbs antiquissima, à Græcis condita. Eadem
 etiam nunc totius Provinciæ clarissimæ sunt.

Caturigo-
magus.
Avenio.
Aqua Sextia.
Gabii.
Ruteni.
Helvii.
Nemausus.
Vasio.
Tolosa.
Arausio,
Arelate.
Blitteræ.
Narbo.
Maffilia.

BUNONIS.

* a *Caturigomagus* inter *Vapincum* 12. &
Eborodunum 16. mill. pass. *Caturigum* quoque
Eborodunum, nunc *Embrin*.
 * *Avenio* & *Aqua Sextia* infra, cap. xv.
 memorantur.
 * b *Salyes*, *Sallyes* five *Sallyi* dicti, ad ipsum
 mare fuerunt, non procul ostiis *Rhodani*. Hi
Massiliensibus vicinis olim graves erant, eoque
 Romanorum arma primi trans *Alpes* sensere.
Aqua Sextia, à Proconsule *Sextio* victore *Sa-*
lyorum huc deducta colonia, condita, sicque
 dicta propter aquas calidas.
 * c *Gabali* finitimi fuerunt *Rutenis*; eorum-
 que caput *Anderidum*, nunc *Mandean Geaulan*.
 In *Velaunis* erat *Rovesio*, post *Anicium* & *Po-*
litium: nunc *le Puy en Vellay*.
 * d *Ruteni*, ad montem *Cemenium* inter *Ve-*
auanos ad *Ortum* & *Helvios* ad *Occasum*. *Rho-*
es *Gregorio* *Turonensi* est *Rutana*, nobiles
 iussit *argentifodinas*, testatur *Strabo*.
 * e *Helvii* seu *Alba Helviorum* inter *Tolo-*
am 14. & *Rutenos* 12. leucis.
 * *Volcarum Tectosagum* caput olim exstitit *To-*

losa, nunc *Tolose*, *Palladia* olim dicta; vid. inf.
 cap. xv. f. 4. Illorum quoque fuere *Narbo*,
Blitteræ Septimanorum, *Salsula* cum fontibus &
 stagno: nunc *Salses*, *Ruscino* in ora, *Sardoum*
 colonia, hodie *la Tour de Roussillon*; & *Illiberis*
Mela vicus, urbis & magnarum opum tenuè
 vestigium, postea *Helena*, nunc *Elne*, ad *Il-*
liberin fl.
 * f *Vasio* seu *Forum Vocontiorum* in edito loco
 sita urbs; unde *Aeria* cognominata est. *Ave-*
nio & *Nemausus* inf. cap. xv. f. iv. describuntur.
Avenione abest 10. leucis, *Arausione* 6. à *Car-*
pentoraacte supra 4.
 * g *Arausia* *Secundanorum* colonia *Avenione*
 distat 4. leucis, *Carpentoracti* propior. A *Gal-*
lico regno immunis suo parit principi. Habet
Academiam. Ipsa regio *Venusino* comitatu *cin-*
gitur. Anno hujus seculi lxx. *Gallia* *Rex Arau-*
*si*onem urbem *Principi* suo ademit; sed an-
 no lxxv. eandem domino suo restituit.
 * h *Blitteræ* seu *Blitæ* & *Blitæ* *Septimano-*
rum colonia, olim frequens. Haud longe est à
Monte Pessulano. Reliquæ urbes infra descri-
 buntur.

a Caturigomagus. b Salyes. c Gabali. d Ruteni. e Helvii. f Vasio. g Arausio. h Blitteræ.

C A P. X.

De Gallia Comata; ac prima ejus parte Aquitania.

I.

Gallia Comata in tres partes divisa fuit; Aquitaniam, Celticam
 ac Belgicam: sed his alios alii posuerunt terminos. Cæsar Bel-
 gicam fecit inter Rhenum, Oceanum & Sequanam, Matronamque
 M amnes:

Belgica.
Celtica.

annes: *Celticam*, quam eandem *proprie Galliam*, & incolas ejus *Gallos* appellat ubique *Belli Gallici Commentar. primo*, inter Matronam Sequanamque, Oceanum & Garumnam flumen, Gebennam montem, Rhodanum ac Rhenum flumina; *Aquitaniam* inter Garumnam, Oceanum & Pyrenæos montes.

Belgica.

Celtica seu
Lugdunensis
Aquitania.

II. Postea verò Augustus aliter distinxit; *Belgicam* statuens inter Rhenum, Rhodanum, Ararem, Matronam, Sequanamque amneis & Oceanum; *Celticam*, quam & *Lugdunensem* appellavit à capite *Lugduno*, inter Matronam, Sequanam & Ligerim amneis, & Oceanum; *Aquitaniam*, inter Ligerim, Gebennam & Pyrenæos Montes, & Oceanum. ¹

Vascones.

Aufci.
Vasates.
Begerri.
Tarbelli.
Aqua Tarbella.

III. ^a *Aquitania* vetus sive *Cæsariana*, *Aremorica* ante dicta, nunc ^β *Vasconia*, vulgò *Guasconne*, vocatur. *Vascones* quondam ex Hispania ab altero Pyrenæi latere huc transgressos, haud dubium est. Populi heic olim clari; *Aufci*, nunc regio *Armignac*; *Vasates*, nunc regio *Albret*, opidum ^γ *Bazas*, ^δ *Bigerriones*; nunc *Bigorre*: ^ε *Tarbelli*, quorum opidum, ^ζ *Aqua Tarbella*, nunc *Acqs*.

BUNONIS.

^a *Aquitania* ab *Aquis* videtur dicta, quibus fere tota rigatur: ^a vel, ut Plinius lib. 4. c. 19. tradit, ab *Aquitanis* populis. Olim ^b *Aremorica* appellata; quia maxima pars populorum ejus Oceanum accolebat, ut Strabo & Plinius referunt. *Bretanniam* tamen seu *Breitagne* alii faciunt *Aremoricam*. ap. Eginard. & Fornand. Lib. III. de Felice Episc. Ab iisdem Metallorum perhibetur feracissima. Incolas ejus Hispanis, quam Gallis, facit similiores idem Strabo, illosque lingua & sermone à Celtis Belgisque distinguit. Ante adventum Cæsaris bis fuerant à Romanis rentati Aquitani, per C. Valerium & Luc. Manlium; sed bis turpiter rejecti. Sontibus vero Cæsaris tempore devictis reliqui facile domiti sunt.

^β *Vasconia*, etiam *Novempopulana* appellata, terminos habet montes Pyrenæos, Garumnam fl. & mare Aquitanicum. Ejus præcipuæ urbes sunt *Burdegala*, & *Tolosa*, de quibus infra cap. xv.

^γ *Bazas* est inter *Burdigalam* 10. & *Aufcos* 18. leuc.

^δ *Bigerriones* & *Bigeritani* ad montes Pyrenæos in confinio Hispaniæ. *Bigorre* hodiè Comitatus est. *Bigerra* seu *Begorra* urbs est, cujus in concilio Manufconensi fit mentio.

^ε *Tarbelli* ad radices montis Pyrenæi.

^ζ Et *Aqua Augusta* dicta, & *Aqua Tarbellica*, ad Aturum fl. à *Bajona* abest 7. leuc. *Aufcos* versus, à *Burdigala* 26. in Austrum. *Tabula Itinerariæ Aquas* has collocant, ubi nunc est *Bajone*; *Robertus Cænalis* contendit esse *Tarbe*: at *Scaliger* & *Cluverius* *Acqs* esse volunt.

HEKELII.

^a Ita ut idem esset, ac ad *aquas Regio*.
^b Eòdem sensu.

REISKII.

¹ ^f *Gallia Comata* nomen à *coma*, quam Galli aluerunt quamque lixivio aut sapone rutilant. Habuit Plin. lib. XXXVIII. c. 12. *Omnis Gallia* divisa est in tres partes, quarum unam incolunt *Belge*, alteram *Aquitani*, tertiam qui *Celte* ipsorum lingua, nostra Galli appellantur. Ita *Cæsari Comment. I.* denominationem *Galliæ* cunctæ aut generalem aut specialem *Celticæ* imponit & ab lingua sua Romana vernacula deducit: Et tamen rectius ad *Gallicam* linguam à *Cluverio* heic revocatur. De *Vasconia* notamus, hu pertinet *Aquitanicam*, non *Hispanicam*, partem *Cantabriæ* veteris, è qua *Vascones* victi alii discesserunt. *Albritana* regio *Ducatum* continuit, cujus *Ducem* ultimum & regem *Navarræ* legitur.

^a *Aquitania*. ^b *Vasconiæ* limites. ^c *Bazas*. ^d *Bigerra* urbs *Tarbelli*. ^e *Aqua Tarbellica*. ^f *Gallia* unde *Comata*.
Tarbe.

Acqs. Horum clarissimi fuere *Auscii*, & caput eorum *Elusaberris*, nunc *Aux*, totius veteris Aquitaniae opulentissima.

IV. In reliqua Aquitania Augusti populi quondam, qui hodiernis provinciarum nominibus originem dedere, *Cadurci*, nunc *Quercy*; quorum opidum *Devona*, nunc *Cabors*: *Petricorii*, nunc *Perigort*; quorum *Vesonna*, nunc *Perigueux*: *Arverni*, sive *Abverni*, nunc *Auvergne*; quorum *Augusta Nemetum*, nunc *S. Flour*: *Lemovices*, nunc *Limosin*, quorum *Augustoritum*, nunc *Limoges*: *Bituriges*, nunc *Berric*, quorum *Avaricum*, nunc *Bourges*: *Pictones*, nunc *Poictou*; quorum *Limomum*, nunc *Poictiers*: *Santonnes*, nunc *Saintonge*: quorum *Mediolanum*, nunc *Saintes*.

Elusaberris.
Cadurci.
Devona.
Petricorii.
Vesonna.
Arverni.
Augusta Nemetum.
Limovices.
Augustoritum.
Bituriges.
Avaricum.
Pictones.
Limomum.
Santonnes.
Mediolanum.

CAP.

legitimum exiit regno Ferdinandus Catholicus A. 1512. Unde controversia cum regibus Galliae perpetua extitit. De reliquis terris tacere praestat, quam pauca dicere.

BUNONIS.

a *Aux* olim *Auscii* & *Augusta Ausciorum*, postea *Auxitana*, abest à Tolosa 11. leuc. in Occasum Bajonam versus, & ab Agenno 8. in Austrum. Ejus archiepiscopus *Scaligero* ditior est. *Elusaberris*, *Elusa* & *Elusatium* urbs alia habetur ab *Augusta Ausciorum*, *Eusa*, *Euse* & *Elusa*.
b *Cadurci*, *Cadorici* & *Catorici* dicuntur.
c *Cabors* est inter *Tarnem* & *Duranium* fl. ad flumen *Loth*, à Tolosa 16. leuc. in Boream, *Lemovicos* versus duplo distantes. Habet *Academiam*.
d Et *Petrogori* & *Petrogorici* dicti, à Tolosanis *Tarne* fl. discreti.
e *Perigueux* *Aimoino* & aliis *Petrogoricum* & *Petrogorica* dicitur, inter *Burdegalam* 20. & *Lemovicos* 12. leuc. quot ferme ab *Engolisma*. Incolas hujus urbis *Petrocorios* dictos inscriptio ibidem reperta testatur: Ferrum hic habetur notae optimae. Regio ipsa gignit magnam glandium & castaneorum copiam, unde multi quoque ibidem sunt porci.
f *Lemovices* & *Lemovici* quoque dicti.
g *Limoges* urbs est inter *Pictavos* ad *Septemtrionem* 20. & *Cadurcos* ad *Meridiem* ad 30. euc. ab *Arvernibus* 25. in occasum, *Engolismum* versus 15. *Caesari* & *Hirtio* *Lemovicum* appellatur. *Augustoritum* tamen quibusdam videtur esse *Angoulesme*: alii *Augustoritum* faciunt caput *Agesinarum*, quod putat *Angoumois*.
i *Bituriges* & *Biturici* nominantur. In *Bituri-*

gibus nobiles sunt fodinae ferri. *g* Sunt autem *Bituriges* alii *Cubi*, quorum metropolis est *Bourges*; & alii *Bituriges Vibisci*, quorum caput *Burdegala*.

k *Avaricum* olim erat opidum maximum & munitissimum, in finibus *Biturigum* atque agri fertilissima regione, quod & ipsum *Caesar* magno militum labore tandem expugnavit, hostesque graviter ultus est. *Bourges* etiam infra cap. xv. l. 2. memoratur.

l *Pictones* & *Pictavi* leguntur.
m *Limomum* alii perperam existimant esse pagum inter *Lemovicos* & *Pictones*, nunc *Limom* dictum. At *Poictiers* infra cap. xv. l. 3. describitur.

n *Santonnes* etiam leguntur *Santoni*. *Mediolanum Santonum*, unde *Xantes*, seu *Saintes* dictum. A *Plinio* *Santonnes* liberi vocantur. *Straboni* ad *Garumnam* extenduntur, versus *Septemtrionem* *Pictonibus* sunt juncti.

HEKELII.

c Vulgo *Berry*.
d Et *Episcopatum*.
e *Mercurialis* & *populosa*.
f *Turres* praetaltas & acuminatas eminens vementibus ostentat. *Muris* fossisque non improbe munita. *Aedificia* habet excelsa, sed lignea, nec tamen inelegantia, cujusmodi ferè hinc inde in *Saxonia Inferiore* videas, *Caesaris* avo uua ex magnis & potentibus fuit, quem vid. Lib. VII. & VIII.
g Abundat etiam, praeter *Frumenti*, *Vinique* copiam, *Pascuis*, *Pratis*, indeque *Gregibus* & *Velleribus*. Undè & *VERVECEM* *Metropolis* in *Insignibus* gestat.

M 2

BUNO-

a *Aux*. *b* *Cadurci*. *c* *Cabors*. *d* *Petricorii*. *e* *Petrogoricum*. *f* *Lemovices*. *g* *Limoges*.
h *Lemovicum*. *i* *Bituriges*. *k* *Avaricum*. *l* *Pictones*. *m* *Limomum*. *n* *Santonnes*.

CAP. XI.

De Galliâ Celticâ seu Lugdunensi. ¹

I.

IN Celtica quondam populi, quorum hodieque ex parte nomina
 Ixstant, clari fuere: ^a *Osismii*, nunc ultimus Britannia in mare
 excursus, quorum opidum ^β *Vorganium*, vulgò nunc *Guinguand*:
^γ *Veneri*, quorum *Vindana*, nunc *Vannes*: ^δ *Nannetes*, quorum
Condivincum, ^ε *Nantes*: *Curiosolites*, Britannia inferior: *Redo-*
nes Britannia superior, quorum opidum *Condate*, nunc *Redon*:
^ζ *Andegavi*, qui & *Andecavi*, & *Andes*, nunc *Anjou*, quorum opi-
 dum ^η *Juliomagus*, nunc *Angiers*: *Turones* nunc *Tourraine*, quo-
 rum ^θ *Cæsarodunum*, nunc *Tours*: *Aulerci Diablintæ*, quorum
 opidum *Noviodunum*, nunc *Maine*: *Aulerci Cenomani*, quorum
 opidum *Vidunum*, nunc *Mans*: *Unelli*, quorum *Crociatonum*,
 nunc *Quarentain*: ^ι *Carnutes*, quorum *Auricum*, nunc *Char-*
tres: & ^κ *Gennabum*, nunc *Orleans*; ipsa regio *la Beauſſe*: ^λ *Lexo-*
bii, quorum *Noviomagus*, nunc *Lisieux*, in Normandia: ^μ *Aulerci*
Eburovices, quorum *Mediolanum*, nunc *Evreux*, in Normandia.
^ν *Parisi*,

Osismii.
 Vorganium.
 Veneri.
 Vindana.
 Nannetes.
 Condivin-
 cum.
 Curiosolites.
 Redones.
 Condate.
 Andegavi.
 Juliomagus.
 Turones.
 Cæsarodu-
 num.
 Aulerci
 Diablintæ.
 Noviodu-
 num.
 Aulerci
 Cenomani.
 Vidunum.
 Unelli.
 Crociaton-
 num.
 Carnutes.
 Auricum.
 Gennabum.
 Lexobii.
 Noviomag-
 us.
 Aulerci
 Eburovices.
 Mediola-
 num.

BUNONIS.

^α ^a *Osismiorum* tractus ad Oram Britannia ad-
 huc *Osismæ* dicitur.

^β ^b *Vorganium* aliis putatur esse *Treconium*,
 vulgò *Triguier*, ad Britannia oram maritimam,
 inter Briocum ad Ortum 6. leuc. & Leonam ad
 Occasum 7. à Rhedonibus 26. in Boream. In-
 digenæ tamen antiqui *Vorganii* rudera ostendunt
 in loco, quem lingua sua vocant *Cosqueouet*.

^γ *Nannetes* etiam *Nannete* dicuntur.

^δ *Nantes* infra cap. xv. f. 1. describitur.

^ε ^c *Curiosolites* fuere inter Armoricas civitates,
 & *Venetos* ad Austrum; & *Gobærum* promon-
 torium ad Boream. *Plinius* appellat *Carios*. *Ve-*
lites, hodie vulgò *Kimper Corantin*.

^ζ *Juliomagus* vid. infra cap. xv. f. 2.

^η *Cæsarodunum* infra cap. xv. f. 2. recensetur.

^θ ^d *Carnutes*, *Carnuti*, *Carnutæ* & *Carnota* le-
 guntur.

^ι *Auricum* & *Aurelianum* iterum memoran-
 tur cap. xv.

^κ *Gennabum*, *Genabum* & *Genabus* aliis a ha-

betur opidum *Gyen*, ^b in finibus *Aurelianensium*
 ad *Ligerim*, *Lucanus* lib. 1.

Inclita Cæsaris Genabus dissolvitur *alis*.

^λ *Lexobii*, aliis dicuntur ^e *Lexovii* & *Lexobii*.

^μ ^f *Aulerci* hi fuere ad *Sequanæ* ripas.

HEKELII.

^a *Paradino* & *Vigenero* in primis.
^b *Seu Gian*.

REISKII.

¹ ^g *Celtica* quin à *Celtis* specialius ita dictis
 appellationem sumferit, nemo dubitat: *Cæsar*
 quoque ac *Pausanias* illam ab sermone *Celtico*
 derivant. *Bodinus* igitur aberrat, qui ^δ *κεδόντων*
^{κεδόντων} i. e. desultoriiis equis, *Græcisque* origi-
 nibus arcessit *Method. Histor. c. 9. Lugdunensis*
 ab *Lugduno* dicitur, *inclita* urbe, per *Muna-*
 tium *Plancum* sub *Augusto* condita, ubi adhuc
 emporium opulentissimum, *Archiepiscopus*
 & *Academia* vigen: Ut de urbis hujus præstan-
 tia inrer *Romanos* veteres non dicam. Vid
 notit. Imper. cum notis *Pancr*.

BUNO

^a *Osismii*. ^b *Vorganium*. ^c *Curiosolites*. ^d *Carnutes*. ^e *Lexobii*. ^f *Aulerci*. ^g *Celtica* unde *Lugdun*.

• *Parisi*, quorum *Lutetia*, nunc *Paris*: ζ *Senones*, quorum
 • *Agendicum*, nunc *Sens*, in Campania: π *Tricassii*, quorum
 • *Augustobona*, nunc *Troyes*, in Campania. σ *Ædui*, sive *Hedui*,
 quorum τ *Augustodunum*, nunc *Austun*, in Burgundiæ Ducatu:
 υ *Vadicasses*, quorum *Noviomagus*, nunc *Nuys* in dicto Ducatu:
 φ *Segusiani*, nunc *Forest*, quorum opidum ζ *Forum Segusianorum*,
 nunc *Fours*; & item in ipsorum agro *Lugdunum*, nunc *Lyon*. At
 horum omnium clarissimi *Hedui*, urbs eorum totius Celticæ opu-
 lentissima *Augustodunum*, ψ *Lugdunum* nomen Provinciæ dedit.

Parisi Lu-
 tertia.
 Senones.
 Agendicum.
 Tricassii.
 Augustobo-
 na.
 Ædui.
 Augustodu-
 num.
 Vadicasses.
 Noviomag-
 us.
 Segusiani.
 Forum Segu-
 sianorum.
 Lugdunum.

BUNONIS.

υ De *Parisiis* vid. cap. xv. f. 1.
 ζ Apud a *Senonas Decentius*, quum Magnen-
 tium fratrem *Lugduni* à *Constantino Imperato-*
re superatum, se gladio parieti innixio confodisse
 accepisset, & ipse laqueo vitam finivit.
 ο b *Agendicum* *Marliano* & aliis perperam ha-
 betur superioris Campaniæ oppidum, hodiè
Provins, aliis *Milly*.
 π Aliis c *Tricasses*, & *Tricasses* & *Tricassini*.
 ρ d *Augustobona*, vulgo *Troyes* variè nomi-
 nantur, *Augustomana*, *Treca*, *Urbs Treassium*,
Augusta Trevarum.
 σ e *Æduorum* nomen illustre est apud Cæsa-
 rem. Cicero eos Romanorum vocat fratres.

Primi enim ex Gallis Romanorum societatem
 & amicitiam sunt complexi. c
 τ *Augustodunum* infra cap. xv. f. 3. describitur.
 υ Aliis d f *Vadicassii*.
 φ Et *Secusiani*; *Sebusiani* etiam apud Cæsarem
 leguntur, qui ab aliis à g *Segusianis* diversi putan-
 tur; sed iidem videntur; ac vox altera corrupta.
 ζ h *Forum Segusianorum* à *Lugduno* abest 8.
 leuc. in occasum, *Avernos* versus.
 ψ De *Lugduno* & *Augustoduno* memorabilia
 leguntur cap. xv. f. 4.

HEKELII.

c Ideoque *Plinius Fœderatos* cognominat.
 d *Ptolemæo* præsertim, ε *αδινεστωι*.

a *Senones*. b *Agendicum*. c *Tricassii*. d *Augustobona*. e *Ædui*. f *Vadicasses*.
 g *Segusiani*. h *Forum Segusianorum*.

CAP. XII.

De *Gallia Belgica*: 1 item *Fluminibus universæ Galliæ Transalpinæ*.

I.

Belgica illa *Vetus*, quæ tertia pars Galliæ *Comatæ*, vetustissi- Belgicæ limi-
 mis scriptoribus clauditur *Rheno Rhodanoque* amnibus, lacu res.
 Lema-

REISKII.

1 a *Belgica* denominationem à *Belgis* habuit:
Belgæ unde suam traxerint, hoc viris doctissimis
 non adeo liquet. *Cluverius* multas examinat
 conjecturas, in singulisque hæsit; nisi quod
Belgicam putat videri dictam à *Belgio*, uno *Bel-*
lovacorum regiuncula. *Quidni* suspicetur quis-
 piam, à *Belgo* aut *Belgio*, duce *Gallorum* tertio,
 qui *Asiam* irruperunt, quem *Justinus*, *Diodor.*
Siculus, *Pausaniasque* memorant? sed neque sic
 origo vocis expedita, vel dubitationibus liberata

erit. *Belgica* vetus autem ab hodierno *Belgio*
 quam diversa, quamque aliis nunc limitibus
Gallia circumscribatur, *Geographi* plerique
 docent: *Nec Belgica*, si *Cæsarem* illoque poste-
 riores *Romanæ* historiæ auctores consulas,
 eandem aut magnitudinem aut faciem exhibebit.
 Namque in notitia *Imperii Rom.* duas *Belgicas*
 notamus: *Unam* scilicet primam, in eaque
Treviros, *Mediomatrices*, *Verodunos*, *Leu-*
cos; alteram secundam, inque illa *Remos*,
Suessiones, *Catalaunos*, pluresque vicinos po-
 pulos.

M 3

a *Belgica*, unde dicta sit, quatuorplex.

Lemano, Matronâ ac Sequanâ fluminibus, Oceanoque Britannico. At Plinius atque Tacitus ab Helvetiis ad Oceanum, omnem interiorem ripam Rheni à Germaniæ populis incoli tradunt. Hodie fanè idem fit: at aliquanto latius quam olim. Itaque Plinius initium Belgicæ à Scaldi flumine facit. *

Menapii. II. Inter Mosam & Flandriam ad Oceanum fuere ^β *Taxandri*; nunc est Zelandia ac Brabantix inferior pars. Inde ^γ *Menapii* reliqua Brabantix pars, & item Geldrix ad Rhenum usque: quorum opidum *Castellum Menapiorum*, in Mosæ ripa, nunc *Kessel*. ^δ *Morini*, pars Flandriæ inter Oceanum & Legiam amnem; opidum *Teruanna*, nunc *Terwane*; & ^ε *portus Gesoriacus*, qui antea *Itius*, & post modum *Bononia*, nunc *Boulogne*: ^η *Ambiani*, quorum

pulos. imo duabus illis tertia & quarta per divisionem ultimam accessisse legitur. Confer ^β Spanhemium Introduct. ad Geogr. nec novam annotationum segetem de singulis regionibus expecta. Historiam fluviorum Gallix Fournierius Lib. VI. cap. 15. Becmannus c. 3. explicat, causamque addit ex Mundo Kircheri subterraneo, cur Rhodanus per lacum Lemano nec aqua sua cærulea mista vel mutata profluat: De quibus itemque montibus hunc ipsum consule, si lubet.

BUNONIS.

^α Ab austro quoque Belgicæ limites sunt Sequanorum, Leucorum, Lingonumque fines; Regionem nunc omni illo terrarum tractu comprehenduntur à Sequanis, Rhenoque amne Elfatia inferior, Lotharingia, Austrasia, Trevericus Episcopatus, Lucelburgiensis, Limburgiensisque Ducatus, Leodicensis Episcopatus, Coloniensisque Episcopatus pars altera, Juliensis ducatus, Geldrixque ducatus dimidia pars. Ab Oceano, Hollandix pars austrina, Selandia, Frabantia, Flandria, Bononiensis comitatus, Normanniæ pars tertia. A Sequana Francia, quæ vulgò *Isle de France*, major pars, atque Campaniæ ferè dimidium, Intus Picardia, Veromandus, Artesia, Hanonia, Namurcensis comitatus, ducatusque Bulloniensis. Erant olim Belgæ, ipso Cæsare recte, omnium Gallorum fortissimi, libertatis supra modum amantes. De eorum moribus Idem Cæsar & Strabo legantur.

^β *Taxandri* & *Toxandri* dicti sunt Plinio populi, qui nunc Selandi, inque insulis Hollandi australes; & *Taxandria* regio Marcellino, quæ nunc Selandia, cum dictis insulis Hollandiæ. a

Castra Romanorum in his Toxandrorum insulis, post Cæsaris ævum, fuisse videntur.

^γ ^β *Menapii* ab Eburonibus submoventur lineâ à confluentem Getæ, per Roræ confluentem ad Rheni opidum usque *Diesl*. Hinc vero Demetra & Rupella amnibus, ad confluentem usque Scaldis, ab Atuatibus separabantur, qui circa *Læven*, *Brussel*, *Nivelle* & *Gemblours* opida incoluerunt. Hodie in lava Mosæ ripa est exiguum opidum cum arce, vulgò *Resêt* dictum, quod antiquum esse Menapiorum Castellum nomen simul ac situs in ripa indicant.

^δ ^ε *Morini* ab ortu attigerunt Menapios; ad meridiem eosdem cum Atrebatibus & Atuatibus habuere limites, ab Occasu & Septentrione Oceano cingebantur.

^ε ^δ *Teruanna*, *Taruanna*, & *Tarovanna*, per Carolum V. Imperatorem anno Christi 1510 Id. LII d. 20. Junii expugnata & incendio deleta est; de ejus excidio vide si lubet Thuani lib. XII. Ejus urbis vestigia hodiè que videntur in Artesia ad Legiam flumen, VII. mill. passuum à Fano Audomari.

^ζ ^ε *Portus Icius* diversis temporibus diversa obtinuit nomina: Germanis proximis vocatur vulgò *Buener*.

^η ^ε *Ambiani* ab ortu conterminos habuerunt Nervios & Veromanduos. A Meridie Samarâ flumine, vulgò *la Somme*, à Belgio, Bellovacorum regione fuerunt determinati. Ab Occasu Oceanum attigerunt Cæsaris tempestate. A Septentrionibus confines habuerunt Atrebatibus. Continent nunc hi fines Picardiæ partem, in quæ opida *Pont à Selane*, *Rue*, *Crotog*, *Pames*, *Pont de Remy*, *La Cauchie*, *Corbie*, *Bray*, *Encre*, cum parte Ambianorum urbis; in dextra Samarâ

a Taxandri. b Menapii. c Morini. d Teruanna. e Portus Icius. f Ambiani.

rum opidum *Samarobriga*, nunc ^b *Amiens*: ^s *Bellovaci*, quorum Bellovaci.
 regio *Belgium*, nunc *Beauvoisin*; & opidum *Cæsaromagus* nunc Belgium.
Beauvais: ^t *Caletes*, *Pais des Cauls*; opidum *Juliobona*, nunc Caletes.
Diepe: ^u *Vellocaſſi*, quorum *Rotomagus*, nunc *Roan*; ^v *Atreba-* Vellocaſſii.
tes; opidum *Nemetacum*, nunc *Arras*: ^w *Nervii*; opidum *Baga-* Atrebat.
cum, nunc *Bavay*: & item *Cameracum*, nunc *Cambray*. ^x *Eburo-* Nervii.

ripa. Continent item Artesii Comitatus portio-
 nem, qua opido *Pas & Bapalme*, & duo *Cœ-*
nobia, *Eavcourt*, atque *Erovaige*. *Amiens* seu
Ambianorum & *Ambianensium* civitas ab Anto-
 nino Pio Imperat. condita, & ab adjacente flu-
 mine *Samara* primum appellata est ^a *Samarobriga*.
 Cum *Lutetia* & *Rotomago* trigonum facit.

HEKELII.

^a Dicitur & eidem *Marcellino Taxandrum*.

BUNONIS.

^s ^b *Bellovaci* *Belgium* incoluerunt; & *Bello-*
vacorum sedes appellata fuit ^c *Belgium*: *Bello-*
vacorum nomen adhuc manet in opido *Beauvais*,
 quod medio fere situ est inter *Lutetiam* & *Rotom-*
magum. Ab hoc denominativum factum *Beau-*
vaiſin seu *Beauvoisin*: quæ vox agrum dicti opidi
 designat. Nationum enim per *Galliam* nomina
 postea in opidorum, quæ capita nationum fue-
 re, vocabula transferunt. *Ambiani* à *Septem-*
trione *Belgio* fuerunt finitimi; limes heic fuit
Samara amnis ad *Oceanum* usque. Ab Oriente
 brumali *Bellovaci* conterminos habuerunt *Sue-*
ſiones atque *Rhemos*. Pro limite inter *Sueſſiones* &
Bellovacos agitur linea ab opido *Bray* ad opidum
Verneuil; à *Rhemiſ* determinabat *Eſa* flumen;
 vulgo *Oiſe*. Ab Occidente æquinoctiali finiti-
 mos habuere *Bellovaci* *Caletes* & *Vellocaſſos*.
 à *Samara* flumine ad *Caletes* accollere. Atque
 hi fuere veri fines *Belgii* *Cæſariani*. Errant igitur,
 qui omnem *Belgicam*, id est, tertiam totius *Gallie*
Comate partem *Belgium* esse volunt; quum hoc vix
 decimam partem impleat; quique ea de causa
Flandros, *Brabantios*, *Selandos*, *Geldros*,
Belgiogermanos appellant.

^d *Caletorum* regio maritima est, inter *Sequan-*
am & *Samaran*, vulgo *la Somme* amnes.

^e *Vellocaſſi* seu *Vellocaſſes* ad dextram *Sequanæ*
 ripam inter *Caletos*, *Bellovacos* habuere sedes.

^f *Atrebat* seu *Atrebatii* à meridie conterminos
 habuerunt *Ambianos*. Ab occasu per-
 tinerunt usque ad *Oceanum*; à *Septemtrione* ad
Morinos. A *Morinis* separabantur amne, qui apud
Bononiam in *Oceanum* evolvitur. Ab hujus

fonte lineâ ad flumen *Legiam* ducta, qua vicus
 est vulgari vocabulo *Capelle*, v. millibus passuum
 supra *Tervannum*: hinc ipso *Legia* fl. ad vicum
 usque *le Venty*. Ab ortu æquinoctiali contermi-
 nos habuere *Nervios*; & ab ortu æstivo *Nervio-*
rum clientes *Centrones*, *Grundios*, *Levacos*,
Plemosios ac *Gordunos*, qui quinque populi alio
 nomine *Sueconi* dicti in *Nerviorum* fuerunt clien-
 telâ. His finibus nunc includitur tota *Artesia*:
 pars item *Flandriæ*, dextræ *Legiæ* amnis ripæ
 affixa; quâ opida videntur *Ryssel*, *Dovay*, *Ar-*
mentiere, *Basse* & *Orchies*: & *Hænoniæ* exigua
 portio, qua opida, *S. Amand*, *Bouchain*, *Ar-*
leux, *Pecquencourt*.

^g *Nervii* à *Septemtrione* contermini fuerunt
 eorum clientes jam dicti & *Aduatici*. Ab ortu
Mosa flumine primum à v. illis populis, qui
 uno nomine antea *Germani*, mox *Tungri* dicti
 sunt, deinde à *Treveris* separabantur. À *Meri-*
die *Rhemos* attigerunt. Terminus inter hos &
Nervios describitur lineâ à *Mosa* flumine & *Mo-*
nasterio Dellain ad opidum *Vervin* ducta. Hinc
 alia linea ad fontes *Sabis* amnis, & hinc item aliâ
 ad opidum *Crevecœur* Scaldi impositum, à *Verom-*
manduis distinguuntur. Ab Occasu, ipso *Scalde*
 ad *Cameracum* usque ab *Ambianis*; hinc vero ad
Scarpa confluentis ab *Atrebatibus* dirimebantur.
 à *Scarpa* Scaldisque confluentibus ad opidum
 usque *Aeth* lineâ determinantur *Nervii* à jam
 dictis quinque populis, qui sub eorum fuere
 imperio. Continentur hodiè regiones his fini-
 bus istæ: *Namurcensis* Comitatus pars inter *Mo-*
sam & *Sabin*; in qua Castellum *Namurcense*:
 hinc ea regio, quæ inter dictos amnes vulgo vo-
 catur *Basse Bourgogne*, id est *Burgundia inferior*:
 deinde *Hænoniæ* d. maxima pars: è *Picardia Ti-*
rassiensis Ducatus portio: item *Cameracensis* agri
 pars, in qua opida *Cambray* & *Chasteau en Cam-*
brensis.

^h *Eburones* ab Oriente terminum habuere
Rhenum; quo ab *Ubiis* supra *Coloniam Agrip-*
pinensem, à *Sigambriſ* infra *Coloniam* arceban-
 tur. A meridie habuere *Condrufos*, *Segnos*,
Cæræſos, atque *Pæmanos*: à quibus separantur
 lineâ,

^a *Samarobriga*. ^b *Bellovaci*. ^c *Belgium*. ^d *Caleti*. ^e *Vellocaſſi*. ^f *Atrebatés*.
^g *Nervii*. ^h *Eburones*.

Germani.
Tungri.
Veromandi.
Suessiones.
Silvanectes.
Treviri.

nes, & *Condrusi*, *Segni*, *Cærasi*, *Pœmani*; qui primi uno nomine appellati fuere à *Gallis Germani*, postea verò à se ipsis *Tungri*; quorum opidum *Atuatuca*, nunc *Tongerren*: *Veromandi*; quorum *Augusta Veromanduorum*, nunc *Vermandois*, vicus in extrema *Picardia*: *Suessiones*, quorum *Augusta Suessionum*, nunc *Soissons*: *Silvanectes*; quorum *Augustomagus*, nunc *Senlis*: *Rhemi*, quorum *Durocortorum*, nunc *Reims*, in *Campaniâ*.
III. *Treviri*, quorum *Augusta Trevirorum*, nunc *Trier* Germanis,

linea, ab opido *Bonna* ad usque *Mosæ Muri* equam amnium confluentem; & mox ipso *Mosâ*, ad *Namurcum* usque opidum. Ab Occidente contermini fuere *Aduaticis*.

HEKELII.

b *Petro Divæo* & *Becano*.
c Gens armis dedita, civilis & ingeniosa, sed paucos habens mercatores ac artifices, *Gallicâ* linguâ utitur, eaque degeneri.
d *Hamoniæ*.

BUNONIS.

z a *Condrusi*, b *Segni*, c *Cærasi*, atque d *Pœmani* inter *Eburones* & *Treviros* incoluerunt; hos habere conterminos à *Meridie*; *Eburones* à *Septentrione*. Ab *Ortu* terminus iis *Rhenus*; ultra quem *Ubi*. Ab *Occasu* *Mosâ*, citra quem *Nervii*. *Regiones* quæ nunc comprehenduntur his finibus sunt: *Coloniensis* agri pars: *Juliacensis* Ducatus pars exigua, circa opida *Münstereifel*, *Gemunde*, *Monjou*: *Limburgensis* Ducatus pars fere dimidia, *Meridionalis*; ubi ipsum *Limburgium*; è *Luceburgensi* Ducatu opida *Durbuy*, *Marche*, *Rochefort*: è *Leodiacensi* agro, opida *Huy* & *Chinay*, item vicus *Spaa*, cum fonte acidulo: *Comitatus Namurcensis* dimidia pars, ad dextram *Mosæ* ripam; ubi opidum *Dinant*.

e *Atuatuca* *Eburonum* olim castellum, princeps postea fuit *Tungrorum* urbs. Nomen haud dubie habet ab *Artaticis*, qui, gentem hanc victam ut facilius in obsequio continerent, castellum istud condiderunt.

f *Veromandi* à *Septentrione* conterminos habuere *Nervios*; limites in his descripti sunt. A *Meridie* finitimos habuerunt *Suessiones*. Ab *Occasu* iungebantur *Ambianis* juxta lineam ab opido *Peromie* ad opidum *Crevecoeur* ductam. *Regiones* nunc hic continentur; totus ager *Veromanduenſis*, vulgo *Le Vermandois* dictus: & pars

Tirassi, quia opida *Guise* & *Ripemont*. Exigua fuit gens; tantum enim v. millia armatorum ad commune *Belgarum* adversus *Romanos* bellum contribuerunt; quum finitimi eorum *Suessiones* l. millia, totidemque *Nervii*, præbuerint.

g *Vermandois* vulgo *Vermand* hodie vicus est & cœnobium, nunc exstat v. paullo minus millibus à *Fano* *Quinctini*.

h *Suessiones* à *Septentrione* finitimos habuerunt *Veromandos*; ab *Occasu* *Bellovacos*, ducta ab opido *Bray* lineâ, ad opidum *Verneuil*. A *Meridie* & *Ortu* contermini iis fuerunt *Rhemi*. Præter *Augustam Suessionum* hic fuit *Noviodunum* opidum, nunc *Noyon*.

i *Silvanectes* ad *Esix* fl. ripas collocat *Ortelius*. Nomen eorum novum est, & post *Cæsaris* ætatem ortum.

k *Augustomagus* postea in *Tomis* Concilium dicitur *Silvanectum*. f

l *Rhemi* à *Septentrione* finitimos habuerunt *Nervios* & *Suessiones* *Esix* fl. discretos; ab *Occasu* *Bellovacos*, eodem flumine distinctos. A *Meridie* limes iis fuit *Matrona*; & ab *Ortu* *Mosâ* fl. ita istorum populorum fines describit *Cluverius Germ. antiq. l. 2.*

m *Treveri*, *Treviri*, *Triveri*, & *Triberi* g dicti, longè lateque inter *Rhenum* *Mosam*que incolentes *Mediomatricis* fuere juncti à *Meridie*: pro limite lineâ à *Mosâ*, & vico *Montegny*, ad *Naxæ* amnis fontem ducitur. Versus *Occasum* *Mosâ* flumine à *Rhemis* separabantur. Juxta *Rhemos* ab eodem *Occidente* finitimos quoque habuere *Nervios*, inter duo opida, *Mosâ* apposita, *Masures* & *Charlemont*. Ab *Septentrionibus* claudabantur finibus *Pœmanorum*, *Cæræorum*, *Segnorum*, & *Condrusorum*. Limes hic statuitur per lineam ab opido *Charlemont*, ad opidum *Rheni* *Andernach*. Ab *Oriente* *Rhenus* amnis, ipsius *Galliæ* terminus, *Treviros* ab *Ubiis* *Transrhenanâ* gente, arcebat *Cæsaris* ævo.

Trev-

a *Condrusi*. b *Segni*. c *Cærasi*. d *Pœmani*. e *Atuatuca*. f *Vermandui*. g *Vermandois*. h *Suessiones*. i *Silvanectes*. k *Augustomagus*. l *Rhemi*. m *Treviri*.

manis, Treves Gallis. * *Mediomatrices*; quorum *Divodurum*, Mediomatrices. Leuci. nunc *Metz*. * *Leuci*; quorum opida *Tullium* & *Nasium*, unde *Toul* & *Nansy*, in Lotharingia. β *Lingones*, quorum *Andomatunum*, nunc *Langres*: γ *Sequani*; quorum *Vesontio*, nunc *Besan-* Lingones. Sequani.

son,

Trevirorum limitibus nunc continentur regiones istæ: *Westrasia pars inferior*, inter *Navam Mosellam* que amnes: dein *Treviricus episcopus* *omnis*: item *Ducatus Bullionensis*: *Sedanensis ditio*: *ager Masiriensis*; *Luceburgiensis Ducatus major pars*, in medio sita; item *Coloniensis episcopus opida*, *Antonacum*, *Brisich*, *Zinsich*, *Königsfeld*.

ψ *Augusta Trevirorum*, quia Romanorum colonia ab Augusto deducta, ante Augusti tempora haud dubie exstitit. De *Trebeta* quod hinc fabulantur, afferre piget. Quodnam verò ante deductam coloniam urbs illa habuerit nomen, incertum est. b

HEKELII.

e Vel ut Ptolemæus legit, *ῥομαῖος*, *Rhemandii*.

f Seu *Simlero* maximum *Silvanætarum* *Oppidum*. Idem *Simlerus* dicit, *Ptolemæum* pro eò mendosissimè scribere *Rhatomagum*.

g Et *Tribori*, *Τριβόρι* *Ptolemæo*.

h De eà vid. inf. Lib. III. cap. IX. §. VI. A. *Zosimò* Lib. III. Hist. c. VII. p. 255. Edition. *Cellarianæ* vocatur *Πόλις ῥομαῖος ἢ ῥομαῖος ἢ ῥομαῖος ἢ ῥομαῖος*, h. e. *Urbs Transalpinarum Gentium maxima*.

BUNONIS.

b *Mediomatrici* latos quondam fines, inter *Mosam* & *Rhenum*, hinc ad *Sequanos*, illinc ad *Treveros* usque incolentes ab Oriente terminum habuerunt *Rhenum*: ab Occidente *Mosam*; in cujus adversa ripa *Rhemi* & *Lingones*. A Septentrione pro limite est linea à *Mosa* & vicino *Montegny*, ad *Navæ* amnis fontem ducta; Meridie, linea à *Mosa* & opido *S. Michel*, ad *Mosellæ Murtaque* confluentem: inde ab Occidente brumali, alia linea ad fontem *Pruschii* amnis: hinc ab Occidente æquinoctiali, montium jugum, quod vulgò dicitur *Auff der Eirst*, ad *Murtæ* usque fontem, quibus limitibus à *Leucis* separantur. Hinc iterum à Meridie: supra dicta linea, à *Murtæ* fonte ad *Rhenum* & opidum *Burcheim*, à *Sequanis* submovebantur. Regiones nunc *Mediomatricorum* finibus comprehen-

duntur istæ; *Lotharingiæ major pars*, *Austrasia*, quæ vulgò est *Westrich*, *Palatinatus Rhemi pars cis Rhenum*: *Elstia inferior*. Præter *Divodurum* in his finibus fuit locus e *Decem pagi* dictus, qui nunc est *Lotharingiæ opidum Dœuxæ*.

α d *Leuci* finitimos habuerunt à Meridie *Sequanos*: ab Ortu *Treboccos*: à Septentrione *Mediomatricos*: ab Occasu iis terminus fuit *Mosæ* fluvius.

β e *Lingones* circa *Sequanæ*, *Matronæ* & *Mosæ* collocantur fontes; in *Burgundiæ* & *Campaniæ* confinibus: ab Ortu *Leucos* habuere finitimos, & à Septentrione *Rhemos*. Inter *Rhemos* & *Lingones* ad *Matronam* à scriptoribus mediæ ætatis ponuntur i *Catelauni*, & urbs *Catelaunum* i five *Cavillonum*. Forte hac in parte g *Campæ Catelaunici* ponendi sunt, in quibus *Atilia Hunnorum Rex* ingenti strage victus est virtute *Aetii*, *Theodosio* minore imperante k.

γ h *Sequanorum* fines fuerunt à Meridie & Oriente primum *Rhodanus* fl. ab *Araris* confluenta, & opido *Lugduno*, ad *cataractas*, quæ sunt XVIII. circiter millia passuum infra *Genevæ*: dein *Jura mons*, à *Geneva* ad initium *Vosegi* montis, quod dicitur nunc *Piereport*, in confinio *Helvetiorum* & *Rauracorum*. Inde ab Oriente æquinoctiali fuit ipse *Vosegus*, ad fontem usque *Ellii* fluminis, prope arcem *Morspurg*: hinc porrò limites statuuntur per opidum *Pfirt*, ad *Rhemi* usque ripam, qua in adverso vicus & castellum *Idsteyn*, conspiciuntur. Dein ipse *Rhenus*, ad *Burcheim* usque opidum in adversa ripa positum. A Septentrionibus terminus statuitur linea parallela ex Oriente in Occidentem, quæ incidit in principium latitudinis gr. 48. à *Burchemio* & *Rheno* ad fontem *Murtæ* amnis: qui infra opidum *Lotharingiæ Nansy* influit in *Mosellam*: hac linea à *Mediomatrici* separantur. Hinc alia linea, à fonte *Murtæ* ad fontem *Araris* à *Leucis* submoventur. Hinc ipso *Arare* ad opidum usque *Gray*, à *Lingonibus*; & inde eodem amne, ad opidum usque *Mafcon*, ab *Heduis* distinguebantur: tandem ad *Rhodani* usque confluentem à *Segusianis*. Hisce *Sequanorum* finibus nunc continentur *Elstia Superior*, & *Burgundiæ Comitatus*; item *ager Bressensis*.

N

HEKELII.

a *Augusta Trevirorum*. b *Mediomatrici*. c *Decem pagi*. d *Leuci*. e *Lingones*. f *Catelaunici*. g *Campi Catelaunici*. h *Sequani*.

Rauraci.

Helvetii.

Amma fl.
Urbigeni.

gon, in Burgundiæ Comitatu. ^d Rauraci, nunc ager Basileensis; eorum opidum ^e Augusta Rauracorum, nunc vicus Augst. ^f Hinc Helvetii, in quatuor Pagos distincti. Pagorum nomina, Tigurinus, Tugenus, Ambronicus & Urbigenus. ^g Tigurinus nomen habuit ab opido antiquissimo Tiguro, sive, quod rectius scribitur, Turigo, nunc Zurich: ^h Tugenus, ab opido Tugio, nunc Zug: ⁱ Ambrones, nomen habuere à flumine, quod accolluere, Amma, nunc Emme: ^k Urbigeni dicti sunt ab opido Urba, nunc Orbs. Caput Helvetiorum fuit ^l Aventicum, nunc Avances Gallis, Germanis Wislisburg.

HEKELII.

i f. Cathalaunum.

^k Sed videmus à recentioribus ferè Catalaunici scribi, & eos circa Tolosum, inter quos Forcatulus, statuere, quod idem ex *Jornande* verisimile est.

BUNONIS.

^d a Rauracorum gens exigua fuit, cum undecima parte Helvetiorum comparanda. Quum enim una cum Helvetiis, sedibus suis relictis, in bellum essent profecti, horum numerantur tantum *xxiiii.* millia: quum Helvetiorum essent *cclxiii.* millia. Rauraci hi in medio Helvetiorum Sequanorumque positi, recte nunc dici possunt ii populi, qui Basileensem agrum colentes, vulgò dicuntur *die Baseler.* Horum terminus est, à Meridie Jura mons, ab Arolæ Rhenique confluentibus ad fontes usque *Birse* amnis. Hinc ab Occasu ^b Vosagus mons, qui initium hic sumit, vergitque in Septemtriones & Occasum æstivum, ad fontes usque *Moselle Mosæque* amnium. Dimidium lateris Septemtrionalis claudēbant olim Sequanorum confinia, à Vosago, quæ *Ellum* flumen erumpit, prope artem *Morspurg*, per opidum *Pfirt*, ad Rheni usque ripam, quæ in adverso vicus & castellum *Idsteni* conspiciuntur. Alterum dimidium cingit ipse *Rhenus* ad confluentem usque *Arole.* A Scripioribus appellantur *Rauraci*, *Rauriaci*, & *Raurici.*

^e c Pagus iste ^d Augst exstat hodie ad Rheni ripam, *v.* millibus passuum supra Basileam; ubi multæ eruuntur Romanorum antiquitarum reliquiæ. Urbs ipsa Juliani tempore destructa est.

^f Helvetii, ut tradit Cæsar, undique loci natura tuti continentur; una parte quæ Orientem & Septemtrionem spectant, flumine *Rheno*: altera parte qua Occasum æstivum prospiciunt,

IV. Rhe-

monte Jura altissimo & flumine Rhodano. At ^c Jura mons initium à Geneva ducens, versus Septemtriones ad fontes *Dubis* fluminis, quod vulgò *Doux* est, protenditur; ejusdemque fluminis dextram ripam profequitur, usque ad vicum, cui vulgare vocabulum *Pierreport*: inde in ortum æstivum versus, lævam amnis *Arole*, qui vulgò *die Are*, ripam radit, donec ipse una cum *Arola* Rheno jungatur ad opidum Confluentes, quod vulgò *Coblenz.*

^g f Tigurini inclusi fuerunt duobus amnibus, *Rheno* & *Limago*, & exigua parte *Jura* montis, ex adverso confluentium *Arolæ* & *Limagi.*

^h g Tugeni comprehensi fuerunt *Limago* & *Ursa*, vulgò *Ryff* dicto: & montium jugo, inter horum fluminum fontes sito.

ⁱ h Ambrorum gens valida fuit, Terminos à Septemtrione habuerunt *Juram* montem, inter confluentes *Urbe* & *Limagi*: à Meridie Alpium jugum, inter duos fontes *Sane* & *Limagi*: ab Occidente, *Sanam* & *Arolam*: ab Oriente *Limagum.* l

^k i Urbigeni inclusi fuerunt ab Occidente æstivo Jura monte; ab opido *Geneva* ad fontes usque *Birse* amnis, qui ad Basileam in Rhenum incidit: à meridie, tota *lacus Lemani* dextra ripa: ab Oriente *Sana* & *Arola* fluminibus, ad Urbæ usque confluentem.

^l k Aventicum Romanorum olim colonia, jam inde Neronis tempestate universæ gentis caput fuit. Cluverius *German. Antiq. lib. 2.* In *Urbigenis* quoque erat l *Eburodunum*, hodie *Yverdon* ad lacum *Neuburgensem*; circa quod opidum in agris antiquæ reperiuntur hodie montæ. Inde ad duarum horarum spatium versus Meridiem abest pagus *Ursin* vulgò dictus; ubi rudera ex marmore & viæ subterraneæ. In pagi istius agris sepulchra, quæ *Guilhelmus Fabricius Hildanus*

a Rauraci. b Vosagus mons. c Augusta Rauracorum. d Augst. e Jura mons. f Tigurinorum Fines.
g Tugeni. h Ambrones. i Urbigeni. k Aventicum. l Eburodunum.

IV. Rhenum autem accolentes Germaniæ nationum in eadem provincia; ^a *Trebocci* in Elfatia: quorum ^r *Argentoratum*, nunc ^{Treboccium,} *Strasbourg*: ^z *Nemetes*, quorum *Noviomagus*, nunc *Speir*: ^o *Vangiones*; quorum ^r *Moguntiacum*, nunc *Mentz*, ^e *Ubi*, quorum ^r *Colonia Agrippinensis*, nunc *Collen*. ^r *Gugerni* in partibus *Gelriæ* ^{Gugerni feu} & *Cli-* ^{Sicambri.}

Tildanus ipse scrutatus est, ac in uno ex iis invenit corpus humanum insignis magnitudinis, cujus *Cranium* commissuris expers fuit. Cadaveribus istis apposita fuere scuta & gladii. *Observ. Med. Epist. LXIII.*

HEKELII.

^l Eorum quoque mentionem facit *Martianus Capella* Lib. II. de *N. Phil. & Merc.* quos ad eundem *Bonav. Vulcanius Scythas* facit, carnes humanas vescentes.

BUNONIS.

^a *Trebocci* leguntur etiam *Tribocci*, *Triboci*, *Tribochi*. Horum fines antiqui continent nunc *Elfatia superioris partem dimidiam*, Septemtriones spectantem: item *inferioris partem ferè dimidiam* illi proximam.

^b *Stratisburgum*, quum fortè hic locus Germanis diceretur *An der argen Strassen*, à Romanis dictum *Argentoratum*, quasi *argen Strassen* vel *Straten*. Fuit unum ex L. amplius castellis illis, quæ *Drusus* ad Rheni ripam erexit.

^z *Trebocci* à Septemtrione continuabantur c *Nemetes*.

^d *Vangiones* Germanis antiquitus dicti *die Wangen*, quorum fuit *Borbetomagus*, *Borgetomagus* seu *Bornitomagus*, olim Germanicè *Wormit-magen* seu *Wormitzmagen*, & Romanis e *Wormitomagum*. Posteriores Germani, omiſſa particula *magen*, dixerunt *Wormitz*: ex quo postea factum vocabulum *Wormacia*.

^r *Moguntiacum*, *Maguntiacum* & *Moguntiacum* nomen habet à flumine *Main*, seu *Moin*, Romanis *Mœnus* & *Mœnus* scribitur; dictumque *Mainzig* & *Montzig*: posteriores Germani dixerunt *Mainix* & *Meinx*; unde vocabulum ^f *Moguntia* & *Mogontia*. Urbs hæc in antiquissimis Germaniæ Cisterhanæ censenda est, cujus fundamenta sine dubio ante Christi nativitatem facta sunt. *Drusi* enim tempestate jam exstitit: *Florus* lib. IV. n

^g *Ubi*, Transrhenana *Julii Cæsaris* *xvo* gens, eam amnis ripam in Germania coluere, quæ inter *Moguntiacum* & *Coloniã* porrigi-

tur. Postea verò, *Octavio Augusto* principarum Romanorum obtinente, à *M. Vipsiano Agrippa* Cos. non inviti, sed cupientes in Galliam traducti sunt; quum à *Cattis* pressi seu pulsi auxilium à Romanis, vel etiam, uti in eorum provinciam Galliam transire sibi liceret, petiissent. Finibus continebantur his. Ab Ortu *Rheno* amne contra *Cattos*, pulfores suos, protegebantur, qui in antiquas eorum sedes immigrarant. A Septemtrionibus lineà à *Roræ* *Mosæ* que confluentibus ad Rhenum & opidum *Ordin-gen* ducta primum à *Menapiis*, mox à *Gugernis*, huc translatis, separabantur. Ab Occasu habebant ipsum amnem *Roram*, à confluente ejus ad opidum usque *Nieder Heimbach*: quo primum ab iisdem *Menapiis* & *Eburonibus*, mox verò à *Sunicis*, huc translatis dirimebantur: à dicto deinde opido, linea ad opidum usque *Kerpent*, ab iisdem *Eburonibus* & *Condruſis* arcebantur, qui postea, una cum *Cæræſis*, *Segnis* & *Pæmanis* dicti fuere *Tungri*. A meridie *Abrinca* amne à *Treveris* submoti fuere. Regiones intra hos *Ubi*orum fines nunc cernuntur istæ: *Juliacensis Ducatus* pars maxima, dextram *Roræ* ripam contingens: *Coloniensis episcopatus* ferè totus. Caput gentis *Tacitus* appellavit.

^h *Ubi*orum opidum, haud dubie, quia unum id iis initio fuit. Conditum videri potest statim ac *Ubi* Rhenum sunt transgressi. In *Augusti* certè principatu exstructum fuit. Deinde jussu *Julie Agrippinæ*; Germanici filia, *Claudii uxoris* *C. Antistii*, & *M. Sullio* *Coss.* colonia ea deducta est, missis eò veteranis, quum longo fidei experimento *Ubi* meruissent. Hinc i *Colonia Agrippinensis* appellari cœpit; & *Colonia Agrippina Ubi*orum. Proximus antiquitate memoratur in *Ubiis* locus, cui nomen *k Ara Ubi*orum. Hic postea *Bonna* dictus est.

^l *Gugerni* terminabantur ab Oriente, ut antè *Menapii*, *Rheno* flumine. A meridie iisdem finibus, quibus *Ubi* à Septemtrionibus. Ab Occidente *Mosæ* amne; quo à *Menapiis* submovebantur. A Septemtrionibus eodem limite, quo ante *Menapii* à *Batavis* dirimebantur. Regiones dictis finibus continentur istæ: *Clivenſis Ducatus*

N 2

a *Trebocci*. b *Stratisburgum*. c *Nemetes*. d *Vangiones*. e *Wormacia*. f *Moguntia*. g *Ubi*. h *Ubi*orum opidum. i *Colonia Agrippina*. k *Ara Ubi*orum, seu *Bonna*. l *Gugerni*.

& Cliviæ, ubi opida *Goch* & *Gelre*: quondam, quum trans Rhenum incolerent, v̄ *Sicambri* dicti.

Batavorum
Insula.

Vahalis.

Vorcomum.

Mosæ
ostium.

V. Hinc *Batavi* Kheni Insulam incolentes. Occupat hæc partem *Gelriæ*, partem *Trajectensis* Provinciae, partemque *Hollandiæ*. Incipit haud procul *Clivis* opido, apud munimentum *Schenckii*, vulgo *Schencken-schans*: ubi *Rhenus* in duo veluti cornua scinditur. *Sinistrum*, *Vahalis* flumen appellatur: *Mosæ* amni apud *Vorcomum* opidum confusum, uno ejus alveo ad Oceanum deferitur, ubi *Mosæ ostium* dicitur. *Dextrum* cornu primo latum ad usque *Batavodurum*, quod vulgo est *Wickte Duerstede*, inde modicum nominis sui custodiens alveum, *Trajectum*que & *Lugdunum* transiens opida, propter vicum *Catwyck* in Oceanum olim effundebatur: nunc *Ostium* hoc arenis obstructum est. Quicquid igitur duobus hisce alveis Oceanoque includitur, *Insula Batavorum* fuit: cujus nomen hodieque in superiore ejus parte servatur, vulgo *de Betaw* dictum. Præterea extra Insulam tenuere *Batavi*, quicquid *Vahali* ac *Mosæ* includitur. Partem Insulæ circa *Trajectum* & *Wordam* incoluere *Caninefates*. De cætero Gallorum omnium fortissimi erant *Belgæ*. Horum bellicosissimi *Helvetii*: clarissimi *Treviri* urbium *Belgicarum* opulentissima *Augusta Trevirorum*. φ

V I. Nobi-

Ducatus magna pars cis Rhenum sita; item *Geldrensis Ducatus* portio trans *Mosam*: & ex *Juliacensi Ducatu* opidum *Brugge*. *Gugerni* societatem *Civilis*, *Batavorum* ducis, acceperunt adversus *Romanos*. Opidum *Gelre*, in mediis fere *Gugernorum* finibus situm, caput gentis fuit. Hujus opidi nomini si adjungas alterius opidi vocabulum *Goch*, facies *Gochgelren*, & propemodum habebis vocabulum Latinum integrum, *Gugerni*, quasi *Gugelri*, liquidis mutatis.

HEKELII.

m *Augusti* *Cæsaris* Privigni.

n Et hoc testatur omnino verustum illud Monumentum lapideum, glandi quernæ non dissimile, quod ipsi *Driso*, à quò *Moguntia* ampliata esse dicitur, factum est in colle quòdam Urbi vicino, cui nomen est *Aichelstein*, ex quò conjecturam facere possumus, *Moguntiam* fuisse quondam arcem Belli contra *Germanos*. Leg. *Matth. Dreseri* Pars V. *Isagoge Hist. de præcipuis Germaniæ Urbib.* p. 454. seq.

BUNONIS.

v̄ a *Sigambrorum* nationi ex *Germania* sublatæ,

& in *Galliam* *trajectæ* novum nomen impostum est, quo postea *Gugerni* vocarentur. *Cluver. Germ. Antiq. lib. 2.*

φ *Taxandris* atque *Menapiis* jungebantur à *Septentrione* *Batavi*, extrema *Galliarum* versus *Septentrionem* & *Orientem* obsidentes; qua *Oceanus* & *Rhenus* *Galliam* *Belgicam* claudunt: gens omnium *Germanici* nominis cis *Rhenum* nobilissima atque fortissima. Fuere *Batavi*, quod *Tacitus* *libr. de Germ. & Just. l. iv.* tradit *Cattorum* progenies; qui *Hassi* nunc dicuntur, *Domestica* seditione à suis popularibus per vim pulsi. Nomen *Batavorum* in *Hassia* videtur relictum in *Battenberg*, quod hodie opidulum est in monte positum; cui imminet alius mons excelsior, in cuius cacumine antiquæ arcis supersunt rudera. φ *De Batavis & Batavorum insula* vid. q̄ si placet, *Cluverii* *Germ. Antiq. l. 2. c. 30. & seqq.*

HEKELII.

o *Divæo* *Duersteden*.

p *Betavos* quoque per *E* in primâ syllabâ vocari in antiquo *Lapide*, discimus ex *Notis Leinclavii* ad *Dionem*.

q̄ Præter *H. Junii* *BATAVIAM*.

BUNO-

a *Sigambri*.

VI. Nobiliores Galliae fluvii sunt, Oceanum petentes, *z Mosa*, Nobiliores Galliae fluvii. vulgo *die Mase* Germanis, Gallis *la Meuse*, *y Scaldis*, *p Escaut* Mosa. Gallis, Germanis *die Schelde*; *a Sequana*, *la Seine*, *Matronam* Scaldis. *devehens*, vulgo *le Marne*, & *a Ligeris*, *la Loire*: *β Garumna*, *la* Sequana. *Garonne*. *Rhodanus*, *der y Roden* Germanis, Gallis *le Rosne*, Matrona. Garumna. Rhodanus. velocissimus amnis, inter tres maximos Europae fluvios computatus; tardissimum *Ararim*, vulgo *la Saone*, in Mare internum se- Araris. cum trahit.

C A P.

B U N O N I S.

z a Mosa amnis *r*, ex *Vosego* monte oriens; nunc in Geldria inter opida *Bommel* & *Megen* partem quandam sui duobus alveis, quibus munimentum divi *Andrae* circumdatur, in *Vahalem* transmittit; suo tamen nomini latum servans alveum, usque ad vicum *Bochoven* defertur. Inde vero divertente in Occasum Solis aetivum alveo, usque ad arcem *Lovestenium*, ubi *Vahali* nunc jungitur, *Novus* appellatur *Mosa*, vulgo de *Nürwe Mase*. Hinc eodem nomine *Gorichomium* praeterlabitur opidum, infra quod jam geminum fert nomen; alterum modo dictum, alterum quod accolis de *Merwe* vocatur, à veteri arce ejusdem nominis, cujus vestigia in undis prope *Dordracum* exstant. Hinc dicto gemino nomine *Flaredingam* usque devectus; infra id opidum uno simplicique vocabulo, donec Oceano miscetur, *Mosa* vocatur. At alveus iste, à divi *Andrae* munimento ad *Flaredingam* usque descriptus, non est vetus ille à *Cæsare* & *Tacito* memoratus; sed tenuis ille alveus, qui à nova *Mosâ*, juxta vicum *Bochoven*, in sinistras terras divergens, primum *Hedickse Mase*, *Hedicensis* *Mosâ*, à vico *Hedickhuysen*, quem perfundit; mox *d'oude Mase*, *Vetus Mosa*, indigitatur. *Mosâ* igitur veteris flumen ab opido *Megen* uno certoque alveo; nullis in *Vahalem* ad divi *Andrae* munimentum aquis transmissis, devectum, eas terras antiquitus dextra ripa perfudit, quæ nunc opidum *Huesden* sustinent: sinistra autem; ubi nunc opidum *Geertrudenberg* conspicitur. Juxta vicos *Simonshaven* & *Biert* alveus est, qui tandem in ostium nomenque *Mosâ* definit ad opidum *Geerfliet*; qui vetus & verus est *Mosâ* alveus. *f*

y b Scaldis sive *Scaldes*. Ejus alveus ostiumque sinistrum *Ptolemæo* dicitur *Tabuda*. *i*. In *Veromanduis* *y* ortus inter *Arthesiam* & *Hannoniam*, per *Flandriam* & *Brabantiam* infra *Antverpiam* in *Oceanum* decurrit, *Cameraco*, *Valencenis*,

Tornaco, *Gandavo* & *Antvetpia* urbibus irrigatis.

c Sequana in *Burgundionum* finibus apud pagum & cœnobium *S. Sequani*, vulgò *S. Seyne*, haud longè ab opido *Nivers* oriens, ac per *Barurum*, *Trecas*, *Nonigentum*, *Luteriam*, ubi *d Matronam* excipit; *Pontisaram*, ubi *e Esiam*, inde *Rotomagum* alluens in *Oceanum Britannicum* inter duo opida, quæ vulgò *Honfleur* & *Hanfleur*, delabitur; *Portus* ejus vulgò appellatur *Havre de grace*.

a f Ligeris & *Liger* *x* è *Cemmenis* montibus sive *Gebenna* in *Arvernorum* finibus oriens, & inter *Heduos* & *Bituriges* versus *Septemtrionem* primo fluens; inde in *Occasum* per *Aurelianos*, *Turones*, *Andes*, & *Nannetes*, receptis aliquot fluvii, properat, & in *Oceanum Aquitanicum* sese magna aquarum mole exonerat.

β g Garumna fl. *Aquitaniae* maximus, ex *Pyrenæis* montibus ad opidum *Guadalup* oritur, & regionem dividit, primum in *Boream*, inde in *Occasum* cursum dirigit, infra *Burdigalam* urbem periculoso ostio ad turrim *Cordan* in mare *Aquitanicum* se mergit. Nisi quum hiberno imbre, aut solutis nivibus intumuit, diu vadofus, & vix navigabilis fertur. At ubi obvius *Oceani* aestuantis accessibus adductus est, iisdemque retro remeantibus suas illiusque aquas agit, aliquantum plenior, & quanto magis procedit, eo latior fit: ad postremum magni freti similis, nec majora tantum navigia tolerat; verum etiam more pelagi savientis exurgens jactat navigantes atrociter, utique si aliò ventus, aliò unda præcipitat. *Mela* lib. III. cap. 2. Habet urbes præcipuas *Tholosam*, *Agennum* & *Burdigalam* *y*.

y h Rhodanus Galliae *Narbonensis* fluvius, in *Leponiis* ex *Alpium* jugo, quod vulgò *Firca* mons dicitur, oritur, & per *Sedunos* in *Occasum* fluens, *Lemanum* lacum ingreditur, eumque ad *Genevam* egreditur; per *Allobroges* fluens, donec ad *Lugdunum* i *Ararim* ex *Vose-*

N 3 go

a Mosa. *b* Scaldis. *c* Sequana. *d* Matrona. *e* Esia. *f* Ligeris. *g* Garumna. *h* Rhodanus. *i* Araris.

go monte ortum excipit, in Meridiem conver-
sus Viennam, Valentiam, Avenionem, &
Arclatum urbes attingit, *Isara*, *Druentia*, aliis-
que minus claris fluviis eodem cursu assumtis.
Syrabol. iv. Mela. 11. c. 1. Plinius. 111. 4. 2. Hunc
M. Varro tertium Europæ fluvium Istro haud
minorem esse scribit. Reliqua flumina inter mi-
nora numerantur: ut a *Somona fl.* nunc *Somme*,
per Picardiam & Ambianos in Oceanum fuit
Britannicum, ab ortu in Occasum, Fano *Quin-
tini*, Hano, Perona, Corba, Ambiano &
Abbatis Villa irrigatis. b *Druentia* sive *Durance*,
Duranius sive *Dordogne*, *Elaveris*, *Isaris*, *Cha-
rente*, *Dracus* &c. Cæterum montes in Gallia
præcipui sunt c *Vosagus*, seu *Vosagus a*, cui in-
gens silva superfusa est *Silva Vosaga* b dicta. Mons
ipse Burgundiam hodie à Lotharingia separar;
ac porro Lotharingiam ab Ellatia dirimit versus
Septentriones procurrens: *Mosam*, *Mosellam* &
Saravum evomit fluviis c. d *Gebenna* d mons
Atvernos ab Helviis distinguens, in Aquitania
exortus ad Rhodanum procurrit in Ortum &
Galliam Narbonensem ab Aquitania Celticaque
in parte separar. Strabo hunc Cœmnum vide-
tur facere, quem à Pyrenæo Lugdunum usque
producit e. e *Jura* mons initium à Geneva urbe
ducens, versus Septentriones ad fonteis *Dubis*
fluminis, quod vulgo *Doux* est, protenditur,
ejusque fluminis dextram ripam profecquitur,
usque ad vicum *Pierreport*: inde in ortum asti-
vum versus, lavam amnis *Arole*, vulgo *die*
Are, ripam radit, donec ipse una cum *Arola*
Rheni jungatur, ad opidam Confluentes, vul-
go *Coblentz* f. f *Arduenna* silva dispersa fuit per
fines Trevitorum, Tungrorum, Sunicorum,
Ubiolorum, Gugetnorum, & partem Batavo-
rum extra insulam, item per Menapiorum fi-
neis, Morinorum, Bethasiorum, Suecono-
rum, Nerviorum, Atrebatium. Summa ejus

a *Somona fl.* b *Druentia fl.* c *Vosagus mons & Vosaga silva.* d *Gebenna mons.*
e *Jura mons.* f *Arduenna silva.*

latitudo fuit inter Ortum & Occasum à *Mosellæ*
confluente ad extremos Atrebatium fines & litus
Oceanii, millium passuum c c x l. Latitudo
maxima inter Meridiem & Septentriones à Me-
diomatricorum confinio ad *Vahalem* usque mil-
lium passuum c l. Reliquiæ ejus hodieque in-
gentes passim dicto terrarum tractu manent:
maxime vero in *Westravia*, in *Treverico* *Leo-
dicensi*que *Episcopatus*, in Ducatu *Lucebur-
gensi* & cis *Mosam*. Nomen etiam antiquum in
parte obtinet, vocaturque *Picardis* & *Walloni-
bus* vulgo *L'Ardenne*.

H E K E L I I.

r In tabulâ *Peutingeria* Batavus nominatus.
s *Mosa* etiam Loci nomen videtur apud Anto-
ninum inter *Antemantunum* & *Tullum*.
t *Tæssæda*.
v Et quidem propè *Abbatiam*, ut vocant,
Div. Martini.
x Græc. *Μησιγῶς*.
y Hodie dicitur *Garonne*, *Ptolemæo* *Γάγυρα* &
aliis *Garona*.
z Hodie vulgò *Rhosne* nominatur. *Oppianus*
in *Alienicis* & *Philostratus* in *Vitis Sophistarum* vo-
cant eum *Eridanum*. Hunc *Rhodanum* septem
ostii in nostrum Mare evolvi, scribit *Apollonia-
nus* in *Argonauticis*.
a Sive *Vosagus* & *Tacito* *Vocetus*.
b Et *Vosaga*.
c Est & *Pagus* agri *Biturici* *VOSAGUS* dictus.
d It. *Cebenne* & *Cœbennæ* pluraliter.
e Hujus Montis Partem hodie *Taravia* nomen
habere, scribit *Gv. Budæus* Lib. 1v. de *Alse*.
f Et hi duo Montes, *Alvernie* Montium no-
mine venientes, præter herbas medicinales,
quas ferunt optimas, pascua undique optima
habent, ex quibus greges & armenta numerosa
aluntur. Unde *Carnium*, *Butyri*, *Casæi* optimi &
talium ingens copia semper trahitur.

C A P. XIII.

De incolis Gallia; ac posteriori ejus divisione.

I.

Celtarum
gens.

U Nam gentem, *Celtarum* nomine, omnem quondam inco-
luisse *Hispaniam*, ac *Galliam Germaniamque*, *Illyricum*, &
Britannicas insulas, supra ad *Hispaniam* dictum est; latiusque in-
fra in *Germaniæ* descriptione dicitur. Cæterum *Gallorum* nati-
ade

adeo populosa fuit, ut ii, quum domi haud sterile solum tenerent, ob multitudinem tamen hominum, necessum habuerint, in diversas ac longinquas mundi regioneis colonias deducere. Nonnulli eorum Italix dimidiam fere partem occuparunt. Ex his quidam ultra profecti, in Asiam usque pervenerunt; nomenque ibi Galatix, sive Gallogræciæ, seu Græcogalliæ fecerunt. Alii in Britanniam Insulam pervenisse putantur. In Germaniam autem alii inveci, ingentem tractum à Rheno ad Vistulæ usque fonteis obsederunt.

II. In ipsa Gallia vixit universa gens, quot nominibus, tot civitatibus, Imperiis ac magistratibus discreta. Primi Romanorum arma sensere *Salyes*; cum de incursionibus eorum Massilia, sociam Romanorum civitas, quereretur. Deinde *Allobroges & Arverni*; quum adversus eos similes *Heduorum* querelæ opem & auxilium flagitarent. Prima igitur *Narbonensis Gallia* subjugata, in Provinciæ formam redacta est; Domitio Ænobarbo & Fabio Max. tropæa in eâ statuentibus. Reliquæ Galliæ per x. annos domitæ laus ad Julium Cæsarem defertur.

Gallia Narbonensis à Romanis subjugata.

III. Paruit hinc tota sub præfectis Romano imperio ad Honorii Imperatoris usque tempestatem; quum circa annum Christi cccc. Gothorum, Hispaniam atque Italiam vastantium, pars Narbonensem Provinciam invasit, nomenque regioni de suo imposuit, quod postmodo corrupte Languedoc, quasi *Langue de Goth*, dictum est. Prolatis deinde ad Ligerim usque annem Imperii finibus regnum constituerunt, cujus caput ac regia *Tolosa* fuit.

Gothorum in Gallia regnum.

IV. Eadem tempestate *Burgundiones*, ab ultima Germania (pars Cassubiorum, parsque Brandeburgensium nunc ea loca tenent) cum

Burgundiæ seu Arelatense regnum.

REISKII.

Diversis ita gentium migrationibus, quas diversa tempora & fata ferebant, incolæ diversæque populi debentur. Nam migrationes aut domesticæ fuerunt, internæque, aut alienæ amplius externæque: Illæ Gallorum propriæ in Italiam, Græciam, Asiam, Germaniam susceptæ: Hæro gentium externarum, quotquot è terris septentrionalibus Germanicisque in Galliam inderunt. Hinc Galli totam superiorem Italiam tenuerunt, Romam A. V. C. CCCLXIII. exignasse, uno salvo Capitolio, Pannoniam, Græciam Illyrium Græciam, ipsam minorem Italiam invasisse tripartitis copiis, Brenno, Cere-rio Belgioque ducibus leguntur. Gallia post-

hac Romano Cæsarumque imperio subiecta Præfecturam Occidentis secundam continuit, in eaque XVII. provincias, uni præfecto Prætorio commissas. Postea Visii Gothi Ataulpho rege Gallias A. C. 412. aggressi A. 420. novum Tolosæ regnum statuerunt: Burgundiones cum Vandalis, Suevis Alanisque conjuncti A. 413. alterum nempe Burgundicum: Tertium Franci, gens Germanorum nobilissima ex liberis Romanoque imperio subductis populis orta A. 420. idque Francicum, adhuc in Gallia superstes. Adde Britannos in Aremoricam, & Saxones in hujus viciniam quinto seculo ingressos: Sed varias regni Francici partitiones, hujusque terminos prætereo. Vid. Conring. Lib. de finibus Imper. German.

H E K E-

a Migrationes gentium distinctæ. b Regnum Gothorum Burgund. Francicum.

cum *Vandalis Suevisque* profecti, alias Gallia^a partes occuparunt, regnoque constituto, Burgundia^a nomen de suo imposuerunt, cujus caput regiaque sedes *Arelate a*. Complectebatur utramque *Burgundiam, Lugdunensem agrum, Delfinatam, Sabaudiam & Provinciam*.

Francorum regnum.

Franci regni caput Lutetia. Britanni in Gallia.

Clodovaus.

Regni Franc. divisio. I. Rex Parisiorum.

II. Sueffionum.

III. Burgundiz.

IV. Austrasia.

Altera regni divisio.

V. Sub idem ferme tempus, *Franci* Germanica gens, Rheno trajecto, proximam Gallia^a partem *Tungriam* (nunc est Brabantia, ac Leodiensis Episcopatus) obsederunt, at pulsi mox à Gothis, paulo post redierunt, utraque in Parisios usque progressi, regioni ac regno inibi condito, Francia^a vocabulum de suo imposuerunt, cujus caput ac regia *Lutetia*. Circa eadem tempora *Britanni* ex Britannia Insula, ab Anglis & Saxonibus, quos in opem & auxilium adversus Scotos Pictosque ex Germania vocaverant, pulsi, extrema Gallia^a Celtica^a obsederunt, & de suo nomine *Britanniam minorem* appellarunt. At *Clodovaus* ^b V. Francia^a Rex ^c, Burgundia^a Rege *Gundebaldo* armis devicto, Gothisque ex Gallia ejectis, utrumque regnum suo imperio adjecit.

VI. Hic vita excedens, regnum Francia^a IV. filiis in quatuor parteis seu regna distributum reliquit. Primus ^d erat *Parisiorum rex*: cui parebant Parisii, nunc vulgo *Isle de France*, id est, insula Francia^a, Campania, Cenomani, Turones, Andegavi, Aquitani, Arverni. Secundus ^e *Sueffionum Rex*: cujus regno submissi Veromandui, Neustrii, nunc Normanni; Picardi, Flandri. Tertius ^f *Burgundia^a sive Aureliani Rex*: cui cessit totum Burgundia^a regnum, antea dictum, cum Aurelianensi Ducatu. Quartus ^g *Rex Metensis*, seu *Austrasia*: quæ complectebatur quicquid inter Mosam ac Rhenum. Mortuis autem fratribus, *Clotarius* solus rerum potitus est.

VII. Hujus itidem *quatuor* filii regnum iterum in quatuor dictas parteis divisum est. At defunctis, ut ante fratribus, *Clotarius II.* totum regnum Francia^a solus obtinuit. Id integrum intactumque successoribus ejus mansit, ad Caroli Magni usque tempestatem, quum *Austrasia* divelleretur. mox *Flandria* etiam sui juris facta est. Imperator dein *Henricus III.* *Burgundia^a* Regnum Germanorum Imperio adjunxit. Sed id postea in quatuor partes direptum est. Beroaldus, Saxonia^a Dux, *Sabaudiam* invasit. Otho, Flandria^a Comes,

HEKELII.

^a Hodiè *Arles*, quæ Urbs ad *Rhodanum* undique septa est paludibus, in quibus hodiè præferoces aluntur Boves.

^b Corruptè *Clovis*.

^c *Ludovicus Magnus* alioquin dictus.

^d *Childebertus*, i. *Hildebertus*.

^e Qui vocabitur *Clotarius*.

^f *Clodomirus*.

^g Qui nothus erat, & *Theodericus* nuncupabatur.

B U N O.

mes, partem occupavit, quam *Franche Conté*, id est, liberum Comitatum *Burgundiæ* nuncupavit. Guigius Comes eam, quam à filii & foci nomine *Delfnatum* appellavit. *Boso* postremus in Provincia regnum tenuit, quod *Arelatense* dictum fuit. *

VIII. At posteriores Franciæ Reges *Provinciam* ac *Burgundiæ* Ducatum recuperarunt. *Delfnatum* Humbertus ultimus ejus Princeps Regi Galliarum vendidit, eâ lege pacta, uti in posterum primogenitus cujusque Regis filius nomen *Delphini* inde gestaret. *Sabaudia* successoribus Beroaldi etiam nunc manet. *Burgundiæ* Comitatus eodem titulo ac jure ad Hispaniarum Regem pervenit, quo ipsa Flandria. *Avenionensem* Comitatum Joanna Provinciæ Comes Papæ Clementi VI. concessit, manetque etiam nunc sub Romanæ Ecclesiæ ditione.

C A P.

B U N O N I S.

* Regni Arelatensis postremum regem Cluverius noster tradidit fuisse Bosonem; qui tamen fuerat primus. Nam Carolus Calvus mortuo Ludovico II. Imperatore, Italiam cum Cæsarea dignitate & Provinciam Ludovico fratri natu majori, Germanorum Regi, per injuriam eripuit, novumque hoc regnum Arelatense condidit; cujus Regem fecit, Judithæ, uxoris suæ, fratrem Bosonem sive Bossonem, ambitione ductus, ut ipse Augustus & Imperator non solum Provinciam, verum etiam *Burgundiæ* Rex appellari voluit. Bosonis filius Ludovicus, qui, quum Italia quoque regnum affectaret, à Berengario captus & excecatus est. Hujus hereditatem accepisse videtur Hugo Berthæ h filius. Porro Carolo Crasso Imperatore dignitate pulso Rudolphus minoris Burgundiæ Comes Regem se appellari jussit; contra quem movit Arnolphus Imperator, cui videtur reconciliatus. Huic Rudolpho successit filius Rudolphus, qui deinde Berengario Regi in Italia substitutus est. i Mortuo vero Rudolpho Burgundiæ regnum ad Germaniæ Imperium venit: Verum Philippo Pulchro id concessit Albertus I. Austriacus, Imperator jure fiduciario, mansitque ita in ditione Imperii, usque ad Carolum IV. qui regnum hoc Galliæ Regibus concessisse scribitur ab Aventino lib. 4. *Annal. Boj.*

β *Provincia Comitatus* ad Reges Galliæ pervenit; sed non alio, quam fiduciario jure. A Philippo Pulchro eam repetiit Adolphus Nassovius Imperator; sed eidem concessit Albertus Austriacus; verum tanquam Imperii feudum. Carolus vero IV. Imperator Comitatum hunc cum regno Arelatensi Galliæ Regi permisit, quod Sigismundus confirmavit. k

γ *Delfnatus*, cujus caput Vienna est, à regni

Galliæ provinciis semper fuerat discretus. Humbertus ille provinciam istam Galliæ Regi quidem vendidit; Sed Philippus Valefius Rex translationem illam à Ludovico IV. Cæsare rathaberi petiit, & quum id non impetrasset, venditionem istam confirmari curavit à Pontifice Romano. Mansit tamen Delfnatus in jure Imperii, ejusque Principes hoc ipso in clientelam venerunt Cæsarum. Carolo IV. Cæsari Delfnatus nomine homagium præstitit in Comitibus Metensibus Carolus Galliæ Regis filius.

δ *Burgundiæ* Comitatum, prole mascula Comitum extincta, Carolus IV. Cæsar Philippo Audaci Burgundiæ Duci ex jure Imperiali contulit, ipseque Rex Hispaniæ, qui Burgundiam illam hodie tenet, eam pro regione Imperii habet.

H E K E L I I.

h *Suevæ.*

i Conf. 70. *Aventini* Lib. IV. *Annal. Bojor.* p. 278. Edit. Cisteriano-Basil. Regiæ in fol.

k *Provincia*, vulgò *Provence*, ad *Alpium* pedes inter *Rhodanum* & *Varum* jacet, cui à Septentrione *Delphinatus* ponitur. Hujus Solum aptissimum est ad mittendum segetes absque culturâ ullâ, & parvò cum labore cultum profert nobiles fructus. *Uvarum*, *Passularum* & *Ficum* tanta hæc colligitur copia, ut eis bona *Europæ* Pars subveniatur. *Rosmarinum*, *Myrtus*, *Juniperus* hæc abundantissimè crescunt. *Castaneæ* quoque hæc sunt majores, quàm ullâ aliâ in Parte *Europæ*. *Citra Mala*, *Mala Cotonea*, *Mala Granata*, *Crocum*, *Oryza*, *Palme*, quæ *Dactylos* Matures ferunt, copiosissimè istic proveniunt, atque aliquibus in locis Cannæ Sacchari plantantur. Vites hæc generosissimum ferunt vinum, qui *Basilicæ* pro *Corficò* habetur. Hæc *Maginus* Part. II. *Georg. Ptolem.* fol. 66. fac. a.

o

R E I S-

CAP. XIV.

De recentiori Gallia, ejusque in varias Provincias divisione.

I.

Hodiernæ
Galliæ fines.

HAc igitur ratione Gallia arctior, quam olim fuit, facta est; tota propemodum Belgica avulsa. Itaque à Meridie, Occasu ac Septentrione servatis antiquis terminis, ab Ortu clauditur Sabaudia, Burgundiæ Comitatu, Lotharingia, ac inferiore Germania, quam vulgo nunc *Belgicam & Belgium* vocant. *Longitudo* ejus ab extrema Britannia, ad usque Varum flumen, Italiæ terminum, porrigitur milliarum Germanicorum CLXXX. *Latitudo* à Pyrenæis jugis in Bearnia ad extremam usque Picardiam milliarium CXL. ¹

Franciæ partes.

II. *Francia* autem dicitur vulgo à *Francis*, Germanica gente, in eam transgressis. Tota paret uni Regi, in parteis variè divisa. Præcipuæ tamen regiones sunt; quarum vulgaria vocabula ista sunt: *Bretaigne, Normandie, Picardie, Champagne, la France, Beaufse, Berry, Blaisois, le Maine, Touraine, Anjou, Poictou, Saintonge, Perigort, Limosin, Bourbonnois, Bourgogne Duché, Quercy, Guascogne, Languedoc, Provence, Dauphiné*. Accessit haud ita pridem *la Bresse*, pars Sabaudia: *Mets* etiam atque *Toul* Lotha-

REISKII.

¹ a Auctor Galliam pro statu temporis, quo scripserat, arctiorem fecit, & avulsam Belgicam ab ea fere totam heic prodidit, quæ tamen tot accessionibus, tertisque Italicis, Belgicis, Germanicis, Hispanicisque aucta, terminos produxit longius, iisque Lotharingiam, Burgundiæ comitatum & Belgii Hispanici, Alfatiaque partem magnam complectitur. Quid bello adhuc præfente Germanico geratur, quas urbes munitissimas & regiones manu violenta Galli aut teneant aut infestent, noto est notius, & in Palatinatu Rhenano, terrisque finitimis eheu cognitum perspectumque. Hinc laudes apud Gallos nimia feruntur, quibus imperium suum cælo & oceano terminandum, Ludovicum XIV. novo maximi titulo exornandum, Delphinum quinta monarchia b potiturum jaçant: Sic immodicus ille promissor Auberius in excerptis de prærogativa regis Franciæ Lib. I. & III. Petrus du Val regnum Gallicum ducenta

& viginti milliaria longitudine, totidem latitudine sua excedere scribit, adeo ut urbes provinciis; provincias autem regnis integris æquet. Idem docuit M. Roobe in methodo ad Geograph. Duci Maynio dicata, ubi XIV. partes primarias aut Gubernamenta numerat, iisque tum Lotharingiam tum Burgundiam addit. c Ad terminos vero tuendos tribus regem Gallicum indigere clavibus dixit Cardinal Rigelius, Perpiniano Hispaniæ, Brisaco Germaniæ, Pignarolo Italiæ. Interim mutatio Ducatum, Comitatum, Dignitatum & Parlamentorum quanta contigerit, Libri de l'Etat de la France plures indicant: Accessit undecimum Parliamentum A. 1657. Ensisheimense, pro utraque Alfatia Ensisheimii erectum. Lex autem Salica de foeminis excludendis, & titulus Christianissimi ex seculo V. adhuc viget: Item tria regni Cæmelia, quæ sunt ampulla Rhemenfis, securum liliatum, & auri flamma cælitus delapsa, quantum à cordatioribus in dubium vocantur.

BUNO.

a Gallia hodierna est amplior. b Monarchiæ novæ cupido. c Tribus egit classibus.

Lotharingæ opida Regis Francorum superiori seculo facta sunt. α

III. Cæterum *Ducatus* in Gallia sunt XIX. *Orleans*, *Bourgogne*, *Narbonne*, *Bretagne*, *Anjou*, *Berry*, *Normandie*, *Auvergne*, *Guienne*, *Tours*, *Barleduc*, *Valois*, *Nemours*, *Alençon*, *Reims*, *Laon*, *Langres*, *Bourbon*, *le Maine*. *Pares Franciæ* quondam Carolus Magnus XII. instituit: quorum *sex* Ecclesiastici, *sex* seculares. Ecclesiasticorum III. sunt *Duces*; Archiepiscopus Remensis, vulgo *Reims*; Episcopus Laudunensis, vulgo *Laon*; Episcopus Lingonensis, vulgo *Langres*. *Tres Comites*, iidemque Episcopi, Catalaunensis, vulgo *Chalons*; Noviodunensis, vulgo *Noyon*; Bellovacensis, vulgo *Beauvais*. Secularium itidem *tres Ducus*: Burgundicus, Normannicus, Aquitanicus, *Guienne* vulgo. *Tres Comites*: Flander, Tolosanus, Campanus. At hodiè duo ex his XII. aboliti sunt, Burgundicus ac Flander. β

IV. Conventus Juridici (*Parlamenta* Franci vocant) sunt octo: *Parlamenta Parisiensis*; Rotomagensis, vulgo *Roüan*, in Normandia; Redonensis, vulgo *Reues*, in Britannia; Divionensis in Burgundia, vulgo *Dijen*; Burdegalensis, in Vasconia, vulgo *Bourdeaux*; Tolosanus in Linguadoco, vulgo *Toulouse*; Grationopolitanus, in Delfinatu, vulgo *Grenoble*; Aquensis in Provincia; vulgo *Aix*. Hic accesserunt nuper duo alii conventus; *Pau* in Bearnia, & *Mets* in Lotharingia. Archiepiscopus sunt per universam Franciam XV. quibus subiecti Episcopus CIII. γ

C A P.

B U N O N I S.

α Francia unum agnoscit Regem primogenitum, nobilem, masculum. Mulieres excluduntur. Servatur ad literam horum verborum sensus, *Lilia neque serunt; neque nent*. Gallia Rex cognominatur *Christianissimus*; sicuti Hispania Rex *Catholicus*; & Rex Angliæ audit *Fidei defensor*.

β In bello summa dignitas est Comitum stabuli, *le Constable*; hunc excipiunt primum duo, mox quatuor, tandem plures *Mareschalli*. Juri dicundo præest *Cancellarius*; hinc Magistri libellorum supplicum, *les Maîtres de Requestes*; Magnum Consilium, *le grand Conseil*; Parlamentum, *la Cour de Parlement*; Rationum Magistri, *les Maîtres des Comptes*; Curia Adjutorum, *la Cour des Aides*. Fisco præest *Superintendentens*; cui adjuncti quatuor *Intendentes* &c. Quum Ordo S. Michaëlis effusus & nimis frequens exolesceret; Henricus III. ordinem Spiritus S. excitavit. γ Cæterum, Franciæ regnum Brietius dispescit

in quinque partes; 1. in Orientalem Franciam; in qua Picardia, Francia, Campania: 2. In Neustriam seu Franciam occidentalem; in qua Normannia, (Normandie,) Armorica (Bretagne) Belsia (Beaulse.) 3. In regnum Burgundiæ, in quo Ducatus Burgundiæ, (le Deuché) Comitatus Burgundiæ, (le Comté) & Nivernensis ager (Nivernois.) 4. Regnum Arrelatense, in quo Lugdunensis ager (Limois) Sabaudia, (Savoie) Delphinatus, (Dauphiné) Provincia, (Provence.) 5. Aquitania, eaque Orientalis in qua Bituricensis ager (Berry) Borbonius ager (Bourbonnois) Lemovicus ager (Limonin,) Auvernia (Auvergne,) Cadurcensis ager (Quercy,) Rutenensis ager (Rovergne) Oxitania, (Languedoc) Occidentalis Aquitania, in qua Pictaviensis ager, (Pictou) Santonensis ager, (Xaintonge) Inculis mensis ager, (Angoumois) Petrocorienensis ager, (Perigord) Aquitania vera, (Guienne,) Vasconia (Gasconne.)

CAP. XV.

De urbibus Galliae celebribus, Academiisque illustribus.

I.

Lutetia.

URbes Galliae celeberrimae sunt, in Parisiis, sive Insula Francicae, ^a *Lutetia Parisiorum* vulgo *Paris* ^a; caput ac regia regni; urbs totius Europae, unam si Constantinopolin excipias, magnitudine atque incolentium frequentia, clarissima, dignitate sua maxima aestimanda. In Picardis ^b *Ambianum*, vulgo *Amiens*, templi interno splendore, ac ornamentis insignis. In Normannis

^c *Roto-*

BUNONIS.

^a *Lutetiam* à luto dictam volunt ^b. Sequana eam in tres partes distinguit. Habet Collegium Sorbonicum, & Parlamentum. In Academia à Carolo M. fundata illustres docuere & floruerunt, *Alcinus*, *Petrus Lombardus* Episcopus Parisiensis, *Magister sententiarum* dictus, *Joannes Gerson* Cancellarius Parisiensis; Theologus, *Guilielmus Budaeus*, *Carolus Molincus*, *Andreas Tiracquellus*, *Jacobus Sylvius*, *Guilielmus Postellus*, *Franciscus Vatablus*; *Adrianus Tirnebus*, *Dionysius Lambinus*, *Petrus Ramus*; (qui in Ianiena Parisiensis anno 1572. interiit) *Robertus Stephanus*.

^b *Picardiae* Metropolis ^b *Ambianum* Somanam fl. ab ambitu aquarum nominatum volunt, quae tamen urbem magis ineunt, quam permeant. Arcem habet munitissimam. Anno 1010 ^c *xcvii. ii. Martii* Hispanus stratagemate (carro nucum) urbem occupavit. Sed eodem anno 25. Septembris *Henricus IV.* eam, Hispanis ejectis, recepit.

HEKELII.

^a *CASPAR DORNAVIUS*, Vir Graecè ac Latine doctus & valde curiosus, in *Juventutis Principis suo* p. 23. de hac Urbe splendidâ, ex *Archisiremo*, Poeta Anglo, citat hos Versiculos sequentes:

Lutetia, ubi

altera regia Phœbi,
Parrhisii, Cyrrhoea Viris, Chrysaëa Metallis,
Graeca Libris, Inda Studiis, Romana Poetis,
Attica Philosophis, Mundi Rosa, Balsamus Orbis,
Sidonis Ornata, sua Mensis, & sua Potu,
Divus Agris, sacunda Merô, mansueta Colonis,

Messe ferax, fortis Domino, pia Regibus, Aurâ
Dulcis, amœna Situ.

Hujus Urbis Academiae Conditores fuere duo Scoti Monachi, *Joannes Mailrosius* & *Claudius Clemens*, qui, cum Mercatoribus Britannis ad Litus GALLIAE delati, velut insitiores, novam & GALLIS inauditam mercem proclamabant, & quidem CAROLI M. Germanorum Imperatorum primi, auspiciis, qui hujus Universitatis Auditoria frequenter visitavit, & Discentium profectus explorare non est dedignatus. Litterati illi Viri, qui olim PARISII, GALLORUM Athenis, vixere, & nonnulli eorum ibidem fortè adhuc vivunt, sunt *Emericus Bigotius*, *Ismaël Bullialdus*, *Claudius Capellanus*, *Joann. Dalkus*, *Carolus Drelincurtius*, *Abrah. Ecchelenis*, *Tanaquillus Faber*, (qui ANNAM habet Filiam ad stuporem eruditam, & propterea summò elogio atque honore dignissimam,) *Gilbertus Gaulminus*, uterque *Justellus*, Parens nempe & Filius, *Philipp. Labbe*, *Æg. Menagius*, *A. Mestresatius*, *Gabr. Naudæus*, *P. Pascasius*, *Dionys. Petavius*, *Piteani Fratres*, *Cl. Saravius*, *Jacob. Sirmondus*, *Heinricus* & *Adrianus Valesii*. Hæc *Anna Burgius*, Vir doctus atque eloquens, Jurisque peritissimus atque scientiâ Sanctorum instructissimus, d. 21. Dec. Aº. super. Seculi 59. Martyr JESU CHRISTI est factus, cujus Vitam, eamque Witreb. Aº. ejusd. Seculi 73. in f. 8. editam, *Burcardus Matthæus* satis prolixè descripsit.

^b Ob incredibilem videlicet Luti copiam, quæ etiamnum hodiè non caret. Alii tamen ab albedine *Mercurum*, quam *Λόβυγία*, Græci, *Lutetiam* vocari existimant.

BUNO-

^a Lutetia Paris. ^b Ambianum.

Rotomagus Roïan, opulentissimum Galliae ad Oceanum Britannicum Emporium: ^a *Cadomum*, *Caen*: *Diepa*, navium appulsu celeberrimum opidum. In Britannis ^c *Renes*; & ^d *Nantes*, satis clarum Emporium.

Rotomagus.
Cadomum.
Diepa.
Renes.
Nantes.

II. In Andegavis ^e *Andegavum*, five *Juliomagus*, vulgo *Angiers*. In Turonibus ^f *Turonum*, vulgo *Tours*. In Blesensi provincia, ^g *Blesense Castrum*, vulgo *Blois*: cujus ager ob multiplicem amœnitatem *hortus Galliae* nuncupatur. In *Beauisse* ^h *Chartres*, & item

Andegavum.
Turonum.
Blesense castrum.

BUNONIS.

^a *Rotomagus* e Normanniae, quae à Normannis eam occupantibus nomen habet, metropolis ad Sequanam, pontem habet in illo flumine ex quadrato lapide d exstructum. e Ante portam S. Hilarii notes Antonii Navarræi, qui fuit pater Henrici IV. interitum: ubi, quum contra Hugonotas militaret, reddens urinam, globo trajectus est anno 1563. Quum vero Henricus filius hanc urbem obsideret, murus suâ ipsius ruina hic se dejecit. f

^b *Cadomum* five *Cadomus* ad Olinam fl. vulgo *Orne*; vel *Orne*, post Rotomagum, unde 21. leucis in occasum recedit, in Normanniâ urbs cæteris præstans est. *Britannia* nomen accepit à Britannis eò cedentibus.

^c *Renes* g urbs mediterranea est, ad confluentes *Vidane* fluminis, quod vulgo *Villaine* dicitur; urbs dives est, at inconcinna, & parum culta.

^d *Nantes* haud procul Ligeris ostio sita insignem habet portum & Academiam, Britanniae habetur urbs maxima h. Ponte suo celebris est, & probe munita cum castro. In Britannia porro nautica celebris est *Brest*, urbs haud longe à promontorio *Gobæo* sita, olim *Vindana Portus*.

^e *Andegavum* irriguum *Meduana* fluvio, qui inde in Ligerim se exonerat, Andium metropolis, quae regio non quidem ampla est, sed omni penu dives. Quare *Carolus IX.* Ducatum hunc pro annonaria attributione (*l'appanage Royal* quam vocant) *Henrico III.* assignavit, & hic rursus fratri *Francisco*. In templo urbis cathedrali *D. Mauriti* ipse Rex non dedignatur habere titulum Canonici i. Habet Academiam à *Ludovico Siciliae* rege, *Andegavensium* duce, anno Christi 1348. institutam, quo fere tempore *Heidelbergensis* quoque fundata.

^f *Turonum* inter *Aurelianum* ad ortum 34. & *Andegavum* ad Occalum 30. mill. Gall. ad Ligerim, pontem in eo habet lapideum. Hen-

ricus IV. pro alendis bombycibus & sericis textendis quatuor has instituit urbes; *Luetiam* Paris. *Lugdunum*, *Aurelianum*, & *Turonum*. Arx illius loci antiqua captivum tenuit adolescentem *Guisium*, qui tamen custodia hac elapsus est.

^g *Blese* seu *Blesense castrum* ad Ligerim situm est inter *Aurelianum* ad Ortum 16. & *Turonum* ad Occalum 18. leuc. urbs k cultissima & nobilis, ponte juncta. Regibus locus hic ob amœnitatem & fertilitatem suam in deliciis est; quorum filii quoque hic educari solent. In arce urbis *Henricus Guisius* Dux *Lotharingiae* factionis captus, è camera consilii ad regem *Henricum III.* iturus à Satellitio regio occisus est, anno 1588. 23. Decembris idem deinde fatum *Cardinalis*, *Guisii* frater, expertus est. Lingua totius Galliae hic habetur purissima, & perfectissima l.

^h *Chartres* celebris urbs, ubi *B. Virginis* servatur indusium.

HEKELII.

c Vulgo *Rouan*, seu *Roven*.

d Ingeniosè.

e *Archi-Episcopatu* & *Parlamentò*, à *Ludovico XI.* Galliarum Rege, primum institutò, claret.

f Numeratur quoque inter præcipua *Europæ* Emporia.

g Ubi quoque *Parlamentum*.

h Commerciis satis frequens.

i In chorò hujus Templi ostenditur una ex hydri *Cananais* coloris rubei ex lapide *Jaspidi* non absimili, quam *Renatus*, *Siciliae* & *Solyorum* Rex, cujus Sepultura in eodem quoque Templo est, *Hierosolymâ* huc asportari curâsse perhibetur.

k Comitatus quippe titulo clara.

l Agri circum vitibus, segete, arboribus fructiferis vestiti. Fontes limpidissimi, rivuli pellucidi & gratò murmure obstrepenes. Vinum commendatissimæ est bonitatis & salubritatis.

O 3

BUNO-

Aurelianum.
Bourges.
Remi.
Catalauni.
Tricassium.

item ^a *Aurelianum*, vulgo *Orleans*. In Biturigibus ^u *Bourges*, antiquitatum reliquiis ac Xenodochio clara. In ^v Campania ^z *Remi*, vulgo *Reims*, templi artificiosa extrinsecus structura nobilis, ^o *Catalauni*, vulgo *Chalons*. ^π *Tricassium*, vulgo *Troyes*, urbs ampla ac populosa.

Divionum.
Cabilonum.
Matiscona.
Belna.
Augustodunum.
Molinium.

III. In Burgundia ^p *Divionum*, vulgo *Dijon*, Ducum quondam sedes. ^o *Cabilonum*, vulgo *Chalon*, *sur Saône*, emporium haud spernendum: ^π *Matiscona*, vulgo *Mascon*, fatis nitida: ^v *Belna*, vulgo *Beaune*^m, Xenodochii magnificentia famosa: ^φ *Augustodunum*, *Autun*, antiquitatibus Romanis adeo referta, uti *Roma Gallica* quibusdam vocitata fuerit. In Borbonensi provincia; ^z *Molinium*

BUNONIS.

^λ ^a *Aurelianum* urbs pulcherrima ad Ligerim inter Parisios 34. & Bituriges 22. leuc. dista, ^u habet Academiam à Philippo Pulchro ^o anno 1312. fundatam. Germanorum natio hic multis gaudet privilegiis ab Henrico IV. concessis.

^μ *Bitunis*, *Bituriges*, vulgo *Burges*, Biturigum metropolis, inter Aurelianum ad Boream 22. & Claromontem in Austrum ad 40. leuc. sita, circa Galliarum umbilicum, habet Academiam ante multos annos à Duce quodam, qui Biturigibus imperabat, erectam.

^ν *Campania* ^p à campis dicta est.

^ξ ^b *Remis* portæ adhuc retinent nomina à Diis Ethnicorum, videlicet, Venere, Baccho, Marte &c. Hic ex constitutione Clodovæi regis inaugurantur reges Franciæ.

^o ^c *Catalaunum* ad Matronam fl. 10. leucis Remis distat in Eurum. In hac parte *Campi Catalaunici* ponendi sunt, in quibus *Attila* Hunnorum tyrannus sævus & fraudulentus ingenti prælio, & strage vix ullo seculo audita, ^q victus est Aëtii virtute, Theodosio minore imperante.

^π *Trece* seu *Trecassium* urbs ampla & dives est: Sequani alvei in urbem sunt derivati.

^ρ ^d *Divionem* seu *Divio* ad *Ufchum* seu *Osharum* & *Sisonem* fluvios à Dola abest in Occasum 9. leucis. Ibi in Basilica augustissima hostia sacra à Judæo cultro percussa, sanguine conspersa monstratur. Ibi est nobile monasterium Carthusianorum, ibique sunt Ducum sepulchra. ^r

^σ ^e *Cabilonum* est ad Ararim, qui vulgo *Saône*, inter Matisconam ad Meridiem 13. & Divionum in Bor. 16. leucis. Burgundorum olim regia ^f, duplci muro munita. ^t

^τ ^f *Matiscona* in valle læta & peramœna ad

Ararim, inter Lugdunum ad Meridiem 9. & Cabilonum ad Boream 13. leucis sita. Plurima mala passa est ab *Attila*; ac deinde à Francis Burgundiam impugnantibus. Postremo restituta est sub Philippo Augusto anno 1222.

^v ^g *Belna* inter Cabilonum ad Meridiem 7. & Divionem in Bor. 9. leucis. Nosocomio ^v & vino celebris.

^φ ^h *Augustodunum* urbs antiqua media inter Lugdunum & Senones 35. leuc. à Divione distat 12.

^z ⁱ *Molinium* Borboniæ Metropolis est ad Elaverum fl. Castrum habet peramœnum Borboniorum Ducum.

HEKELII.

^m Seu *Beaulne*.

ⁿ *Druides* condidisse eam creduntur initio, à quibus *Carnutenfis* Regio, sylvis opaca, olim inhabitabatur. Quondam superbiebat Regni titulus; sed hodiè Ducatus insignitur nomine.

^o *Francorum* Rege.

^p Vulgò *Champagne*.

^q Circa annum *Christi* 450.

^r De hac Urbe sic scribit *Paulus Merula*: *Divionis* Conditor habetur vulgò, mihi potius restaurator, pomerique productor, *Aurelianus* Imperator. Nomen à *divis*, quibus plurimus ibi fuit cultus, impositum putatur. Hac Urbe in Burgundiâ nihil pulchrius. *Justitiæ* ibi est Tribunal & *Parlamenti* Sedes. Undè velut ex sinu Patriæ jura petuntur.

^s Et horreum *Romanorum*.

^t Majorem fuisse, rudera testantur.

^v Quod, regium quippe *Palatium* referens à *Niccolò Raulino*, Equite, est fundarum.

BUNO-

^a Aurelianum. ^b Remi. ^c Catalaunum. ^d Divionum. ^e Cabilonum. ^f Matiscona. ^g Belna. ^h Augustodunum. ⁱ Molinium.

linium *Molins*. In Lemovicibus, † *Lemovicum*, vulgo *Limoges*; Lemovicum.
emporium opulentum. In Pictonibus † *Pictavium*, vulgo *Poi-* Pictavium.
ctiers, magnitudine secundas quidem à Lutetia fert, at multo mi-
nus populosa. In Santonibus † *Saintes*; antiquitatibus Romanis *Saintes*.
maxime ornata; † *Rupella*, vulgo *la Rochelle*, celeberrimum ad *Rupellæ*.
Oceanum Aquitanicum emporium, urbs munitissima; propugna-
culum proximis bellis civilibus Protestantium tutissimum.

IV. In

BUNONIS.

† a *Lemovicum* x ad *Vigennam* fl. vulgo *la Vieme* (cujus fons haud procul *Tarnaco* opidulo oritur) urbs ampla & dives est. Pictavia ad Bor. 20. leuc. ab ea distat & Arvernum 25. in occasum. Castanearum magnus ibidem est proventus. Fœminarum & Virginum habitus cum ipsa urbe natus videtur, ejusque sexus iste, quod in hac gente mireris, adeò tenax est, ut si quæ Parisiis, aliove comitiori loco huc veniat habitatum, neque Lemovicensem assumat habitum, licet castissima sit, habeatur vilis & lasciva. De cætero incolarum celebratur frugalitas, qui cibi potusque perhibentur esse non multi; & lautitiarum ocores. Industrii vero, ingeniosi & cauti, qui sibi suisque egregiè sciunt consulere. Ætatem vivere dicuntur provecctam y. Belleforestus tradit, se vidisse fami- lias, in quibus centeni cognatione per nuptias juncti simul vixerint, ut integra collegia potue- rint videri. z

o b *Pictavia* Pictonum metropolis, Clani, qui nunc *le Clain*, fluvio, qui in *Vigennam* de- labitur, fere undique ambitur inter Turonum ad Bor. 20. & Santones in Austrum 23. leuc. à Biturigibus distat in Occasum supra 30. urbs ampla in qua antiqua supersunt monumenta. Ejus Episcopus olim fuit *Hilarius*, hæreticorum flagellum & malleus, qui contra Arrianos in primis acriter pugnavit. Ad templum D. Hilarii Canonicorum collegium est, cujus caput ipse rex Galliarum est; olim fuit Abbatia. Sæpius vastata fuit urbs illa à Romanis, Gothis, Vandalis, Normannis. Capta ac diruta ab Edoardo III. Rege Angliarum. Hic duobus à Pictavia milliari- bus Johannem Galliarum Regem acie superaram cepit & in Angliam abduxit, neque Windso- rio è castro dimisit, nisi ingenti lytro perfoluto Anno 1562. gravem à Reformatis sustinuit ob- fidionem. a

c *Saintes* est ad Carantonum fluvium inter Pictaviam ad Bor. 23. & Burdigalam ad Meri-

diem 20. leuc. inter Engolismam & Rupellam in occasum 10. Ibi pons egregius est operis Ro- mani. b

β d *Rupella* c urbs maritima, à Santonibus 10. leuc. in occasum, à Luxiona urbe Picto- num 6. in Meridiem, Burdigalam versus, 22. à Pictavia d. Olim, urbs fere inexpugnabilis fuit, sed post diurnam obsidionem à Rege suo Lodovico XIII. capta, mœnibus nudata est an- no 1628. quum jam XVI. millia hominum fame essent extincta. Tanta enim pertinacia tolera- bant obsidionis calamitates, ut cute, corio & radicibus vescerentur: alii humanorum cadave- rum carnes devorarent, mater filiam, & soror fratris sui digitos deroderet. Ex aqua marina magna fit copia salis prope *Rupellas*, & ad forta- litium *Brouage*; idem quoque fit in Britannia, & prope *Arelate*, ubi salinarum regiarum sunt.

HEKELII.

x Vulgò *Limosin* quæ *alta*, seu *superior*, vel *bassa*, seu *inferior* est.

y Fœminarum quidem deformes sunt; sed ta- men laudatissimæ Castitatis. Nec ea est libertas Juvenibus cum Puellis conversandi, quæ alibi in *Gallia*. Et junguntur sæpè matrimonio, qui nunquam antè sermonem miscuerunt. Lin- guam loquuntur horridam, & quam vix intel- ligat è mediâ *Gallia* oriundus.

z Sed *Limosin inferior* tres Urbes, *Tullam*, s. *Tulle*, videlicet, *Brivam* & *Uxercam*, s. *Uzar- che* in se continet.

a *Ptolemæus* eam *Augustorium* nuncupat.

b Templum Cathedrale, quod D. *Petro* con- secratum ibi vides, *Caroli Magni* opus est, cujus statura media in murò ejus ostenditur, & Tem- plum ipsum à ruinis, quibus sub Bellis civilibus deformatum erat, splendidissimâ reparatione jam pridem est vindicatum.

c A junioribus Latinis sic vocata.

d *Villanovanus* *Rochelle* eas nuncupat. Sed San- tonum Portus sunt *Ptolemæo*.

BUNO-

a Lemovicum. b Pictavia. c Saintes. d Rupellæ.

Burdigala.

Tolosa.

Narbo.

Mons Pessulanus.
Nemausus.

IV. In Vasconibus *Burdigala*, vulgo *Bordeaux*, urbs ampla antiquitatum Romanorum reliquiis conspicua; opulentissimum emporium, Garumna flumine navium appulsum commodante. In Linguadocia est *Tolosa*, *Toulouse*, inhabitantium multitudine insignis: *Martius Narbo*, vulgo *Narbonne*, magnifica quondam urbs, nunc munimine maxime clara. *et Mons Pessulanus*, urbs magna ac splendida; vulgo *Montpellier*. *Nemausus*, vulgo *Nismes*,

BUNONIS.

a *Burdigala* paludi maritimæ, quam Garumna ostium facit apposita est in ejus Aquitanicæ parte, quæ vulgo *Guicenne* dicitur, à Tolosa in Circium 30. leuc. inter Santonas ad Bor. 21. & Bajonam ad Merid. 26. Duo hodie habet castra, *Ha*, seu castrum. *Phari*, & *Trompette*, vulgo *Trompette*; unde Thuano arx *Buccina* & *Trompeta* vocatur *e*. *Ausonii* Poëtae & consulis Romani *f* patria; Tumultibus civilibus, ut olim, ita nostra quoque ætate, agitata.

b *Tolosa* *g* urbs ampla, in octo discreta partes, ad Garumnam est inter Narbonem 24. & Burdigalam 30. leucis. Distat æquali prope intervallo ab Oceano & mari Interno. Ex hujus urbis templo quum olim magnam pecuniarum vim abstulisset *Q. Cæpio* Dux Rom. infortunium in domum suam intulit: ex quo in proverbium abiit de possessione infelici, *Aurum Tolosanum*. In laniena Tolosana, qua in Reformatos sævitum est, interiit quoque *Johannes Corasius*, magnum illud juris lumen anno 1572. Est Tolosæ sub Minoritarum templo specus, in cujus parte cadavera importata non putrescunt.

c *Narbo* ab Hispania tribus duntaxat leucis distans, jacet inter Montem Pessulanum ad ortum 14. & Tolosam ad Occasum 24. leucis, ad Aucacem sive Audam fl. Ciceroni est specula & propugnaculum Italiæ. Prima omnium in Europa colonia Romanorum creditur, ac propter eam Romanis amicissima fuit *h*. Ter colonias accepit, dictaque *Julia Paterna*. Hodie propugnaculum est contra Hispaniam.

d *Mons Pessulanus* inter Nemausum ad Ortum, & Narbonem ad Occasum 14. leucis, à vicino monte *Pelio* videtur nomen habere. In Academiâ, quam habet, imprimis florere *i* studium medicum; quod Græcis Latinisque literis instructissimus *Franciscus Rabelæsus* hic olim professus est; postremo tamen, relicto studio serio, vitæ solutæ sese mancipavit, auctor libri *Gargantua & Pantagruelis*, quo omnium ordinum homines in scenam produxit; & populo

deridendos propinavit *k*. Cives, quum magistratus regio, convocato per sonitum campanæ populo, per seditionem occidissent, multavit Rex potestate pulsandi campanas, atque id jus transtulit ad Academiam.

e *Nemausus* *l* urbs antiquissima, Romanorum colonia, septicolis, velut altera Roma, ad *Vistre* fluviolum est ab Avenione in Occasum 6. leucis; ubi amphitheatrum & plura antiquæ nobilitatis & magnitudinis visuntur vestigia. Quo ad reip. bonitatem etiam Narboni præstabat. Primarii urbis Romanæ viri, & honoribus magnis usi, in eâ degebant *m*. *Hadrianus* etiam Imperator Basilicam à *Plotino* conjugi ibi exstruxerat. Anno 1557. fulminibus tacta, fœdeque deformata est. Habet fontem cognominem, veterum testimoniis celebratum, ac urbi fatalem. Tertio à Nemauso milliari est *f* *Pons Gardius*, à Gardo fluvio subterlabente appellatus. Is incredibili sumtu & labore eductus, tripliciter fornicum serie in altum surgens, mundi habetur miraculum. Prima ejus contignatio hominibus & jumentis transitum præstat, altera videtur aquæductum sustinuisse. Illa Galliæ *Narbonensis* pars antiquum provinciæ nomen retinuit. Dividitur in *Veram Provinciam* & *Inferam*.

HEKELII.

e Hujus Urbis indagare in cunabula omnino est difficile, cum *Strabone*, qui sub *Octav. Augusto* vixit, antiquior non sit Autor, qui de eâ loquatur. De *Incrementis*, quæ successu temporis hæc Urbs fecit, quæque olim fuerit & sit hodie *Forma Reipublicæ*, vid. *Jodoci Sinceri* BURDIGALA c. v. p. 47. seq. & XII. p. 131. seq. Edition. *Lugdun.* in 12.

f Et *Pontii Paulini*, consulis Romani.

g *Tolosagum* etiam dicta.

h Et quoniam ipse *Cæsar* ex *Martiâ* Legionem colonos eò deduxit, factum est, ut ex eò *Martia Narbonna* sit dicta. *Martianus* eam vocat *Narbonensiam*.

i Jam ut olim *Juridicum*.

k *Niter Collegio Medicorum* amplissimò, quod

a Burdigala. *b* Tolosa. *c* Narbo. *d* Mons Pessulanus. *e* Nemausus. *f* Pons Gardius.

Nismes, antiquitatum Romanarum reliquiis omnium Gallicarum refertissima. In Provincia ⁹ *Massilia*, *Marseille*; portus commo-
 ditate juxta ac pulchritudine clara; opulentissimumque Galliae ad
 Internum mare emporium. Triremium regiarum statio: cæterum
 libera est civitas, una cum ⁴ *Arelate*: utraque in Galliae Regis
 clientela.

ab *Urbanò V. Pontifice Romano*, Anno CHR. M. CLXXXVI. fundatum & copiosissimis est exornatum reditibus. Aliud etiam non minus elegans atque præclarum *Collegium Regium* ab *HENRICO*, Gallorum Rege, erectum ibidem cernitur. Quin & tertium *Collegium* est, *Divergier* vulgò dictum, quod optimæ spei Adolescentibus studiorum victûsque necessaria in decennio præbet. Scribit *Petrus Rebuffus* in Tractatu de *Privilegiis Scholarium*, tantam *Rektoris* in hac *Universitate* esse auctoritatem, ut *Studiosi* honoris gratiã egredientem comitari teneantur.

^l Quam à *Nemausò*, *Herculis* Filio; conditam volunt.

^m Degebat olim ibi quoque *Vir eruditus*, *Christianus Pistorius*, *Germanus*, Professor, qui solebat *Germanis* adventantibus adesse, & de visu dignis referre.

ⁿ Quam vulgò *la Maison quarrée* vocant.

BUNONIS.

⁹ a *Massilia* ab Ionibus Phocensibus, *Tarquini* regis tempore, prope *Rhodani* amnis ostia in remoto sinu, veluti in angulo maris condita, quod inter duos saxosos montes ingreditur, portumque ovali figura format, castello, quod vulgò *le Chasteau d'Is*, arx *Iphia*, aliter *Taxiana* vocatur, hodie munitum catenisque ferreis clausum. Ipsa urbs olim studiis sapientiæ atque artium, legibus, morum ac disciplinæ severitate societate Romanorum, in eaque tuenda singulari fide, potentia denique toto terrarum Orbe exstitit celeberrima. Quod Græce, Latine & Gallice loqueretur, *Trilinguis* appellata o. Remp. eorum *Aristoteles* videtur appellasse *Oligarchicam*. Apud eos maxima dos erant centum aurei. Nullum aditum in scenam mimis dabat, quorum argumentum majori ex parte stuprorum contineret actus: ne talia spectandi consuetudo, etiam imitandi licentiam sumeret. Omnibus, qui per aliquam religionis simulationem alimenta inertix quærebant, clausas portas habebat, mendacem & fucosam superstitionem submovendam existimans. A condita urbe gladius erat ibi, quo noxii jugulabantur. In opidum nulli cum telo intrare licebat; præstoque erat, qui id custodiæ gratia ac-

ceptim exituro redderet. Studiis humanitatis *Massilienses* vicinam Galliam cultiorem reddiderunt, ipsos Romanos eò pellexerunt, ut ex Romanis nobilissimi, pro Atheniensis peregrinatione, *Massiliensem* amplecterentur. Nemo in senatum legebatur, nisi qui liberos haberet, & de civium sanguine tertiam per generationem ortus esset. Illud tamen improbum, quod eadem civitas venenum publicè servabat, ei dandum, qui causas senatui exhibuisset, propter quas cuperet moti. Quæ etiam consuetudo in *Ceo* insula servata. Romanis semper favit, pro iisque contra hostes acerrimè dimicavit, & fidem singularem eis præstitit, temporibus & rebus eorum adversis: neque umquam Imperatores Rom. è *Transalpinis* provinciis sine ea triumpharunt. In bello civili *Pompejo* studens, portas *Cæsari* clausit, in *Hispaniam* contra duces *Pompejanos* contendenti. Itaque obsessà, tandem expugnata, atque in triumpho à *Cæsare* portata est. In hac urbe *Euangelium* docuit per 30. annos *Lazarus* ille *Bethaniensis*, à *Christo* è sepulchro excitatus: Item *Salvianus* etiam, *Presbyter Massiliensis*, p. *Episcoporum* Magister. Hodie est claustrum Regni *Francici* maritimum, & commodissimum ejus ad mare internum portus; Anno tamen 1596. urbs hæc per factiosos *Hispano* penè fuisset prodita.

^b *Arelate* seu *Arelatum*, hodie *Arles*, urbs Galliae *Narbonensis* olim nobilis, ad *Rhodanum* ab *Avenione* 6. leucis in Austrum sita, Romanis mire cara, adeoque ornata, ut *Aufonius* eam *Gallulam Romanam* nominarit q; *Ammianus* multarum civitatum decus. *Constantinam* appellari sanxit *Constantinus* Imperator. In ca tria Concilia celebrata sunt. Regnum *Arelate* ab eadem nomen habuit. Huic adjacens regio frumenti feracissima est; unde, dum *Genueses* & *Hispani* id avehunt, incolæ non parum ditescunt. r

HEKELII.

^o Et quoniam *Contractus* ibi Græcâ linguâ scribebantur, inque publicis privatisque rationibus *Græcis* sermo usurpabatur, fit, ut *Hellenismus* etiam in *Gallicâ* linguâ sit frequens.

^p Juxta *Gemadium*.

a *Massilia*. b *Arelate*.

q Ratio.

Aquæ Sextiæ.
Avenio.
Academiæ.

clientela. * *Aquæ* etiam *Sextia*, vulgo *Aix*, nitida urbs: item * *Avenio*, *Avignon*, Romanæ Ecclesiæ parens. His adde * *Lugdunum*.
V. Academiæ Galliæ illustres sunt; Lutetiæ Parisiorum, Cadomi,

q Rationem vide ap. *Jodocum Sincera* in Itinerariò *Galliæ* p. 221. seq.
r Præferoces quoque Boves aiunt.

BUNONIS.

* a *Aquæ Sextia*, vulgo *Aix en Provence*, ejusque metropolis, ad fluvium *Areg.* à C. Sextio Calvino, & aquis calidis, quæ in ista sunt regione, dictæ. *Aguensis* etiam vocatur civitas. Parlamento, Archiepiscopatu & Academia nobilis est. Sextius is *Salyes* sive *Salujos* Massiliensium hostes ibi vicit. Senatus hodie in clerum ipsumque Archiepiscopum, si delinquant, judicia exercere, & animadvertere solet, de qua re vid. *Thuani* lib. 126. Non longe abest b *Fossa Mariana*, in quam C. Marius bello Cimbrico bonam Rhodani partem derivavit. Ad fossarum istarum vestigia hodiè opidum est, quod incolis dicitur *Fos*.

λ c *Avenio* t ad Rhodanum supra *Arelate* 6. leucis sita celebris est à septem septenariis: VII. palatiis, VII. parochiis sive templis, VII. monasteriis virginum, totidem Canonicorum collegiis, & Monachorum conventibus, totidem Xenodochiis, totidem denique portis. Ibi palatium est Pontificium, & Pons XXXIII. fornicibus conspicuus. Huc per *Clementem V.* Papam sedes Pontificia Româ translata est anno Christi 1306. ibique permansit per annos 72. donec *Gregorius XI.* eandem *Avenione* Romam transferret, anno 1377. Quum videlicet ipsius nepos, virginum matronarumque impurus sectator, ante palatium Papæ à civibus fuisset suspensus. Mortuo *Gregorio*, licet Romani sibi elegissent Papam, *Avenio* tamen suos habuit Antipapas, usque ad Concilium *Constantiense V.* Meretrices hinc pontifici vestigal pendunt. In *Franciscanorum* templo visitur monumentum *Lauræ*, à *Francisco Petrarcha* amore honesto amata, & carminibus celebrata.

μ d *Lugdunum* vulgò *Lyon*, urbs totius Galliæ Celticæ præcipua, ad *Araris* *Rhodanique* confluentes, supra *Viennam*, sub colle sita, à L. *Munatio Planco* bello *Antoniano* aut condita aut restaurata. Sicut *Herodes Archelaus Viennæ* exsulavit; Ita *Lugdunum* in exilium deportus est *Herodes Antipas* cum *Herodiade* sua, cujus institutu perierat *Johannes Baptista*: In ponte lapideo, qui Rhodano instratus est, *Andragotius*, instinctu

Maximi tyranni, *Gratianum* *Valentiniani I.* filium occidit. Ad hanc urbem templum & ara *D. Augusto* extructa erat, communi totius Galliæ impensa; ad quam *Caligula* certamina Græcæ Latinæque facundiæ instituit x. Eo ipso die, quo ara ista *Augusto* dedicata, *Lugduni* natus est *Claudius* Imperator. *Lugduni* quoque multos annos regnavit *Licinius* *Augusti* Cæsar in *Gallia* procurator, callidus & avarus. Hujus urbis Episcopus fuit, *Polycarpi* discipulus, *Ireneus*, qui in sextâ persecutione, justus Severi imperatoris cum omnibus Christianis, qui *Lugduni* erant y, trucidatus est, quum acerrimos sustinisset cruciatus. *Julianum Apostatam* quoque cruentâ persecutione in Christianos hic sævisse tradunt: unde *Ararim* z, quod sanguine occisorum rubuerit, mutato nomine *Saone* vel *Sagone* dictum volunt. Circa annum Christi 1160. inde prodiit *Johannes Waldo*, civis *Lugdunensis*, qui ex sacris literis Pontificiorum dogmata oppugnavit; unde *Waldenses* a, item *Pauperes de Lugduno*, dicti sunt.

HEKELI.

f Cæsus ad hanc Urbem est à *Cajò Mario* numerosus Cimbrorum quoque exercitus. Ampla est hæc Urbs & constat magnificis ædificiis. Vix inventa est in *Galliâ*, quæ elegantia ipsam superet.

i Metropolis est Comitatus *Venisse*, sive *Avenionensis*.

v Ab cò tempore, quò *Romam* Pontifices reversi fuère, Sede *Legati Apostolici*, (qui trienniò quòvis mutatur, & XII. *Helvetiorum* stipatur pedissequiò) *Archi-Episcopatu* & *Academiâ*, in quâ *Paulus Castrensis*, *Andreas Alciatus* & *Semilius Ferretus* olim docuère, clara fuit.

x Vid. *Suetonius* in *Ejus* Vita c. xx.

y Annò CHR. CLXXV.

z Ex *Sequanis* quàm lenissimè defluentem.

a Qui vulgò per contemtum quoque hæc de causâ dicti sunt *Pauperes de Lugduno*, quoniam, cum *Lugdunò* unà cum *WALDO*, Præceptore suo, ejicerentur, bonisque suis omnibus privarentur, *Pauperum* more de victu sibi prospicere sunt coacti. Leg. B. Dn. D. *Agidii Srauchii de Waldensibus* Disquis. *Historico-Theolog.* §. 1. *Aphorism.* 11. *Cap.* 1. *Sect.* *Prioris*.

R E I S

a Aquæ Sextiæ. b Fossa Mariana. c Avenio. d Lugdunum.

domi, Andegavis, Aureliani, Biturigibus, Pictavii, Burdegala, Tolosa, Montispeffulani. 1

R E I S K I I.

1 a Lutetia nomen à Parisiis gente Celtica servat, sedes regum Francorum pristina, urbs regni totius & una Europæarum maxima in tres divisa partes, nempe Universitatem, Civitatem & Villam (Universite, Cite, la Ville.) His quarta nempe Lupara, arx regia eademque primaria, cultu, nitore post incendium A. 1661. ornatu, amplitudine, structura magnifica insignior, de qua lusus Poëtiici plures extant. Aedes regias omitto reliquas, itemque curias, tem-

pla, statuas Ludovico XIV. dedicatas: Urbes alias b Arelatum, & ab ea regnum Arelatense, nostro imperio Germanico quondam subditum, c Massiliam aliquando liberam, de qua Pet. Hendreichii libellus prostat, & accessu Lazari famosam (de quo tamen Villamontius ipse dubitavit) Avenionem Pontifici Rom. subditam & toties ademptam, itemque XIV. Academias celebriores, quas Roobius enumeravit. Confer. Theatrum Urbium Joh. Janzonii volum. II.

a Lutetia Parisi. b Arelatum. c Massilia.

C A P. XVI.

De Sabaudia, 1 ac Burgundiæ Comitatu.

I.

Peractis hæctenus regionibus, quæ regi Franciæ hodiè parent, reliqua Galliæ pars, quæ veterem Belgicam ferme totam occupat, cum Narbonensis provinciæ parte, explicanda est. Tota igitur illa pars, quæ veteri Galliæ avulsa est, in quinque ditiones dispersita est. Primam obtinet Dux, cui cognomentum Sabaudici dedit ipsa regio Sabaudia, in qua nihil clarum, præter unam ^a Geneva. *Genevam,*

B U N O N I S.

^a a Geneva ad inferiorem lacus Lemani partem, ubi Rhodanus ex illo egreditur, sita, etiam Cæsaris ævo, atque ejus rebus gestis nota. Cui extremum hoc est opidum Allobrogum, & proximum Helvetiorum finibus. Ex eo opido pons ad Helvetios etiam tum pertinebat; quem ipse, cum eâ gente bellum gesturus, rescindi jussit. Monstrant hodiè in Rhodano locum, in quem Cæsarem ab Helvetiis in fugam conjectum, ingentem thesaurum injecisse ajunt, ne hostibus præda esset. a. Aureliam quoque hanc urbem postea appellatam tradunt. Hodie urbs munitissima est, in tres secreta partes; duæ alluuntur Rhodano, tertia insula est, supra quam rupes dicta *la Pierre Neiton*, olim *lapis Neptuni*. Reformatorem in persecutionibus Gallicis perpetuum fuit asylum. Docuit ibidem Calvinus; ac deinde Beza. A Sabaudia aliquoties tentata est; anno 1583, 1590. & demum stragemate ferè capta 1602.

H E K E L I I.

a Traditur in velt. Chronicis, *Heliogabali* tempore tantum incendium *Genevæ* exortum, ut nulla ferè domus illius experts fuerit. *Aurelianum* item Imperatorem eam vastatam instaurasse, Jura & Privilegia magna concessisse, & propter situs opportunitatem *Jus Nundinarum* atque Imperii ei tribuisse, *Aurelianum* quoque suo nomine appellasset; verum, illò mortuò, vetus nomen retinuisse.

R E I S K I I.

1 b Sabaudiam Beroaldus, Hugonis Saxon. Ducis filius, consensu Ortonis III. Imp. avunculi sui, & regum Burgundiæ occupavit: Hanc Comitatus aliis & Principatibus inter posteros auctam Sigismundus Imp. A. 1414. ducatus titulo & vicariatu imperii ornavit. Comitatus Bressiæ tamen A. 1600. cum Pignarolo castrisque aliis Galliæ rursus accessit; nisi quod præsens belli exitus expectetur. Geneva, Berna & regio

a Geneva. b Sabaudia Comitatus. Postea ducatus.

nevam, liberam civitatem, bellis Sabaudicis, & Protestantium religionis professione celebrem. Conventus Juridicus est *Cameraci*, vulgò *Chambery*, quod Sabaudia metropolis est, *Fanum Divi Johannis* in valle Mauriana, vulgò *S. Jean de Morienne*, egregio munimento celebratur.

Comitatus Burgundia. *H. Secunda* ditio est Hispaniarum Regis in Comitatu β Burgundia, ubi γ *Vesontio*, vulgò *Besançon*, urbs eximia, liberaque civitas, in fide prædicti Regis. Tum δ *Dola*, *Dole*, conventu Juridico & Academia clara.

Comitatus Burgundia.
Vesontio.
Dola.

III. *Tertia* ditio est imperii Germanorum: sub qua *Alsatia*, *Lotharingia*, *Treverensis* ac *Leodiensis* Episcopatus, *Juliacensis* Ducatus, & item *Clivensis* Ducatus portio; de quibus in Germania agetur. *Quarta* ditio est Helvetiorum ac Valleflorum. *Quinta* inferioris Germaniae, sive, ut vulgò vocant, *Belgarum*. De duobus postremis nunc agendum est: ac primum de Helvetiis.

C A P.

regio huic subjecta sese foedere Helvetico tuetur. Comitatus Burgundia ab Hispanico ad regnum Gallicum A. 1678. pervenit: Sic Lothoringia quoque ac utraque propemodum Alsatia metropoli hujus Argentorato per vim occupata: Hinc Burgundiam & Lothoringiam Gallicis provinciis accenset Robius, & distichon Poëtae Gallici acutum subjicit:

*Una dies Lotharos, Burgundos hebdomas una.
Una demat Batavos luna, quid annus erit?*

De Gallorum Hispanorumque moribus contrarius Barclajus, Huartus & Claramontius disse-ruerunt: Cominæus Lib. X. monuit, sic Deo placuisse, ut dissensiones ejusmodi naturales velut stimulum quendam in rebus hominum collocaret.

B U N O N I S.

β a *Burgundia* duplex est, *Inferior* sive *Ducalis*: & *Superior* seu *Imperatoria* vulgò *Ober-Burgund*, *Gallis Franche Conté*. Hanc regionem tenet quidem Hispanus, sed ut imperii feudum. Ab ortu habet Comitatum *Montbelgardensem*, & *Helvetiam*: à Septentrione *Lotharingiam*; ab Occasu *Burgundiam Ducalem*: à Meridie *Territorium Genuensium* & provinciam *Bresse*. Inter flumina provinciae celebriora sunt *Araris*, vulgò *die Soone*, *Dubis* & *Lupia*.
 γ *Vesontio* δ ad *Dubium* fl. *Burgundia* Metropolis est, ac olim imperialis civitas, horreum

Burgundia dicta. Academiam habet nobilem ab Imperatore Ferdinando I. conditam c. Ejus Archiepiscopus est Imperii princeps.

δ *Dola* ad *Dubim* δ est muris firmissimis à Carolo V. cincta & septem propugnaculis firmissimis munita, Academia à Philippo II. Hispaniarum rege instituta celebris.

ϵ b *Antiqui Galliae incolae* ex hostium calvariis bibebant, nec illustrium virorum capita reddebant, nisi ejusdem ponderis auro redimerentur. *Humanas hostias caedebant Diis*. Mulieres in consilium adhibebant. *Læsis vicinis illico ad arma concurrebant*, quasi ipsi essent læsi. *Mortis supra modum contemtores*, animo magis, quam ratione pugnabant: *Primus eorum impetus erat plusquam virilis*; at *secundus minor quam sceminarum*. *Levi de causa inter se decertabant*. *Gravius animadvertēbant in eum*, qui peregrinum, quam qui civem cæcidisset. *Sapientiae & religionis magistros habebant Druidas*. *Ista de Gallis tradunt Strabo, Livius, Caesar, Plutarchus, Elianus, Mela, Florus, Stobæus, & Polyæus*. c *Hodierni Galliae incolae Franci* vocantur; quoniam à *Francis*, gente Germanica sunt orti. *Levissimis sunt moribus*, quod sermone, gestu, vestitu produnt. *Vestitum ferè quotannis mutant*: sed *Germani & Angli eorum more vestiri gestiunt*. In bellis primus eorum impetus est acerrimus. *Bello parata facile amittebant*; Sed eadem hodie constanter retinent. *Regis sui sunt amatissimi*, quem vitæ, fortunæ,

a. Burgundia. b. Antiquorum Gallorum mores. c. Hodiernorum Galliae incolarum mores.

fortunis, ac liberis anteferunt. Francica Nobilitas generosa, vita prodiga, ac in duella propensa; quæ nec legibus, nec gladiatorum supplicii tolli omnino possunt. Servi in Francia nulli sunt, & quicumque servus litus attingit Francicum, liber est. Magnus honos literis in omni eruditionis parte heic habetur. Quamquam Francorum Rex, proceres plerique, cum maxima parte populi, Religioni Romano-Catholicæ sunt addicti; summam tamen & absolutam potestatem Pontifici Romano non concedunt; sed eum Concilio subijciunt, quum contra Pontificii Concilia à Pontificis nutu & arbitrio suspendant. Quippe *Sanctio Pragmatica* à *Carolo VII.* introducta est, qua constitutiones Concilii Con-

stantiensis & Basiliensis approbantur. Religio reformata magna in regno illo ceperat incrementa; erant enim in Principibus, Nobilitate & reliqua multitudine haud pauci, qui eam profitebantur; Sed inde ab annis aliquot e durius habentur Reformati, ac honorum splendore ad Romano-Catholicos sæpe pellicuntur nobiles.

H E K E L I I.

- b Nunc *Bifontium*.
- c Alii dicunt, hanc Academiam Anno CHR. M. D. XL. tempore *Julii III. Romani Pontificis, & Caroli V. Romanorum Imperatoris*, esse institutam.
- d Fluv. vulgò *le Doubs*.
- e *Et in primis hoc perverſo tempore.*

C A P. XVII.

De Helvetiis ac Vallesis.

I.

Helvetii loci natura undique tuti continentur: unâ ex parte flumine Rheno à Germania dividuntur: altera ex parte, monte Jurâ altissimo à Gallia separantur; tertiâ parte, lacu Lemano ^a ac flumine Rhodano à Sabaudia disternantur. In *quatuor pagos*, ^{Quatuor pagi.} *Tigurinum, Tuzenum, Ambronicum & Urbigenum*, olim fuisse diviſos, suprà in descriptione Veteris Galliæ dictum est. "

II. Gens

B U N O N I S.

^a *Helvetia* ^b hodie fines habet ab Oriente Comitatum Tirolis: à Septentrione, Sueviam, lacum Podamicum & Rhenum: ab Occidente Burgundiam & Sabaudiam: à Meridie ^c *Italiam*. ^b Lacus hujus regionis celebriores sunt; *Tigurinus, Lucernensis*; & qui ab eodem non ultra primum lapidem abest, *der vier Wald Städt-See*; *Rivarius* vulgò *Walenslätter-See*; & *Neoburgensis*. ^c *Elumina* hîc præcipua sunt *Rhenus, Arola, Rhodanus, Thur, Ticinus*.

Præfati ab *Alberto Austriaco* Helvetiis impositi libertatem eorum multis modis labefactabant. Illi frustra querebantur injurias, rapinas, stupra, & vexationes. Calamitati additum luditium, jussique sunt Helvetii pileum perticæ impositum pro gubernatore honorare: quod quum *Wilhelmus Tell Urvienſis* neglexisset, à præfeto jussus est pomum ex filio capite sagitta decutere. Hoc rectè factò, quod ingenue esset *falsus Tellius*, se altera suâ sagitta, si in filio

errasset, ipsum præfctum fuisse confecturum, ad carcerem est rapratus; sed miro evasit casu, præfctumque ex insidiis interfecit. Inde tres pagi isti conjurarunt anno 1308. quos dum opprimere parabat *Albertus*, à *Johanne* fratris sui filio ad Rheni transitum interceptus est. Deinde *Leopoldus Alberti* filius Helvetiam cum xx. milibus armatorum ingressus, à mccc Helvetiis ad pagum *Moregartum* profligatur anno 1315. Hinc inter tres istos pagos fœdus coaluit perpetuum: quum antea tantum esset decennale, dictique voce patria *die Eydgenossen, h. e. Sacramenti participes*. Fœdus istud à *Ludovico Bavaro* confirmatum est anno C. 1329. *Lucernenses* ab *Austriacis* malè habitî fœdus istud amplexi sunt anno 1332. *Tigurini* pagis sese junxerunt anno 1351. *Glarynenses* à fœderatis pagis superati fœdus admiserunt anno 1352. *Tugii* pro dominis suis pugnantès devicti sunt anno 1352. *Bernates* cæteris fœderatis sese applicerè anno 1353. *Friburgenſes* & *Solodurii* fœderi ascripti sunt anno

a Helvetiæ fines. b Lacus c Elumina.

Gentis virtus.

II. Gens quum foret totius Celticae bellicosissima, reliquos Gallos virtute praecedebant, quod ferè quotidianis praелиis cum finitimis Germanis contenderent. Quà fiducia freti totius Galliae imperium affectarunt. Rem ipsam tentantes C. Julius Caesar armis in sedes suas redegit, & unà cum reliquâ Gallia Romano imperio subjecit. Cui paruerunt usque ad Honorii Imperatoris tempora; quum diversis populis, diversas imperii partes diripientibus, Alemanni (inter Rhenum, Mœnum atque Danubium tenuere loca) Helvetiam, in quam jam ante crebras incursiones fecerant, occuparent; Galliaeque avulsam, Germaniae, corpori suo adjicerent. ¹

III. Inde gens ea *Switzeri*, à vico, forte quondam capite, *Switz* dicta, sub Germanico Imperio tenuere, Ducibus subiecti; donec Leopoldo Duce, in praelio caeso, in libertatem sese, circa annum 1033 vindicârunt. Foedere post libertatem adeptam inter se sancito; nunc liberè agunt, XIII. pagis seu civitatibus (incola

no 1481. & *Basileenses* anno 1501. *Schaffhusiani*, quum Helvetios militibus & pecunia adjuvissent, inter socios sunt relati anno 1501. *Abbatiscellenses*, ab Abbate S. Galli saepe vexati, in foederis societatem accepti sunt anno 1513. Ita foedus hoc paulatim crevit.

H E K E L I I.

a Quem etiam *Genevenses* vocant.

b Hanc Regionem, ejusque situm, *Soli Naturam*, *Fluvios*, *Incolarum Mores* atque *Republicam* diversi Auctores, *Franciscus* nempe *Gullimannus*, *Oswaldus Molitor*, *Henricus Clareanus*, *Johannes Simlerus* ac *Daniel Heremita*, *Belga* jam pridem delineârunt, quos omnes ac singulos *Lugd. Batavor.* Ao. huj. Sec. 27. operâ ac sumptibus *Elzevirianis* unâ in lucem produisse novimus.

c *Coelias Alpes* ac *Lombardiam*, seu maris *Mediolanensem* ducatum, & *Pedemontanam* Regionem.

R E I S K I I.

I a Helvetia quoniam Galliae, posthac Germaniae annumerata, & diu subdita, nunc liberam Respubl. constituit, simul ac sese Austriae imperio, & judicium aut praefectorum insolentia A. 1308. per foedus *surmaazno* subduxit: Hinc nova Respubl. progressu temporis orta, è pagis XIII. h. e. urbibus & regionibus constat: Illas Cluverius ordine, quem in Comitibus Aeguentibus tenere solent, recensuit. Nomen

vero pagorum ex appellatione vetustissima & ipso Caesaris aeo adhuc approbant. b Pagus enim pars regionis apud Helvetios fuit in villas, vicos, oppida, & castra sive burgos distributa. Vocarunt posteri *Gow* & hodierni adhuc vocant incolae *Zurchgow*, *Turgow* &c. Ita *Grillmannus* in *Helvet.* *Freherus* in *Origin. Palatinis*, *Wurstisius* in *Chronic. Basil.* *Meibomius* de pagis *Saxon.* Pagis vero illis tredecim sive ordinibus subsunt in Helvetia; (1) *tres comitatus*, *Aeguentis*, *Turgoviensis*, *Saragannensis.* (2) *Provincia*, quas vocant, *libere* pagis septem antiquioribus subiecta (*die freyen Aempter.*) (3) *Rhegusia* seu *vallis Rheni* (*Reimhal*) extra Helvetiam subsunt *quatuor* in *Italia praefectura*, item oppida, castra & regiunculae in eadem plures, quas *Plantinus* in *Helvet.* & *Hottingerus* enumerant: Porro *Vallesi* ab *vallibus*, quas tenent, commune nomen adepti, quique ipsi cum suo *Episcopo Sedunensi* liberam *Reimpl.* constituunt, aeterno foedere *Pagis Catholicis Romanis* atque *Bernensibus* conjunctam. Religio enim apud Helvetios duplex hodieque viget; (1) *Romano Catholica* in *Pagis potissimum septem.* (2) *Reformata Zwinglii & Calvinis auctoribus* per *Pagos* urbesque alias aut sola, aut alicubi mixta: Ne tamen foederi post tot praelia & bella quicquam decedat. Amplius notetur prope *Lachon* in Helvetia vicus *Gorijaw*, *milli Cantoni Padoque subditus*, quasi liberam repraesentet *Respubl.* *Sprengerus* jur. publ. Lib. I. c. 2.

B U N O.

a Helvetia Germaniae subdita, nunc libera Respubl. b Pagi cur dicuntur.

colæ die Oerter, Galli Cantos, vocant) divisi. Civitates sunt hæ; Zurich, Bern, Lucern, Uri, Switz, Underwalden, Zug, Glaritz, Basel, Friburg, Soloturn, Schafhausen, Appenzel. Ex his, Appenzel, Glaritz & Switz, sunt vici: Underwalden & Uri regionum nomina; quarum capita duo vici: Hujus *Altorf*, illius *Stantz*. Reliqui octo Cantones sunt urbes; quarum potentissima est *Berna*; quippe cujus ditio à Geneva ad Basileam ferè protenditur, milliaria Germanica ultra xxx. Sequuntur *Tigurum*, *Basilea*, *Lucerna*, *Friburgum*, *Solodurum*, opulentæ civitates.

Berna.
Tigurum.
Basilea.
Lucerna.
Friburgum.
Solodurum.

IV. Ex universis Cantonibus Protestantium religionis sunt, Bern, Zurich, Basel, Schafhausen, Catholicæ Roman. Lucern, Friburg,

BUNONIS.

a Berna in modum insulæ flumine *Aar* undique cingitur, possidet Comitatus aliquot, opida 40. præfecturas Germanicas 31. Gallicas 8. *d* *Tigurum* est ad exitum lacus cognominis à Limago fl. in duas scatur partes. Ei parent præfecturæ majores 9. minores 22. opidum *Vitodurum*, vulgò *Winterthur*; & *Stain* ad Rhenum. Habuit ibi Conradum Gesnerum Polyhist. *e*

c Basilea Rauracorum olim caput. Academia ornata est anno 1460. Rhenus interlabens in duas eam partes dividit, majorem & minorem. Clariorem eam reddidit, superiori seculo *Erasmus*, multos & præclaros ex typographia Frobeniana edens libros. Haud longè ab urbe abest pagus *Augst*, veteris *Augustæ Rauracorum* rudera; itemque illa montium crates, qui Genevam usque excurrunt & *Jura* sive *Jurassi* generatim dicuntur. Haud longè à pago *Augst* ad eandem Rheni ripam est opidum *Rheinfelden*.

d Lucerna ad lacus cognominis extremitatem, fluvio *Rysa* interfluente in majorem & minorem distincta *g*. Ad hanc urbem est mons *Pilati*, vulgò *Fracmont* dictus; in cujus vertice stagnum, ex quo, si quis de industria lapillum in id iniecerit, ingentes exoriri tempestates tradunt. Sed *Gesnerus* refert, *P. Crendelium* multos in lacum istum impunè inieçisse lapides; sine ullo indicio pluviz aut tempestatis.

e Friburgum vulgò *Frieburg* in *Uchiland* ad Sanam fl.

f Solodurum vulgò *Soloturn* ad *Arolam* fl. urbs antiqua. In ea Legatus Regis Galliz degit. *Glaris*, *Glarona* seu *Glaruz* fere undique montibus cingitur. *h*

g Schafhausen urbs est ad Rhenum; infra

quam ad tria circiter millia passuum itinere pedestri est Rheni Cataractes, id est, fluminis ex alta rupe præcipitatio, cum ingenti fremitu & stupenda aquarum ad scopulos illusione. *i*

HEKELII.

d Et hæc Civitas situ & cultu, moribus & civilitate, *Egibus* & *Institutis*, potentiâ ac virtute nulli Urbi in hoc *Helvetiorum* tractu cedit Territorium ipsum fertilissimum est omnium, præterquam vini, quod à vicinis habent.

e It. *Rudolfum Gualtherum*, *Ludovicum Lavaterum*, *Casparem Waserum*, &c.

f Cujus primus Magnificus Rector fuit *Georgius ab Andlau*, summi Templi ibid. Præpositus, à *Piô II. P. P.*

g Dignitate & opibus multis par est. *Duas* enim habet Præfecturas, in quibus Præfecti ibidem loci inhabitant; & alias decem, quas Senatores in Urbe manentes administrant.

h Paucos habet campos ad seminandum idoneos, & raræ sunt ibi vites; prata tamen compascua habet, & hortos fructibus confitos. Incolæ vescuntur lacte, caseò, butyrò & carnibus. Sed vinum & triticum aliundè recipiunt.

i Ita ut nullius generis naves illic transire possint. Quare omnes naves, quæ ex *Aetomò* & *Venetò* Lacu secundo Rheni descendunt, necesse est *Schafhusiæ* exonerari. Et ob hanc causam creditur Urbi nomen impositum, ut vel à *Scaphâ* *SCAPHUSIA*, vel etiam à *Navis Germanicò* nomine *Schiffusia* nominaretur; vulgus tamen falsò nomen ab *Ove* derivans nomini *Insignia* accommoda finxit. Hæc *Josias Simlerus* Lib. 1. de Rep. *Helvet.* fol 47. fac. b. Ed. *Tigurine* in 8. f. Conf. *Dresseri* Part. V. Itagog. Histor. de præcipuis *Germaniæ* Urbib. p. 534. seq.

BUNO-

a Berna. *b* Tigurum. *c* Basilea. *d* Lucerna. *e* Friburgum. *f* Solodurum. *g* Schafhausen.

Friburg, Soluturn, Zug, Uri, Underwalden, Switz; utramque religionem profitentur *Glaritz & Appenzel*. Conventus totius Helvetiæ fit *Aquis Helvetiis*, vulgò *Reichsbaden*; Academia est *Basileæ* celeberrima. Prætereà *Gymnasia Academiæ æmulantia*, *Tiguri, Bernæ*, atque *Laufannæ* in *Bernensium* agro. Est prætereà in *Helvetiorum* agro confœderatum opidum * *S. Galli Fanum*, linificio maximè nobile.

Fanum
S. Galli.

VALLESI.

Helvetiorum reip. confœderata est resp. a *Vallesiorum*, vulgò *die Walliser*, *Galliæ* etiam hi olim *populi Inalpini*, *Penninarum Alpium* à *Rhodani* fontibus ad *lacum Lemanum*, vulgò *Genfer-See*, *vallem*, unde etiam nunc nomen habet, incolentes. In quatuor *populos* tota *vallis* *divisa* fuit. *Viberi* ad *Rhodani* fontes incoluere, circa vicum *Gomers*. * *Seduni* circa opidum nunc *Episcopale Sedunum*, vulgò *Germanis Sitten*; *Gallis Sion*. *Veragri* quorum vicus

Viberi.
Seduni.
Veragri.

Octodu-

BUNONIS.

* a *Laufanna* ad *lacum Lemanum* superiori *seculo* *Academia* ornata est à *Bernensibus*.

* *S. Galli Fanum* opidum opulentum est in *Turgovia*. k

λ *Ista Vallesiorum regio*, antiquis *Scriptoribus* dicitur *Vallis Pœnina* seu *Pœnina*; à *Rhodani* fontibus ad *Dransæ* usque *confluentem* & opidum *Martinach* porrigitur. *Dividitur* hodiè in *Superiorem*, quæ *lingua* *utitur Germanica*, *excurretque* à *Furca* monte usque ad *amnem Morsum* sub *Seduno*. *Larix arbor*, *cujus mentionem* *facit Cæsar*, *heic frequens* est & *fecunda*.

μ *Sedunum* est *regionis caput*, *urbs Episcopalis*, *geminæque arce nobilis* ad *Rhodanum*. *Episcopus Sedunensis*, à *Canonicis & superioris Vallesiæ legatis electus*, *hujus tractus se nominat Comitem*. *Reliqua opida* sunt, *Sydey, Raven, Wisp, Gombs*, & quæ *thermis nobilitantur Leuch & Briega*. *Inferior Vallesta* *linguâ* *utitur Sabaudica*, *excurretque* ab *amne Morsio* usque ad *S. Mauritium*; *loca heic celebriora* sunt *Martinicum*, seu *Martmach*, *ubi optimæ notæ excoquitur ferrum*; & *S. Mauritii Fanum*, *S. Mauritz*, *ubi porta rupibus undique cincta*, *qua regio illa his in partibus clauditur*. *Præter Vallesios Helvetiorum Socii* sunt *Rheti* seu *Grifones*; *Abbas S. Galli*, *qui in epulo illo publico*, *cui interfuerunt 1500. convivæ*, *foederati nomen accepit* *anno 1454. Episcopus Constantiensis*; *Rotenweila*

urbs Sueviæ; *Mulhusum in Alsatia*; *Bienna*; *Geneva*, quæ *tamen cum solis Bernensibus contraxit*. *Cæterum*, *cum Helvetiis societatem pacti quoque sunt Principes & Reges*: *Galeatus Sfortia Mediolanensium Dux* *anno 1466. quod postea nomine Caroli V. per Ferdinandum Gonzagam renovatum est*; *ac iterum sub Philippo II. Austriaco anno 1474. quod per Maximilianum I. abruptum*; *sed denuò renovatum est anno 1511. Inde singuli pagi honorarium munus ducentorum aureorum quotannis accipiunt. Burgundicum fœdus cum Austriaco coaluit anno 1543. Sabaudie Dux olim cum tribus tantum pagis fecerat fœdus*; *Sed illud anno 1511. Philibertus cum univertis junxit*; *quod nostra ætate renovatum est. Singulis pagis Sabaudie Dux fœderis illius nomine Bernæ*, *numerat ducentos aureos. Porro Ludovicus XI. Gallie Rex cum iisdem Helvetiis fœdus junxit*, & *singulis pagis quotannis largitus est VII. millia Francorum. Rupit fœdus hoc Ludovicus XII. cum magna suorum clade. Sed Franciscus I. fœdus illud restituit anno 1516. singulisque pagis numeravit duo aureorum millia. Inde post quinque annos Lutetie confirmatum est hoc fœdus. Per id Rex tenetur mittere Helvetiis bello petitis ducentos Cataphractos, & XII. tormenta bellica: contra isti promiserunt Regi sex millia militum. Henrico II. fœdus istud restauranti promiserunt Helvetii, numerata*

a Laufanna.

Octodurus, nunc *Martinach*. *Nantuates*, circa Sancti Mauricii fa- Nantuates.
 num. Primus omnes hos subjugavit Ser. Galba, Jul. Cæsaris in
 Galliâ Legatus. Nunc Germani incolunt, sub una liberaque republ.

certa pecuniæ summa, tot mittere milites, quot
 expetentur à Rege. *Idem fœdus à sequentibus Re-*
gibus conservatum est: ac nuper etiam solenniter
 confirmatum. Virtutis Helveticæ tanta est Gal-
 lorum fiducia, ut nunquam iustum videamus
 Regis exercitum, qui sit sine militibus Helveticis;
 ac ipse Rex legionem prædiariam corporis sui
 custodem ex iisdem lectam perpetuo habeat.

HEKELII.

q Originem suam & incrementa Cœnobio,
 à Gallò, è Sconâ clarissimis natò Parentibus,
 exstructo debens.

C A P. XVIII.

De Hodierna Belgica, sive de Inferiore nunc Germania.

I.

Belgicam hodiè appellant eas terras, quæ confusis Galliæ Ger- Belgicæ ho-
 manicæque antiquis limitibus, xvii. provincias continent, ean- diernæ fines.
 dem Inferiorem Germaniam, & vernaculo vocabulo dicunt *Nie-*
derland; Itali, Hispani ac Galli *Flandriam*; ab una earum quon-
 dam clarissimâ provinciâ. Regio est agrorum cultu, urbium vico-
 rumque multitudine, ac nitore totius Europæ amœnissima, variis-
 que negotiationibus navigationibusque longinquis ditissima. *Ter-*
minos habet, à Septemtrionibus Oceanum Germanicum; ab ortu
 Frisiam Orientalem, Westfaliam, Colonensem agrum, Julia-
 censem Ducatum, Trevirensis Episcopatum; à Meridie & Oc-
 casu Galliæ Regnum. "

II. In eâ parte, quæ *cis Rhenum* in Gallico solo est, populi qui Germaniæ
 fuerint, jam antè ostensum est. In alterâ parte, quæ *trans Rhenum* inferioris
 in Germaniâ sita est, fuere quondam *Frisii*, à Rheni ostio ad ostium Belgicæ po-
 usque Amisicæ amnis, vulgò *die Ems*, in Septemtrionali Hollan- puli Frisii.
 dia, Frisia Occidentali, Groningensi agro, & parte Trajectensis
 provinciæ: *Brueteri* in Transisalanâ provincia: *Marsiaci* circa Brueteri.
Amersfort, inter Rhenum & Isalam amneis. Hos omneis L. Dru- Marsiaci.
 sus

BUNONIS.

" Regio hæc paulo humidior est, ideoque
 pascuis, quàm frumentis lætior a. Cannabim
 & linum, ferè ubique fert. Equos alit genero-
 sos. Serpentibus ferè caret. Rarò ibi tonat aut
 fulgurat. Incolis refertas urbes habet multas

& ingentes. Unum Gandavum anno 1380.
 octoginta millia eduxit.

HEKELII.

a Thome Lantio in Orat. pro Germaniâ p. 75.
 Edition. Tubing. 3. Hortus est Germanicæ. Ita-
 lianæ enim suâ fertilitate superat.

REIS.

sus imperitante Augusto Cæsare subegit; Illos, qui in Gallia, Jul. Cæsar perdomuit. ¹

Belgica ab
advenis di-
repta.

III. Manserunt inde sub Imperio Romano, maximè qui cis Rhenum, donec id Theodosio imperante, ab advenis gentibus direptum: tunc enim varii Germaniæ populi, alii subinde atque alii, huc immigrarunt; quorum cum cuidam postea in Galliam, nonnulli verò in Britanniam insulam commigrarent, incolæ in prisca, creatis sibi Regulis, libertatem sese vindicarunt.

XVII. Pro-
vinciæ.

IV. Inde temporis progressu in XVII. provincias tota hæc regio divisa fuit, quarum aliæ *Ducum* nomine, aliæ *Comitum*, aliæ etiam *Dominorum* titulo, rectores acceperunt. Sunt autem hæ: IV. *Ducatus*; Brabantia, Limburgium, Luceburgium, Geldria. *Comitatus* VII. Flandria, Artesia, Hannonia, Hollandia, Zelandia, Namurcum, Sutfania. *Marchionatus unus* Sacri Imperii, Antuerpia. *Dominia* V. Frisia Occidentalis, Mechlinia, Trajectus, Transsalsania, Groningium.

Frisia.

V. *Frisia*, postquam jugum Romani imperii excusserat, annos fermè cccc. sub regibus suis fuit; donec, extinctis his, dominium ad Carolum Magnum pervenit. post eum à regulis suis, ut cæteræ, regi cœpit. At procedente tempore, alia alii provincia per matrimonium rectorum juncta est: donec tandem ad unum dominum pervene-

REISKII.

¹ Belgica quam diversam pro tempore vario partitionem susceperit, visum ex parte superius paulo fuit, ubi Belgicam primam & secundam sub imperio Rom. vidimus. Sub eodem Germania prima vel superior, & secunda vel inferior numerabatur; alia tamen, quam quæ nostris eodem nomine nunc venit. Belgium enim regno Francico & Ducatui olim Burgundico tandemque imperio Hispano-Austriaco subiectum XVII. provincias complectitur: Quæ motibus seculi superioris gravioribus divulsæ duplex effecerunt a *Belgium*, unum *regium*, alterumque *confederatum*: Illud unum tunc temporis fuit, nempe Hispano regi subditum, decemque provincias complexum, nunc vero terris & regionibus per bella varia ereptis duplex erit, aliud nempe *b Hispanicum*, aliudque *Galicum*: c Hoc vero liberum adhuc & bellicis eluctatum fluctibus septem provincias comprehendit, puta Ducatum Geldriæ dimidium, duos Comitatus Hollandiam & Selandiam, quatuorque Dominia,

nempe Ultrajectum, Frisiam, Transsalsaniam & Groningam. De Dominiis & urbibus Limburgi, Brantiæ, Flandriæ, itemque insulis, regionibus & castellis Africae, Indiæque multis ad hanc Rempubl. liberam pertinentibus nunc dicere omitto, quod alii copiosissime dicunt. Historici autem ut Belgio nunc Gallico locum concedant, fecerunt Ducatus Lutzenburgicus, tres item Artesiæ, Flandriæ, Hannoniæque Comitatus, quorum pars magna per pacem Monasteriensis, Pyrenæam, Aquensem, & Noviomagensis Gallia accessit. Urbes singulas cum suis juribus, toparchiis, agris, regalibus, appertinentiis, uti loquuntur, junctas Robbius in Geogr. Method. Weigelius in Specul. Terr. Becmannus in Geograph. enarrant. Equis ignorat, hoc ipso, quod hodieque fervet, bello Belgico Montem Hannoniæ, Namurcum, & nuperime Caroli regium (Charle-roye) captum? De confederato Belgio Respubl. Elzivier. Item Boxhornium, Schoockium & Hornium confer.

BUNO-

^a Belgium duplex, regium & confederatum. ^b Hispanicum Gallicumque. ^c Confederatum est libera Respubl.

pervenerunt. Is primus fuit *Carolus*, Burgundiæ Dux, cognomento *Audax*; abavus Caroli V. Imperatoris, qui postmodum hæres factus filio *Philippo II.* Hispaniæ Regi reliquit, cui successit filius ejusdem nominis *III.* deinde *Philippus IV.* hujus filius Carolus hodie imperat.

Carolus
Audax.

VI. At quum incolæ jam inde à Carolo V. vim atque injuriam sibi fieri, privilegiaque, quibus satis libertati suæ provisum erat, eripi sentirent, vim vi repellere, armisque libertatem avitam defendere decreverunt. Inde diutinum illud annorum XLVII. bellum. Pars Hispanorum armis succubuerunt; pars in pristinam libertatem sese vindicarunt. Hinc in duas partes *Belgica*, seu *inferior Germania*, divisa est. Provinciam Hispano Imperio audientes sunt istæ: *Brabantia*, *Limburgium*, *Luceburgium*, ac dimidia *pars Gelria*, cis Rhenum ac Vahalem, in veteri Belgica sita, dein, *Flandria*, *Artesia*, *Hannonia*, *Namurcum*, *Marchionatus S. Imperii*, & *Mechlinia*. Reliquæ provinciæ sub una republica constanter ac fortiter libertatem tuentur. β

Belgica divi-
sio.

C A P.

B U N O N I S.

β a In Belgica Hispania Galliæ Rex multas cepit urbes; quas hodie tenet b. Ad Belgicam fœderatam hoc tempore pertinent *Hollandia*, *Zelandia*, *Frisia*, *Zutania*, *Dominiū Trajectense*, *die Herligkeij Utrecht*, *Transsalania*, *Over-Isel*, *Dominiū Groeningense*, *Groeninger-Land*. His accedunt *pars Brabantie*, *pars Flandrie*, & *pars Geldrie*. Cæterum Fœderatæ provinciæ inito fœdere ab Hispaniæ rege secessionem fecerunt superioris seculi anno 81. Pax demum inter ipsos & Regem composita est Monasterii in Westphalia anno nostri seculi 48. quâ Hispaniæ Rex provincias istas planè liberas pronuncia- vit, in quas nihil juris ipse haberet. Fœderata illa Belgica annis abhinc non ita multis magna cepit incrementa. Exiguam Europæ partem

obsidens in utramque Indiam colonias emittit frequentes: neque ullus ferè est Orbis angulus, quo Belga non penetret, merces & arma ferens. *Hagæ* provinciarum *Primores* publicos celebrant conventus. *Primum* in Consilio suffragium habet *Geldria* & *Zutphanium*: *Secundum* *Hollandia*: *Tertium* *Zelandia*: *Quartum* *Trajectensis* provincia: *Quintum* *Frisia*: *Sextum* *Transsalania*: *Septimum* demum *Groninga* & *Ommelandia*. Quanta Belgicæ hujus sit potentia, vel ex eo colligitur, quod illa bello cum Hispaniæ rege feliciter gesto, cum Britannia Rege signa conferre, bellicæ maritimi aleam experiri haud detrectet.

H E K E L I I.

b *Pluresque adhuc capturus esset, si aliter consilia sua ordine, ut ajunt, Mandrabuli, non succederent.*

a Belgium Fœderatum.

CAP. XIX.

De præcipuis Inferioris Germaniæ urbibus. 1

I.

Flandria,
vulgò Flan-
derna.

Gandavum.

Flandria ^a omnes Christiani Orbis Comitatus superat: ager fertilis, pascuaque læta. Insulas habet adjacentes *Cadsant*, *Oostburg*, *Bierfiet*, Ordinibus fœderatis parentes. Urbes præcipuæ Flandriæ sunt ^β *Gandavum* vulgò *Gent*; caput Provinciæ, inter majores Europæ urbes computata; Caroli V. & Ferdinandi I. incuna-

BUNONIS.

^a a Flandriæ Comitatus concluditur Btabantia, Hannonia, Artesia, Oceano Germanico, estque omnium Comitatum Europæ amplissimus. ^a

^β ^b *Gandavum* urbs quarto à mari lapide semota, ad tres fluvios, Scaldim, Lifam & Lævinum, seu Liviam sita, intra muros dicitur habere circuitum 45640. pedum Romanorum ^b. Quatuor hæc urbes audiunt rebelles; *Parisi*, *Gandavum*, *Leodicum*, *Pictavium*. Sed Carolus V. castello urbi imposito civium animos retinuit. Uti Neapolitanis imposuit castellum S. Elmi, *la Briglia* quod vulgò vocant.

HEKELII.

^a Habet enim, præter quatuor principaleis Maris Portus xxxviii. Urbes muris petinctas, quarum sex magnæ sunt & nobilissimæ, *Gandavum* np. *Brugæ*, *Ypra* (& hæc tres sunt principes) *Lilla*, *Tornacum*, & *Duacum*. Porro sunt alia quoque cccvii. fatis nobiles & frequentes, quæ muris non sunt vallata; & insuper mcliv. *Paggi*, quorum aliqui magni sunt & populo frequentes, præter *Arces*, *Castella* & *Nobilium Edes*.

^b Intra mœnia xx. parvas Insulas habitatas, à *Fluviis* & *Rivulis* effectas continet, ac insuper xcvi. magnos Pontes, præter multos parvos. Et ut Arce munitissimâ, ac superbis & magnificentis ædificiis est ornata: sic & nobilissima atque pulcherrima est.

REISKII.

1 Quam Belgica hodierna nitore urbium, cultu, amplitudine, opulentia & incolarum

frequentia caput efferat, hoc invidendis elogiis Gôlnizius in Itiner. demonstrat. Belgium quippe orbis annulum, annulique hujus gemmam, nemus nemorisque laurum, paradisum & paradisi hujus delicias, cœlum hujusque cœli solem ^c Antwerpiam vulgò dicunt. Hæc si audias, Europæ cultissimam hanc regionem dixeris, in eaque Urbem unam primariam, Marchionatu Imperii Rom. Germ. insignem, nunc Belgio Hispanico subiectam, propugnaculis, fossis & castro per Ducem Albanum condito munitissimam, duabus olim incolarum myriadibus & commercii florentissimam: Huic tamen nostro nunc tempore urbs Belgii confœderati una præstat d Amsterdamum, non sola ædium magnificentia, divitiis, & commercii per omnem terram frequentibus, sed multis incolarum æque uti advenarum myriadibus: Ut hanc orbis universi compendium, & inter prima Europæ totius emporia non postremum jute dixeris. Sed neque sic satis pro dignitate ac potentia dices, qua terras alias pervadit aut occupat. Quid de Indica societate mercatorum duplici? quid de Collybo, in quem 20500. tonnarum auri sæpius congeri dicuntur? quid de urbibus dicam cæteris & multis & munitissimis. De bituminoso vel unctuosio cespere, quem ^e Turfum nominant, & locis, unde hunc eruunt, permultis; de piscatione Harengorum, & conditura frequentissima, de assidua per torum oceanum navigatione, de Sirenibus & Tritonibus, si qui appareant, marinis alii conferantur. Addo unum de urbibus, locis & Dominiis; quæ Belgio confœderato quondam subdita, rum Clivenfis, rum Colonienfis, ea per pacem Noviomagensis suis iterum Ducatibus accessisse.

BUNO.

^a Flandria. ^b Gandavum. ^c Antverpia. ^d Amsterdamum. ^e Turfus pluraque memorabilia.

cunabulis nobilitata; ^a *Bruga*, vulgò *Brugge*, primas ob pulchritudinem & amoenitatem sibi vendicant. Sequuntur ^b *Tornacum*, Gallis *Tournay*, German. *Doornyck*, ^c *Cortracum*, Gall. *Courtray*; Germ. *Cortrijck*; ^d *Duacum*, *Douay*; ^e *Insulæ*, Gall. *L'Isle*, German. *Ryssel*, sive *ter Issel*, ^f *Yperæ*, *Yperen*, ^g *Neoportus*, *Nieuport*, ^h *Sluys*, ⁱ *Duynkercke*, piratica superiori bello infamis; ^k *Ostenda*, trienni Hispanorum obsidione insignita. ^l *Grevelinga*, nobilissimum in finibus Galliarum munimentum.

Bruga.
Tornacum.
Cortracum.
Duacum.
Insulæ.
Yperæ.
Neoportus.
Slusa.
Duynkerka.
Ostenda.
Grevelinga.

II. Caput ^m *Artesia* est ⁿ *Atrebatium*, vulgò Germanis *Atrecht*, Gallis *Artois*.

II. Artesia.
Artois.
Atrebatium.

BUNONIS.

^a *Bruga*, totius Belgii amœnissima d. urbs, à ponte nomen habens ^e, sita est tribus leucis ab ora maritima; Philippus I. Maximiliani I. Imperatoris filius, hic natus est anno 1478. At rursus à rebellibus heic captivus detentus est idem Maximilianus I.

^b *Tornacum* ad Scaldim fl. urbs olim splendidissima; at sæpè direpta, multaque perpeffa, præcipue in bellis istis quæ gessere Galli, Angli ac Flandri: anno hujus seculi 67. à Galliarum Rege occupata. ^f

^c *Cortracum* pugna Gallica olim nobilis, à Galliarum Rege subacta hodie tenetur.

^d *Duacum* ad Scarpam fl. nobilitavit Academia à Philippo Hispaniarum rege superiori seculo instituta. Galliarum Rex eam nuper anno 67. extorsit Hispano. Direpta miserè & cremata fuit hæc urbs bello, quod Ferdinandus Flaudriæ Comes gessit cum Galliarum Rege Philippo II. ejusque filio Ludovico. Deinde iterum lacerata est bellis inter Philippum IV. Regem Galliarum, & Guidonem Dampetram gestis. Hodie pulchrum est opidum, multaque in eo est nobilitas.

^e *Guicci* anno 1667. à Galliarum Rege expugnatum est.

^f *Yperæ* à rivulo præterlabente *Ipre* dictæ.

^g *Neoportus* famam habet à memoriali prælio, quo Mauritijs victoria potitus Albertum Austriacum vicit, anno 1600. Locus prælii distat uno lapide ab opido, inter pagos *West-ende* & *Wilhelms Kerck*, via quæ Ostendam itur. Crux nigri coloris lignea in cladis memoriam erecta ibi ad sinistram in colle conspicitur.

^h *Slusa*, dum Ostenda obsidetur à Fœderatis Provinciis, capitur.

ⁱ *Duynkerka* Hispanorum in Belgica erat navale, sed ab Anglis Gallorum ope anno 1658. expugnata, Galliarum Regi nuper vendita est. In-

de haud procul abest *Mardicum* navium statio. ^k *Ostenda* obsidio duravit annis tres, menses duos, dies quindecim. Cœpit anno; *Ostenda nobis paCeM*. Desiit anno; *OstendaM Intilia paCb.*

^l Ad *Gravelingam* Thermus Galliarum Marchallus, prælio factò, in fugam actus est ab Egmondano Comite anno 1558. Cui tamen pro opera ista Dux Albanus ita gratias retulit, ut eum capite plecteret ^g. Opidum illud Galliarum Rex Anglorum ope expugnavit anno 1658. hodieque tenet. Neque hic præteriri debet *Hullia*, *Cornelii Jansenii* h. Patria: à Fœderatis Belgis anno 1654. subacta: h. *Bierfiet* è regione Ylendici insulæ ejusdem nominis impositum opidum, olim non ignobile, nunc tantum munimentum, patria *Guilhelmi* illius *Beukelens*, sive *Buckeldi*; quem primum haleces muria & sale condidisse scribunt: quod hominis inventum tanti fecit Carolus V. Imperator, ut, cum anno superioris seculi, 36. Bierfietum appulisset, cum furore Maria, Ungariæ regina, sepulchrum ejus adierit, ac ipsius manibus pro invento isto gratias egerit.

^m *Artesia Comitatus* concluditur ab Ortu Hannonia; à Septentrione Flandria; ab occasu comitatu Bononiensi; à Meridie ipsa Gallia. ⁿ

^o *Atrebatium munitissimum opidum* aliquot obsidionibus & cladibus nostra ætate memorabile, est ad Scarpam fl. Galliarum Regi hodie paret.

H E K E L I I.

^c *Atrebatium*.
^d Opulentissima & ornatissima.
^e Olim dicta *Gesoria*.
^f *Claret Episcopatu*, cui, *Archi Episcopo Reimsensi* licet subjecto, subest una Diocœsis ex quinque Episcopatibus.
^g *Sed hoc ingratum scelus atro crimine omnino adhuc dammandum est.*

Q 3

h Apud

a Bruga. b Tornacum. c Duacum. d Yperæ. e Neoportus. f Ostenda. g Grevelinga. h Bierfiet. i Atrebatium.

Fanum S.
Audomari.
Tervanna.

Gallis *Arras* ^k urbs splendida. ^l Clarum hic est ⁿ Fanum D. *Audomari*, vulgò *S. Omer*. ^e *Tervanna*, insignis quondam erat: po-
stea verò à Carolo V. expugnata ac funditus everfa. Est præterea
heic nobilis *Comitatus* cognomine *D. Pauli*.

III. Hanno-
nia, Gallis
Hainaut.
Germ. He-
negow.

III. Hannoniæ ^r caput est ^r *Montes*, vulgò *Mons*, Gallis;
Germ. *Bergen*. Secunda ab ea ^v *Valentiana*, Gall. *Valenchiennes*.
^q *Cameracum*, German. *Camerick*, Gall. *Cambray*, cum agro suo
singularem proviciam conficere videtur, quæ dicitur *Cambresis*.

IV. Namur-
cum Gall.
Namur. Ger-
man. Namen.

IV. Caput est, quæ provinciæ nomen dedit, *Namurcum*, ædi-
ficiis magis valida quàm splendida. ^z

V. Lucebur-
gium. Luzel-
burg.

V. Hic Ducatus nihil insigne habet, præter *Luceburgium*,
unde nomen Provinciæ; & ipsa urbs tam foeda, quàm satis natura
loci munita. ^ψ

VI. Limbur-
gium.

VI. Hujus caput est ^ω *Limburgium* urbs, minus inter reliquas
XVII. pro-

^b Apud Romano-Catholicos magni nominis
Theologi, Ecclesiastæ *Lovanienfis*.
ⁱ Fruitur clementissimò aère, & producit
omnia, præterquam Vinum, quod Incolarum
negligentiâ potius evenit.

BUNONIS.

ⁿ ^a Fanum S. *Audomari* ad fl. *Aa*, urbs situ &
arte munitissima. Hinc tercio lapide paulo infra
Laxæ annis fonteis.

^e ^b *Tervannæ* conspiciuntur rudera, anno
1552. everfæ. Hujus Provinciæ opidum est
^c *Hesdinum*, ad confluentes *Canche* & *Blangis*,
à Carolo V. excitatum & egregie munitum: ho-
diè tenetur à Gallis.

^σ *Hannonia* in clauditur finibus Flandriæ,
Brabantia, Namurcensi Comitatu, Gallia &
Artesia.

^τ ^d *Montes Hannoniæ* opidum haud verus est,
ita distinctum à Bergis D. *Vinnoci*, *Wynoxber-*
gen in Flandria.

^υ ^e *Valentianæ* in ad *Scaldis*, ubi *Rovallum* re-
cidit, in valle amœna sitarum, respublica olim
tam bonis utebatur legibus; ut *Norimbergenses*
ad ejus exemplum suam *Remp.* instituisse scri-
bantur.

^φ *Cameracense* territorium alii ad *Artesiam* re-
ferunt; Opidum munitissimum est cum arce.

^z Continetur limitibus Hannoniæ, Braban-
tiæ, Leodicensibus, Lucemburgensibus & Gal-
liæ, ^f *Namurcum* sive *Namurum*, ad *Mosæ* ac
Sabis, seu *Sambræ* confluentes, munitum ac

dives est ⁿ. In ditione *Namurcensi* lapis effodi-
tur, unde excitatur ignis qui augetur aqua, ex-
stinguitur oleo. *Ortelius*.

^ψ Ducatus *Luzeburgicus* habet ab Ortu Episco-
patum *Trevirensis*: à Septentrione Ducatum
Limburgicum & dioecsin *Leodicensem*; ab
Occasu *Galliam*; à Meridie *Lotharingiam* o.
g *Luzeburgium* metropolim percurrit *Elfa* fl. Inde
haud longe abest *Palatium* magnificum, à *Petro*
Mansfeldio excitatum, in quo nihil ad delicias
deest. Est hic quoque ad *Mosellæ* ripas ^h *Theo-*
nis villa, vulgò *Diedenboven*, opidum munitissi-
mum à Gallis anno 1643. expugnatum.

^ω Ducatus hic ab Ortu habet Ducatum *Julia-*
ensem; à meridie Ducatum *Luzeburgicum*;
ab Occasu Episcopatum *Leodicensem*; à Septem-
trione *Geldriam*. ⁱ *Limburgium* provinciæ caput
ad *Wesam* fl. præcipiri saxo impositum, arte
item & manu ^p valide munitum est: in ejus
agro multum ferri ac aris effoditur. ^q

HEKELII.

^k A quâ denominantur *Panni* illi variis figuris
contexti, qui vulgò dicuntur *Panni d'Araxo*.

^l Et totius Regionis Metropolis. Quondam
ipfius *Flandriæ* primaria erat *Civitas*.

^m Olim *Pannonia* dicta, & deindè *Saltus Car-*
bonarii, atque etiam *Picardia Inferior*.

ⁿ Gens armis dedita, civilis & ingeniosa,
sed paucos habens Mercatores. *Gallicâ* linguâ
utitur, cæque degeneri.

^o *Ptolomæo* dicitur *Augusta Romanduorum*,
quam

^a Fanum S. Audomari. ^b Tervanna. ^c Hesdinum. ^d Montes. ^e Valentianæ. ^f Namur. Germ.
Namen. ^g Luzeburgium. ^h Theonis villa. ⁱ Limburgium.

XVII. provincias clara. *Falcoburgium* ac *Dalem*, duo Comitatus, portiones sunt Limburgiensis Ducatus.

VII. Primaria ^a *Brabantia* urbs est ^b *Antverpia*, Gallis *Antvers*, Germanis inferioribus *Antwerpen*, superioribus *Antorf*, Emporium quondam totius Europæ celeberrimum, nunc etiam urbs totius terrarum Orbis splendidissima: arce sua maximè nobilis. ^c *Bruxella*, *Brussel*, magnifica urbs, rectorum Belgii Hispanici sedes: ^d *Sylva Ducis*; *des Hertogenbosch*; ac ^e *Lovanium*, vulgò *Lewven*, insignes urbes: Præterea ^f *Breda*, *Sevenbergen*, ^g *Bergen op Zoom*, ^h *Lier*, *Herentals*, ⁱ *Diest*, *Tienen*, ^k *Gembloors*, haud

VII. Brabantia. Brabant, VIII. Antverpia. Marchion.

Bruxellæ. Sylva Ducis. Lovanium.

quam *Alifontia* Fluvius, vulgò *Elfa*, s. *Alfiz*, interfuit. Hæc Consilii supremi Sedes est & Tribunal, à quò provocatur *Mechliniam*. Hodiè est *Helena* illa, de quâ *Gallus* cum *Hispano* *privatum* & intra velum est digladiaturus.

^p *Inno* profundâ valle.

^q Cive gaudet *Remaclo Fuschio*, Medico erudito, qui varios scripsit Tractatus, inter illos *illustrium Medicorum Vitas*, itemque *Gilbertò Philaretò*, qui nomine *Limburgii* apud externos maximè innouit. Vid. celeberrimi mei *Quenstedtii* Dialog. de *Patriis illustrium Doctrinâ & Scriptis Virorum* p. 111.

BUNONIS.

^a Ducatus ^a *Brabantia* habet ab *Ortu Geldriam* & *Episcopatum Leodicensem*; à *Septentrione* partem *Geldriæ* & *Hollandiam*, ab *Occasu* *Hannoniam* & *Flandriæ* partem.

^b *Antverpiam* Dux *Parmensis* ponte supra *Scaldim* fluvium, qui pedibus bis mille quadringentis in latitudinem ibi patet, structo, obsidione cinxit, ac demum cepit anno 1585. ^r Nobile hîc floruit *Typographejon Christophori Plantini*, ex quo prodiit opus *Bibliorum Regium*.

^c *Bruxellis* quoque sedes est summi totius *Brabantia* senatus: urbs ad *Sin fl.* posita est. ^f

^d *Sylva ducis* ^t ad fluvios *Dommelam* & *Aadam* vulgò *Aa* sita, à *Mosâ fl.* distat spatio duorum milliarium, à *Ravensteinio* quatuor, ab *Antverpia* duodecim. *Opidum* est amplum, pulchrum, firu & industria humana adeo munitum, ut inexpugnabile videri possit: *Fœderatarum* tamen *Provinciarum* armis domitum est anno 1629. Tantum *lintei* hîc singulis paratur annis, quantum *ducentorum coronatorum* millibus vendi possit; ad quod *opificii* genus aquæ vicinæ secreto naturæ beneficio multum condu-

cunt. Urbs illa natura & arte munitissimam à *Fœderatis Belgis* domita & subacta est anno 1629, à quibus hodie tenetur.

^e *Lovanium* ad *Dilam* amnem & *Wortham* torrentem situm quatuor mill. *Mechlinia* distat. *Gandavo*, aut *ipsis Parisiis* censetur amplius, si computantur suburbia. *Academia* hic instituta est anno 1426. *Iusto Lipsio* quoque celebritatem debet. Hic *Johannes Fridericus Saxoniæ Elector* aliquamdiu captivus detentus est.

^f *Breda* ad *Merke fl.* in ditioe est *Principis Aurantiæ* ^v, munitissima cum arce, à *Mauritio* singulari stratagemate capitur anno 1589. Ab *Hispanorum Duce Spinola* fame & *xi. mensium* obsidione expugnatur anno 1625. sed à *Fœderatis Provincibus* duobus mensibus recuperatur anno 1637. ^x

^g *Bergen op Zoom* *opidum* munitissimum, quoddam quasi *Hollandiæ* & *Zelandiæ* vinculum, ab *Hispanis* frustra oppugnatum.

^h *Lira* ad *Nelam* fluvium duobus *Antverpia*, & totidem fere *Mechlinia* milliaribus distat.

ⁱ *Diest* *Baronia* ad *Demeram fl.* *Nicolai Clewardi* patria est.

HEKELI.

^r Cingitur vallò vastissimo, in quò dispositi *Tiliarum* ordines & amœnitatem, & opacitatem, deambulantibus præbent.

^f In *Fori* extremitate ostenditur locus, ubi *Egmondanus* & *Hornius* *Comites* decollati. *Plurima* sunt hîc *Ducum* & *Principum* *Palatia* magnifica. *Fontes* per *Urbem* crebri & elegantes. *Turris*, in quâ *armamentarium*, meretur videri.

^t A vicinò *Nemore* sic nuncupata.

^v *S. Arafsonensis*,

^x In *Arce Navis* adhuc custoditur, quâ *intra-verant milites Ordinum*, cespitibus, comburi hîc

a Brabantia. b Antverpia. c Bruxellæ. d Sylva ducis. e Lovanium. f Breda. g Bergen op Zoom. h Lira.

ix. Mechlinia
Dominum.

vii. Zelandia.
Walachria.
Scaldia.
Bevelandia.
Middelburgium.
Vlissinga.
Vera.

haud ignobilia sunt opida, * *Mechlinia*, *Mechlen* Germanis, *Malmes* Gallis, quæ unam provinciam in xvii. conficit, inter nitidissimas Belgicæ merito numeratur. De cætero, & in Brabantia Ducatus ^λ *Arschot*: Marchionatus *Bergen op Zoom*; Comitatus *Hoochstraten* & *Megen*; Baronatus *Breda*, *Diest*, *Grimbergen*.

VIII. ^z *Zelandia* in insulas complures dissecta est; quarum nobiliores, *Walachria*, vulgo *Walcheren*, *Scaldia*, vulgo *het Landt van Schourwen*; & *Bevelandia Austrina*, vulgo *Zuyt-Beverlandt*. In *Walachria* urbs princeps est ° *Middelburgium*, celebre Emporium. Secunda est π *Vlissingen*, proximus in *Zelandia* ex Gallia ac Britannia advenientium navium appulsus. ε *Vera*, vulgo *ter Veer*, Scotica-

hæc locorum solitis, obteçti. Videndus quoque in atriò Arcis Hippelaphus, Equus pedes & caudam Cervi habens.

BUNONIS.

* ^a *Mechlinia* in meditullio Brantiæ sita, quatuor milliariibus distat Antverpia, totidem Lovanio, ac totidem Bruxellis. De la fluvius mediam fecat. Gaudet cæli temperie; unde Philippus I. & Carolus V. hic educati. Opidani innaram quandam habent venustatem morum ac urbanitatem; unde appellantur *de Meesters van Polit*. Academia olim floruit; Guicciardinus tradit, aliquando ix. filios diverforum regum, xxiv. Principum, xxix. Comitum eodem tempore operam literis hoc in loco y dedisse.

λ *Arschotium* ad Demeram fluvium est.

μ *Megen* opidum munitum ad Mosam est.

ν *Grimberga* olim fuit celebris. Ad Provinciam hanc pertinet quoque *Gemblacium* vulgo *Gemblours*, abbatia, eruditorum olim Seminarium.

ξ Comitatus ^b *Zelandie* nomen ex re habet; mari enim undiquaque alluitur, & insulis constat plurimis, ex quibus octo celebriores sunt; præter insulas memoratas ad Provinciam pertinent, Nord-Bevelandia, Duvelandia, Tola. ζ

° ^c *Middelburgium*, Gymnasio & ordinario deputatorum *Zelandie* Collegio quoque nobilis, elegans ac prope munita urbs, habet stapulam sive forum vini, ex Hispania, Gallia aliisque provinciis importati a. Tutissima & capacissima ibidem est navium statio. Inde oriundus fuit *Petrus à Mittelburgo*, insignis Mathematicus, qui eo nomine Romam vocatus est. Scripsit ille de paschatis celebratione.

π ^d *Vlissinga*, duo millia passuum Middcl-

burgo distans, urbs exigua quidem est, sed arte & natura munita. Opportuno adco situ est, & tam eximio portu spectanda, ut, quotquot ferre ultro citroque commeant naves, hæc perpetuo transeant. Oceani Belgici habetur clavis. Quare Carolus V. inter cætera consilia secretiora Philippo filio hoc etiam reliquit, ut quàm diligentissime tueretur hunc locum: quod dum ille per suos arce exstructa violenter conatur efficere, Belgis portam aperuit ad libertatem recuperandam. Tenuit Urbem illam pignoris loco Elisabetha Angliæ Regina ab anno 1585. & post illam Jacobus Rex ad annum 1616. quo deducto præsidio Auranxiæ Principi, Domino suo, restituta fuit. Habet Princeps ille ibidem palatium suum.

ε *Vera* seu *Campoveria* munita, est in ditone Principis Auranxiæ. b

HEKELII.

γ Ubi & *Armentarium nobile*.

ζ *Hæc*, aliàs quippe *Tolana*, vulgò *Tolen*, dicta, duo habet Oppida satis laudata, *Tolam* & *Div. Martini Aggerem*. Illa circuit quatuor tantummodò Germanica Milliaria, neque, nisi *Vicos* & *Pagos* habet. Ista autem quondam erat fertilis & amæna, antequam Annò M. D. xxxii. penitus inundaretur.

a Undè *Gallis* l'Estappe du vin de France & d'Espagne.

b In hæc Urbe videnda sunt tormenta aliquot, *Caroli V.* Imperatoris nomine inscripta. Juxta Portam hospitium est amœnissimum, ex quo in *Mare* & *Zwicxam* usque, alterius Insulæ Urbem ad aliquot *Leucas* remotam, prospectus amœnissimus. Vid. *Jodoci Sinceri* Itinerar. *Gallia* p. 381.

BUNO

a Mechlinia. b Zelandia. c Middelburgium. d Vlissinga.

Scoticarum mercium Emporium. In Scaldia insula est *Sirick-zea*, opidum satis nitidum. In Bevelandia, *Gusa*, vulgo *ter Gusa*.
Goes.

I X. *Hollandia* ob frequentia in varias Mundi parteis commercia totius Belgicæ celeberrima potentissimaque, dividitur in *Septentrionalem* & *Australem*. *Septentrionalis* Hollandiæ pars meridionalis, crebris lacubus interfusa, *Waterlandt* incolis vocatur. Princeps dignitate est totius Hollandiæ urbs *Dordracum*, vulgo *Dordrecht*, & *Dort*, in ipsis lacuum, quos *Mosa* & *Vahalis*que efficiunt, undis sita; vini Rhenani frequenti mercatū nobilissimum Emporium. At maxima potentissimaque omnium est *Amsterdam*, vulgo *Amsterdam*, opulentissimum ad Oceanum Germanicum Empo-

ix. Hollan-
dia.

Dordracum.

Amsteroda-
mum.

BUNONIS.

Zirick-zea antiqua multis & insignibus gaudet privilegiis. Portu ejus aliquando arenis obducto, novus apertus est.

Gusa ad ostium Scaldis est opidum satis lautum.

Hollandia Comitatus fines habet ab *Ortu Trans-Isalania* c & *Geldriam*: à *Septentrione Frisiam*: ab *Occasu* mare *Germanicum*, & *insulas Zelandicas*, à *Meridie Brabantiam*. d

Dordracum urbs pervetusta, Hollandiæ olim caput, e *Mervæ* incumbit, quod flumen ex *Rheno*, *Mosa*, & *Linga* urbem præterfluentibus, nascitur. Anno 1521. *Vahalis* simul & *Mosa*, exæstante in eos Oceano, ex agro inter hanc urbem & *Brabantiam* interjecto effecerunt immensum illum aquarum gurgitem, absorptis violenter 72. egregiis pagis, & in iis plus centum hominum millibus; qui cum omnibus suis fortunis miserando illo diluvio perierunt; & tum urbs illa à continente fuit avulsa ac instar insulæ destituta: nunc incolarum industria non exiguum agrum undis ereptum mœnibus suis rursus conjunxit, propria fere harum gentium arte. Est verò pulchra, dives, potens, amplis & elegantibus ædificiis ornata, & celebri Synodo, quam Reformati anno hujus sæculi 19. ibidem celebrarunt. *Dordracum* oriundus fuit *Paulus Merula*, & *Janus Rutgersius*. f

Amstelodamum nomen sortitum est ab *Amstela* fluvio, & voce Teutonice *Damm*, quæ significat *aggerem*. Fuit olim vicus à piscatoribus habitatus; sed à trecentis abhinc annis in tantam crevit urbem. Anno 1601. ædes plurquam

sexcentæ privatorum opibus à fundamentis fuerunt exstructæ. *Bursa*, *die Boerse*, Templum australe, *die Suder Kijche*, & *Curia*, splendida sunt ædificia, quæ nulli in Europa splendore & magnificentia facile cedant. Sunt ibi quoque rigidioris disciplinæ ergastula *das Zuchthaus*, in quo mares; & alterum, *das Spinnhaus*, in quo fœminæ labore exercentur g. *Tota urbs* palis prælongis & crassis superstructa; unde argute quidam, si, inquit, *videri posset heic fundus, nunquam quisquam amœniorem vidisset sylvam*. Civium incredibilis ibi est frequentia: & fere major quotidie advenarum concursus. Non enim unius provinciæ, sed totius Orbis emporium est; de *Amsteladamo*, quod *Salustius* olim de *Carthagine*, *silere melius puto, quam pauca dicere*.

HEKELII.

e *H. e. Maris Germanici Sinum*.
d *Et Mosam Amnem*. Incolæ hujus Regionis sunt proceri, formosi, civiles, humani, ingeniosi, divites, potentes & bellicæ laudis præcæteris clari.

e *Et Metropolis*.
f *Ac Guilielmus Lindanus*, Episcopus *Ruramon-densis*, & postea *Gandavensis* Ecclesiæ Doctor, Pontificius & Antagonista Orthodoxorum acer-rimus.

g *Porro Orphanotrophium* pro utroque sexu, *Xenodochium* pro peregrinis morbo infectis, *Gerontotropheum*, quod verè *Pauperum* dici potest *Palatium*, *Aedes* pro deliris utriusque Sexus, *Domus Indis Orientalis*, *Domus Indis Occidentalis*, *Domus Organica*, &c.

R

BUNO-

a Hollandia. b Dordracum. c Amsterdamum.

Lugdunum. Emporium: ψ *Lugdunum* Batavorum, vulgo *Leyden*; omnium Belgicarum, nedum Hollandicarum, amœnitate salubritateque splendidissima: ω *Delphi*, vulgo *Delft*, *Guilielmi Principis Auriaci*, Illustrissimi Principis Mauritii parentis, cæde insignita civitas: α *Roterodamum*, *Rotterdam*, natalibus *Erasmi Roterodami* clara secundum ab Amstelodamo Emporium. β *Haga-Comitis*, vulgo *des Graven-Hage*, nobilissimus totius Europæ vicus, multisque urbibus præferendus; Comitum quondam Hollandiæ, nunc Consilii Confœderatarum Provinciarum universalis sedes: huc quippe, quo-

Roterodamum n.
Haga.

BUNONIS.

ψ *a* *Lugdunum* à Romanis olim putatur conditum: fuitque Prætoris Romani perpetua sedes. Cælum habet temperatius, quam cætera Hollandiæ partes. Diurnam superiori seculo Hispanorum forti ac constanti animo sustinuit obfidionem; Inde Academia, præeunte Guilielmo Arausino Principe, ornata est. Lugdunensis erat perfidus ille impostor & anabaptista, *Joannes Buchold*, sartor, vulgo *Joann a Leyda* dictus; qui mira quadam malitia & inauditis commentis se regem fecit Monasterii, anno 1534. sed tamen urbe capta atroci supplicio demum affectus *b*. Edidit vero Leida complures viros eruditione præstantes, *Joannem Gerbrandum*, *Nicolaum Leontium*, *Janum Doufam*, &c. *i*

ω *b* *Delphi* seu *Delfium* ab alveo seu fossa & aquæ ductu ex Mosa in urbem perducto nomen habet. Fossam enim vulgo appellant *Delf k*. Anno 1536. fortuito incendio major ipsius pars conflavit: sed ex ruinis surrexit pulchrior. Ciconiæ tum visæ sunt magno conatu anniti, si qua pullos flammis possent eripere; & quum ob pondus corporum nequirent, expansis alis sobolem suam obtrexerunt; Quædam etiam pertinaciter pullis adhærentes eodem incendio haustæ sunt. Multi enim in domorum culminibus avium istarum conspiciuntur nidi; quod ad illarum passionem urbs loco opportunissimo sita est. *Guicciardinus*.

α *c* *Roterodamum* propinquum Mosæ est & ad Rotæ fl. unde nomen desumit, fauces *l*. Varias olim calamitates expertum in amplissimam excrevit urbem; idque eo potissimum tempore, quo ab Hispanis desertum fuit. Et superioribus quoque annis magna accessio facta est. Heic bona coquitur cerevisia; quæ istis in terris magnopere expetitur. Haud procul summo templo est statua ænea Erasmo à senatu posita.

β *Roterodamo* tribus leucis distat *Haga d* non pulcherrimum modo, sed ditissimum quoque, & fortassis etiam maximus universæ Europæ pagus, Auransius Princeps ibi pulcherrimum habet palatium *m*. Semileuca fere ab Haga situs est pagus *e* *Lausduna n*, ubi cænobium, in quo Margaritæ Comitissæ monumentum cum inscriptione; ex qua cognoscitur, Margaritam illam anno ætatis suæ XLII. ipso die parasceves hora nona ante meridiem, anno salutis 1276. peperisse infantes vivos promiscui sexus numero trecentos, sexaginta quatuor: qui, quum sacramentum baptismi accepissent, cum matre expirarunt. Singuli infantes narratur fuisse pulli duntaxat gallinæ magnitudine. *o*

HEKELII.

b Iconia ejus, ut & uxoris *Elisæ* vid. ap. *Joannem Meursium* Lib. 1. *Athen. Batav.* Cap. xxv. p. 78. Edition. posterior. ubi Historia prolixè est descripta.

i Hujus splendidissimæ atque amœnissimæ Urbis Academiæ Doctores olim fuere *Jacobus Golius*, *Abrahamus Heidanus*, *Daniel Heinsius*, *Justus Lipsius*, *Claud. Salmasius*, *Jacob. Triglandius*, *Marc. Zuer. Boxhornius*, atque plures alii, quos ipse *Leidensis* Doctor præstans, *Joannes Meursius*, in ATHENIS BATAVIS utriusque Edition. dignissimè laudavit.

k Patria fuit *Hugonis Grotii*, quem *Heinsius* Pater maximum *Hugonem* appellavit.

l Quasi dicas *Reteræ Agger*.

m Aquis & fossis undique cinctum & muratum.

n *Joannis Meursii*, Viri celeberrimi, Patria.

o Vid. *Gotfr. Hegeonii* Itinerarium *Frisio-Hollandicum* p. 141. Edit. *Lugd. Batav.* Anno M. DC. XXX. in 16. f. ut & *Sincerii* Itinerarium *Galliæ* p. 395.

BUNO-

quoties de communibus negotiis decernendum est, universæ provincie conveniunt. Sunt prætereà nobiles urbes, *v* *Haerlem*, *d* *Goude*, *e* *Geertrudenberge*, *z* *Alckmaer*, *n* *Edam*, *s* *Hoorn*; *e* *Euckhuysen*. In insulis Australibus est *n* *Briel*, haud postremum

pro-

BUNONIS.

a *Harlemum* p ad Sparam fl. Amsterodamo tribus distat leucis. Albani ducis crudelitatem experta hæc urbs, incendio etiam deformata; sed pulchrior surrexit, & incolarum numero adeo aucta est, ut superioribus annis hic supra xxv. millia hominum fuerint numerata eorum, qui sexagenariis minores, & pubertatis annos egressi varias artes mechanicas & mercaturam exercebant. Artis Typographice inventionem urbi huic adscribit *Hadrianus Junius*. Anno Christi 1403. mulier quædam marina, sive *Siren* dicenda est, à piscatoribus capta Harlemi plures annos vixit. Vestita & affueta paulatim esui panis, lactis, & aliorum id genus ciborum; etiam nere & reliquum opus domesticum exsequi didicit; crucis insuper signo honorem & reverentiam exhibens, aliosque usurpans ritus, quos à domina docebatur; sed semper muta mansit. *Guicciardinus*.

b *Gouda* ad Isalam Leida distat quatuor leucis majoribus, opidum lautum & prævalidum est. Hic conceptus & utero gestatus est *Erasmus*. *c* *Gertrudis mons* q ad Mervam fluvium clupearum piscatione celebre opidum est.

d *Alcmaria* Harlemo quinque leucis distat, egregie munita; unde Hispanis fortiter repulsus est; Lacus erat circumcincta *r*, qui siccati circumducto valido aggere in arva & pascua sunt conversi. Hæc magna casei butyrique paratur copia. *Petrus Forestus* Medicus fuit Alcmarianus. *f*

e *Edamum* ad Idam sen Edam fl. & lacum hodie exhaustum, qui in arva & pascua conversus est: Plurimæ ibidem ædificari solent magnitudine simul & specie commendabiles naves. Lautissimus quoque in territorio circumjecto premitur caseus, idque tam incredibili copia, & cum tanto civium quæstu, ut universum opidulum inde locupletetur.

f *Horna* duabus ab Edamo leucis ad eundem sinum seu lacum Flevis sita à portu tortuoso videtur dicta; opidum peramicum, dives & satis amplum, tutum habet portum. Gaudet mercatu anniversario præter hebdomadarios;

quibus ibi tanta copia casei butyrique advehitur, ut solus, qui spectaverit, credere possit. In urbe illa natus est *i* *Hadrianus Junius*, professione Medicus, & in omnibus liberalibus scientiis versatissimus, Poëta eximius, & Philosophus celebris. *v*

g *Enchusa* abest Hornâ tribus leucis, ad eam maris Australis (vulgò *Zuyder-Zee*) partem, quæ Frisiam adspicit: Opidum lautum ac munitissimum, portu prorius mirabili. Ædificantur ibi quoque naves plurimæ. Habet urbs illa peritissimos naucleros, & industrios valde navales socios.

h *Briela*; in insula Vorna jacet, quæ Mosæ fluminis alveum Rhenus Oceano affundit. Opidum hodie valde munitum istud est, quod omnium primo, de improvviso & præter omnem Ducis Albani spem, ductu Comitum Marchiæ, calendis ipsi Aprilibus anni 1572. occuparunt extorres Belgæ. Desciverunt paulo post *Flissinga*, *Enchusa*, & alia quædam opida, non sine ingenti rerum & status mutatione. Superioribus annis urbs illa *Elisabethæ* Angliæ Regiæ ab Ordinibus pignoris loco tradita, & per annos multos præsidii Anglicis infesta; Sub regno *Jacobi I.* Angliæ Regis redempta & restituta fuit, præsidiumque Anglorum deductum. Nunc Fœderatorum militie custoditur.

HEKELII.

p *Petri Scriverii*, d. XII. Jan. Anno M. D. LXXVI. nati, Patria.

q *S. Gertrudi-Berga*.

r Unde & à copiâ *Lacuum* URBI nomen inditum volunt, qs. *Al-Meer*.

f Qui primam in *Medicina* Lectionem & Orationem pro laude *Ejus* in *Academia Lugdunensi* habuit. Leg. *Meursius* loc. cit. Lib. II. p. 99. & *Melchior Adami* in *Germanor. Medicor. Vitis* p. 328.

i D. i. Jul. superioris Seculi A. XIII.

v Denatus a. *Middelburgi* d. XVI. Jun. Anno LXXV. ejusdem Seculi, ibidemque sepultus honorificè.

R 2

BUNO-

a Harlemum. *b* Gouda. *c* Gertrudis mons. *d* Alcmaria. *e* Edam. *f* Horna. *g* Enchusa. *h* Briela.

Texel.
Flieland.

provinciae opidum, & itidem a *Geerfl. et.* Septemtrionali Hollandiae adjacent Insulae duae, a *Texel* & a *Flielandt*, navium stationibus celebres. De caetero est in Hollandia Comitatus & *Egmont*, Baronatus a *Brederodiorum*, a *Vianen*.

x. Trajectensis
provincia.

X. *Trajectensis* sive *Ultrajectensis* provincia, nomen accepit a capite suo a *Trajecto*, sive *Ultrajecto*, vulgo *Utrecht*, vel *Utert.* Urbs est ampla atque magnifica, Episcoporum quondam Frisiorum

BUNONIS.

a a *Geerflietum* in eadem, cum *Briela* est insula, opidum mediocre. Ager ejus quam optimus, & cum tritici mire speciosi, tum & aliarum egregiae bonitatis segetum fertilissimus est. *Briela* duarum leucarum intervallo abjuncta est b *Goerea*, vulgo *Goeree* insula cum opidulo cognomine. Olim commerciis & navigationibus floruit. Nunc portu hinc obstructo, inde infestum habens Oceanum, multum de pristino splendore amisit.

c *Texel* seu *Tessalia*, insula copiosa & omnibus rebus affluens, contra maris impetus partim collibus arenosis, partim aggeri communitur. Ager magnam partem est pascuus, in quo multi oberrant pecudum greges. Amplissimum & pulchrum ibi est municipium nullis clausum mœnibus, quod eodem cum opidis jure & Magistratibus gaudet.

d *Flevolandia*, Hollandis *het e Vlielandt*, a *Flevo* nomen sortita est, quam mytuli, vel si mavis musculi illi marini, Belgis *Mosselen* dicti, vel inprimis commendant. Caeterae ad Hollandiam insulae pertinentes sunt f *Schellingia*, quinque pagis habitata, armento dives; g *Wieringia* ab algâ marina dicta putatur, cujus ibi tanta est copia, ut ea aggeres sartos tectos confervent. In sinu, qui mare Australe, (*Zuyder-Zee*) sunt h *Urk* & i *Ens*. Ad ostium *Mosae* k *Voorna*, i *Goerea*, m *Over Flachee*, in qua opidum n *Smoerdick*.

o *Egmonda* Oceano ab occasu propinqua est, & ab *Alemaria* sesquileuca, a *Bevervico* duabus leucis distat. Pulcher profectò & concinnus admodum pagus, insignem habet arcem.

p *Brederodiorum* antiquissima gens cognomen habet a *Brederoda* arce, quae medio ferè inter *Harlemum* & *Bevervicum* itinere jacet.

q *Viana* posita est ad laevam *Leccae* ripam, & *Schoonhovia* x duabus tantum leucis abest.

y *Provincia Ultrajectina*, etsi cum *Hollandia* conjunctissima, peculiaris tamen & distincta di-

tio est. Ea praeter metropolim *Ultrajectum*, quatuor opida complectitur; *Durostadium*, *Rhenam*, *Amersfordiam*, & *Montfortium*. Cingitur Provincia illa a Septemtrione, Occasu & Meridie pœnè omni ex parte *Hollandiae* finibus, ab Ortu terminatur Ducatu *Geldriae*. y

z *Trajectum* situm est ad veterem *Rheni* alveum, cujus aquae in *Leccam* sunt derivatae. Insud notatu dignum, eo loco positam esse hanc urbem; unde unius diei itinere, pedibus pervenire queas, ad quodcumque liberum circumstantibus. Potest quis manè urbe hac egressus ad quodvis è sex & viginti opidis etiam lento gradu inambulans accedere, genio inibi indulgere, & vespere domi rursus ad coenam adesse. Habebat *Ultrajectum* munitissimam arcem a *Carolo V.* exstructam, quam opidanè anno 1577. dejecerunt. Est vetò ipsa urbs ampla a, concinnis & elegantibus aedibus exornata, Episcopatu olim nobilis b. *Ultrajectinus* fuit *Hadrianus VI.* Pontifex Romanus, ex Germanorum gente postremus. Hic Papa factus nomen suum in baptismo acceptum c mutare noluit. d

HEKELI.

x Patria quippe eruditissimi Viri *Christophori Longolii*, Oratoris clarissimi, *Patavi* sepulti.

y Potitur agrò bonò & fertili, qui magis seminatur, quam *Hollandia*, quia non adeò humilis est ac humidus, sicut illa.

z Seu, ut alii volunt, sexaginta.

a Mœnibus valida.

b Collegiisque *Canonicorum* dives.

c Ideò, quod ex humili locò & pauperissima domò ad tantos honores adscenderit.

d Fuit & Patria *Guilielmi Canteri* & *Joannis Heurnii*, Virorum sat illustrium. Academiam, quâ claret, *Joan. Georgius Graevius*, *Numburgensis*, solidissimâ eruditione & summâ celebritate suâ clariorem adhuc reddit.

BUNO.

a. *Geerflietum*. b *Goerea*. c *Texel*. d *Flevolandia*. e *Vlieland*. f *Schelling*. inf. g *Wiering*. inf. h *Urk*. inf. i *Ens*. inf. k *Voorna*. inf. l *Goerea*. inf. m *Over Flachee*. n *Smoerdick*. o *Egmonda*. p *Brederoda*. q *Viana*. r *Trajectum*.

fiorum sedes. Est & *Amersfort*, haud spernendum opidum.

XI. *Gelriae Ducatus* in duas hodiè secatur parteis: quarum altera Hispanici, altera Confœderati juris est. *Hispanicæ Gelriae* caput est & *Ruremunda*, sedes Episcopalis & conventus juridicus; dein *Gelder*, quæ nomen Ducatui dedit: post eam & *Venloo*. *Gelria Confœderata* in tres dividitur potissimum portiones: quarum *Velavia*, vulgo *de Veluwe*, urbes habet *Arenacum*, vulgo *Arnhem*, caput in hac parte, ac sedes olim Ducum, nunc conventus Juridicus totius provinciæ. Post hanc sunt & *Harderwicum*, & *Elbur-*

xx. Geldria.
Ruremunda.
Venloo.
Velavia.
Arenacum.

BUNONIS.

^a *Amersfordia* à Trajectu *Emæ fl.* quod vulgo *de Eem*, nomen sortita, ab Ordinibus nostro seculo egregie muniri cepit, variaque opera exterius adjecta. ^b *Durostadium*, olim *Batavodurum*, situm est ad illum Rheni alveum, quem *Leccam* vulgariter appellant. Verulitissimum est opidum, cujus mentionem facit *Corn. Tacitus*. A Normannis e olim fuit excisum *f. Præsules Ultrajectini* ibi fere sedem habere solebant ob amenitatem & commoditatem, quam vitæ humanæ præstat. ^c *Rhena g* ad *Leccam* posita egregiè munita est: Inde Trajectum pententibus vasti occurrunt campi, & prædivites venæ celsipis utilis *b. d. Montfortium* ad *Islam* positum, paucis abhinc annis incendio miserè deformatum est.

^e *Geldria* à Septemtrione habet *Frisiam*: ad Occasum est *Sinus Australis*, vulgo *Zuyder-Zee*, *Hollandia* & *Ultrajectina ditio*: à meridie partim *Mosâ* est, qui eam à *Brabantia* distinguit; partim *Juliacensium finibus* clauditur: ab ortu *Rhenus* est, & *Clivæ Ducatus*. ⁱ

^f *Ruramunda* ad Ostium *Ruræ fluminis*, quod ad ipsam urbem aquas suas in *Mosam* exonerat; unde nomen id obtinuit. Ostium enim, sive *Os*, Teutonibus dicitur *Mond k*. Distat urbs hæc à *Venlona* itinere trium leucarum: estque & civibus frequens, & opulenta, situ & munitione valida. *Ædificiis* erat concinna, sed anno 1665, incendio miserè deformata est. *Leucæ unius intervallo Ruramunda* distat ^g *Keselia*: olim *Castellum Menapiorum*, quod nomen & situs indicant.

^h *Geldria* est opidum mediocre, satis tamen munitum.

ⁱ *Venlona* ad dextram *Mosæ ripam* sita est. Inter *Venlonam* & *Bercam fossâ S. Mariæ* sive

Engeniana duci cepta est anno 1626. xxiv. stationibus munita ab Hispanis, spe *Rheni aquas* in *Mosam* deducendi, sed irritò conatu. In *Hispanica ditione præterea* sunt *k Stralen* arx munitissima, ^l *Wachtendonck* ad *fl. Niers*, ^m *Montfort*, ⁿ *Hoorne*, ^o *Moers*, ^p *Crevelt*.

^q *Arenacum*, opidum antiquum, & elegans dextræ *Rheni ripæ* impositum, à fossa *Drusiana* abest mille passus.

^r *Harderwicum* ad sinum *Austroalem*, (*Zuyder-Zee*) comodum habet portum ^l. An. 1503. incendio fere totum vix trium horarum spatio perit, quinque aut sex domibus exceptis, sed brevi restauratum est.

HEKELII.

^e Et *Dacis* penitus.

^f Ex hoc prodiit *M. Walterus*, Grammaticus, ut testis est *Cornelius Haemrodus* in *Batavia* brevi Descript. p. 33. Arcem satis munitam habet.

^g Et *Rhenia*.

^h Patria doctissimi *Viri*, *Gerardi Listerii*, Scriptoris clarissimi; famosa autem olim *divæ Cuneæ* cineribus.

ⁱ Regio campestris est cum paucis *Montibus*, sed passim *Nemoribus* multis & utilibus ornata. Fertilissima est præcipuè *tritici*; pascua habet optima, adeò ut ex ultimâ *Daniâ* emacerata armenta huc saginanda mittantur.

^k Hæc natus est *Gerardus Joannes Vossius* Anno M. D. xliix. qui à *Petro Tharâ*, primò *Academix Lugdunensis* Rectore, d. V. Maj. Anno prædicti Seculi LXXVIII. inter *Academix membra* inscriptus est *Lugduni Batavorum* hoc nomine: *Joannes Alopecius*, *Ruremundanus*, ut refert *Meursius* Lib. II. *Ath. Batav.* p. 269. seq. Patria quoque fuit *Ælii Everardi Vorstii* d. xxvi. Jul. Anno M. D. Lxv. ibidem nati.

R 3

l. Olim

^a Amersfordia. ^b Durostadium seu Batavodurum. ^c Rhena. ^d Montfortium. ^e Geldria fines. ^f Ruramunda. ^g Keselia. ^h Geldria. ⁱ Venloo. ^k Stralen. ^l Wachtendonck. ^m Montfort. ⁿ Hoorne. ^o Moers. ^p Crevelt. ^q Arenacum. ^r Harderwik.

Betavia.

Buren.

Culenburg.

Noviomagus.

xiv. Zutphania.

Zutphen.

xii. Trans-Isalania.

Deventer.

β *Elburgum*. *Betavia* altera pars, hodiè *de Betuwe*, veteris *Betavia* nomen fert: in hac sunt Comitatus *Buren*, & *Culenburg*, eodemque pertinent duæ munitissimæ urbes *Bommel*, & *Noviomagus*, vulgo *Nimmegen*, & *Nieumegen*. Tertia pars antiquæ *Geldriae* est *Comitatus Zutphanienfis*, quæ unam in xvii. conficit per se provinciam. Nomen habet à capite suo *Zutphen*: sunt præterea nobilia munimenta, *Grolle*, *Bredesford*, *Lochem*.

XII. *Transisalania* λ nomen habet à situ trans *Isalam* flumen. Dividitur in tres parteis: *Salandt*, *Twente* & *Drente*. Tota provincia celebratur tribus quondam liberis civitatibus, *Deventer*, *Cam-*

l Olim cum Litterarum Gymnasio, tum bellicis tumultibus celebrior; hodiè verò piscium marinorum nundinatione non modicum faciens quæstum.

BUNONIS.

β *Elburgum* opidulum non inelegans ad eundem jacet sinum. In *Velavia* quoque sunt *Wagening* & *Hattem*. m

γ *Buren* Comitatus sui jurisdictione est, *Geldriae* contermina, neque ejus territorio includitur. Opidum jacet haud procul *Linga* flumine ad torrentem exiguum. n

δ *Culenburgum* lævæ *Leccæ* ripæ appositum, Bura leucæ itinere abest. Opidum satis elegans est cum arce munitissima. Suo hodiè regitur Comite.

ε *Bommelia* ad sinistram *Vahalæ* ripam est, Bura duabus leucis abjuncta; infulæ, quæ vulgo *Bommelwert*, caput, opidum pulchrum & validum.

ζ *Noviomagus* olim Imperii urbs ad *Vahalem* sita, unde ad *Arnhemum* fossa utriusque civitatis sumtibus est deducta o. Complura monumenta antiqua Romanorum, itemque nummi ibidem sunt reperti. Est locus urbi penè contiguus, qui vulgo *den Roemschen Voet*, id est, *pès Romanus* appellatur.

η *Zutphaniam* *Berkela* amnis interfuit, qui extra urbem *Isalæ* miscetur. *Laura* admodum, *Teutoburg* selsqui leucæ, *Arnhemio* quatuor, *Noviomago* sex plus minus leucarum itinere distat. *Mauritius Auranfæ* Princeps eam anno 1591. intra quintum diem in suam redegit potestatem, & adeo munit, ut in validissimis *Belgicæ Fœderatæ* hodiè habeatur urbibus.

θ *Grolle* ad *Slingam* fl. posita egregie munita *Hispanis* erepta est.

κ *Bredesfortia* in palustri loca sita est.

λ *Lochem* ad *Berkelam* fl. jacet. Ad hanc *Geldriae* partem etiam pertinent m *Tiel* ad *Mosæ* *Vahali*que confluentes. n *Schenkenschantz* fortalium munitissimum, à conditore suo *Schenckio* ita dictum, in insula *Gravenwert*, inter *Rhennum* ejusque alveum, *Vahalem*, positum, o *Battenbourg*, *Munitio S. Andree* sive p *Fort S. Andree*, auspiciis *Andree Austrii* Cardinalis excitata; cui in vicina insula *Voor*n *Mauritius* Princeps aliam opposuit arcem, à suo nomine appellatam.

λ q *Trans-Isalania* p à situ trans *Isalam* dicta, fines habet ab Ortu *Westphaliae*; à Septentrione *Frisiam* q & *Groningense* Dominium: ab Occasu fretum *Australe*, *die Zuyder Zee*: à *Meridie*, *Geldria*m.

μ *Daventria* ad dextram *Isalæ* ripam *Swolla* 4. leucis abest, ut natura, ita *Mauritii* Principis consilio munitissima reddita est. Proditione *Wilhelmi Stranfei* in *Hispanorum* venerat potestatem: anno 1587. sed à *Mauritio* Principe recuperata est anno 1591. r

H E K E L I I.

m Hæc ad *Isalæ* Fluminis Ripam est condita, & ad hostilibus impressionibus sustinendas utcumque munita. Illam autem ad *Rhemum* putamus modicum id *Oppidum*, quod olim *Tacitus Vadam*, seu, ut habent aliqui *Libri*, *Wagdam* appellavit. n Arcem habet munitissimam.

o Hæc nati sunt *Petrus Canisius*, *Jesuitarum* *Hector*, *CANIS AUSTRICUS*, quod in *Austriâ* plurimum versaretur, alioquin dictus, *Gerardus Falkenburgicus* aliis *Falenburgius*, *Nonni Panopolita* interpres felicissimus, *Joannes Bronchorst*, ut & multi alii.

p Quæ *Incolis Owerissel* dicitur.

q Occiden-

a *Elburgum*. b *Wagening*. c *Hattem*. d *Buren*. e *Culenburgum*. f *Bommel*. g *Noviomagus*. h *Zutphen*. i *Grolle*. k *Bredesfort*. l *Lochem*. m *Tiel*. n *Schenkenschantz*. o *Battenbourg*. p *Fort S. Andree*. q *Trans-Isalania*. r *Daventria*.

• *Campen*, & *Swolle*, nunc etiam eodem nomine gloriantibus. Sunt præterea duo insignia munimenta, • *Steenwyck*, & • *Coeverden*; quorum illud fatis egregium opidum.

XIII. *Frisia*, quæ *Occidentalis* cognominatur, vulgò *West-Frieslandt*, caput habet *Leoardium*, *Leewarden*, urbem splendidam, ac magnificam, ubi conventus Juridicus totius provinciae, præfectorumque sedes. Sequuntur *Harlingen*, celebris portus a *Franeker*, *Sneek*.

Campen.
Swolla.
Steenwick.

XIII. Frisia.
Occidentalis.
Dominium
Leoardium.

XIV. • *Gro-*

g *Occidentalem*.
r Heic natus est *Everhardus Bronchorst*, ICTUS & Polyhistor summus, ut referunt *Meursius* Lib. II. *Athen. Batav.* p. 145. & *Quenstedius* in *Dialog. de Patriis Virorum illustr.* p. 126.

BUNONIS.

a *Campi* ad *lævam Ifalæ ripam*, adeoque ad ipsas fauces, sunt positi, quinque circiter à *Daventria leucis*: urbs mole & momento magna ac concinna s. *Mercuria* olim erat florentior; sed hodie ostium fluminis limo impeditum onerarias naves non capit. *Campis prægrandi leuca* distat
z b *Swolla*, ad torrentem ignobilem, qui aquas suas in *Vidrum*, qui vulgo *Vecht*, exonerat, haud procul ab *Ifalâ* sita, unde vallum perductum & tria posita sunt castra. Urbs munitissima est.

o *Steenvicum* opidum exiguum, sed, ex quo à *Mauritio Principe* captum, valide munitum, affidet *Blocfilæ* amni, *Meppela leucæ* spatio distitum.

d *Covordia* quinque leucis *Swolla* distans arcem habet munitissimam magni momenti; quum aditum in utramque *Frisiam* intercludat. In provincia illa etiam sunt e *Vollenhoven*, ad finem Australem, qui vulgo *Zuyder-Zee*, opidum lautum cum arce diruta. f *Geelmuden* ad *Vidri* ostium arcem habet munitissimam; inde haud procul g *Hasselt* ad eundem jacet fluvium, opidum opulentum. h *Meppel* sine mœnibus, unde bituminosus cespes in *Hollandiam* devehitur. i *Assen* cœnobium; k *Oetmarsen*, l *Oldenzeel*, m *Almeloo*, n *Ryssen*.

o *Frisia* hæc concluditur intra *Oceanum*, *Flevum lacum*, *Groningense dominium*, & *Trans-Isalanam* t. Dividitur in *Ostergoam*, *Westergoam*, & *Septem saltus*, *Severvolden*. In *Ostergoam* sunt p *Leoardium* & q *Doccumum*, Gemmæ

Frisii v patria; ubi asservatur manuscriptus *Euangeliorum codex*, quo usus traditur *S. Bonifacius* x. In *Weslergoa* est r *Harlinga* in litore posita, emporium nobile & frequens y, *Franekera* tantum leucâ distans. Quòd adjacentes agri aperti aquarum claustris inundari possunt, expugnati difficilis est. In eadem *Westergoa* sunt, f *Sneca*, opidum antiquum *Joachimi Hopperi* Jcti patria: t *Bolswerda* portu gaudens fatis commodo: v *Worcum* ad mare portum habens: x *Staverna* olim nobilis, cujus portus arenis nunc obstructus est: y *Hindelopa* mœnibus carens, objectis aggeribus ægrè servatur; à piscatoribus incolitur; z *Ista* forsâ tantum munita & *Slota*. a *Septem Saltus*, *Severvolden* nullas habens urbes; at pagos 77. & cœnobium unum. Solum ibi sterilius est; rigatur b *Kinderofl*. Incolæ sunt bellicosi. *Frisiæ* objacent *insulæ duæ*, c *Amelandia*, tribus habitata vicis, & d *Sciermonicoga*.

HEKELII.

f Pontem habens ligneum ad utrumque *Fluminis Ripam* pertingentem. Patria *Joannis Campensis*, viri doctissimi, qui *Davidicis Psalmis* egregius *Paraphrastes*, nec-non *Hermani Torrentini*, Grammatici, ut quidam putant. *Leg. Hemrodus* loc. cit. p. 27.

t Gentes hujus Regionis sunt frequentes, & ab antiquò bellicosæ, severæ & superbæ. *Mercuratorum* & *Navigacionem* inprimis exercent & amant *Libertatem*, quam ad *Mortem* usque defendere conantur. Contra *Adulteria* cane pejus ac angue vitant.

v Qui *Lovanii A. CHR. M. D. LV.* vivere desit.
x Urbs non adeò magna; elegantiae tamen ac vetustatis haud aspernandæ. Jus cudendi monetam prisicis temporibus habuit. Sola hodiè inter omnes *Frisia* Civitates *Senatum*, seu *Consilium rei Navalis*, vel, ut vulgò loqui amant, *Collegium Admi-*

a *Campi*. b *Zwolla*. c *Steenwick*. d *Coevorden*. e *Vollenhoven*. f *Geelmuden*. g *Hasselt*. h *Meppel*. i *Assen*. k *Oetmarsen*. l *Oldenzeel*. m *Almeloo*. n *Ryssen*. o *Frisiæ* limites & divisio. p *Leoardium*. q *Doccum*. r *Harlingen*. s *Sneca*. t *Bolswerda*. v *Worcum*. x *Staverna*. y *Hindelopa*. z *Ista*. a *Septem Saltus*. b *Kinderus fl.* c *Amelandia* inf. d *Sciermonicoga* inf.

xiv. Gronin-
ga Domin.Academia
Belgica.

XIV. *Groninga* urbs est satis ampla ac celebris, quæ nomen provinciæ dedit. *Delfzyl*, locus versus Germaniam munitissimus.

XV. Academiae sunt, Hispanicæ ditiois, *Lovanium* ac *Duacum*. Confœderatarum provinciarum, *Luzdunum Batavorum*, *Franequera*, ac nuper erecta *Groninga*.

C A P.

*Admiralitat*is, apud se retinet, quorum in Provinciâ *Hollandiæ* tria: *Amstelodami*, *Hervæ*, *Roterodami*.
y Et post *Leoardiam*, hujus Provinciæ *Metropolin*, maxima atque ditissima.

B U N O N I S.

a *Groningense* *Dominium* in actis publicis appellatur *Omlandia*. Habet ab Occidente *Frisiam*, ad Septentrionem vadosa æstuarium *de Watten*, & mare; ad Orientem est *Amisa fl.* & *Frisia Orientalis*, itemque *Dullartus sinus*, à fluctuum rabie sic vocatus: ad Meridiem jungitur *Transsalania*.

z *Groninga* z ad *Ahæ* & *Hunesi* confluentes est *Rudolphi Agricola* a patria *b. Hunesus fl.* supra urbem vulgò vocatur *Schutendiep*, infra urbem *Reitdiep*. d *Omlandia* partes sunt *Hansingo*, *Fivelingo*, *Westquartier*, *Oldamp*, & *Westervold*. Hæc pars paludibus plena multis arcibus & propugnaculis est munita.

e *Delfziel* in *Fivelingonia* per insignis pagus est, pari trium leucarum spatio à *Groninga* simul & *Emda* semotus, ubi & propugnaculum sæpius olim instauratum ac dirutum: hodie tamen illud superest *c*. In eadem *Fivelingonia* est *f Damma*, opidum olim satis lautum, sed à *Cæsarianis* expugnatum mœnibus fuit spoliatum.

g *Cæterum* *g Belgica Fœderata* plura alia per terrarum Orbem tenet loca; suntque in *Brabantia Sylva Ducis*, *'s Hertogenbosch*, *Berga* ad *Zommam*, *Bergen-op-Zoom*; *Breda*, cum aliquot locis aliis. In *Flandria*, *Slusa*, & alia nonnullæ in eo tractu urbes; *Hullstun* cum universa *Vasia*. In agro *Leodicensi* *Trajectum* ad *Mosam*, *Mae-stricht*. In *Coloniensi* agro, *Reinberga* & *Orsoy*. In *Frisia Orientali* *Roovort*. In *Ducatu Clivensi*, *Vesalia*, *Wesel*, *Emmerich*, *Gemes* &c. In *Limburgico*, omnia fere tenent loca. In *Africa* iisdem *Belgis* parent *Arguin*, & alia loca in *Nigritis*; itemque *Caput viride*, *S. George de Mina*, *Cormantin*, *Tocquerati*, aliaque loca maritima in *Guinea Aurea*, ex qua *Portugallos* ejecerunt. In *Insula S. Thomæ*, *Pavaosan*. In *Regno Congo*, *Loanda*, *insula* & urbs. In promontorio *Bonæ Spei*, propugnaculum. In *India*, magnam *Oræ Coromandelis* & *Malabari* parrem, multaque munita possident opida. In *Chersoneso*

Aurea, habent *Malaccam*. In *insula Ceylano*, munitum opidum, *Columbo* dictum, cum propugnaculo ad *P. de Gallo*. *Moluccas insulas* fere omnes tenent, aliaque in his oris. In *Java insula*, munitissimum tenent opidum *Batavian*. Ex *Formosa* *insula* à *Sinensibus* nuper sunt pulsæ. *Braziliam* recuperarunt *Portugalli*. In *America septentrionali Belgis* extorserunt *Angli* *Novum Belgicum* cum *Novo Amstelodamo*. Habentur h *Belgæ* d simpliciores & minime mali; quos si semel in fraudem induxeris, inimicos experieris. *Philoxeni* omnes, omnes amant muniticem, quæ in cunctis eorum rebus singularis est. *Pecuniæ* avidi, mercaturæ diligenter incumbunt *e*. *Desides ferre* non possunt, eosque per vim ad laborem adigunt *f*. *Religionis* sunt amantissimi, ad quam tamen nolunt compelli. *g Principibus* suis orantibus omnia concedunt, exigentibus omnia negant, & amore potius quam imperio regi volunt.

H E K E L I I.

z *Phileum Ptolemæo* vocata.

a Et *Wesseli Gransforti*.

b *Amœna* valdè est, & probè munita vallò adversus vim hostilem. Ideoque ab *Exercitu Episcopi Monaster*, ante aliquot annos frustra est obsessa.

c Velut murus aeneus versus *Germaniam*.

d *Civiles*, aperti.

e *Laboriosi* sunt & diligentes.

f Sunt quoque ingenio mirabili pollentes. Unde & multarum rerum fuerunt inventores & instauratores. *Bellicosi* sunt tam pedestri, quam equestri certamine, ac etiam navali classe. *Artem navigandi* optimè callent. *Exercent* quoque artificia nobilissima. Nam præter cætera contextores sunt pannorum ex sericò, lanâ & linò diversorum generum, ut sunt *saxe*, *tripe*, *grogane*, *bombesini*, sive *sustane*, nec non etiam *tapeta* & alia præstantissima opera, quibus *Triclinia*, *Cœnacula* & *Cubicula Principum* & *Nobilium* ornantur, quæ non tam in *Universam Europam* mittuntur, sed in utramque *Indiam* & *Africam*.

g Nam gentes hæ primæ fuerunt ex *Galliâ* & *Germaniâ*, quæ *Christianam Fidem* susceperunt, licet nunc inter eas multæ vigeant *Hæreses*.

B U N O

a *Groningensis* *Dominii* limites. b *Dullartus* sinus. c *Groninga*. d *Omlandia* partes. e *Delfziela*. f *Damma*. g *Fœderata Belgicæ* ditioes & urbes reliquæ. h *Belgarum* mœnes.

C A P. XX.

De Britannicis Insulis.

I.

Gallico littori ac Rhēni ostiis adjacent *insula* innumeræ, *Britannica* in universum appellatæ: quarum duæ magnitudine nobiliores, *Albion* atque *Ibernia* dictæ sunt: at quæ *Albion* antè, ^{Albion.} ab albis ad littus petris, Latinis hominibus vocitata fuit, propter ^{Ibernia.} excellentiam postea *Britannia* nomen sola obtinuit, cum reliquæ ^{Britannia.} suis sibi nominibus appellarentur.

II. Hæc omnium, quæ Europæ adjacent, quasque Romana notitia complexa est, maxima, nomen *Orbis alterius* mereri amplitudine suâ veteribus visa est: clara Græcis, clara Latinis monumentis. Duo Regna, *Angliam* atque *Scotiam* continet. 1

III. *Anglia* solo est tam ubere ac fœcundo, ut omnia majori nitidiorique forma prognata benigniùs quàm aliæ terræ alat; cœlo ^{Cœli folique natura Anglia.} adeo clementi, uti rorem marinum ac laurum magnâ copiâ producat. Id imbribus ac nebulis crassum asperitatem frigorum prohibet. Asperioris cœli folique est *Scotia*, longiùs in Septemtrionem ^{Scotia.} producta: saxo sterili plurimum ac lacubus horrida, tristisque aspectu. 2

IV. Gens olim Britannica inculta, inhospita, immanibus ^{Incolarum mores.} moribus

BUNONIS.

^a *Anglia* lupos non habet; non tam ex regionis natura, quam nobilium cura & venationibus; seu potius, quod ajunt, quoniam scelesti capite lupi pœnam capitis redimere jussi, insulam ita tandem vacuefactam à noxio isto animali liberarunt ^a. Coturnices tamen segetes sepe effodiam & affligunt. Oves ibidem sunt multæ velleris optimi; sed caro earum minus sapida est.

HEKELII.

^a Contrà *Canes* habet Præstantissimos, & Equos celeres, licet illi parvi sint. Vinum tellus non gignit, sed *Cerevisia*, quæ ex hordeo coquitur, maximò in usû est, optimique saporis, & homines, quòd fortis, facillime inebriat.

REISKII.

¹ a Britannia Græce *Βρετανία* nomen à Britannis incolis quin sumserit, nemo dubitat: Un-

de vero hoc incolæ gerant, parum nostro Auctori constitit. Constat id aliis, Anglis maxime nonnullis, qui vel à Britone, rege non admodum certo, vel ex voce & lingua Cambrica *brith* origines illas arcessunt; quasi pictos vel picturatos dixeris, incertum ob decorem, an quid aliud, vitro corpora infectos, ita Pomponius Mela loquitur Lib. III. c. 6. i. e. vitreo colore. Borchartus ad linguam Punicam, & confecta eò Pœnorum itinera recurrit, ut dicatur *Βεταννική* ברת אנא *Beret anac*, i. e. terra stanni plumbique, cujus copia hinc exportari poterat. Huc multas veterum auctoritates refert, ipsamque b Cassiteridum *Κασσιτερίς* appellationem, quam Græci *Κασσιτερίς*, i. e. à stanno derivarunt indubie. Imo huc revocat eandem ad linguam c Hiberniæ nomen, quod veteribus Juverna, *Βεβρία* *Βεβρία* effertur: Hocque nihil esse aliud, quam *עבר נאר* *Iber neab*, i. e. ultima habitatio, ultra quam nihil nisi vastum mare in occasu præsci

^a Britannia unde dicta? ^b Cassiterides. ^c Hibernia.

Nomen In-
sula.
Longitudo
& latitudo.

Situs.

ribus fera vel foeda: nunc Angli omnium delicatissimi perhibentur. *Nomen genti seu insulae unde quaesitum, parum constat. Porrigitur insula in longum à Tarvidio seu Orcade promontorio, vulgo nunc Dunsbyheat, ad Dubrim portum vulgo Dover, milliaria Germanica circiter c l. Latitudo maxima patet inter Dubrim ac Bolerium promontorium, vulgo the Landes end, mill. Germ. lxx. Ipsa forma triquetra in tres angulos se cuneat. Quorum unus Septentriones prospicit: nullis contra terris, vasto atque aperto mari: alter Belgas ac Rheni ostia: tertius Hispaniam. Unum latus in Orientem, Germaniae (intellige veteris, cujus pars Norvegia) obtenditur; alterum in Meridiem, Galliae, tertium in Occidentem Hiberniae. Oceano undiquaque alluitur, ab Occasu Hibernico, ab Septemtrionibus Caledonio, ab Ortu Germanico, à Meridie Britannico; ubi fretum Gallicum inter Dubrim & Bononiam. ß*

prisci noverant. Sic Gallus ille doctissimus Lib. I. Chan. c. 39. unde duobus Cluverii etymis addetur tertium.

BUNONIS.

ß a Mulieres in Anglia b indulgentibus utuntur maritis, & nihilominus habentur castae. Viri in bello strenui c, pericula ad furorem usque contemnunt: Si tamen alimenta desunt, nihil illis reperitur mollius d. In re nautica promptissimi & expeditissimi, Tyranni maris vocantur; quos ea de causa valde formidant Turcae. In bellis contra externos, in Reip. periculo vexillum explicatur, quod b Standartum vulgo vocant. Est vero Standartum currus, in quo malus erigitur, in cujus summo apparet crux, quae ex brachiis suis continet vexillum. In universa parentum bona succedit filius primogenitus, qui caeteris suis fratribus ex hereditate paterna, quantum libet, tribuit. Pupillorum

nobilium tutela ad Regem pertinet; sed hic curam istam Aulico committit, qui satis maligne pupillorum bona saepe administrat. Latrones in viatorum vitam raro deserviunt, spoliis contenti e. In servos suos acerbissimi domini audiunt Angli. Parlamenti in Anglia potestas magna est; quippe sine quo Rex fere nihil, quod aliquid est momenti, decernere potest. De caeteris vid. Cambdeni Britannia.

HEKELII.

b Quae niveo candore insignique formae sunt, & decentissimi vestitus honestatem amant.

c Optimi Sagittarii.

d Victus maxima pars in carne consistit. In Prandis ac Coenis hilarè, nitidè, lepidè atque ampliter vivunt.

e Sunt etiam Pyratae, quippe qui Canarias Insulas, Capitis viridis, Brasiliam & Americam infestant, atque Hispanorum & Portugallensium Navis ac Scaphas deprædantur.

a Anglorum mores. b Standartum.

C A P. XXI.

Divisio Veteris Britanniae, item de fluviiis & opidis.

I.

Caledonia
Major & Mi-
nor.

E Am insulae partem, quae nunc Scotia est, Caledoniam olim appellatam, cum ex aliis, tum ex Tacito maxime liquet. At tota postmodum divisa in Majorem, & Minorem. *Ma-
jor*

ior ea pars, quæ nunc *Anglia: Minor*, quæ *Scotia*.ⁱ

II. Majoris populi, quorum nomina apud rerum auctores clara: *Ostidamni* ac ^a *Damnonii*; nunc *Cornuwal* regio: ^β *Durotriges*, *Devonschire*: ^γ *Belgæ*, *Sommerfet*: *Segontiaci*, *Soutsex* & *Southampton*: *Bibroci*, *Surrey*: *Cantii*, quorum regio *Cantium*, vulgò nunc *Kent*: *Trinobantes*, *Middelfex*, & *Hardfor-schire*: *Cassii*, *Cambridge* & *Essex*: *Zoeni*, *Nortfolck* & *Suffolck*: *Ancalitzæ*, *Oxford*, & *Buckingham*; *Atrebatii*. *Berceria*: *Dobuni*, *Glocester*: ^δ *Silures* omnium latissimè incolentes, nunc *Wallia*, vulgò *Waelles*. *Ordovices*, *Cardigan*: *Demetæ*, *Carmathin*: *Cornavii*, *Cornawan*. Præterea *Coritani*, *Lincolnschire*: *Parisii*, ea pars *Yorckschire*, quæ *Lincolnschire* contermina: *Brigantes* reliquum *Yorckschire* & *Northumberlandt*, *Meatæ*, *Cumberlandt*. Horum omnium clarissimi fuere *Silures* atque *Brigantes*: hi numerosissimi, illi pugnacissimi.

Major Brit
tannia.
Ostidamni
f. Damnonii.
Durotriges.
Segontiaci.
Bibroci.
Cantii.
Trinoban-
tes.
Cassii.
Zoeni.
Ancalitzæ.
Atrebatii.
Dobuni.
Silures.
Ordovices.
Demetæ.
Cornavii.
Coritani.
Parisii.
Brigantes.
Meatæ.

III. At in *Minori Britannia*, sive *Caledonia*, olim omnia obscura, ac pleraquæ veteribus ignota, nihilquæ ^e *Sylva Caledonia* ac monte *Grampio* clarius.

Britannia
Minor sive
Caledonia.
Caledonia
Sylva.
Grampius
mons.

IV. Flumen

BUNONIS.

^a Inde a *Damnonium* promontorium ^b nomen habet; quod vulgo *Cap. de S. Michel* & *Cap. de S. Justin*. ^c

^β *Durotrigum* regio aliis habetur *Dorsetschire*, quorum opidum *Dunium* seu *Dorcestria*. ^d

^γ *Belgarum* nomen hodie videtur referre opidum *Welles*.

^δ *Silures* sive *Silyres* e *Cambdenus* statuit in *Wallia*, ubi nunc *Herefort*, *Radnova*, *Brechinia*, *Monumethia* & *Glamorgania* Comitatus.

^e *Caledonia Sylva* olim insignis & vasta agrestes & horridos genuit urfos. Ad eam aliquo modo notitiam suam armis propagasse Romanos, prope triginta annorum spatio, *Plinius* auctor est. *Vestigia* hodie dicuntur superesse ad *Sterlinium* opidum; ubi solent comitia celebrari, & dum *Scotia* suos in regno habebat reges, regii educabantur liberi *f*. De monte *Grampio* dicitur cap. xxiv.

HEKELII.

^a Vel, *Dumnonii*.

^b Quod maximè *Occidentale*.

^c Aut potius *The Landes end*. Aliàs vocatur *Ocrinum*. Sed *Damnia* *Plinio* felicitis *Arabie*

Regio est, aliis verò *Flumen Calabria*.

^d Et quidem *Villanovano* & *Camdeno*.

^e Quorum etiam *Strabo* & *Ptolemæus* meminit.

^f Sic *Scotenus* Oceanus à *Val. Flaccò* etiam vocatur *Caledonius*, à *Caledoniâ* Sylvâ fortè, quæ huic est vicina.

REISKII.

ⁱ *d* *Britannias* numero plurativo *Romani* efferunt, earumque prisca divisio sic valuit, ut *Ptolemæo* alia *major*, aliaque *minor* esset: *Major* quidem *Angliam* *Scotiam*que, *minor* *Hiberniam* complexa, manifestissime declarat, quam noster *Auctor* inde recesserit. *Romanis* autem sub *Severo Imp.* alia fuit *superior* sive *australis* & *citerior*; aliaque *inferior* seu *borealis* & *ulterior*; tandem *quintuplex*, *prima* nempe, *secunda*, *maxima* *Cæsariensis*, *Flaviana* & *Valeria*. ^e *Vetus* quippe variat multum *divisio*: Neque constat unde *Scotia*, num ab rege dubio *Scoto* dicatur: *Caledoniam* è *Cambrico* vocabulo *Kaled*, i. e. *duritie* dictam putant, *Bochartus*que comprobabat; *Phœnices* etiam suas colonias è *Gadibus* huc duxisse, idem auctoritate veterum confirmat: Ita *Silures* i. e. *braccatos*; *Camalodunum* i. e. *urbem regiam* *Pœnis* nominatam statuit.

S 2

BUNO.

a *Damnonium* promontorium. b *Caledonia Sylva*. c *Sterlinium*. d *Britannia* multiplex. e *Scotia* & *Caledonia*.

Fluvii Brit-
tanniz.
Tamesis.
Sabrina.
Humber.

IV. *Fluvii* Britanniz celebriores sunt; *Tamesis*, & vulgò *Tams*; *Sabrina*, *Savern*, & *Humber*: brevissimo cursu at latislimis ostiis (id æstuaria efficiunt) commodum majoribus navibus accessum præbentes.

Habitaciones
Veterum Bri-
tannorum.

V. *Urbes* Britanni nullas antiquitus incoluerunt; quum autem hominum esset infinita multitudo, creberrimus ædificiis dispersi egerunt; *opida*, ut autor est Cæsar, *vocarunt*, quum *sylvas impeditas vallo fossâque munivissent*, quo *incurisionis hostium vitandæ causa convenire consueverant*. Postea verò, cum Romani eò legiones suas coloniasque invexerunt, cultius jam paucis quibusdam urbibus habitari cœptum est. In his *Camalodunum* fuit Romanorum colonia, nunc *Malden*, opidum maritimum in Essexia; & *Londinium*, nunc *Londen*, copia negotiatorum & conventu jam tum maximè celebre.

Camalodu-
num.
Londinium.

BUNONIS.

§ Fluminum Britannicorum facile celeberrimus *b* est *a Tamesis* *i*, qui in Orientem fluens, Oceano Germanico sese infundit, per sinum, cui in adversa insulæ parte alius oppositus, flumen *b* *Sabrinam* emittit in Hybernicum mare. Ad *Tamesin* res contra Britannos gessit C. *Julius Cæsar*. Est hic fluvius in prima parte insulæ, non longe à *c* *promontorio Cantio*, Galliz in obliquum obverso ad fretum Gallicum sive Morinorum; ad quod Cæsar prima in Britanniam expeditione

appulisse creditur. Nec *Tamesis*, nec *Umbra*, & aliquot præterea Angliæ flumina, pluvis abunde cadentibus, nivibusque liquefactis, augentur. *Giraldus Cambrensis*. *k*

HEKELII.

§ *S. Tems*.

b Et maximus.

i *S. Thamefis Cæsari* & *Orosio*; *Ptolemeo* verò

Tamissa, *Ἰάμισσα*.

k Sed *Tamasis Indiæ* intra *Gangem* Urbs. est. apud *Ptolom.*

a Tamesis fl. *b* Sabrina fl. *c* Cantium promont.

CAP. XXII.

De Incolis Britanniz.

I.

Britanniz
Incolæ.

DE incolis Britanniz sic Cæsar in Comment. de Bell. Gall. *Britanniz pars interior ab iis incolitur; quos natos in insula ipsi memoriz proditum dicunt: Maritima pars ab iis, qui prædæ ac belli inferendi causa ex Belgis transierunt, qui omnes his ferè nominibus civitatum appellantur, quibus orti ex civitatibus eò pervenerunt. Post hunc Tacitus: Britanniam, inquit, qui mortales initio coluerint, indigenæ, an advecti, ut inter barbaros, parum compertum: habitus corporum varii, atque ex eo argumenta: namque Caledoniam habitantium rutile comæ, magni artus, Germanicam originem asseverant. Silurum colorati vultus & torti plerumque crines, & positu contra*

contra Hispaniam, Iberos veteres trajecisse, easque sedes occupasse, fidem faciunt: proximi Gallis & similes sunt. Gallos vicinum solum occupasse creditur. Regibus olim, ut nationibus distincti, regebantur. 1

II. Primus omnium Romanorum ^a *Jul. Caesar* cum exercitu In-

Britannia à Romanis tentata & subacta.

fulam ingressus, quanquam prosperâ pugnâ terruerit incolas, ac littore potitus sit, potest videri ostendisse posteris, non tradidisse. At ^b *Claudius* Imperator trajectis legionibus gentem perdomuit: paulatimque in formam provinciæ proxima pars Britanniaë redacta est: donec tota tandem in Romanorum potestatem sub *Domitiano* pervenit. Quanquam non desunt, qui negent, unquam à Romanis perdomitam fuisse Caledoniam, id est, Scotiam: pro argumento afferunt, ^c *murum* in limitibus majoris minorisque Britanniaë à Romanis, contra Pictorum Scotorumque incursiones, extructum. Verum hos refellunt *Dionis* *Zosimique* historiae, in rebus gestis ^d & *Severi* & *Constantini* Imperatorum.

III. Cæterum, imperarunt *Romani* Britanniaë ad *Theodosi* ^a usque tempora: tunc verò cum legiones præsidiaque Romana, ad Galliam defendendam accersita, illam inermem relinquerent, *Scoti* *Pictique* ulteriorem insulæ partem, quæ nunc Scotia est, incolentes,

B U N O N I S.

^a *Caesar* in Britanniam bis cum exercitu trajecit, in deditionem insulanos quosdam accepit, tributumque & obsides eis imperavit. Deinde principes Britannorum per legationes se insinuarunt Augusto Cæsari.

^b Post *Claudii* auspicii magnas res in insula hac gessit *Julius Agricola*.

^c *Hadrianus* ^a murum, ab Oceano Germanico ad Hybernicum, per transversam insulam duxit. *Antoninus Pius*, cespitium murum excitavit.

^d Post *Septimius Severus*, alium item murum, ab Occidente in Ortum, extruxit: quod *Spartianus* in *Hadriano Pio*, & *Severo*, itemque *Aur. Victor* in *Severo* tradunt. Hic murus subinde reparatus duravit usque ad *Valentinianum III*. Tum enim à Gallione lapide vestitus infertis tubulis æneis. Hodie ab indigenis dicitur *Keepel-Wal*, murus costodiæ, & *Pebix-Val*, Murus Picticus ^b, Britannice *Mur-Sever*.

H E K E L I I.

^a *Junioris*.
^b A *Pictis*, s. *Pictombus*, Insulæ Britannicæ Po-

pulis, qui in Historiâ *Wiekindeâ* PEHITI corruptè dicuntur.

R E I S K I I.

1 Primos è Gallia, Hispania, Germaniæque huc incolas progressos lingua, mores & habitus aperte significant, traduntque Græci & Romani historici. ^b Cur itaque *Camdenus* Britanniam suam sero cognitam fuisse scribat, non intelligo; quam *Eratosthenes*, *Dicearchus*, *Polybius*, *Strabo*que coloniis frequentatam memorant. De Romanis concesserim, quibus cuncta Britanniaë loca in dubio relinquebantur, antequam ea *Claudius* patefaceret. ^c *Scotia* tamen nunquam domari potuit, etsi sæpius tentata: *Severo* & *Constantino Impp.* ea non cessit, ne *Valentiniano III.* quidem, cujus numisma Scotiam subactam præ se tulit. Nam *Scoti* muro dirutis suis regibus paruerunt: E quorum stirpe ortus *Jacobus VI.* Angliam Scotiamque primus junxit. & magnam constituit Britanniam: Huic nepos cognominis *Jacobus* in ea successor factus, ob Angliam divulgam, ad Gallos triennio abhinc exul abiit.

^a Muri inter Angliam & Scotiam. ^b Britannia num sero cognita? ^c Scotia Romanis invicta.

Saxones &
Angli in Bri-
tannia.

tes, ea occasione illecti, citeriorem, id est, *Angliam* armis invaserunt: quorum impetum, quum hi sustinere nequirent, *Anglos* ex Germaniâ atque *Saxones* in auxilium vocarunt; hi postmodum hospitii fide ac jure violatis, Britannos domibus agrisque pepulerunt. Pulforum pars in Gallia extremum angulum sedem, ut supra dictum, nomenque intulerunt: pars intra montes, (*Wallia* nunc est) ut pote loca contra hostium violentiam satis munita ac tuta, concedentes, ad hanc usque tempestatem prisca Britannorum gentis linguam conservare creduntur. *

Scotia & Anglia reges.
Wallia Princeps.

IV. *Scotia* abhinc à Scotis denominata suos ordine habuit; Reges: *Angliaque* ab Anglis nomine tracto, seorsim suos. *Wallia*, vulgò Anglis *Wales*, incolis *Cambray*, suis olim principibus, post Anglorum perfidiam, diu recta fuit. Tandem bello victa horum cessit imperio. Inde mos invecus, uti primogenitus Anglorum Regis filius *Princeps Wallia* nuncupetur. *

C A P.

BUNONIS.

* Saxones isti c Britanniam inter se partiti nominarunt *Saxoniam Transmarinam* usque ad *Egberti* tempora, qui sub *Carolo M.* militarat. Is à Saxonibus occiduis Rex constitutus *Cantianus*, *Northumbros* & *Saxones Orientales* sibi subiecit, & sanxit, ut omnis illa regio cum victrix, tum victa uno nomine *Engelland* d *Anglia* appellaretur, ipsique incolæ, Britannico & Saxónico nomine deleti, vocarentur *Angli*.

‡ a *Buchananus* à *Fergusio I.* ad *Jacobum VI.* numerat *CVII.* *Scotorum Reges*; ex quibus *LVII.* morte violenta periisse tradit *Henricus Ranzovius* in exempl. quod plerumque sit similitudo status, successus & obitus in parent. & fil. Post *Elisabethæ Angliæ Reginæ* obitum *Jacobus VI.* *Scotiæ Rex* regnum *Angliæ* quoque obtinuit, *Scotiæque* suam cum *Anglia* & *Hybernia* conjunxit; quod contigit anno *Christi 1603.* Ejus filius *Carolus I.* e quum Anno *1649.* f à suis securi esset percussus, *Olivier Cromwel Protektoris* nomine dominatus usque ad annum *1658.* Hujus deinde in domatu successor *Richardus* filius per milites imperio exutus, & *Carolus II.*

exul immeritus magno populi sui g studio anno *1660* h in regnum reductus hæcenus regit. * Intra *Walliam* compulsi *Britanni* fortiter sese tutabantur, ipsosque *Anglos* sæpe male multabant; adeò ut *Offa Merciorum Rex* objecto vallo, cujus vestigia supersunt, vulgo *Claud-Offa*, id est *Fossa Offæ*, eos à suis prohiberet finibus. Ita illi sub suis mansere Principibus, usque ad *Henricum III.* *Angliæ Regem*. Tum *Leolino Wallorum Principe* cæso, *Wallia* subacta & *Angliæ* attributa est. b Inde *Walliæ Princeps* dictus est *Eduardus I.* *Henrici III.* filius. Suis tamen usi sunt *Walli* legibus usque ad *Elisabetham* *Reginam*, à qua, istis abrogatis, *Angliæ* illis præscriptæ sunt leges.

HEKELII.

c Viri bellicosissimi.

d *Engelomb.*

e Anno *1600.* d. *19. Nov.* in *Scotia* natus.

f D. *30. Januar.* Styl. ver. circa horam *2.* & *3.* pomeridianam *Londini.*

g Dn. *Monkeni* imprimis.

h D. *30. Maji.*

a Reges *Scotiæ.* b *Eduardus I.* *Walliæ* primus Princeps.

C A P. XXIII.
D E A N G L I A.

I.

CÆterum, *Anglia* ^a dividitur ab *Scotia Tueda* ac *Subveio* fluminibus. Occupat in longitudinem à *Waymouth* promontorio prope *Dorcestriam*, ad *Barvicum* opidum in finibus *Scotiæ*, milliaria Germanica LXXX. In latitudinem ab opido *S. Davidis* ad opidum *Tarmouth* milliaria circiter LX. At si infimam partem, id est, latus meridionale permetiaris, milliaria erunt circiter LXX. ¹

II. Cæterum, *Anglia* ^a divisa fuit medio ævo in duas parteis: *Cambriam* ^a; quæ eadem nunc *Wallia* & *Loegriam*, reliquam *Angliæ* ^{Diviso Angliæ.} par-

B U N O N I S.

^a *Cambria* illa *Angliæ* pars *Occidentalis* ^b est, *Sabrina* ^c & *Dee* vel *Devâ* ^d fluminibus contenta, dividitur in *Venedotiam*, *Provsiam*, & *Debenbartiam*. *Venedotia*, eadem *Wallia Septentrionalis*, habet *Merionithiam* ^e, *Arvoniam* seu *Carnarvan*, *Denbigajam* & *Flintiam* ^f. In *Provsia* ^g sunt *Radnor* & *Montgomeria* ^h. In *Debenbartia* vero, quæ *Wallia Meridionalis*, *Glamorgania*, *Maridunum*, *Penbrochia*, *Menevia*, *Ceretica* sive *Cartigania*, *Breckinia*, *Herefordiæ*, & *Monumetha*. ^a *Wallia Borealis* sterilior est, quæ ferè tota montana: quibusdam tamen in locis cespice abraso & combusto redditur fertilis. Incolæ natura loci sese facile tutantur, quod Vallibus multis fracta regio est. Heic montes sæpè adeo vicini sunt, ut ex eorum verticibus pastores colloquantur; nec tamen nisi tota die ab una crepidine ad alteram perveniant. *Australis Walliæ* pars fertilissima est; canes ejus, pecoris villarumque custodes, laudantur. ^b *Lingua Britannica antiqua* in *Wallia* perhibetur esse reliqua; quam tamen *Angli* delere moliantur.

H E K E L I I.

^a Hoc Regnum, generaliter sub *Historiæ Anglicanæ*, *Lugd. Batav. A. o. huj. Sec. 49. n. f. 8. exc. Titulo* à *Polydoro Virgilio* accurate descriptum est. Et extat Autor *auonymus*, qui *Rationem Republicæ Anglicanæ* *lagæ Comitum A. o. ejusd. Sec. 54.* studiosè quoque curavit publicari. *Annales autem Rerum Anglicarum & Hibernicæ*

RUM, regnante *ELISABETHA*, *GUILIELMUS CAMDENUS* *Leydæ Batav. A. o. huj. Sec. 39. in specie 8. f. prelo* jussit subjici. Et nota est *NICOLAI HARPSFELDII* *Historia Ecclesiastica ANGLICANA*, notique sunt *RICARDI SMITHEI* *Flores Historiæ Ecclesiasticæ ANGLORUM* *Gentis*, quorum hi *Parisiis A. o. huj. Sec. 54. in fol. illa* autem *Duaci A. o. ejusd. Sec. ead. f. est impressa.*

^b *Seu Occidua.*

^c *S. Sabriana*, qui *Sevarne Angliæ & Hasren Britannicè* dicitur.

^d *S. Deâ*, *Yfyrdwy Britannicè* dictò.

^e *S. Mervintam.*

^f *MERIONITHIA* inter *Montium conglomerationes omnium totius Walliæ* terrarum hispida magis est & horribilis. Habet enim *Montes altissimos*; *arctos* tamen, & in modum *Arcis acutissimos*, nec raros quidem, sed *creberrimos*, & tantâ æqualitate confertos, ut *infummis eorum verticibus Pastores confabulantes*, vel *convitiantes*, si concurrere fortè staterint, à mane ad vesperum vix convenirent. *ARVONIA* glebâ est satis fertili, & *Oppidulis* redimita. In hac est *Bangor*, *Sedes Episcopalis*, quæ 96. *Paræciis præsidet*. *FLINTIA*, s. *FLINTENSIS* *Provinciola*, *Anglicè* *FLINTSHIRE*, non quidem est montana, sed *collium prominentia aliquantulum surgens*, quæ leniter in *fertilissimos agros* resupinatur, qui (præsertim quâ *Mare* prospiciunt) *Hordeum laudatum* tam *benignè profundunt*, ut *semper nonâ à primò* satù *hebdomade demetant* *Agricolæ*.

^g *S. uet.*

^b *Wallia.* ^b *Wallorum lingua.*

partem. Fuerunt ad patrum nostrorum memoriam in eâ Ducatus aliquot: verum his abolitis, LII. Comitatus, quos incolæ *Schires* vocant, tota distincta est. *Archiepiscopus* sunt duo; *Cantuariensis* in urbe Cantuaria; vulgò *Canterbury*: & *Eboracensis* in urbe Eboraco, vulgò *Yorcke*: his Episcopi subsunt XXIV.

Urbes, Portus & Academia.

Londinium.

Eboracum.

III. Urbium Princeps est β Londinium *i*, *Londen*; caput atque compendium totius regni, Emporiumque inter celeberrima Europæ nequaquam postremum: urbs amplitudine ac duorum templorum immensâ magnitudine maximè conspicua. Hanc magnitudine incolarumque frequentia sequitur γ *Eboracum*, inde δ *Bri-*

γ S. ut alii, *Maginus* inprimis, legunt; PŒVISIA.

δ In his olim infederunt *Ordovices* Populi.

R E I S K I I.

I a Anglia nomen ab Anglis, gente Saxorum Hollanica vel Cimbrica invenit. Britanni enim Romanis aut Consularibus viris aut Præsidibus subiecti, ut incursiones Pictonum Scotorumque perpetuas retunderent, excusso, quod ferebant, imperio, Anglo-Saxones in auxilium evocarunt. Angli huc navibus provecti terras occupant A. 449. Heptarchia regia constituta, donec A. 800. regnum septuplex uno Ebertus imperio complectebatur. Denique δ Normanni suis incursionibus infestam A. 1027. Angliam subjugarunt: Hinc iterum exclusi, postea tamen Suffexiensis prælio majores prævalent: Unde magna linguæ, juris & regni mutatio subsecuta, hujusque per varios Comitatus (*Shires*) Ducatusque divisio. ϵ Nuper Anglia novis moribus agitata, cum sibi suæque libertati ac religioni consuleret, *Wilhelmum Aransonensem Principem* è Belgio vocatum, Jacobi regis generum, regem sibi præposuit, belloque Gallicas machinationes non maritimo tantum sed terrestri Belgico adhuc frangit cohibetque. De proventu Angliæ, ligno & carbone fossili, lanificio, croco, sicera, thermis, acidulis, emporiis, portubus, Academiis, societate doctorum regia, multisque artium inventis pauca dicere quid juvat?

B U N O N I S.

β δ *Londinium* est regia *Withal*. κ .

γ ϵ *Eboracum* ι ad fl. *Yure*, medio fere situ est inter *Londinium* & *Edenburgum* μ ; fertur *Constantini M.* patria. *Morus* hic *Constantinus Imperator* istius parens. ν β ea provincia filius regis secundo gentis ι om ν habet. η

H E K E L I I.

ι *CASPAR DORNAVIUS* loc. p. 7. cit. ex *Cambdeni BRITANN.* de hac Urbe magnâ ac valdè potenti allegat hos Versus elegantissimos:

Urbs peramena *Siru*, *Cæloque* *Sold beata*,
Urbs Pietate potens, numeroso *Cive superba*;
Que nova *Doctrinis LUTETIA*, *Mercibus*
ORMUS,

Alter *ROMA* *Viris*, *CHRYSÆA* *secunda* *Metallis*.

Patria erat *Thomæ Mori*, supremi Regni *Britannici* Cancellarii, qui *Paulo Jovio* in *Elogiis* restante, licet omnibus Religionis atque *Justitiæ* numeris longè esset optimus atque sanctissimus; tamen non, nisi *Innocentiæ suæ*, reus ab *HENRICO VIII.* *Angliæ* Rege, A. sup. Sec. 35. securi pro! subiectus est. Ceterum hæc Urbs famâ *Oldenburgi*, Viri modestissimi atque curiosissimi, longè clarior hæcenus est facta.

κ *Qs.* dicas *Wise Hall*, s. *Aula alba*, quam exstrui atque edificari iussit *Henr. VIII.* In hac visu sunt inprimis digna I. *BIBLIOTHECA* *Elisabethæ* *Reginæ*, *Græcis*, *Latinis*, *Italicis* & *Gallicis* *Libris* referta, inter quos *Libellus* est *Gallicus*, propriâ *Reginæ* manu in membranâ scriptus, & *Henrico VIII.* *Angliæ* *Regi*, *Parenti* dedicatus. II. *PASSIO CHRISTI* in vitreis *Tabellis* adumbrata.

ι Vulgò *Yorke*.

μ *EGBERTUS* in hac Urbe egit *Archiepiscopum*, & quidem circ. A. CHR. DCC. L. ac omnium liberalium Artium armarium & sacrarium, nobilissimam nempe *Bibliothecam*, in eâ constituit. Vid. *Quenstedt*, loc. peræpe cit. p. 89.

ν Vocatur enim communiter *der Hertzog von Jork*.

B U N O

α Angli. β Normanni. γ Angliæ status hodiernus. δ Londinium. ϵ Eboracum.

Bristolium, vulgò *Bristow*, Gallicarum mercium nobile Emporium; ut *Southampton* Hispanicarum. De reliquo *Oxonium*, vulgò *Oxford*, & *Cantabrigia*, vulgò *Cambridge*, illustribus Academicis ornatae, magnificentissimis collegiorum ædificiis celebrantur. Sunt præterea inprimis visendæ arces seu domus Regiæ circa Londinium, in lætioribus atque amœnissimis agris dispositæ: quarum nomina *Grinwich*, *Richmont*, *Kingston*, *Nonsuch*, *Hamptoncourt*, *Windsor*, & versus Cantabrigiam *Tebal*. Brevissimus ex Britannia ad continentem trajectus est à *Dubri* ad Caletum, vulgò *Dabris*. *Calais*, Galliæ opidum, mill. Germ. vi. Reliqui portus celeberrimi sunt; in Orientali insulæ latere *Nieucastell*, *Hull*, *Lyn*, *Yarmouth*, *Harwich*, *Colchester*, *Sandwich*; in Meridionali latere *Plymouth*; in Occidentali latere, *Chester*: unde naves in Hyberniam navigaturæ solvunt.

Bristolium
Southampton
Oxonium
Cantabrigia.

IV. In-

BUNONIS.

Bristolium est ad Sabrinæ fl. ostia, à Londinio 97. mill. in Occasum; inter urbes tertium sibi locum vendicat. o

a *Southamptonia* urbs maritima, in medio ferè illius lateris, quod Meridiem spectat, sita è regione insulæ Vectis.

b *Oxonium* ad Cherveli & Isis seu *Use* confluentes fl. Londinio in Occasum 50. mill. distat p. *Abnedus* Saxonum Rex dicitur hîc Academiam instituisse, anno C. 872. habet collegia xvi.

c *Cantabrigia* Londinio abest in Boream 45. mill. Collegium hic instituit *Barfomus* Eliensis Episcopus anno Christi 1274. Scholam publicam antea constituerat ibidem *Sigebertus Eastanglorum* Rex anno C. 637. Hodie xiv. habet collegia. Hinc Britannia viros dedit celebres: præter *Lanfrancum* & *Anselmum* Cantuarienses Episcopos, Venerabilem *Bedam*, *Alexandrum ab Ales*, *Nicolaum de Lyra*, *Guilielmum Ocam*, *Bartholomeum Anglicum*, *Edoardum Hottonum*, *Thomam Merum*, &c.

d *Arx Hamptoncourt* est ad Tamesin splendidissima, à *Thoma Volseio Cardinali* condita; palatium plane regium.

e *Windsoria* ad eundem est fluvium, in quo convenire solent quotannis, in die S. Georgii, equites Ordinis Garterii, *die Ritter des Hofenandes*.

f *Hull* quum portas clauderet regi suo Carolo I. ab ipso frustra oppugnata est; & hinc cœptum est bellum istud, ipsi regi & regno fatale.

g *Plymouth* Francisci Draci patria est. Cæterum Angliam in *Cambriam* & *Legriam* dividi, supra dictum est. Cambriæ provinciæ eodem loco memoratæ sunt. h *Legria* verò alia est superior, alia inferior. Superior descendit à finibus Scotiæ ad utrumque Angliæ æstuarium *the Washes* in mari Germanico, & Sabrinæ fluvium in mari Hybernico. Ejus provinciæ sunt 1. *Northumbria*, in qua i *Barwik ad Teisse fl.* & k *Neucastel*. 2. *Cumberlandia* vel *Cumbria*, in qua l *Carlile*. Inter has duas provincias intercurrit murus supra dictus, incipit à *Carlile*, & desinit apud *Neucastel*. 3. m *Dunelmensis Episcopatus*, in quo *Dunelmum*. 4. *Westmorlandia*, in qua n *Apelby*, & o *Kandale* lanificio celebris. 5. p *Lancastria*, in qua *Lancaster*. 6. q *Cestria*, in qua *Chester*, sive r *Westchester*. 7. *Salopia*, in qua s *Schrewsbury*. 8. *Eboracum*, in quo *Yorck*. 9. t *Lincolnia*, ubi *Lincolne*. 10. v *Nottinghamia*, in quo *Nottingham*. 11. x *Darbia*, ubi *Darby*. 12. y *Staffordia*, in qua *Stafford*. 13. z *Leicestria*, in qua *Leicester*. 14. *Rutlandia*. 15. a *Warvicum*, ubi *Warwicke*. 16. *Wigornia*, seu *Worcestershire*, ubi *Worcester*. b *Inferior Legria* in Oceanum Britannicum procurrit, ejus provinciæ sunt 1. *Nortfolcia*. 2. *Suffolcia*. 3. *Essexia*.

T

Southamptonia. b *Oxonium*. c *Cantabrigia*. d *Hamptoncourt*. e *Windsoria*. f *Hull*. g *Plymouth*. h *Legria superioris Provinciæ*. i *Barwick*. k *Neucastel*. l *Carlile*. m *Dunelmum*. n *Apelby*. o *Kandale*. p *Lancaster*. q *Chester*. r *Westchester*. s *Schrewsbury*. t *Lincoln*. v *Nottingham*. x *Darby*. y *Stafford*. z *Leicester*. a *Warwick*. b *Legria inferioris Provinciæ*.

Insulæ ad
Angliam.
Mona.
Menavia.
Anglesei.
Inf. Vædis.

IV. Insularum Anglico litori appositarum clariores sunt; ab Occasu *Mona*, nunc *Man*, incolis quondam validissima; & *Menavia* sive *Monapia*; nunc *Anglesei* Anglis; Wallis, *Mon*; à Meridie est *Vædis*, nunc *Wight*.

3. *Essexia*, in qua ^a Malden, olim Camolodunum ^q. 4. *Middelsexia*, in qua Londinium. 5. *Cantium*, vulgo ^b *Kent*, in qua Cantuaria seu Canterbury, Archiepiscopi sedes, Doveri &c. 6. *Surria*. 7. *Suthsæxia*. 8. ^c *Southamptonia*, in qua Southamton. 9. ^d *Dorcestria*, in qua Dorchester. 10. *Devonia*, in qua ^e Excester & ^f Pleymouth. 11. *Cornubia* seu *Cornwallia*, in qua celebris portus ^g Faulmouth. 12. *Somerssetus*, in quo ^h Bristolia, ⁱ Welles & ^k Bathe, ab aquarum calidarum scaruriginè appellata. 13. ^l *Wiltonia*, in qua Wilton. 14. *Berceria*, in qua ^m Windfore. 15. ⁿ *Glocestria*, in qua Glocester. 16. *Oxonium*, in qua Oxford. 17. ^o *Buckinghamia*, à *sagis*, *buchen* vel *boechen*; in qua Buckingham. 18. ^p *Hertfordia*, in qua Hertford. 19. ^q *Bedfordia*, in qua Bedford. 20. ^r *Northamptonia*, ubi Northampton, & castrum ^s Forteringhay, ubi de Maria Scotiæ regina Jacobi matre, Caroli I. avia, supplicium sumptum. 21. ^t *Hundingdonia*, ubi Hundingdon. 22. ^v *Cantabrigia*, ubi Cantabrigia. Atque hæc de *Lægria*. ^u *Anglesei* ^s, insula Walliæ oræ adjacet apud Bangorium opidum, adeo continenti vicina, ut quandoque recedentibus fluctibus absque navigio ad eam perveniatur. ^v *Vædis* insula est, in quam Rex Carolus I. è captivitate elapsus, indeque abreptus, Lon-

dinii capite truncatus est ^t. ^x *Garnefai*, itemque ^y *Jarfai* insulæ, quæ Gallico litori prætenduntur, Anglici juris sunt. In hanc ^v olim damnati relegabantur. ^x

H E K E L I I.

^o *Saxonice* dicitur Burghstoun, i. e. Locus illustris. Ad aspectum enim tum publicis, tum privatis ædificiis ita pulchra est, ut nomini respondeat.

^p Urbs est egregia, salubris & amœna.

^q *Antonino* corruptè *Cambodunum* est. *Ptolemæo* Καμβόδουνον, *Camulodunum*, & *Plinio* *Camalodunon* audit. *Talbotus* hodiè *Westcestre* nominari putat; Sicuti *Hufredus Lhuydus* olim *Culcestre*.

^r *Cambdeno* dicitur *Clovecester*, *Saxonibus* *Gleaucester*, vulgo *Latino* CLOVERNIA; *Antonino* verò *Clevum*, s. *Glevum*. Antiqua sanè Urbs est, ac à *Romanis* condita, à qua tertius *Angliæ* Regis Filius DUX GLOCESTRÆ, seu GLOCESTRENSIS, dicitur.

^s Olim *Druidum* Sedes antiqua.

^t Posita est in Oceanò *Britannicò*, ac modicò intervallò à Continente *Britanniæ* distat.

^v Quæ *Antonino* dicitur *Cæsarca*.

^x Inter has interjacet *SERKE*, modica Insula, rupium præcipitiis circumvallata.

^a Malden. ^b Kent. Canterbury. ^c Southampton. ^d Dorchester. ^e Excester. ^f Pleymouth. ^g Faulmouth. ^h Bristol. ⁱ Welles. ^k Bathe. ^l Wilton. ^m Windfor. ⁿ Glocester. ^o Buckingham. ^p Hertford. ^q Bedford. ^r Northampton. ^s Forteringhay. ^t Hundingthon. ^v Cantabrigia. ^x *Garnefai*. ^y *Jarfai*.

C A P. XXIV.

D E S C O T I A.

I.

Scotia lon-
gitudò & la-
titudò.

Scotiæ longitudo est à Meridie in Septemtriones, id est, à promontorio, quod accolis *The Mule*, of *Galloway*, qua *Hyberniæ* spectat, ad promontorium *Dunsbyheat*, quod ab *Orcadibus* Insulis conspicitur, mill. German. LXX. latitudo ab Occasu in Ortum, hoc est, à Novantum promontorio, nunc *Ardermouth* heatum, prope *Mulam* insulam, ad promontorium *Buchananum*, vulgo *Buquubammes*, milliaria L. Regio, ut solo, sic incolis bifariam di-

vifa est. Quippe ^a *Grampius Mons*, nunc ^a *Gransbain* ^b, ab oc- Grampius
mons.
casu in ortum tendens mediam secat.

II. Qui meridionalem partem habitant, cultiores numerosio- Mores Sco-
torum.
resque, lingua propemodum ac moribus utuntur Anglicis. Septem-
trionales, hominum genus asperum, ferum ac sylvestre, sermo-
ne, habitu, moribusque Hybernicis vivunt. β

III. Ur-

BUNONIS.

^a *Mons Grampius* c Scotiam dividit in partem
Septentrionalem & Meridionalem. ^a *Septentrio-*
nalis Scotiæ provinciæ sunt 1. *Strathavernia*, id est,
vallis Naverniæ. In qua aliquot castra versus
Orcades. 2. *Cathnesia* seu *Canthnes*, in qua pro-
montorium Duneste & Girnego; Item Catnes
& Ackyrgill castella ad mare. 3. *Sutherlandia*,
in qua *Dorno* & *Clyne* opida maritima. Hic sunt
montes candidi marmoris. 4. *Rossia*, in qua
Tayn, ad fl. Tayn, Tarbart. 5. *Moravia* vul-
go *Muray*, ubi Elgin, Spyne, Nessum &c.
6. *Loquhabria*, in qua Kyntail. 7. *Abrenetha*,
nunc *Strahdee*, in qua Aberdonium, Academia.
8. *Angusia*, in qua Brechin & Dundee. ^b *Meri-*
dionalis Scotiæ provinciæ sunt 1. *Perthia*, in qua
Dunchel. 2. *Fifa*, ubi Fanum S. Andreæ, Cu-
prum & Abrenethium. 3. *Strivilingia*, in qua
Sterlingium, ubi comitia d celebrantur, & re-
gii solebant educari liberi, & Doublain. 4. *Cu-*
ninchamia, in qua Yrwen & Ayr. 5. *Clidesdalia*,
in qua Glasquo, Lanryck & Hamilton. 6. *Gal-*
lovidia, in qua promontorium Galloway. 7. *Lau-*
donia e, in qua Dunbar & Edenburgum,
urbs f inter montes, ut Praga in Bohemia, si-
ca g; in editiori monte est castrum puellarum,
in quo prisorum Scotiæ regum & nobilium fi-
lie manuariis artibus discendis arctè quondam
asservabantur. 8. *Marcia* seu *Marchia* h, in qua
Bervicum maritimum opidum, Howyn, Kel-
to &c. ^c *Universa Scotiæ* frigidior est, frigus ta-
men vaporibus, qui ex paludibus, & æstuariis
urgunt, infringitur & debilitatur. Nobile fert
ordeum, ex quo cerevisia coquitur, paris cum
ino acrimoniæ. Lupos Scotia habet ferocissi-
mos; qui, nisi à canibus generosis reprimeren-
tur, universam regionem redderent vastam.
Cervorum tantam ibidem reperiri tradunt mul-
titudinem, ut in una venatione publica 1000.
& 1500. capiantur & jugulentur. Mus major
non reperitur in Scotiæ, ac aliunde importatus
moritur. In Sylva Caledonia i sunt boves syl-
vestres candidi, leonum instar jubati k. Isti
verbam, quam homo tractavit aut calcavit,

non attingunt, nec comedunt l. Dat Scotia
ferrum, plumbum, sulphur, argentum m,
lazurum, lanam bonæ notæ; itemque electrum
sive succinum n. Lacus & fluvius *Nessa* reliquis
aquis hîc frigore concretescentibus nunquam con-
gelatur. In *Leigovia* provincia lacus maximus,
vulgo *Lomond* o, sine vento sic plerumque intum-
escit & agitur, ut audacissimos terreat pisca-
tores: pisces, qui in eo sunt, carent pinnis p:
Insulaque ibidem est, pecori pascendo sufficiens,
quæ ventis agitata circumfertur. *Hector Boethius*.
β Septentrionales & Montani Scoti sermone
utuntur Hibernorum. Carnibus semicoctis,
quod iis plus succi inesse putant, delectantur
Scoti pariter ac Angli.

HEKELII.

^a *Scotorum* linguâ.
^b S. *Granzebain*, i. e. *Mons incurvus*.
^c Olim *Pictorum Scotorumque* terminus, isque
à *Tacitò* in *Vitâ Agricolæ* celebratus.
^d S. Regni *Dixeta*.
^e Vulgò *Lauden*, montuosa quidem & sine
arboribus Regio; tamen singulari humanitatis
cultu laudata.
^f Et *Sedes regia*.
^g Vulgò *Edenborrou*, quod idem planè, ac
Castrum alatum significat. Ideoque *Ptolemæo*
CASTRUM ALATUM idem, ac *Edenborrou*,
esse *Camdenus* rectè censuit.
^h Vulgò *Merch*, h. e. *Angliæ & Scotiæ* ter-
minus.
ⁱ Quæ *Lucio Floro* dicitur *Saltus Caledonius*.
^k Et quidem adeò feroces, ut domari ne-
queant.
^l *Contra* in *Cariellâ* Regione Boves ingentis
magnitudinis sunt, quorum caro tenera, sua-
visque esui est, cæterum pingue nunquam con-
crecit, sed olei liquidi initar semper fluens.
^m Argentum vivum, Cuprum.
ⁿ Inter *Craufordie* tesqua *Aurifodina* olim,
Maginò teste, est reperta, è quâ *Surum* sine
ullò labore eruebatur, & fortè adhuc simili
modò eruitur. Sunt in eodem locò etiam Gem-
mæ

T 2

^a Scotiæ Septentrionalis provinciæ. ^b Meridionalis Scotiæ provinciæ. ^c Soli Scotici natura.

Edenburghum.
Archiepiscopatus.
Academia.

Insulæ ad Scotiam.
Hebrides.
Orcales.
Acmodæ.
Thule.

III. Urbium clarissima est *Edenburghum*, vulgò *Edimbrow*; regni caput sedesque Regia: *Glasco* & *S. Andreas*, Archiepiscopatus sunt insignes, quibus suppositi Episcopatus XIII. *Academia* illustris est *S. Andreae*, & *Aberdonium*, vulgò *Aberdon* & *Aberdain*, haud ita nobilis, at portus celebris. ^q ^r

IV. Insularum ad Scotiam clarissimæ sunt versus Occasum, ^r *Hebrides* x x x. ampliùs numero: ad Septemtrionem ^d *Orcales*, nunc *Theiles of Orknay*, x L. ampliùs numero: longiùs distitæ versus Septemtrionem, v I I. *Acmodæ*, nunc *Farre*. Ultima Britannicarum erat *Thule*, nunc *Yslandt*: de qua postea suo loco.

C A P.

mæ quædam, præsertim *Gagates*, quæ in aquis ardet, ac oleò extinguitur.

^o *S. Loumond*.

^p Sunt tamen esui humano suaves.

B U N O N I S.

^r *Hebrides* in mari Caledonio, etiam *Hebuse* & *Sebuse*, Bedæ *Mevania* dictæ, aliis sunt numero 44. præcipuè *Levissa*, *Eusta*, *Skye*, *Mulla*, *lla* & *Jona*.

^d *Orcadum*, quæ vulgò etiam *Schetland*, caput est *Pomona*, vulgò *Mainland*, in qua Kirkwall. Nulla in *Orcadibus* invenitur arbor, neque solum fert triticum; quum tamen reliquarum frugum ibi magna sit copia. Nec serpentes aut venenata in insulis istis sunt animalcula ^r. Incolæ licet sint bibacissimi; nullus tamen ex iis visus est ebrius, stolidus aut demens *f. Hektor Boethius*. Circa insulas illas Hollandi quotannis ingentem halem copiam piscantur, quæ deinde per universam devehuntur Europam. Ad insulam *Fare*, vulgò *Faire*, volucres passere haud multo majores tanta celeritate per mare decurrunt, ut non videantur pedes aquis ringere. Id quum vident nautæ, mox venturam tempestatem colligunt. *Hoierus in epist.*

H E K E L I I.

^q Nonnulli tradunt, etiam *Glasguensem* Urbem ob studium esse celebrem.

^r Contrà Lepores, Cuniculi, Grues & Cygni hæc insulæ, ex quibus Incolæ emolumentum non leve trahunt.

^f Medicinam omnem negligunt, quia ut plurimum longævam & sanam ob aëris miram temperiem ducunt vitam.

R E I S K I I.

ⁱ ^a Scotia portentosas regum antiquorum suarque gentis origines jactat, quas Buchananus Lib. I. 11. accuratissime refellit, ac jure affirmari posse statuit, omnes nationes è Gallis, Germania & Hispanis in hanc Insulam commigrasse. Hæc sententia quam vero congruat, historici, mores, linguæ, voces, ac instituta plurima contestantur. Nomen Scotiæ Pictis penitus deletis ex A. 939. invaluit; ^b prisca regum familia post A. 1280. extincta, Stuartorum progenies A. 1370. regnum renuit, hodieque tenet in Maria Jacobi regis exulantis filia, & rege Wilhelmo Arauf. principe hujus marito. Ultimam regum Scottorum familiam docet inscriptio castri munitissimi Sterlingæ publica, quam Jacobus VI. aliquandiu ibi commoratus regio sacello addidit: *J. R. Nobis hæc invicta miserunt centum Sex Proavi A. 1617*. Castrum enim illud durante CVI. regum imperio creditur inexpugnabile, quod Monckius bello exorto Parlamentario expugnavit. ^c Non dicam hæc de stupendo edificio, quod ex lapidibus sine calce junctis conditum Scoti ostentant; nec de anseribus aut anatibus marinis (*Bernacles*) quos alii è conchis, alii ex ovis avium depositis generari volunt; neque de lithanthracibus aut carbone fossili, neque de harengis & immensa horum copia; neque de salmonibus frequentissimis; neque de insulis d Schetlandicis, vel Hetlandicis, quas Orcales vocant; nec de Hebridibus aut Hebudis (Scot. Western Iles) quarum una Sodora episcopum habet; neque de Sullingis e (the Sorling.) quæ Cassiterides veterum purantur, plus minus 145. stanni, plumbi, animalium, præsertim avium & graminis feraces.

B U N O

^a Reges Scotiæ vetusti, ^b Regum Scotticorum familia, ^c Memorabilia Scotica; d Schetland. e Sorlings.

C A P. XXV.

D E H Y B E R N I A .

I.

HActenus de Albione Britannicarum Insularum maxima; item de minoribus Britannicis insulis: at secunda magnitudine est in Occasum sita *Hybernia*; *Iverna*, & *Ferna* quibusdam appellata: ^{Hyberniaz nomen.} nomine inibi nato: quum incolæ hodieque *Eryn* vocitent, Angli verò *Yrlandt*. De Natura hujus insulæ, incolarumque ingenio, ^{Natura soli.} etiam nunc verum manet, quod tot retro seculis Pomponius Mela tradidit: *Adeo luxuriosam herbis, non latis modo, sed etiam dulcibus, ut se exigua parte diei pecora impleant, & nisi pabulo prohibeantur, diutius pasta dissiliant: Cultores ejus inconditos esse, & omnium* ^{Incolæ.} *virtutum ignaros, magis quàm aliàs gentes.* Hæc Mela; Cæterum, cælo est miti, clementi ac fereno, terra nullum animal venenosum alit, nec patitur. *Longitudo* ejus maxima porrigitur mill. ^{Longitudo.} German. LX. *Latitudo* autem mill. Germ. XXX. "

B U N O N I S.

^a Humidior est Hybernia fontibus fere ubique rigua; lini lanæque ferax. Sermone utuntur Hyberni eodem, quo Scoti montani. ^a Ex quo vero Angli Colonias in Hyberniam misere, eorum lingua quoque eò est delata: unde plerique nobiles utramque callent linguam. Carnibus delectantur Hyberni omnes, cibosque capiunt miro silentio. Mater filium non nutrit, sed eum committit nutrici aut nutricio, qui pari observantia cum parentibus coluntur. Alumno ægrotante ex distris etiam & longinquis insulæ oris accurrit nutricius. Magis se diligunt, qui nulla tenentur cognatione, quam fratres, affines & sanguine juncti. Vestimentis utuntur versicoloribus: flavum tamen colorem plurimi faciunt; unde, quibus capilli sunt flavi, comam nutriunt, eaque superbiunt. Matrimonium mature ineunt, & virgines adeo festinantur, ut quandoque decimo anno nubant. Præter furandi artem fere nullam excolunt *Hyberni*. Domo mane exeuntes furta seu Deo commendant, optantque incidere in divitem, quem spoliare possint. Quod tamen de exteris intelligendum; nam furta inter suos commissa puniunt. Morituris adsunt præficæ, quæ animam morientis retineant. Postquam expiravit, tota domus ejus ejulatu & planctu repletur. Ex defuncti bonis plurimum aufert, qui potentior est, & patruus

II. Qui

nepotes suos paterna hæreditate sæpe fraudat ^a. Quatuor iis sunt militum genera: primum est *equitum*: Secundum *militum statariorum*, *Geleglasii* vulgo vocati, qui jurant, se pugnam nunquam detrectaturos: Tertium *levis armaturæ*, qui nominantur *Karni*: Quartum est *Cursorum*, *Delinios* appellant. Vox militaris iis est *Pharo*, *Pharo*.

H E K E L I I.

^a Sunt præterea superstitionis Gentes, inter quas multæ magæ & fatidicæ Mulieres reperiuntur, quæ ad omnia mala incantationes efficaces habent, ad quas quisque pro mali ratione accedit.

R E I S K I I.

¹ ^b Hybernia pro duobus incolarum generibus, quæ fovet, duplex ipsa traditur: *una sylvestris*, quæ indigenas crudos agrestesque alit; *altera polita*, quæ Anglo-Hibernos advenas complectitur. Huc enim coloniæ Anglorum crebrius ex A. 1172. deductæ, simul ac reges Anglici insulam domuerunt: Hanc enim adhuc regni titulo auctam (qui Paulo III. Papæ. A. 1553. debetur) subditis rebellibus Gallicisque præsidis ereptam, Wilhelmus rex hodieque tenet, Prorege imposito. Nunc igitur Hibernis Pontificiis incolis plerisque aut cæsis, aut alio dimissis abductisque horum reliquæ sylvestrem & montanam occupant: Huc enim A. 1641. dudum rejecti post stragem Protestantium ibi editam, sub Jacobo rege ultimo nimis invaluerunt.

T 3

Nunc

^a Hybernorum mores. ^b Hybernia duplex,

Incolæ.

Provinciæ
Langinia.

Mononia.

Connacia.
Hultonia.Comitatus
& opida.

II. Qui populi primi eam incoluerint, parum constat, nisi quod Celtici cum reliquis Britannis fuerint generis. *Brigantes*, *Cauci*, *Manapii*, quos in eâ Ptolemæus memorat, mirum, ni ex Gallia, Britannia, Germania, huc trajecerint. Dividitur hodiè in quatuor potissimum regiones. β *Langinia*, vulgò *Lenquester*, in Orientem spectans, ut Angliæ propior, ita cultior. Haud multum absimilis huic γ *Mononia*, vulgò *Mounster*, qua Galliæ in Meridiem obtenditur. Asperiores δ *Connacia*, *Connacht*, & *Hultonia*, *Quunster*; hæc in Septemtrionem, illa in Occasum, vergentes.

III. *Comitatus* per totum regnum sunt xxxiii. *Opidula* rectius, quam urbes, Hybernos incolere dixeris. Regni caput est *Armagh*: Secunda ab hac *Dublyn*, opidum munitissimum, sedes præfecti, quem huc cum titulo Vice regis mittit Rex Angliæ: sedes item Archiepiscopi, ut & *Armagh*, & *Cashyl*. His subjecti sunt Episcopi xii. *Arglas* celebris est portus; *Academiam* sustinet prædictum Dublinum. ζ Atque hæc breviter de Insulis Britannicis, nunc tempus est in Continentem reverti: ac primo loco de Germaniâ.

Nunc terra ea bello proximo exhausta, castris, portibus, & paucis urbibus coëreter, nec plane tamen hominum factioforum vacua. De lignis Hybernicis, quæ nec vermem nec cariem admittunt, de animalibus venenatis, quibus tota regio caret, de singularibus naturæ donis, & anseribus ex ligno putri, ad oram maritimam natis (quos *Macrenses* nominant) de antro *S. Patricii*, hujusque Purgatorio, quod vocant, Hybernico, & urbibus paucis dicere quid attinebit?

B U N O N I S.

β In *a Langinia* sive *Langenia* *b* est Dublinum; habet 10. Comitatus. *c*

γ In *Mononia* seu *Momoniam* *d*, sunt *Watenfort*, *Corcagia* in lacu sita, & *Cashyl* seu *Cashylia* Archiepiscopatum, & *Lymericum* opidum; habet 7. comitatus *e*. In *Momoniam* fons est, cujus aquis, si quis capillos tingit, statim redduntur Cani. *Cambdenus*.

δ *Connacia* sive *Connacia* habet *Leitrimunum*, *Meynum*; & 6. Comitatus *f*.

ϵ In *Hultonia* sive *Ulonia* est regni metropolis *Armacana*, cujus Archiepiscopus primas fuit Hyberniæ. Quinam his addunt alii partem, *Mediam Hyberniam*, in qua sunt *Laberus*, sive *Cillair* *g*, & *Drochza*.

ζ *b* Quinam olim Hybernis imperarint, non habemus compertum. Paulò ante tempora Caroli M. Normanni insula illa perhibentur potiti. His per indigenas ejectis successere Ostmanni, qui

in quatuor regna Hyberniam sunt partiti. Sed *Rotheyicus Connacie* Rex totius insulæ imperium consequutus est. Verum *Dermicius* ab illo ejectus Anglorum imploravit auxilium, iisque viam & aditum ad Hyberniam occupandam aperuit, per socerum suum *Penbrokia* Comitum in regnum restitutus. Postea *Henricus II.* in Hyberniam transiit, in quem *Rothericus* & ordines Jus regni contulerunt; ex quo tempore Angliæ Reges dicti sunt *Domini Hyberniæ* usque ad *Henricum VIII.* qui in Hybernorum Comitibus seditionis quibusdam displiceret. Inde insula regitur per Proregem, qui antea *Custos* & *Conservator* Hyberniæ vocabatur.

H E K E L I I.

b *S. Lagenia* ab Incolis *Leighnigh* dicta.

c *Wexford* nempe, *Caterlogh*, *Kilkenny*, *Bublinensem*, *Kildariensem*, Comitatum Regis, Comitatum Regine, *Longford*, *Fernes* & *Wicklo*.

Aliàs *Langinia* fertilis est & terrâ frugiferâ, cœlò mitissimò, nec inclementibus Incolarum ingenis, quam quidem Ptolemæi tempore *Brigantes*, *Coriundi*, *Manapii*, *Cauci* & *Blani* inhabitârunt.

d Ab Incolis *Movum*, ab Anglis *Mounster* vocata.

e Sunt a. illi *Kerryensis*, *f. Kilkonensis*, *Limericensis*, *Corcagiensis*, *Trippariensis*, *f. Crucis*, *Waterfordiensis* & *Desmoutensis*.

f Quorum nomina sunt *Clavia*, *Leitrimme*, *Galliveta*, *Roscomm*, *Majo* & *Sligo*.

g Seu *Killair*.

a Hyberniæ Provinciæ. *b* Hyberni Angliæ Regibus obnoxii.

LIBER TERTIUS.

CAPUT I.

De veteri Germaniâ.

I.

GERMANIAM, quæ nunc terrarum cultu, urbium splendore, ædificiorumque magnificentiâ, cum Italia conferri, reliquis vero regionibus præferri possit, *terrâ infirmam, montibus asperam, cultu aspectuque tristem, in univèrsam sylvis horridam, aut paludibus fœdam, utrisque inviam*, veteres prodiderunt. In tantum res mutantur!

II. *Nomen Germanorum* unde deductum sit, varium inter autores est certamen. A Gallis id inventum, & *quinque* primo Germanorum nationibus, *Eburonibus, Condrusis, Segnis, Cæresis & Pamanis*, è Germania in Galliam transgressis, inditum, qui postea uno itidem fuere nomine *Tungri* dicti; ex Cæsaris, Taciti, Dionis, & aliorum scriptorum monumentis, clarum fit rimantibus. Id postmodum Gallorum Romanorumque usurpatione in univèrsam gentem Transrhenanam transiit. Ipsa gens suo sibi vocabulo semper appellata fuit *Teutisci*, vulgo *die Teutsche*, ab ipsius veri æternique Dei, rerum omnium conditoris, antiquissima pluribusque gentibus usurpatâ appellatione *Theuth*: ab hoc enim illi, & à primo mortalium *Manno*, id est *Adamo*, è terrâ condito, originem se ducere prædicarunt; ut latius infra dicitur. ^{Germanorum nomen.}

III. Ad *limites Germaniæ* quod attinet, vehementer errant illi, qui latius nunc, quàm olim, Germaniam patere, ex *Ptolemæi* ^{Germaniæ limites.}

Geo-

BUNONIS.

^a Quinque illi populi Rhenum transgressi, finibus illis, quos occuparunt, Gallos expulerunt, ab iisque victis & pulsis dicti sunt Germani, sumto ab re vocabulo. *Guerra* enim seu *Gerra* ut olim Celtis, ita hodiè Gallis significat bellum, & Germanis nonnullis pugnam aut tumultum. Hinc quoque natum videtur vocabulum *Gewebr*, quod omne genus armorum significat: item *eine Wehre*, id est, gladius *a*. Ex isto igitur vocabulo *Guerra* seu *Gerra* & *Gerraman* factum est

Gerreman seu *Verman*, id est, bellator. Multa enim vocabula hodiè scribuntur per *W*, quæ olim per *G* scribebantur. Gens vero ista nil nisi arma & bella tum spirabat: inditumque iis hoc nomen à Gallis, *Tacito seffe*, ob metum.

HEKELII.

^a *Andreas Helvigius* in *Origg. Diction. Germanicar.* p. 297. dicit. *VVebr* à *ferrò*, ex quò fit *ensis*, descendi, aut à *quiri*, quæ *Sabinorum* linguâ hastam significat.

HEKE

Geographia affirmant; maximè ii, qui duplo majorem faciunt. Secus mihi sententia est, qui dimidiò minorem censeo. *Elfatiam, Lotharingiam, Treviros, Luceburgenses, Brabantios, Juliacenses, dimidiam partem Gelriae, Hollandiae, omnem Zeelandiam, ac Flandriam* hodie accessisse, ajunt: ego accessisse nego; mansisse assevero. Quippe *Plinius* jam inde Germaniae limitem ad *Scaldim* fluvium protendit. Idemque simul & *Tacitus* ab usque *Sequanis* omnem Rheni citeriorem ripam Germanos accoluisse tradit. Apud *Cesarem* ipsi *Rhemi*, Belgica natio, ultro testati sunt. Belgas plerosque esse ortos à Germanis. Ex Gallia quidem uni *Helvetii*, ex Illyrico veteri *Vindelicia* & *Noricum*, quæ inter Alpes Danubiumque sitæ sunt regiones; item *Pannoniae superioris pars*, extra veteris Germaniae limites nomenque censitæ fuerunt. Verùm eis oppono quicquid est terrarum hodiè *Poloniae citra Vistulam* amnem, qui terminus olim Germaniae fuit; item *Bojobemum*: quarum regionum sermo apertè genus atque originem incolarum indicat: *Prussios* etiam atque *Livones*, quia Germanicâ linguâ utuntur, Germaniae accessisse illi censent: quum antiquitus *Venedi*, Sarmatica gens, incoluerit: ego & hos accessisse nuper, nego; mansisse à multis sæculis, ajo. Quippe *Aestios*, qui olim totam Livoniam ac Prussiam, omnemque ferè dextram ripam Vistulae latè patentem occuparunt, disertissimis verbis Germaniae ascribit *Tacitus*. Idem auctor, & *Plinius* regiones hodiè, *Norvagiam, Suediam ac Fennos*, & quidquid terrarum Oceano Septemtrionali, Moscoviaeque confiniis ambitur, Germaniae attribuunt. Quin etiam *Peucini*^b, alio nomine *Bastarnæ*^c dicti, à Vistulae fontibus olim ad Pontem usque Euxinum & Istri ostia extensi, Germani fuerunt, testibus iisdem Scriptoribus. ¹

IV. Ve-

HEKELII.

^b Πευκινῶν.
^c Βαστάρνων, sive Ἀτμοῖσι, *Atmoni* atque *Ziddres Sidones*.

REISKII.

¹ a Germaniae vocabulum recens & nuper additum fateretur *Tacitus* in libello de German. situ & moribus cap. 2. additque, ita nationis nomen non gentis evāuisse paulatim, ut omnes primum à viè re ob metum, mox à se ipsis invento nomine Germani vocarentur. Ergo vetus aliud idque à Celtis inditum videtur; novum hocce primo gentis, postea nationis integræ fuit, partim ab hosti-

bus, partim ab ipsis auctoribus domi repertum. Nam Gallico & Germanico tum prisco tum hodierno sermone *Guer* & *Gerwerr* bellum aut rixam significat; *Mann* virum aut hominem; Unde *Germanos* recte viros pugnaces aut bellicosos dixeris; à Teutone autem vel Tuifcone rege aut duce *Teutonico die Teutschen*. Hunc verum aeternumque Deum Auctor dum voluit, & agnitum quidem nostris majoribus Patrem, Filium Spiritumque S. Lib. I. Germ. antiq. c. 29. rationes attulit infirmas, quæ rem tantam minus conficiunt. Nugantur autem historici, quorquor ex Hebraicis, Græcis, aut Romanis originibus nomen & genus Germanicum derivant.

Limites

a Germaniae nomen novum.

IV. *Vetustissimi* igitur *Germaniæ termini* fuere, ab Occasu *Rhenus* amnis, & Oceanus Germanicus; à Septentrione Oceanus *Septentrionalis* five *Hyperboreus*; ab Ortu *Granvicus* & *Finnicus sinus*, mare *Suevicum*, five *sinus Codanus*, *Vistula* amnis & à fonte ejus linea ad *Sarmaticos montes ducta*, qui è Septentrione in Meridiem ad Danubii usque ripam protensi, ubi opidum nunc Hungariæ *Vacia*; dein à Meridie ipsum *Danubii flumen*. Postea vero portiones ei ex Gallia ad lævam Rheni ripam, & ex Sarmatia ad finum Codanum & dextram *Vistulæ* ripam accesserunt, ut dictum est.

Vetustissimi Germaniæ termini.

V. *Longitudo* ejus summa fuit à *Scritofinnia* promontorio, vulgo *Nortkyn*, quod in Oceanum Septentrionalem excurrit, ad Danubium usque mill. Germ. cccc. *Latitudo* vero maxima à Rheno nunc juxta *Basileam*, ad *Amodocam* usque paludem, quæ in confiniis *Ruffiæ*, *Lituania* ac *Podolia* sita est, mill. Germ. cc.

Germaniæ longitudo.

^a *Limites* porro *Germaniæ* pro statu temporum quam variant, dici brevissime vix potest. Alii certe fuerunt *veteres*, alique sunt *novi* & *adhuc hodierni*: *Veteres* illi longissime in septentrionem excurrerant, ut *Dania* & *Suecia* comprehendere, versus meridiem Danubio concluderentur: *Novi* ultra Danubium extensi, *Rhætiam* & *Vindeliciam* complexi per *Alpestria* juga patent, sed mari *Balthico* arctius circum-

scribuntur. Nec *vetus Germania*, in quantum *Rom. imperio* continebatur, iisdem circumscripta terminis erat; ne tum quidem cum *Francis* regibus subisset. Quid quod *fines Germaniæ* diversos in ipso *Germanico imperio* deprehendas, nunc productos longius, nunc iterum contractos. Quam hodieque per bellum, quod adhuc incumbit, *Gallicum præfixi German. limites* mutantur, experientia docet, perque annos id multos docuit.

^a *Limites* variarunt.

C A P. II.

*Divisio Veteris Germaniæ*¹, ac primùm de *Vindilis* & *Ingævonibus*.

I.

Genera Germanorum quinque à *Plinio* traduntur, *Vindili*, *Ingævones*, *Istavones*, *Hermiones*, & *Peucini*, qui & *Bastar-*

Vandalorum nationes fuisse Gothi.

nae.

REISKII.

¹ *Alia* fuit *divisio veteris Germaniæ* pro quinque *incolarum generibus*, aut *gentibus*; alia pro *statu imperii Rom.* ad *Rhenum* longius extensi: Illa è *Plinio* Lib. IV. c. 14. petita copiosius apud auctorem exponitur, ut tamen multis gentibus non parum dubii adhuc inhæreat: Hæc vero *Germaniam primam* five *superiorem*, & *secundam* five *inferiorem* continet, utramque in *notitia Imper. Rom.* satis expositam. *Nostri* vero, quam *Romani* *barbaram* vocarunt *patriæ libertatis*

studiosissima, *illam divisionem* nimium excedit, & longius patet latiusque. Hinc *gentes veteres* quas *Græci Geographi Romanique* commemorant, cum *posterioribus* & *hodiernis populis*, horumque *sedibus* comparare aut conciliare, hoc opus hoc labor est; Unde *novi auctores* inter sese multum dissident, & à *nostro Clüverio* hujusque *sensu* alii dudum recesserunt, hodieque recedunt vel ideo, quod inter *Græcos Romanosque* non plane conveniat. De *singulis Germanorum generibus* infra explicabitur: De *Chau-*

^a *Divisio* Germ. duplex.

cis

na. Vindili, etiam Vinili, & Vandili, Vandali Vandalii, & Vanduli Romanis Scriptoribus simul & Græcis dicti sunt. Horum nationes fuere, Gothones, qui & Gotones, Gutones, Guttbones, ac Gytbones, Gotbi, & Gotthi ^a auctoribus dicuntur; nunc Cassubiæ pars ad Vistulæ infimam partem, quæ propriè *Pomerellia* nunc dicitur: ubi nobis natale solum. *Carini* Pomeraniæ pars, in qua opida *Stolpe, Colberg, Corlin, Camin, Lemovii*, ea pars Pomeraniæ, in qua *Stetin, Usedom, Wolgast, Gripeswolda*. *Rugii* antiquitus, circa *Rege* flumen Pomeraniæ, & opidum *Regenwolde*, dein in insulam transgressi, qui etiam nunc *Rugia*, vulgo *Rügen* appellatur. *Vari-ni* ^b, in Meckelburgensi Ducatu, circa flumen & opidum *Warne*. *Angili* sive *Anglii*, reliqua Meckelburgensis agri pars, ad Lube-cam usque. *Eudoses, Suardones, Nuithones* pars Meckelburgen-sis agri. Pomeraniæ Marchiæque proxima, *Caviones*, pars Mar-chiæ, Dannebergensi Comitatu proxima. His contermini *Deu-ringi, & Rappin*. *Longobardi*, in Marchia media, vulgo nunc *Middelmark*, inter *Albim & Viadrum* amneis. Circa opida *Gra-bouw, Brandenborgh, Berlin, Brötzen*. *Semnonnes*, in portioni-bus Marchiæ, Misniæ, Lusatia, Silesiæ, atque Poloniæ, inter *Albim & Wartam* amnem in *Viadrum* defluentem. *Burgundio-nes*, in partibus Cassubiæ ac Poloniæ, inter *Gotones* ac *Semnonnes*. ^c

II. *Ingævonum populi* fuere isti: *Chauci*, qui & *Cauchi*, & *Cauci*;

Carini.

Lemovii.

Rugii.

Varini.

Anglii.

Eudoses.

Suardones.

Nuithones.

Caviones.

Deuringi.

Longobardi.

Semnonnes.

Burgundio-nes.

Ingævonum
populi fuere
Chauci.

cis copiosissime in antiqta Germ. Lib. III. c. 46. itemque ex Concringio & hujus de Helmstadio conjecturis cap. 2. sub finem additur.

B U N O N I S.

^a *a Vandali* fuerunt Germani, quos multi eum Venedis pro una habent gente: quum Venedorum gens Slavica sit, quos Germanice dicimus *die VVenden*; illos vero *die VVandalier*.

^b *Rhenanus* ^b *Ingævones* dictos putat, quasi *Vigewones*, à *Wych* *sonus* & *Wonen*, quasi *VVichwoner*; in *sinu* habitantes *d*. At *Tacitus* ita dictos scribit à *Manni* filio. Omnia vero antiquarum gentium nomina ad originem velle reducere, furoris potius quam ingenii esse videtur.

^c *Exigua* regio est, quam *Cluverius* heic & in *Germania* sua *Antiqua* tribuit *Chaucis* *e*. Qui tamen, ut *Tacitus* scribit: *c* *Immensum* terrarum spatium non tantum tenent, sed *c* *implent*: *populus* inter *Germanos* nobilissimus; quique *magnitudinem* suam *malit* *justitia* *veri* *c*. *Divisi* fuerunt, *Plinio* & *Ptolemæo* testibus, in *Majores* & *Minores*.

Huic vero collocantur *Chauci* *Minores* à *Frisiis* ad *Amisiam* amnem, usque ad *Visurgim*: ac inde *Majores* ad *Albim* usque flumen. Ad Occidentem igitur *Chaucorum* terminus fuit *Oceani* pars: à *Septemtrionibus* terminabantur *Albi* flumine: ad *Meridiem* à *Frisiis* inceperunt, & defierunt in *Catis*. Ex his terris *Minores* *Chauci* tenuerunt, quæ hodiè *Frisia Orientalis*, *Oldenburgensis*, *Delmenhorstiana*, *Difholdensis*, *Hojensis* & pars *Mindensis* *Episcopatus* *Septemtrionalis*. At *Majores* *Chauci*, haud dubie ex modo virium, quibus istis fuerunt *majores*, ita dicti, possederunt omnem illum terrarum tractum, qui trans *Visurgim* est ab *Oceano* & *Albi* flumine ad *Melibocum* & *Semauam* *Silvam*, quæ *Germanis* *der Hartz*; quibus locis hodiè *Ducatus* *Brunswicensis*, *Lüneburgensis* & *Bremensis*.

H E K E L I I.

^a *Immo* & *Polonci*, quos *Ruthenorum* lingua *rapaces* & *spoliatores* interpretatur.

^b *Plinio*

^a *Vandali* & *Venedi*. ^b *Ingævones*. ^c *Chaucorum* *sedes*.

Cauci; inter Amesiæ Albisque ostia utramque accoluerunt Visurgis ripam supra Bremam usque opidum; deinde usque Mindam, qua Chattis jungebantur. Qui apud Tacitum *Fosi*: reliquis auctoribus *Saxones* appellantur: horum tota fuit Holsatia ad Cimbricam usque peninsulam. Postea omnem oram maritimam occuparunt ab Albi ad Rheni usque ostia: unde cum Anglis in Britanniam insulam abierunt. *Cimbri* omnem eam tenuerunt peninsulam, quam nunc antiqui nominis itidem gens incolit Jutæ. *Teutoni* Danicas incoluerunt insulas; quarum maxima vulgo *Zeelandt*, Melæ dicitur *Codanonia*, nempe à gente Teutonorum, qui variantibus dialectis jam tunc dicebantur *Dani*, *Godani* & *Codani*: unde totum hoc mare etiam dicitur *Codanus sinus* eidem Melæ ac Plinio, quod Tacito *Mare Suevicum*, quia utrumque Suevi accoluerunt, ut mox ostendam. Regiones trans dictum mare, quæ nunc sub Norvegiæ ac Suediæ Finniæque maximè nominibus veniunt, immensas Germaniæ insulas esse falso crediderunt veteres, quum verius sint peninsulæ. Harum maximam, quæ Norvegiæ Suediæque regna continet, à proxima gente quidam dixerunt *Scandiam* & *Scandinaviam* f: alii à freto, quod est inter Danicas insulas, vulgari vocabulo *Belt*, *Baltiam*: quod vocabulum postea corruperunt in *Basliam*. Altera peninsula, vulgo nunc *Finland*, Plinio dicitur *Finingia*. In Scandia populi *Scandii*, sive *Scanii*: vulgo nunc *Scanen*, unde toti peninsulæ nomen. His contermini fuere *Hilleviones* s, nunc *Holland*. Ultra utrosque incoluerunt *Sitones* h, nunc *Norvegi*, vulgo *Norige*, & *Norge*: quorum terra jam antiquissimis Græcorum autoribus dicta *Nerigon*. Ultra hos sunt *Marchiosinni*, vulgo *Marchfennen*. His continuantur *Scritofinni*, vulgo *Scritfennen*; extremi

Fosi iidem qui Saxones

Cimbri. Teutoni.

Scandia.

Finingia.

Hilleviones.

Nerigon.

Marchiosinni.

Scritofinni.

versus

b Plinio VARRINI.
c Procopius Lib. 4. Gothor. & Camdenus in Britannia dicunt, ANGILOS, s. Ἄγγιλος esse gentem, Britanniam Insulam inhabitantem.
d Seu Sinum Maris accolentes.
e Χαίονες s. Chaycis, sicuti à Claudiano Lib. 1. de Laudib. Sulicon. v. 225. Poëtice dicuntur.

num pertinet k. Transalbinos vero Saxones ejusdem cum Cisalbinis fuisse civitatis, ex simili idiomate, institutis vitæque genere colligitur.

HEKELII.

f Malè verò Scanziam, Galgaviam & Gangaviam.
g S. Tacito Hellufii, Ptolemæo Æluones & Ammiano Marcellino Heilli.
h Quos Ganipotes nonnullis vocari *Althamerus* tradit, deque his *Saxonem Grammaticum* scripsisse scribit.
i *Cheruscis* conterminos.
k *Althamerus FOSOS Dietmarsos* esse existimat.

BUNONIS.

d a Saxones i corrupto vocabulo *Fosos* scribi apud Tacitum, conjectura Cluverius colligit. Serum non exigua illa Fosorum gens Saxonum nomine appellata fuit; sed ad universam illam magnam Chaucorum gentem nomen Saxo-

V 2

BUNO-

a Fosi & Saxones.

Rutubæ promont.
Lappiones.
Sueones.
Gutz.

versus Septemtriones apud promontorium, *Rutubæ* Plinio, vulgo nunc *Noortkijn*. His proximi sunt versus Orientem *Lappiones*, sive *Lappii*, vulgo *Lappen*: infra hos versus Meridiem sunt *Suiones*, sive *Sueones*, nunc *Suedi*, vulgo *Sweden*. Infra hos *Gutæ* sive *Guti*, quorum regio nunc vulgo *Gutlandt*. Hi falso vulgo appellantur *Gothi*, & regio eorum *Gothia*: quum hi fuerint iidem & *Gothones* ad *Vistulæ* ostia: ut supra dictum. Sed hic jam est antiquus scriptorum error: unde ridiculæ illæ *Jornandi* fabulæ de *Gothorum* origine. *Finni* *Ptolemæo*, *Tacito* dicuntur *Fenni*, quod nomen hodieque servant, variatis dialectis vulgo *Fennen* & *Finnen* dicti.

C A P. III.

De *Istævonibus*, *Hermionibus*, atque *Bastarnis*, item *Suevia*, & veterum Germanorum habitacionibus.

I.

Istævones.

JAM vero Rheno proximi erant *Istævones*: horum nationes fuere *Frisii*, *Bructeri*, *Angrivarii*, *Chamavi*, *Ansbarii*, *Dulgibini*, *Chassuarii*, *Marsi*, *Tubantes*, *Marsaci*, *Sicambri*, *Ubii*, & qui in horum postea agros successerunt, *Usipii*, *Tencteri*, *Juthones*, *Mattiaci*; prætereaque antiquissimis temporibus *Marcomanni*, *Harudes* & *Sedusii*: qui tres populi postmodum in *Bojohæmanni* inter *Hermiones* sedes locarunt. Ex his omnibus *Frisii*, *Marsaci* & *Bructeri* quo situ fuerint, jam ante in xvii. inferioris Germaniæ Provinciarum descriptione dictum est. Sed *Bructeri* postea inter superiorem *Luppia* amnis partem & *Agrippinensem* Coloniam coluerunt. *Marsi*, antequam *Drusiana* fossa, quæ est in *Gelria*, inter *Arnhemum* & *Dusburgium*, facta est, superiorem *Velaviam* & *Zutphaniensis* Comitatus partem, quæ opida sunt *Dotechum*, *Grolle* & *Bredesfort*, incoluerunt. Fossa autem facta, pars eorum intra *Rheni* divortia inclusi novum vocabulum *Marsacorum*, sive

Frisii, Marsaci, Bructeri.

Marsi.
Fossa Drusiana.

B U N O N I S.

^a Fossa illa *Drusiana* viii. millia passuum inter vicum *Heeloert* & opidum *Doesburg*, à *Druso* acta est; ut *Classem* hac cum exercitu ex superiori *Rheni* parte in lacum *Flevum* & Oceanum deduceret, *Frisios* petiituros & *Chaucos*. Sunt autem tres *Rheni* alvei, *Isala*, *Vahais*, & *medius Rhenus* b.

H E K E L I I.

^a Sive *Brockmelandii* ut scribit, *Cornelius Kempius*, s. ut alii volunt, *Bornethuarii*.
^b *Isalam* autem aquas suas olim non commisit *Rheni*, ex *Orieli* multisque *Tab. Geograph.* est discendum; cum *Fontem* & *Nomen* adhuc habeat in Regione *Westfalia* inter *Scheerenbeck* & *Ransfordorp* Oppida, quæ descendens ver-

sive *Marfattorum*, assumserunt; de quibus supra: pars autem veteri nomine servato in interiora concesserunt, inter Amisiam & Luppianam amneis, opidumque *Dulmen*. *Angrivarii*, Bructeris Angrivarii. proximi, primum inter Amisiam & Visurgim amneis, qua est opidum *Minden*, coluerunt: *Chamavi* ^c verò, supra hos inter Amisiam & Loam flumen, quod Amisiam paullo supra Emdam miscetur. Chamavi. Postea verò utraque gens Bructeris expulsis agros eorum occuparunt: Chamavi versus Occidentem; Angrivarii versus Septemtriones. Hinc *Dulgibini* ^d tenuerunt inter opidum Paterbornam & Visurgim, qua *Flotow* ei opidum appositum. In his *Quintilius Varus*, cum tribus legionibus, cæsus ab Arminio Cheruscorum duce, inter opida *Dietmelle* & *Horn*. His proximi versus Meridiem fuere *Chasuarii*, qui & *Chattuarii* ^e, inter Paterbornam & Visurgim, Casuarii sive Chattuarii. qua ei opidum *Huxter* impositum; pars quondam fuere *Chattorum* ^f. At *Ansfibarii* tenuerunt inter Visurgim & lacum *Dommel*, Ansfibarii. apud quem opidum *Diepholt*. *Tubantum* varia semper fuit sedes, ad superiorem Amisiam partem. *Sicambri* Rheno ripam tenuerunt à Colonia Agrippinensi ad Rheno usque divortium; ab Oriente verò usque ad Chattos, circa fontes Luppianæ, & opidum *Medebach*; postea à Tiberio in Galliam transportati, ubi inter Mosam & Rhenum *Gugerni* dicti: horum agri portiones deinde tenuerunt in Rheno ripa *Uspii*, sive *Uspetes*, & *Tentheris*: hi apud Coloniam, illi ad Rheno divortia. *Ubi* in Germaniam Rheno Moenique dextras ripas tenere, ad Coloniam usque, ab Oriente Chattis contermini. Horum agros Chattorum postea partes, occuparunt *Juhones* & *Mattiaci*. Juhones. Mattiaci. Horum fuit superior ripa & Nassoviensis Comitatus, cum Wetteravia & Hassiam parte, qua *Marpurgium* nunc est, quondam *Mattium* dictum ^h, unde genti nomen; illi inferiora tenere, cum Westwaldia. *Marcmanni*, antequam cum Sedusiis & Harudibus Marcmanhi. in Bojohæmum migrarent, fines habuere inter Rhenum, Danubium, Cocharum, & Nicrum, amneis. *Sedusi* ⁱ inter Cocharum, Sedusii.

Ni-

sus *Dotechemum*, dictum *Duisburgum* alluit, restaque oceanum petit.

BUNONIS.

^β In Mattiacis *Curtius Rufus* argenti venas aperuit.

HEKELII.

^c Quos *Ptolemæus* *Camanos*, & *Alfonius* in *Mosella* v. 434. *Camaves* vocat.

^d Quos *Althamerus* *Dulgumnios*, *Δελγυμνίους*, *Ptolemæi* esse existimat.

^e Atque *Chasuarii*.

^f Quapropter *Althamerus* eos *Thuringos* fallò putat.

^g Qui *Plutarcho* in *Vitâ Julii* TENTERIDES & *Ptolemæo* TINGRI sunt.

^h Nominis enim allusio aded non dissona est.

ⁱ *Ptolemæo* fortè *Sudini*.

Y 3

BUNO-

- Harudes. Nicrum, Rhenum & Mœnum: proximi his fuere *Harudes*, ad lineam à fonte Mœni ad Danubium usque & opidum Ingolstadtium ductam. *Allemanni* Gallorum fuere colluvies, sub Cæsare Augusto, quum Maroboduus Marcomannos, Sedusiosque & Harudes in Bojohæmum deduceret, in horum fineis inter Danubium, Rhenum ac Mœnum transgressi; unde nomen.
- Hermiones. I I. *Hermiones* versus Meridiem ad Danubii usque ripam incoluerunt: in his populi fuere isti: *Cherufci*, *Chatti*, *Hermunduri*, *Narisci*, *Marcomanni*, *Quadi*, *Osi*, *Gothini*, *Lugii*, *Burii*, *Marisigni*. *Cherufcorum* agros nunc tenent Brunswicenses, ac Lüneburgenses: *Chattorum* Hassi & Thuringi. *Hermunduri*, ab initio inter Salam & Albim & Bojohæmum incoluere Voilandiam, & Misniæ Saxonixque superioris parteis; deinde quum Harudes cum Marcomannis ac Sedusiis in Bojohæmum transgressi, Harudum porrò agros illi occuparunt ad Danubium usque. Hi postea propriè *Suevi* dicti sunt. *Narisci* tenuerunt inter Bojohæmi Occidentale latus & Danubium, lineamque à Mœni fontibus ad opidum Ingolstadtium ductam, postmodum *Arnalausi* dicti: *Marcomanni*, *Sedusi* atque *Harudes*, Maroboduo duce, à Rheno in Bojohæmum transgressi sunt: ubi tamen Sedusiorum Harudumque nomina obscurata vel prorsus extincta. *Quadi* antiquitus inter Bojohæmum, Danubium & Marum: flumen incoluerunt; postea verò nomen eorum ad Sarmatica usque juga, quæ sunt in Hungaria, inter duo celebria quondam opida, *Erlam* & *Vaciam*, protensum fuit. *Osi* Moravix ac Silesiæ parteis coluere, inter opida *Ostram* & *Oswieczium*; quorum hoc Vistulæ, illud Maro impositum. Infra hos fuere *Gothini*, itidem Silesiæ partem inter Mari Vartæque fluminum fonteis colentes. Hinc *Lugii*, magna gens inter Vartam & Vistulam, Poloniæ partem tenere, ad opidum usque *Uladislaum* Vistulæ appositum. His contermini versus Occidentem *Burii*, inter Vartam & Viadrum

BUNONIS.

Cherufci non tenuerunt agros Brunswicenses & Lüneburgenses; verum sedes suas habuerunt iis in partibus, ubi hodie est & Thuringia & Voglandia, ad Albim usque, Marcomannorum vicini.

Hermunduri Taciti ætate ad Danubium ab Egræ fontibus, cis Hercinium saltum, fines suos extenderunt. Eisdemque sedes tenuerunt M. Aurelii Imperatoris ætate. At Diocletiano

imperante Septemtrionem versus in mediterranea Germaniæ cesserunt, ac videntur occupasse Cherufcorum sedes, qui jam pridem dulce otium amplexi, adeoque spretis armis recte uti nesciebant.

HEKELII.

Quos Christophorus Pyramus etiam Silesios esse censet.

Ex mente Ortelii Comitatus Mansfeldensis.

BUNO-

drum; his *Marsigni* inter Viadrum & Bojohæmum: utrique finitimi Marsigni.
Semnonibus supra dictis.

III. *Bastarnas* quondam à Vistulæ dextrâ ripâ ad ostia usque Bastarnæ five
Istri incoluisse, supra dictum est. Ipsos quoque ostiorum insulas Peucini.
tenuisse, quarum maxima dicebatur *Peuce*^l, nomen eorum alte- Peuce insula.
rum *Peucini* indicat. †

IV. *Æstii*, quos Livoniam Prussiamque inhabitasse, supra Æstii.
dixi, cui quique generum ascribendi sint, dubito: quum ab Rhe-
no quondam in has sedes inter Ingævones Bastarnasque profecti fue-
rint. Distinguebantur in *Hirros* atque *Scyros* five *Sceros*: hi Pruf- Hirri.
siam, illi Livoniam habuere. Scyri.

V. Cæterum, *Suevia* antiquissimis temporibus erat, quicquid Suevia.
ab Occidente Bojohæmicis montibus, Salâ, Albi, & Travâ amni-
bus, sinu Codano, ac mox mari Germanico; à Septemtrionibus
mari glaciali; ab Oriente sinu Albo, lacu Albo, sinu Botnico,
mari Codano, & Vistula Maroque; à Meridie Danubio include-
batur. Quod spatium Suevi incoluerunt, in nationes supra memo-
ratas distincti. Eorum antiquissimi nobilissimique [†] *Semnones* fuere, Semnones.
utram-

BUNONIS.

† ^a *Semnones* in vicini fuerunt Cheruscis, ut
qui arma potuerunt conjungere cum Cheruscis
adversus Maroboduum Marcomanorum re-
gem, à quo defecerant. Semnones igitur par-
tem Electoratus Saxonici, Marchiæ Branden-
burgensis, Lusatiæ & Silesiæ tenuerunt. *Che-*
ruscii vero Thuringiam ad Albim usque &
Voigdländiam incoluerunt, quorum Dux Ar-
minius adversus vicinum Maroboduum bellum
gessit. De ^b *Francorum*, nobilissima Germaniæ
gente, nonnihil heic dicendum videtur. Gallie-
ni, Claudii & Probi Imperatorum Romano-
rum temporibus innotuerunt primum Franci:
& ex eo tempore perpetuum cum Romanis ges-
serunt bellum, donec omni potirentur Galliâ ⁿ.
Francos istos Germanos fuisse, certissimum est.
Quod vero à Geographis antiquis nomen eorum
non memoratur, inde colligitur, ab ipsa gente
illud postea assumptum esse, quum antea aliter
fuisent appellati. Fuit autem Francorum natio
Rheni accola, gens, D. Hieronymo teste, *non*
iam lata, quam valida, inter Alemannos & Saxo-
nes collocata: quæ loca incoluerunt Catti, quos
fortes & bellicosos his suis sedibus ab aliis pulsos
non legimus. Catti igitur sunt, qui eo nomine
voluerunt appellari, diciturque *Franci*, id est, libe-

ri, & libertatis propugnatores. Adhuc hodie Ger-
manis in usu est formula; *Er ist Franck und Frey.*

HEKELII.

l Quam ob formam triangularem *Eustathius*
commendat.
m Quos *Ptolemæus* etiam fecit *Italiae* Populos.
n *Socrates Scholasticus* & *Sozomen.* dicitur, *Con-*
stantini M. tempore eos in *Galliam* irrupisse.

REISKII.

† ^c Ita quinque Germanorum genera è Plinio
perita finem capiunt: Unde nomen singula susce-
perint, non liquet, nisi Tacitum sequaris, &
à primo Manno, hujusque tribus pluribusve fi-
liis gentes enatas integras & appellatas dixeris:
cum *Annio Viterbiensi* ad commenta ruere in-
consultum erit. Consultius viderur ^d *Vandalos*
vocari, à crebris migrationibus quasi *Wandeler*:
Ingævones ab internis habitationibus quasi *Ingwoh-*
ner: *Isthævones* ab externis & occasui propioribus
quasi *Westwohner*: *Herniones* quasi *Herrwohner*.
Peucini à *Peuce* quadam Istri insula. *Bastarnæ*
itidem ad Germanas origines à *Strabone* Lib. VII.
reducti. Sed neque ab his derivationibus omne
dubium abest: Extra dubitationem id pono,
Vandalos tot factis in *Galliam*, *Hispaniam*,
Afri-

a Semnones. b Franci. c Germanorum genera. d Vandali.

utramque latè accolentes ripam *Viadri*, qui amnis antea *Suevus* dictus: unde genti nomen, & à gente postea mari cognomen *Suevico*, vulgò nunc *die Oost-Zee*. Sed posterioribus seculis Suevi propriè habiti sunt, ceu peculiari nomine Suevorum pars, *Hermunduri*: quorum nunc etiam posteritas durat in regione, quæ vulgò dicitur *Schwaben*.

Priscorum
Germano-
rum habita-
tiones.

VI. *Nullas*, inquit Tacitus, *Germanorum populis urbeis habitari, satis notum est: ne quidem pati inter se junctas sedes. Colunt discreti ac diversi, ut fons, ut campus, ut nemus placuit.* §

Africamque migrationibus non amplius superesse, nisi quod reges *Suecie Danique*, Duces item *Pomerani ac Meclenburgici* eosdem in titulis admittant, tanquam mari olim *Balthico* vicinos. *Vandalis* & terra & appellatione proximos ut *Vinedos*, *Venedos* & *Vindelos* rear, testimonio veterum & permutato utriusque gentis nomine inducor. Plura, quæ de generibus *Plinianis* & populis, horumque sedibus in promptu sunt, prætermittere cogor. De a *Chaucis*, utriusque *Cheruscis*, itidem & *Saxonibus Albinum*, *Conringium*, & utrumque *Meibomium* conferrat, cui lubet: De *Suevis* autem *Cluverium* nostrum *Germaniæ antiquæ* Lib. III. c. 24. Res b *Cheruscorum* cum *Arminio* gesta, antiqua *Taciti* de situ horum, *Strabonis* & *Ptolemæi* testimonia non patiuntur, ut in *Misniam*, *Thuringiam* & *Voigtlandiam* eos conjicias. De habitationibus *Germanorum* veteribus, varia

per agros mutatos migratione, communique per pagos divisione *Conringius*, *Freherus*, uterque *Meibomius*, nec non ipse *Cluverius* legatur Lib. I. *German.* c. 13.

BUNONIS.

§ *Priscorum Germanorum* mores omnium optime descripsit *Corn. Tacitus* libr. de *Germ.* o

HEKELII.

o *Quem Matthias Berneggerus* Quæstionibus *Miscellaneis* verè doctis, iisque Annò *Seculi* huj. decurr. xl. *Freinsheimianâ* curâ *Argentorati* in 8. editis, & *G. Casp. Kirchner* Commentariò non inutilli *Witeb.* Annò ejusd. *Sec. LXIV.* in 8. exc. probè illustrarunt. *Leg. & Joan. Barclaii* *Icon Animorum* Cap. v. p. 147. seqq. Edition. *Dresd.* quæ operâ nostrâ cum *Notis Buchnerianis* Annò *LXXX.* in 8. prodiit.

a *Chauci.* b *Cherusc.*

CAP. IV.

De Vindelicia & Norico.

I.

Antequam hodierna *Germania* explicetur, terrarum inter *Alpes* & *Danubium* primùm exponenda erit antiquitas; nam hæc jam circa annum *Domini* ccc. ab *Allemanis*, *Marcomannis* ac *Quadis* occupari cœperunt, perpetuoque in hunc usque diem ab iisdem nationibus possessæ sunt. Unde etiam parteis factæ *Germanici* imperii. Inter *Rhenum* igitur, sive quem *Rhenus* transit, lacum *Brigantinum*, & *Lichum* amnem, *Rhetos*: inter *Lichum* & *Ænum Vindelicos*: inter hos & *Cethium* montem, qui ad *Viennam* definit, in *Danubii* ripa, *Noricos* ponit *Ptolemæus*; sed falso: ut ex *Strabo-*

Strabonis Pliniique patet Geographia, simulque situ regionum. Namque *Rheti* Alpes tantum incoluere, & earum valles, à Septem-^{Rheti.}trione ad lacum usque Brigantinum. Sub Alpibus ad Danubium usque fuere inter dictum lacum & Ænum flumen *Vindelici*^a. Hinc^{Vindelici.} ad Cethium usque montem *Norici*: quorum hi etiam ipsas Alpeis^{Norici.} tenuerunt apud Fori Julii regionem. ⁱ

II. Nomen habuerunt à *Norcia*^b, urbe supra Aquilejam sita^{Nomen Nor-} Reliqua opida clara fuere ista: *Orvilia*, *Wels* nunc; in Danubii ripa.^{ricorum.} *Vindoniana*, quod corruptè *Vindobona*, & apud Ptolemæum corruptius *Juliobona*, vulgò nunc *Wien*; Lauriacum, nunc *Lorck*.

III. *Vindelicorum* caput fuit *Damasia*^d, quæ postea colonia Augusti Cæsaris auspiciis deducta *Augusta Vindelicorum* dicta est. Cætera loca maximè celebria fuere: *Juvavium*^e, sive *Colonia Jovavia*, vulgò nunc *Salzburg*; Dein *Reginum*, sive *Regina castra* ^f, vulgò nunc *Regensburg*; nomine à flumine *Regino*, vulgò nunc *Regen*, olim tracto. Hinc *Batava castra*, vulgò *Passau*: & prope hoc opidum, apud Danubii Ænique confluentis, *Bojodurum*; quod nomen accepit à Bojorum trajectu, qui à Marcomannis è Bojohæmo pulsi in has oras transmigrarunt, quas etiam nunc eorum posterii tenent, nomine nunc vitiatò, *Bavari*: superioribus seculis *Bojoarii*, & *Bojovarii* dicti. Reliqua opida fuere; *Abusena*, *Abensperg*: *Guntia*, *Guntzperg*: *Campodunum*, *Kempton*: *Abudiacum*, *Fuesen*; *Isinifca*, *Munchen*. ^a

C A P.

B U N O N I S.

^a *Bojorum* gens, quam Marobodus Marcomannorum Rex Bojohæmia expulit, testibus auctoribus multis, Gallica fuit: Bojoarii igitur, sive *Bavari*, qui hodiè appellantur, quum Germani sint, quod ex idiomate colligitur; Bojorum istorum nepotes esse non possunt. Bojoarii vero videntur dicti, à Bojorum sedibus, quas occuparunt. Sicut hodie Venedi, qui Bohemiam incolunt, Bohemi appellantur, qui tamen à Bojis istis non sunt profecti.

H E K E L I I.

^a Qui *Licati* seu *Lechrainer* vulgò appellantur. ^b *Noreja* PLINIO *Taurisforum*, qui *Poli Pannonie*. Oppidum est, ubi, ut *Strabo* Lib. v. *Geograph.* p. 390. scribit, Aurum purgatur, & Commodæ Ferri secturæ sunt. Hæc *Cn. Carbo* inani Conatu cum *Cimbris* quoque conflixit.

^c Ab *Antoninò*.

^d *Arx Lycatorum*.

^a *Vindelici*.

^e *S. Juvavia*.

^f *S. Reginoburgum*.

^g *S. Patavium*.

R E I S K I I.

ⁱ à *Vindelicia* & *Vindelici* ab *Vinda* Lycoque fluviis, quos accolebant, nomen quin susceperint, nemo dubitabit, nisi qui antiquitatum omnium expers: Unde suam ducant originem, docet *Polybius* Lib. II. qui *Alpinas* gentes à *Transalpinis*, non genere sed loca differre scribit. Ergo *Vindelici* cum *Noricis* ad stirpem Celticam revocabuntur, & varias *Bojorum* migrationes, sedemque in *Germania* & *Italia* toties mutatam faciliores aut verosimiliores efficient, quas *Græci* & *Romani* historici prodiderunt. Utramque vero regionem *Rom. imperio* subjectam documenta, quæ adhuc extant, publica, & numi etiam cûsi, *Notitia* item *Imperii* vetus & præfectura *Illyrici* occidentalis, nec non *Vellserus* in *Commentario* rerum *Augustanarum*, & *Tschudus* in *Alpina Rhætia* perspicue commonstrant.

X

B U N O

CAP. V.

De fluviis, silvis ac montibus Germaniæ. 1

I.

Fluvii Germaniæ.

Celebriores Germaniæ fluvii, iidemque navigiorum capaces sunt; Oceanum petentes: ^a *Rhenus*, secundus claritudine Euro-

BUNONIS.

^a *Rhenus* ex summis illis Alpium jugis, quibus Gothardi & Adulæ nomen est, oritur, & duobus fontibus, quorum alter *Anterior* vulgo accolis *der vordere Rhyrn*, alter *Posterior*, *der hindere Rbyn*, promanans ^a, in sinistro latere, præter multos amneis ad Confluentes, vulgo *Coblentz*, etiam recipit ^b *Mosellam*; Ad munimentum Schenkii in duos primum scinditur alveos, quorum sinister *Vahales* ^c vocatur, vulgo *de Wale*, Noviomagam, Tiliam, Bomehium, Geldriæ opida præterlapsus, perfert nunc nomen istud ad arcem usque *Lævenstein*; juxta hanc fossa à vicò *Bochoven*, manibus quondam mortalium egesta, aquas pariter *Mosæ* in *Vahalis* flumen invexit & nomen. In dextra hac ripa à *Lævensteinio* visitur *Gorichomium*. Non heic tamen, sed ad *Gerositium*, olim fuerunt *Mosæ* & *Vahalis* confluentes. Ex dextro ejusdem *Rheni* alveo, per *Fossam Drusianam*, quæ à vicò *Ijeloort* ad opidum *Doesburg* deducta pars *Rheni* in *Isalam* fluvium derivata est. Ex tertio, medio & antiquo *Rheni* alveo, Civilis novum fecit, in quem *Rhenum* deduxit, qui nunc *Lecca*, vulgo accolis *die Leche*, vocatur ^c. Ita *Rheni* aquis aliò derivatis, cursusque violentia adempta, antiquum ejus ostium arenarum tumulis obstructum est, quod fuit haud procul *Leidâ* urbe inter maritimos vicos *Carwyck* & *Noriwyck*. In dextro suo latere *Rhenus* ^c *Nierum* recipit ad *Manhemium*: ^d *Mænum* ad *Mozuntiacum*: cui se ad *Werthemum* jungit ^e *Tubaris*; & ^f *Luppianam* ad *Vesaliam* inferiorem. ^d

HEKELII.

^a Undè & *Virgilio* Lib. viii. *Aneid.* v. 727. non ineptè *Bicornis Rhenus* dicitur. Et reprehenduntur hoc Epithetò omnes ii, qui plura, quam duo, Ostia illi tribuunt.

^b *f. Vahalis*, *C. Tacito*, & *Walis Cæsari*.

^c Alioquin tres *Rheni* Alveos studiose descripsit *Cluverius* noster singulari Commentariò,

quem *Lugd. Batav.* Annò M. DC. XI. in 4. f. vidimus excusum.

^d Per hunc Fluvium nobilissimum à *Francofurtò* usque ad Oceanum *Germanicum*, ubi exonerat, merces innumeræ & vina quotidie feruntur.

REISKII.

ⁱ Juga ^g montana & montes ipsi sunt hydrophylacia sive subterranea quædam aquarum receptacula, unde fontes scaturiginem, ex iisque flumina, fluvii & amnes fluxum suum inchoant, continuant: *Alpes* nimirum *Helveticæ*, unde *Rhenus* cum cataracta prope *Schaaffhusium* vehementissima, nec militis cum lacu *Bodamico* aquis prolabitur: *Jugum Hercynum* ab *Alpibus* cœptum, & per brachia quasi alpina in medio *Germaniæ* flexuosis ambagibus procurrrens, ut *Sudetes Silesiæ* cum Giganteo monte (*Riesengebirge*) *Bohemicos*, in iisque *Piniferum*, *Bructerum Harzicosque* contineat, *Carpathicos* vero tangat. Ude ^h *Sylvam Hercyniam* Romanis Græcisque auctoribus decantatam non miraberis, quod tam longe lateque cum jugo illo pateat, & *Harzicam* quoque nobis proximam comprehendat. Hinc ergo *Danubius* rapidissimo cursu, multis insulis, & multa fluviorum versus orientem procurrentium conjunctione insignior: *Werraba* aut *Werre* à primo apud *Thuringos* fonte, post hujus & *Fuldæ* confluentes *Wesera* vel *Wisera*, unde *Latiui Græcique* nominis *Visurgis* ratio: *Albis Elff* appellatione fluvii communi, duabus phialis seu lacubus *Sudetum* & decursu longo nobilis. Sed quisnam fluvios exhaustiet omnes? ⁱ Mons unus *Pinifer* duobus sese fastigiis effert; altero quidem saxo, quod caput bubulum à figura vocat; alteroque lacustri, ubi fontes & phialæ quatuor fluviorum in uno *Hydrophylacio* latent: Fluvii autem isti quatuor plagas petunt, *Mœnus* scilicet occidentem, *Egra* orientem, *Nabus* meridiem, *Sala* septentrionem, unoque *Mens* vocabulo concluduntur. Vide *Conrad. Celtis* Epig. Sin præsens ea videas, quæ juvenis perlustravi, permittere.

BUNO-

^a *Rhenus*. ^b *Mosella*. ^c *Nierus*. ^d *Mænus*. ^e *Tubaris*. ^f *Luppia*. ^g *Montes Germ.*
^h *Sylvæ Hercyn.* ⁱ *Mons Pinifer*.

Europæ: qui lacum Brigantinum, vulgò *der Boden-See*, transiens, recipit *Nicrum*, vulgò *der Necker*; & *Mœnum*, vulgò *der Meyn*, *Luppiamque*, vulgò *die Lippe*. Hinc *Amisus* sive *Amisia*, vulgò *die Ems*: *Visurgis*, *die Weser*, superiore sui parte *die Werre*. Inde *Albis* nunc vulgò *die Elbe*, *Salam*, vulgò *die Sale*, unà secum devehit. In sinum Codanum sese effundunt; *Chalusus* sive *Trava*, vulgò *die Trave*: *Viadrus* e, antea *Suevus*, & Plinio *Guttalus* dictus, vulgò nunc *die Oder*: *Vistula* sive *Vistillus*, *die Weixel*. At *Danubius*, vulgò *die Donau*, & *Danau*, omnium Europæ maximus, à dextra ripa ex Vindelicia *Lichum*, vulgò *der Lech*, & *Anum*, vulgò *der In*, à læva *Navam*, vulgò *die Nabe*, & *Marum*, *die March*, in Pontum Euxinum defert.

III. Syl-

BUNONIS.

Amisia f in Riethbergenſis Comitatus & Paderbornenſis Episcopatus colliminio, haud longe ab ipſa Paderborna ortus, infra Embdam Friſiæ Orientalis metropolin ad opidum Groningenſis Domini Delfzyel mari Germanico miſcetur. Ad Myndam Brunſvicenſis Ducatus opidum b *Vierra* & c *Fulda* conſtuunt; ac duo iſta flumina inde vulgo appellantur uno nomine, *die Weſer*, id eſt, *Aque* ſeu *Flumina*. Infra Ducatum Bremenſem ad *Deſtede* in Oceanum fluvius iſte ſeſe exonerat.

d *Albis* g in valle montis Gigantei, vulgò *der Rieſenberg*; qui eſt in limitibus Bohemiæ & Sileſiæ h, naſcitur; accolæ vallem vulgo vocant vallem Diaboli, *den Teufelsgrund*; ac xvi. miliaribus infra Hamburgum vaſtiſſimo oſtio in mare Germanicum ſe effundit. Albi miſcetur e *Sala* ad Calbam: ad Werbenam f *Havela*, g *Spreva*, h *Niſſus Sileſius*, *die Neiſſe in Schleſien*, ad Schurgaltum: & i *Multavia*, *die Moldau*, ad Melnicum.

k *Trava* i aliquot miliaribus infra Lube- cam mare ſubit Balticum.

l *Viadri* fontes ſunt in Sileſiæ & Moraviz confinibus, haud longe ab opidulo *Oder*; qui m *Bobera* ad Croſnam; n *Niſſo Luſato* ad Gubenam, atque ad Cultrinum o *Vartba* fluminibus receptis aliquot, infra Stetinum in eum aquarum ſinum, qui vulgo vocatur *das groſſe Haſſ*, diſſuſus, duabus celebrioribus faucibus *die Schwiene*, & *die Dievenau*; mari miſcetur Baltico. k
ç p *Vistula* haud longe à *Viadri* fontibus in

Tefchinenſi Ducatu ortus, Cracoviam, Warſaviam, Thorunium, aliaque poſtquam alluit opida, ex dextra ſua ripa partem aquarum per alveum vulgò *Nagot* dictum, *Mariaburgo* irrigato, in ſinum aquæ dulcis, *das Friſche Haſſ* invehens, Inſulam Magnam, *das groſſe Werther*, efficit; altera *Vistulæ* pars ad locum, qui vulgò *das Haupt*, iterum in duos ſcinditur alveos, quorum dexter in eundem aquæ dulcis ſinum inſluit; ſiniſter vero infra Dantiſcum ad Mundam caſtellum mare ſubit Balticum, inſulamque *Neringam* magna ex parte ambit.

q *Danubius* apud Suevos in jugo mediocriter excelſo naſcitur eo tractu, quem Hegoviam appellant: Sexaginta amnibus auctus, ſex oſtiis in Pontum Euxinum effunditur.

HEKELII.

e A Recentioribus ſerè omnibus perperam ſic dictus: Ptolemæo enim *Viadus*, ſ. *εὐαδῶς*, audit. f Et Ptolemæo *Αμαγός*, *Amisus*; Straboni vero *Αμασία*, *Amasia*.

g A Nonnullis ex Latinis ALBIA Barbare dictus.

h Ex undecim Fontibus ſimul conſtatis, unde & Germanis *Elbe*, qs. *Elve*, ſ. *Elſe*, à numero nempe dictus videtur.

i S. *Dravenna*, & quidem *Althamero* & *Kirc- kaimero*.

k Hic Fluvius à Nigrò falſò vocatur *Suevus*. *Suevus* enim hodie *Spre*, ſeu *Spree*, vocatur, nec in Mare, ſed in *Albin* Fluvium, ut notum, ſeſe exonerat.

X 2

BUNO-

a *Amisia*. b *Vierra*. c *Fulda*. d *Albis*. e *Sala*. f *Havela*. g *Spreva*. h *Niſſus Sileſius*. i *Multavia*. k *Trava*. l *Viadrus*. m *Bobera*. n *Niſſus Luſatus*. o *Vartba*. p *Vistula*. q *Danubius*.

Sylvæ.
Hercinia.

Semana.

Gabrera.

Martiana.

Cælia.

Montes.

II. *Sylvarum* Romanis monumentis celebratæ sunt; *Hercinia*, totam ferè olim Germaniam occupans; propriè tamen sic circum Bojohæmum appellata, vulgo nunc *der Bohaymer Wald*. *Bacenis*, quæ & *Semana*, vulgo nunc in Brunsvicensi Ducatu *der Hartz*, antiquam Herciniæ memoriam servans. *Gabreta*, vulgo *der Dæringer Wald*^l. *Luna*, inter Moraviam, Poloniam & Hungariam. *Martiana*, seu fortè rectius *Hartiana*^m, nunc *der Schæartz Wald*. *Cælia*, ad dextram Luppix amnis ripam, haud procul Vefalia. ^o

III. *Montium* nobilissimum *jugum Hercinium*, Bojohæmum cingens, qui & *Suditi*ⁿ montes. Dein *Abnoba*, in Ducatu Wirtembergensi circa Danubii Nicrique fonteis. *Tannus*, ex adverso Moguntiaci, vulgo *der Hayrich*. *Rhætico*, ex adverso Bonnæ, *das Sieben-gebirge*. *Melibocus* in Brunsvicensi Ducatu, apud Semanam Sylvam, vulgo *der Blocks-berg*.^o

BUNONIS.

^o *Sylva Ottonis*, *der Odenwald*, ad fines Palatinatus inferioris ^o versus Franconiam quoque celebris est. ^p

^o *Pinifer Mons*, *der Fichtelberg*, in finibus Palatinatus superioris & Bohemiæ, quatuor effundit flumina, *Mænum*, *Nabum*, *Egram* & *Salam*.

HEKELII.

^l *S. Thüringer-Wald*.

^m *Juxta Eriburgum Brisgoviæ*.

ⁿ S. ut omnia Exemplaria Latina habent, *Sudeti*.

^o Prope Heidelbergam.

^p Est & celebris Sylva illa non procul à *Mœni Ripâ*, ubi *Frankofurtum*, *Aschafenburgum* & *Moguntiam* attingit, quam olim & adhuc *Speshart* dictam novimus; nec non illa prope *Herbipolim* & *Papebergam*, quæ *Steyger-Wald* vocatur. Notandum autem, quod *Hercynia* cum diversis Montibus ab Autoribus sæpissimè confundatur.

CAP. VI.

De Incolis Germaniæ.¹

I.

Origo Ger-
manorum.

DE origine gentis Germanorum, multi hoc nostro sæculo, multa fabulati sunt, nugatique Germani scriptores. Antiquus juxta,

REISKII.

^l a De primo gentis auctore Teutone vel Tuiscone res liquet; Non ita de vero Deo, rerum omnium conditore, Mannoque hujus filio Adamo, nec de nomine cunctis Celtarum nationibus communi, quo Teutisci clueant: Hoc enim testimoniis veterum Scriptorum vix confirmabitur. ^b Lingua quidem apud Celtas una, vetus nempe Teutonica, tanquam mater Scaligero doctisque viris viguisse dicitur; hujus tamen matricis propagines fuerunt *Francica*, *Saxo-*

nica, *Danicaque*. Teuto etiam sive Teutani & Tanno quin locum inter Deos Galli, Hispani, Ægyptii attribuerint tanquam Deastro commentitio, Huetius in *Demonstrat. Evang. prop. iv. cap. 7.* ostendit. ^c *Ascenaz* vero אשכנז *ridicule in Hebræorum scriptis est Germania*, inquit Bochartus *Lib. i v. cap. 38.* ubi, quod supra declaraverat, denuo evicit. De vetustis Germaniæ nationibus, quas secula posteriora & migrationes mutæ tulerunt, partim explicatum antea fuit, partim paulo inferius explicabitur. De

^a Teuto num verus Deus fuerit ^b Celtica lingua. ^c *Ascenaz* num German.

juxta, & gravis in primis auctor Romanus Tacitus, in libro quem de hac gente conscripsit: *Celebrant* (inquit) *carminibus antiquis*, (quod unum apud illos memorie & annalium genus est) *Tuitonem Deum, terrâ editum, & filium Mannum, originem gentis conditoresque*. Mannus hic erat Adam, *Theut* vero sive *Tuit*, ipse Deus rerum omnium auctor, qui è terra condidit formavitque primum hominem, Germanis *Mann*, Hebræis *Adam*, dictum. ab hujus igitur *Theut* nomine tota gens sibi nomen adscivit, *Theutisci*, sive, variante Dialecto, à *Tuit*, *Tuitisci*, vulgo *die Teutische* & *Duytsche*. Unam eandemque linguam antiquissimis temporibus fuisse per universam Hispaniam, Galliam, Britannicas insulas, Germaniam & Illyricum, omnesque has nationes in universum Græcis dictos fuisse Celtas, supra in descriptione Galliarum dictum. Cæsar in Comm. de Bell. Gall. *Gallos*, ait, à *Dite patre se prædicasse*: per quem illi haud dubiè intellexerunt eundem *Tuitonem* Germanum: quando Lucanus illorum Deum *Teutatem* memorat. Eundem vero *Teutatem Mercurium* coluisse Hispanos, auctor est Livius. Ex hoc igitur argumento, simulque ex illo de lingua Celtica, colligere licet, omnes prædictas quinque nationes uno vocabulo olim dictas fuisse Teutiscos, *die Teutische*. *Aschenazem* Noachi propotem ab urbe Babylone in dispersione gentium huc deduxisse suos, alibi demonstratum est. Hinc postmodum Hebræis semper gens Germanorum dicta fuit *Askenazim*.

II. Cæterum, nationes nonnullas jam antiquissimis temporibus à Germaniâ in Gallias commigrasse, Gallos in Germaniam transfregissos, tradunt apud Romanos maximè Cæsar & Tacitus. *Helvetiis* inter Danubium, Rhenum & Mœnum, Bojohæmumque, loca tenuere: ipsum Bojohæmum *Boji*; unde nomen regioni. Posterioribus seculis, quum Germanorum diversæ nationes, *Gothi*, *Burgundi*, *Rugii*, *Vandali*, *Longobardi*, *Marcomanni*, *Quadi*, alii in Italiam, in Galliam alii & Hispaniam, proficiscerentur; contermina olim trans Vistulam gens *Venedi*, sive *Vinidi*^a, quæ iidem & *Slavi*, magnam Germaniæ partem occuparunt, ad Albim usque. Hinc crebra in Silesia, Lusatia, Misnia, Marchia Brandeburgensi, Mекkelbur-

Germanorum migrationes.

De Sclavis maxime, qui nec orientali nec occidentali Sclavia coëreabantur, sed amplas colonias & linguam suam in tota Germaniâ disseminarunt. Vid. Helmoldus cum Arnoldi continuatione & celeberr. Schurtzsch. in Disput.

HEKELII

a Ptolemaeo Οὐενέδων

X 3

BUNO-

kelburgensi Ducatu, ac Pomerania, Slavonica urbium, castellorum ac vicorum nomina. Gens ipsa adhuc incolit totum Bojohammum atque Moraviam, Lusatia item agros magna ex parte.

C A P. VII.

Quota pars Germaniæ subiecta fuerit Imperio Romano.

I.

Cimbri &
Teutoni.

AT operæ pretium fuerit, antequam ad hæc nostra secula pergam, primùm indicasse, quota pars olim Germaniæ Romanorum armis debellata fuerit. Primi igitur Germanorum Romanis nomen suum dederunt; armaque noscenda *Cimbri* atque *Teutoni*, ultro Galliam Italiamque petentes: quos C. Marius partim in Gallia, partim in Italia sub ipsis Alpibus vicit. Cæsar post hinc, dum Gallia domita Rhenum transgressus *Germanos* irritavit, perpetuum Romanis bellum cum Germanorum gente concitavit. Reliqua omnia, quocunque arma tulerunt, prona illis fuerunt. Germanos ingentibus sæpe exercitibus triumphatos magis, quàm victos, ipsi met Romanorum fatentur scriptores. At quota pars horum armis tot secula Germaniam petentibus perdomita fuit? Maximus equidem ipsorum Romanorum cladibus debellati fuerunt populi *Rhenum* inter & *Albim*, Augusti Tiberique auspiciis: at post hos nihil sub imperio suo retinuerunt, nisi Rheno proximos *Frisios*, *Uspios*, *Tencteros*, *Jubones*, *Mattiacos*, & his conterminos *Alemannos*: qui tamen non origine Germani, sed Galli fuerunt, ut suprâ dixi. Sed & hi mox circa annum Christi cc. rebellant, Galliamque crebris incursionibus vexarunt, quo tempore quoque natum *Francorum* nomen: quod sibi omnes populi inter Rhenum Albimque incolentes, in unum corpus congressi, novum à libertatis argumento imposuerunt; protinus & ipsi Galliam crebris incursionibus depopulantes. * 1

Franci.

II. Re

BUNONIS.

* a De *Francorum* gente a superius ad finem cap. III. ex D. Hieronymo in vita Hilarionis dictum est; quod illa fuerit inter *Saxones* & *Alemannos*, non tam lata, quam valida gens; adeoque discreta à Saxonibus b. Ipsi vero Saxones jam antiquissimis temporibus tenuerunt non solum

Westphaliam, sed etiam omnem illum terrarum tractum, qui est inter Visurgin, Oceanum, Albim & Melibocum: quæ loca Tacitus attribuit Chaucis: Zosimus vero lib. III. in narratione rerum à Juliano ad Rhenum gestarum tradit, Chaucos partem esse Saxonum, eosque adversus Francos gessisse bellum, quod non solum

a Francorum gens.

II. Reliqua ultra Albim Danubiumque Germania intacta semper mansit: quæ & ipsa postmodum Suevis, ut supra dixi, Gothis, Burgundis, Vandalis & Longobardis, aliisque nationibus emissis, ultrò Romanorum imperium petiit, totumque propemodum occupavit. Marcomanni & Quadi, Danubii accolæ, jam inde à M. Antonini Imperio, Vindeliciam, Noricum & Pannoniam Romanorum provincias, petere cœperunt. Nec ante Martia hæc Germanorum gens quievit, donec toto Romano Imperio per varias provincias occupato, ipsum tandem Imperii nomen decusque in fines suos pertraheret.

lum eo tempore, sed sapissime factum legimus, neque Saxones isti hisce suis sedibus pulsi sunt, discreta à Francis gens. Non igitur, quod Cluverius hæc existimat, hisce inter Visurgim & Albim incolentibus, sive Chaucis sive Saxonibus, Francorum nomen impositum est, aut Franci habiti sunt.

ejecit. Sed Germanicus gentes terrasque hic nullas domuit; ne Cæsar quidem Rheni transitu facto. b Rhenus ergo Imperii Rom. liberæque Germaniæ limes fuit, tot bellicis expeditionibus frustra infumtis, & necatis Quintilii Vari legionibus. Numismata quidem Domitiani, M. Aurelii, & Alexandri Severi, Imp. aurea Germaniam captam, subactam vel devictam exhibent; ea tamen inscriptio vel synecdochica vel hyperbolica fuit. Germani enim Galliam tandem, Hispaniam, Italiam Romanque ipsam sub Augustulo ceperunt; nec tamen unquam toto Romano imperio potiti, nisi occidentale unum pro Auctore intelligas. c Quam multæ vero gentes amplæ ac validæ uno Francorum nomine (der Francken oder Freyen) in fœdus unum coaluerint, quum longo spatio inter Rhenum, Amisiam, Visurgim & Albim diffusæ illæ fuerint, scriptores veteres & hodierni præcipue docent.

HEKELII.

a Quam H. Junius in Bataviâ c. ix. etiam descripsit.

b Quos Catos à Tacitò dici Cranzius putat.

REISKII.

i a Cimbrî & Teutones extrema Germania effusi, sociisque aucti nationibus primo Galliam, deinde Italiam irruerunt A.V.C.DCXLV. profligato consule M. Silano, postea Scauro A. V. C. DCXLVII. Sed C. Marius consul eos A. V. C. DCLII. fudit, fusosque Italia & Gallia

a Cimbrica expeditio. b Germania Romanis non subdita. c Sed viatrix.

C A P. VIII.

De variis Germaniæ Regnis, ac novissimâ ejus divisione. 1

I.

CÆterum, liberis olim rebuspubl. Germani, inter Rhenum, Danubium, Vistulam & sinum Codanum, egerunt. Principes

REISKII.

i a Dignitas tamen & Ducum officium apud Germanos olim bellicum fuit, non perpetuum, nec hereditarium, nec supremo cum imperio conjunctum. Reges ex nobilitate, inquit Tacitus cap. 7. Duces ex virtute sumunt, nec regibus infinita aut libera

potestas: Et Duces exemplo potius quam imperio, si promti, si conspicui, si ante aciem agant admiratione præsumunt. b Itaque Romani non falso reges omnes, sed vero, & quibusdam gentibus recepto, quodque compertum habuerant, vocarunt nomine. Germania autem Cisthenava Romanis subdita

a Duces veteres Germ, b Regesque,

pes tamen plerique suos habuere: quos falso nomine sæpe *Reges* vocant Romani. Ultra sinum Codanum duo fuere jam inde ingentia regna, *Sitonum* in Norvegia, & *Sueonum* in Suedia: quæ etiam nunc durant: nisi quod Norvagiæ Imperium translatum est ad Danos. His postea accesserunt *Czechorum*, in Bojohæmo^a, & *Polonorum* ad Vistulam amnem. At *Saxonum*, *Duringorum*, *Franconorum Orientalium*, *Suevorum* ad fontes Danubii, ac *Bojoariorum*, quæ iisdem ferè tempestatibus orta fuerant, circa Caroli M. tempora abolita sunt. Hic, tandem Romanorum Imperio in Germaniam^b delato, in varias provincias atque Ducatus eam divisit; Norvegia, Suedia, Daniæque parte, trans mare Suevicum, ac^c Polonia cis Vistulam, jam tum à Germania avulsis.

Germaniæ
divisio in Su-
periores &
Inferiores.

II. Hinc *Germania* in duas partes, id est, in *Superiorem* & *Inferiorem*, divisa est. In *Superiore* sunt regiones istæ: Helvetia, Alfatia, Suevia, Wirtenbergensis Ducatus, Bavaria, Franconia, five Francia Orientalis, Palatinatus Rheni, Bojohæmum, Moravia^c, Austria, Stiria, Carinthia, Carniola, Tirolis. In *Inferiore*, præter xvii. provincias, quas vulgari nunc vocabulo vocant Belgium, sunt: Leodicensis Episcopatus, Lotharingia, Julia-censis Ducatus, Coloniensis, Treverensis, Moguntiacensis Archiepiscopatus; Clivia, Westfalia, Hassia, Duringia, Saxonia, Misnia, Lusatia, Silesia, Marchia Brandeburgensis, Pomerania,

Præfectos primum & Præsides, tandemque Duces aut Comites ab Imp. suscepit. Transrhæna-na vero sub Carolina stirpis regibus & Imp. decimum Duces Comitesque sibi præpositos admisit.
^a Hinc nova Germaniæ Respubl. & nova hujus in superiorem atque inferiorem divisio secuta: Illa dudum Helvetii, hac vero utrumque Belgium tam Confœderatum quam Regium, itemque Lotharingia exciderunt: ^b Tandem recentior eaque politica per decem circulos, (*Kreise*) quorum unus *Burgundicus* nempe nec jurisdictionem nostri amplius Imperii agnoscit, Comitatu Burgundiæ ad Gallos etiam traducto. Plures vero Ducatus, Comitatus, Dynastias & urbes liberas, quæ singulis subsunt circulis, nec in hac nostra recensione habentur, illas è Notitia Imp. Romano-Germ. Bœcleriana vel Imhofiana vel alia quacunq; addito, cui lubet. *Principatus* certe *Montpelzardensis* nulli subest circulo, votum tamen atque sessionem in Comitibus habet. De ortu Electoralis Collegii, numero septena-

rio, auctuque hujus per pacem Monast. Osna-brug. facti; nono iidem Electoratu nuperime controverso admissoque scripta extant publica eaque varia.

BUNONIS.

^a Carolus M. non solum *Bohemos*, verùm etiam cæteros Sclavos ad Vistulam usque, teste Eginhardo, perdomuit, eosque Imperio Francorum adiecit. Polonia verò ab Ottonis M. ætate usque ad Friderici II. tempora, penè semper Imperio Germanico subiecta & tributaria fuit. ^d

HEKELII.

^a *Bohemi* enim se ipsos *Czechos* nuncupant.
^b Circ. Ann. CHR. DCCC.I.
^c Et *Hungaria*.
^d Alii dicunt, *Poloniam*, *Boleslao* Chobry regnante, ab *Ottone* III. qui *MIRABILIA MUNDI* dictus, à Subjectione & Tributarietate Imperii Romani esse liberatam & è Ducatu in Regnum constitutam.

BUNO

^a Germania superior & inferior. ^b In decem Circulos.

na, Meckelburgensis Ducatus, Holfatia. Helvetii, postquam
 150000. prope annis in Germania, ac novissime sub Germano-
 rum Imperio computati essent, jugo tandem imperii excusso,
 200. circiter annos libere agunt. β

III. Cæ-

BUNONIS.

β Quando & qua occasione Helvetii sese vindicari in libertatem, dictum est capite XVII. lib. II.

I. a Multæ illæ, in quas Germania divisa est, provinciæ facilius in memoria hærent; si decem illi Circuli, in quos eas demum distinxit Maximilianus I. rectè observantur: quod ipsum quum ad Imperii Germanici quoque faciant notitiam, quæ terræ singulis contineantur Circulis, hic paucis indicandum putavimus. Ex his, initio numerandi ab Oriente factò, I. est *Austriacus*; quo continentur e, Archiducatus b *Austriæ*; Ducatus *Stiriæ*, *Carinthiæ*, *Carniolæ* f, & Comitatus *Tirolis*: *Episcopatus Tridentinus*, *Brixienfis*, *Laubacensis*, & *Viennensis* g. Hujus circuli Director (*Aufschriftender Fürst*,) est ipse *Imperator*: qui idem *Archidux Austriæ*.

II. Hoc ordine c *Circulus est Bavaricus*; ad quem pertinent, *Archiepiscopus Salisburgensis*; *Episcopus Ratisbonensis*, *Passavienfis*, & *Frisingenfis*, Ducatus utriusque *Bavariæ*, cum *Superioris*, tum *Inferioris*: *Palatinatus superior*: *Palatinatus Neoburgicus*: *Landgraviatus Leuchtenbergensis*: *Comitatus b Ortenburgicus*; *Ratisbona*. *Circuli Bavarici* Directores (*Aufschriftende Fürsten*,) sunt ipse *Electo Bavarus*, & *Archiepiscopus Salisburgensis*.

III. d *Circulus Francicus*; cuius parteis sunt, Ducatus *Franciæ Orientalis*: *Episcopatus Herbipolensis*, *Bambergenfis*, *Aichtetenfis*: *Ditio Magistri ordinis Teutonici in Margenthal*: *Burggraviatus Norimbergensis*, quem tenent *Marchiones Brandeburgici*, *Culmbachienfes* & *Anspachienfes*: *Comitatus Hennebergensis*, *Hohenloicus i*, *Erbacensis*, *Schwartzenbergensis*, *Wertheimensis*: *Baronatus Limburgensis*: *Norimberga*, *Rotenburgum ad Tubarim*: *Winsheimium* & *Schwinfurthum k*. Directores sunt *Episcopus Bambergensis* & *Marchio Brandenburgicus*.

IV. e *Suevicus Circulus*, quo comprehenduntur *Episcopatus Constantienfis*, *Curienfis*, *Augustanus*, & multi *Abbatēs in Suevia l*: *Ducatus Würteubergensis*; *Marchionatus Badensis*: *Algoja*: *Hegovia*: *Comitatus multi*, ex quibus præcipui, *Hohenzollerenfis*, *Helfensteinis*,

Oetingensis, *Montfortensis*, *Furstenbergensis*, *Zimberensis* &c. Civitates etiam multæ, *Augusta Vindelic*: *Ulma*, *Memminga*, *Reutlinga*, *Eßlinga*, *Heilbronna*, *Eibracum*, *Lindavia*, *Ravenspurgum*, *Constantia*, *Schafhusia*, *Halla Suevorum*, *Norlinga*, *Rotwila*, *Kaußbyra*, *Donawerda*: *Campidonum*, *Cella*, *Dunckelspiela*, *Offenburgum*, *Uberlinga*; & demum libera *Nobilitas Sueviæ Imperio immediatè subjecta*. Directores sunt *Episcopus Conflantiensis*, & *Dux Wirtenbergensis*.

V. f *Circulus Burgundicus*, ad quem pertinet *Belgium*, & *Burgundiæ Comitatus* (*Ober-Burgund*) m *Director hujus Circuli est Hispaniæ Rex*.

VI. g *Circulus Rhenanus Superior*, cui subsunt *Episcopatus Basileensis*, *Argentinenfis*, *Spirensis*, & *Wormatiensis*: *Abbatia Fuldenfis* & *Hirschfeldensis n*: Ducatus *Lotharingiæ*, *Sabaudia*: *Palatinatus Sponheimensis* & *Bipontinus*: *Landgraviatus Alfatæ* & *Hassæ*: *Comitatus*, *Carzenelbogenfis*, *Dietzenfis*, *Ziegenheimensis*, *Niddenfis*, *Waldecensis*, *Nassovienfis*, *Dillenbergensis*, *Sarapontanus*, *Widgensteinensis*, *Falckensteinensis*, *Isenburgensis*, *Leiningensis*, *Rapoltz-Kirchenfis*, *Salmensis*, *Mörsburgensis*, *Hanavienfis*, *Leiningensis*, *Solmenfis*, *Budingensis*. *Wetteravia*; *Argentoratium*, *Colmaria*, *Francofurtum ad Mœnum*, *Frideberga Wetteraviæ*; *Hageroa*, *Keisersberga*, *Landavia*, *Mulhusa in Alfatia*, *Selstadtium*, *Spira*, *Turchheimium*, *Wetzlarium*, *Wormatia*. Directores sunt *Episcopus Wormatiensis* & *Palatinus Sponheimensis*.

VII. h *Circulus Rhenanus Inferior*, qui & *Electoralis Rhenanus* dicitur, quod cum constituunt provinciæ *Electorum Moguntini*, *Colonienfis*, *Treverenfis* & *Palatini*: & quæ sunt sub iis ditio- nes o: ut terræ *Nassoviorum in Beilstein p*, & *Magistri Ordinis Teutonici in Coblentz*: *Gelhusa*. Director est *Archiepiscopus Moguntinus Elector. q*

VIII. i *Westphalicus Circulus*, quo habentur *Episcopatus Paderbornensis*, *Monasterienfis*, *Osnabrugensis*, *Verdenfis*, *Mindenfis*, *Leodienfis*, *Ultrajectinus*, *Cameracensis*: *Abbatia Corbeienfis r*; Ducatus *Juliacensis*, *Clivenfis*,

Y

Mon-

a 1. Germaniæ in x. Circulos diviso. b Austriacus. c 2. Bavaricus. d 3. Francicus. e 4. Suevicus. f 5. Burgundicus. g 6. Rhenanus Superior. h 7. Electoralis. i 8. Westphalicus.

Montensis *f*, Westphalia; Comitatus Marca, Lippinensis, Benheimensis, Embdanus, Diepholtanus, Hojenis, Schauenburgensis, Oldenburgensis, Ravenpergensis, & Frisia Orientalis 1: Civitates, Colonia Agrippina, Aquisgranum, Tremonia, Herfordia. Directores sunt Episcopus *Monasteriensis*, & Dux *Juliacensis*. v

IX. a *Circulus Saxonius Inferior*; ad quem referuntur Archiepiscopus Magdeburgensis x, & qui nuper erat, Bremensis: Episcopus, Halberstadensis, Hildesheimensis, Lubecensis, Suerinensis & Ratzenburgensis, Ducatus y Brunsvicensis, Luneburgensis, Mecklenburgensis, Lauenburgensis, & Holsatia: Comitatus Delmenhorst z: Lubeca, Goslaria, Mulhufa & Nordhufa Thuringia. Directores sunt Dux *Bremensis*, *Administrator Magdeburgensis*, & Dux *Brunsvicensis*, alternis tamen vicibus.

X b *Circulus Saxonius Superior* habet Episcopus Misnensem, Merseburgensem, Brandenburgensem, Havelbergensem, Naumburgensem 2: Abbatias, Salfeldensem, Quedlinburgensem: Ducatum Saxonie Elect. Pomeraniam 3, Marchionatum 4 Brandenburgensem; Anhaltinam provinciam: Thuringiam: Comitatus Schwartzburgensem, Mansfeldensem, Stolbergensem, Barbiensem & Gleichensem. 6 Circuli Director est Saxonie Dux, Elector. a 7

H E K E L I I.

e Cum superior, tum inferior.
f Croatia & Vandalia.

g Huc referendi quoque sunt Principatus & Ditiones Dieterichsteinensis, Eggenbergensis, Piccolominiensis & Aversbergensis, ut & Comitatus Schœnbergensis, Hardecensis & Wolkensteinensis.

h Et Baronatus Lobkowitzianus, Eggenbergensis, Ortenburgicus, Staufensfeldensis, Degenbergensis, Wolfsteinensis, Maxelsteinensis, Hohenwaldecensis, &c. Item ipsa S. R. Imp. Libera Ratisbona.

i Castellanus.

k Et *Weisenburgum Nortgaviae*.

l *Campodunensis* inprimis, qui olim *Vermetanensis* & *Tretticensis*, seu *Verucensis* est dictus.

m Partim ipsi Ditioni *Hispanicae*, partim *Gallicae*, partim quoque *Potentiss. Ordinib. Hollandiae* subiectum.

n *Murbacensis*, *Luderensis*, &c.

o Nec-non Ducatus & principali dignitate Comitatus *Arenbergensis*.

p *Inferioris Isenburgii* & *Reneci*.

q Cui nonnulli adjungunt & *Electorem Palatinum*.

r *Werdensis*, *Hervordensis* & *Essensis*. Huc referunt quoque quidam Politicorum *St. Cornelii*

Monasterium, (*S. Cornelii Munster*) prope *Aquisgranum*.

f Qui hodie partim Electorali Brandenburgicae, partim Neoburgico-Palatinae Ditioni subsumunt.

i Principatus *Nassoviano-Dillenburgensis*: Comitatus *Sanenensis*, *Rietbergensis*, *Delmenhorstensis*, *Brunkhorstensis*, *Wunnenbergensis*, *Wiedensis* & *Runkelensis*, &c.

v Qui hodie est Elector Brandenburgicus.

x Nunc in Ducatum mutatus.

y Et Principatus.

z *Blankenburgensis* & *Reihsneinensis*. Porro Civitates S. R. Imp. Liberae atque Hanseaticae, *Brema*, *Hamburgum*.

a X. *Circulus Saxonius Superior* habet primum Provincias Electorales Saxonicas, in sex Circulos, Electoralem nempe, *Thuringicum*, *Misnicum*, *Lipsiacum*, *Metallifero Montanum* & *Variscum* divisas, in quibus Episcopus *Misnensis*, *Merseburgensis*, & *Naumburgensis*. Quo referenda Abbatia *Quedlinburgensis*, cujus Protector Saxo Elector. Deinde Electorales Brandenburgicas, in quibus Marchionatus quadruplex, (*die Altemittel-Neue-und Uker-Mark*,) Episcopus *Havelbergensis*, *Lebusensis* & *Caminensis*: Porro Ducatus *Principum Saxoniorum Lineae Gothanae*, *Alteburgica*, *Coburgensis*, *Vinariensis* & *Isenacensis* cum Abbatia *Salfeldensi*, Ducatus Citerioris & Anterioris *Pomeraniae*, Principatum *Anhaltinum*, Comitatus *Schwarzburgenses*, *Mansfeldensem*, *Stolbergensem*, *Barbiensem*, *Hohnsteinensem*, *Gleichensem* & *Rythenicis*, ut & Baronatus *Schonburgiacos*. * Circuli Director est Elector Saxonicus; Subordinatus vero Elector Brandenburgicus, Coordinati Duces *Saxoniae Lineae Gothanae* atque *Vinariensis*.

* Heic Pluralis omnino recte est positus. Datur enim (non ratione Dignitatis, sive Eminentiae, sed ratione Sitis saltem) Baronatus *SCHOENBURGIACUS* & *Superior* & *Inferior*, quorum prior *Waldenburgensis* est Linea; posterior autem *Wideraviensis*, *Penicensis* ac utriusque *Remmissensis*. Oppida, quae ad superiorem Baronatum pertinent, sunt *Waldenburgum*, *Hartenstein*, (ubi *Paulus Flemmingius*, Olor ille Teutonicus, ortus) *Lichtenstein* & *Loßnitz*, *Joannis Zechendorffii* dulcissimum natale Solum. Inferioris autem est *Glauchua*, omnium Metropolis & *Adriani Beieri* Patria, immo & beatissima *MONICAE* mex Dormitorium, ubi inprimis *Heroum SchoenBURGIACORUM*, quos *Jo. Angel. VVerdenhagen* Part. I. Tract. General. *Reyump. Hanseaticar.* p. 122. *Barones Schoenbergenses* vocat, *DOMUS AVITA*, quasi dicta *die Schœneburg*

III. Cæterum, Othone III. imperante, (ut vulgaris opinio est) inter Germaniæ Principes conventum atque decretum fuit, ne quis, nisi Germanici nominis Princeps Rom. Imperator crearetur. Atque tum *Septemviri* constituti, quibus ob eligendi Imperatoris potestatem, *Electorum* nomen inditum. Horum *tres Ecclesiastici*, iidemque Archiepiscopi, & Archicancellarii S. Imperii. Primus, *Moguntiacus* in Germania: Secundus, *Coloniensis* in Italia: Tertius, *Treverensis* in Galliâ. Quatuor reliqui sunt Seculares. Primus, *Rex Bojohemiæ*, pocillator: Secundus, *Palatinus Rheni*, dapifer: Tertius, *Saxo, ensifer*: Quartus, *Marchio Brandenburgensis*, cubicularius. *d*

Septemviri
quando con-
stituti.

C A P.

neburg, (unde & *Baronibus* cognomen) est con-
spicienda. Cui annumeratur Oppidum *Peniga* &
Oppidula *Mehrana*, *Hohnstein* & *Lunzenau*. Cæ-
terum illustris ac incluta *Baronum* SCHOEN-
BURGIACORUM Prosapia adeo est antiqua,
ut tempore CAROLI M. quoque in *Germaniâ*
egregie floruerit ac claruerit.

R E I S K I I.

- 2 Suis Ducibus subjectos.
- 3 Utramque.
- 4 Et Electoratum.
- 5 Ducatus in Thuringia Misniaque Vinari-
ensem, Gothanum, Ienacensem, Altenburgi-
um, Coburgensem: Principatus Anhaltinus.
- 6 Blanckenburgicus & Rheinfein.
- 7 Subordinatus Elector Brandenburgicus:
Coordinati Duces Saxonie Holsteinensem &
Rhuthenicis tum senioris tum junioris lineæ:
Baronatus item Schönburgicus.

B U N O N I S.

a Vulgaris illa quidem est opinio, septem
Electores ab Ottone III. Imperatore esse consti-
tutos. At Hostiensis, Bellarminus, alique
hanc Electorum constitutionem ascribunt Gre-
gorio V. Pontifici Romano *b*. Verum anti-
quiorum Scriptorum nemo hujus sive ab Otto-

ne III. sive à Gregorio V. profectæ constitutio-
nis mentionem facit. Quinimo, Ottone Fri-
singensi, Abbate Urspergenſi, & Sigeberto te-
stibus, etiam post Ottonem illum III. ad tem-
pora usque Friderici II. Imperatores electi sunt
ab omnibus, aut certe plurimis regni proceri-
bus: in quorum numero non solum fuerunt
Archiepiscopi; verum etiam Episcopi & Abba-
tes: quorum imprimis erat, si existisset, tam
sanctam Pontificis sui observare constitutionem.
Hinc alii ab ipso Friderico II. Electores constitu-
tos volunt. Post illius sanè tempora eligendi
Imperatoris potestas ad potentiores & pauciores
venit; Cæteris jus & auctoritatem illam aut ne-
gligentibus, aut non satis timentibus: donec con-
suetudinem illam Imperatoris per paucorum
Principum suffragia eligendi Aurea Bulla solenni
& salutari lege confirmavit.

d b Palatinus Carolus Ludovicus per pacem
Monasteriensem anno 1648. initam in provin-
cias suas restitutus, quum Electoralem dignita-
tem patri suo Friderico antehac ablatam, &
Bavariæ Duci collatam, nollet dimittere, ipse
constitutus est Elector Octavus.

H E K E L I I.

b Ottonis III. Coætaneo: alii *Heinrico II.*
& *Sylvestro II.* Papæ: alii pluribus aliis.

a Quando Electores instituti. *b* Elector Octavus.

CAP. IX.

De Imperii Germanici provinciis, citra Rhenum in Gallico solo sitis. ¹

I.

Leodicensis
provincia.

L *Leodicensis* ^a provincia, quamvis Belgicis undique cincta, tamē ad S. Imperium spectat, Coloniensi Episcopo subjecta. Ca-

BUNONIS.

^a *a* *Leodicenses* Episcopatus *a*, olim *Tungrensis* *b*, limites habet ab ortu Mosam fl. & Ducatum Limburgensem, à Septentrione & Occasu Brabantiam; à Meridie Comitatum Namurci *c*. Fluvii præter Mosam celebriores hic sunt, *Urtba*, *Feckel*, *Hcy*. Continet præter Ducatum *Bullionensem*, *Marchionatum Francimontanum*, etiam Comitatus *Hasbanie*, & *Leotensem*. Anno 1468.

HEKELII.

^a Vulgò de *Liege*.

^b Quòd *Tungri* olim cum *Eburonibus*, *Centronibus* & *Ceresinis*, Populis quippe *Cæsari*, cæterisque Scriptoribus veteribus notis, Provinciam hanc olim in coluere.

^c Regio ipsa pulchra admodum, fertilissimaque est plurimis gaudens limpidissimis Amnibus, iisque piscosissimis, ac præterea Sylvis opacis, Montibusque ac Convallibus, quæ vincta fructusque proferunt, ac ferarum venatione ornatissima sunt. Isthic etiam sunt Minerarum fodinæ, præcipuè Ferri & Carbonum, quos *Lilhantraces* vocant.

REISKII.

¹ *Leodicum* ab *Leo* de Francico vocabulo *i. e.* propria supellectile vicus publicus A. 770. & crebro Caroli M. accessu frequentior apud *Eginhardum* dicitur: Urbs denique aliquando libera, sed rursus ad obsequium redacta suo nunc Episcopo, nec *Coloniensi* amplius subest. Cum enim *Maximilianus* *Henricus* Archiepiscopus *Colon.* A. 1688. obiisset, Canonice electione facta *Joh. Ludovicus* Baro ab *Elderen* *Leodicensis* Episcopus creabatur. Dum interea ^b *Coloniensis* successio & huic admista *Furstenbergiana* factio turbas commovebat gravissimas, quin bellum calamitosius a Gallis toti Germaniæ illatum: *Clemens* tamen Dux *Bavariæ* tandem rejecto *Wilhel. Eggone* *Furstenbergio*, Bonnaque *Gallis* iterum A. 1689. erepta prævaluit, ætate tum adhuc minor nec

annos octodecim natus, ubi dispensatio Rom. Pontif. *Innocentii* XI. & consensus Collegii Electoralis accesserat. Philippo autem *Wilhel. Neoburg.* ^c Ducatus *Juliacensis* & *Montium* ac *tori Neoburg.* *Palat. familiaris* A. 1629. mansit; Eidem etiam *Palatinatus Electoralis* A. 1685. cessit, Gallico nunc bello atrociter depopulatus. Tota d *Lotharingia* excluso Duce *Carolo* ferme septuagenario, qui tandem A. 1674. *Francofurti* exul obiit, in Gallicam potestatem A. 1671. venit. ^e *Austrasia* olim *Westriæ* aut *Neustriæ* opposita regnum ex *Clodovei* divisione unum ab *Mosa* *Rhenoque* in *Allemanniam* & *Thuringiam* productum continuit: Cujus regem quod *Carolus* Dux *Lotharing.* sese titulo numisque profiteretur, perpetuum apud Gallos odium incurrit, vid. libellum de *Austral. Germanicum*, & affectam *Obrechtii* descriptionem. *Augusta* f *Trevirorum* metropolis, urbs Germaniæ antiquissima, Romanorum magistratum & monetæ olim sedes: Huic proxima nec Rom. antiquitatibus inferior g *Colonia* est *Agripp.* Denique h *Moguntiacum* ab *Mogo* sive *Mæ* no fluvio, nobilissima *Drusi* colonia, primatu Ecclesiastico & *Archi* cancellatu per nostram Germaniam clara. *Tunica* vero *Christi Jesu* inconsutilis apud *Treviros*, *tria regum* apud *Colonienses* corpora, & *urris murium* sive *Myopyregus* *Binga* oppido vicina vel incertas historias vel fabulas olent. Vid. *Dorschæum* in *dissert.* *Casaubonum* in *Exercit.* & *Serravium* in *comment.* *Mogunt.* i *Wormaria* & k *Spira* urbes antiquæ & regibus olim *Francicis* cultæ à *Gallis* nuper dirutæ adhuc jacent: l *Philippoburgum* A. 1676. nostratibus captum in Germaniæ potestatem rediit, sed hoc bello patriæ rursus ereptum hostibus parret. m *Alfatia* cum *Argentorato* contra fidem in pactis *Novimag.* datam obfesso captoque ab isdem hostibus tenetur; Principatus iidem *Monpelgardensis* & *Comitatus Palatini* reliqui *Alfatia* vicini arctissime premuntur.

BUNO-

^a *Leodicum.* ^b *Coloniensis* successio. ^c *Ducatus Juliacensis.* ^d *Lotharingia.* ^e *Austrasia.* f *Trevir.* g *Coloq.* h *Mogunt.* i *Wormatia.* k *Spira.* l *Philippoburgum.* m *Alfatia.*

Caput ejus est ^a *Leodicum*, urbs ampla & superba, magnificis ædificiis instructa; ob amœnitatem deliciasque varias *paradisus sacerdotum* nuncupata. *Huy*, nitidum cum arce opidum. *Bullion*, sui quondam juris Ducatus; nunc Leodicensi Episcopo subjectus; arcem habet ejus nominis munitissimam. ^v

Gall. Liege, Super Germ. Lutich. infer. Luyck.

II. Caput ^d *Ducatus Juliacenſis*, quod ei nomen dedit, est ^e *Juliacum*, opidum antiquum atque munitum. In Juliacensi agro sita est urbs ^f *Aquæ Grani*, sive, ut vulgo usurpatur, *Aquisgranum*; Germa. super. *Aach*, inferioribus *Aken*, Gallis *Aix* dicta; saluberrimis calidarum aquarum fontibus clara; *Caroli M.* primi Germanorum Imperatoris aula ac sepulchro insignis. Mos erat olim, Imperatores heic inaugurare sub corona ferrea in templo pendente.

Juliacensis ducatus. Gûlich. Aquæ Grani.

III. ^g *Coloniensis Diœcesis* veterum Ubiorum ad utramque Rheni ripam sedes olim fuit. Ipsa urbs *Colonia Agrippinensis*, seu, ut vulgo usurpatur, *Colonia Agrippina*, Ubiorum caput, à ^h *Colonia*,

Archiepiscopus patus Coloniensis. Colonia Agrippinensis.

BUNONIS.

^β *Leodicum* f à Carolo Burgundo captum, & in ipsa urbe x l. M. occisi, x l i. M. submersi sunt. Ut hujus culpæ veniam impetraret Carolus iste, D. Georgii statuam, ex puro auro confatam, consecravit ædi D. Lamberto sacræ. Opidani perhibentur mobiles & ad seditiones proni. Urbem hanc, præter Mosam, quatuor interluunt flumina, *Legia, Ura, Vesa, Ambularius*.

^γ a *Hojum* ad Mosam est: itemque ^b *Dinantium* rupi impositum, quod septies & decies frustra oblessum anno 1554. armis Gallicis cessit.

^δ c *Ducatus Juliacensis* limites habet ab Ortu Rhenum, à Septentrione Ducatum Clivæ, ab Occidente Mosam, à Meridie Lutzenburgensem & Limburgensem Ducatus. Has tetras rigant præter Rhenum & Mosam, *Ifela, Estra, Rura & VVerna*.

^ε d *Juliacum* ad Ruram est g. Opidum hoc ab Hispanis expugnatum per pacem Monasteriensem Palatino Neuburgico restitutum est. Itemque *Marcodurum* seu *Dura*. c *Monasterium*, vulgò *Münster Eysel* ad Ifelam.

^ζ f *Aquisgranum* h est ad Wermam fl. Anno 1609. Johannes Wilhelmus Juliacensium & Clivensium Dux, stirpis suæ postremus, obiit: unde inter Electorem Brandenburgicum & Palatinum Neuburgicum de Provinciis istis orta certamina.

^η g *Archiepiscopus Colonienſis* habet ab Orien-

te Westphaliam, à Septentrione Episcopatum Monasteriensem, ab Occasu Ducatum Juliacensem & Clivensem, à Meridie Archiepiscopatum Treverensem, Rhenus medium interluit

^θ Ipsa h *Colonia* habet Academiam anno C. 1388. i institutam. Trium SS. Regum, ut vulgo habentur, reliquæ ibidem asservantur. Inter *Bomam* & *Coloniam* in insula *Krampenwerth* fuit propugnaculum illud vulgò *Pfaffenmûrz* dictum. Celebriora hîc porro sunt opida, *Linxium, Novesium*, vulgò *Reylz* ad Erpiam, & *Berka*, vulgò *Reinberg*; ad quam non multis abhinc annis Hispani Mosam, per alveum à *Venloâ* ad *Bergam* usque deductum, cum Rhe-no conjungere conabantur. Post Gebhardum Truchsesium Archiepiscopum Coloniensem ob Religionem Evangelicam auctoritate Pontificis Rom. & armis Hispanorum ejectum Ernestus Bavarix Dux Archiepiscopus est constitutus, anno C. 1583. Et ab isto tempore Bavarix Duces Archiepiscopatum Coloniensem tenent.

HEKELII.

^d A *Fußlo Lipsi* è Virâ *Caroli Magni à Pibor* editâ in primis sic vocatum.

^e In valle.

^f S. *Leodium*.

^g Olim vocabatur *Vatucca*, ut & *Julium*, quod *Julus Cæsar* huic Oppido nomen dedit.

^h Quod antiquis *Nuagerra* fuit.

ⁱ A Senatu illius loci.

Y 3.

BUNO

a. *Hojum*. b. *Dinantium*. c. *Juliacensis ducatus*. d. *Juliacum*. e. *Monasterium*. f. *Aquisgranum*. g. *Coloniensis Archiepiscopus*. h. *Colonia*.

nia, *Agrippinae* Claudii Imperatoris uxoris auspiciis deducta, nomen cognomento traxit. Urbs nunc est Germanicarum maxima, Emporiumque ad Rhenum celeberrimum. Cæterum, libera est Imperii civitas. *Bonna* antiquum munitumque opidum, Archiepiscopi Colonienfis, Electoris Imperii, sedes.

Bonna.

Lotharingia.
Lotharingen.
Divodurum.Virodunum.
Tullum.
Nantium.Austrasia.
Weſtreich.Treverensis
Arch.

IV. *Lotharingia Ducatus* à Lothario, Caroli M. nepote, nomen accepit, caput ejus quondam fuit *Divodurum Mediomatricum*, vulgo * *Metz*, libera Imperii civitas: at nunc Gallia Rex eam tenet; una cum Viroduno, *Verdun*; & Tullum, *Toul*. *Nantium*, vulgo *Nansy*, sedes nunc Ducum & caput provinciae, egregia munitaque urbs.

V. *Austrasia* k complectitur Dioeceses Treverensem & Moguntinam; item Ducatum Bipontinum, vulgo *Zweybrücken*, Comitatusque, *Sarbrücken*, *Leyningen*, *Bitsch*.

VI. *Treverensis Archiepiscopatus* caput est *Augusta Treverorum* q,

BUNONIS.

Lotharius I. Imperator, Caroli M. nepos, tres habens filios, in totidem regna divisit Imperium Francicum. Ludovico primogenito tribuit Italiam cum Caesaria dignitate: Lothario eam dedit partem, quae deinde ab hoc, primo ejus Rege, *Lotharii regnum*, seu *Lotharingia* dicta est: at *Carolus* tertio genitus obtinuit Provinciam & Galliam Narbonensem l. Habet *Lotharingia* ab Ortu Alsatiam, à Septentrione Archiepiscopatum Treverensem & Ducatum Lutzenburgicum, ab Occasu Galliam, à Meridie Burgundiae Comitatum. Celebriores ibi sunt fluvii *Mosa*, *Mosella*, *Murtha*, & *Sartha*.

* b *Metis*, *Metz*, ad Sellam fl. qui ibidem in *Mosellam* influit, urbs ampla & munitissima cum arce. m

λ *Verdunum* ad *Mosam* fl. est inter *Arduennam* silvam & *Barrum*, urbs amplissima, & arce amplissima jam communita.

μ *Tullum* urbs ad *Mosellam* posita, munita non est n. Urbes illas superiori seculo Imperio eripuit *Henricus II*. Galliae Rex.

ν *Nantium* est ad *Murtham* fluvium munitus hodie nudatus o. *Pontanium* habet *Academiam*. Hunc Ducatum ferè omnem, eiectione Ducibus, occupavit *Rex Galliae*.

ξ *Austrasia*, quae hodie vulgò habetur, concluditur intra *Lotharingiam*, *Treverensem* provinciam, *Palatinarum* Electoralem, & *Alsatiam*. Fluvius rigatur, *Sartha*, *Laura*, *Bleiffa*.

a *Lotharingia* unde dicta. b *Metis* c *Nantium*. d *Lutzelstein*. e *Lautereck*. f *Birckenfeld*. g *Tabernæ*. h *Treverensis* Archiepisc.

Huc etiam pertinent d *Lutzelstein*, e *Lautereck* & f *Birckenfeld*; diversorum Palatinorum sedes; item g *Tabernæ Montane*, *Bergzabern*, & *Hornbach*.

o h *Treverensis Archiepiscopatus* habet ab Ortu *Ringojam* & partem *Halsiae*, à Septentrione Archiepiscopatum Coloniensem p. ab Occidente Ducatum *Lutzenburgensem*, à Meridie Ducatum *Bipontinum*.

HEKELII.

k *Oesterich*, seu *Westreich*.

l *Bucholcerus* in *Indice Chronol.* sub Anno CHR. DCCCXIV. p. 286. Edit. 4. praecuntibus aliis, dicit: *Ludovicum* accepisse *Germaniam*; *LOTHARIUM V.* cum Imperatoris nomine *Italiam*, mediamque partem *Franciae* inter *Scaldin* & *Rhenum*, quae ab ejus nomine appellata est *LOTHARINGIA*.

m *Cujus introitus agre patet Exteris*. Clarum hec *Tribunal* est, ad quod, *Lotharingia*, eiectione Ducibus, in potestatem *Gallorum* per Ducem Generalissimum de *Fourille* Annò huj. sec. 70. inopinatio redacta, omnis provocatio, *Rege sic jubente*, fit. Si contra eveniret, proditæ violatæque *Reipublicæ* crimen esset.

n *Olim* Episcopalis Sedes erat. Templum primarium ad *St. Stephani* benè, amplè, elegantèque cum multis Sacellis exstructum est, in quo *St. Bernhardi* tumba visenda.

o *Ducum* Sede quondam clarebat maxime. Alioquin valde amœna Urbs est, & adhuc in *Veterem* & *Novam* rectè dividitur.

p *Duca-*

rum, vulgo *Trier*, Gallis *Treves*; urbs antiquitatem suam præferens. *e Confluentes*, *Coblentz*, urbs ab Rheni Mosellæque confluentes posita, haud exigui est momenti. *Vitellicum*, *Witlich*, Treverensis Archiepiscopi atque Electoris sedes.

VII. *Moguntini* Archiepiscopatus caput est *Moguntiacum*, five *Moguntia*, *Ments*, urbs inter præclaras Germaniæ computata. At sedes Archiepiscopi Electorisque trans Rhenum in Germanico solo, *Asciburgii*, *Ascheburg*. Sunt præterea in Austrasia libera Imperii urbes; *Wormatia*, vulgo *Worms*: & *Oppenbeym*: & *Spi-*

p Ducatum *Monsensem*, & Comitatum *Nassovensem*, quos imprimis *Maginus* addit.

BUNONIS.

a *Trevis* ad Mosellam sita, jam Augusti Imperatoris ætate floruit: qui verò à Trebeta Nini filio eam putant conditam, fabulas amplectuntur, non historias. Habet *Academiam*. Hic asservatur tunica Salvatoris.

b *Confluentes*, vulgo *Confluentia*, è regione in altera ripa munitissimum habet castrum *Ehrenberti*, *Ehrenbrecht-Stein*, seu *Ehrenbreit-Stein*, vulgo *c Herman-Stein*. Superiori bello Galli tenebant, qui diuturna obsidione pressi, ægrè tandem illud reddiderunt *f. Archiepiscopatu* huic subest *Eysalie* pars, ubi opidum *d Sleida*, *Johannis Sleidani* & *Historici* patria.

c Ad *Archiepiscopatum Moguntinum* terræ quæ pertinent, sunt ad Rhenum in *Wetteravia*, *Eisfeldia*, *Hassia*, *Thuringia*, & *Franconia*.

e *Moguntiacum* contra Rheni Mœni que confluentes positum, antea vicum, mœnibus firmavit *Drusus* *v Nero*, Cæsaris Augusti principis, *Tiberii* Imperatoris frater, anno ante natum Christum *xiv*. Hodie Archiepiscopi sede & *Academia* *x* floret *y*. Superiori bello urbs hæc sæpe capta ac recepta est. *z*

f *Asciburgium*, vulgo dicitur *Aschaffen-burg*, supra *Francofurtum* ad Mœnum situm, arcem habet splendidam. Ad Rheni Nahæque confluentes est *Bingum* opidum *a*, infra quod in medio Rheni turris est, vulgo *der Meusesturn* dicta. In Mœni ripa est *g Hoehstum* opidum in fausto prælio, quod *Christianus Brunsvicensium* Dux hic anno seculi nostri *23*. commisit, nobile. *Moguntinus* in media *Hassia* tenet *h Fritzlar*, vulgo *Fritzlar*, aliæque opidula. Eidem subest *Hypothecæ* titulo *i Eisfeldia*, *Grubenha-*

gensis Ducatus portio, in qua *k Duderstadium* ad *Wipperam* fl.

q *l Wormatia* ad Rhenum, *Vangionum* olim caput, Comitatus celebris. *b*

m *Oppenbeym* ad Rhenum non est urbs libera Imperii, sed est in ditione *Palatini Electoris*.

HEKELII.

q *S. Triverorum*, sic vocata, quasi sit *Metropolis* inter *Germaniam primam & secundam*.

r *Conf. Matth. Dresseri* Pars V. *Isagog. Histor.* p. 572. Hoc verum est, quod antiquitate suâ cum *Viterbiô & Genuâ* Urbibus *Italicæ* omnium antiquioribus, contenderit.

f *Panthaleon*, magnæ æstimationis atque auctoritatis seculò suo *Medicus*, de *Confluentis*, *f. de Confluentiâ*, dictus est à Patriâ suâ, sicuti refert mansuetissimus *Vir*, *Quenstedius*, in *Dialog. de Patr. Viror. Illustr.* p. 147.

t Viri multiplices eruditione, summâ prudentiâ atque eximiâ pietate omnino clari, consummatissimique *Historici*.

v *Dresserus* & alii *Claudium Drusum* hunc nuncupant.

x A *DIETERICO* Archiepiscopò Anno *M. cccc. lxxxii*. fundata.

y Ejus Ager mittit *Vinum præstantissimum*.

z *Petrus Berti* Lib. de *Urbib. Germaniæ* scribit, quòd nulla Urbs sit in *Germaniâ*, quæ plura & certiora vetustatis *Monumenta Moguntiacò* habeat.

a *Pauli Hoffai*, *Jesuitæ* haud incelebris, *Patriæ*.

b Hec notandum, quòd cum *LEO IX. Pontifex Romanus*, cum *HENRICO III. Imp.* Annò *M. lxxxiii*. natalem in hac Civitate celebraret, insignis inter *Imperatorem & Pontificem* Principatum nonnullorum facta sit tunc temporis permutatio. Vid. *Hyppolytus à Lapide* in *PRINCIPE* c. ii. p. 8.

BUNO-

a Trevis. *b* Confluentia. *c* Herman-Stein. *d* Sleida. *e* Moguntiacum. *f* Asciburgium. *g* Hoehstum. *h* Fritzlar. *i* Eisfeldia. *k* Duderstadium. *l* Wormatia. *m* Oppenbeym.

Spira.
Francken-
thal.

↓ *Spira*, Juridico totius Imperii conventu clara^c, Cameram Imperialem vulgo vocant. ^a *Franckenthal*, nitidissimum est à Belgis excultum opidum Electori Palatino subditum.

VIII. * AL

BUNONIS.

↓ a *Spira* haud procul à Rheno habet aliquot Imperatorum, eorumque conjugum sepulchra in summo templo, quod à Conrado Salico constructum est. Episcopi Spirensis sedes erat *Udenhaina*, vulgo vocatur *Philipsburg*; opidum munitissimum; quod Galli hodie tenent.

^b *Franckenthal* opidum munitissimum est. *Ingelheim*, etiam olim fuit celebris, Caroli M. aliquando sedes.

HEKELII.

^c Conventus hic Imperii Juridicus, seu Judicium hocce Imperialis Camerae, Supremum quippe S. R. IMPERII Tribunal, praecipuumque laudatissimae & florentissimae Nationis Germanicae Κεφάλιον, à Div. MAXIMILIANO I. IMP. communicato cum Principibus Electoribus & aliis Proceribus atque Ordinibus IMP. ROM. consilio, deque communi ipsorum consensu, in Comitibus Wormatiae Ao. reparatae per CHRISTUM Salutis humanae M. CCCC. XCV. principio instituta & condita: & progressu temporis ab Inviictis IMP. CAROLO V. & FERDINANDO I. Fratribus Germanis, nec non MAXIMILIANO II. maximam virtute, summoque labore & studio in Imperio haecenus non modo conservatum, sed & ad amissum perpolitum, auctum & amplificatum, etiamnum hodie floret, vigetque: atque ut in posterum quoque, divina favente Clementia, firmior sit JUDICII hujus constitutio atque duratio, sancitum publice est, ut sit certa, fixa & rata. Gravissimis autem de causis Constitutione IMPERATORIS & PROCERUM IMPERII cautum est, ut Urbs SPIRA, vel hoc nomine passim apud omnes Populos in toto Terrarum Orbe decantatissima, in posterum constans & perpetua Sedes atque Domicilium sit sacri suprenique hujus Consistorii. Quo in loco (SPIRAE videlicet) Judicium Camera perpetuo exerceri, nec in alium locum temere, nisi Belli & Pestis tempore, transferri debet. Haec Melchior Weissenberger in Tab. super Ordinatione JUDICII CAMERAE IMPERIALIS, iisque Mogun-
tiae Ao. lup. Sec. 77. in fol. maj. edit. p. 2. Hujus

summi JUDICII JUDEX integerrimus hodie est Joannes Hugo, Archi-Episcopus Trevirensis & Episcopus Spirensis gloriosissimus. Ejus PRÆSIDES sunt Philippus Franciscus Eberhardus, L. B. de Dalberg & Camerarius Wormatiae, atque Joannes Casimirus, Comes in Leningen & Daxburg, Heroës supra omnem humanam laudem positi. Inter eminentissimi Judicii hujus ASSESSORES, eosque Eruditione, Scriptis ac Famâ clarissimos, hæc tempestate clarent, & quidem juxta ordinem Alphabeticum locati, Joannes Jacobus Avianus, Sylv. Jacob. Dankelmann, (cujus dextram eruditam ac candidam, quum Ao. huj. Sec. 69. per-antiquæ Academiæ Heidelbergensis RECTOR esset MAGNIFICUS, d. IV. Jul. deceter osculari mihi non erat prohibitum,) Huldricus ab Eyben, (cujus doctrinam consummatissimam, cum Gisse Ao. huj. Sec. 65. viverem, atque haecenus beneficentiam singularem, immo & affectum excellenter propensum sat pradicare nescio,) Ericus Mauricius atque Gul. Ignatius Schuzius, quibus omnem prosperitatem ac vitam longævam toto pectore appretor. Illustri ac probe constitutæ Reipublicæ SPIRENSI hodie à Consiliis est primarius Joann. Henricus Gablerus, Vir uti omni Pietati, Candori atque inserviendi Promptitudini deditus: ita & veram eruditione ac perantiquam Prudentiam exornatus, Amicus meus certissimus. In hujus Urbis, Patriæ quippe Jo. Heur. Ursini, Ecclesiæ Orthodoxæ docuere olim non sine magna laude atque efficaciam Joann. Himmelius, atque Jo. Conr. Schragmüllerus, quorum posterior cum A. huj. Sec. 69. m. Junii per aliquot dies SPIRAE viverem, æquè, ac Clarissimus Jo. Christoph. Rymtschius, Vir solidè ac apprimè doctus atque Magnatibus valde gratus, magna candidissimi favoris atque propensius affectus documenta mihi dedit. In Gymnasio Senatorio hoc tempore docent laudabiliter Joannes Hofmann, Argentoratensis, & Augustus Schradereus, Halensis Saxo, quorum priorem aurea Poësis; posteriorem autem Græca lingua nobilis optimè commendant. Quæ aliàs SPIRAE notata observatæque dignissima sunt, tradit Christophorus Lehmannus in Spirensi Chronico, Francosiani ad Manum Ao. huj. Sec. 62. in 4. maj. f. exc.

BUNO-

VIII. *Alfatia* Austriacæ ditionis regio, in duos Landgraviatus, Superiorem & Inferiorem divisa est. In Superiori opida sunt; *Colmaria*, & *Selestadium*, & *Rufacum*, haud ignobilia. Inferior habet; *Tabernas*, vulgo *Zabern*; & *Hagenoam*. *Argentoratum*

Alfatia.
Elſaſz.
Colmaria.
Seleſtadium.
Rufacum.
Taberna.
Hagenoa.
Argentoratum.

BUNONIS.

a *Alfatia* ab ortu Ducatum Würtembergensem, à Septentrione Palatinatum Inferiorem, ab Occasu Lotharingiam, à Meridie Helvetiam. Flumina præcipua hæc præter Rhenum, qui mediam fermè interluit, sunt *Ellus* & *Cynthius*; *die Houzig*. Superior dicitur, quâ ab *Argentorato* versus *Basileam* ab utraque ripâ & ultra excurrit.

Inferior, qua versus Palatinatum patet. *β* *Colmaria* ad Ellum est urbs libera Imperii. *γ* *Selestadium* vulgo *Selestadium* est urbs Imperii, haud longè à ripa *Ellii*. *ε*

δ *Rufacum* est in ditione Episcopi Argentinenſis. *ζ*

η *Taberne Alfatie*, olim urbs ampla & Episcopi Argentinenſis sedes: sed bello deformata: *θ* *Molsheimium*, Episcopi Argentinenſis delictum, anno hujus seculi octavo Academia ornatum.

ι *Hagenoa* urbs est Imperii, inter Matram & Sornam amnes, præfecturæ Imperii titulo gaudens. Ibi olim servabantur gladius, sceptrum, & orbis Caroli M. cum aliis ornamentis Cæsareis, quæ Episcopus Spirensis inde abstulit. *κ*

λ *Argentoratum* urbs libera Imperii Ello & *Bruscha* perluitur. De nomine ejus supra p. 99. dictum est. Academia ornata est anno hujus seculi xxxi. cujus fundamenta jam superioris seculi anno xxxviii. Jacobo Sturmio Senatore primario potissimum urgente, erant jacta. *α* *Alfatia* in istis partibus confinis est *c* *Suntgovia*, in qua *Ferreta* vulgo *α* *Pfirt*, Comitatus caput: *ε* *Befordia* eadem Comitatus caput: & *ζ* *Mulhusia* ad Ill fl. urbs Imperialis & libera, sub Helvetiorum tutela. In Gallia *Regem* per pacem Monasteriensis translatus est Landgraviatus utriusque *Alfatia*, cum præfectura Provinciali decem civitatum Imperialium in *Alfatia* sitarum, videlicet *Hagenau*, *Colmar*, *Schleſtad*, *Wiſenſburg*, *Landau*, *Oberhaim*, *Rosheim*, *Münſter* in valle *S. Gregorii*, *Kaiſersberg*, *Turinghaim*; itemque *Suntgovia*; ita tamen, ut *Argentoratenſis* & *Basileenſis* Episcopi cum civitate *Argentoratenſi*, & reliqui per utramque *Alfatiam* Rom. Imperio immediatè subjecti Ordines, Abbates, Palatini, Comites, Barones, ac totius Inferioris *Alfatia* Nobilitas; item prædictæ Civitates

Imperiales, in ea libertate & possessione Immediatatis erga Imperium Rom. qua hæctenus gavisæ sunt, relinquuntur: & Rex Gallia juribus contentus maneat, quæ ad Domum Austriacam pertinuerunt. *κ*

HEKELII.

d Uterque Tractus Urbibus, Oppidis, Pagis & Villis admodum frequens est; omnique ex parte habitatur. Dives quoque est frumentò, maximè in planitie, ubi quoque sunt optimi fructus, adeò ut fertilitate reliquas *Germania* Regiones facile excedat. Montes & colles producunt Vinum optimum, quod multis in locis defertur. Sunt etiam ibi Sylva Castanearum & Montes Mineris refertissimi; præcipuè autem *Argenti*, *Aris* & *Plumbi*. *Alfatiam Inferiorem* HEINRICUS de TURENNE, Gallorum quondam Campi-Marschallus princeps, Heros verè astutus, callidus ac prudens, Anno 1674. miserandum in modum vastavit.

e *Martini Buceri*, *Beati Rhenani*, *Pauli Constantini Phrygionis* & *Jacobi Wimpfelingii*, Virorum celeberrimorum, Patria haud incelebris.

f Rectius *Rubeacium*, s. *Rubeacum*, quod videtur *Ptolemao* RUFIANA esse.

g *Conrado Pellicano* cunas olim præbens.

h *Helc* natus est *Wolff*, *Fabricius Capito*, Argentinenſis Ecclesie Antistes & trium Facultatum Doctor, Vir avò suò egregiè doctus & celebr.

i *Privilegia* autem, quæ à FERDINANDO II. Imp. hæc Academia obtinuit, impressa sunt *Monguntia* Ao. huj. Sec. 30. in f. 4. Olim claruere in illâ præ cæteris *Jo. Pappus*, *Thomas Wegelinus*, *Jo. Schmidius*, *Jo. Georg. Dorſcheus*, *Jo. Conr. Danhauer*, *Georg. Obrecht*, *Jo. Otto Tabor*, *Jo. Ludovicus Havenreuter*, *Matthias Berneggerus*, *Joan. Freinshemius*, & nuper *Baltas. Scheidius* & *Joan. Henr. Boeclerus*, quorum dextram candidam æquè, ac *Joannis Schmidii*, *Isaaci Faustii*, *Bathasaris Bebelii* (verè mei) ac *Joan. Rebhanii*, qui cum *Gerardo à Stöcken*, *Ulricò Obrechtò* & *Jul. Reicheltò* etiamnum excellenter clarent, Ao. huj. 69. mens. Jun. decenter osculari mihi omnino erat licitum.

κ Verum enim verò Ordo nunc prorsus inversus

Z

a *Alfatia*. *b* *Argentoratum*. *c* *Suntgow*. *d* *Pfirt*. *e* *Beford*. *f* *Mulhausen*.

in eodem tractu, vulgo *Stratszburg*, in clarissimis Germaniæ civitatibus. Turris, quæ est ad Cathedralem Ecclesiam, mirifica & magnifica structura; item armamentario instructissimo, maxime insignis est.

Montbeliard.

IX. Est in confiniis Alsatia ac Burgundiæ Comitatus *Montbeliard*, German. *Mümpelgard*, Wirtembergensi Duci subjectus, opidum *Montbeliard* tutissimo munimento clarum est. ⁹

versus est, præsertim quòd *Regum Christianissimus* utrumque Tractum *Alsacia* propriissimum sibi hæcenus vindicavit. Ni *Colmaria GALLO* suo amasio omnino suavi, ac amabili Coronam suam auream in manûs, ut ajunt, spontè dedisset, & *Argentina* fortè etiam, quæ aliàs nullos passa est amplexus, cum vicinis Sororculis suis intacta Virgo mansisset.

BUNONIS.

⁹ Mons Pelgardus videtur nomen habere à montis sive horti pulchritudine; duplici castro firmatus est. Porro Duces Wirtembergenses in Burgundia quoque tenent Clerval & Passavant.

CAP. X.

Suevia, Franconia, Palatinatus Rheni. 1

I.

Brisigavia.
Brisgaw.

PRIMA trans Rhenum est *Brisigavia* regio, Elsatia quondam pars. Caput hujus Provinciæ est *Friburgium*, splendida

BUNONIS.

^a *Friburgium* sive *Friburgum*, ad Treissen fl. loco fecundo positum, celebratur Academia anno 1463. ^a fundata *b*. Anno 1644. Bavariz Ducis exercitu ad deditonem compulsa, inspectantibus Gallo-Vinariensibus, qui illos stupendâ pertiniaciâ munitis castris deinde adoriebantur. ^c

HEKELII.

^a Seu, ut vult *Alstedius* & alii 1460.
^b Et quidem ab ALBERTO, *Archi Duce Austriæ*. Superiori seculò ibi docuit *Zalusus*. A. 1545. hæc quoque institutam esse *Societatem Equitum* (die lobliche Ritterschafft) *Dresserus* attestatur.

^c *Friburgum* autem ex Pagò, s. Vicò à BERCHTOLDO, *Zæringie* Duce, Annò CHR. M. CXX. est conditum, quod *Distichon* hoc indicat:

Anno Millesò, centenò bis quoque denò,
FRIBURG fundavit BERCHTOLDUS
Dux dominator.

Aliàs splendida ac amœna Urbs est. *Joan. Thomæ Freizi* & *Jacobi Milichii* Patria, Gallorum Regi hodiè parens.

REISKII.

¹ ^b *Brisacum* in monte rotundo instar castris munitissimi hodieque situm significat, congruere sibi vetustam *montis Brisaci* appellationem, quæ in Rom. Imp. Antonini Itinerario adhuc extat: Idem toti regioni addidit *Brisgowæ* nomen, & Gallis deditonem Germaniæ clavem reliquit. Tres enim claves Carol. Richelius Regi suo comparasse dicitur, *Perpinianum* Hispaniæ, *Pignarolum* Italiæ, *Brisacum* Germaniæ, ^c *Friburgum* etiam Anno 1678. expugnatum pro castro *Philippoburgo*, quod Germanis expugnatonibus relinquatur, per pacem *Noviomagensis* cum tribus Pagis proximis accessit Galliz. ^d *Suevia* coloniis Suevorum huc irrupentibus nomen suscipit, hodieque nostro imperio peculiarem addit circulum, cui Ducatu cum *Wurtembergico* e *Marchionatus* etiam *Badenses* subsunt, tum superior, à sede sua dictus *Baden & Hochberg*, tum inferior nempe *Durlacensis*, uterque nunc Gallicis depradationibus & incendiis exhaustus. ^f *Franconia orientalis* & ipsa circulum facit *Franconicum*, in eoque tres *Episcopatus Catholicos*, & duos *Burggraviatus Brandenburgicis Marchionibus*

^a *Friburgum*. ^b *Brisacum*. ^c *Friburgum*. ^d *Suevia*. ^e *Marchionatus Badenses*. ^f *Franconia*.

dida atque amœna urbs; secunda est ^β *Brisfacum*, *Breisach*.

II. ^γ *Suevia*, vastæ quondam illius gentis exiguæ reliquiæ, ad supremam Danubii partem constitit. Urbium hujus Ducatus prima est ^δ *Augusta Vindelicorum*, *Augspurg*, opulentissimum Emporium: urbs splendida in primis & magnifica, munitione tuta, libera Imperii civitas. ^ε *Ulma*^d, munitissima & ipsa, simulque ditissima Imperii

^δ Suevia.
^ε Schwaben.
^δ Augusta Vindelicorum.

chionibus subjectos complectitur; superiorem scilicet Byrutinum sive Colmbacensem, & inferiorem, Anspachensem, sive Onoldsbacensem; Hic Franconicam solum regionem, ille partem Voigtlandiæ montanam, & monti Pinifero vicinam continet, simul cum Franconica, cui Colmbacum, castrumque huic proximum Blaffenburgum subest. ^a *Palatinatus Rhenanus* aut inferior totus quondam cultissimus & florentissimus, nunc vastitate Gallica squallens, ob *Heidelbergam* dirutam, *Manheimium*, & *Francken-thalium*, urbes munitissimas, everfas, & cæteras regiones, quotquot Electoratus subfunt, dirptas miserrime aut exutas.

^ε h *Ulma* est ad confluentes Illeræ, Blavi & Danubii h. Urbis territorium continet tres Comitatus. i

HEKELII.

^d Hæc Urbs omni laude atque præconiô dignissima ac famâ immortalis *Zeilerianâ* undique nota *Theophilo* meo *Spizelio*, Viro pientissimo ac omnigenâ Eruditione plenissimè instructo, in itâ dictô *Templo Honoris* referat p. 357. meritò dicitur *clarissima* atque *nobilissima*, & est Patria quoque *Joannis Freinsheimii*, *Joann. Jacobi Mulleri*, *Christophori Pfauæii*, *Eberth. Rudolphi Rothii*, *Carol. Ludov. Stromayeri* atque *Marci Wollabii*. Ego cum Ao. huj. Sec. 68. m. Aug. hauc Urbem perlustrarem; præter magnum atque modestum Theologum, *Eliam Vælium*, inter Patricios nobilèis Mæcenates inveni *Leonem Roth* in *Holzschwang*, atque *Albertum Baldingerum*, ex nobilissimò Ordine Senatoriô t. t. Seniores excellenter splendidos ac verè prudentèis. Cæterum nonnullos illustres, nobilèis ac claros Viros Ulmensèis elegantibus Carminibus est dignatus *Jo. Georg. Styrælius*, Philologus ac Poëta ce-leber, multique Literatis amicissimus, in *au-spicali Elogiorum Virorum insignium Centuriâ*, Nordlingæ Ao. huj. Sec. 65. in 4. f. impr.

BUNONIS.

^β ^b *Brisfacum* opidum munitissimum, ubi pons lapideus in Rheno fl. post diuturnam obsidionem & horrendam famem, à Bernhardo Vinarientium Duce captum anno 1638. Inde in Gallorum est potestate e. In *Brisgavia* nobilis quoque est ^c *Hochberga*, Marchionis Durlacensis ex Badenium familia sedes, & Marchionatus caput, ubi Marchio Ernestus magnificum extruxit palatium. Itemque ^d *Hettersheimum* castrum ornatissimum, quod incolit Magnus Prior S. Johannis Hierosolymitani.

^e Hunc incomparabilem Principem, novumque Germanorum HERCULEM æquè, ac facta ejus Heroica Carmine Teutonico, eoque variarum rerum plenò; optimè descripsit Virorum celeberrimus *Joannes Freinsheimius*, idque sub Titulo *Teutscher Tugend-Spiegel*, oder *Gefang von dem Stamm und Thaten des Alten und Neuen Teutschen Hercules*, &c. *Argentorati* Ao. 1639. in fol. jussit imprimi.

^γ ^e *Suevia* ab Ortu hodiè Bavariam, à Septemtrione Franconiam, ab Occasu Palatinatum Inferiorem & Alsatiam, à Meridie Helvetiam & Comitatum Tirolis. Fluvii in ea sunt, præter *Danubium* & *Nierum*, *Lycus der Lech*, *Ilargus*, seu *Illeræ*, *Blavus*, & *Cochera*.
^δ ^f *Augusta Vindelicorum* est inter Lyci & Werthæ confluentes: Comitatus ibidem celebratis nobilis urbs, & in primis illis, quibus anno 1530. die 25. Junii Principes & Ordines Protestantes Carolo V. Imperatori fidei suæ Confessionem obtulerunt, quæ eâ de causâ *Augustana* dicitur *Confessio* f. In Augustano Episcopatu est *Dillinga* ad Danubium, ubi Episcopus frequenter commoratur, qui Cameram suam ibidem constituit. Academiam habet Jesuiticam. g

^f In hæc Urbe Ecclesiæ Evangelicæ suspiciossimò hõc tempore non sine laude præest *Joan. Jacob. Mullerus*; Gymnasio verò ac instructissimæ Bibliothecæ Senatoriæ *Georg. Fridericus Magnus*, Amici mei magni, quos Deus Ecclesiæ & Reipublicæ litterariæ cum utròque *Lucâ Sibræckij* ac *Theophilo Spizelio*, Viris præ cæteris ibi

a Palatinatus Rhen. b Brisfacum. c Hochberg. d Hettersheim. e Suevia. f Augusta Vind. g Dillinga. h Ulm.

claris

perii civitas, ædificiorum splendore facile finitimis præstat. Reliqua loca nobiliora sunt; *¶ Nordlingen*, *¶ Memmingen*, *¶ Lindau*, *¶ Fuesßen*, *¶ Rottweyl*, ubi Juridicus Imperii conventus est.

Wirtember-
genſis Ducatus.

Canſtat.

III. *¶ Wirtembergensis Ducatus*, ab arce *Wirtembergæ* cognominatus, pars erat Sueviæ; at quum nuper Ducatus factus sit, provincia seorsim cenſetur. Urbes inibi claræ sunt, *¶ Canſtat*,
merca-

claris & exteris quoque Magnatibus ac *Phæbis* eminentioribus egregiè charis atque acceptis, Evergetis meis maximis, quorum labra candida ac verè erudita osculari valdè deſidero, quàm diutiſſimè ex gratiâ conſervare velit.

g Ab OTTONE Episcopo Ao. M. D. XLIX. fundatam.

h Leonhardi Hutteri & Elia Veielii, Patroni mei ſingularis, quem adhuc ſalvum & undiquaque celebrem novi, Patria, Legibus & Ordinibus in quolibet Statu optimè conſtituta. Templum habet *D. Virgini* ſacrum, in cujus ædificatione inſumpta leguntur aureorum novies centena milia.

i Seu potiùs Baronatùs, ſive Dynaſtias, & unam in *Algoja*.

BUNONIS.

z a *Nordlinga* urbs Imperii ad Egræ ripas, memorabilis clade k, quam Fœderati à Cæſarianis, duce Ferdinando III. tum Hungariæ Rege, acceperunt anno 1634.

n b *Memminga* urbs Imperii, natura & manu munita in *Algoja*.

9 c *Lindavia* urbs imperii in lacus Bodamici ſeu Conſtantiensis inſula; unde nonnulli *Veneſias Sueviæ* appellant, ponte lapideo tamen continenti jungitur.

d *Fueſſen* eſt in ditione Episcopi Auguſtani, cujus frequenti ſeceſſu celebratur.

e *Rottwyla*, urbs imperii, eſt ad fontes Nidri, Helvetiis fœderata: Conventus ille juridicus à Conrado II. ſcribitur inſtitutus. Præterea nobiliores in Suevia urbes ſunt, *Campodunum* vulgo e *Kempton* ad fl. Yller, urbs Imperii libera; ei imminet mons vulgo *Hillermont* mœnibus cinctus, dictuſque caſtrum *Burſhald*, civitatis armamentarium. Eidem adjacet *Abbatia* ejuſdem nominis cum urbe, in qua omnes monachi ſunt genere nobiles, ex octo familiis orti; quod accuratiſſimè ſervatur, nulla habita ratione gratiæ aut pecuniæ. f *Uberlinga* ad lacum Conſtantiensem quondam Ducum Sueviæ ſedes, urbs Imperii libera. g *Conſtantia* vulgo *Coſtintz* l,

conſilio illo anno C. 1414. habito celebris, quo tres Pontifices, qui tum erant, ſede moti, & Joh. Huſſus damnatus m. h *Dünckelspila* n ad *VVernitium* fl. dicta à voce *Dünckel*, i. e. Zea, cujus ibi magna eſt copia o. i *Elwangia* Abbatia nobilis. k *Donawerta* ad Danubii & Wernitii conſtuentes, olim imperii civitas libera, ſed anno 1606. à Maximiliano Baviariæ Duce ſubacta libertate ſua excedit p. 1 *Papenheim* urbs cum Comitatu ejuſdem nominis. m *Oetinga* ad Wernitium fl. Comitatus caput. n *Zollern*, caſtrum in monte poſitum, ad cujus radices opidulum; unde Comitatus nomen. o *Hala Suevorum* ad Kocharum fl. ubi *Salinæ*. Heic olim duella permiſſa. q

z *¶ Wirtembergensis Ducatus*, præprimis fertilis, habet ab Ortu Palatinatum *Neuburgicum* r, à Septentrione *Franconiam*, ab Occaſu *Palatinatum Inferiorem* & *Marchionatum Badenſem*; rigatur *Nicro* præcipue.

µ *Canſtat* eſt ad *Nierum*, cujus viciniâ multas habet vineas; unde haud longe abeſt arx *Wirtembergæ*.

HEKELII.

k Ac *Gundelſingerianâ* memoriâ.

l *Huldrici Zuſii* Patria.

m Leg. *Æneæ Sylvii Hiſtor. Bohem. c. 36. p. 72. ſeqq.* Edition. *Guelſerbyr.* in 8. Aliâs proluxa de *Johanne Huſſo* Hiſtoria eſt edita *Latine VVinteb. 1537* in 8. Germanicè verò, & quidem *Nicolaô Crombachio* interprete, *Haganoz 1548.* etiam in 8. f.

n *S. Zeapolis*.

o Civitas eſt *S. R. I.* Libera munita, Evangelicæ juxtim, ac Romano-Catholicæ Religioni addicta.

p Hanc ortu ſuo nobilitavit *Thomas Heckelius*, ICTUS & Poëta *Liptſienſis* hõc ſeculo ſat clarus.

q Civitas eſt Imperialis libera, quam clarum hæcenus reddidit *Jo. Georg. Seyboldus*, Vir de re Grammaticâ atque Juventute optimè meritiſſimus, cujus colloquiò haud prænitendò ſum uſus *A. CHR. M. DC. LXIX. d. 24. Maj.*

r A Meridie *Sueviæ* Partem.

BUNO-

a *Nordlinga*. b *Memminga*. c *Lindavia*. d *Fueſſen*. e *Kempton*. f *Uberlinga*. g *Conſtantia*. h *Dünckelspila*. i *Elwangen*. k *Donawerta*. l *Papenheim*. m *Oetinga*. n *Zollern*. o *Hala Suevorum*.

mercato celebris, *Stuttgart*, Ducum sedes: & *Rotenburgium*: quæque reliquas antestat, *Tubinga*.

Stuttgart.
Rotenburgum.
Tubinga.

IV. *Dux*

BUNONIS.

Stungardia provinciæ metropolis *s*, habet arcem elegantissimam. *t*

& *Rotenburgum* Nicrus fl. interfecat; unde una pars urbis vocatur *Rotenburg*, altera *Ekingh*.

Tubinga ad Nicrum Academia & Collegio Ducali celebris *v*. *Schorndorffium* opidum munitum habet salinas *x*. Civitates Imperii liberae ibidem sunt *a* *Hailbronna* ad Nicrum *y* à *Fridrico II.* Imperio ascripta: *b* *Reutlinga* ad *Echetz* fluv *x*. *c* *Esslinga* ad Nicrum fl. *a*

H E K E L I I.

s Hodie Aula *Stungardina*, ubi jam sedet CAROLUS FRIDERICUS, Dux Württembergicus, Archi-Marschallus est *Forschnerus*. Sed Consiliarium intimorum princeps est Dominus à *Bulau*; Cancellarius verò *Curcius*, Viri certè tantà autoritate, eruditione, judiciò ac qualitate, ut eminentissimam Serenissimi Heri sui auctoritatem ac gloriam non solum, sed Jura quoque atque Privilegia *Wuertbergica* commodè ac masculè tueri possint.

t Quæ Ducum *Wuertbergensium* Sedes, & *Joachimi Mysingeri* Patria. Hæc claret jam Theologorum Suevorum Caput, *Christophorus Wolffinus*, Vir summi judicii ac solidissimæ eruditionis, & ut spero, adhuc clarebunt ibidem quoque *Nicolaus Myhler ab Ebreimbach*, & *Magnus Hesenhalerus* meus, à quâ insigni Virorum laudabilium Trigà non pauca singularis benevolentia atque affectus documenta Annò Chr. 1668. & 69. omninò mihi data sunt.

y Hæc Academia fundata est Ao. CHR. M. CCCC. LXXVII. per EBERHARDUM, Ducem *Wuertbergicum*, ob *Barbam*, quam prolixam alebat, Germanis dictum *Rauschenbarth*. Inde jam laudata Academia etiamnum EBERHARDINA vocatur. Ejus Visitatores perpetui sunt (1.) Cancellarius *Wuertbergicus*, (2.) Consistorii Ecclesiastici *Wuertbergici* Director, & (3.) Concinator aulicus Primarius *Stungardinus*. Professores Theologiæ olim fuere *Jacobus Andreæ*, *Jacobus Beurlinus*, *Josephus Demlerus*, *Stephanus Gerlachius*, *Mauritius Hafeureffer*, *Jacobus Heerbrand*, *Jo. Heim.* Hiemer, *Andreas Osiander*, Jun. *Lucas Osiander*, *Joam. Ulric. Pregitzar*, Par. *Baltasar Raith*, *Jo. Georg. Sigwart*, *Theodor. Thummus*, *Tobias Wagnerus*, à quò omni honore, paternò planè affectu ac litteris elegantibus, cum adhuc in vivis esset,

sum dignatus, atque *Christophorus Woelflinus*, qui meus quoque *Ebergeta* haud postremus est, dum in illustre *Tubingensium Studioforum* Convictorium, ubi quotidie 200. Alumni, quod prædicandum, sat largè aluntur Ducales, me hospitem, quod mente agnoscam semper gratà, Ao. huj. Sec. 68. benignè duxit. In Facultate Juridicà, præter clarissimum *Varenbilerum*, claruere quoque *Andreas Bajer*, *Christophorus Besoldus*, *Heinric. Bocerus*, *Joames Halbritter*, *Joam. Harpprechtus*, *Thomas Lanlius*, *Wolff. Adam Lauterbachius*, Cognatus meus longè desideratissimus, *David Magirus* atque *David Scheinemann*. Medici clari fuere *Sebastianus Blossius*, *Joames Fabri*, *Joam. Jacob. Haugius* atque *Joam. Ludovicus Moeglingus*. Inter Philosophos & Philologos olim ac nuper clarissimi exiitè *Michaël Beringer*, *Theodorus Cellarius*, *Martinus Crusius*, *Frider. Harm. Flayderus*, *Nicod. Frischlinus*, *Magnus Hesenhalerus*, *Benedictus Hopfferus*, *Jodocus Kolbius*, *Michaël Moestlinus*, *Vitus Müllerus*, *Jo. Ulr. Pregitzer*, Fil. *Zacharias Schaefferus*, *Joam-Baptista Weiganmair* atque *Heimicus Wellingius*. Hodie ibidem docent non sine laude egregià *Joam. Adam Osiander*, *Georg-Heimicus Keller*, *Joam. Andr. Hochstetter*, *Georg-Heimicus Haberin*, *Burkardus Bardili*, *Joam. Andreas Frommann*, *Jo. Adam Kurrer*, *Jo. Conrad. Brotbeck*, *Georg. Baltasar Metzger*, *Joam. Grafft*, *Jo. Ludov. Moegling*, Jun. atque *Christophorus Caldenbach*, *Philomela illa Nicrina* maximè canora ac clara. Illustre Collegium, ubi hodie *Jo. Ulric. Pregitzer*, Nep. Jura ac Politicam dextrè ac perspicuè proficitur, fundavit LUDOVICUS Dux, cujus Caput superior Aula Magister, qui plerumque Juris Professore Primarium habet à consiliis.

x Ejusque ruinas à *Cæsareanis* Ao. 1634. d. 23. Nov. in cinerem datas nunc excitatas novimus.

y In hac Urbe, quæ satis ampla ac clara, non solum *Respublica*, sed *Ministerium* quoque Ecclesiasticum, cujus hodie caput est *Jo. Ludov. Minister*, atque *Gymnasium*, utpote cui non sine laude præest *Gabriel Loeschbrandt*, ex votò constituta sunt. Eruditæ ac nobiles Familia, quæ clarent ibi, sunt, præter *LOESCHENBRANDINAM*, *Bampacherina*, *Feiberdina*, *Heuchelina*, *Irnsingerina*, *Pancugina*, *Rokenbauchina*, *Roskampferina*, *Ryblina*, *Sommerhardina*, *Spoelina*, *Zobelina*, atque nonnullæ aliæ.

Z 3

x Ideò

a Hailbronna. *b* Reutlinga. *c* Esslinga.

Franconia si-
ve Francia
Orientalis.
Francken-
thal.
Herbipolis.
Francofurtum.
Bamberga.

IV. π *Dux* est, qui & Episcopus, cognomine Herbipolitanus, ab *Herbipoli*, vulgo *Würtzburg*, capite provinciae, dictus. Urbs est inter primas praecleara. At σ *Francofurtum ad Mœnum* ^b libera Imperii civitas, celeberrimis totius Europae, nedum Germaniae nundinis nobilitatur. τ *Bamberga* Episcopali dignitate celebris urbs, centrum Germaniae obsidere videtur. Est in Franconienfi

α Ideo celebris, quod Senatus ibi aequè, ac *Noribergensis Aug. Confessione* primum subscripsit.

α Rempublicam & Ecclesiam bene constitutam habet. Huic jam praestitit laudabiliter Jo. Ulr. Wildius, Vir egregie doctus & modestus, & valde mihi amicus *Michael. Stiefelii* Patria.

BUNONIS.

π ^a Episcopus Herbipolitanus idem Franconiae Dux. Ei quotannis redeunt 300. millia thalerorum. Habet *Franconia* ab Oriente *Bohemiam*, à Septemtrione *Thuringiam*, & *Hassiam*, ab Occasu *Palatinatum Inferiorem*, à Meridie *Bavariam* & *Sueviam*. ^b *Fluvii* hic praecipui sunt *Mœnus*, *Jaxus*, qui ad *Wimphnam* in *Nierum* se exonerat. *Tubaris* ad *Werthemum*: & *Sala* *Francicus*, ad *Gemundam Mœno* se miscent. *Sala* fluvius ille putatur esse, à quo *Franci* dicti sunt *Salici*: Equidem ad *Salam* locus erat *Selz* dictus, in quo *Carolus M. Ludovicus Pius* & *Arnulphus* commorabantur *Regin. l. 2.* Ad eundem *Salam* est opidum hodie munitissimum *Königsbosen*; ex cuius nomine colligitur, *Regiam* ibidem fuisse *aulam*. Neque tamen alter fluvius *Sala* inde longe dissidet.

ϵ ^c *Herbipolis* ad *Mœnum* *Academia* ^c celebris: urbi imminet arx ^d, *Marienberg* vulgo; in qua ingentem thesaurum obtinuit *Gustavus Adolphus Suecorum Rex*. ^d *Ochsenfurtum* ad *Mœnum*, horreum Episcopi. ^e

σ ^e *Francofurtum* electione Imperatorum celebratur.

τ ^f *Bamberga* *Henricus II.* cognomento *Sanctus*, colitur. Adjacet ei in vicino monte arx *Altenburg*.

HEKELII.

^b Hæc Civitas omnino insignis, maximè incluta ac excellenter nobilis à Magistratu magnificè & valde prudenti tam bene est constituta, ac Legibus in quolibet Statu ac Ordine firmata, ut ulli *S. R. Imp.* ac fermè vix totius *GERMANIAE*

NIÆ Civitatem cedat. Edidit hujus *Chronicon* Jo. *Fridericus Faustus*, apud ipsos *Francofurtenses* A^o. huj. Sec. 60. in 12. f. impressum. Ante biennium, & quod excurrit, amisit suum *CHRYSOSTOMUM*, *Philippum Jacobum Spenerum*, Virum omni honore, obsequentiâ atque veneratione dignissimum, quem DEUS non solum *Dresden* atque *Francofurtensibus* suis, sed & toti *Ecclesie Evangelicæ*, immò & mihi quam diutissimè superstitem esse ex gratiâ velit. Nunc unicum saltem Amicum, eumque in *Ecclesiâ Orthodoxâ*, cuius Antistes quippe hoc tempore est Jo. *Daniel Arcularius*, Theologus eximius, rite docentem habeo *Francofurti*, *Joannem* nempe *Balthasarem Ritterum*, Virum verâ Pietate ac quavis Virtute præditum. Hæc Urbs *Joannis Richardi*, Jcti valde præstantis, non solum natalis, sed & emortualis est locus. Obiere quoque ibidem *Matthias Flacius*, Jo. *Petr. Lotichius* atque Jo. *Otto Tabor*, Viri non è plebe. Ecquid dicam? Ipsius *GUNTHERI Schwarzburgici*, Imp. *Romanor.* gloriosissimi, Osa augustissima, quod universâ letatur *Prosapia Schwarzburgica*, molliter *Francofurti* cubant. Hodie vivit in tam illustri ac splendidò locò *Jobus Ludolfus*, Lingg. *Orient.* Doctor sine pari, cuius affectus propensus ac erudita colloquia me *Gothæ* partim, partim *Dresdæ* quondam non parùm recrearunt.

^c A Joanne, Duce *Wurtzburgicò* A^o. 1403. instauratâ.

^d Episcoporum Sedes.

^e Hujus Episcopatus, quem *Wenefridus*, vel *Winfredus*, mutatò nomine, quod semper bona fecit, *BONIFACIUS* nuncupatus, (*Leg. CL. Dn. M. Jo. Gotfr. Olearii*, *Amici Singularis*, *Abacus Patrologicus*, dono mihi exhibitus, p. 90.) fundavit, primus Præsul fuit *Burchardus*, *Benedictinorum* Monachus & Fundatoris *Consanguineus*. A^o. superiori prid. *Cal. Jun.* in Episcopum *Herbipolensem* & Ducem *Franconiae* est electus *Comadus VVilhelm à VVertnau*, Decanus *Bambergensis*.

BUNO-

a Franconiae limites. b Flumina. c Herbipolis. d Ochsenfurt. e Francofurtum. Bamberga.

nienſi agro Arx v. *Ansbachſ*, Marchionatus titulo gaudens. *Ansbach.*

BUNONIS.

v. *Onſpachium* g. eſt ad fluvium ejuſdem nomi-
nis; habet arcem Principis ſedem. *Onoſſpa-
chienſes* ſeu a *Anſpachienſes* ſunt Marchiones
Brandeburgenſes; gaudent titulo Burggravio-
rum Norimbergenſium. Ad eos quoque perti-
net b. *Voigtlandia*, inter Thuringiam, Miſniam
& Bohemiam ſita; cujus metropolis eſt *Curia*,
vulgo c. *Hoff in Vogdland*: Opida nobilitiora ſunt
d. *Culmbacum*, *Culmbach*, cum arce *Pleſſenburg*,
& e. *Barreuthum*. Cæterum in Franconia quoque
eſt f. *Aichſtadium*, Episcopii illius ſedes: &
g. *Margenthal* magiſtri Equitum Ordinis Teuto-
nici. h. *Rotenburgum* ad Tubarim urbs Imperii,
Cella penaria Franconia, ſitu prope eo ſcribitur
eſſe, quo fuit Hieroſolyma h. i. *Winſheimium*
ad Aichſcham urbs Imperii. k. *Schwinfurtum* urbs
Imperii ad Mœnum i, in ipſo ferme Franconia
centro, *Conradi Celte*, primi apud Germanos
Poëta, patria. In Franconia quoque eſt *Erba-
chum* Comitatus caput: *Henneberga*, unde Comi-
tatuſ nomen: Comitatus *Rejnecenſis* ſeu *Lorienſis*
& *Holaccenſis* ab *Holacho* caſtro dictus.

HEKELII.

f. Hinc referendum quoque *Byruthum*, CHRI-
STIANI ERNEſTI, Marchionis *Brandeburgici*,
Herois fortiſſimi, eminenter incluti ac valde
glorioſi, Sedes. Huius Miniſter primarius ac
ſummus *Conſiliorum* Præſes eſt *Joannes Albertus*,
S. R. Imp. Comes de *Ronou* & *Bieberſtein*, Præ-
fecturæ *Curienſis* Capitaneus ſplendiſſimus. Sed
qui in *Eccleſiâ* tum *aulicâ*, tum *oppidanâ*, poſt
Casparis à Liliën, Theologi celeberrimi, & *Jo.
Matthiæ* (Joannis Fil.) *Stumpffii*, *Evergetæ*
mei magni, beatiſſimum ex hac vitâ diſceſſum,
immò in illuſtri *Chriſtian-Erneſtinô* Collegiô quàm
fideſſimè docent, ſunt *Jo. Jacob. Steinboefer*,
Georg. Frid. Perſchius, *Joh. Leonb. Schoepff*, *Jo.
Wolfgang Rentsch*, *Jo. Caspar Oertelius*, *Jo. Fi-
kẽnſcher*, *Jo. Georg. Layritzius*, atque *Joach. Heinr.
Hagen*, Viri non vulgariter eruditi, modeſti,
benefici ac mihi faventiſſimi. Sed *Culmbaci*, ubi
Arx munitiſſima, eaque ad hunc *Marchionatum*
Inferiorem quoque ſpectans, *Ludovicô Liebhardo*
placide extinctô, *Eccleſiæ* jam ritè præeſt, *Jo.
Chriſtophorus Laurus*, Amicus meus Academicus,
& propterea perpetuò colendus.

g. S. Onoldium.

h. Rempublicam bene conſtitutam habet, &
Religionem Evangelicæ ſeridè eſt addicta. Nuper
miſit *Chryſoſtomum* ſuum, D. JO. LUDOVICI.

V. Fran-

CUM HARTMANNUM, immenſi laboris,
inſutataque Pietatis Theologum & mihi amicif-
ſimum. Nunc magnâ cum laude quoque præeſt
Eccleſiæ *Sebaſtianus Kyrchmajerus*; *Gymnaſio* v.
Fridericus Lipſius, Amici veteres & valde hono-
randi.

i. Ut Virtus ullô minimè eget præconiô: ſic
& Urbi huic ſplendidæ ac valde mihi dilectæ ulla
laus nequaquam eſt neceſſaria, quoniam jam-
pridem toti *Sacro Romano Imperio* & omnibus *Bo-
nis, Muſis* inprimis elegantioribus ac curioſiori-
bus, ſe ſtitit commendabilem. *Politia* talibus
Legibus atque *Conſtitutionibus* eſt fundata, ut ne-
que *Pietas*, neque *Juſtitia*, neque *Prudentia*, ne-
que *Beneſcencia*, neque *Morum Suavitas* eas rejice-
re ac irritas facere nequeant. Ejus Caput *gõõ
ἀλλειῶς* emeritum hodiè eſt *Jo. Michael Febrius*,
S. C. Æ. S. MA. J. Archiater felicifſimus, Poly-
hiſtor illuſtris ac exterorum Heroum Litterato-
rumque, à quibus maximi æſtimatur, incredi-
biliter ſtudioſus, Mæcenas & Affinis meus ma-
gnus, cui vitam, quâ dignus, *Nefteoram* can-
didiffimè appæcor. *Eccleſiæ*, quæ purè *Euan-
gelica* atque *Orthodoxa*, valde laudatus Antifites.
eſt meus *Caspar Heuniſchius*, integer vitæ, fidei
atque doctrinæ Theologus, Scriptifque piis,
limatis ac curioſis ceber. *Gymnaſium* verò curâ
Cramerianâ adhuc dextrè regitur. Hoc inprimis
laudi ducitur ampliffimæ huic Reipublicæ, quòd
Miniſtros *Eccleſiæ*, *Gymnaſique* Profefſores atque
Schole Præceptores ab omnibus Civium oncri-
bus quoridie ſervert liberos, quod in paucis aliis
S. R. Imp. Rebuspublicis, iſſique benè ac probè
conſtitutus quoque, rarenter amat fieri. Claret
& hæc Urbs ob *Academiam Naturæ Curioſo-
rum*, quæ Ao. huj. Sec. 62. initium ibi ſumpſit,
felicifſimò *Jo. Laurentiô Bauschiô* (qui *Præſes* pri-
mus meritò conſtitutus eſt) Fundatore, & aſſi-
ſtentibus primis duobus Adjunctis, modò jam
laudatò *Jo. Mich. Febriô* nempe, ac *Georg. Balt.
Metzgerô*. Ejus Protector olim erat Princeps
RAIMUNDUS, S. R. Imp. Comes de *Monte-
cucoli*, Heros animoſus ac *Muſis* faventiſſimus.
Modernus autem eſt FRANCISCUS ANSHEL-
MUS, Archi-Epiſcopus & Elector *Moguntinus*
eminentiſſimus, Princeps ſummò ac plenò elo-
giò haud indignus. *Præſes ſecundus* eſt magnifi-
cus *Febrius* meus, qui ob corporis imbecillitatem
fermeque exactam ætatem ſplendiſſimi hujus
Præſidii partèis *Jo. Georgio Volkamero*, HELIAN-
THO illi Primo ac *Noricorum* GALENO præ-
ſtantif-

a Anſpach. b Voigtlandia. c Hoff. d Culmbachium. e Barreuthum. f Aichſtadium.
g Margenthal. h Rotenburgum. i Winſheimium. k Schwinfurtum.

Palatinatus
Rheni seu
Inferior.
Heidelbergae.
Manhheimi-
anum.

V. Franconiae quondam pars, nunc, *Palatinatus Rheni*, caput habet Provinciae *Heidelbergam*, eandem Electorum Palatinorum sedem. Ad confluentes Rheni Nicrique *Manheimium* opidum munitissimum, Provinciae propugnaculum est. Est eodem tra-

stantissimo, unanimi Adjutorum, *Jo. Danielis Majoris* nimirum, *Luca Schroeckii*, *Jun. Joannis Sculteri* atque *Georgii Wolffg. VVedelii*, Virorum singularis eruditionis, autoritatis atque existimationis, suffragio ac consensu, ipsis Idib. m. Decembr. Ao. huj. Sec. 86. solemniter imposuit. Hic, praeter *Jo. Cuspinianum* atque *J. L. Bauschium*, nati sunt *Jo. Guilielmus Barger*, *Jo. Henr. Engelhart*, *Jo. Laurentius Fehr*, *Jo. Volpert Glock*, *Caspar*, *Georg. David* & *Jo. Frider. Heimischii*, *Georg. Balt.* & *Jo. Chilian. Metzgeri*, *Heinr. Salmuthus*, *Jo. David Schamroth*, *Christoph. Schmidt*, *Jo. Martin Uhle*, *Joan. VVeinmann*, *Georg. Baltasar VVolfart* & multi Docti alii. Includat hujus Reipublicae Consules, & quidem, quantum scio, h. t. Seniores, sunt *Justus Fridericus Schaefer*, Vir probe politi judicii, & *Jo. Laurentius Pratorius*, alias *Schoepferus* dictus. Consilarii autem sunt *J. Nicolaus Melchior*, atque *Jo. Henr. Segniz*. Claret quoque inter Physicos Ordinarios *Elias Schmidius*, Vir rarioris ingenii ac summæ medendi felicitatis.

BUNONIS.

Palatinatus Inferior sive Electoralis habet ab Ortu Ducatum Württembergensem & Episcopatum Würtzburgensem; à Septentrione partem Hassiae & Treverensis provinciae; ab Occidente Treverensem Archiepiscopatum, partem Austrasiae & Lotharingae; à Meridie Alsatiam & Marchionatum Badensem. Rigatur Rheno, Nicro, Mæno, Naha & Lautera fluminibus.

Heidelbergae ad Nicrum l arte & Academia, anno 1346. fundata, illustris m: Celebrissima, quam habebat Bibliotheca anno 1623. n Romam delata est. Sunt hic praeterea *Frankenthalium*, opidum munitissimum, c *Neustadt an der Hart*, quo tractu nascitur genus vini, quod vulgo *Gansfußser* vocatur. d *Crucnacum*, Naha interluente in duo veluti opida distinctum; cujus pars ad Marchiones Badenses pertinet. e *Casarea Lutra Kayfers Lauteren*, ad Luteram annem; & lacum, in quo Lucius ille anno

1497. captus, quem manus Friderici II. Imperatoris anno 1230. huc posuerat; f *Bacharacum* generosissimo vino nobile. g *Bretta*, *Philippi Melanchthonis* o patria. Inter Rhenum, Mosellam & Naham tractus vulgo vocatur *h der Hunnesrück*; Hic quoque est i *Simmera* Principum sedes; & in confinio k *Sponheimium* Abbatia, quam celebrem reddidit *Tribonius Abbas*.

HEKELI I.

h Hunc Locum eleganter descripsit *Jo. Seobaldus Fabricius*, Comes Pal. Caes. in Oratione publicâ, quem m. Aug. Ao. huj. Sec. 58. publicè habuit, cum EMANUELI, LUCIO, *Bernati Helvetico*, eâ, quâ pollebat, autoritate ANNULUM, CORONAMQUE LAUREAM donaret. Prodiit autem hæc Oratio sub *Actus Panegyrici Tit. Heidelbergae Walterianis* Litt. in 4. f. Ao. non adj. CAROLO Electore veneno, ut sæpe solet fieri, ab intimis atque necessariis suis, qui Conscientiam suam, postulante officii sui ratione, immaculatam perpetuò servare debuissent, proh! necatò, sedet hodiè Heidelbergae PHILIPPUS WILHELMUS, Comes Palatinus Rheni, Heros omni laude atque præconio omni tempore exornandus, atque Inviçtissimi Imperatoris Rom. ac Potentissimi Reges Lusitanici Socer. Praeter Professores, quos in ipso Autore laudavi, docent ibidem optimè quoque *Jo. Wolffg. Textor*, *H. Coccejus* atque *Heinricus Gintlicherius Thulmarus*, quorum primum *Aldorsii* olim Fautorem ac Praeceptorem verè dextrum habui.

l Regimine Politicò.

m Hic inclyti sunt hõc tempore *Ezechielel Spanhemius*, *Jo. Ludovicus Fabricius*, *Jo. Fridericus Miegius*, *Georg. Francus*, *Stephanus Gerlachius*, *Hachenbergius*, & alii. CAROLUS Elector qui Ao. huj. Sec. 51. d. x i i i. Maj. natus, est summæ gravitatis, egregiæ mansuetudinis, solidissimæ eruditionis & peracuti judicii Heros.

n *A Leone Allatio*.

o Communis Germaniæ Praeceptoris & Capnionis è Sorore Nepotis.

BUNO-

a Palatinatus Inferior. b Heidelbergae. c Neustadt an der Hart. d Crucnacum. e Casarea Lutra. f Bacharacum. g Bretta. h Der Hunnesrück. i Simmera. k Sponheimium.

tractu, inter Elfatiam & Palatinatum, *Marchionatus Badensis*, Marchionatus Badensis, ab aquis totius Germaniæ celeberrimis cognominatus. Sedes Marchionis est *Durlacum*, opidum cum arce.

Durlacum.

BUNONIS.

Marchionatus Badensis totus fere jacet intra Rheni dextram ripam, Palatinatum inferiorem, Ducatum Wirtembergensem & Brisgojam. Nomen habet ab opido a *Baden*: ubi aquæ calidæ salutares p. Marchio iste est Romano-Catholicus: Sed *Durlacensis* est Confessionis Augustanæ. b *Durlacum* opidum habet Collegium & Pa-

latium munitissimum. In ejus ditone quoque est *Pfortzheim* munitum opidum, *Joh. Capionis*, alias *Reuchlini*, patria. Ibi quoque est Comitatus d *Eberstein*, ab *Eberstein* castro appellatus.

HEKELII.

p Domus autem *Badensis* hodiè dividitur in duas Lineas, *Bade-Badensem* nempe & *Bade-Durlacenam*.

a Baden. b Durlacum. c Pfortzheim. d Eberstein.

CAP. XI.

Palatinatus Superior, Bavaria, Salisburgensis Archiepiscopatus, Tirolis Comitatus.

Nortgavia, Nortgauw; qui & *Palatinatus Bavaricæ five superior Palatinatus, die Ober-Pfaltz.* i

Palatinatus Superior.

I. "No-

REISKII.

i *Palatinatus* an *Palansgraviatus* à Comite, cui olim paruit; *Palatinus* à *Palatio*, cui Comes fuit, aut Teutonico vocabulo *Pfaltz* five *Pfal-* tens, quod vetustior tulit dialectus (sic *Fre-* nero in *Origin. Palat. & Fresneo* in *Glossar. vi-* tum) *superior Palatinatus* autem respectu infe- rioris five *Rhenani* cum *Electorum* connexi, sed *Palatinatus Bavaricæ*, cui cis *Danubium* subest ost A. 1646. tanquam pars septentrionalis, unde *Nordgau* i. e. regio versus septentrionem sita dicitur: *Electores* enim *Bavatus* cum *Landgravia-* *Leichtenbergico & Comitatu Chamensi* hunc triner: *Neoburgicam* vero & *Solsbacensem* regionem *Comites Palatini* possident. b *Norim-* *berga* urbs imperialis libera, castrum vetus, & eo insignia Imperii German. ornamentaque imperatoria tuetur: c *Egra* urbs *Bohemiacæ* qui-

dem castro regio & munitis pluribus instru- cta, nec tamen Imperii German. libera extat. *Ducatus d Bavaricæ* aut *Bojoariæ* trans *Danubium* & cis *Danubium* jacens aut *superior est, aut in-* *ferior*: Hic tamen *Nordgoviam* ex parte conti- net. Sed e *Archiepiscopatus Saltzburgeris* ad par- tes *Bavaricæ* non pertinet, quanquam ad circ- lum *Bavaricum* refertur. *Archiepiscopus* à *Gre-* *gorio VII. Papa Rom. Legatus sedis Rom.* per- petuus, ac *Primas Germaniæ* creatus nihil nunc habet, cur *Magdeburgicum Primatum* metuat. Sed *Tridentinus* & *Brixienfis Episcopatus Austriaco* subfunt circulo; itemque *Comitatus Tirolensis* nunc *Imperat. Aug.* nulli *Archiducum* separatae familiae subiectus. *Tridentum* non œcumenico, sed *Romano*, cujus *Præfes Pontifex* erat, concilio diu tracto & toties translato inclaruit. Vid. *Histor.* *Petr. Suavis Pol. & Heideggeri comment.*

A a

BUNO-

a *Palatinatus Bavar.* b *Norimberga.* c *Egra.* d *Bavaria duplex.* e *Archiepisc. Saltzburg.*

Norimberga. **N**Orimberga, ^aNürnberg, in confiniis Franconiae, Sueviae, ac Bavariae posita, nullius soli esse cupit. Urbs est magnifica,

BUNONIS.

^a a Norimberga, ad utramque Pegnesi, qui urbem interluit, ripam sita, ad Circulum pertinet Francicum. Habet territorium satis amplum & opida aliquot ^b; in quibus ^b Altorfium, Academia anno 1575. ornatum. ^c

HEKELII.

^a Hæc Urbs, *Christiano Becmanno* in Epistolâ quâdam Dedicatoriâ ad Virum amplissimum, *Georgium Remum*, Norib. datâ, & cum Opusculis aliis *Hanoviae* Ao. huj. Sec. 19. in 8. f. publici juris factâ, *ὀμφαλὸς καὶ ὀφθαλμὸς*, hoc est, *Umbilicus & Oculus GERMANIÆ*, non iniquè dicitur, quoniam, quæ in istâ Urbe sunt repertienda, omnia sunt firma, lauta, nitida ac splendida. Admiranda est summa atque magnifica Senatorum magnificorum Curia, in quâ *Pietas* atque *Conscientiâ* de gloriâ cum ipsâ certant *Iustitiâ*. Admiranda sunt Tempa eximie magnitudinis, in quibus Verbum Dei purè prædicatur ac perspicuè. Admirandæ sunt Nobilium, Mercatorum ac cæterorum Privatorum Domus, quæ aut omnes, aut perpaucis exceptis, quadratò è Lapide persplendide sunt exstructæ. Turres, Muri & alia tantæ altitudinis ibi sunt videntur, ut contra omnem vini atque incurfionem externam à quôvis quoque milite judicentur prorsus secura & omnino libera. Breviter, quicquid vides *Noribergæ*, idem est, ac si olim *Rome*, ac hodiè *Veniis* vidisses. Ut autem quondam apud *Græcos* *ATHENÆ*, & hæc tempestate apud *Gallos* *LYMOGÆA* Solum habet sterile, idem & *NORIBERGÆA*, ubi inprimis Medicorum Collegium clarum est, cujus Director *Joh. Georgius Volkamerus*, Vir omni elogio major. Scripsit de hæc Republicâ egregiè illustri atque apprime nobili quatuor Libros *C. Erasmus Michael Laetus*, *Academ. Hafnienfis* quondam Professor meritissimus, quos *Francosurti* ad *Mæn.* Ao. sup. Sec. 74. in 4. f. excusos vidi. Sed *Johannes Saubertus*, Senior, Theologus piissimus, *Historiam Bibliothecæ NORIBERGENSIS*, utpote cui æquè, ac toti venerando Ministerio nunc laudabiliter præest *Conradus Feyerlein*, Theologus Pietate, omni modestiâ atque loquendi suavitate eximie instructus, Ao. huj. Sec. 43. in 12. exc. optime descripsit, *Ejusque Memorabilia* in inclutâ *Norico-*

rum Academia Ao. ejusd. Sec. 73. simili modo recensuit *Joh. Jacob. (Justi Jac. Fil.) Leibnizus*, quæ Ao. sequ. cum *Christophori Arnoldi*, Viri celeberrimi, *Annotationibus necessariis*, iisque doctissimis, in 4. f. prodierit, quæ ex gratissimò *Unglenkiano* donò gratis, dum vivam, possidebo. E Gente *Noribergensium* Patriciâ, Equestri atque Nobili clarus fuit *Bilibaldus Pirkhaimerus*, Ao. sup. Sec. I. natus, sed Ao. 31. denatus, Vir augustioris Studii ac ipsius Theologiæ puræ non leviter guarus atque peritus, *Cæsariis* quoque augustissimi, *MAXIMILIANI I.* Consiliarius gravissimus. Claruit quoque hic ineunte Seculo ob varia Itinera Orientalia *Christophorus Furer* ab *Haimendorf*, inclutæ *Reipublicæ Duumvir*, ac *Georg. Sigism. Fureri*, Trium Viri quondam ac Proto-Scholarchæ, cum viveret, gloriosissimi, cujus Dextra beneficia æquè, ac illustri *Gabrielis Nuzelii* munera in me contulit haud ingrata, *Avus*. Præter *Furerianam Nuzelianamque* Profapiam equestrem atque nobilem; (nam *Pirkheimeriana* jampridem esse desit) adhuc clarent *NORIBERGÆ Behaimiana*, *Doerreiana*, *Ebneriana*, *Geuderiana*, *Grolandina*, *Grundherriana*, *Halleriana*, *Harsdorfferiana*, *Imhoffiana*, *Koleriana*, *Kyessiana*, *Loeffelholziana*, *Muffeltana*, *Panumgartneriana*, *Pfinzingiana*, *Poemeriana*, *Rieteriana*, *Schlusselfelderiana*, *Starkiana*, *Stromeriana*, *Tezeliana*, *Tucheriana*, *Volkameriana* atque *Welsleriana* Profapix. Nec inclutæ sunt nobiles quoque Familie *Dietherorum*, *Diltherorum*, *Feizerorum*, *Hardestianorum*, *Oelhasenorum*, aliorumque Familie. Hæc nati sunt inter eruditos, modestos atque celebres Viros *Christophorus* & *Andreas Arnoldi*, *Pat. & Fil. Joh. Christoph. Arnschwanger*, *Joh. Guilielm. Bajer*, *Martinus Beer*, *Georg. Wilhelm Boehmer*, *Simon Bormeliterus*, *Joh. Conr. Dürrius*, *Johannes Fabricius*, *Par. Christianus Frank*, *Paulus Heigelius*, *Just. Jacobus* & *Joh. Jacobus Leibnizii*, *Georgius Major*, *Christophorus Molitor*, *Andreas Myhldoerfer*, *Magn. Daniel Omeis*, *Joh. Philipp Pfeifferus*, *Luc. Fridr. Reinhart*, *Georg. Remus Georg. Paul. Roetenbeccius*, uterque *Johannes* & *Adolfus Sauberti*, *Georg. Tobias Swendendoerfer*, *Daniel Swenter*, *Vitus Theodoricus*, *Andreas Unglenkius*, *Evergeta meus magnus*, *Leonhardus Ursinus*, *Joh. Christophorus Wagenfeldius* unus quoque è Præceptoribus atque Evergetis

^a Norimberga. ^b Altorfium.

fica, splendida, potens, ac totius Germaniæ superbissima. Caput Nortgaviæ nunc censetur *Amberga*, *Neuburg*, & *Sultzbach* Principum Palatinorum sunt sedes. Est circa hæc loca *Landgravia-tus Leuchtenbergicus*, cujus sedes *Pfreimbt*. Est & *Egra*, *Eger*, libera Imperii civitas. Item Comitatus *Ellenbogen*, qui ad Bojo-hamiam spectat.

II. *Bavariæ Ducatus* dividitur in *Superiorem & Inferiorem*. Hic ad Ortum, ille ad Occasum spectat. In *Superiori* sunt urbes clarae *Monacum*, *München*, Ducum sedes, omnium Germani-

Amberga.
Neuburg.
Sultzbach.
Leuchten-
berg.
Pfreimbt.
Egra.
Ellenbogen.
Bavaria
Bayern.
Monacum.

carum

meis haud postremus, *Tobias Winkler*, *Daniel ac Joannes Wülferi ac Leonb. Wurfain*, immò & *Joannes Cochläus*, Theologus Pontificius, & propterea illuminatissimi *MARTINI LUTHERI*, & subtilissimi *PHILIPPI MELANCHTHONIS*, Fideique Orthodoxæ Evangelicæ hostis in omni vitâ acerrimus, dimicans cum his in Comitibus Imperii & Colloquiis *VVormatiæ*, *Augustæ Vindelicorum* atque *Ratisbonæ* odii summò & inexpugnabili.

b Graesenbergam nempe, *Hirsbrucum*, *Lau-fum*, *D. Sebastiani Beerii* & *D. Joan. Antonii Gei-geri*, ICTor. clarissimorum, Patriam.

c Hujus Academix in primis clare ac celebris *Ortum*, *Progressum*, & *cuncta Memorabilia*, omnium-que *Professorum*, qui in quatuor, uti vulgò vocant, *Facultatibus* à primis incunabulis eam illustrent reddiderunt, *Vitas*, *Mortes* ac *Scripta* adornavit sub *Gloriæ Academiæ Altdorfine* Titulo *Magnus Daniel Omeis*, Amicus meus vetus ac plurimum colendus, qui Liber ante quinquennium *Altdor-ii* typis Meyerianis in 4. f. non malò omine pro-plit. Præter jam in Not. præced. laudatos Viros, *Joannem* nempe *Saubertum*, *Jun. Luc. Frideric. Reinhartum*, *Jo. Christophor. Wagenfeilium*, *Magnum Daniel Omeisium* atque *Georg. Paul. Coetenbeccium*, Fautores meos maximos, do-nt ibidem feliciter & non sine gloriâ (1) in acultate THEOLOGICA *Joannes* (*Joann. Fil.*) *abricius*; (2) JURIDICA *Georgius Reichardus* *ammerus*, *Henricus Link* atque *Felix Spizius*; (3) MEDICA *Mauricius* & *Joannes Mauricius* *ofimanni*, *Pat. & Fil.* & *Jacobus Pancratius* *uno*; & (4) PHILOSOPHICA *Georg. Mitz-er* *Koenigius*. *Academ. h. t. Senior* & *Biblio-ecariis* gravissimus, Vir ob multa in me col-a beneficia ac *Lexici Garthiani* Inscriptionem *ini pietate*, honore atque observantiâ perpe-à me excipiendus; porro *Joann. Christopho-* *Sturmium* ac *Daniel Guilielmus Mollerus*, quos

DEUS Ecclesiæ, Patriæ, Academiæ ac Reipu-blicæ litterariæ, immò & mihi quoque quàm diutissimè incolumis ac salvos esse velit. Hujus Academiæ, post DEUM, hodiè supremus est Patronus *Guilielmus im Hof*, Heros doctus, mansuetus atque prudens; *Pro-Cancellarii* autem perpetui munere adhuc laudabiliter fungitur *Magnus Fetzrus*, Senior, JCtus re ac nomine magnus, & hæc de causâ diversis S. Rom. Imp. Statibus valdè gratus atque acceptus.

B U N O N I S.

b Amberga Palatinatus Neoburgici metropo-lis est. *d*

Neoburgum ad Vils fl.
Sultzbach cum castro est ad Rosenbach fl.
a Pfreimbt nomen habet à flumine *Pfreimbt*.
b Egra olim libera civitas ab acidulis nota. *e*
In Comitatu c Ellenbogen sunt *d Thermo* no-bilissima *Carolina*, vulgo *das Carlsbad*.
Bavaria fines habet ab Oriente *Austriam* & *Stiriam*; à Septemtrione *Bohemiam*; ab Occi-dente *Sueviam* & *Franconiam*, à Meridie *Car-niolam* & *Comitatum Tirolis* f. *Fluviis* rigatur *Danubio*, *Altmula*, *Isara*, *Vilfa*, *Oeno*, *Salza*, & *Ambra*. Qua versus *Sueviam* & *Alpes* excurrit, *Superior* dicitur: qua verò ad *Septem-trionem* & *Ortum* se versus *Danubium* extendit, *Inferior*. *g*

e Monacum *b* est ad *Isaræ* ripas. *i*

H E K E L I I.

d Hæc in lucem est editus *D. Georgius Kœni-gius*, Theologus cordatissimus & *Altdorfiorum* *Augustinus*.

e Finibus *Bohemicis* meritò accensetur.

f Dicitur etiam *Bojaria*, à *Bojaris* Populis, vel, ut alii volunt, ab *Avaribus* è *Pannoniâ* ejectis, qui huc infederunt.

g Et hæc multò magis alterâ est fertilior, fre-quentibusque habitationibus ornata.

b S. Monachium.

A a 2

i Fun-

a Pfreimbr. *b* Egra. *c* Ellenbogen. *d* Thermo *Carolina*. *e* Monacum.

Ingolsta-
dium.
Frisinga.
Ratisbona.

Passau.
Landshut.
Straubing.
Salisburgen-
sis Archie-
piscopus.

carum pulcherrima. Secunda est *Ingolstadium*: hanc sequitur *Frisinga*. In Inferiori *Angusta Tiberii*^k, quod nomen illi falso tribu-
erunt olim fabulosi Grammatici, alias *Ratisbona*^l dicta, vulgo
Regensburg, comitis Imperii, quæ heic haberi consueverunt, an-
tiquitatum reliquiis, & ponte prælongo clara. Reliquæ memoratu-
dignæ sunt *Patavium*, vulgo *Passaw*, & *Landshut*, & *Straubing*.
III. Bavarix pars est *Salisburgiensis Archiepiscopus*, cujus
caput sedesque Archiepiscoporum *Salisburgium*, *Saltzburg*, urbs
fatis elegans. π.

† Fundamenta ejus Ao. CHR. M. cccc. lxxii.
ab HENRICO, Bavarix Duce, imperante
OTTONE I. jacta esse Dresserus de *principis*
Germanix Urbibus p. 457. autor est. Sed nomen
invenisse dicitur à *Monachò*, cujus caput eò in lo-
cò repertum sit, cum terra fuit effusa.

B U N O N I S.

α *Ingolstadium* ad Danubium fl. opidum mu-
nitissimum, Academia etiam anno 1410. m or-
natum.

λ *Frisinga* nomen dedit Episcopatu Frisingen-
sensi; cui olim præfuit Otto Frisingensis, qui
tempore Conradi III. & Friderici Barbarossæ flo-
ruit.

μ *Ratisbona* urbs Imperii libera n; nomen
habet à flumine *Regen*, qui eo in loco in Danu-
bium se effundit; Unde rectius scribitur *Regino-
burgum*.

ν *Patavium* o ad Danubii OEnique confluen-
tes, unde Episcopatus Passaviensis. Celebre im-
primis est à pacificatione inter Carolum V. &
Protestantes Evangelicos anno 1552. prid. Non.
Augusti inita, qua religionis libertati cautum
est. Germanis vocatur *der Passauische Vertrag* p.
Verum hæc urbs anno 1662. fortuito incendio
fere tota periit.

ξ *Landshuta* est ad Isaram. q

o *Straubinga* ad Danubium, Ducum sedibus
olim clara.

π *Saltzburgum* est ad *Salzam* fl. unde ei appel-
latio r. Habet *Theophrasti Paracelsi* tumulum.
Palatium Archiepiscopi magnificentum & splendi-
dum est. Arx præcipitius & arte munita ferè
inexpugnabilis est.

H E K E L I I.

κ *S. Tiberia*.

l Sive *Autobrixa*. Hæc in ipsò *Autore* meritò à
me deprædicata Civitas clarissimis clarissimorum

Kramoestiorum, *Portuicorum* ac *Praschiorum*, im-
mò & *Baldunorum*, *Donauorum*, quorum Bi-
bliotheca insignis, *Ursinorum*que nominibus ha-
ctenus clarior facta est.

m Ex *Viennensi* dicitur ordo, sed M. cccc. lxxii.
LUDOVICO & GERGIO, & tandem ab
à ERNESTO & ALBERTO, Ducibus *Bavaria*,
amplificata.

n Et in Eruditos benefica, immò æquis ac
laudabilibus Legibus adeò firmata, ut nulli Ur-
bium Imperialium cedat. Theologi, qui in Ur-
be istà hodiè clarent, sunt *Erasmus Gruberus*,
Philippus Ericus Widerus, *Chr. Sigism. Donauerus*,
Georgius Wonna, *Daniel Zimmermannus*, meus-
que *Gottlieb Balduin*.

o Vulgò *Bojodorum*, s. *Castra Batavia*.

p Nam cum CAROLUS V. vix ex periculò
sele eripuisset, & HENRICUS II. *Gallix* Rex,
contra fidem datam Fœderatis *Germanix* Princi-
pibus METIN, Imperii Urbem, & alia occu-
pâset; FERDINANDUS REX admirabili cura
Pacem cum Fœderatis Principibus molieba-
tur. Eâ igitur de causâ *Passavium* eos advocâret,
qui partim ipsi, partim per Legatos suos com-
paruerunt. Tractationis autem Capita fuere tria:
I. De PHILIPPI, *Landgraviæ Hessorum*, *Libera-
tione*. II. De GERMANIÆ Libertate, & III. De
RELIGIONIS tuâ Professione, usque ad Litis,
seu *Controversiæ* adjudicationem.

q Ejus Turris altiùs, quàm *Turris-Babyloni-
ca*, è terrâ sele attollat. Vid. *Lansius* in *Orat.*
pro *Germaniâ* p. m. 71.

r Olim vocata est *Juvania*, vel *Juvavia*, qd.
Helsen-Burg, à *Castro* scilicet, quod *Julius Cæ-
sar* eò in locò dicitur condidisse, ut *Legionum*,
sive *Præsidiorum* ejus portus atque refugium
esset. Conversa est tandem in Urbem, quæ &
ipsa *JUVANIÆ* nomine appellatur, urau-
tor est *Münsterus* & ex eo *Dresserus* loc. cit.
p. 529. seq.

B U N O .

α Ingolstadium. b Frisinga. c Ratisbona. d Patavium, e Landshuta, f Straubinga, g Saltzburgium.

IV. *Terioli*, vulgo *Tyrol*, est arx, unde maximus Europæ Comitatus in ipsis Alpibus, in Germania Norici, in Italia Rhætia partem obtinens, nomen habet. Urbes claræ sunt, *Ænipons*, vulgo *Inspruck*, quondam Comitum, nunc Austriæ Archiducum in his oris sedes. *Tridentum*, Italis *Trento*, Germanis *Trient*, Concilio OEcumenico clara. *Bolzanum*, mercatus non incelebris. *Brixia* etiam, vulgo *Brixen*, nobilis in hoc tractu Episcopatus est.

Tirolis Comitatus.
Ænipons.
Tridentum.
Bolzanum.
Brixia.

BUNONIS.

a Comitatus *Tirolis* metallorum dives, ut vulgò vocatur, habet ab Occasu Rhætiam, à Septentrione Bavariam; à Meridie Italiam; ab Oriente Carinthiam & partem Italiam. Fluvii præcipui hinc sunt *Oenus der Inn*, & *Athesis die Etsch*. *Terioli* arx munita satis, sed opidum est tenue, in amœna valle situm.

b *Tridentum* est ad ripas *Athesis*, Episcopatu nobile s. Concilium quod t OEcumenicum haberi voluit, cœptum est A. 1546. & continuatum ad annum usque 1563. Interfuerunt præter legatos Pontificis & Cardinalem Tridentin. Episcopi LXII. Theologi LXII. Ibi quo-

a Tirolis Com. b Tridentum.

que c *Hala* est factio sale celebris. Tribus à *Tridento* milliaribus distat mons magni nominis; vulgò d *der Nansberg* dictus.

e *Brixia* in finibus Italiam à Germanis condita creditur.

HEKELT.

f Incolæ hujus Oppidi *Italiam* versus habitantes, *Italicâ* linguâ, *Germaniam* v. versus *Germanicâ* utuntur. Idem discrimen in vestitu. Conf. *Pauli Heutzneri Itinerarium Italicum* p. 573. Nomen à *tribus Torrentibus* invenisse dicitur, qui prope Urbem è vicinis Montium Jugis decurrunt. t *Indictione Casaris & Papæ*.

c Hala. d Nansberg. e Brixia.

C A P. XII.

Croatia, *Vinidorum Marchia*, *Carniola*, *Carinthia*, *Stiria* & *Austria*.

I.

Croatia, Marchia Vinidorum, Carniola, Carinthia, Stiria & Austria superior, quia hodie domui Austriacæ parent, in Ger-

REISKII.

t a *Austria* quidem utraque cum provinciis regno quondam Bohemico subjectis, Ducatu *Suriæ*, *Carniolæ*, *Carinthiæ*, *Venedorum Marchiæ* & Comit. *Görizienfi* ad circulum *Austriacum* refertur: Regnum vero b *Croatiæ* c *Dalmatiæ* ad *Hungariam* spectat, qua potiti *Austriaci* Archiduces *Croatiam* à *Croatis Sclavis*, qui A. 886. infederant ita dictam adhuc tenent. Romano adhuc Imperio dum regiones illæ suberant, omnes pro statu veteri partim ad *Illyricum*, partim ad *Pannoniam* pertinuerunt. *Austria* primum ab *Henrico Aucupe* A. 928. *Marchionatus* sive *Marchia orientalis*, postea sub *Fridrico I.* A. 1186. *Ducatus*, denique sub *Rudolphi Habsburgici* ad Imperium everti posteris

unus Archiducatus, regnis Bohemico, Hungarico, Hispanico & Belgio auctus, d *Viennam* A. 1683. ab obsidione Turcica vindicatam sedem strenue sibi tuetur: e *Stiriam* vetus denominatio testatur *Marchiam*, sed postea Ducatum *FridERICI I.* historia: Hinc certæ Archiducum familiæ aliquamdiu sedem *Græcia* præbebat, nunc nullam præbet amplius uno *Aug. Cæsare*, superstitere. f *Canisla* ex anno seculi hujus primo *Turcis* subdita, & diuturno *Cæsareanorum* obsidio pressa deditionem fessit A. 1690. ita easdem, quibus *Zigettum* fecerat conditiones. g *Venetica quoque Marchia* vetusto suo nomine adhuc gaudet, eoque tum limitaneam *Germaniæ* regionem, tum *Vinedos* aut *Venedos*, præficos incolas significat, à quibus coloniam *Venetias*

A a 3

a Austria. b Croatia. c Dalmatia. d Vienna. e Stiria. f Canisla. g Marchia Vened.

Germania hodiè censentur, quum olim Pannoniæ portiones fuerint.

Croatia &
Vinidorum
Marchia.

II. ^a *Croatia*, Germ. *Krabaten*, regni titulo decora, & *Vinidorum Marchia*, Germ. *Windisch Marck*; nihil in se habent memoratu dignum. Cæterum incolæ utriusque sunt Slavonici generis. In Vinidorum tamen Marchia sunt etiam Germani.

Carniola.
Kräin.

III. *Carniola*, *Kräin*, caput est opidum *Lubiaceum*, *Laubach*, & *Lubiana* dictum. *Kräinburg* locus est munitissimus. *Celeja*, *Cilly*, Comitatus titulo insignitur. ^a Cæterum incolæ partim sunt Germani, partim Slavi. ^β

Carinthia.
Kernten.

IV. ^γ *Carinthia*, *Kernten*^b, Stiria Ducatui conjunctus, urbes insigniores habet, ^δ *Villach*, ^ε *Klagensfurt*, Ducum quondam sedem; ^ζ *Volckmarck*, ^η *S. Veit*, ^θ *Judenburg*.

Stiria.
Steirmarck.

V. Dividitur *Stiria* in Superiorem, atque Inferiorem. In hac caput

netias deductæ, ad novam urbem ex Oceani astuariis contentam. De incolis harum regionum strumosis, fodinis, lacubus, animalibus miranda Geographi narrant; itemque Joh. Ludov. Schönsleben in Carniola sua, quam A. 1684. edidit, antiqua & nova.

B U N O N I S.

^a A Carniola versum Meridiem & Orrum se extendit *Marchia Vinidorum*, ad dextram Savi ripam. Inde porro versus Ortum sequitur *Croatia* contermina; cujus caput erat ^a *Wihatsbium* à Turcis occupatum, nunc ferè ^b *Carolo stadium* opidum egregiè munitum, cui firmum impostum est præsidium ^c. Ad Carolo stadium exercitus Christianorum à Turcis fœde proffigatus est anno 1592. In Croatia quoque est Sisecum ^f. Segeta ad Sava fl. opidum munitum, quod anno 1592. Canonici fortitudine, repressis Turcis, conservatum est.

^β ^c *Carniola* habet ab Oriente Croatiam & Slavoniam, à Septentrione Stiriam, ab Occasu Carinthiam; à Meridie Vinidorum Marchiam & partem Italiae. Rigatur *Savo*, *Sontio*, & *Laubacho*. Distribuitur in *Siccam* seu *Inferiorem*, quæ est versus Italiam, ^d in qua ^d *Goritia* ad *Sontium*, Comitatus titulo gaudens: & *Irriguam* seu Superiorem, qua versus Carinthiam se extendit, in qua *Laubacum*. *Crainburg* est ad Savi *Kranckerique* confluentes.

^γ ^e *Carinthia* habet ab ortu Stiriam, à Septentrione Episcopatum Salisburgensem & partem Austriae, ab Occasu & Meridie Alpes & Forum Julii, vulgò *Friaul*. Rigatur *Dravo*, *Savo*, & *Lavula*.

^δ *Villach* ^e est ad fl. *Villach*, habet arcem.

^ε *Klagensfurt* haud longe abest ab opido S. Viti. ^f

^ζ *Volckmarck* est ad Dravum fl.

^η ^θ *Sancti Viti* opidum regionis metropolis est ad confluentes *Wilitz* & *Glan* ^g. Olim Carinthia Dux priusquam inauguraretur, ad hoc opidum habitu rustico indutus adesse cogebatur, pecuniam ex lapide spargere, & Justitiæ administrationem promittere &c. Quo facto Vestem istam rusticam ponebat, & Ducalem induebat. Qui rursus ramen deinde sunt abrogati.

^θ *Judenburgum* est ad Murum fl.

ⁱ *Stirie* termini sunt ad Orrum Hungaria; ad Septentrionem Austria; ad Occasum Carinthia; ad Meridiem Carniola & Slavonia pars ^b. Porriusimum rigatur *Stiria*, *Dravo* & *Mura* fluminibus. ⁱ

H E K E L I I.

^a Hæc innumera Antiquitates *Romane* sunt visenda.

^b Montana Regio & Ducatus.

^c Conditum autem est à CAROLO, Austria Archi-Duce, A. CHR. M. D. LXXI.

^d Et juxta *Maginum* tota Juris Italici.

^e *Vacorum* Prileis vocatum.

^f Aliàs benè munita Urbs est, quæ *Claudia* apud *Plinium* dicitur, *Fortunati Crellii*, Philosophi *Heidelbergensis*, Patria.

^g Ornatum est spatiosò Forò ac perenni Fonte *lumpidò*.

^h Parva terra est, & omnis ferè montana, præterquam ad *Ortum*, ubi planities non parvas habet. Quondam dicta *Valeria*, vulgò *die Steirmarck*.

^a *Wihatsbium*, ^b *Carolo stadium*. ^c *Carniolæ* termini. ^d *Goritia*. ^e *Carinthiæ* termini. ^f S. Veit.

caput totius Stiriae & sedes Archiducum Austriacorum, est * *Grætia*, *Gräts*, admodum magnifica. Sunt præterea celebres, ^a *Rackelspurg*, ^b *Pettau*, ^c *Marpurg*, ^d *Kerment*, & ^e *Canisfa* duo munitissima erant contra Turcarum irruptiones propugnacula; sed hoc jam superioribus annis Christianis ereptum est. In Superiori Stiria urbs primaria est *Maripons*, *Pruck an der Mure*.

VI. Unicus totius Europæ Archiducatus est ^f *Austria*, in Superiori ac Inferiorem divisa. *Inferior* inter Danubium, Bojohæmiam, & Tejam flumen sita, urbem præcipuam habet *Krembs Superioris*, quæ inter Danubium & Stiriam posita, caput est *Vindoniana*, sive, ut vulgò usurpatur, ^g *Vienna*, *Wien* ^h, urbs magnifica

^{marck}. Incolæ rustici sunt, & strumosi adeo, ut loquelâ impediuntur.

ⁱ Trans *Dravum* loquitur Gens *Germanicè*, sed *Dravum Slavonicè*.

BUNONIS.

* *Grætia* seu *Gratum* l. Academia claret. Culta civitas, Archiducum aliquando sedes.

^λ *Rackelspurg*, arx munitissima, Turcis, qui *Canisiam* tenent, opposita.

^μ *Pettau* ad *Dravum* est.

^ν *Marpurg* ad *Dravum*, m.

^ξ *Kerment* est ad *Arrhabonem* vulgò *Raab* sit.

^o *Canisfa* anno 1600. à Turcis capta est tradente eam *Pardysero* tribuno; & sequenti mox anno à Christianis frustra obfessa est: ac nuper anno 1664. à nostris iterum frustra oppugnata.

Eodem anno *Serinvar*, novum castrum, Turcis *Canisensibus* à *Serino* Comite oppositum, à Turcis expugnatum & destructum est. *Fanum S. Gothardi* ad *Murum* fl. Turcarum clades anno 1664. eo in loco facta nobilitavit.

^π ^a *Austria* n. fines habet ab *Ortu Hungariae*, à *Septentrione Moraviae* & *Bojohæmiæ* partem, ab *Occasu Bavariae*: à *Meridie Stiriam* o. Rigatur *Danubio* præcipuè & *Aniso*,

qui vulgò *de Ens*, unde utraque regio, *das Land ob und unter der Ens* nomen suum habet.

^p ^b *Vienna* p. sede *Caesaria*, *Episcopatu*, q. & *Academia*, à *Friderico II.* anno 1237. r. fundata nobilis: in quâ superiori seculo *Hafelbachius* Theologus xxxi. annos legens, primum caput *Eclisæ* nondum absolvit; ut tradit *Cuspinianus* s. Ipsa Urbs anno 1529. à *Solymano* oppugnata, sed virtute *Philippi Palatini* præcipuè defensa est. *Solymanus* quum *Carolus V.* cum xcm. armatorum adventare audiret, obsidione soluta recessit. z

HEKELII.

k. Quòd hæc Urbs inexpugnabili murorum ambitu sit nobilis, & propterea *Christiani Orbis Clavis* commodè dicatur, probat frustranea *Turcarum* illa obfessio, quæ nuper facta istò annò, quem verba designant sequentia, eaque *Chronologica Germanica*: *IM Jahr*, aLs *Der TVrck Vor VIIen VVar*. Sedit jam *Viennæ* ex animi sententiâ Div. *LEOPOLDUS*, felicissimus hostium *Christiani* nominis atque suorum victor, Monarcha pius, devotus, justus, benignus ac *Litteratis* impensè favens.

l. Olim dictum *Graicum*.

m. Nobiletiam est *Oppidum Sepianum*, quòd *Maximilianus*, *Archi dux Austriae*, vulgò dicitur ibi natum esse.

n. Vulgò *Oesterreich*, hoc est, *Terra Orientalis* dicta, quoniam *Suevis* & *Bavaris* ad Orientem vergere videretur.

o. Est autem sòlo plana, ventis exposita *Aquilonaribus*; frumentò, vinò ac cæteris frugibus læta: fructibus dives, ac aère quoque salubri gaudet; argentò abundat, non item aurò. *Salem* partim proprium, partim importatum habet.

p. *Flaviana*, sive *Julibona* olim; *PARADINO* autem atque *MASSONO* *Senatoria* nominata.

q. Et *Bibliotheca*.

r. Alii 1236. vel 1384. ad exemplum *Romane* & *Parisinae*.

s. Singulæ *Facultates* ibi suum habent *Patronum*, *Theologi Joannem Evangelistam*, *Jcti S. Ivo-nem*, *Medici S. Cosmam* & *S. Damianum*; *Philosophi* autem, *Oratores* & *Poëtæ St. Catharinam*. Inter *Austriae* Urbes & dignitate, & divitiis, & populò, & pulchritudine hæc principatum obtinet. Patria est *Wolfgangi Lazii*, *Viri* celeberrimi atque incomparabilis.

a Austria. b Vienna,

z Annò

Lincium. **fica ac splendida, tutissimum in his oris contra Turcarum incurfiones munimentum. ^o Lincium, Lintz, nobile est ad Danubium Emporium.**

[†] Annò 1590. terræ motu ingenti & horribili concussa est *Viennia* & alia quædam loca *Moravie* & *Bohemie* die Septembr. 15.

BUNONIS.

^o *Lintzium* eximiam habet arcem. Sedem ibi suam habuit *Keplerus* Astrologus. Infra urbem

istam est Vortex Danubii terribilis, vulgo *Scu-russel* dictus. Opida in Austria, præter illa, celebriora sunt, *Steira*, *Neustad*, triplici fossa munitum, *Maximilian* I. natalibus nobile, *Korn Neuburg*, *Weidhoven*, *Melcká*, egregie munita, *Ipsia*, *Gemunda salinis* celebris.

C A P. XIII.

Bojobæmia, Moravia, Silesia, Lusatia. ¹

I.

Bojobæmia. **B** *ojobæmia* ^a regnum, ^a Germ. *Böheimb*, montibus ac sylvis, ceu munitissimo vallo, undique cinctum, ab initio incolere Ger-

BUNONIS.

^a a *Bohemia* habet ab Oriente *Moraviam* & partem *Silesiæ*: à Septentrione quoque *Silesiæ* partem, *Lusatiam Superiorem* & *Misniam*: ab Occidente *Voigtlandiam*, & *Palatinatum Superiorem*; à Meridie *Austriæ* & *Bavariæ* partem. Rigatur *Albi*, *Muldavia*, *Ottawa*, *Warta*, *Egra*, *Misa*, *Pulsnitz*, & *Gresora* b. *Bohemia* cum annexis Provinciis, *Moravia*, *Silesia*, & *Lusatia* ab antiquis temporibus est sub Imperio Germanico, primum sub Ducibus; deinde sub Regibus suis; eorumque Reges nomen & dignitatem Regiam Cæsarum Germanorum habuere beneficio, à quibus cum Ducibus, tum Reges sæpe sunt impositi.

HEKELII.

^a Præter hujus REGNI Topographiam, quæ *Francof.* in fol. A^o. huj. Sec. 50. cum Descriptione *MORAVIÆ* atque *SILESIÆ* est publicata, etiam *Martinus Zeilerus* atque *Matthias Merianus* Vol. I. Topogr. BOHEMIAM descripserunt. De BOHEMORUM autem Origine ac Rebus gestis extat *Æneæ Sylvii*, *Senensis*, elegans Historia, eaque variarum Rerum narrationem completens, quam diversis in locis, *Wolferbyti* inprimis, A^o. huj. Sec. 20. in 8. editam conlat. Hanc SYLVIANAM Historiam sub nomine PII de BOEMICIS in Bibliothecâ Illustriissimi Capituli Canoniorum Majoris Templi PATAVINI (forte in MS&. ipsius Autoris) etiam haberi, *Philippus Jacobus Tomafinus* in Bibliothecâ Patavinâ

MS&â publicâ & privatâ p. 6. col. 2. affirmat. Prodiere quoque ex instructissimâ celeberrimi Viri, *Marquartii Freheri*; Bibliothecâ diversi Rerum Bohemicarum Scriptores, & quidem *Hanoviae* A^o. huj. Sec. decurr. 2. in fol. Hujus Regni Insignia LEONEM esse ex *Nimnio* apparet, in quem Carmen elegantissimum pepigit *Salomon Frenzelius* à *Fridenthal*, quod est Epigr. XVII. Semit. II. Sylv. I. Poëmat. suor. *Witeb.* in 8. f. exc. p. 86. Genealogicam & Chronologicam JUDICUM, DUCUM & REGUM BOHEMIÆ Descriptionem excudi curavit *Zacharias Theobaldus*, Junior, *Witeb.* A^o. huj. Sec. 12. in 4. f. Sed BOHEMORUM, DUCUM, REGUM atque INTERREGUM Elogia cum Iconibus imprimi curavit *Julius Solymannus*, S. J. Presbyter, A^o. huj. Sec. 29. typis *Sessianis* in fol. min. Hodie Rex BOHEMIÆ in celebratione Curia Imperiali primum potum, utpote *Archi-Pincerna*, seu *Pocillator*, IMPERATORI afferre tenetur, quem tamen sub coronâ regali, nisi liberâ voluntate voluerit, non tenebitur ministrare. Conf. *Weydenhagenii* Part. I. Tract. General. de Rebuspp. Hanseatic. p. 134. Edition. *Lugd.* in 16. f. Habuit olim BOHEMIA quoque omnino Viros, quos, *Casp. Dornavið* in Principe *Juventutis* p. 7. restante, utrinque adducere in contentionem Virtutis queat; *Bernstainios* nempe, *Budovectios*, *Gersdorffios*, *Hassenstainios*, *Hasemburgios*, *Hodiejovios*, *Lobkovicios*, *Rosenbergios*, *Rupovios*, *Rziczanos*, *Slikios*, *Schwam-*

^a Bohemia termini, & fluvii.

Germanorum quidam: quibus pulsus *Boji*, Gallica gens, obsederunt, nomenque de suo regioni reliquerunt. Bojos pepulerunt *Marcomanni*, Germanica gens; hos, circa annum à nato Jesu 101. *Slavonica gens*, quæ etiam nunc tenet, *Bojohæmi*, *die Böhmen*, à solo quod occuparunt, Germanis dicti; at *Czechi* suo sibi patrio vocabulo nuncupantur. Principio adventus à Ducibus populus regebatur; donec circa annum 101. *Vratislaus primus Bojohæmiæ Rex* crearetur. Hunc postea continua ferie secuti sunt alii Reges, donec Regiâ stirpe prorsus extinctâ, ad Austriacam domum regnum devolutum est. 2

II. Re-

Schwambergos, Slavatas, Sternbergos, Smirzicos, Waldsteinios, Wartenbergios, Wehmiskios & fortè hodiè tales plures alios. Statum Ecclesiasticum in *BOHEMIA* quod concernit, ex *Joachimi Camerarii* Narratione de *Eclesiis BOHEMICÆ*, quam cum annexis *Ludovicus Camerarius* publicari jussit *Lipsiæ* Ao. huj. Sec. 5. in 8. f. est videre. Et extat Liber elegans de ead. materiâ, qui sub *Rationis Discipline Ordinisque Ecclesiastici in BOHEMIA* Titulo Ao. ejusd. Sec. 43. ead. f. est editus. Sed *Sam. Martini*, *Bohemi, Religio Genus BOHEMICÆ Evangelicæ* excusa est *Witeb.* Ao. huj. Sec. 22. in f. 12. Extant & *Persecutiones Ecclesiæ BOHEMICÆ* *Lugd. Batav.* Ao. ejusd. Sec. 47. ut & *Consuleratio causarum Belli BOHEMO-GERMANICI* eod. Ao. in 4. f. locò non adj. impr. b *Seu Giserâ.*

REISKII.

1 a *Bohemia* diversis olim habitata nationibus A. 550. *Slavicam gentem* duce *Czecho* suscepit, Principesque indigenas fovit: Tandem *Caroli M.* auspiciis sub jugum redacta, *Carolingæ* familiæ hancque secus Imp. Germanicis tributaria ad *Fridericum II.* mansit, nomenque ab illis regium primo *personale*, postea *perpetuum* à *Philippo* A. 1099. impetravit: Utrum ad Germaniam tum temporis jure pertinuerit, nec in dubium vocabatur, uti post *Comitia Wormatiensia* A. 1545. vocari novimus. b *Praga* domum *Zierotiniam* arci vicinam, superbium palatium nunc continet, echo septies, novies, alicubi quindecies aut amplius iterata nobile: Urbs una tumultu commota domestico vehementissimis Europæ motibus dedit materiam (1) *Hussiticis* . 1419. cum novæ urbis *Consules & Judex* per fenestras curiæ dejicerentur (2) *Germanicis* . 1618. cum ex arce regia per fenestras *Comitissarii* regii præcipitarentur. Hanc ultimam

defenestrationem (ita noviter vocant) duæ testantur pyramides, & inscriptio turris ad pontem exstructæ ultimam occupationem, belloque finem additum. c *Moravia* vetus regnum *Marcomanicum* continuit, sed rege per *Arnolfum Imp.* ultimo fugato Germaniæ tanquam *Marchionatus* subsuit; posthac *Poloniæ*, tandem *Bohemiæ* ex A. 1040. d *Lusatia* jamdudum à *Carolo M.* subacta, ab *Henrico IV. Imp.* A. 1075. *Vratislao* regi tradita, *Electori* tandem *Saxonico* in feudum cessit; *Cotbusio*, *Peicenna*que ad *Marchiam Brandenburg.* A. 1462. translatis. e *Silesia* autem ex A. 1290. per pactum *Henrici Vratislao*, *Principis*, & *Wenceslai* regis *Bohemiæ* in perpetuum adjungebatur *Imp.* consensu, neque regibus *Polon.* *Hungar.* invitis. Vid. *Dubrav. & Bogisl. Balban. Histor. Bohem. Conring. de finibus Imp.*

BUNONIS.

β *Bohæmis Vratislaus* iste *Moguntia* in publico *Principum* conventu ab *Henrico IV.* Rex creatus est: neque illum continua serie, quod *Cluverus* ait, alii Reges sunt sequuti; sed subinde *Duces Remp.* administrarunt. Ita ipsum illum *Vratislaum* primum *Bohemorum Regem* excepit interregnum 1 x v. annorum, sub sex *Ducibus*; & *Uladislaum II.* iterum sequutum est interregnum xxv. annorum, sub quinque *Ducibus*; Neque septem illi, qui successere his, *Principes Bohæmiæ* regium nomen habuerunt usque ad *Premislaum*, qui à *Philippo Cæsare Bohæmorum Rex* tertius creatus est. *Dubravins.* Est verò *Bohæmiæ Rex Imperii Princeps, Elector & Pincerna.*

2 Regnum hoc à *Carolo IV.* in certos distributum fuit *Circulos*, quorum plerique ab *opidis* appellantur: suntque 1. *der Beckiner Keyß*: ubi *Wittigenau*, *Thabor Buderweiß* ad *Muldaviam*, B b

a *Bohemia*. b *Praga* hujusque *defenestratio*. c *Moravia*. d *Lusatia*. e *Silesia*. f *Bohemiæ circuli*.

Soli natura.

II. Regio ipsa est omnium rerum ad usum vitæ humanæ necessariorum fertilissima; argenti ærisque metallis abundans: quibusdam in locis etiam auri sunt venæ. Urbium clarissima est *Praga*, regni caput, Regumque sedes, totius Bojohæmiæ compendium: urbs sanè magnificentissima, superbis ædificiis frequens, exteris nationibus affluentissima. Secundum locum tenet *Pilsen*. Reliqua opida nobiliora sunt *Kralowibradetz*, Germanis *Königin Grätz*; *Kutnabora*, German. *Kuttenberg*; *Limpurck*, German. *Limburg*; *Tabor Budiejowice*, German. *Budweis*; *Lanii*, German. *Laun*; *Satetz*, German. *Satz*; *Litomierzitze*, German. *Leitmeritz*; *Chomutow*, German. *Commetaw*; *Thermæ Carolinæ*, *Karlsbad*, saluberrimis aquis opidulum est celebratissimum.

Pilsen.
Königin-
grätz.
Kuttenberg.
Limburg.
Tabor.
Budweis.
Laun.
Satz.
Leitmeritz.
Commetaw.
Karlsbad.

III. Sub Bohemiæ regno censentur Moravia, Silesia ac Lusatia.
 & Mora-

viam, 2. der *Muldaw Kreyß*: ubi *Domasin*, *Bilfritz*, *Stepenouw*. 3. der *Podberder Kreyß*: ubi *Beraun*, *Carlstein*, arx inexpugnabilis à *Carolo IV.* condita; ubi corona & ornamenta regia asservantur. 4. der *Prachenscher Kreyß*: ubi *Pisek* *Prachatitz* & *Crummaw*. 5. der *Pilsener Kreyß*: ubi *Glatow*, *Tais*, *Tachaw*, *Mies* & *Pilsen*, Hussitico ac nupero bello nobilitata. 6. der *Ellenbogener Kreyß*: ubi *Ellenbogen*, *Thermæ Carolinæ*, *Karlsbad*, celebres. *Egra*, ubi *Wallensteinius* c. anno 1634. interemptus: eadem urbs quoque acidulis nobilis est, & *Vallis Joachimica*, *Jochims-Thal*, metallifodinis d. celebris: ubi nummi unciales argentei primùm cusi sunt: unde ejusdem valoris nummis manet nomen, ut *Joachimici*, *Thaler*, *Vallenses*, à *Valle* ista, vulgò dicantur. 7. der *Satzer Kreyß*: ubi *Saza*, *Commetaw*. 8. der *Rakoniker Kreyß*: ubi *Rakonick*. 9. der *Schlaner Kreyß*: ubi *Slan*. 10. der *Leitmeritzer Kreyß*: ubi *Leitmeritz*, haud longè ab *Egræ* & *Albis* confluentibus; vinum ejus est in pretio. *Aussig* ad *Albim*, *Melnick* ad *Albis* & *Muldaviæ* confluentes, in arduo colle positum. *Diezin*, ubi *Pielfnitz* in *Albim* se effundit. 11. der *Buntzlauer Kreyß*: ubi *Jung- & Alt-Bunzel*: atque hoc ad confluentes *Albis* & *Gieseræ*. *Numburg* ad *Albim*. In hujus & sequentis *Circuli* finibus sunt montes *Gigantium*; *das Riesengebirge*: in quibus spectrum *Ribenzal* vulgò dictum, viatoribus sæpe obvium. 12. der *Kaurzimer Kreyß*: ubi *Kaurzim*, *Praga*, *Brandeis*, *Bömisches Broda*. 13. der *König Grätzer Kreyß*: ubi *Königin Grätz* ad confluentes *Orlitzæ* & *Albis*, *Jaromirsz*, *Trautenaw*. 14. der *Chrudimer Kreyß*:

ubi *Chrudim*, *Litomiszl* & *Hohemauth*. 15. der *Czafzlauer Kreyß*: ubi *Czafzlaw*, ubi *Ziskæ* sepulchrum. *Kuttenberg*, altera regni metropolis olim metallifodinis celebris. *Kolin* & *Deutsches Broda*.

H E K E L I I.

c Qui Bestia, & non Homo fuit.
d Et Doctrinâ *Matheſi*.

B U N O N I S.

d a *Praga* ad *Muldaviam*, cui *Pons* impositus 872. cubitos *Pragenſes* longus, quo *Parva* urbs *die Kleine Seite* Veteri jungitur. Est enim urbs triplex, *Vetus*, *Nova* & *Parva*, *die Alte Stadt*, *die Neu Stadt*, und *Kleine Seite*, in qua arx *Retſchin* in monte sita, Regum sedes e: claret *Academia* à *Carolo IV.* instituta. Hic *Huffus* & *Hieronimus* *Pragenſis* impugnarunt regnum *Pontificium*: qua de causa à *Concilio Constantiensi* condemnati, ibique combusti sunt anno C. 1416. Cæterum *Praga* frequentibus tumultibus, ac illo in primis memorabilis, quo anno 1618. *Conſiliarii* *Cæsarii* ex fenestris ab *Ordinibus* regni præcipitati sunt: unde bellum exortum, quod demum post triginta annos, quum hæc ipsa urbs à *Suecicis* jam obsideretur copiis, pacis interventu sedatum est anno 1648. Et anno 1620. ad hanc urbem prælio superatus est *Fridericus Palatinus*, paulo ante *Bohemiæ* Rex creatus.

e b *Thabor* *Huffitarum* belli arx & propugnaculum diu fuit.

H E K E L I I.

e In hanc *Triurbem* pepigit elegans *Epigramma* *M. Salomon Frenzelius*, quod est XIX. *Sem. mit. XI. Sylvul. I. p. 86. seq.*

B U N O

a *Praga*. b *Thabor*.

3 *Moravia* Marchionatus nomen habuit à flumine in Danubium ex-^{Moravia.}
eunte, quod Plinius *Morum*, Tacitus *Marum* vocat, Gens incolit^{Mähren.}
Slavonica, Germanis mista Urbium clarissima est *Olmitz*, Sla-^{Olmitz.}
vonicè *Olomuce*; caput regionis, elegans ac dives. 9 *Brim* &
1 *Znaim* inter splendidissimas haud postremæ. *Iglaw* & *Kremster*,
non negligenda opida.

IV. *Silesia* ampla ac dives regio, sub Ducatus titulo XVI. Prin-^{Silesia Germ.}
cipatus in sese complectitur; quorum nomina sunt; *Breszlaw*,^{Schlesingen}
Glogaw, *Sagan*, *Schweinitz*, *Lignitz*, *Brieger*, *Neisse*, *Crossen*,^{& Schlesien.}
Teschén, *Oppelen*, *Ratibor*, *Münsterberg*, *Troppe*, *Faur*, *Olse*
& *Jägerndorf*. Poloniæ regibus subjecta fuit primùm univèrsa Sile-
sia: postea circa annum cdo ccc. in Bohæmiæ Regum fidem se
contulit, à quorum Imperio etiam nunc pendet. Urbium princeps
est *Vratislavia*, Bojohæmis *Wratzlaw*, German. *Breszlaw*, opu-^{Vratislavia.}

BUNONIS.

2 à *Moravia* g habet ab Oriente Poloniam &
Hungariam, à Septentrione Silesiam, ab Oc-
casu Bohemiam, à Meridie Austriam. Rigatur
Maro seu *Morava*, qui à Septentrione versus
Austrum mediam fermè fecit *Moraviam* h: ac
porro rigatur *Teja*, *Igla*, *Swarta*, *Zwitta*,
Bezwa.

3 *Olemixium* h ad *Marum* fl. Episcopali di-
gnitate eminet.

4 *Brim* est ad confluentes *Zwittæ* & *Swartæ*.

5 *Znaim* ad Tajam in Austria finibus, Marg-
gavorum olim sedes.

6 *Kremster* ad *Marum* fl. Episcopi *Olemii*-
zicnsis sedes.

HEKELII.

f Hanc Urbem, quam vera & sincera Pietas,
rara Modestia atque Benignitas, solidissima
Ereditio atque Doctrina, Candor non ubivis
obvius, singularisque illustrium atque nobilium
Senatorum Prudentia & Consilia maximè com-
mendant, non immeritò Coronam Provincie SILE-
SIACÆ & quasi ipsius SILESIÆ SILE-
SIACÆ vocat Jo. Andr. Quenstedius in Dial. de
Patriis Viror. illustr. p. 188. sequ. Patria est dul-
cissima non solum *πῆρ* ACOLUTHORUM
neorum, sed & *Pauli Ammanni*, *Andr.* &
Joannis Aurifabrorum, *Andræ Calagii*, (cujus
Mæta quædam Poëtica, nondum, ut scio,
impressa, in seriniis meis sanctè adhuc servo,)
Christophori Coleri, *Joannis Cratonis* à *Crafiheim*,
Asparis Cunradi, *Joannis Fersii*, *Godofredi Fibi-*

len-
gii, *Joannis Fleischeri*, *Salom. Frenzelii*, *Joan-*
nis Gebhardi, *Martini Haankii*, *Joannis Henne-*
manni, *Danielis & Zachariæ Hermannorum*,
Pauli Hofmanni, *Petri Kirftenii*, *Joann. Metzle-*
ri, *Ambrosii Moibani*, *Petri Monavii*, *Joannis*
Mülleri, *Caroli Oslevii*, *Luca Polliionis*, *Phil.*
Jacobi Sachfii, *Georgii Schoebelii* à *Rosenfeld*,
Daniel. Sennerti, *Elie Thomæ*, *Petri Vincentii*
atque *Zachariæ Ursini*, Virorum Eruditione,
Doctrinâ, Scriptis, Virtute, Autoritate atque
Honore celeberrimum. Habui olim VRATISLA-
VIÆ, DEO & FERDINANDO ALBERTO,
Duce *Brunsvicensium* & *Lüneburgensium* g. m. felici-
citer sic disponentibus, Principem clementem
ac benignum FRIDERICUM, S. R. Eccl.
Cardinalem ac *Hassie* Landgravium eminentissi-
mum, Principem longiore vitâ dignissimum,
de cujus summa in me gratiâ atque benignitate à
Christophorò (*Samuelis* heu! quondam mei Fra-
tre) *Pomariò*, clarissimò *Vratislavensium* Philo-
logò mihiq; amicissimò, olim quoque certior
factus.

g Veteribus *Marcomania* vocata.

h Unde & parvæ huic Regioni nomen.

i Apud *Moravos* Medicus celeberrimus fuit
THOMAS JORDANUS à *Clausoburgò*, qui
circ. Anno CHR. 1585. claruit. Tractatus ejus
recenset *Paschal. Gall.* in *Bibl. Medic.* Alioquin
Moravi sermone, ritibus moribusque periade
morati, ut *Bohemi* sunt. Germanica tamen lin-
gua in Urbibus inter Optimates in usu est. Hoc
verò jam mirabitur aliquis, inquit *Dubravus*,
ut est profectò admiratione dignum, inveniri
in

Glogovia.

Comitatus
Glacensis.

lentissimum in his oris Emporium, splendida sanè urbs, ac meritò inter tres pulcherrimas Germaniæ (quarum alteræ Monacum & Lipsia) computata. Secunda ab hac est *Glogovia*, cognomine Major, *Grosz-Glogaw*. Sequuntur hinc *Sagan*, *Schweinitz*, *Neisse*, *Lignitz*, *Brieger*, *Olaw*, *Oppelen*, *Troppaw*, *Teschchen*. Est præterea in his oris inter Bojohæmiam & Silesiam, sui quondam juris Comitatus Glacensis, *Glatz*: cujus titulo, Comitum stirpe extincta, Bojohæmiæ Rex nunc gaudet. ^λ

V. Si-

in *Moravia* THUS & MYRRHAM non ex arbore defudante, ut alibi, lectam; sed è Solò Terræ erutam unò tantum in locò, cui GRADISCO nomen, in quò ad hunc diem THUS non solùm, quod masculinum vocant à similitudine testium, sed quòd alia præterea Virorum Mulierumque membra ostentat, effoditur. Sunt autem in *Moravia* Comitatus duo cum aliis non nullis Dominiis.

k *Bohæmicè* Helomatz.

B U N O N I S.

λ a *Silesia* l habet ab Oriente Hungariam; à Septentrione Poloniam; ab Occidente Lusatiam, & Marchiæ Novæ partem; à Meridie Moraviam & Bohæmiam: à Bohæmia Moravia & Hungaria perpetuis sejungitur Montium jugis: quæ sunt inter Silesiam & Bohæmiam, vulgo vocantur *das Bohmische Riesen-oder Schneegebirge*: quæ inter Moraviam & Silesiam, appellantur *das Gesanck*: item *das Reiffische und Mähri-sche Gebirge*: qui vero montes Silesiam ab Hungaria & Polonia separant, dicuntur *das Ungarische Gebirge*: itemque *Jabeluncha* ab opidulo, quod in montium faucibus, per quas ex Hungaria in Silesiam itur, situm est. Rigatur Odera, Bobera, Nissa, Katzbach, Queis, Zack, Olavia & Bartsch. Silesia Imperii R. provincia non se contulit ipsa in fidem Regum Bohæmiæ; Verùm eam primùm debent Reges Bohæmiæ beneficio Friderici II. Imperatoris; ac deinde Rudolphi I. qui provincias illas, Henrico Vratislaviensi & Silesiæ Duce defuncto, feudi jure tradidit & concessit Bohæmiæ Regi: quod etiam in Tabulis suis proficitur Carolus IV. ipse Bohæmiæ Rex m. Dividitur Silesia in *Superiorem* & *Inferiorem*. Superior versus Poloniam Minorem, Hungariam & Moraviam, excurrit; b in qua sunt Ducatus 1. *Teschchenensis*, cujus metropolis *Teschchen* ad *Elsam*. 2. *Oppaviensis*, *das Hertzogthum Troppen*; ubi *Oppavia*, quæ & *Troppa*, ad *Moræ* & *Oppæ* confluentes n. 3. *Carnovien-*

sis, *das Hertzogthum Jägerndorff*: ubi *Carnovia*, *Jägerndorff*, ad *Oppam* fl. 4. *Ratiboriensis*; ubi *Ratibor* ad *Oderam*; *Sora*; & *Oderberg* ad *Oderæ* & *Elsæ* confluentes. 5. *Oppoliensis*, *das Hertzogthum Oppeln*: ubi *Oppeln* ad *Oderam*. In *Inferiori Silesia*, quæ à Ducatu *Oppaviensi* & *Oppoliensi* versus *Lusatiam* & *Marchiam* se extendit, sunt Ducatus 1. *Bregensis*, *das Hertzogthum Brieg*: ubi *Brega*; *Brieg*, *Reichenstein*, *Silberberg*, opida auri argenti que fodinis celebria: & *Pitschen*, in *Poloniæ* finibus accepta à *Polonis* clade anno 1588. nobilitatum. 2. *Ducatus sive Episcopatus Nissensis*; ubi *Nissa* ad fluvium cognominem *Episcopi Vratislaviensis* sedes o: & *Grotkarw*, *Principatus* titulo gaudens. 3. *Ducatus Monsterbergensis*, *Monsterberg*, & *Franckenstein*. 4. *Vratislaviensis*: *das Hertzogthum Breslaw*: ubi *Vratislavia*. 5. *Olsensis*, *das Hertzogthum Olse*, ubi *Olsna* & *Hundesfeld*: quo loco *Henricus V.* cum *Polonis* conflixit anno 1109. 6. *Suidnicensis*, *das Hertzogthum Schweinitz*: ubi *Suidnizium* ad *Wicstritz*: urbs ampla & elegantis structura ædificiorum conspicua p; & *Striegovia*, *Striege*, opidum terra sigillata nobile, quæ in vicino *S. Georgii* monte effoditur. 7. *Juraviensis*, *das Hertzogthum Jaur*: ubi *Juravia*, *Jaur*, cum arce, in qua utriusque Ducatus *Suidnicensis* & *Juraviensis* Præfectus Regius residet. In aditu *Grammatei* lemma hoc legitur:

Hic locus edit, amat, punit, conservat, honorat
Nequitiam, pacem, crimina, jura, probos.

Hirschberg ad *Zakeli* & *Boberæ* confluentes: supra quod opidum sunt thermæ *Hirschbergen-*
les q. 8. *Lignicensis*, *das Hertzogthum Liegnitz*
ubi *Lignizium* ad *Katzbach* fl. munitum, Du-
cum sedes r, *Nickel Stadt*, à quo haud longè
abest pagus *Wollstadt*, ubi anno 1241. Tartari
commisso prælio, tantam Christianorum edid-
derunt stragem, ut novem grandes saccos im-
plerent auriculis, quum tamen singulis castri
unam tantum præcidissent. Huc quoque perti-

a *Silesiæ* fines. b *Silesiæ* in 16. Ducatus divisio.

V. Silesiæ ab Solis æstivi occasu contermina est *Lusatia*, Hexapolitano agro *die sechs Städte*, à senario opidorum numero sic appellata, clara. Nomina eorum sunt, *Bautzen*, *Görlitz*, *Sittaw*, *Kamitz*, *Luben*, *Guben*. Quorum tria priora fatis lauta.

Lusatia.
Laufnitz.

C A P.

net, Diæcesis *Wolaviensis*, ubi *Wolavia*, inde haud longè abest cœnobium celebre *Leubus*.
9. *Glogovensis Ducatus*, *das Herzogthum Glogaw*, cujus metropolis *Glogovia* ad *Oderam*, quæ ut ab altera *Glogovia*, quæ est in Superiori *Silesia*, distinguitur, vulgo *Grosz Glogaw* dicitur, in nupero bello operibus munita. 10. *Saganensis*, *das Herzogthum Sagan*: cujus caput est *Saganum* ad *Boberam*; *Pribusum*, *Pribusz*, Ducatus titulo olim nobile. Inde haud longè abest pagus *Dubrow*, ad quem 1636. d. 6. Martii, hora sexta matutina, sudo cœlo, magno cum fragore ex aère lapsus lapis plus quam *διπλασιον* vario metallo plenus, friabilis: nisi qua cutis exterior in decimam unicæ partem valido, ut videbatur, igne adusta corpus reliquum cohibebat. *Vechnus in Germ. brev.* 11. *Crosnensis*, *Silesiæ Ducatus* versus *Marchiam* ultimus, *das Herzogthum Crossen*, ubi *Crosna*, *Crossen*, ad *Oderæ* & *Boberæ* confluentes s. *Conradus Dux Steinaviensis* in *Silesia*, ad *Salisburgensem* vocatus *Episcopatum*, quum cognovisset, *Salisburgi* non esse *cerevisiam*, sed ibidem bibi vinum; in patriam rediit, inquiring, se malle carere *Episcopatu*, quàm *cerevisia Steinaviensi*.

H E K E L I I.

1 Non ignobilis quippe Regio, quam olim *Visburgii* & *Quæd* incoluere.

m *SILESIAM* descripserunt, præter *Nicolaum Henelium*, *Martinum Zeilerum* & *Matth. Marianum*.

n Patria est *Amandi Polani*, Calvinistæ celeberrimi, & *Basileensium* Professoris sat industrii.

o Et inclita Urbs.

p *Christophor. Pelargi*, *Apostata*, & *Hieronymi Treuteri*, Virorum clarissimorum Patria.

q Ducatus *Turaviensis* annumeratur etiam *Leoberga*, (*Germ. Lemberg*), *Nicolai* & *Elie*, Fratrum *Reusnerorum*, & *Joannis Langii*, Medici excellentissimi, dulcissimum quondam natale Solum.

r Nomen habet à *Ligiis*, seu, ut alii legunt, *Lygiis*, qui *Tacito* Lib. XII. *Annal.* Populi sunt *Germanie* quorum appellatione *Silesii* comprehenduntur, qui *Schlesier* sunt *Willichio*. Quomodo olim destructa sit, vid. *Dresseri præcip. Germanæ Urb.* p. 353. qui p. sequ. addit, quod Anno CHR. M. cccc. LIV. coortâ Seditioe, oppidanus Senatus sit trucidatus, expulso Præfecto Regio. Sed compressus est tandem motus

omnis operâ *ALBERTI*, *MARCHIONIS BRANDENBURGICI*, totius Ducatus possessione in *FRIDERICUM*, *Lignitii* Ducem, translata à Rege *MATTHIA*. Hæc præfuit summâ cum laude hodie *Ecclesiæ Evangelicæ* *Gottfried Richterus* & *David Schindlerus*, *Theologi* pii, modesti ac mihi verè amici. Claret hæc quoque *Dn. Knichenius*, *Politicus* ac *Polyhistor* insignis.

f Pertinet ad Ditionem Electoralem *Brandenburgicam*.

B U N O N I S.

µ a *Marchionatus Lusatiae* habet ab Oriente *Silesiam*; à Septentrione *Marchiam*: ab Occidente *Saxoniam Superiorem* & *Misniam*, à Meridie *Bohæmiam*. Rigatur *Sprevâ* & *Nisso* t. Dividitur in *Superiorem*, quæ in Austrum, versus *Bohæmiam* & *Misniam*, extenditur: *Inferior* est altera pars versus *Saxoniam* & *Marchiam*.

v *Baudissima* ad *Sprevam* *Promarchionis Superioris Lusatiae* sedes est. v

ξ *Gorlitium* est ad *Nissum*. x

o *Sittavia* itidem ad *Nissum* in ipsi *Bohæmiæ* finibus.

π *Lubena* ad *Sprevam* *Promarchionis Inferioris Lusatiae* sedes.

q *Gubena* ad *Nissum*. *Lusatia* anno 1623. à *Ferdinando II.* Imperatore *Electori Saxoniae* fuit attributa, ac demum anno 1637. solemniter tradita, & in fidem ejus adacta.

H E K E L I I.

t Hæc Regio frumenti & segetum feracissima est, nec differt ab *Agrò Silesiò*.

v Et *Casparis Peuceri* Patria.

x Nomen invenit à combustione, ut *Germanicè* *Brandstat* appellari possit. *Slavis* *Ischraëlitz* combustio est. Unde tandem *Gerlitz* flexu, s. commutatione quâdam litterarum factum est. Patria est *Bartholm. Sculteti*, *Mathematici* inguis, & *Joach. Maisteri*, *Poëtæ* eximii & celebris. *Laudatissimæ Reipublicæ* hodie à consiliis est *Henr. Petrus Haberhornius*, *PETRI*, Magni *Theologi Gissenis*, *Filius*. In *Ecclesiâ* clarent *Michaël Fetterus* & *Christophorus Seifertus*; in *includo* vero *Gymnasiò* *includi* nominis est *Director* ejusd. *laudabilis*, *Christianus Funccius*, *Præceptor* meus optimus, cum *Abrahamò Vechnero* *Amicò* singulari.

B b 3

a *Lusatiae* limites & divisio.

R E I S-

CAP. XIV.

Marchia Brandeburgensis, Pomerania, Meckelsburgium, Holfatia.

I.

Marchia
Brandebur-
gensis.

Regio hæc est spatiosa, ingentibus silvis, lacubusque atque paludibus invia, ab opido *Brandeburgio* cognominata.

« Divi-

REISKII.

Ia Marchia vetusto eoque Germanico vocabulo terra vocatur limitanea, aut regio limitibus objecta: Brandenburgica vel Brennburgica autem à Castro Brandenburg, cui capto Henricus Auceps Imp. Marchionem novum Sigfridum, nempe tuendis contra Sclavos Vinetosque limitibus præposuit. Carolus M. quidem terras illas Sclavicas ad Vistulam usque sub imperium redegerat suum: Ast rebelles Sclavi & iterum ab Otone M. domiti arctius Episcopatu Brandenburgico A. 960. constringebantur. Inde Marchia multis subjecta dominis, tandem A. 1417. ad Norimbergenses Burggravios pervenit: Quorum potentia nunc tantum eminet, ut regiones subditæ à Prussia usque ad Rhenum & Cliviam ducenta per millia procurreant. Plura ex observatis Geographicis heic præterire cogor; Pluraque ad Pomeraniam à Pomerianis, gente Sclavica dictam, & Polonis proximam, Vetus illa Viadro determinabatur; posterior & hodierna ulterius patet: Tota quondam vel regulis & Principibus suis subjecta, vel Danis etiam Polonisque, ut ramen ab Imperio Germ. penderet. Denique Bogislaus & Casimirus, Pomeraniæ Principes, qui diu in clientela Henrici Leonis, Ducis Saxoniz Bavariæque, fuerant, à Friderico I. Casare Duces Imperii A. 1181. creabantur: Horumque posteritas ad A. 1637. vigit, Bogislao XVI. defuncto, & tota ^b Pomerania per successionem hereditariam ad Electores Brandenburgicos devoluta: Sed ea per diuturnum bellum Germanicum à Suecis capta & tandem in partes divisa fuit. Duo itaque Ducatus adhuc supersunt, nec illi unquam ad septenarium ab auctore proditum pervenerant. Quin bello superiori proximo tota Pomerania & Stetinum obsidione acerrima pressum A. 1676. Electori Brandenburgico cum Stralsundo & Gripswaldia cessit; sed denuo per pacem Noviomagensis ad Suecos rediit. ^c Mecklenburgicus Ducatus à Mecklenbur-

go, civitate Obortitorum veteri, & castra firmissimo dictus, olim suos Dominos, eosque non paulos habuit, donec ab Lothario Imp. ac hujus nepote Henrico Leone ad obsequium redigerentur erectis duobus Episcopatibus Mecklenburgensi aut Swerinenfi, & Ratzburgensi, Lubecensi etiam aut Altenburgensi melius restaurato. ^d Lubeca enim tum temporis Henrico Duci subdita illo auctore jus suum & privilegia multa obtinuit, sed Imp. Friderico I. inter urbes Imperiales liberata A. 1188. adscita. Unde nec Ducatui adhæret Mecklenburgico, quem Carolus IV. Imp. A. 1349. constituisse legitur; nec Stargardia illi subest, sed Electorali Pomeraniæ. Wismaria vero per pacem Noviomagensis Succis denuo paret. ^e Lauenburgum ab Henrico Leone conditum, ipsique ac hujus posteritati cum Comitatu Ratzburgico subjectum fuit: Unde serenissima Domus Brunsvigo-Luneburgica defuncto Duce ultimo Julio Francisco Ducatum Lauenburgicum A. 1689. occupavit, & adhuc possidet: ^f Ratzburgum autem oppidum machinis Danorum fulminalibus nuperime concussum & dirutum jacet, castro tamen adhuc salvo & superstitite. ^g Holfatia dupliciter accepta vel totum vel partem significat: ^h Illa plures regiones uno ambitu comprehendit; Hæc specialiter dicta cæteris regionibus contra distinguitur. Holfatia ramen tota & ipsa veteri Saxoniz annumerata, Ducibusque Saxonis subjecta fuit; tandem Comitibus Schaumburgicis horum beneficiariis, & post Friderici I. Imp. tempora Vasallis imperialibus. Denique sub Christiano I. Danizque rege Ducatus A. 1477. Holfatia facta, ultimoque in regiam & Ducalem divisa, quantas turbas incurrerit, Ducis sereniss. Alberti Christiani A. 1689. iterata restitutio docebat. ⁱ Schlefvicensis primum Marchionatus, ab Henrico Aucepe factus, tanquam limes Danizque Germanizque perpetuus, in Ducatum desuit, plane ab Holfatia separatum, & beneficio pacis Rotfchil-

^a Marchia Brandenburg. ^b Pomerania. ^c Mecklenburgicus Ducatus. ^d Lubeca. ^e Lauenburgum. ^f Ratzburgum. ^g Holfatia. ^h Ducatus duplex. ⁱ Schlefvic.

• Dividitur in duas potissimum parteis, *Veterem ac Novam Marchiam*.

Brandenburgum est in Media March.

Rotschildensis à nexu feudali Danico liberatum. Stormaria vero & Wagria, quas Cluverius omisit, Holfatiae adhuc subsunt: Non subest amplius a Hamburgum ab sylvâ aut nemore, quod Saxones *Han* vocarunt, olim dictum, Archiepiscopatu & castro Danis Sclavisque opposito insigne, sed inter liberas Imperii Germanici urbes nunc habetur, Rege Danico adhuc protestante: Hinc controversia publica, & oppugnatione crebrior erupit. De urbibus cæteris etiam munitis conferat, cui lubet Casp. Dankwertz descript. Holfat. Mart. Zeylery Topograph. Joh. Mölleri Sagogen ad histor. Chersonesi Cimbric.

BUNONIS.

a b Marchionatus Brandenburgicus a habet ab Oriente Poloniam, & partem Silesiæ, à Septentrione Pomeraniam, & Meckeloburgum: ab Occidente Ducatum Luneburgensem & partem Brunsvicensis; à Meridie Archiepiscopatum Magdeburgensem, Saxoniam Superiorem, & Lusatiam Superiorem & partem Silesiæ. Rigatur Albi, Odera, Spreva, Havela & Wartha. Distribuitur hic Marchionatus in diversas partes: ex quibus sunt c 1. *Marchia Vetus*, quæ concluditur intra Ducatum Luneburgensem & Brunsvicensem, Archiepiscopatum Magdeburgensem, & Albim. In eâ urbes celebriores sunt *Tangermunda* ad Tonagræ, vulgo *Tanger*, & *Albis* confluentes; unde opido nomen. *Stendalia* ad Vechtâ provinciam metropolis: *Soldquella* ad Letzam b: *Gardeleben* ad fl. Biese c, *Bismarck*; *Osterburg* ad Bisæ & Vechtæ confluentes: *Seebausen* ad Vechtâ: *Werbena* cis Albim, ubi Havelam recipit: ad ipsos confluentes celebris est munitio, quæ ab opido *Werbena* nomen habet, ac vulgo dicitur *die Werber Schantz*. d 2. *Marchia Priegniziana*, vulgo *die Priegnitz*, in qua sunt Havelberga ad Havelam, Episcopatu nobilis: *Wistockium* clade Saxonis Electoris ann. 1636. à Suecorum copiis illata notum: *Welschnach*: *Zechlin* castrum, Templariorum olim sedes: *Perleberga*, *Pritzwald*, *Kiritz*, *Lentzen* haud procul ab Albi. e 3. *Marchia Media* continetur intra Archiepiscopatum Magdeburgensem: *Marchiam veterem*, *Priegnizianam*, *Marchiam Uckeranam*, *Marchiam Novam* & *Lusatiam Inferiorem*. Urbes celebriores hinc sunt *Brandenburgum*, *Havelâ* interluente in *Vetus* & *Novum*, in *Alt- und Neu-Brandenburg*, distinctum: *Ratzenavia* ad Havelam: *Spandavia* & *Berlinum* & e

regione Colonia ad Sprevam; *Frankofurtum* ad Oderam, Academia anno 1506. d ornatum e; *Lubufium* ad Oderam: *Firftenwald* ad Sprevam: *Selovia* & *Goritz* in agro Sternbergensi, *Brieza* fida f; *Bernau* cerevisia nobilis: *Stolpen*; *Angermunda Nova*, *Oderberga* arx ab Alberto II. Marchione condita. *Sueht* g, *Vierraden* ad Oderam; *Pottstain* ad Havelam: *Havela* insula: *Billin* ad Rien fl. *Vallis Joachimica*: ubi Schola Electoralis. Ad Mediâ Marchiam etiam referuntur *Comitatus Rupinensis*, ubi *Rupinum Novum* & *Vetus*; *Granxoy*, *Wusterhausen*, *Lausatia Inferioris* pars: ubi duæ præfecturæ *Storkau* & *Befzkau*. *Peizium* ad Sprevam munitum: *Cotbusz*, *Sommerfeld*. f 4. *Marchia Uckerana*, nomen habet à lacu, qui vulgo *die Uckersee*, ex *Uckera* fl. haud longè à *Prenzlow* profluit. Continetur *Marchia Uckerana* intra *Marchiam mediâ*, *Pomeraniam* & *Meckeloburgum*. Præcipua urbs hinc est *Prenzlow*. g 5. *Marchia Nova* excurrit longo tractu trans Oderam versus Ortum & Septentrionem, inter *Pomeraniam*, *Poloniam* & *Silesiam*. Rigatur præter *Oderam*, *Wartha*, *Notez*, *Traga*. Ex opidis præcipua sunt *Custrinum* ad *Oderâ* & *Warthæ* confluentes h: *Landsberga* ad *Wartham*, *Driensena* in *Polonia* finibus ad confluentes *Tragæ* & *Notez*, munitum opidum: *Schiefelbein*: *Arnitzwalda*, *Soldin*: *Falckenberg* in *Pomerania* finibus & *Bernwald*. Refertur huc *Ditio Sternbergica*, in qua *Sunnenburg* ad *Wartham* *Magistri Ordinis Equitum D. Johannis* sedes, *Drossen* *Regionis* caput: *Reppen*: *Zielentzig*. Patet omnis *Marchionatus Brandenburgicus* in longitudinem 60 milliaribus, latitudo vero ejus diversa est, ut *D. Wolfgangus Jobsten* notavit. Et tamen provincia illa, si non omnis, saltem major ejus pars, *Carolo IV. Imperatori* ab *Ortone Bavaro* ducentis aureorum millibus vendita est: quam pecuniam omnem *idem Otto* in arce *Wolffstein* *Itæra* imminente, quinque millibus passuum, infra *Landsbutam* sita, prodegit; quum *Margaretæ* *Pistoris* cujusdam uxoris amoribus vacaret. *Aventinus*.

HEKELII.

- a A *Wandalis* Populis olim inhabitatus.
- b *Abdæ Pratori*, *Academiam Francofurtiensis* egregii Decoris, Patria.
- c *Cerevisiâ* boni saporis clara.
- d Ab *Electore Joachimè I.*
- e In hac *Academia*, ubi olim & nuper præ cæteris

a Hamburgum. b Marchionatus Brand. fines & divisio. c 1. *Marchia Vetus*. d 2. *Marchia Priegniziana*. e 3. *Marchia Media*. f 4. *Marchia Uckerana*. g 5. *Marchia Nova*.

Francofur-
tum.
Berlinum.

Costrinum.

Spandavia.

Crossen Du-
catus.

Pomeraniæ
Ducatus VII.

chiam. Veteris caput est *Brandeburg*. Novæ *Francofurtum ad Oderam*, celebris civitas, mercatu nobilis. *Berlinium* in medio Provinciae situm, sedes est Principum Electorum Brandenburgensium; urbs amœnissima. *Costrinum*, vulgo *Köstryn*, mirando munimento nobile opidum. Alterum munimentum est *Spandaw*, prope *Berlinium*. Cætero *Crossen* Ducatus, qui antea in Silesia censebatur, nunc Marchionibus Brandenburgensibus paret.

II. β *Pomeraniæ Ducatus* solo fertilissimo juxta litus maris *Codani* longo tractu expanditur, in septem parteis, quarum quæque Ducatus

cæteris claruere *Joannes Brummam*, *Jo. Fridericus Rhacius*, *Sebastianus Ramsbeck* ac *Christianus Ravius*, præter clarissimum *Becmannum*, hodiè haud inclari sunt *Samuel Stryke*, immortale Jctor. Decus, *Joannes Simon*, *Irenæus Vehr*, *Bernhardus Albinus* ac *Tido Heintz*. à *Lith*.

f Quæ ab aliis Veteri *Marchie* attribuitur. *Martini Chemniti* primum vagitum excepit.

g Urbani *Picrii* Patria.

h Patria *Casp. Barthii*, Germaniæ Luminis, qui *Solis*, quam *Luna*, maluit esse æmulus, lucem aliis potius impertiens, quam precariam accipiens.

BUNONIS.

β a *Pomerania* habet ab Oriente *Poloniam*, *Pomerelliam*, & ad oram maritimam, *Cassubiam*: à Septentrione mare *Balticum*; ab Occidente Ducatum *Mecklenburgensem*, à Meridie *Marchiam Brandenburgensem* l. *Rigatur Odera*, quæ tribus ostiis, *Peine*, *Schwine* & *Dierenow* in mare defertur *Balticum*: ac porro *Ukera*, *Trebela*, *Rega*, *Wipera*. b Dividitur primum *Pomerania* in *Anteriorem* seu *Citeriorem*, *Vor-Pommern*; quæ est inter Ducatum *Mecklenburgensem* & *Oderam* fl. & *Posteriorem* seu *Ulteriorem*, *Hinter-Pommern*, quæ ab *Odera* ad *Poloniam*, *Cassubiam* & *Pomerelliam* se extendit. *Citerior* omnis, item *Rugia*; & ex ulteriori *Steitinum*, *Gartz*, *Dam*, *Golnau*, *Odera fluvius*, & *Insula Wollin*, *Sueciæ* regno concessa. Alteram, *Ulteriorem* scilicet, tenet Elector *Brandenburgicus*.

HEKELII.

i Et *Academiâ*.

k Hæc Urbs satis ampla, opulenta atque splendida in primis hæc de causâ *Exteris* se reddit commendabilem, quod non solum *Republica*, sed & *Ecclesia* ac *Schola* optimè ibidem constituta sunt. *Gymnasio Senatorio* hodiè summâ cum laude præest *Gottfried Weber*, *Theologus* & *Philologus* verè præstant ac clarus, Fautor

meus certissimus, qui Collegam sibi proximum atque conjunctissimum habet *Samuelem Redigast*, *Philosophum* industrium & mihi valde amicum. Olim docuere in *Ecclesiâ Evangelicâ* Viri longè clarissimi, *Georgius Lilius* & *Elias Sigism. Reinhardtus*, Cognatus meus desideratissimus. Sed *Reformatæ* præerat *Georg. Conrad. Bergius*, Vir clarè doctus ac splendidus. Ut autem *Vorssiana* doctrina ornavit olim *Gymnasium Electorale Joachimicum*, idque *florens Colonie*: sic ornat idem similiter studium ac labor *VVilhelminus*, qui & in augustissimam atque instructissimam *Bibliothecam Electoralem Brandenburgicam*, cujus *Præfectus* incredibiliter curiosus est *Christophorus Hendreich*, *MUSA* decima ac *CHARITUM* quarta, impenditur. *FRIDERICO* III. Electori gloriosissimo, cujus Parens *FRIDERICUS WILHELMUS*, nuper d. XXIX. April. Aº, huj. Sec. 88. placidissimè quippe denatus, à doctâ cohorte imperterritus *Germanorum* *ACHILLES* meritò est dictus, à Consiliis intimis ac solidissimi Status sunt *Lib. Baro à Cromkorn*, *Franciscus à Meinders*, *Jo. Fridericus à Rectz*, *Dn. à Euchs* atque plures alii, quos consummata in quolibet Studiorum genere *Eruditio*, rarissima *Morum* civilium aulicorumque suavitas, ac felicissima *Rerum* gravissimarum expeditio undique commendant.

l Dicitur a. *Pomerania* qs. *maritima*, aut juxta *Mare Slavonicâ* linguâ, & vocabatur *PAMORCI* à primis suis incolis, qui ipsi prius *Sudni* appellati sunt. Cæterum *Terrâ planâ*, paucisque *Montibus* prædita, fertilis est in universum atque adaquatur, *Campis* egregiè cultis, *Pascuis* laris, *Sylvis* ferarum cujuscunque generis repletis, *Lacubus* piscosis, *Fluviis* navigabilibus locupletissima est; *Animalibus* v. domesticis, *Frumentò*, *Butyrò*, *Melle*, *Cerâ*, rebusque similibus adeò abundat, ut etiam ea circumjacentibus *Terris* subministret.

BUNO-

catus dignitate censetur, divisus. Nomina Ducatum sunt, *Wenden*, *Stetin*, *Güttschcow*, *Wolgast*, *Ufedom*, *Rügen*, *Bart*. Ex his *Rügen* & *Ufedom* sunt Insulæ. Caput Pomeraniæ est *Stetin*.^{Stetinum.} Sequuntur *Stralsund*, *Wolgast*, *Griepswold*; *Wollin*, celeberrimum quondam, in his oris emporium; *Stargard*, *Colberg*, *Camin*, *Cöslin*, *Stolpe*, opida nobilia.

BUNONIS.

a Ducatus *Vencdorum*, *das Hertzogthum VVenden*, est in ulteriori Pomerania; ubi *Regenwolda* ad litus Maris Baltici; *Stolpa*, ad fluvium cognominem *m*, *Selaga*.

b Ducatus *Stetinensis* totus ferè inter *Pœnam* & *Inam* fl. jacet. In eo est *Stetinum* cis *Oderam*, *Gymnasio* etiam nobile; olim *Principum*, nunc *Regentium Suecorum* sedes *n*. *Ancklam* ad *Pœnam*: *Treptow* ad *Tollensam*: *Gartz* & *Grieffenhagen* ad *Oderam*: *Pyritz*; *Pasewalek*, ad *Uckeram*: *Damm* trans *Oderam*. *Uckermunda*, qua *Uckera* fl. majori lacui, (*das grosse Haff*) miscetur.

c *Gutzkow* Comitatus est; in quo *Griepswaldia* Academia o ann. 1457. p. fundata celebris *q*: *Loyza*: *Gutzkow*; unde Comitatus nomen.

d Ducatus *Wolgastensis* nomen habet ab opido *Wolgast*.

e In *Ufedom* insula urbs *VVineta* fuisse perhibetur amplissima, ab aquarum æstu absorpta; nunc habet opidum *Ufedom*.

f *Rugia* Principatus olim habuisse dicitur opibus potentes urbes *Arconam* & *Carentiam*. Hodie ibi sunt *Pubus* & *Berghen*.

g *Barthenensis* terra, inter *Rekenizam* & *Trebelliam* fl. sita, opida celebriora habet *Stralsund*, quod ab *Insula Strale* & freto appellatum, quod anno 1316. à *Sueciæ Daniæque* Regibus, & multis *Germaniæ* principibus frustra obsessum est. Ac in primis memoria digna est obsidio acerima, quam anno 1628. fortiter sustinuit *r*. *Bardum* est ad *Bardam* fl. *Grimma*: *Tribe*: *Damgarten*, ad *Rekenizæ* fl. ostium.

h *Wollina* insula, vulgo *das VVollinische VVerder*, hodie habet opidulum *VVollinum*: olim ibi fuit *Julinum*, ingens & celebre emporium, à *Waldemaro I.* *Daniæ* rege destructum, cujus rudera hodie iis in locis visuntur. *VVollinum* opidulum *Johannem Bugenhagenium* nascentem primum excepit. *f*

i *Colberga* in ulteriori Pomerania, ad *Per-*

III. *Mec-*

santam fl. opidum satis munitum, portu gaudet. *k* *Caninum*, Episcopatu nobile, est ad sinum maris Baltici cognominem *t*. Sunt præterea in ulteriori Pomerania *Covlin* & *Belgard* ad *Perfantam* fl. *Treptow*, *Greiffenberg* & *Regenwolda* ad *Regam* fl.

HEKELI.

l Inter Ministrissimos *Suecicos* hodiè ibidem claret *Georgius Dietericus* à *VVolf-Rambsdorf*, *Consiliarius* Statûs ac *Cancellarius* splendidissimus, pii, prudentis, mansueti atque modesti *Politici* incomparabile Specimen, atque *Hermannii* à *VVolf-Rambsdorf*, *Consiliarii Electoralis Saxonicæ* intimi, *Herois*que multæ autoritatis, *Mæcenatis* mei summi, utpote qui hodiè *Muggella* sedet, *Gener* exoptatissimus, *Patronus* meus certissimus. Hanc Urbem verè claram *Crameriana*, *Fabriciana* atque *Micraeliana* doctrina, eaque pura atque sincera, undique clariorem reddidit.

m *D. Joannis Himmeli*, *Theologi* egregiè clari, *Patria*.

n Quamvis à *Potentissimò Electore Brandenburgicò* *Ào. M. DC. LXXXVII.* sit expugnatum & occupatum.

o In hac *Academiâ*, ubi *Barth. Battus*, *Bartholdus Krakewiz* & *Joannes Michaëlis* summâ cum laude olim docuère, hodiè docent similiter *Augustinus Baltasar*, *Alexander Carve*, *Matthæus Clemasius*, *Fautor* meus *Academicus*, *Joannes Colberg*. *Nicolaus Dasso*vius, *Fridericus Gerdesius*, *Jacobus Henning*, *Christianus Loker-viz*, *Petrus Mascovius*, *Joachimus Rosenow*, *Christianus Saalbach* & nonnulli alii, qui omnes quippè ac singuli sunt *Viri litteratissimi* & omni virtute conspicui.

p *D. 18. Octob. à VVratislao IX.* *Pomeranorum* *Duce*.

q Heic natus est *David (Jacobi Fil.) Rungius*, qui laudabiliter *Ratisponensi Colloquio* interfuit.

r Aliàs hæc *Urbs* naturâ curâque munitissima est, quam *Patriam* agnovit *Petrus Heigius*,

C c

JCrus

a *Wenden* Ducatus. *b* *Stetinensis* Ducatus. *c* *Gützkoviensis* Comitatus. *d* *Wolgast* Ducatus. *e* *Ufedom*. *f* *Rugia*. *g* *Barthenensis* terra. *h* *Wollina* inf. *i* *Colberga*. *k* *Caminum*.

Meckelburgienſis Ducatus.
Lubeca.
Roſtochium.
Wiſmaria.

III. *Meckelburgienſis Ducatus*, quem vulgus Latinorum ineptè Megalopolitanum appellat, urbes habet claras, & Lubecam, *Lubeck*; *Roſtochium*, *Roſtock*; *Wiſmaria*, *Wiſzmar*. *Lubeca*

ICtus pius & in omni litterarum genere excellenter verſatus.

f De quò vid. mellitiffimus meus *Quenſtetius* in *Dialog. de Patriis Viror. Illuſtr.* p. 199.

† *Episcopatus* hùc tranſlatus eſt *Julio* à *VVra-tiſlao II. Pomeraniae Duce ac Principe*, Ao. CHR. M. CLXXXV. Sed omnium primus *Pomeraniae Episcopos* dictus eſt *Adelbertus*, qui inſtituebatur *Julio* ſub Princip. *VVra-tiſlao I.* & *Ratiſborò* Fratribus Ao. M. CLI.

BUNONIS.

† a *Ducatus Mecklenburgienſis* habet ab *Ortu Pomeraniae*, & *Partem Marchiae*: à *Meridie* ipſam *Marchiam Brandeb.* ab *Oceſu Ducatum Lauenburgicum*, & *Holfatiam*; *Septemtrione* *Balticum mare*. *Rigatur Albi & Warnow.*

‡ b *Lubeca* ad *Travam*, urbs eſt libera *Imperii* x: ad *Holfatiam* aliàs refertur. y

o c *Roſtochium* haud longè ſupra *Warnæ* oſtium, *Academia* à *Johanne & Alberto* primis *Ducibus Mecklenburgienſibus* pariter & *Senatu Roſtochienſi* anno 1415. condita z, & *cereviſia* optimi ſaporis celebre eſt. *Urbs* illa anno 1677. incendio miſere devaſtata eſt.

† d *Wiſmaria* portu ad *mare Balticum* commodiſſimo nobilis, *Sueciae* regno conceſſa, cum *munitimento Wałfiſch*, *Poel* & *Neuencloſter*. *Verùm* ſuperiori anno 1675. à *Daniae* Rege expugnata eſt. *Mecklenburgienſes* terræ hodiè in duos diſtinguuntur *Ducatus*, e *Suerinenſem* & *Gultroviènſem*: hic nomen habet à *Gultrovia*, ubi *Ducum* ſedes, ille ab *opido*, ad *lacum* cognominem *Suerino*, quod & ſede *Ducum* illorum & *Episcopatu* nobile eſt. *Sunt* porro in his terris *Danitz* in ea *inſula*, quam *Albis* & *Eldæ* confluentes efficiunt, *natura* & *arte* *opidum* munitiſſimum, *Boitzenburgum ad Albim*. *Stargardia*, quæ olim ſuos habuit *Duces*. *Neo-Brandenburgium* ad *lacum Tollenſem*. *Ribnitz* in ſinibus *Pomeraniae* haud longè à *Rekenitzæ* oſtio; *Gadebuſch* quinto *milliari* *Lubeca* diſtans: ac porro *Stimchenborg*, aliquando *Principis* ſedes. f *Doberanum* *monaſterium* vetuſtiſſimum, frequentibus *Ducum* *Megalopolitanorum* ſepulchris celebre. *Huc* quoque hodiè pertinet g *Episcopatus Ratzenburgienſis* per *pacificationem* *Monaſterienſem* *Ducibus* *Suerinenſibus* conceſſus, *Saxoniae* *Lauenburgicæ* olim *pars*. h *Ducatus Lauenburgicus* *Sach-*

ſen-Lauenburg, concluditur *Holfatia*, *Luneburgienſi* & *Mecklenburgienſi* *Ducatibus*. *Albi* propè *medius* interluitur. *Opida* majoris famæ hic ſunt, *Lauenburgum* ad *Albim a*. *Item* *Ratzenburgum* modò memoratum. b

HEKELII.

† Hujus *Urbis* *Academiam* ſub *ROSÆ VARNIACÆ* *Titulò* ſtudioſè deſcripſit *Laurentius Bodockus*, quem *Librum Roſtochii* Ao. huj. *Sec.* 48. in fol. excuſum conſtat. *Lumina* hujus *Academiae* olim & *nuperimè* fuère *diverſæ* *doctrinæ* atque *Profeſſionis* *Viri*, *Joannes* videlicet *Affelmann*, *Joannes* & *Lucas* *Bacmeisteri*, *Michael* *Cobabus*, *Joannes* *Cothmann*, *Jo. Georg.* *Dorſcheus*, *Bernh.* *Cofmann*, *Andreas* *Groſhennigius*, *Albertus* *Hein*, *Jo. Fridericus* *Koenigius*, *Jo. Seb.* *Laurebergius*, *Hermannus* *Lembke*, *Casp.* *Marchius*, *Casp.* *Mauritius*, *Jo. Chriſtoph.* *Otto*, *Joannes* *Poſſelius*, *Joannes* *Quiſtorpius*, *Albertus* *Hein*, *Her-mannus* *Schuckman*, *Gottlob* *Fridericus* *Seligmann*, *Michael* *Sfricius*, *Severin* *Wolter* *Släterus*, quem *Virum* celeberrimum, adhuc mihi quod *gratulo*, *ingenioſè*, *eruditè* ac *modeſte* *opponentem* in *Diſp. de CHRISTIANIS & CHRISTIANISMO* *Aldorſi* *Noricor.* d. XXXIV. *Aug.* Ao. huj. *Sec.* 69. *Præſide* *Jo. Conrad.* *Dürriò*, *publicè* *habitæ*, habui, *Laurentius* *Stephani*, *Zacharias* *Sturzius*, *Enochus* *Svantenius*, *Joannes* & *Pauli* *Tarnovii*, *Andreas* *Tzſchernigius*, *Auguſtus* *Varenius*, *Chriſtian.* *Woldenbergius*, *Franciſcus* *Wolfus*, & quem primò *locò* *nominare* *deuiſſem*, *Job.* *Bernh.* *Zinzerlingius*. *Hodiè* *ejuſdem* *Academiae* *Decus* & *Columna* eſt *Joannes* *Chriſtophorus* *Schomer*, *Theologus* *clariffimus* atque *modeſtiſſimus*, quem *Deus* *Eccleſiæ* & *Reipublicæ* *litterariæ* quàm *diuſſimè* cum *cæteris* *Collegis* ſuis *firmum* ac *validum* *eſſe* *velit*.

x Et *totius* *Hanſæ* *Teutonicæ* *Caput*.

y *Adami* *Tribbechovii*, *Wilhelmi* *Verportemi* & *Chriſtiani* *Bilefeldii*, *Theologorum* adhuc *celebriſſimum* & *manufactorum* *patria* eſt.

z *Docuit* *nuper* in illà *D.* *Heinricus* *Müllerus*, quem *Germanorum* *Chryſoſtomum* non *immeritò* *dicimus*.

a *Auguſti* *Pſeiſſeri*, *Theologi* & *Philologi* *clariffimi*, *mihique* *amiciffimi*, *dulciſſimum* *natale* *Solum*. *Eccleſiæ* *Lauenburgicæ* *Antiffes* *lauda-*

a Meckelburgienſis Ducatus fines. b Lubeca. c Roſtochium. d Wiſmaria. e Ducatus Suerinenſis & Gultroviènſis. f Doberanum. g Ratzenburgum. h Ducatus Lauenburgicus.

beca opulentissima quondam marique potentissima Imperii civitas, nunc etiam Suedicis Moscoviticisque commerciis celeberrimum Emporium. Urbs est ampla, splendida & magnifica.

H O L S A T I A :

IV. Dividitur hæc regio in *Holsatiam* propriè dictam, & *Holsatia.*
Ditmarsiam ac *Slesovicensem* Ducatum. *Ditmarsii*, *die Ditmersen*, libera nuper gens, nunc sub Danorum Regum imperio vicatim incolunt. Clarissima totius Holsatiæ urbs est *Hamburgum*, opu- *Hambur-*
 lentif- *gium.*

laudatissimus hoc tempore est *Fridericus Nicolai*, Vir immortalitate dignus.

b Ubi natus Fautor meus certissimus, *Gottfried Wiefenerus*, Archiater Electoralis Saxonicus haud infelix.

B U N O N I S.

a *Holsatia* continetur intra fines Ducatus Mecklenburgici, & Lauenburgici; atque ripas Albis, Eidoræ & maris Baltici. Rigatur præter dictos fluvios, *Stœra*, *Trava*, *Alstera* & *Swentina*. Est autem *Eidora* Germaniæ nostræ in his locis limes. Dividitur Ducatus Holsatiæ in *Holsatiam* propriè dictam, *Ditmarsiam*, *Stormariam* & *Wagriam*.

b In *Holsatia* propriè dicta sunt *Kjæla* ad mare Balticum portu & nundinis, (vulgo *der Umb-schlag*) jam ante celebris: *Celebrior* redditur *Academia* Serenissimi Principis *Albrechti Holsatiæ Ducis* auspiciis anno 1665. ibi condita d. *Rensburgum* ad *Eidoram*, aquis ferè circum-stium: anno 1645. diurnam sustinuit obsidionem. *lixehoa*, nuper exulta, sed nunc fere restructa. *Wülster*, *Niemünster*, & *Borsholm* cenobium Scholâ illustre.

c *Ditmarsia* opida habet *Lunden*, *Heyde*, *Mel-dorp*, *Brunsbüttel* & *Weslingburen*. *d* *Stormaria* opida celebriora sunt *Gluckstadtum* ad *Albim*; & *Crempa* opida munitissima; *Pinnenberg* & *Hamburgum*, ubi in templo Cathedrali *Benedictus V. Pontifex Romanus* in exilio mortuus jacet sepultus. *e* In *Wagria* sunt *Oldesloa*, *Segeberga* cum arce; *Arensbecke*, *Plana*, *Neustadt*, *Oldenburg*; *Euna* Episcopi *Lubecensis* sedes. Huc etiam referunt ipsam *Lubecam* urbem Imperialem, cum opidulo munito ad ostium *Travæ*, vulgo *Travemünde*.

f *Slesvicensis Ducatus* Holsatiæ Septemtrionalis est, habens ab Ortu mare Balticum: ab Occasu mare Occidentale, vulgo *die West-See*: à

Septemtrione *Jutiam*, à qua *Scotburgico* amne dirimitur. Opida hic sunt ad litus maris Occidentalis *Tönninga* ad *Eydoram* fl. operibus munita, *Husum*, *Tondern* & *Ripen*. Insulæ in hoc mari littori vicinæ, *Norstrand*, *Fora*, *Sylt*, & *Rœm*. In parte vero Orientali sunt opida *Hader-schlebe*, *Apemæde*, *Flensborg*, *Slesvicum*, cum arce *Gottorp* ad sinum maris Baltici; cujus portum obstruxit *Margarita* Daniæ Regina, & *Eckensförde*. In mari Baltico ad hunc Ducatum pertinet Insula *g Alsen*, in qua *Nordburg* & *Sonderburg*, Ducum sedes: itemque Insula *Aroë*, in qua *Hartzköping* & *Nieköping*. *h* *Slesvicensis Ducatus* non est pars Holsatiæ, ut *Cluverius* putavit; sed peculiaris & discretus ab illa Ducatus, extra territorium Germaniæ Regni Daniæ erat feudum: sed nuper liberi juris factus est.

H E K E L I I.

c Hæc Urbs, quæ circa *AO. 21.* superioris Seculi *Civitatibus Imperialibus Liberis* est affociata, & ab ipsâ *Imperiali Camera* *SPIRENSI* in decernendis Processibus pro *Liberò Imperii Statu* etiamnum cognoscitur, caput suum tantum effert præ cæteris:

Quantum lenta solent inter viburna cupressi.
 Nam ut ipsa Respublica, quæ satis ampla, opulenta atque valde potens est, clarissimisque *Lan-germammianis*, *Lüdkensianis*, *Schaffhusinis*, *Schul-zianis*, *Uffelmannianis*, *Westermammianis*, aliisque pluribus amabilibus Nominibus claret, Legibus veris, certis, gravibus & propterea ad jubendum egregiè aptis, & ad vetandum idoneis est fundata, laudabilibusque Constitutionibus atque Ordinibus exornata: ita & maximè venerandum Ministerium hõc modò est constitutum, ut nihil aliud in Ecclesiâ, quàm purum, sincerum atque incorruptum *DEI* Verbum quotidie prædicetur, bonaque Disciplina probè ac ritè observetur. Olim & hæcenus Doctores hujus

C c 2 Eccle-

a Holsatiæ fines. *b* Divisio Holsatiæ propriè dictæ. *c* Ditmarsia. *d* Stormaria. *e* Wagria. *f* Ducatus Slesvicensis limites. *g* Insulæ *Alsen* & *Aroë*. *h* Ducatus Slesv.

lentissimum ad Albim flumen Emporium, quo adverso naves ex variis mundi partibus appellant. *Kiel*, item *Eckelnförde*, & *Husem* nitida opida portusque celebres. In mediterraneis sunt *Flensburg*, *Rensburg*, & *Schleswyc*, huic contigua fere arx *Gottorp*, Ducum fedes est.

Ecclesiarum, præter *Corsinium* & *Mauritium*, clari ac fideles fuere, *Georgius Haccius*, *Joannes Müllerus*, *Philippus Nicolai*, *Antonius Reiserus* atque *Baltasar Schuppis*. Nuperrimè autem clarebat *David Klug*, Theologus, ipso magnò *Caloviò* b. m. iudice, verè orthodoxus ac omnibus Pius gratissimus, Evergeta meus maximus, qui in Filiis suis verè litteratis ac mansuetis, *Christianò* nempe atque *Joanne Jacobò*, perpetuò superstes ac vivus quasi existet. Clarent & hoc tempore in eadem Ecclesià *Jo. Henricus Horbius*, *Jo. Fridericus Mayerus* atque *Joannes Winklerus*, Theologi pii, eruditi, suaves ac cordati, mihi- que ob candidam amicitiam Academicam valdè dilecti & chari. Cæterùm in hac laudatissimà quoque Imperiali Urbe partim quondam clari fuere, partim triamnum clari sunt ac celebres *Eberhardus Ankelmann*, *Rudolfus Capellus*, *Estras Edzardi*, *Vincentius Fabricius*, *Martinus Fogelius*, *Gerardus Gravius*, *Joachimus Jungius*, *Michael Kirstenius*, *Fridericus Lindembrogius*, *Vincentius Placcius*, (qui tenuitatem meam lit-

teis ac omni favoris atque amoris testimoniò jam pridem est dignatus,) *Henricus Siverius*, *Henricus* atque *Joannes Vagetii*, ut & multi alii. Hunc Locum amicum ac splendidum agnoscunt Solum natale suum *Brandanus*, *Daetrius*, *NESTOR* ille *Guelferbytanus* omni observantià dignus, *Albertus Kyanzius*, Historicus ferme sine pari, *Petrus Lambecius*, Orignum *HAMBURGENSIUM* Scriptorum haud vulgaris, atque *Joannes Wörverius*, Vir diversissimò Scriptorum genere celebrer.

d Primus Pro-Cancellarius, isque, dum vivebat, perpetuus, in hac Academià fuit *D. Petrus Musæus*, *Joannis Frater*, Theologus industrius & subtilis. Sed observavi, Dignitatem Pro-Cancellariatus jam esse ambulatoriam. Docent adhuc ibidem laudabiliter *Christianus Kortholt*, *Matthias VVasimith*, *Christianus Frank*, *Bernhardus Schulzius*, *Nicolaus Martini*, *Jo. Daniel Major*, *Jo. Nicol. Pechlin*, *Dan. Georg. Morhofius*, *Samuël Reyher*, *Jo. Ludovicus Hanemian* & *Henricus Opius*, Amicus meus Scholasticus.

CAP. XV.

Luneburgensis Ducatus, *Bremensis Archiepiscopatus*, *Frisia Orientalis*, *Westfalia*, *Clivia* & *Montanus Ducatus*.¹

I. a Du-

REISKII.

¹ a *Luneburgum* ab vetri vicinoque castro nomen habuit, castrum ab Luionibus Sclavis, quibus coercendis ut opponeretur, aut Saxones, aut Franci victores Saxonum effecerunt. *Hermannus* ergo *Billingius*, ex illustri prosapia ortus, & ab *Ottone M. Dux Saxonie* A. 970. creatus monasterium S. Michaëlis in castro illo vel ipse condidit, vel auctius restauravit. Unde posthac oppidum cognomine *pagis* è duobus *Heimesdorff* & *Modsdorff* extitit, tandemque urbs ampla, & tempore *Henrici Leonis* insigniter adaucta: Testantur id *Chronic. MSt* omnia, quotquot vidi, & *Acta Præposituræ* ad S. Johannis adem *Luneburgicæ* vetusta, quæ *Archidiaconatum* in *Modsdorff*, *Verdenensis* *Episcopatus* olim annu-meratum diseris verbis exhibent. b *Ducatus au-*

tem *Luneburgicus* A. 1235. emerfit *Friderici II.* Imp. auspicio, qui *Brunsvicenses* & *Luneburgicas* terras, Principum *Guelforum* allodiales sive proprias in feudum recepit, novoque *Ottone* *Wilhelmi* filium Ducis titulo exornavit. Plura uterque *Meibomius* & *Sagittarius* in scriptis ad hanc rem editis dabant: Plura etiam de *Archiepiscopatu* & urbe c *Bremensi* nunc inter urbes Imperii liberæ connumerata non *Adamus* solum *Brem.* *Abbasque* *Stadensis*, sed multi ad eandem rem commentarii *Actaque* publica præbebunt: Præsertim ad controversiam cum *Suecis* ortam, & *Aabenhufæ* A. 1661. compositam. d *Saxonia* enim verus duas partes continuit (1.) *Westfaliam*, quæ trans *Vifurgim* ad *Rhenum* usque amplius producta; (2.) *Ostfaliam*, quæ cis *Vifurgim* sita, nostras etiam vicinasque regiones

a *Luneburgum*. b *Ducatus Luneburg*. c *Brema*. d *Saxonia* vetus duplex.

I.

Ducatus *Luneburgensis*, cognominatur à capite suo β *Luneburgio*, *Luneburg*, urbe lautissima, falis fontibus maximè clarâ. γ Cella, *Cell*, Ducum sedes est, δ *Danneberga*, Comitatus titulo decorata.

Ducatus Luneburgensis limites.

II. Bre-

regiones continuit. ^a *Frisia orientalis* in Comitatum sub Friderico III. Imp. A. 1454. in Principatum A. 1650. à Ferdinando III. provecta, diuturnas cum Embda urbe controversias trahit ob libertatem, quam illa fœdere Belgicorum ordinum nixa sibi vendicat. ^b *Jeverana Dynastia* aut regio in ditone Principis Anhaltini Servest. per pactum speciale cum Antonio Günthero Comite Oldenburg. adhuc manet, quanquam à Danis, qui Comitatum Oldenburg. jure successionis hereditariæ nunc tenent, aliquando illa fuerat occupata. Vid. Ubbo Emmius in *Histor. Fris. nobiliss. Winkelmannus* in *Notit. Westfalix*, itemque Auctor illustriss. Monumentorum Paderborn. ^c *Comitatus Schaumburgicus* dimidius Biccenbursensis subest comiti; ^d Lippicus suæ Comitum familiæ vetustissimæ totus, *Schwalenburgicus* vicinus ex parte solum, ^e *Pirmontanus* cum castro suo Comiti Waldeccensi uno Luide oppido excepto, quod ad Paderbornensem Episcopum pervenit: Acidulæ ibi claræ ex A. 1340. fontis sacri nomine (*der H. Brum*) & concursu hominum frequentissimo; quod ex MSto Henrici de Hervordia Codice liquet. ^f *Ducatus Clivix* post ultimam A. 1666. transactionem cum Marcano & Ravensburgico Comitatu, Dynastia itidem Ravensteinensi ad *Electores Brandenburgicos* nunc pertinet; Quibus etiam urbes cæteræ fœderatæ quondam Belgio subjectæ ex A. 1673. subsunt.

BUNONIS.

^a *g Ducatus Luneburgensis* habet ab Oriente Ducatum Mecklenburgensem, Marchiæ Brandenburgensis & partem Archiepiscopatus Magdeburgensis: à Meridie Ducatum Brunsvicensem, Episcopatum Hildesensem, & Ducatum Camburgensem: ab Occidente Comitatum Hoja, Bremensem & Verdensem Ducatus: à Septentrione Comitatum Pinneburgensem, territorium Lubecensè & Hamburgensè, & Ducatum Saxonix Lauenburgicæ: Rigatur Albi, Allera, Elmenow, (qui olim *Lynaw*, hodie vulgo *die Aw*) & Jerze.

β *h Luneburgum* ad fl. Elmenaw; urbs est egregiè munita; cui & vicinæ regioni incubat mons Calcarius (*der Kalckberg*) adversus omnem vim hostilem munitissimus. Celebre cœnibium Ordinis Benedictini, quod ibidem erat ad S. Michaëlis, à Serenissimo Brunsvicensium ac Luneburgensium Principe Christiano Ludovico in Gymnasium mutatum anno 1660. aperitur. *Mons, Pons, Fons*, sunt tria pulchra seu tres doctes, quibus Deus hanc urbem præ cæteris ornavit. *Mons*, ad cujus radices calx optimæ notæ eruitur: *Pons*, sub quo annis navigiorum capax: & demum *Fontes* falis optimi perennes & copiosi. *Luneburgo* vicinus est vicus *Bardevick*; olim urbs magna, quod ex rudibus colligitur, ab *Henrico Leone* expugnata & destructa anno 1189. *Luneburgum* tamen ante destructum *Bardevicum* floruit. Non igitur ex rudibus *Bardovicensibus* urbs illa condita est, sed tantum aucta. ^a

γ ⁱ *Cella* ad *Alleræ* & *Fuhlsæ* confluentes munita arcem habet splendidam. ^b

^d ^k *Dannenberga* opidum ad *Jerze* olim suos habuit Comites; at jam pridem Ducibus Luneburgensibus paruit: arx ejus antiqua, quod circumjacentes regiones latrocinii redderet infestas, olim diruta est. Opida præterea in eo Ducatu celebriora sunt ^l *Harburgum* cum castro munitissimo, ad *Albim* è regione *Hamburgi*: ^m *Winsena* ad *Luham* cum arce: ⁿ *Ulzena*, ^o *Gifhornia* cum arce munita ad *Alleræ* & *Ilx* confluentes; *Borchdorp* & *Walslade*.

HEKELII.

^a De verâ autem hujus Urbis origine vid. *Joh. Angelii VVerdenhagii* Pars III. *Rerumpp. Hanseaticar.* c. 2. p. 89. seqq.

^b Ubi sedet hodiè *Georgius VVilhelmus*, Dux fortis & magnanimus. Ecclesiæ ibid. præest summâ cum laude *Joachimus Hildebrandus*, Vir in Antiquitate Ecclesiasticâ egregiè versatus; sed Scholæ modò simili *Ludolphus Georgius Lundenius*, Amicus meus singularis.

C c 3

BUNO-

^a *Frisia orientalis*. ^b *Jeverana Dynastia*. ^c *Comitatus Schaumburg*. ^d *Lippicus*. ^e *Pirmontanus*. ^f *Ducat. Clivix*. ^g *Ducatus Luneburgensis limites*. ^h *Luneburgum*. ⁱ *Cella*. ^k *Dannenberga*. ^l *Harburgum*. ^m *Winsena*. ⁿ *Ulzena*. ^o *Gifhornia*.

Archiepiscopus
patus Bre-
menfis.
Brema.
Stada.

II. *Bremensis Archiepiscopatus* caput, & *Brema*, est *Bremen*, civitas egregia & magnifica, Emporiumque haud ignobile, *Visurgi* fluvio navium appulsus commodante. * *Stade*, opidum prope *Albim*. ^a *Verden* & *Bremerförde*, arx cum vico, Archiepiscoporum *Bremenfis* fedes est.

Frisia Orien-
talis.
Embda.
Auricum.

III. *Frisia Orientalis*, *Oost-Friesland*, alio nomine *Comitatus Embdani* nuncupatur, à capite suo * *Embda*, *Embden*: urbe haud equidem ampla; at portu celeberrimo. *Auricum*, *Aurick*, *Comitum* fedes est.

Westfalia.

IV. ^λ *Westfalia* satis ampla regio, gregibus quam hominibus alen-

BUNONIS.

^e a *Archiepiscopatus Bremensis & Episcopatus Verdensis* titulo Ducatum per pacificationem Monasteriensem cesserunt regno Sueciae, verum anno 1676. eodem pulsi sunt. Uterque *Luneburgensis* Ducatus ad Occasum solstitialem aestivum conterminus est; *Bremensis* fere intra *Visurgim* & *Albim* ad mare usque Germanicum se extendens rigatur, praeter ^b *Visurgim*, *Essa*, *Wemma*, *Zwinga* & *Oesta* fluminibus.

^ζ c *Brema* urbs tempore belli *Smalcaldici*, cuius foederis erat socia, instiuctu Episcopi sui sinistra fuit obfessa. Ad Reformatorem partes postea inducta est. Quae nuper minus prospere gessit, nota sunt & pervulgata. *Gymnasio* quoque celebris est. c

ⁿ d *Stada* ad *Zwingam* fl. operibus satis munita, anno superiori fortuito incendio fere tota perit, jam fere restituta. d

^g e *Bremerforda* arx haud longe ab *Oesta* fl. à *Danis* nuper capta; Sed per pacem *Rotschildensem* *Succis* reddita est. Tractus ille, qui inter *Oestam* & *Zwingam* est, appellatur ^f *das Keydinger Land*; ubi opida *Himmelpfort* & *Nyenhus* ad *Oestam* & *Albis* confluentes. Inde tractus conterminus *Terra Hadelæ* vulgo ^g *das Hadelæ Land* est in ditione Ducum *Saxoniae Lauenburgicae*, in qua *Ottendorf*. Ad *Hamburgenses* etiam pertinet praefectura cum arce *Ritzenbüttel*. Hinc porro sequitur tractus ad litus maris Germanici & *Visurgis* ostia pertingens vulgo ^h *das Land zu VVirsten* dictus; ac inde ⁱ *das Viehland*. *Boxdehuda* opidum haud vulgariter munitum interluitur *Essa* fl. *Ouersberga* ad *Wemma* fl. aliquot milliaribus *Brema* distat. ^k *Ducatus Verdensis* continetur *Luneburgensi* & *Bremensi* Ducatibus ac *Comitatu Hoja*: Rigatur *Allera* & *Wemma*

fluminibus. Opida hic sunt *Vehden* ad *Alleram*; unde *Episcopatus* nomen: & *Rotenburgum* ad *Wemma*.

ⁱ l *Frisia Orientalis*, à *Comitatu Oldenburgensi* ad mare usque Germanicum porrigitur.

^m m *Embda* haud longe ab *Amasis* ostio sita est, ad eum maris sinum, quem *accolæ* à fluctuum rabie, *den Dollert* vocant. Praeter *Auricum* e hic sunt opida *Norden*; *Leer*; haud longe à *Sæstæ* & *Amasis* confluentibus. *Stickhusen* est arx ad *Sæstam* benè munita. *Domina* quoque habet cum opidis *Esens* & *Wittumunde*. Ibidem quoque ad mare est tractus vulgò *das n Jever Land* dictus, in quo opidum *Jever*. Sed est in ditione *Comitis Oldenburgensis*.

^λ o *Westfalia* ^f habet ab *Ortu Visurgim* ^g, à *Septentrione* *Comitatum Zutphaniae*, *Transalbaniam* & *Dominium Groeningense*: ab *Occasu* *Ducatum Cliviae* & *Montium*: à *Meridie* *Hassiam* & *Waldeckensem* & *Nassoviensem* *Comitatus*. Fluvii istius provinciae praecipui sunt *Visurgis*, *Anasis*, qui mediam fere secat; *Lupia*, *Rhura*, qui paulo infra *Duisburgum* ad opidum *Roerort* in *Rhenum* se effundit; *Hassa* ad *Moppen* opidum benè munitum in *Amasis* se exonerans; & *Honta* infra *Bremam* in *Visurgim* illabens. Nomine *Ducatus Westfaliae* & *Angriae* notatur, quicquid ditionum *Archiepiscopus Colonienfis* in *Westfalia* obtinuit, quum *Henricus Leo* proferberetur. In eo sunt *Arnsberga*, *Stadbeoga*, *WVinterberg*, *Halemberg*, *Drosbagen*, *Attendorf*, *Oldendorp*, *Molheim*, *Arnwichte*, *Belick*, *Kaldehard*. *Angria* est in *Comitatu Revensburgensi*, prope *Herfurtum* olim totius regionis primaria arx, à qua *Angria Ducatus* nomen hodie mansit.

H E K E

a *Ducatus Bremensis* limites. b *Flumina*. c *Brema*. d *Stada*. e *Bremerforda*. f *Keydinger Land*. g *Haedeler Land*. h *Wirster Land*. i *Viehland*. k *Ducatus Verdensis*. l *Frisia Orientalis*. m *Embda*. n *Jever Land*. o *Westfaliae* *Termini* & *Flumina*.

alendis benignior est; silvis horrida, ac paludibus crebris foeda, veterem illam Germaniam referre videtur. Episcopatus & Comitatus frequentibus distinguitur. Episcopatus sunt; *Monasteriensis*, *Paterbornensis*, *Mindensis*, *Osnabrugensis*, *Verdensis*. *Monasterium*, *Münster*, caput totius Westfalix, nobilissimis & magnifica civitas in amœnissimis agris sita, annis superioribus Anabaptistarum lymphatico regno celebris. Secunda à Monasterio West-

Monasterium.

HEKELII.

c Superintendens Generalis Suecico-Euangelicus superiori annò constitutus est *Diecmannus*, vir magni & expoliti iudicii.

d Pastor Primarius ad *Div. Cosm. & Damiani* hodiè est *Samuel Baldovius*, magni Parentis Filius, Theologus pius, solers, candidus ac omninò humilis, mihiq; amicissimus, cui vitam longævam ac prosperam totò pectore apprecor.

e Sive *Aselingam*.

f Nonnullis vera & antiqua *Saxonia* dicta.

g *S. Viseram*.

BUNONIS.

a *Monasteriensis Episcopatus* longo tractu à *Lupia fl.* per mediam ferè *Westfaliam* usque ad *Comitatus Oldenburgensis & Frisix Orientalis* limites excurrit. Episcopatus huius caput est

b *Monasterium* ad *Aa fl.* quod superiori seculo Anabaptistæ auctoribus *Johanne Leideni* sartore & *Knipperdollingio* oppresserunt. Pace inter Imperatorem Rom. & fœderatos anno 1648. ibidem composita præcipuè nobile. Nuper etiam ab Episcopo suo hæc urbs magnopere afflictâ obditionem fortiter sustinuit; ac necessitate compulsa Hæreticorum, quos habent, imploravit auxilium: sed tamen demum anno 1661. coacta est Episcopo suo sese submittere, militemque recipere. Iste castellum, ad opidanos in officio retinendos, urbi imposuit: opida hic sunt *Dorsten*, *Tellig*, *Sendenborst*, *Borken*, *Coesfeld*, *VVarendorp*, *Halteren* &c. *b*

c Episcopatus *Paterbornensis* confines habet Ducatum *Westfalix*, Comitatum *Waldecensem*, Landgraviatum *Hassix*, Ducatum *Brunsvicensem*, territorium *Lemgovienis* & Comitatum *Riedbergensem*. Ejus caput est *d* *Paterborna*: Opida porrò habet *Niehusz*, *Drieberg*, *Wackel* & *VVarburg*. Eidem Episcopatu versus Ducatum *Brunsvicensem* ad *Visurgim*, haud longè ab opido *Hoexter* adjacet *Corbeja* monaste-

rium celebre, quod aliquot seculis velut Seminarium fuit Episcoporum *Saxonix*; ex quo *Ansgarius*, primus *Hamburgensis* Episcopus, qui per vicinas gentes, *Daniam* quoque & *Sueciam*, Evangelium propagavit, & successores illius *S. Rembertus*, *Adelwardus*, *Hojerus*, ad docendas Ecclesias vocati sunt: *VVinduchindus* seu *VVindichinus*, qui de gestis *Saxonum* tres scripsit libros; item de gestis *Ottonis I.* monachus fuit *Corbejensis*. In claris scriptoribus etiam memoratur *Sigebertus Corbejenses*. Superioris seculi anno 17. primi quinque Annalium libri *Corn. Taciti* e *Corbeja* à quæstore Pontificio fuerent inventi, qui eos ad *Leonem X.* detulit, ac *avindage* loco quingentos accepit aureos. *Lipsius. i*

g Episcopatus *Mindensis* continetur Episcopatu *Osnabrugensi*, Comitatu *Hojensi*, & *Schaenburgico*, territorio *Lemgovienis*: & Comitatu *Ravensbergenis*. Ejus caput est *Minden* ad *Visurgim* opidum bene munitum, omnem hunc Episcopatum hodiè tenet Elector *Brandenburgicus* titulo Ducatus. Opida hic porrò sunt *Petersbergen* ad *Visurgim*, *Schulieberg*, *Lübbecke*, *Remmeberg*, *Himmelrick*, & *Bargen*.

o Episcopatus *Osnabrugensis* metropolis est *h* *Ossenbruga*, seu *Osnabruza* in valle amœna ad *Halâm fl.* sita, præcipuè pace anno 1648. ibidem composita nobilis. Opida præterea hic sunt *Iburg* sedes Episcopi; *Melle*, *Honteburg*, *Quakenborn*, *Forstenow*.

π De Episcopatu *Verdensi* hoc ipso capite dictum est.

HEKELII.

b Ex hæc Diocesi, & quidem è Pagò *Heck* prope *Horstmariam* ortus est *Alexander Hegius*, *Ludi Daventriensis* Moderator, *Des. Erasmi Roterd.* Præceptor, & *Davidis Chytrai* elogiò primus Litterarum amœniorum instaurator.

i Vivit hodiè in *Monasterio Corbejensi* quoque Medicus ac Polyhistor celeberrimus. *Christ. Francisc. Paulini*, qui de *CANE Tractatum Singularem* erudito Orbi promisit.

BUNO-

a Episcopatus *Monasteriensis*. *b* *Monasterium*. *c* Episcopatus *Paterbornensis*. *d* *Paterborna*. *e* *Corbeja*. *f* Episcopatus *Mindensis*. *g* Episcopatus *Osnabrugensis*. *h* *Ossenbruga*.

Susatum.

Tremonia.
Minden.
Osnabruga.
Paderborna.

Westfalicarum est *Susatum*, *Soest*, nulla re, quam amplitudine sua clara. Deinde *Tremonia*, *Dortmund*, *Minden*, *Osnabrugge*, *Paderborn*, cultorum frequentes sunt urbes. Comitatus nobiliores sunt, *Marck*, *Oldenburg*, *Delmenhorst*, *Benthem*, *Arnsberg*, *Lingen*, *Tecklenburg*, *Waldeck*, &c. *Lingen* opidum est munitissimum.

V. *Cli-*

BUNONIS.

Susatum est in extrema parte Comitatus Marcani, qua Ducatus Westfalix & Comitatus Lippicenfis coeunt.

Tremonia in Comitatu Marcano inter Lupiam & Ruram ferè intermedia Gymnasium habet celebre, cui nuper præfuit *Christophorus Scheblerus*.

Marck Comitatus concluditur inter Lupiam fl. Episcopatum Monasteriensem, & Ducatus Clivix, Montium & Westfalix. Fluvii alluitur & perlucet Lupia, Ruhra & Aura. Opida hic sunt *Umma* haud longè à Ruhra: *Hammone* ad Lupia & *Dunckeri* confluentes. *VVerdena* ad Ruhram Abbatia nobilis est. *Lippia die Lipstadt*.

In Comitatu *Oldenburgensi* est opidum *Oldenburg* ad Hontam fl. *k*

In Comitatu *Delmenhorst* est *Delmenhorst* ad fl. *Delmen*.

Benthemensis Comitatus caput est *Benthem*.

Arensbergensis *Arensberga* haud longè à Rhura sita.

Lingen ad *Amasin*, olim fuit Comitatus *Tecklenburgensium* sedes.

Cujus caput est *Tecklenborg*. Haud longè infra *Lingen* est *Meppen* opidum munitissimum, quod Palatinus bellum restaurantibus venditum, sed paulo post stratagemate receptum est.

Comitatus *Waldeccensis* continetur finibus *Hassix*, Episcopatus *Colonienfis* & *Paderbornensis*. Opida præcipua sunt *Waldeck*, *Corbach*, *Wildungen* acidulis nobile, *Mengerungshausen* & *Landau*. Hunc Comitatum *l* ad *Westfaliam* referri nunquam pro suo jure concedent *Hassix* Landgravi: qui aliàs ad Superiorem Circulum *Rhenanum* pertinebat. Ad *Westfaliam* quoque pertinent Comitatus sequentes: *k* Comitatus *Diepholtz* habens ab Oriente Comitatum *Hoyensem*; à Meridie Ducatum *Mindensem*, & Episcopatum *Osnabrugensem*: ab Occidente Episco-

patum *Monasteriensem*: à Septentrione Comitatum *Oldenburgensem* atque *Delmenhorstensem* & partem Ducatus *Bremensis*. In eo sunt opidula *Diepholtz*, *Leuenforde*, *Barnsdorf* & *Carlow*: itemque lacus per *Westfaliam* celebris vulgò *Dommel* dictus. Paret omnis hic Ducatus *Luneburgensium* Duci. *l* Comitatus *Hoyensis* habet ab Ortū Ducatum *Brunsvicensem* & *Luneburgensem*; à Septentrione *Verdensem* & *Bremensem*; ab Occidente Comitatum *Diepholtz*; & à Meridie Ducatum *Mindensem*. Dividitur in Comitatum *Superiorem* & *Inferiorem*: ejus caput est *m Nienburg* opidum munitissimum in nupero bello clarum. Sunt hic præterea opidula *Hoya*, *Bukken*, *Libenau*, *Bruchhausen*, *Sick*, *Steigeberg*, *Siedenburg* & *Diepenau*. Et hic Comitatus est in ditone Ducum *Brunsvicensium* & *Luneburgensium*. *n* Comitatus *Ravensburg*, ab arce *Ravensburg* appellatus, habet opida *Engern*, *Bielefeldiam*, *Hersfordiam* & *Vlothoviam*. *o* Comitatus *Schauenburgensis*, ubi *Schauenburg*, *Stadthagen*, & *Rintela* Academia nobilis *m*: qui ferè totus per nuperam pacificationem cessit *Hassix* Landgravi. *p* Comitatus *Lippe*, ubi *Lippia die Lipstadt* ad Lupiam supra etiam memorata, diversorum Dominorum. *q* *Lemgovia*, ad *Pegam* fl. *Ufelen*, *Blomberg*, *Dietmelle*, quod *Cluverio* est *Teutoburgum*; aliis tamen putatur esse *Duisburg* ad Ruram. Eidem illi Comitatu adhæret Comitatus *i* *Pyrmond*, ubi opidum *Pyrmond*, in cuius vicinia sunt acidulæ & Comitatus *t* *Spiegelberg*. In *Westfalia* demum quoque est Comitatus *Riedberg*, cujus opidum *v Riedberg*, *Westphalum* se esse profiteretur *Job. Levenclavius*.

H E K E L I I.

k *Ant. Güntheri Heshusii*, *Otton*. & *Lüden Menckniorum* Patria est omnino clara ac celebris.

l Quem *Cov. Sam. Schurzstisch*, accuratissimus sæculi hujus Historicus, Amicus meus venerandus, Patriam suam agnoscit, & famâ suâ Illustri magis magisque Illustri reddit.

a Tremonia. *b* Marck Comitatus. *c* Oldenburgensis Com. *d* Comitatus Delmenhorst. *e* Comitatus Benthemensis. *f* Arensbergensis. *g* Lingen. *h* Tecklenborg. *i* Waldeccensis Comitatus. *k* Diepholtz Comitatus. *l* Comitatus Hoya. *m* Nienburg. *n* Ravensburg Comitatus. *o* Schauenburgensis Comitatus. *p* Lippe Comitatus. *q* Lemgovia. *r* Teutoburgum. *s* *Pyrmond*. *t* Spiegelberg. *v* Riedberg.

V. *Clivia*, ad utramque Rheni ripam porrecta, à *Clivis* capite totius Ducatus cognominatur: junctaque est Juliacenſi Ducatui. *Colles* ſive *Clivi*, in quibus condita, nomen urbi præbuiſſe, vulgò putantur. At clariffima omnium eſt *Vefalia*, *Wefel*, ſecunda Emeriacum, *Emmerick*, *Santen*, antiquitatum Romanarum reliquiis priſcum originem claritatemque indicat. *Mours* Comitatus titulo inſignitum opidum, munimine maximè clarum eſt.

VI. *Montenſis* Ducatus Clivenſi Ducatui conterminus eſt, vulgò *Berg*, cujus caput *Düſſeldorp*, opidum cum arce, Ducum Juliaci, Cliviæ & Bergæ ſedes.

m In quâ 70. *Otto Henckelius*, Fautor meus magnus, claret.

BUNONIS.

a Ducatus Cliviæ ab una parte conterminam habet Weſtſaliam, & Archiepiſcopatum Coloniſem & Monafterienſem: ab altera Geldriam, Comitatum Murſenſem & Zutphaniam. Rigatur Rhura, Lupia, Ifala, Nerſa & Rheno, qui hunc Ducatum ferè medium ſecat.

b Cliviæ haud procul à caſtro Schenkiano jacens Electori Brandeburgico parit.

c Vefalia haud longè à Rheni ripa benè munita à Fœderatis Belgis, anno 1629. ſtrategemate capta eſt.

d Emmerick eſt ad dextram Rheni ripam.

e Santen aliquot milliariis inſta Vefaliam haud longè à ſiniſtra Rheni ripa jacet.

f Moursia Comitatus ad Auriacos Principes pervenit, quum anno 1600. *Æmilïa* Comes moriens hæredem inſtituiſſet *Mauritium* Auriacum. Haud procul *Moursia* ſeu *Murſia* opido vicus eſt, vulgò *Aburg*, in cujus agro multæ repectæ antiquitatum Rom. Reliquiæ, indicant

a Cliviæ Ducatus limites & Flumina. *b* Cliviæ. *c* Vefalia. *e* Emmerick. *d* Santen. *f* Mours. *g* Aſciburgum Taciti. *h* Duysburg. *i* Rees. *k* Burick. *l* Goch. *m* Calcar. *n* Gennep. *o* Ducatus Montenſis. *p* Düſſeldorp. *q* Sieburg. *r* Mülheim. *f* Keyferſwerda. *t* Blanckenburg. *v* Sollingen.

hoc eſſe *g* Aſciburgum Taciti. Sunt præterea in eo Ducatu opida, à *Duysburg* haud longè à Rhura & Rheni confluentibus: *i* Rees ſupra Emmerick ad dextram Rheni ripam. *k* Burick è regione Vefaliæ. *l* Goch ad Neerſam; *m* Calcar; & *n* Gennep à Belgis fœderatis anno 1644. captum. *o* Ducatus Montenſis ferè omnis continetur finibus Weſtſaliæ, Cliviæ, Coloniſis Episcopatus, & Comitatus Marcani. Rigatur Wipera, Akera, Siegâ & Duſellâ.

x p Düſſeldorp Duſella fl. perluitur, qui deinde in Rhenum ſe effundit. Sunt hic porro *q* Sieburgum ad Siegam fl. Abbatia celebre: *r* Mulbeina in dextra Rheni ripa Colonia vicinum, cujus cæptæmunitiones à Spinola anno 1614. dejectæ ſunt: *f* Keyferſwerda ad Rhenum, haud longè à finibus Ducatus Cliviæ: *t* Blanckenburgum; ad Siegam: *v* Sollingen: *Elverfeld*: *Gerrisheim* &c.

HEKELII.

n Aliàs ipſa Regio bonò & ſalubri Aère gaudet, & Agrò nuncunque fertili frumenti, pascuisque lætò. Tophi Lapides hæc ingenti copiâ colliguntur, ex quibus cementum conficitur, unde ingenti lucrò eos *Brabantis* vendunt.

CAP. XVI.

Haffia, Wetteravia, Buchovia, Thuringia.

I. *Haf-*

REISKII.

Haffia olim cum Thuringia unum Landgraviatum conſtituit ex A. 1130. quo *Lotharius* imp. *Ludovicum* generum ſuum Thuringiæ Landgraviatum creavit: Hujus progenies in *Ludovico* & *Henrico* Raſpone fratribus deficiet. 1249. ſucceſſionem atque diſiſionem novam

intulit. *Henricus* enim *Brabantinus*, adhuc infans, è *Sophia* *Ludovici* filia natus, *Haffiam*; *Henricus* vero illuſtris, & *Mifnia* Marchio, ex *Juditha* *Raſponis* filia ortus, Thuringiam ſibi vendicavit, cum eaque *Saxoniam* Palatinatum. Inde bellum, quod exarſerat hac diſiſione componebatur, & confraternitate domi utriuſque

D d

per

I.

Hassia.

Hassia Landgraviatus, Comitatus in se habet nobiles hos: ^β *Catzenelnbogen*, ^γ *Dietz*, *Ziegenhaim* & ^δ *Nidda*; caput provinciae est Castellum Cattorum, sive ut vulgò nunc usurpatur *Cassella*, *Cassel*; lauta sanè civitas cum splendida arce, Landgraviorum ^α sedes. Secunda est ^ε *Marpurgium* ^β, literarum studiis maxi-

per mutuam successionem inita. Hassia posthac A. 1557. Comitatu Carzenellenbogensi auctior Ditsamum Nassoviis cessit: Sed A. 1648. per pacem Monasteriensem auctus longe majores habuit. Wetteravia multis Comitatibus distincta Comites Imperii Wetteravicos complectitur, in iisque illustrissimos Comites Ruthenos, dominos de Plavia. Buchovia vel Buchaw à fagis dicta, sylvis horrida, sed cœnobio Fuldensi culta & famam celeberrimam consecuta. Vid. Prover. in antiquis. Fuldens. Thuringia quondam suis regibus & Francis aliquandiu, posthac Landgraviis Comitibusque multis, quorum stemmata defecerunt, nunc Archiepiscopo Moguntino, Electori, & Ducibus Saxoniae, Comitumque & Baronum adhuc superstitum ditiori subdita, frumento, vino & omni ad victum copia, nec non Academiis scholisque pluribus efflorescit. Erfordia ex vetustis eiusque Francis originibus non castello solum Merwisburg, sed molentino ad vada Geræ structo & molitoris nomine Erpessurd adhuc viget: Urbs ampla suosque periodos passa, nunc castrum in monte Petrino conditum libertatis veteris quasi frenum Archiepiscopus Moguntinus imposuit: Historiam Thuringicam Doct. Sagittarius accurata opera; Erfordicensem Judenus non eadem exhibuit, in qua plus studii ex MSis editisque codicibus requiras. Gotham hujusque memorabilia idem Sagittarius dedit arcemque novam Friedenstein cum Grimmensteimo commutatam A. 1643. absolutam. Ducatus Coburgicus Sereniss. Ducibus Coburgicis Gothanae familiae subest, quondam Altenburgicæ: Nunquam vero, quod sciam, ad Comitatum Hennebergensem pertinuit. Pars tamen hujus Comitatus facta divisione Coburgensi Ducatui accesserat. De Comitatibus Schwartzburgicis Rudolpho-Politano, Arnstadiensis, & Sondershusano dici pro dignitate breviter non potest. Quis ignorat Rudolphum ex hac familia Casarem creatum.

B U N O N I S.

^α a Hassia c, cum terris quibusdam ad eam pertinentibus, fines habet ab Oriente Thuringiam: à Septentrione Ducatum Brunsvicensem & Westfaliam: ab Occidente Episcoporum Moguntinum, Trevirensis, & Palatinatum Electoralem: à Meridie Franconiam & Palatinatum d. Rigaur Rheno, Fulda, Ederâ, Lano & Werra. ^β Hassia propriè dicta dividitur in Superiorem & Inferiorem. ^c Superior dicitur, quæ Franconiam & Electorum provincias attingit.

^β In ea est Comitatus ^d Cattimelibocensis, die *Grasschast Catzenelnbogen*, ab arce *Katz* & opido *Elnbogen*, nomen habens: in eo ^e *Darmstadtium* in confinio silvæ Ottonis, *des Odenwalds* ^e, & Comitatus *Erpach*, ejusque tractus, qui vulgò *die Bergstrasse* dicitur splendida arce & Landgraviorum sede nobilitatum. ^f *Rußelsheim* castrum ad Mœnum munitissimum, opidum ^g *S. Goari*, *S. Gwer* ad Rhenum cum arce validâ *Rheinfelsen*, inter *Vesaliâ* Superiorem & *Boppart*. ^h *Braubach* ad Rhenum; ⁱ *Schwalbachia* acidulis celebris, aliquot milliaribus *Frankofurto* distans. Dominium ^k *Epstein*: ^l *Wisbaden* thermis celebre. *Moguntia* cui ascribitur, vicina est *Hennrichia* terra, vulgò *der Heirich*.

^γ ^m In Comitatu *Diezen* est opidum *Diez* ad Lanum; ⁿ *Empsa* thermis nobilis. *Ringoja* tractus, qui paret Archiepiscopo Moguntino.

^δ ^o *Nidda* ad fluvium cognominem, unde Comitatus nomen mansit.

^ε In ^p Principatu ad Lanum est ^q *Marpurgium* ad Lanum, arce, Landgraviorum sede, & Academia à *Philippo Landgravio* anno 1526. condita clarum. ^f

H E K E L I I.

^a *Reformate Religionis*.

^b A *Ptolemaeo* AMISIAM vocatum.

^c *Montana* quippe Regio.

^d Terra ipsa rerum ad humanum usum necessariorum est affluens, tamen Vinum non ferat nisi prope *Rhenum*, & mittit Lanam sat copiosè

^a Hassiæ limites & Flumina. ^b Hassia. ^c Superior. ^d Comitatus Cattimelibocensis. ^e Darmstadtium ^f *Rußelsheim* ^g *S. Gwer*. ^h *Braubach*. ⁱ *Schwalbach*. ^k *Epstein*. ^l *Wisbaden*. ^m Comitatus *Diezen*ensis. ⁿ *Empsa*. ^o *Nidda* Comit. ^p Principatus ad Lanum. ^q *Marpurgium*.

maximè clara. ² *Gießen* munitissimum totius Provinciæ opidum.

II. Inter Hasfiam ac Rhenum fluvium est ^{Wetteravia:} *Wetteravia*, regio, ^{dic Wetterau-} quam maximè nobilitat nobilissimus ^{Comitatus} *Comitatus Nassovicus*; unde decus illud gentis, Belgicæ Fœderatæ munimen ac gloria, ^{Nassovicus.} PRINCEPS MAURITIUS originem ducit.

e Ubi nuper docuit *Baltasar Menzerus*, Fil. f. *Elenchus Proff. huj. Academicæ*, qui ab Anno CHR. M. D. XXVI. à Primâ nempe Ejus fundatione, usque ab A. M. D. LXXXIII. ibid. præclare docuerunt, à *Petró Nigidio*, Seniore, metricè est conscriptus, & litteris *Egenolfianis* publicè lucidatus A. 91. ejusd. Sec. in 8. f. Sic ejusd. *Academia SOLENNIA* Castellis A. huj. Secul. 53. in 4. f. impressa sunt, & quidem *Jo. Hartm. Kormannó* autore. Nuper claruerunt partim, partim adhuc clarent *J. H. à Danber*, *Joan. Heinius*, *Jo. Georg. Crocius*, *Chr. Frid. Crocius*, *Otto Henckelius*, *Jo. Georg. Henckelius*, *Lyriacus Entulus*, *Nicol. Berthold*, pluresque Viri docti alii.

BUNONIS.

² a *Gießa* operibus munita & Academia à *Ludovico Landgravio* fundata & anno 1607. inauguratâ celebris g: b *Francoberga* ad Ederam, patria nostra, ubi metalli fodinæ: *Elfeldia*, *Butzbacum*, *Kirchhain*, *Wettera opidulum*, unde clarissimi Viri, ipsique *Vulteji* sunt orti: *Homburgum an der Höhe*, Principum quoque sedes. c *Inferior Hassia*, *Thuringiæ*, Ducatui *Brunsvicensi* & Episcopatu *Paderbornensi* contermina, habet d *Cassellæ* ad *Fuldam*, *Eschwege* *Allendorf* ubi *Salinæ*: *Spangenberg*, *Homburg*, *Rotenburg* ad *Fuldam*: *Wanfriede*, *Godesberg*, *Zierenberg*, *Dreißam*, & munitissimum castrum e *Ziegenhainam*, unde Comitatus *Ziegenhain* nomen est. *Smalcaldia* scedere *Protestantium* nobilis ad *Hassiam* quoque pertinet h. Porro tota f. *Abbatia Hirschfeldensis* cum opido *Hirschfeld* per pacificationem *Monasteriensem* cessit *Hassicæ Landgraviis*. In media fere *Hassia* sunt nonnulla loca, quæ *Archiepiscopo Moguntino* parent, g. *Furslar*, *Amelburg* castrum munitum antiquo nomine *Amal*, unde & *Amalfried* &c. *Aventin. Neustadt*, &c.

h *Wetteravia* tractus est in aditu *Hassicæ Superioris* inter *Bincium* amnem, *Rhenum*, *Hassiam* & *Archiepiscopatum Coloniensem* comprehensus, à fl. *Wetter* nomen habens. Quâ ad

III. In-
fines *Coloniensis Episcopatus* & *Ducatus Montensis* pertingit, appellatur *der Westerwald*.

9 *Continet Wetteravia* multos *Comitatus*, ex quibus præcipuus i *Nassovicus* in plures minores divisus: k *Dillebergensis*, ubi *Dilleberga*, arx munitissima, *Herborna* *Gymnasio* i celebris; l *Solmenfis*, ubi *Braunsfels*, m *Laubacensis*; n *Lichenfis*, o *Hungenfis*, p *Weilburgensis*, q *Witzensteinsis* ubi arx *Witzenstein* ac opidum *Lassfeld*. r *Ilfsenburgensis* & *Budingensis*; ubi *Budinga* & *Ostsenbachium* opida. Et demum f *Hanoviensis* *Comitatus*, in quo *Hanovia* ad *Bincium* munitissima, frustra diu à *Lambojo* 1636. obsessâ, ac demum stratagemate capta, ac vero suo domino restituta est k. Inter *Mœnum* & *Nicrum* est *Comitatus* t *Erpacensis*, ubi *Erpach* opidum. *Urbes Imperii liberæ* in *Wetteravia* sunt *Fridberga*, *VVetzslaria* *Pseudo-Friderici* olim *perflugium*: *Gelnhusa*, & *Francofurtum* supra *memoratum*.

HEKELII.

g *Hactenus* amisit non sine magnâ *Litteraturæ* nobilioris *jaçturâ* *Petrum Haberhornium* & *Jo. Nicol. Myllerum*, *Theologos Orthodoxos*, *Præceptores* meos desideratissimos, porro *Jo. Otton. Taborem*, *Jac. Le Bleu* & *Joan. Stranchium*, *Jctos* summos, *Jo. Cunn. Dietericum*, *Philologum* *Illustrem*, & *Joan. VVeissum*, *Philosophum* acutissimum & *Affinem* meum honorandum. Sed ibidem adhuc clarent, & omni *modestâ* atque *fidelitate* insignes sunt *Phil. Ludov. Hamckenius*, *Kilian. Rudrauf*, *David Christiani*, *David Clodius*, *Ant. Henr. Mollenbeccius*, *Frid. Nitzschius*, *Mich. Hegland*, *Laur. Strassius*, *Henr. Phasianus* & utriusque *Barrat. Mentzeri* ex *asle* *Nepos* & *Filius*, quos *Deus* quàm *diutissimè* *superstites* esse velit.

h *A Melanchthone Vulcania Chalcis* dicitur, *qs. ævis fusio*, vel *officina æraria*, sive *fusoria*.

i *Et doctrinâ Alstedianâ* atque *Pasorianâ*.

k *Heic diversæ tolerantur Religionis homines*, & claret inter *Reformatos* in *Primis* *Jo. Guilielm. von der Meulen*.

D d 2

BUNO-

a *Gießa*. b *Francoberga*. c *Inferior Hassia*. d *Cassellæ*. e *Ziegenhaina*. f *Hirschfeld*. g *Furslar*. h *Wetteravia*. i *Comitatus Nassovicus*. k *Dillebergensis*. l *Solmenfis*. m *Laubacensis*. n *Lichenfis*. o *Hungenfis* *Comit.* p *Weilburgensis*. q *Witzensteinsis*. r *Ilfsenburgensis*. s *Budingensis*. t *Hanoviensis*. u *Erpacensis*.

Buchovia.
die Buchow.

Thuringia.
Düringen.

Erfordia.
Vinaria.
Gotha.

Jena.
Ienacum.

III. Inter Hassiam, Franconiam atque Thuringiam media sita est regio *Buchovia*, cujus caput **Fulda*, opidum celebre, præstantissima Europæ, nedum Germaniæ, *Abbatia* insignitum.

IV. *Thuringia* Landgraviatus omnium nobilissimus, inter Salam Visurgimque amneis protensus, familiæ Saxoniciæ paret. Caput regionis est *Erfordia* ^l, *Erfurt*, ingens urbs, & quasi compendium totius provinciæ; Academia quondam clara: & *Vinaria*, *Weimar*, Principum sedes; urbs est amœnissima. Gotha cum diruta arce *Grimmensteyn*, Augusti Electoris obsidione arcisque everfione clara est. Jena Musarum est domicilium, *Ienacum*, *Eisenach*, Ducum sedes est. ^λ

V. Præ-

BUNONIS.

^a *Buchovia*, quibusdam *Fagonia* dicta, intra Thuringiæ, Franconiæ, Hassiæ & Wetteraviæ fines conclusa jacet.

^x ^b *Fulda* opidum nomen habet à *Fulda* fl. qui illud interluit. Ibi S. Bonifacii osla quiescunt *m*. Habebat Bibliothecam locupletem, & manuscriptis codicibus refertam: qua non erat veterii Princeps, & Abbatum reliquorum per Germaniam & Galliam primas atque Archi-Cancellarius Augusti.

^λ ^c *Thuringiæ* termini longe absunt à ripis Visurgis, neque eò usque protenduntur. Habet autem Thuringia ab Oriente Misiniam; à Septentrione Ducatum Brunsvicensem *n*; ab Occidente Hassiam, à Meridie Franconiam. Rigatur *Sala*, *Vverta*, *Unstruta*, *Ilma*, *Gera*, *Orla*. ^d *Erfordia* est ad *Geram* fl. Campana illa magna, cui nomen est *Sufannæ*, etiam nora. Extra urbem in colle est arx S. Cyriaci, *die Cyriacks Burg*. Urbem illam, dum Cæsar & Imperii Ordines cum Turcis bellum gerunt, Elector Moguntinus *o* ope Gallorum obsedit, & ad deditionem faciendam vi adegit, anno 1664. Hic ex veteri instituto panes quotannis die D. Marci panes munitos, *Marcesios* vulgò vocant, (qui exiguorum istorum orbiculorum, ex qualibus catena Nobilium constatur, magnitudinem referunt) in memoriam illius famis, quæ anno 1438. Thuringiam ita pressit, ut panis istiusmodi minutus, cujus quantitas modo descripta, tribus in Thuringia usitatis nummis fuerit emptus. Gotha capta, ipsaque arx, multum licet deprecante Johanne Wilhelmo, solo æquata est anno 1567. *Grumbachius*

& *Bruck* Cancellarius vivi in quatuor partes dissecti sunt; & *Johannes Fridericus Dux* Neustadium Austriæ abductus, ubi anno 1590. obiit. Sed tamen arx illa à Serenissimo Principe *Ernesto* restituta est; cujus auspiciis ipsum Gymnasium Gothanum *p* & bonæ literæ per Thuringiam florent *q*. ^f *Jena* ad Salam habet Academiam hodie florentissimam; licet nuper anno 1660. tumultu quodam haud parum fuisset afflictæ. Anno 1548. ^r solenniter introducta est, quum jam ante decennium à *Joh. Friderico* fuisset instituta: qui verebatur, ne per librum *Interim* purior doctrina Religionis corrumpetur ^f. *Ienaco* ^t vicina est arx *VVartburg* ^v. Cjaria porro ibi sunt opida, ^g *Nordhausen*, & ^h *Mulhausen* liberæ civitates Imperii: ⁱ *Orlamunda*, ad *Salæ* & *Orlæ* confluentes ^x: ^k *Salefeldia* stativis in nupero bello celebris ^y. Porro in Thuringia est Comitatus ^l *Gleichenis*, ubi antiqua arx *Gleichen*, Comitris illius bigami sedes, & domicilium: opidum hic est *Ortusum*. *Carolus M.* in Thuringia circa *Unstrutam* fl. & *Vargalah* videtur natus. *Antiq. Fuld. Broveri*. Comitatus ^m *Stolbergenis*, ubi arx *Stolberg*; at *Ilfelda* cœnobium, cujus scholam nobilitavit *Michaël Neander* Abbas Cœnobii & Rector Scholæ: & Comitatus *Hohnstein*, Brunsvicensis Ducatus pars est, quem Feudi jure tenent Comites *Stolbergenes*.

HEKELII.

^l Hanc Urbem, quæ cum *Venetiis* circ. *AO.* CHR. CCCXXI. creditur esse condita, doctissimus *VVerdenhagenus* Part. III. Traç. General. *Regumpp. Hanseaticar.* c. VII. p. 229. seqq. sat studiose ac commodè descripsit. *ERFURTENSEM* autem HISTORIAM edidit curavit *Johannes Mauritius Gudenius*, nomen & Electori *Moguntino*

^a Buchovia. ^b Fulda. ^c Thuringiæ limites. ^d Erfordia. ^e Gothana arx. ^f Jena. ^g Northausen. ^h Mulhausen. ⁱ Orlamunda. ^k Salefeldia. ^l Comitatus Gleichenis. ^m Stolbergenis.

V. Præterea est in hac provincia *Ducatus Coburgiensis*, Coburgiēsis Ducatus. cuius caput *Coburgium*, urbs cum egregia arce, Ducum fede. Item *Comi-*

tino & Academia *Gerane* perquam amabile ac gratum, A^o. huj. Sec. 75. in 8. f. ubi non pauca sunt reperienda, quæ præstantissimis quoque Historicis possunt esse utilia. In hujus Urbis Academia inter THEOLOGOS Evangelicos olim fuere incluti *Bartholomæus Elsnæ*, *Georg. Grossham*, uterque *Zacharius Hogelius*, (Par. np. & Fil.) *Jo. Matthias Meyfart*, *Jesaias Silberschlag*, *Nicolaus Stengerus* ac *Nicolaus Zapffius*; inter PHILOSOPHOS & PHILOLOGOS autem *Samuel Boccius*, *Liborius Capfius*, *Iustus Hekefius* & *Christianus Neubaur*. Hodiè ibidem clarent inter THEOLOGOS Romano-Catholicos *Jo. Jodocus* atque *Joannes Andr. Hunoldi*, ut & *Henr. Laurentius Pape*; inter Jctos, præter magnum GUNDENIUM, *Jo. Hermam* à Sode, *Dieter. VVilhelm Matthiæ*, *Jo. Heim. Prülkner*, *Jo. Heim. Meyer* atque *Jo. Melch. Schmidt*, aliàs *VVeiszmanel*; Inter MEDICOS *Eccardus Leichner*, *Academ. Sen. Georg. Christoph. Petri* ab *Hariensfeld*, inclutæ Reipublicæ *Oppidanæ* Quatuor-Vir splendidissimus, atque *Iustus Vesi*; & tandem inter PHILOSOPHOS *VVilhelm. Arnold Dieckhausen*, *Hiob Ludolf* atque *Joannes Sauermann*. Sed vox pia, suavis, mansucta atque pura *Breithauptiana*, quam *Speneri* ac *Frischii* nostri lubentissimè audiunt, *Ecclesiam Evangelicam* hodiè beat ac recreat. Non procul ab hac Urbe situm est quoque TENSTADIUM, *Bachoviorum*, *Pertuchiorum* ac *Sauliorum* familiis haud inclarum; atamen *Vulcano*, quod condolendum, sapissimè obnoxium, ubi Ecclesiam ac Ephoriam fideliter & gloriose regit *Georgius VVeissius*, *Leucopetræus*, Theologus & Philologus Scriptis & Virtute maximè insignis, mihi que amicissimus.

m CAROLI M. Patria est.

n Et *Hercyniam Sylvam*.

o *Joan. Philippus*.

p Cui hodiè *Georgius Hessus*, Philologus præstantissimus & verè mihi amicus, summâ cum laude ut olim *VVilkii*, *VVeitzii* atque *Reyheri* præfuere, præest.

q Hôc tempore sedet Gothæ DUX FRIDERICUS, ERNESTI PII hodiè Primogenitus, Princeps ac Heros inclytus ac omni clementiâ cæterisque Virtutibus omnibus, quæ Principem, exornant, egregiè clarus. Senator ejus faustior, isque fidelis, adhuc est *Ernestus Ludovicus Avenmannus*, vir antiqui pectoris ac similis pruden-

tia. Sed Præsul Ecclesiarum est *Adamus Tribbechorius*, Theologus pius modestus ac summè eruditus, mihi que faventissimus. Patria est *THOMÆ REINESII*, quem Orbis eruditus Statorem suum nuncupat.

r D. 2. Febr. electò primò Magnificò Rectore, *D. Joan. Schröterò*, Med. Prof. & Com. Poët. Cæs.

s In hac Academia post *Georg. Adamum Siruvium*, totius Germaniæ Lumen, splendent hodiè *Fridemann Bechmann*, *Jo. Guil. Baser*, *Valent. Veltchem*, *Nicolaus Christophorus Lynker*, *Jo. Volkmar Bechmann*, *Henr. Balt. Roth*, *Petrus Müller*, *Jo. Philipp. Slevogt*, *Rudolf. VVilh. Kyausius*, *Georg. VVölfg. VVedelius*, *Aug. Henr. Faschius*, *Jo. Frischmuth*, *Erh. VVeigelius*, *Casp. Posner*, *Casp. Sagittarius*, & *Georg. Schubartus*, *Jo. Andreas Schmidius*, mellitissimum meum Pectus, atque *Jo. Andreas Danxius*, Viri cujusvis Virtutis studiosissimi ac Exteris gratissimi. In Cathedralè verò Ecclesiasticâ PAULI instar TARSENSIS, *Hildesheimiò* legitimè avocatus, nunc iterum docet graviter ac suaviter *Georgius Goexius*, omnigenæ Litteraturæ Decus haud vulgare. Opipidula ad hanc Academiam spectantia sunt APOLDA & REMBDA, *Joannis Debeli* Patria, cuius Ecclesiæ & Dioecesi adhuc laudabiliter præest *Jo. Jacob. Freisleben*, Compater meus sincerè colendus & honorandus.

t Ubi *Joannes VVeissius* natus.

v *Megalandri LUTHERI* Pathmus.

x Ubi hodiè *Christoph. Henricus Löberus*, Philologus acutissimus, laudabiliter in Ecclesia docet.

y Hodiè amplissima *Joannis Ernesti*, Ducis Saxoniæ verè gloriosè, Sedes est.

B U N O N I S.

µ a *Coburgium* & jacet in Franconia *a*, & pertinet ad Comitatum *Heimbergensem*, de quo supra dictum est. At *b* Comitatus *Schwartzenburgicus* in Thuringia est, nomen habens ab arce *b* *Schwartzenburg* *c*: Opida in eo clariora sunt *c* *Arnstadt* ad *Geram*. *d* *Franckenhausen*, salinis & clade rusticorum anno 1525. Munzero ducumultuantium, notum: *Sondershausen*, *Rudelsstad*, *Lahra*, *Klettenburg*, *Leutenberg*.

H E K E L I I.

z Ubi ALBERTUS, Heroici animi ac summæ autoritatis Princeps, hóc tempore ex voto sedet.

D d 3

a Es

a *Coburgium*. b Comitatus *Schwartzenburgicus*. c *Arnstadt*. d *Franckenhausen*.

Comitatus
Schwartzen-
burg.

Comitatus Swartzenburgiensis, cuius caput Arnstad, haud sper-
nendum opidum.

a Et non in *Thuringia*, multò minùs *Hennebergici* Comitatus Pars est; sed potius splendidissima Ducum *Saxonicorum* Sedes; gloriosissimi CASIMIRI inprimis, qui Gymnasium, ubi præter *Wilhelmum Verportennium*, Theologum omninò Christianum, orthodoxum ac excellenter benignum, etiam Jo. Aug. Stempelius, Israel Clauderius & Joan. Schubartus, Amici mei veteres atque singulares, felicissimè hodiè docent, immortalè æterni DEI gloriam ibidem fundavit.

b Illustrissimâ Domò avitâ.

c Quæ Arx probè munita ac situ amœnissima est. Notandum autem, quòd Comites *Schwartzburgici* dividantur hodiè in *Lineam Rudolfsopolitanam*, *Sondershusanam* & *Arnstadinam*. *Rudolfsopoli*, amœnò ad *Salam* Oppidò, hodiè sedet ALBERTUS ANTONIUS, Heros pius, eruditus, prudens, magnanimus, mansuetus ac beneficus, Musarumque augustiorum Phœbus. Illustrissima ejus Conjux est ÆMILIA JULIANA, Heroina, si Pietatem, Eruditionem, Benignitatem atque Misericordiam in pauperes, cæterasque Virtutes Heroicas spectemus, sine pari. Sed Illustrissimus Filius, Illustrissimorum Parentum vestigia ex alle legens, est LUDOVICUS FRIDERICUS, Heros cum ipsâ *Minervâ* atque *Eusebiâ* à puerò statim ex votò maritatus. Hic, præter Nobilissimos eruditos, Joan. Siegfried à *Schonsfeld* nempe, Aulæ Magistrum, Nicolaum Ernestum à *Gimterrodt*, Comi-

tatis Capitaneum, & Christophorum Abrah. à *Krakau*, Consiliarium Aulicum & Consistorialem, clarent Justus Soeffugijs, Theologus religiosus, mansuetus ac excellenter modestus, & Abasverus Frischius, solidæ Pietatis, Jurisque æquioris, Jo. Gottfr. Oleariò æquisimè judicante, consultissimus. Hic Regimini Politico optimè constituto; Ille verò Ecclesiarum Terræ *Schwartzburgicæ* laudabiliter præest. Sed Scholæ Provinciali præest Jo. Mich. Schwinmer, Collega meus honorandus. Oppida in hoc Comitatu præter *Rudolfsopolin* clariora sunt *Konigs-See*, *Nicolaï Zapffii Patria*, *Ilma*, *Leutenberga*, *Francohusa*, *Salinis* & clade Rusticorum A. 1525, *Munzerò* Duce, tumultuantium nota, it. *Kelbra* & *Heringia*. *Sondershusa*, ubi in Ecclesiâ olim & hæctenus docuerunt magni viri, *Salomon* np. *Glassius*, *Joannes Böttigerus*, *Casp. Löscherus* & *Baltasar Haberkornius*, ibidemque adhuc docet *Georg. Frid. Meinhardt*. Sedes est CHRISTIANI WILHELMI, Herois inclyti & omni quoque præconiò digni. Oppida ad hunc Comitatum spectantia sunt *Creussena* & *Klingen*. *Arnstadii*, ubi *Jacobus Tenzelius*, Theologus gravissimus, hòc tempore clarus & celebris est, sed & ANTONIUS GUNTHERUS, Comes ac Heros omni Virtute, quæ potest Magnates extollere, insignis. Oppida, quæ præter *Arnstadium* ad hunc Comitatum pertinent, sunt *Ebelebium* & *Kila*.

C A P. XVII.

Misnia, Saxonia, Brunsvicensis Ducatus. ¹

I. ^a *Misnia*

R E I S K I I.

¹ *Marchia* vel *Marchionatus Misniæ* A. 930. ab *Henrico Aucupe Imp.* *Bohemis* oppositus, *Brunoni* ex *Widdekindia* profapia orto Principi accessit. Hujus posteris *Landgraviatus Thuringiæ*, tandemque *Ducatus* cum *Electoratu Saxoniæ* mansit ex A. 1422. quo *Sigismundus Imp.* *Fridericum Electorem* solenniter creavit. Hinc *Duces Saxoniæ superioris* primo in *lineam Ernestinam* & *Albertinam*, denique progressu temporis auctoque in plures propagines adhuc florentissimas factò. De urbibus & terris horum ditioni subditis quid pauca? tum *Electoralibus*, tum *Ducalibus*? *Episcopatibus* per *Ottonem M.*

Conditis, *Misnensi*, *Mörseburgensi*, & *Cicenci* vel *Numburgico*, quos & ipsi tanquam postulati *Administratores* obtinent. *Magdeburgicus* vero *Archiepiscopus* à *Ducatu Saxonico* nunc plane divisus *Electori Brandeburgico* tanquam *Duci suo* totus parat.

^a *Voigtlandia* *Misniæ* non subest, sed huic finitima nomen ab *Advocatis* illustribus accepit, quorum posterì adhuc florent: *Comites* nempe illustri. *Rutheni*, qui A. 1143. *Comitatum Osterodanum* tenuerunt, quorumque posterì ad *Burggraviatum Misnicum* protracti: Hic ergo partem ex *Advocatorum* veter. regione adhuc amplam tenent, per *Dynastias* aliquot divisam: *Partem*

^a *Voigtlandia* per *Dominios* divisa.

tem alteram Elector Saxoniae Duceſque; tertiam Marchionem Brandenburgici ſuperiori Burggavia-tui Noſico annexam. Adeo quibus tota Voigtlandia quondam Advocatis & Dominis nomen debuit, iis pars tertia per cauſas bellicas & tranſactiones alias relinquitur. a Rutheni enim ſenioris lineae Graizam, in eaque duas arcus, junioris autem lineae Rutheni Geram, Sleizam, Lobſteinium & Hirsbergam, ſedes ſinguli ſuas & Dynaſtias ſingulas tenent. Gera patria mea dulciſſima prae cuictis aliis cancellaria, Conſiſtorio, gymnasioque adhuc celebri effloreſcit, perque divinam gratiam e duplici horrendo, quo correpta fuit, incendio eluctatur. b Magdeburgicus Archiepiſcopatus ex Sagittarii antiquit, abunde patet; nunc dividitur in tres circulos; *Sa-luum, Albenſem & Sylveſtrem ſive lignarium, Saal-Elb-Holz-Kreyſz*. c Comitatus Aſcanio-Anhaltinus inter antiquiſſimas familias claret, Marchiam veterem A. 1142. Ducatum Saxoniae, nec non Electoratum A. 1180. complexus hinc Principatus in lineas multas diviſus hodieque floret, ac pro ſedibus Principum diſtinguitur. d Principatus *Schnebergenſis* vero nullus unquam extitit, neque cum Miſnia Hennebergicus Ducatus, quin ad Franconiam ſpectat, conjungitur: ut ſuſpicer, Cluverium de e Dynaſtiis *Schönburgenſibus* heic cogitaſſe, cum haec ſcriberet, quae tres hodieque ſuperſunt, (1.) *Glaugenſis*, (2.) *Walkenburgenſis*, (3.) *Hartenſteinſis*. Comitatus *Mansfeldicus* nunc nimium acicuſus, poſtquam ſtrips Comitum antiqua defecerat, & ipſe defecit: Quam florentiſſimus, caſtris, metallis & omni rerum apparatu olim extiterit, docet Spangenbergius in Chronic.

f Brunſviga ex A. 861. à primo conditu ſereniſſimis Ducibus ſuis ſubjecta fuit, horumque privilegiis indulgentiſſime aucta, ut diſquiretur publice, annon ad Urbes liberar imperiales haec ipſa quoque pertineat. Id vero quam frivolum omne fuerit, ultima docebat, & gloriſſima quidem *Sereniſſ. Princip. expugnatio*. Sed quid rei notiſſimae diu inhaerebo? Ad g Comitatum *conferor Blankenburgicum & Reiſtinenſem*, olim unum & poſtea diviſum, Carolinis temporibus parem. Qui denique per tempus fortunae varium diviſi, hodieque ſuperſunt: BLANKENBURGICUS Comit. *Sereniſſ. Ducum Brunſvicienſium Luneburgenſium* terris ſubeſt, REINSTEINENSIS vicino paret Electori Brandenburg. De quo extant adhuc ſcripta publica noſtrae cauſae apologetica.

Omitti autem heic non debuit Brunſviga vici-

num noſtrum h *Wolffenbüttelum*, caſtrum ex A. 1046. *Egberti* Marchionis auſpicio ſtructum, ab Heinricho Leone, Albertoque M. Ducibus deſtructum ob Dynaſtus perfidos; Denique à Principibus ipſis reſtauratum, ut eſſet pro ſede, ab multiſque aggeribus, qui toti munimento inſerviunt *die Dam-Veſtung* communiter vocatur, ab eoque *Heinricopolis* plane diſtinguitur. Nam hujus oppidi, quod *Heinricopolin* nuncupamus, *origines ſunt natura adhuc admodum, nec ultra A. 1540. poſſunt produci*: Ubi *Sereniſſ. Duci* Heinricho Juniori fixum fuerat novum caſtro adjungere oppidum, quod quia pene ſucceſſerat, hinc ab ſucceſſore Heinricho Julio, eoque filio *Celſiſſ.* nova haec appellatio acceſſit, ut *Heinricopolis* id eſt *Heinrichſtadt* publico auſpicio nominaretur. Denique novum ſuburbium quaſi, ſed paulo remotius acceſſit, quod communiter ad caſtra Dei velut primum ita hodieque nominant. Ultimum tandem ſuburbium *Auguſto Princ. gloriſſiſſ. rerum potito, & divino quidem hujus auſpicio emerſit*: Idque *Auguſtopolin* Germ. *Auguſtſtadt* De omnibus ad hiftoriam *Wolffenbütteleneſem* obſervatis copioſius explicabitur in mea hiftoria *Wolffenbütteleneſi*: De *Brunſvicenſibus* originibus extat D. Sagittarii & M. Krügerii docta diſputatio: De urbe ipſa per partes ſingulas diſtributa nobiliſſ. *Winkelmannus* egit, nec non de aliis ad omnem Statum pertinentibus.

i *Hildesheimium* ab ſylva *Hulſz*, quae huc olim pertinuit, nomen conſecuta nunc tantis effert ſeſe munitionibus, ut hoſtem contra quemcunque ſeſe munit, ſuoque praefidio militari ac domeſtico urbem tueatur, Tot tamque grandia ſuperſunt acta, unde conſtat, quid olim Episcopos inter atque civitatem controverſum fuerit. Videantur reſeſſus & pacis *Monafterienſ. Oſnabruggenſ. Artic.* Interim Episcopatus ille ab *Ludovico Imperatore* in aulica (Germ. *alſſe*) erectus, & poſtea huc in urbem tranſlatus, denique comitatum & Dynaſtiarum vacantium acceſſione ſatis ampla auctus ſibi ſua jura vicinis etiam indignantibus tuerit. Unde *Sereniſſ. Principum Brunſvic. Luneb. familia ſuo Advocatia jure vivitur, ac reſeſſus, veteres merito irget.*

De numero Episcopatuum conſtare quidem certo ſatis poteſt, tot conquaſtationibus, quas vocant, tot poſt ulaturis etiam admiſſis, e quibus omnibus liquet, quam conſulto Papae à ſcopo ſapius aberrant. Sicuti vero Archiepiſcopatus certo numero haud concludit: Ita episcopatus etiam debuerat coercuiſſe. Manet ſane fixus

Episco-

a Pom. Rutheni. b Magdeburgicus. c Com. Aſcanius. d Princip. Schneeberg. e Dynaſtiaz Schönburg. f Brunſviga. g Comitatus Blanckenburg. h *Wolffenbüttelum*. i *Hildesheim*.

Misnia.
Meyßen.

Misna.

Lipsia:

Misnia Marchionatus, Ducum Saxoniae domicilium agro Mamœnissimo, argenti venis ditissima, urbibus splendidissima est regio. Urbium quondam prima erat *β Misna* ad Albim amnem sita, unde Provinciae nomen: at nunc clarissima omnium est *γ Lipsia, Leipzig*, haud ita magna, verum ædificiorum nitorem, inco-

Episcopatum numerus pro circulis, quibus ii subsunt, unde iniri facile potest, nisi quod Argentoratensis ad Gallos transierit.

a Academia nostra seculi XIII. natales nunquam egrediuntur; Idque antiquissima Heidelbergensium ex A. 1360. originatio docet: Aliae vero longius ab ortu illo primo recedunt, aliae propius aut longius ab illo absunt; Uti historia peculiaris conducit. Adde Duisburgensem Cliviam A. 1655. à Friderico Wilhelmo Electore Brandenburgico erectam. De Gymnasis & scholis celebrioribus aliis numerum certum quis constituet? Confer Mittendorp. de Acad. Herman. Conring. de antiquitatibus Academicis; & Thom. Lanfium de Academicis comment.

BUNONIS.

a b Misnia habet ab Oriente Lusatiam: à Septemtrione Saxoniam Superiorem: ab occasu Thuringiam; à Meridie Bohemiam & Voigtlandiam. Rigatur *Albi, Sala, Elystro, Pleissa, Mulda, & Chemnitz.*

β c Misna seu Misena à Misna rivo appellata, Episcopatu, Burggraviatu, & Schola illustri a celebris, pontem habet ligneum in Albi fluvio, miro artificio fabricatum b. Anno 1505. Monachum quendam Pastorem Misnensem, odio & contemptu sexus foeminei, quotiescunque foemellam aliquam sacris undis esset abluturus, dicere solitum fuisse, statim à Baptismo in profluentem esse abiciendam; *getänfft und ersaufft*; sed de ponte Albis quum forte prospiceret, iusto Dei Iudicio decidentem submersam fuisse, scribit *Georgius Fabricius in Libris Misnicarum verum.*

γ d Ad Lipsiam confluunt *Pleissa, Parda, & Elyster*: Academia antiqua nobilis est: arcem quoque habet c, *die Pleißenburg*. Ad hanc urbem Tillius à Sueco & Saxone prælio superatus anno 1631. & anno 1642. iterum hic pugnam est: quo Suecus victor Casarianis fuis Lipsiam cepit. Urbs hæc anno 1021. fuit adhuc pagus. Academia ibi condita est anno 1409. à Friderico Marchione Misnensi d: quum Praga discessisset Germanorum, quæ ibi fuerit, natio

Hussi molimina & conatus improbens. Marchio *Fridericus* illos hospitio excepit, & animum ad erigendam Academiam e statim adiecit f.

HEKELI.

a Ubi superiori seculo *Georgius Fabricius, Chemnicensis*, summam cum laude docuit.

b Hæc in Ecclesiâ hodiè, ut olim *Strigenitius*, eminet *Martias Zimmermannus*, Vir exteris gratissimus, mihi que faventissimus.

c Egregiè muniram ac splendidam.

d Et Duce Saxonie.

e Quæ Luminibus suis, *Jo. Ad. Scherzerò* imprimis, *Fridericò Rappoltò*, Præceptoribus meis desideratissimis, *Georg. Tob. Schwendendorferò*, *Mich. Heimicò Horniò* & *Chr. Frid. Frankensteiniò*, hæctenus est privata.

f In hæc, præter *Jacobum Fornium*, magni & accurati iudicii, excellentis modestiæ, & propterea summæ autoritatis Virum, atque *Jacobum Thomasiûm*, seculi nostri *Tullium* & Doctorem meum venerandum, hõc tempore fidelissimè atque felicissimè docent *Georg. Lehmannus, Georg. Mæbius, Joannes Bened. Carpxovius, Valentinus Alberti, Joannes Olearius*, (etiam Doctores atque Præceptores mei omni observantiæ cultu ætatem prosequendi) *Barth. Leonh. Swendendorferus, Aug. Bened. Carpxovius, Georgius Heinx, Andreas Mylius, Gottfr. Welschius, Mart. Frid. Friesz, Paulus Amman, Joan. Bohn, Ant. Gunt. Heshusius, Otto Menkenius, Joach. Fellerus, Adam Rechenberg, Joan. Cyprianus & Christophorus Pfaurus*, Vir consummatæ eruditione, singulari in docendõ dexteritate, pergratâ morum suavitate ac famâ præclarâ conspicui, Patroni, Fautores ac Amici mei optimi, quos Deus Ecclesiæ ac cuiusvis Litteraturæ quàm diutissimè superstites esse velit! Hæc celebris Academia diversis Collegiis, iisque splendidissimis, *St. Pauli* nempe, ubi Bibliotheca singulari curâ ac studiõ **FELLERI** mei πολυμαθεστῆς ἀποσπῆσθαι est instructa ac aucta, it. duobus *Principum, St. Petri & B. Mariæ Virginis* est exornata. Respublica oppidana Pietate, Prudentiâ, Autoritate, Benignitate ac a quis probeque compo-

incolarum mores, agri circumjecti amœnitatem si spectes, nihil adeò festivum in tota Germania reperiri posse credas; nundinis, quæ hic ter in anno habentur, post Francofurtum ad Moenum, celeberrima g. Major est ^d *Noviburgium*, *Naumburg*, at minus splendida, & ipsa nundinis celebris. *Dresda*, *Dresden*, urbs est cum

Novibur-
gum.
Dresda.

arce

titis Legibus, eeu fundamentò, nititur. Ex inclutæ ac amplissimæ hujus Reipublicæ Proceribus, cum Musis invigilarem *Lipsiæ*, post *Noviburgium* BORNIIUM, Patronos ac Mæcenates Consulares habui *Christophorum Pinckerum*, p. m. *Christianum Lorenz ab Adlershelm*, cujus *Pinacotheca* & *Hortus* visu digni sunt, & *Paulum Wagnerum*, manufacturorum Musarum Portionem haud ignobilem. Habui Evergetam *Adrianum Stegerum*, Ædilem splendidissimum & omnigenâ eruditione variâque scientiâ nobilem, & habeo hodiè Fautorem candidissimum *Fridericum Benedictum Carpzovium*, Virum melioris Litteraturæ excellenter peritum, & propter eâ *Italiam*, *Galliam*, *Angliam*, *Daniam* & *Bataviam* etiam gratissimum. Docet quoque ibidem in Ecclesiâ summâ cum laude *Augustus Pfeifferus*, Fautor meus singularis, cujus nomen & *Arabs*, & *Turca*, & *Persa* venerantur.

BUNONIS.

^d a *Naumburgium* h ad *Salam* Episcopatu etiam nobilis est: haud longè ab urbe ista est b *Porta*, die *Pforte* i, cœnobium, ubi Schola Illustris.
^e Pons iste lapideus est; quod Hispani de *Sevillia* sua jaçant: *Qui non vidit Sevilliam, non vidit mirabilia*: hoc idem de c *Dresda* Germanis licet dicere. k

HEKELII.

g Hæc Urbs celeberrima, natale Solum si spectemus, tot Viros summos ac solidè eruditos edidit, quot è *MINERVÆ Caballò* istò stupendæ magnitudinis adversus *Trojanos* prodire impeterriti milites. Sunt autem illorum præcipui, quique juxta *Alphabeti* ordinem positi, sequentes: *Joannes Bohnius*, *Jacobus* atque *Joannes Bornii*, *Godfr. Christianus*, *Jo. Andreas* atque *Paulus Bohnii*, *Jo. Benedictus*, *Augustus Benedictus*, *Sam. Benedictus* atque *Frid. Benedictus Carpzovii*, (Fratres,) *Caspar Cruciger*, *Sigism. Finkelthufius*, *Chr. Frider. Frankenteinius*, *Martinus Fridericus Friesius*, *Martinus Geierus*, *Andreas Glauch*, *Daniel Griebnerus*, *Tobias Heidenreichius*, *Mithael Heyland*, *Heimicus Hoepfnerus*, *Paulus Pauli Fil.* Hornicæus, *Godfr. Nicolaus* atque *Thomas Ittigii*, (Fratres,) *Franciscus Keltius*, *Simon Lockferus*, *Jo. Christoph. Marci*, *Samuel*

Mosbachius, *Jo. Utr.* & *Jo. Fridericus Mayeri*, (Par. & Fil.) *Henr. Meyer*, *Christoph. Pinker*, uterque *Pistoris*, *Modestinus* np. & *Simon*, *Tillemannus Andreas Rivinus*, *Paulus & Paulus Franciscus Romani* (Pat. & Fil.) *Quirinus Schacherus*, *Joannes Schilter*, *Zacharias Schneider*, *Barthol. Leonh. Schwendendoerfer*, *Adrianus & Thomas Stegeri*, *Joannes Thilo*, *Jacobus*, *Joannes & Christianus Thomasi*, *Paulus & Christianus Wagneri*, (Pat. & Fil.) *Jeremias Weber*, *Godfr. Welschius* atque *Caspar* (Casp. Fil.) *Zieglerus*. *Timotheus Polus*, alter ille *Martialis*; inter *LIPSIAM* atque *IUSTUM LIPSIUM* Lib. II. Epigr. XXXII. hanc comparisonem lepidam instituit, canendo:

Non multum distant Urbs LIPSIÆ, LIPSIUS

Autor;
Moribus ISTA nitet, sed micat ILLE stylò.

HÆC Urbes inter Dea, sed Deus ille Virorum.
Multas HÆC Libras ventilat ILLE Libros.

h Hujus Loci verè clari ac nobilis Rempublicam ex votò adornatam hæcenus valdè illustrem ac celebrem reddiderunt *Riemerorum*, *Voglerorum*, *Wolforum*, *Mosbachiorum* ac *Krausiorum*, Virorum amplissimorum, Nomina, omnibus Bonis ac Pius omni honore & cultu semper excipienda. Aliàs, præter *Joannem Prettenium*, hæc quoque sunt nati *Georgius Francus*, Vir mihi favens egregiè, atque *Jo. Georgius Grævius*, eminentioris Litteraturæ Dictatores splendidissimi, quos DEUS Eruditis & Patriæ quàm diutissimè superstites esse velit. Atque etiam *Casparis Fil. & Sixti Bertramorum*, nec non *Joan. Topfferi*, Amici mei candidi, dulcissimum natale Solum.

i *Chronicon PORTENSE* duobus Libris distinctum operâ & studio *Iustini Pertuchii*; ejusdem Cœnobii Rectoris optimè meriti, prodiit *Lipsiæ* Ao. huj. Sec. 12. 4. f.

k Hæc nati sunt Viri illustres atque celeberrimi, *Christianus & Wolfg. Casp. à Klengel*, *Wolfg. Casp. Martini*, *Ad. Sam. Freysem*, *Melch. Heinrich Schedel*, *Balthasar Meisnerus*, *Jo. Fridericus König*, *Georgius Lilius*, *Sigism. Rupertus Sulzbergerus*, *Augustus Buchnerus*, &, qui hodiè *Musarum*

a Naumburgium. b Porta. c Dresda.

arce magnificentissima, Ducum Electorum sedes 1. Celebrantur hic maximè *pons* super Albim, *Stabulum* equorum, *armamentarium*, & quod incolæ vocant, *die Kunst-Kammer*; ubi notatu digna visuntur plurima. 2. *Freiberg*, 3. *Anneberg*, 4. *Marienberg*, argenti metallis fœcunda opida. *Weissensfels*,
* *Zwicz-*

Freiberga.
Anneberga.
Mariaberga.
Weissensfels.

sarum Teutonicarum Apollo à multis jure meritò- que dicitur, Joann. Christianus Schuhmannus, Amicus meus certus, fidelis atque constans. Ecclesiæ aulicæ Electorali jam laudabiliter præest Jo. Andr. Lucius, Theologus doctissimus; Oppidanæ v. Theologus subtilissimus, Sam. Bened. Carpovius, cujus Collegæ ac Scholares, fideles sunt Christianus Lucius, Bernh. Schmidtus, Paulus Bosius, Joan. Seebisch & Jo. Heinrich Kühnius, Viri literatissimi, suavissimi atque eloquentissimi, mihi que faventissimi. Quibus & addendus Georgius Greenius, fideliter in Aulâ docens. Scholam Crucianam dextrè regit Jo. Augustinus Egenolfus, Orestes meus candidus. Inter JCTos sunt hodiè excellenter induti ac clari Isaac Leicker, Salom. Zapffius, Adam Christoph. Jacobobi, utriusque Nicolai Seniores atque Augustus Beckerus. Clarent quoque ibidem hoc tempore Birnbaumiorum, Wiesenerorum ac Morgensteriorum, Medicorum quippe felicium, Nomina omninò amabilia.

B U N O N I S.

2. a *Freyberga* haud longè à Mulda monumentis Electorum nobilis, diuturna illa obsidione, quam anno 1642. fortiter sustinuit, Suecici exercitus tum debilitavit vires m. A soli bonitate adeo celebris est, ut Misnenses proverbio dicere soleant: *Wann Leipzig mein were, so wolt ich zu Freyberg verzehren.*

3. b *Annaberga*, olim *Schreckenberga*, unde certi generis nummis nomen impositum; ut dicerentur *Schreckenberger.*

4. c *Mariaberga* est in finibus Bohæmiæ.

5. d *Weissensfels* ad Salam. o

H E K E L I I.

1. Modernus Elector est JO. GEORGIUS III. Heros fortis, prudens, gravis, magnanimus ac planè imperterritus, ideoque nec *Tartaros*, nec *Scythas*, nec ullum hostem formidans. Ejus Electoralis Princeps est JOANNES GEORGIUS IV. Princeps cum *Eusebiâ* ac cæteris *Viruitibus*, quæ summos Heroës ornare possunt, feliciter maritatus. Hic cum illustri *Knochio*, Ephorò suò dextrè ac omnino candidò, exterâs Terras non sine magno atque ineffabili

fructu non ita pridem, DEO Duce ac Angelis comitibus, perlustravit. In hac Aulâ Electorali augustâ, post *Hauwizium* tenet primas hoc tempore cum laudato *Knochio* NICOLAUS GERSDORFIUS, *Hemiettam Catharinam*, inclutâ gente *Frisiâ* ortam, quam nobiliores *Muse GERMANORUM MELPOMENEM* non iniquè nuncupant, fidelissimam habens Conjugem. Nec obscura sunt *Sinfendorfforum*, *Miliziorum*, *Hünekeniorum*, *Schoenbergiorum*, atque *Beichlingiorum* Nomina, quæ ego imprimis, dum vivam, vnerabor. Hujus Aulæ Concionator primarius atque Confessionarius est *Philipp. Jacobus Spenerus* meus, Theologus, in cujus corde infucata Pietas, Doctrina pura, singularis Morum suavitas ac Candor rarus Templum suum habent optatissimum. Ideoque & à suis amabilibus atque benignis *Francofurtensibus*, quorum Ecclesiæ Euangelicæ per integros viginti annos gloriosissimè præfuit, non sine magnò gemitu, lamentatione atque desiderio est dimissus. *Palaco-Dresda*, d. VI. Aug. ante triennium in cinerem redacta, nunc tota ferme est reparata, & longè splendidior, ac olim erat ædificata, exstructa.

2. m *Cunas* præbuit *Hieronymo Vellero*, Theologo constanti & Heroico, cujus Scripta Spiritum CHRISTI & D. LUTHERI spirant flagrantissimè, plena Pietatis, veræ & solidæ consolationis, quæ omnis generis tentationibus utiliter opponi possunt, quemadmodum inquit *Luc. Ofsander* Epitom. *Hist. Eccles.* Cent. XVI. Lib. III. c. 7. Patria quoque est Jo. *Mankischii* & *Danielis Fesseli*. Antistes Ecclesiæ, isque omnî laude dignissimus, h. t. est *Paulus Philippus* (Pauli Fil.) *Roberus*, Evergeta meus maximus, quem DEUS cum *Andræ Beyerò*, Philologò insigni meoque Amicò vetere, quàm diutissimè conservare velit.

3. n *Erasmi Sarcerii*, *Gregorii Bersmami*, *Michaelis Barthii* atque *Joan. Frenzelii* dilectissima Patria.

4. o Hodiè est Sedes *Joanis Adolphi*, gloriosissimi Saxonæ Ducis, splendida, claretque illustri Athenæ & celeberrimis *Joanis*, & *Joan. Andræ Oleavtorum*, nec non *Heidenreichii* ac *Schieferdeckeri* Nominibus.

B U N O

a *Freyberga*. b *Annaberga*. c *Mariaberga*. d *Weissensfels*.

^a *Zwickæ*, ^b *Zeitzi*, ^c *Chemnitz*, ^d *Torgæ*, & *Jochims-Thal*, haud contemnenda opida, quorum postremum est feudum regni Bojohæmiæ. Est præterea in Misnico agro Principatus Snebergenfis ^p, ab opido arceque ^o *Sneberg* cognominatus, cui conjunctus est Comitatus ^{mita-}

^{Zwickæ.}
^{Zeitzi.}
^{Chemnitz.}
^{Torgæ.}
^{Jochims-Thal.}
^{Sneberga.}

BUNONIS.

^a *Zwickæ* ad Muldam fl. in limitibus Misniæ & Voigtlandiæ jacet eo loco, quo *Carolus M.* in Venedos movens olim castra habuit. Ager ejus vocatur *Campus Cygneus*, *das Schwänenfeld*. Urbem hanc *Cygnæam* & *Cygneum* hodie vocant, quod nomen accepisse fabulose putant à *Cygnò*, *Herculis* filio: Claram reddidit illam *Janus Cornarius q*, Medicus, qui opera *Basili*, *Epiphani*, *Hippocratis*, *Platonis*, & plurimos *Galen* libros in Latinum transtulit sermonem. ^r

^b *Zeitzi*, ad Elystrum Episcopatu olim clarum, qui postea Naumburgum delatus est. ^f

^c *Chemnitz* est ad fluvium cognominem. ^t

^d *Torgæ* ad Albim stativis illis nobilis, ex quibus *Bannerius*, undique licet multis millibus cinctus, cum exercitu suo incolumis evasit, anno 1637.

^e *Vallis Joachimica* in descriptione Bohæmiæ, cujus pars est, memorata, celebritatem suam debet divitibus argenti venis, & *Johanni Matthæio*.
^o *Sneberga* olim metallis dives.

HEKELII.

^p Hæc magnum errorem commisit noster *Cluverius*, dum *Principatum Snebergensem* cum *Arce* existere statuit; cum saltem sine *Arce* est Oppidum, persplendidò Senatu, cujus Consul primus *Christophorus Piverus*, *Jctus* egregius, fuit, & hodiè portio haud inclara *Jo. Christiani Makius*, Vir variâ doctrinâ ac arte medendi non eviter imbutus, mihiq; constantissimè favens, hæc tempore exornatum. Laudavit hunc locum atrium, eumque celebrem & amœnum, *Christianus Horleman*, t. t. Juvenis sedulus & Alumnus *Magdeburgicus*, qui tandem Scholæ *THOMAE Lipsienfis* *Соревъ*, & quidem in ordine *Snebergenfi Melzerianò*, quod ego ex amabilissimò *Makianò* donò, dum vivam, possidebo, 723. extat, est declaratus. Patria est *Pauli Lumburgi*, *Joannis Hoelzelii*, *Ambrosii Lobwaf-* *ri* atque *Davidis Lichtenhahnii* mei. Error quoque non levis est, quando *Cluverius* hoc Oppi-

dum Comitatu HENNEBERGICO, quem (à me aliquando cum DEO pro virili describendum) prorsus sicco, ut dicitur, pede negligens præterivit, adjungit. *Snebergam* enim in MISNIA; Comitatum autem *Hennebergicum*, cujus *Joannes Buno*, Vir eruditissimus, in *Notis* ad §. IV. cap. X. hujus Lib. III. brevissimis saltem memor est, in FRANCONIA situm esse, & sic quàm longissimè à se invicem distare constat. Alhàs Oppidula sequentia, caque in Montanis metallicis sita, commodè huc trahenda esse opinor, AURE videlicet, nomine *Melzerianò* insigne, BUCHOLZIUM, EIBENSTOKIUM, *St. Georgen Stadt*, NEOSTADIOLUM, SCHEIBENBERGA, *Lehmannorum Fratrum*, quorum triga, Patria, SCHWARZENBERGA, SLETTA, *Michaelis Wendeleri* natale Solum, STOLBERGA, famâ *Friderici Knetteri* atque *Gottfriedi Mülleri* aliis Gentibus etiam notum, THUMA, ubi *Joannes Crausius* natus, atque PRATO-VALLUM, sive *Wiesenthal*.

^q Atque *Chilianus König*, *Gregorius Haloander*, *Georg. Pylander*, sive *Thormau*, & in primis *Tobias Schmid*.

^r Sed clariorem, hæc tempore reddunt eam, utpote suam Patriam quoque, *Daniel Ferberus*, *Joachimus Fellerus*, *Bernhardus Schmidius* & *Christianus Daumius*, & *Amicorum* meorum, quem Litteratorum Optimates nobilioris Litteraturæ Dictatorem ac Præsidem jam pridem constituerunt. Præsul Ecclesiæ adhuc est *Cass. Löscherus*, Theologus Orthodoxus, & propterea Exteris quoque optimè commendatus. Ejus Collega superior est *David Wagnerus*, Vir apprime eruditus & mihi amicissimus.

^f Patria est *Hieronymi Kyomeyeri*, ubi præter *Christophorum Cellarium* jam clarus est ac celebris *Mich. Chr. Ludovici*, celeberrimi *Mitternachtii* mei successor verè dignus, Theologus, Philologus, Orator & Poëta eximius, mihiq; constantissimè favens.

^t Clarum jam reddunt *Albinus Seyfried*, Theologus & Orator cordatus atque gravis, *Chr. Frid. Garmann*, Medicus, & *Jo. VVilh. Hilliger*, Philologus.

E e 2

BUNO-

a *Zwickæ*. b *Zeitzi*. c *Chemnitz*. d *Torgæ*. e *Vallis Joachimica*.

Comitatus
Henneber-
genfis.
Voytlandia.

mitatus π *Hennebergensis*. & *Aldenburgium* Ducum sedes est. Misnia
cæ etiam ditiois est σ *Voytlandia*, cujus caput est opidum *Hoff*,
fatis nobile.

II. ν *Saxo-*

BUNONIS.

π α At Comitatus *Hennebergensis* in Franconia
est; ubi ejus facta mentio.

β *Aldenburgium* ad Muldam ν *Conradi von Kaysungen* scelere, quo *Ernestum* & *Albertum* *Friderici* Electoris filios ex arce illa noctu abduxit anno 1455. etiam notum. In Misnia præterea sunt opida ϵ *Merseburgium* ad Salam Episcopatu χ nobile: δ *Rochlitz* ad Muldam: ϵ *Grimma* γ ad Muldam schola nobilis. ζ *Lucca* inter *Zeitizium* & *Bornam* ad *Pleissam*: ubi *Philippus Nassovius* à *Friderico* Marchione occisus anno C. 1308. Et quoniam Marchio multis damnis ab Imperatoribus erat affectus, in compensationem horum occupavit *Aldenburgum*, *Chemnitium* & *Zwiczaviam*, quæ erant urbes Imperii. η *Würtzen* ad Muldam collegio nobile: ad eundem fluvium sunt θ *Leisnitz*, ι *Colditz*, & κ *Eitenburgum*. Ad Episcopatum *Merseburgensem* pertinet λ *Lützen*; prælio, quo *Gustavus Adolphus* Rex *Sueciæ* cecidit, nobilitatum. μ *Mulberga* ad *Albim* famam habet à clade *Johannis Friderici* Electoris, qui ad hoc opidum à *Carolo V.* acie victus & captus est, anno 1547. Ad *Albim* quoque est ν *Pirna*; \omicron *Königslein* castrum munitissimum, ρ *Stolpena* cum arce χ ; η *Grossenhaina*, ι *Bischoffswalda*.

σ ι *Voytlandia* *Misniæ*, *Bohemix*, *Palatinatus* & *Thuringiæ* continetur finibus, diversis subiecta Dominis. Pars ejus Marchionibus *Brandenburgensibus* parer, quorum sedes τ *Culmbach* cum arce *Plassenburg*, *Bareyth*, & *Hoff*, sive *Curia Rechiniana*, ad Salam est. At *Onolspachium*, unde quoque Marchiones *Brandenburgici* appellantur, est in *Franconia*, ν *Plauen*, *Olsnitz*, cum arce vicina *Voigtberg*, unde regioni nomen, & *Adorf* ad *Elystrum*, sunt in ditioe *Saxonix* Ducis: α aliaque nonnulla tenet *Bohemix* Rex. In eadem *Voytlandia* sunt *Barones Plauenses*, qui *Reusii* dicuntur, die *Herrn Reussen von Plauen*, quorum est *VVeida*, *Gera*, *Greitz*. β *Ibidem* quoque est *Pinifer* mons, quatuor fluminum parens, *Mam*, *Sale*, *Egra* & *Nabi*.

H E K E L I I.

ν Hanc Urbem, qua non ad *Muldam*, sed ad *Pleissam*, (unde & antiquè *Pleissenburgum* dictum) sita est, & rectius, me iudice, *Ateburgum*,

seu *Altenburgum*, (die *Alte Burg*, *Saxonum* nempe Ducum,) quàm *Aldenburgium*, scribitur, carmine quidem juvenili; sed sanè felici ac optimè compositò, condecoravit A^o. huj. Sec. 47. *Israel* (*Josephus Sen. Poëtæ* illius Christiani celeberrimi, Fil.) *Clauderus*, Fautor meus, cum viveret, certissimus. Monasterium, quod in Scholam publicam, quam hæc tempestate dextrè ac feliciter regit, *Joannes Müllerus*, *Mylaviensis* *Variscus*, Amicus meus colendus, jampridem est muratum, à *Friderico Barbarossa* A. CHR. M. CLXXII. fundatum esse constar. Sed *Curia*, ubi COLLOQUIUM ita dictum ALTEBURGENSE inter *VVitebergensès* atque *Penensès* de *Materia*: *Qualis* nempe sit *Justificatio nostra* coram DEO? *JOANNE GUILIELMO Saxonix* Duce atque *Patre* Patriæ, mandante, A^o. super. Sec. 68. est habitum, A^o. 62. ejusd. Sec. est exstructa. Heic in lucem sunt producti *Jo. Georg. Brem.*, *Jun. Jacobus*, *Josephus Israel* ac *Gabriel Claudi*, Fratres, *Heinricus* & *Jacobus Crellii* Fratres, *Jo. Georg. Doehlerus*, *Heinricus Freislebius*, *Joann. Arnold* *Friderici*, *Jo. Georg. Kaiser*, *Heim. Opitius*, *Joannes Reinboth*, *Joannes Richter*, *Joannes Schubart* atque nonnulli alii. Qui in hóc Oppidò aliàs Scriptis clari adhuc existunt, sunt *Jo. Christfried* & *Paul. Martinus Sagittarii*, *Pat. & Fil.* ut & *Jacob Daniel Ernesti*, *Viri* ut singulari eruditione, ita & variâ virtute probè exornati. Adjacet ALTEBURGO MEUSELWIZIUM, *Viu Ludovici* à *Sekendorff*, *Mæcenatis* mei magni, *Sedes* ac *Samuel Langii* Patria. Cæterùm, *Lineâ Saxo-Ducali Altenburgicâ* per *FRIDERIC. WILHELMUM III.* delerâ, hic Ducatus ad *Gothanam* *Lineam* est translatus, cujus *Herus* jam est *FRIDERICUS*, *Heros* omne encomium superans.

χ Ac *Viris* celebribus, *Valentino* inprimis *Sittigio*, atque *Friderico Hildebrando*.

γ Ubi *Jo. Fridericus Mayerus* concionatur suaviter.

ζ Atque honestissimâ *Beckerorum* familiâ.

α Huc referendum (præter *Aurbachium*, ubi *Joannes Foersterus* natus, nec non *ELSTERBERGAM*, *GEFELLAM*, *LENSEFELDAM*, *MUHLDROFIUM*, illustrem *BODENHAUSENIANAM* *Sedem*, *MYLAVIAM*, *PAUSAM* atque *THEUMAM*,

α Comitatus *Hennebergicus*. β *Aldenburgium*. ϵ *Merseburgium*. δ *Rochlitz*. ϵ *Grimma*. ζ *Lucca*. η *Würtzen*. θ *Leisnitz*. ι *Colditz*. κ *Eitenburg*. λ *Lützen*. μ *Mulberga*. ν *Pirna*. \omicron *Königslein*. ρ *Stolpena*. η *Grossenhaina*. ι *Bischoffswalda*. ι *Voytlandia*. τ *Culmbach*. ν *Plauen*.

II. * *Saxonia Ducatus* ad utramque Albis fluvii ripam est, in Saxonia.
 varias ditones discerptus. Urbium clarissima amplissimaque est
 * *Magdeburgium, Meydeburg*, Burggraviatus S. Imperii, & Ar- Magdebur-
 chiepiscopatus titulo maximè insignis. gium.

III. φ *Wit-*

MAM,) dilectum & in me beneficium REI-
 CHENBACHIUM, Oppidum sanè opulentum,
 populofum, benignum ac splendida ADOLFI
 FRIDERICI (*Friderici g. m. Fil.*) METZSCHII,
 Promotoris mei optimi, Sedes. Patria est Ger-
 manorum VIRGILII, *Friderici np. Rappolti* mei,
 ut & *Agidii VVildii, Joannis Fideri & Michaelis*
Listii, qui undique Litteratis, cum adhuc essent su-
 perstites, ob Eruditionem haud vulgarem fuere
 valdè grati. Nati quoque heic sunt inter Doctos
VVölgg. Bekius, Joannes Daldorfus, Joannes
Heifelius, Joannes Hoenigius, Paulus Markar-
tus, Adam Meyer, Paulus Roesfelius, Paulus
Starkius Sen. atque Daniel Weymar, qui Officiis
 haud sperendis publicis partim quondam præ-
 fuere, partim adhuc præfunt. Aliàs Respublica
 caudidorum PLAVIENSIIUM *Detlefianò* ac *VVil-*
dianò, Ecclesia verò ac Schola *Heifelianò* atque
Bartholomæianò Nominibus, iisque amplissimis
 ac valdè amabilibus, adhuc illustrantur. *VVölgg.*
Franzii Patria.

b In eadem *Voylandiâ*, s. *Terrâ Variscorum*, se-
 dent quoque Comites ac Domini à *Plaviâ*, Heroës
 pii, litterati atque magnanimi, *Reufii*, seu *Rytheni*
 alioquin dicti, qui in duas Lineas, *Seniorem* nempe
 ac *Juniorè*, dividuntur, & Illustrissimò HEN-
 RICORUM nomine, *Berthâ*, *Carinibie* Duce &
Henrici VI. Imp. Rom. Consanguineâ, *Henricoque*
Seniori, Domino de VVeidâ, feliciter tandem ma-
 ritatâ, anxie sic postulante, omnes ac singuli in-
 signiti. Senioris Lineæ *Rythenorum* Sedes est *Grai-*
xa, Oppidum duabus Arcibus clarum ac *Danielis*
Mülleri, Theologi *Lipsiensis* patria. Sed Junioris
 Lineæ *Rytheni* sedent *Sluxa*, *Gera*, *Lobensteinii* ac
Hirschberge. Ubi notandum, quòd *Sluxa VVölgg.*
Ad. Lauterbach atque *Christoph. Linmer*, JCTI,
 nati sunt; *Gera* verò, quæ ipsa mea Patria, in lucem
 sunt editi *Henricus Comadi*, uterque *Posnerus, Joannes*
et Caspar videlicet, *Jo. Fridericus Koberus*,
 Gymnasium patrium jam regens laudabiliter, at-
 que *Joan. Reiskius*. Hanc perdulcem atque impen-
 sè charam meam Patriam, à quâ Oppidulum
 LANGENBERGA, *Jamnis Peiskeri*, Amici mei con-
 stantis atque candidi, natale Solum, *Æ. d. XX.*
Martii Ai. huj. Sec. miserè decurrentis 86. à *Vil-*
ta: o immifericorde ac prorsus inexorabili, per-
 mittente justissimi DEI Justitiâ, totam ferme,

proh! hunc in modum consumptam esse constat,
 ut utraque *Curia, Politica* nempe atque *Senatoria*,
 ut & *Ecclesia* atque *Schola publica*, auxiliante
 DEO, steterint & adhuc stent salvæ ac incolum-
 mes. Quod inopinatum incendium *Crena*
VVendleriana metrica non solum prolixè descri-
 psit, sed & perpetuò notatum esse voluit se-
 quenti *Chronodistichò*:

Marte, proh! VICena Dies fataLIs & atra
 Est Na GERÆ! Vrbs heV! Igne fVren-
 te rVit.

Quapropter quod olim *Thomas Securius*, Poëta
 felicissimus, in *Centur. Epigrammat. Miscell.*
Decad. IX. Epigr. V. de doctâ GERA cecinit,
 idem & mihi sic est canendum:

GERA meæ saurix Muxæ, mea sola voluptas,
Non possum Tecum vivere, nec sine Te.

BUNONIS.

* a *Saxonia* alia est *Inferior*, alia *Superior*. *Infe-*
rior Saxonia continetur finibus *Pomeraniæ*,
Marchiæ Brandeburgensis, & *Saxoniæ Electo-*
ralis ab Oriente, *Thuringiæ*, *Hasniæ*, & parte
Westfaliæ à Meridie: ab Occasu itidem conclu-
 ditur parte *Westfaliæ*, *Frisiæ Orientali* & parte
 maris Germanici: à Septemtrione, parte maris
 Germanici, Ducatu *Slesvicensi* & parte maris
 Baltici. In ea Saxonia sunt Archiepiscopatus
Magdeburgensis c. Ducatus Brunsvicensis, Lu-
neburgensis, Bremensis, Verdensis, Meckel-
burgensis, Lauenburgensis, Holsatiæ; Episco-
patus Halberstadiensis, Hildesheimensis, Lube-
centis, Ratzenburgensis, & Comitatus Delmen-
horst. b *Superior Saxonia* habet ab Oriente *Lusa-*
tiam; à Septemtrione *Marchiam Brandeburgen-*
sem, & Magdeburgum: ab Occidente *Thuring-*
giam; à Meridie *Misniam*. Rigatur *Albi, Sa-*
la, Mulda, &c.

c *Magdeburgium* Archiepiscopatu, & cala-
 mitate illa, quæ anno 1631. à *Tillio* expugnata
 tota ferè interit, celebris: restaurata tamen ho-
 die floret d. Est verò Archiepiscopus iste, qui
 ad Circulum pertinet *Saxoniæ Inferioris*, magna
 ex parte ad *Salam* situs, & *Albim*. Collimitan-
 tur ei *Marchiaci Brandeburgenses, Saxones Su-*
periores, Brunsvicenses & Anhaltini. Sunt por-
 rò in hoc Archiepiscopatu opida *Burgum* versus

E e 3

Mar-

a Saxoniæ Inferioris fines. b Saxoniæ Superioris fines. c Magdeburgium.

Witteberga.

III. ϕ *Witteberga* opidum nitidum ac munitum; Ducum Saxonix quondam sedes, Martini Lutheri Theologica professione maximè clara. \times *Halla*, vulgò *Hall in Sachsen*, elegans urbs, salis coctione maximè celebris.

Anhaltinus
Principatus.
Comitatus
Ascanien

IV. Est in Saxoniam, sui juris ψ *Principatus Anhaltinus*, ab arce *Anhalt* ita cognominatus; huic subsunt duo Comitatus, *Ascanien* &

Marchiam: *VVolmersteden* Archiepiscopi quoque sedes: *Haldensleben* ad Oram & *Biveram* fl. *Salza*, *Zuterbock* e & *Calba* ad *Bodam*.

H E K E L I I.

c AUGUSTO, Saxonix Duce & Archiepiscopatus hujus Administratore, piè placideque mortuò, in Ducatum mutatus.

d Docet ibidem ad Div. *Jacobi* fideliter *Christian Scriverius*, Theologus excellenter pius, devotus atque candidus, quem fidelis Parentis instar semper venerabor. Clarent ibidem quoque *Georg. Schonbel* à *Rosenfeld*, *Philippus Mullerus*, *Baltasar Kinderman* & *Henr. Matias* à *Brohn*.

e *Joannis Deutschmanni* Patria.

B U N O N I S.

ϕ a *Witteberga* ad Albim Academia etiam celebris est: condita illa est à *Friderico III. Electore*, introducta 18. Octobris f. Primus Academiae Rector fuit *Martinus Polichius Mellerstadius Francus*, Electoris Medicus, & trium superiorum Facultatum Doctor, qui antea in Rhodo insula, quum Princeps ille vina Cretensia liberius bibisset, & se in balneas contulisset, ingressus eum sua manu eduxerat, ne febris ita correptus moreretur; quod Christophoro Bavaro itineris comiti accidit. Qua de causa Medicus ille Electori præpimis charus erat. Cum *B. Luhero* *Wittebergæ* docuit *Philippus Melanchthon*, qui humani ingenii modum excedens, solus fere sine omni exemplo simili in omnibus doctrinis in toto genere humano maximus fuit, planeque *zu unsern Zeiten*, ein wonder und besonder Mann. *Wittebergæ* autem, ubi fulserunt illa duo clarissima lumina, *Lutherus* & *Melanchthon* verè fuit, utroque vivente & docente, lux orbis terrarum, communis generis humani schola, & clarior, quod Cicero de Athenis olim scripsit, quàm, ut indicari egeat g. In Saxoniam Electorali quoque sunt opida *Belzig*: *Hertzberg*: *Butersfeld* ad *Muldam*: *Dieben* ad *Muldam*, quod opidum *Melanchthon* *Thebas* appellat *Saxonicas*, nominum cognominationem respiciens. *Kenburg*: *Schmie-deberg* inter Albim & *Muldam*.

\times b *Halla* Saxonum est ad *Salam* h, arcem habet urbi imminentem, *Mauricburgium*, quæ Archiepiscopi *Magdeburgensis* nonnunquam sedes est. Salinis quoque illa urbs dives est. In eodem Episcopatu *Hallensi* est quoque opidum *Allleben* ad *Salam*.

ψ c *Principatus Anhaltinus* Superioris Saxonix habetur pars, & ferè omnis continetur finibus territorii *Magdeburgensis*, Saxonix Electoralis & Comitatus *Mansfeldensis*.

H E K E L I I.

f Annò Chr. 1502.

g Clara adhuc redditur *iventibus Abrahamo Calovio*, Theologorum Orthodoxorum *Promachò*, *Joan. Antr. Quenstedtio*, *Joanne Deutschmanno*, *Casp. Zieglero*, *ICTor. Primicerio*, *VVikelnò Leisero*, *VVern. Theodorò Martini*, *Godofredò Straussio*, *Georg. Mich. Heberò*, *Mich. Semertò*, *Joan. Strauchio*, *Jeremià Lossio*, *Andrèa Semertò*, *Constantinò Zieglerò*, *G. Casp. Kirchmajerò*, *Mich. Strauchio*, *Mich. VValthero*, *Balthasari Stolbergio*, *Christianò Rörensee*, *Conr. Sam. Schurzleischio*, *Christianò Donati* atque *Theodorò Daffovio*, Viris de studiosa Juventute præclarissime meritis & adhuc simili modò merentibus, iisque laudatissimis atque celeberrimis. Curiam *Wittebergicam* etiamnum illustrat præsentia suâ Vir omnigenâ Scientiâ, præclarâ Modestâ atque prudentiâ singulari præditus *Georg. Melch. Thilo*, Fautor meus integer. Sed Scholam *Opidanam* dexterrimè atque felicissimè regit *Joan. Pheiskerus*, Vir solidè doctus, modestus & in peregrinos beneficus, mihiq; semper amicus.

h Olim Divi AUGUSTI, Ducis Saxonix & Archiepiscopatûs *Magdeburgensis* Administratoris, Sedes. Hodiè paret Electori *Brandenburgico*. Clarent hâc tempestate in istâ Urbe, quæ satis amœna atque Salinis dives est, *Fredricus Hendorffius*, *Jo. Henr. à Timæus*, *Christoph. Schraderus*, *Gottfridus*, *Jo. Christian.* & *Joan. Gottfried Olcarii*, *Antr. Christophor. Schubartus*, *Adam Cortejus* & *Joannes Pratorius*, Viri multiplici Eruditione ac omni Virtute insignes & optime mihi faventes.

B U N O

a *Witteberga*. b *Halla*. c *Anhaltinus Principatus*.

& *Barbi*, Baronatusque *Bernburg*. *Desaw*, Principum fe- & Barbi.
des, urbs est lauta. Hac quidem major est *Serveſta*, *Zerbſt*, at Bernburg.
minus polita. Deffaw.

V. Est in eadem Saxonia clarissimus omnium *Comitatus Mans-* Mansteld.
feldicus, ab opido *Mansfeld* denominatus, quatuor alios intra se
Comitatus includens.

VI. *Brunsvicensis Ducatus* Caput est, unde Ducatui nomen, Brunsvicen-
Brunsvicum, libertate imperii fruens; urbs dives ac probe muni- sis Ducatus.
ta, Brunswick.

BUNONIS.

a *Barbiensis Comitatus* habet opidum *Barby*,
Comitum Barbiensium stirps mascula nuper desit.
a *Bernburg* ad Salam est stivis Gallasis &
Torstensohnii anno 1644. celebris. i
β *b* *Dessavia* ad Albm Mansfeldii clade nobili-
tata.

γ *c* *Serveſta* à cerevisia *k* famam habet *l*; Est
hic quoque *Catha*, vulgo *Cathen*. Non longè
ab isto Principatu fere in finibus agri Halbersta-
diensis, est *d* *Quedlinburgum* ad Bodam fl. ubi no-
bile sacrarum virginum Collegium; quod insti-
tuit *Henricus Auceps*, cujus ibi visitur sepul-
chrum *m*: & porro *Gerningeroda* iudem nobile
virginum Collegium.

d *e* In Comitatu *Mansfeldensi* præter *Mansfel-*
di castrum & opidum; haud longè à *Wippe-*
ro fl. est *f* *Islebia* B. Lutheri patria. Mirum est,
quod *Agricola*, proverbium illud, *du bist der*
reue Eckhard, *du warnest jederman*, explicans,
refert de cohorte Bacchante, vulgus appellat *das*
vitende Heer; quæ olim quotannis proximo à
Bacchanalibus Jovis die *Islebiam* & reliqua Co-
mitatus loca transferit, sene quodam agmen de-
cente, qui se ipsum nominarit *den treuen Eckhard*.
In eo Comitatu sunt etiam opida *VVipra*; *Quer-*
furt; & *Leimbach*.

g *Serenissimorum Brunsvicensium & Lünebur-*
ensium Ducum Terræ habent ab Ortu Marchiam
randeburgicam, Archiepiscopatum *Magde-*
burgensem, Principatum *Halberstadiensem*: à
Meridie Mansfeldensem & Stolbergensem Comi-
tatus, *Eichsfeldiam*, & *Hassiam*: ab Occasu
Abbatiam Corbeiensem, Comitatum *Lippien-*
sem & Schauenburgensem, partem *Episcopatus*
Snabrugensis, & *Monasteriensis*, partem Co-
mitatus *Oldenburgici*, *Mindensem*, *Bremen-*
em & Verdensensem Principatus: à Septentrioni-
s *Holfatiam*, *Saxoniam Lauenburgicam* &

Ducatum *Mecklenburgensem*. Continent au-
tem terræ illæ *Brunsvicenses & Lüneburgenses*
præcipue quatuor Principatus, *h* *VVölferbyta-*
num, *Calenbergensem*, *Lüneburgensem*, & *Gruben-*
hagensem. De Ducatu *Lüneburgensi* dictum est
paulò ante in initio capituli xv. *n* *Brunsvico-*
VVölferbytanus Ducatus fere cingitur Ducatu *Ly-*
neburgensi, Archiepiscopatu *Magdeburgensi*;
Principatu *Halberstadiensi*, Comitatu *Mansfel-*
densi, Principatu *Grubenhagensi*, Abbatia
Corbeiensi, Ducatu *Calenbergensi*, & *Episco-*
paru Hildesienſi; quem tamen ipse Ducatus
Wolferbytanus magna ex parte ambit. *i* *Duca-*
tus Brunsvico-Calenbergensis, fere jacet intra *Lei-*
nam fl. & tractum illum montosum & sylvis
obſitum, qui vulgo *der Deister* appellatur; ad
quem etiam pertinet Provincia *Gættingensis*;
k *Grubenhagensis Principatus* continetur finibus *Du-*
catus Wolferbytanensis, & *Calenbergensis*, *Ep-*
iscopatus Hildesienſis, & *Eichsfeldia*. Terræ
istæ rigantur præcipue *Visurgi*, *VVerra*, *Seina*,
Oker & *Immerſa*.

l *Brunsvicum* o à conditore suo *Brunone Sa-*
xonum Duce nomen habens urbs imperii non
est, verùm in ditione *Ducum Brunsvico-Wol-*
ferbytanorum. In quinque dividitur regiones,
ex quibus prima *Urbs vetus*; *die Alte Stadt*; se-
cunda *Urbs Nova die Neu Stadt*: tertia *der Hagen*;
quarta *der Sack*; quinta *die Alte VVick* p. *Arx*
Tanqueroda à *Tanquardo* *Brunonis* germano fratre
primum condita est. Obsidiones illas sustinuit,
anno 1492. 1550. 1553. 1605. & 1614. Sed
anno 1671. à *Ducibus Brunsvicensibus & Lüne-*
burgensibus obſessa deditioem fecit. *Martinus*
Chemnitius ibidem docuit *g*. Porro in hac parte
Wolferbytanus, præter ipsum *m* *VVölferbytanum* *r*,
etiam Bibliotheca per Europam instructissima &
magnificentissima nobile, præcipua opida sunt
n *Helmaſtadium* *Academia* anno 1576. à *Julio*
Brunsvi-

a *Barbiensis* Comit. *b* *Dessavia*. *c* *Serveſta*. *d* *Quedlinburgum*. *e* *Mansfeld*. *f* *Islebia*.
g *Brunsvico-Lüneburgensium* terrarum fines. *h* *Ducatus Brunsvico-Wolferbytanus*
fines. *i* *Ducatus Brunsvico-Calenbergicus*. *k* *Principatus Grubenh-*
agensis. *l* *Brunsvicum*. *m* *Wolferbytanum*. *n* *Helmaſtadium*.

Brunsvicensium Duce conditâ, multisque viris Doctis, ac in primis *Tillemanno Heshusio*, *Joh. Caselio*, *Corn. Martini*, *Georg. Calixto* & *Conrado Hornejo*, *Hermanno Conringio* f. &c. illustre: *Schoeninga* cum arce: *Gandersheimium* ad Gandam fl. illustre habens cœnobium virginum. *Holtzmunda* ad *Visurgim*; *Scheppensede*, *Regia Luttera Königs-Lutter*, ubi *Lotharii II.* Imperatoris monumentum: *Hessum* arx: item *Lutter am Barenberge*, clade *Christiani IV.* Daniæ regis anno 1626. nobilitata: *Zellerfeldia* metallis dives. ^a Comitatus etiam *Blanckenburgicus* hodiè est in ditione Ducum *Brunsvico-Wolferbyntensium*; qui habet ab Ortu agrum *Quedlinburgensem*, & Principatum *Anhaltinum*; ab Austro *Stolbergensem*, *Schwartzenburgensem* & *Hohnsteinensem* Comitatus: ab Occasu Principatum *Grubenhagenensem*, Comitatum *Wernigerodam*: à Septentrione Principatum *Halberstadiensem*. *Rigatur Boda* Frigida, *Boda* Calida, *Ragisboda* & *Lubboda*. In præaltis montium jugis hodiè conspiciuntur rudera arcium *Blanckenburg*, *Reinlein*, *Heimburg*, *Hartingau*, *Lauenburg*, *Homburg* &c. Tota verò hæc regio montibus & sylvis obsita est. Olim ad Comitatum hunc *Blanckenburgicum* pertinuerunt *Hessum*, *Osterwick*: *VVernigeroda*, *Zillingen*, *Schlanstett*, *Oschersleben*, *Crottorf*, *Elbingeroda*, *Neindorf*, *Langenstein*, *Gersdorf*, & *Quedlinburgum novum*.

^b In principatu *Brunsvico-Calenbergenfi*, qui ab arce *Calenberg* ad *Leinam*, tum Principum sede, appellatus est, opida præcipua sunt, ^c *Hannovera* ad *Leinam* t. urbs munita & splendida, hodiè Principis sedes, etiam cerevisia illa, quam *Broihan* vocant, nota v; ^d *Hamela* ad *Visurgim* urbs munita, prodigio nota, ex qua 130. liberi magico cantu evocari interiisse perhibentur. Anno 1633. à *Georgio Brunsvicensium* & *Luneburgensium* Principe obsessâ ac demum recuperata est, quum hostiles copias, inde haud procul, ad *Oldendorp* ingenti prælio vicisset. ^e *Northheim* inter *Leinam* & *Rhumam* fl. ^f *Gottinga* est ad *Leinam* urbs munita; ubi *Henricus V.* Imperator anno 1119. quintum in Germania habuit ludum militem, quem *torneamentum* vulgo vocant. Anno 1641. *Leopoldi Wilhelmi Austriaci* obsidionem fortiter tulit ac repressit: Eadem *Johannis Caselii Patria* est, paedagogio florens. ^g *Munda* ad *Fuldæ* & *Werræ* confluentes, fere in finibus ditionis *Brunsvicensis* anno 1626. à *Tillio* expugnata, & crudeliter habitata est. *Lauenstein*, in cuius agro salina. ^h *Uslaria* in silva *Sollingenfi* &c.

In ⁱ Principatu *Grubenhagenfi*, qui ab arce *Grubenhagen* nomen habet, præcipua opida sunt, *Eimbecca*, provinciarum caput, est urbs probe munita: *Osterroda* habens arcem; aliquando Principum sedes fuit: inde haud longè quatuor oriuntur flumina, *Innerssta*, *Ockera*, *Rhuma* & *Sesfa*: *Clausthal*, ubi divites argenti fodinæ; *Altenau*: *Mons D. Andreae*: *Lauterberg*: *Elbingeroda* &c. Item *Hertzberga*, Principum sedes, aliarque arces &c. In hujus Principatus confinio & *Thuringiæ* ferè finibus est cœnobium ^k *Walckenried*, in quo schola illustris, bonis literis & artibus florens. Cæterum omnis ille Principatus *Grubenhagenfi*, unâ cum hoc cœnobio hodiè est in ditione Ducum *Brunsvico-Luneburgensium* lineæ *Calenbergensium*.

HEKELI I.

ⁱ Hodiè quoque est Principum Sedes.

^k Ex *Joannis Dürrii* doctrinâ purâ atque sincerâ.

^l Clarissimam olim reddebant clarissima *Bersmannorum* ac *Wendelinorum* Nomina.

^m Docet ibi in Scholâ illustri dextrè ac feliciter *Sam. Schmidus*, Philologus eximius & verè meus *Pylades*.

ⁿ Huj. Lib.

^o Quondam Veterum *Chaucorum* Sedes.

^p Seder ibidem hodiè *Rudolfus Augustus*, Dux pius, fortis, magnanimus, prudens, benignus & excellenter inclytus. Præest. ^a *Ducatus* *Fridericus* ab *Heimburg*, Heros omni laude atque encomiò omninò dignus. Sed ab expeditionibus secretioribus Duci est quotidie *Martin. Jacob Rydemann*, Fautor meus optimus.

^q Ut & *Jacobus VVellerus*, *Brandanus Datrius*, qui hæcenus *Ecclesiæ antice Guelferbytanæ* laudabiliter præfuit, & *Joannes Schindlerus*, utpote in cuius vicem *Filius*, ejusd. Nominis atque *Pietatis* jam est surrogatus. Sic clarus est hòc tempore eodem in loco *Joan. Marxingius* Philologus mansuetus & insignis & mihi que amicissimus.

^r Ubi *Antonius Utricus*, *Rudolfi Augusti* Frater, Dux & Heros ipsius *Apollinis* atque *Musarum* *Charitumque* mansuetiorum *Genio* eminenter præditus atque exornatus, gloriosissimè jam locum tenet, & modò laudatus *Datrius* meus, nec-non *Andreas Overbeckius*, *Gottfr. VVilhelm Sacer* & *Joan. Reiskius*, Philologus præstantissimus & Civis meus optimus, clarent. Hæc ILLUSTRIS ACADEMIA à *RUDOLFO AUGUSTO* atque *ANTONIO ULRICO*, Fratribus germanis, Ducibus *Brunsv.* ac *Luneburgensibus* excellenter inclutis ac gloriosis, Ao. superiori est instituta, in cuius laudem sub auspicio *Lectio* publicæ

^a Comitatus *Blanckenburgicus*. ^b Principatus *Calenbergensium*. ^c *Hannovera*. ^d *Hamela*. ^e *Northheim* ^f *Gottinga*. ^g *Munda*. ^h *Uslaria*. ⁱ Principatus *Grubenhagenfi*. ^k *Walckenried*.

ta, fortissimâ contra Ducum Brunsvicensium crebras obsidiones defensione maxime nobilis. Secundum locum obtinet *Halberstadtium*, inde *Hyldeheim* & *Hannover*, *Goslar*, *Helmstad*, haud spernenda opida. *Wolfenbüttel*, arce munitissima, Ducum sedes est.

Halberstadt.

publicar. M. d. 28. Jul. ejusd. Ai. Orationem sat elegantem ac rerum plenam habuit *Christophorus Zeigner*, *Homingi* mei *VVittenii* civis, Orator. & *Mathemat.* ibid. Prof. Publ. quæ Oratio *Brunsvige* litteris *Zilligerianis* in fol. est edita.

f *Baltasari Cellario*, *Gerhardo Titio*, *Gebhardo Theodoro Meiero*, *Henrico Habnido*, *Dan. Clasenô*, *Huldrico ab Eyben*, *Joan. Echeliô*, utrôque *Micombiô*, quorum nomen immortale veneror, *Christophoro Schraderô*, *Georgio Engelbrechto*, *Melchiori Schmidio*, *Joanni Barth. Nienciero*, in primis meo.

Ubi Sever. *VVolter Molanus* claret.

Ubi natus est *Henricus Bimburgius*, Chronologus insignis & litterarum divinarum apprime peritus.

BUNONIS.

a *Halberstadtium* x *Episcopatus* cognominis caput; qui omnis per pacificationem *Monasteriensem* titulo *Principatus Electori Brandeburgico* traditus est: opida in eo sunt *Ostervicum*, quod perfluit *Alfa* fl. ibi primum conditus fuit

a Halberstadtium. b Hildesheim. c Goslaria.

Episcopatus Halberstadiensis. *Oscherleben* ad *Bodam* fl. *Grünungen*, *Nornburg.*

b *Hildesheim* *Episcopatus Hildesimensis*, qui *Brunsvicensi* & *Luneburgensi* *Ducatu* continetur totus, metropolis est ad *Innerstam* fl. y *Opida* hîc porrò sunt *Peina* ad *Fufam*; *Alfeldia* ad *Leinam* &c.

c *Goslaria* ad *Gosam* urbs *Imperii libera*: ab *Henrico Aucope* primum fertur condita, quod tamen alii *Otroni I.* ascribunt. Aliquot *Imperatorum* exstitit sedes: ibique lubens hæsit *Henricus IV.* In hâc ipsa urbe tum temporis celebrata *Comitia* illa per *Fuldensis Abbatis* ambitionem reddita cruenta. *Henricus* etiam *V.* ibidem quum haberet comitia, gladii ipsius acumen fulmine tactum est. Olim urbs illa metallorum dives fuit.

HEKELII.

x Ubi *Henricus Rixnerus* & *Henricus Ammeysbachius* *Eruditis* noti sunt.

y In hâc Urbe claret hîc tempore *Georgius Gæzus*, *Philologus*, *Poëta* & *Orator egregius*, & in *Cathedrà Ecclesiasticâ B. Dn. D. Joannis Hilperti* *Succellor* longè dignissimus.

C A P. XVIII.

De Archiepiscopatibus & Academiis Germaniæ.

I.

Archiepiscopatus in Germaniâ sunt VII. *Moguntinus*, *Coloniensis*, *Treverensis*, *Magdeburgensis*, *Salisburgiensis*, *Bremensis* & *Pragensis.* *Episcopatum* in tam vasta regione incertus est numerus. Præcipui sunt: *Herbipolitanus*, *Bambergensis*, *Argentoratensis*, *Spirensis*, *Leodicensis*, *Monasteriensis*, *Paderbornensis*, *Hildesheimensis*, *Mindensis*, *Osnabrugensis*, *Verdenensis*, *Halberstadiensis*, *Vratislaviensis*, &c. "

Archiepiscopatus & Episcopatus Germaniæ.

II. Aca-

BUNONIS.

a *Archiepiscopatum Bremenſem*; item *Epi-*

scopatus *Ferdensem* & *Halberstadiensem* in *Principatus* per pacificationem *Monasteriensem* esse mutatos sæpius antea dictum est.

F F

BUNO-

Academiae
Germaniae.

II. *Academiae* illustres sunt; Basileæ, Friburgii in Brisgavia, Argentorati, Heidelbergæ, Tubingæ, Ingolstadii, Altorfensis, Pragæ, Viennæ, Francofurti ad Oderam, Gripswoldiæ, Rostochii^a, Helmstadii, Wittembergæ, Lipsiæ, Jenæ, Erfordiæ, Marpurgii, Giessæ, Coloniae, Rintelii. ^β

BUNONIS.

^β Hic accedit Academia Chiloniensis ab *Albrecht* Holfatiæ Duce condita, & 5. Octobris

anno 1665. introducta.

HEKELII.

^a Regiomonti Borussiae.

CAP. XIX.

DANIÆ REGNUM.

I.

Dania.

Dania nomen habet à *Danis*^a, sive *Codanis* populis, qui & *Teutoni* olim dicti fuere: Codanu finu, sive mari Suevico, in

BUNONIS.

^a à *Daniæ* regnum undique alluitur mari; nisi quod ab Ortū æstivo Sueciam: ab Occasū æstivo Norvegiam, & à Meridie Germaniam attingit; à qua *Eidora* fl. determinatur.

HEKELII.

^a Hoc Regnum descripsit *Martinus Zeilerus* sub nomine *Neue Beschreibung der Königreiche Dänemark und Norwegen*, &c. qui Liber prodit primò Ulmæ A. huj. Sec. 48. in 8. f. & deinde Amstelodami A. ejusd. Sec. 55. in f. 12. DANICAM autem *Historiam*, in primis de *Regibus DANICÆ*, qui Familiam Oldenburgicam præcessere, eorumque Rebus gestis, *Joannes Mevsius*, præter *Hafniensem* Editionem in 4. f. edi quoque curavit cum Continuatione *Amstelodami* A. huj. Sec. 38. in fol. Extat & *Joannis Svaningii* Chronologia DANICA atque *Olai Wormii* Monumenta DANICA, *Hafniæ* excusa; hæc quidem in 4. f. A. huj. Sec. 43. illa autem in fol. A. ejusd. Sec. 50. Modernus Rex CHRISTIANUS V. omnino Rex justus, prudens, magnanimus & augustus est. Erant & quondam splendidissima DANICÆ Lumina *Tycho Brahe*, *Saxo Grammaticus*, *Nicolaus Hemmingus*, *Petrus Palladius*, *Petrus Severinus* atque *Petrus Winstrupius*, inter GERMANOS *Jo. Michæli Dilberro* apprime dilectus & sincerè amicus.

REISKII.

¹ b Dania nomen à *Dano* vel *Deo*, vel rege pri-

stino adepta portentosas aut incertas origines suas libris etiam ostentat, uti liquet ex *Petr. Dacobi* rerum Norwegicarum lib. II. c. 29. *Wodan* vero *Gondan* & *Dan* apud antiquissimos dictum *Mercurium*: Unde *Sundani*, *Codani* & cognomines *Teutoni* à *Teuto*, Deo itidem Germanico deducti. *Danus* quidem paulo longius excurrit, & nescio quas origines ille sectatur: *Pontanus* tamen ab *Erico Prorege*, sed *Svaningius* ad ultima *Davidis* tempora primam dynastiam regum dedisse dicitur per annos 513. Hinc octo alix secute ad ultimam *Oldenburgicam* familiam successerunt. Unde Reges legitimus perantiquos, qui *Angliam*, *Britanniam*, *Galliæ* partem, *Siciliam*, *Gothiam*, *Sueciam*, *Norvegiam* suo imperio complexis. Regnum vero *Daniæ* hodiernum c. aut *Insulis* aut terris continentibus circumcluditur: *Insula* aut maris sunt *Baltici* plures, aut septentrionales plurimæ, majores pariter atque minores: *Majotes* recensuit auctor noster, minoribus, quæ tanti non fuerant, omisissis, *Mona* nempe *Fassiana*, *Steone*, *Thuroe*, &c. *Una Hæna*, *Tychonis* equitis domicilio clara, & *Uraniburgo* clarissima, per pacem *Rotchildensem* A. 1658. ad *Suecos* transit, *Gothlandia* hodieque illis subest: *Hallandia* vero *Blekingia*, *Scania*, omnes amplæ provinciæ, ad eosdem pace ultima pervenerunt. d Terris continentibus partes concluduntur potissimum subsequentes: *Chersonesus* nempe *Cimbrica*, longo *Holfatiæ*, *Stormariæ*, *Ditmarciæ* agro spacioque producta. Hinc

^a Daniæ fines, ^b Dania, ^c Aut insulis, ^d Aut terris continentibus.

in plures secatur portiones. Partem ejus cis sinum in Germaniæ continenti sitam ^β *Cimbricam peninsulam Romanam vocitatam, antè Cimbrica.* dixi.

Hinc multæ nascuntur prætensiones in Hamburgum, urbem imperial. & Holsatiam omnem reliquam, suis controversiis alicubi expositam; ab Joh. Möllero maxime, qui huc operas singulares contulit. Norwegia item tota quibus controversiis adhuc diffideat, quibusque Dani Slesvicensem Ducatum præcipue tentent sæpius atque tentarint, Tonninga docuit, urbs munitissima & totius Ditmarsiæ propugnaculum, post pacta vero Rensburgensia eversum atque dirutum. Cæterum plura notatu sane digna in hanc rem colligi copiosius possent; nisi actum nolimus agere: Plura itidem ad titulos regum Suecorum atque Danorum, in quibus adhuc hodieque Gothis & Vandalis suis datur locus, nec sine singulari ad antiquitates Vandalicas observatione. Vid. Becmannus in Notit. Geogr. c. 5.

BUNONIS.

^β a *Jutia b*, sive *Jutlandia*, quæ & *Cimbrica Cheronesus c* dicitur, est Daniæ Peninsula Occidentalis: ab Occidente & Septentrione mari terminatur Germanico: ab Ortu freto, quod vulgò appellatur *Mittelfahrt-Sundt*, & mari Baltico: à Meridie *Eidora fl.* Longitudo ejus à promontorio Schagen Holsatiam versus est 53. miliar. Germ. Latitudo verò non ubique eadem est. Dividitur *b Jutia* in partem *Septentrionalem* & *Australem*: utramque determinat *Ripa fl.* haud longè *Coldinga* distans, cui pons impostus est, ubi vestigal penditur Regi, per quem 40000. boum & amplius, & totidem ferè equi, inde quotannis in alias regiones educuntur. In Septentrionali *Nort-Jutland* sunt quatuor Episcopatus, in quos omnis illa terra discriminaur: *Ripensis*, *Arhusiensis*, *Viburgensis* & *Altenburgensis d*. Episcopatus *Ripensis* caput est *Ripa* ad *Nipsam fl.* haud longè à litore maris Occidentalis. Habet castellum munitum & portum, qui ramen milliare ab opido distat. In mari isto sunt Insulæ *d Fanø*, *e Mandø*, & versus Austrum *f Silt*, *g Amrøem*, quarum incolæ à cæteris in continenti lingua & moribus discreti sunt. In hac diocesi sunt arces Regiæ decem, Nobilium centum, Parochiæ rurales 282. *Coldinga* ad fretum *Mittelfahrt* habet arcem *Arnsburg*, à Christiano III. exstructa. Inde versus Septentrionem ad idem fretum est *Friede-*

richsodda, nova urbs auspiciis Friderici III. condita, anno 1658. à Suecis occupata, & sequenti anno exusta & destructa. *VVela* ad fretum *Mittelfahrt*: *VVarda*: *Rincopia*: *Halsterbroa*: & *Lenviga*. Episcopatus *Arhusiensis* caput est *Arhusium* ad litus Orientale: è regione est insula *Samsø*: In hac diocesi sunt arces quinque, Parochiæ rurales 304. & civitates septem, *Horsens*, *Randersen*, *Ebeltud*, *Grimstad*, *Orumbuy*, & *Mariackær*. Insulæ huc pertinentes sunt *Samsø*, *Grotholm*, *Tons*, *Melsø*, *Ransø*, *Endelavia*, *Hiærnao*, *Kidibolmia*, *Jordbolmia*: in Holsensi sinu *Aroa*, *Gerno*, & *VVorsia*. Haud procul ab Arhusio est arx *Scanderburg*, *Emecloster*. *k Viburgensis Episcopatus* caput est *Viburgium*, ubi Episcopi sedes & tribunal triumvirorum jus dicentium. Habet civitates tres, arces totidem, & parœcias agrarias 218. reliqua opida sunt *Nibe* & *Scheve*. Insulæ huc referuntur *Sallingia*: *Lessø*: *Efferland* inter *Thyam* & *Sallingiam*: *Niding* scopulus respiciens extremitatem *Hallandiæ* prope *Elleborg*: *Hafelina* & *Snout*, insulæ naufragiis celebres. *l Alburgensis Episcopatus* caput est *Alburgium*, in quo sunt opida sex, Nobilium sedes centum, Parochiæ rurales ferè 180. Deinde opidum *Vensyssel*, ubi *Ryaa fl.* qui in *Lymicum* sinum, vulgò *Lynford*, labitur. *m Wensilia (VVensyssel)* à sinu *Lymico* ad promontorium *Scagense* extenditur ad *xrv. milliaria*, habetque præter *Vensysseliam* opidum *Seby* ad litus, quod Orientem respicit; *Hiorring*: inde versus septentrionem sequitur *Scage* promontorium. Insulæ huc referuntur *Grysholm*, *Herxholm*, *Tydsolm* &c. Ad Occidentem est *Hanherret* tractus, & *Thya* tractus, ubi opidum *Thysted*, *Orum* arx & *VVesterwyck* cœnobium. Insulæ ad hanc diocesi pertinent, *Hansbolmia* in lacu *Lymico*; *Ostholmia*: *Egholmia*: *Bodumna* peninsula: *Morsungia*, ubi opidum, *Nicktobing*: *Aggero* insula: *Tyrholmia*, cui adjacet *Othesunda* fretum, ubi *Giby*. *n Jutia Australis* vulgò *Süderjudland*, Longitudo ab *Eidora* opidoque *Rensburg* ad *Coldingam* milliarium German. censetur 18. Latitudo alibi 6. alibi 8. miliar. Opida ejus præcipua sunt, *o Slesvicum* ad *Shiam fl.* Ducatus *Slesvicensis* caput; haud procul inde abest arx Ducalis *p Gottorp*, Principis sedes, artificiosis usque rarissimis, & insigni bibliotheca, quam

F f 2

hodie

a *Jutiæ* Limites, & Divisio. b *Jutia* Septentrionalis. c *Ripa*. d *Fanø*. e *Mandø*. f *Silt*. g *Amrøem*. h *Coldinga*. i *Arhusiensis Episcopatus*. k *Viburgensis Episcopatus*. l *Alburgensis Episcopatus*. m *Wensyssel*. n *Jutia* Australis. o *Slesvicum*, Ducatus *Slesvicensis*. p *Gottorp*.

Cimbri.
Jutz.
Flensburgum.
Scandia.

Holland.
Scanen.
Bleicking.
Ellebogen.
Landskroon.
Elzenborg.
der Sondt.
Londen.

diximus. *Cimbri* ab initio incoluere: postea *Jutæ*, unde regionis nomen in hunc usque diem, *Jüdlandt*, præter unum opidum *Flensburg*, nihil clarum habens.

II. Alteram partem, trans sinum sitam, veteres insulam putarunt esse, nomine *Scandinaviam*, sive *Scandiam*; at continentem esse, una cum *Suedia*, & *Norvagia*, satis nunc constat: Dividitur in tres partes; *Holland*, & *Scanen*, & *Bleicking*. Urbes in ea seu potius opidula, litori prætenfa, sunt, *Elleboge*, *Landskroon*, *Elzenborg*, freto Danico, quod vulgò dicitur *der Sondt*, appositum. In mediterraneis est *Londen*, Archiepiscopali fede decoratum.

III. Tertia pars regni in insulis dispersa medium situm obsidet. In

hodie curat *Adamus Olearius* editis scriptis e celeberrimo *f. a Eckelsforda* in peninsula, ubi portus commodus ad mare Balticum.

HEKELII.

b Jutia.
c Ptolemeo.
d S. Aelburgensis.
e Persicò Itinerario in primis.
f Ecclesiarum Ducatus hujus hodiè Antistes est *Sebastianus Niemannus*, Theologus haud incelebris & apprime humanus.

BUNONIS.

b Flensburgum ad sinum maris Baltici, qui *Flenus* dicitur. Inde occurrit insula *c Alsa*, in qua *Sunderburgum*, *Nordburgum* & *Glucksburgum*. Ducum sedes: *Osterbolnum*; *Holla* & *Gamelgarda*. Habet hæc insula 4. miliaria in Longitudine & 2. in Latitudine. *d Harderslebia* ad sinum maris Baltici, incendiis deformatum opidum, ubi arx *Hansburg*; *e Huysenum* ad mare Occidentale, cum arce: Insula *f Strant* inde haud longè distat: *g Apenrade* est ad intimum maris recessum. *h Tonna* haud procul ab ostio Eidoræ opidum valde munitum. *i Tondarium* majus & minus ad mare Occidentale. Intra *Huysenum* & *Tondarium* interjacent *k Strand-Frisii*, antiqui Frisiorum cultus tenaces; vicos habent *Bresledam*, *Langehorn*, *Bortum* &c.

l *Hollandia* ad Septentrionem habet *Norvegiam*: ad Occasum sinum *Codanum*: ad Meridiem *Scaniam*: ad Ortum *Gothia* partem. Longitudo ejus à promontorio *Kol* ad *Elseborg* Suecorum est fere nulliar. Germanicorum 16. Opida hic sunt *m Loholm*; *n Halmste* à Christiano IV.

Rege egregiè munitum: *o Valkenborg* ad fluvium cognominem, *p Warburgum*, vulgò *Vaerbergen* munitum opidum cum arce, Sueciæ tam oppositum propugnaculum, *q Consbak* opidum & portus *Consbacensis* ad *Monsterfundam*, *Ulymnes*, *Goserwaer* &c. At hæc provincia cum opidis & castris munitis Succis tradita est anno 1645. *r Scania*, *Schonon* à Septentrione Sueciæ & *Hollandiæ* finitima est, aliàs mari alluitur, & per *Oresundam* à *Sialandia* dirimitur. Longitudo ejus censetur 18. & Latitudo 12. miliarium, à promontorio *Scanix*, cui nomen *Vallsterboem* ad opidum *Engelholm*, *Hollandiæ* vicinum, *Scanix* primaria urbs est *f Lundia* *g*; *t Coroniam* vulgò *Lands-Crone*, opidum maritimum cum arce à Christiano III. exstructa. *v Malmogia*, vulgò *Danis Malmö*, exteris *Elleboge*; opidum cum arce probè munitum. *x Helsingoburgum* vulgò *Elzenborg*, ad *Oresundæ* fretum, cui ex opposito in *Sialandia* responderet *Cronenburg* arx regia.

z *Bleekingia* *Scania*, Sueciæ & mari Baltico circumdatur, præcipua opida hic sunt, *Drelborg*, *Ustede*, *Christiansstad* à Christiano IV. condita; inde non procul abest *Abusum*, vulgò *Abuys*, *Selsberg*, *Elleholm*; *Rottenburg* & *Christiansopolis* à Christiano IV. contra *Calmariam* Suecorum munita. Verùm & hæc provincia per pacem *Rotschildensem* regno Sueciæ adscripta sunt anno 1658. Sed hodiè à *Daniæ* Rege Christiano V. armis itur repetitum *Coronia* & *Christiansstad* recuperatis.

HEKELII.

g *Academia*, ubi *Samuel Pufendorfus*, Juris Gentium Doctor clarissimus, adhuc laudabiliter docet, clara.

BUNO

a *Eckelsforda*. *b* *Flensburgum*. *c* *Alsa*. *d* *Harderslebia*. *e* *Huysenum*. *f* *Strant*. *g* *Apnrade*. *h* *Tonna*. *i* *Tondarium*. *k* *Strand-Frisii*. *l* *Hollandiæ* limites. *m* *Loholm*. *n* *Halmstede*. *o* *Valkenborg*. *p* *Warbergen*. *q* *Consbak*. *r* *Scanix* fines. *s* *Lundia*. *t* *Coronia*. *v* *Malmogia*. *x* *Elzenbog*. *y* *Bleekingia* fines.

In his *Codanonia*, ab ipsis incolis Codanis, qui alio nomine fuere Teutoni, veteribus sic dicta, nunc *Seelandia*, ut magnitudine, sic fecunditate alias antestat. In hac totius regni caput *Hafnia*, vulgò incolis *Copenbafen*, & *Copingbafen*, German. *Copenhagen* & *Kopenhagen*, celebre Emporium Regumque sedes. *Elsenore* celebris ad dictum fretum navium appulsu locus est: hic namque vectigal Regibus à transeuntibus navibus penditur. Contigua est splendidissima & munitissima arx *Cronenburg* contra vim ex Oceano vel ipso sinu irruentium exstructa. In mediterraneis est *Rotscild*, dives quondam urbs, nunc opidum, Regum sepulchris clarum. *Frederichsborg*, arx in amœnissimo agro condita, Regum secessibus frequentatur.

Codanonia
five Seelandia.
Hafnia.
Elsenore.
Cronenburg.
Rotschilda.
Frederichsborg.

IV. Est

BUNONIS.

a Sialandia insula Longitudinem habet 16. milliar. German. Latitudinem 14. milliarium.
b *Hafnia* *h* ad Orientalem insulæ partem sita portum habet commodissimum; arcem, quæ Regum sedes; & Academiam anno 1479. à Christiano I. conditam. Urbi huic sublicio ponte jungitur opidum novum *Christianshaven*; quod egresso in insulam *Smagiam*, vulgò *c* *Smack*, aditus patet, quam colonia Hollandorum inhabitat & colit. Ipsa Hafnia quum pro Christiano II. Rege captivo per integrum annum obsidionem tolerasset, anno 1536. Christiano III. deditionem fecit. Eandem fidem suam in Regem nuper denuo probarunt opidani; dum anno 1638. à Sueciæ Rege oppugnati obsidionem in alterum annum fortiter sustinuerunt.
d *Cronenburgum* Sueci per deditionem ceperunt anno 1658. quod tamen per pacem anno 1660. initam redditum est Daniæ Regi.
e *Rotschildia* ad amplissimum maris sinum sita, vulgò *Roskildisound*.
f *Frederichsburgum* arx regia auspiciis Frederici II. Regis cœpta, sed munificentia Christiani IV. perfecta est. Opida Sialandiæ præterea sunt *Coægium*, vulgò *g* *Cœge* ad litus Orientale: *h* *Ringstadium*, vulgò *Ringstede*, ubi tribunal, & Veterum Regum, Reginarumque monumenta. Nostro seculo hunc locum instructissima sua Bibliotheca illustraverat *Georgius Seefeld* regni Senator, verum illa per belli calamitatem postea direpta est. Ad Septemtrionem est *Nicopia*: *Slagels* à quo haud longè abest arx *Anderschow*: *Corfæra*, vulgò *Corfor*, ad fretum Balticum,

quod vulgò *der Belt*, è regione Fionix, opidum cum portu commodo; ubi trajectus in Fioniam, *Schelsara*: *Nestweda*: *Prestoa* ad insulæ latus Meridionale, sinu maris cinctum: *Kallenburgum* in parte insulæ Occidentali, cum arce: *Slangenorpium* ad sinum *Rotschildensem*: *k* *Sora*, ubi Academia Equestris, à Christiano IV. condita ad lacum aquæ dulcis. Inde tribus circiter milliariibus distat illustris Schola *Schönloster* ab *Herlesø Trolle*, regni olim Senatore & Admiralio, fundata; hinc etiam *Herlesøholmia* appellatur. Ad Sialandiam pertinent insulæ *Amagria* & *Mœna*, vulgò *Mœnland* in mari Baltico, candidis è creta montibus emens; in ea est arx regia *Elmeland*; & opidum *Strega*. *Huenam* insulam vulgò *m* *VVeën*, intra *Helsingoram* & *Hafniam* sitam ad Sialandiam quoque refert *Abrahamus Gœlnizius*, Secretarius regius; *Comp. Georg. I. II. c. x.* Ljus insulæ circuitus est duorum ferè milliarium; Latitudo non supra sesqui milliare; Insula illa *Uraniburgo* *Tychonis Brahe* erat nobilis.

Cæterum Sialandiæ ad Occidentem jacens insula *n* *Fionia*, vulgò *Fünen*, à pulchritudine videtur nomen habere *i*: ab Occasu habet *Jutiam* à qua per fretum *Mittelfabrsund*, determinatur. Caput insulæ est opidum *Otonia*, vulgò *o* *Ottensee*, habens Episcopatum. In templo *D. Francisci*, *Christianus II.* sepultus est cum patre *Johanne*. Potrò hic est *Neoburgum* vulgò *p* *Nyborg* cum arce, ubi trajectus in Sialandiam: Prælio quoque Sueci à Danis victi etiam nobilitatum anno 1659. *Svenoburgum*, vulgò *Schwynborg*, ex adverso insulæ *Tassingæ*, ad litus insulæ Orientale: *q* *Cartemunda*, ad litus insulæ Septemtrionæ.

Ff 3

a Sialandia. *b* Hafnia. *c* Amack inf. *d* Cronenburgum. *e* Roschildia. *f* Frederichsburgum.
g Cœge. *h* Ringstede. *i* Corfor. *k* Sora. *l* Mœna inf. *m* Weena inf.
n Fünen inf. *o* Ottensee. *p* Nyborg. *q* Cartemunda.

Bornholm.

Gothia.

IV. Est præterea in hoc sinu insula *Bornholm*, hacque multo major *Gothia*, vulgo *Gottland*, saxo albo ad extruenda ædificia utilis, utraque Daniæ regno submissa.

C A P.

trionale; appulsu classis Daniæ in expeditione illa adversus Suecorum copias nuper famam nata. *Voburgum*, vulgò a *Voborg* ad Meridionale insulæ latus: cuius sinus aliquot insulis minoribus septus est: *Asnesum*, vulgò *Assens*, unde trajectus in Jutiam Meridionalem. *Bowsona*, vulgò *Bowens*, ad Occasum insulæ versus Jutiam Septentrionalem: *Middelfortum*, vulgò *Middelfar*, ad fretum, quod inde nomen habet. Arces hinc sunt *Hingsgagel*, *Hagenschow*, & *Escheborg*. Cæterum insulæ ad Episcopatum Fionix referuntur *Langelandia*, *Lalandia*, *Falstria*, *Tassinga*, *Arria*.

e *Langelandia* à longitudine, quæ septem continet milliaria, nomen habet; quum Latitudo vix sit duorum. In Occidentali insulæ latere, est opidum *Rudkoping*; & ad Orientem arx regia *Tranckera*. *f* *Lalandia*, quasi *Lageland* ab humili solo dicta, habet Longitudinem 8. milliari. & Latitudinem 5. Ad Occidentalem insulæ partem in sinu maris Baltici habet opidum *g* *Nascoa* cum arce munitum, quod anno 1659. Suecorum miles post diurnam obsidionem cepit. Porro nobile hinc est cœnobium *Maribous*, & opidula *Sascoping*, *Ælholm* & *Rooby*. *h* *Falstria* Longitudo est 4. milliari. & latitudo duorum: habet opida & arces, *Nikoping* ad *Golbersundam*; & *Stubbekoping* ad *Gransundam*. *i* *Tassinga*, è regione Swenoburgi insula angusta, est unius milliariis longa. *k* *Arria*, vulgò *Arr* & *Arroe* insula oblonga, habet arcem *Kopmgam*. Referunt aliàs ad Ducatum Slesvicensem.

H E K E L I I.

h Hanc Urbem, ubi *Zacharias* quoque *Sur-*

a *Voburg*. *b* *Assens*. *c* *Bowens*. *d* *Middelfar*. *e* *Langelandia*. *f* *Lalandia*. *g* *Nascoa*. *h* *Falstria*. *i* *Tassinga*. *k* *Arria*. *l* *Bornholm* inf. *m* *Gotlandia*. *n* *Wisbuy*.

zius natus, *Olaus Borrichius*, *Joannes Lasenius* & *Petrus Joannes Resenius*, Viri mansuetissimi, singulari eruditione atque illustri famâ suâ hæcenus longè illustriorem reddidère.

i Quam illustrissima *Bartholinorum*, *Beringiorum*, *Reseniorum*, *Svanngiorum*, *Vandalinorum* ac *Vormiorum* nomina illustriorem jam pridem reddiderunt, magisque illustrem adhuc reddunt. *k* *Qs*. *Feinlandt*.

B U N O N I S.

pe *l* *Bornholmia* insula est ad Scaniam pertinens, à qua 4. circiter milliari. in mari jacet Baltico, ejus Longitudo est 4. milliari: Latitudo duorum. Opida in ea sunt *Nex* ad Ortum, *Rattenby* ad Occasum. *Svancke*, cum arcibus *Svandico* & *Hammershuso*. Insulam hanc superiori seculo Lubecenses occupatam, ac diu retentam, ultro denum Daniæ Regi reddiderunt. Nuper anno 1658. per pacem *Rotschildensem* Suecis tradita quidem erat: sed incolæ interfecto præsidio Suecico paulo post ad Daniæ Regem se applicuerunt. *m* *Gotlandia* insula, vulgò *Gutland* *l*, Suecico littori prætenfa, fertur habere Longitudinem milliarium 18. Latitudinem 5. In ea est urbs *n* *Visbuy* *m* olim mercatura nobilis, quæ in ruderibus suis antiquum ostendit splendorem. Et hæc insula anno 1645. Suecis tradita: Sed anno 77. à Danis recuperata est.

H E K E L I I.

l *I. e.* *Bona terra*, quam nonnulli *Eningiam Pli-*
nii fuisse volunt.

m *S. Visubi*, seu *Visubi*.

B U N O -

C A P. XX.

Norvagia, Finnomarchia, Islandia, Gronlandia, Frieslandia.

N O R V A G I A. 1

I.

Norvagia, vulgò incolis *Norrige*, & contractè *Norge*; Germ. *Norvagia*, *Noortwegen*, & *Norwegen*, (Timæo apud Plinium *Nerigon*, qui insulam omnium Septemtrionalium maximam falsò credit) nomen à situ accepit: quippe *Nort* German. est quod Latinis Septemtrio, ^β *Sevone* monte Orientale ejus latus, Meridionale finus Codani faucibus & Oceano, Occiduum eodem Oceano clauditur: à Septemtrione ^γ *Finnomarchia* ei obtenditur. Terra ipsa ^δ *vastra*

Norvagia.
Norvegiæ limites.
Sevo mons.
Finnomarchia.

B U N O N I S.

^a *Norvegia* habet à Meridie Daniæ provincias: ab Occasû & Septemtrione Oceanum.
^β *Ab Ortu Sevone* montem; qui hodie ab incolis 4. distinguitur nominibus, quæ sunt *Fille Fiell*, *Dofve Fiell*, *Runt Fiell*, *Skars Fiell*.
^γ *Finnomarchia* a est provincia Norvegiæ coherens, cum tractu maritimo à *Trunfolen*; quibus præfectus *Wardhusensis* jus dicit; in illa est opidum *Setaburg*. Ipsa vero *Norvegia* in quinque dividitur præfecturas & arces Regias, quæ sunt, 1. *Wardhusia* versus Septemtrionem in insula *Warda*.

H E K E L I I.

^a Ubi olim multos Montes perpetuâ conflagratione corruisse, nonnulli affirmare audent.

R E I S K I I.

¹ ^f De *Norvegia*, quæ magnam Scandiæ aut Scandinaviæ præcæ partem constituit, & hujus denominatione, Auctoris sententiam plures comprobant. Sciptores vero domestici *Norum* *quempiam*, ab eoque regnum *et* nomen etiam terris septemtrionalibus inducunt, neque tamen ex eadem Islandica, neque MStis Codd. rem suam satis planam faciunt, aut certam exhibent. De *Noro* ipso & huic æquali, aut non multum posteriori *Othyno* *Sturlesonius*, *Arngrimus*, *Svaingius*, *Ericus*que *Olai* quam dissident? *Norum* enim *Urbarii* filium communiter produunt, quique duos adjungunt fratres, alterum *Osten*, alterumque *Danem*; illum *Succia*, hunc *Dania*

potitum, ut stirps illa regia *Otyhno* ne impostorum deleatur. Sed origines illas nec ipse Auctor, nec *Jonas Romus*, novissimus in *Norvegia* ethnica scriptor vel profus expediunt, vel explanant. Id planius ex *Eginhardo*, *Rheginone*, *Adamoque Bremense* faciunt, ^g *Nordmanniam quoque dictam*, quam à *Noro* primum habuisse nomen volunt. Regna igitur septemtrionalia multo ex ævo aut conjuncta, aut sociata fuerunt: h *Norvegiam* vero hodiernam lignaria, metallica & piscaria commercia tantum extolunt; ut jussu regio viri metallicarum rerum gnari è *Saxonia* nostra & officinis *Clausthalensis* bus accerferentur. Sed i *Islandia* vetus *Norwegorum* colonia, regno eidem hodieque subest, rem tamen pecuariam solum arque piscariam tractat, nec sylvas nisi betulacis, *Heclam*que ignivomum habet. An sit *Thule* ultima, incertum erit, si *Danos* Gothosque recentiores audias; sin *Bochartum*, *Thule* à *Phoenicio* nomine *Thule* ^י i. e. *Umbris*, pro triplici veterum sententia aut *Scandinaviæ* aut *Schetlandiæ* aut *Islandiæ* conveniet lib. I. *Chanaan* c. 46. *Grönlandia* polo propior ac *Islandorum* colonia, donec cultior adhuc vigeret, *Norvegiæ* adhæsit matri: Nunc denique post A. Chr. 1406. inculta, navigationi omnium liberæ patet. In *Feroenses* autem insulas, itemque vicinam polo *Americam* jus sibi *Dania* hodieque afferuit, tentatis toties navigationibus, & inde hominibus exportatis.

B U N O

^a *Norvegiæ fines.* ^b *Sevo mons.* ^c *Finnomarchia.* ^d *Trunfolen.* * *Norvegiæ præfectura.*
^e *r. Wardhusia.* ^f *Norvegia Nova,* ^g *Nordmannia,* ^h *Norvegia hodierna.* ⁱ *Islandia.*

Natura foli.

Incolæ.

Drunthem.

Bergem.

Anflo.

Finnorum
marchia.

Islandia.

vaſta, ſed maximè aſpera, ſaxoque ſterili aut ſylvis ingentibus horrida. Antiquiſſimi *Sitones* incoluiſſe traduntur. Poſtmodo potens *Norvagiæ* in Danos etiam & Friſios imperium fuit: ac nunc ipſi *Daniæ* regibus parent. Urbes in ea ſunt, ^d *Nidroſia*, vulgò *Drunthem*, caput regni Regumque quondam ſedes, ubi ſuperbiſſimi olim totius Septemtrionis templi rudera viſuntur. ^e *Bergi*, vulgò *Bergen*, celeberrimum in his oris Emporium. Prædicto Timæo pro inſula memoratur. Hinc eſt ^g *Anflo* ſive *Opflo*, haud ignobile Emporium.

II. *Norvagiæ* ab Septemtrionibus continuatur *Finnomarchia*, ſatis ampla & ipſa regio, duobus diverſis imperiis in duas partes diſtracta. Pars Meridionalis *Daniæ*: Septemtrionalis *Suediæ* regno ſubjecta eſt. ⁿ

III. A *Norvagiæ* littore in Occaſum verſus ad CL. mill. German. navigantibus occurrit in Oceano Hyperboreo inſula Britannicarum olim ultima, *Thule*; vulgò nunc *Island*, ab immenſis frigoribus ^b & per-

BUNONIS.

^d 2. a *Nidroſia* c ad *Nidero fl.* & *Rofa*, templi quod eſt nomen; vulgò *Drunthem*, ſub ſe plures & amplas habens præfecturas.

^e 3. b *Bergershufia* arx, cui ſub eſt *Berga*; à mercatu piſcis *Bergeniſis* dives; portu gaudet eximio, qui navibus *Belgarum* contra *Anglos* numero præſidio fuit. *Stafanger* opidum & inſula *Scutenes*. Ad hanc præfecturam quoque pertinent *Sundbornlecn*, *Nordbornlecn*, *Soghne*, *Sunfiorde*, *Nordjorde*, *Sundmerlecn* &c. *Bergæ* etiam annumerantur opidula *Walders*, *Eſterdal*, & *Reimsdal*, in continenti ſita.

^g 4. c *Aggershufia*, ſub cuius præfectura eſt d *Aſloa* ſedes Episcopalis: indigenis *Opflo*, exteris *Aſlo*, huic exiſtat *Chriſtianus IV.* reſtituit novam urbem e *Chriſtianiam*. Ei ſubſunt *Tonsberga*, *Friedrichſtadt*, *Santzburg*, *Schin* vel *Schon*; ubi ferri, cupri & argenti fodinæ inventæ ſatis divites, ſi adſeſent artiſices & cultores idonei: *Hammaria major* & *minor*, *Tillomarchia* & *Hedmarck*. 5. f *Bahuſia* arx in rupe excelsa ad *Sueciæ* fines; in hac præfectura iſta eſt opidum *Maſterland* ſive *Marſtrand* in ſcopuloſa inſula ſitum; item *Congel* & *Odoval* opida. Ad eandem præfecturam quoque pertinet *Wichia*, vulgò *Wyck*. Verum & *Bahuſia* arx per pacem iſta *Rotſchildenſem* anno 1658. initam, *Suecis* conceſſa & tradita eſt. Ad h *Norvagiæ* eſt vortex ſeu

euripus omnium, qui ſunt, celeberrimus & maximus, vulgò *der Maclſtrohm* dictus; qui ſcribitur in circuitu decem habere milliaria. Medium petra obtinet, quam adjacentis terræ incolæ vocant *Mouſke*. Vorago iſta ſex horis abſorbet omnia vicina, & quæ appropinquant, aquam, balænas, naves onerarias, & res alias: totidemque horis omnia illa, quæ abſorperat, eructat & evomit, magna cum violentia, ſtrepitu, & circumgyratione aquæ. Cauſam fluxus ac refluxus maris inde nonnulli accerſunt; verum vix credibile videtur, tantam aquæ copiam ibi abſorberi ac eructari, quanta in tam vaſto mari abit ac reſluit. Iſta memorantur ſine certo auctore. Quanquam *Liber Baro ab Herberſtein*, *rerum Moſcoviticarum commentarii cap. de navigatione per mare Glaciale*, huius quoque Voraginiſ facit mentionem, traditque illam eſſe ſub ſaxo ingenti ſeu promontorio, quod *Sarctum Naſum* navis appellatur. Verum non viſa, ſed audita reſert. Inter *k* *Normanniam Galliæ* & *Angliam* vorago eſt, ad quam feruntur naves mira celeritate; ſed jam vicina gurgiti repelluntur. De Euripo *Chalcidio* dicitur *lib. iv. c. x.*

ⁿ De *Finnomarchia* jam dictum eſt.

HEKELI.

b Cæſo rigente.

c Olim *Trondon*, ſ. *Trondum*, dicta.

BUNO-

a 2. *Nidroſia* ſive *Drunthem*. b 3. *Bergershufia*. c 4. *Aggershufia*. d *Aſloa*. e *Chriſtiania*. f *Bahuſia*. g *Marſtrand*. h Vortex ad *Norvagiæ*, *der Maclſtrohm*. i *Euripus* inter *Galliæ* & *Angliæ*.

perpetua glacie, quibus damnata est, sic dicta; magnitudine sua, *Melitais* catellis, & monte *Hecla*, perpetuum ignem eructante, maximè clara: De cætero Daniæ regibus subjecta. 9

IV. Islandiæ ab occasu æstivo proximè objacet *Gronia*, vulgò Gronia. *Groenland*: immenso terrarum spatio, incertum, insula an continens terra sit cum Americæ terris; quibus propinquior longe quam Europæ. Imperium in litora hæctenus cognita sibi vendicarunt Daniæ Reges. Balænarum capturâ regio maxime nobilitatur. 4

V. A Meridie eidem Islandiæ opposita est insula *Friesland*, & ipsa Frieslandia. à frigoribus ac perpetua fere hyeme nomen habens, nulla realia Regibus Angliæ, quibus paret, quam piscium captura utilis. *

BUNONIS.

9 a *Islandia* à perpetua glacie nomen habet; aliàs & *Snelandia* dicitur à nive d. Longitudo ejus fertur 144. Latitudo 65. milliar. Germanicorum. Dividitur in Orientalem, Meridionalem, Occidentalem & Septentrionalem. Opida præcipua sunt *Halar*, *Skalholt*, ubi Episcopi & Scholæ. *Besede*, arx Regia, præfecti Regii sedes ad sinum *Hafna* fuit e. Christianus IV. Rex Daniæ Sacrum Codicem in Islandorum linguam transferri curavit, ejusque exemplariâ ad Islandos deportari. Græcam linguam inter Islandos à multis annis cognitam fuisse, sunt qui ajunt.

b *Groenlandia* per fretum *Davis* ab *Estotilandia* Americæ separatur. Ibi sunt montes *Spitzbergen* balænarum captura inter nautas celebres. Incolas nonnullos ex hac insula abreptos nuper vidimus *Hamburgi*. In mari isto est piscis *Nabuay* vulgo dictus, dentem habens septem cubitorum, qui pro unicornu sæpe venditur.

c *Frieslandia* insula ab omnibus ferè memoratur Geographis: Verùm, quum nullæ in eam legantur navigationes; aut omnino non est; aut non est tantæ magnitudinis, quantæ prædi-

catur esse; aut alia pro ista accipitur & habetur insula. *Gœlnizius* eam Regi Norwegiæ adscribit. In eodem vero mari sunt d *Farræ* insulæ, ubi præcipuum opidum est *Farræ*. Item e *Scetlandiæ* sive *Hetlandiæ* Insulæ, quas idem *Gœlnizius* Regi Daniæ & Norwegiæ adscribit.

HEKELII.

d Hæc pro majore sui parte montosa & inculta est; quâ v. Parte plana est, plurimum compascua, ac graminis mirum in modum læta dicitur esse. Nullum fert frumentum, nec ullam fert arborem, præter *Betulam* & *Juniperum*. Hujus incolæ ex exsiccatis & contusis piscibus panem sibi parant, & potus olim illis aqua erat; nunc verò fruges aliundè allatas huic miscere inceperunt.

e In speluncis autem ac Montium cavernis ut plurimum degunt. Non Montes habent pro Urbibus, ad quorum latera suas mansiunculas excavant, atque ut plurimum ex ossibus Piscium domos exstruunt ob lignorum penuriam. Linguâ utuntur adhuc plurimi *Cimbricâ*, sive veteri *Germanicâ*.

a Islandia. b Groenlandia. c Frieslandia inf. d Farræ inf. e Hetlandiæ inf.

CAP. XXI.

Suedia, Botnia, Scrickfinnia, Lappia, Finnia.

S U E D I A. I

I. At

REISKII.

1 Pars Scandinaviæ antiquæ magna & ultima est, Sueonia nempe vel Suionia, nomen à Sueonibus adepta, quos Tacitus lib. de German.

c. 44. memorat. Illos ab mascula virtute aut vigore juvenili dictos inquit *Loccenius* Antiquit. lib. I. c. 1. Nam hodieque a *Suen* masculum juvenemque denotat: Hinc patria Sueonum *Sueaod* & *Suenod*

G g

a Suen.

Suedia.

Ejus limites.

AT in Continenti rursus Norvagiæ Daniæque regnis jungitur
Suedia^a, continua certaue ferie antiquissimum in orbe terrarum

Suenod *ἡ Σουηία* Suede dicitur & Latine adhuc ^a Suedia, uri optimè Luccenius, Schefferus aliique. Ut vero Atlanticam priscam s. Manheimium C. Plinio multisque vereribus memoratam; Sueciæ nunc accommoder Olaus Rudolphus, multisque rationibus id agat, quod dubio vix unquam extricabitur; Quamquam duo libri in hanc rem spissi & copiosi Upsaliæ prodierunt A. 1680. & anno 1682. b Regio tota cupro ferroque dives, ærarium istud regni subterraneum jure continet; Sed cultui non ubique apta, & nivibus per hiemem contacta, quandoque octuplum, aut seculum aut plus alicubi reddit. c Pars cultissima, (1.) Gothia, cui Daniæ A. 1660. provinciæ nunc adhærent, (2.) Sueonia aut Suedia specialius dicta cum suis regionibus & duabus urbibus primariis. *Stocholm* ac *Upsal*: Prior à palis, quibus condita & holm i. e. diviso spatio septoque, posterior ab *aula regum veteri* quasi *Up dem Zaal*, ubi reges adhuc inaugurationem suscipiunt; (3.) Finnia vel Finlandia A. 1150. subjugata, quasi *Fines Land*, cum Finni Suecorum hostes fuerint, (4.) Lappia quam Schefferus accuratam edidit Latino & Germanico Sermone: Hunc Dani ex parte Russique tenent. (5.) Esthonia, Ingria & Russis ademptæ provinciæ: Ut de Livonia tota, Gothia, Ocfaliaque insulis post A. 1645. Germanicisque multis ducatus non denuo dicam. Regnum donec cum cæteris quondam septentrionalibus conjunctum fuit, non ita vires exseruit, sed ab reliquis se junctum post A. 1523. Trollis regnantibus caput magis extulit: Hinc eorum posteros regia mansit successio, in Comitibus Arosiensibus A. 1544. regnumque ita hæreditarium factum. Hæc ad veterem Scandinaviam sufficiant, quæ vagina & officina gentium ab *Jornande* dicitur ob crebras hinc emissas colonias: Nunc non amplius tanto colonorum agmine scætet, ob leges forsthan Christianas, quibus polygamia tollitur.

H E K E L I.

^a Hujus REGNI maximè potentis & omnino ampli Descriptionem edi curarunt *M. Heimicus Soteris* atque *Martinus Zeilerus*, quarum PRIOR *Lugd. Batavor.* A. huj. Sec. 33. in f. 16. PO-

STERIOR autem *Amstelod.* A. ejusd. Sec. 56. in f. 12. prodit. Prodiit eod. loco, atque eadem formâ quoque, immò & eod. ferme tempore, A. n. p. 59. planè nova ejusdem REGNI Descriptio, quem Librum, quod lectu jucundus ac utilis est, cuilibet Studii Geographici cultori non leviter commendandum censeo. Hoc REGNUM æquè, quàm GOTHIA & FINLANDIA, gaudet hodiè Rege CAROLO XI. qui verè est talis Rex, quem *Sapientia* genuit, *Prudentia*, obstericante *Felicitate*, peperit, *Fortitudo* lactavit, *Pietas* erudit, *Justitia* educavit atque *Magnanimitas* omninò magnum reddidit ac prorsus incomparabilem. Ejus Conjux suavissima est ULRICA ELEONORA, Regiò sanguine *Danicò* orta, Regina omni virtute ac gloriâ maximè ac eminenter conspicua. Hujus REGNI Status *Politicus* atque *Bellicus* inclutorum *Bondeorum*, *Braheorum*, *Gardæorum*, *Haffserorum*, *Koenigsmarkiorum*, *Rambsdorfforum*, *Wrangeliorum*, cæterorumque *Heroum* & *rogâ*, & *sago* clarissimorum consilii, iisque innatæ *Prudentiæ*, raræquè *Fidelitatis* plenissimis, optimè ac felicissimè etiamnum nititur. Quod autem *Statum Ecclesiasticum* in hoc REGNO concernit, illustris *Claudius Arvhenius*, hodiè dictus *Oernbielm*, alter ille SLEIDANUS atque *Suecorum TACTUS*, Vir REGI suo gratissimus, *MUSIS* inserviendi promississimus ac mihi faventissimus, de eò ante biennium *Æ. d. XIV. Jul.* meam ad tenuitatem *Holmiâ*, ubi tunc Regis sui *Clementissimi* jussu vivebat, *Rudolstadtium* eruditè ac lepidè sic scripsit: *Rogas etiam, ut participem te reddam eorum, que illustrare queam Statum Regni hujus Ecclesiasticum, cujus generis quidam aliqua dudum sunt edita, inter que JOHANNIS MAGNI, * Gothi, Metropolis, Romæ superiori seculo evulgata: JOANNIS BAZII Inventarium REGNI hujus Historiæ Ecclesiasticæ: JOHANNES MESSENI Chronicon Episcoporum SUECIÆ, nuper recusum in Germaniâ, ** ut Catalogi apud vos editi indicant. Desideratissimi SCHEFFERI me Chronicon Archi-Episcoporum Sacerdotumque UPSALIENSIVM. Post quos summâ curâ à me confecta est Historia SUEONUM GOTHORUM.*

* Ejusdem MAGNI Gothorum Suenonumque HISTORIA prodit Wittebergæ A. huj. Sec. 17. in 8. f.
** Et quidem Lipsiæ A. huj. Sec. 85. in form. 12. editore Adamo Rechenberg, MISNENSIVM Musica decimâ, ex cujus quippe donò verè gratò atque acceptò Libellum huncce utilem etiam quod gratulor mihi, possideo.

a Suedia. b In fol. c Alicubi.

rum regnum; quod semper *Suiones* sive *Sueones* incoluere. ^a Clauditur ab Ortu Finnico sinu, Codanoque mari: à Meridie Daniæ confinio: ab occafu Sevonis immenfi montis jugo à Norvagia submovetur: à Septemtrione est *Botnia*. Pars regni Australis antiquo nomine ^β *Guthia*, vulgò *Gutland* vocatur, reliquis partibus longè celebrior lætiorque. Caput regni univerfi Regumque sedes est *Stockholm*, urbs posita in stagnis marinis, palis superstructa; unde

RUMQUE Ecclesiastica, inde à conspicua magis in his terris Christianâ Religionis origine, usque in nostra tempora, quæ quia nunc sub prelò est, pagellam ejus tantum unicum Speciminis loco his inclusam mittere poterò. Scorsim etiam scripseram Historiam Episcoporum SUECIÆ, GOTHIÆ ac FINLANDIÆ. Editioni etiam paratam habeo SUECIAM SANCTAM, seu veteres eorum Vitas, qui ex SUECIS GOTHISQUE per Romanos Pontifices relati quondam fuerè in Sanctòrum numerum. Quibus postquam addiderò Historiam Monasteriorum SUEONIÆ, GOTHIÆ ac FINLANDIÆ, nescio quid ulterius expectare queat, quod concernat rem REGNI hujus Ecclesiasticam. Hactenus mellitissimus meus OERNHIELM. Extat & Sacra Chronologia JOANNIS ELAI TERSERI, ab Ortu Mundi usque ad A. huj. Sec. 57. adornata, & Upsalæ litteris Paulinis eod. A. in 8. maj. f. impressa, in quâ multa quoque sunt reperienda, quæ non solum ad Statum REGNI SUECICI Ecclesiasticum, sed & ipsam Academiam Upsalensem, cujus Professores ab A. M. XCIII. & sic à Concilio UPSALIENSI usque ad jam denominatum A. huj. Sec. 57. circa finem Appendicis hujus CHRONOLOGIÆ (Litt. Cc 3. fac. b. sequ.) sunt denominati, spectant. Et veneror ego hunc Librum deò maximè, quoniam Hemming Witte, Vir summæ eruditionis & candidissimi pectoris, cum ex Livoniâ in Thuringiam mihi, quod semper mente gratâ agnoscam, in perpetuum favoris signus jam pridem dono misit. Poëtæ, qui in hoc REGNO, nî fallor, adhuc valdè clarent, sunt Joannes Columbus atque Petrus Lagelöf; Joannes autem Bilberg atque Matthias Steuchius insignes sunt Philosophi.

BUNONIS.

^a a Suediâ à Septemtrione clauditur mari Pietorik; ab Oriente Russiâ ^b: à Meridie mari Ballico, & Daniæ, quæ nuper erant, provinciis: ^b Occidente Norwegiâ. Duo hic sunt maximi sinus *Botnicus* & *Finnicus*. Bodnico seu Boddico

sinu in duas quasi secatur partes. Præcipuæ vasti hujus regni provinciæ sunt *Gothica*, *Norica*, sive *Suedia* proprie dicta, *Bodnia*, *Finlandia*, aliæque versus Septemtrionem provinciæ. *Carelia*, & *Esthonia* *Livoniæ*. c

^β *Guthia*, ^b *Gothia* seu *Gothlandia* discrimina- tur in *Gothiam* *Occidentalem*, seu *Westrogothiam* *Westrogothland*: quæ sola ex Sueciæ provinciis mare attingit Occidentale; habet *Nilsiam*, *Scaram* seu *Scora* & *Gothenburg*, cum arce propinqua *Elsburg*: & *c* *Orientelem*, *Ostrogothiam*, *Ostrogothland*; habet *Lincopiam* & *Vastenam* seu *Vadstena*; ubi S. Brigitta fuit culta; & *Gothiam* *Australem*, quæ & ^d *Smalandia* dicitur, ubi *Wexo* & *e* *Calmaria* munitissima arcem habens & portum. Hoc opidum expugnavit Christianus IV. anno 1611. quod tamen factâ pace 1613. Sueciæ Regi reddidit.

^γ *Norica* provinciæ sunt ^g *Uplandia*, cujus & totius regni caput est ^h *Stockholmia* in insula sinus *Meleri*; multis & magnificis ædificiis aucta supra pristinam sortem jam longè evecta est. In ea quoque provincia est ⁱ *Upsalia* ^c. Hic porrò sunt ^k *Sudermannia* *Stregneham*: ^l *Westmannia* *Arosiam*: *Nericia* *Orebroam* habens: *Warmelandia*, *Gestrithia*, *Helsingia*, *Middelpadia*, *Dalecarlia*, provinciæ. E regione *Calmaria*: *Oelandia* insula est, Suedis subjecta, inter quam & continentem ruit fretum *Calmarienfe*, *der Calmer Sund*.

HEKELII.

^b S. *Finlandiâ*, *Bothnicò* Sinu discretâ, & *Livonia*, Mari etiam sejunctâ.

^c Terra *Suecia* inter Aquilonares est fertilissima, Frugum, Mellis, & Argentò, Ere, Plum- bô, Chalybe, & Ferrò dives; præcipuè autem circa *Salburgam* Argentum purum nullò aliò per- mixtum Metallo effoditur. Animalibus omnis generis, piscibus Fluviorum, Lacuum & mari- timis mirificè abundat. Est tamen multis in locis aspera, montosa, humida & paludosa. Unde & diversis in locis invia, & rarior ibi Frugum & proventus Fructuum.

G g 2

d Sin-

a Suediæ limites. b Gothia Occidentalis. c Orientalis. d Smalandia. e Calmaria. f Noricæ provinciæ. g Uplandia. h Stockholmia, i Upsalia. k Sudermannia. l Westmannia.

de etiam nomen traxit, natura operibusque munitissima, Emporiumque celeberrimum. Secunda est *Upsalia*, Academiâ Archiepiscopatuque insignis. *Calmar* in confiniis Daniæ, cum arce validissima, urbs est satis magna, portusque celebris: Est item *Nicopen*, munitum opidum Emporiumque clarum.

II. *Botniam* finus Botnicus in duas secat partes, Orientalem & Occidentalem. Nihil in ea notatu dignum, præter emporium *Torniam* ad intimum finus recessum situm. ^d

III. Supra *Botniam* *Scrikfinni* sive *Schritfinni* incolunt, una cum Botnis, Suediæ regibus subjecti.

IV. Hinc versus Orientem in extimo veteris Germaniæ angulo *Lappia*; vulgò *Lappenland*, & incolæ ejus Germanis *Lappen*, Russis *Loppi*; in duo genera distincti. Occidentales Suediæ regibus parent; Orientales Russico vocabulo *Dickiloppi*, id est, feri Lappones, magno Moscoviæ Duci subjecti sunt.

V. Infra *Lappiam* *Botniam*que versus Meridiem est *Finnia*, inter Botnicum Finnicumque sinum posita: Plinio *Femmingia*, (qui insulam esse credidit) vulgo nunc *Finland*, dicta: haut parva Suedici Imperii portio, fertilis arvis, pascuisque læta. Urbium clarissimæ sunt; *Abo* episcopalis sedes, ac *Viburgum* in intimo sinus Finnici recessu nobile emporium. ^e

^d Singularem *Joannis Schæfferi* doctrinâ ac famâ immortalis clara.

B U N O N I S.

^d a Ad *Botniam* quoque referuntur *Angymania* & *Corelia* provincia, ubi *Corelenburg* & *Kexholm*.

^e b *Finlandiam* *Ericus* rex Moscovitis extorsit: figuram habet trianguli, in cuius apice sunt *Alandiæ Insula*, & *Abo* opidum: in fine sinus Finnici est *Viburgum* ^e. Cæterum ^c *Estonia*, provincia Suediæ à *Narva* se extendit *Parnoviam* usque, habet ^d *Revaliam* in *Harria*, cuius episco-

pi sedes est in *Borcholm*. *Dorpatum* in *Oedenpoa* ^f, *Hapsalia* *Wichia* episcopi quondam sedes, translata *Arensburgum* in *Oesiliam*. In *tervia* est *Vellinum*: in *Allentapia* *Narva* est ad fluvium cognominem; trans quem in ulteriori ripa è regione *Narvæ* *Livonica* est *Ivanogradum*, sive *Russorum* *Narva*, à qua Moscovitici imperii incipiunt fines.

H E K E L I I.

^e Propugnaculum quippe totius Regionis ad versus *Ruthenos* & *Moscovos*.

^f Clarissimò *Andree Virginii* nomine clara.

a *Botnia*. b *Finlandia*. c *Estonia*. d *Revalia*.

C A P. XXII.

De Italia, & variis ejus nominibus.

I.

Italica dignitas. **E**xplicatis Veteris Novæque Germaniæ partibus, commodissimus nunc videtur locus, à septemtrionibus versus meridiem pedem

pedem referre, ac transgressis hinc Alpium jugis Italiam introspicere. Quin pigeat, quæ omnium dignitate prima erat, eam posteriore loco dici: quidpè terra olim fuit omnium terrarum alumna simul & parens: divina providentia electa, quæ sparsa congregaret imperia, ritusque molliret; & tot populorum discordes ferasque linguas sermonis commercio contraheret ad colloquia; & humanitatem homini daret; breviterque unà cunctarum gentium in toto orbe patria fieret. Jam vero locorum salubritatem, cœli temperiem, aprica collium, opaca nemorum, tantam frugum & vitium olearumque fertilitatem, pecorum fœcunditatem, tam innoxios saltus, tot munifica sylvarum genera, tot lacus, tot annium fontiumque ubertatem, colonias tam frequenteis, tam assiduam novarum urbium gratiam, tam clarum decus veterum opidorum: virorum denique ingenia, mores ac ritus, linguaque ac manu res gestas si reputes, nihil toto orbe terrarum commemores, quod huic conferri, nedum præferri, queat. 1

II. Nomen unde sortita sit, variè auctores tradunt. alii quippe à *Italiæ nomina*, *bobus*, quorum magnitudine pulchritudineque fœcunda est, vocatam Italiam existimant: nam *ἰταλῆς* veteri sua lingua dixisse Græcos, quos Latini *tauros*: alii veriùs ab *Italo*, rege Siculorum, qui primum agrum Sabinorum & Latium incoluere, hanc terrarum partem appellatam tradunt *Italiam*: quod postea nomen in totam terram, inter Alpes & Siculum fretum, transiit. *Hesperia* etiam dicta fuit Græcis, à vespertino sidere Hespero: quia illis in occasum sita erat. *Saturnia*, *Ausonia*, *Oenotrià*, *Latium*, quanquam ab antiquissimis Græcis, postea etiam à Latinis Poëtis pro universa Italia ponantur, partium duntaxat fuere nomina. 2

II. Cæ-

BUNONIS.

2 A Scriptoribus Italiae aliis præterea appellatur nominibus; diciturque *Argessa a*, *Camefene*, *Chone* sive *Chonia b*, *Tyrrhœnia*, & *Græcia Magna*.

HEKELII.

a *Apemina*, *Saleumbrona*, *Vitulia*, aut *Vitalia*.
b *S. Chaonia*.

REISKII.

1 a Italia sive originem sive significationem cogites, usu æquivoco vel ambiguo non caret. Nec enim inter omnes veteres tenetur illa derivatio, qua Italiam *ἰταλῆς*, i. e. à tauro Apollodorus dictam voluit lib. 2. nec ex rege murto

Italo: Apud novos item varia extat. Bochartus à punico vocabulo *ἰταλῆς Iturgia*, i. e. pice voluit deduci, & pœnis ad Italiam inferiorem digressis auctoribus. b Brutia enim tellus picis multum progenuit, progenitumque aliis communicavit: Hinc eam veterum Italiam fuisse, multis ex locis aperte Bochartus comprobat lib. I. Chanaan cap. 33. Ergo Italia vel totam regionem pro usu hodierno, vel partem regionis extimam, & fretto Siculo vicinam pro usu antiquiori significat. c Sic multa solum parti nomina debentur, non toti congruunt nisi *ἰταλῆς*: Nec mirum est, adeo de finibus Italiae inter veteres & novos; Item de variis divisionibus adeo discordari. Con-

G 3

fer

a Italia non à tauro, b Sed pice, c Nec tamen tota.

III. Cæterum natura imperio Romano prospiciens, mari Supe-
ro Inferoque, & altissimis Alpium jugis, ceu firmissimo vallo,
Italiz fines. fossaque altissima totam undique cinxit. *Terminos* igitur habet à
Septentrionibus Alpes: ab Ortū Arsiam Histriæ flumen & mare Su-
perum, qui & *Hadriaticus sinus* dicitur: à Meridie mare Inferum
sive Tuscum: ab Occasu iterum Alpes & Varum amnem. β

IV. *Longitudo* ejus summa est ab Alpino fine *Augustæ Prætorie*
quæ vulgo nunc *Aosta*, per urbem *Romam Capuamque* meante cursu
ad *Rhegium* opidum & *Leucopetram* promontorium, quod vulgo,
Capo de l'Arme, millium passuum 150000. id est, mill. German.
CCXXV. *Latitudo* varia est. At subter Alpes millium passuum, 151X.
id est, mill. German. CXL. medio cursu inter *Anconam* & *ostia Tibe-*
Italiz. *rina* millia passuum CXXXVI. id est, mill. German. XXXIV. Veteres
querno folio eam assimilarunt: at nostri ævi homine γ *cruci humano*.

fer Cluverium Ital. Antiq. lib. I. nec enim ter-
mini eidem antiquæ ac novæ Italiæ convenient,
nec eadem pro diverso tempore partitiones, si
Geographiam veterem imperii Rom. notitiam
confulas, & quatuor præfecturæ Italiæ Diœceses.

B U N O N I S.

β *Fornio* annis ultra Aquileiam VI. millia
passuum ab Ravenna CLXXXIX. M. pass. anti-
quus auctæ Italiæ terminus est, nunc Istriæ.
Plin. l. 3. c. 18.

γ *Cruris humani tibia* respicit mare Inferum,

& *suræ Superum*; *medium suræ* est in Cumerio
promontorio apud Anconam; *poples* apud Ra-
vennam; *genū* ad portum Liburnum. Inde *pars*
ima femoris sese attollit ad Alpes usque. *Pes* Si-
culo Ionioque mari alluitur; duo sinus, Taren-
tinus & Scylacius, faciunt *Plantæ* cavitates. *Cal-*
caneus esse potest Japygium promontorium apud
Hydruntum opidum, quod vulgò *Otranto*.
Pro *calcari* erit mons Garganus. *Digitus* pedis
erunt apud fretum Siculum, circa Rhegium &
Leucopetram.

C A P. XXIII.

De divisione veteris Italiæ.

I.

Divisio
Italiæ.

Divisa fuit olim Italia aliter aliis subinde temporibus; prout
gentium migrationes finiumque commutationes factæ sunt.
Nos eam maximè divisionem sequemur, quæ sub primis Romano-
rum Imperatoribus fuit. Postquam Gallorum inter Oceanum,
Rhenum, Alpes, Internum mare & Pyrenæos montes incolentium,
ingens multitudo, variæque nationes trans Alpes profectæ, eam
Italiæ partem obsederunt, quæ inter Alpes & Appenninum ad Æsim
usque flumen; prope Anconam porrecta est; GALLIA hæc Roma-
nis dicta est ITALICA: item *Gallia Citerior*, & *Cisalpina*; item
Gallia Circumpadana, & *Togata* à toga Romana, quia vestitum ri-
tusque

tusque Romanorum assumserat: quum trans Alpes *Uterior Gallia* diceretur *Comata*, à coma seu cæsarie, quam incolæ ejus alebant: pars autem Transalpinæ Galliæ à braccis, femorum tegumento, *Braccata*, quæ eadem *Narbonensis provincia*. Sed sub eadem Galliæ Togatæ provincia comprehendebantur etiam alii populi; ut ad mare Inferum, *Ligures*: ad Superum, *Veneti*, *Carni*, *Histri*; in Alpibus, *Taurini*, *Salassi*, *Lepontii*, *Euganei*: & qui postea provinciam per se una cum Transalpinis populis, Vindelicis atque Noricis conficiebant, *Rhæti*. Post Galliam Togatam primi sequebantur sub Apennino *Etrusci*, sive *Tusci*: ultra hos ad utrumque Apennini latus *Umbri*: Infra hos *Sabini* ac *Latini*, *Æqui*, *Volscei*, atque *Hernici*: Juxta Umbros ad mare Superum erant *Picentes*; dein *Marrucini*, *Vestini*, *Frentani*, *Peligni*, *Marsi*: ultra hos in mediterraneo *Samnites* & *Hirpini*: infra *Samnites* ad mare Inferum *Campani*: mox *Picentini*. Frentanis Hirpinisque jungentur *Apuli*, Inde *Calabri* & *Salentini* lævum Italiæ cornu insidebant. Sub Apulis erant *Lucani*, ad utrumque mare. Sub his in dextro cornu & extimo Italiæ angulo erant *Brutii*.

C A P. XXIV.

Ligures, *Taurini*, *Cottii* & *Ideonni* regna, *Salassi*, *Lepontii*, *Euganei*, *Rhæti*, *Veneti*, *Carni*, *Histri*.

I.

Liguria inter Varum & Macram amnes, mareque Ligusticum & Padum fluvium ad Placentiam usque porrecta, caput gentis Ligurum habuit ^β *Genuam*, vulgo nunc *Genova*. Reliqua inde optima clara fuere in ora maritima, ^γ *Nicea* & ^δ *portus Herculis Monæci* à Græ-

Liguria termini.

Genua.

Nicea. Portus Herculis Monæci.

B U N O N I S.

^α a *Ligures* Celtici fuere generis; quippe quibus Salyes Galli seu Celtæ similis fuere sermone, moribus & cultu: fœminas hujus gentis ad opem locatas, si peperissent, statim ad fossionem & sarculum rediisse tradunt auctores.

^β b *Genuam* posterioris ævi homines dixerunt *Januam*, quasi à *Jano* conditam; Antiquissimis temporibus fuit præcipuum Ligusticæ oræ opitum & emporium, a Magone Carthaginienfium cæsarem Romani restituerunt.

^γ c *Nicea* hodie *Nizza* nomen habere videtur *δ* *δὸν Ἡρακλῆος* à vincendo. a

^δ d *Herculis Monæci portus* hodiè *Monacà* dicitur. Heic *Mancino* Col. in Hispaniam ituro prodigia accidisse scribit *Valerius Max. lib. 1. cap. 6.*

H E K E L I I.

a Concilio OEcumenicò I. clara est, ubi cccxix. Episcopi hæresin *Arrii* damnarunt, & Occidentalium sententiam de *Paschate celebrando die Dominicâ*, quæ incidat in Lunam 15. 16. 17. 18. 19. 20. vel 21. post æqui noctium vernum probâ-

a Ligures. b Genua. c Nicea. d Herculis Monæci portus.

Albium In-
temelium.
Albium In-
gaunum.
Vada Saba-
ria.
Pollentia.
Alba Pom-
peja.
Asta, Aqua
Statiella.
Dertona.
Iria.
Taurini.

Cottii.

Segusium.

Salassi.

Augusta Pra-
etoria.

à Græcis Masfiliensibus condita; inde Ligustica opida. *Albium In-temelium*, & *Albium Ingaunum*, quæ vulgo contractè dicebantur *Albintemelium*, *Albinganum*, nunc *Vintimilia* & *Albenga*. Hinc & *Vada Sabatia*, nunc *Savona*. Intus fuere *Pollentia*, *Alba Pompeja*, *Asta*, *Aqua Statiella*, *Dertona*, *Iria*, quæ vulgo nunc dicuntur, *Polenza*, *Alba*, *Aste*, *Acqui* sive *Aich*, *Tortona*, *Voghera*.

II. Liguribus jungebantur *Taurini* inter Padi lævam ripam, Alpium radices & Orgum fluvium. Caput gentis olim *Augusta Taurinorum*, nunc vulgo *Turino*.

III. His finitimi erant *Cottii* & *Ideonni* regulorum regna in Alpibus. *Cottiani* regni caput fuit *Segusio*, sive *Segusium*, nunc *Susa*.

IV. His iterum continuabantur *Salassi*, in valle quam *Duria* annis mediam secat. Horum caput *Augusta Præetoria*, nunc

probârunt. Quò tempore autem id factum vid. *Joan. Henr. Allidii* Sect. xxxvi. *Theſauri Chronol.* p. 340. Edition. 2.

BUNONIS.

Albium nomen traxisse videtur ab Alpibus, qui olim *Albi* montes dicti.

Ad *Vada* ista fugiens conficitur Antonius Cic. lib. xi. *Famil. Epist.* 10. & 13.

Pollentia sub *Arcadio* & *Honorio* Imperatoribus mutua Romanorum Gothorumque clade nobilitata. *Orosius* lib. 7. cap. 37. & *Cassiodorus* in *Chron.*

Asta hodiè *Aste* & *Asti* dicta; urbs est magna, splendida & opulenta.

Dertona olim urbs insignis inter *Genuam* & *Placentiam* L. millibus passuum ab utraque distans.

Augusta Taurinorum ad Padum ab Hannibale expugnata est. Hodiè *Sabaudia* ducum sedes castello munitissima.

Segusium dictum lingua Celtica *Segehufen* ab amne *Sege*, qui nunc est *Semar*, in *Duriam* influens. Cæterum per Alpes *Cottias* ut plurimum utebantur via *Romani* ex Italia in Galliam eommentantes: g *Cottii* regnum paruit inter *Ortum* & *Occasum* à *Finibus*, usque ab *Eborodunum* opidum: inter *Septemtriones* ac *Meridiem* à *Grajis* Alpibus ad *maritimas* usque.

Ab *Augusto* *Cæsare* hæc urbs condita & dicta est; *Præetoria* cognominata, quia *Præetorianorum* colonia eò deducta est. Hodiè Germanis dicitur *Augsst*.

REISKII.

i i Alpes hæc pro diversis gentium limitibus figuntur juga nempe illa *Europæa* continua; unde montium *Pyrenæorum*, & omnium reliquorum, nec non fontium fluminum ac fluviorum origines. Nomen ab albedine habent, si Festum audias, cum *Sabini* quondam *alpum* pro *albo* dixerint. Sin *Bochartum* audias, ex voce *Punica* ארבען *albon* i. e. *albescendo*. Sunt autem vel *maritimæ* per *Liguriam*, vel *Cottia*, vel *Graja*; vel *Rhætica*, seu *Tridentina*; vel *Norica*, vel *Carnia*, vel postremo *Julia* seu *Pannonia*: Iviscinum est mare superum ab situ boreali dictum, sicut inferum ab australi dicitur. Gentes hinc variæ, multæ nimium diffusæ, uti vetera sic sensa diversa uovis pariunt auctoribus, ipsi Cluverio nostro præantiquam Italianam progressio. Quid de urbibus nonnullis, præsertim desertis aut evertis? Sic *Aquilegia* totius *Hætriciæ* prima urbs, in sinu maris intimo emporiumque florentissimum, ubi *Cæsarem* sedes, temporaria *synodorum* vero crebrior, & *Patriarcharum* astitida: Nunc nihil nisi nomen superest ab *aquilegio*, i. e. ab *aquarum copia* deductum, uti *Vossius* *Observat.* ad *Pomp.* ex *Codd. MSstis.* & *inscriptionibus* contendit, non ab *aquila*, cæu *Julianus* in *Orat.* voluit. In locum urbis *fata* & tempora *Venetis* reservasse, qui dixerit, non errasse videbitur: *Portentosa* de *Patavinis* originibus narratio, nec non de *Livianis*, quos ibi repositos *Itali* crediderunt, cineribus atque osuaris fama, quam parum solida veritatis contineat, *Morhofius* libro singulari egregie docet.

BUNO

a Ad *Vada*. b *Pollentia*. c *Asta*. d *Dertona*. e *Augusta*, *Præetoria*.

f *Segusium*. g *Regni Cottii* termini. h *Augusta*, *Præetoria*. i *Alpes* unde variæ. k *Aquilegia*.

nunc vulgo *Aosta*; inde *Eporedia*, nunc *Invréa* & *Ivrea*. Eporedia:

V. Salasfis contermini erant porro *Lepontii*, circa lacum *Verbanum*, vulgo nunc *Lago Maggiore*, flumina, quæ is recipit. Caput fuit *Oscela*, vulgo nunc ad *Tosam* amnem *Domo d'Oscela*. Lepontii. Oscela.

VI. Lepontios sequebantur in Alpibus *Euganei* inter *Larium* si- Euganei.
ve *Comensem Lacum* & *Athesim fluvium*. Horum opida fuere
• *Anaunia*, siue *Anonium*, *Sarraca* & *Vannia*, vulgò nunc *Castel* Anaunia.
Nân, siue *Nôn*, *Sarca* & *Civida* ad *Ollium fluvium*, dein *Clavenna*. Sarraca.
Venna; & item *Telium* in Valle Tellina. Nobilissimi *Euganeo-* Vannia.
rum populi fuere *Sarunetes* in vallibus *Clavennensi* & *Tellina*; Clavenna.
Vennonés; ad ortus *Athesis* amnis; *Camuni*, nunc *Val Camonica*; Telium.
ad *Ollium fluvium* *Trumplini*, siue *Triumplini*, nunc *Val Troppia* Sarunetes.
ad *Melam* amnem. Vennonés.
Camuni.
Triumplini.

VII. Supra *Euganeos* fuere *Rhati*, duce *Rheto* ex *Tuscis*, Rhati.
quum hi pellerentur *Circumpadana* regione à *Gallis*, orti. *Fines*
habuere à *Rheni* fontibus, ad fontes usque *Dravi* amnis in *Danu-*
bium defluentis. Caput eorum *Tridentum*, nunc vulgò *Trento*. Tridentum:
reliqua opida clariora; *Curia* vulgo nunc *Chât*, *Italis* *Coira*, & *Fel-* Curia.
tria, *Belunum*, nunc *Feltre*, *Belluno*. At *Verona* celeberrima Feltre.
omni ævo urbs, ab *Euganeis* simul & *Rhætis* condita fuit. Belunum.
Verona.

VIII. Rha-

BUNONIS.

a *Eporedia* C. annis ante Christum natum
condita. b *Salassii* conterminos habuere ab occi-
dente *Ideooni* regnum & *Centrones*; à *Septem-*
trionibus *Veragros*: ab Oriente *Lepontios*: à *Me-*
ridie *Taurinos* & *Libicios Gallos*.

c *Lepontii* habuere ab Occasu hyberno *Salas-*
fos: ab Occasu æstivo *Penninam Vallem*, quæ
hodie *Vallesia*, Germ. *das Walliser Land*: à
Septemtrionibus *Helvetios* atque *Rhætos*: ab
Ortu trans *Larium lacum* *Euganeos*: à *Meridie*
Drobios Infubres; & *Libicios Gallos*.

d *Oscela* Germanis hodie dicitur *d Thum im*
Eschenthal, & ipsa *Vallis das Eschthal*.

e *Anaunium* supra *Tridentum* est. *Vallis*
quam *Nofius* fluvius, in *Athesim* defluens, fecit,
cognominatur *Val di Nôn*: ad superiori par-
te *Val del Sôl*, Germ. *das Sulzthal*.

f *Vannia* etiam fuit in *Carnis*.

g *Clavenna* Germ. *Clâven*, *Italis* *Chiavenna*.

h *Telium* Germ. *Tell*, *Italis* *Teglio*. *Regio*
hodie maximè nobilitatur vino, quod suavi-

tate reliqua omnia præstare vina dicitur, *Vallis*
Tellina, Germanis dicitur *das Beldlin*.

i *Tridentum* *Athesi* amni appositum est. b
k *Feltre* in confiniis *Carnorum* & *Veneto-*
rum posita etiam nunc *Episcopali* sede claret.

l *Veronam* Germanicè *Dieterichs Bern*, *Athe-*
sis amnis ferè mediam nunc fecat; olim alluebat
tantum. Nullibi in tota *Italia Gallica* tot repe-
riuntur antiquitatum monumenta, quot heic,
tam in ipsa urbe, quàm in agro passim, *Catullo*
Poëtæ venustissimo patria est c. Equiparatur
hodie *Venetis*, *Romæ*, & *Neapoli*; illis lacu,
isti nobilitate, huic tribus *Castellis*.

HEKELII.

b *Gaudet Episcopatu* & celebre est *Conciliò* in
Templò della Madonna ibi celebratò. *Egregium*
est *Cathedrale* & ad *Div. Petri* *Templum*, in quò
Infans à Judæis interfectus videtur.

c Atque etiam *Cotta*, *Fracastorii* & utriusque
Scaligeri, *Poëtarum* eximie insignium ac venu-
storum *Patria* est.

H h

BUNO-

a *Eporedia*. b *Salassorum* termini. c *Lepontiorum* termini. d *Thum im Eschthal*.
e *Anaunium*. f *Vannia*. g *Clavenna*. h *Telium*. i *Tridentum*.
k *Feltre*. l *Verona* *Garulli* patria.

Veneti.

Patavinum.

Atria.

Ateste.

Vincentia.
Altinum.

VIII. *Rhæti* ab ortu Solis proximi fuere & *Veneti*^d, quos fabulosa Græcorum antiquitas ex Paphlagonum ad Pontum Euxinum gente, duce *Antenore* à Trojæ excidio huc deduxit. Alii veriùs Illyricum fecere populum. Euganeorum qui inde in Alpes secesserunt, occuparunt agrum ad mare Hadriaticum, inter Padum amnem & Timavi fonteis. Caput Venetorum ^a *Patavinum*, nunc *Padoïa*, ab Antenore Trojano conditum, vel àuctum. Inde opida celebria, ^a *Atria* sive *Adria*, nunc *Adri*, à Tuscis quondam conditum; unde mari seu sinui Adriatico cognomen: tum *Ateste*, nunc *Este*: *Vincentia*, nunc *Vincenza*; & ^b *Altinum*, ex quo, præter nomen & te-

BUNONIS.

↓ ^a Limites *Venetiæ* fuerunt ab ortu solis mare Hadriaticum, & Titavemptus annis: à Septemtrione idem annis: ab Occasu Liguentia fluvius. Hinc lineà per Bassanum & Brigantiam ad Delgæ fontem ducta, mox ipso Delgæ ad Athesim usque ab Euganeis & Rhætiis determinabatur. Inde ipso Athesi usque ad opidum Hostiliam; à Meridie ipso Pado à Gallia Togata separabatur.

↓ ^b *Patavinum*, T. *Livii* historici Romani patriam, Mela inter opulentissimas Italiæ urbes computat: hodie floruit Academia e. Ad Patavinum pertinet Arquadam vicus, ubi *Petrarchæ* ædes & sepulchrum.

↓ ^c Nobilem ad *Hadriam*, sive *Adriam* fuisse portum testis est *Plinius*.

↓ ^d *Altinum* in paludibus situm, & palis constructum fuisse docet *Strabo*.

HEKELII.

↓ ^d Hi, Milites quippe intrepidi, (ut multa Loca alia illustria jam tacam,) *Calamitam*, *Carnatam*, *Chisalam*, *Ceronam*, *Pertum Navarinum*, qui olim *Zonchio*; hodiè verò *Germanis* *Alt-Navarin* dictus, ut & *Morea* Insulam ante biennium O. d. XXX. *Aug. Styl.* vet. seu d. IX. *Jun. Styl.* novi; annò vero superiori m. *Aug. Styl.* ipsum *Morea* Regnum, & in eò imprimis *Cerinthum* Metropolim, eamque multis antiquis Rebus claram, & postea *Athenas*, omnium Artium atque Scientiarum Matrem, è *Turcicâ* tyrannide gloriose eripuerunt, atque ubique centra hecstis ac persecutores *Christiani* nominis masculè sese præstiterunt. Equid dicam? Ipsam *Candiam* & *Cancam* à *VENETIS* excellenter amovissis, utpote quorum SERENISSIMA RESPUBLICA, *Carolo Patino*, illustrissimò *PATAVINORUM* illustrium *Phæbo*, in litteris d. XVII. *Junii Styl.* nov. Ai. huj. Sec. 82. huma-

nissimè ad me datis, merito contestante *Litteratorum* eruditissimæ venatrix est continua, per supremum Militiæ navalis Prætorum, MOROSINIUM, assistente DEO, feliciter expugnatas esse, *Relationes COLONIENSES Latine* extraordinariæ in fol. Num. LXVII. sub datò d. XIX. huj. m. *Augusti Styl.* novi è *Tractu Rheni* (si aliter istis Fides est adhibenda) hòc confirmant modò: *Vehementissimè* anhelamus ad confirmationem eorum, quæ nuper ex Italiâ accepimus de *CANDIA* & *CANEA* expugnatis per Generalissimum MOROSINIUM absque ullius viri internecione adminiculo domesticæ rebellionis Nuncium illud non solum ad nos, sed & ad *Belgas*, *Hamburgenses*que delatum. Si veritati fuerit consentaneum, inter *Christianos* omnes multum sibi gratulabitur MOROSINIUS, se Regnum *CANDIACUM* absque sanguine *Christiani* profusione recuperasse, quod olim ultra viginti annos obsessum à *Turcis*, & ab eisdem cum internecione ultra centies mille *Turcarum* generose propugnatum fuit, usque dum 22. Septembris anno 1669. subjugaretur, à quò tempore subiacuit iugo *Turcico*. Hac ex *Latinis* *Coloniensium* *Relationibus*. Quapropter meum votum est, ut DEUS notius omnipotens *VENETIS* illis fortissimis atque felicissimis gratiâ atque auxilio suo validò ex gratiâ potirò adesse velit.

↓ ^e A *FRIDERICO I.* fundatâ, ubi insigni cum laude quàm diutissimè docuit *Octavius Ferrarius*, Orator celeberrimus, in cujus locum *Carolus Patinus* Philologorum ac Medicorum illustrissimus & Antiquitatum nobiliorum Stator incomparabilis, tenuitatem meam Ann. M. DC. LXXXII. d. 17. Jun. Styl. nov. præter meritum, quod mente agnoscam perpetuò gratissimâ, promissis uberioribus additis, erat provecturus. Clarent inter Medicos quoque ibidem *Antonius* & *Dominicus de Marchettis*, fo. *Tortus* & *Jacob de Pighi*.

BUNO-

a Venetiæ regionis limites. b Patavinum. c Altinum.

& tenuia quædam ruinarum vestigia apud Silim fluvium, nihil nunc reliquum est. Hinc sequebantur *Tarvisium*, & *Opitergium*; nunc *Treviso* & *Oderzo*: & *Concordia*, cujus nomen manet.

Tarvisium.
Opitergium.
Concordia.

IX. Reliquam hinc Euganeorum seu Venetorum oram ad Formionem usque amnem, qui nunc *Risano* est, apud opidum *Capo d'Istria*, Carnorum postea obtinuit populus. Urbs heic, quondam potens atque ingens inter primas Italiæ: *Aquilegia*, nunc *Aquileja* deserta planè. Inde clara opida, & *Forum Julii*, nunc vulgò *Cividad di Friuli*; & *Julium Carnicum*, nunc *Zuglio*, in ruinis inter Tilavemptum fluvium & Alpes: *Vedinum*, vulgò Germanis nunc *Weiden*, Italis *Udene*. Circa Venzonum *Noreia* fuit Tauriscorum urbs, qui inde postea *Norici* trans Alpes dicti. *Tergeste* item, vulgò nunc *Trieste*, clara olim Histrorum primùm urbs, post Romanorum fuit colonia, Carnorum provinciæ attributa. Sed in primis celebratus in hac ora fuit Græcis pariter ac Latinis monumentis *Timavus* amnis, inter Aquilejam & Tergeste, septem capitibus exoriens, uno ostio post mille haud amplius passus in mare emissus.

Carni.

Aquileja.

Forum Julii.

Julium

Carnicum.

Vedinum.

Noreia.

Tergeste.

Timavus fl.

X. Post

BUNONIS.

^a *Opitergium* à *Quadis* & *Marcomannis* ex-
cisum.

^b *Concordia* Episcopatus titulo hodie clara, sed ædificiis & cultoribus deserta est. *L. Annius Antoninus Verus* inter *Concordiam* & *Altinum* apoplexia extinctus est. Ad xxv. lapidem à *Pavio* in mediis stagnis marinis regina nunc *Italicarum urbium* conspicitur ^c *Venetia* sive *Venetia* urbs; insulis compluribus superstructa, subitis incrementis & imperio, quam antiqua origine, clarior. Etenim *Theodorici Gothorum Regis* & *Cassiodori* tempestate nulla ibidem fuit opidi forma; sed *Cycladum* similitudine per æquora longè patentia domicilia, quæ tamen postea, quam *Longobardi Alboino* duce *Venetiam* regionem invaderent, in opidi formam congregata fuerunt. Ex tam tenuibus principiis, intra paucorum seculorum spatium, tam potens facta est civitas.

^d *Aquilegia* ad *Narisonis* ripam, haud procul à litore maris *Adriatici* olim fuit urbs opulenta, quam ditem reddidit situs negotiationibus maximè opportunus. *Claustrum* & propugnaculum Italiæ fuit ab ea parte. Quare eam duo *Consulares viri* contra *Maximinum* præoccupaverunt. Sic postea *Constantinus* contra *Constan-*

tium fratrem; sic deinde *Maximus* contra *Theodosium Imperatorem* eandem præoccupare studuerunt. Caput fuit totius *Venetiæ* sub posterioribus Imperatoribus. Eam urbem *Hunorum Avarumque Rex Attila* expugnavit ac diruit. Hodie ad exiguas reliquias redacta à paucis habitatur piscatoribus. *Ruffinus*, qui *Josephi* Scriptoris *Judaici* quædam in *Latinum* convertit sermonem, fuit *Aquilejensis*.

^e *Forum Julii* montibus undique cinctum instar *Theatri* esse docent, qui situm ejus pingunt.

^f *Julii Carnici* vestigia exigua nunc exstant, inter *Crucis* montem *Tilavemptum* Deamque ad *Butim* amnes sita, III. millium passuum supra *Tolmetium* opidum.

^g *Noreia* fuit olim circa oppidum *Venzonem*.

^h In *Carnis* est vicus vulgò *S. Canzan* dictus: apud quem ex montis excelsi radicibus magna vis aquarum per complures fontes magno cum strepitu erumpit; moxque cuniculo subterraneo tota conditur ita, uti nusquam amplius appareat, donec post xiv. milliaria apud vicum vulgò *S. Giovanni di Cherso* dictum, iterum cum pluribus ingentibusque eructetur fontibus eâ naturâ præditis quam *Timavi* fontibus ascripterunt veteres. ⁱ *Timavus lacus* à mari abest III. milliariibus, de quo apud *Livium* l. 41.

Hh 2

BUNO-

^a *Opitergium*. ^b *Concordia*. ^c *Venetiæ* urbs. ^d *Aquileja* *Ruffini* patria. ^e *Forum Julii*.
^f *Noreia*, *Venzon*. ^g *Timavus* lacus.

Hiftria.

Pola.

Parentium.
Ægida.

Nefactium.

X. Post Carnos igitur est * *Hiftria*, & populi Hiftri. Regio ceu Peninfula inter Formionem & Arfiam amneis in mare procurrit. Caput gentis fuit *Pola*, à Colchis, Jafonem & Medeam perfequentibus, olim condita. Inde celebria opida, *Parentium* & *Ægida*, nunc *Parento* & *Cabo d'Iftria*: item ^a *Nefactium* ad Arfiam fluvium, nunc *Castel Nuovo*.

BUNONIS.

* g *Hiftria* termini habentur ab Ortu Arfia amnis Italix finis; à Septemtrionibus Alpium juga: ab Occafu à Venetiis Timavo flumine, à Carnis Formione submovebantur. *Formionem*

fluvium Iftria terminum tamen ftatuit Plinius l. 3. c. 18. Isthmus ejus est inter Arfia fontem & proximam Formionis ripam.

λ *Nefactium*, quod Italix finem facit Prolemæus, fuit ad oftium Arfia fluminis dextra ripa.

a Hiftria termini.

CAP. XXV.

De Gallis Cisalpinis. ¹

I.

Libici.

Vercellæ.

Lævi.

Ticinum.

Novaria.

G Allicæ gentes trans Padum fuere, *Libici*, *Lævi*, *Insubres*, *Orobii*, *Cenomani*. ^a *Libicorum* caput fuere ^β *Vercellæ*, nunc *Vercelli*; ^γ *Lævorum* ^δ *Ticinum*, nunc *Pavia*: eorundem fuit ^ε *Novaria*, nunc *Novara*.

BUNONIS.

^a a *Libici* feu *Lebecii* & *Libecii* terminos ab Occafu habuerunt *Orgum* flumen: à Septemtrionibus Alpium radices: ab Ortu *Guniam* fluvium; à Meridie *Padum* inter *Guniz* & *Orgi* confluentes.

β In Campis *Vercellensium* cum *Cimbris* pugnarunt & cruenta victoria potiti, C. *Marius* & *Q. Catulus*.

γ b *Lævi* ab Occafu habuerunt *Guniam* fluvium: à Meridie *Padum*: ab Ortu *Lambrum* fl. à Septemtrionibus lineam super *Novariam* à *Gunia* ad *Biagraffum* oppidum ducendam: Inde minor *Ticinus* qui in *Lambrum* confluit: ab hoc confluyente alia rursus linea ducenda est ad *Adduæ* Padique confluentes.

δ c *Ticinum* à flumine nomen accepit a. Bello Punico fecundo vicus tantum fuit, cum inter *Hannibalem* & P. *Cornelium Scipionem* Africani patrem apud *Ticinum* amnem, haud ita procul à *Pado*, prælium fieret. Ea pugna *Scipio* victus in hostium veniffet potestatem; nisi protectum eum prætextatus filius ab ipsa morte rapuiffet. Gothorum duces sedem regiam huc poluerunt.

Superioris feculi anno 25. *Franciscus I.* Gallix Rex à *Carolo V.* Imperatoris copiis ad hanc urbem acie superatus, captus, & in *Hispaniam* abductus est. ε *Novaria* à flumine nomen habet.

H E K E L I I.

a In-hâc Urbe est *Academia*, quæ à *Carolo M.* non diu post *Parisienfem* erecta esse creditur. Is enim Imperator ad conservandam, propagandamque veram doctrinam Christianæ Religionis quosdam Sapientiam proficentes *Ticinum* misit, ut illam ibi in animos hominum infunderet. *Jafon* celeberrimus *ICTorum* multos annes in eâ est professus. *Baldus* eorum Antesignanus hæc postremam suam doctrinam effudit, moritur denique, & in Conventu *Minorum* sepelitur. Unde *felix Academia* dicitur. Leg. *Francisci Schotti* Itinerarium nobiliorum Italix Regionum Part. I. p. 131. Seq.

R E I S K I I.

1 Hæc Cisalpina Gallia quam primum Italix accessit, vel *nova Italia*, vel *accessoria* vocabatur, & ab *Octavio Aug. Cæsaris* atate regiones octavam, nonam, decimam atque undecimam comprehendebat. Vicario Præfecta pratorio commiff-

a Libicorum termini, b Lævorum fines. c Ticinum.

II. *Infubres* omnium Gallicarum in Italia gentium fuere validissimi. Caput eorum *Mediolanum*, vulgo nunc Italis *Milan*, German. *Meyland*. Opida hinc clara; *Laus Pompeja*, nunc *Lodi*: *Forum Diuguntorum*, nunc *Crema*; *Moguntiacum* sive *Modiccia*, nunc *Monza*.

Infubres.
Mediola-
num.
Laus Pom-
peja.
Forum Diug.
Moguntia-
cum.
Orobii.
Comum.
Bergomum.
Forum
Licinii.
Cenomani.
Brixia.
Cremona.
Mantua.

III. *Orobiorum* fuere *Comum*, *Bergomum*, *Forum Licinii*, nunc vulgo *Como*, *Bergamo*, *Berlasina*.

IV. Ultra *Infubres* *Orobiosque* incoluere ad *Venetiam* usque *Cenomani*; quorum caput *Brixia*; nunc *Brescia*, sive *Bressa*. Præterea celeberrimæ urbes, *Cremona*, & *Mantua*, à *Tulcis* quondam condita.

V. At

commiffas. Caput inter reliquas *Mediolanum* extitit, quam *Μεττόπλιον Ἰταλίας* Athanasius Patresque Sardicenses nuncupant, nec ab Rom. episcopo dependentem Salmasius, Blondellus, Petrusque de Marca lib. I. cap. VI. comprobant. Huic toties obsessæ pro Lombardia coercenda, toties captæ ac funditus everfæ, tam germanici Cæsares incumbunt Italia æque tota sensim nostro imperio subducitur. Sed res illi medii fuerunt ævi; Ultimi sunt gentes illi quarum heic fit mentio, Boji permultis etiam migrationibus famosi: Horum tria genera Velferus, Golzius, Spanheimius numerarunt; unum *Vindelicos* inter *Bavorosque*, alterum in *Bohemia* vel *Bojohemia*; Tertiumque in *Allemania*, sive *Suevia* hodierna.

BUNONIS.

Infubribus à Meridie finitimi fuere *Lævi*: à Septemtrionibus *Lepontii* & *Orobii*, ab Occasu suprema parte *Novaria* fluvii, vulgò *la Gogna* dicti, à *Libiciis* submovebantur: ab Ortu hauduerunt *Cenomanos*.

Mediolanum b jam inde 222. annis ante Christum natum magna & frequens exstitit urbs: splendorem & dignitatem perpetuo custodivit; licet maximis bellis sæpè petita. *Ansonius* Poëta eam versibus celebravit. *D. Ambrosius* Episcopatum urbis olim tenuit, à civili administratione *Liguria* ad munus ecclesiasticum vocatus. c

Laus Pompeja à *Bojis* Gallis condita, cum primum in Italiam venissent; *Fridericus* Imperator eam urbem à *Mediolanensibus* destructam in tutiori loco restructit; quod est opidum *Lodi* tribus millibus passuum à *Laude veteri* distitum.

Orobii ab Occasu habuere *Lepontios*: à Septemtrione eosdem *Lepontios*: deinde *Lugacos*: & à Meridie *Infubres*.

* e *Comum* *Lario* lacui appositum. Postea *Novum Comum* dictum, originem dedit *Plinio Juniori*, qui bibliothecam illis dedicavit, & pecunias in alimenta ingenuorum puerorum subministravit; ut ipse scribit lib. 1. Ep. 8. *Paulus Jovius* quoque fuit *Novocomensis*. In agro *Comensi*, ad *Lacus Larii* orientale litus, fons est mirandæ naturæ, quem ter in die stans auctibus ac diminutionibus crescere & decrefcere, tradit idem *Plin. l. 4. epist. ult.*

λ *Bergomum* olim videtur fuisse caput gentis.

μ *Infubribus* ab Ortu solis continuabantur f *Cenomani* inter *Padum* & *Alpium* radices ad *Venetos* usque porrecti.

ν g *Cremona* à *Gallis* *Cenomani* olim videtur condita. Sub initium imperii *Vespasiani* ab hujus militibus igni tota absumta est, sed confestim restaurata. Ejus urbis cives, quod *Antonii* partes fuissent secuti, ab *Augusto* agro multati sunt.

ξ h *Mantua* nomen & ortum dedit i *Baptistæ Mantuano* monacho. k *Virgilius* ad *Mantuam* in pago, qui l *Andes* dictus, natus est. Quo vero situ locus iste fuerit, incertum est: quanquam *Mantuani* nunc eum esse contendunt, qui II. millia passibus ab urbe distitit vulgo nunc dicitur *Petolo*. Ipsa urbs *Mantua* licet in paludibus sita natura & arte munitissima sit, nuper tamen A. 1630. à *Cæsarianis* militibus intercepta est.

H E K E L I I.

b Præclara olim Imperii Sedes.

c Hujus Vita elegantissimè descripta est à celeberrimò Theologò atque Polyhistore, *Theophilo Spizeliò*, Evergetà meò magnò, in ita dictâ *Vet. Academ. JESU CHRISTI* p. 129. seqq.

H h 3

BUNO-

a Finis *Infubr.* b *Mediolanum.* c *Laus Pomp.* d *Orobiorum fines.* e *Comum.* f *Cenomano- rum fines.* g *Cremona.* h *Mantua.* i *Baptista.* k *Virgilii patria.* l *Andes.*

Ananes.
Placentia.

Boji.
Bononia.

Parma.
Brixellum,
&c.

V. At cis Padum Gallici populi fuere *Ananes*, *Boji*, *Senones*.
• *Ananes* Liguriæ continuabantur circa π *Placentiam* Romanorum
coloniam, vulgo nunc *Placenza*.

VI. Inde sequebantur e *Boji*, secundum Insubres maxima po-
tentissimaque Gallorum Italicorum gens. Caput eorum fuit • *Bono-*
nia, nunc vulgo *Bologna*; *Felsina* ante dicta, cum caput Hetrusco-
rum esset. Inde opida nobilia, τ *Parma*, υ *Brixellum*, φ *Regium*
Lepidi, ζ *Mutina*, † *Forum Cornelii*, ° *Faventia*, α *Forum Li-*
vii; quæ nunc vulgo *Parma*, *Brisello* *Reggio*, *Modena*, *Imola*,
Faënza, *Forli*.

VII. Postremi Gallorum in Italia fuere β *Senones*, inter Raven-
nam & Æsim flumen, quod nunc *Fesi*, prope *Anconam*, partem
Umbrorum agri incolentes. Caput heic gentis constituere, γ *Senam*
Gallicam, sive *Senogalliam*, vulgo *Sinigaglia*. Reliqua hujus oræ
opida in Umbris dicemus.

BUNONIS.

• a *Ananes* sive *Anaman* fuere inter Ligures,
Bojos, Cenomanos & Lavos.

π b *Placentia* ad Padum sita nomen sortita à
placendo; pulcherrimum habuit amphitheatrum
extra urbem, quod eam oppugnante *Cæcina*
conflagravit. Haud longè infra *Placentiam* fuit
c *Vicumvie* seu *Vicumie* emporium sive castel-
lum; ad quod quum incondita turba xxxv.
millium Hannibal occurrisset, à paucis Pœnis
fusi sunt. Cæterum apud *Placentiam* *Trebia* fl.
in Padum confluens nobilitatus est Romanorum
clade, quam à Pœnis Hannibale dace accepe-
runt. Tunc enim ipsi, quum se ignibus & oleo
fovisent, Sempronium Cos. & Romanos suâ
hyeme vicinunt. *Placentia* à Pœnis Amilcare du-
ce direpta & incensa est. *Placentinus* ager vellere
& pecoribus ditissimus est; unde *Casæi Parmenses*
proveniunt.

g d *Boji* conterminos habuerunt *Anamanos*,
Cenomanos, Venetos, Senones & Ligures.

σ e *Bononiam* prima nobilitavit Academia Ita-
liæ: in via *Æmilia* post *Mutinam* inter *Rhenum*
& *Idicem* amnes sita est.

τ f *Parma* ad fl. cognominem; unde ortus
Cassius Severus, qui *Ælegias* & *Epigrammata*
conscripsit.

υ g *Brixellum* ad Padum est, nobilitatum iu-
teritu *Orbonis* Imperatoris, qui exitum pugnae
Bedriacensis hic expectans, quum cladem suo-
rum accepisset, pugioni incubuit.

φ h *Regium Lepidi*, antea *Forum Lepidi*, etiam
simpliciter *Regium* dictum, in via *Æmilia* situm
est. M. *Brutus* à Cn. *Pompejo* interfectus est apud
Regium.

ζ In eadem via *Æmilia* i *Mutina* nobilitata
maximè fuit civilibus inter *Augustum* & *Ano-*
nium bellis; quum illic *Antonius Brutum* obside-
ret: *Augustus* verò cum *Hirtio*, & *Pansa*, coll.
ea obsidione *Brutum* liberarent. Inter *Mutinam*
& *Bononiam* est illa k *Rheni insula*, in qua bello
Mutinensi deposito, provinciarumque particio-
ne, *Triumviratus* inter *Augustum*, *Antonium* &
Lepidum constitutus est.

† i *Forum Cornelii* in medio *Faventia* & *Clater-*
næ situm est. Hic S. *Cassianus* natus, qui *Brixia-*
no Episcopatu pulsus, scholam in patria sua ape-
ruit, & martyrium consummavit.

ω Ad m *Faventiam*, in eadem via *Æmilia* si-
tam, *Carbo* à *Syllanis* victus Italiaque pulsus est.

α *Forum Livii* in via *Æmilia* ad *Urentis* fl. ri-
pas situm est. Hic *Athaulfus* Gothorum rex
honori Imperatoris sororem germanam *Placi-*
dianam matrimonio sibi copulavit.

β *Senonum* gens sedibus suis ad marc *Hadriati-*
cum à M. *Curio Dentato* pulsa; ac demum à
P. *Cornelio Dolabella* planè omnis deleta fuit.

γ *Senogallia* ad *Misti* fl. ostium, maritima
Umbræ urbs, post exactos à M. *Curio Dentato*
ex his locis Gallos, facta est Romanorum colo-
nia anno Urbis condita 463. *Pompejo* ad hanc
urbem vicit *Marium*, eamque diripuit.

BUNO-

a Ananes. b Placentia. c Vicumvie. d Boji. e Bononia. f Parma. g Brixellum. h Regium
Lepidi. i Mutina. k Insula Rheni. l Forum Cornelii. m Faventia.

C A P. XXVI.

Etruria & Umbria.

I.

Gallia Togata jungebatur à meridie à Etruria, sub Apennino monte. Ejus incolæ Etrusci sive Tusci; Græcis Tyrrheni dicti. Sed horum prima sedes fuit, ut antè dictum, trans Apenninum, ab utraque Padi ripa; unde à Gallis expulsi, intra Apenninum, mare Inferum & Tiberim Macramque amnes confederunt, duodecim urbibus totidemque Principatibus inter se constitutis. Urbium nomina hæc sunt; Vetii; ^β Volsinii, ^γ Clusium, ^δ Perugia, ^ε Cortona, ^ζ Are-

Etruria.

XII. Urbes & principatus Etruscorum.

B U N O N I S.

^a Etruria à Venus seu Circumpadana iisdem finibus inclusa fuit, quibus deinde Gallia Circumpadana. Nempe trans Padum ab Occasu fuit Orgus amnis, à Septentrionibus fuere radices Alpium, ad Veronam usque; hinc Athesis ad ostium usque; ab Ortu mare Adriaticum & cuncta Padi ostia accolebant Tusci Ravennam usque. At posterior Etruria cingebatur à Septentrionibus Apennino monte; ab Ortu Tiberi flumine; à Meridie Mari Infero; quod de ejus nomine Tuscum, Etruscum, & Tyrrhenum appellatum est. Tiberi & montium jugo ab Umbris fuere submoti Tusci; & Macra fl. à Liguribus.

^β c Volsinii sive Vulsinii, ad lacum Volsiniensem: olim Potentissimi Etruscorum Volsinienses, in luxuriam demum prolapsi reip. administrationem & bella gerenda servis commiserunt; qui dominis suis oppressis temp. occuparunt. Sed domini à Romanis adjuti, subactis denuò servis, in libertatem restituti sunt.

^γ d Clusium, ad paludem Clusianam, in longitudine spatiosam, in latitudine angustam, per quam Clanis fl. ad Tiberim fertur; urbs pervevusta, olim Camers dicta, Volsiniis xxv. millia passuum distans; Porfennæ fuit regia; qui Tarquinius Româ ejectos reduçturus, Mutii, Scævole, Horati Coclitii, & Clælie virginis deterritis virtute, pacem cum Romanis iniit. Ad Clusium fuit e Labyrinthus Porfennæ, de quo Plinius lib. 36. cap. 13.

^δ f Perugia à Cortona xx. millia passuum in artum est, & ipsa urbs antiquissima; calamita-

te illa nobilis, quam experta est, quum Octavius Augustus L. Antonium, Marci fratrem intra Perusiam muros redeçisset, & ad deditionem compulisset: Antonium inviolatum dimisit, & militibus ignovit; sed magis irâ militum, quam voluntate ducis savitum est, non tantum in Perusinos, verum etiam in Romanos, eosque viros primarios, quorum plurimi equites & senatores ad aram D. Julii Cæsaris mactati sunt instar victimarum. Quidam opidanorum rebus & penatibus suis ignem subjecit, & se gladio transfixum intulit flammæ; quæ ventis agitata totam corripuit urbem; adeoque concremata sunt omnia; excepto uno Vulcani templo. Sed post tantam calamitatem statim resurrexit, & ab hac nova instauratione dicta est Augustia Perusina. Cæterum Perusini fuerunt Baldus, ejusque frater Angelus de Ubaldis, Jcti. Bartolus etiam in hac urbe jus civile didicisse scribitur. Inter Perusiam Cortonam magnus conspicitur lacus, g Thrasimenus: propius Perusiam est, quam Arretium, unde etiam Perusinus dicitur. Insignitus est ingenti illa clade, quam hic bello Punico II. ab Hannibale acceperunt Romani Flaminio Cos. Tantus fuit pugnantium ardor, ut gravissimum terræ motum non senserint.

^ε h Cortona, Græcis Croto dicta, ab Arretio est xiv. millia passuum, urbs pervevusta, quippe quæ longè ante bellum Trojanum existit. Pelasgi enim, Tarcone Duce, hanc tum Umbro- rum urbem magnam & florentem ceperunt, caque pro belli arce contra Umbros usi sunt. Herodotus suâ adhuc ætate Pelasgicâ linguâ usos Cortonenfes testatur lib. 1.

B U N O-

a Veteris Etruriz fines. b Posterioris Etruriz fines. c Volsinii. d Clusium, Camers. e Porfennæ Labyrinthus. f Perugia. g Lacus Thrasymenus qui & Perusinus. h Cortona.

ζ *Arretium*, η *Falerii*, θ *Volaterræ*, ι *Vetulonii*, κ *Rusellæ*, λ *Tarquiniæ*, μ *Cære*. Ex his hodieque existant, nominaque vulgaria habent ista; *Bolsena*, *Chiusi*, *Perugia*, *Cortona*, *Arezzo*, *Civita Castellana*, *Volterra*, *Grossëto*, *Cerveteri*. Reliquarum η *Veji* ad XII. lapidem ab urbe Româ fuere, circa opidum nunc *Scrofano*; ι *Vetulonii* fuere, prope litus inter *Plombinum* & *Masam* opida; *Rusella* vulgò nunc dicitur *Bagni di Roselle*, id est, η *Aqua Rosellarum*. λ *Tarquiniarum* vestigia jacent supra Cornetum opidum.

II. Cele-

BUNONIS.

ζ a *Arretium* sive *Arretium* ad Arnum amnem est. a

η b *Falerii* iterum memorantur hujus capitis f. 6.

θ c *Volaterræ* urbs ab Arno & Pisis ad tricesium circiter lapidem, haud procul dextrâ *Cecina* ripâ, in valle profunda supra collem excelsum sita est. Huc confluerunt à Sylla proscriptorum quidam; qui quatuor cohortibus armatorum constitutis, per biennium tolerata oppugnatione, tandem publicam fidem secuti, loco cesserunt. Hodie antiquitatum monumentis clara est. Ad mare usque pertinuisse ejus agrum indicio sunt d *Vada Volaterrana*: quibus contiguae sunt e *Salinae Volaterranae*. Ab hac urbe XIV. millia passuum sunt f *Aquæ Volaterranae*; prope quas lacus quidam exigui, sed profundi admodum aquarum scaturigine semper ebullientes; unde odor sulphuris tam pravus exit, ut volucres supervolitantes illic mortuæ decidunt. Aquæ, voraginibus veluti subiecto igni perpetuò aestuantibus, ad IX. pedes cum strepitu ingenti & horrendo fragore in altum egerunt, rursusque in sese recidunt. Fervor tantus est, ut injecta animalia statim decoquantur, ossaque carnibus nudata emergant.

g *Cære* opidum, Pelasgis *Argylla* dictum, IV. millia passuum à mari in saxeo tumulo situm est. In magna fuit apud Græcos existimatione ob justitiam simul & fortitudinem: quippe abstinuit latrocinii, quanquam potentissima foret: & apud Delphos thesaurum consecravit, qui *Argyllanorum* vocatus. Rex *Cæretanorum* fuit *Mexentius*, qui Turno auxilia tulisse fertur. *Cæritani* Gallos, qui Romam ceperant, debellarunt & Romanos ad se confugientes, aternumque ignem & Vestales Virgines conservarunt. h *Aquæ Cæretanae* opido vicinæ fuere celebres, propter eos, qui valetudinis causa eò commeabant: plerique nunc interpretantur *Aquas Sullanæ* VI. millia passuum ab opido *Cære* distan-

tas. i *Cæretanus* annis is fuerit, qui huic opido proximus est, vulgò nunc *Vacina fume*.

k *Veji* urbs in excelso & undique abrupto saxo sita, cum Romanis grave & diuturnum gessit bellum, ac decennem sustinuit Romanorum obsidionem. Quum Romani ad *Alliam fl.* à Gallis fusi fugatique essent, multi eorum, trajecto Tiberi huc incolumes evaserunt: quumque Roma ab isdem Gallis capta & incensa esset: agitarunt tribuni plebem, ut relictiis ruinis, in urbem *Vejos* migrarent: cui tamen rei obstitit *Camillus*.

l *Vetulonii* & *Vetulonium* urbs fuit inter *Populonium* & *Turrin S. Vincentii*, III. millibus passuum à mari, circa *Lyncæum* amnem; qui hodie *Cornia* dicitur, & *Caldinas paludes*.

m Haud longè à litore & *Prile* lacu sunt n *Aquæ Rosellarum*, juxta quas in colle conspiciuntur insignes ruinae præclari quondam opidi, quod pastoribus nunc & pecudibus habitatum, vulgò *Moscona* dicitur; rudera illa sunt antiquæ illius urbis, quæ *Rusellæ* dicitur.

o *Tarquiniis* L. *Tarquinius Priscus* Romam migravit & Rex ibi factus est. A *Tarquino Superbo* exsulante persuasi *Tarquinienses* Romam legatos miserunt, & pro eo senatum populumque deprecari sunt; quin aperta vi reditum *Tarquiniis* conficere conati sunt. *Falisci* & *Tarquinienses*, compluribus suorum habitu sacerdotum subornatis, faces & angues furiali habitu præferentes, aciem Romanam turbarunt. *Frontin.*

HEKELII.

a Situm est in planitie gratiosa, & inter duodecim *Ætruria* Urbes relatum. Romanis in triginta millium aures auxilio fuit, & *Scipioni* in *Africam* ituro frumenti modios certum viginti millia dedit. Vicissitudine suorum Principum multum detrimenti perpeßum est, & diuturnum *Ætruria* Spectaculum miserabile extitit, quoad *Cosmus*, Dux *Florentiæ*, ejus administrationem recepit, ab eò enim tempore restitui coepit.

BUNO.

a *Arretium*. b *Falerii*. c *Volaterræ*. d *Vada Volaterrana*. e *Salinae Volaterræ*. f *Aquæ Volaterranae*. g *Cære*. h *Aquæ Cæretanae*. i *Cæretanus annus*. k *Veji*. l *Vetulonii*. m *Aquæ Rosellarum*.

II. Celebres præterea urbes in Etruria fuerunt, & in littore; Luna trans Macram fluv. sed Etruscorum tamen opidum, portu nobile, nunc *Portus Etruriae*; inde *Pisa*, nunc *Pisa*; *Portus Liburnus*, five *Hercules Liburnus*, nunc *Livorno*: *Populonia*, cujus vestigia extant prope *Plumbinum*. *Telamon*, nunc *Telamone*; *Cosa*, nunc *Ansidonia*: *Gravisca*, quondam infra Cornetum; *Centum Cellæ*, nunc *Cività Vecchia*; & *Alfium*, nunc *Palo*.

Luna.
Pisa.
Portus Liburnus.
Populonia.
Telamon.
Cosa.
Gravisca.
Centum Cellæ.
Alfium.
Nepete.
Sutrium.
Falerii F. F.

III. Intus in mediterraneo, *Nepete*, *Sutrium*, *Falerii Falisco*.

BUNONIS.

Primum Etruriae opidum ab amne Macra fuit.

Luna opidum cum portu maximo & pulcherrimo, & promontorio. Opidum hoc postea *Portus Etruriae* appellatus est. Quum totum hoc litus Ligusticum, adeoque omnis Alpium maritimarum tractus, matmore scateat; præcipua lapidina in portu & sinu Lunæ fuerunt: Hinc *Lunense* & *Ligusticum marmor* celebratur. Plinius *Lunensem cascum* prædicat magnitudine, qui ad singula millia pondo prematur: idem Plinius ex Etruriae vini *Lunensi* palamam tribuit.

Pisa seu *Pisa* urbs ad Arni fl. ostium aliquot seculis ante Trojanum bellum condita est. Mare, quod inter *Populonium* promontorium five *Plumbinum* opidum & Lunæ promontorium curio litore recipit Arnum fl. *Pisani* appellatur. Ad ipsum Arni ostium fuit *Portus Pisani*. Tria millia passuum à Pisis, qua Lucam itur, conspiciuntur *Aque calidæ Pisane*.

Livorno hodie emporium cum portu nobile est. *Liburni* olim navibus citis & levitate præcivitate & celeritate præstantes *Liburnicas* appellant.

Populonia five *Populonium* situm fuit in promontorio sublimi, quod præruptum in mare scurrit, in speciem peninsulæ. Rudera ejus conspiciuntur III. millibus passuum à *Plumbino* dido, quod ex ruinis ejus originem traxit. Ex loco *Æthalia*, *Corfica* & *Sardinia* insulæ concipiuntur. Navale *Populoniae* hodie vocatur *Porto Aratto*. *Promontorium Populonium* extimo suo mari excurtu, quo opidum *Plumbinum* ei impositum est, vocatur nunc *Capo di Campana*.

Inter *Umbronis* ostium & promontorium

Cosanum est *Telamon* opidum. In exiguo illo promontorio, quo *portus Telamon* clauditur, circa *Telamonem* victi sunt *Galli Cisalpini* à *Cos. Emilio Papo*, XL. millia cæsi & X. millia capti cum Rege *Congolitano*. Polyb. l. 2.

Cosa, *Cose*, five *Cosse* ubi paulum à mari recedit. Subjacet ei *portus Herculis*. Ab urbe illa *Promontorium* dictum est *Cosanum*: quod etiam *promontorium Argentarium*. Inter *Martam* & *Minionem* amnes fuit.

Gravisca seu *Gravisca* urbs à gravitate soli & aëris appellata, funditus interiit; nec fuit eo loco, ubi hodie est opidum, vulgo *Corneto* dictum.

Centumcellæ opidum vulgo *Cincella*, & *Cività Vecchia*, id est, *civitas vetus* dictum, nobilissimum inter *Neapolim* & *Liburnum* portum, vulgo *Livorno* seu *Ligorno*, habet in litore portum, *Ptolemæo* dicitur *Portus Trajani*.

Palo est villa gentis *Farnesianæ*, quo loco olim fuit *Alfium* opidum.

Nepete opidum inter *Sutrium* & *Falerios* jacet, à *Sutrio* abest ad xv. millia passuum.

Sutrium Roma distat circiter xxv. millia passuum. *Camillus*, *Etruscis* victis, *Sutrinis* urbem, quam isti occupaverant, restituit. Proverbium est apud *Plautum*; *Quasi Sutrium eant*.

Romani, xxx. circiter millia passuum distantes à *Faleriis*, urbem appellarunt.

Falerios, & gentem atque agros *Faliscos*. *Camillus* hanc urbem obsidens principum liberos, à ludimagistro proditos, non accepit; sed verberibus proditorem in opidum redigendum pueris illis tradidit. Quo factò opidani permoti Romanis sese dedidere. Sita fuit urbs illa ad viam *Flaminiam* inter *Oriculum* & *Romam*, in arduo monte, adeoque loco natura munito. Ad hanc urbem fuit *Junonis Faliscæ lucus fanum*.

I i BUNO-

a Luna op. cum portu & promontorio. b Pisa. c Sinus Pisani. d Portus Pisani. e Aquæ Pisane. f Populonia. g Promont. Populonium. h Telamon opidum, portus & promontorium. i Cosa. k Portus Herculis. l Promont. Cosanum seu Argentarium. m Centumcellæ. n Portus Trajani. o Nepete. p Sutrium. q Falerii, & Falisci. r Junonis Faliscæ lucus.

Fanum Voltumnae.
Hortanum.
Herbanum.
Saturnia. &c.

Umbria antiquior.

Umbro fl.
Umbriae posteriores fines.

Umbriae opida maritima.

liscorum, & *Fanum Voltumnae*, ^d *Hortanum*: quæ vulgò nunc *Nepe*, *Sutri*, *Civitas Castellana*, *Viterbo* & *Orti*. Inde *Herbanum*; quæ postea Urbs vetus, nunc *Orvieto*. ^g *Suana* & ^h *Saturnia*, *Sena*, *Florentia*, *Pistoria*, *Luca*, nomina antiqua retinent.

IV. Tuscis jungebantur ad Tiberim fluv. *Umbri*. ⁱ Sed hi ab initio ad utrumque mare latè incoluerunt, unde fluvius, mediam postea Etruriam secans, *Umbro* olim, nunc *Umbro*. Ab Infero mari eos rejecerunt *Etrusci*; à Supero *Senones Galli*, at his à Romanis deletis, *Umbriae fines* fuere in Romano Imperio ab Austro *Nar* amnis, vulgo *Nera*, in Tiberim confluens; ab Occasu *Tiberis*, & trans Apenninum *Bedesis*, nunc *Ronco*, apud Ravennam mare Hadriaticum petens; à Septentrionibus ipsum hoc mare; ab ortu *Æsis* fluvius, & inde linea ducta ad Naris fontes.

V. Urbes in ora Hadriatici finis; ^d *Ravenna*, ^e *Ariminum*, ^f *Pisau-*

BUNONIS.

^a *Fanum Voltumnae* haud longè à Volturnensi lacu in Cimini montis jugo situm, publicis universæ Etruriæ conventibus olim celebratissimum fuit. Fuisse creditur, ubi nunc est *Viterbium*, patria *Johannis Anni* monachi, qui *Berosi*, *Manethonis*, *Xenophontis*, *Fabii Pictoris*, *M. Catonis*; aliorumque Scriptorum fragmenta, flagitiosum in modum confinxit, civibusque Viterbiensibus improbè imposuit.

^b *Hortanum* apud Tiberis Narisque confluentes *Horta* dicitur Paulo Diacono.

^c *Herbanum* ad Clanis Palliæque confluentes natura loci olim fuit munitissimum in prærupto tumulo situm.

^d *Suana* est ad *Ariminum* fl.

^e Haud longè à *Suana* ruinae & *Saturnia* conspiciuntur, ad *Albinam* fl. De *Sena*, *Florentia*, *Pistoria* & *Luca* infra dicitur hujus lib. cap. 37.

^f *Ravenna*, totius Romandiolæ urbs nobilissima, inter *Ufensem* & *Bedesin* amnes in paludibus sita fuit urbs trigemina: cujus partes, *Civitas vetus*; *Via Casarea*; & *Portus novus* five *Classis* aquis perflua; indeque salubritas aëris loco conciliata; ut ibi gladiatores alii atque exerceri jussert Romani ^b. Tota autem ligneis consistabat ædificiis. Hic *classem* iidem Romani habebant continuè paratam, quæ immineret Græciæ; sicuti *Misenatum* classis alterum tutabatur mare; & *Galliæ*, *Hispaniæ*, *Mauritaniæ*, *Africæ*, *Ægypto*, *Sardinia* atque *Sicilia* incubabat. Destructa est classis à *Luitprando Longobardorum*

Rege. Ceterum hic est *Candidianus* fluvius vulgò *Candidiano* dictus, in portum Augusti defluens, ad cujus pontem *Odoacer* Herulorum Rex à *Theodorico Gothorum* Rege victus & fugatus est. Ceterum *Ravenna* sedes *Exarchorum* fuit: & patria *Thome Ravennatis*, cujus exstat liber de vita hominis ultra annos 120. producenda.

^g *Ariminum* nomen habet ab *amne*, quo occidentale ejus latus abluitur, qui olim *Ariminus* appellatus, hodie vulgò *Marrechia* dicitur. Is hodie urbi jungitur marmoreo ponte antiqui operis. Urbs antiqua est, ab *Umbris* habitata, antequam *Galli Senopes* hæc loca occuparent. *Constantii* Imperatoris temporibus hic concilium celebratum est prope CCC. episcoporum, qui Synodi *Nicænæ* Symbolum magna cum offensa Imperatoris suis sententiis comprobant.

HEKELII.

^b Celebris est magis antiquitate, quam ædificiorum pulchritudine.

REISKII.

ⁱ *Hetruria* & *Umbria* aut distinctæ fuerunt provinciæ tum situ tum terminis suis; Aut junctæ unitæque saltem ab *Hadriani* temporibus. Utraque autem suburbicaria fuit, uni vel *Correctori* (quem ætas *Constantineana* dixerat vel uni *Consulari* sub *Valentiniano* iterum commissa, *Hetruria* Tuscis vel *Hetruscis* appellationem debuit, genti *pervetusta* ac *indigenæ*, cujus nec lingua nec mores aliis nationibus æquales obtigerunt teste *Dionysio Halicarnasæo*, Lib. I. qui ^δ *ἄλλω Ἰσθῶ ἔτε ὁμόλογον ἔτε ὁμοδιαντι* voca Tyrri

a Fanum Voltumnae. b Hortanum. c Herbanum. d Suana. e Ravenna cum portu. f Ariminum op. & Ariminus fl.

* *Pisaurum*, * *Fanum Fortunæ*, & *Sena Gallica*, suprâ dicta: nomina vulgaria nunc sunt, *Ravenna*, *Rimino*, *Pésaro*, *Fano*, *Sinigaglia*. Intus * *Cæsena*, * *Sarsina*, & *Urbinum*, * *Sentinum*, *Opida mediterranea*.
 * *Æsis*, * *Camerinum*; vulgò nunc *Cæsena*, *Sarsina*, *Urbino*, *Sentino*, *Jesi*, *Camerino*. Cis Apenninum, * *Iguvium*, * *Mevania*, * *Spoletium*, * *Tifernum*, * *Nuceria Camellaria*, * *Asi-*

Tyrrheni postea Pelasgorum genus ex Lembo Imbroque maris Ægæi Thraciæque vicinis insulis huc novas per colonias delati, & sacra & instituta extrea secum intulerunt, neque Tyriatantum aut Punica, quæ Fullerus voluit, sed Græca, hinc porro in Umbriam traducta. Inde tamen Thuscia & Hetruria non duplex, sed una extitit: Sin viri docti cum Salmasio duplicem constituunt, alteram *Italiam sive annonariam*, & alteram *suburbicariam*: a Dux in una provincia partes erunt, Italica quidem, præfecturæ tamen urbicariæ annumerata altera. Quicumque autem tum Fallero, Viro doctissimo Tyrrhenos à Tyris ortos volunt, & in Thusciam delatos, hinc antiqua historia nimium recedunt. Denique quo plura de urbibus heic offeruntur, eò pauciora nostro congruunt scripto.

BUNONIS.

* Arimino xxx. millia passuum abest b *Pisaurum*, quod ab Occidente *Pisaurus* amnis prærefluit, hodie *Foglia* dictus: unde urbi nomen tractatum. c

λ Ultra *Pisaurum* ad vii. millia passuum jacet *Fanum Fortunæ* opidum; ejus opidani auctoris dicuntur *Fanestres*.

μ d *Cæsena* apud Sapis & Rubiconem amnes, rimino propinquior est.

ν e *Sarsina* in confinio Galliæ Togatæ, apud Sapis fluvii ripam, Umbricarum extremitas, *Plauti* patria est.

ξ f *Urbinum*, *Metaurense* ab amne *Metauro*, ubi impositum, dictum est. Hodie vulgo dicitur *Castel Durante*, estque sedes hodie *Ducum Urbani*. Quod enim hodie *Urbinum* existat, non magis *Metaurense* poterat appellari, quam *Pisaurum*, quippe in medio utriusque amnis situm est.

ο Ultra *Camerinum* & *Matilicam*, versus *Urbinum*, in Apennini valle est g *Sentinum*. In continuatum agro pugnam illam Romani pugnant contra Gallos, Senones, Etruscos, Um-

broque Samnites: in qua *Decius* diis devotus occubuit.

π h *Æsis* opidum ad *Æsis* fluminis ripam positum est. *Æsinatem* castrum probat Plinius. Supra *Æsim* opidum in Apennini radicibus situm est opidum i *Matilica*.

κ *Camerinum* sive *Camers* opidum situm est in montibus illis, qui Picenum ab Umbria determinant. Verùm & *Clusium* Etruriæ opidum, antea appellatum fuit *Camers*.

ι *Iguvium* opidum fuit in Apennini radicibus, Tiferno proximum. Non eodem fuisse olim situ, quo nunc conspicitur, testantur reliquæ templorum ac theatri haud procul distatæ.

τ m *Mevania* ad *Tinæ* Clitumnique confluentes est, infra *Fulginium*. Adventante exercitu *Vespasiani*, exercitus *Vitelli* opidum hoc, ceu arcem belli, occupavit. Fuit sublimibus *bobus ac tauris* insignis *Mevania*. Apud eandem in villa *Agrippinæ Augustæ Androgynus* olim natus est. Patens circa *Fulginium*, *Mevaniam* & *Clitumnum* amnem campus est; in quo *Umbro*rum fuit exercitus, adversus quem *Q. Fabius Maximus Rullianus III.* & *P. Decius Mus II.* caesi profecti sunt, Liv. lib. ix.

υ n *Spoletium* firmitudinem suam *Hannibali* probavit: Is enim à *Trafimeno* lacu veniens opidum oppugnavit; sed magna suorum clade repulsus, ex unius coloniarum viribus collegit, quanta moles esset Romanæ urbis. *Spoleti* ex muliere virum factum esse tradit *Livius l. xxiv.*

φ ο *Tifernum* primum cis Apenninum à *Tiberi* opidum, p *Tiberinum* dictum est, ad discrimen *Tiferni Metaurense*; *Ville Plinianæ* vicinum fuit. *Plinium juniorem*, pene adhuc puerum, parvum cooptavit; in quo ille sua pecunia postea templum exstruxit.

χ q *Nuceria*, cognomine r *Camellaria*, in via *Flaminia*, apud transitum Apennini, haud procul fonte *Tinæ* fluminis jacet. Inter *Nuceriam* & *Fulginium* est s *Forum Flaminii*, ad quod *Gallus* & *Volusianus*, quum adversus *Æmilianum*, qui in

a Thuscia duplex. b *Pisaurum* op. & *Pisaurus* fl. c *Fanum Fortunæ*. d *Cæsena*. e *Sarsina*. f *Urbinum*. g *Sentinum*. h *Æsis* op. & fl. i *Matilica*. k *Camers* sive *Camerinum*. l *Iguvium*. m *Mevania*. n *Spoletium*. o *Tifernum*. p *Tiberinum*. q *Nuceria*. r *Camellaria*. s *Forum Flaminii*.

† *Affisum*, * *Hispellum*, * *Fulginium*, † *Tuder*, † *Interannium*,
 † *Narnia*, † *Ameria*, & citra Narem, † *Ocriculi*: quæ vulgò
 nunc, *Angubio*, *Bavagna*, *Spoleti*, *Città di Castello*, *Nocera*,
Affisi, *Ispello*, *Fuligno*, *Todi*, *Terani*, sive *Terni*, *Narni*, *Ame-*
lia, *Otricoli*.

Mœsia res novas moliebatur, proficiscerentur,
 interfecti sunt. Pons, in quo cæsi, postea *pons*
sanguinarius appellatus est.

H E K E L I I.

c *Schottus* dicit, hanc Urbem ædificiis atque
 plateis esse perelegantem, mercimoniis divitem,
 emporiumque *Italiae* celebre, ad cujus nundinas
 frequens Mercatorum fit concursus ex variis Pro-
 vinciiis certis anni temporibus.

B U N O N I S.

† a *Affisum* ab Arno versus Orientem jacet;
S. Francisci Monachi patria.

* Et ab *Affisio* versus *Spoletium* euntibus
 b *Hispellum*.

* Haud procul *Hispello*, versus Meridiem,
 ad *Tiniam* amnem c *Fulginium* est.

† Et à *Spoletio* versus Occasum Solis haud
 procul *Tiberis* ripa d *Tuder*.

† Ab *Ameria* versus Orientem est e *Interannia*
 sive *Interannium* opidum, Nare flumine circum-
 fluum, III. millia passuum ab *Interamna* fuere
 f *Tres Tabernæ* eo loco, qui vulgò dicitur *Ponte*
Confino: hic *Maxentii* insidiis periisse videtur *Se-*
verus Imperator. Zof. II. Sed tamen alii auctores

a *Affisium*. b *Hispellum*. c *Fulginium*. d *Tuder*. e *Interannium*. f *Tres Tabernæ*.
 g *Narnia*. h *Ameria*. i *Ocriculum*, *Ocricoli*.

Tabernas, ubi istud commissum est parrici-
 dium, interpretantur illas, quæ sunt in
Pomptino Campo.

† g *Narnia* in aspero, arduo & prærupto mon-
 te sita est, cujus præruptam rupem *Nar* abluit:
 unde urbi nomen. Hic inter duos præruptos
 montes *Cæsar Augustus* olim *pontem* extruxit,
 cujus *fornice* omnium *celtissimi* exstiteret; teste *Pro-*
copio. Ejus pontis rudera etiam nunc super-
 sunt. d

† h *Ameria* municipem habuit *Rostii* patrem.

† i *Ocriculi* sive *Ocriculum* *Umbricarum* versus
 Meridiem *Romæ*que proxima urbs est. *Ocricoli*
 hodiernum II. ferme millia à *Tiberis* ripa distat:
 at prope ipsam ripam in lata planitie ingentia
 conspiciuntur multorum magnorumque ædifi-
 ciorum rudera; unde colligitur hoc fuisse *Ocri-*
culum antiquum.

H E K E L I I.

d Hodie Civitas oblonga, ædificiisque satis
 elegans est, ac rerum copiâ laeta ob *Agri* vicini
 fertilitatem, licet aliquandò *Bellorum Calami-*
tatibus involuta clades ingentes *Patrum memo-*
riâ acceperit.

C A P. XXVII.

De Sabinis & Latio. 1

I.

I Nfra *Umbros* ad mare usque antiquissimis temporibus incolere
Siculi; à quorum Rege *Italo*, hæc regio primùm dicta est *Italia*
 qua

Siculi.
Italia.

R E I S K I I.

† *Sabinia* ab *Sabo* rege vel *Deo*, quem *Sa-*
mium Semonem præci cognominant, nomen
 quin deduxerint, nullum erit dubium, si qui-
 dem ille *Sabus* exiit. Ipsa gens *Straboni* Lib. V.
antiquissima censetur, & *indigena*, cui ortum *Pi-*
centes atque *Samnites*, debeant, his vero *Luca-*
ni, ultimo *Lucanis Brutii*. Adeò *Sabinis* primæ
 per *Italiam* inferiorem colonis assignabuntur, si

gravissimo *Strabonis* testimonio standum erit
 Interim *Pelasgos* atque *Tyrrhenos* advenas *Sabi-*
norum sedibus & migrationibus sese socios ad-
 miscuisse, nemo negabit, uti suspicor, nisi an-
 tiquæ *historiæ geographicae* ignarus. De *Cure-*
tibus autem & *Latio*, primisque hujus incol-
 quam dissident *Græci Romanique*, quotquot
 veterum extant, scriptores? Ut chaos quoddam
 confusum hinc oriatur, si omnia paulo accur-

quæ deinde ab Aboriginibus, pulsus inde Siculis, *Saturnia*, vocata est, & mox item *Latium*: unde Aboriginibus novum nomen *Latini*. Sed in partem Antiqui Latii postea successerunt *Sabini*, inter Narem & Anienem, quorum hic *Teverone* dicitur. Caput Sabinorum fuit *Reate*, nunc *Rieti*; & ante hanc *Cures*, nunc *Vecovio de Sabina*, cœnobium, cum ingentibus veteris urbis reliquiis, hinc Romani dicti fuere *Quirites*. Reliqua opida celebria sunt: *Nursia*, nunc *Norcia*; *Cutilia*, cujus ruinæ prope opidum *Civita Ducale*; *Amiternum*, cujus vestigia prope *Aquilam*. Inde *Eretum* & *Nomentum*, prope Anienem, vulgò nunc *Monte Ritondo* & *Lamentario*.

II. Sub Sabinis itaque juxta Tuscos fuere *Latini*, non totius *Latii Veteris & Novi fines*.

Ita-

tius examinare velis. Id unum è sacro codice, multisque hujus locis probabilius datur, ut primos Italiae Latiique incolas *Chitim* Græcè *κίτις* vel *κίτις* vindicemus. Loca id quatuor confirmant, Bocharto etiam citata Lib. III. Phal. c. 5. Urbes item Chitæis cognomines duæ, nec non aperta Julii Africani Eusebii, Cedreni & Geographi Nubiensis testimonia. Hinc Chronicum Alexandrinum clarissime: *Κίτις*, *ἢ ὡς Πρωγάτοι καὶ Λατῖοι*. Adde Latii nomen, quod ab *latendo* veteres deducunt: Ut vel ita cum Arabico Punicoque *Chetema*, quod est abscondere, satis congruat. Kircherus in Latio quidem Lib. I. c. 1. eandem tuetur origines; In capitibus vero sequentibus Janigenas, Aborigenes, Sicanos, Oenotrios, Pelægos, Umbros, Latii colonos veteres admiscet, longamque regum seriem, terminosque regionis antiquæ varios producit. Ex his tamen omnibus liquet, quod in præfat. confitebatur, *disparis Historicorum fere omnium opiniones reperiri*. Sed quis heic observata omnia de Romanis originibus deprobat? quæ in tertium vel quartum annum Olympiadis sextæ incidunt, Trojano excidio longe posteriores. Ne dicam de urbibus Sabinorum Latiique antiquissimis, harum templis, monumentis, villis, prædiis, quæ Romo etiam Romuloque apud Janum Jacobum Boissardum auctoribus attribuuntur.

BUNONIS.

a Sabini à Meridie jungebantur Latinis; terminus inter utrosque fuit Anio fl. Ab Occasu illis fuit Tiberis ad Oericulos usque. A Septem-

trione habuerunt Umbros Nare amne determinatos. Ab Ortu solis contermini illis fuerunt Piceni, Vestini, ac inde Meridiem versus Marfi. Non autem fuere *Sabini* Græci generis, sed Opici five Osci.

b *Reate* urbs antiqua, nulla alia re magis celebratur, quàm asinorum eximio genere. *Reatine* etiam auctoribus memorantur *paludes*, in quibus unguæ jumentorum indurantur: quibus propinquus est *Velinus lacus*, in quo lignum dejectum lapideo cortice obducitur.

c *Curibus* orti sunt *T. Tatius*, & *Numa Pompilius*.

d Non omnis Sabinorum gens primùm dicta fuit *Quirites*, sed *Curium* tantum incolæ.

e *Nursia* Sabinarum urbium versus Septemtriones & Picenum extrema est: Ex *Polia*, & Sabino patre, Nursinis natus est *Vespasianus* Imperator, in vico Phalacrine, educatusque in prædiis Cofanis. Circa Nursiam e *Vespasiorum* fuit prædium: ubi complura existere *Vespasiorum* monumenta. Sueton.

f Ad *Cutiliam* *lacus est Cutiliensis*, umbilicus Italiae, in quo insula fluitans.

g *Amiternum* nobilitavit *Crispus Sallustius*, qui hic, anno post natum Veronæ Carullum, in lucem editus est.

h *Eretum* haud procul Tiberis ripâ, in edito colle, XIII. passuum millibus Roma distat.

i Ad Ereto mille amplius passus versus Orientem abest opidum *Nomentum*.

k *Latini* Siculos ex regione illa inter Narem & Anienem, quæ postea Sabinorum fuit, primùm ejecerunt, eamque appellarunt *Latium*: quam-

I i 3

a Sabinorum termini & Origo. *b* Reate, Reatinae paludes. *c* Cures. *d* Nursia. *e* Vespasiorum prædium. *f* Lacus Cutiliensis. *g* Amiternum Sallustii Patria. *h* Eretum. *i* Nomentum. *k* Latium primum.

Italix solùm, sed & orbis universi gens nobilissima. Terra eorum *Latium* dicta, arctis initio finibus inclusa, ab Aniene ac Tiberi ad Circæum usque promontorium, quod vulgo nunc est *Circelli*. At postquam finitimi etiam populi *Equi*, *Hernici*, *Volsci*, & *Aufones* sub eodem Latinorum nomine computati sunt, finis novi Latii fuit Liris amnis, vulgò nunc *Garigliano*.

Roma.

III. *Caput Latii* omni ævo fuit *Roma*, urbs, ab Aboriginibus, qui antea *Oenotri* dicebantur, cum ex Græcia in Italiam advenissent, condita; ab *Æneæ* posteris, ut tradunt, aucta: urbium sanè Regina, orbisque terrarum caput ac domina. Reliqua opida, antiquitate & claritudine, præcipua fuere, *Tibur*, & nunc *Trivoli*; *Præneste*, nunc *Pilastrina*; *Gabii* medio inter Præneste & Romam itinere quondam; *Tusculum*, nunc *Frascati*; *Aricia*, nunc *L. Aricia*; *Lanuvium*, nunc *Città Lavina*; *Alba longa*, inter

Tibur.

Præneste.

Gabii.

Tusculum.

Aricia.

Lanuvium.

Alba longa.

quamdiu verò primi illi Latini hoc *primum* inter Narem & Anienem *Latium* tenuerint, incertum est. Inde à Sabinis pulsi Latini regionem trans Anienem occuparunt & de suo nomine appellarunt *Latium*. Duplex autem fuit *Latium*.

B U N O N I S.

λ *a* *Antiquum*, *Vetus* seu *Priscum*, inter Anienem, Tiberim & Mare inferum, ad Circæum usque promontorium.

μ *Et Novum* ad Lirim usque se extendens. *a*

ν *b* *Romam* diu ante bellum Trojanam conditam primi omnium tenuerunt Siculi; eaque jam ante adventum Euanthri *Valentia* vocata, post Græco nomine dicta est *Ῥώμη*, *Roma*. Cluverius in Ital. Antiq. l. 2. cap. 2. De hac ipsa urbe *b* plura cogniturus legat vel hanc ipsam Cluverii Italiam; vel *Fabricii Roman Antiquam*.

ξ *c* *Tibur* apud Anienem positum maximè nobilitatum est templo Herculis. Hic frequentes fuerunt villæ; ut *Manlii Vopisci villa Tiburtina*; *villa Hadriani*; *Zenobie* possessio.

ο *d* *Præneste* opidum, in alto monte situm, naturâ & opere munitum, multos habuit cuniculos subterraneos: per quos, quum *c* *C. Marius*, à *Lucretio Asella*, Syllanarum partium viro, obsessus, evadere non posset, cum *Pontio Telesino*, fugæ comite, stricto utrimque gladio concurrir, eumque occidit, ipse saucius à servo impetravit, ut se occideret *e*; Liv. Præneste habuit *f* *Fortunæ Primigeniæ* templum celebre & in eo sortes.

π *g* *Tusculum* XII. millibus passuum ab urbe Roma versus Orientem ultra Lanuvium, Ariciamque & Albanum montem fuit supra *Frascatium*; ubi hodiè ingentes murorum reliquiæ supersunt. In Tusculano agro celeberrima fuit *villa Ciceroniana*, quod *h* *Tusculanum Ciceronis* dictum, eo situ, ubi nunc est cœnobium, quod vulgò *Santa Maria di Grotta Ferrata* appellatur.

ρ *i* *Aricia* est in viâ Appiâ, mille passus ultra Albanum opidum, XIII. millia passuum Româ distans. In agro ejus fuit *k* *Nemus Aricinum*, & *Lucus Dianæ Aricine*. Nemus istud Dianæ dictum quoque est *Nemus* sive *l* *Lucus Egeriæ*, ab Egeriâ nymphâ, quam conjugem Numæ sinxerunt.

σ *m* *Lanuvium* ultra Ariciam & Dianæ nemus apud eandem viam Appiam fuit. *M. Aurelius Antoninus Pius* Imperator apud hoc opidum in villâ Lanuinâ natus est. Apud Lanuvium quoque fuit templum & *n* *lucus Junonis Sospitæ*.

τ *o* *Alba longa* fuit ad Orientalem lacus Albani ripam, in iustumulis, qui medii inter montem & locum intercedunt ad XX. fere millia passuum Româ distans. A situ porrectæ in dorso urbis *Longa Alba* appellata est, ut discerneretur ab altera, *Alba in Marfis*, cujus opidani dicebantur *Albenses* discriminis ergò, quum *Alba longæ* incolæ *Albani* dicerentur. A *Tullo Hostilio* destructa est *Alba ista*, & tota interiit sine vestigiis.

H E K E L I I.

a *Servius* ponit *Antiquum Latium* à Tiberi ad *Fundos*;

a *Latium Vetus & Novum*. *b* *Româ*. *c* *Tibur*. *d* *Præneste*. *e* *C. Marii* mors. *f* *Fortunæ Primigeniæ* templum. *g* *Tusculum*. *h* *Tusculanum Ciceronis*. *i* *Aricia*. *k* *Nemus Aricinum*. *l* *Et Lucus Egeriæ*. *m* *Lanuvium*. *n* *Junonis Sospitæ* templum & *lucus*. *o* *Alba longa*.

Albanum quondam montem & Lacum; & Albæ mater *Lavinium*, Lavinium.
propelitus, nunc *Patricia*; inde *Laurentum*, nunc *Paterno*: & Laurentum.
tandem *Ostia* ab Ostiis Tiberinis nomen habens. Circa Anienis
Tiberisque confluentis opida *Antemna*, *Collatia*, *Fidenæ*, Antemna.
in tenuibus incertisque vestigiis ostenduntur. *Rutuli* pars fuere Collatia.
Latinorum; caput eorum *Ardea*. Rutuli.
Ardea.

IV. *In Equis* fuere *Carseoli* sive *Carfula*, nunc *Arfuli*, & Equi.
Valeria, quæ & *Varia*, nunc *Vico Varo*; tum *Sublaqueum*, nunc Carfula.
Suliaca; *Algidum*, in Algido monte & nemore, nunc *Selva* Varia.
Algieri. Sublaqueum.
Algidum.

V. *Hernicorum* fuere; *Anagnia*, *Alatrium*, *Verula*, Hernici.
Anagnia.
Alatrium.
Verula.

Fundos; *Novum* inde usque ad *Vulturum* Flu-
vium, qui juxta *Cimas* in mare labitur, & *Nata-*
rone hodie *Leandro* vocatur.

b Clarissimò Viri incomparabilis, *Athanasii*
Kyricheri, nomine hætenùs magis clarâ.

c *Livius*. Hoc Oppidum tantæ est antiquitatis,
ut de ejus exordiò & conditore non consentiant
autores, & diversi propterea diversa tradant.

B U N O N I S.

a *Lavinium* ad Numicii fontem positum fuit,
in eo colle, in quo nunc conspicitur fanum
S. Petronelle, à quo III. millia passuum sunt ad
ostium amnis & mare. In Numicio fl. periit
b *Aneas* cum hostibus dimicans, cui *Afcanius*
templum hic constituit, quod c *Dei Indigetis*,
seu *Patris Indigetis* appellavit. Fons Numicii &
antrum, unde is exit, sacrum erat d *Annæ*
Perennæ.

e *Laurentum* haud procul fuit à Tiberi ad
mare.

f *Ostia* ab Anco Martio condita vulgò creditur,
tria ferè millia passuum à litore hodie abest
apud flexum amnis, cum ingentibus veterum
murorum vestigiis.

g *Antemna* sive *Antenna* fuit inter Nomen-
tanam, Tiburtinamque vias, apud lævam
Anienis ripam.

h *Collatia* in iis collibus seu tumulis fuit, qui
inter viam Prænestinam sternuntur & lævam
Anienis ripam; qua pars aquæ *Crabæ*, quæ ho-
die vulgò *La Marana* dicitur, Anieni miscetur,
ad sextum ferè ab urbe lapidem.

i *Fidenæ* urbs v. millia passuum Roma ab-
fuit; ad *Castellum Tubileum* ejus visuntur rudera.

Accidit apud Fidenas anno Tiberii Imperato-
ris XII. res admodum miseranda. Nam amphitheatri cavea, populo gladiatorum munus spectante, collapsa est; & plusquam L. hominum millia occidit.

k *Rutuli* Lanuviorum, Laurentium, & Volscorum finibus claudebantur.

l *Ardea* v. circiter millia passuum à mari recedit xx. millia passuum Româ distans; hodie vicus est. Ardeatium ager palustris & morbosus esse perhibetur.

m *Equi*, qui & *Equani*, & *Equicoli*, & item *Equiculani* dicti sunt, unde originem duxerint, incertum est. Insoluerunt ad utramque Anienis ripam inter Sabinos, Marfos, Volscos, Hernicos atque Latinos.

n *Carseoli* opidum ad Anienem fuit media ferè regione inter Vicum o *Varum* & *Sublaqueum*. Romani usi sunt hoc opido ad nobiliores captivos asservandos.

p *Sublaqueum* nomen habet à tribus lacubus, quos *Anio* in Tiberim defert. Eò, relictis literarum studiis, clam fugiens devenit *S. Benedictus*.

q *Algidum* nobilitarunt *Equi* clade à Q. Fabio Vibulano cos. accepta. Item *Lucius Virginius* centurio, cujus filiam *Virginiam Appius Claudius* corrumpere volebat, in *Algido* militabat.

r In Novo Latio t *Hernici* inter Latinos, *Æquos*, Marfos & Volscos fuere medii.

s *Anagnia* fuit caput gentis.

t *Alatrium* XI. circiter millia passuum in Orientem æstivum fuit ab *Anagnia*.

v *Verula* infra *Alatrium* jacet in Austrum versus, ad v. circiter millia passuum.

B U N O-

a Lavinium. b *Aneas* mors. c Templum *Dei Indigetis*. d Fons *Annæ Perennæ*. e *Laurentum*.
f *Ostia* g *Antemna*. h *Collatia*. i *Fidenæ*. k *Rutulorum* fines. l *Ardea*. m *Equi*.
n *Carseoli*. o *Varia*. p *Sublaqueum*. q *Algidum*. r *Hernici*.
s *Anagnia*. t *Alatrium*. v *Verula*.

Ferentinum.
Volscorum
opida.
Antium.
Circæi.
Tarracina si-
ve Anxur.
Pomptinus
ager & Palu-
des.
Suessâ Pome-
tia.
Velitræ.
Cora.
Norba.

λ *Ferentinum*, nunc *Anagni*, *Alatri*, *Veroli*, *Ferentino*, dicta.
VI. Sub *Hernicis* ad mare fuerunt μ *Volsci*, opida eorum in litore
ν *Antium*, ξ *Circæi*, ο *Tarracina*, quod antea *Anxur*: intus statim
celeberrimus *Pomptinus ager*, & π *Pomptinæ Paludes*, à capite olim
Volscorum ρ *Suessâ Pometia* dictæ, inde σ *Velitræ*, τ *Cora*, υ *Nor-*
ba,

BUNONIS.

λ *Ferentinum* infra illa opida est in via La-
tina.

μ a *Volscorum* sermo à reliquis *Italiæ* linguis
fuit discretus. *Oscè d* & *Volsci* fabulantur, qui
Latine nesciunt. *Festus*, ipsa gens magna, po-
tens & bellicosa. Incoluere autem *Volsci* inter
Rutulos, *Latinos*, *Æquos*, *Hernicos*, *Mar-*
fos, *Samnites*, *Campanos*, *Auruncos*, *Auso-*
nes & mare. At secundo illi *Latio* antiquo, jam
inde sub regibus *Romanis* adjecta fuit magna
pars agri *Volsci*: adcoque omne litus ad *Tarra-*
cinam usque urbem.

ν b *Antium* haud amplius exstat; at nomen
ejus reliquum est in promontorio, quod vulgo
Capo d' Anzio dicitur. Fuit olim urbs valida, &
totius gentis caput. *Piratica* veteres *Antiates*
fuere insignes. *C. Menius* in suggestu c rostra,
devictis *Antiatibus*, fixit.

ξ d *Circæi* sive *Circæum* opidum olim fuit incli-
tum: ejus vestigia aliqua etiam nunc visuntur in
monte, vulgò *La Città Vecchia* dicta.

ο e *Tarracinae* arx præcipue condita fuit in sco-
pulo ac præcipiti vertice candidi montis; in
quo nunc quoque ingentes conspiciuntur antiquæ
fabricæ reliquiæ figurâ quadrata Partem urbis
jam olim sub monte in plano fuisse sitam, ubi
hodierna visitur urbs *Tarracina*, discimus ex *Livii*
lib. iv. In vertice isto haud dubie fuit f *Jovis*
Anxuris templum. Insulam quondam fuisse *Tar-*
racinam falso arbitrari sunt *Solinus* & *Martianus*
Capella. g *Portus Tarracini* vestigium in mari
hodieque conspicitur. *Calidæ* etiam memorantur
h *aque Tarracineses* salutaræ; & i *fons Neptunius*
mortiferus, ex quo qui imprudentes biberant,
vitâ privabantur. *Vitruvius*. Tota ista planities,
quæ *Velitris*, *Cora*, *Norbæ*, *Sulmoni*, *Setiæ*,
atque *Priverno* subjacet, ad *Tarracinam* usque,
quæ *Pomptina* erat palus, k *Campus* sive ager
Pomptinus appellatus fuit; in quo *Mutianus*, *Pli-*
nio teste, urbes xxxii. fuisse prodidit; earum
caput fuisse l *Pometiam*.

π m *Pomptina palus* dicta est, quia in *Pompti-*

no, sive *Pometino* erat agro, à *Suessâ Pometia* urbe:
etiam n *Satura palus* appellata. Has paludes *Julius*
Cæsar siccare destinavit; quod opus perfecit *Aug-*
ustus. *Appius* cos. Rom. injecto paludibus ag-
gere viam stravit, quæ ο *Appia* dicta, in eaque
opidulum condidit p *Forum Appii*, Actorum
cap. 28. memoratum. Propter viam istam *Ap-*
piam post *Augusti* siccationem fossa deducta est,
à *Foro Appii* ad *Feroniæ* usque fanum prope
Tarracinam; per quam navigantes iter facie-
bant; mulis naves trahentibus. Et quum *Palu-*
des istæ restagnarent; denuo siccatae sunt; ac
præcipue à *Theodorico Gothorum Rege*. *Callio-*
dorus.

ρ q *Suessâ Pometia*, ad discrimen *Suessæ Au-*
rumæ dicta, sita fuit circa *Velitras* & *Co-*
ram.

σ r *Velitræ* urbs, vulgo etiam *Velitri*, *Roma*
distat xxiv. millibus passuum e. *Livius* lib. II.
tradit eam urbem pestilentia adeo exhaustam
fuisse, ut decima tantum incolarum pars reliqua
manserit f. *Furio Camillo* & *C. Mænio Nepote*
cos. quod toties rebellassent, muri dejecti, jus-
sique sunt trans *Tiberim* habitare.

τ f *Cora* versus ortum *Solis Velitris* proxima
est.

υ *Ultra Coram*, versus *Signiam* euntibus,
erat t *Norba*. *Plinii* ætate in ruinis jacuit. Ea ab
Æmilio Lepido per prodicionem capta, opidani
mutuis vulneribus ceciderunt, alique ignem
tectis subdiderunt: quod contigit *Cos. C. Mario*
juniore, & *Cn. Papirio Carbone* tertium.

HEKELI.

d S. *Oscè* nonnullis.

e *Oppidum* olim *Volscorum* erat antiquitate &
potentiâ clarum, cujus in *Romanâ* *Historiâ* est
mentio. Nam ab *Antio Martio*, Rege *Romano-*
rum, obsidione gravi ad deditionem compulsus
Velitras Dionysius Halicarnassæus scribit.

f Hanc Urbem nutrimentorum *Augusti* lo-
cum extitisse suo tempore, autor est *Sueto-*
nius.

BUNO-

a *Volscorum* fines. b *Antium*. c *Rostra R.* d *Circæi* sive *Circæum* op. e *Tarracina*. f *Jovis Anxuris*
templum. g *Portus Tarracinesis*. h *Aq. Tarracineses*. i *Fons Neptunius*. k *Pomptinus*
Campus. l *Pometia*. m *Pomptina*. n S. *Satura palus*. o *Via Appia*. p *Forum Appii*. q *Suessâ*
Pometia. r *Velitræ*. s *Cora*. t *Norba*.

ba, φ Privernum, x Setia, ψ Signia, α Sulmo, α Frusino, β Fabrateria, γ Aquinum, δ Casinum, ε Atina, ζ Arpinum, η Arx, θ Sora: vulgò nunc dicuntur; Belitri, Cora, Norma, Piperno, Sezza, Segni, Sarmonetta, Fraselona, Fabvatera, Aquino, Monte Casino, Atina, Arpino, Arce, Sora. At Fregellæ, nunc Ponto Corvo est; & * Interamna, PIsola nunc dicta.

Privernum.
Setia.
Signia.
Sulmo.
Frusino.
Fabrateria.
Aquinum.
Casinum.

VII. λ Au-

BUNONIS.

φ A Piperno quod hodie appellatur, ad duo circiter millia passuum, circa Amasenum amnem, qua itur Anagniam, veteris a Priverni ruinae conspiciuntur.

x b Setia in montium jugo, quod juxta Pomptinos campos ad Asturam usque protenditur, sita est. Augustus Cæsar c *Setinum vinum* cunctis prætulit, quod non temere crudelitibus noxiis ab eo saliva moveatur. Plin.

ψ d Signia ultra Norbam versus Orientem est. A signis, quæ illic in castris fixerant Romani milites, nomen accepit opidum: nam quum in eo campo milites hybernantes castra ita communiiscent, uti nihil ab opido differrent, Tarquinius coloniam eo deduxit. Dion. Hal. l. IV. e Vinum Signium alvum maximè sistere tradidit urabo.

ω f Sulmo in eodem jugi dorso est, quâ Velitas itur à Setia. g

α g Frusino antiquum opidum in vita Latina 11. millia passuum ab Hernicorum opido Ferentino est.

β h Fabraterni missis Romam legatis sese in fitem populi R. dederunt, ut à Samnitium armis defenderentur. Liv. lib. 8.

γ i Aquinum nunc tenuè opidum est; Episcopali tamen dignitate insignè; Thomæ Aquinatis, scholastici doctoris, Thomistarumque conditoris patria.

δ k Casinum sive Cassinum in eo fuit monte, ubi opido S. Germani imminet, & habet cœnium S. Benedicti, quod vulgò dicitur Monte Casino. Sub Casino illo fuit l. M. Terentii villa, Ciceroni in Philippica II. memorata. In Casina quoque est m Scatebra fluvius frigidus, ætate abundantior. Plin.

ε Supra Casinum Aquinumque versus Septentriones circa Melfis fl. fontes apud montem Apenninum in primis Volscorum urbs n. Atina.

ζ Ab Atinâ versus Solis Occasum, inter Melfem & Lirim est o Arpinum opidum antiquum. Hic p Cicero marre Helvia, patre equestris ordinis, ex regio Volscorum genere, natus est. Hieronymus in Eusebii Chron. Febrenus fl. apud Liris confluentem insulam efficit, quæ hodie vulgò dicitur Il Fiume della Posta, in ea fuit q Cicero nis prædium.

η Inter Arpinum & Aquinum est r Arx opidum, Ducatus titulo nobile, ad quod fuit f Arcanum, Quinti Ciceronis, Marci fratris, prædium.

θ t Sora opidum supra Apinum & Ciceronis villam Fibernique confluentem apud dextram Liris ripam situm est.

ι v Fregellas opidum fuisse apud dextram Liris ripam, ubi nunc est Ceperano opidum, probat ipse Auctor in Italiae Ant. lib. 3. cap. 8.

κ x Interamna Lirinas cognominata ab Liri amne, ad discrimen Interamne in Umbria: situm enim fuit id opidum ad Lirim amnem. Ex adverso Pontis Curvi in lævam Liris ripam influit amnis; à Casino & S. Eliæ opido delatus; inter quem & Lirim antiquæ urbis vestigia nonnulla hodieque visuntur; quas veteris Interamne Lirinatis reliquias esse, Livii & Strabonis descriptio docet. Quæ verò insula illa fuerit, quam Auctor dicit esse, Interannum, in Arpini descriptione ex ipsius Cluverii Italia jam dictum est.

HEKELII.

g P. Ovidii Nasonis, Poëtæ ingeniosissimi, Patria est.

K k

BUNO-

a Privernum. b Setia. c Setinum vinum. d Signia. e Vinum Signium. f Sulmo. g Frusino. h Fabrateria. i Aquinum, Thomæ patria. k Casinum. l Terentii villa. m Scatebra fl. n Atina. o Arpinum. p Ciceronis patria. q Prædium Ciceronis. r Arx. s Arcanum, prædium. t Sora. v Fregellæ. x Interamna Lirinas.

Aufonum
opida.
Cajeta.
Fundi.
Formiæ.

VII. ^λ *Aufonum* fuere ^μ *Cajeta*, ^ν *Fundi*, & ^ξ *Formiæ*; nunc vulgò dicuntur *Gaëta*, *Fondi*, *Mola*.

BUNONIS.

^λ A Volscis ad frerum usque Siculum, apud Inferum juxta & Superum mare, tenuère antiquissimis temporibus ^a *Aufones* gens, Græcorum etiam sententia, totius Italiæ antiquissima; à qua illi omne reliquum etiam terrarum spatium à freto ad Alpes appellavere *Aufoniam*. Ejus gentis magna pars ^b *Opici* & *Ofci* appellati sunt; atque iterum horum pars, inter Campaniam Sardinorum & Volscorum fines mareque, ^c *Aurunci* dicti sunt.

^μ *d Cajeta* promontorium, opidum & portus est ^b: ^e *Sinus Cajetanus* olim etiam dicebatur *Amyclanus*. In medio *Cajetæ* & *Formiarum* posita fuit *villa Ciceronis*, & *Cajeta*, & *f Formianum* appellata. Hic *Cicero* ab Antonio immisissis persecutoribus, *Herennio* centurione, & *Popillio* tri-

buno, quem parricidii reum quondam defenderat, occisus est sexagesimo quarto ætatis anno.

^ν Inter *Formianos* *Fundanofque* montes erat *Cæcubus ager*, & in ipso opidum ^g *Fundi*: Juxta *Lacus Fundanus*.

^ξ *h Formiæ*, olim *Hormiæ* dictæ, habuerunt ⁱ *portum Formianum*.

HEKELII.

^h Arcem illius loci in angulò Promontorii versùs Orientem posuit olim *Ferdinandus*, *Aragonum* Rex, pulsus ex Regnò *Neapolitanò* *Gallis*. Nostrâ memoriâ *Carolus V. Imper.* & Rex adjecit rupem vicinam, Pontequè subliciò junxit *Arce* superiori. Atque itâ moles turribus ac propugnaculis adauctas duplicavit, & Promontoriò totò simul inclusò *Urci* fossâ murisque connexuit.

^a *Aufones*. ^b *Opici* sive *Ofci*. ^c *Aurunci*. ^d *Cajeta*. ^e *Cajetano* s. *f Formianum*, *Ciceronis* villa. ^g *Fundi* & *lacus Fundanus*. ^h *Formiæ*. ⁱ *Portus Formianus*.

CAP. XXVIII.

Picentes, *Vestini*, *Marrucini*, *Peligni*, *Marsi*,
Frentani, *Sannites*, *Hirpini*. ⁱ

I.

Ultra Apenninum rursus juxta Sabinos & Umbros, fuère ^a *Picentes*. Regio eorum vocabatur ^β *Picenum*, gens à Sabinis fertur orta. Opida in littore; ^ν *Ancona*; Græcorum colonia, à

Picentes.

Ancona.

BUNONIS.

^α *a Picentes* seu *Picentini*, fuerunt Sabinorum pars, à quibus progressi novam temp. contituerunt.

^β *b Picenum* copia & omnis generis frugibus abundans tradunt auctores.

^ν Ab *Æsi* flumine ad mare *Picentium* opidum primum est ^c *Ancona*, ubi *Camerum* promontorium, ab iis *Syracusanis* condita, qui *Dionysii* fugerant tyrannidem. Nomen habet à cubito, qui Græcis est *ἀγκύβων*.

REISKII.

ⁱ *d Picentium* & *Picentina* regio nomen à *Picentibus*, ipsi autem à *Pico* rege vel ave, quam ille auguria capturus domi aluit, habuisse di-

cuntur: Idque duplex fuit, vel *superius*, quod heic describitur, mari *Hadriatico* vicinum; vel *inferius* *Campaniam* inter *Lucaniam*que mari *Tyrrheno* propius, quod *Picentes* Romanis victoribus cessuri occupaverant. In *Notitia* vero imperii *Romani* distinctius habetur, aliud quidem *urbicarium* vel *suburbicarium*, nempe provincia, urbis *Præfecto* & vicario commissa; Aliudque *annonarium*, unde in usum *Cæsaris* *annonæ* rediit. Proxima *Piceno* *Valeria* fuit ex *Imp. Constantini* tempore, alias *Marforum* *Æquorum* & *Pelignorum* regio, ad viam *Valeriam* sita, ipsaque *suburbicaria*. *Sannium* autem provincie prædialibus in *Notitia* *Imper.* accensetur, post *Valeriam* diminutam modo arctius modo majus

BUNO

^a *Atria*, *Picentes*. ^b *Picenum*. ^c *Ancona*. ^d *Picenum* duplex.

Syracufanis condita: ^d *Castrum novum*, nunc *Flaviano*, ^e *Castellum* *Truentinum*, ad Truentum amnem. Intus ^z *Auximum*, nunc *Osimo*; ^o *Septempeda*, nunc *S. Severino*; ^s *Tollentinum*, ^f *Firmum Picenum*, & ^g *Asculum Picenum*, ^h *Interannium*, ⁱ *Atria*: quæ nunc, *Tollentino*, *Formo*, *Ascoli*, *Téramo*, *Atri*.
 II. Picentibus continuabantur ^v *Vestini*, quorum opida ^z *Angulus* & ^p *Pinna*; vulgò nunc *Cività di Sant Angelo*, & *Cività di Pen-na*; ⁿ *Avia* sive *Avella*, nunc est *Aquila*.
 III. Vestinis ad mare contermini erant ^m *Marrucini*, quorum opidum ^t *Teate*, nunc *Tieti* & *Chieti*.
 IV. Marrucinis simul & Vestinis finitimi erant ^p *Peligni*, quorum caput olim ^c *Corfinium*, nunc destructum; deinde ^s *Sulmo*, nunc *Sulmona*, & *Surmona* sive *Sermona*.

Castrum novum.
 Castellum.
 Auxinum.
 Septempeda.
 Tollentinum.
 Firmum.
 Asculum.
 Interannium.
 Vestini.
 Angulus.
 Pinna.
 Avia.
 Marrucini.
 Teate.
 Peligni.
 Corfinium.
 Sulmo.

V. Pe-

BUNONIS.

^d Ad ostium Batini amnis dextra ripà ^a *Castrum Novum* visuntur vestigia.
^e Ad Truenti fl. ostium fuit *Truentum*, sive ut illi habent ^b *Truentinum Castrum*.
^z Ab Ancona xi. fermè millia passuum abest ^f *Auximum*, apud Misconem amnem.
^o ^d *Septempeda* ad Potentiæ amnis ripam est.
^s Et ^e *Tollentinum* ad Flusoris amnis ripam, nunc *Tollentine*.
^f ^f *Firmum Picenum*, tria millia passuum à lîre distitum, navale habuit *Castellum Firmanorum*.
^g ^g *Asculum* cognomine dicitur *Picenum*, ad scrimen *Asculi Apuli*, apud Truentum fl. t.
^h ^h *Interannia* sive *Interannium* inter confluentem Turdini ac Viciolæ amnium positum est; un-
 ei nomen quæsitum.
ⁱ ⁱ *Atria* sive *Hadria* inter Vomanum Matrinumque amnes in edito colle sita est.
^v Inter Matrinum & Aternum amnes fuere ^v *Vestini*, qui videntur Sabini sive Samnitici fuisse neris: nisi ex Illyrico in has oras venerint.
^z ^z *Angulus* haud procul lævâ Salini ripâ, in-
 Pinnam, in edito colle positum est.
^p ^m *Pinna* supra Angulum inter Matrinum & Aternum amnes, sed Suino propior est.
ⁿ ⁿ *Avia* haud longè abest à fontibus Aterni.
^m ^o *Marrucini* angustos admodum incoluere
 tes, inter Vestinos, Pelignos & Frentanos.
^t ^o *Marrucini* genus Cato à Marfîs deductum voluisse
 etur.

^o In tam arctis finibus unum tantum refertur opidum ^p *Teate a*. In agro Teatino prodigium accidit anno Neronis supremo; oliveto univervo publicam viam transgresso; arvisque inde è contrario in locum oliveti profectis. Plin. l. 2. cap. 83.

^z ^q *Peligni* inter Vestinos, Marrucinos, Frentanos, Samnites, & Marfos incoluerunt; Aterno & Sagro amnibus, Apeanino monte & Frentanorum finibus inclusi, gens parva. Ex Illyrico profectos Pelignos tradit Festus: alii tamen auctores eos à Sabinis ortos esse contendunt.

^v ^r *Corfinium* à dextrâ Aterni fl. ripâ III. millia passuum distitum fuit, & VII. à Sulmone; quo loco antiquæ urbis ruinæ visuntur. Ab Italicis populis opidum hoc *Arx belli*, quod & *Italicum* & *Sociale* appellatum, contra Romanos constitutum erat.

^q ^f *Sulmo* opidum Ovidii ^b *patria* inter duorum amnium, qui hinc uno alveo in Aternum apud Populium opidum defluunt, confluentes positum est: unde ipsi Ovidio appellatur *Sulmo gelidus, humidus, irriguis aquis saluber*. Hanc urbem in bello civili deleri iussit Sylla.

HEKELII.

^a Antiqua Urbs, quæ edito in colle jacet 7. Milliaribus à Mari distans, ac loci amenitate mirè gaudens.

^b Omnium Elegiacorum Poëtarum, *Dempitero* teste, principis.

K k 2

BUNO-

Castrum novum. b Truentum. c Auximum. d Septempeda. e Tollentinum. f Firmum. g Asculum Picenum. h Interannium. i Atria sive Hadria. k Vestini l Angulus. m Pinna. n Avia. o Marrucinatorum fines. p Teate. q Pelignorum fines. r Corfinium. s Sulmo.

Marfi.

Alba Fucen-
tis.

Marrubium.

Frentani.

Ortona.

Anxanum.

Histonium.

Samnites.

Bovianum.

Æsernia.

Sepinum.

Allifæ.

Telesia.

Hirpini.

Beneventum.

Equus Tuti-
cus.

Abellinum.

V. Peliginis & Vestinis in mediterraneo continuabantur *Marfi*, quorum *Alba Fucentis*, ad Fucinum lacum; quæ hodieque nomen antiquum in ruinis retinet; vulgò *Albe* & *Alba* dicta, & *Marrubium*, nunc *Morræa*.

VI. Rurfus in littore ultra Marrucinos & Pelignos incolebant *Frentani*; quorum opida *Ortona*, *Anxanum*, & *Histonium*; nunc *Ortona*, *Lanzano*, *Guasto d'Amone*.

VII. Infra Frentanos fuere *Samnites*, *Sabelli* etiam dicti, à Sabinis orti: & à Samnitibus orti *Hirpini*. Illorum regio *Samnium*; in quo opida, *Bovianum*, *Æsernia*, *Sepinum*, *Allifæ*, *Telesia*; nunc vulgò *Bojano*, *Ifernina*, *Sepino*, *Alifi*, *Telesæ*. Horum opida, *Beneventum*, *Equus Tuticus*, *Abellinum*,

BUNONIS.

Marforum lingua eadem fuit, quæ Sabinorum; unde colligitur, eos ejusdem cum his fuisse generis. Sedes suas habuerunt inter Vestinos, Pelignos, Volscos, Hernicos, Æquos & Sabinos.

Alba Fucentis à latu *Fucino* sic cognominata fuit. Opidani dicti sunt Albenfes. *Alba*, quod in interioribus sita, atque optimè munita esset; sæpenumero custodiæ loco fuit à Romanis data: in quam dederent, quos asseruari velent. Strabo l. v. Huc *Syphax* Numidarum rex, *Perseus* Macedo cum filio *Alexandro*, & *Bituitus* Arvernorum rex, alique in custodiam missi sunt.

Frentani, Samnitium progenies, ad Mare Superum à Marrucinis ad Frentonem amnem porrecti, à tergo conterminos habuere Pelignos & Samnites.

Ortona primum opidum est à Marrucinis.

Anxanum haud ita procul Sagri læva ripa jacet.

Post Sagrum ad xiv. millia passuum sequitur *Histonium*.

Samnites incoluere regionem, quæ est intra fines Daunorum, Apulorum, Hirpinorum, Campanorum, Pelignorum & Frentanorum; ita appellati à *Samnio* opido, quod cum cæteris adeo eversum, ut *Samnium* requiratur in ipso *Samnio*, nec inveniri possit.

Hirpini tenuerunt agros, qui continentur finibus Apulorum, Lucanorum, Picentinarum, Campanorum & Samnitium.

Bovianum ad Appennini montis radices & Tiferi fontes est; caput olim Samnitium longè

ditissimum, ex quo à C. Petilio Dictatore capto plus prædæ pane egestum, quam ex omni *Samnio*.

Æsernia citra Apenninum est, apud lævam *Vulturni* amnis ripam.

Sepinum apud *Tamari* fontes situm, *Prolemæo* scribitur *Sepinum*.

Allifæ opidum infra *Æserniam*, prope *Vulturni* ripam est.

Telesia haud procul confluentes *Vulturni* Sabatique fluminum jacet.

Beneventum, antè *Maleventum*, inter Sabati *Calorifque* confluentes situm, Auctor in descriptione *Italiae Antiq.* l. 4. c. 7. asseribit *Samnitibus*. Inter *Beneventum* & *Calatiam*

Campaniæ opidum, fuit *Caudium* opidum; eique contiguae *Furcule Caudinae* sive *Salus Caudini*, Romanorum ignominia celebres. *Furca* autem sive *angustia* illæ sunt, quas *Isclerus* amnis

apud opidum *S. Agathæ* medias fecat, in *Vulturnum* flumen versus *Calatiam* contendens. Hic exercitus *Rom.* ipsique *coll. T. Veturius Calvinus* & *Sp. Posthumius* insidiis *Samnitium* circumventi, armis relictis, sub jugum missi sunt

semnudi. *Ærola* opidum positum in extremo jugi, quod *Caudinas Furcas* à sinistra *Iscleri* ripa claudit, *vetus Caudium* est.

Equus Tuticus sive *Magnus* ultra *Fricentum* versus *Septemtriones* in edito colle situm est.

Abellinum opidum ab *Sabaturn* fl. est.

HEKELII.

Caracenorum, *Marratinarum*, *Vestinarum*.

Unde autem *Regioni* huic *Aprutii* appellatio

a *Marforum* fines. b *Alba Fucentis*. c *Frentanorum* fines. d *Ortona*. e *Anxanum*. f *Histonium*. g *Samnitium*. h *Hirpinorum* fines. i *Bovianum*. k *Æsernia*. l *Sepinum*. m *Allifæ*. n *Beneventum*. o *Caudium*. p *Furca Caudina*. q *Ærola*. r *Equus Tuticus*. s *Abellinum*.

num, & *Compsa*; nunc *Benivento*, *Ariano*, *Avellino*, *Conza*. *Compsa*.

tio sit enata, non est facile judicare propter *Au-*
torum dissensiones.

qui se Romanis dederant, datâ etiam pecuniâ,
unde novas aedes compararent, sumptu publico
traducti sunt P. Cornelio & M. Bæbio Coss. ne
reditus spes esset: quod nullum alium antè finem
fore belli Ligustici putarent Romani. Circa
utramque Caloris ripam latissimi illi *Campi* sunt
Taurasini, in quibus Romani *Pyrrhum*, Epirota-
rum Regem, acie victum profigarunt.

BUNONIS.

ξ a *Compsa* opidum haud procul fontibus *Au-*
di fl. jacet. Cæterum ad Caloris fl. dextram ri-
pam est opidum perantiquum b *Taurasium*; circa
quod c ager *Taurasinus*, in quem *Ligures Apuani*,

a *Compsa*. b *Taurasium*. c *Taurasinus ager*, sive *Taurasini Campi*.

C A P. XXIX.

De Campania & Picentinis, Apulia, Calabria. τ

I.

Juxta Samnites Hirpinosque ad mare Inferum erat a *Campania*, *Campania*.
vulgo nunc *Terra di Lavoro*: in qua summum *Liberi* patris cum
Cerere certamen. Opida in litore β *Liternum*, *Scipionis Africani* *Liternum*.
voluntario exsilio clarum; nunc vulgo *la Torre di Patria*: γ *Bajæ*, *Bajæ*.
deli-

BUNONIS.

α a *Campani*, Opica sive *Osca* gens, è Samni-
tibus profecti, regionem incoluerunt ad Mare
Inferum, finibus Novi Latii, Samnitium, Hir-
pinorum, & Picentiorum comprehensam. Mi-
randam Campaniæ fertilitatem, amoenitatem-
que præ omnibus aliis Orbis terrarum agris præ-
dicarunt auctores. a

β b *Liternum* ad ostium *Literni* fl. situm fuit.
Scipio hic moriens sepulchro suo inscribi jussit:
Ingrata patria, ne ossa quidem mea habeas. Prope *Li-*
ternum fuit c *Scipionis villa*, in qua olim ara &
sepulchrum ejus.

γ In litore eo situ, quo olim fuerunt d *Bajæ*,
hodie castellum est quod vulgò vocatur *Il Castell*
di Bajæ. *Fontes calidi*, qui magno numero hic sca-
turiunt, *Bajæ* reddiderunt celebres. *Bajæ* con-
tinuò sequebantur e *Lucrinus* & *Avernus lacus*; ex
quibus *Avernus* hodiè exstat; *Lucrinus* verò in-
terit cineribus oppletus. Sinus, in quo erant
Bajæ, vocabatur sinus f *Bajanus*.

HEKELII.

a Sic enim scribit *Leander*: *Mirabilis profectò*
Campaniæ est fertilitas non solum omnium re-
rum ad humanæ vitæ necessitatem utilium, sed

etiam ad voluptatem atque delicias, incredibili
quâdam abundantia fecundissimæ. Unde non
immeritò à *Plinio* FELIX dicitur.

R E I S K I I.

1 *Campania* fedes *Campaniorum*, à campis
locisque campestribus nomen adscivit, *Plinio*,
Eustathio & *Scholias*te *Horatii* testante: Gens
illa *Osca* sive *Opica* infederat, & huic admista,
Samnitium natio A. V. C. 332. *Capuam* occu-
passe apud *Livium* Lib. IV. legitur. g Ipsa *Cam-*
pania vero apud antiquos duplex, Una latius
nempe dicta, & altera strictius sive angustius:
Illa utrumque Latium vetus novumque continuit
& *Campania* hodieque Romana dicitur, vulgò
Campagna di Roma Italis, & ipsa regio quon-
dam suburbicaria: sed *Campania* strictius dicta
felix fuit; & *Latio* utrique opposita. *Picentum*
ergo inferius de quo hic agitur, ex novis colo-
niis, quas supra commemoravimus, coaluit.
Unum heic addimus de punico vocabulo פכר *pic-*
ceah i. e. vate vel angure, unde *Picum* picentisque
Bochartus appellari voluit: Idem *Calabriam* de
Punico כלבה *Kalaba* i. e. pice *Peucetiam* פכר
פכר i. e. piceis arboribus denominatam statuit
Lib. I. Chan. c. 33.

K k 3

BUNO-

a *Campaniæ* fines. b *Liternum*. c *Scipionis villa*, ara, sepulchrum. d *Bajæ*.
e *Avernus* & *Lucrinus lacus*. f *Bajanus sinus*, g *Campania duplex*.

Misenum.

Puteoli.

Neapolis.

Hercula-

neum.

Opidum

Pompeji.

Surrentum.

Capua.

Suessa Au-

runca.

deliciæ, an corruptelæ populi Romani: ^d *Misenum*: nunc *Monte Miseno*; statio quondam classis Romanæ ad Inferum mare: ^e *Puteoli*, *Puzzuolo*, portus ad hoc mare totius Italiæ celeberrimus: ^f *Neapolis*, *Parthenope* antè dicta, nunc *Napoli*, litterarum studiis Ciceronis, Virgiliique ætate clara ^g *Herculaneum*, vulgo *Torre di Greco*; & ^h *Pompeji*, vulgo *Scafati*, Vesuvii montis incendio nota opida. Inde ⁱ *Surrentum*, nunc *Sorrento*. Intus in mediterraneo, unde Campaniæ nomen, ^k *Capua*, à Tuscis condita; æmula quondam Romæ, atque ob id ipsum perdita, nunc ruinæ ejus visuntur duobus amplius millibus passuum à *Nova Capua*, ^l *Suessa Aurunca*, nunc

BUNONIS.

^d a *Misenum promontorium*, hodiè dicitur *Monte Miseno* & *Capo Miseno*. Portus hic fuit *Misenus* pulcher & profundus, in quo Augustus Cæsar classem collocavit ad tutelam Inferi maris. Ad hunc portum opidum fuit celebre *Misenum*, cujus rudera quædam hodie extant, cum conspicuis theatri reliquiis, à Saracenis eversum. Inter Misenum promontorium & Cumas est ^b *Acherusius lacus*, sive *Acherusia palus*. Inter Acherusium lacum & Liternum ad litus fuerunt ^c *Cumæ* ^b, quarum reliquiæ hoc loco supersunt ^c. Fuit olim opidum munitissimum, & veluti specula maris Hetrusci: ^d *Sibylla* hic domicilium suum olim habuit, quæ inde *Cumana* dicta est.

^e e *Puteolos* Cumanorum fuisse navale docet Strabo: hinc totus ille *sinus*, qui nunc *Neapolitanus* cognominatur, dictus fuit *Cumanus*. Puteolos dictos putant à *puteis*, quorum ibi magnus numerus: vel ab aquæ calidæ *putore*. ^f *Portus* hic fuit totius Inferi maris celeberrimus; maxime annona & mercibus ex *Ægypto* eò convectis, *Pyteolanus* dictus. Inter Gaurum montem & Puteolos fuit ^g *Ciceronis villa*, in litore; quod ille *Puteolanum* appellavit, & postea *Academiam*; quum aliam villam ad Lucrinum lacum in collibus sitam, *Cumanum*, vocaret.

^h h *Neapolis* Cumanorum colonia, quum portum habeat capacissimum; ejus oportunitatem captavit Hannibal. Ab altera parte *Neapolis*; trans *Sebethum* amnem fuit ⁱ *Paleopolis* opidum, in quo *Virgillii Maronis* fuisse monumentum Statius docet. Perierat autem ^k *Virgilius* Tarenti, contracto ex ardore solis morbo, dum *Metapontum* cuperet videre.

ⁿ Ultra Maronis monumentum in eodem litore fuit ^l *Herculanium* opidum.

⁹ Ultra *Herculanium* paulum à mari remotum fuit opidum ^m *Pompeji*. Ad hoc opidum *Ciceronis villa* erat ⁿ *Pompejanum*.

^o *Surrentum*, extrinsum in Campano litore opidum à *Sirenis*, quæ circa hæc loca sedem habuisse feruntur, nomen habere videtur. *Surrentini colles* vini præstantia maxime celebrabantur.

^p *Capua* ex Campaniæ urbibus olim prima fuit. *Samnitium* quidam in societatem urbis agtorumque recepti festo die gravatos somnio epulisque incolas veteres novi coloni occiderunt, urbemque occuparunt. *Livius* l. 4. *Superbiæ* Campanorum haud postremum exemplum refert *Val. Max.* l. 9. c. 1. Quum bello *Punico II.* ad *Hannibalem* ^d descivisset *Capua*, & postea à Romanis acerrima obsidione expugnaretur, 80. principes senatus interfecti sunt; 300. nobiles in carcerem coniecti; ac multitudo civium venundata. At propter agri fertilitatem urbs servata est, ut esset aratorum sedes. Demum tamen Romani coloniam eò deduxerunt.

^q *Suessa* cognomine *Aurunca*, ad discrimen *Suessæ Pomeriæ* dicta, haud procul à finibus *Auruncorum* est.

HEKELII.

^b Templorum, Turrium, Aquæductuum, aliorumque Operum amplissimorum.

^c Supersunt quoque vestigia in altò Montis vertice Templi *Apollinis* longè conspicui atque celeberrimi, & passim à *Pœtus* decantati.

^d *Capuam* SUPERBIÆ DOMICILIUM ATQ. LUXURIÆ SEDEM quotidie appellitantem.

BUNO-

a *Misenum promontorium* & op. portus. b *Acherusius lacus*. c *Cumæ*. d *Sibyll. Cumana*. e *Puteoli*. f *Portus Puteolanus*, *Puteolanum*. g *Ciceronis villa*, f. *Academia*, *Cumanum*. h *Neapolis*. i *Paleopolis*. k *Virgillii monumentum*. l *Herculanium*. m *Opidum Pompeji*. n *Pompejanum Ciceronis*. o *Surrentum*. p *Capua*. q *Suessæ Aurunca*.

nunc *Sessa*; * *Venafrum*, nunc *Venafrum*; * *Casilinum*, nunc *Nova* Venafrum. Casilinum.
Capua ad *Vulturnum* amnem: † *Teanum Sidicinum*, nunc *Tiano*: Teanum Sid.
 • *Calatia*, nunc *Cajazzo*, † *Cales*, *Calvi*, † *Atella*, nunc *Aver-* Calatia. Cales. Atella.
sa: † *Acerræ*, nunc *Acerra*: † *Nola*, nomen *retinens*: † *Nuceria*, Acerræ. Nola. Nuceria.
 nunc *Nocera*.

II. Juxta Campanos fuere *Picentini*, à *Surrento*, five *Minervæ* Picentini. Minervæ prom.
 promontorio, ad *Silarum* usque amnem, pars quondam *Picen-* Salernum.
tium, huc à Romanis à *Supero* mari traducti, caput eorum † *Salern-*
num, vulgò *Salerno*.

III. Juxta *Frentanos*, *Samnites* atque *Hirpinos* fuere † *Apuli*, Apulia. Calabria.
 quorum regio *Apulia*, longissimo tractu à *Frentone* fluvio, vulgò Daunia.
 nunc *Fortore*, ad fauces usque *Hadriatici* maris excurrent. *Divi-*
fa fuit in tres partes. *Daunia* dicebatur à *Frentone* ad *Aufidum* Peucetia. Poediculi. Messapii.
 amnem, vulgò nunc *Lofanto*: inde ad *Brundisium*, & *Tarentum*,
Peucetia; cujus partem *Pædiculi* incoluere. Hinc reliquum sub
 peninsulæ forma tenuere *Messapii*. Sed † *Messapia* post dicta fuit
Calabria, & incolæ *Calabri*. *Calabriæ* rursus dimidia pars *Taren-*
tino

BUNONIS.

µ Extremum Septentriones versus *Campaniæ*
 opidum fuit *Venafrum*, in dextra *Vulturni* ripa.

ν a *Casilinum* in conspectu *Capuæ* fuit ad *Vul-*
turnum fl. *Casilinenses*, quum gravi obsidione

ab *Hannibale* premerentur, summa virtute eam
 sustinuerunt, licet fames adeo invalesceret, donec

modius frumenti drachmis ducentis venderetur.
Casilinum quo fato extinctum sit, nescitur.

ξ tamen super *Vulturnum* mansit *Casilini*
 dictus: & quum vetus b *Capua* ob commo-

tantium facinora sæpius cremaretur, *Lando* comes
 & *Landolfus* episcopus illam apud pontem

Casilini, sicut hodie cernitur, condiderunt.

ζ c *Teanum Sidicinum*, à populis *Sidicinis*, qui
 quondam tenuerunt, ad discrimen *Teani Apuli*

dictum est. Fuit in via *Latina* ultra *Cales*, haud
 procul à *Latinorum* finibus.

ο d *Calatia* à *Calibus* versus Ortum opidum
 erantiquum est episcopali dignitate hodie cla-

um.

π e *Cales* opidum ultra *Casilinum* & *Stellatam*
 gram est, episcopali sede nobile.

ρ f *Atella* medio itinere fuit inter *Capuam* &
Neapolim.

σ g *Acerræ* opidum ad *Clanum* sive *Clanium*
 qui & *Literis* dicitur, situm est.

τ Ab *Abella* *Neapolim* euntibus occurrit
 h *Nola* urbs, quæ hodie ferè omnis deserta, si-

ne moenibus est.

υ i *Nuceria* ultima *Campanarum* urbs est,
 trans *Vesuvium* montem in valle, quam *Sarnus*

amnis inter *Vesuvium* & *Lactarium* montem
 efficit, sita. Cognominata fuit *Nuceria* k *Al-*

faterna: ad discrimen *Nuceria Camellaria*, quæ
 in *Umbria* est.

φ *Salernum*, hodie in litore positum est;
 quum olim remotum esset à mari, in montibus,

qui hodiernæ urbi imminet.

χ Ista *Italiæ* pars, quæ *Frentone* amne, *Hir-*
*pinorum*que finibus & flumine *Bradano*, mari-

que cincta est, Græcis l *Japygia* vocabatur, eaque
 à Romanis in tria distinguebatur nomina,

Apuliam, m *Calabriam*, & n *Salentinos*. Sed

o *Japygia* illa iisdem Græcis in tres divisa fuit
 partes; scilicet in *Dauniam*, *Peucetiam* & *Messa-*

pianam. p *Apulia* universa continebatur *Frentone*
 amne; mari *Supero* ad *Brundisium* usque;

Isthmo inter *Brundisium* & *Tarentum*; *Sinu*
Tarentino ad *Bradano* usque amnem; hinc ipso
Bradano, *Lucanorum* *Hirpinorum*que finibus.

ψ q *Messapianam* incolæ diviserunt in *Salentinos*
 & *Calabros*.

BUNO.

a *Casilinum*. b *Capua* nova. c *Teanum Sidicinum*. d *Calatia*. e *Cales*. f *Atella*.
 g *Acerræ*. h *Nola*. i *Nuceria*. k *Alfaterna*. l *Japygia*. m *Calabria*.
 n *Salentini*. o *Japygia*. p *Apuliæ* fines. q *Messapia*.

Salentini.
Apulia proprie dicta.
Teanum.
Apulum.
Gerion.
Sipuntum.
Luceria.
Æquulanum.
Arpi.
Asculum.
Apul.
Venusia.
Acherontia.
Canusium.
Cannæ.
Salapia.
Rubi.
Butunti.
Barium.
Egnaria.
Brundisium.

tino finui contermina, *Salentinorum* fuit regio. Atque tum *Apulia* proprie dicta consistebat inter *Frentanos* & *Calabriam*. Opida in *Apulia* fuere clara, *Teanum Apulum*; nunc exiguum murorum vestigium dicitur *Civitate* vulgò: *Gerion*, nunc *Tragonara*; *Sipuntum*, nunc *Siponto*; *Luceria*, nunc *Lucera*: *Æquulanum*, nunc *Troja*; *Arpi*, cujus ruinae apud *Foggiam* opidum, *Asculum Apulum*, nunc *Ascoli*; *Venusia* *Horatio* *Alumno* nobilis, nunc *Venosa*, *Acherontia*, nunc *Acirenta*: *Canusium*, nunc *Canosa*; & clade *Romanorum* insignis vicus, *Cannæ*, nunc *Canna*; *Salapia Salpe*: *Rubi*, *Ruvo*: *Butunti*, nunc *Bitonio*, *Barium*, *Bari*; *Egnatia*, nunc *Terre d' Anazzo*.

IV. In *Calabria* *Brundisium*, trajectu in *Græciam* olim clara; nunc

BUNONIS.

Decem millia passuum ab ostio *Frentonis* visuntur rudera *Teani*, quod *Apulum* cognomine dictum, ad discrimen *Teani Sidicini*.

Eodem tractu fuit *Gerion* opidum.

Sipontum, ad *Cerbalis* fl. ostium, à *Sepiis*, qui hic ejiciuntur, dictum est.

Luceria infra *Teanum*, versus *Austrum* est, quod nomen sæpe mutatum legitur cum *Nuceria*: & hinc dicta est cognomento *Apula*, ad discrimen *Campaniæ Umbriæ*, & *Galliæ Cispadanæ Nuceriarum*. *Luceriæ* huic, quam à *Samnitibus* obsideri putabant, opem laturo *Romani*, per insidias ad *Firculas Candinæ* inclusi sunt. Hinc capta à *Samnitibus* *Luceria*, à *Papyrio Rom. col.* recuperatur. *Pompejus* in bello adversus *Cæsarem* sibi hanc urbem belli sedem delegerat.

Æquulanum *Cluverius* memorat in *Hirpinis*, idque dicit esse opidum *Episcopale Eriente* *Ital. Ant. l. 4. c. 9.* *Troja* verò, quæ hodie dicitur, ad *Apemum* montis radices est.

Arpi ad *Cerbalum* fl. opidum ab initio *Lampe*; deinde *Argos Hippium*; mox *Argurippa*, ac tandem *Arpi* appellatum est. A *Foggia* VI. millia passuum versus *Manfredoniam* ejus urbis conspiciuntur ruinae.

Asculum cognomento *Apulum*, ad discrimen *Asculi Picenti*, dictum est: *Ascoli* quod hodie opidum est, haud procul à sinistra *Aufidi* ripa jacet. Ad *Asculum* istud *Curius & Fabricius* colli. cum *Pyrro* feliciter pugnarunt.

Venusia g in *Hirpinotum* finibus est. h

Circa *Venusiam* est *Acherontia*.

Canusium fuit ad *Aufidi* ripam. Eò ex *Cannensi* clade pauci profugerunt; quò & *Varro* reliquas copias traduxit mœnibus se defensusurus *xxv. stadia* infra *Canusium*.

Cannarum rudera visuntur: opidum erat ante pugnam illam memorabilem.

Salapia rudera supersunt inter *Salapinam paludem* & *Aufidum* flumen.

A *Canusio* versus *Ortum Brumalem* est *Rubi* opidum.

Et inde porro *Butunti*.

Barium opidum *maritimum* erat *Pædiculorum*: hodie emporium celebre est.

Egnatia *maritimum* opidum inter *Barium* & *Brundisium* servat antiquum nomen in turri speculatrice, vulgò *Torre d' Anazzo*. Porro in *Daunia* inter *Sipontum* & *montem Garganum*, circa urbem *Manfredoniam* erat *Uria* opidum; contra quod *Sinus Urias*, in quem *Cerbalis* amnis effunditur.

Brundisium sive *Brundisium* à cervini capitis figura ita dictum, quod *Messapinorum* lingua *Βερενίκιον* fuerit, tradunt; quia portum haberet in multos sinus reductum, ut cornua cervina referre videretur. Ad hoc opidum *Cæsar Octavius & M. Antonius* castra habuere; sed hic propiora, ut qui *Brundisium* circumsidebat. Hinc quum *Servilius* cum *7000. equitibus* ad *Cæsarem* transire pararet, eis cum *400. equitibus* occurrit *Antonius*, & adhuc cubantes oppressit ad *Uriam*. *Portus Brundisii* descriptio exstat apud *Cæsarem Comment. belli civil. l. 1.* Ipse *Cæsar*

a Teanum, Apul. b Gerion. c Sipontum. d Luceria. e Æquulanum. f Arpi f. Lampe. g Argos Hippium & Argurippa. h Asculum Apulum, i Venusia. k Acherontia. l Canusium. m Cannæ. n Salapia, Salapina palus. o Rubi. p Butunti. q Barium. r Pædiculi. s Uria op. Sinus Urias. t Brundisium. u Portus Brundisius.

nunc *Brindisi*; e *Hydruntum*, *Otranto*; ° *Castrum Minervæ*, *Ca-*
stro; τ *Callipolis*, *Gallipoli*; & omnium clarissima ° *Tarentum*, *Ta-*
ranto. Intus in peninsula, φ *Neritum*, *Nardo*, x *Aletium*, *Lezze*:
 & prope hanc quondam ψ *Rudia*; Ennio cive nobile opidum.

Hydruntum.
Castrum
Minervæ.
Callipolis.
Tarentum.
Neritum.
Aletium.
Rudia.

far & Pompejus initio civilis belli etiam circa hunc
 portum opera instituerunt magnitudine Romæ
 & ipsorum non indigna.

HEKELII.

e Hoc Oppidum est dives, titulo Ducatus
 insignis, & gaudet Episcopatu atque fecundo
 Agro.

f L. Floro præunte.

g S. Venustum.

h Q. Horatii Flacci, Lyricorum Phœnicis,
 Patria.

i Antiqua Urbs, & olim *Salentinorum* Caput.

k Eum jam pridem adeo esse repletum, ut vix
 per eum triremes adhuc possint percurrere.

BUNONIS.

a *Hydris*, sive *Hydruntum* opidum portum
 habet, unde brevissimus transitus erat in Græ-
 ciam, ex adverso Apolloniæ opidi, latitudine
 intercurrentis freti L. millium non amplius. l

o Inde porro in litore sequitur b *Castrum* sive
Arx Minervæ, ab Idomeneo Cretensi conditum.

τ c *Callipolis*, quasi pulchra urbs dicta, est ad
 sinum Tarentinum.

v d *Tarentum* urbs m à Lacedæmoniorum
 partheniis, hoc est, spuris, Phalantho duce,
 veteribus Messapiis ejectis, intercepta est; In

iplo e sinus Tarentini angulo peninsulæ erat inædi-
 ficata n. Portum habebat pulcherrimum; ar-
 cemque munitissimam, & *Gymnasium* elegantis-
 simum, & forum, in eoque *Colosum Jovis*, post

Rhodium cæteris magnitudine omnibus superio-

rem. Romani urbe potiti sunt victo *Pyrrho*,
 quem in Italiam Tarentini accerserant. Post
 quum in *Annibalis* potestatem bello Punico II.
 venisset, a Q. Fabio Max. recepta est; qui Co-
 lossium Herculis æreum *Lysippi* opus, inde Ro-
 mam deportatum in Capitolio dedicavit. *Luxu-
 ria* & deliciis enervatum est Tarentum non mi-
 nus, quam vicina *Sybaris*; ita ut plures publicas
 festivitates per annum celebrarent Tarentini,
 quam reliqui essent dies, cujus luxus merito in-
 ter tres Italiæ urbes connumeratur, quarum re-
 liquæ duæ *Capua* & *Sybaris*. Cæterum Philoso-
 phiam amplexi erant Tarentini *Pythagoream*, in
 eaque cum primis excelluit f *Archytas* o, qui
 reip. eorum præfuit.

φ g *Neritum* sive *Neritum* opidum à Tarento
 XLV. millia passuum distitum est.

x h *Aletium* Salentinorum opidum VIII. mil-
 lia passuum, à mari & Lupis situm est.

ψ i *Rhudia* vel *Rhudia* opidum erat inter Ta-
 rentum & *Uriam*.

HEKELII.

l Alioquin Civitas est veterrima, quæ, licet
 quidem *Strabonis* ætate fuerit exigua, attamen
 hodiè satis frequens est. Potitur in primis Cælo
 clementissimò. Inde fit, ut Ager ejus amœnus,
 fertilis & hortis probè cultis sit exornatus.

m Antiquissima nobilissimaque.

n Hujus Urbis Ager fertilis & amœnus est,
 ac Salem mittit candidissimum, & suavissimum,
 quod *Plinio* commendatur.

o Civis eorum.

a Hydrus sive Hydruntum. b Castrum Minervæ. c Callipolis. d Tarentum. e Sinus Tarentinus.
 f Archytas Philosophus. g Neretum. h Aletium. i Rhudia.

CAP. XXX.

De Lucanis, Brutiis & Magna Græcia. 1

I.

Infra Apulos, Hirpinos atque Picentinos ad utrumque mare fuè-
 re *Lucani*, & ipsi à Samnitibus orti, duce *Lucio*: fines habuere *Lucani*.

ad

REISKII.

i Lucania Græce *λακωνία*, Lucanorum re-
 gio, qui duce *Luco* aut *Lucio* è Samnitibus huc
 a Lucania duplex.

concesserant: Duplex a etiam ipsa ex veterum
 usu, aut *latius nempe producta* Brutios comprehen-
 dit, aut *arctius contracta* Brutiis opponitur.

L I

Nam

Pæstum f.
Posidonia.
Velia.
Buxentum.
Metapontum.
Heraclæa.
Siris.
Sybaris f.
Thurii, vel
Copia.

ad *Laum* & *Sybarim* usque amneis; quorum hic in Tarentino sinu nunc vulgo dicitur *Cochile*; ille ad mare Inferum, *Laino*. Opida in littore hæc *a Pæstum*, Græcis *Posidonia* appellatum, nunc in ruinis *Pesto*, & *Velia*, nunc *Pisciotta*; celebris quondam portus: *v Buxentum*, nunc *PolICASTRO*; à Tarentino sinu *d Metapontum*, nunc *Torre di mare*; *e Heraclæa*, antè *Siris* dicta, nunc in vestigio ruinarum, *Policore*; *z Sybaris*, postea *Thurii*, ac tandem *Copia*, urbs dicta,

Nam Olympiade CVI. scivorum in Lucania latronumque colluvies occupatis quibusdam urbibus, novum Brutiorum nomen recepit: Illos Strabo Lib. VI. *δρῶντας* i. e. *desertores*. Lib. XVI. *δρῶντας* i. e. *fugitivos* nominat: Idque nomen ex lingua Sabina, quæ *βῆσι-πέτα* nuncupat picem, *Helychio* auctore. Pix enim Brutia inter veteres plurimum commendatur à Dioseoride, Plinio, Columella, pluribus. Quo factum est, ut Brutii primo solis denominatio Italiæ imponeretur. De magna Græcia, multisque Pelasgorum coloniis eò deductis confer Golzium in Numismat. de urbibus à Cluverio non bene distinctis aut expositis Vossium in Observationibus ad Pomponium Melam Lib. III. c. 4.

B U N O N I S.

a Pæstum opidum fuit ad *Salsum flumen*, cujus fontes oriuntur sub monte *Calamatio*, qui vulgo *Cappacio* dicitur; Ad hunc montem *M. Licinius Crassus* fugitivos profigavit. Inde in Petelinos colles concessit *Spartacus*.

b Velia antea *Helia*, *Elea*, *Hela* & *Hyela* dicta, post *c Posidonium promontorium* prima est, xxv. millia pedum Pæsto distans; & III. millia ab *Halete* amne. Ante dictum sinum opidumque duæ conspiciuntur insulæ *d OEnotrides*, *Pontia*, in hanc *Flavia Domicilla*, *Flavii Clementis*, *Domitiani patruelis uxor*, propter Christianam fidem deportata est, marito ejus antea occiso. *Euseb. Hieron.* Huc insula vicina est *Pandataria*; deinde est *e Ischia* & *Ischia*. *f Sinus Velinus* à *Velia* dictus est.

v Post *Palinurum promontorium* & flumen *Melfen* erat *Pyxus* sive *g Buxentum* opidum & flumen.

d A *Casuenti fl.* ostio ad III. millia passuum fuit clara illa urbs *h Metapontum*, ubi hodie specula *Torre di Mare*. Adeo fortunati ab agricultura fuisse perhibentur Metapontii; ut Delphis famosissimam illam *auream mensem* dedicarit. *Metaponti Pythagoras* mortuus, monumentum habuisse scribitur. Tanta fuit hujus viri admiratio,

ut ex domo ejus templum facerent, ipsumque pro Deo colerent.

e i Ad *Siris* amnis ostium fuit opidum *Siris*, quod postea *k Heraclæa* appellatum est. Apud id opidum & *Sirim fl.* primo Romanorum pugna *Livius consule* cum *Pyrrho* commissa est tam atrox, ut *Frentana turmæ præfectus Obselius* in vestus in Regem eumque turbaret cogeretque, projectis insignibus, prælio excedere.

z i *Sybaris*, in hoc Lucanorum litore opibus & potentia urbs illustris *a*, inter duos amnes *Crathin* & *Sybarim* sita fuit; sed quum primum conderetur, hujus apposita fuit ripa sinistra; unde & nomen accepit. Postmodum in tantum crevit, uti ad *Crathis* quoque dextram ripam pertingeret, ambitum comprehendens vi. amplius millium. *m Thurium* postea paulò supra veteris *Sybaris* situm conditum fuit. Deleta est *Sybaris* à *Crotoniatis*, *Milone* duce, tempestate *Pythagoræ*. Una illa urbs *Sybaris* soli fecunditate eo provecta erat, ut ccc. millia hominum contineret. Sed quum *Prætor* quidam, nomine *Telys* opulentissimos urbe ejiceret, bonis eorum publicatis, *Crotonem* confugerunt, quos *Telys* sibi dedi postulavit, nisi vellent bellum expectare. *Crotoniata* igitur, *Pythagora Philosopho* supplices protegendos suadente, bellum decreverunt. *Sybaritis* ccc. armatorum millia ducentibus, *Crotoniata* c. millibus instructi occurrunt. *Fufis Sybaritis*, quom nulli parcerent, fugaque comprehensos omnes occiderent, major exercitus pars concisa interiiit. Urbs post direptionem ad solitudinem redacta est. Captam enim immisso flumine *Crathi* aquis obruerunt. Sed reliqui *Sybaritarum* iterum ejecti reditus adjuutores ab *Atheniensibus* impetrant, inter quos ipse quoque erat *Herodotus*. Hi scaturigine haud procul à *Sybari* inventa, cui nomen *Thurie*, opidum ibi statuunt, quod de fontis nomine *Thurium* appellarunt. Seditio verò orta omnes *Sybaritæ* præsci delati sunt. Coloniam quum *P. Scipione*

a Pæstum. b Velia f. Helia. c Posidonium prom. d OEnotrides ins. Pontia. e Ischia. f Sinus Velinus. g Buxentum op. & fl. h Metapontum. i Siris amnis & op. k Heraclæa. l Sybaris fl. & op. m Thurium.

dicta, inter *Sybarim Crathimque* amnes, nunc non existat. Intus
Potentia, nunc *Potenza*; *Grumentum*, nunc *Clarimonte*.

Potentia.
Grumentum

II. Post *Lucanos* extimum *Italiae*, ad fretum usque *Siculum*,
 angulum tenuere *Brutii* à *Lucanis* orti. Opida in litore versus Oc-
 casum, * *Cerilli*; nunc *Cirella*; ^ *Clampetia*, nunc *Amantea*;
 * *Temsa* sive *Tempsa*, cujus situs fuit prope speculam maritimam,
 cui nomen vulgare *Torre Loppa*; ^ *Terina*, nunc *Nocera*, & *Lame-*
tia, nunc *Santa Eufemia*; ° *Scyllæum* in cervice *Scyllæ scopuli*,
 nunc *Sciglio*; & ultra fretum, π *Rhegium*, nunc *Reggio*: ab altero

Brutii.

Cerilli.
Clampetia.
Temsa.

Terina.
Lameta.
Scyllæum.

Rhegium.

mari

pione Africano iterum & *T. Sempronio Longo* coff.
 eo deducere Romanos, urbem mutato nomine
 a *Copias* appellarunt. b De *luxu & mollitie* *Sybari-*
tarum quæ auctores prodiderunt, incredibilia
 ferme videntur. c *Myndirides* mille coquos, to-
 tidem aucupes, totidem piscatores gulæ artifices
Sicyonem adduxit; idem sæpius questus, quod
 foliis rosæ duplicatis incubuisset; & quum vidisset
 fodientem quendam, altius rastrum allevan-
 tem, lassum se fieri dixit, veniitque opus in
 conspectu suo facere. *Suid.* *Sybaritica mensa*; item
Sybarita per plateas; in proverbium abiit. b

quoque in extremum hunc agri *Brutii* angulum
 compulsus, nihil jam majus precatus est deos,
 quàm incolumi cedere atque abire ex hostium
 terra liceat.

* k *Cerilli* opidum ad *Mare Infernum* VII. mil-
 lia passuum à *Lao* amne situm est.

^ l *Clampetia* in eodem litore XL. millia pas-
 suum *Cerillis* abest.

μ m *Temsa* post X. millia passuum in hoc li-
 tore sequitur *Clampetiam*. *Æs Temesæum*, &
Vinum Temesani agri celebrantur.

° n *Terina* ad mare sita fuit; unde o *sinus Teri-*
naeus appellatus; qui hodie vulgo *Golfo di S. Eufe-*
mia dicitur.

ξ Post *Terinam* fuit *OEnotrorum* opidum
 p *Lampetia*, quod & *Lameta* & *Lametus* dictum
 est à fl. *Lameto*. Ab hoc opido ingens ille sinus,
 qui nunc *Golfo di S. Eufemia* dicitur, antiquitus
 sinus q *Lametinus* vocabatur.

o r *Scyllæum* opidum nomen habuit à *Scylla*,
 quæ *Saxum* sive *scopulus* est ad ipsum fretum
Siculum.

π f *Rhegium* cognomine *Julium* dicitur *Ptole-*
mæo: à dehiscendi argumento, quod vi maris
 & terræ motu ab *Italia* fuerit avulsa, *Sicilia* pro-
 pinqua, appellatum, antiquissimi prodiderunt
 scriptores. Alii quasi *Regiam* dictam urbem vol-
 unt, propter ejus excellentiam.

HEKELII.

c Horum Regio hodiè vocatur *Calabria Infe-*
rior, ubi circa *Litrus D. Euphemia* *Corallum* pro-
 batissimum olim inveniebatur, abundeque pro-
 veniebat *Saccharum* in *Oppidò Adamantio*, at-
 que in *Convalle* quâdam à Regione *Altomontii*
Manna colligebatur è frontibus & arborum
 truncis, quæ noctu rorabat.

L I 2

BUNO-

HEKELII.
 a *Crotoni* vicina, ut testis est *Herodotus* Lib. v.
 b De quibus videndus *Des. Erasmus Roterd.*
Chil. II. Cent. II. Adag. LXV. & LXVII. q. 431.
Seq. Edition. Colonies. & ex eò *Pauli Manutii*
Adagia p. 508. col. a. & 510. col. b. *Ursellus*
Æo. 1603. in 8. maj. exc.

BUNONIS.

n d *Potentia* ad *Apennini* montis radices haud
 longè abest à *Casuentæ* fl. fontibus.

ξ e *Grumentum* haud procul lævâ *Siris* fl. ripa
 situm erat. Ad hoc opidum *T. Sempronius* cum
Hamone Pano prospere pugnavit.

o f *Brutii* à *Lucanis* orti, quorum fuerant pa-
 tores, alteram *Italiae* peninsulam incoluere; à
Lucanis *Lao* flumine ad *Hetruscum* mare; &
Sybari amne ad sinum *Tarentinum* determina-
 ti. In hunc *Italiae* angulum cum LX. millibus
 armatorum compulsus g *Spartacus*, quum fugam
 in *Siciliam* frustra tentasset, tandem eruptione
 factâ, dignam viris mortem obiit. h *L. Crassus*
 enim *isthmum muro & fossâ* sepeferat. i *Annibal*

a *Copiaz*. b *Sybaritarum* luxus. c *Myndirides*. d *Potentia*. e *Grumentum*. f *Brutiorum*
 ortus & fines. g *Spartacus*. h *L. Crassus*, *Spartaci* victor. i *Annibal* k *Cerilli*.
 l *Clampetia*. m *Temsa*. n *Terina*. o *Sinus Terinaeus*. p *Lameta*
 f. *Lampetia*. q *Sinus Lametinus*. r *Scyllæum*. s *Rhegium*.

Locri.
Caulonia.
Scylacium.
Croto.
Petelia.
Ruscianum.
Consentia.
Pandofia.

Hipponium.
Vibo Valen-
tia.

mari: *Locri* cognomine *Epizephyrîi*, nunc *Ferace*, * *Caulonia*, nunc *Castel Veteri*; † *Scylacium*; nunc *Squillaci*, † *Croto*, nunc *Crotone*: † *Petelia*, nunc *Belicastro*; † *Ruscianum*, nunc *Rossano*. Intus caput Brutiorum † *Consentia*, nunc *Consenza*: & haud procul inde versus Septentrionem, quondam * *Pandofia*, cum *Acheronte* fluv. quæ duo nomina cum *Alexander Epirotarum Rex* in Epiro, anticipi oraculo monitus, fatalia evitare vellet, heic in eadem incidit atque periit. Fuit præterea potens quondam civitas * *Hipponium*, Romanis *Vibo Valentia* dictum, nunc *Monte Leone*.

III. At-

BUNONIS.

e Post Zephyrium promontorium sequitur celeberrima urbs a *Locri Epizephyrîi*, à promontorio cognominata. In illo ipso Zephyrio promontorio quondam collocata, posteaque in eum locum creditur translata, ubi nunc conspicitur opidum *Gierazo*. *Locris* & *Crotone* pestilentiam nunquam fuisse; nec ullo terræ monti laboratum, adnotatum esse tradit *Plinius* l. 2. c. 96. Creditum est, *Locrenses* omnium primos scriptis legibus usos fuisse, quas *Zaleucus* composuerat d. Ac *Dionysio Juniore*, regno pulso & apud *Locrenses* exsulante, gravissimo dominatu oppressi sunt; quem tamen ipsi postea acerbissimè ulsi sunt.

o d *Caulonia*, quæ antea *Aulonia*, inter *Sagrum* fuit flumen & *Cocintum* promontorium. *Caulonien*ses hi à *Brutiis* opido suo ejecti in *Siciliam* sese transtulerunt, ibique urbem prisca patriæ cognominem condiderunt.

† e A *Scylacio*, *Atheniensium*, qui *Menesitheum* erant sequuti, colonia, sinus appellatus est † *Scylacius*. Inde sequuntur g tria *Japygium* promontoria, quæ vulgo *Capo delle Castelle*, *Capo Rizzuto* & *Capo della Nave*. h Promontorium *Lacinium* templo *Junonis Lacinie* clarum fuit.

v i A *Junonis Lacinie* fanum vel vi. millia passuum sequebatur *Croton* sive k *Croto* urbs olim celeberrima e, quam *Æsar* annis mediam olim interfluxerat, præterfluebat postea procul extra muros. Mœnia urbis xii. millium ambitum continebant ante *Pyrrhi* in *Italiam* adventum; post tamen adeo cladibus afflictâ multis, ut omnis ætatis minus xx. millia civium superessent f. Salubritas loci proverbium abiit: *Sanius Crotone*. Hinc oriundus l *Milo*, cui robur corporis immensum fraudi tandem fuit. *Crotoniatis Zeuxis* *Heracleotes* pictor *Venerem* illam alia-

que insignia opera adornavit. *Crotoniata* quoque fuit m *Democedes* medicus, qui *Darium* conjugis opera impulit, ut Græcis bellum inferret. n *Pythagoras* Philosophus *Crotone* diu multumque est versatus, atque *Crotonien*ses luxuria corruptos ad bonam frugem & in viam virtutis revocavit. Ad ostium *Ælaris* fl. o portus erat *Crotonien*sis.

† p *Petelia* sive *Petilia* opidum, inter *Crotonem* & *Scylacium* fuit in edito colle, vi. millia passuum à mari, xxx. à promontorio *Crimisa*. Sub tumulo *Petilia* ab *Annibale* aliquot Romanorum millia caesa tradit *Livius* l. 27.

z q *Ruscianum* sive *Roscianum* medio ferme situm fuit inter *Crathim* & *Traënta* amnes.

† r *Consentia* olim *Brutorum* caput erat.

o s *Pandofia* & *Acheron* fluvius ad ipsum fuerunt isthmum in *Brutorum* agris. *Alexander* iste *Dodonæo* oraculo iussus erat *Acherontem* *Pandofian*que vitare. Quum in *Thesprotia* iisdem vocabulis ei loca ostensa fuissent; hic in *Brutiis* in eadem incidit, à *Brutiis* cum omni suo exercitu deletus; ipse à *Lucano* exule veruto transfixus est.

a t *Hipponium* opidum, antea *Hippo*, item *Vibon*, & *Vibo*, ac demum *Vibona Valentia* dictum, non fuit ad mare situm: *Agathocles* enim *Rex Sicilia* ei navale extruxit ad sinum *Lametinum*. Contra *Vibonem* sunt parvæ insulæ, quæ vocantur v *Ithacese*, *Ulyssis Specula*.

HEKELII.

d Vid. *Uubbo Emmius* Part. II. *Reverump. Græcor.* in *Specie de Republicâ Locrensi* in *Italia* p. 295. Edition. *Lugd. Bataviano-Elseviriana* in 16. f.

e Erantiquissima.

f Hodie titulo *Marchionatus* est exornata.

BUNO.

a *Locri*. b *Zaleucus*. c *Dionysius Junior*. d *Caulonia* s. *Aulonia*. e *Scylacium*. f *Sinus Scylacius*. g *Japygium* promontoria. h *Lacinium* prom. i *Junonis Lacinie* fanum. k *Croto*. l *Milo*. m *Democedes*. n *Pythagoras*. o *Portus Crotonien*sis. p *Petelia*. q *Ruscianum*. r *Consentia*. s *Pandofia* & *Acheron* fl. t *Hipponium* s. *Hippo* & *Vibona Valentia*. v *Ithacese* ins.

III. Atque hæcenus populos enarravimus, qui universam Italiam olim incoluerunt, præcipuasque eorum urbes recensuimus. Cæterum quum Græci omnem ferè oram maritimam, Coloniais suis è Græcia deductis, obsiderent, ipsa hæc terra unâ cum Sicilia dicta est *β Magna Græcia*, duravitque hoc nomen multis seculis, donec ^{Magna Græcia.} *inter fretum Siculum* constitit *ε Tarentum*; quæ pars Italici littoris postea propriè eo nomine indigitata est, testibus Cicerone, Plinio, Ptolemæo & aliis.

BUNONIS.

^β a *Frons Italia*, quæ & ^b *Magna Græcia* & ^c *Græciæ ara* appellantur, per ^c *Ausonium mare*, atque tres ejus sinus inter *Salentinum* & *Zephyrium*. vel *Leucopetram* promontoria agnoscere est. *Ausonium* autem à Sicilia ad *Salentinum* usque promontorium extenditur. Sunt itaque ejus maris tres isti sinus: *Primus* inter promontoria

Salentinum & *Lacinium* d *Tarentinus*. *Secundus* inter *Lacinium* & *Cocintum* promontoria e *Scylacius*. *Tertius* sinus inter *Cocintum* sive (ex Plinio circa hunc terminum variante) *Leucopetram*, f *Locrensis*. Scinditur itaque Italia: frons in g *duo* cornua, *Leucopetram* & *Salentinum* promontoria. *Apenninus* itidem in *duo*; quorum unum est *Leucopetra*: alterum autem *Lacinium*.

a *Frons Italiae*. b *Græcia magna*. c *Ausonii maris tres sinus*. d *Tarentinus*. e *Scylacius*. f *Locrensis*. g *Duo Italiae*.

C A P. XXXI.

De Fluviis Italiae. ¹

I.

Fluviorum princeps Italiae est *Padus*, vulgò *Pò*, nulli annium ^{Padus fl.} claritate inferior, Græcis *Eridanus* dictus; ac *Phaëthontis*, ut fabulata est antiquitas, pœna illustratus. E gremio ^a *Vesuli*, cellissimi inter *Alpium* juga montis, profluens, *triginta* amplius *flumina*, lacusque immensos, *septem ostiis*, quæ *septem maria* perhibebantur, in mare *Adriaticum* defert. Fluminum nobiliora sunt

EX

BUNONIS.

^a In summo *Vesulo* lacus est, cujus occulta origo, qui neque digitum ripas suas excedit; sub eo lacu tres sunt *Padi* fontes; qui per subterraneos cuniculos ex hoc lacu oriri creduntur. Ab hoc *Vesuli* lacu L. circiter millia passuum in *Cenisi* montis vertice etiam lacus est, ex quo itidem per cuniculos subterraneos fluvius ille oriri creditur, qui apud *Segusium* in *Duriam* minorem infuit.

REISKII.

¹ Hæc Italiae Hydrographia est, non tamen

tota, sed quoad partem lacus & fluvios, tum majores, tum etiam minores, neque sic omnes, quod præcipui sufficiant, deque mari mediterraneo supra expositum sit ^a *Tiberis* ex *Apennino* & *Aretinorum* sinibus, nec procul ab *Arni* fonte nascitur, auctusque *XLII*. rivis & amnibus, per duo in mare *Hetruscum* ostia effunditur. Sed portus *Ostiensis* ad hæc ostia quondam maximis impensis conditus, nunc jussu *Rom. Pontificis* dirutus plane jacet deletusque, ideo ne *Turcis* ad *Italiam* appetendam aut invadendam inferviat. Vid. *Ricciolus* in *Geog. refor.* & *Fourner.* in *Hydrog.*

L1 3

BUNO-

^v *Tiberis*.

Duria fl.
Sessites fl.
Ticinum fl.
Verbanus lacus.
Addua fl.
Larius lacus.
Ollius fl.
Sebinus lacus.
Mincius fl.
Benacus lacus.
Tanarus fl.
Threbia fl.
Rhenus fl.
Fada fontes.
Athesis fl.
Arnus fl.

ex Alpibus orta; ^β *Duria*, nunc *Dora*; *Sessites*, *Sessia*; ^γ *Ticinum* *Tesino*, lacum *Verbanum*, nunc *Lago Maggiore*, transiens, ^δ *Addua*, nunc *Adda*, *Larium* lacum, nunc *Lago di Como*, perfluens: ^ε *Ollius*, nunc *Oglio*, lacum *Sebinum*, nunc *Lago d'Isèo*, transiens: ^ζ *Mincius* nunc *Menzo*, lacum *Benacum*, nunc *Lago di Garda*, transmittens. At à dextra ripa recipit idem *Padus* ex *Apenninis* jugis, ^η *Tanarum*, nunc *Tanaro*; ^θ *Trebian* qui nomen fervat, Romanorum clade illustrem: & ^ι *Rhenum* Bononiensem, vulgò *Reno*.

II. Ex Alpibus item profluit ^κ *Athesis*, Italis nunc *Adese*; German. autem *Etsch*. Reliqua quæ sequuntur, cuncta *Apenninus* fundit: quorum ^λ *Arnus*, vulgò *Arno*, Florentiam ac *Pisas* perfluit; ^μ *Tiberis*, quem urbs *Roma*, Romæque conditor *Romulus*, totius

BUNONIS.

^β a *Duria* amnes duo sunt: *Minor*, qui supra *Segusium* opidum ex *Alpibus Cottis* exortus III. millia passuum infra *Augustam Taurinorum* Pado miscetur, diminutivo vocabulo accolis *La Dorietta* dictus. *Major Duria* supra *Augustam Prætoriam* ex summis *Grajis Alpibus* profluens, ipsa *Augusta Prætoria* & *Eporedia* ablutis, XVIII. circiter millia passuum infra *minorem Duriam* eidem Pado redditur.

^γ b *Ticinus* ex summo *Alpium* jugo, quod *D. Gothardi*, mons cognominatur, ortus, *Verbanum lacum* transit a. *Celebritatem* fluvius hic debet pugnae inter Romanos & *Pænos* sub introitum *Hannibalis* in *Italiam* circa eum commissæ, ubi *P. Cornelius Scipio*, *Africani* pater, ab *Hannibale* prælio victus & vulneratus, in hostium venisset potestatem, nisi cum protectum prætextatus filius ab ipsa morte rapuisset.

^δ c *Addua* b fontem habet in excelsis *Rhati-carum Alpium* jugo, quod vulgò *Monte Brailo* c appellatur. Per *vallem Tellinam* lapsus, lacum transit *Larium*, qui hodie *Comensis* dicitur.

^ε d *Ollus* eodem cum *Alpium* tractu oritur in monte *Moriavelo*. Per *vallem Carnicam* delapsus à *Sebino* sive *Sevino lacu* excipitur, qui ab opido *Sebo* sive *Sevo* nomen habet, quod hodie vulgò *Isèo* dicitur: unde lacus cognomen habet. d

^ζ e *Mincius* fl. superiori sui parte, quâ lacum ingreditur, olim idem cum opido *Sarraca* nomen habuisse ex eo colligitur, quòd illa pars hodie etiam vocetur *Sarca*. e

^η f *Tanarus* fluviorum istorum maximus est.

^θ g Ad *Trebian* *Hannibal Sempronium* *Col.* & Romanos suâ hieme vicit.

^ι Nullum sagittis aptiorem esse calamum, quàm qui in *h Rheno Bononensi*, cui plurima infir medulla, pondusque volucre, tradit *Plinius* lib. 16. c. 36.

^κ i *Athesis* post *Padum* totius *Italiae* maximus est.

^λ *Strabo* & *Aristoteles* tradunt, ^κ *Arnum* *Aisaremque*, ubi in unum confluant; alterum alterius violento incurfu adeò se invicem attolle-re, ut, qui utrimque in ripis consistant homines, alter alterum conspiceri nequeat.

^μ l *Tiberis* ex imis *Apennini* jugis f oritur in *Tuscia*. g

HEKELII.

a Hic *Fluvius* aquis est perlucidus, & *Piscium* nobilitate, præsertim laudatissimis *Thymallis*, clarus. Ejus arena *Aurum* & *Argentum* præbere dicitur.

b Vel *Abdua*.

c Mons *Brailii*.

d Hic *Fluvius Piscium* bonorum est refertissimus, in quo præsertim prope *Palatiolum* *Castrum* innumera piscantur anguilla, quæ postea saliantur.

e Profluit aliàs ex *Lacu Benaco* præcipuâ claritate, & ad *Mantiam* decurrens eam in huius Stagnò circumfundit, atque hinc eadem claritate pergens in *Padum* exoneratur.

f Tenuis primò ad instar exigui Rivuli.

g Et augetur *Fluminibus* ac *Torrentibus* 42. spatio c. l. Mill. qui, *Plinio* teste, rerum omnium in totò Orbe nacentium mercator est placidissimus *Roman* autem in duas, *Partes* dividit, & *Tusciam* ab *Umbris* & *Sabinis* devellit, neque unquam alveum egreditur, *Romanque* inundat, quin

a Duria Major & Minor amnis. b Ticinus fl. c Addua fl. d Ollius fl. e Mincius fl. f Tanarus fl. g Trebia fl. h Rhenus Bononensis fl. i Athesis fl. k Arnus fl. l Tiberis fl.

totius terrarum Orbis illustrissimum fecerunt, à dextra ripa *Clanis* fl. vulgo *Chiana*; à sinistra *Narem*, vulgo *Nera*, atque *Anio* fl. *nem*, nunc *Teverone*, in Mare Inferum defert.

III. Inter Latium & Campaniam est *Liris*, nunc *Garigliano*; *Liris* fl. in ipsa Campania *Vulturinus*, *Volturno*: inter Picentinos ac Lucanos *Silarus*, *Silaro*. In magna Græcia *Sybaris*, nunc *Cochile*, & *Crathis*, *Crati*: in Apulia *Aufidus*, nunc *Lofanto*, Romanorum sinistra pugna adversus *Annibalem* nobilitatus. Inter Præcutios & Picenum *Aternus*, nunc *Pescàra*. In Gallis Senonibus *Metaurus*, nunc *Metro*; *Hasdrubalis*, fratris Annibalis, clade atque interitu insignitus.

quin malum aliquod illi protendat, quod pluries observatum fuit.

BUNONIS.

a *Clanis* ex Etruria in Tiberim confluit, per *Clusnam* paludem derivatus.
 b *Nar* è Filsello monte labens odore sulfureo viciatus est.
 c *Anio* amnis omnium in Tiberim defluentium celebratissimus in monte Trebanorum oritur, tres lacus, qui subiecto opido Sublaqueo nomen dedere, in Tiberim defert.
 d *Liris* amnis antea dictus est *Clanis* atque *Clanis*. In eum à dextra ripa influunt *Cosa* & *Trebanus*; à sinistra *Fibrenus* & *Melfes*.
 e *Volturnus* sive *Vulturinus* antea dictus est *Athurnus*. *Domitianus* Imperator quum viam novam inter *Sinuëssam* & *Cumas* sterneret; pon-

tem magnifici operis, una cum arcu triumphali hic fluxit in *Volturno* amne.

σ Falsum est, quod *Silius* l. 8. de *Silaro* scribit; *Duritiem lapidum mersis molefcere remis*.

τ g *Sybaris* ab Achaico fonte *Sybari* nomen accepit. Consternatos reddit illos, qui ex eo bibunt.

υ h *Crathis* nomen habere videtur à *Crathi* flumine Achaico *Ægæo*. Hominum, qui in eo abluuntur, crines flavos reddit. *Aristoteles* in admirandis & *Strabo* l. 8.

φ Clades illa Romanorum ad *Aufidum* erat *Cannensis*.

χ k *Aternum* aliquando sanguine fluxisse tradunt *Cicero* de divinat. & *Liv.* l. 24.

ψ Quo loco ad *Metaurum* *Hasdrubal* à *Nerone* *Livioque* *Coss.* acie victus sit, incertum nobis est.

a *Clanis* fl. b *Nar* fl. c *Anio* fl. d *Liris* fl. e *Volturnus* fl. f *Silarus* fl. g *Sybaris* fl.
 h *Crathis* fl. i *Aufidus* fl. k *Aternus* fl.

C A P. XXXII.

De montibus Italiae.

I.

Alpes Italiam à Gallia, Vindelicia, Norico ac Pannonia submovent. *Initium* earum à vadis *Sabatiis finis* ad *Flanaticum* flum, vulgò *Golfo di Carnaro*, & *Colapis*, vulgò *di Kulpe*, fluminis fonteis. Dividuntur in varias parteis atque nomina. A vadis *Sabatiis* ad *Vari* amnis fonteis, qua *Ligustico* mari objacent, *maritimæ* cognominantur: hinc ad *Segusium* usque, vulgò *Susa Cottia*: deinde ad *S. Bernardum* minorem *Grajae*: dein ad usque *S. Gothardum Penni-*

Penninz.
Rheticz.
Tridentinz.
Noricz.
Carnicz.
Ultimz.
Pannonicz
& Juliaz.
Dalmaticz.

Pennine: his continuantur *Rhætica*, ad Plavis usque fontem; quarum pars *Tridentina* perhibetur, supra Tridentum. His junguntur ad Doblacum usque *Noricæ*, supra Tilavemptum amnem, vulgo *Tajamento*: inde jam *Carnicæ* supra Carnos, usque ad Savi fontes: moxque *Ultimæ*, ad Colapis fonteis usque, *Pannonicæ*, eadem & *Julia* dictæ. Sunt tamen qui supra Dalmatiam Alpium nomen protendant, ubi *Dalmaticas* dici volunt: aliique in Thraciam & Pontum usque. Sed prior finis ad Colapis fontes à plerisque receptus est. ¹

Montes
Apenninus.

II. Cæterum intus in Italia *Apenninus mons* amplissimus Alpibus ad Vada Sabatia annexus, perpetuis jugis lunatoque cursu; ad Siculum fretum *Leucopetranque* promontorium tendens, Italiam quasi mediam fecat. Prope *Suessam*, Liris fluminis sinistra ripæ prætexitur ^a *Massicus mons*: hinc inter *Bajas* & *Puteolos* est ^β *Gaurus*: supra *Capuam*, est *Tifata* mons, vulgò *monte di Capua*. Ultra *Neapolim* *Nolæ* vicinus est *Vesuvius*, nunc *monte di Somma*, ignium eruptione ac *Plinii* interitu clarus. In *Apulia* est *Garganus*, in mare Superum ingenti promontorio excurrens, nunc *monte di S. Angelo*.

Massicus.
Gaurus.
Tifata.
Vesuvius.

Garganus.

C A P.

BUNONIS.

^a a *Massicus mons* Savonis fl. dextram ripam prosequitur, generoso vino nobilis *a*. Quomodo hic Romanorum exercitu, quum *Pœni* sub eorum oculis *Suessam Falernumque agrum* exurent, adversus *Fabium* prope orta esset seditio, *Livius* scribit l. 22. ^b *Falernus ager* *Massico monti* conterminus est, & ad *Vulturnum* usque flumen protenditur. Ad extremum *Massici montis* versus mare fuit ^c *Suessilla*; cujus rudera hodieque conspiciuntur sub marinis undis ad *Montis Draconis* castellum. ^d *Aquas Suessanas* sterilitatem fecundarum, & virorum infaniam abolere prodit *Plinius* l. 31. c. 2.

^β ^e *Gaurus mons* medio itinere inter *Puteolos* & *Lucrinum lacum* celso vertice paulum à mari remotus, hodiè vulgò dicitur *Monte Barbaro*. Ad hunc montem aquam amaram cum odore, tum potu profuere, quam usurpent medicandis oculis; ex *Heliodoro* tradit *Stobæus*.

^a *Massicus mons*. ^b *Falernus ager*. ^c *Suessilla op.* ^d *Aquæ Suessanar.* ^e *Gaurus mons*, cujusque aquæ amaræ. ^f *Basilipo*.

HEKELII.

^a Unde *Massicus Bacchi humor* & *Massica Bacchi muna* à *Virgilio* Lib. II. *Georg.* v. 143. & Lib. III. *corund.* v. 526. optimè commendantur.

REISKII.

¹ De Alpibus supra explicatum & ostensum fuit, quæ his *Hydrophylacia* subit, quæque subterraneæ cavernæ, primæ fluviorum, amnium & fontium origines. *Apennino* ab jugo mons *Pausilypus* & *Basilipo* procurrat, inter *Neapolim* *Puteolosque* medius, via per imas radices artificiosissime ducta mirabilis: Hanc *Strabo* *Speluncam*, *Seneca* *cryptam* *Neopolitanam* nominat *epist.* LVII. *Braunius* in *Theat. urb. Tom. VI.* illam exhibuit *Tab. singul.* *Vesuvio* *Pyrophylacium* subterraneum fovet, unde fumus non nunquam & cineres cum impetu protruduntur. *Vid.* *Kircher. Mund. Subter. Tom. I.*

BUNO

C A P. XXXIII.

De variis Italiae incolis.

I.

TErram Italiam, à freto Siculo ad Alpes usque porrectam, qui ^{Prisci Italiae incolæ.} ab initio habuerint mortales, parum in tanta temporum longinquitate compertum est: nec constat, unus post inundationem terrarum ab urbe Babylonica profectus in dispersione gentium populus hanc regionem occupaverit omnem, unumque universæ nomen imposuerit; an aliæ subinde atque aliæ in terras cultoribus vacuas in vectæ gentes, suis quæque sedibus vocabula dederint diversa.

II. Sanè varii atque genere plane diversi in eâ memorantur auctoribus populi, quorum antiquissimi sunt isti: ^{Aufones.} *Aufones*, Brutiorum ^{Opici.} *Opici* sive *Osce*, in ^{Osce.} Samnio atque Campania; ^{Siculi.} *Siculi* in Sabinis & Latio: ^{Umbri.} *Umbri* ad utrumque mare: ad Inferum, in parte Tusciæ inter Tiberim & ^{Tusci.} *Umbrorum* amneis. Inde ^{Ligures.} *Tusci* ad Alpeis usque; juxta hos ^{Veneti.} *Ligures* in Galliam usque ad Rhodanum extensi. Ultra Tuscos ^{Veneti.} *Veneti*.

B U N O N I S.

^a *Tres* tantùm in omni Italiâ fuerunt populi ^b *Umbri*, ^c *Siculi*, & ingens ^d *Aufonum* sive *Opicorum* corpus. Ab his orti sunt *Sabinum*; à Sabinis porro fuerunt *Picentes*, *Frentani*, *Marrucini*, *Peligni*, *Vestini*, *Marsi*, *Equi*, *Hernici*, & *Samnites*. A *Samnitibus* orti *Hirpini* atque *Lucani*; & ab his *Bruttii*. Ab iisdem *Samnitibus* postea orti *Campani*, *Opicos* atque *Auruncos* tota pepulere Campania. Inter hos & *Lucanos* *Picentini* *Picentium* fuere pars; à Romanis à *Supero* ad *Inferum* mare traducti.

^β *Tuscorum* stirpem omnes auctores antiqui, uno excepto *Dionysio Halicarnassensi*, ex *Asia* *Lydorum* gente deducunt.

^γ *Alpini* populi fuere *Ligures* a *Celtici* generis, in varia nomina divisi; *Taurinorum*, *Sassorum*, *Lepontiorum* & *Enganeorum*. *Rheti* quoque fuere *Alpini*, & ipsi in plura cognomenta distincti; Hinc *Carni* *Inalpinæ* sive *Celticæ* originis gens.

^δ *Venetorum* verò gens ex *Asia*, duce *Agenore* post excidium *Trojæ* deducta creditur. Alii tamen, in quibus *Herodotus*, *Venetos* *Illyrici* generis pronunciarunt.

H E K E L I I.

^a *Romanos* Populos hosce nunc *Tuscos*, nunc *Hetruscos*; *Græcos* verò *Tyrrhenos* dixisse, *Maginus* sæpe laudatus autor est, dicens, *Tusciam* appellatam fuisse vel à *sacrificiis*, quoniam in hac re hæ Gentes præ cæteris excellere, vel etiam à *thure*, cujus in *Sacrificiis* Singularis atque *Præcipuus* usus est.

R E I S K I I.

1 De urio post *Babylonicam* dispersionem populo huc ad terras *Italicas* digressio non equidem distincte constat: De postenis tamen *Japheti* & *Gomeri* per colonias *Græcorum* antiquissimas casu an fortuito huc delapsis constare liquido videtur: Item de *Cittim* vel *Cittaxis*, quorum mentio cap. XXVII. ad verus *Latium* fiebat. Unum *Suidam* audiamus, qui vera ipse incertis adfuit *ἡλεφθῶς ἂν ἦος Ἡρακλῆος, ὁ ἰσπανηθῆς λαπίνος μετανόμισε τὸς πάλαι Κητίος λεγαμένους ἢ ἰαπίνας*: *Telephus* enim *Herculis* filius, cognomento *Latinus* eos, qui olim *Ketii* vocabantur, alto *Latinos* nomine dixit. De coloniis *Græcorum* *Italicis* monumenta contestantur vetera; Itemque de migrationibus gentium *Germanicarum*, & septentriona-

M m

a Populi Italiae indigenæ. b Umbri. c Siculi. d Aufones. e Ligures. f Veneti.

neti: quos alii à proximo Illyrico, alii ab *Henetis*, Paphlagonica gente, ortos tradiderunt.

III. Tuscos expulerunt inter Alpeis & Apenninum suprà dicti *Galli*: Umbros ab Infero mari removerunt *Tusci*; ^a Græca gens, ex Arcadia *Duce OEnotro* profecti, unde dicti *OEnotrii*, primùm *Aufones*, suprà dictis sedibus pepulerunt, ulterioraque versus Septentrionem Italiæ, circa Vulturum Lirimque amneis petere coegerunt; nec ea terrarum parte contenti, mox & *Siculos* etiam sedibus ejecerunt, jam tum mutato nomine *Aborigines* dicti: Sed cum solum, quod tum occupaverant, *Latium* vocaretur, mutato jam iterum vocabulo, *Latinos* inde sese appellârunt. *Sabini* Opicorum fuere progenies, genueruntque ipsi ex sese *Picentes*, *Vestinos*, *Marsos*, *Pelignos*, *Prentanos*, *Marrucinos*, *Samnites*; quorum hi postea *Hirpinos*, *Campanos*, *Lucanos*, atque *Brutios* condiderunt.

IV. Interim *Græcorum nationes*, aliæ aliis temporibus in Italiam invecæ, urbes in eâ passim condiderunt, suisque coloniis, ut suprà dictum est, omnem oram maritimam Superi Inferique maris impleverunt. Hinc *Italia* unâ cum *Sicilia*, ut ex Strabone & Progo liquet, *Magna Græcia* appellata fuit. At cum alii populi aliis ex locis Græcos expellerent, maximè vero *Lucani* eam partem, quam de suo nomine *Lucaniam* dixerunt, oppressis illis, occuparent, & ab his orti *Brutii Brutiam*, paulatim Græcum nomen per Italiam imminui cœpit; donec in ea parte consisteret, quæ tum *Magna Græcia*, nunc *Calabria superior* dicitur.

V. At postquam *Romanorum* crevit potentia, tota tandem Italia horum armis subjugata est; stetitque sub Romæ urbis imperio, regionibus ac populis suprà explicatis distincta, ad *Honorii Imperatoris* usque tempestatem. Ex hinc alii alii que subinde, ^a *Gothi*, ^b *Van-*

trionalium irruptionibus. Una series harum chronologica luculentius constitui posset digerique patria item unde prodierint, & nova Respubl. copiosius explicari, nisi brevitatis nobis obstaret.

B U N O N I S.

^a Græci isti, trajecto sinu Jonio, domicilium in Italia statuerunt, deducti ab a *OEnotro* Arcade, *Lycaonis* filio, .xvii. ætatibus antè, quam ad Trojam bellatum est. *Dionys. Hal. l. 1.* id est, annis 479. ante bellum Trojanum; & ante Christum natum 1650. *OEnotrorum* regia se-

des tum fuit *Pandosia*; & *Avivius*, cui imposita urbs illa Græco nomine *Atheroniis* dictus est. ^b *Siculi* isti ejecti, peragrata inferiori Italia, ab Opicis porro, sive *Ausonibus* pulsî, *Sicilianam* insulam occuparunt.

^c Italiam primis annis *Honorii* invaserunt *Radagaisus* & *Alavicus* ^b *Gothorum* Principes magnam cum multitudine hominum. Sed *Radagaisus* *Fesulanis* inclusus montibus cum omnibus suis copiis deletur à *Silicone*: quod anno C. 405. *Prosper*, & sequenti *Marcellinus* assignat. *Alavicus* deind

a *OEnotrii*. b *Gothi*.

^a *Vandali*, ^b *Heruli*, Germanicæ gentes, ^c *Hunni*, superatis Al-
pium jugis, totam invadentes, in varia regna atque imperia distri-
buerunt. His tandem à ducibus *Justiniani Imp.* pulsis, *Exarchatus*
in Italia magistratus constitutus est, cujus sedes *Ravenna*, Româ
tum in ruinis jacente. ^d *Ultimi hinc Longobardi*, expugnata *Raven-*
na, regnum in Togata Galliâ constituerunt, quod etiam nunc de
gentis vocabulo corruptè *Lombardia*, quasi *Longobardia*, appella-
tur. Hos tandem debellavit *Pipinus Franciæ Rex*, à Pontifice Ro-
mano, contra eos in Italiam vocatus.

Vandali.
Heruli.
Hunni.
Exarchatus.
Longobardi.

deinde Romam cepit anno C. 410. Inde in La-
tium, Campaniam, Apuliam, Lucaniam &
Calabriam profectus, ea quoque loca depopula-
tus est. Quum *Consentiam* expugnasset *Alaricus*,
mortuus est: & à militibus in Regem electus
Athaulphus, qui cum omni Gothorum exercitu
in Galliam concessit.

BUNONIS.

^a Interim à *Vandali* & *Suevi*, vastatis Galliis,
Pyrenæos montes transgressi, Hispanias occu-
pârunt. Inde partim à Gothis pulsî, partim à
Bonifacio Comite & Præfecto Africæ, cui dissidia
erant cum *Castino*, militiæ duce, invitati, tra-
jecto in Africam exercitu, Romanos profligant,
captâque Carthagine regnum ibi condunt sub
Rege *Genferico*; Quum verò *Valentinianus III.*
Imperator fraude *Anicii Maximi*, cujus uxorem
stupraverat, interiisset, ipseque *Maximus* hanc
eadem *Eudoxiæ Augustæ*, quam in matrimo-
nium pellexerat, per imprudentiam aperisset,
mulier ista vindictæ cupida *Genfericum* ad ulci-
scendum scelus occulte excitat; qui Italiam in-
gressus, Romam captam diripuit, & *Eudoxiam*
cum filiabus *Placidia* & *Galbâ*, multisque milli-
bus captivorum in Africam secum abduxit,
quod contigit an. C. 455.

C. 476. eamque regio nomine tenuit annis cir-
citer 17. Anno verò 489. *Theodoricus c Gotho-*
rum Rex, *Zenonis* hortatu Italiam adiens, *Odoac-*
rem tribus præliis superatum *Ravennæ* obsedit:
ac tandem fraudulentâ pactione circumventum
interfecit, Herulisque sedes inter Subalpinos
concessit, anno C. 493. quo ipso initium habuit
Gothorum in Italia regnum, à *Theodorico* sa-
pientissimè constitutum: quod cum *Tega à Nar-*
fete victo desit anno 554.

^{*} *Attila* virtute *Aetii* in Galliis repressus, re-
parato exercitu Italiam invasit anno C. 454.
Aquilejam b captam solo æquavit, multisque
opidis vastatis Romam petens, *Leonis* Episcopi
Romani oratione commotus in patriam abscel-
sit.

^λ *Alboinus* à *Narfete* excitatus cum *d Longo-*
bardis suis Italiam ingressus, anno C. 568. ab
exercitu suo Italix Rex proclamatur anno C. 571.
Regnum istud stetit ad annum usque C. 772.
quo *Desiderius*, Longobardorum Rex ultimus,
à *Carolo M.* captus & in Franciam abductus est.
Deletum igitur est hoc regnum non à *Pipino*,
sed *Carolo*, ab ipso Longobardorum in Italiam
ingressu annis 206.

HEKELII.

^b Urbem olim ditissimam atque populosissi-
mam splendidissimamque Imperatorum Sedem.

a Vandali; b Heruli. c Gothorum in Italia regnum. d Longobardi.

C A P. XXXIV.

De novissima Italiæ divisione. 1

I. Post

REISKII.

1 Italia quin Carolingis aut Francis, &
posthac Germanicis Imp. Heinricis, Ortoni-
bus, Fridericis, aliisque subiecta fuerit, nul-

lum est dubium: Sed arcanis Rom. Pontificum
consiliis ea demum turbata & divulsa tot Princi-
pes ac Dominos recepit hodieque fovet; ut tam-
men Imp. Romano Germanicis jus suum inte-
grum

Postquam imperii Romani dignitas atque sedes in Germaniam delata est, Italia variè ab aliis aliisque divexata, atque in varios titulos atque dominia discerpta est. Hinc novissimæ divisionis regiones nunc sunt: *Histriæ* Marchionatus, *Fori Julii* Ducatus; & haud exigua Italiæ portio *Lombardia*, sub qua *Marchia Tarvisina*, Ducatus *Mantuanus*, Ducatus *Mediolanensis*, *Tirolis* Comitatus dimidia pars, *Grisones* in ipsis Alpibus; & his contermini *Helvetiorum stipendiarii*, *Pedemontium*, Ducatus *Montis-Ferrati*, *Parmensis* Ducatus, *Romania* sive *Romaniola*, *Marchia Anconitana*, jamque extra *Lombardiam*, *Ager Genuensis*, *Tuscia*, in qua *patrimonium D. Petri*, *Tiberis* dextræ ripæ adfixum; Ducatus *Spoletanus*, *Ager Romanus*; inde *Regnum Neapolitanum*, inque eo regiones *Aprutium*, *Apulia*, *Laborinus ager*, *Basilicata*, *Calabriæ duæ*, *Ager Baritanus*, & *Ager Hydruntinus*.

II. At eandem Italiam in partes singulis *Dominiis* distinxeris hoc modo:

I. *Dominiium est Hispaniarum Regis*; sub quo *Regnum Neapolitanum*, & Ducatus *Mediolanensis*, ac quædam opida in *Tusciæ* litore, *Insuleque Italiæ* adjacentes, *Sicilia* & *Sardinia*.

II. *Pontificis Romani*; sub quo *ager Romanus*, *Patrimonium D. Pe-*

grum superfit. ^a Interim status per Italiam nunc triplices rigent (1.) *Regna*, (2.) *Respublica libera*, (3.) *Principatus*. Regna illa Regi Hispanico subsunt potissima, *Neapolitanum*, *Siciliæ* ac *Sardinia*, cum Ducatu *Mediolanensi*, & agro *Tusciæ* ad littus proximo: Respublicas cum Europa sub initium recensuimus, item *Principatus*, Rom. æque *Pontificis Ecclesiasticum*, atque *Politicos* sive *seculares*: Quos heic loci repetere supervacuum erit, etsi auctor noster in suo catalogo quosdam omiserit, quosdam classi justæ non inferat, quosdam nec amplius superstites addat, Ducatum utpote *Urbinate*, Rom. *Pontifici* subjectum. De singulis infra observabitur, quod loco præsentis vix congruit, Vid. *Supplementa* lib. II. cap. I. §. 2. tractat. de *Principat. Italiæ* lingua ex *Italica* translatis, & *Thom. Segeti* notis illustrati: *Respublicæ* item *Elzevirianæ*.

ager Novariensis, *Laudensis*, *Cremonensis*, *Comensis*, *Ticinensis*, *Vigevanus*, *Alexandrinus*, *Tortonesis*, *Bobiensis*; item *Comitatus Anzherianus* seu regio circa *Verbanum lacum* b. Illa *Tusciæ* opida sunt, quæ hodiè vulgò appellantur, *Piombino*, *Telamone*, *Orbitello* & *Porto Hercule*.

H E K E L I I.

^a Ambitu suo 3000. Mill. juxta non nullos *Geographum* complectentem.

^b In hunc Ducatum mittit Rex *Hispaniæ* *GU-BERNATOREM*, splendidissimo *CAPITANEI GENERALIS* titulo exornatum, qui continuo in loco permanens tam equitibus, quam pedestribus præest Militibus. *Maginus* loc. cit. fol. 139. fac. b. & 140. fac. a. dicit, *Regem Hispaniæ* ex hoc Ducatu proventum habere 80000. aureorum; sed administrationem *Causarum Civilium* & *Criminalium* pendere à *Mediolanensi Senatu* eoque ex XVI. Doctoribus atque nonnullis *Praelatis*, *Patritiisque Mediolanensibus* constante. Plura vid. infra *Cap. xxxvi. §. II*

B U N O N I S.

^a Ad Ducatum *Mediolanensem* ^a pertinent,

^a Status *Italiæ* triplices.

D. Petri, Ducatus Spoletanus, Marchia Anconitana, Romaniola, & urbs in agro Neapolitano Beneventum. β

III. Venetæ Reipublicæ; sub qua Histria, Forum Julii: δ Marchia Tarvisiana, & inde Lombardia pars ad usque Bergomum. Venetorum dit.

IV. Magni Ducis Tusciæ, in Tuscia. ζ

Tusciæ dit.

V. Genuensis Reipublicæ; sub qua Liguria intra Apenninum & Ligusticum mare, ac portiuncula Tusciæ Liguriæ proxima, cum Insula Corsica. η

Genuensium ditiones.

VI. Ducis Parmensis, in Lombardia Cispadana. θ

VII. Ducis Sabaudie, sub quo Pedemontium. ι

Sabaudi ditiones.

VIII. Helvetiorum, supra lacum Verbanum & Larium. κ

Helvetiorum.

IX. Rhetorum sive Grifonum in Alpibus. λ

Rhetorum.

X. Archiducum Austriæ in Comitatu Tirolensi, ubi Tridentum, & in partibus Alpibus Fori Julii ac Histria. Austriacorum.

XI. Du-

BUNONIS.

β Ditioni Pontificiæ, quæ vulgo Stato della Chiesa, præter istas provincias, adscribuntur, ager Sabinus, ager Orivetanus, Ducatus Urbinas, ager Bononiensis; Ducatus Ferrariensis; Com. civitatis Castellane; Ceneda in agro Forojulienensis; Montaldo in Pedemontio. In Gallia Comitatus Avenionensis, & Vindasimus. Supremum jus Pontifex sibi tribuit in regnum Neapolitanum, Siciliam; Sardiniam & Corsicam, itemque in Ducatum Parmensem Roncioloneum & Placentinum. Hunc tamen ad Ducatum Mediolanensem pertinere Hispaniæ Rex contendit. Ducatum Castrensem hodie repetit Parmensis Dux.

γ In Iltria Austriæ Archiduces multa etiam tenent loca: Maritima pleraque sunt in ditione Venetorum. c

δ In Marchia Tarvisiana sunt territorium Cadorinum; Episcopatus Bellunensis & Feltrensis, territorium Tarvisianum, & Ducatus Venetus.

ε In Lombardia ad Venetorum ditionem pertinent territoria ista; Paduanum, Veronense, Vicentinum, Brixianum, Cremense, & Bergomense. Possident quoque Veneti agrum Polesinum, Rhodiginum, & nonnihil in Albania: Itemque Cretam & Corcyram insulas.

ζ Magnus Hetruriæ Dux habet ditionem Florentinam, Pisanam, Senensem, & Elbe insulam cum nonnullis insulis minoribus; ad oram istam jacentibus.

η Ad Genuensium ditionem pertinent septem dynastiæ præcipuæ; Monachii & Oneliæ Principatus; Comitatus Marri; Finalii dynastia; Territo-

rium Pontremoliense: Marchionatus Toreliæ; Comesque Ovensis.

θ In ditione Parmensi sunt Ducatus Parmensis, Placentinus, & Castrensis; Comitatus Ronciolionensis; & Pinnensis Comitatus in regno Neapolitano; itemque ditio Palavicinorum, Principatus Landensis, & Comitatus Rossensis.

ι Sabaudia olim dicta fuit Marchia Italiæ d. Totus ille tractus secundum Boterum uno nomine vocatur Pedemontium; quoniam ad pedem seu radices Alpium extenditur e. In Sabaudi ditione sunt Principatus Pedemontii proprie dicti; Marchionatus Segusinus & Eporedæ; Vercellense Dominium; Marchionatus Salutarum; Comitatus Astensis, & Marchionatus Cevensis; Montferatus Sabaudicus, & Comitatus Niçæ cum Comitatu Tendæ.

κ Helvetiorum sunt quatuor jurisdictiones Helvetice.

λ Grifonum & Vallis Tellina, & Comitatus Clavemensis.

HEKELII.

c Olim Venetorum Ditio, vel Regio, erat totus ille Tractus à Liguentiâ Amne & Sinûs Adriatici intimò angulò usque ad Minium Amnem & Benacum Lacum, quæ ampliores quondam Fines possederat, nimir. ad Adduam usque Fluvium.

d Cujus Duces è Saxonum Ducibus ac stirpe augustâ originem ducunt annos propè quingentos.

e Ad ipsam Sabaudiam spectat quoque Regio illa in planò situ posita, BRESSE, omni Trutici genere, Canabe, Piscibus, Fluminibus ac Stagnis abundans.

M m 3

BUNO.

Parmensis dit.

Mantuani.
Mutinensis.
Urbinaris.
Lucensium.
Mirandulani.

- XI. Ducis *Mantuani*, in Ducatibus *Mantuæ* ac *Montis-Ferrati*.
XII. Ducis *Mutinensis*.^µ
XIII. Ducis *Urbinaris*.^ν
XIV. Civitatis *Lucensis*, in urbe *Luca*.
XV. Comitis *Mirandulani*.^ξ

BUNONIS.

^µ Sub *Mutinensi* quoque est Ducatus *Reziensis* & Principatus *Carpensis*, *Friniana* & *Grafniana* conditiones; *Corregii* & *Saxulli* dominia & Comitatus *Roliensis*.
^ν In *Marca Anconitana*.

^ξ *Mirandulanus* quoque tenet *Comitatum Concordia*. Cæterum omnem *Italiam*, præter *Remp. Venetorum*, & *Helvetiorum Cantones* regnumque *Neapolitanum* ad jus imperii R. pertinere; ostendit celeberrimus *Comingius L. de Finibus Imperii Germanici*.

CAP. XXXV.

Histria, *Forum Julium*, *Marchia Tarvisiana*, *Grisones*, *Helvetiorum stipendiarii*, & *Pedemontium*.¹

I.

Histria. **N**ovissima *Italiæ* divisione tradita, singulas partes inspicere haud pigeat. Prima ab *Arfia* amne est *Histria*, German. *Ister-*

BUNONIS.

^a a *Istria* vel *Histria* a peninsulæ instar sese extendit, à *Formione* fl. in *Italis Risano*, & Germanis *Alben*, vocatur, & *Tergesto* sive *Triest*, quod *Austriacorum* est, inter ejus sinum, qui *Tergestinus*, vulgò *Golfo di Trieste* & sinum *Flanaticum*; qui hodie *Italis Golfo di Quernerio* sive *Carnero* dicitur; aliisque, ob crebra quæ ibidem contingunt naufragia, *Carnivorus*. *Flanaticus* sinus nomen habet à *Flanone opido*, quod hodie *Italis Fianone* est.

HEKELII.

^a *Iapidia* olim dicta.

REISKII.

¹ *Petrus du Val* b tres *Italiæ* partes majores constituit, nempe in *Lombardia* superiorem, *mediam* in *Ducatu Florentino*, *Lucensi Republica* & *statu Ecclesiastico*, *inferiorem* in *regno Neapolitano*: Sed ipse *Austriaca Italiæ* dominia, *Principatus*, & quasdam *Respublicas* omisit. *Histria* enim atque *Forum Julii* ex parte domui *Austriacæ*, pluraque his vicina dominia subsunt: Pars altera *Venetæ Reipubl.* parit cum c *nova Palma* quæ *Foro Julii* & *Italiæ* & *Christianæ fidei* propugnaculum in nummis fundamento suppositis jure vocatur, tanquam unicum totius *Europæ*

regulare fortalitium, ac tuendo maris *Adriatici* ostio necessarium. *Marchia Tarvisina* *Reipublicæ* subiecta, huic sedem atque domicilium præstat, d *Venetias* urbem *Europæ Italiæque* maximam, ex insulis circiter LX. A. 456. natam, nunc templo D. Marci, thesauro publico, armamentario, ædibusque publicis permultis magnificentissimam. Ipsa *Reipubl.* inter regias in *conclavi Pontificio* habetur, ob regnum *Dalmatiæ*, quod adhuc tenet, utut *Candiam* ereptam *Turci* teneant. e *Patavium* urbis fundamenta in rivo alto posuisse dicitur: Ipsum *Patavium* cive *Livio* effertur ac hujus cineribus, quos ramen in *dubium Morhoffius* vocavit *Libello* ad *Patavinum Liviam*. edito. *Respublicæ Rheticæ* tres uno quidem foedere, non *Magistratu* tamen uno aut eodem junctæ sunt. f *Pedemontium* *Petro du Val*, urbs quasi continua 400. milliaribus *Italicis* patet, cultu, frugibus, vino, & omni proventu ditissima, quam *Dux Sabaudiæ* cum *Marchionatu Saluzzarum* pluribusque dominiis tenet: Item *Rex Cyprî* titulo: Nunc sedes belli *Gallici* hæc, extat *Pignarola* per *Gallos* iterum vindicata, quam *Sabaudi* acerrime obsessam, fulminibus machinis quaslarunt. *Vercella* itidem *Duci suo Sabaudico* parit; *Turinum* hujus fide,

a *Istria*. b Tres *Italiæ* partes. c *Palma nova*. d *Venetia*. e *Patavium*. f *Pedemontium*.

Isterreich dicta. Opida nunc clariora sunt: ^a *Pola*, ^v *Parentium*, & ^d *Caput Histriae* vulgo *Capo d'Istria*.

Pola.
Parentium.
Caput Histriae.

Forum Julium, vulgo *Friuli*, & *Patria di Friuli*.

Forum Julium s. *Friuli*, & *Patria di Friuli*.
Vedinum.
Tergestum.

II. ^v *Fori Julii* caput est ^z *Vedinum*, nunc *Udene*; reliqua opida clara sunt: ⁿ *Cividad di Friuli*, ^s *Tergestum*, ⁱ *Gradiscia*, ac nuper à Ve-

de, arce ferme regia & munitissima sese commendat. Linteum vero Christi sepulchrale, quod Turinenses religiosissime ostentant, quam sit dubium incertumque illud nostris in Exercit. de Imag. Christi publice ostendimus.

BUNONIS.

^a *Pola* urbs maritima antiqua in excelso monte sita est, olim etiam *Pietas Julia* dicta; habet rudera amphitheatri *b*. Ab Attila olim fuit diruta; quibusdam vero illam restauravit, comperit non habemus *c*. Portu gaudet pulcherrimo, quem insula *Bronia*, vulgo *Brioni*, claudit. ^v *Parentium* vulgo *Parento*, in peninsula situm, & egregie munitum, portum habet capacissimum, quem insula *S. Nicolai* efficit; ubi olim Pharus fuit. Urbs illa à Genuensibus direpta est anno 1354.

^d *Caput Histriae*, urbs olim ^d *Agida*, deinde ^e *Justinopolis*, à *Justiniano* Imperatore, qui eam restituit, dicta, *P. Pauli Vergerii* patria est; in parvâ insula ^d exstructa, pontibus versatilibus, continenti an. ectitur; Germanis vulgo dicitur *f* *Gafers*. Cæterum ^g *Albona*, *Matthiae Flacii* patria, ad sinum *Flanaticum* est. ^h *Città Nova*, sive *Civitas Nova*, ad litus est inter *Parento* & *Humago*, s. *Omago* opida, in scopulis marinis jacens. Mediterranea vero loca *Austriacorum* sunt. Habet *Istria* montem præcelsum, qui vulgo *Major*, dicitur, herbis medicatis celebrem. Eademque regio præstantissimo etiam marmore dives est. Præter ista loca ad litus est *Rovinium*, vulgo ⁱ *Rovigno*: aliis *Aurupina* dicitur, ab antiqua illa urbe, cujus rudera haud procul in monte, qui vulgo *Monti di Avro*, conspiciuntur. *Leander insulam* vocat; ponre lapideo continenti juncta est. Duos habet portus, ad Austrum unum, alterum ad Septentrionem. In agro ejus cæditur marmor *Istriticum*. In mediterraneis *Veneti* tenent ^k *Petram Pilosam*, quæ in rupe sita *Marchionatus* caput est. ^l *Fanum S. Laurentii* ultro se submisit *Venetis*. ^m *Montona* olim libera

in *Venetorum* quoque potestate est. Cætera opida quæ hîc *Veneris* parent, non sunt adeo clara ⁿ *Austriæ Archiduces* in *Istria* sub sua potestate tenent *Pedenam*, *Episcopalem urbem*; *Pisinum*, *Vetus* & *Novum*, redivis dives; *Lupulianum*; *Cossiacum*, *Cominum*; *Dorum*; *Vipæum*; *Fanum S. Angeli*.

^s *Forum Julii*, vulgo *Friuli* & *Patria di Friuli*, limitibus continetur *Marchiæ Tarvisanæ*, *Norici* & *Histriæ*; fluminibusque *Formione*, qui *Italis Risano* & *Germanis Alben* vocatur: & *Liquentia*, qui vulgo *Livenza*. *e*

^z *Vedinum* *Germanis Weiden*, *Italis p Udene*, urbs ampla & magnifica, cujus ambitus censetur quinque milliarium *Italicorum*, sub potestatem *Venetorum* redacta est anno 1420.

ⁿ *q* *Cividad di Friuli*, olim *Forum Julii* ad *Nationem* sita provinciae nomen dedit, natura loci munita urbs, à *Theodorico* primum everfa; deinde à *Cagana Pannone*: postea restaurata *Civitas Austriæ* dicta est.

^s *r* *Tergestum* vulgo *Trieste* *Episcopatus* dignitate claret. Ad mare situm tempore *Henrici Danduli* à *Venetis* fuit occupatum. Post tamen *Archiducibus Austriæ* cessit. Anno 1507. iterum à *Venetis* capitur, sed à *Maximiliano* receptum, hætenus *Austriacis* paret. Ager circa *Tergestum* & *Justinopolin* vinum illud fert, quod *Germanis* vocatur *Reinfal*.

ⁱ *f* *Gradiscia* regionis propugnaculum est à *Venetis* contra irruptiones *Turcarum* anno 1472. condita.

HEKELII.

^b Et *Sepulchra* vetustis litteris inscripta.

^c Hodie *Urbs*, à *Colchis* quippe in planô *Solô* condita, dicitur esse *Episcopalis*.

^d *A Colchis* æquè, ac *Pola*.

^e Hæc *Regio Carnorum Populorum Terra* est, olim, *Blondô* testante, *Liburnia* appellata. Sed *Fori* nomen *Julii* ideò ei dicitur esse inditum, quod *Julius Cæsar* *Legiones* hæc trans *Alpes* duxerit.

BUNO-

^a *Pola*. ^b *Parentium*. ^c *Caput Histriae* s. ^d *Agida*. ^e *Justinopolis*. ^f *Gafers*. ^g *Albona*. ^h *Civitas Nova*. ⁱ *Rovinium*. ^k *Petra Pilosa*. ^l *Fanum S. Laurentii*. ^m *Montona*. ⁿ *Opida Istriae mediterranea quæ Austriæ Archiducibus parent*. ^o *Vedinum*. ^p *Udene*. ^q *Cividad di Friuli*. ^r *Tergestum*. ^s *Gradiscia*.

Palma. à Venetis condita *Palma, egregium Fori Julii atque Italiæ ab hac parte propugnaculum. Cæterum est in Foro Julio Austriacæ ditio-
 Goricia. nis *Palatinatus Goriciensis*, cujus caput *Goricia*, opidum satis nobile.

Marchia Tarvisiana.

Marchia
 Tarvisiana.
 Tarvisium.

Venetia.

Patavium.

III. Cognominatur *Marchia* hæc ab *Tarvisio*, vulgò *Treviso*, splendida urbe. At princeps non modò *Marchiæ Tarvisianæ*, sed totius facilè Italiæ urbs est **Venetia*, in ipso salo, palis superstru-
 cta, Emporium toto Orbe terrarum celeberrimum, ac republ. potentissima, magnificis ædificiis splendens, ac templo *D. Marci*, atque *armamentario*, maximè conspicua. *Patavium*, urbs spatio-
 sosa magis quam populosa, *Academia* totius Europæ celeberrima maxi-

BUNONIS.

* a Palma anno C. 1593. in Italiæ tutelam condita, & novem propugnaculis munita est, & arce, quæ totam urbem facile tuctur. Totius orbis habetur firmissima. Tormenta in propugnaculis disposita sunt 80. & seposita 600. Cæterùm in hac regione sunt, b *Aquileja Ruffini* patria, urbs antiqua ab *Attila* olim everfa, quum eam triennio obsidisset, & desperasset, nisi per ciconiam pullos suos exportantem fuisset confirmatus; sed à *Narsete* restaurata; hodie vicus est. *Concordia*. c *Montefalcone*. *Goritia* dives &c.
 λ d *Tarvisium* Sili amne dividitur, urbs magnifica & munitissima, quæ tamen à Maximiliano I. Imperatore unà cum *Verona*, *Vicentia* & *Patavio*, in bello adversus Venetos, expugnata est f. *Tarvisium* patria est *Benedicti XI.* qui matrem splendè vestitam, rejecit, inopem agnovit.

µ Urbs hæc ex 60. amplius insulis constata est. Quum *Attila* *Aquilejam* obsideret, eo confugerunt vicini, circa annum 422. ac post circa annum 456. exules, quorum urbes Hunnus everterat. Crevit deinde, quum Longobardi & Gothi per Italiam sævirent. Tandem anno C. 1292. ea Reip. forma constituta est, quæ hodie viget g. *Gauricus Astrologus* pollicetur urbem hanc duraturam annis 1880. ac tum ex insulis futuram continentem. Prudentes sunt Veneti, ac pœne infantes de Rep. disserunt, quasi omnem ætatem in Senatu contrivissent. Ad rem nauticam cum primis idonei. Quicumque hic excellit in aliqua arte, dives erit: unde omnis generis hic reperiuntur artifices optimi & experientissimi. Vestium formam sæpe mutant tam viri, quam feminae. Serica hic singulari elaborantur

artificio. e In epularum luxum effunderentur Veneti, nisi leges & censores obfisterent. Ducis defuncti funus Senatores in purpurea veste comitantur; non in pulla: quoniam Resp. innuit, se plures habere defuncto pares; ac proinde indignum esse; dolorem suum publice profiteri. Ultionis Veneti sunt cupidissimi, quod vinum Italici ferè familiare est.

f *Patavium* vulgò *Padova* ad Medoacum h. fl. à Venetiis xxiv. millia passuum jacet i. Monstrantur ibi ossa *S. Lucae* k. Prætorium habet magnificum, in quo *Tui Livii cineres* perhibentur repositi. Ab *Academia* cognomen *Doctæ* obtinuit. l

HEKELII.

f Hæc Urbs, *Leandro* affirmante, inprimis est affluens rebus ad usum humanum utilibus. Maximè enim abundat *Fruventi*, *Vini*, cæterarumque *Frugum* copiâ & re *pecuniâ*, estque *Vino* ibidem summa nobilitas.

g *Ædificia* omninò sunt magnifica, ac marmoreis Parietibus, Columnis, statuis, Picturisque pulcherrimis undique clara ac splendida; nobilitum Familiarium ac Principum Senatorum Palatia divitiis, ornamentisque omnibus affatim instructa.

h Seu *Meduacum*.

i Ejus circuitus constat milliaribus septem, & habet formam qs. orbicularem, triplices Muros, atque Foveas, immisso *Medoacò* Flumine, profundas & navigabiles. Muris cingentibus & Propugnaculis *Venetu* inexpugnabilem reddiderunt.

k *Longolii*; aliorumque plurium.

l *Joan. Antoni Magini*, Geographi clarissimi, mellea vrè Patria fuit.

BUNO-

a Palma. b Aquileja. c Montefalcone. d Tarvisium. e Venetorum mores.
 f Patavium.

maximè gloriatur: de cætero munitissima. ^z *Verona* ampla, splen- Verona.
 dida, magnifica ac populosa, amphitheatri reliquiis nota est. ^v *Vicentia*. Vicentia.
centia Equestris ordinis viris gratissimum domicilium.

Rhæti, vulgo Grifones.

Rhæti vulgo
Grifones.

IV. *Grifones*, quos Latini vulgato nomine *Rhætos*, German.
die Graupünter, vocant, *Rheni*, *Oeni*, *Athesis* ac *Adduæ* fontes
 accolunt. Opida habent tenuia; quorum caput ^z *Curia*, German. Curia.
Chûr; Ital. *Coira*: *Meyenfeld*, *Ilandz*. Sub Rhætis est *vallis* ^h *Tellina* Tellina val-
lina, & *Comtatns Clavennensis*; cujus caput ^e *Clavenna*, German. Clavenna.
Claven, Ital. *Chiavenna*. In valle Tellina sunt ^z *Sundrium*, ^v *Tira-* Sundrium.
num, ^v *Pesclavium*, & *Morbenium*. Tiranum.
Pesclavium.
Morbenium.

Helvetiorum Stipendiarii.

V. Grifonibus contermini sunt ^z *Helvetiorum stipendiarii*; quo- Helvetiorum
 rum opida haud illepada, ^v *Lucanum*, *Locanum* & ^v *Bellifona*. stipendiarii.

Pedemontium.

VI. ^z *Pedemontii* Dominus est *Dux Sabaudia*. Caput provin- Pedemont-
 viæ ac Ducum Sabaudicorum sedes est ^z *Augusta Taurinorum*, vul- Augusta Tau-
 go rinorum.

BUNONIS.

^z *a* *Verona* Athesi flumine munitur. Arcem
 habet benè munitam, duo castella *m*, & *Scal-*
gerorum, qui rerum ibi potiti sunt monumenta.
^b *b* *Vicentia*, vulgo *Vicenxa*, inter Renonem
 & *Bachilionem* amnes jacet: Spinam ex corona
 Christi Servatoris ibidem aservari tradunt. Ejus
 ager vini frugumque feracissimus est.
^c *c* *Curia* ad Rhenum est: Inde haud procul
 abest *lacus Herodis* impetuosissimus. Ibidemque
 incipit *Venusta vallis das Winsgau*. Nec longe
 absunt *Therma Piperinæ*, *das Psejferbad*.
^d *d* *Clavenna* à Lario lacu 16. millia passuum in
 Boream; inter *Comum* & *Curiam*, ad *Maira* fl.
 sita, Germaniæ Italiæque Clavis perhibetur.
^e *e* *Sundrium* Italiæ *Sondrio* juxta *Adduam* jacet.
^f *f* *Tiranum* Italiæ dicitur *Tyrans*.
^v *v* *Pesclavium*, vulgo *Pustlap* & *Puschlau*, Italiæ
Puschlavo ad *Adduæ* fontes est.
^g *g* *Morbenium*, Italiæ *Morbegno*, inter *Larium*
 lacum & *Sondrium* opidum interjacet. Ad finem
 Vallis, quo *Addua* fl. in lacum *Larium* se exo-
 nerat, *munitum Castrum* Fuentes est.

^z *z* *Verbenum* & *Ceresium* lacus accolunt.
^v *v* *Lucanum*, ad *Ceresium* lacum Italiæ *Luga-*
no dicitur.
ⁱ *i* *Bellifona* ad *Ticinum* supra *Verbanum* la-
 cum est, olim *Bilitio* dicta.
^k *k* *Pedemontium* nomen habere videtur, quod
 ad pedes sive radices Alpium est. Ad mare Infe-
 rum, si à *Varo* fl. qui terminus Galliæ est, in-
 cipias, reperies in Italia *Pedemontium*.
^l *l* *Taurinum* sive *Tiermo*, ad *Duriæ* ostium
 est, quo in *Padum* confluit. Urbs pulcherrima
 & munitissima, cum arce splendida, in qua pu-
 teus mirandi operis *n*. Habet *Academiam*: ibi-
 que aservatur linteum, quo Christi defuncti
 corpus fuit involutum. *Sabaudia* Principes lo-
 cum hunc habent in deliciis: ibique fere sempe
 commorantur.

HEKELII.

m *Cottæ*.
ⁿ *n* Cives habet nobilitate maximè claros ac
 Splendidis ædificiis utentes, potiturque Agrò
 perbonò atque fertili: Olim *Romanorum* erat *Co-*
lonia & *Longobardorum* in *Italia* Sedes.

N n

BUNO-

^a *Verona*. ^b *Vicentia*. ^c *Curia*. ^d *Clavenna*. ^e *Sundrium*. ^f *Tiranum*. ^g *Morbenium*.
^h *Lucanum*. ⁱ *Locanum* & *Bellifona*. ^k *Pedemontium*. ^l *Taurinum*.

Vercellæ.
Eporedia.
Augusta Prætoria.
Asta.
Alba.
Salutium.
Nicaea.
Villa Franca.

go Turino: Reliqua opida clara sunt: *a Vercella*, *b Eporedia*, *c Augusta Prætoria*, *d Asta*, *e Alba*, *f Salutium*, & *Nicaea*, licet non magna, at incolis valida. Prope est Nicæensium portus, *Villa Franca*, triremium Ducis statio.

BUNONIS.

a Vercelle, vulgo Italis *Vercelli* s. *Verselli*, ad Sessitem fl. est. Sabaudia Dux urbem istam ex Ducatu Mediolanensi decerpserat, sed Hispanus eam recepit *o*. Munitissima est: arcem habens firmissimam. Concilium ibi celebratum est, in quo damnatus *herengarius Andegavensis*.

b Eporedia p, vulgo *Areca*, seu *Areca q*, ad Duriam. Ejus laudantur casei *Salassi* dicti.

c Augusta Prætoria, vulgo Italis *Aosta*, ad eundem Duriam *r*.

d Asta, vulgo *Asti*, ad *Tanarum* est. Urbs lauta, dives & frequens est: quæ olim xxx. armatorum millia eduxit. Arcem habet *S. Christianæ*, in gratiam Ludovici XIII. fororis, quæ eadem Sabaudi uxor, conditam.

e Alba Pompeja ad eundem *Tanarum* fl.

f Salutium, vulgo *Saluzzo*, Marchiæ Salutientis caput, ad Alpium radices. Cæterum in Principatu Pedemontano nobiliora opida sunt *f Pinarolium*: vulgo *Pignerol*, ad *Chisonium* fl. opidum ita munitum & firmatum, ut provinciæ propugnaculum sit; *g Cavortium*; *h Carinianum*, *i Briquerascum*, ex quo *Carolus Immanuel* Gallos eiecit, hyemali tempore callide usus; *k Savilianum*: *l Cuncum* à *Francisco I.* frustra tentatum:

a Vercella. *b Eporedia*. *c Asta*. *d Alba*. *e Salutium* *f Pinarolium*. *g Cavortium*. *h Carinianum*. *i Briquerascum*. *k Savilianum*. *l Cuncum*. *m Mons Regalis*. *n Segusium*. *o Rhodum*. *p Tenda*. *q Pedemontii fertilitas*. *r Mores Sabaudorum*.

m Mons Regalis &c. *Sabaudia* etiam asseribuntur *n Segusium* à *Friderico Barbarossa* olim excisam; post verò restitutum, hodie dives & frequens est ad *Duriam* fl. situm: *o Rhodum*; *p Tenda*. *Pedemontium* plerasque Italiæ partes fertilitate superat. *q* Abundat frumento, vino, frugibus, domesticis ac feris animalibus &c. Fertilitatis argumentum est, quod quum in eo Galli & Hispani XXIII. annis bellum gessissent, nunquam tamen annonæ caritate laboraret. Habet equidem Comitatus *Nicææ* solum asperum; ita tamen excolitur, ut nulla re indigeat. *r* *Subalpini* isti Principem suum impense amant & colunt: delicias sectantur, ad militiam tamen & mercaturam aptissimi.

HEKELII.

o Alioquin Urbs antiqua, honesta, nobilis, rebusque omnibus dives est, uberrimò ac Frumenti, Vini, cæterarumque Frugum maxime fertili Agrò fruens. Aurifodinam olim habuisse ex *Eusebio* constat.

p *Straboni*, *Ptolemæo* & *Tacito* nempe; indoctis verò *Hipporegia* dicta.

q *Alis Lamporegium*.

r *Salassorum* Colonia est & Metropolis, Germanicè *Augst* dicta.

CAP. XXXVI.

Lombardia, & Genuensis ager. 1

I.

Lombardia Transpadana.

Lombardia. EA quæ nunc *Lombardia* propriè dicitur, pars est Italiæ, urbium splendore, agrorumque cultu lætissima. Dividitur autem Pad-

REISKII.

1 a *Lombardie* nomen *Lombardi* aut *Longobardi* gens Germanica indiderunt, qui A. C. 526. per *Pannoniam A.* 552. per *Italiam* irruerunt, Gothisque profligatis A. 572. *Alboino* rege

regnum constituunt novum, idque annos 206 stetit, donec *Carolus M. A.* 773. *Deliderium* exturbavit, fecitque ut *Lombardia* primum *Francico*, posthac *Germanico* Imperio subesset. Denique principatus alios admisit aut Respublicas

a Lombardia.

do amne in *Cispadanam & Transpadanam*. Transpadana rursus ^{Transpada-} dispertitur in Ducatum *Mediolanensem*, *Mantuanum*, & *Venetorum ditionem*. ^{na.}

II. *Mediolanensis Ducatus* caput est ^a *Mediolanum*, unde Ducati nomen ac dignitas; urbs magnitudine sua, arcis munitione, atque incolarum numerositate clarissima; armorum bellicorum officina totâ Europâ celeberrima. Secunda à Mediolano est ^b *Cremona*, ^c *Comum*, ^d *Papia*, ^e *Novaria*; & in Cispadana Lombardia sub eadem ditione ^f *Alexandria* ac ^g *Dertona*. ^{Ducatus Me-} ^{diolanensis.} ^{Mediola-} ^{num.} ^{Cremona.} ^{Comum.} ^{Papia.} ^{Novaria.} ^{Alexandria.} ^{Dertona.}

Man-

cas: Hinc ^a *Mediolanum* A. 1395. Vice Comites, sequenti seculo duces, horumque familia existit à Carolum V. Imp. suscepit, cumque illo Reges Hispanicos, quibus adhuc paret. ^b *Mantua* Gonzagas primo Marchiones A. 1431. postea Duces A. 1530. à Carolo V. Imp. creatos habuit. ^c *Parma* & *Placentia* Duces Farnesios à Papâ Paulo III. A. 1544. impositos recepit. ^d *Mutina* Marchiones seren. Atestinæ familiæ antiquissimæ, item Ferrariæ Rhegiæque Duces diu protulit ex A. 1190. sed Papâ Clemens VIII. A. 1597. Ferrariensem Urbinatæque Ducatus sibi tanquam feuda asseruit. ^e *Respubl. Genuesis* & ipsa regiam dignitatem & regnum Corsicæ sibi tuetur, regi tamen Hispaniæ quam Gallo addictior, ob Finalium Hispanis subditum & Genuesibus vicinum, nec non propter commercia per Hispanicas provincias liberius tractanda. Amplius extant duo Lombardiæ Liguriæque vicini admodum Principatus: ^f *Monacensis* nempe unus in Grimaldorum stirpe, de ^g *Mirandulanus* in vetusta Picorum familia ob eruditionem variam perillustri. Confer Principatus Italiæ in Elzevier. rebusp. item Introducti. Puffendorf. ad Stat. Europæ hod.

BUNONIS.

^a *Mediolanum*, vulgo *Milano*, cæteras Italiæ urbes incolarum multitudine, unâ exceptâ Neapoli, longè superat. ^a

^b *Cremona* à Pado abest 1500. passibus: cuius tamen inundationes experitur ^b. Arx ejus turrim habet admirandæ altitudinis: unde natum proverbium, *Unus Petrus Romæ*; *Unus portus Anconæ*: & una turris *Cremonæ*. ^c

^d *Comum* ad *Larium* lacum est, qui inde *Comensis*, vulgo *Lago de Como* dicitur. Est verò *Comum* ab Anshelmo Pusterulo Archiepiscopo

Mediolanensi excisum: quod antistitem, quem ipse obtulerat, recipere noluisse. Fuit tum in edito loco positum, post eo restauratum, quo nunc visitur. Castellum habet, quod *Turris Rotunda* dicitur. Ipsa urbs dives deliciis affluit. Incolæ ejus sunt industrii. *Pauli Jovii* Historici patria est.

^d *Papia* olim *Ticinum*, vulgo *Pavia*, ad *Ticinum* fluvium, qui hodie vulgo *Tesino* dicitur, habet *Therotrophium* muro cinctum, in quo *Franciscus I.* Galliæ Rex victus in Cæsarianorum venit potestatem, ^l *Picighitone*, quod olim *Forum Dignuntorum* ad *Humatiam* fl. in custodia detentus; donec *Madritium* in Hispaniam abduceretur.

^m *Novaria* vulgo *Novare* & *Navara*, ad flumen ejus nominis est, quod hodie vulgo *La Gogna* dicitur, *Petri Lombardi* & *Comestoris* patria. Ad *Novariam* *Ludovicus Sfortia* captus est anno 1500.

ⁿ *Alexandria* vulgò *Alessandria della Paglia* ad *Tanarum* fl. ab *Alexandro III.* pontifice nomen habet, cum antea *Cæsarea* appellaretur. Condita est anno 1178. contra *Fridericum Barbarossam*.

^o *Dertona*, vulgo *Tortona*, à *Friderico Enobarbo* everfa, à *Mediolanensibus* restaurata, nunquam ad pristinam rediit dignitatem. Ad Ducatum istum porro quæ referuntur, nobiliora sunt, ^p *Caravacium*, ad quod *Veneti* à *Francisco Sfortia* *Mediolanensis* exercitus præfecto profligati sunt; ^q *Bicoca*, ubi *Galli* à *Prospero Columna* anno 1522. victi sunt. ^r *Angleria* Comitatus caput; unde *Principes Mediolanenses* orti. *Joh. Galeatius III.* à *Wenceslao* Imperatore creatus est *Comes Angleriæ*, & regionum *Verbano* adjacentium anno 1397. Olim mille passibus aberat à lacu: ^f *Mortaria*, ad quam *Ca-*

^{rolus}

^N 2

^a *Mediolanum*. ^b *Mantua*. ^c *Parma*. ^d *Mutina*. ^e *Genua*. ^f *Monaco*. ^g *Mirandula*. ^h *Cremona*. ⁱ *Comum*. ^k *Papia*. ^l *Picighiton*. ^m *Novaria*. ⁿ *Alexandria*. ^o *Dertona*. ^p *Caravacium*. ^q *Bicoca*. ^r *Angleria*. ^f *Mortaria*.

Ducatus
Mantuanus.

III. *Mantua*, quæ nomen Ducatus dedit, in palude vel lacu sita est, urbs amœnissima, sedes & domicilium nobilissimæ *Gonzagarum* familiæ.

Ditio Vene-
ta.
Brixia.

Veneta ditio in Lombardia.

IV. Venetæ ditionis sunt in Lombardia *Brixia*,
* Ber-

rolus M. Longobardos magna clade affecit; unde nomen nacta est: quum antea *Silva bella* vocaretur: a *Lauda*, vulgò *Lodi*, ad *Adduam* fl. sita; à *Mediolanensibus* 1158. everfa: sed auspiciis *Friderici I.* restituta: b *Soncinum* à *Friderico I.* everfum, & restauratum; à *Mediolanensibus* incensum, & reparatum, *Actiolinus* tyrannus ibi mortuus est. c Ducatus ille *Mediolanensis* feracissimus est. Ad *Mediolanum* tanta oryza copia provenit; ut per universam *Italiam* & *Galliam* deportetur. *Cremonensis* ager vino & fructibus dives est: sicuti *Ticinensis* lino, & *Laudensis* pascuis. d *Mediolanenses* ingenio valent, artibusque mechanicis sunt deditissimi: unde proverbium. *Evertendum esse Mediolanum, ut univ-
erse Italiae provideatur.* In vestitu splendidi sunt ac lauti; unde plerique, veluti *Bianis* sectatores, omnia sua secum portant. Minus *Zelotypi* sunt, minusque *vindictæ* cupidi, quàm reliqui *Itali*: mulieres operis *Phrygiæ* perhibentur peritissimæ.

H E K E L I I.

a Vid. suprâ Cap. xxxiv. §. II.

b *Faëri*, *Lampridi*, ac *Vide*, Poëtarum lepidissimorum, Patria est sat clara.c *Cremonæ* Territorium, in quò non sunt Montes, nec *Loca Sylvestria*, est fertilissimum & granis abundat, *Vino*, *Uvis*, *Pomis*, *Oleribus*, *Lacticiis*, *Melle*, *Lino*, *Lana*, *Feno*, *Lignis*, ac multis aliis, quæ sunt ad esum & usum cunctis hominibus atque animalibus. Vid. *Fr. Schotti* Pars I. *linenar. Italiae* p. 199.

B U N O N I S.

g e *Mantua* vulgò *Mantova* in medio stagni; quod *Mincius* facit, non procul inde in *Padum* influens, sita est d. Quamquàm verò natura & arte esset munitissima, à *Caesarianis* copiis tamen intercepta & expugnata est anno 1630. ac facta pace *Duci* suo reddita. *Palatium Ducis* adeo magnificentum & amplum est, ut quinque Reges possit hospitio excipere, ipso *Duce* haud excluso. In eo enim 550. numerantur conclavia, pretiosis stragulis & aulæis ornata. Ipsam *Mantuanam*

in lacu tres veluti urbes sepiunt, il *Thè Palatium* magnificentum; *Borgo di S. Georgio*; & *Porte Fortere*. Hoc Ducatu porro continentur f *Castellum Gubernium*, vulgò *Guarvernolo*, ad *Mincium* fl. ad quod *Leo Pontifex* *Attilæ* occurrisse traditur. Habet locus hic *Cataractam*, cujus vi circumjacens regio inundari potest. g *Guardistallum* sive *Guastalla* duobus Conciliis sub *Urbano II.* & *Paschasio II.* nobilis. h *Sabionetta* cum arce firmissima: i *Castilio Stiverorum*, vulgò *Castiglione della Stivère*, urbs permunita cum arce; unde *Ludovicus Gonzaga* ortus: in *Montiserrato* *Mantuanano* k *Casale S. Erasii*, vulgò *Casal S. Vas*, urbs totius *Europæ* munitissima, cum arce hexagona: l *Pons Sturæ*, ubi arx munita, ad quam *Ludovicus Sfortia* *Mediolanensium* *Dux* à *Gallis* captus primùm deductus est: m *Aquæ*, vulgò *Acqui*, *Georgii Merulæ* patria; qui se *Statielatem* appellat ab antiquo urbis nomine, quo *Aquæ Statiolorum* fuit dicta. *Thermæ* hic restant pulcherrimæ. Ipsa vero civitas civilibus discordiis attrita pæne concidit. n *Mantuanæ* regio abundat frumento, pecoribus & piscibus. Vinum tamen ejus non laudatur; quoniam ferè austerrum est. Pannus *Mantuanus* & rapetes in pretio sunt. o *Mantuani* ad domandos equos à natura videntur facti; unde illi equites sunt peritissimi. Habentur tamen ingenii hebetioris ob aëris gravitatem & crassitiem. Ad bonas literas percipientes minus credentur idonei, quàm ad alia negotia, & familiam curandam.

p *Brixia*, *Italis* *Brescia*, *Bergamo* ad 30. milia passuum distat, ad *Garziam* amnem validis muris & castello, quod egredi gubernator nunquam audet, munita, opibus florens, *Venetæ* urbis *Sponsa* appellatur. e

H E K E L I I.

d Urbs est insignis ac pervetusta, antiquior scilicet 670. annis, quàm *Roma*. Dicitur enim annis 60. ante *Bellum Trojanum* esse condita.

e *T. Livius*, aliique magni *Autores* tradunt, hanc *Civitatem Regum Romanorum* tempore à *Gallis*

a *Lauda*. b *Soncinum*. c *Mediolanensis* *Ducatus* fertilitas. d *Mediolanensium* mores. e *Mantua*. f *Castellum Gubernium*. g *Guardistallum*. h *Sabionetta*. i *Castilio Stiverorum*. k *Casale*. l *Pons Sturæ*. m *Aquæ*. n *Mantuanæ* regionis fertilitas. o *Mantuanorum* mores. p *Brixia*.

* *Bergomum*, ^a *Crema* & ^μ *Peschira*, urbes celeberrimæ: quarum Bergomum.
Crema.
Peschiera.
duæ posteriores munimina habent validissima.

Lombardia Cispadana.

V. In *Lombardia Cispadana* sunt Ducatus tres: *Parmensis*, *Mu-* Lombardia
Cispadana.
tinensis, & *Montisferratis Ferrariensisque* ditionis loca.

Parmensis Ducatus.

VI. *Parmensis Ducatus* caput est *Parma*, urbs egregia, illu- Ducatus Par-
menfis.
strissima *Farnesorum* familiæ domicilium. Secunda est *Placen-*
tia, illi nulla re, nisi dignitate, inferior.

Mutinenfis Ducatus.

VII. Hujus caput est *Mutina*. Alterum ejus clarum opidum Mutina.
Regium Le-
pidi.
est *Regium Lepidum*.

Ager

Gallis Cenomanis esse conditam, quam postea *Romani*, *Transpadanâ Gallia* in potestatem redactâ, suæ ditionis item fecerunt. Constat ex eodem *Livio*, fidem *Populo Romano* constantissimè quondam & quidem præcipuè difficillimis *Han-*
nibalici Belli temporibus, præstitisse.

B U N O N I S.

^α *Bergomum*, vulgo *Bergamo* inter *Mediola-*
num & *Brixiam* situm, ambitum cum *rv.* sub-
urbis adjacentibus non minorem *Mediolano* ha-
bet, cujus incolæ faciei à moribus & ingenio
audiunt.

^λ *Crema* à *Laude Pompeja* ^x millia passuum
distans in pulchra & fœcunda jacet planitie.

^μ *Peschiera* ad lacum *Benacum* est, qui vul-
go *lago de Garda*.

^δ *Parma* ad fluvium cognominem est, qui
inde haud longè in *Padum* se effundit.

^ξ *Placentia*, vulgo *Piacenza*, haud longè à
Trebia & *Padi* confluentibus, egregie munita,
Academia nobilitatur, & obsidione illa, quam
à *Totila* oppugnata, pertulit; qua opidani etiam
carnibus humanis victitarunt. Ad hunc *Duca-*
tum porro pertinent ^f *Burgus S. Donini*, *Gibellum*
à *Gibellinis* olim exstructum contra *Castrum*
Guelphum. ^g *Burgus Vallis Tarenfis* ad *Taurum* fl.
opidum ditionis *Parmensis* firmissimum. ^h *Ros-*
sena *Corregiani* quondam *Principis*, hodie muni-
tissima & ⁱ *Florentiola* in *via Æmilia* ad *Lurdam*
opidum satis lautum. ^k *Parmensis Ducatus* cælo
gaudet saluberrimo; unde indigenæ pletique
sunt *μυροβίοι*. Nihil hic, quod ad vitam & de-

licias pertinet, deest. Casei *Parmenses* in pretio
sunt. *Placentinus* ager præter illa abundat ferro
ac ære: habet quoque salinas. Cùm *Parmenses*,
tum *Placentini* habentur bellicosi ^f. ^l *Parmenses*
tamen moribus sunt suavioribus; *Placentini* vero
sunt austeri & morosi. Utrique sunt solertes &
sagaces. Injuriarum ultores acerbissimi, ac præ-
cipue tori nuptialis.

^m *Mutina* vulgo *Modena* in *viâ Æmiliâ* inter
Regium Lepidi: quod vulgo *Reggio*; & *Bono-*
niam, quod *Italis Bologne* sira est: non tamen
eodem plane loco, quo *Mutina* antiqua, cujus
rudera ad *Novam* conspiciuntur. Antiqua illa à
Gothis & *Longobardis* est everfa: *Nova* autem,
Longobardis oppressis, restituta est. *Libera*
olim fuit civitas, quæ magna cum *Bononiensibus*
gestit bella. ^g

ⁿ *Regium Lepidum* in eadem *viâ* est inter
Parmam & *Modenam*. Et hæc urbs post *Lon-*
gobardos ejectos videtur reparata. Cæterum
huic *Ducatu* ascribuntur ^o *Aquaria*, aquis me-
dicatis nobile opidum; ^p *Carpi*, urbs antiqua
& hodiè bene munita, ^q *Castrum Novum*,
cognomine *Grafianum*, urbi arx munitissima:
^r *Corregium*, opidum perlautum ac satis muni-
tum, *Spina Ducis Mutinensis* dictum: ^s *Saxulum*
vulgo *Sassivolo*. *Mutinensis* ager frumento, ory-
za ac leguminibus abundat: vinumque habet
bonum. Sed *Regiensis* ager cælum habens gravius
infeliciores est: sues tamen pingues habet: sicut
Corregianus multa pecora; & *Carpianus* fodinas
metallicas. ^t *Mutinenses* habentur bellicosi, &
Nn 3 singu-

^a Bergomum. ^b Crema. ^c Peschiera. ^d Parma. ^e Placentia. ^f Gibellum, Burgus S. Donini.
^g Burgus Vallis Tarenfis. ^h Rossena. ⁱ Florentiola. ^k Ducatus Parmensis felicitas. ^l Parmen-
sum mores. ^m Mutina. ⁿ Regium Lepidum. ^o Aquaria. ^p Carpi. ^q Castrum Novum.
^r Corregium. ^s Saxulum. ^t Mutinensium mores.

Ager Genuensis, vulgo Riviera di Genua.

Ager Genuensis; vulgo Riviera di Genova.

VIII. Caput regionis est *Genua*; urbs omnium Italicarum ædificiorum splendore ac magnificentia superbissima, quippe in eo vico, qui novus, vulgò *Strada nuova*, dicitur, nulla est domus, quin digna regem vel potentissimum excipere. Hujusmodi autem plures passim in urbe, maximeque in suburbiis invenias, omni deliciarum genere, ut sunt Italarum ingenia, instructissimas ^b. Cæterum Genuenses in Regis Hispaniarum clientela sunt. Secunda à Genua est *Savona*, lepida sanè ac lauta. Sequuntur, *Vintimiglia*, *Albenga*, & *Serezzana*, in Tusco solo sita, egregio munito, ac militum præsidio.

Savona.
Vintimiglia.
Albenga.
Serezzana.

C A P.

singulari in Principem suum fide, cauti & solertes. Sed *Rhegiones* parum cauti judicantur. a *Ducatus Mirandulani* caput est *Mirandula* olim exigua. Probe munita est, quum eam Julius III. Pontifex obsideret. b *Concordia Comitatus* in *Mirandulorum Ducum* est ditio. Ejus caput à *Sigismundo Imp.* constitutum est *Concordia* olim munita: cujus munitiones à *Galeatio II.* disjectæ: post tamen urbs reparata indies lautior evadit ad *Secium fl.* posita. c *Ipsa regio frumenti, oryzae & vini ferax est: & magnos pecorum alit greges.* d *Mirandulani habentur bellicosi, hospitaes, liberales, faceti, bonæque indolis.*

H E K E L I I.

f Et nobiles, litterati, animosi. g *Mutinensis Schola*, Ao. post nat. CHR. M. CC. *Alstedio* teste, erecta magnum lumen atque splendorem ab *Azone* olim accepit, qui *Bononiâ Mutinam* est vocatus munere centum *Marcarum Auri.*

B U N O N I S.

e *Genua*, vulgò *Genova* i ad litus maris *Ligustici*, anno C. 935. à *Saracenis* incensa, ac *opidani* aut occisi, aut abrepti: sed *Venectorum Ducis* ope reducti sunt, ac urbs magnificentius reparata. Hodie ambitu suo continere dicitur sex millia passuum; habetque in promontorio *Pharum* elegantissimi operis. Præ cæteris urbis palatiis illud eminet, quod est *Auriacum des Doria*, planè regium. Viæ urbis pleræque angustæ sunt, & obscuræ; quoniam ædes excelsæ offiunt lumini.

f *Savona* ad *Vada Sabatia* cultissima urbs,

olim libera: cujus portum obstruxere *Genuenses; Gregorii VII. & Julii II. patris est.*

g *Vintimiglia* olim *Albium Intemelium*, ad *Rutubani fl.* ostium est.

h *Albenga*, olim *Albium Ingaunum* dictum, urbs maritima, & elegans, è cujus regione insula est, vulgò *Isola d'Albengo*, olim *Gallinaria*, à *gallinis sylvestribus* dicta, quibus etiamnum abundat. *Reipublicæ Genuensis loca maritima* porrò sunt, i *Naulum*, urbs olim opulenta: sed post attrita; forte quod præsulis sui minas contempsisset, qui cives reprehendebat, quod ferum ad *Barbaros* deferrent. *Portus Delphi* vulgò k *Porto Fino*; l *Rapalum*, m *Portus Veneris*, *Genuensium colonia*; ab iisdem bello *Pisano* disjecta. n *Spetia*, o *Lerice Mediterranea* loca; *Tabria*, vulgò *Taggia*, *Gavium*, opidum lautum ac permunitum: *Claverinum*, vulgò *Chiavari*. *Genuensibus* præterea ascribuntur *Monachium* vulgò *Monaco*, portu gaudens commodissimo: *Onilia*, vulgò *Oneglia*, ad *Imperialem fl.* in valle feracissima ab *Hispanis* occupata; sed jam *Sabauda* reddita; *Marrum*, vulgò *Marro*; *Comitatus caput*; *Finarium* vulgò *Final*; *Torelia*, vulgò *Toreglia* non procul à monte *Bruno*; & *Pontremulum*, vulgò *Pontremoli*, ab *Henrico Imp.* dirutum, quod *Romam* eunti transitum denegasset; sed restitutum. In ditioe erat *Ducis Mediolanensis*: Ab *Hispanis* occupata est. *Liguria* olim sterilis credita, quam tamen *incollarum industria* reddit fertilissimam. p *Celebratur vinum Tabianum & Taggianum*, quod *Apianum Muscat* dicitur. Omnis tractus inter *Genuam & Nervium* amœnus est: cultusque tot prædiis magnificis. q *Habentur Genuenses parum*

a *Ducatus Mirandulani*, *Mirandula*. b *Concordia*. c *Agri Mirandulani fertilitas*. d *Mirandulanorum mores*. e *Genua*. f *Savona*. g *Vintimiglia*. h *Albenga*. i *Naulum*. k *Porto Fino* l *Rapalum*. m *Portus Veneris*. n *Spetia*. o *Lerice*. p *Agri Genuensis fertilitas*. q *Genuenium mores*.

rum hospitales, & lucro inbiantes; foris splendidi, domi tenaces. Fœmina splendide vestitur: juniores in luxum profusa, vergente aetate, ad pietatem feruntur. Galli perfidia eos haud obscure insimulant: Quare, quum sese obtulissent in tutelam Ludovici XI. Regis Galliarum, ipse eos damoni addixit, tanquam tali domino dignos.

HEKELII.

b Unde non mirum, si nomen GE-

NUÆ SUPERBÆ vulgò est adepta.
i Antiqua Civitas & amœnissima.

k Alioquin multa egregia priscis temporibus effecerunt, semperque mari eos viguisse, insignesque victorias obtinuisse constat. Mercaturâ & negotiationibus maximum sibi nomen compararunt, cum in his reliquis Nationes solertia & diligentia superent, neque ullum omnino adinventiatur Exterorum Emporium, quod ipsi non adeant.

C A P. XXXVII.

Tuscia, Romaniola, Marchia Anconitana, Romanus ager, & Ducatus Spoletanus.

Tuscia vulgò Toscana. †

I.

Tuscia f.
Toscana.

Tuscia, Magni Ducatus titulo ad sublimem inter Italicas regiones dignitatem elata, caput habet ac Ducum sedem in Florentiam, vulgò Fiorenza, vel Firenze, urbem, si unam Ant-
Florentia.

Ver-

BUNONIS.

a Florentia arcem habet firmissimam & propugnacula, quibus opidani in officio continentur. Eam ad Apennini radices sitam Arnus fl. interluit, ibi epilepsia magis familiaris est, quam alibi in Italia a. Ex ea civitate orti Clementis VII. Leo X. & XI. pontifices, Americus Vesputius, Johannes Boccius, Marsilius Ficinus, Picus Mirandula, Angelus Politianus & Hieron. Savanorola, Accursius &c. Magni istius Ducis dominium commodè dividitur in b Antiquum & Novum. Ad Antiquum referuntur, præter Florentiam, Pise, Aretium, Pistoria, Pescia, Monte Pulciano, Cortona, Pratum, Volterra, Fiesole, Colle, Ilborgo, S. Sepolchro. In Novo sunt Sena, Montealcino, Chiusi, Grosseto, Savona, Pienza, in Elba insula Cosmopolis à Cosimo Duce, qui eam communiavit, dicta &c.

HEKELII.

a Aër hæc est tenuis & salubris & maximè acrium ingeniorum ferax, & quoniam præter Romam nulla extat in Europâ Civitas, quæ tot Architectos, Pictores & Anagyptes miserit, quam hæc Civitas, hinc profecta sunt tot Palatia, tot Tempora, Picturæ, tot Statuæ, quæ Summâ admiratione afficiunt. Claret hæc Antonius Ma-

gliabechius, Cosmi III. Magni Hetruriae ducis, Herois Sapientis, Magnanimi, Benigni atque Incomparabilis, Bibliothecarius dexterrimus, ac maximè curiosus, Vir excellentè eruditus, Modestus, Manfactus & Nationi nostræ inque eâ inprimis Arnoldis Norib. Daumiis, Kirchmajeris, Schrokis, Spizelius ac Schurzschuis, immò & tenuitati mæ egregiè favens.

REISKII.

i Tuscia familiæ Medicorum sercniff. subiecta Ducatus titulum à Carolo V. Imp. A. 1530. sed magni elogium à Pontifice Rom. IV. additum suscepit. Urbes vero tres præcipuas & liberas quondam republ. complectitur, nempe Florentiam, d Senam, Pisasque, amplas admodum, frequentes nitidasque; sed elegantissimam Ducum sedem, palatio plane regio superbam. Sena & vicina huic regio in fidem à Carolo V. A. 1555. recepta, & in filium Philippum translata, denique A. 1557. ad Ducem rediit, exceptis urbibus, quæ adhuc regno Hispanico subsunt. e Luca liberam remp. sibi tuetur suis munitionibus & propugnaculis, itemque Principum vicinorum æmulationibus sub senatu & Cæsalerio secunda & quieta f Status Rom. Pontificis ecclesiasticus comprehendit (1) Ducatum Ferrariens-

a Florentia. b Hetruriae Ducatus Antiquus & Novus. c Tusciae magnus Duc. d Sena. e Luca. f Status Ecclesiasticus.

verpam excipias, totius Europæ pulcherrimam, templorum splendore maximè conspicuam. Libera atque opulenta fuit civitas, antequam *Medicæ* familia Principatum occuparet.

Luca. I I. β *Luca* sui juris civitas opulenta ac maximè splendida munitaque: Imperiali libertate gaudet. Haud procul *marmora* magna copiâ cæduntur, totius Italiæ nobilissima.

Pisæ. III. γ *Pisæ*, libera quondam ac potens terra marique civitas, nunc propemodum incolis deserta, Magno Etruriæ Duci paret.

Liburno. δ *Liburno* portui, vulgò *Livorno*, sive *Ligorno*, & *Liorno*, ad antiquam claritatem hoc novum decus accedit, quod recens à Magno Duce in summum splendorem restaurata est. Portus est in celeberrimis Italiæ haud postremus, Magni Ducis secessu ac triremium statione insignis.

IV. ε *Plombinum*, ζ *Telamon*, η *Orbitellum*, & θ *Portus Herculis*,

rariensem, Mutinensibus ereptum, (2) *azyrum Bononiensem*, (3) *Umbriam*, in eaque *Marchiam Anconitanam*, *Ducatum Spoletanum* & *Urbinatem*, hunc ultimum ex A. 1624. (4) *Rom. ditionem* cujus altera pars Florentino Ducatui propior *Patrimonium D. Petri*, altera versus Neapolim *Campagna di Roma* dicitur, (5) *Ducatum regni Neapolitani Beneventanum*, quem Pontifex feudo ex amplissimo sibi reservavit. De possessionibus Gallicis, quas Pontifex hodieque tenet supra positum fuit. De artibus & arcanis, quibus ad tantum Italiæ dominatum, quibusque ad Monarchiam ecclesiasticam aut Oecumenicum Episcopatum Rom. Pontifices adspirarunt, alibi explicatur in bene multis itemque doctis ad hoc argumentum Operibus & opusculis. Confer Anonymum de med. ad Star. Papæum & arcanis necessariis, itemque Marc. Anton. de Dominis in Republ. Eccles. De a *Castello S. Angeli*, quod Alexander VI. ex mole Imp. Hadriani vetere construxit munitissimum freno civitatis, & Pontificum Rom. refugio, Romaque hodierna breviter edisseri non potest.

BUNONIS.

β *Luca* ad Ausarem, qui vulgò *Serchio* dicitur sita, *Xantis Pagnini* patria est.

γ *Pisæ* ad Arnum olim potentissimæ Reip. caput multa præclare gessit. Sardiniam Saracenis extorsit: Carthaginem domuit, ejusque Regem vinctum abduxit, Majoræ Regem interfecit: Genuenses sæpe vicit, & Pontifices resti-

tuit. Ab Ugolino tyranno malè excepta est. Florentinis quum fuisset prodita, à Carolo VIII. Franciæ Rege libertatem recepit. Sed tamen in Etruriæ Ducis venit potestatem. Illustrem habet Academiam b, & sedes est Equitum S. Stephani.

δ *Liburnus portus* olim fuit Pisanorum, quum florent: sed urbs à Genuensibus eversa, pace constituta, ad Pisanos rediit. Inde à Carolo VIII. Galliæ Rege vindicata paruit Florentinis, ac ita demum in Magni Ducis potestatem venit. Portui præjacet Pharus, jactaque moles, quæ portum claudit. Ipse locus olim cæli gravissimi; nunc, paludibus exsiccat, gaudet gratissimo. Quinque præcingitur aggeribus, & duplici propugnaculo.

ε *Plombinum* seu *Piobenum* Hispanis ereptum hodie tenent Galli.

ζ *Telamon* portum antiquitus habuit, qui deficit: Novus autem munitus est.

η *Orbitellum* opidum in lacu cognomine munitissimum, Gallorum clade hoc seculo nobilitatum est.

θ *Portus Herculis* urbs permunita est, cui imminet Mons Philippi: *Portum Longonis*, vulgò *Porto Longone*, à longitudine ita dictum numero bello Galli eripuerunt Hispanis.

HEKELII.

b Juxta *Alstedium* A. O. CHR. M. ccc. xxxix. institutam; A. O. verò M. cccc. lxxxvii. sub *Laurentio Medice*, & iterum A. O. M. D. xliii. sub *Cosmò Medice* restauratam.

BUNO-

a Castellum S. Angeli. b Luca. c Pisæ. d Livorno seu portus Liburnus. e Plombino. f Telamon. g Orbitellum. h Portus Herculis. i Portus Longonis.

lis, Hispani Regis imperio subjecta opida, validis Hispanorum præfidiis custodiuntur.

Hispani opida in Hetruria maritima. Senæ.

V. *Senæ*, vulgò *Siena*, in medio ferme Tusciæ sita urbs, meritò inter principes Italiæ connumeratur. Libera quondam ac latissimo territorio potens civitas, nunc Etruriæ Ducis dicto audiens est.

VI. Reliqua Tusciæ opida sunt * *Aretium*, ^λ *Cortona*, * *Volaterra*, ^μ *Pistoria*: quarum hæc inter amœnissimas Italiæ censetur, ^ν *Pratum* item & *Poggium*, summarum deliciarum sunt loca.

Reliqua Tusciæ opida.

VII. *Maf-*

BUNONIS.

* *Senæ* vulgò *Siena*, in colle jacens, urbs ^α *Enæ Silvii c.*, ^β *Alexandri VII. d. pontif. & Catharine Senensis* patria, Academia nobilis est. Fanum habet B. Virginis celebre, à qua literas missas jactitant Senenses. Urbi arx imposita pentagona. Lingua Italica nullibi purius colitur, quàm in hac urbe; adeo ut rustici etiam eleganter loquantur. e

* ^β *Aretium* olim potens, in amœna valle situm, ^γ *Guidonis* monachi patria, qui voces Musicales, *ut, re, mi, fa, sol, la*, invenit; à vini præstantiâ etiam commendatur.

λ *Cortonæ* mœnia ab Aretinis everta sunt.

μ ^δ *Volaterra* f, ^ε *Raphaelis Volaterrani* g patria h, ubi sunt salinæ, fodinæ æris, alabastrum & lapidis Lazuli. Urbs hæc i ab Hunnis olim everta, Othonis I. Imperatoris auspiciis restituta, tandem cessit Florentinis & magno Duci. In agro Volaterrano aquæ tanto strepitu, tantaque violentia ebulliunt, ut ad decimum usque pedem exiliant, nec sine fonitu decidunt; adeo fervent, ut injectæ carnis ossa nuda statim emergant. Aquæ istæ, si densos emittunt vapores, pluviam prænunciant.

* ^ε *Pistoria* haud procul à Stella fl. sita, à *Desiderio Longobardorum* Rege mœnibus cincta, quæ à Florentinis post disjecta sunt. Nunc post varias calamitates videtur respirare. k

ξ ^ζ *Pratum* in numero est quatuor castrorum in Italia munitissimorum, à *Frederico II.* conditum; B. Virginis cingulum hic ostenditur.

g *Hetruria* solum fecundissimum est, fert quippe oleam, frumentum, vinum, legumina. *Senensis* ager ferax non satis excolitur; unde squalet. Aër purus est, nisi in partibus maritimis, quem istis in locis vix perferunt exteri. Magnus est præprimis circa *Radicofanum*, ob crebras moros, ferici proventus. Argentum, ferrum, res, alumen, & varii generis marmora illa ha-

bet regio. *Lucentis* ager abundat oleo, vino, castaneis; verum frumentum non satis feliciter profert. Univerfa illorum regio incolarum industria & prædiis pulcherrimis amœnissima facta est. h *Florentini* perhibentur callidissimi & mercaturæ dediti, in quam avide feruntur & ipsi nobiles. Parci sunt & tenaces. In præliis strenui, & exploratores sagaces. In pugna de prædâ parum solliciti, de victoriâ tantum cogitant; quæ res eis sæpe salutis fuit. Ægre condonant injurias, Zelotypiâ laborant: Ipsorumque dialectus cæteris Italiæ ob suavitatem anteponitur. i *Pisani* olim fortes & vitæ prodigi; unde magnarum opum habuerunt Remp. quæ discordia civium defecit. Jam plerique literis vacant, & docto perfruuntur otio. k *Senenses* ad rem minus sunt attentum, quàm reliqui Tusci: liberales, philoxeni, splendidi. Libertatem atrius propugnant non solum viri, sed etiam feminae. Servitutem impatientius tulerunt; donec Magni Ducis liberalitate, dum eis in annonæ caritate subveniret, permoti sese submiserunt. l *Lucentis* habentur ingeniosi, solertes, philoxeni, prudentes ac libertatis amantes. Ita sese gerunt, ut vicinus Princeps sine manifesta injuria ipsos invadere non possit. Vulgus nobiles impense colit. Parci domi, magnifici foris.

HEKELII.

c Seu Pii II.

d Sive *Fabii Chisii*.

e Unde non inepte *Thomas Edwardus*, *Anglus* in *Urbium Italicarum Descriptione* v. II. *Illustrat* Senas Patriæ facundia lingua.

f Seu *Volaterra*.

g Viri de Re litteraria benemeriti.

h Et *A. Persii* Poëtæ.

i Annis quippe 500. ante *Romam* in sublimi Monte ædificata.

k Et quamvis angustis includatur finibus; tamen copia omnium verum abundat. Illic JESU

O o

CHRISTI

a Senæ. b Aretium. c Cortona. d Volaterra. e Pistoria. f Pratum. g Fertilitas Hetruriæ. h Mores Florentinorum. i Pisianorum mores. k Senensium mores. l Lucensium mores.

Maffa.

VII. *Maffa*, olim *Herculis fanum*, nunc novum Genuensis familiae *Ciborum* opus, *Principatus* titulo censetur: opidum festivum ac amœnum.

Patrimonium Petri.

Patrimonium Petri.

Perusia.
Orvietum.
Aquapendens.
Horti.
Viterbium.
Centumcellæ.
Braccianum.

VIII. Etruriæ pars est *patrimonium D. Petri*, à *Mathilde* illustri muliere Ecclesiæ Romanæ legatum: hinc vulgò *Lo stato della Chiesa* indigitatur. Urbium in eo clarissimæ, *Perusia*, *Orvietum*, *Aquapendens*, *Horti*, *Viterbium*. Opidum in litore vetustissimum, quod quondam *Centumcellæ*, nunc *Cività vecchia*, id est, *Vetus civitas*, dicitur, portu egregio ac triremium Pontificiarum statione nobile est. *Braccianum* ad *Sabatinum lacum*, illustrissimæ *Ursinorum* familiae *Ducatus* est.

*Romaniola vulgo Romagna.*Romaniola
vulgo Romagna.

Bononia.

IX. *Romaniolæ* fines sunt intra *Foliam* amnem; montem *Apeninum*, *Panarum* flumen & *Padi* extremum versus Septentriones alveum. Urbium clarissima ac celeberrima est *Bononia*, ædificiorum

CHRISTI, DEI FILII, Sanctum illum Vultum miraculisque celebrem venerari ex part. I. *limerar. Ital. Schotti* p. 180. est videndum. Fuit & *Romanorum* Colonia & propter eam adhuc singulari gloriatur Antiquitate.

B U N O N I S.

• De *Mathildis* donatione videatur celeberrimi *Contingii* liber I. de finibus Imperii c. X.

• a *Perusiam* quæ vulgò *Perugia* dicitur ad lacum cognominem sitam nobilitarunt *Bartholus*, ejusque auditor *Baldus* Jcti. Urbs illa probe munita est, cum arce. Eam *Totila*, *Gothorum* Rex, post oblidionem X. annorum cepit ac evertit: deinde *Longobardis*, qui eam occupavit, extorsit *Carolus M.* A factionibus *Gibellinorum* & *Guelforum* multum est vexata. l

• b *Orvietum*, *Procopio* *Urbetana*, & *Urbibentum*, undique præcipitiis & rupibus circumdatum, unde munitissimum est.

• c *Aquapendens*, seu *Aquila* nomen habet ab itrudentibus aquis: ejus ager egregie irriguus est.

• d *Viterbium* vulgò *Viterbo*, *Anni* *Viterbensis*, impostoris istius patria. Ceterum, præter ista loca ad hoc patrimonium *Petri* referuntur *Bolsena* olim *Volsinum*, ubi *S. Christina* servatur corpus: *Tuscanella*, opidum vetustum ac nobile;

de quo multa fabulantur *Annius* & *Leander*. *Montefascone* urbs suo nobilis, &c.

• e *Bononia*, vulgo *Bologna* m, *Rheno* amni apposita, amœnissima, pulcherrima & ditissima habetur: antiquissimam totius *Italiæ* gaudet *Academiam* n: hinc *mater* & *parens* *literarum* o appellari meruit. Hæc superiori seculo *Carolus V.* & *Clementem VII.* amicè congressos suscepit. *Aldrovandus* *Medicus* hic docuit. p

H E K E L I I.

l *Clarent* hæc hodie tempore *Sacræ Angelorum* *Ædes* & *S. Francisci* *Templum*, ubi ejus *Corpus* religosè adoratur.

m Primum à *Felsinò*, *Hetruscorum*, Rege, *FELSINA*, postea *BONONIA*, à *BONONIO* illius *Successore* dicta.

n Auspiciis *THEODOSII II.* A. CHR. ccccxlvi. instituta, & à *CAROLO M.* cum esset collapsa, instaurata.

o Seu ut *Rescriptum* *THEODOSII* habet, *Omnium Scientiarum Fons*.

p Docuerunt hæc quondam summam cum laude, *Azo*, *Accursius*, *Bartholus*, *Maginus*, *Salicetus* & alii *Viri* clarissimi, quibus hodie annumerandus *Malpighius*, *Medicus* excellentissimus & omnino felix. *Senatus Bononiensis* feruorum quorannis quadraginta *Coronatorum* millia i

a Perusia. b Orvietum. c Aquapendens. d Viterbium. e Bononia.

rum splendore ac magnificentia in primis censenda. Sequuntur
 φ *Ravenna* ac x *Ferraria*. Hæc suum nuper habuit Ducem: at nunc
 Romanæ Ecclesiæ subjecta. Inde ψ *Ariminum*, * *Cesena*, * *Fa-*
ventia, ϑ *Imola*, egregia atque haud ignobilia opida.

Ravenna.
 Ferraria.
 Arminium.
 Cesena.
 Faventia.
 Imola.

Marchia An-
 conitana,
 Ducatus Ur-
 binas.

Marchia Anconitana, Ducatus Urbinas.

X. Urbium in *Anconitana* regione opulentissima est x *Firmum*.
 At portu celebri notissima ϑ *Ancona*. Cætera loca notatu digna,
 * *Æsis*, vulgò *Jesi*, ϑ *Macerata*. Hinc in *Ducatu Urbinati*, * *Ur-*
binum, ϑ *Fanum*, * *Senogallia*, * *S. Leo*, λ *Forum Sempronii*.

Roma-

suos Professores exponere. Est ibi quoque Bi-
 bliotheca instructissima, quæ inter alia *Biblia*
Esdræ contineat.

BUNONIS.

φ * *Ravenna* q olim inter paludes, quæ nunc
 exsiccatæ sunt, sita, à Gallis sub Ludovico XII.
 direpta est.

χ b *Ferraria* vulgò *Ferrara* ad Padi ripam in pa-
 lustris loco sita, habet Academiam r. Arx ejus
 Clementi VIII. duobus millionibus auri consti-
 tit. Olim urbs fuit splendida, sed hodie splendor
 ejus paulatim remittit.

ψ c *Ariminum*, vulgò nunc *Rimini*, urbs
 maritima, Concilio, quo Orbis se pœne Aria-
 num factum ingemuit, nobilis. A Gothis op-
 pugната, à Vitalliano Justini præfecto fortiter
 defensa est. Jacet in planitie, imminentibus ei
 à meridie collibus.

ω d *Cesena* vino gaudet optimo, urbs admo-
 dum frequens est. Arx, quæ ei imminet, à
 Friderico II. fuit condita.

α e *Faventia* vulgò *Faenza* à Lamone fl. in duas
 secatur partes. Arx ejus à Friderico II. exstructa
 est. Hic ex creta parantur vasa totius Italiæ pul-
 cherrima.

β f *Imola* olim *Forum Cornelii* dicta. Huc quo-
 que pertinent *Forum Livii* vulgò g *Forli*, h *Sarsina*
Plauti patria &c.

γ i *Firmum* seu *Firmum*, Lactantii s patria,
 vulgò *Fermo* ad litus jacet.

δ k *Ancona* t hodie Judæorum receptaculum
 est: olim in eâ urbe veluti in altera Tyro *Purpura*
 fuit tincta v. Portus ille x hodie fere obstru-
 ctus est.

ε *Æsis* jacet ad *Ælim* fl. nunc *Fiumecino*.
 ζ l *Macerata* gubernatoris sedes est. Erat urbs

Comitatus Feltrensis. In *Marchia* illa præterea
 sunt m *Civitas nova*, vulgò *Città Nuova*, nobile &
 frequens opidum in monte haud procul à mari
 situm. n *Fabrianum*, ubi chartæ in maxima co-
 pia parantur laudatissimæ, lautè ædificatum &
 dives: Priucipatus caput est. o *Lauretum*, vul-
 gò *Loreto*, ubi cubiculam B. Virginis vîstut, in
 quo illi facta annunciatio; translaturum creditur
 ab angelo primùm ex Nazareth in Illyricum, in-
 de Venetias, ac porrò Loretum. Templum
 hoc, ingentibus thesauris refertum est. Opidum
 egregiè munitum magnificas & splendas habet
 ædes.

η p *Urbium* vulgò *Urbino* dicitur; *Raphaëlis*
 pictoris patria Belisario olim dedita, cum fons
 urbis exaruisset.

θ q *Fanum* vulgò *Fano* à Fortunæ sano ita di-
 ctum: à Totila eversum; restauratum à Belisario.

* r *Senogallia* aquæ dulcis penuria laborat.

* s *Fanum S. Leonis*, vulgò *S. Leo*, est opidum
 adeo munitum; ut nulla vi expugnari possit:
 ideo Duces Urbini thesauros suos hic asservabant.
 Caprum tamen est à copiis Leonis Pontificis, &
 traditum Florentinis. Luitprandus vocat *Mon-*
tem Feretratum. Inde Comitatus de *Montefeltre* no-
 men accepit.

λ t *Forum Sempronii* vulgò *Fossombruno* dicitur,
 ex ruinis *Fori Sempronii antiqui*, quod V. millibus
 passuum à Metauri fl. ripa distabat, excitatum.
 Ad mare est v *Pisaurum* vulgò *Pesaro*, cujus incolæ
 perpauci quinquagesimum ætatis annum at-
 tingunt; quod fieri existimant partim ex cæli
 gravitate γ, qua æstivis præcipuè mensibus pre-
 muntur, partim ex immodico usu sicuum,
 aliorumque fructuum dulcium, quibus ager
 iste x abundat. Urbs illa putatur nomen acce-
 pisse à *Pisauro* fl. cui adjacet. A Totila diruta
 est:

O o 2

a Ravenna. b Ferraria. c Ariminum. d Cesena. e Faventia. f Imola. g Forli. h Sarsina.
 i Firmum. k Ancona. l Macerata. m Civitas nova. n Fabrianum. o Lauretum. p Urbinum.
 q Fanum. r Senogallia. s S. Leo. t Forum Sempronii. v Pisaurum.

Romanus ager, vulgo Campagna di Romana.

Romanus
ager, vulgo
Campagna
di Roma.

XI. Princeps agri Romani est *Roma*; Orbis terræ quondam caput, at nunc ob *Pontificis maximi* sedem, omnium illustrissima atque celeberrima; de qua præstat tacere, quam pauca dicere.

Tibur.

XII. Reliqua opida agri Romani, alioquin nobilia fatis, Romanæ urbis propinquo splendore obscurantur. In his *µ Tibur*, nunc *Tivoli*, *hortus Ateflini Cardinalis* multiplici amœnitate, ac vario genere deliciarum, clarum per totam Italiam reddit, sed ipsum opidum longe antecunt, *Tarracina* & *Præneste*.

Tarracina.
Præneste.

Ducatus Spo-
letanus.

Ducatus Spoletanus.

XIII. In *o Ducatu Spoletano* sunt *π Spoletum*, *ε Augubium*, *κ Fulginium*, *τ Interamnia*, *υ Narnia*.

est: ac à Belisario restituta. Est fatis lauta ac elegans *a*. At portus ejus adeo obitructus est, ut exiguas naviculas tantum admittat.

HEKELII.

q Antiquitate magis, quam *Edificiorum* pulchritudine celebris.

r A FRIDERICO II. Imperatore in *Bononiensium* contumeliam, ut *Schottus* loc. sæpe cit. p. 206. scribit, institutam, ubi docuerunt *Andreas Alciatus* & *Theodorus Gaza*.

f Lactei *Christianorum Tullii*.

t S. *Ancon*.

v De ejus Origine consentiunt Autores vetusti ac fide digni, *Sirabo* imprimis, *Plinius* atque *Solinus*, *Græcam Urbem* esse, eamque *Syracusios* ob *Dionysii Siculi* tyrannidem profugos condidisse.

x Quò olim erat celebris.

y Atque inclementiâ.

z Vinum quoque optimum atque suavissimum ferens.

a Ac mœnibus firmis percincta, Splendidissimisque ædibus Regiis ac *A*cc munita exornata.

RUNONIS.

µ a *Tib* *r* ad *Anienem*, qui vulgo *Teverone* dicitur, ja et: ubi præcepit *Anienis* fluvii visiter lapsus. *b*

v *b* *Tarracina* sive *Terricina*, olim *Ancon* dicta, in ora maritima ad *Ufentis* ripas est.

ξ c *Præneste c*, vulgo *Pilastrina* dicitur, opidum angustum, nec fatis munitum, est in ditione *Barberinorum d*. Reliqua opida clariora hic sunt *d* *Frascati* olim *Tusculum*. Prædia hodie

habet magnifica: in quibus illud, quod erat *Pauli III.* elegantissimum est. *ε Alba* agrum haber fecundum, vineis & arboribus ad delicias conflatum. *f* *Ostia* à *Saracenis* everfa, à *Leone IV.* restituta, adductis ex *Corfica* coloniis. *Arx* ei apposta est à *Martino V.* ad litoris tutelam, quam *Julius II.* fecit firmiorem. Habet *Ostia* colun gravius.

o g *Ducatum Spoletanum*, inter *Apenninum* montem & *Tiberim* situm, tenet *Pontifex Romanus*.

π *A* *h* *Spoleto* *e* *Ducatu* nomen est. *Urbs* illa adeo placuit *Theodorico*, ut prætorium in ea ædificaret. *A* *Gothis* post everfa, à *Narfete* restituta est: Deinde à *Friderico Barbarossa* destructa est; atque iterum à *Perusinis* Hodie tamen lauta est, & probe munita, *g* *i* *Augubium* vel *Igubium* olim *Iguvium* dictum est.

κ *Fulginium* hodiè *Fuligno* vocatur. In valle amœna, quam *Tinna* seu *Topinius* fl. cluit ac dividit, situm. Anno 1281. à *Perusinis* fuit direptum, qui ea de causa à *Martino V.* anathematis fulmine petiti. *Condimenta Fulginensia* in pretio sunt.

τ *Interamnia*, hodie *Terani* vel *Terni* dicitur, rupibus altissimis clausa; in valle jacet lapidosa ad *Narem* fl. ex quo aqua deducta urbem ambit.

υ *m* Et *Narnia* vulgo *Narni* in colle sita, cujus radices *Nar* alluit. In hoc Ducatu præterea sunt *n* *Affissum* in monte positum, *S. Francisçi* patria est. *o* *Ameria*, vulgo *Amelia* in colle sita. *Roçii Amerini* quem *Cicero* defendit, patria *f* *p* *Tuder* vulgo *Todi*, in colle posita urbs, superior

a Tibur. *b* Tarracina. *c* Præneste *f*. Pilastrina &c. *d* Frascati. *e* Alba. *f* Ostia. *g* Ducatus Spoletanæ opida. *h* Spoletum. *i* Augubium. *k* Fulginium. *l* Interamnia. *m* Narnia. *n* Affissium. *o* Ameria, *f*. Amelia. *p* Tuder, *f*. Todi.

rioni seculo civilibus discordiis attrita pæne jacuit; S. Martini, qui à Constantio III. in exilium fuit pulsus, patria. ^a *Nursia* vulgo *Norcia*, antiqua urbs: inter montes sita, frigori obnoxia, patria est Sertorii, matris Vespasiani: & S. Benedicti. ^b *Reate* vulgo *Rieti* urbs antiqua in palustri loco posita: & ^c *Mons Falconis*. *Agri Romani* aër parum salubris est: cum ob Pomptinas paludes, & solum humidius, tum quia parum colitur; Adde etiam rudera, quibus malignus aër continetur. Aquæ verò ejus saluberrimæ sunt, maxime vero Tiberis; quæ infra urbem haustæ ad aliquot annos purissimæ ac suavissimæ conservantur, ^d *Agri Sabini* olei ac vini satis ferax est. Uvas habet *passerinas* dictas, absque acinis, Corinthiacis similes, quibus Romani delectantur. ^e *Patrimonium Petri* abundat frumento, vino, oleo. *Orvietani seu Urbe-Vetani agri* aër saluberrimus est: nihil ibi deest ad delicias. ^f *Perusinus ager* profert frumentum & vinum generosissimum: lacus vero Perusinus ingentem habet copiam piscium. ^g *Ducatus Spoletani ager* fertilissimus est. ^h *Marchiæ Anconitanæ* aër in multis locis gravior est: antiquam tamen hæc tenet fertilitatem. Carnes hic sunt saporis suavissimi. Linum fert, ex quo telæ Anconitanæ per universam Italiam in pretio sunt. Cera Anconitana cæteris candidior est. ⁱ *In Ducatu Urbino* pauci indigenæ ad annum quinquagesimum perveniunt. ^k *Romandiola* frumenti adeo ferax, ut sæpè geminos aluerit exercitus Hispanorum & Gallorum, sine caritate annonæ. *Bononiensis ager* adeo fecundus, ut inde cognomentum sortita, quo vulgo *la grassa*; id est, *pinguis* dicitur. ^l *Ferrariensis ager* frumentum & legumina ad vicinos etiam emittit. Lini & cannabis magnam fert copiam. Aër tamen habetur crassior. Iste tamen ager molestis Padi fl. inundationibus obnoxius est. Cæterum in *Romani agri incolæ*, ⁿ *Viterbienses* & ^o *Orvietani, seu Urbivetani* curiæ Romani

addictissimi sunt, ac toti in eo sunt, ut liberos suos in eam promoveant. Romani ad omnem auram fortunæ mobiles, deliciis deditissimi. Roma urbs nomine potius, quam re sancta est. ^p *Sabini* voluptates sectantur. ^q *Perusini* ingeniosi sunt, liberales & fortes. Mulieres hic totæ sunt in eluendis & poliendis manibus. ^r *Spoletani* sunt animosi, & cæteris Italis fortiores; Odii tenacissimi, quod sæpè ad liberos & nepotes cum hæreditate transit. Multi ex istis gloriantur se avorum aut præavorum existisse ultores. ^s *Picentes* in externos sunt humani, superbe vestiuntur tam viri, quam fœminæ. Sese invicem impensius colunt, quod per reliquam Italiam minus usitatum est. ^t *Urbimates* Zelotypia supra cæteros Italos dicuntur laborare: in externos parum sunt humani. ^v *Ravennates* & ^x *Romaniola* incolæ sunt robusti; ad arma tractanda apti, laboribus dediti, industrii, prudentes: sed ad rem suam attententi. ^y *Bononienses* sunt ingeniosi, ad artes liberales & Mathematicas disciplinas veluti nati, philoxeni, & liberales; equitandi periti excellentes: Pictores & sculptores inde orti celeberrimi. ^z *Ferrarienses* sunt duri, inhumani, crudelēs, sordidi ac tenaces.

HEKELII.

^b Urbs est antiqua & pervetusta, & licet olim collapsa fuerit; Arcem tamen adhuc munitissimam habet & cælo valdè temperatò gaudet.

^c Vel *Prænests*.

^d A *Præneste* conditore, *Latini* filio atque *Ulyssis* & *Circes* nepote, si *Stephano* credimus, ita appellatum.

^e *Longobardorum* quondam Sede.

^f Ante *Persicum* Bellum annis nongentis septuaginta quatuor condita. Unde *Salix Amerina* Plinio & *Amerina retinacula*, Virgilio Lib. I. *Georg.* v. 265. optimè sunt nota.

^a Nursia, s. Norcia. ^b Reate, s. Rieti. ^c Mons Falconis. ^d Agri Sabini fertilitas. ^e Fertilitas Patrimonii Petri, & agri Orvietani. ^f Agri Perusini. ^g Ducatus Spoletani. ^h Marchiæ Anconitanæ fertilitas. ⁱ Urbini Ducatus qualitas. ^k Fertilitas Romandiolæ & agri Bononiensis. ^l Ferrariensis agri natura. ^m Mores Romanorum. ⁿ Viterbiensium. ^o Orvietanorum. ^p Sabianorum. ^q Perusinorum. ^r Spoletanorum. ^s Picentium. ^t Urbinatum. ^v Ravennatum. ^x Romandiolam incolentium. ^y Bononiensium. ^z Ferrariensium.

I.

Regni Neapolitani fines & magnitudo.

Hinc reliquum Italiae, quicquid à *Fundis* opido, & *Liris* fluvii fontibus, *Apennio* monte, *Truento* amne, & *utroque mari* Infero Superoque includitur, *Neapolitanum* vocatur *Regnum*, ab urbe *Neapoli*, Capite suo. Longitudo ejus est à *Truenti* annis ostio ad *Brutium* usque promontorium, vulgò *Capo Spartivento*, mill. German. x c. Latitudo ab *Athenæo* sive *Minervæ* promontorio, vulgò *Massa*, haud procul *Neapoli*, ad promontorium *Gargani* montis, vulgò *Monte di S. Angelo*, mill. German. xxx.

Tancredus.

II. In regni formam redacta est hæc regio hoc modo. Cum circa annum Christi c15. *Sarraceni*, hoc terrarum, unà cum *Sicilia* insula occupassent, *Tancredus* quidam *Normannus*, prognatis duodecim filiis, egestate compulsus, Italiam assumtis liberis petiit, operamque suam contra *Sarracenos* obtulit. Ibi tum re bene gesta, *Sarracenisque* Italia ac *Sicilia* ejectis, portiones ei & filiis assignantur in utraque terra. Postea *Robertus*, unus ex filiis, *primus Apuliae & Calabriae Dux* pronunciatur.

Robertus primus Apuliae & Calabriae Dux.

Rogerius Rex Sicilia duplex.

III. Dein hujus filius *Rogerius* primus terrarum *Neapolis* & *Siciliae* sub uno regno comprehensarum *Rex* creatur. Regnum ipsum *geminarum Siciliarum* nomine appellabatur; nam quod nunc in Italia

BUNONIS.

Quum *Apuliam* & *Calabriam* finitimasque provincias *Græci* vexarent & *Saraceni*, *Normannorum* opera, qui ex *Gallia Normannica* oriundi, feliciter repressi sunt; iisque sedes ab *Henrico Sancto Cæsare* vel *Conrado Saliquo* illic concessæ. *Rogerium* verò *Ducem Rogerii Gibbosi* filium *Anacletus II.* *Innocentio II.* oppositus *Papa* *Regio* nomine & *diademate* ornavit tempore *Lotharii Saxonis Imperatoris* anno 1130. quam tamen dignitatem *Rogero* postea confirmavit *Innocentius* iste, anno C. 1039. *Hermannus Contractus* ad ann. 1022. *Otto Frisingensis* l. 1. de gestis *Friderici* c. 2. *Banoni* ad ann. 1130. n. 52.

REISKII.

I Inferior tota hæc Italia *Græcis* *Imp.* subiecta, suos *Proconsules*, *Præfectos*, *Vicarios* &

tandem *Exarchos* (*Ἐξάρχης διοικήτωρ*) *Diæceson*, in quas divisa fuerat, ex ævo *Justiniani* diu sustinuit. Donec a *Gothi* quinto seculo, & *Longobardi* sequente proximo irruerunt. Sed b *Normanni* A. 1069. c *Galli* huc *Grassari*, *Calabria* primum & *Apulia*, post *Neapoli* *Græcos*, denique *Saracenos* *Sicilia* exturbarunt, novi & *gemi* quidem regni auctores. c *Familia* regum *Normannica* extincta *Imp.* ad *Germanicos* A. 1292. regnum pervenit; inde ad *Gallos* *Audegaveses*; amplius ad *Arragonios* A. 1282. denique *Castilianos* A. 1504. quibus hodieque paret, tanquam *Rom. Pontificis* feudum. Huic enim rex *Hispaniæ* quotannis equum candidum, ephippio & phalaris ex holoserico rabro instructum una cum octo aureorum millibus dependit. Confer. *Pandulff. Collenutii* *Hist. Neapol.* item *Guicciardini* & *Befoldi* *Histor.*

BUNO-

a *Gothi*. b *Normanni*. c *Regnum Neapol. feudum Pontif.*

lia *Neapolitanum* dicitur *regnum*, tunc *Sicilia cis pharum* seu *fretum* vocabatur; ipsa autem insula *Sicilia*; *trans pharum*.

IV. At divisum mox in *duo regna*, duos pariter Reges accepit: ^{Divisio regni.} quorum alter in *Italia*, Apuliæ sive Neapolis; alter in *insula Sicilia* Rex appellatus est. De hinc variam utrumque regnum Dominorum mutationem passum est. ^β Quippe in Neapolitano regno primi *Normanni Galli* Reges fuere; post *Suevi Germani*; mox iterum *Galli Andegavenses*; dein *Arragonenses Hispani*: Jamque tertio *Galli*; iterumque *Arragonenses*: tandem *Castiliani Reges* obtento totius Hispaniæ Imperio, in Neapolitano etiam regno in Arragonensium locum successerunt.

C A P.

B U N O N I S.

^β *Rogero* isti primo Apuliæ & Calabriæ Regi successerat anno 1153. *Guilielmus* cogn. *Malus*, à Papa Hadriano diris devotus, sed mox in gratiam receptus: & huic anno 1166. *Guilielmus II.* cognomento *Bonus*. At hujus filius notus *Tancredus* utriusque Siciliæ Rex ex testamento patris creatus, *Cœlestini III.* Papæ gratiam demereri non potuit; qui contra eum *Constantianum*, è cœnobio exemptam, *Henrico VI.* Friderici I. Imperatoris & Sueviæ Ducis filio, despondit, & regni hæredem nuncupavit. *Fridericus II.* Imperator Henrici VI. filius ex *Constantiâ* illâ natus, ductâ in uxorem, *Jole*, *Johannis de Brema Hierosolymitani* Regis filiâ, jus regni illius consequutus est; Unde Reges *Siciliæ* se postea reges quoque *Hierosolymorum* scripsere. Sed quum pontifices Romani implacabile in hunc Fridericum ejusque posteros concepissent odium, *Urbanus IV.* *Carolus I.* *Andegavensem* contra *Manfredum* è Gallia evocavit, qui *Manfredo* primùm, deinde *Conradino*, *Frederici II.* nepote, cæso; regnum occupavit. Ob suorum tyrannidem tamen Siculorum conspiratione *Siciliâ* ejectus est, Gallis ferè omnibus sub vesperam Paschatis trucidatis, anno 1282. *Petrus* enim *Arragoniæ* Rex, qui *Manfredi* filiam *Constantiam* in matrimonio habebat, & à *Conradino* morituro regnorum hæres fuerat pronunciatus, Siculos Gallorum tyrannide oppressos liberavit; & *Carolus II.* mari victum cepit: qui hac lege dimissus est; ut contentus *Neapoli*, *Calabria*, *Apulia* & *Tarento*; *Arragoniis Sicilia* & *Sardiniam* relinqueret. *Carolus* iste in provinciis illis successores habuit *Robertum*, qui *Siciliam* recuperare frustra conatus est; *Joannem I.* *Carolus Dyrrachinum*, *Ladislaum*, & *Joannem II.* quæ à marito suo *Jacobo Borbonio Marchiæ* Comite capta; non multo post illum cepit,

omnibus Gallis trucidatis; adoptavitque *Alphonsum Aragoniæ* Regem; cujus tamen post biennium petacta, regni heredem instituit *Ludovicum Andegavensem*; qui variâ fortunâ ob regnum Neapolitanum cum *Alphonso* decertavit, ad annum usque 1434. quo & ipse, & *Joanna* obiit. *Alphonfus* deinde *Regatum Gallium* ab aliis in regnum evocatum ejecit, & successorem per testamentum instituit *Ferdinandum I. spurium*, contra quem *Johannes Renati* filius *Lotharingiæ Ducis* evocatus, à *Pio II.* coronatur; sed post varia bella regno pellitur; *Carolo VIII.* *Galliæ* Rege, bellum ipsi movente, qui regnum Neapolitanum ex *Andegavensium* successione sibi deberi putabat. Ac eodem *Carolo* deinde *Ferdinandus II.* ejectus, paulo post, *Carolo* in Galliam reverso, à Neapolitanis recipitur. Denum *Fridericus*, *Ferdinandi* patruus, à *Ludovico XII.* *Galliæ* Rege pariter & *Ferdinando Catholico* oppugnatus, quum neutri ad resistendum par esset, Gallo sese dedit. Victores quidem regnum istud inter se erant partiti, sed quum de finibus orta esset contentio, Galli ab Hispanis toto regno exturbati sunt, atque ita *Neapolis* & *Siciliæ* regna cum aliis Hispaniæ suæ regnis copulavit *Ferdinandus Catholicus.* a

H E K E L I I.

a Ut *Hierosolyma*: sic & *Neapoleos* & *Siciliæ* REGES excudi curavit *Christophorus Besoldus Argentorati* Ao. 1636. in 12. Extant non solum *Vincentii de Franchis*, sed & *Thomæ Grammatici* DECISIONES NEAPOLITANÆ, quarum priores *Turrini* Ao. CHR. M. DC. XXIIIX. posteriores vero *Francofurti ad Mœn.* M. DC. in fol. sunt impressæ. sed *Joan. Aloysii Ricci* decisiones CURIÆ NEAPOLITANÆ prodierunt *Venetis* Ao. M. DC. XLVIII. in fol.

B U N O

CAP. XXXIX.

De Urbibus regni Neapolitani. 1

I.

Neapolis,

Laborini
agri opida.

URbes in Neapolitano regno non æquè cultæ sunt; ac in superiori Italia. Una tamen *Neapolis* a regni caput, sedesque Præfecti, quem Hispaniarum Rex *Vice-regis* titulo mittit, nulli clarissimarum urbium, neque ædificiorum magnificentia, neque palatiorum superbia, neque civium opulentia cedit: multitudine verò incoientium, habita amplitudinis suæ ratione, reliquas omnes vincit. Reliquæ urbes celebriores sunt istæ: in *Laborino* agro, *Capua*, *Surrentum*, *Salernum*, & *Melphis*, vulgo *Amalfi*;

BUNONIS.

a *Capua Nova* b ad Vulturum amnem, ex veteris *Capuæ* ruinis, altero ab illis lapide, exstructa, hodie infrequentius colitur, ob admodum vicinam *Neapolim*, à *Conrado Friderici II.* filio, ac post ab exercitu *Ludovici XII.* Galliarum Regis direpta est.

β *Surrentum* vulgò *Sorrento* in extremo *Campaniæ* litore est urbs antiqua, in monte sita; sed hodie angustior; quod ex vicinis ruderibus colligitur.

γ *Salernum* vulgò *Salerno* mille passibus à mari distitum *Academiæ* habet in re *Medica* celebrem. Principatus caput est; unde olim primogenitus Regis *Neapolitani* nomen ducebat. *Corpus S. Matthæi* ibidem ostenditur.

δ Ab *Amalfi* ora maritima vulgò *la Coste d'Amalfi* appellatur; quæ pagis & vicis adeo multis accolitur, ut una videatur urbs. Neutas habet peritos. *Pyxidis nauticæ* usus inventus traditur circa annum 1300. à *Flavio Blendo*; aliis appellatur *Flavii Gioja*. *S. Andreæ* corpus ibidem asservatur. Sunt ibi præterea *Puteoli*, vulgò *Pozzuolo*, urbs multis terræ montibus deformata. Circa eam plurima sunt balnea, & fontes salubres. *Portus* ejus olim commodissimus paulatim oblutatur. *Massa* recens ædificata, ab ea dicitur vinum *Massanum*, olim *Surrentinum*. *Nola* urbs olim ampla, hodie angusta. *Anversa* seu *Aversa*, veteris *Atellæ* ruinis inædificata, & *Capuæ* ac *Neapoli* à *Roberto Guiscardo* *Normannorum* Duce opposita; unde & dicta quasi *Aversa*. A *Carolo I.* Rege *Neapolitano*

everfa est. *Vicus* exiguum opidum, lautum tamen, & in agro amœno situm: Cognominatur *Equensis*. *Aquinum*, *B. Thomæ* patria, nunc fere collapsum. c

HEKELII.

a Hæc Urbs, licet pulchritudine cæteris omnibus, hæctenus longissimè anteaverit; attamen nuperò Terræ motu, eoque gravissimò, fortean ex justò *DEI* judicio, ita est quassata atque concussa, ut firmissima quoque *Templa* ac *Palatia* talem concussionem insolitam ac profusè fermè ruinam, proh dolor! sint perpeffa. Hujus *NEAPOLEOS Curia Decisiones* non solum *Vincencius de Franchis*, sed & *Thomas Grammaticus* atque *Joannes Aloysius Riccius* hòc *Seculò* prodire jussurunt in foliò, & quidem hic *Venetis* Aº. 48. ille *Francofurti* ad *Manum* Aº. 1. iste autem *Ticini* Aº. 26. *Jacobi Samazarii*, sive à *sanctò Nazariò*, assumptò nomine *Actii Sinceri Samazarii*, Patria.

b Totius quippe *Campaniæ* Urbs olim præstantissima, à *Camporum* latitudine, in quibus sita est, ita dicta.

c Hæc *Aquinum*, tenue licet *Oppidum*, tamen episcopali dignitate insignè, etiam natale Solum est *Decii Junii Juvenalis* *Pœtarum* *Satyrorum*, *Jul. Cas. Scaligero* *Lib. VI. Pœt. c. VI. p. m. 772.* judicante, facillè Principis.

REISKII.

1 k *Regni Neapolitani* pro statu hodierno septem provinciæ numerant; (1) *Terra di Lavoro*, ubi *Neapolis* urbs *Græco* quidem nomine, sed *Italico* splendore castellarumque pluribus insignior: Unum ex his præcipuum *S. Elmi* à *Carolo V.*

a Laborinus ager *Capuæ*. b *Surrentum*. c *Salernum*. d *Melphis* seu *Amalfi*. e *Puteoli*. f *Massa*. g *Nola*. h *Anversa*. i *Vicus*.

fi; in qua primùm inventus est *Pyxidis* sive *magnetis nautici* usus.

II. In *Calabria*, *Consentia*, Regii Præfecti sedes: *Monte Leonis*, *Regium*. Calabria.
Consentia.

III. Tum in *Hydruntino* agro *Hydruntum*, nunc *Otranto*, *Gallipolis*, & *Aletium*, vulgo *Lezzo*, conventu Juridico nobilitate opidum; item *Tarentum*. Hydruntini
agri opida.

IV. In

rolo V. structum, quod *Bruglia di Napoli* h. e. frenum Neapolitanum vocant, ob rebellionem, in quam propendit civitas, coercendam, Ecquis turbas ab *Massanielo*, piscatore gregario motas A. 1646. ignorat. (2) *Principado* sive Ducatus *Amalfitanus* genti *Caracciolæ* subiectus; (3) *Basilicata* Græco adhuc nomine inter Græcos Dominos primum reperto. (4) *Calabria*; (5) *Otranto*; (6) *Abruzzo*; (7) *Puglia Piana*. Quis urbes harum singulas enarret, resque notabiles tum certas, tum ex sacris reliquiis incertas? Harum enim seges copiosissima offertur.

BUNONIS.

Consentia vulgo *Consenza*, ad *Crathis* ripas condita, anno 1638. terræ motu periit, & cum eâ *Nicastro*, *Monterano*, *Castiglione*, *Paola*, & *Balliagio*, urbes elegantes.

Monte Leonis urbs eo loco in *Apennini* colle posita est, quo olim erat *Vibo Valentia*.

Regium postquam à *Caradino Solimannicæ* lassis præfecto fuit direptum, fere fuit desertum per aliquod tempus. Sed per commodum in *Sililiam*, qui ibi patet, transitum, indies reparatur. In *Calabria* opida porrò clatiora sunt, *Tropea* navigantibus periculosissima, *Squillace*, est in *Borgiarum* ditio: *S. Severino* opidum exiguum, sed munitissimum: *Rosetum* opidum, cui adjacet castrum in maris scopulo: *Rossanum*, tribus milliaribus à mari situm: quo tamen proximus sinus nomen habet, & appellatur *Rossanensis*; pars est antiqui *Tarentini*; Hic arbutulæ ferunt *piper*: *Monsaltus* salis copia dives; *S. Eufemia* quæ propinquo mari nomen dedit, ad ejus litus optimorum coralorum proventus est.

Hydruntinus ager olim *Mesapia*, hodie *d'Otranto* dicitur; nomen habet ab *Hydruntum* metropoli, cujus arx saxo delineata est. e

Gallipolis f, hodie *Callipoli*, scopulo insidet, quod mari undique cingitur; sed ponte ingentibus faxis fulto jungitur continenti. Castrum habet munitissimum, quod *Alphonfus II.* *Arragonius* excitavit, cum urbem illam recepisset à *Turcis*, qui eam anno 1481. interceperant, ac in *opidanos* sævierant crudelissimè.

Tarentum, hodie *Tarento* g, civitas exigua est, arcem habens aquis marinis undique cinctam, à *Ferdinando Arragonio Rege Neapolitano* conditam. Ejus portus ingentibus lapidibus obturatus, exiguis navigiis tantum patet. In hac regione præterea sunt *Brundisium* vulgo *Brindisi* h. Est portus capacissimus, tribus arcibus munitus. In agro ejus visuntur olearum nemora. in *Castro* olim castrum *Minervæ*, frequentatur à mercatoribus olei causa. Anno 1537. pessime accepta est à *Turcis*. n *Uxentum*, vulgo *Ugento*, ampla olim urbs, nunc exigua in agro jacet opimo. o *Neritum* hodie *Nardo*, antiqua urbs, hodie lauta & frequens est: & promontorium *Tapygium*, sive *Salentinum*, quod hodie *C. San. Maria* vocatur.

HEKELII.

Quò Mari imminet.
Hæc Urbs omnium ferme est veterrima, cælò clementissimò gaudens. Ideoque Agrò amœnò, fertili & hortis cultissimis est exornata. Et quanquam *Strabonis* tempore fuerit exigua; attamen satis ampla hodiè ac frequens est. Hæc finis est *Maris Adriatici* & *intium Ioni*.

S. Gallipolis.
Archita Philosophi Patria.
Ubi *Pompejus*, cognomentò *Magnus*, à *Jul. Cesare* obsidione cinctus est. *Pacivii Poëtæ* veteris, Patria dicitur fuisse. Meminit & hujus *Oppidi Horatius* Lib. I. *Serm. Sat. V. v. ult.* & *Lib. I. Epist. XVII. v. 52.*

P P

BUNO-

a *Tropea*. b *Squillace*. c *S. Severino*. d *Rosetum*. e *Rossanum*. f *S. Eufemia*. g *Hydruntinus* ager. h *Hydruntum*. i *Gallipolis*. k *Tarentum*. l *Brundisium*. m *Castro*. n *Uxentum*. o *Neritum*. p *C. San. Maria*.

Baritani agri
opida.IV. In ^a Baritano agro ^b Barium, ^c Monopolis, ^d Tranium.V. In ^e Apulia, ^f Manfredonia, ^g Luceria, ^h Troja, ⁱ Asculum
Apulum.

Aprutii opida.

VI. In ^j Aprutio, ^k Aquila, ^l Beneventum, ^m Anxanum

BUNONIS.

^a ^a Baritanus ager, olim *Pencetia* i dicta, continetur flumine *Ofanto*, & *Calva*, monte Apennino & parte maris Venetici.

^b ^b Barium nunc *Bari* urbs Archiepiscopalis, & reliquis in hac provincia præstantior, ad mare est. In ea olim coronabantur Reges utriusque Sicilia: vestes regie hodieque ibidem aservantur.

^c ^c Monopolis Marchionatus titulo ornata; urbs nova ac elegans. Volaterranus existimat eam ex veteris *Egnatix* ruinis esse conditam. Ager ejus olei tam ferax est, ut quotannis supra vicena millia amphorarum reddat.

^d ^d Tranium urbs Episcopalis, nunc *Trani*, per portum arenâ oppletum abjecta jacet. In hac regione præterea sunt *Polignano*, olim *Polinianum*, in rupe positum; lautum ac frequens; ejus ager oleo & amygdalis dives est. *Canusium* hodie *Canosa*, in colle situm haud procul à veteris loco, quod fuerat in planitie positum. *Ruvo*, *Bitonto*, *Barletta*, olim tantum castrum, unum ex quatuor præcipuis Italiae; à *Friderico II.* Imperatore conditum anno 1242. alii tamen id ab eo auctum volunt. Cæterum inter *Latum* & *Silarum* amnes, *Baritano* agro contermina est pars e *Lucaniae* hodie *Basilicata* dicta, in qua *Acherontia*, Paulo Diacono *Agerentia*, hodie vulgo *Cirenza*: *Venusia* vulgo *Venosa* exiguum opidum ac pæne desertum ^k: *Melfi* urbs Episcopalis: *Lavelinum*; *Rapola*: *Mons Pelosus*: *Tricaricum*: *Potentia*: *Marsicum vetus*: *Turcia* opidum lautum: *Ferrandina*, castellum conditum à *Ferrandino* Calabriae Duce, *Alphonfi II.* Neapolitani Regis filio: *Tiavis Marina* supra ostium *Basentii* fl. contra piratarum excursiones excitata, hodie deserta est: *Six Imperialis* à *Friderico Imp.* condita, quam egregie muniit *Alphonfus II.*

^e ^e *Apulia Plana*, hodie *Apuglia Plana*; à latissimis campis, olim *Daunia* dicta, inter *Aufidum* & *Frentonem*, qui hodie *Fortore*, amnes, & partem maris *Hadriatici* sita.

^f ^f *Manfredonia* à *Manfredo* *Friderici II.* Imp. filio condita, in rupe sinus marini ad *Garganum* montem, ac magnificè ornata, arcem & portum habet tutum: nostra ætate terræ motibus graviter fuit concussa.

^g ^g *Luceria* vulgo *Lucera* & *Nocera* optima lana nobilis est: cognomento *Pagana* olim dicta; quoniam à *Saracenis* fuit habitata.

^h ^h *Troja* olim *Equulanum* Comitatus titulo gaudet, urbs opulenta. Concilium ibi habitum est sub *Urbano II.* visique tres soles ipso meridie, anno 1532.

ⁱ ⁱ *Asculum* hodiè *Ascoli* ad *Carapellæ* fl. fontes, est à *Rogero Guiscardi* filio, quod molretur rebellionem, diruta; sed post restaurata, Ducatus titulo gaudet. Porro celebriora hic sunt ^l *Sipontum* vulgo *Siponto* seu *Siponti Rudera*, ubi hodie templum & rudera magnæ urbis, & fons eximius. A *Saracenis* urbs illa everfa, opidani occisi, & præda in *Africam* est abducta. Sunt tamen, qui hinc casum terræ motibus asseribunt. ^m *Mons S. Angeli* urbs frequens, & natura loci munita, diu ⁿ *urna* *Saracenorum* sedes, ad quam eorum visuntur sepulchra. Ibi specus est cum templo *S. Michaelis* celeberrima. Cryptam hanc descriptam legas apud *Leandrum*. ⁿ *Farentinum*, seu *Farentivolium* *Blondo*, pæne collapsum nec frequens opidum; ubi *Fridericus II.* Imp. obiit, à *Manfredo* notho suffocatus. Cæterum in *Apulia* & vicinis regionibus opida multa terræ motibus sæpe graviter concussa sunt; ac præcipuè anno 1637.

^o ^o *Aprutium* vulgo *Abruzzo* ^l inter *Truentum* flumen, quod vulgo *Trome* dicitur, & *Trentonem*, qui hodie *Fortore*, jacens, ad mare pertingit *Hadriaticum*.

^p ^p *Provinciae* caput ^p *Aquila* est, in mediterraneis sita, ex ruinis *Amiterni* & *Forconii* à *Longobardis* condita, à *Friderico II.* mœnibus cincta. Ager ejus croci tam ferax est, ut tempore *Leandri* quotannis redderet 40. millia aureorum.

^q ^q *Beneventum* ad *Calorem* & *Sabbatum* fl. olim *Maleventum* dictum, plagosi *Orbili* patria; ad *Pontificis Romani* jus pertinet.

^r ^r *Anxanum*, hodie vocatur *Lavzona m.* emporium nundinis suis celebre, ad quas conflunt mercatores *Itali*, *Dalmatæ*, *Epirotæ* & *Græci*.

HEKELII.

i A *Pencetiò*, O *Enotri* Fratres.

a Baritanus ager. b Barium. c Monopolis.
f Apulia plana. g Manfredonia. h Luceria.
s. Angeli. n Farentinum. o Aprutium.

d Tranium. e Lucaniae sive Basilicatae opida.
i Troja. k Asculum. l Sipontum. m Mons
p Aquila. q Beneventum. r Anxanum.

k Patria

num, * Theate, β Pinna, γ Sulmo, δ Asculum Picenum.

VII. Cæterum cum tam varium fuerit, tamque frequens de hoc regno inter varios populos certamen, cumque crebris Saracenorum ac Turcarum incurfionibus petutum; effectum est, uti crebra ac frequentia munimenta contra ingruentum hostilitatem passim excitarentur: quorum firmissima nunc sunt *Consentia*, *Cantazari*, & *Mantæa*, *Crotone* & *Tarenti* in Calabria; *Gallipoli*, *Hydrunti*, ac *Brundisii* in agro Hydruntino: *Monopoli*, *Barri*, *Tranii*, *Barletta*, *Manfredonia* in Apulia: *Aquila* in Aprutio. At *Cajeta* munimen-

Regni Neapolitani urbes munitæ.

k Patria est & *Horatii Flacci* Poëtæ, qui ab eâ dictus est *Venusius*, sive, *Venusinus*.
l Et olim dictum *Sannium*.
m *Lanzano*, vel *Lanziano*.

BUNONIS.

α a *Theate*, vulgo *Thieti*, in edito colle 7. milibus passuum à mari situm, à *Pipino Carol. M.* patre olim dirutum, quod diutius sterisset à *Longobardis*, postea restauratum, & à *Normannis* selectum in ditionis suæ caput. Hodie ibi sedet utriusque *Aprutii* Prorex cum conventu juridico Regio.

β b *Pinna* vulgo *Penna* urbs antiqua & nobilis, quæ indies splendore suo excidit.

γ c *Sulmo* hodiè *Salmona* n urbs egregie rigua & frequens. o

δ d *Asculum Picenum* hodiè *Ascoli* ad *Truentum* fl. est. Clariora opida hic præterea sunt in *Aprutio* ulteriori e *Atria*, vulgo *Atriarduo* & perdifficili jugo imposita: f *Interamnia* seu *Theramum* & *Theramum* p: Civitas *Calienfis* seu *Ducalis*, in limite *Umbriæ*, haud procul à *Velino* fl. *Julia Nova* à *Julio Hadriano* Duce condita. g *Taliacotium* castrum instar opidi, in *Columnarum* ditione: h *Malianum*, ad quam *Carolus Andegavensis* *Conradinum Sueviæ Ducem* vicit: i *Civitas S. Angeli*; *Marchionatus Pinellorum*: k *Coclanum* frequens opidum, pertinet ad nobilem familiam *Ciborum Genuensium*; ab eo *Lau. Eucinus* hodiè appellatur. In *Aprutio Citeriori* orro sunt l *Ortona* portus, ad quem appellantur aves ex *Epiro* venientes ad *nundinas Lanceani*: m *Aternum* vulgo *Pescara* ad ostium fluvii cognominis, cultum & dives opidum: n *Gualstum Amonium* marchionatus caput: o *Agnonium* in antica valle prope *M. Mcjollam*, opidum cul-

tum est, & hujus tractus Princeps: p *Populium* vulgo *Popolo* opidum lautum, ubi *Aterno* fl. pons impositus &c.

q *Cantazarum* in *Brutiis* est ad sinum *Scylacium*, vulgo *Golfo de Squillace*, urbs satis ampla & elegans.

r *Mantæa*, vulgo *Amantæa*, in *Brutiis* quoque est ad mare *Inferum*, haud longè à *Cozenza*. Reliqua quæ sequuntur opida superius memorata sunt.

s *Cajeta* q, in agri *Romani* & regni *Neapolitani* finibus sita, crassissimam turrim habet, quæ *Mola* dicitur: portu & arce celebris est. A *Magno Consalvo Ferdinandi* *Catholici* auspiciis expugnata est anno 1504. In castello est sacellum, ubi foris supra fores *Caroli Borbonii* in *Romæ* expugnatione succumbentis corpus vestitum visitur, cum istâ inscriptione: *Aucto Imperio, Superata Italia, Devicto Gallo, Pontifice Obsesso, Roma Capta, Caroli Borbonii Hoc Marmor Cineres Retinet.* ¶ *Regnum Neapolitanum* *Calori* obnoxium est, maxime cis *Apenninum*: trans montem illum æstus non est adeo vehemens, præterquam in *Apulia*. Fere ubique irrigatur fontibus ac fluminibus, quæ *Apenninus* ex utroque latere emittit: Ubique vinum fert, & oleum; *Pascua* habet læta; equi *Neapolitani* in pretio sunt, qui ad annum 20 ad laborem sunt idonei, si bene curantur. Nulla ibi reperiuntur animalia venenata; præter *Tarantulas*, quarum morsus musica sanatur; & *Chersydros*, qui serpentes ita dicti, quod in terra & aquis vivunt. Locustæ tamen agris magnam sæpe inferunt perniciem. Habet bubalos vegetos & grandes; & omnis generis animalia r. *Campaniæ* ager fertilissimus est; ubique fere bis in anno fert flores. Principatus *Citerior* cœlum habet temperatum: unde plerique

P p 2

a *Theate*. b *Pinna*. c *Sulmo*. d *Asculum* &c. e *Atria*. f *Interamnia* f *Theramum*. g *Taliacotium*. h *Malianum*. i *Civitas S. Angeli*. k *Coclanum*. l *Ortona*. m *Aternum* seu *Pescara*. n *Gualstum Amonium*. o *Agnonium*. p *Populium*. q *Cantazarum*. r *Mantæa*. s *Neapolitani* soli natura & fertilitas.

nimentum, ob singularem firmitudinem, situmque loci, *clavis* totius regni appellatur.

que ibidem diu vivunt. *Principatus Ulterior* armentis dives est, & fructibus abundat. *Basilicata* profert crocum, & magnus ibidem est mellis & ceræ proventus. *Calabria* præter cætera bona habet manna, quod ex frondibus, ramis & rubibus colligitur: Præstantius tamen est, quod ex frondibus colligitur. *Calabria Citerior* frugum dives est, optimumque emittit oleum. Mori hic sunt plurimæ; unde serici conficitur magna copia. *Calabria Ulterior* habet equos generosos; & mellis ingentem fert copiam. *Apulia* æstus experitur vehementissimos; muscas habet adeo importunas, ut inde natum proverbium: *Qui penas inferni vult prægustare, ille æstatem agat in Apulia, hyemem ad Aquilam.* *Capitanata* solum habet ficcius & arenosum, pabulum tenue est, sed tanta bonitate, ut exiguum armento sufficiat. Ex pascuis istis Rex sæpe ducenta & quinquaginta ducatorum millia conficit. Regio illa fere tota caret arboribus. *Barenis* ager temperatissimus est. Sed *Tarantulæ* hic plus nocent: serpentes ibi sunt multi, quos ciconiæ conficiunt. *Hydruntinus* ager fulminibus obnoxius est. Tantam fert olei copiam, quæ universæ posset sufficere Italiæ. *Chersydr* ibi sunt multi, & locustæ, quas *Cavalettas* vulgo vocant; earum examina sæpe agros depascere, nisi *Gavii* (est genus volucrum) ea dissiparent. Multi ibidem sunt in plebe leprosi; quoniam carne suilla & ficibus ficcis victitant. In *Comitatu Molissensi* tot sunt feræ, ut ferina caro vilis veneat, quàm domestica. *Aprutium Citerius* cæteris hujus regni partibus frigidius est. Fert frumentum, vinum, oleum & crocum. Pix ibi ex terra eruitur. Nives hyeme tantæ decidunt, ut ex montibus devolutæ

viatores obruant. *Aprutium Ulterius* quoque frigidum est; unde Proverbium modo memotatum. Ad *Aquilam* urbem tanta croci provenit abundantia, quæ universæ Europæ videatur posse sufficere. ^a *De regni Neapolitani incolis Itali* habent proverbium hoc: *Regnum Neapolitanum est paradysus; sed incole sicut demones s.* Nusquam ferè plures reperiuntur meretrices, quam Neapoli. Mulieres tam splendide vestiuntur, ut, quænam nobilis, quæve plebeja sit, vix dignosci possit. Ad seditiones Neapolitani sunt proni, adeo, ut anno hujus seculi 47. à vili piscatore ad rebellandum fuerint concitati. Neapolitanorum lingua inquinatior est; ac magis Calabrorum: ridicula Apulorum. *Calabri* sunt astuti, ingenio acri, expediti ad faciendum iter. *Apuli* robusti, ingenii sunt obtusioris. *Aprutii* incolæ generosi, candidi, fortes, liberales, fideles.

H E K E L I I.

n Seu *Sulmona*, ut & nonnullis *Sermona*.

o A conditore ejus *Solyma*, qui *Æneæ* comes creditur fuisse, sic dicta. Unde est *Solimum Silio* audit *Italico*. Patria est *Ovidii*, Poëtæ verè nobilis.

p Ita fortè nuncupatum, quòd inter duas *Amneis* sit constitutum.

q A *Cajetâ*, nurrice *Æneæ* sic dicta.

r Etiam hoc Regnum *Ingeniorum* præstantiâ & *Corporum* robore adeò est felix ac beatum, ut nulli alteri Regioni cedat.

s In hoc Regno multi sunt *Viri Principes*, seu *Regni Procures*, & præter eos septem quoque summa Regni Officia, *Magnus* np. *Comestabilis*, *Magnus* *Fustiliarius*, *Magnus* *Admirans*, *Magnus* *Questor*, *Magnus* *Prototonarius*, &c.

a Neapolitanorum mores.

C A P. XL.

De *Episcopatibus Italiae*, *Academiis*, & *Urbium clarissimarum Epithetis*. ¹

I.

Archiepiscopatus
Italiæ.

A *Rebiepiscopatus* in universa Italia sunt triginta: quorum in *Neapolitano* regno viginti & unus; *Neapolitanus*; *Capuanus*, *Salernitanus*.

R E I S K I I.

1 Præter Episcopatum, quem sibi Pontifex Rom. vendicat, OEcumenicum & universalem,

sex episcopales sedes Cardinalium Rom. ecclesiæ ad huc eminent; (1) *Ostiensis*, (2) *Portuensis*, (3) *Prænestina*, (4) *Sabinensis*, (5) *Tuscanana*, (6) *Alatrinensis*.

Salernitanus, Melphitanus, Surrentinus, Beneventanus, Theatinus, Acheruntinus, Sipontinus, Manfredoniensis, Canusinus, Traniensis, Baritanus, Tarentinus, Maderensis, Brundisinus; Hydruntinus, Rossanensis, Consentinus, Sanctoseverinensis & Reginus. In reliqua Italia novem; Senensis, Florentinus, Pisanus, Ravennensis, Genuensis, Taurinensis, Mediolanensis, Venetus, & Gradiscienfis.

II. *Episcopatus*, ut admodum *tenuis*, sic innumeri. Nam quoties opidum aliquod civitatis jure donatur, Episcopus simul eidem contribuitur; ita ut *nulla civitas perhiberi possit, quæ Episcopum non habeat, & reciprocè, quæ Episcopum habeat, civitas negari nequeat.*

III. Cæterum Patriarchatus, qui Aquilejæ erat, Venetias translatus est.

IV. *Academiae illustres* sunt: Patavii, Bononiæ, Pisis, Senis, Perusiæ. At *minus celebres*, Augustæ Taurinorum, Ferrariæ, Romæ, Firmi, Neapoli, Salerni, Maceratæ in Marchia Anconitana.

V. Urbium Italicarum tantus est splendor, nitor, tanta festivitas, & magnificentia, uti haud facile toto terrarum orbe quidquam invenias, quod cum his conferri possit: at eximiæ claritudinis sunt *novem*: quarum Epitheta, ut in Italia per ora hominum feruntur, hic apponam.

VI. *Roma* dicitur *sancta*, vulgò *Roma la Santa*, ob Pontificis maximi sedem. *Neapolis nobilis*; vulgò *Napoli la gentile*, ob frequentiam Principum, Comitum atque equestris ordinis virorum. *Venetia opulenta*, vulgò *Venetia la ricca*: ob potentiam atque opes immensas. *Genua superba*, vulgò *Genova la superba*; ob superbam ædificiorum magnificentiam. *Mediolanum Magnum*, vulgò *Milano la grande*: ob amplitudinem urbis, civiumque numerositatem. *Florentia pulchra*, vulgò *Fiorenza la bella*; ob ædificiorum splendorem, vicorum munditiam, latitudinem ac directionem. *Bononia pinguis*.

Episcopatus Italiae.

Patriarchatus.

Academiae.

Urbium clarissimarum epitheta.

Roma sancta. Neapolis nobilis.

Venetia opulenta. Genua superba. Mediolanum magnum.

Florentia pulchra. Bononia pinguis.

(6) *Albunensis*. Quibus reliqui Archiepiscopatus ordine justo succedunt, plures tamen, quam quos ab Auctore nostro numeratos videas, si scriptores Itali, ex iisque Aub. Miræus in Lib. I. de Statu S. Relig. Christ. c. 10. adhibeantur. a Amplius duo reipubl. Venetæ Patriarchatus, Venetus nempe, in locum Gradenfis hodie constitutus, & Aquilejensis, Utinensi opido nunc adiectus. Denique varii sequuntur Episcopatus,

quos omnes tamen suo Miræus numero comprehendit. b Academiae porro Italicae omnium antiquissimæ sunt, omnes tamen seculum tertium decimum ortu suo ac veritate non longius excedunt: Bononiensis etiam juris Rom. restituto cultu, & Salernitana medicinae quondam studio florentissima præcelluit. De singulis, si quidem ita lubeat, Mittendorpium, Lanfium, & Couringium in Antiq. Academ. conferre poterit, cui visum est.

P P 3 R E I S.

a Patriarchatus duo. b Academiae.

Ravenna
antiqua.
Patavium
doctum.

nia pinguis, vulgo *Bologna la grassa*; ob lascivam agri fertilitatem.
Ravenna antiqua, vulgo *Ravenna l'antica*: ob ædificiorum totius-
que urbis vetustatem. *Patavium doctum*, vulgo *Padova la dotta*;
ob celebre literarum studium.

CAP. XLI.

DE SICILIA.

I.

Sicilia.

Omnes Interni maris insulas magnitudine juxta ac claritate antestant *Sicilia*; quondam; si veteribus credimus, *continens* & Italiæ annexa: post, interfuso Siculi maris freto, *avulsa*: cœli clementia ac soli ubertate adeo felix, uti *borreum Romanorum* appellaretur. Nomen *Sicilia* à *Siculis*, Latii quondam in Italia incolis, habuit: antè fuit dicta, *Sicania*, à *Sicano* Rege, qui ante Trojana bella, cum amplissima *Iberorum* sive *Hispanorum* manu advectus, insulam de suo nomine *Sicaniam* populumque *Sicanos* appellavit. *Trinacria* item, & *Triquetra*, à triangula forma Græcis atque Latinis dicta est, quippe tribus promontoriis in diversa procurrens, Græcæ literæ, quæ *δέλτα* dicitur, imaginem efficit. *Pachynum* vocatur promontorium, vulgò nunc *Capo Pásaro*, quod Græciam spectat; *Lilybæum*, nunc *Capo Boéo*, quod Africam; *Pelorum*, nunc *il Faro*, quod in Italiam vergens freto alluitur. Id angustum & anceps, alterno cursu atrox, *ævum*, & *Scyllæ Charybdisque* horrendis nominibus inclytum est. *Scylla* est scopulus versus

Sicania.

Trinacria.
Ejus pro-
montoria.
Pachynum.

Lilybæum.
Pelorum.

Scylla.

Septem-

REISKII.

1 Bochartus in Chanaan Lib. I. c. 30. à Punicis originibus nomen Siciliæ priscum arcessit: a Idque vel ab voce שִׁיְלִי *siculi*, i. e. *perfectio*, tanquam insula cæteris perfectior majorque dicitur; vel ex voce שִׁיְלִי *segulaja*, i. e. *botris*, quorum fructu, vino uvisque f. cunda describitur. Sicani amplius ex lingua Phœnicia שכנים *sekenim*, i. e. *vicini* suam appellationem traxisse Viro doctissimo videntur. Id enim tribus ille capitibus egit, ut auctoritate veterum confirmaret Pœnos in parte non solum Siciliæ occidentali à Lilybæo ad Pelorum, sed orientali etiam ad Pachynum usque, amplius meridionali vestigia sua & nomina impressisse, urbibus æque ac freto

Siculo hujusque Syrtibus aut vadis duobus periculosis Scyllæ ac Charybdi. b Scylla enim Punicè שְׂקוּלִי *Scoli* i. e. *exitium*; Charybdis quasi שְׂקוּלִי חוֹר־אֹבְדָן *chor-obdan*, i. e. *foramen perditionis*, significet. Scylla promontorio Scyllæ, quod Itali vocant, adjacet, ingens aquarum ultro citro commeantium perturbatio: Charybdis autem huic opposita est rabiosa maris ebullitio, & vortex quali turbine agitur. Cum voraginem istanc Siculus *Urnator Peseccola* jussu Friderici regis Siculi perlustrasset, aquas in fundo concitatissimas, Euripos, Scopulos, & Carcharias multos deprehendit. Vid. Kircherus A.M. Luc. Lib. x. part. II. c. 1. & Bochartus loco citato, ubi de singulis urbibus multa notatu dignissima occurrunt.

BUNO-

a Sicilia unde? b Scylla & Charybdis.

Septemtrionem : *Charybdis* mare vorticosum versus Meridiem, *Charybdis*, utrumque noxium appulsi.

II. Cæterum ipsius insulæ summa *longitudo* est inter Pelorum *Libyæ*umque promontoria, mill. Germ. L. *latitudo* à Pachyno ad Cephalædim opidum mill. German. xxxv.

III. Urbes olim in hac claræ; in litoribus *Messana*, civium Romanorum, qui *Mamertini* vocabantur, *Zancto*, id est, *Falsæ*, antè dicta, nunc *Messina*, *Tauromenium*, nunc *Taormina*, *Catana* sive *Catina*, nunc *Catania*; *Syracuse*, urbs omnium totius insulæ clarissima, nunc *Saragusa*; *Camarina*, nunc *Torre di Camarà*.

Magnitudo Siciliæ.

Urbes Siciliæ maritimæ. Messana. Tauromenium. Catana. Syracuse. Camarina.

BUNONIS.

a Qua de causa urbs dicta fuerit *Messana*, civis verò *Mamertini*, sententiis discrepant auctores. Ipsa urbs primum *Zancto* dicta fuit: deinde à *Messenis*, qui à Lacedæmoniis bello victi, relicta patriâ novas quærebant sedes, urbs illa videtur occupata, & prisicum ejus vocabulum in patriâ *Messenis* nomen ab ipsis immutatum. Civitate demum pestilentia civibus exhaustâ, *Messanenles Samites*, qui *Syracusanis* militaverant, in urbem receperunt: à quibus veteres incolæ occisi, novique isti coloni *Mamertini*, à *Marte* nominari voluerunt. *Romani* verò postea urbe eâ usi sunt tanquam sede & receptaculo, in bellis Punicis contra *Carthagenenses a*. Frequens sit ejus mentio in historiis, est hodieque celeberrima *Messana*, *Ibyci*, Poëtæ patriæ, cujus interfectores à gruibus proditi, de quo *Ausonius*, *Ibycus ut perit, vindex fuit altivolans cyrus. b*

β Ad *Tauromenium c* mare eructabat fragmenta navium à *Charybdi* haustarum, itaque litus hoc *Copriam*, id est, *sterquilinum* vocabant.

γ *c* *Catane* *Ætna* imminet: agrumque *Catanæ* non tam corrumpi cineribus *Ætnæ* ferventibus, quos eructat, quàm foecundum & feracem effici, *Strabo* auctor est. Radices etiam producere, quibus adeo pinguescant *oves*, ut rumpantur: & quadagesimo circiter aut *L. die* sanguis ex auribus iis detrahendus sit. Ejus urbis duo juvenes, *Amphinomus* & *Anapias*, magnam pietatis laudem consequuti sunt, quod ingruente ab *Ætna* repentino urbis incendio, parentes senio graves, in humeros suos elatos, eripuisse periculo scribuntur. Hinc *d* *Piorum Campi*, monti huic finitimi, videntur appellati. Ejus urbis civis fuit *Galeottus Bardaxes*, qui tanto fuisse robore scribitur, ut asinum lignis onustum manibus à terra sublevaret; & equum absque freno

incitatissimè currentem, transversum lignum complexus, coxis cruribusque sisteret. *d*

δ Urbis *e* *Syracusarum* quinque hæ fuerunt partes, *Acradina*, *Tyche*, *Neapolis*, *Insula*, & *Epipole*. Ambitus ejus fuit stadiorum *clxxx*. id est millium *xxxi*. cum dimidio. Varias fortunæ mutationes experta est, à *Dionysio* oppressa, *Agathoclem*, alioque dominos satis impotentes, tulit. A Romanis bello Punico I. per triennium obsessa, & *Archimedis* arte & ingenio defensa, tandem à *M. Marcello* capta est. *Archimedes* tum, præter voluntatem & edictum *Marcelli*, cæsus est. Multi ibidem florere viri celeberrimi, *Hiero*, *Theocritus*, *Philemon*, *Epicharmus*, qui eo maximè celebratur nomine, quod *utilia pueris præcepta dedit*. In portu *Syracusano* Atheniensium classis, *Nicia* duce, devicta est. *e*

ε *f* *Camarina* in litore inter duos amnes posita fuit, quorum alter nunc *Frascolari* seu *Frascolani*, alter *Camaràna* vulgo vocatur. Juxta eam fuit *g* *Camarina palus*; unde natum proverbium; *Camarinam ne moveas*. quod ex *Apollinis* oraculo ortum, quo paludem istam, urbi vicinam, sicari verabat, exhalantem jam incolis perniciosam, quum exarescere cœpisset. At majus iisdem malum creavit, contra oraculi vocem sicata. Hostes enim per eam ingressi urbem ceperunt. *f*

HEKELII.

a Dicitur enim hæc Urbs causa fuisse primi *Belli Punico*.

b Plura vid in *Not. ad iv. Capit. seq.*

c Quod non procul à *Drepanò* Promontoriò à *Zanctis* conditum scribunt.

d Fuit quoque *Charonde*, inter *Atheniensium* Legislatores in primis celebrati, Patria, ubi, testante *Cicerone*, fuit *Simulacrum Cereris*, quod à *Virò*

a Messana. *b* Tauromenium. *c* Catana. *d* Piorum Campi. *e* Syracuse. *f* Camarina. *g* Camarina palus.

Agrigentum. *marâna*; & *Agrigentum*, quod Græcis *Acragas*, nunc *Gergenti*;
 Selinuntum. ⁿ *Selinuntum*, Græcis *Selinus*, nunc *Torre di Pulici*, vel *Terra de*
 Lilybæum. *gli Pulci*, ^s *Lilybæum*, literarum quondam studiis celebre, nunc
 Drepanum. *Marsalla*; ^t *Drepanum*, nunc *Trapani*; * *Panormum* vel *Panormus*,
 Panormus. nunc *Palermo*; ^λ *Soluntum*, Græcis *Solus*, nunc *Solante*; * *Himera*,
 Soluntum. nunc
 Himera.

à Virò non modò tangi, sed ne aspici quidem
 fas erat.

e De hâc Urbe extant plura in Not. ad §. iv.
 Cap. seq.

f Conf. *Erasmi* Chiliad. I. Ceut. I. *Adag.* LXIV.
 p. 39. col. b.

BUNONIS.

ζ ^a *Agrigentum* s. *Acragas*, ad fl. cognomi-
 nem, celebritate, & opulentia ingens fuit. Fas-
 tum & delicias etiam sepulchrorum magnificen-
 tiam declarare, quorum nonnulla *equis*, quæ-
 dam *aviculis* concinnata, *Diodorus Siculus* tradit.
 Porro ditissimum omnium Agrigentinarum ce-
 lebrari *Gelliam*, qui compluribus domi sui diver-
 sanitores constituit: quibus imperatum fuerat,
 uti, quo scunque vidissent advenas, ad hospitium
 invitarent. Quod exemplum alii quoque imita-
 ti; quibus prisco more humaniter & benignè
 cum hominibus conversari studium fuerit. Con-
 tingit aliquando, ut quingenti equites hybernâ
 tempestate à Gela g illuc diverterent; quos
 omnes liberaliter suscepit Gellia: & confestim
 singulis chlamydes tunicaeque ex arcis deprom-
 ptas distribuit. Summa igitur civium opulentia
 effecit, ut tanto Agrigentini luxu disfluere-
 usque adeo etiam, ut brevi post licèt exitiali ob-
 sidione pressi, decreto tamen publico sciscerent,
 nequis in excubiis pernoctantium plus quàm cul-
 citram, peristroma, gausape lancum, & duo
 cervicalia haberet. De ipsorum luxu *Empedoclis*,
 qui ipse Agrigentinus fuit, hoc fertur dictum;
*Agrigentini delicias quotidie ita se dedunt, ac si cra-
 stino die morituri; domos verò ita exstruunt, quasi
 æternum victuri.* Nobilitavit hanc urbem in pri-
 mis *Phalaridis* crudelitas, qui æneo bovi inclusos
 homines torquere solitus, & primum ei indidit
 architectum infelicis illius machinæ *Perillum*
 Atheniensem.

ⁿ b *Selinus* inter *Hypsam* fl. qui hodie *Belici*,
 & *Selinuntum* fl. condita fuit; palmis abundasse
 scribitur.

9 ^c *Lilybæum* opidum in promontorio ejuf-
 dem nominis, olim fuit munitissimum adeo,
 ut decennale sustineret obsidionem. *Diodor.*
 Portus ostium obstruere frustra olim conati sunt
 Romani. E regione Lilybæi sunt d *Ægades Insu-
 læ*; ad quas commisso prælio navali *classis Punicæ*
 instructissima, à C. *Lutatius Catulo* col. victa, &
 bello *Punico I.* finis impositus est.

^e *Drepanum* in peninsula situm est, cujus la-
 tus insignem cingit portum, maximarum etiam
 navium capacem. A curvato isto litore, in quo
 exstructum, id nominis à *salce* sortitum vide-
 tur, quod *Amlicar Barca*, Hannibalis pater,
 communiit, & sedem belli contra Romanos de-
 legit, atque tutatus est diu; donec jussu Car-
 thaginensium pacem cum *Lutatius* victore com-
 ponerent. Vicinum ei fuit f *Eryx* opidum in
 ejusdem nominis monte, in quo templum *Veneris*
 & *Anchisæ* sepulchrum.

* g *Panormus*, ex duabus vocibus *πάρου* & *ὄρμῳ*
 compositum; quorum illud omninò, hoc navium
 stationem significat, quasi *eximium portum* dicas,
 hodie *Siciliæ* caput est, & Protegis sedes, cui
 vicina quoque paret *Sardinia*. h

λ h *Soluntum* opidum inter *Eleutherum* amnem
 & *Thermas Himerenfes*, in dextro promontorii
 latere fuit, hodie prorsus jacens cernitur. Ca-
 stellum nunc ibidem est, cum emporio frumen-
 tario, vulgò *Solanto* dictum, portum habens
 capacissimum, ubi thynnorum præclarus est
 piscatus.

μ i *Himera* fluvius & opidum, quod ab *Han-
 nibale* Carthaginensium duce destructum est.
 Fluvius verò est totius hujus litoris ferme maxi-
 mus, & solus in media admodum insula. Ab
Aquis sive k *Thermis Himerenfisibus*, natum est
 vulgare vocabulum *Termini*.

HEKELI.

g Quæ Urbs quoque *Siciliæ* est, vulgò *Cheræa*
 dicta.

h Plura legenda Not. oc. ad §. iv. Capit. sequi.
 i Ho-

a Agrigentum. b Selinus. c Lilybæum. d Ægades inf. e Drepanum. f Eryx
 mons & op. g Panormus. h Soluntum. i Himera op. & fl.
 k Thermæ Himerenfes.

nunc *Termini*; ¹ *Cephalædis* nunc *Cifalû*; ² *Tyndaris*, sive *Tyndarium*, nunc *Santa Maria di Tindari*; ³ *Mylæ*, nunc *Milazzo*.

Cephalædis
Tyndaris.
Mylæ.

IV. Intus ⁴ *Centuripe*, nunc *Centorve*; ⁵ *Agyrium*, nunc *S. Pippo d' Agirone*; ⁶ *Afforus*, nunc *Azaro*; ⁷ *Enna*, nunc *Castro Janna*; ⁸ *Leontini*, nomen retinet; *Neetum*, *Noto*; *Motyca*, *Modica*.

Opida Siciliae mediterranea.

V. *Fluviorum* nobilissimi sunt, *Onobala*, quin & *Taurominus*, nunc *Cantara*: *Symæthus*, nunc *la Jaretta*, *Cyamosorum* ab *Centuripis*, & *Chrysam* ab *Afforo* devehens: *Terias*, nunc *Fiume di S. Leonardo*: *Anapus*, hodie *Alféo*, cum *Cyane* fonte, nunc *la Pisma*, apud *Syracusas*: *Elorus* nunc *Abiso*: *Cela*, nunc *Fiume di Terra nuova*: *Hypsa*, & *Crimissus*, qui nunc vulgo *Belici* dicuntur: duoque *Himeræ*, quorum alter, nunc *Salsa*, in *Libycum* pelagus; alter, nunc *Termini*, in *Tyrrhenum* mare devolvitur, am-

Flumina Siciliae.
Onobala.
Cyamosorum.
Terias.
Anapus.
Elorus.
Cela.
Hypsa.
Belici.
Himeræ.

bo

BUNONIS.

¹ *Cephalædis*, sive *Cephalædium* i, op. à κεφαλή, id est, caput, nomen habet, quod ad verticem præruptæ rupis, promontorii speciem habentis, olim conditum fuit. Postea tamen à *Rogério* Rege ad angulum rupis translatum est.

² *Tyndaris*, olim nobilissima civitas, cujus pars *k* vi maris abrupta est. Ejus diruptionis vorago ingens & horrenda etiam nunc ibidem conspicitur. Ab hac urbe *l* promontorium nomen habet.

³ *Mylæ* opidum cervicem peninsulæ occupat, quæ nunc vulgo dicitur *Capo di Milazzo*. *Mylæ* vero istæ arx belli ac præcipua sedes fuere *Sexti Pompejo* adversus *Augustum*: quo tempore nobilitatæ sunt clade navali, quam *Pompejus* ab *Augusto* ad portum ejus opidi accepit.

⁴ *Centuripe* ad *Ætnæ* montis radices sunt. *Gellia* opulentissimus *Agrigentinarum*; formâ exili & despecta ad *Centuripidos* legati munere fungens, quum in concionem populi progressus, omnium risu exciperetur, quod formam celebritati nominis minimè parem viderent, respondisse scribitur: Hoc ne tantopere mirarentur. Siquidem *Agrigentini* pro more observent, uti forma præstantissimos ad inclyti nominis civitates mittant; ad humiles verò, nec magnificandas, sibi similes. Posterioribus tamen temporibus ejus civitatis prædicatur opulentia, atque in amicitia & societate Romana fuisse scribitur; & *Augusto* ad debellandum *Pompejum* multum tulisse adjumenti.

⁵ *Agyrium* *m* à *Centuripis* versus Occidentem *hybernum*, in sublimi colle situm, celebre

reddidit nativitas ipsius *Diadori Siculi Historici*; cui ferè uni omnem antiquitatis memoriam & olim debuerunt *Siculi*.

⁶ *Afforus* inter *Ennam* & *Agyrium* jacet dextrorsum, medio ferè itinere.

⁷ *Enna* *xiii*. millia passuum ad Meridiem versus distat ab *Agyrio*, in præcelso loco sita, omni aditu circumcisa atque dirupta. Circa quem collem lacus lucique plurimi cum lectissimis floribus & *g Pratum*, ex quo *Proserpina*, *Cereris* filia, à *Plutone* rapta; & propter ea loca *Spelunca*, qua *Dis* pater seu *Pluro* cum curru exisse, abreptamque ex loco virginem *Proserpinam* abportasse ferebatur, qui locus quod in mediâ insulâ putabatur situs, h *Umbilicus Siciliae* nominatus est.

⁸ *Leontium* n *Gorgiæ Sophistæ* patria est o. Cæterum citra *Siciliam* ex adverso promontorii *Tyndarii* sunt *i Æoliæ* septem insulæ: Eadem *Liparaorum* & *Hephestiales* & *Vulcanæ* dicuntur. Earum nomina sunt *Lipara*, *Therasia*, sive *Hiera*, quia *Vulcano* sacra nocturnas evomit flammæ; *Strongyle*; *Didyme*; *Ericusa*; *Phenicusa* & *Euonymos*.

HEKELII.

i Hodie *Cefalu* à *Leandro* dictum.

k *Plinio* Lib. II. c. 92. p. 26. testante.

l Cujus *Strabo* etiam mentionem facit Lib. vi. Geogr. p. 416.

m Seu *Agyra*.

n Hodie *Lintius*.

o Ejus Ager valdè fertilis est ac frugifer.

Q9

BUNO-

a Cephalædis. b Tyndaris. c Mylæ. d Centuripe. e Agyrium. f Afforus. g Pratum Proserpinæ. h Umbilicus Siciliae. i Insulæ Æoliæ septem.

bo ex iisdem fontibus orti, insulam in duas partes secare falso à veteribus traduntur.

Montes
Sicilia.
Ætna.
Eryx.

V I. *Montium* clarissimus maximusque est *Ætna*, nunc *Monte Gibello* ^p, nocturnis miris incendiis: cujus crater xx. stadia patet. Inde est *Æ Eryx*, vulgo nunc *Monte di Trapani*.

BUNONIS.

^o a In *Ætna* monte ^q fuit Templum Vulcani, in eoque periisse scribitur *Empedocles* Agrigentinus ^r. Plura de hoc monte cogniturus legat Cluverii *Siciliam Antiq.* l. 1. cap. 8. ^f

^x b Sub *Eryce* monte *Cyclopis* cadaver inventum est anno C. 1342. Quam rem pluribus describit Cluverius *Sicil. Ant. lib. 1. c. 2.*

HEKELII.

^p Aut *Mongibello*.

^q Qui prius *Inesia* appellatus.

^r Sub hōc Monte *Jupiter* Gigantes dicitur deiecit fulmine.

^f Etiam *Plinii* Lib. III. H. N. VIII. utpote ex quō *Cluverius* noster verba sua sumit.

a *Ætna* mons. b *Eryx*.

CAP. XLII.

De incolis Siciliae & nova ejus descriptione. ¹

I.

Incolæ
Siciliæ.

Incolas habuit Sicilia primos *Cyclopas*, & *Læstrygonas*, id est, *Gigantes*, gentes barbaras atque truces, ut historiis ac fabulis ossa imma-

REISKII.

¹ a *Thucydides* Lib. VI. *Scylax*, *Diodorus Siculus*, *Strabo*, *Dionysius*, *Halicarnass.* & *Pausanias* priscos incolas longo recensent ordine: *Bocharto* tamen est persuasissimum, præter *Phœnices* & *Græcos* non admisisse *Siciliam* plures incolas, quam indigenas; adeoque *Cyclopes*, *Læstrygonas*, *Sicanos*, *Elymos*, *Siculos*, *Phœnices*, non tam gentes fuisse varias, quam diversas in una gente factiones, quæ proxima ex Italia, ut verosimile videtur, paucis post generum divisionem seculis huc immigraverint. Illud tribus in Sicilia receptis linguis, *Græca*, *Punica*, & *Sicula*, multisque auctorum veterum testimoniis c. 30. statumiat. De urbibus seorsim confer *Thom. Fazellam* Dec. pr. *Hubert. Golzium* *Thom. 4. Antiquit. de Sicilia*, *Cl. Mavium Aretium*, & *Petrum du Val*, qui singularum epitheta producit ordine. Caput omnium b *Messina* extat opulentissima ac munitissima, & motibus A. 1674. contra regem Hispanicum, belloque concitato Gallico tum, famosissima. Cæterum Archiepiscopus *Siciliæ* cum octo Episcopatibus & multis Soc. Je-

su collegiis *Miræus* Lib. I. c. 5. recensuit: *Ætnam* quod attinet illum subterraneo cum *Pyrophylacio* camino quasi profundissimo, externoque ambitu, itemque multis admodum incendiis in Mundo subterraneo *Kircherus* exposuit: Illis adde duo incendia unum A. 1669. alterum 1692. utraque urbibus vicinis & Insulæ universæ motu terræ exorto damnosissima. Ideoque *Bochartus* non improbabitur, qui *Ætnam* punice dictum voluit *Attumoo*, i. e. fornacem aut caminum, aut caliginem ex illo profectam. Huc spectant vicinæ, quas *Cluverius* omisit, d *Æolides* insulæ, quarum una est maxima, eademque *Lipara*, cæteræ sunt minores: e *Vulcaniæ* porro novem cum *Strongyle* omnium famosissima. Denique nec f *Malta* *Siciliensis* præteriri debet, aut *Melite* (*Græce* *Μελίτη*) ab rege Hispano *Rhodiis* equitibus, aut *S. Johannis* equestri ordini concessa, munitionibus, portu, civitate, ac *Turcicis* oppugnationibus celeberrima. Vid. *Quint. Hedui*, *Hubert. Folietæ* ac *Burch. Niedersteini* descriptiones accuratæ: Cæteras Itatorum *Topographias* lubens prætereo. Ut *Bochartus* hanc Phœnicium coloniam recte

מלטה

a Gentes & linguæ Siciliæ. b *Messina*. c *Ætna*. d *Æolides*. e *Vulcaniæ*. f *Malta*.

immaniâ passim in insula reperta fidem faciunt. Dein *Iberi* ex Hispania, duce *Sicano*, insulam obsedisse feruntur. Post hos *Siculi*, ex Sicilia Italix. Dein *Phœnices* à Tyro ac Sidone litora ejus occuparunt: hos *Græci* ejecerunt; cum quibus lingua etiam Græca in-
vecta est.

II. Imperium ab initio penes *Reges* ac *Tyrannos* stetit, donec maxima pars insulæ in Carthaginensium potestatem incideret. His devictis *Romani* sibi vendicârunt, *primaque* fuit quam in *Provinciae formam* redegerunt. Justiniani Imperatoris tempestate *Vandati* ex Africa eam occupârunt: quibus à Belisario Justiniani duce pulsus, *Saraceni* postea invaserunt. Hos tandem ejecit *Tancredus* Normanus: cujus nepos *Rogerius*, ut antè memoravimus, primus Apulix & Sicilix Rex creatus est. At postquam hoc regnum in duo capita divisum, *Suevi Germani* Sicilix regno potiti sunt, quibus pulsus *Galli* recuperarunt. Sed trucidatis his ab incolis ad *Vesperas*, quas vocant, *Siculas*, ad *Arragonia*; tandemque ad *Castilia* reges devolutum est. *

Domini
Siciliae.

Siciliae Rex
primus.

III. Tota nunc in tres regiones, quas *valles* vocant, divisa est; quarum una *Vallis Demona*, Pelorum promontorium spectat: altera *Vallis Neeti*, Pachynum: tertia *Vallis Mazara*, Lilybæum.

Tres Valles,
Demona.

Neeti.
Mazara.

IV. Urbium clarissima est *Panormus*, caput regni ac Proregis, quem

Urbes Siciliae
hodie clara.
Panormus.

מלטה *Melita*, i. e. refugium appellari monuerit; ubi Episcopatus & magni ordinis Magister hodieque vigent, quem usitato elogio Principem Malta Gozique nominant. Alia vero fuit Africana *Μελίτη* Melita olim ab Hannone Pœno condita; cujus mentionem ipse Periplo infert. Alia autem Melite aut Melirene, Illyrico vicina, quam plures Geographi antiqui memorant.

BUNONIS.

* Eandem ferè sortem experta est Sicilia, quam regnum Neapolitanum. Nam post *Normannos* hanc quoque insulam per matrimonium cum *Constanzia Henricus VI.* Imperator adeptus est. Deinde *Carolus Andegavensis*, *Manfredo* & *Conradino* oppressis, utrumque regnum Neapolis & Sicilix invasit. Gallis verò ad *Vesperas* trucidatis, Siculi *Petrum Arragonia* Regem receperunt: ejusque successores regnum hoc tenuerunt, donec per matrimonium *Ferdinandi Arragonii* & *Isabellæ Castilianæ* regna illa, & quæ ad ea pertinebant, copulata sunt.

β a *Vallis Demona*, cujus limes est *Himera* Borealis, vulgo *Termini*, & *Jareta*, olim *Symethus* aut *Terias*, nobiliora opida habet, *Messinam*, *Catanam*, *Cephalædium*, *Pharum*, *Randatum*, *Maniacium*, *Centuripen*, *Troynam*, *Capitium*, *Nicosium*, *Politium*, *Taurominium*, *Milaxxo*.

γ In Valle β *Neeti*, quæ inter *Jarettam* & *Himeram Australem* seu *Gelam*, hodie *Salso* jacet, sunt *Syracusa*, *Camarina*, *Augusta*, *Terra Nova*, *Royalbutum*, *Agyre*, *Aydunum*, *Motyca*, *Calata Yheronis*, *Paliconia*, *Licodia*, *Claramons*, *Mazarenum*, *Neetum*, *Motya*, *Leontini*.

δ c *Mazara Vallis* quæ reliquam obtinet Sicilix partem, habet *Marzullam*, *Mazaram*, *Drepanum*, *Panormum*, *Terminos*, *Castellum Gulphanum*, *Agrigentum*, *Alcamum*, *Montem Regalem Marmæum*, *Narum*, *Bivonam*, *Corilionem*, *Jatum*, *Entellam*, *Triocala*, *Salemin* &c.

ε *Messanæ* cives cum *Panormitanis* de dignitate contendunt. δ *Panormus* a vero portum habet insignem, mole superba & castro munitum; item palatium regium, & hortos amœnos &c. b

Q 9 2

H E K E

quem Hispaniarum Rex mittit, sedes: urbs est ampla ac spatiosa; hominum multitudine, ædificiorum superbia, civium opulenta insignis. Secunda est *z Messana*, & ipsa magna, opulenta ac splendida. Reliquæ urbes illustres sunt: ** Catana*, *9 Syracuse*, *1 Tauromenium*, ** Agrigentum*, *^ Neetum*, *^ Mazara*, *^ Marsalla*, *z Drepanum*, *o Termini*, *π Enna*: *Drepanenses* nautica scientia reliquos Siculos præstant.

V. Ar-

HEKELII.

a Seu nostrâ ætate *Palermo*.

b Sed & h. l. non solum Hispaniarum Pro-Rex, sed & multi *Barones* atque *Nobiles*. Fuit olim *Romanorum* Colonia, ob loci amœnitatem atque fertilitatem *FELIX* cognominata.

BUNONIS.

z *a Messana* vulgo *Messina* portu gaudet commodissimo & capacissimo; suburbia pagorum in morem sic producit, ut una platea ad XII. millia passuum porrigitur: unde milites ad subitas *Turtarum* irruptiones reprimendas evocantur: ad decem armatorum millia ex iis in urbem sæpe convolant *c*. Bibliotheca *Messanæ* asservatur *Constantini* *Lascaris* ex libris manuscriptis constans. Jactant *Mamertini*, seu *Messinenses* epistolam *B. Virginis* ad se scriptam *d*. *Antonellus Mamertinus* pictor primus fuit, qui colore oleo diluere edocuit. In urbis illius agro magna est mororum frequentia; unde multum ibi conficitur ferici.

n *b Catana* à *Friderico II.* everfa, ab *Arragoniis* est restituta, à *Carolo V.* mœnibus & propugnaculis cinctâ, *Academiam* habet celebrem *e*. Portus ejus grandibus lapidibus est plenus. Ager circa hanc urbem mire ferax est, quoniam cineribus *Ætne* dicitur fecundari; ejus eructationibus urbs illa sæpe infestatur. *Malo* isti superstitiosi opponunt remedium *S. Agathæ* velum; quod ibidem asservatur.

f *c Syracuse* vulgo *Syracosa* f nunc tota intra insulam *Ortygiam* est compacta, duplici gaudet portu. *Porto Maggiore*, & *Piccolo*; unam habet portam ad *Isthmum*; ubi duo sunt excitata propugnacula. *Chersonesus* ipsa in mare procurrentis insulæ formam efficit; in vertice habet arcem *Maniacis* dictam, scopulisque undequaque munitur. Civium numerus indies minuitur. *g*

d *Tauromenium* vulgo *Taormia* in celfo colle positum est opidum.

** e Agrigentum* vulgo *Gergenti* ad fl. *Gergenti* egregiè munitum & cultum est, quatuor leucis à mari distans, in colle positum; *Septemtrionale* latus *Castello* munitur; ad urbem unicus patet aditus. *h*

^ f Neetum vulgo *Neto*; unde huic valli nomen inditum.

^ g Mazara, unde regionis & Valli huic nomen, *Principum Saracenorum* olim fuit sedes.

^ h Marsalla, olim *Lilybæum*, hodiè aggeribus & propugnaculis firmata est.

z i Drepanum vulgo *Trapani* vel *Trapano* urbs cum portu capacissimo ad radicem montis *S. Juliani*. Urbs hodiè munitissima est, & peninsula ei adjacens à *Carolo V. Imp.* in insulam & munitissimam *Siciliæ* arcem est extructa.

o k Termini, olim *Himera*, urbs hodiè splendida & incolis frequens est.

π l Enna, etiam *Castro Janni* vocatur; in excelfo & undique prærupto monte sita, totius *Siciliæ* habetur umbilicus. In ea diu hæsit *Fridericus II.* cujus arx hodiè exstat. Ab ista haud procul sunt montes ex sale nativo. Ut cœli in *Siculi* summa est temperies ac salubritas; sic soli insignis ibi conspicitur fertilitas: quanquam universa insula uno solo perpetuoque saxo constare videtur: Hodiè tamen in extrema insula versus *Occidentem* parte magna conspicitur solitudo, multaque nunc deserta & vepretis dumetisque obfita jacent, quæ si colerentur, haud minus ingenium suum probarent cultoribus, quam quæ sunt fertilissima. Verum incolis universa insula longe minus nunc frequentatur, quam olim. Nunc enim præter *Panormum*, *Messanam*, & *Catanam*, reliqua opida nihil habent celebre; plerisque in ruinis jacentibus. Quibusdam tamen in locis adeo ferax est ager *Siculus*, ut frumentum sæpe reddat hodiè centuplex: Multum habet olei & mellis, magnumque vini proventum. *n* *Siculi* fere omnes hodiè sunt disertissimi, faceti, callidi, injuriæ impatientissimi, ac

a Messana. *b* Catana. *c* Syracuse. *d* Tauromenium. *e* Agrigentum. *f* Neetum.
g Mazara. *h* Marsalla. *i* Drepanum. *k* Termini. *l* Enna. *m* Siculi
soli fertilitas & natura. *n* Sicalorum mores.

Nomina.
Magnitudo.

^β *pestilens*. *A Sardo* Herculis filio nomen fortitam esse fabulantur Græci, cum antè *Sandaliotis* & *Ichnusa*, à soleæ effigie, ipsis diceretur. *Longitudo* ejus à *Calari*, ad fretum quod est inter Sardiniam & Corsicam, complectitur mill. Germ. XLV. *Latitudo* à *Gorditano promontorio*, *Capo di Monte Falcone* & *Capo di Argentera*, ad promontorium *Columbarium*, juxta *Olbiam*, mill. German. XXVI.

Urbes, Caralis.
Sulci.
Olbia.

II. Urbium quondam celeberrimæ, *Caralis*, nunc *Cagliari*, *Italis*, & *Sardis Cagliari*: ^δ *Sulci*, Carthaginensium quondam colonia, nunc *palma di Sole*: ^ε *Olbia* nomen in vestigiis retinet.

Cultores.

III. Colonos in eandem deduxisse dicuntur *Sardus* Herculis filius, ex *Libya*, & *Norax* Mercurii à *Tarresso* Hispaniæ urbe: & item *Jolaus*, à quo populi *Jolaenses*. Deinde *Ilienses*, & *Locrenses*, *Corsique* in eandem pervenerunt. Postè *Carthaginenses* occuparunt. At his primo bello Punico expulsis, Romani suo imperio adjecerunt: cui paruit usque dum declinante Romano Imperio *Sarraceni* invaserunt. His ejectis *Genueses* ac *Pisani* aliquamdiu de ejus dominio contenderunt, donec Pontifex Romanus utrorumque ereptam manibus *Arragoniæ* Regibus assignaret: quo titulo tandem ad *Hispaniarum* Reges pervenit.

IV. Ur-

BUNONIS.

^β Ea insulæ ora, quæ ad Aquilonem & Italiæ continentem est conversa, aspera est & montosa. Inter montes aër plerumque turbidus & pettilens includitur. In hac insula neque serpentes neque lupi gignuntur: sed ^a *Solfuga* tantum; animal exiguum, simile aranei forma; ita dictum, quod *Solem fugiat*. In metallis argenteis plurimum est: nam solum id argenti dives est: occultim reptat, per imprudentiam supersedentibus perniciosum. Venenum ibi non nascitur: nisi circa fontes maximè ^b *herba Sardonia*, plurimis scriptoribus memorata, apio similis; quæ comesta vescentium nervos contrahit, rictu ora diducit; ut, qui ita moriuntur, ridentium facie intereant. Hinc proverbio *risus Sardonius* dicitur *a*. Sed fontes quoque habet *calidos* & salubres, qui medelas afferunt, aut solidant ossa fracta, aut abolent à solifugis insertum venenum, aut oculis medentur & coarguendis valent furibus, quibus cæcitatem præbent: si sacramento dato oculos aquæ ejus tetigerint.

^γ *Caralis* à Phœnicibus olim condita, hodie

in tres distinguitur civitates, mœnibus suis circumdatis. Inde ^d *sinus Caralitanus* & *promontorium Caralitanum* nomen habent. Ab eo promontorio Africa abest ducenta millia passuum. Plin. l. 3. c. 7.

^δ *Sulci* maritima fuit urbs cum portu, in meridionali insulæ latere, haud dubiè sub primum Carthaginensium in hanc insulam adventum condita.

^ε *Olbia*, M. Ciceronis frater *Quinctus*, Sardinix Proconsul, sedit. Secundo loco fuit à *Caralibus*, ^h *Olbianus portus*. Ptolemæo inter *Olbiam*, & ⁱ *Hermæam* insulam, sive ^k *Columbarium* promontorium medius ponitur, ac est ille, qui inter duo promontoria, quibus vulgares appellationes *Capo Camino* & *Capo Cavallo*, primò in sinum, deinde in lacum inter opida, quibus vulgaria vocabula, *Castro Defen*, *Siniscola*, *Lode* & *Posata*, protenditur.

HEKELII.

^a Apud *Erasm.* Chiliad. III. Cent. V. Adag. I. p. 597. Col. a.

BUNO-

^a Solfuga. ^b Herba Sardonia. ^c Caralis. ^d Sinus Caralitanus. ^e Promontorium Caralitanum. ^f Sulci. ^g Olbia. ^h Olbianus portus. ⁱ Hermæa insula. ^k Columbarium promon.

IV. Urbium nunc clarissima *Calaris*, caput Insulæ, portu nobilis. Præterea *Oristana* & *Sassaris*. Urbes clariores.

V. At minor est *Corsica* sesqui mill. German. ab Sardinia versus Septemtrionem distans: omni ævo malignè culta, quia aspera & multis in locis aditu difficilis. Dicta est primùm *Terapne*: mox *Cyrnus* Græcis, à *Cyrno* Rege, quem Herculis filium volunt. Denique *Corsica* à *Corfa* bubulca, muliere ex Liguria; qua duce Ligurum manus in eam ingressa est: & *Corfi* à duce dicti coloni. *Longitudo* Insulæ est à *Sacro promontorio*, nunc *Punta di Marono*, five *Capo Corso*, ad promontorium *Graniannum*, *Capo di Manza*, mill. German. xxx. *Latitudo* à promontorio, quod hodie *Capo di Foro*, usque ad *Alteriam*, mill. Germ. xx. Corsicæ nomina. Magnitudo.

VI. Urbes quondam claræ *Aleria* & *Mariana*, quarum nomina ruinis jacent. Urbes.

VII. *Tusci* primi insulæ imperium occuparunt. Post hos *Carthaginienses*; mox *Romani*: dein *Saraceni*; quibus profligatis *Genuenses* ac *Pisani*, utris dominium maneret, inter se certarunt, tandem *Genuensibus* cessit. Cultores.

VIII. Urbes in ea nullæ nunc claræ; præcipua tamen loca sunt; *Adiaz-* Urbes hodie claræ.

BUNONIS.

a *Caralis* b jam tum ab initio fuit totius insulæ caput, postquam à Phœnicibus condita, & à Carthaginensibus habitata est. In hac urbe *S. Augustini* ossa fuerant posita, quæ deinde *Pavianam* deportata scribuntur. In eadem urbe *Carali* hodie *Gubernator* insulæ cum magno Comitum & Baronum numero domicilium habere solet. *c*

n b *Oristagni*, aliàs *Arborea*, Marchionatus caput est, portum habens commodissimum: sed urbs ob gravitatem aëris ex paludibus corrupti pœne deserta est.

d Vulgo *c* *Sassari* haud procul à ruinis *Turritæ* urbis antiquæ: est vero *Sassaris* parum munita. Cæterùm *Sardos* ipsos homines patriâ suâ pestilentiores fuisse, quodam loco Cicero significat. Hinc pro vilimercè interdum, & nimium pervulgata, dicebatur vulgo *d* *Sardi venales*: Inde ortum, quod *T. Sempronius Gracchus* altero consulatu è Sardinia domita captivorum tantum numerum adduxit, ut longa venditione res in pro-

verbium abiret, *Sardi venales*. Hodie *Sardi* sunt crudeles, ac vino dediti: à Turcis capti fidem facile ejurant; sunt boni venatores, & boni nautæ.

e *Aleria*, Phocensium coloniarum, ruinæ pusillum à mari remotæ conspiciuntur. Bello Punico I. eam in tota insula primam ceperunt *Romani* L. Cornelio Scipione.

f *Mariana* quoque ruinæ à mari pallulum recedentes xxx. circiter millia ab *Aleria* distant.

HEKELII.

b *S. Calaris*.

c Hæc *Sardinie* primaria Civitas à *Geographis* nonnullis in quatuor partes dividitur. *Media*, quæ fortissimè septa est Murò, propriè *Calaris*: *Ea*, quæ Orientem spectat, novum *Oppidum*: *Ea*, quæ Meridiem & *Mediterraneum Mare* respicit, *la Gliapola*, seu *la Marina*: & *Quarta*, quæ ad Occasum vergit, *Stampax* nominatur. Suntque hæ tres Partes *Suburbia* quædam & *Appendices Urbis Calaritane*, quæ vulgò *Cagler* dicitur.

BUNO-

^λ *Adiazzo*, ^μ *Nebbio*, ^ν *Calvi*, ^ξ *Bonifacio*. *Calvi* est celeberrimus insulæ portus.

BUNONIS.

^λ *Ajacium* vulgo *Adiazzo* insulæ caput à quibusdam statuitur, ad mare in ejusdem nominis sinu jacet, opidum frequens est & opulentum, ubi Genuenses mercatores negotiantur.

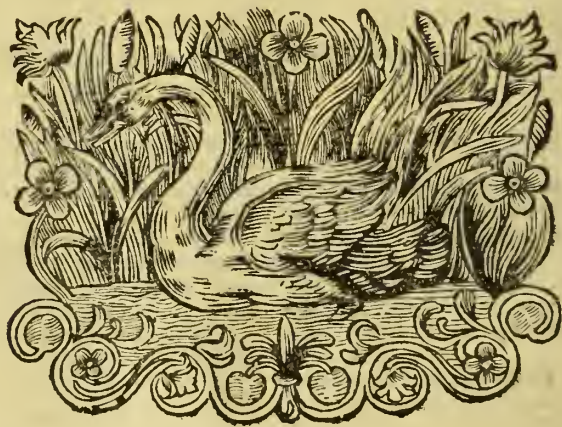
^μ ^a *Nebbio* opidum est cum Comitatu. *Brieti* hic memorat *Nebbi* ruinas, ex quibus excitatum videatur S. Florentii fanum.

^ν ^b *Calvium* opidum in mari situm undique inaccessum, nisi ea parte, qua habet cœnobium Franciscanorum: arx ejus egregie munita est. Opidum hoc à Sarracenis & Gallis frustra oppugnatum est.

^ξ ^c *Bonifacii* opidum in Chersoneso situm valde

munitum; portum habet tutissimum: captum tamen à Sarracenis & Gallis; pace autem inter Henricum II. Galliarum regem, & Philippum Hisp. facta, legitimis Dominis redditum est. In opido d *Bastia* summus insulæ gubernator domicilium habet, hodie insulæ caput habetur, urbium quæ in hac sunt insula frequentissima est. In duas distinguitur civitates, quarum una, in qua castrum & arx munita, *Terra Nova* dicitur; altera *Terra Vecchia*. Cæterum, ^e *incolæ* olim fuere montium habitatores, dediti latrocinii, feri, horridi, & ipsis bestiis agrestiores; eoque nulli ferè usui Romanis, si quos illi cepissent aut emissent.

a *Nebbio*. b *Calvium*. c *Bonifacii* op. d *Bastia*. e *Incolarum mores*.

LIBER QUARTUS.

CAP. I.

DE PANNONIA.

I.

Transgressis ex Italia Julias Alpes, Pannonia^a conspicitur, solo fecunda, viris fortibus, armisque ac opibus maximè valida quondam regio¹. *Nominis* origo incerta. *Limites* ab Occasu habuit *Cethium* montem; is nunc amplissi-

HEKELII.

^a Hoc PANNONIAE Regnum sub HUNGARIAE ILLUSTRATAE nomine optimè est descriptum à Georgio Czipke, Comarino, qui Liber *Ultrajecti* A. O. huj. Sec. 55. in form. 12. est publicatus. Extant & *Levini Hulsii HUNGARICARUM Decades* quatuor cum dimidià *Antonii Bonfinii* recognitæ & auctæ per Joann. Sambucium, & editæ *Hanoviae* A. O. ejuld. Sec. VI. in fol. Nec ignota est *Disquisitio Historico-Politica* illa, quam *Reppianis* litteris in 4. form. excusam *Martinus Schoedel*, Pofonio *Hungarus*, de REGNO HUNGARIAE *Argentorati* A. O. huj. Sec. 29. ipsis *Calendar. Octobr. Matthiâ Berneggero*, t. t. Historiar. Prof. Publ. præfidente, habuit. Sed autorem istius Libelli, qui PANNONIAE felicibus auspiciis Div. LEOPOLDI IMP. CAES. AUG. *debellatae* titulo est insignitus, & sine Anni (quem huj. Sec. 70. fuisse reor) & Loci denominatione in 4. f. vulgatus, Jo. Albertum *Portnerum*, à *Theuren*, Virum ita eruditum atque litteratum, ut castissimis ipsius MINERVÆ osculis jampridem dignissimus sit habitus, esse, cum *curiosorum Politicorum* cohorte ego seriò statuo. Hujus REGNI Rex hodiè est JOSEPHUS *Austriacus*, Div. LEOPOLDI I. *Barbarorum* Victoris felicissimi, Filius ex asse, alter ille, ætatem si spectamus, *Papyrius*, cui DEUS ter-benignus felix ac prosperum Imperium, *Consiliarios* fideleis ac prudenteis, *Vicinos* pacificos ac *Vitam* longævam ex gratiâ velit concedere. *Corone Regiæ HUNGARICÆ* Custodes sunt *Comites Secxi & Cohary*, Heroës omni laude atque honore afficiendi. Præter *Janum Pannonium*, Joannem *Sambucium* atque *Martinum Schoedelium*,

HUNGARI clarissimi sunt sequentes, iique juxta ordinem Alphabeticum sic locati: Joannes nempe *Ferdinandus Behamus*, Joannes *Beyerus*, *Andreas Dudithius*, *Matthias Flacius*, *Georgius Henischius*, *St. Hieronymus*, Joannes *Honterus*, Joann. *Jessenius à Jessen*, *Nicolaus Istvanfius*, *Daniel Klefchius*, *Christophorus Laknerus*, *Matthias Langius*, *Georgius Lanus*, *Georg. Friedericus Magnus*, *Amicus meus re & nomine magnus*, *Daniel. Guilhelm. Mollerus*, *Fautor meus constans & beneficus*, *Albertus Molnar*, Joannes *Nadanius*, *Franciscus*, Comes de *NADASD*, *Alexander Julius Torquatus*, Lib. Baro *NOWYLLÆ*, *Petrus de Rewa*, Comes *TUROCENSIS*, *St. Martinus Sabariensis*, *David Spilenberger*, *Laurentius Toppeltinus*, Joannes *Troetterus*, *Stephanus de Werbewez*, *Matthias Zimmermannus*, *Fautor meus vetus*, atque nonnullialii. De admirandis hujus REGNI *Aquis* produit *Georgii Werneri* Liber *Colonie* A. O. superioris Sec. 95. in fol. & excudi curavit *Francof. ad Moen.* in 12. maj. f. laudatus jam *Mollerus* meus *Meditationem* ad *Amicum de Insectis quibusdam Hungaricis prodigijs* A. O. huj. Sec. 72. ex aère unâ cum *nive in agros delapsis*, qui Liber, ab *Autore* dono quippe jampridem mihi exhibitus, cuiuslibet *Rerum curiosarum* scrutatori meritò est commendandus. Interea quæ de *Regnò HUNGARICO* fusiùs sunt dicenda, vid. *Functii* mei *Tom. I. Part. II. Cap. VIII. Orb. Imper. Erot. XXXIV. p. 559. sequ.*

REISKII.

I^a Pannonia num suis incolis Pannonibus, num regioni Pannonæ indiderint nomen, ex historia neque Græca neque Romana satis aperte

R r

hæcte-

^a Pannonia.

plissimis jugis, ab Savi Dravique fontibus ad Danubium usque variis nominibus pertexitur, primùm *Pleyssz*, modo *Heugstberg*, mox *Dembberg*, dein *Herzberg*, *Schneeberg*, & *Kalenberg* dictus, ab Septemtrione; *Danubium* amnem; ab Ortu eundem *Danubium* & *Aureum* montem, nunc Hungaris *Macheck*; à Meridie lineam ductam ab Aureo monte per confluentes *Timaci*, nunc *Lim*, & *Drini*, nunc *Drina*, ad fontes *Unæ* fluminis. Inde *Caravancas* mons, & *Pannonicæ*, *Carnicæ*que *Alpes* ad Savi usque fontes. Complectitur hodie *Carniolam*, *Croatiam*, *Vindorum Marchiam*, *Carinthiam*, *Stiriam*, majorem partem *Austriæ*, dimidium *Hungariæ*, *Sclavoniam*, *Bosniam*, partemque *Servix*.

Pannonia.
Superior.

Inferior.

Pannonia
Valeria f. In-
teramnia &
Riparentis.

Urbes.
Segeſta.
Patavium.
Amona.

II. Divisa fuit in *Superiorem* & *Inferiorem*. *Superior*, quæ & *prima Consularis*, versus Occidentem est: in qua nunc *Carniola*, *Croatia*, *Vindorum Marchia*, *Carinthia*, *Stiria*, *Austriæ*que major pars. *Inferior*, quæ & *secunda Consularis*, in Orientem vergens, complectitur *Bosniam*, *Sclavoniam*, & quantum *Hungariæ* *Danubium*, *Dravum*, *Arrabonem*que amnes interjacet. At ea utriusque *Pannoniæ* pars, quæ inter *Dravum* *Savum*que fluvios porrecta, *Valeria*, sive *Pannonia Interamnia* & *Riparentis* dicta est.

III. Sic igitur hodie *Hungaria* vix tertiam sui partem in veteri *Pannonia* habet; cum reliquum trans *Danubium* in *Jazygibus* *Dacisque* obtineat.

IV. Urbium clarissimæ *Segeſta*, quæ & *Siscia*, nunc *Siseck*, in *Croatia*; *Petovio*, vel *Patavium*, *Pettaw*, in *Stiria*; *Amona*, *Un-*

hactenus constat: A Pannone rege admodum incerto, *Sambucus* appellationem primam voluit arcessere, & origines regni ab anno post Noachicam eluvionem CLV. & à stirpe *Semi* ultima gentem suam. Sed quicquid illud est ex amore in patriam, ac errore non levi provenit, nullis autem *Scriptorum* veterum testimoniis. Id constat ex *Appiano*, libroque hujus de bellis *Illyricis*, *Pannoniam* suis regulis aut ducibus paruisse, antequam *C. Octavius Cæsar Aug.* domuerat regionem, *Tiberius*que in provinciam formam redegerat: Hujus rei documenta memoratu dignissima numi adhuc ænei & argentei præbent. ^a Post hæc *Pannonia* vel *prima* fuit *Superior*; vel *secunda* & *inferior*: Illa provinciam præfidiâlem atque metropolin *Vindobonam* habuit: Hæc provinciam consularem, & caput *Sirmium* (vulgo *Sirmilich*) partemque *Saviam* sive *Riparentem* & *Interamniâ* continuit.

b Ultimo duabus *Pannoniis*, quæ sæpius plurali efferuntur numero, accessit *Valeria*, sive *Ripentis*, & hæc quidem vel ab urbe *Illyrici* *Valeria*, vel in honorem *Valeriæ* *Diocletianæ* filix denominata. Vid. præter *Suctonium*, *Florum*, *Dionem*, *Tacitum*que *Notit. Imper.* & *Spanhemii* ad *Geog. Introduct.* itemque *Schurtzschii* res *Hungariæ*.

BUNONIS.

^a *Caravancam* montem *Ptolemaus* supra *Formionis* statuit ostium; quo situ supra *Histriam* ac pars est *Ocræ* montis.

^β Ad *Colapis* *Savique* confluentes est *Segeſta* sive *Segeſtica*, cum vicina insula ejusdem nominis; circa quam urbem non contemnendæ res gestæ, *Augusto* Imperante. ^d *Siseckum*, quod hodie est, *Turcæ* ceperunt anno 1493.

^γ *Patavium* ad *Dravum* est, olim *Romanorum* legionum sedes.

BUNO-

a Duplex. b Triplex. c Segeſta. d Siscia. e Patavium.

Unterlaubach, Romanorum colonia; ^d *Nauportum*, *Oberlaubach*, Nauportum.
 in Carniola; ^e *Vindoniana*, quæ & *Vindobona*, nunc *Vienna*, in Vindoniana.
Auftria; ^f *Scarabantia*, nunc *Scarbing*; ^g *Sirmium*, nunc *Simach* Scarabantia.
 in Hungaria; ^h *Taurunum*, vulgo *Belgrad*, & Germanis *Griechs-* Sirmium.
weißenburg. Taurunum.

BUNONIS.

^d *Nauportum* est ad fluvium cognominem,
^e *Vienna* ad Danubium.
^f *Scarabantie* ruinæ sunt apud *Zappinum* opidum, Lazio teste; quod nova *Scarabantia* dici potest.
^g *Sirmium* fuit ad *Bacuntium* flumen, ubi is in *Savum* influit, multis rebus à Romanis Imperatoribus gestis clarum. *Probus* Imperator ^c *Almum* montem apud hoc opidum, & ^f *Aureum* apud *Mœsiam*, vineis consevit. Idem tandem scelere & incursum militum *Sirmii* in turre ferrata occisus est. Ante *Probum* *Decius* Imperator natale solum id sortitus fuerat. *Constantii* tempore *Concilium* hâc in urbe coactum fuit ^a contra *Aryium*. ^b
^g *Taurunum*, sive *h* *Alba Græca*, ad Danu-

bii Saviq̄e confluentes, à *Solimanno* expugnatum est anno 1520. Quum in alterâ *Danubii* ripâ haud longè à *Belgrado* in *Campo Maronis* *Johannes Hunniades Mahometem II.* profigasset anno 1456. Est verò urbs illa multis turribus & duplici muro munita. Suburbia habet amplissima, *Turcis*, *Græcis*, *Judæis*, *Hungaris* & *Dalmatis* referta. Cæterùm, ad *Sabariam* flumen *i Stridon* est, *D. Hieronymi* patria.

HEKELII.

^a *Circ. Ann. CHR. cccclvi.*
^b *Ubi*, referente *Alstedio Part. f. Divisione xxxvi. Thesauri Chronol. p. 341. Osius Cordubensis* verberibus est coactus ad *Subscriptionem*. *Photinus* in illâ *Synodô* quoque *Convictus* & *damnatus* est.

^a *Nauportum*. ^b *Vienna*. ^c *Scarabantia*. ^d *Sirmium*. ^e *Almus m.* ^f *Aureus m.* ^g *Taurunum*.
^h *Alba Græca*. ⁱ *Stridon S. Hieronymi patria*.

C A P. II.

De incolis Pannoniarum & de regno Hungariæ.

I.

P*Rimi*, quos veterum monumenta tradunt, incoluere *Pannoniam* Pannoniæ Cultores. *Pannonii*, *Celtica gens*; quod *Græci* *Pæones* vocarunt. *Julius Cæsar* primus terram ingressus; post eum item alii: at *Tiberius* tandem perdomuit. Tulerunt inde Imperii Romani jugum; donec post inclinationem ejus *Gothi* invaderent, quos *Hunni* expulerunt; hos *Longobardi*; rursumque hos *Hunni*; tandem circa annum 1000000 sub *Arnolpho* Imperatore, gens quædam è *Scythia* profecta, oppressis *Hunnis*, totum quod nunc *Hungariæ* dicitur *regnum*, occupavit, *Hunnum*que reliquiis mista, nomen in eo constituit, quo etiam nunc *Hungari* indigitantur. At termini Limites. *Hungariæ* sunt, à *Septemtrionibus* *Carpates* mons, quo à *Polonia*

BUNONIS.

^a *Pannonos* hosce cum *Pæonibus* quidam, *Græci* potissimum, confundebant olim, Perperam

verò, ut *Dion* ostendit: cui constare ea de re ideo facilius poterat, quod ipse regioni huic præfuit.

R r 2

BUNO-

ac Russia separantur: ab Oriente est *Transilvania*, & *Valachia*; à Meridie *Dravus fluvius*; ab Occidente *Stiria*, *Austria* atque *Moravia*.¹

Hungariæ
figura &
magnitudo.

II. *Figura* ejus quadrata est, cujus latera quatuor mundi cardines spectant. At maxima ejus *longitudo*, à Patisi fontibus, vulgò *die Teisse*, ad *Muræ*, *die Meur*, confluentem, mill. Germ. L X. porrigitur, ac par ferme est *latitudo*.

Hungaria
Superior.
Inferior.

III. Dividitur in *Superiorem*, quæ trans Danubium, Poloniæ ac Transilvaniæ contermina; & *Inferiorem*, quæ cis Danubium, est. *Comitatus* in universa censentur L. At maximam regni partem hodie Turcarum atrox imperium miserè divexat.

Opida Hun-
gariæ Super-
ioris.

IV. *Opida* in ea plurimum diruta, vel quæ exstant, admodum tenuia, nisi Moraviæ Poloniæque propiùs accedunt, vulgò *die Bergstätte*. Clariora tamen sunt in *Superiori* Hungaria, ^β *Temeswar*; ^γ *Ge-*

B U N O N I S.

β ^a *Temesvaria* in Comitatu *Temesiensi* est ad *Temesum* fl. unde ei nomen quæsitum, urbs natura & arte munita, arcem habet bene munitam. A Turcis anno 1551. frustra obsessa; ac iterum anno sequenti, quo demum illa certis conditionibus Turcis *a* tradita est: sed isti contra datam fidem omne præsidium una cum tribuno *b* trucidarunt.

H E K E L I I.

^a *A Stephanò Lofonse*, Prætoris istius loci.
^b *Stephanò Lofonse* nempe, quem *Cass. Maurer* in *Chronic. Hungaricò* p. 94. Edit. prior. neutiquam trucidatum esse pronunciat.

R E I S K I I

I Pannonia jamdudum incursionibus extraneis infestabatur, ^b Gallicis atque Germanicis Cimbrorum maxime, qui ex ea Macedoniam ipsamque Asiam irruerunt: Ita Justinus, Pausanias, Appianus, Livius, commemorant. Gentes in ea potissimas, perdiligens scriptor Strabo Lib. VII. recensuit: Ultimam vero aut regem aut ducem Bationem indigenam appellavit, quem Tiberius multis præmiis ornatum, ut cederet facilius, Ravennam transtulit, Suetonio etiam teste. Sic Pannonia diu Rom. imperium tulit, donec sub Constantino Imp. gentes Germanicæ irruerunt, (1) ^c *Vandali* post A. quadraginta hinc iterum recessuri, (2) ^d *Gothi* longius post. A. C. 271. in his regionibus hæfuri, (3) ^e *Hunni* è Scitia, (4) ^f *Longobardi* sub

rege Audonio post A. C. 540. (5) *Hunni* à Gothis antea exclusi sed rursum Albomni auspicio reversi, (6) ^g His iterum eiectis *Ungari seu Ugri* ab ultima Scythia effusi, quos Agarenos communiter vocant, nomine per octo priora secula ignoto Hæc gens Scythica Hungariæ nomen imposuit, & toti Germaniæ bella creavit ferme perpetua, donec ab Henrico Aucupe atronibus, cæterisque Imp. ad obsequium & tributum annuum redigeretur: Id Scriptores Germanici affirmant, Hungari negant, & pacem pensione annua redemptum ajunt. ^h Hungaria vero hodierna partem Pannoniæ antiquæ minimam complectitur, *Danubioque in superiorem & inferiorem*, sed judicii & præfecturis in *LXXIV. Comitatus Germ. Hungrische Gespanschaften* dividitur. Sed Comitatus Zepusensium maxima sui parte (*Zirferland*) ad Polonos ex A. 1422. sub Uladislaò rege transiit. Bellis etiam per duo secula tractis pars regni magna, & urbes hujus munitæ pleræque ad Turcos provenerant: Sed tota nunc Hungaria bello postremo per annos undecim recuperata, & urbes munitissimæ Turcis ereptæ, regi Josepho hujusque patri Augustis. Leopoldo iterum subsunt: Unico tamen Belgrado excepto, quod in nostrarum aliquandiu manibus fuit, itemque *Temesvaria*, quam Turci hodieque tenent. Regnum Hungaricum ex electio hæreditarium factum Ordinibus suffragantibus, Josepho Austriaco non solum obtigit, A. 1687. sed manet quoque rumpantur ut ilia Turcis. Ergo numisma affabre factum idque argenteum Leopoldo Aug. Casari

^a *Temeswar*. ^b Galli Cimbrique Pannon. ^c Vandali. ^d Gothi. ^e Hungari. ^f Longobardi.
^g Hungari seu Ugri. ^h Hungaria triplex.

Genadium, vulgò *Chonad*; Segedinum; Varadinum, vulgò *Wardeyen*; *Solnock*; *Agria*, cum arce *Erla*; duoque firmissima munimenta, *Zatmar* & *Tockey*. At in Montanis, *die Bergstätte*; *Cassovia*, *Kassaw*, caput Superioris Hungariæ; *Eperies*; *Leutsch*; *Neusol*; *Altfol*; *Kremnitz*; *Nitria*; omnium-

que

Cæsari rectissime dedicabatur utpote Restitutori Hungariæ ob Budam receptam A. M. DC. LXXXVI. Vid. Bonfinius Petrus de Rhewa & Joh. Ferd. Behann. in Notit. Hungar. itemque Dreschleri Chronicon Saracenicum - Turcicum nostris cum notis & appendice singulari, unde discetur breviter, quid singulis cum urbibus & præterito quoquo & præsentis bello gestum fuerit.

BUNONIS.

γ a Genadium & Cenadium, Hungaris *Choniad* & *Chonad*, Germanis *Gynqisch*, non longè ab eo loco, ubi *Tibiscus Marysum* fl. qui hodie *Moracz* dicitur, excipit, inter *Segedinum* ad Occasum 2. & *Lippam* ad ortum 8. milliaribus, Comitatus *Conadiensis* nomen dedit. De hoc ipso loco *Turczæ* ac *Transilvani* sæpe acriter contenderunt.

δ b Segedinum sive *Segedumum* Jazygum urbs, ad *Tibisci*, & *Marfii* confluentes, Genadio proxima. *Ortelius* urbem hanc cum *Singidonesi*, quæ in Pannonia apud *Sirmium* est, confundit, de qua apud *Aurel. Victor.* olim urbs frequens, postquam in *Turcarum* venit potestatem *Solimanni* auspiciis, arx ei est imposita; A *Christianis* urbs illa, anno 1552. intercepta: sed à *Turcis* denuo recuperata est.

ε c Varadinum ad amnem qui hodie *Sebeskeres* vulgò dicitur, in finibus *Transilvaniæ* situm, illius & *Hungariæ* habetur clavis, à *Turcis* nuper anno 1662. expugnatum est, ac ab eisdem hodie tenetur.

ζ d *Solnok* sive *Zolnok*, ad *Tibisci* & *Zagywæ* confluentes, est, *Ferdinandi* auspiciis arx firmissima ibi fuit excitata, sed militum perfidia turpiter deserta; in *Turcarum* venit potestatem.

η e *Agria* vulgò *Erlaw* Jazygum urbs supra *Solnok* *Agrio* fluv. rigatur, qui deinde in *Tibiscum* sese exonerat; à *Turcis* anno 1552. frustra obfessa; ac demum à *Mahumede* anno 1596. oppugnata, à perfidis præfidiariis prodita in *Turcarum* venit potestatem. Ejus expugnationem secutum est prælium inter *Maximilianum* Imperatorem & *Mahumedem*, quo Cæsariani victores *Turcas* in fugam coniecerunt; sed quum nostri ex prædæ cupiditate deseruissent ordines,

turpiter refugerunt panico quodam terrore correpti.

θ f *Zatmaria* in finibus *Transilvaniæ* est ad *Lapum* seu *Lapessum* fl. anno 1562. à *Turcis* frustra fuit oppugnata; ac denuo hoc nostro seculo anno ab eisdem 1661. frustra tentata.

ι g *Tockey* vino generosiori nobile opidum ad *Tyssa* sive *Tibisci* & *Bodroch* confluentes est, 6. milliaribus *Hungaricis* à *Zatmaria* distans. Natura ac arte munitum, sæpe aliàs oppugnatum, ac maxime anno 1605. annua obsidione à *Transilvanis* quum esset fatigatum, præfidiarii fame compulsi deditionem fecerunt.

κ h *Cassovia* ad *Herwath* seu *Hornath* fluviolum, 4. milliaribus *Hung.* ab *Agria* in *Septemtrionem* jacet: Urbs elegans & munita: à rebellibus *Heiduccis* *Botzkayo* fuit tradita anno 1604. Incolitur illa à *Germanis*, & *Hungaris*. Major civium pars *Augustanam* profitetur *Confessionem*.

λ i *Eperies* à *Cassoviâ* 3. milliaribus *Hung.* distat in *Septemtrionem*. Urbs frequens est & munita ad *Tarozam* fl. sita c, anno 1605. in bello, quod movit *Botzkayus*, hujus obsidionem foriter tulit ac represit. Haud procul ab ista urbe duo sunt fontes lethales.

μ k *Leutsch* totidem ferè milliaribus abest *Eperie* in Occasum in monte situm. Opidani plerique sunt *Germani*, & *Augustanæ* *Confessioni* addicti. Senatores quanquam *Hungarorum* more vestiantur; gestant tamen pallia *Germanorum*.

ν l *Neusol* à *Leutsch* in occasum jacet ad dextram *Cranuæ* ripam: In vicino colle arcem habet bene munitam; ipsaque urbs multis splendidis ædificiis est ornata. Sunt ibi fodinæ, ex quibus effoditur cuprum; & argentum vivum. Opidani loquuntur *Germanicè*, *Hungaricè* & *Venedicè*.

ξ m *Altfol* abhinc duobus milliaribus *Germanicis* in Meridiem ad sinistram ejusdem fluminis *Granuæ* sita, à *Germanis*, *Hungaris*, & *Venedis* incolitur, *Acidulis* celebratur: Habet fodinas auri, argenti, cupri & argenti vivi: sed hodie adeo divites non sunt, quam fuerunt olim, venæ.

ο Inter *Nensol* & *Altfol* n *Kremnitz* est ad *Granuam*

R r 3

a Genadium. b Segedinum. c Varadinum. d Solnok. e Agria. f Zatmar. g Tockey. h Cassovia. i Eperies. k Leutsch. l Neusol. m Altfol. n Kremnitz.

que amoenissima *Tyrna*: & quæ caput regni, post amissam Budam, *Pofonium*, vulgo *Preßburg*; urbs ad Germanicum modum satis culta.

Inferioris
Hungariæ
opida.

V. In inferiori sunt; *Arrabo*, vulgo *Rabe*; incolis *Tawarzin*, inde Latine Javarinum; *Comara*, vulgo *Komarno*:
φ Stri-

nuam fl. aurifodinis & monetaria officina nobile, in valle positum, in imminente colle habet arcem. Multi ibidem inveniuntur muti, surdi & strumis laborantes: causam ascribunt aëri & aquæ. Est verò Creminium inter septem civitates montanas Hungariæ prima ac præcipua.

π a *Nitria* ad Nitram fl. haud longè à *Comara* abest, arcem habet in rupe positam splendidam ac bene munitam; A Botzkayo tamen cum arce hac capta est: ac iterum anno 1619. à Bethleemo Gabore: Anno 1663. Turcis turpiter tradita: sed iisdem sequenti mox anno virtute præcipua Sufæ erepta.

HEKELII.

c Clarebat ante aliquot paucos annos Gymnasio celebri ac inclutò, eoque Evangelicò, cujus laudatissimus Director erat D. Samuel Pomarius, Vir ad amissim doctus, & candidis amicissimus.

BUNONIS.

ρ b *Tyrna* à *Pofonio* versus Septentrionem est, in planitie posita, à Germanis pariter & Hungaris incolitur, in bellis Turcicis & Transylvaniis multum perpeffa ac sæpe fuit occupata.

σ c *Pofonium* ad Danubium est, hodie regni habetur metropolis, arx ejus in præcelsò montis vertice sita est, in qua regia aservantur ornamenta d: urbs illa à plerisque Hungariæ Inferiori ascribitur. Anno 1515. major ejus pars incendio periit; ac postea restaurata, eadem calamitate aliquoties fuit afflicta; anno 1563. 1590. & 1642. Cæterum infra Altsolium est opidum d *Schemnitz* duas habens arces, ubi Camera regia, argenti-fodinæ; Officina metallica, & haud procul thermæ Eissenbaenses. Infra Nitriam est e *Neuheusel*, Hungaris *Wymar* dictum, opidum munitissimum, anno 1581. ad Nitram fl. conditum, Anno 1605. à Botzkayo & Turcis obsessum & oppugnatum, in quintum mensem obsidionem fortiter tulit: tandem Humanayo iis traditum conditionibus, ut inita demum pace Imperatori redderetur: quod factum anno 1607. Bethlemus Gabor

hoc opidum anno 1621. cepit; ad Cæsarem tamen rediit. Nuper anno 1663. e id à Turcis expugnatum, in eorundem hodie manet potestate. Omnis illa Hungariæ pars, quæ Imperatori Romano subjecta est, hodie misere vexatur. Doctoribus enim Evangelicis Augustanis pariter & Reformatis undique ejectis Nobilitas Hungarica arma cepit, pro libertate sua, ut ajunt, tuenda: hi sunt, qui *Rebelles Hungari* vulgo audiunt. Interea Hungaria cladibus utrinque datis & acceptis vastatur; armisque Imperatoris isti facessunt negotium, quæ alibi erant expedienda utilius.

τ f *Arrabo* ad finii cognominis, qui vulgo *Rabus*, & Danubii confluentes in loco paludoso situm. g *Jaurinum* quoque aliis vocatur. Hoc munitissimum regni propugnaculum f anno 1594. à Comite de *Hardec*, nulla necessitate cogente, Turcis traditum est; sed anno 1598. d. 19. Martii industria & felicitate *Adolphi Comitiss* per strategema à *Schwartzenburg* g recuperatum. Ad *Leith* fl. & Danubii confluentes est opidum cum castello Hungaris h *Owar*: Germanis *Ungarisch Altenburg* dictum, paludibus & latis fossis cinctum, Salomonis Hungariæ Regis olim secessus, & *Marcolphi* morionis domicilium. Anno 1529. à Solimanno fuit expugnatum: & anno 1605. ab Hungaris crematum; castello tamen conservato: & anno 1621. à Buquoyo Cæsaris auspiciis, *Betlemians* pulsus, recuperatum.

υ i *Comarinum* castellum nobile est, formæ triangularis, inter Danubium & Vagum fluvios, in angulo insulæ *Schut*, Ferdinandi I. auspiciis conditum; anno 1594. frustra tentatum: in Christianorum manet potestate. h

HEKELII.

d Corona inprimis *Hungarica*.

e ♂ d. 25. Septembr.

f Et Clavis Domus *Austriacæ*.

g Quem postea RUDOLFUS II. Rex *Hungariæ* ac *Romanorum* Imperator, hujus Propugnaculi Prætozem declaravit.

h Ager ejus est planus ac omnino fertilis.

BUNO-

a Nitria. b Tyrna. c Pofonium. d Schemnitium. e Neuheusel. f Arrabo. g Jaurinum. h Owar f. Altenburgum Hungaricum. i Comara.

♣ Strigonium, vulgò *Graan*: ✕ Alba regalis, vulgò *Stuebweißenburg*: ♣ Vesperinum, *Vesperin*: * Quinque Ecclesiæ, *Fünfkirchen*: & caput quondam, regiaque totius regni * *Buda*, Germanis

BUNONIS.

♣ *a* Strigonium cum arce i edita ad Danubium est; quo e regione Græcia fl. in Danubium sese exonerat, quinque milliariibus infra Comarium castellum; à Solimanno expugnatum anno 1543. quo anno *Pesthum* & *Walpo* castellum & *Alba regalis* in Solimanni venerunt potestatem. *Strigonium* Christiani difficili oppugnatione recuperant anno C. 1595. Sed anno 1605. à Turcis acerrime oppugnatur, & à perfido milite præsiario, qui ducem suum Comitem Dampierium captivum tenebat, cum 70. tormentis bellicis traditur Turcis. *k*

✕ *b* *Alba regalis* l, urbs magnificis ædificiis splendida, inauguratione, & sepultura regum quondam clara, in palustri planitie ad flumen, quod vulgò *Sarewitzze* dicitur, sita est. Anno 1543. in Solimanni venit potestatem: sed Mercurio & Rufwurmio ducibus fuit recuperata anno 1601. ac tum incendio à Turcis excitato misere vastatur. Eodem anno ad hanc ipsam urbem Turcæ bis profligati sunt præcipua Rufwurmii virtute: verum sequenti mox anno intemperantia & perfidia militum in Turcarum potestatem redacta est.

♣ *c* *Vesperinum* m à fonte perenni n nomen habens, olim haud mediocre erat opidum: de quo nihil præter nonnullas deformes ædes hodie reliquum est: arcem ejus in prærupto monte sitam ac satis firmam anno 1551. Turcæ ad dedicationem faciendam adegerunt; sed omne illius præsidium contra datam fidem trucidarunt. Deinde anno 1566. à Salmensi & Helfensteinio Comitibus invaditur & expugnatur. Anno 1539. à Christianis militibus turpiter deserta in Turcarum rediit potestatem: ex quo tempore eam modo tenent Turcæ, modo Christiani.

♣ *d* *Quinque Ecclesiæ* haud longe à sinistra Dravi ripa abunt 16. mill. Hung. à Danubii confluentibus, anno 1543. à Turcis occupatæ, quippe quas opidani deseruerant. Nuper anno 1664. à copiis auxiliaribus atque Hungaris ductu Hohenloii & Scrinii Comitum opidum istud fuit expugnatum ac direptum: arx verò frustra tentata, ipseque pons Essecensis, qui est in Dravo flumine, exultus. A Quinque Ecclesiis versus Occasum tribus milliariibus abest nobile & natura arteque munitum opidum e *Sigesthum*: quæ vox Pannonica lingua significat *insu-*

lam: Quoniam opidum hoc inter duo positum est flumina, & paludibus undique cinctum: estque triplex, arcem habens duplicem eamque munitissimam. Expugnata est à Solimanno anno 1566. Nicolao Serinio Comite illud defendente, qui fortiter pugnans cum hoste in ipsa expugnatione nobilem cum vita profudit sanguinem. *Solimannus* in obsidione ista, antequam expugnaretur arx illa, morbo mortuus est in loco vicino, qui vulgò *Darchpek* vocatur, quo intestina ejus sepulta sunt.

♣ *f* *Buda* ad Danubium est infra Strigonium, olim regni caput & regia sedes, ac tum egregie munita, arcem habebat ornatissimam. Ad hanc urbem thermæ sunt calidissimæ; in quibus tamen aliquod piscium genus vivere Busbecquius & Isthuanus tradunt o. Anno 1541. à Solimanno capta: sicut & *g* *Pestum*, & vidua Zebusensis cum filio in Transylvaniam deportata est. *Pestum* magna vi Turcis ereptum est anno 1604. sed biennio post ab istis recuperatum. *p*

H E K E L I I.

i In colle.

k Ejus loci *ArchiEpiscopus* inter *Hungarie* Magnates cum *Dignitatis* autoritate, tum *Divitiarum* amplitudine primatum olim obtinebat.

l Ab *Albanis* conditoribus *Alba* denominata.

m *Qs. Weisprimium*, quod Germanis est *Weizbrum*.

n Atque Albò.

o *Georgius Wernerus* Lib. de admirandis *Hungaricæ Aquis* existimat nullum *Europæ* locum esse, qui se *Budæ* comparare possit, sive Sitûs amœnitatem, sive Soli fecunditatem, sive aliarum quarumcunque rerum ad quoslibet usus & ad splendorem ac luxum pertinentem spectemus ubertatem atque affluentiam. *M. Sebastian Schrotterus* Tom. I. totius *Terrar. Orb. Historicæ Description.* p. 770. de laudatissimæ hujus Urbis Origine hunc in modum scribit: Nisi autoritate Chronicorum nostrorum, magnò consensu Urbem *Budam* à Rege *Budâ*, *Anilæ* fratre, conditam & nominatam esse tradentium, impediret, ego, si qua alia conjectura de ejus nominis ratione facienda esset, ob insignem calidarum eò in locò celebritatem & copiam, pro eò, quod *Germanis* quondam fuerit *Buda*, unius literæ: in versione *Budam* ab *Hungaris* dictam suspicareris.

Nam

a Strigonium. *b* Alba regalis. *c* Vesperinum. *d* Quinque Ecclesiæ. *e* Sigestum. *f* Buda. *g* Pestum.

manis *Ofen*: cui in adversa ripa objacet *Pestum*. Clara sunt munimenta, *ß Dotis*, *γ Pappa*, *δ Palotta*. Archiepiscopatus sunt

Nam ea secundum *Pannoniorum* loca, antequam huc *Humi* immigrarent, *Germanos*, seu *Teutonas*, tenuisse, minimè ambiguum est.

p *BUDAM*, ubi *Abda Rohaman* Prætor haud inglorius ultimus fuit *Turcicus*, *CASSOVA*, *EPERIE*, *ST. JOBI* atque *NICOLAI* Propugnaculis, *NEUHEUSELIO*, Hungaris *WYMAR* dicto, *PALOTTA*, *SOLNOK*, *TOCKEY*, *VACCHIA*, ac multis Locis aliis ingeniosè ac probè munitis prius occupatis, nunc expugnatione gravissimâ, A^o. nempe huj. Sec. 86. C. d. 23. Aug. Styl. nov. seu d. 2. Septembr. Styl. vet. circa Horam IV. pomeridianam per *Casarianum* militem ac copias *S. R. Imp.* esse captam ac *TURCIS* immanissimis ereptam, elegans testatur *Epigramma* illud, quod sine *Autoris* denominatione in *Relatis Noribergensibus* legimus sic impressum:

BUDANAM Bavarus *Victor* jam ceperat Arcem,
Post Urbis *Victor* Dux *Lotharingus* erat.

ILLE Caput cepit; Capitis tum Membra subegit
ALTER. Dic utri Gloria parta minor?

Gloria si *BUDÆ* sunt Atx; tibi Gloria, Boje!
Gloria si fuit Urbs, Dux *Lotharinge*! tua.

Cepit uterque locum, *Laurus* debetur utrique,
Divisam *Laurum* cum *JOVE* *Cæsar* habet.

Quod etiam *Germanicè* aptissimè redditum erat hoc modò.

Es legt der Bojen-Held das Ofner-Schloß dar-
nieder,

Da der aus *Lothringen* die Kraft der Stadt be-
siegt.

Das Haupt nahm jener ab; und der bezwang die
Glieder.

Sag! Lieber! Wer dabey den besten Ruhm
erkriget?

Ist Ofens Macht sein Schloß? so hat der Bair ge-
wonnen.

Die Stadt? So bleibt die Ehr dem tapffern
Hertzog hold.

So ist von beeden dann der Ort und Priefz erron-
nen;

Doch ist der Sieg getheilt in *GOTT* und *Leo-
pold*.

Quod verò inclutis ac curiosis *NORIBER-
GENSIBUS* Erfurtò est transmissum, id
hujus tenoris ac formæ est:

α. β.
Sanguine prob! ulâ *Saraccnò* milite nuda,
Cæsar ovat *BUDA*: Sic Pax redâ unâque *Juda*:

Quâ venâ, ut ut crudâ,
Triumfante de *Mahometigenis* *JUDA*,
non *Machabæo* quidem, sed *Austriacò*

LEOPOLDO

Piò, Felici, semper-Augustò,
extortâ tandem *HERCULI* clavâ,
communi Christianorum gaudiò

ipso læti Nuncii die
Vtò Idûs *Vllbris* Annò M. DC. LXXXVI.

applaudere voluit,
debut

D. G. C. P. A. H.

Ex quâ lineâ ultimâ verè est concludendum;
Autorem hujus posterioris Carminis siue omni
dubiò esse *Doctorem Georgium Christophorum Petri*
ab *Hartensfels*, Virum melioris Litteraturæ stu-
diosissimum, mihiq; faventissimum. Indicant
enim id Litteræ initiales celeberrimi hujus Viri
Nominis, cujus quoque sup. honorifica men-
tio est facta. Annum autem, quò omnia
hæc felicissimè atque gloriosissimè sunt facta,
Litteris *Numeros* notantibus in his verbis: *Leo-
poldVs* *Cæsar VICI* *Vastatas* *BVDas*, *CopIIs*
bolARICIs ac *ALLs* *afstentibVs*: ego exprimere
volui. De *Catalogò* *Librorum* eorum, qui in ul-
timâ *BUDARUM* expugnatione in *perantiquâ*
Bibliothecâ *Regiâ* præter omnem spem atque opi-
nionem sunt reperti, ad incomparabilem Heroa,
VITUM LUDOVICUM à *SEKEN-
DORF*, *Mæcenatem* meum optimum, ele-
gantissimam *EPISTOLAM* *α. d. 26. Jun.*
A. huj. decurr. 88. in 8. f. Jenæ dedit *JULIUS*
PFLUGK, *Eques Saxonicus*, eamque cujuslibet
Eruditi ac Litterati oculis dignissimam,
quam suprà laudatus meus *Schmidius*, Vir poli-
tioribus *Musis* grarus, non ita pridem (*Θ. nempe*
die 1. Julii) muveris locò, quod gratulor
mihi, *Jenâ* huc *Rydolofopolin* mihi cum Litteris
humanitatis plenissimis misit.

BUNONIS.

ß *a Dotis*, Hungari *Thata* quatuor milliaribus
cum dimidio *Jaurino* abest, in palude extru-
ctum castrum vetus. Ad hoc priici reges *viridaria*
sua constituerant.

γ *b Pappa* à *Jaurino* versus meridiem 6. mil-
liaribus Hung. sita, egregie munita, arcem ha-
bet firmiorem; multa perpeffa est à *Turcis*;
quibustamen erepta anno 1597. ductu *Maximilian*
Archiducis *Austriæ*. Deinde anno 1600.
Galli

a *Dotis*. b *Pappa*.

sunt duo, *Strigoniensis*, & *Colosensis* in opido *Kolotza*.

Galli & Wallones, quæ in præsidio erant, ob dilatum stipendium, opidum hoc cum atque Turcis seclerate vendiderunt: sed cum magna nostrorum ipsiusque Comitum Schwartzenburgii clade demum recuperatur. Qui ex fuga retrahebantur rebelles, variis cruciatibus confecti atque mactati sunt.

d a *Palotta* castrum Vesperino duobus milliaribus abest.

BUNONIS.

b *Colotza* ad sinistram Danubii ripam, medio ferè loco est inter ipsius Dravi que confluentes & Budam, in Turcarum est potestate. c *Mohatzium* opidulum nobilitavit Hungarorum clades & Ludovici Regis interitus anno 1526. Opidum istud haud longè abest à Danubii & Dravi confluentibus. d Aër Hungariæ impurius est; quare exteri hic facile morbum contrahunt Hungaricum; nisi castra saepe mutant. Sordes, quæ ex indigenarum existunt corporibus; aëris putredinem satis arguunt. Aquæ fere omnes insuaves sunt præter Danubii fluentes q. Vinum Pillense r in Comitatu cognomine, ubi Buda jacet, in pretio est s. Ferarum tanta in Hungaria est multitudo, ut, nisi ruricolis concessa esset venatio, certam perniciem istæ inferrent

a *Palotta*. b *Colotza*. c *Mohatz*. d Hungariæ cœli solique natura. e Hungarorum mores.

agris. Fertilitatem soli vel inde colligere licet, quod licet bellis Turcicis ferro flammaque fuerit devastata, intra quinquennium ita tamen respiravit, ut hic nihil deesset; quasi perpetuo fuisset in otio. e *Hungari* bellicosi sunt & feroces; sed fluxæ fidei, ut cæteris nationibus, sic pertinaciter infensi Germanis, quibuscum numquam conveniunt. Orium tam viri, quam feminae sectantur, laboremque fugiunt. Intemperantius genio indulgent. Inter nobiles matrimonia contrahuntur, dum adhuc in cunis vagiunt, quæ postea solvere grande nefas habetur. Multi per Hungariam sunt Judæi, quibus proditoribus & speculatoribus utuntur Mahumedani.

HEKELII.

q Celebrantur quoque Aquæ calidæ, non longè ab Arce *Comariensi*, vulgò *Pestenienses* dictæ, quæ adversus diuturnos ac penè insperatos morbos creduntur efficacissimæ.

r Quod ob aquas calidas & sulphureas gravem odorem habeat, ac subito inebriat.

s Aliàs *Hungaria* Vina mittit varia pro locorum diversitate, eaque præstantissima & saluberima, quorum nonnulla sunt adeò generosa, ut *Cretico* haud cedant.

C A P. III.

De Slavonia & Bosnia.

I.

Slavonia equidem nomine vulgò, confusis Pannoniæ Illyricisque limitibus, accipitur quidquid terrarum ab Dravo amne ad Adriaticum mare protenditur. At propriè *Slavonia* dicitur ea regio, quæ *Dravum Savumque amnes interjacet*, ab Occasu *Stiria*, ab Ortu *Danubio* clausa. Longitudo ejus est ab opido *Koprantz* ad Dravi confluentem mill. Germ. L. Latitudo à Dravo ad *Savum*. XII. 1

Slavoniae
limites &
magnitudo.

II. Ad

REISKII.

1 a *Slavonia* nomen regnumque novum Slaviv debuit aut *Scлавinis*, genti Venedorum copiosissimæ, quæ à *Tanai* & *Volga* usque ad mare Adriaticum terras amplissimas infedit & regna *Bulgariz*, *Croatiz*, *Scлавoniz*, *Bosniæ* multa

ex A. C. 540. nova constituit, Romano Imperio demta Origo nominis à *Sclava*, i. e. gloria seu fama insigni petitur, si *Cromerum* audias, qui primam à *Procopio* *Scлавorum* mentionem factam annotat. b Ergo *Slavonia* duplex habebitur, una orientalis per *Daciam*, *Illyrium*, *Polsiam*,

a *Slavonia*. b *Duplex*.

Rasci.
Pannonii.
Gothi.
Sclavi.

II. Ad inferiorem Savi partem ultra Danubium protenfi incolunt *Rasci* populi, German. *die Ratzen*. At totam hanc regionem aliquando *Pannonii*, mox *Gothi* tenuerunt: novissimi *Sclavi*, sive ii *Sclavonii*, qui ad hanc nostram ætatem manent. Hi quondam regnum in ea constituentes, postea Hungaris vectigales facti sunt. Nunc major pars Turcico Imperio paret.

Opida.

III. Opida notiora sunt, *Posega*, *Gradiskia*, & *Zagrabia*, & *Koprantz*, validissimum contra Turcarum incurfiones munimentum.

Bosnia regnum.
Ejus fines.
Magnitudo.

IV. *Bosnia regnum* inter *Unam*, *Savum* atque *Drinum* amnes *Bebiosque* montes situm: nomen accepit à *Bosna* flumine. *Longitudo* ejus inter duo flumina *Unam* & *Drinum*, porrigitur milliar. German. XL. *Latitudo* verò inter *Bosnae* fonteis ac confluentem mill. German. XV.

Cultores
Bosniae.

V. Hæc quoque olim *Pannonia* pars fuit: Postmodum *Gothi* occuparunt; quibus egressis, *Slavoni* obsederunt, *Hungaris* deinde principatus titulo stipendiaria facta. At quum *Turca* potiretur, Præfectus, quem ille constituerat, regio titulo ac Diademate sumpto, principatum in *regni formam* redegit; quod *Hungari* recuperatum haud diu tenuerunt, quin *Turca* repeteret.

Opida.

VI. Caput regni erat *Zeitza*: nunc Metropolis est *Warbosanin*.

C A P.

Ioniam, Russiamque producta; & altera occidentalis, per Bohemiam, ipsamque nostram Germaniam protensa: Illa Regem Ostrivoy^a primum admisisse fertur, ac Setimirem, hujus nepotem Dalmatix posthac Regem, cujus fratres Iechus, atque Rusius Bohemiam, Poloniam, Russiamque subegerint. ^b Sic Bosnia ortum Bosnis debuit vel Pasinakis, quos Græci nominant scriptores: Hæc Slavica gens antiquis sedibus effusa duplicem reliquit Bosniam; unam superiorem duci subditam, cujus sedes in urbe Orzege, quam ex corrupto Germanico vocabulo *Hertzog* denominaverant; Alteramque inferiorem Illirico regi subjectam. Vid. *Levenclav. Pandect. XXV.* & *Schurzheisch.* in rebus Sclavi. Utrumque istud quod exposuimus, regnum, quia cum finitimis duobus A. C. 1080. accessit Hangarico, hoc insignia augmenta cepit titulosque plures, quibus Hungarici reges adhuc gaudent.

B U N O N I S.

^a c *Posega* Comitatus caput ad fluviolum

Orib jacet, haud longe à Savi sinistra ripa. ^β d *Gradiskia* a ad *Unam* & Savi confluentes hodie à Turcis tenetur.

^γ e *Zagabria* in sinistra Savi ripa est, è regione insulæ *Segefticæ*: à Turcis tentata capi non potuit. Habet Academiam.

^δ f *Koprantz* arcem habet munitissimam.

^g *Bosniam* sive *Bosnam* ^b *Savus* à *Sclavonia* determinat; *Una* fluvius à *Croatia*, *Drinus* à *Servia*: & *Bebii* montes ab *Illyrico* sejungunt.

^ζ *Zeitza*, vulgò *Jaycz* c in monte posita arcem habet munitissimam d, quo loco *Plena* fl. *Verinam* fl. recipit.

^η *Warbosania* est ad fl. *Miliatza*, quondam provincie caput, nunc adeo deficit, ut careat mœnibus. ^h In *Sclavonia* aër purus, ac solum mire fertile est; quoniam fluviis undique rigatur; unde inter ipsa bella frumento, & pecore abundat. ⁱ *Sclavoni* hodie moribus suis *Turcarum* fere similes sunt, omnes bellicosi, id unum orant Deum, ut armati moriantur & in bello.

Rerum

a Ezechus. b Bosnia duplex. c Posega. d Gradiskia. e Zagabria. f Koprantz.
g Bosniae fines. h Sclavoniae fertilitas. i Sclavoniorum mores.

Rerum novarum cupidi ad seditiones sunt faciles. Excursionibus Turcicas vexant regiones. Pax enim non censetur violata, nisi educantur & adhibeantur tormenta bellica. a *Bosnia* asperior est; pascuis tamen abundat. Pelles & lanam Ragulinis & Vencis abunde suppeditat; habetque argenti ac auri fodinas divites. b Feroces sunt *Bosnii*, latrocinia sectantes, alii tamen Chri-

stianam religionem etiam sub jugo Turcico impense colunt.

HEKELII.

- a Aliàs *Gratiانا* dicta.
- b S. *Bosnam*, quam *Orosius Dardaniam* dicitur cupavit.
- c Et *Covadza*.
- d Et inaccessibilem.

a *Bosnii* soli natura. b *Bosniorum* mores.

C A P. IV.

De *Illyrico*.

I.

AB *Arfia* fluvio, Italiae termino, versus Orientem, *Illyri-* Illyrici fines. *cum* est, Graecis *Illyris*: regio aprica atque amœna, solum fertile, ac vitiferum; nisi quod ubi Pannoniis proximum, asperum ac durum. Terminatur ab *Occasu* *Arfia* flumine, ac linea ab *Arfia* fontibus ad *Colapis* ortus ducta; à *Septentrione* perpetuis montium jugis, quibus *Illyrii* à Pannoniis discernuntur, ad fontes usque *Unæ*, atque inde linea ducta ad *Timaci*, nunc *Lim*, & *Drini* confluentes: ab *Oriente* est ipse *Timacus*, *Scodrus* mons, & *Drilo* fluvius, quo à Macedonia submovetur: à *Meridie* *Adriacus* sinus. *Longitudo* ejus patet ab *Arfia* ad *Drilonem* mill. Germ. xc. *Latitudo* Magnitudo maxima est juxta *Naronem* fluvium à fontibus ejus ad ostium mill. xx. ¹

II. *Di-*

BUNONIS.

Illyricum sive *Illyris* etiam *Illyrias* & *Illyria* scriptoribus dicitur.

REISKII.

¹ a *Illyricum* Gr. Ἰλλυρίας Ἰλλυρία si Appianum audias à Celta duce *Illyrico* nomen adepta, genti *Celticæ* huc digressæ illud imposuit. Sin *Rabinos* & *Josephum* *Gorionidem* consulas, ex una posteritate *Chanaan* *Illyrici* *Sclavi* omnes proveniunt. Utraque tamen hæc originatio aut incerta aut fabulosa erit, *Bocharto* iudice: Incertior longe fabulisque propior extat, quam *Stephanus*, *Apollodorus*, *Eustachius* in *Dionys.* ab *Illyrio* *Catmi* filio arcessiunt. *Phœnices* equidem aut *Cadmeos* ora *Illyrici* extrema sese continuisse, *Herodotus*, *Scylax*, *Athæneus* *Dio-*

nysius testantur. Nomen *Illyrii* tamen *Punicum* non est, neque in moribus *Illyriorum* aut lingua quidquam reperias, quod *Phœnicium* ortum præferat, aut *Punicas* origines redoleat, sic recte inquit *Bochartus* *Lib. I. Chan. c. 23.* b *Illyricum* autem duplex à *Spanheimio* *Introduct.* *Geog.* constituitur, *Unum specialius aut strictius* littoralem *Syracæ* regionem continuit exclusa *Macedonia*; *Sed altero generalius aut latius dicto* *Macedoniam* & vicinas provincias septendecim *A. C. 337.* comprehensas, in *Breviario* suo *Rufus Festus* commemorat: Ut inde *Illyricum* aliud *Oriente*, aliud *Occidentale* emergere possit. De antiquis urbibus *Strabonem*. *Lib. VII.* *Ptolemæum* *Lib. II.* *Pomponium Melam* *Lib. II. c. 3.* *Bochartum* etiam quosdam à *Pœnis* conditas & appellatas numerat.

St 2

BUNO-

a *Illyricum*. b *Duplex*.

Fines Liburniæ & Dalmatiæ.

Lissus seu Alessia op.
Japydum opida.
Flanona.
Tarsatica.
Senia.
Lopsica.
Ortopula.

Dalmatiæ opida.

II. *Divisa* fuit olim in duas potissimum partes five regiones; quarum *una* ab Arsia ad Titium amnem, qui nunc est *Cherca*, & *Liburnia* dicitur; inde *altera* ad Drilonem usque fluvium, five Lissum opidum, quod nunc vulgò dicitur *Alessia*, & *Dalmatia*.

III. *Liburniæ* populorum clarissimi fuerunt Japydes. Opida per oram, *Flanona*, nunc *Fianona*: & Tarsatica, *Tersatz*; *Senia*, *Zegna*; *Lopsica*, *Lopur*; *Ortopula*, *Starigard*; *Argyrunum*; *Pescha*: *Ænona*, *Nona*; *Jadera Zara Vechia*; *Scardona* nomen retinet.

IV. Dalmatiæ populi etiam fuere varii. Opida in litore *Sicum*, nunc *Sebenico*; *Tragurium*, nunc *Traw*; *Salona* prope *Spalatum*;

BUNONIS.

β Liburnia a Histriæ contermina est;

γ Et Dalmatia Macedoniæ.

δ a Japydes five Japodes, quorum opidum Japyx dictum est; Servio teste.

ε b Flanona five Flavona; opidani sunt Flanates. Ab ea nomen habet sinus Flanaticus Stephano, Polanicus Melæ ab urbe Pola, & Liburnicus Orofio; hodie ob frequentia naufragia Carnivorus dicitur, vulgo Quarnero seu Karnero. Flanonæ ad Meridiem vicina est c Albona, Flacii b patria; olim Aulona seu Alvona.

ζ d Tarsatica five Tarsaticum, inter Flanonam & Seniam ad Liburniæ litus est ad Oeneum fl.

η e Senia, Germanis Zeng. dicta, ad oram maritimam in saxo præcipiti sita, munitissima est.

θ f Lopsica haud procul à Senia in eodem jacet litore. Opidani Lopsi dicuntur Plinio.

ι g Ortopula five Ortopola inter Seniam & Vegiam sita erat, ejus vestigia ad Tedanium fl. conspiciuntur.

κ h Argyrunum ad idem litus, Petro Luccaro Raguzæ Obrovaxo dicitur: at Moletio est Novigradi.

λ i Enona five Enona urbs episcopalis inter Seniam & Jaderam est ad oram maris.

μ k Jadera urbs archiepiscopalis, præ reliquis clara, adversus finitimos Turcas probè munita est: opidani Hirtio dicuntur Jaderini.

ν l Scardona urbs ampla est, è regione Sicci. A Ptolemæo collocatur è regione Jaderæ, forte ex una insula factæ sunt duæ; quarum una vulgò Scarda dicitur, altera Malconsiglio.

ξ m Sicum in finibus Liburniæ est ad ma-

re d; quo Claudius misit Veteranos, teste Plinio.

ο n Tragurium hodie urbs exigua in scopulo est sita, & Bux insulæ seu Cicovo ponte juncta: quam Veneti una cum Epidauro & Chio anno C. 1169. occuparunt.

π o Salona, Salona five Salo f inter Tragurium ad Occasum & Almissam ad Ortum; in inscriptionibus veteribus Colonia Martia Julia Salona dicitur. Diocletiani ibi fuit Palatium nobile. Niger ait hanc urbem petiisse. Habuit Salona cives pugnaces, cujus rei specimen non fœminæ minus, quàm viri, illustre dederunt bello Civili Cæsariano. Octavium enim obsidentem, miro actu ac dolo territum fugere compulerunt, nocturnâ irruptione castra ejus aggressi. Eandem Urbem Asinius Pollio aliquot annorum intervallo postea cepit, & filium, qui circa id tempus ipsi natus erat, ab eâ Salonium appellavit. Hic est Salonius, qui natus statim risisse fertur. g

HEKELII.

a Quam à Libernò quòdam Atticò sic dictam tradit Stephanus.

b Synergista istius famosissimi.

c Villanovanus ex Blondò colligit, Scardonom hodie Malconsiglio vocari, & Jaderæ Civitati imminere.

d Adriaticum sub Venetorum Imperiò.

e Insulæ Tragurii, cujus marmor commemoratur.

f Gallicè Salon de Crau.

g Qui risus omninò infelicitatis omen Parentibus, quòd infans iste perparum ex Servii mente vixerit, dicitur fuisse.

BUNO-

a Japydes. b Flanona. c Albona. d Tarsatica. e Senia. f Lopsica. g Ortopula. h Argyrunum. i Enona. k Jadera. l Scardona. m Sicum. n Tragurium. o Salona.

tum; e Narona, *Narenta*; o Onæum, *Sabioncello*; r Epidaurus, *Ragusi Vechia*; v Rizinum, *Rifine*; φ Budua, *Budoa*, x Olchinium, antè *Colchinium* dictum, nunc *Dolcigno*; ψ Liffus, *Alessia*. Intus o Scodra, *Scutari*; a Dalminium sive Delminium, *Delminio*, unde Dalmatiæ sive Dalmatiæ nomen.

B U N O N I S.

e a Narona ad Naronem fluvium, qui Melæ *Nara* dicitur, à litore fermè 20. millia passuum recedit: quondam urbs clara & Dalmatiæ conventus: unde Varrone teste, 89. civitates jura petière; ac Plinii ætate populi duodecim: sed à Venetis anno C. 987 subacta pristina dignitate excidit. Tantarum erat opum, ut Venetici finis dominium sibi arrogaret *Sophiano* vero *Capo Cumano*.

o b Oneum sive *Oeneum* inter Eperium & Epidaurum ad Artatum fl. in Peneltia regione, hodie *Sabionello* aut *Ciderisso*.

r c Epidaurus sive *Epidaurum* urbs Dalmatiæ maritima est h: Alia vero urbs fuit Epidaurus ad Argiæ oram in Peloponneso, *Æsculapii* patria. Prope hanc Dalmaticam jam olim à Gothis excisam condita scribitur d *Ragusa*, quæ hodie in litore illo celebris est.

v e Rizinum, sive *Rhison* & *Rhizinum* ad finem *Rhizonicum* est, in quem *Rhiso* fl. labitur. Volaterranus putat esse id opidum, quod hodie

Catavo vocatur; quoniam finis Rhizonicus hodie *le Golphe de Catavo* dicitur.

φ f Budua, *Buuva* seu *Bulva* inter *Ascrivium* & *Olchinium* ad ejusdem maris oram est: ditionis Venetæ istis in locis ultima, à Turcis incendio vastata, nunc utcunque reparata.

x g Olchinium, *Olcinium* sive *Ulcinium* est in eodem litore *Butuæ* vicinum.

ψ h Liffus, *Lissum* seu *Elissus*, ad *Drilonis* fl. ostium, hodie *Aleso* vulgò dicitur.

o i Scodra Turcis *Scandaria*, id est, *Alexandria* dicitur, olim urbs nobilis, ad *Labeatis* lacum est, qui hodie *lago di Scutari*.

a k Dalminium inter *Drinum* fl. & *Ardium* montem erat, olim magna urbs, quam, dum *Marcus* incendit, gentem quasi capite amputato truncasse *Florus* auctor est; hodie *Denna*, *Danna*, melius *Delminio* vocatur.

H E K E L I I.

h *Pausaniæ* & *Straboni*, quòd sit portuosa, *Lymira* cognominata.

a Narona. b Onæum. c Epidaurus. d Ragusa. e Rizinum. f Budua. g Olchinium. h Liffus. i Scodra. k Dalminium.

C A P. V.

De incolis Illyrici, & nova ejus descriptione.

I.

Illyriorum gens fera fuit, atrox, & latrociniis piraticaque infamis. Edomita à Romanis ea pars quæ *Liburnia* dicitur, anno ab urbe condita 1055. annis decem ante secundum bellum Punicum; *Dalmatia* sub Augusto Imperatore. Stetit inde sub urbis Romæ imperio, donec Gothi eam vastarent. Post hos *Sclavonii*, à *Mœoti* palude profecti, occuparunt. In quos deinde *Hungari* imperium habuere: ac novissimè *Turcæ* oppressis *Hungaris*, interiora sibi vendicarunt; *Venetis* in hunc usque diem maritimam oram obtinentibus, exceptis duabus civitatibus,

tibus, *Scardona* quæ Turcici juris, & *Ragusi*, quæ sui juris. 1

Dalmatia.
Comitatus
Jadera.

Segna.
Nona.
Zara.
Sebenicam.
Ragusa.

II. Regio ipsa quæ olim in duas partes, *Liburniam* ac *Dalmatiam* divisa, nunc uno nomine *Dalmatia* appellatur, eademque pars *Sclavoniæ*. At quæ quondam *Liburnia*, ea nunc *Comitatus Jadera*, vulgò *Contado di Zara* nuncupatur. In hoc urbes nunc claræ; *Segna*, *Nona*, *Zara*: hæc haud exigui momenti; nec ultimi splendoris civitas. *Sebenicum* fatis amœna urbs, at parum culta, ob vexationes vicinorum Turcarum, qui *Scardonam* tenent. *Ragusa*,

BUNONIS.

a *Liburnia* illa antiqua *a* hodie in duas dividitur parres, quarum una *a* *Morlacha*; altera *b* *Banadego* vulgò dicitur.

β In hæc sunt *c* *Jadera*, nunc *Zara*,

γ Et *d* *Nona*.

δ *Zara* Comitatus caput, quem Veneti ab Hungarorum Rege emerunt. Urbs illa hodie *Dalmatiæ* habetur metropolis; undique mari cincta ponte jungitur continenti; ac arce munitissima defenditur. Ab ista urbe haud procul abest locus dictus *Zara Vecchia*, ubi antiquæ *Jadera* rudera visuntur. *Nona* sive *Enona* urbs natura ac arte munita; undique mari cingitur, nisi quum siccior æstas est. In illa *Senia* seu *Segna* hodie *Zeng* cum insulis adjacentibus. *Segnæ* ager à Turcis misere vexatur.

ε *Sebenico* seu *Sicum* ad sinum cognominem est: ei immiuet mons *S. Johannis* & arx in eo fatis firma.

ζ *Ragusa* prope *Epidaurum* à Gothis olim excisa, Turcis *Drobonika* dicitur; emporium excisa, Turcis *Drobonika* dicitur; emporium frequens est, ex quo *Dalmatia* bello fatigata. *Opidani*, quod Turcarum Imperatori tributum pendunt; longe lateque merces exportant ac important. Urbs illa *S. Laurentii* arce munitur; ac si in vicino scopulo Venetorum *Chiroma* arx quoque conderetur, esset invicta ac inexpugnabilis.

HEKELII.

a Quam hodiè plurimi *Croatiam* esse dicunt.

REISKII.

1 *Illyrici* veteres & ipsi suis nationibus distincti, apud *Ptolemæum* & *Plinium* produntur: Inter illas *Embilæ* comparent, quibus proximi cum *Pœni* confederant, teste *Stephano*, f urbem *Butmen* coudiderunt בטרן *Butna* nomine

Phœnicio quasi *tutam securamque* dixerint: *Primos* autem incolas אקלין *Akelin*, i. e. agrestes ex feris moribus appellatos voluit *Bochartus*, voceque hinc apud *Græcos* corrupta *Enchileos*: Ut *fluvios*, *montes*, *urbesque* alias, & *vicinas Insulas* à *Phœnicibus* denominatas nunc *transcam*. *g* Nec itaque *Pœni* auctore nostro hujus regionis incolæ omittendi fuerant, nec *Galli*, quos *duce Bulgio* hæc *sedem Olympiade 124*. *fixisse*, *Polybius*, *Justinus*, *Pausanias* commemorant. *Romani* postea *victores Illyrico Teutæque* hujus *reginæ* bellum *A. V. C. DXXXIV*. *primum* conflagrant; *Ultimum* *A. V. C. DLXXXVII*. *Gentio* rege capto, & in *triumphum* penitus abducto. *h* *Illyricum* itaque *Romanis* *Imp.* & horum *præfecto prætorio* subiectum denique *Germanis* & *Sclavis* subfuit, *regni Dalmatici* auctoribus: *Postremo Hungaris* ex *A. 1080*. cum *Zelimirus* regum *ultimus* mortique *proximus Ladislao* *Dalmatiam* legaffer. *Vid. Bonfinius Dec. 11. Lib. 4.* *i* Hinc adhuc hodieque *regibus Hungaricis* pars *Dalmatiæ* ac *urbes* *S. Viti Zengaque* *subfuit* pars altera cum *urbibus* *maritimis Jadera* seu *Zara*, *proxima Morlachorum* *regiuncula*, *Zebenico* *Spalato Venete Reip.* *paret*; *Item Clissa* *mediterranea* per *pacem* *A. 1669*. cum *insigni 50. milliarium* *territorio* à *Turcis* *concessa*: *pars tertia* *Turcico* adhuc *jugo* *subjecta* *Venetis* aut *incurfionibus* per *bellum* *decennale* *proximum*, aut *oppugnationibus* *infestatur*. *k* *Ragusa* *urbis* *clara* *Resp. libera*, ex *motu* *terræ* *vehementissimo*, quem *A. 1667*. *sustinuit*, *eluctata* *sefe* in *clientelam* *Cæsaris* *Aug.* & *regis Hungarici* *Josepho* *denuò* *A. 1687*. *dedit* *ex veteri*, quo *regibus Hungaricis* *tenebatur*, *titulo*, *sed* *nexu* *tributi* *Turcico* *non* *minus* *adhuc* *obstringitur*. *Vide* *hujus* *descriptionem* *accuratissimam* in *Lib. Status* *Turcici* *anonymo*. *Lib. I. c. 4.*

BUNO-

a *Morlacha*. *b* *Banadego*. *c* *Jadera* seu *Zara*. *d* *Nona*. *e* *Ragusa*. *f* *Butue* *urbis*. *g* *Phœnicos* *incolæ* *Gallique*. *h* *Illyricum* *captum*. *i* *Dalmatia* *Regibus* *Hungaricis*, *Venetæ* *Reipubl.* *Turcis* *subest*. *k* *Ragusa*.

gusa, haud magna urbs cum arce, sui quidem juris est, at stipendium pendit Turcæ: Emporium alioquin, ab hoc latere maris Adriatici, Turcicis mercibus celeberrimum. *Scutari* quoque, ^{Scutari.} Turcicum opidum Emporium est haud ignobile.

BUNONIS.

^a *Scutari* ^b, olim *Scodra*, Venetis eripuit Mahumedes Turcicus altero abhinc seculo ^c. Cæterum ^b *Spalatum*, vulgo *Spalatro*, ad idem litus est prope Salonam; Archiepiscopatu gaudens, quem nuper nobilitavit *Marcus Antonius de Dominis*. In Dalmatia Turcica quoque est ^c *Clissa* arx firmissima, Turcarum excursionibus nobilis. E regione istius litoris est ^d *Pharia* insula, & ^e *Corcyra nigra*, itemque *Melita* sive *Meliæna*. ^f *Dalmatia* aërem habet temperatum ac purum; unde plerique ejus incolæ longævi fiunt: solum habet admodum fertile; oves bis in anno pariunt. Piscibus ora maritima est referta: & montana loca feris; oleis, vitibus, segete abundat. Inde mel, cera, plumbum, vellera & oleum exportantur. ^g *Dalmatiæ* plerique sunt proceri, expediti, bellicosi. Carminibus celebrant eos, qui contra Turcas fortiter pugnando ceciderunt. Plerique profitentur literas, qui tamen montana incolunt loca, pristinam barbariem nondum videntur exuisse; in his viri pariter ac fœminæ uno eodemque utuntur genere vestitus; neque eo distinguuntur. ^h *Ragusini* lucro inhiantes longe lareque exercent merca-

turam. Erga peregrinos sunt humani ac faciles. Singulis mensibus eligunt Ducem, quem *Rectorem* vocant, cui adiunt 100. Senatores. *S. Laurentii* castro quotidie novus imponitur gubernator. Suntque *Ragusini* fere omnium Monarcharum clientes: Turcarum Imperatori tributum pendunt, singulis annis 20. millia Sultanorum; alii tamen 10. aut 15. millia illos solvere tradunt ^d. In Turcicis ditionibus nulla solvunt portoria. A Turcis *Ragusini* impense diliguntur ob commoda, quæ ab iis percipiunt.

HEKELII.

^b Vel vulgò *Scuttri*.

^c Hæc Civitas XIII. Milliar. à Mari quippe absens, est in arduo ac præcipiti Saxo ædificata, & Lacui ad Orientem imminet, qui centum & triginta Milliar. in ambitu patet, ac undique Montibus, præterquam ad Septentrionem, ambitur, à quâ Parte duo in se recipit Amnes. Territorium verò, quod est inter hunc *Scutari* Lacum, & Mare, vulgò vocatur *Crama*, i. e. Regio Saxi ac Montibus impedita.

^d *Maginus* dicit, *Ragusinos Turcæ* pendere tributum singulis annis XIV. millium Aureorum.

^a *Scutari*. ^b *Spalatum*. ^c *Clissa*. ^d *Pharia*. ^e *Corcyra nigra* & *Melita* insula. ^f *Dalmatiæ* fertilitas. ^g *Dalmatarum* mores. ^h *Ragusinorum* mores.

CAP. VI.

De Græcia, & summa ejus divisione.

I.

Illyrico conjuncta est *Græcia*, antequam Orbis imperio Romani ^{Græciæ fortuna.} potirentur, terrarum omnium dictis factisque celeberrima. Hinc quippe omnis literarum claritas primùm effulsit, hinc frequentes coloniæ ad illustrandum totum terræ Orbem in diversas regiones exiverunt. Nunc tota à Turcis devastata, in exiguis ruderibus deferta & ipsa barbarie magis barbara jacet. Dicta est terra *Græcia* à Rege *Græco*: eadem ab alio Rege *Hellene*, *Hellas*, & incolæ *Hellenes*.

II. At

REISKII.

ⁱ Origines Græcorum alias *sacra*, & alias

domestica historia præbet: *Sacra* Japhetum Noachi filium, qui primus gentium Græcarum conditor apud

^a Origines Græcorum duplices.

Græciæ no-
men.

II. At nomen Græciæ diversè accipitur. Primum enim Græciæ nomine dictæ fuerunt binæ terræ, quæ postea separatim altera *Thessalia*, altera *Græcia*, sive *Hellas propriè dicta*. Dein Græciæ titulo accessit *Peloponnesus*; mox item *Epirus*, simulque *Macedonia* tota; denique *Creta* insula, & quicquid insularum Græciæ adjacet. Quin etiam in *Italiam* & *Siciliam*, ut suprâ dictum est, Græcum nomen usquequaque transit, ubi *Græcia magna*: & item in *Asiam*; ubi *Græcia Asiatica*. Sed de hac in ipsa Asia; nunc Europæ primum terræ explicandæ sunt.

Græciæ fines.

Et Magnitu-
do.

III. Totum igitur hoc, quod sub uno Græciæ nomine computavimus, terminis includitur, ab *Ortu Ægæo* mari: à *Meridie* Cretico: ab *Occasu* Jonio: à *Septentrione* Scardicis jugis ab *Illyriis* ac *Mœlis* separatur, *Strymone*que amne à *Thracibus*. *Longitudo* ejus est à *Tænario* Peloponnesi promontorio per *Isthmum* ad *Strymonis* fontes, mill. German. c. *Latitudo* maxima ab *Sunio* promontorio per *Græciam* propriè dictam & *Epirum*, *Acroceraunium* usque promontorium, milliar. German. LXXX.

Partes Græ-
ciæ.

IV. Partes sive regiones, in quas universa Græcia potissimum dividitur, sunt istæ: *Epirus*, *Peloponnesus*, *Græcia propriè dicta*, *Thessalia*, & *Macedonia*. Quanquam *Acaruaniam* quæ sub *Epiro*, & *Ætoliam* quæ sub *Græcia*, nonnulli veterum Geographorum separatim censeant.

Græciæ in

V. At Romani universam Græciam in duas provincias divis-
runt,

apud Phœnices aut Ægyptios ipsi Græcis innovit, variato paulum nomine *Ἰαπίδα* aut mutato. Hunc Theologia fabulosa pro Nepruno substituit, veluti Janum pro Jove, Semumque pro Plutone admiserat. Ita Lactantius Eusebiusque non sine Scriptorum recentiorum suffragio. Borchartus etiam in Phaleg. Lib. I. c. 1. demonstrat, quàm nomina Græcum & Latinum Japheto congruant, si *πρωτοδωρα* ex voce Phœnicia *יָפֶֿתֿ* *Pesudan*, quæ latum significat; Neptunum ex Hebraico *נִפְתָּא* *Niphta*, i. e. à dilatatione deduxeris. Quem gentes singulæ ortum à filiis Japheti & nepotibus sumserint, hoc distinctius explicari à nemine potest, cum historica monumenta deficiant. Sin domesticam historiam consulamus, ea pœticitis figmentis obtuta examinari paulo accuratius debet, veritasque à commentis vanissimis separari. Ergo idonei auctores Diodorus Siculus, Apollodorus, Conon, Pausanias, genus omne Græcum ab Hellene Deucalionis

filiio propagatum in tria fastigia dispescunt, Æolicum puta, Doricum, Ionicum. ^a Namque Hellen, à quo *Ἑλλῆνες* dicti, rex Thessaliæ tres filios procreavit, Æolum, Dorum, & Xuthum. Ab Æolo ortum Æoles nomenque, à Doro Dores, à Xutho Iones duxisse feruntur. Idque gestum, si Petavio credas, in A. Per. Jul. 3385. ante Christum 1529. & tertium ab Ægyptiaca profectioe incidit. Vid. Ration. Lib. I. part. I. c. 7. Hellen igitur apud Romanos Græcus, neque hic ab alio rex fuit. Has Græcia verus & aliquando cultissima origines præbet: Hodierna eas plane posthabet, nec tamen ipsa barbarie magis barbara jacet (sic Cluverius noster inquit) Multa enim pristini cultus documenta passim adhuc superesse videas multa etiam ex hoc ævo non Christianæ solum religionis, sed doctrinæ usu & consuetudine cum Italis ornamenta in dies accedere. Vid. Crusius in Turco-Græcia & Christoph. Angdi de statu hod. Græc.

B U N O

^a Ab Helene, Æolo, Doro, Xutho.

runt, *Macedoniam*, sub qua ipsa Macedonia, Epirus & Thessalia; & *Achajam*, sub qua *Græcia* propriè dicta, Peloponnesus; & Insulæ circumjacentes.

Macedoniam
& Achajam
diviso.

C A P. VII.

De Epiro & Peloponneso. 1

I.

Epirus, quæ nunc *Canina* a dicitur, separatur à Macedonibus Celidno amne, & Pindo monte; ab Græcis Acheloo flumine. Populi clari fuere β *Molossi*, quorum opidum

Epiri termi-
ni, Populi &
opida.

v Do-

B U N O N I S.

a a Epirum b in tertio Europæ sinu ponit Pli-
nius: & addit: *Omnis Græciæ sabulositas, sicut li-
terarum claritas ex hoc primum sinu efflavit.* Incipit
autem Epirus à Celidno flumine; & definit in
Acheloo flumine, qui ab Achaja eam separat:
Ionium mare: ad Meridiem; *Macedoniæ* partem
& *Pindum* montem ad Septentriones habens. c

β b *Molossorum* regio olim *Molossia* d, nunc
c *Pandosia* dicitur, ab urbe *Pandosia*. Apud Mo-
lossos e, canes sunt venatici generosissimi, qui
Molossi vocantur. Cæterum f sunt quoque *Mo-
lossi*, *Thessaliæ* populi.

H E K E L I I.

a Sive *Jamina* recentioribus.

b Incolis *Arbonar*; *Turcis* v. *Arnautleri*.

c *Maginus*, *Schröterus* & alii dicunt, *EPI-
RUM* terminari ab Ortu *Acheloo* Fluv. à Mere-
die *Adriatico* Mari; ab Occidente pulsari *Mari
Joni* usque ad *Celydnum* Amnem; à Septentrione
verò *Macedoniam* habere.

d A *Molossis*, *Pyrrhi* & *Andromaches* Filio sic
nominata.

e Quorum Regnum principem à diluviò
Phæthontem ($\mu\epsilon\tau\ \tau\eta\ \kappa\alpha\tau\alpha\lambda\upsilon\sigma\mu\epsilon\delta\eta\ \Phi\alpha\acute{\iota}\theta\omicron\upsilon\tau\alpha\ \beta\alpha\sigma\iota\lambda\epsilon\upsilon\sigma\iota\mu\epsilon\tau\ \tau\omega\ \epsilon\pi\epsilon\tau\epsilon\upsilon\sigma\iota\mu\epsilon\tau$) tenuisse *Plutarchus* scribit in *Pyrrhò* p. 383. num. B. Tom. 1. Oper.

f *Athenæo* & *Victorino Grammatico*.

R E I S K I I.

1 Epirus Gr. $\eta\ \pi\epsilon\iota\upsilon\sigma\iota\mu\epsilon\tau$ aut generaliter omnem
terram continentem, aut specialiter hanc regio-
nem Romanis ex bello *Pyrrhi* primo cognitam
significat: Hæc vero & ipsa duplex habetur: altera

verus, altera nova; Epirum veterem vocamus *Pyrrhis* *Æacidis*que subditam, & octo gentes præcipuas complexam. d Epirus nova quondam *Illyris* Græciæ dicta, neque trans fluvium *Acheloom* procurrens, posthac *Albania* & hæc quidem ab excelsis montibus appellata, quos *Galli* veteres huc delati alpes sua lingua nominaverant. Ita *Jacobus Palmerius* Græciæ antiq. Lib. I. c. 14. docet, additque caput *Epidamnum* esse, vel *Dyrrachium*, *Italis* *Durazzo*.

e Peloponnesus *Pelopidas*, quibus & nomen debuit, reges, è sanguine *Pelopis* ortos per diu *Mycænis* tulit, ut duo Græcorum genera, *Doricum* & *Æolicum*, quæ huc per colonias concesserant, *Doricum*, *Æolicum*que quieto imperio gauderent. Sin *Bochartum* audies, primo singulas ex nepotibus *Japheti* & horum uno quidem אליש g *Elisah* huc in hanc terram penetrasse credideris. Bellum vero quod exarsit, *Peloponnesiacum* inter cuncta Græciæ regna & respubl. *Athenienses* maxime ac *Peloponnesios* quam atrociter efferbuerit, quamque componi non potuerit nisi *Athenis* funditus excisis, *Xenophon*, *Plutarchus*, *Pausanias* aliique memorant. Hodie *Morea* ex mororum, quas profert uberrimas, multitudine vocatur, & *Turcis*, *Italis*, Græcis, *Judæis*, etiam habitatur. Quondam vero resp. *Veneta* ibi rerum potita, imperium hoc bello præfente *Turcico* vetus denuo sibi vindicavit. h Namque A. 1683. classe instructissima & numerosis copiis valens *Prevesam*, postea *Coronem*, profligato *Sciraskiero* *Turcico*, amplius utrumque *Noverimum* A. 1685. *Modonam* & *Neapolim* di *Romania* A. 1686. cepit. Tota sic domita *Peloponnesus*,

T t torque

a Epiri fines. b Molossi. c Pandosia. d Epirus nova vetusque. e Peloponnesus, f A Pelope, g Ab Elisah, h Nunc ab Venetis subacta.

⁂ *Dodone*, apud quos *Jovis Dodonæi* templum; oraculo illustre;
 ⁂ *Dryopes*; *Chaones*, quorum regio *Chaonia*; opida, ⁂ *Oricum*,
 ⁂ *Antigonia*, ⁂ *Panormus*, ⁂ *Elaus*; ⁂ *Thesprotii*, quorum ⁂ *Buthrotum*,
 Pyrrhi regia; ⁂ *Cassiopei* quorum *Cassiope*; regio
 ⁂ *Almene*, opidum *Nicopolis*; ⁂ *Amphilochi*, opidum *Argos*,
 cognomine *Amphilochicum*, ⁂ *Acarnanes*, regio *Acarmania*,
 opi-

totque munitissimis subactis urbibus respubl.
 triumphum A. 1687. solennem egit: Antea
 quippe jamdudum S. Maura Turcis crepta Insula
 in ditionem Venetorum venerat.

BUNONIS.

⁂ *a Dodona* urbs à *Dodone* flumine & fonte di-
 cta, ubi ingens silva; & præter templum Jovis
 fons Jovis Dodonæi, faces extinctas accendens,
 & accensas extinguens. *b* *Æs Dodonæum* in
 proverbium *g* abiit, pro valde sonoro, & ho-
 minc impotuntæ loquacitatis: à pelvi aræ Do-
 donæ in columna sublimi, quam flagellum in
 manu pueri in altera columna huic proxima ven-
 to agitatum sæpius percutiebat, fiebatque tin-
 nitus importunus. *Columbæ* quoque nigre ex
 arboribus responsa ibidem dedisse consulentibus
 scribuntur. Oraculum tamen istud Homero &
 Hesiodo cognitum, suo ævo desuisse testatur
 Strabo. *h*

⁂ *c Dryopum* regio hodie *Aldradina* dicitur.

⁂ *d Chaonia* nunc vulgo *Canina* ab urbe prima-
 ria, in qua præfectus moratur, incolis dicta *i*.
Silva Chaonia columbis abundabat. *k*

⁂ *Oricum* in Epiri litore fuit, à Colchis con-
 ditum: quod Cæsar præter expectationem Pom-
 peji occupavit. Inde initium erat Epeiri.

⁂ Prope *Oricum* in mediterraneis fuit *e Antigonia*,
 ab Antigono condita, hodie *Argiro* castro
 dicta.

⁂ *f Panormus*, nunc *Panormo*; inter Acroce-
 raunia & ostium Acherontis fl. portus est. *l*

⁂ *g Elaus* opidum, hodie *Docna*, à litore re-
 motum, Hecatompedo finitimum est.

⁂ *h Thesprotia* sive *Thesprotis*; hodie *Vajelutia*
 dicta, ad oram maritimam est, contra Corcy-
 ram insulam.

⁂ *i Buthrotum* sive *Buthrotus* nunc *Butrinto*, ad
 litus maris est è regione Corcyræ insulæ, à qua
 XII. millia passuum abest. Hic quod luculentas
 possessiones Ipiroticas haberet Cicero, frequens
 ibi vivere solebat. Ex civili bello Pompejano

quoque nota urbs. Ad eandem appulit *Encas*
 Virgilianus. *m*

⁂ *k Cassiopeorum* regio *Cassiopea* intus in me-
 diterraneis est.

⁂ *l Cassiope* nomen antiquum retinet, in
 montanis jacens; Alia vero ad mare hodie dicitur
Joannia.

⁂ *m Almene* Thesprotiæ vicina ad mare per-
 tingit.

⁂ *n Nicopolis* *n* ad sinus Ambracii, qui vulgo
Golfo de Larta, fauces structa erat, in litore oc-
 cidentali: in opposito vero erat Actium. Nico-
 polis hæc ab Augusto Imperatore condita, & ab
 ipsius victoria, de Antonio & Cleopatra *o* par-
 tâ, ita dicta est: Plutarchus in Antonio nomen
 ei impositum ait à *Nicone Asino*, cui rusticus in-
 fidens Augusto ante pugnam obviam venerit. In
 urbe hac *p* Græcam Bibliorum versionem in-
 ventam tradunt, quam *Origenes* in Hexapla sua
 contulit.

⁂ *o Amphilocheorum* regio *Amphilochia* intus
 in mediterraneis est.

⁂ *p Argos Amphilocheum* inter Ambraciam &
 Cassiopem jacens, etiam nunc *Amphloca* incolis
 dicitur.

⁂ *q Acarnanes*, mollitie & lascivia olim no-
 tati, cum Ætolis vicinis assiduas fermè exerce-
 bant rixas.

HEKELII.

⁂ Teste *Erasmo* Chil. I. Cent. I. *Adag.* VII. &
 ex eò *Manutius* in *Adag.* p. 29.

⁂ *Lib.* VII. *Geograph.* p. 600.

⁂ Unde a. hæc Regio dicatur, tradit *Virgilius*
Lib. III. *Æn.* v. 334.

⁂ *k* Quarum mentionem fecit idem *Virgilius*
Ecl. IX. v. 13. Dicit & *Glandem Chaoniam*
Lib. III. *Æneid.* v. 333. Portum *Chaonium*,
 ibid. v. 291. seq.

⁂ *l* Vid. *Strabo* *Lib.* VII. *Geogr.* p. 593.

⁂ *m* Sicuti apparet ex ipso *Virgilio* *Lib.* III.
Æn. v. 292.

⁂ *n* Olim

a Dodona. b Æs Dodonæum. c Dryopes. d Chaonia. e Antigonia. f Panormus. g Elaus.
 h Thesprotia. i Buthrotum. k Cassiopei. l Cassiope. m Almene. n Nicopolis.
 o Amphilochia. p Argos Amphilocheum. q Acarnanes.

opidum *Ambracia*, *Æacidarum* regia: unde *Ambracius* sinus, quo nihil in Epiro nobilius: *Actium*, *Leucas*, *Stratos*.

II. *Peloponnesus* à *Pelope* Rege dicta, quæ nunc *Moræa*, haud ulli terrarum quondam nobilitate postferenda, quasi *peninsula* inter duo maria *Ægæum* & *Ionium* extenditur; ob sinus & promontoria, queis ut fibris litora ejus incisa sunt, simul quod tenui tramite in latus effunditur, *platani folio* simillima.

III. Partes seu regiones in ipsa, *Achaja proprie* dicta, *Elis*, *Messenia*, *Arcadia*, *Laconica*, & *Argolis* sive *Argia*.

IV. Urbium clarissimæ; in *Achaja*, *Corinthus* in ipso Isthmo, olim

Olim quippe egregia Urbs, & Incolarum multitudine abundans.

Egyptii Reginâ.

Quam *Prevesa* hodiè mappæ nuncupant.

BUNONIS.

Ambracia ad recessum sinus Ambracii à *Nicopoli* & *Actio* urbibus 25. millibus passuum distans, vulgo nunc etiam *Ambrachia* q dicitur, olim ampla & potens: at Macedonum & Romanorum bellis deinde labefactata, & eversa.

Actium, nunc vulgo *Figalo*, ad Ambracii sinus fauces in litore orientali est. *Straboni* *Actium Acarnanum*, ubi *Apollinis* templum ab *Argonautis* conditum. Ad promontorium *Actium* pugna illa navalis inter *Octavianum* & *Antonium* commissa est: quâ *Octavianus* victor Romanum deinceps Imperium solus obtinuit, & nomen *Augusti*. Promontorium istud hodie vulgo *Capo Figalo* vocatur.

Leucas opidum vulgo ad promontorium quod vulgo *C. S. Nicolò*: contra quod *Leucadia* insula, quæ hodiè *Santa Maura* vulgo dicitur; in qua aliud opidum *Leucas*. Isthmo à *Corinthiis* perfosso insula evasit, quæ erat *Cherfoneus*. Sæpe tamen arenarum vi continenti reddita est: sæpe etiam indigenarum opera revulsa. Est vero insula ista continenti adeo vicina, uti eidem videatur juncta.

Stratos & *Stratus* hodie *Strato* urbs Epiri maxima, & *Acarnaniæ* caput, cum staret, apud sinum Ambracium fuit inter *Anactorium* & *Halyzeam* ad *Acheloum* fl.

Hæc regio à *Pelope*, *Tantali* regis *Phrygiæ* filio, id nominis obtinuisse scribitur: qui victo curuli certamine *OEnomao*, *Elidis* Rege, Regno ipsius, & filia *Hippodamæ* nuptiis potitus, adeo-

que, ut videtur, tota hac peninsula, ei nomen de suo nomine imposuit.

Peloponnesus t undique mari cingitur, exceptâ illâ parte, quâ continenti adhæret. *Isthmum* 14. aut 15. passuum millia patere auctores testantur. Columna ibidem erat posita ab *Ionibus*, in cuius parte versus *Atticam* scriptum erat: τὸ ἵ ἐστὶ Πελοπόννησος, ἰδὲ Ἴωνία: Et in altera versus *Corinthum*; τὸ δὲ ἐστὶ ἡ Πελοπόννησος, ἰδὲ Ἴωνία. Quinto quoque anno hic celebrabantur ludi in honorem *Neptuni*. *Isthmum* hunc diversis temporibus effodere conati sunt *Demetrius*, *Julius Caesar*, *Caligula*, *Nero*: ac denique *Herodes Atticus*, privatus homo. Murus ductus à *Lechæo* ad *Cenchreas* post cæsium ad *Thermopylas* *Leonidam*; ac postea ab *Atheniensibus*. Sex in *Peninsula* ista numerantur *Sinus* præcipui. *h Crissæus* sive *Corinthiacus*, hodie *Golfo de Lepanto*: *Saronicus*, à portu *Saronico* ad *Isthmum* ita dictus, qui & *Salaminius* à *Salamine* insula, hodie *Golfo de Engia*; *Argolicus*, nunc *Golfo de Napoli*; *Laconicus* vulgo *Italis Golfo de Colochina*; *Messeniacus*, nunc vulgo *Golfo di Coron*; & *Cyparissius*, qui vulgo nunc *Golfo de Larcadia*.

Ita *Achaja* ista præter *Corinthiam*, etiam continet *Steyoniam* v, ad sinum usque *Saronicum* pertingens.

Corinthus vulgò *Corintho*, & *Coranto* x, *Turcis* *Gereme*; olim *Ephyra* y dicta; sexagenis ab utroque litore stadiis è summa arce, quæ *Acrocorinthus* vocabatur, sita, *Peloponnesi* claustra continet. Fuit olim *Achajæ* caput, *Græciæ* decus; inter duo maria *Ionium* & *Ægæum* quasi spectaculo exposita, proximamque ab *Athenis* & *Sparta* auctoritatem in *Græcia* obtinuit, mercimoniis locupletata, maritimis copiis potens, contra *Corcyraos* & *Athenienses* navali pralio contenti; bellum *Peloponnesiacum* auspica-

T t 2

a Ambracia. b Actium. c Leucas. d Leucadia. e Insula Stratos. f Peloponnesus, ejusque sinus. g Isthmus. h Sinus Corinthiacus. i Achaja. k Corinthus.

cata. *Dionysius* Siciliae tyrannus regno pulsus hic exfulavit, ludumque aperiens pueros literas docuit. Corinthus quoque *scortus* exstitit nobilis: hic quoque *Lais* illa, cui ingens pretium poscenti *Demosthenes* inquit: *Tanti pariter non emo.* Hinc quoque natum est proverbium; *Non omnibus licet adire Corinthum* z. Adeo meretricibus favebant Corinthii, ut eas non solum honore afficerent; sed etiam publicis precibus Venerem orarent, ut meretrices auget ac servaret, teste *Athenaeo* A. L. *Mummio* excisa est non satis ob justam causam: Romani enim veriti, ne loci opportunitas eos aliquando ad bellum faciendum adhortaretur, Corinthum incenderunt a. Ex incendio urbis, quum plurimae statuae & simulacra aerea, aurea & argentea confluxissent, *Corinthiacum* as constat traditur; quum tamen as illud *Corinthiacum* jam ante urbem hanc destructam fuerit in pretio: artificio igitur Corinthiacum singulari fuerit ita paratum. Eam urbem tamen restituit *Julius Caesar*, uti & *Carthaginem*, colonosque eo milites veteranos misit. Deinceps celebrata est Corinthus: in eaque *Paulus Apostolus* xviii. menses commoratus est: & duas ad Ecclesiam Corinthiorum scripsit epistolas, quae Dei beneficio in Sacro Codice haecenus supersunt. Caeterum urbs illa cum reliqua Graecia hodie sub Turcarum est dominatu. Porro in Occasum ad sinum a *Crisseum* sive *Corinthiacum* portus & navale Corinthiorum erat b *Lechaum*, duobus muris, tanquam brachiis urbi junctum. In hunc portum naves ex Italia & Sicilia commodissime appellebant, indeque solvebant. c *Cenchreae* alter portus erat, vicum sibi conjunctum habens. Is Ortum spectabat, & naves ex Asia venientes recipiebat, eodemque dimittebat, in omnem Orientem per d *Saronicum mare*. *Paulus Apostolus* hic caput rasit, ex gentis suae religione. Ibidem erat & e *Schaenus*, ubi per Isthmi angustias naves traduci machinis solebant. In eadem Achaja proprie dicta, praeter Corinthum, erat nobilis & vetusta urbs f *Sicyon*; in qua regni propemodum ab hominum memoria antiquissimi sedes fuisse scribitur. Urbem ipsam b Abrahami temporibus conditam narrat historia. Tyrannis ferè paruit, at moderatis, neque suis commodis nimium deditis. In iis fuit g *Aratus*, quem plerique, ut civium suorum amantissimum praedicant. Sicyon verò antea *Mecone* c, & prius etiam *Aegialus* d dicta, in colle natura munito xix. aut xx. stadiis à mari condita fuit e. Pingendi, fingendique, aliarumque id genus artium studiosi fuere Sicyo-

nii & Corinthii. Agrum utriusque populi h *Nemea* fl. dirimebat. Romanis studuerunt in bello Achaico Sicyonii, & inde maximam agri Corinthii partem obtinuerunt. *Calceis* usos fuisse *delicatoribus*, quam viros graves deceat notum est ex vulgato proverbio, quo *calcei Sicyonii*, pro re parum virilis animi indice, usurpantur. Hinc de *Lyfiae* oratione *Socrates*: *si mihi, inquit, Sicyonios attulisses calceos, non uterer, quamvis essent habiles, & apti ad pedem, quia non essent viriles.* De *Verris* crudelitate & improbitate in magistratum Sicyonium legatorum oratio *Cic. Verri* vi. n. 44. Postremo quum variis ante affecti cladibus essent Sicyonii, ipsam urbem terrae motus ad solitudinem & vastitatem redegit. Eadem, aut certe non dissimilis calamitas i *Helice* perdidit, & k *Buram* Achaicas urbes, terrae motu aut fluctibus maris absorptas. l *Patrae* quoque Achajae urbs maritima non obscura fuit apud Rhium promontorium, post Aetiacam victoriam Romanorum colonia. Hic *Cicero* libertum suum *Tironem* aegrotum reliquerat f. *Patrae* quoque nobilitate sunt d. *Andreae Apostoli* martyrio. Ultra *Patras* in eodem litore versus Occidentem ferunt m *Olenus* & n *Dyme* opida: & hanc ita dictam *Strabo* existimat, quod ultima sit in hoc Peloponnesi litore occidentali. E regione hujus litoris sita est o *Cephalenia insula*. Caeterum potentes fuere Achaei & foedere conjuncti, quasi in unum corpus coaluere, ita ut per viginti annos scriba, & duobus praetoribus communiter, unoque senatu uterentur. Postea unum tantum praetorem habuerunt. Magnas igitur & illustres per Graeciam res gessere, multaeque civitates societatem cum iis & foedus junxerunt. Tanta verò Achaeorum fuit auctoritas, ut Thebani, post *Leuctricam* pugnam, arbitros eos elegerint controversiarum, quae inter civitates erant: & Italici quoque homines post seditionem cum *Pythagorae*, pleraque jura ab iis acceperint. Achaeorum hoc corpus à temporibus *Pyrrhi*, ejusque in Italiam expeditione, ad *Philopœmenem* usque viguit. Quo tempore à Romanis callide, Achaeis invitit & frementibus, id demum solutum est.

HEKELII.

q Et apud *Ptolemæum* *Larta*.

r Prius dicta est *Eponia* & *Paralia*.

f Lib. x. *Geogr.* p. 17. Tom. II.

t S. *Peloponnesius*, olim *Asia* & *Pelagisia* appellata.

v Ut *Sophianus*.

x S. Co-

a Sinus Corinthiacus sive *Crisseus*. b *Lechaum* navale Corinth. c *Cenchreae*. d *Saronicus* sinus sive mare. e *Schaenus*. f *Sicyon*. g *Aratus* Sicyonius. h *Nemea* fl. i *Helice*. k *Bura*, l *Patrae*. m *Olenus*. n *Dyme*. o *Cephalenia* inf.

olim clara opibus, post clade notior; cujus potentiam Romani cum vererentur, funditus everterunt. In *Elide* ^d *Olympia*, certamine ^{Olympia.} Gymnico maxime nobilis; *Cyllene*, quod Mercurium ibi natum ^{Cyllenc.} arbitrabantur, insignis; unde *Mercurius Cyllenius*. [?] In *Messenia*, [?] *Messe-*

x S. *Cerantho*, ut *Moletius* tradunt.

y S. *Ephyre*.

z S. ut *Strabo* Lib. XII. *Geogr.* p. 201. Tom. II. loquitur: *Non omnis hominis est Corinthum navigare.*

a Excevit enim ope opportunitatis hujus Sirtus in tantam potentiam, ut ne *Romane* quidem Urbi cederet, eratque fastus illius tantus, ut *Incola* P. R. Legatos injuriosius appellare, & sordibus quoque perfundere non dubitavit.

b *Sophiano* & Recentiorib. *Basilica* nominata.

c Et *Telchinia*.

d S. *Agiata*, & *Ionia*.

e Ager ejus metallicis olim officinis & copiosio *Olearum* proventu inprimis erat nobilitata.

f Hanc Urbem vocat *Strabo* insignem Lib. VIII. *Geogr.* p. 706.

BUNONIS.

y Achajæ in occiduo Peloponnesi litore proxima est a *Elis*, sive *Elea* & *Cauconia* dicta, inter illam, *Arcadiam* & *Messeniam* sita. Ejus urbs primaria g idem nomen habebat, eaque ex aliquot pagis coaluerat. b *Peneus* fl. per mediam fluebat urbem, Perfarum metu muris cinctam. Postea tamen sine muris ex juramento *Aetolorum* tuta erat; nemini enim nisi inermi regionem aut urbem illam licebat ingredi. Ad hanc usque *Elin* ex *Sicyone*, per mille & CC. stadia *Philonides* Alexandri cursor novem diei horis contendit: indeque tertiâ noctis horâ rediit sapius. Patria fuit c *Phædonis* Philosophi *Platonis* amicissimi. Inde *byssus* proveniebat *Judaicâ* præstantior: equis etiam abundabat *Elis*.

d d *Olympia*, quæ i & e *Pisa* dicta, ad *Alpheum* fluvium, decem millia passuum ab ejus ostio recedebat. Sesquimilliarium ab urbe templum erat *Jovis Olympii* k, pretiosissimis donariis locupletissimum. Quo in numero eminebat *Jovis* statua aurea, *Cypseli* munus l. Eiusdem item *Jovis* simulacrum eburneum, summa arte à *Phidia* elaboratum. Cujus ea magnitudo erat sedentis, ut surgere, si vitam acciperet, non posset, quamvis altum ac magnificentum templum id forer, ni capite percurrere tectum vellet. Hic quoque erat mira porticus, quæ septies eandem reddebat vocem, eaque de causâ

ἑπτάφωνον eam appellabant. Hic celebrati sunt ludi isti quinquennales, ad quos universa Græcia consuebat per *Olympiades*. m

e *Mela* à f *Cyllene* urbe *Mercurium Cyllenium* appellatum tradit; quem tamen alii à g *Cyllene* *Arcadiæ* monte maximo, in quo fingitur genitus, ita cognominatum volunt. At ubi *Cyllene*, hodie *Chiarenza* dicta, in orâ *Peloponnesi* occidua est apud promontorium *Araxum*. *Elidis* urbis erat navale, & commodus portus è *Sicilia* solventibus. Huc quoque à *Plinio* n collocatur *Cyllene* sinus, & promontorium *Chelonates*: h *Aulon* item, & i *Lepriion* opida: & urbs spatiosa admodum k *Cyparissa*, cum sinu l *Cyparissio*.

z In occidentali *Peloponnesi* litore sequitur m *Messenia*, quæ tamen in meridiem quoque magnâ sui parte se extendit.

HEKELI.

g Eaque non procul ab *Olympiâ*.

h Sicuti apparet ex *Virgilio* Lib. I. *Geogr.* v. 59.

i Olim *Stephano* teste.

k S. *Olympici*.

l Quæ fortè ad ornatum Ludorum potissimum erat posita. Hunc morem enim *Romanos* imprimis observasse, ex *Emundi Figrellii* elegantissimo de *Statuis Illustr. Romanor.* Lib. c. v. discendum est.

m Hi *Ludi* autem instituebantur in honorem *Jovis* ab *Hercule*, qui *Augeâ* *Elidis* Rege, superato, repurgatoque ejus stabulo in *Campis Olympiæ* vicinis juxta *Alpheum* Fluvium sacrum Certamen instituit, quod quinto quoque anno, vel sicuti ex Interprete *Lycophronis* apparet quinquagesimo Mense celebraretur, idque eò consilio ut in illò certamine *Græciæ* Juventus sese penthathlo, sive quinquertio exerceret, castibus scilicet, *Cursu*, *Saltu*, *Disco* & *Palestrâ*, iisque veluti meditationibus veto certamini præluderet. Huic certamini quinto die finis imponebatur, & *Victor*, qui *Olympionices* vocabatur, *Oleastrô*, vel uti *Aristoteli* placet, *Oleâ* coronabatur. *Conf. Caroli Paschalii* Lib. VI. de *Coronis* c. XVI. p. 391. & Lib. VII. c. v. p. 469. ubi de *More Græcorum* in *dandis Coronis victricibus* multa sunt legenda.

n Lib. IV. H. N. Cap. v. p. 51.

T t 3

BUNO-

a *Elis*. b *Peneus* fl. c *Phædonis* patria *Elis*. d *Olympia*. e *Pisa*. f *Cyllene*. g *Cyllene* sinus & *Chelonates* prom. h *Aulon*. i *Lepriion*. k *Cyparissa*. l *Sinus Cyparissius*. m *Messenia*.

Messenc.
Pylus.
Coronc.

^a Messene, ⁹ Pylus, unde Nestor ille Pylus, ^c Corone. In ^z Arcadia,

BUNONIS.

^a Messene urbs, regionis caput, eidem & populo nomen dedit ^o. Gravissima & diuturna Messeniis intercesserunt cum Lacedæmonii vicinis bella: in quibus enituit virtus proffus heroica, & humana major, *Aristomenis Messenii*, qui deinde inter heroas cultus est. In bellis istis mentio quoque fit ^b *Ithomes*: quod nomen est montis, ad quem urbs ejusdem nominis. Hanc urbem Lacedæmonii anno belli istius vigesimo tandem in deditioem accepere, ac solo æquarunt. Post Leuctricam pugnam ab Epaminonda & Thebanis restaurata est. Verùm Messenii cum devicti, aliquoties à Lacedæmoniiis defecissent, ab iisdem in servitutem redacti sunt, pejusque servis habitii. Unde proverbium natum est: *Messena servilior*, in eos, qui alieno vivunt arbitrio ^p. Cæterum eadem prope Messenes ratio erat, quæ Corinthi. Utrique enim mons imminebat: illi quidem *Ithome*, huic verò *Acrocorinthus*; quæ loca ad tenendam Peloponnesum maximè oportuna erant, ut cornua adprehendendum taurum. Itaque Demetrius Phalereus Philippum Demetrii filium non inconcinne monuisse traditur, ut bovem utroque cornu præhenderet, si eum tenere vellet: has nempe urbes duas, & vicinos montes significans; taurum verò Peloponnesum.

⁹ *Pylus* hæc Messeniorum erat sub monte *Ægialeo*, à *Pylo* *Triphylia* cccc. stadiis distans, cæteris, quæ erant, *Pylis* præstantior, & antiquior: unde proverbium ^q: *Est Pylus ante Pylum*. *Neleus Nestoris* pater tres tenuit *Pylos*, ut *Pindari* habet *Scholias*. Hæc *Messenia* à *Neleo* condita putatur: unde & *Neleia* dicitur. *Nestor* autem *Pylus* cognominatus vel à *Triphylia*; vel à tribus istis, quæ eum sibi asseripserunt. Hanc Messeniorum *Pylum* dirutam ante, *Athenienses* in bello Peloponnesiaco instaurarunt, & tenuerunt annos x v. magno cum suæ civitatis bono, Lacedæmoniorum incommodo gravissimo. ^d *Sphafteriam* etiam, quæ & *Sphagia* dicitur, vicinam huic littori insulam occuparunt, in eaque trecentos Lacedæmonios obsessos fame & ferro absumserunt, aut in deditioem acceperunt; qua clade nobilitata insula est. Ita enim comparatum est, ut, quæ antè loca obscura fuerunt, & ignota, ex aliquo hominum casu & fortunæ momento, fama celebrentur.

^c *Corone* hodie *Coron*, sub *Themata* monte, *Thebanorum* colonia; ubi *Jupiter* & *Apollo* omnium morborum *Averrunci* colebantur, in *Messenia* orâ maritimâ est: unde vicinus sinus nomen traxit, qui idem ab universa hæc regione *Messeniacus* dicitur, in quem influit *Pamissus* fluvius, qui idem *Pamissus* & *Panyssus* aliis scribitur; hodie vulgo *Pirnaza* ^r dicitur, eorum maximus, qui intra *Isthmum* sunt. Sinus iste hodie *Golfo de Coron* vulgò nuncupatur. Porro in eodem *Messenia* litore est ^f *Methone* urbs, hodie *Modon*, *Mutine* & *Moitune*, clarissima nunc & præfecti sedes. Una earum septem urbium est, quas *Agamemnon* per legatos *Achilli* promittebat. *Menelaus* enim *Spartæ* Rex hanc quoque tum possidebat regionem. Bello *Actiaco* *Antoniano* *Agrippa*, primo navium appulsu, hæc potitus est urbe, & *Bocchum* *Maurusiorum* Regem *Antonii* partes sequutum, hic captum, interfecit ^f. In eadem ora erat ^g *Asine*, unde ^h *sinus Asinaus*; ⁱ *Helos* item, & promontorium ^k *Acritas*: ^l *Tomaus* mons, qui à cultero *tonforio* ^t, cujus similitudinem habere dicitur, nomen traxisse videtur; ^m *Coryphasium* promontorium ^v. Plura præterea memorantur hic opida; ⁿ *Cardamyla*, ^o *Pheræ*, ^p *Thuria*, ^q *Gerencia*; unde *Nestor Gerenius* *Homero* & *Poëris*, ut à *Pylo* *Pylus* dicitur.

^z *Arcadiam* Peloponnesi regionem mediterraneam Peloponnesiacæ gentes undique cingunt. *Montosa* est, montiumque *Arcadia* maximus *Cyllene*, *Mercurii* in cunabulis celebris.

HEKELII.

^o *Castaldo* hodie dicitur *Mattagia*, aliis *Moseniga* & *Nisin* scribitur quoque frequenter per simplex ^f.

^p Vid. *Erasm.* Chil. II. Cent. IX. *Adag.* XX. p. 488. col. a.

^q Ap. *Erasmum* Chil. II. Cent. VIII. Ad. XLV. col. a. & *Manutium* in *Adag.* p. 704. col. a.

^r Atque *Straboni* *Amathus*.

^f Incolæ à vicinis dicti sunt *Aposphendoneti*, i. e. fundarum telis pulsi. Est & *Methone* Urbs *Thraciæ* & littoralis *Peloponnesi*.

^t *Sutoriô*.

^v Hoc *Niger* *Geographus* *Cabo Junchi* nuncupat. Est & *Coryphasium* *Parva* *Lacorum* *Regio*, *Pylo* propinqua.

BUNO-

^a Messene urbs. ^b *Ithome* mons & urbs. ^c *Pylus*. ^d *Sphafteria* ins. quæ & *Sphagia*. ^e *Corone* linus *Messeniacus*. ^f *Methone*. ^g *Asine*. ^h *Sinus Asinaus*. ⁱ *Helos*. ^k *Acritas*. ^l *Tomaus* mons. ^m *Coryphasium* prom. ⁿ *Cardamyla*. ^o *Pheræ*. ^p *Thuria*. ^q *Gerencia*. ^z *Arcadia*.

dia, ^a Tegea, ^b Stymphalus, ^c Mantinea, & ^d Megalopolis: Polybii patria. ^e In Laconica, ^f Lacedæmon, totius Græciæ quondam potent-

Tegea.
Stymphalus.
Mantinea.
Megalopolis.
Lacedæmon.

BUNONIS.

^a a Tegea seu Tegea, è novem pagis composita, habitata est fortibus & bellicosis viris: itaque & Lacedæmonios quandoque armis vicerunt; & in eas, quas in ipsos paraverant, catenas aliquando Lacedæmonios compingere, & cum vicinis Phœnæis eadem lege, & fortuna bellum diuturnum composuerunt, quo eum Albanis Romani, interventu nempe singularis certaminis trigeminorum ab utraque civitate. Hic ossa *Oræstis*, gigantis inventa sunt, Solino teste, Olympiade 58. Tegeæ quoque vixit *Aristarchus* Poëtæ Euripidis synchronos; qui tragædias scripsit 70. vixitque annos 80. ^b Stymphalus urbs est ad *Stymphali* montis radices, Tegeæ proxima. In vita Iphicratis ejus fit mentio ^y. Vetus illa periit, ex nova Hadrianus Imperator aquas Corinthum deduxit: *Stymphalus* mons Herculeo labore notus est. Est & *Stymphalus lacus*, qui ex eodem monte profluens, mutato nomine deinde *Erasinus* dicitur. ^z

^µ c Mantinea, ex quinque pagis quasi conflata, Megalopoli proxima nobilitate est *Epaminonda* Thebani alterâ de Lacedæmoniiis partâ victoriâ, qui gravissimè in pugna vulneratus æquissimo deinde animo exspiravit. Cæterum Mantinenses urbem hanc in gratiam *Antigoni* Macedonis *Antigoniæ* appellarant: quod nomen longè post sustulit, & pristinum revocavit *Hadrianus* Imperator Rom.

^v d Megalopolis Arcadiæ urbs primaria; Epaminondæ consilio condita, quo tempore is Lacedæmonios ad Leuctra vicerat. Muro cincta urbs ab initio non videtur.

^ξ e Laconica in meridionali Peloponnesi litore attingit Messeniam; quæ tamen & orientalem ejus bonam magnamque partem complexa est; hodie *Zaconia* sive *Sacania* dicitur ^a. Lacones in rebus agendis lunam observabant, nec prælium, nisi in plenilunio, ex *Lycurgi* instituto inibant.

^o f Lacedæmon urbs sine mœnibus ad Eurotam fl. fortitudinis, patientiæ & continentiæ laude nobilis, ad has enim maximè virtutes *Lycurgus* legislator institutis & legibus suis eos formarat ^b. Apud eosdem tamen *furtum* non modo permixtum; sed & commendatum fuit. Ad *g Eurotam* fluvium exercere se Lacones soliti sunt decursu, & id genus laboribus. In *sinum Laconi-*

cum se effundebat *Eurotas*, ad quem in litore erat ^h *Gythæum* sive *Gythium*, navale Laconum & urbs ^c. Eam *L. Quintus* obsessam oppugnatamque in deditionem tandem accepit. Lacedæmoniorum classem hinc subductam incendere parabat *Themistocles*; quod tamen consilium ejus, ut parum honestum, repudiarunt Athenienses, auctore Aristide. Ab hoc opido ad Cretam insulam certissimus cursus est. Non longè à *Gythæo* i *Tænarum* abest promontorium, longissimè in Meridiem procurrans, in eoque ejusdem nominis *opidum* cum templo *Neptuni*. Ad hoc promontorium, altissimis specubus & cavernis hians, inferorum aditum statuebant poëtæ: ibique *Orpheum* ad regna Ditis descendisse fingebant, repetitum conjugem suam *Eurydicem*. Alterum Laconicæ promontorium ^k *Malæum*, *Μαλέα*, *Μαλέα* Cretæ insulæ obversum, longissimè in mare procurrit. *Malæam* etiam vocant, & *Malæam* hodie *Capo Malio*. Navigantibus ob ventorum sævitiam, ac maris iras periculosum est hoc mare. *Corcyra* in bello Persico *Xerxis* classem suam LX. navium ad *Tænarum* & *Pylum* continebant dolo malo, eventum belli speculantes, & feliciori parti se venditaturi. Ad Græcos autem hanc atterebant excusationem, ventis prohibitos *Malæam* superare non potuisse. l *Sinus* inter *Malæam* & *Tænarum* *Laconicus* appellatur ^d. Ad eundem sinum, eo situ est ^m *Cythera* insula, hodie *Cerigo*, cum ejus nominis *opido* & *portu*, ut, qui eam teneat, facillimè *Laconicam* infestare inde queat ^e. Itaque *Chilon* olim Lacedæmonius, unus è septem Græciæ sapientibus, satius esse civitati *Spartanæ* dicebat, illam insulam fluctibus obrui, quàm exstare incolumem. Neque quicquam rectius *Xerxi* suadere poterat *Demaratus*, ipse *Laco*, quàm ut Rex eam insulam occuparet, Lacedæmonios terrens, eosque à cæteris Græcis avertens.

HEKELII.

^x Est etiam *Tegea* in *Creta* à *Talithybiâ*, *Stephanò* referente condita.

^y Ab hac Urbe *Minerva* dicta est *Stymphalia*, quod Templum in eâ habuit.

^z Ab hoc Lacu *Stymphalidæ* *Aves* appellatæ sunt, quæ tantæ magnitudinis fuisse dicuntur, ut Solis radios obumbrarent, omnemque *Ar-*
cadium

a Tegea. b Stymphalus urbs, mons, & lacus. c Mantinea. d Megalopolis. e Laconica. f Lacedæmon. g Eurotas fl. h Gytheum. i Tænarum prom. & op. k Malæum prom. l Sinus Laconicus. m Cythera ins. cum op.

Leuctrum.
Amyclæ.
Argos.
Nemea.
Mycenæ.
Nauplia.
Træzen.

tentissima, eadem & Sparta; π Leuctrum, ε Amyclæ. In
σ Argia, τ Argos, Hippium cognomine, templi Junonis,
unde Juno Argiva, vetustate & religione percelebre; υ Ne-
mea, φ Mycenæ, κ Nauplia, ψ Træzen, fide societatis At-
ticæ

cadiam devastarent, donec ab Hercule ænei cre-
pitaculi sonitu pellerentur.

^a Olim dicta est Hecatompolis, à numero p.
centum Civitatum, quarum omnium Caput fuit
Lacedæmon, alio nomine Sparta & ob severam
Disciplinam rigida appellata.

^b Chilonis unius ex illò inclutò Sapientium
Græciæ numero Patria fuit dñcissima.

^c Hanc Urbem Hercules & Apollo, depositis
eò loci simulatibus, commui operà condidisse
dicuntur.

^d Prolomæo Laconicus, Castaldo autem Golfo de
Colochina appellatur.

^e Hæc insula nonnullis, Plinio inprimis quon-
dam vocata est Porphyris, sive, ut placet Eustathio,
Perphyrusa. Bordonius in suo Insulari Opere eam
& Schoteram vocatam esse scribit.

BUNONIS.

π^a Leuctrum, Leuctororum Bœotiorum colo-
nia ad Tænarium promontorium est: de hac
urbe perpetuo contenderunt Lacedæmonii &
Messenii: De qua re vid. Pausanias. f

g^b Amyclæ eo fuerunt situ, quo hodie Vordo-
nia est; vel non longè inde, xx. stadiis à Spar-
ta, Castore ac Polluce g celebres: olim Linnae
dictæ.

σ^c Argia, hodie Romania, inter Arcadium
& mare Egæum Argolis quoque dicitur ab

τ^d Argo urbe primariâ, per quam e Inachus
amnis fluit: unde porrò Argivi populi appellati
sunt. Argos hoc cognominatum est Hippium,
ab equis, qui generosi & multi inde proveniunt.
Pyrrhus Epiri Rex urbem hanc oppugnans occi-
sus est jactâ vetulæ cujusdam manu in caput ejus
tegula. Argos societati corporis Achaici deinde
se inferuit; & cum cæteris venit in potestatem
Romanorum.

υ^e Nemea Νεμεία in Mediterraneis, inter Cleo-
nas, & Phliuntem, interque Argos & Corin-
thum sita est. Hic lucus erat, in quo Argivi
ludos celebrare soliti, g Nemea dictos, in ho-
norem Herculis, qui leonem ibi immanem
occidisse dicitur h. * Tres igitur in Peloponneso
fuerunt toridem certaminum publicorum se-
des. h Isthmia prope Neptuni templum, in

Isthmo celebrata: i Olympia in Elide, ad hanc
urbem item cognomen in Argolica.

φ^k Mycenæ Argo urbi vicinas tenebat Aga-
memnon; sicut Spartam frater ejus Menelaus.
Funditus autem deletæ sunt Mycenæ, ut ne ve-
stigium earum superfit. In Myceno agro l Lerna
palus est; in qua Hydram fabulantur fuisse. In
eamdem sordes & purgamenta urbium suarum
solebant deferre accolæ. Unde proverbium:
i Lerna malorum. k

κ^m Nauplia, hodie Napoli di Romania l, olim
Argiæ regionis navale & opidum maritimum,
nunc regionis caput, & præfecti Turcarum se-
des est: ad hunc portum Ægyptii olim cum Da-
nao appulerunt.

ψⁿ Træzen in litore Argolico, quod Orien-
tem respicit, è regione Athenarum trans Saroni-
um sinum sita, olim Neptuno sacra erat; in-
deque & Posidonia m dicta est. Huc Athenienses,
adventante cum innumerabili multitudine in
Græciam Xerxe, conjuges liberosque suos mise-
runt, ut ipsi tanto animosius dimicarent in ho-
stem, ex mœnibus ligneis, id est, navibus,
sefe defenferi. Træzenii quoque benignè ac-
ceptos Athenienses omni humanitate complexi,
debitisque officiis ac studiis prosequuti sunt.

HEKELII.

f Est & Leucrum Laconicæ & Arcadiæ urbs,
quod probè observandum est iis, qui ejusmodi
Loca Synonymica per sæpe solent confundere.

g Quorum Patria dicuntur fuisse.

h Quanquam sunt qui Ludos hos in honorem
Archemori, Lycurgi, Nemeæ Regis, Filioli,
quem cum Hysipyle nutrix Argivus Langiam Fon-
tem ostensura in gramine deposuisset, serpens
è proximis Virgultis arrepens interfecit, potius
institutos velint.

i Apud Erasmum Chil. l. Cent. I I I. Adag.
xxvii. p. 92. col. a. atque Manutium in Adag.
p. 130. col. a.

k Pro Malis plurimis ac simul in unum con-
gestis, seu accumulatis.

l Sophiano.

m Straboni ac Pausaniæ, sed Stephano aliisque Sa-
ronia, Aphrodisia, Apollonia & Anthamis.

BUNO-

a Leuctrum. b Amyclæ. c Argia. d Argo. e Inachus fl. f Nemea. g Nemea. h Isthmia,
& i Olympica certamina. k Mycenæ. l Lerna pal. m Nauplia. n Træzen.

ticæ illustris ; * *Epidaurus* , Æsculapii templo inclyta. Epidaurur.

BUNONIS.

* Inde non longè aberat a *Epidaurus* in Argiæ litore orientali, apud Spiræum promontorium, & sinum Saronicum, montibus undique aut mari cincta. Æsculapius ibi omnis generis morbos sanare creditus est: & tabulæ in templo ejus suspensæ indicabant, quo quisque morbo liberatus foret. Romani quum pestilentia laborarent, Sibyllinorum librorum auctoritatem secuti, communem illum Græculæ gentis medicum, missis legaris, sub anguis specie latentem; in Italiam abduxerunt, eique in Tiberis insulam

ingresso, eodem loco ædem Æsculapio statuerunt. Cæterum præter ista, obscurioris famæ in Argia opida erant. b *Tiryms*, c *Afine*, d *Orneæ*, e *Hyfia*, f *Hermione*; unde brevis ad inferos descensus esse dicebatur. Huic vicinum erat g *Scyllæum* promontorium, à *Scylla* ita dictum, quod in mari à *Minoë* submersa, cui patriam Nisæam prodiderat, ibi ejecta tandem & sepulta foret. Promontorio huic adjacet h *Calauria* insula parva, Neptuni alylo olim celebris. In illo Neptuni templo *Demosthenes*, Atheniensis interit. Fuir & *Amphictyonum* quidam hic conventus VII. urbium.

a Epidaurus. b Tiryms. c Afine. d Orneæ. e Hyfia. f Hermione. g Scyllæum prom. h Calauria inf.

C A P. VIII.

De Hellade seu Græcia proprie dicta, & Thessalia.

I.

Peloponneso angusto tramite seu Isthmo annectitur regio, quæ *Hellas* Græcis, Latinis *Græcia proprie dicta*, est. Limites ab *Occasu* habet *Acheloum* amnem, quo ab *Epiro* submovetur; à *Septentrione* *Othrym* & *Oetam* montes, quibus à *Thessalia* dirimitur; ab *Ortu* mare *Ægeum*: à *Meridie* *Saronicum* *Corinthiacum*que sinus, & in medio utriusque Isthmum, qua *Peloponneso* adhæret. 1

Græcia proprie dicta limites.

REISKII.

1 a *Hellas* & *Græcia*, si Græcos veteres Romanosque consulas, aut totam, quousque patuit, regionem significat, aut hujus partes singulas, & unam ex his præcipue: Totam supra vidimus, nunc partem videbimus, quam Romani Græciam proprie dictam, quam Romani Græciam proprie dictam, quam Ptolemæus Achajam, Plinius in Epist. Lib. VIII. meram Græciam nuncuparunt. *Hellas* ergo ista amplam observationum segetem præbet, instituto tamen nostro minus congruam: Cui enim non dictus *Hylas*? sic cui non *Hellas* dicta ex communi veterum Scriptorum elogio innouit? b Achaja porro ex ætate C. Cæsaris Augusti ac Imperatorum succedentium usu & consuetudine latius, excurrit, quam arctior ex sensu Ptolemæi Græcia, eaque aut proprie aut specialius dicta: Hæc quippe in *Macedonia* Diocæsi primum occupat locum, & in *Notitia* Imp. Rom. proconsularem facit pro-

vinciam, cui vetus Græcia cum *Locris*, *Phocide*, *Attica*, *Bœotia*, totaque *Peloponneso* suberant. *Metropolin* vero c *Corinthum* habuit, urbem opibus emporioque florentissimam, sed ob motus Achaicos, quos conflaverat, per *L. Mummius* Consulem Rom. A. V. C. 608. captam & ignibus deletam. Sic *Turcica* *Corinthus* hodierna *Turcis* diffugientibus A. 1687. in cineres redacta, cum *Acro Corintho*, castro proximo & castello ad sinum *Arcadicum* structo, quod *Tornesum* nominant, *Salonaque* amplissima urbe, in d *Venetam* ditionem venit. Paulo antea duce *Maurusino* e *Patra*, hisque vicina duo castella munitissima (*Dardanellas* nominant) *Moliecrus* atque *Rumelia*, & f *Lepantus* sive *Naupaetus* in potestatem eandem Reipublicæ concesserunt: Tandem etiam g *Athene*, (*Serinis* nunc dicta) cum agro universo; Unde postea in *Eubæam* insulam sive *Nigropontum* cuncto

V v

a *Hellas* duplex. b Achaja duplex. c *Corinthus*. d Ab *Venetis* capta. e *Patra*. f Cum *Dardanellis* *Lepantus*. g *Athene*.

Partes Græ-
ciæ.

II. Partes seu regiones Græciæ sunt; *Ætolia*, *Doris*, *Locris Ozolea*, *Phocis*, *Megaris*, *Attis* seu *Attica*, *Bœotia*, & *Locris Epicnemidia*.

Urbes Æto-
liæ Doridis.

III. Urbes claræ fuerunt; ^a *Ætolorum*, ^b *Chalcis*, ^c *Calydon*, ^d *Olenus*. In ^e *Doride*, ^f *Bojum*, *Cytinium*, *Pindus*. In ^g *Lo-*

cuncto impetu irrueratur, licet res ea non ex voto successerit. Urbs alias ea quæ barbariem Græcarum omnium facile prima, 22000. hominibus habitari fertur, 15000. Græcis, 6000. Latinis, 1000. Turcis: Sic Tavernier part. I. cap. 8. Pet. du Val part. II. Geogr. & Sponius in suo Itinerario recensent. Sed quorundam delabimur: a *Theſſalia* nos ad sese vocat: Hæc Strabone teste Lib. IX. variis quondam nominibus notata, optimum in bellis equitarum aluit: Regem etiam Deucalionem, Græcarum gentium parentem, cujus ætate diluvium totam Græciam oppressit: A. post Israëliticam ex Ægypto migrationem tertio, uti Petavius conjectat. Quod si Noritiam Imp. Rom. præfæciam consulat, hæc provincia Præfæcialis erit, suo Præfæcio subjecta, & sinum ad Maliacum, ubi Thermopylæ jacent, producta: caput habuit b *Larissam*, hodieque habet veteri Episcopatu celebrem: A quo Heliodorus maluit imprudenter discedere, quam fictos Theagenes & Cariliæ amores recantare. Huc ad hanc urbem sese fuga Turcius Seraskier recepit, Thebisque (quas Stives nuncupant) numerosius impoluit præfæcium, cum Veneti ex Attica subjugata A. 1687. excursiones validissimas iterarent. Sed quid in hanc rem plura de partibus quatuor, nempe Theſſalia speciatim dicta, Pelasgia, Magnesia Phthiotide, tum de urbibus singulis? Partes illæ à Suida tetrarchiæ nec iisdem nominibus appellatur.

B U N O N I S.

^a *Ætolia* ab Acheloo flumine incipit, & à *Locris Ozolis* Eveni fl. ostio separatur. Utraque regio n aridissima est, neque magnis admodum spatii portecta. ^a

^b *Chalcis* ad Campylum fl. est, inter Calydonem urbem ad Austrum; & Callidromum montem ad Boream ad Coracis montis radices. ^b
^c *Calydon* Ætoliæ urbs princeps ad Evenum fl. à cujus ostio septem millia passuum jacet in Boream. Inde f *fretum Calydonium* minus mille passuum latitudine, inter Rhium & Autirrhium promontoria, in ora sinus Corinthiaci intercedit. ^c. Ab urbe ita g *Silva Calydonia*, & *aper* appellatus est, quem *Melæger* d interfecit. ^e

^d *Olenus* inter Calydonem & Chalcidem ad Evenum fluvium est, ejusque rudera tantum superesse tradit Strabo f. *Capella Olenia* inter astra à Poëtis locata est, quam Jovi lac præbuisse fabulantur g. Cæterum Ætoli potentia & armorum studio plurimum olim valuerunt, & res bello magnas gesserunt, non contra Græcos modo, sed & Romanos, socios antè & fœderatos. Itaque victi tandem in potestatem eorum venere; & Atheniensium Rhodiorumque precibus pacem impetrârunt. Ferocia tamen eorum graviter castigata est, principibus in Latomias conjectis. ^h

^e *Doris* à Septemtrionibus Othry continetur monte: à Meridie Ætolos & Locros habet finitimos: & ab Ortu Phocenses. ⁱ

^f *Bojum* vel *Bojon* haud longè à *Cytinio* abest. Reliqua hujus regionis opida minus clara sunt. Præter hos in Achaja Dores, alii ejusdem nominis fuere in Theſſalia ad Sperchium flumen: item alii in Asia minori, quorum Halicarnassus. Cæterum *Dores* naturâ erant loquaces. Unde adagium k: *Doribus Doricè loqui*. Sed & *Dorica musa* proverbium apud Aristoph. in Cleonem dicitur, qui non aliud genus harmoniæ didicerat, præter *Doricæ*; alludens ad Δωρεῖς, *munus*; munerum avidum eum significans. ^l

H E K E L I I.

^a *Stephanus* dicit, hanc Regionem in tertio Sinu *Europæ* esse sitam, & *Epiro*, *Acarnaniæ* & *Locris* finitimam, ab *Ætolò*, *Martis* Filiò, sic dictam.

^b Ab hac Urbe fluere *Acheloum* inter *Geographos* constat.

^c Hanc Urbem cum cæteris *Ætoliæ* Urbibus hodiè in ruinis jacere ex *Mazini* Part. II. *Geogr.* *Ptolem.* fol. 172. fac. b. descendendum est.

^d *Oleni* Pater.

^e Vid. *Ovidius* Lib. VIII. *Metamorph.* Fab. VIII. seq.

^f *Libr.* VIII. *Geogr.* p. 707. addens loc. cit. p. 703. quod præter hunc *Olenum Melas*, magnus *Amnis* labatur.

^g Notandum autem, quòd hæc *Capella*, alia *Amalthæa* dicta, dicatur *Olenia*, non ab *Olenò Ætoliæ*,

a Theſſalia. b Larissa. c Ætolia. d Chalcis. e Calydon. f Fretum Calydonium. g Silva Calydonia. h Olenus. i Doris. k Bojum.

Locris Ozolis, Naupaetus, quæ nunc Lepanto, Turcarum cladè Locrensiur.
 illustrata. In Phocide, Anticyra, Cyrrrha, Pythia, Delphi Phocenfiur.
 sub Pythia.

Ætolia, nec ab Olenò *Bœotie*, ab Olenò, *Vulcani* Filiò, aliàs ita denominatâ, sed ab Oleno, *Schaja* propriè Oppidò, quod non procul à *Patris* & *Araxo* Promontoriò distat. Ibi enim *Jovem* à lacte *Amalthæe* *Capræ*, quæ inde dicta *Olenia*, nutritum atque educatum ferunt.

Ætolie Populos, Oppida ac Fluvios denominavit *Plinius* Lib. iv. H. N. c. ii. p. 50.

i Appellata autem est hæc Regio *Doris* à *Doro*, *Neptuni* & *Alopes* Filiò, ex quâ Regione qui originem traxerunt, quâcunque in parte Terrarum confederint, *Dores* appellati sunt. Est & *Doris* Urbs *Doricæ* Regionis.

k Apud *Erasm.* *Chiliad.* iv. Cent. x. Adag. lxxii. p. 835. col. b.

l Vid. eundem *Erasmum* *Chil.* ii. Cent. v. Adag. xliv. p. 412. col. b.

BUNONIS.

a *Locri Ozoli* vel *Ozola* *Ætolis* contermini, circa fauces sinus *Corinthiaci* incoluerunt; ab ortu finitimos habuerunt *Phocenses*.

b *Naupaetus* vel *Naupaetum* in orâ sinus *Corinthiaci*, apud ejus fauces, & *Antirrhium*; à navibus ibi fabricatis sive compactis dictum esse *Strabo* auctor est. Hodie præfecti *Turcarum* sedes est. *Victoria* maritima, qua *Turcæ* superiori seculo loco hoc victi, denuo nobilitatum est *Naupaetum*. In eadem regione erat quoque c *Amphissa*, magna ac nobilis urbs, utrimque montibus inclusa; ab *Amphictyonibus* everfa. Habebat arcem, in qua *Palladis* simulacrum Trojâ delatum fuerat positum. m

i *Locris* versus Ortum contermini fuerunt *Phocenses*, quorum regio d *Phocis* Sinum *Corinthiacum* habens ad Meridiem.

n e *Anticyra* seu *Anticyrrha* ad sinus istius litus inter *Crissam* & *Siphas* est. & *Phocica* cognominatur. Est quoque *Anticyra* ad *OËtam* montem, & sinum *Maliacum*: utrobique nascitur *helleborus*. Unde adagium n in amentes ortum: *Navigat Anticyram*. *Plinius* o scribit *helleborum*, candidum præsertim, in tam promiscuo fuisse usu, ut plerique *studiorum* gratiâ ad pervidenda acrius, quæ commentabantur, id sæpius sumptitaverint: ut *Carneades* respondu-

rus *Zenonis* libris. *Drusum* quoque constat hoc medicamento liberatum comitiali morbo in *Anticyra* insula. *Plinio* igitur & *Agellio* *Anticyra* est insula. *Strabo* lib. ix. *Geogr.* duas commonstrat *Anticyras*, & in altera quæ sit post *Crissam* opidum *helleborum* nasci: in altera ejusdem nominis, quæ sit ad sinum *Maliacum*, & *OËtam* montem, optime temperari: Atque in eam quam plurimis è regionibus adnavigari p sanitatis gratiâ. *Pausanias* lib. ult. scripsit, supra *Anticyram* montes esse magnoperè petricosos, in his copiose provenire *helleborum*, nigro purgati alvum, albo vomitum cieri, ac superiora corporis purgari.

λ f *Cyrrrha*, *Cyrrrha*, sive *Cirra* ad *Parnassi* montis radices q, *Delphorum* navale ad *Crissæum* *Corinthiacum* sinum est, à *Delphis* ix stadia in Austrum distans. Hinc *Apollo* *Cyrrheus* appellatur.

μ g *Pythia* vel *Pythos* urbs *Delphis* proxima erat: ubi *Pythia* festa r celebrata, ob *Pythonem* serpentem ab *Apolline* interfectum; ex quo *Apollo* *Pythius* cognominatus est.

ν h *Delphi* vii. millia passuum à *Crissa*, & X à *Cyrrrha*, etiam nunc *Delfo*, non tantum *Oraculo* & templo isto *Apollinis*; sed etiam *Amphictyonum* collegio olim fuerunt insignes. Quamquam *Strabonis* ætate utrumque exhauritum erat. f

HEKELII.

m *Stephanus* dicit, *Amphissam* etiam *Armenie* Regionem esse.

n Apud *Horatium* Lib. ii. *Serm.* Sat. iii. v. 165. in specie in *Stoicum* quendam insanum & mentis morbo laborantem; in genere autem, sicuti ex *Erasmo*. *Chil.* i. Cent. viii. Adag. lxi. p. 232. col. a. videre est.

o Lib. xxv. c. v. p. 457. & ex eò *Gellius* Lib. xvii. N. A. c. xv. p. 565. seq.

p *Θεσπρόιος* *χελειν*.

q Ubi *Apollo*, qui dictus hinc *Cyrrheus* à *Seneca* in *Hercule* *OËtæo*, olim religiosissimè celebratur.

r H. e. *Ludi Apollinæes*.

s Vid. eund. *Strabon.* M. Lib. i v. *Geogr.* p. 341.

V v 2

BUNO-

a Locri. b Naupaetus. c Amphissa. d Phocis. e Anticyra opidum & Anticyra insula helleboro nobilis. f Cyrrrha. g Pythia. h Delphi.

sub monte ꝛ Parnasso, clarissimum quondam in terris oraculo Apollinis opidum. In o Bœotia ꝛ Orchomenum, ꝛ Theſpie, ꝛ Lebadia ꝛ Charonea Plutarcho clara, ꝛ Plataeæ, ꝛ The-

BUNONIS.

ꝛ Imminebat Delphis a Parnassus ꝛ mons bi-ceps, sedes & domicilium Musarum Poëtis; quorum ingenii ille vel maximè nobilitatus est v. Ab eo monte partes quondam avulsas exercitum Gallicum obruisse ferunt, quem ad diripiendum templum Delphicum ducebat Brennus. In eadem regione erat b Helicon mons, celebritate non inferior Parnasso. Nam & in eo monte domum quasi stantebant Musarum prisce vates: adeoque ab eo ipsas Heliconiades vocabant x. Prope Delphos quoque ponitur c fons Castalius y. Ad litus istius sinus etiam erat d Crissa opidum celebre; unde nomen traxit non modo e Campus, sed & Sinus Crissæus, qui & Corinthiacus dicitur, inter Phocidem & Peloponnesum interjectus. Cæterum Phocenses, aliquando in prælium contra Theſſalos ꝛ ituri, mulieres liberosque suos in unum locum congestos comburendos illico mandarunt custodibus; ubi ipsi à Theſſalis fuerint victi: quod consilium & mandatum ipsæ quoque approbarunt mulieres. At quum victoriâ potiti essent Phocenses, non adimpletum fuit consilium istud. Ex ea deliberatione natum est proverbium a: Phocensium b desperatio; de stulto & infano consilio.

o Phocidem ab Ortu attingit Bœotia, Aonia prius & Ogygia dicta; Atticæ etiam & Theſſaliæ contermina est.

ꝛ Orchomenum sive f Orchomenus Claronæ urbs vicina, adhuc Orchomeno dicitur; olim ibidem erat templum Charitibus, h. e. Gratiis ab Ercole dicatum, ditissimum, cui Thebani tributa pendebant. Ejus solum aliquando à talpis fermè totum eversum est.

g Theſpie sive g Theſpia infra Heliconem montem ad sinum Crissæum fuerunt structæ, Platais finitimæ & Musis consecratæ, quæ inde etiam Theſpiades dictæ c. Fons ibi erat d, in quo Narcissus se visum amavit perditæ. Glycerium inſigne Theſpiensium scortum tabulam h Cupidinis, multis talentis æstimatam, à Praxitele sibi donatam, civibus suis dono dedit. In agro Theſpiensi ad dextram Heliconis, 40. ab urbe stadiis, loco atpero & sublimi i Aſera fuit sita, Hesiodi patria. e

ꝛ Lebadia, sive k Lebadæa Charonæ finiti-

ma, nunc Badia dicitur. In ejus agro nullæ reperiuntur talpæ, Plinio teste. Ad eam antrum fuit l Trophonii.

ꝛ m Chæronea in finibus Phocidis ad Cephissum f fl. Plutarchi g patria, hoc tempore jacens, nomen antiquum retinet. Ad eam urbem Athenienses à Philippo Macedonum Rege superati, magnaque clade affecti, magnis opibus exuti sunt. n Coronæ huic urbi finitima est, hodie Coronæ, ad quam Agesilaus vicin Thebanos, Athenienses eorumque socios.

v o Plataeæ, sive Plataea apud Citheronem montem, ad Afopum fl. inter Theſpias & Thebas, olim urbs celebris h. Ad eam Mardonius, Persici exercitus dux, à Græcis Pausaniâ duce acie victus, cum florentissimis Persarum copiis occubuit l.

HEKELII.

ꝛ Ideò prius Larnassus dictus, quòd Larnax, Id est, Arca Deucalionis, illuc appulisset.

v Hodie Costaldo dicitur Parnaso, & Sophiano Liacura.

x Vocatus autem est Helicon ab Helicone, qui ibi cum Citharone Fratre singulari certamine pugnasse fertur.

y Etiam Musis sacer.

z Erga quos atrox odium & irreconciliabilis simulas, sive, ut loquitur Plutarchus, ἀποσίδε πάλειο omninò erat.

a Apud Erasimum Chil. iv. Cent. iv. Adag. i. p. 741. col. a. & Mamutium in Adag. p. 1059.

b S. Phocica.

c Vid. Strabo Lib. ix. Geogr. p. 745.

d In quò Narcissus imaginem sui conspexit, & præ ardenti amore erga se ipsum extrabescens vitâ privatus est & in Florem sui nominis evasito, sicuti finxit Ovidius Lib. 111. Metam. Fab. vii.

e Sicuti Strabo loc. cit. restatur.

f Et Orchomenum Fl. arundinis tibialis fertilitate nobil.

g Historiæ Scriptoris disertissimi & morum Præceptoris insignis, qui duo egregia ac eruditissima post se reliquit volumina, de quibus vid. cl. nostrum Quenstedtium in Dialogo de Patriis Viror. illustr. p. 410.

h A latitudine Nemorum sic dicta.

i Eodem

a Parnassus m. b Helicon m. c Castalius fons. d Crissa. e Campus & sinus Crissæus. f Orchomenus. g Theſpia. h Cupidinis tabula. i Aſera. k Lebadæa. l Trophonii antrum. m Chæronea. n Coronæ. o Plataeæ.

☉ *Thebæ* cognomine *Bœotia*, duobus diis alumnis Hercule & Libero maxime celebres, potens quondam civitas; ✕ *Delium*, † *Aulis* portu clara, Agamemnoniæ Grajorumque k in Trojam conjurantium classis statio: * *Leuctra* Epaminondæ Thebani pugna adversus Lacedæmonios victoriaque clara. In i. *Megaride*, unde regioni no-

Megaridium.

men

i Eodem nomine est Insula in Mari *Libycô*, quasi opposita ad *Cyrenem*.

BUNONIS.

☉ a *Thebæ Bœotia* septem portarum, inter *Afopum* & ad *Ismenum* fluvium olim sitæ, hoc tempore jacent l. Urbs hæc potentia & rerum magnitudine per *Græciam* olim celeberrima, condita primum fertur à *Cadmo*, aut ab *Amphione*: multos virtute & eruditione præstantissimos viros tulit; *Linum* & *Pindarum* Poëtas; *Cebetem* Socratis familiarem; *Epaminondam* & *Pelopidam* Imperatores fortissimos. In hac *hirundines* non nidificant; sicuti *Athenis* non videntur cornices, *Plinio* teste m. *Alexander M.* sub ipsam expeditionem *Asiaticam* contra *Darium* *Thebas* expugnatas delevit; *Pindari* tamen ædibus parci iussit; paternosque conservavit hospites. *Philippus* enim obfes apud eos fuerat educatus. *Cæteri* partim interfecti, partim venditi sunt. *Cassander* ✕✕. annis post eam urbem instauravit. *Alexandri* potissimum odio. Quam rem multæ civitates non modo *Græciæ*, sed & *Siciliæ* atque *Italiæ*, magno studio adjuverunt n. *Legem* *Thebanorum de infantibus non exponendis*, humanitatis & æquitatis plenam; refert *Ælianus*. *Thebarum* arx b *Cadmea* munitissima erat; cujus frequens fit mentio in *Historia Græca*. Porro apud *Thebas* c *Helicon* lucus est: d *Cithæron* saltus, & amnis e *Ismenus*; fontes f *Arethusia*, g *Dirce*, unde *Pindarus* *Horatio* p *Dirceus* vocatur, h *Aganippe* & i *Hippocrene*, quos *Cadmus* in alitis equi unguâ reperisse fingitur; iidem poti inspirationem literarum facere finguntur. *Cæterum* ab his *Thebis* p *Bœotiis* diversæ sunt *Thebæ* *Ægyptiæ* in *Thebaide*; & *Thebæ* *Lucaniæ* in *Italia*.

✕ k *Delium* opidulum ad oram maritimam fuit q contra *Eubœam* insulam, *Tanagræ* finitimum. r

† l *Aulis* opidum cum portu magno contra *Chalcidem* sita ad *Euripum*. Hic *Græci* in *Trojanos* expeditionem parantes conjurarunt.

* m *Leuctra* sive *Leuctrum* opidum inter *The-*

spias & *Platæas* ad *Cithæronis* radices in sinibus *Megaridis* situm erat. Fuerunt præterea in *Bœotia* opida clariora n *Tanagræ* ad *Thermodontem* amnem. *Thebis* vicina, hodie *Anatrica*: hanc urbem *Stephanus* ait ab *Homero* *Græam* vocari, ab *Aristotele* *Oropum*. Cur *Græa* dicta fuerit, leges in *Bœoticis* *pausanix*. At o *Oropus* in litore *Euripi* est. *Mycalessus* p *Delio* & *Aulidi* vicina urbs, à voce bovis id nominis sortita, acerbissimâ clade, quâ bello *Peloponnesiaco* affecta est, nobilitata. *Thracæ* enim quidam ab *Atheniensibus* domum remissi, eam matutinis horis, repentino & inopinato incurfû, captam direptamque, cædibus promiscuis pænè exhaustæ; & præter alios, maximum puerorum numerum, vix dum ingressorum in ludum literarium, inauditâ favitiâ trucidarunt. *Bœotia* q flumina sunt r *Afopus*, hodie *Afopo* *Platæensem* & *Thebanum* agrum dirimens, juncos habebat excellos & herbis abundabat, quibus sternebantur lecti. *Cephisus* vel f *Cephisus* inundationibus obnoxius albas oves faciens: & t *Melas* eodem lacu profuens, nigras: si *Plinio* f credimus; quem eundem adi de hujus fluminis & v *Orchomenii* lacus arundinetis t. Ad *Cephisum* flumen v ✕ *Themidis* fuit oraculum x. y *Ismenus* hodie *Ismeno* *Thebas* præterfluens in *Euripum* *Euboicum* properat. Ab hoc *Thebani* *Ismenii*, & fæmine eorum *Ismenides*, & *Apollo* *Ismenius* appellatus est. *Solinus* è *Varrone* tradit, videri ibi z *puteum pestilentem*, cujus liquor haurientibus mortem afferat. *Perdices* quoque in *Bœotia* non esse sui juris; sed in ipso aëre, quasi transire non audeant, metas habere, neque ultra notatos terminos unquam exire; nec in *Atticum* solum transmare credi vult. *Cæterum* a *Bœotii* corporum robore valebant & pugnaces erant: ingenio verò, ob aërem crassiorem tardi. *Sus Bœotica*, proverbiale dicitur erat y in hominem agrestem & rudem: item *Bœoticum ingenium* x; & *auris Bœotica*, de homine crassi ingenii b. i. b *Megaridis* *Helladis* sive *Achajæ* exigua regio, *Isthmum* & finem *Saronicum* attingens, *Peloponnesum*

V v 3

a *Thebæ* *Bœotia*. b *Cadmea* arx *Theb.* c *Helicon*. d *Cithæron*. e *Ismenus* fl. f *Fontes* *Arethusa*. g *Dirce*. h *Aganippe*, & i *Hippocrene*. k *Delium*. l *Aulis*. m *Leuctra*. n *Tanagræ*. o *Oropus*. p *Mycalessus*. q *Flumina*. r *Afopus*. f *Cephisus*. t *Melas*. v *Orthomenius* locus. x *Themidis* *Oraculum*. y *Ismenus* fl. z *Puteus* pestilens. a *Bœotorum* ingenium & mores. b *Megaridis*.

Atticorum. men, 2. *Megara* & 3. *Eleusis*. In 4. *Attide*, 5. *Marathon* magnarum multarumque virtutum testis; & clariores quam ut indicari egeant 6. *Athenæ*.

nesum ad Meridiem habet, Atticam ad Ortum, & Bœotiam in Septentriones & Occasum. 2. ^a *Megara* ad sinus Saronici angulum extremum sita, quum Atheniensium ante fuisset, occupata est à Lacedæmoniis bello Dorico, qua tempestate Codrus Atheniensibus imperitabar: Ex eo linguâ & moribus Dorienſium uſi sunt Megarenſes. *Theognis* hanc habuit patriam; & *Euclides* mathematicus; qui capitis periculo deterreri non potuit, quo minus sub noctem Athenas ad Socratem ventitaret, palla muliebri tectus, & facie obvelata; item *Stilpo*, qui captâ patria, omnibusque amissis, professus est, se omnia sua secum habere. Ab hac etiam urbe orti sunt *Philosophi Megarici* sive *Megarenſes* b. Megarenſes risui adeo deditos ferunt, ut risus *Megaricus* e in proverbium abiret; & *Lachrymæ Megarenſes* d de fictis; *Megarenſis ars* e in dolosos & astutos proverbio quoque f dicitur. b *Nisæa* seu *Nisæum* Megarenſium erat portus, longis mœnibus iungebatur *Megara*. 3. c *Eleusis* sive *Eleuſin* *Megara* proxima ad eum sinum Saronicum est, qui inde quoque *Eleuſinus* dicitur: ubi *Cereris* fanum celeberrimum: ipsaque urbs huic *Divæ* consecrata erat. *Eleuſinia Sacra* ad eam urbem, exclusis profanis, secretè fiebant: ut in proverbium abierint. Eadem Athenis quoque magno concursu & celebritate *Cereri* fiebant, in quibus matronæ in curribus per Jocum sibi mutuò & liberè conviciari solebant; ut inde ortum proverbium; *De plastro loqui*; i. e. liberè quemque reprehendere g. 4. d *Attica*, *Attis*, & *Attis*; olim etiam *Æle* & *Attica*, item *Mopsopia*, & *Cecropia* dicta, in Helladis sive Achajæ angulo orientali & australi sita; ad *Simium* usque promontorium porrecta, totius Græciæ clarissima regio est; hodie Ducato di *Sehines* vocatur. 5. e *Marathon*, hodie *Maratona* seu *Marafon*, inter Athenas & litus orientale sita, X. millia passuum abest Athenis h. *Marathon* vicinus est campus clade *Perfarum* & Atheniensium virtute illustris. *Miltiades* enim Atheniensis decemlicem numerum hostium hic prostigavit: cujus rei memoriam nocturna etiam spectra interire non sunt passa, si *Pausania* credimus. At *Marathonem* jam olim illustrem reddiderat *Theſci* de tauro *Marathon* parta victoria. *Montes*, *lacus* & specus in *Marathone* mirabiles *Pausanias* n enorat. 6. f Athenarum, quæ nunc *Setmes*,

celebritatem nemo est, qui quidem extremis, quod dicitur labris, literarum studia attigerit, quin cognitam habeat. Urbs hæc ad Saronici sinus litus à *Cecrope* i olim condita; sic de *Minerve* nomine dicta est: nunc obscurior est, arcem habens præmunitam; mœnia urbis supersunt, quæ maximam partem vastata hodie incolitur à Græcis & Turcis. Olim res pace & bello pro salute & dignitate Græciæ gessit: Sapientiæ, eloquentiæ & virtutum studia excoluit, historias condidit, omnis eruditionis mater k. Plurimi inde orti viri toga & sago illustres: *Theſeus*, *Codrus*, *Miltiades*, *Themistocles*, *Aristides*, *Pericles*, *Alcibiades*, *Conon*, *Thraſybulus*, *Æschylus*, *Sophocles*, *Euripides*, *Aristophanes*, *Menander*, *Socrates*, *Plato*, *Xenophon*, *Isocrates*, *Demosthenes*, *Æschines*, *Hyperides*, *Demades*, *Thucydides*, *Draco*, *Solon*. Eo docendi vel discendi gratiâ infiniti ferè se contulerunt. Hæc enim urbs Sapientum domicilium: Sapientia prytanæum: Schola Græciæ: communis omnium hominum ludus literarius, Græciæ Græciæ: anima, sol & oculus Græciæ, pluribusque aliis elogiis ornata est. Literarum enim ac facundia & civilis ordo & disciplinæ veluti templum Athenas habebant, Iustino l teste m. Erat in eâ g *Areopagus*, quasi *Martis vicum* dicas, in quo gravissimæ & capitales causæ disceptari solebant ab iis iudicibus, qui *Areopagite* dicti; in quorum numero & *Dionysius* ponitur, cujus mentio fit in *Actis Apost.* cap. 17. Noctu consilium hoc coactum; ne quid menti officeret persona reorum. Er Oratores dicere iussi sunt ἀπὸ ἀπορομίων καὶ πατρῶν. In eadem urbe nobilissima erant doctorum virorum Scholæ, Academia, & Lycæum Platonis, Aristotelis, Xenocratis, aliaque gymnasia. Erat & porticus, h *Pæcile* cognomento, quod variis picturis Polygnoti decorata esset. Ab hac i *Stoa Philosophi* nomen traxere Stoicorum. Erant & k *Horti*, in quibus l *Epicurus* cum sectatoribus philosophari solitus est n. *Arx* urbis m ἀκρόπολις, itemque πόλις olim ipsi dicta, è præruptis rupibus subjectam urbem, quam ἄστυ vocabant, & viciniam universam, ipsumque mare latè, & *Propylea* splendida & sumtuosa, prospectabat. Ad mare erat collis n *Munychia*, Philonis armamentarium, multas intus habitationes includens, muro cinctus o. o *Plalerus* navale & p *Piræus* portus triplex, quem longi muri XL. stu-

a *Megara*. b *Nisæa* portus Megarenſium. c *Eleusis*. d *Attica*. e *Marathon*. f *Athenæ*. g *Areopagus*. h *Pæcile*. i *Stoa*. k *Horti*. l *Epicuri*. m *Acropolis* arx. n *Munychia*. o *Plalerus*. p *Piræus* portus.

thene In 7. *Locris Epicnemidiis*, 8. *Cnemides*, unde regioni co-^{Locrorum.}
gnomen, 9. *Opus*, 10. *Thronium*.

IV. Græ-

XL. stadium, tamquam duo brachia urbi
jungebant. Ante urbem ^a *Ceramicus* erat, locus
publicæ sepulturæ, ubi eorum ossa condebantur;
qui in bello pro Patriâ occubissent. In urbe
enim per legem Solonis funerare non licebat: uti
nec apud Romanos. ^b *Theatrum* quoque erat
Athenis à Baccho *Dionysiacum* appellatum: ubi
ad concionem vocari populus, & magistratus
verba ad eum facere solebat. Porro ^c *Rhamnus*
Atticæ pagus, templum habebat *Amphiarai*, &
Nemesis, quæ inde *Rhamnusia* dicta est. Ejus
statuam insignem, monumentum victoriæ de
Persis, hic spectandam elaboraverat *Phidias*,
artifex celeberrimus. Erant & ^d *Acharnæ*, vicus
Atticæ maximus: & ^e *Decelia* castellum, quod
quam Peloponnesi, Agide duce, communiis-
sent, maximis cladibus affecerunt Athenienses.
Medio ferè spatio inter Athenas & *Thebas* sita
erat *Decelia*, loco campestri quatuor milliari-
bus Germanicis ab utrisque distans. Ceterum
Attica fides ^p in proverbio est, de integrâ & in-
corruptâ. Item *Attica Musa* ^q; & *Atticus* le-
pos ^r, de eleganti ^s. Attici tamen, & præser-
tim *Athenienses* *Incri* & munerum cupidissimi ^t
fuerunt, adeo ut apud *Aristoph.* proverbio dicatur;
Atticus etiam moriens porrigit manum ^v. 7. ^f *Locri*
Epicnemidii inter *Locricos* montes & *Euripi* litus
incoluerunt. 8. ^g *Cnemides* sive *Cnemis* in eodem
litore nonnullis hodie *Eretia* dicitur; *Cnemides*
seu *Cnemis* etiam mons seu collis est *Straboni* &
Eustathio, qui instar *tibidæ* aut *ocreae* in mare
procurrit, unde *Epicnemidii* dicti sunt hi *Locri*.
9. ^h *Opus* ad sinum *Opuntium*: unde etiam *Locri*
Opuntii dicti. 10. ⁱ *Thronium* hoc *Locrorum* *Epi-*
cnemidiorum ad *Boagrium fl.* est *Plinio*: ad
Sinum *Malliacum* *Livio*. Vastatum à *Xerxe* &
incendio deformatum. 11. ^k *Elatæa* & 12. ^l *Lilæa*
Phocidis opida sunt ad *Locrorum* fines, inter
Asopum & *Boagræum* flumina.

HEKELII.

^k Nonnullæ cæterarum Editionum legunt
Græcorumque.
^l Et nunc vulgò *Sibes* vocantur.
^m Lib. X. H. N. c. xxiv. p. 176. lin. 37. seq.
ⁿ *Republicam Thebanorum* descripsit *Ubbo*
Emmii Part. II. rerumpp. *Græcar.* Tract. v. Edi-
tion. *Lugd. Batav.* Elzev. in 16.
^o Lib. IV. *Carm.* Od. II. v. 25.
^p Quarum *Bæoticarum* np; & *Strabo* Lib. I.

Geogr. p. 63; & Lib. IX. p. 789. mentionem facit.
^q *Stephano*.
^r Sed *Delium* *Straboni* loc. jam cit. p. 734.
Templum est *Apollinis*, quod à *Delo* profecti
condiderunt.

^s Lib. II. c. cIII. p. 29. lin. 48. seq.
^t Vid. *Strabo* Lib. IX. p. 728. 740. & 773.
^v Cujus prodigium describit etiam *Plinius*
Lib. XXXI. c. II. p. 553. lin. 44. seq.
^x Ideoque *Lucanus* *Aquas Cephissi* vocat *fati-*
dicas.

^y Et adhuc est ap. *Erasm.* *Chiliad.* I. Cent. X.
Adag. VI. p. 269. col. b. & *Manutium* p. 404.
col. a.

^z Apud eundem *Erasm.* *Chil.* II. Centur. III.
Ad. VII. p. 353. col. b.

^a *Conf. id.* *Erasmus* *Chil.* III. Cent. II. *Ad.*
XLVIII. p. 552. col. b. & *Manutius* p. 811. col. a.

^b Qui *Euclidi Megarensi Socratico* successerunt.
Dicta a. est *Megara* à *Megareo*, *Apollinis* Filiò,
vel ab *Ageo*, *Pandionis* Filiò. In *Agro* hujus
Civitas præstantissimi oliv provenerunt *Bulbi*,
qui inde dicti *Megarici*.

^c *Erasmo* *Chil.* I. Cent. v. *Ad.* LXX. p. 154.
col. b. & *Manutio* p. 223. col. b. testantibus.

^d Apud eund. *Erasm.* *Chil.* II. Cent. v. *Adag.*
XX. p. 408. col. b. & *Manutium* p. 606. col. a.

^e *S. Megaricum Machnamentum*, sive *Machina*
Megarica.

^f *Eidem Erasmo* *Chil.* II. Cent. III. *Adag.* LX.
p. 369. col. b. atque *Manutio*. p. 550. col. b.

^g Vid. Omnino iterum *Erasmus* *Chil.* I.
Cent. VII. *Adag.* LXXIII. p. 212. col. b. &
Manutius p. 318. col. a.

^h Hujus Urbis meminit *Q. Curtius* Lib. IV.
c. I. §. 6.

ⁱ Unde & dicta *Cecropia*.

^k Et bonarum Artium, immò Philosopho-
rum & Oratorum mater & Poëtarum Alumna.

^l Lib. v. cap. VIII. §. 4. 9. & c. IX. §. 9.

^m Hujus *Republicam* descripsit *Ubbo Em-*
mii Part. I. *Rerumpp. Græcor.* p. 7. seqq.

ⁿ Hic *Epicurus* *Summum Bonum* in voluptate,
non quidem corporis, sicuti *Aristippus*, sed ani-
mi, hoc est in absentia omnium dolorum pone-
bat; & licet tradatur fuisse vitæ continentissimæ;
tamen nomen illud voluptatis, in quâ *SUMMUM*
BONUM ponebat, effecit, ut ab eò homines
voluptarii *EPICUREI* dicantur.

^o Vid. *Strabo* Lib. IX. p. 720. seq. Fuit &
Miony-

a *Ceramicus*. b *Theatrum Dionysiacum*. c *Rhamnus*. d *Acharnæ*. e *Decelia*. f *Locri Epicnemidii*.
g *Cnemides* op. & mons. h *Opus*, *Locri*. i *Thronium*. k *Elatæa*. l *Lilæa*.

Varia Theſſalia nomina.
Græcus rex.

Hellen Myrmidones.

Opida Theſſalia proprie dicta.
Eſtiotidis.

IV. Græciæ propriè dictæ à Septemtrione jungitur mutatis sæpe nominibus *Emonia*, Macedoniæ quondam pars, at poſteà avulſa, moxque iterum juncta. Eadem *Pelaſgicum*, *Argos*, *Hellas*, *Theſſalia* & *Dryopis*, ſemper à Regibus cognominata. Ibi genitus Rex nomine *Græcus*, à quo *Græcia*; ibi *Hellen*, à quo *Hellenes*. Hos eoſdem Homerus tribus nominibus appellavit, *Myrmidonas*, *Hellenas* & *Achæos*. At ^a Theſſaliæ nomen tandem invaluit, in *Theſſalos* propriè dictos, *Eſtiotas*, *Pelaſgos*, *Magneſios* ac *Phthiotas* populos diviſum.

V. Opida in ^e Theſſalia propriè dicta; ^v *Hypata*, ^d *Soſthenes*, *Cyperra*. In ^e Eſtiotide ^z *Gomphi*, ⁿ *Phæſtus*, ^g *Tricca*: ⁱ *Ætanium*, & ^x *Philippici*

Munychia Dianæ cognomen, quæ apud *Pygellum* non procul ab *Epheso* colebatur. Sed *Munychia* iorum, *Palladis* Feſta ſunt. Inde *Munychius* Portus extra *Athenas* dictus.

p Apud *Eraſmum* Chil. I. Cent. VIII. *Adag.* xxxvi. p. 225. fac. a. ut & *Manutium* p. 338. col. b.

q Apud eund. *Eraſmum* loc. cit. *Ad.* lxxx. p. 238. col. b. & *Manuti* p. 360. col. b.

r Sive *Eloquentia*, eodẽm *Eraſmõ* Chil. I. Cent. II. *Adag.* LVII. p. 70. col. a. interprete.

f Suavi ac conſummatâ *Eloquentiâ* dicitur.

t *Δωροδοκῶντες*.
v Conf. iterum *Eraſm.* Chil. II. Cent. VII. *Adag.* XLVI. p. 456. col. a. & *Manutii* *Adagia* p. 675. col. b.

B U N O N I S.

a ^a *Theſſalia* inter Græciam & Macedoniam interjecta eſt, quarum hanc ad Septemtrionem: illam ad Meridiem habet: ad Ortum *Ægæum* mare: ad Occaſum *Pindum* montem.

β *Theſſalia* propriè dicta, etiam *Theſſalioſ* appellata, *Pindo* & *Othry* montibus, fluviisque Pene incluſa erat,

γ b *Hypata*, opidum hodie *Spates* x inter *Eſtiotidis* fines, & *Pindi* montis ponitur radices: alii tamen ad *Maliacum* ſinum & *Oetæ* montis radices collocant *Theſſaliæ* celeberrima. *Heic* gravis veneficio ligata octo annis factum geſtavit. *Apul. Metamorph.* l. I. In ea *Ætoli* ſuos ſolebant celebrare conventus. y

d e *Soſthenes*, hodie, *Moletio* teſte, *Stiamiza* dicitur, opidum mediterraneum.

e d *Eſticius* *Theſſalioſ* ad Septemtriones contermina eſt.

z e *Gomphi* op. hodie *Conſi* ad *Epiri* conſinia,

inde venientibus primò occurrit, *Gomo* finitimum. Haud procul à *Gomphi* *Peneus* fl. oritur. Urbs illa in agro fecundo eſt ſita: ibi enim *Cæſar* multos ex ſuis vino & ingluvie perdidit.

n *Phæſtus* *Gomphi* finitima eſt.

S f *Tricca* vel *Trica*, *Pindo* monti & *Dolopibus* vicina, hac tempeſtate urbs primaria, & ſedes præfecti eſt, vocaturque *Tricala* z. In hac quoque olim fuit *Æſculapii* templum.

g *Ætanium*, hodie *Atino* *Tricæ* urbi finitimum.

x h *Campi Philippici*, in quibus acies Romanæ, ducibus hinc *Caſſio* & *Bruto*; inde *Antonio* & *Octavio*, inſeſtis inter ſe armis concurrerunt, ad *Philippos* erant; longè diverſi à *Pharſalicis* campis, in quibus *Pompejus* cum *Cæſare* dimicavit. Hi enim in *Theſſalia* ad *Pharſalum*; illi ad *Strymonem* in *Thraciâ* aur *Macedoniâ* extrema ponendi. Tamen & illi *Philippici* dicti ſunt, à *Thebis* *Theſſalicis*, quæ & *Philippi*.

H E K E L I I.

x Et quondam qf. *Metropolis* hujus Regionis.
y Clarus quoque *Hypatensis* Ager eſt. Eſt & *Hypata* Regio prope *Sangarum* Fluvium.

z *Plinius* *TRICAM* per ſimplex & *TRICCAM* per duplex cc. omnino inter ſe confundit, quando *HANC* Lib. IV. *Hiſt. Nat.* c. VIII. p. 53. lin. 9. *Oppidum Theſſaliæ*; *ILLAM* verò Lib. III. c. IX. p. 43. lin. 47. ſeq. *Oppidum Apuliæ* eſſe dicit, quod à *Tricâ*, *Penei* Filia, ita appellatum *Diomedes* cum *Apinâ* tantâ ignominia everterit, ut in *Proverbiis* ludibrium tranſierit. Quoties enim rem ſutilem ac nugatoriam oſtendere volumus, *TRICAS* & *APINAS* adhuc nominamus. Vid. *Eraſm.* Chil. I. Cent. II. *Adag.* XLIII. p. 65.

a Theſſaliæ fines. b *Hypata*. c *Soſthenes*. d *Eſtiotis*. e *Gomphi*. f *Tricca*. g *Ætanium*. h *Campi Phillipici*, & *Pharſalici*.

Ippici campi, iidem & Pharsalici, civilibus Romanorum cladi-
bus nobilitati. In *h* Pelasgia, *Pytheum*, *Atrax*. In *h* Magne-
sia, *k* *Jolcus*, *Herminium*; *Castanea*, *o* *Melibœa*, & *n* *Metho-*
ne, Philippi Macedonis Alexandri Magni patris obsidione, in
qua sagittæ ictu oculum amisit, clara; & in Malliaco sinu cæso-
rum etiam Laconum Leonida duce tropæa Thermopylæ. In
e Phthiotide, *o* *Phthia*; *r* *Thebæ* cognomine Thessalicæ, *v* *Echinus*,
φ *La-*

Pelasgia.
Magneſia &
Phthiotidus.

p. 65. col. b. ubi videndum, quod Nonius Mar-
cellus, Grammatic. TRICAS *ἄρα τῆς ἑξῆς* à
Pilis, quibus pulli involvuntur gallinacei,
dictas, per impedimenta atque implicationes sit in-
terpretatus.

BUNONIS.

λ *a* *Pharsalus* autem, hodie *Farsa*, inter Api-
danum & Enipeum flumina, quorum hic in Pe-
neum decidit, ponitur: opidum olim liberum
erat: nunc regionis metropolis est. *a*

μ *b* *Pelasgia* Phthiotidi versus Septentrionem
contermina; ab Ortu mare Ægæum habet. Ad
e *Atracem* urbem incolebant Lapithæ. Pelasgiæ
urbs quoque est *d* *Scotussa* seu *Scotussa*, Larissæ fi-
nitima, ubi oraculum Thessaliæ perquam cele-
bre olim erat, nec inferius Dodonæo. Eam urbem
violato fœdere ex improvîso oppressit, cru-
deliterque in captos consuluit *Alexander*, *Ph-*
æorum tyrannus. Reliquias etiam civium postea
merus Macedonum è patriâ ejecit. Pausaniæ
ætate fuit infrequens ac fere deserta. Apud hanc
urbem locus est *e* *ἄρα τῆς ἑξῆς* dictus, id est,
Canis capita, ubi Romani *Quintio Flamio* duce
Philippum Demetrii filium magno prælio, adju-
vantibus Ætolis, vicerunt. Scotussensis fuit
f *Polydamas* athleta suæ ætatis robustissimus: qui
& leonem inermis confecit, & taurum extremis
pedibus ita pertinaciter renitentem retinuit, ut is
vix tandem relicta in manu ejus ungula effuge-
rit; & concitatis vi summâ quadrigis, correptos
currus unâ manu stitit. In Persidem à Dario
Notho evocatus, tres viros ex iis, qui more
Persico *immortales* vocati, ex provocatione occi-
disse dicitur. Tandem, quum speluncam quan-
dam unâ cum aliis intrasset, & superior terræ
pars fatiscens ruinam minaretur, ipse, diffu-
gentibus focis, solus ruinam fulcire manibus
conatus mole superincumbentis montis oppressus
est. Cæterum sinum Pelasgicum & Thermai-
cum dirimit promontorium *g* *Sepias*, ad cuius
litora Xerxis olim clasſis naufragium fecit.

h *Magneſia* exigua regio inter Pieriam ad
Boream, Pelasgiam ad Austrum, in ora maris
Ægæi ad ortum fuisse videtur, ubi *i* *Magneſia*
promontorium.

ξ *k* *Jolcus*, nunc *Jaco*, ad Sinum Pelasgicum
est, olim *λαρτῆσι* cognominata, quasi *sanctula*;
cujus servitutis multæ ab antiquis afferuntur cau-
sæ. Ab ea *Thessalia* dicta est *Jolcitis*: itemque
Jason *Jolcites* inde ad aureum vellus missus. Ludi
funebres in urbe ista, instituti sunt ab Acasto.

ο *l* *Melibœa* ad Oſſæ montis radices, apud
Bœboidem lacum, purpurâ nobilis: hanc etiam
Philoctetes, Herculis comes alumnus illustravit.

π Sagittam istam jecerat *Aster* opidanus, suo
inſcripto nomine, & loco vulneris, quem pete-
bat. Sagittis verò plurimum hanc gentem va-
luisse docet Solinus. Est quoque alia urbs Pello-
ponnesi in *Methone* in ora Messeniæ. *Magneſia*
quoque ascribitur urbs clara, in Pheræ Alexan-
dri tyranni sedes; qui Pelopidam aliquando ha-
buit in vinculis. Tyrannus iste ab uxoris suæ
Thebes fratribus in cubiculo tandem occisus est,
ipsa eos impellente & prælucente. Et hinc quo-
que Jason ille Argonautarum dux, sed qui ante
Philippum rerum potitus est in Thessalia, & in-
ter callidos collocatur imperatores.

ε *ο* *Phthiotis* ad Sinum Maliacum est, nomen
à *p* *Phthia* urbe habens.

σ *q* *Phthia* Achillis patria apud Sinum Malia-
cum erat, quem tamen Homerus *Larissæ* propin-
quæ ascripſisse creditur, quòd Phthia parum
hospitalis in ipsum exstitisset.

τ *r* *Thebæ Thessalicæ* seu *Phthioticæ* nunc vulgò
Ziton ad Sinum Maliacum sunt. Urbis istius na-
vale erat *Pyrasus* XX. stadiis ab eo *distitum*.

υ *f* *Echinus* è regione Eubœæ, ad fauces illius
Sinus qui hodie vulgò *Golfo de Volo* dicitur, vo-
catus olim *Maliacus*.

HEKELII.

a Dictam *a*. volunt à *Pharsalò*, *Acrisii* Filio.
X x BUNO-

a Pharsalus. *b* Pelasgia. *c* Atrax. *d* Scotussa. *e* Cynoscephlæ. *f* Polydamas athleta. *g* Sepias
prom. *h* Magnesia *i* Magnesia prom. *k* Jolcus. *l* Melibœa. *m* Methone. *n* Pheræ,
ο Phthioris. *p* Phthia. *q* Thebæ Thessalicæ. *r* Echinus.

♠ *Larissa*, ✕ *Demetrias*, ♣ *Pagasa*, & sacro nemore nobilia *Tempe*, locus ad Peneum flumen.

BUNONIS.

♠ *a Larissa* in Thessalia gemina est, una Mediterranea ad Peneum flumen; altera maritima in Phthiotide, *Larissa Pensilis* dicta, ad sinum Maliacum, cui Homerus ascriptit Achillem, qui Larissæus ab ea dicitur: *Hodie* vocatur *Larixzo*.

✕ *b Demetrias* urbs maritima est ad Sinum Pagasæum, Pagasis proxima; nunc metropolis est: *A Demetrio* Poliorcete Antigoni filio, præstante post Alexandrum virtute & rebus gestis Rege, dicta est, quum antè *Pagasa* fuisset. Erat aliquando Macedonum Regum sedes, & navale; ubi *Ætoli* quoque suos habuere conventus. Numerarunt urbem istam inter compedes Græciæ. *Hodie* vulgo *Dimitriada* vocatur.

♣ *c Pagasa* sive *Pagase* ad Pagasæum sinum, Phæzororum navale; ubi *Argo* navis exstructa fertur; unde & *Pagasæa* appellatur.

♠ *d Tempe* amœnissima Thessaliæ vallis, multorum literis celebrata est, quinque millia passuum longitudine, & ferè sesqui jugeri latitudine, ultra visum hominis attollentibus se dextra lævaque leniter convexis jugis. Intus sua luce viridante allabatur. *e Peneus*, viridis calculo, amœnus circa ripas gramine, canorus avium concentu. Ibidem quoque *f Cranon* erat, ubi cum suis convivis oppressus *Scopas*, ædificio in ipsos decumbente: *Simonides* verò conservatus, memoriæ artificium observare cœpit. Cæterum equitatu excellabant *g Thessali*, eoque nomine celebres erant: malè tamen audiebant ob veneficia & noxias herbas. Hinc *Thessala venena*, herbe, *femina* pro maleficis. *Thessalicus missus* quoque in proverbio est pro lauta & splendida mensa. In Thessalia *Deucalionis* contigisse diluvium scribunt, stagnante flumine Peneo.

a Larissa. b Demetrias. c Pagasæ. d Tempe. e Peneus fl. f Cranon. g Thessalorum studia & mores.

CAP. IX.

De Macedonia.

I.

Macedonia.

Supra Thessaliam atque Epirum, versus Septemtrionem regiones, quæ diversis populorum nominibus ac regibus antea sejungebantur, postea uni *Macedoniæ* nomini contributæ, factæ sunt corpus unum. Terra ipsa duobus inclyta Regibus, *Philippo patre* & *Alexandro filio*, per quos terrarum Imperio quondam potita, magna est ac spatiosa ad utrumque mare, qua Sol oritur, *Ægæum*, qua occidit, *Jonium* extensa. *Æmathia* antè dicta fuit pars ejus ab *Æmathio* Rege; unde in totam terram nomen dimanavit. *Macedoniam* à *Macedone* Deucalionis materno nepote appellatam vult *Solinus*: at ego suspicor, à parte ejus *Mygdonia* natum nomen esse *Macedoniæ*, cum exigua sit pronuntiationis differentia in *Manedonia* & *Muydonia*. ¹

Unde *Æmathia* & *Macedonia* dicta.

REISKII.

¹ *a Macedonia* multam in Geographicis notitiam parit tum Mathematicani, tum Historicam, tum veterem, tum novam: Sed omnem quis intra paucas lineas coerceat? *b Ab Macedo-*

ne Osiridis cujusdam & *Thurix*, quæ una inter Deucalionis filias fuit, nomen adhæsisse ut creditur, *Stephanus*, *Justinus*, *Plinius*, & *Solinus* facile perficient. Cum analogia faveat Grammatica, quæ non feret, ut ab una parte *Mygdonia*

a Macedonia, b Ab Macedone,

II. Limites habet ab *Ortu Ægæum*; à *Meridie* Thessaliam & Epirum, ab *Occasu* Ionium sive Adriaticum mare; ab *Septentrione* eisdem, quos universæ Græciæ statuimus.

III. Centum quinquaginta in hac olim populos fuisse, auctor est Plinius. At quorum nomina ad nos clara pervenerunt, ad Adriaticum mare, * *Taulantii*, quorum opida β *Epidamnus* vel *Epidamnium*, propter inauspicatum nomen, quia vel in damnum ituris omen id visum est, à Romanis *Dyrrachium* appellatum, nunc *Durazzo*; γ *Apollonia* & δ *Aulon*. ε *Elymiotæ*, quorum opida ζ *Ely-*

Macedoniæ
limites.

Opida Taulantiorum.
Epidamnus f. Dyrrachium.

Elymiotæ
rum opida.

nia regionem integram dictam suspicemur. Equidem auctori nostro parum interest ex una pronunciationis differentia: Sed plus interesse, totius & partis ratio, veterumque auctoritas docet. Plinio autem Sphalma librarium irrepsisse dixerim, qui centum quinquaginta populos uni huic terræ neque tum satis cultæ adferit: Quos nemo veterum numeravit; Ne quidem חרתי a *Chittim* aut *חתיים* ἢ *חתיים*, quos cum Bocharto supra Italiæ adscripsimus. Nec unicus liber Macabæorum primum, nec *μακεδονία* vel *Macetia*, quæ Macedoniam denotavit, illud conficiet. Regnum hic primus tenuit b *Caranus*, ex Argivis Heraclida strenuus, anno circiter post regni Medorum initia sexagesimo; Ultimus Perseus A. V. C. DLXXXVI. perdidit, Macedonia in Romanam provinciam mutata, ubi ab regibus XL. per annos 647. regnatum fuerat. Hinc Rom. Imperio innexa Diocæsin amplissimam ex ævo Imp. Justiniani continuit, ut c *Macedonia prima* *Ægæo mari propior* (non Ionico, quod Pancirollus in Notitia Imp. cap. 126. voluit) *Thessalonicensis* etiam dicta, hinc secunda procederet; amplius *salutaris* & ultimo *Prævalis* seu *Prævaluana*. Sed Amurathes II. Macedoniam rotam bello perdomuit, d *Thessalonica* Venetis A. 1417. erepta quam Salonichi hodieque nominant, urbem incolis Græcis, Latinis, Turcis advenisque mercatoribus frequentissimam. e *Albania* hodierna Macedoniæ pars Vallonam, Dyrrachium vel *Durazzo*, *Prevesam* sive *Nicopolim*, pluresque admodum obscuras urbes; Crojari item munitissimam urbem & mediterraneam, Johani. Castrioti, Principis Epirotæ, posthac Giorgii sedem. Hunc oblidem in ætate prima sibi datum in circumfisione Turci Scanderbeggum h. e. *Alexandrum Dominum* vocarunt, sed sibi ipsis omnino nomine, cum clades plurimas ab uno

illo & gravissimas quidem acceperint: Ab illa f *Duces de Croj* superstites & inde oriundi nomen suscipiunt. Cæteras urbes attingere non licet.

B U N O N I S.

α & *Taulantii*, quorum regio *Taulantia* a supra Acroceraunios, Illyrico finitimi, regionem maritimam tenuerunt. Ea Macedoniæ, an Illyrico sit annumeranda, nondum satis certum esse videtur.

β h *Epidamnus* notissima ad mare in Peninsula condita urbs est. Ex eâ enim in Italiam trajicere fermè solebant; Cicero huc ab exsilio rediit. b

γ i *Apollonia* hodie *Pollina* ad Laum flumen, à litore ad septem millia passuum remota, Corinthiorum & Coreyræorum colonia est, optimis temperata legibus c. *Sylla* ex bello Mithridatico rediens, *Satyrum* hic ea, qua scribitur esse, forma, cepisse fertur, & vix inconditam ex eo monstro vocem ac horrendam exprimere potuisse. *Cæsar* initio belli civilis, Pompejo segnus rem gerente, in potestatem redegit Apolloniam, uti & vicina opida. Literarum & humanitatis studia, quibus Principum animi excolendi, ibi viguisse Cæsaris ævo constat. *Octavius* enim vivo ipso, & expeditionem in Dacos, & inde in Parthos destinante, præmissus huc, studiis vacavit. Diligentius & urbem hanc, & vicinum flumen, & regionem ignem innoxium exhalantem, cum Nymphæo & mirifico quodam oraculo, describit Dio.

δ k *Aulon*, hodie *Valona* d, Apolloniæ vicina & munita urbs est, sedesque præfecti Turcarum.

ε l *Elymiotæ* e *Taulantiis* versus austrum fuere contermini.

H E K E L I I.

a Hòc tempore, si *Castaldo* fides est habenda, *Tamorita* vocata.

X x 2

b Quam

a Chittim huc non pertinet. b Caranus rex primus. c Macedoniavicta. d Thessalonica. e Albania. f Duces de Croj. g Taulantii. h Epidamnus f. Dyrrachium. i Apollonia. k Aulon. l Elymiota.

Orestis re-
gio.
Dassaretarum op.
Æmathia.
Pella.
Ægea.

¶ *Elyma* & *Bullis*. ⁹ *Orestis* regio Epiro juncta, opidum *Gyrtone*.
¶ *Dassaretæ* opida *Lychnidos*, *Evia*. Regio, *Æmathia*, seu *Æmathia* propriè dicta, opida *Pella*, quam omnium Macedonicarum urbium maxime illustrem effecerunt duo alumni, *Philippus* Græciæ domitor, & *Alexander* etiam Asiæ: *Ægea*, in qua mos erat Reges sepelire, & *Ædesa*, *Idomena*, *Scydra*, *Europus*, *Tyrisa*.
Opida *Pieria*. IV. Regio *Pieria*, Musarum parens domusque, opida *Pyd-*

b Quam urbem exilii sui tempore amicissimam expertus est atque officiosissimam.

c *Pincto* vocatur *Sisopolis*.

d Sive aliis *Velonia* & *Caulonia*.

e Seu *Elymate*, utpote quorum Regio, *Cassaldó* teste, hodiè *Placani*, nuncupetur.

BUNONIS.

¶ a *Elyma* ad extremum Onci sinus recessum sita, hodiè *Canina* f. dicitur.

b *Bullis* ei vicina est ad eundem sinum. g

9 c *Orestis* regio dicta ab *Oreste*, qui in ea loca confugisse scribitur h. d *Gyrtone* civitas à *Stephano* Thessaliæ ascribitur.

e *Dassaretæ*, *Passaricæ*, *Dessaretæ*, *Dassariitii*, & *Dassarenses* dicti intus in Mediterraneis sunt.

f *Lychnidos* sive *Lychnidus*, hodiè *Pœrida* i, ad lacum k g cognominem est, quem *Polybius* l *Lychnidiam* vocat.

h *Æmathia* sive *Emathia* hæc mare *Ægeum* attingit ad Ortum, ejusque Sinum *Thermaicum*, *Mygdoniam* habens ad Septentrionem, & *Pieriam* ad meridiem.

i *Pella*, olim *Bunomos*, & *Bunomea* dicta, apud intimum sinus *Thermiaci* recessum & *Axium* flumen sita, hodiè *Jeniza* m appellatur; ejus situm describit *Livius* lib. XLV. sub sinem. *Euripidis* *Peëtæ* tumulus ibi fuit n. Hic quoque elebantur serpentes cicures.

k *Ægea* ab *Ædesa* alia & diversa urbs non est; sed planè eadem. Nam *Caranus* *Ædesiam* captam ob memoriam muneris *Ægeas*, populum *Ægeatas* vocavit, *Justin.* lib. 7. cap. 1. Et in hac urbe sepeliri reges mos erat; nec alter excellentium virorum bustis apud *Macedonas* præfatos dabatur locus: *Solin.* c. 14. *Ptolemæus* tamen *Ægeam* ab *Ædesa* distinguit.

l *Ædesia* *Pellæ* vicina erat, *Æmathiæ* caput, quam *Caranus* captas imbrem fugientes secutus cepit, ac ob memoriam *Ægeas*, ac opida-

nos *Ægeadas* nominavit. In hac sepeliebantur Reges *Macedoniæ*. Sic enim præceperat *Perdiccas* *Carani* successor, pollicitus regnum in familia sua mansurum, quamdiu hic Reges conderentur. Feruntque ideo in *Alexandro* defecisse stirpem; quod in hac urbe non fuit sepultus.

m *Idomenæ*, sive *Idomene* opidum inter *Doberum*, & *Atalantam*, *Europo* proximum erat; *Gordiniis* finitimum.

n *Scydra* hodiè *Siderocapsa*, 40. millia passuum à *Thessalonica* distat.

o *Europus*, ad *Axium* fluvium ponitur *Plinio* o. Sed in *Almeria* quoque *Europus* fuit. Cæterum *Æmathiæ* quoque urbs fuit p *Beræa*, hodiè *Véria* dicta; ad *Aliacmonem*, & *Bermii* montis radices posita; ibi seditionem contra *D. Paulum* *Apostolum* excitaverunt *Judæi*.

q *Pieria* *Thessaliæ* finitima ad *Thermaicum* sinum sita est: r *Aliacmon* flumen eam permeat. *Musæ* à *Pieria* nemore, aut *Pieria* monte dictas ferunt *Pierides* p. In monte isto versatus *Orpheus* q, ac ad eundem discerptus est.

HEKELII.

f *A Sophiano*.

g *Plinius* Lib. IV. H. N. c. x. p. 53. lin. 41. *Cotoniam* *Bullidensem*, & Lib. III. c. XXXII. p. 48. lin. 39. ipsos *Populos* *Bulliones*, f. *Bulliones* vocat.

h Est & *Portus* apud *Plinium* Lib. III. c. v. p. 40. lin. 38. ejusdem nominis.

i *S. Ochrida*.

k Ut tradit *Sophianus* in sua *Græciæ* Tab.

l *Auxydræa*.

m *Nigro* *Zuchria*.

n Claret maxime Natalibus *PHILIPPI*, *Macedonum* Regis, & *ALEXANDRI*. Unde utrique *Peleus* à *Pœtis* passim cognominatur.

o Nomen habet ab *Europo*, *Macedonis* Filiò, & *Orythiæ*, *Cecropis* Filie.

p Finguntur enim secundum *Nizum* ex *Jove* & *Mnemofyne* *Musæ* dicuntur *Pierides* propter amœni-

a *Elyma*. b *Bullis*. c *Orestis* regio. d *Gyrtone*. e *Dassaretæ*. f *Lychnidos*. g *Lychnidus* lacus.
h *Æmathia*. i *Pella*. k *Ægea*. l *Ædesia*. m *Idomenæ*. n *Scydra*. o *Europus*.
p *Beræa*, q *Pieria*. r *Aliacmon* fl.

* *Pydna*; v *Phylace*, φ *Dion*. x *Mygdones*, regioque *Mygdonia*. *Mygdonia*; opida ψ *Antigonia*, *Physcæ*, *Carrhabia*, ω *Lete*, *Terpilus*.
 * *Paraxis*; opida *Antigone*, β *Pallene*, γ *Cassandria*, δ *Torone*. *Paraxis*.
 * *Regio Chalcidica*; opida, *Augæa*, ζ *Singus*, η *Acanthus*. *Chalcidiaz*.

θ *Am-*

amœnitatem ac solitudinem *Pierii* Montis, quod ex secretis locis propter studia liberalia delectantur.

g *Musicus* atque *Poëta* insignis iste.

BUNONIS.

τ a *Pydna* antea *Citron* dicta, ad sinus *Thermaici* litus, inter ostia *Aliacmonis* & *Lydi* fl. posita, *Olympiadis* à *Cassandro* obsessæ interitu & magnitudine animi celebrata est. Ad eam à *Paulo Emilio* victus *Persens*.

υ b *Phylace* inter *Pellam* & *Larissam* ponitur. *Theocriti* interpres tamen tradit eam haud procul abesse ab *Oihry* monte, in eaque regnasse *Iphicium* r.

φ c *Dion* vel *Dium* ea videtur esse urbs, in qua *Alexandro* *Macedoni* oblata visio hortata est ipsam, ut forti esset animo, & exercitum in *Asiam* traduceret, suo ductu potiturum Imperio *Persarum*. Sic enim *Parmenioni*, miranti cur *Hierosolymorum* Pontifici, in quem hostili animo tum moverat, sese submitteret, ipse commemorarat *Alexander* apud *Josephum* *Antiq.* lib. xi. cap. ult. Quandove *Dion* hoc fuerit munitum, cognoscitur ex *Liv.* lib. 44. f

χ d *Mygdonia*, inter *Axium* & *Echedorum* flumina est. t

ψ e *Antigonia* hodie *Cojogna* v, aliis *Antigona* dicitur.

ω f *Lete* vel *Lete*, hodie *Letta* vel *Lita*, apud *Sinum Thermaicum* est, *Thessaloniz* propinqua.

α g *Paraxis* vel *Paraxia* inter *Thermaicum* & *Singiticum* Sinus est, ipsaque *Toronaicum* Sinum continet.

β h *Pallene* vel *Pallena*, antea *Herodoto* teste *Phlegra* dicta ad Sinum *Thermaicum* in *Isthmo* i *Pallenensi* sita x. Eam Regionem gigantes habitasse feruntur, gens impia, & dissoluta; quam *Hercules* extirpavit.

γ k *Cassandriam*, quæ hodie quoque *Cassandria* dicitur, *Cassander* instauravit, & de suo nomine appellavit. Ante id tempus enim *Potidea* y nominata *Corinthiorum* erat colonia, bello *Peloponnesiaco* ab *Atheniensibus* expugnata, & habitata. *Philippus* verò *Macedo* circa id tem-

pus, quo ei *Alexander* natus, eam expugnaverat. x

δ l A *Torone* Sinus, qui eam aluit, nomen habet, diciturque m *Toroneus*, & *Torenaicus*. A *Pallene* ad 60. stadia in *Isthmo* illo erat n *Olynthus* urbs celebris, quam *Mardonius* bello *Persico* expugnavit. At *Philippus* *Macedo* eam postea expugnavit, non tam armis, quam auro, corruptis propugnatoribus, direptamque evertit, frustra opem *Atheniensium* implorantem a. Urbs hæc patria fuit *Callisthenis* Philosophi gravis & disertis, imprimisque constantis; quem è sorore sua nepotem ad *Alexandrum* in *Asiam* miserat *Aristoteles*. Et officio suo apud Regem non defuit *Callisthenes*, etsi nimio ipsi libertas orationis stetit.

ε o *Chalcidica* regio b *Paraxiz* finitima est, inter *Singiticum* & *Strymonicum* Sinus protensa. c

ζ *Singus* vel *Singa* opidum ad *Atho* montis radices, *Sinumque*, qui inde p *Singiticus* appellatur.

η q *Acanthus* hodie *Eristo* d ad eundem Sinum *Singiticum*, & apud montem *Athon* est, inter *Singum* op. & *Nymphæum* promontorium, ibi *Xerxes* copias suas terrestres in tres partes divisit.

HEKELII.

r Est & *Phylace* Urbs *Molossidis* apud *Livium* & *Phylace* *Hermopolitanæ* in *Ægypto*, quam hodie *Penisulæ* vocari dicunt *Geographi*.

f Est & *Dion* *Crete* Insulæ Promontorium & Urbs ibidem, immo & Urbs *Epiri*, & Oppidum *Italiæ*, *Pisidiæ*, *Thraciæ* & *Cœle* *Syriæ*.

t De quâ videndus *Plinius* Lib. iv. c. x. p. 54. lin. 5.

v Nisi *Pinetus* fallat in suo *Plinio Gallico*.

x Dicta a. est à *Pallena*, *Sithones* Filiâ & *Clethi* Uxore, & describitur ab aliis *Thraciæ*, ab aliis *Macedoniæ*.

y *Pausaniæ*.

z *Stephano* Urbs *Thraciæ* est.

a Sed quando *Herodotus* in *Polymniâ* dicit, *Olynthum* quoque *Sidoniæ* appellari, tunc non Urbem *Olynthum*, sed potius Regionem, in quâ *Olynthus* & aliæ Urbes sitæ sunt, intelligit.

X x 3

b *Cassal-*

a *Pydna*. b *Phylace*. c *Dion* vel *Dium*. d *Mygdonia*. e *Antigonia*. f *Lete*. g *Paraxis*. h *Pallene*. i *Sinus Pallenensis*. k *Cassandria* sive *Potidea*. l *Torone*. m *Sinus Toroneus*. n *Olynthus*. o *Chalcidica* regio. p *Singiticus* sinus. q *Acanthus*.

Amphaxiti-
dis.Bisaltæ.
Edoniorum.
Orbelorum.

Amphaxitis regio, opidum, *Theſſalonica*, Ciceronis exilio in-
ſignis, & *Stagira*, Ariſtotelis principis Philoſophorum cunis cla-
ra. ^a Bisaltæ; opida *Euporia*, *Oſſa*, *Calliteræ*. ^u Edonii; opi-
da, ^v *Amphipolis*, *Scotuſa*, *Berga*. Orbeli, opidum *Garifcus*.
z Sin-

b Caſtaldo dicta *Tamboli*.c Eſt & *Syria* Regio, in quâ *Chalcis* Urbs.d *Sophiano* *Erifſo*.

BUNONIS.

a *Amphaxius* à Sinu *Strymonico* ad *Thermaicum* uſque ſe extendit, *Chalcedicam* & *Paraxiam* habens à Meridie, *Bisaltiam* à Septemtrione, & *Mygdoniam* ab Occaſu.

b *Theſſalonica* e antea *Therma* dicta, condita eſt à *Caſſandro*, & *Theſſalonica* *Philippi* filia, *Alexandri* M. ſorore, quam *Caſſander* ſibi matrimonio copulaverat f, ita appellata; hodieque *Salonichi* g dicta, magno numero *Chriſtianorum*, *Judæorum* & *Turcarum* incolitur, emporiumque ad hunc ſinum eſt celebre ſedeſque præfecti h. *Cicero*, per *Clodii* factionem Româ Italiaque pulſus, hic VII. menſes exſulavit. *Strabonis* ætate urbs hæc præ reliquis *Macedoniæ* urbibus hominum multitudine excellabat i. *Paulus* *Apoſtolus*, hic docens, non paucos utriuſque ſexus homines *Chriſto* adiunxit: ac licet per ſeditionem *Judæorum* inde fuerit ex-actus, duabus tamen *epiſtolis* eccleſiam illam etiam abſens firmare voluit. Poſt id tempus *Theodoſius* I. Imperator, occiſis per tumultum aliquot ipſius miniſtris, promiſcua multitudine, militibus immiſſis, eadem edidit. Ante ducentos annos *Amurathes* urbem hanc k cepit: quum *Veneri* eam aliquamdiu tenuiſſent. *Theſſalonicensis* fuere *Euſtathius* qui in *Homerum* & *Dionyſium* *Alexandrinum* commentarios ſcripſit: *Conſtantinus* *Harmonopolus*, *Demetrius* *Cydonius*, & *Theodorus* *Gaza* I. Ab antiquo urbis *Theſſalonicæ* nomine c Sinus *Thermaicus* nomen habet.

x *Stagira* prope montem *Athon* ad *Strymonicum* Sinum erat. Hanc quoque *Philippus* *Macedo* everterat urbem; ſed in gratiam *Ariſtotelis* m eam reſtituit. *Hipparchus* *Philoſophus* in eadem urbe ſuit natus. *Stagiritarum* lex erat; *Α μή γε-τιδω, μή λάμβανει*, quæ non depoſuiſti, ne tollas.

λ d *Bisaltis* e *Amphaxitis* finitima eſt ad Meridiam. *Bisaltus* trans *Nellum* fl. circa *Strymonem* fl. incoluiſſe tradit *Livius* lib. 45. *Euporiam* *Alexander* omnia ſuperans occupatam vocavit *Διά τὸ ἐυπορίαν* Steph.

μ e *Edonii* ad *Strymonem* fl. incoluerunt.

ν f *Amphipolis* Athenienſium colonia, ita dicta ſcribitur, quod *Strymone* flumine undique cingatur n. Poſtea à *Chriſtianis* *Chriſtopolis*, & à *Turcis* *Emboli* vocata eſt. Cæterum clariffima in his oris urbs erat *Philippi*, à *Philippo* *Macedone* appellata; quum antea *Crenides*, à fontibus ibi ſcaturientibus dicta fuiſſet. Magnas opes è fodinis auri argentique cives poſſederunt. De his *Philippis* ita *Diodorus* lib. XVI. in anno *Philippi* III. *Crenidas* deinde ſe conferens (*Philippus*) inductus multis, qui eam incoherent urbem ex ſui appellacione inſtituit, ut *Philippi* nominarentur. Erant in eo tractu fodinae auri, ſed tenues & non bene explorata: eas *Philippus* magnis operibus ita inſtruxit, ut annua ei redirent amplius mille talenta: nummum aureum *Philippi* nomine eudi inſtituit. &c. Et *Philippus*, his locis regno ſuo adjectis, nummi auri genus conſtituit, quod ab ipſo *Philippicum* dicebant. Rex iſte venas hæc metallicas ſtudioſe ſcrutatus eſt. *Zanchius* tradit hanc urbem hodie vocari *Grixopolim*, quaſi *Chryſopolim*. Ad hanc urbem g *Campi* erant *Philippici*, in quibus *Caſſius* & *Brutus* ab *Oſtavio* & *Antonio* proſtigati ſunt. Hos *Philippos* *Stephanus* conſtituit in *Macedonia* o; alii urbem hanc ponunt in *Theſſalia*. *Pharſalus* vero *Theſſaliæ* fuit urbs, ad quam *Campi* *Pharſalici* in quibus *Pompejus* à *Cæſare* victus. *Pharſalum* hanc *Cluverus* facit *Eſtiotidis* urbem; *Laurebergii* tabula eam collocat in *Palafgia*. Ex *Strabone* & *App.* cognofcitur, urbem hanc fuiſſe ad *Enipeum* fl. qui in *Peneum* inſluit. Poëtæ tamen utramque pugnam in *Philippicis* & *Pharſaliciſ* eidem loco tribuunt exaggerandi cauſâ. *Virgil.* *Georg.* lib. I. circa finem. h *Orbella* ab *Orbello* *Macedoniæ* monte appellata eſt, qui eam à *Mœſia* diſtinguit.

HEKELII.

e *Macedonia* quippe *Metropolis*.f Et inde prius *Halia* dicta.g *Stephano*.h Scripſit de eâ utilem atque elegantem *Librum* *Lucius* *Torreus*, qui videndus.i Vid. ejus *Libr.* VII. p. 592.k Utpote omnium in univerſâ *Græciâ* hodie celeberrimam, ingentem atque opulentam.

l Conf.

a *Amphaxitis*. b *Theſſalonica* antea *Therma*. c Sinus *Thermaicus*. d *Bisaltis*. e *Edonii*.
f *Amphipolis*. g *Campi* *Philippici*. h *Orbelia*.

2. Sintici; opida, • *Heraclea*, *Paracopolis*, *Trifolus*. * Pelago-
 nes; opidum • *Stobi*. 1. Lyncestarum *Heraclea*, 2. Jororum,
 3. *Forum*, & 4. *Alorus*, 5. *Almopum*, *Europus*, 6. *Albanopo-*
lis, 7. *Apsalus*, 8. *Æstrorum*, *Æstraum*, 9. *Eordeorum*,
 10. *Daulia* *Dibolia*, 11. *Scampis*.

l Conf. *Quæstedii* Dialogus de Patriis Viror.
 illust. p. 426. ubi videndum, quòd *Theſſalonia*
 Urbs sacris pariter, ac profanis litteris celebrata,
Σανδικῶν τῶν παλαιῶν veteribus nuncupata
 sit.

m Qui Patriam eam agnovit.
 n Prius *Acta*, *Ejon*, *Myrica*, *Cradema*,
Andremus item Urbs *Marius* & *Novemvia*,
 f. *Græc. Σάντα Ἰδέη*, appellata.
 o *Suidas* in *Thraciâ*.

BUNONIS.

ξ a *Sintica* à Sinticis montibus nomen habet.
 • b *Heraclea* inde dicta est *Sintica*.
 π c *Pelagonie* p incolæ *Pelagones*, etiam *Peo-*
nes dicti sunt. q
 e d *Stobi* opidum, hodie *Starachino* vocatur;
 opidani *Stovenses*. 1. c *Lyncestarum* regio *Lyncestis*
 appellatur à fluvio *Lyncesti* vel *Lyncestio*, qui per
 eam decurrit, & in *Erigonem* labitur. *Lyncestis*
 ille fluvius aquam defert acidam, quæ pota in-
 star vini homines facit temulentos. 2. f *Jororum*
 regio, à *Joro* opido, quod *Aloro* vicinum est,
 nomen traxit. 3. g *Forum* hodie vocatur *Novi-*
grad. 4. h Et *Alorus* sive *Olorus*, hodie *Dianovo*.
 5. i *Almopes* in *Macedoniæ* finibus ad *Scardum*
 montem collocantur, qua eos ab *Illyricis* separ-
 rat. 6. k *Albanopolis* hodie *Albanopoli*, dicitur

a *Sintica*. b *Heraclea* *Sintica*. c *Pelagonia*. d *Stobi*. e *Lyncestæ*. f *Jori*. g *Forum* op. h *Alorus*.
 i *Almopes*. k *Albanopolis*. l *Apsalus*. m *Æstræi*. n *Eordei*. o *Daulia*. p *Scampis*.

Albanie metropolis f: & 7. l *Apsalus*, nunc
Preſpa est. 8. m *Æstræi* *Almopibus* ad Meridiem
 ponuntur. 9. n Et *Æstræis* ad Meridiem collo-
 cantur *Eordei*, qui *Eordæi*, *Eordi*, *Heorda*, *Heor-*
denſes, & *Eordetes* leguntur. 10. o *Daulia*, ho-
 die *Eladaſagni* dicitur t. 11. p *Scampis* in tabulis
 recentioribus est *Scampi*, at aliis *Ulaſgrada*, item
Struga appellatur. Hæc est *Macedonia*, quæ
 quibusdam etiam *Macetia* dicta est: in sacris *Ce-*
thim appellatur. *Cethim* autem fuit filius *Javan*.
 Hæc terrarum imperio olim potita quidem erat;
 Sed *Paulus* *Emilius* in ea 62. urbes uno die direptas
 vendidit.

HEKELII.

p Quam nonnulli *Siciliæ* Regionem constituunt.
 q *Strabo* Lib. vii. p. 598. hanc Regionem
Tripolim vocat, quoniam saltem tribus constabat
 Urbibus.
 r *Nardo* in suo *Liviò* *Italico* novò profusus
 nomine.
 s Est & oppidum *Armenia Majoris*, ubi,
 referente *Scphroniò* *Græcò*, *Div. Bartholomæus*
 Apostolus est sepultus.
 t Olim sub ditione *Therei*, Regis *Thracum*,
 fuit. Unde *Philomela* ab *Ovidiò* dicitur *Daulias*,
 quod in *Daulide* Urbe in *Avem* sui nominis fuerit
 conversa.

CAP. X.

De Fluviis, Montibus ac Insulis Græciæ adjacentibus. 1

I. Flu-

REISKII.

1 Græcia non magno adeo effundit fluvios,
 nec longo cursu, nec receptis pluribus locuple-
 tiores: Regio enim arctis plerumque terminis
 conclusa, mari tum *Ægæo* tum *Ionio*, multis-
 que alicubi, quos utrumque creat, sinibus coer-
 cetur, ut fluvii ab monte aut *Hydrophylacio* suo
 non ita longe fluxum continent, sed citius ab-

forbeantur. *Acheron* Turcis *Volecon*, i. e. niger
 dictus, cursu aquoso auctoque cæteros fere præ-
 statur, plane alius ab *Italico*, *Peloponnesiaco*, &
Bythinio *Acheronte*. Nec effert sese adeo Græcia
 montium compages, vel ostatura illa montana,
 qua Græciam contineri rotam stringique, ac
 notis quasi ossium secari contendimus: Hæc
 enim *Kircheri* de montibus in *Mundo* subterra-
 reo.

FLuvii universæ Græciæ celebriores sunt isti, in Epiro ^a *Acheron*, cui *Pandesia* opidum appositum: quæ duo nomina cum *Alexander Rex* ancipiti oraculo monitus fatalia vitare vellet, in Brutiis Italiæ populis in eadem incidit atque interiit. In Acarnania ^β *Achelous*. In Peloponneso ^γ *Peneus*, ^δ *Alpheus*, ^ε *Panifus*, ^ζ *Eurotas* &

^η *Ina-*

neo part. I. lib. I. c. 8. sententia nunc placet.

^a *Acrocerania* ^σ promontorium his cognominis primum eminent ^δ *ἄρης* & ^ε *κερυίδ*, i. e. à summitate & fulmine nominatur: Hæc tamen ab Asiaticis Acrocerauniis quantum distent, nemo non intelligit. ^b *Thermopylae* sunt aperturae montium vel transitus inter Alpenos Turchinumque, montes altissimos, tractu præcipiti ad OEtam usque montem porrecto: Ita Herod. lib. VII. ^c *Athos* Chersonesum aut peninsulam refert, sinu Strymone, & Cingo altero interceptam, ut Isthmus ne quadrantem milliaris latitudine sua excedat: Græcis ^α *ἄγιον ὄρος*, Latinis etiam *mons sanctus* ob cænobia XXI. numerosa & ampla Græcorum monachorum domicilia, sed aliquot male munita. Ex omnibus cænobium *S. Maure* 600. etiam alumnorum patiens capaxque præstat; Cætera non sunt tanti pretii, & quandoque triginta hominum altrices. De duobus Eremitarum ordine juncto cohabitantium vicis quasi *Hagia Ena* & *Kerafia*, de regula Sabæ, quam sequuntur, & institutis monasticis non dicam, nec de pluribus quæ mihi Archimandrita sive Abbas ex illo monte Athanasius per Saxoniam nostram transiens, Luneburgi A. 1674. retulit, & Auctor anonymus in libello peculiari A. 1689. edito recenset. De Bibliothecis autem quæ inter Cænobia hodieque Græca lateant, item Codd. MSis nihil aut parum invenies, nihil Athanasius ille mihi referebat. Nam Græcia libris varnæfacta, præter Euchologi, aut Menologium MSum, & Homilias PP. aliquot vix promittit alios, nisi quos ex Venetorum urbibus exportat aut coëmit.

BUNONIS.

^a ^d *Acheron* ex ^e *Acherusia* profluit palude. Plinius ^a cum in Ambracicum Sinum falso deducit. Ex ^c *o* & vicinis Pausanias ait Homerum fabulas suas de Inferis concinnasse; unde est *Acheron* fl. Inferorum apud Poëtas. ^b

^β ^f *Achelous* ex Pindo monte oriens, in mare Ionium contra Echinades insulas scilicet exo-

nerat: olim dictus est *Axenus*, deinde *Theslius*, denique *Achelous*; ab incolis *Acarnas* vocatur. Strabo ^c ab ostio ejus initium facit Sinus Corinthiaci.

^γ ^g *Peneus* hic supra Alpheum est: Sed *Thesalix* *Peneus* celebrior est: hodie vocatur *Ighaco*; ad eundem est *Pylus Eliaca*.

^δ ^h *Alpheus* ex *Symphalo* monte oriri scribitur: per *Arcadiam* & *Elidem* fluit, alluitque *Olympiam* seu *Pifas*; & inde sub terras conditus, in *Sicilia* prope *Syracusas* emergere creditur Poëtis. *Pifis* his vicinum erat *Olympii Jovis templum*, & *Olympicum* hic celebratum scribitur certamen. Ab hac urbe *Italicæ* ⁱ *Pise* ad *Arnum* fl. originem suam referunt.

^ε ^k *Pamifus*, *Panifus*, ^σ *Panifus* in *Messeniacum* influit. Hunc maximum eorum, qui intra *Isthmum* sunt, fluviorum Strabo ^d dicit: & alius etiam obscuri *Pamifi* mentionem facit.

^ζ ^k *Eurotas* ex *Arcadia* prope *Ascam* vicum ortus, defluit per *Laconicam*, & ipsam *Spartam* alluit: olim erat confusus oleis, & pretiosa ad eum effodiebantur marmora. Ad hunc fluvium exercere se *Lacones* soliti sunt decursu, & id genus laboribus.

HEKELII.

^a Lib. IV. H. N. cap. 1. p. 50. lin. 12.

^b Dicitur & *Acheron* Filius *Cereris* absque Patre, quem cum in abdito *Cretæ* specu peperisset, is autem lucem aspiciere non auderet, ad *Inferos* defluxit, ibique *infernalis Fluvius amarissimus*, qui primus excipit mortuorum Animas, effectus est. Alii *Titanis* & *Terræ*, s. *Cereris* Filium faciunt, ob id à *Jove* & ad *Inferos* dejectum ferunt quod sitientibus *Titanis* limpidas præstirisset aquas. Meminit ejus *Virgil.* Lib. V. *En.* v. 99. Lib. VI. v. 207. & 295. Lib. VII. v. 91. 312. & 569. ut & Lib. XI. v. 23. *Horatius* Lib. I. *Carm.* Od. III. v. 36. dicit: *Perrupit Acheronta Hercules labor.* Sed Lib. III. *Carm.* Od. III. v. 16. legitur *Acheronta fugere.*

^c Lib. VIII. *Geogr.* p. 610.

^d Loc. cit. p. 657.

BUNO-

^a *Acrocerania.* ^b *Thermopylae.* ^c *Athos.* ^d *Acheron.* ^e *Acherusia palus.* ^f *Achelous.* ^g *Peneus.* ^h *Alpheus.* ⁱ *Pifas.* ^k *Eurotas.*

Inachus. In Græcia ^a *Cephisus*, in duo Cornua scissus, quorum dextrum *Asopus* fluvius, lævum *Ismenus* vocatur. In Thessalia ^λ *Sperchius* & ^π *Peneus*. In Macedonia *Ægæum* mare petentes, *Aliacmon*, *Erigon*, & *Axius*, *Chabris*, *Strymon*. At in Adriaticum sinum sese exonerantes, ^π *Panyasus*, ^ρ *Apsus*, ^σ *Laus*, ^τ *Celidnus*.

III. Montium nobilissimi sunt; in Epiro ^υ *Acroceraniii* & Montes. ^φ *Pindus*. In Peloponneso, ^κ *Stymphalus*, ^ψ *Pholoë*, ^ω *Chronicus*, ^α *Tay-*

BUNONIS.

^α *Inachus* nomen traxisse fertur ab *Inacho*, primo Argivorum Rege; per Argiam fluens *Argos* urbem alluit, & in Sinum Argolicum labitur. In Argia quoque ^β *Erasinus* fluvius est, qui è *Stymphalide* palude *Arcadiæ* oritur, apud quam paludem *Stymphalidas* volucres ab *Hercule* sagittis & tympanis expulsa ferunt. Hunc etiam fluvium sub terram aliquamdiu sese abdere, postea in Argolide emergere tradunt.

^γ *Cephisus* vel *Cephisus* albas oves facit: ^δ *Melas* nigras.

^ε *Asopus* *Plataensem* & *Thebanum* agrum dirimebat. Crediderunt fluvii hujus accolæ *Mæandrum* fl. per mare *Ægæum* transire in fontem *Asopi*.

^ζ *Ismenus* etiam *Thebas* præterfluens in *Euripum* *Euboicum* properat: olim *pes Cadmi* dictus.

^η *Sperchius* in Sinum *Malicum* e devolvitur, devota *Achillis* coma & Gallorum, *Brenno* duce transitu memorabilis. ^θ *Peneus* præter *Ossam* *Olympum*que montes decurrens collibus dextra lævæque molliter curvis, nemorosis convallibus. *Thessalica* facit *Tempe*: undisque apertior *Macedoniam* & *Magnesium* interluens, & *Pamissum* fl. excipiens, in *Thermaicum* Sinum decidit, cui peculiare tribuuntur laudes.

^ι *Aliacmon* seu *Haliacmon* inter *Pidnam* & *Dium* in *Thermaicum* Sinum influit, ^κ *Erigon* sive *Erigoneus* ex *Illyricis* montibus oriens per *Pæoniam* fluens multis fluminibus auctus ab *Axio* fl. excipitur.

^λ *Axius* ingens *Macedoniæ* fluvius, in *Thermaicum* Sinum influit.

^μ *Strymon* ex *Orbello*, vel etiam *Scamio* monte manans in *Ægæum* mare influit; cujus Sinus eo loco *Strymonicus* appellatur.

^ν *Panyasus* inter *Dýrrachium* & *Apsum* fl. in mare influit.

^ξ *Apsus*, aliis *Thapsus*, inter *Panya-*

sum & *Apolloniam* in mare *Ionium* decurrit.

^σ *Laus* apud *Appolloniam* est, & *Eas* & *Aous* & *Anas* & *Alorus* vocatur.

^τ *Celydnus* ultra *Amantiam* juxta *Epiri* confinia fluit, & *Macedoniæ* terminus est versus *Asitrum*.

^υ *Acroceraniii* g montibus secundum *Europæ* sinum, id est, *Adriaticum* terminat *Plinius* h. Sunt autem montes *Epiri* altissimi, hodie montes de *Chumara* seu *Chimera* & *Chimarioti* i dicti.

^φ *Pindus* mons inter *Epirum* & *Thessaliam* est, unde à nonnullis tribuitur *Thessaliæ*. Procurrit autem ab *Acroceraniii* jugis ad *Thermopylas*, & ex medio sui brachium emittit, quod facit *Parnassum*, ac terminatur in *Helicone*. Unde jam planum fit, quare *Poëtæ* hæc tria montium nomina confuderint.

^χ *Stymphalus* mons inter *Arcadiam* & *Achajam* propriam est, *Herculis* labore notus, ex quo aut ejus palude *Erasinus* oritur.

^ψ *Pholoë* mons *Peloponnesi* in *Arcadia* excelsus, silvofus & nivofus. Est quoque *Pholoë* mons *Thessaliæ* *Othry* proximus *Centaurorum* sedes; ubi *Hercules* *Centaurum* aggressus est. *Centauria* herba hic provenit optima. ^ω *Chronicus* prius *Crunos* in *Laconica* est. Quam *Saturnus* *Jovem* fugiens, in eo laruisset, nomen mutavit.

HEKELII.

^e *Velocissimo* cursu.

^f *Apollodorus* *Borum* cum cognominat. Sed *Sophiano* dicitur *Xerras* atque *Agroumela*.

^g Quos *Servius* propter altitudinem & jactûs fulminum sic dictos putat.

^h *Lib. III. H. N. c. xxxiii. p. 48. & Lib. IV. c. I. p. 49.* Eorum quoque meminit *Horatius*

Lib. I. Carm. Od. III. v. 20.

ⁱ *S. Cimarioti.*

^k Est & *Pholoë* *Famula* cujusdam *Textricis* apud *Virgil. Lib. V. Æneid. v. 235.*

Y y BUNO-

^a *Inachus*. ^β *Erasinus*. ^γ *Cephisus*. ^δ *Melas*. ^ε *Asopus*. ^ζ *Ismenus*. ^η *Sperchius*. ^θ *Peneus*. ^ι *Aliacmon*. ^κ *Erigon*. ^λ *Axius*. ^μ *Strymon*. ^ν *Panyasus*. ^ξ *Apsus*. ^σ *Laus*. ^τ *Celydnus* ^υ *Montes* *Acroceraniii*. ^φ *Pindus*. ^χ *Stymphalus*. ^ψ *Pholoë*. ^ω *Chronicus*.

^a *Taygetus*. In Græcia ^β *Callidromus* Inter Græciam & Theſſaliam, ^γ *Othrys* & ^δ *Oëta*. In Phocide ^ε *Helicon* & ^ζ *Parnassus*. In Bœotia ^η *Cithæron*, fabulis carminibusque celebratissimus. In Attica ^θ *Hymetto* meritissimè tribuitur principatus, quod apprime flourentus, eximio mellis sapore, & externos omnes & suos vincit.

In

BUNONIS.

^a ^a *Taygetus* mons non longè à mari exortus, ad montium Arcadicorum radices usque procurrit. Imminet Spartæ & Amyclis, unde & *Amyclæus* dicitur. In summo ejus vertice erat locus *Teleton* dictus, ubi equus soli immolabatur. Abundabat feris, ideoque venationi Spartanorum juvenum erat opportunus. Cores habebat, quibus post Creicas Plinius *l* tribuit secundas. Cum terræ motum futurum prævidisset *Alexander* Physicus, movit Lacedæmonios, ut tecta & urbem relinquerent, armatique in agro excubarent, nec frustra. Urbs enim eo tempore corruit tota, & ex monte *Taygeto* extrema quasi puppis avulsa est. ^m

^β ^b *Callidromus* Oetæ monti vicinus est & quasi pars ipsius, Thermopylis imminens: per quem Epialtes Xerxis copiarum partem duxit & Græciam Regi prodidit.

^γ ^c *Othrys* inter Doridem & Theſſaliam est, Dolopibus conterminus, nivibus diu contextus, Caneis Perithabi, & Lapitharum sedes; abundabat lyncibus. Ad radices ejus erant Melienſes Xenophonti & Thucydidi memorati. *Oëta* à Græcia submovet Theſſaliam, & longo tractu per continentem hanc transversam procurrit, ad finem usque Maliacum, ubi ex utroque latere duorum fluminum in mare se mergentium ostia propinqua videt, Boagrii in Locris, & Sperchii in Phthiotide: quorum ad illud Thronium, ad hoc Heraclæa opida. Montem hunc Græciam ita interfecere, ut Apenninus Italiam auctores tradunt. Ubi ad mare desinit *Oëta*, inter arduas rupes illas efficit angustias, quas *πύλας* Græci, id est, *portas* dicunt: itemque ^d *Thermopylas*, ab aquis calidis, Herculis lavacris, virtute Spartanorum & Regis eorum Leonida, Persarumque clade nobilitatas. E regione Thermopylatum inter Eubœam & Theſſaliam ^e *Atalanta*, parva insula collocatur.

^δ Mons itte *Oëta* interitu & sepulchro Herculis quoque nobilis est: Ex eo enim Herculem, mortalitate exuta, Deorum consensu in cœlum ascendisse crediderunt Poëtæ ⁿ. Locus iste, quo

se combussit Hercules, *Pyra* dictus est; ubi sacrificavit Acilius consul. Monti huic auctoribus annectuntur, *Corax*, *Othrys* & *Callidromus*.

^ε ^f *Helicon* Parnasso vicinus est ^o, in quo etiam Musarum domum statuebant prisca poetæ; in eodem Orphei sepulchrum, in quo iudificabant philomelæ. Hic quoque fontes Hippocrene, seu Caballinus; & *Azanippe*, qui in Musarum luco ortus in Permessum incidit fluvium; & hic in Holmium, quem postea *Copais* lacus haurit. Ad eum sunt *Theſpie*, *Asera*, *Nissa*.

^ζ ^g *Parnassus* mons biceps, sedes & domicilium Musarum, Delphis imminet; alterum jugum Apollini, alterum Baccho erat sacrum: hoc *Nissa*; istud *Cyrrha* dictum. Herodotus tamen ei unum tantum tribuit jugum ^p. Hodie in eo monte Cœnobium esse ferunt, in quo instructissima manu scriptorum codicum bibliotheca.

^η ^h *Cithæron* Musis etiam sacer erat, ex quo *Afopus* fl. profluit. Servius illum facit Parnassi partem, cumque dividit in *Heliconem* Apollini sacrum; & *Cytheronem* Baccho dicatum. In eo *Trieterica* celebrabantur. Feris erat referus; qua de causa *Oculus Dianæ* nominatur ab Euripide.

^θ ⁱ *Hymettus* Athenis proximus est, melle ^q abundans, quod cum Hyblæo certat: unde *Hymettua mella* ^r, & *mella Attica* adeo præcipua ut in proverbium abierint pro *suavi eloquentia*. Mons iste olim & *Cecropius* dictus marmore, Jove Hymettio, à quo pluvia petebatur, Apolline *ἄεθ' ἰσ'*, i. e. *providente*, & eo tauro, quem Theseus occidit, etiam nobilis fuit.

HEKELII.

^l Lib. xxxvi. c. xxii. p. 648. lin. 48.

^m Vid. *Plinii* Lib. ii. c. lxxix. p. 24.

ⁿ Unde factum est nomen *Tragœdiæ Senecæ*, quæ HERCULES OETEUS inscribitur.

^o Etque æmulus & altitudine & circuito.

^p Vid. *Strabo* Lib. viii. p. 691.

^q Et Apibus.

^r Ap. *Horatium* Lib. ii. *Sermon*. Sat. ii. v. 15.

BUNO-

^a *Taygetus*. ^b *Callidromus*. ^c *Othrys*. ^d *Thermopylae*. ^e *Atalanta* inf. ^f *Helicon*. ^g *Parnassus*. ^h *Cithæron*. ⁱ *Hymettus*.

In Thessalia *Olympus*, * *Pelios* atque ^λ *Ossa*, Gigantum fabula belloque memorati. In Macedonia ^μ *Athos*, quem Xerxes, Græciæ bellum inferens, perfossum velificavit.

III. *Insula* Græciæ littori adjacent innumeræ. Harum præter *Cre-* Insulæ ad Græciam.
tam, quæ separatim dicitur, clarissimæ Ionio in mari *Corcyra*, cum *Corcyra*.
opido ejusdem nominis, nunc *Corfu*, Venetæ ditionis unâ cum ^ε *Ce-* Cephælenia.
phælenia,

BUNONIS.

^a *Olympus* Ossæ & Pelio vicinus excellenti vertice tantum attollitur, ut summa ejus cœlum accolæ vocent. Ara in cacumine erat, Jovi dicata, cujus altaribus, si qua de extis fuerant illata, nec distabantur ventosis spiritibus, nec humentibus pluviis diluebantur: sed vólvente anno, cujusmodi fuerant relicta, ejusmodi reperiebantur. Literæ in cinere scriptæ, usque ad alteram anni cerimoniam permanebant. Huc nemo poterat ascendere, nisi qui admovisset naribus spongiam oleo plenam. A splendore appellatus est *Olympus*, quasi *ὀλοδαιμῶν*, quod totus luceat, aut resplendat; & divinam sedem ob eximiam altitudinem ei assignabant veteres.

^κ *Pelios* sive *Pelion* nuptiali convivio *Thetidis* & *Peliei* celebratur: itemque Centaurorum & Lapitharum certaminibus. A Strabone *f* in campo Pelagico collocatur. Ferunt *Chironem* Centaurum heroum filios, in iisque *Achillem*, in Pelio monte docuisse artes principe loco natis dignas, id est, pacis & belli.

^λ *Ossam* ab Olympo terræ motu avulsam, Tempe fecisse, & Peneum fl. qui multis annibus receptis ibi stagnare solitus fuerat, ad mare expediti ori cursu transmisisse ferunt. De his montibus, & Gigantum bello noti sunt Maronis versiculi: *t*

*Ter sunt conati imponere Pelio Ossam,
Sicilicet atque Ossæ frondosum involvere Olympum:
Ter pater exstructos disjecit fulmine montes.*

^μ *Athos* ^v supra Singiticum sinum est; mammæ formam habere dicitur, acutissimus & altissimus. Qui verticem ejus habitant, tribus horis solem antè videre perhibentur, quàm qui sunt in continenti. Umbra solstitio in Lemnum usque jaculari scribit Plinius ^x. Melæ mons ^y est ad eò elatus, ut credatur altius, quàm unde imbres cadunt, surgere. Capit opinio fidem, inquit; quia de aris, quas in vertice sustinet, non ablatur cinis: sed quo relinqui-

tur aggere, manet ^z. In summo opidum fuit ^e *Acroathon*, in quo dimidio longior quam in aliis terr. ætas habitantium erat. *Stasirates* architectus Alexandro M. affirmaverat, hunc aptissimum esse montem; qui in humanæ statuæ formam effigiaretur, ita ut sinistra manu urbem contineret; dextrâ autem amnem in mare decurrentem funderet. *Athon* illum hodie *Sacrum Montem* nominari sunt qui scribunt; quod totus habitetur vi. millibus monachorum Christianorum, quos tenere ajunt monasteria xxiv. contra piratas benè munita & clausa. Celebriora sunt *Gatopedos*, & *Agias-laura*. Ibidemque etiam conspici *Zonare monumentum*: instructissimas quoque manuscriptorum codicum in cœno- biis illis esse bibliothecas.

^v *Corcyra* Buthroto continentis urbi & The- sprotis opposita est, in hæc Phæacac ponit Ho- merus, & Alcioni hortos. Coloniam eò de- duxerunt Corinthii tempore Numæ. Urbem habebat in Septentrionali litore ejusdem cum in- sula nominis. Potentiâ navali plurimum olim valuit. In eadem erat *Cassiope*, hodie *S. Marie da Cassiopo*, ubi fuit templum Jovis eximium.

^ε *Cephælenia* Acarnaniæ opposita, & *Samos* sive *Same* ab urbe dicta est. *Cephælenia* nomen à *Cephalo* Atheniensi inditum quidam volunt. *Cephælenas* Ulysses secutos in expeditionem Tro- janam Homerus auctor est: Capras in hæc in- sulâ sex mensibus non bibere tradit *Ælianus*; & quod ab altera parte fluminis cicadæ sint, ab al- tera non item. Antonius, Ciceronis in consu- latu collega, damnatus hic exsulavit, urbem- que condere novam cepit, quam tamen non absolvit.

HEKELII.

f Lib. ix. p. 807.
t Lib. i. *Georg.* v. 281. seqq. hunc in mo- dum extantes.
v Vel *Athon*.
x Lib. iv. c. xii. p. 58. lin. 12.
y Lib. ii. c. ii. p. 184. lin. 16. seqq.
z Conf. *Solini Polyb.* c. xxi. p. 43. lin. 17. seqq.
Y 2 BUNO-

a Olympus. b Pelios. c Ossa. d Athos. e Acroathon op. f Corcyra. g Cephælenia.

Zacynthus. *phalena*, & *Zacyntho*; quarum hæc nunc *Zante*; illa *Cefalognæ*. Prope Cephalemiam inter non ignobiles est *Ithaca*, Ulyssis nomine maxime illustris, nunc *Isola del Compare*.

Eubœa. IV. In *Ægæo* mari *Eubœa*, vulgò nunc *Negroponte*, Bœotiæ avulsa putatur, tam modico interfluente *Euripo*, ut ponte jungatur. Opida in ea quondam opulentissima, *Carystus* & *Chalcis*. Hinc versus Septemtriones est *Scyrus*, vulgò *Sciro*; & ultra *Lemnos*, nunc *Stalimene*; inter hanc & Thracium littus, *Samothrace*.

Carystus &
Chalcis op.
Scyrus.
Lemnus.
Samothrace.

BUNONIS.

a *Zacynthus a* in Meridiem non longè à Cephalemia est, *Cassiopa b* & *Hyria* etiam dicta. Hujus incolæ armorum ac belli imperitos, divitiis ac deliciis enervatos Athenæus tradit. In eâque *M. T. Cicero*nis epitaphium esse, sunt qui scribunt.

z *Ithaca* Cephalemia ad Ortum vicina montem habet *Neriton*, à quo *Ulysses*, *dux Neritius* dicitur. Lepores in hac insula *c* non nasci tradunt.

e *Ægæum* mare appellatum volunt alii ab *Ægæo* *Thesei* patre *d*, in eo submerso; alii ab *Amazonum* regina; alii ab *Ægæis* *Eubœæ* urbe, hodie *Archipelago* dicitur. *Ægæo* mari, *Plinius e* inquit, nomen dedit scopulus inter *Tenedum* & *Chium* verius, quam insula *ægæi* nomine, specie capræ, quæ ita Græcis appellatur, repente in medio mari exiliens.

z *Euripon* vocant rapidum mare, & alterno cursu septies die ac septies nocte fluctibus invicem versis, adeo immodicè fluens, ut ventos etiam ac plenis velis navigia frustretur. *Plin. f* Insula *d* *Eubœa* tria illustria habet promontoria, *Cænæum*, quo vadit in Septemtrionem; duobus aliis in Meridiem extenditur, quorum *Gerestus* spectat *Atticam*; *Caphareus* prominet in *Hellepontum*; ubi post *Ilii* excidium *Argiva* classis gravibus casibus affecta est.

z *Carystus* marmore nobilis est, quod *Carystium* inde appellatur. Habebat *Carystias aves*, quæ flammas impune involabant, *Carbasa* etiam, quæ inter ignes valent. Apud hanc urbem, *Strabone g* teste, lapis nascitur, qui plectitur & textitur, adeoque mantilia ex eo conficiuntur, quæ ubi fordium quid contraxerunt, flammis injecta purgantur; periunde atque maculæ linteorum eluuntur aqua.

z *Chalcis*, *Eubœæ* metropolis ad *Euripum* est, ex adverso *Aulidis* in *Bœotia*: Ea plures in multas *Europæ* regiones misit colonias. Nati in

hac urbe scribuntur *Iseus* orator, & *Lycophon*. *Aristoteles* quoque ibidem mortuus aut morbo, aut veneno. Sunt qui scribunt, eum in *Euripum* sese abjecisse; quod causam tam violenti cursus recursusque non posset expedire. In eadem quoque insula urbs vetusta & potens erat *Eretria*, quæ proximum à *Chalcide* locum dignitatis facile tuebatur. Ab ea dicti sunt *Philosophi* quidam *Eretrientes*, à *Menedemo* orti.

z *Scyrus* nota est *Achillis*, in gynæceo *Lycomedis*, Regis hujus insulæ, latitantis atque expeditionem *Trojanam* detrectantis, fabulâ. Nota etiam *Thesei* sepulchro.

z *Lemnum* insulam aliquando sceminæ, omnibus qui mares erant, occisis, tenuisse dicuntur. Eam cepit *Miltiades*. *Philostratus* ex eadem ortus est. Terra etiam *Lemnia* celebris est. Hinc Græcis in obsidione *Trojæ* vinum advectum tradit *Homerus*.

z *Samothrace*, quæ & *Samothracia*, *Perseum* Regem *Macedonum* ultimum, victum ab *Emilio Paulo*, fugientem excepit. Ea instar *ajyli* parebant supplicibus, præterquam homicidii reis. *Paulus Apostolus* *Troade* profectus recto cursu hinc appulit. Huic insula vicina est *Imbrus* olim ab *Otane* *Perfarum* duce capta. Postea à *Romanis* devicto *Philippo* *Macedonum* rege, *Atheniensibus* est donata. *Scyro* vicina insula est *Aloneus* sive *Haloneus* quam prædonibus eripuit *Philippus*.

HEKELII.

a Quam *Silius Italicus* *Dulichium* vocavit.

b *Orosio*.

c Alias *Caprarum* fertilissima.

d Et *Athenarum* Regi.

e Lib. IV. c. XI. p. 55. lin. 25. seq.

f Vid. iterum Lib. II. cap. XCIII. 28. lin. 24.

g Lib. X. p. 7. Tom. II. Oper.

BUNO-

a Zacynthus. *b* Ægæum mare. *c* Euripus. *d* Eubœæ prom. *e* Carystus. *f* Chalcis. *g* Scyrus. *z* Lemnus. *i* Samothrace. *k* Imbrus *l* Haloneus.

thrace vulgo *Samandrachi* ^a *Lesbus*, nunc *Metellino*, & ^a *Chius*, Lesbus.
Chius.
nunc *Scio*, Asiæ attribuuntur. In Lesbo quondam opidum nobilissimum ^β *Mitylene*, unde hodie insulæ nomen. In Saronico sinu ^γ *Ægina*, nunc *Engia*; ^δ & *Salamis*; nunc *Coluri*; excidio clas- Mitylene op.
Ægina.
Salamis.
sis Persicæ nota.

V. Dein quæ in medio mari veluti in orbem jacent, ^ε *Cyclades*, Cyclades in-
sula.
Andrus.
&
Delus.
in quibus notiores ^ζ *Andrus*, nunc *Andri*; ^η *Delus*, *Sdille*, & *Delus*.

BUNONIS.

^a *Lesbus* h ante *Assum* promontorium Troadis: *Lesbia* regula in proverbium abiit *i*. *Lesbii* etiam cantores celebres habiti sunt, qui acerfiti Lacedæmonem, cives tumultuantes suavitate cantus ad concordiam revocabant, quos propterea cæteris cantoribus præferebant: unde proverbium: ^k *Post Lesbium Cantorem*; quum quis non primas tenet, sed secundas. Insula hæc fertilitate, vini generositate & puellis formosis nobilis erat.

^a *Chius* maris Icarii insula Ionix adjacet & promontorio Argeno. *Mastichen* gignit; vinoque abundat optimo. *Chius risus* in proverbio est de lascivo luxu *l*.

^β *Mitylenen* urbem multis celebrat Cicero oratione de lege agraria, ob situm, ædificiorum pulchritudinem & soli fertilitatem.

^γ *Ægina* quondam *OEnone* dicta, Atticam inter & Megaridem, atque hanc Peloponnese oram sita, nobilissima est virtute & navali copiâ, quam Persico bello Græciæ declaravit. In pugna enim Salaminia cum Atheniensibus de palma quasi contendere ausa est. Sævo admodum Athenienses decreto sanxerant, ut *Æginetis*, quod re nautica excelleret, pollices præciderentur, ne remos ducere possent. Nimis enim imminabat *Ægina* Piræeo.

^δ *Salamis* medio prope loco inter Athenas & Megaram sita, urbem habebat ejusdem nominis. Adeo brevi intervallo à continenti erat di-remta, ut *Xerxes* angustias illas maris ingestâ terrâ complanare & insulam continenti ad-ungere sit conatus: Eam tanquam regiam sedem, olim tenuisse scribitur *Telamon*, *Ajaxis* & *Teucri* pater. Gravia olim de hac insula gesta sunt bella, itaque vires Atheniensium attritæ, ut lege latâ sancirent poenam capitis ei, qui de insulâ illâ vindicandâ aliquid ferre ad populum esset ausus; *Solon* igitur, uti ne eam extimescere necesse haberet, & tamen patriæ prodesset, furere se simulavit: atque ita versibus ipsi insolitis

suadere Atheniensibus cœpit, ut insulam armis repeterent.

^ε *Cyclades* dictæ sunt insulæ, quod *Delum* undique cingant instar circuli; aut quia in orbem jacent.

^ζ *Andrus* non longè ab Eubæa distans celebris est. *Themistocles* quondam ad Andrios Atheniensium pecuniæ cogendæ causâ legatus, duabus se comitatum Deabus venire dicebat, *Suadâ* & *Violentiâ*. Illi contra, duas sibi semper pertinaciter adhærere Deas respondent satis urbanè, *Paupertatem* & *Impotentiam*.

^η *Delus* in *Aristoteli libr. de meteoris* videtur dicta, quod repente apparuerit enata. *Δήλος* idem est quod *manifestus* *n*. Habebat quondam urbem ejusdem nominis in planitie sitam, & montem *Cynthum*, fluviumque *Inopum*. Et quod in hac insulâ *Apollo* & *Diana* matre *Latona* cre-
centur nati, hæc *Cynthia* & ille *Cynthius* appellati sunt *o*. Post Corinthi excidium *Delum* potissimum transferunt ejus mercatores ob portus commoditatem, & templi immunitatem, quod *Apollini* sacratum erat. Sub initium belli Persici, quum *Darius Hystaspis* *Datin* & *Artaphernem* adversus Athenienses misisset, *Delum* que appulissent; ac deinde adversus *Eretriam* navigassent: statim post illorum digressum *Delos* tremuit (ut *Delii* ajunt) ad meam usque atatem & primum & postremum commota: Deo mala ventura hominibus portendente: de qua in oraculo ita scriptum: & *Delon* quamvis immota movebo; ita scribit *Herod. l. vi. p* quam deinde commune ærarium Græciæ constituebant. In *Delo* sepelire mortuum non licuit. In *Rheneam* igitur vicinam insulam desertam eos trajiciebant. Canem quoque esse in *Delo* non sinebant.

HEKELII.

^h Olim *Antissa*, *Lasia* ac *Pelasia* dicta.
ⁱ Conf. *Erasm. Chil. t. Cent. v. Adag. xciii. p. 160. col. a.* & ex eò *Manutius* in *Adag. p. 233. col. a.*

Y y 3

k Ap.

^a Lesbus. ^b Chius. ^c Mitylene. ^d Ægina. ^e Salamis. ^f Cyclades. ^g Andrus. ^h Delus.

Paros.

Sporades.
Icaria.

& ⁹ *Paros*, *Pario* marmore nobilis. Et circum Cycladas, quia dispersæ, *Sporades*; in quibus clariores * *Icaria*, nunc *Nicariæ*,
[^] *Pat-*

k Ap. eund. *Erasm.* Chil. i. Cent. vi. *Adag.* XLII. p. 176. col. b. & *Manutium* p. 258. col. b.
 l Sicuti iterum testis est *Erasm.* Loc. cit. Cent. v. *Adag.* LXXI. p. 154. col. b.

m Quam antea *Asteriam*, *Chamdiam*, *Cyethum*, *Lagiam* & *Pyripilen*, quod ignis ibi primum sit repertus, dictam esse novimus.

n Nam cum antea Mari recta esset, *Latona* locum ad pariendum quærenti repente se ostendit.

o Ex qua opinione nominum illa Insula eorum Deorum sacra putata est, tantumque ei Religionis semper fuit, ut ne *Persæ* quidem, quum Bellum toti *Græciæ*, Diis, hominibusque indixissent, & mille numero Navium classem ad *Delum* appulissent, quicquam conarentur aut violare, aut attingere.

p P. m. 175. Edition. ex Interp. *Laurentii Vallæ* in fol.

BUNONIS.

q a *Parum* insulam primò *Paetiam*, postea *Minoïda* q vocarunt: quod à *Minoë* subacta, ejus legibus uteretur r. Opidum ejus insulæ frustra oppugnavit *Miltiades*. *Archilochus* poeta eam quoque nobilitavit: Itemque ara cujus latera singula stadium implebant. Cæterum in XII. Cycladum chorum referuntur etiam sequentes, *Paro* vicina b *Naxus* cum opido ejusdem nominis; ubi mulieres octavo mense dicuntur parere. Hæc insula à *Xerxe* prima defecit, bellumque cum reliquis civitatibus *Græciæ* acerrimum ei intulit. Prope hanc est c *Scriphus*, quæ ranis suis claritatem debet, quamvis mutis; præsertim si in *Scyrum* deportentur. Unde proverbium ortum, *rana Scriphia* s. Hanc in insulam: uti & d *Gyarum*, Romani damnatos relegarunt; quam tamen in numerum Cycladum non recipit *Strabo* t. e *Siphnus* auri & argenti metallis dives ex decimis suis thesaurum *Delphis* sacravit locupletissimum. f *Syrus* patria *Pherecydis* Philosophi & *Tragici* Poëtæ. g *Myconus* sive *Mycone* v *Delo* vicina est, cumque ea, ut fabulantur, copulata. Sub hæc insulâ, si Poëtis credimus, ultimi *Centaurorum* jacent, ab *Hercule* interfecti. h *Tenus* splendidum habebat *Neptuni* templum. Fontem in ea esse prodiderunt, cujus aqua vino permisceri nequeat. i *Telus* unguento nobilis. Supra *Andrum* è regione *Chii* k *Ceos* est, quæ

& *Cia* vocatur, cui vicina *Helene* insula ejus stupro nota. *Ceos* *Strabonis* ætate duas tantum habebat urbes, *Julidem* & *Cartheam*, quum antea habuisset quatuor. m *Julis* patria fuit *Simonidis* poeta *Lyrici*; & *Bacchylidis*, qui fuit ejus consobrinius; *Erasistrati* medici, & *Aristonis* *Peripatetici*: Item *Simonidis*, qui artem memoriæ primus invenit. Apud *Ceos* lex erat, ut LX. annis majores interficerentur. Idem aliquando obsessi ab *Atheniensibus* decreto sanciverunt, ut majores natu interficerentur. Itaque hostes ipsos eâ crudelitate commotos obsidionem solvissent ferunt. In *Cycladum* numero etat etiam n *Leria*, cujus incolæ omnes ob improbitatem olim malè audiebant. Item o *Clarus*, unde *Apollinem Clarium* dictum quidam existimant x. p *Ios* parva insula, in qua *Homerum* funeratum scribunt y. q *Melos* omnium insularum rotundissima est. In *Melios*, *Lacedæmoniorum* colonos, bello *Peloponnesiaco* inclementer consuluerunt *Athenienses*, civibus eorum, & omnibus, qui pubertatem attingerant, interfectis; pueris verò ac fœminis divenditis.

r *Sporades* ita appellatæ sunt, quod per æquor illud quodammodo sparsæ, disseminatæque videantur.

x s *Icaria*, sive *Icarus*, supra *Patmon* ponitur, è regione *Sami* z.

HEKELII.

q *Ac Plateam*.

r Hodiè dicitur *Pario*, quæ est famigerabilis ob *Marmor* candidissimum & *Sculpturæ* aptissimum, quod in eâ reperitur. Vid. *Plin.* Lib. XXXVI. c. v. p. 634.

s Conf. *Erasm.* Chil. i. Centur. v. *Ad.* XXXI. p. 42. col. b. & ex eò *Manutius* in *Adag.* selectior. p. 204. col. a.

t Lib. x. *Geographiæ* p. 79. Tom. II. Oper. v Quam *Sophianus* & *Niger* hodiè *Micolen* dictam putant.

x Quoniam illic *Fanum* habuisse dicitur, in quò *Responfa*, epotâ *Aquâ*, edebantur; brevior tamen vitâ bibentium.

y Oraculo ip. sic jubente, ut in *Materna* patris sepeliretur, propterea quod *Matre* certâ, *Patre* verò incertò natus esset.

z Unde autem dicta sit, docet *Ovid.* Lib. VIII. *Metam.* Fab. v. v. ult.

BUNO-

a *Tarus*. b *Naxus*. c *Scriphus* d *Gyarus*. e *Siphnus*. f *Syrus*. g *Myconus*. h *Tenus*. i *Telus*. k *Ceos*.
 l *Helene* ins. m *Julis* op. n *Leria*. o *Clarus*. p *Ios*. q *Melos*, r *Sporades*. s *Icaria*.

^a *Patmus*, *Palmosa*, Joannis Theologi ex filio insignita. Nobiles ^{Patmus.}
 præterea sunt, ^{Samus.} *Samus*, vulgò *Samo*, ^{Cos.} *Còs*, nunc *Lango*; & ^{Carpathus.}
^c *Carpathus*, *Scarpanto*; quæ contribuuntur Asiæ.

BUNONIS.

^a Prope Lerum est ^a *Patmus*; nomen habere traditur à vestigio pedis. ^b *Amorgus* etiam Sporadibus ascribitur à Strabone ^a: patria est *Simonidis* Poëta Jambici: quem ad affectus movendos & lachrymas eliciendas plurimum habuisse virium perhibent.

^c *Samus* contra Ephesum sita est: ubi primum vasa fictilia facta sunt. *Samii literati* per ignominiam dicuntur, id est stigmatis notati. Deficientibus enim civibus coacti sunt Samii servos suos stigmatibus notatos in civium numerum & ad reip. administrationem recipere. Samo ortus est *Choerilus* Poëta, qui victoriam Atheniensium contra Xerxem versibus scripsit; pro singulis versibus singulos stateres aureos recipiens.

^d *Còs* vel *Coos* contra Halicarnassum sita, patria est *Apellis* pictoris & *Hippocratis* medici; insula ferax & pecoribus abundans. *Coi* fuere disertis, & *Chii* loquaces: unde proverbium: *Chius Coum loqui non sinit.* ^b

^c *Carpathus* e mari vicino nomen dedit. Ea jacet ^d contra Egyptum, inter Cretam & Rhodum; à qua vicinum pelagus *Carpathium* appellatur. Hic Proteus aliquando regnavit.

HEKELI.

^a Lib. x. *Geogr.* p. 83. Tom. II. Oper.
^b Sic *Chius* ad *Coum* ap. *Erasm.* Chil. I I. Cent. VII. *Ad. LXXVIII.* p. 460. col. a. & *Matium* in *Adagis* p. 682. col. a. de *Comparatione & Pugnâ vehementer inæquali* dicitur.
^c Quatuor Urbibus insignis.
^d Ducentorum Stadiorum circuitu.

^a Patmus. ^b Amorgus. ^c Samus. ^d Cos. ^e Carpathus.

CAP. XI.

De incolis Græciæ & nova ejus descriptione.

I.

Graciam omnium Europæ terrarum primam habitam fuisse, ^{Incolæ Græciæ.}
 cum multa alia, tum in primis situs argumento est: quippe quæ proxima accedit Asiæ, ubi primum hominem formatum scimus. Inde igitur brevis ac facilis in Græciam trajectus. Suis sibi Regibus, Ducibus ac Magistratibus discreti, populi ac civitates egerunt, donec *Philippo* Macedone debellante tota Græcia Macedonico imperio subjecta est. Dein *Romani* ejus imperio potiti, post hos *Gothi* ac *Hunni* devastarunt magis, quam coluerunt: novissimi Saraceni ac *Turcæ* in hunc usque diem tenent. ¹

II. Hinc

REISKII.

¹ Græcia quidem propinque, Asiæ adhæret ut unus Archipelagus intercedat: Nec proxima ramei, ceu nostro Cluverio videtur. Nam Thracia longe propior, unus ut Bosphorus interfuit, adjungitur. ^a Neque gloria debellatæ totius Græciæ ad Philippum, sed ad hujus filium Alexandrum à Græcis Scriptoribus transfertur:

Quamquam *Philippus* bello inter Respub. sociali moto callidis arcanisque consiliis libertati graviter inhiavit, vimque non exiguam intenderit. Denique *Romani* universam Græciam sub primis Imp. suo imperio coercuerunt. ^b Sed ab Auctore nostro prætereuntur tres *Gallorum in Græciam expeditiones*: Una duce Brenno, altera duce Bolgio aut Belgione, tertia duce Brenno & Acichorio.

^a Philippus non fuit Græc. domitor. ^b Expeditiones Gallicæ.

II. Hinc Græcia, abolitis prisca regionum ac populorum vocabulis, in nova nomina divisa est: quæ olim Peloponnesus erat, nunc ^a *Morea* dicitur; quæ Græcia propriè, nunc ^β *Livadia*; quæ Thessa-

rio, quam sævissimam Pausanias atque Polybius designant, quatuor extinctis regibus. Hos ergo Gallos potius, quam Gothos & Hunnos citare Auctor debuerat, quos nullam in Græcos veteres impressionem fecisse memini: Nec *Saraceni novissimi*, gens planè à *Turcis alia*, domuerunt Græciam, neque adhuc tenent; Etsi *Muavias* & *Soleimannus*, duo *Chalifæ*, Thraciam suis classibus obruerint. Sed nova Græcia nos ad sese vocat, quam *Turci* ^α *Rumilian*, Græcosque *Rumilos* vocant, quod hi stolidius Romanorum nomine gaudeant. Quam vero ad hanc partem multa, quam insignia observata suppetunt? Hæc de urbibus terrisque hodiernis ab *Leunclavio*, *Tavernerio*, *Petro du Val*, *Neutschützio* aliisque *Hodæporiorum* Scriptoribus peti commodè possunt.

B U N O N I S.

^a In *Morea* nobiliora opida hodie sunt ^b *Clarentia* ad mare Ionium, olim *Dyme*, *Clarentie Ducatus* hodie caput; cujus in bellis *Turcicis* frequens fit mentio. Est illa urbs in solo fertili ac amœno posita; eratque, quum *Peloponnesus* suum haberet Principem, seu *Despotam*, magni nominis & celebritatis. ^c *Padras* seu *Patras*, olim *Patre*; unde vicinus sinus *le Golphe de Lepante* vel de *Patras*. In *martyrium* subiit *S. Andreas*, hodieque illic colitur ^a. ^d *Coranto*, olim *Cerinthus*, urbs hodie ampla est; sed sine muris. Arx ejus antiqua *Acrocorinthus* hætenus mansit. Incolitur hodie *Coranto* à *Turcis*, & *Christianis*: verum hi ab istis sæpe acerbè affliguntur. In ^e *Belvedere* provincia est *Belvedere*, *Calloscopium* Græcis, olim *Elis*, urbs magna, vicinæ regioni nomen dedit, quæ & ipsa *Belvedere* vocatur ^b. ^f *Navarin*, olim *Pylus*, *Messeniorum*, portum habet commodum, duplici castro munitum, quò *Turcarum* classis convenire solet, *Europæos* invasura *Christianos*. ^g *Modon*, olim *Methone*, munitissima *Moreæ* urbs, *Saniaci* *Moreæ* sedes diu fuit; per incuriam præfidiariorum à *Turcis* capta est; omnesque puberes interfecti. Diligentissime hodie servatur ab *Ottomannis* ^c. ^h *Coron*, olim *Corone*, hodie bene munita est, quam soli *Turcæ* inco-

lunt, *Christianis* & *Judæis* in suburbia relegatis ^d. ⁱ *Arcadia*, forte olim *Cyparissa*, portum habet commodum, sed opidum satis elegans, hodie splendorem amittit. Vicinus sinus ab eo hodie vulgo vocatur *Golfo del Arcadia*. In Provincia ^k *Saccania*, quæ etiam *Romania Minor* aut *Romania Moreæ* hodie, olim *Argia* vocata; est ^l *Napli de Romanie*, vulgo *Napoli*, olim *Nauplia*, urbs amœno loco sita, & totius *Moreæ* civibus frequentissima; quoniam *Turcæ* *Christianos* *Græcos* hîc duriter non habent, sicuti alibi *Argos*, hodie *Argo*, vicus est ex paucis tuguriolis & casis constans. *Inachus fl.* in superioribus suis partibus hodie dicitur ^m *Plaviza*; in inferioribus ⁿ *Cuveri*. In ^o *Tzaconia*, olim *Laconia* & *Arcadia*, est ^p *Musithra*, olim *Sparta*, sine mœnibus. *Eurota fl.* hîc pons est impositus. ^q *Maino*, unde *Mainoite*, olim *Leftrum Laconia*, à quo haud longe abest portus ejusdem nominis, ^r *Coturnicum* quoque portus dictus; quoniam innumeræ *coturnices* eò soleant convenire. Adjacens regio dives est oleo, vino, frumento. Indigenæ sunt sui juris, qui *Turcas* insulanos sæpe exagitant. ^s *Malvasia* seu *Monembasia*, olim *Epidaurus Limira*, *Malvatico* vino nobilis, quod inde nomen traxit; quamquam aliis quoque locis proveniat. ^t *Geremen*, olim *Gerenia*, ab *Amurathe* capta ac reversa, quum *Peloponnesum* occuparet. ^v *Lundari*, olim *Megalopolis*, hodie vicus est. ^x *Manti*, olim *Mantineia*, hodie vicus.

^β In ^y *Livadia* propriè dicta, in qua olim *Phocis*, *Doris*, *Locri*, est ^z *Lepante*, Græcis *Inebechi*, olim *Naupaclus*, à *Bajazethe* anno *Christi 1499* capta. Sed anno *1571*. die *7. Octobris* ad vicinas insulas *Echinadas* maritimè pugnà victi sunt *Turcæ*, duce *Johanne de Austria*, *25. millia* *Turcarum* cæsi, quatuor millia capti, ad *14. millia* *Christianorum*, qui ad transtra religati erant, liberati sunt: Tota ferè *Turcarum* classis periit, *200. triremibus* aut captis aut depressis. ^a *Salona*, olim *Delphi*, hodie vicus est. In ^b *Stramulipa*, quæ olim *Bœotia*, est ^c *Badia*, olim *Lebadia*, in cujus vicinia ab incolis hodie ostenduntur vestigia *Antri Trophonii*. ^d *Anatoria*, olim *Tausgra*, ubi hodie *armenorum*

^a Rumilia. ^b Clarentia op. ^c Padras. ^d Coranto. ^e Belvedere. ^f Navarin. ^g Modon. ^h Coron. ⁱ Arcadia op. ^k Saccania prov. ^l Napli. ^m Plaviza fl. ⁿ Cuveri fl. ^o Tzaconia prov. ^p Musithra. ^q Maino. ^r Coturnicum portus. ^s Malvasia. ^t Geremen. ^v Lundari. ^x Manti. ^y Livadia, prov. ^z Lepante. ^a Salona. ^b Stramulipa. ^c Badia. ^d Anatoria.

Theſſalia, nunc *Janna*, & Epirus, *Canina*. Macedonia verò in quatuor partes; quæ Thraciæ contermina, *Jamboli* vocatur; quæ Theſſaliæ proxima, *Camenoitari*; quæ Illyrico ſive Dalmatia jungitur, & *Albania*, proxima, antiquus ac nobiliſſimus Prin-

torum greges. ^a *Orchomeno*, olim *Orchomenus* tenuis hodie vicus eſt. In ^b *Ducatu Athenienſi* eſt ^c *Setines*, olim *Athens*, urbs hodie ampla cum caſtello in colle poſito, in quo ſoli Turcæ degunt: reliquas partes urbis Turcæ pariter & Chriſtiani incolunt. Multa ibi oſtenduntur antiquitatis veſtigia, *Areopagi*, *Academiae* &c. Capta fuit à Mahumede anno Chriſti 1455. ^d *Port Lion*, ſeu ^e *Portus Leonis* ita dictus, à leone marmoreo, qui ad litrus jacet. Qui olim portus illius fuerit ſplendor ac magnificencia, ex ejus rudibus hodie cognoſcitur. ^f *Salina*, olim *Niſſa*, Megarenſium portus, hodie navium ſtatio infida. Hic nonnihil ſalis excoquitur. Haud procul inde abeſt locus, ^g *Megra* vulgo nunc dictus, ubi *Megarae* ſunt rudera. *Sinium e* promontorium, hodie vocatur *promontorium columnarum*, à columnis ibidem exſtantibus.

HEKELII.

^a Vid. Not. *Bunonianæ* ad §. IV. Cap. VII. Lib. huj.
^b *Urbis Eſidis* meminit quoque *Virgil.* Lib. VI. *Æn.* v. 588. dicitque *Annem Elidis* Lib. III. *Æneid.* v. 692. & Lib. I. *Georg.* v. 50. *Eliadum Equarum* etiam ſit mentio.
^c Via eſt peregrinantium *Hieroſolymam* à *Venetis*.
^d Eſt & *Corone Pars Salaminis*, item *Urbs Bithyniæ opp.* atque *Transſylvaniæ*, quæ *Prov.* olim *Sarmirgetuſa* dicta.
^e *Sophiano Cabo delle Colome* appellatum.

BUNONIS.

^z *Janna*, quæ hodie vocatur, eſt Theſſaliæ antiquæ major pars, à *Janna* munitiſſimo opido ita dicta, quod in lacu cognomine poſitum eſt. ⁱ *Tricala*, olim *Tricca*, quæ *Singiacci* (ſic referente *Busbeq. epiſt.* I. Turcæ præfectum vocant, cui *Singiaccus*, i. e. *globus aureus* in ſummo haſtili equitum turmæ ſignum præmittitur) ſedes eſt *Leunclavio*. ^k *Armiro*, olim *Eretria*, unde *Sinus Pelagiicus* hodie dicitur *Golfo de Armero*.

Pifrem ſeu *Peſtremo Singiaci ſedes* *Leunclavio*; quo illa loco ſita ſit, incertum illi.

^d *Jamboli*, olim Macedoniae pars orientalis, in qua *Cavalla* opidum cum portu, ex Macedonia in Thraciam tranſitus: haud procul ab iſta urbe via publica inter montes magno labore multiſque ſumtibus eſt parata. *Sitrocappa* vicinis aurifodinis nobilis eſt, ex quibus magna auri copia eruitur; olim *Sermylis* dicta.

^e *Camenoitari* eſt antiquæ Theſſaliæ ac Macedoniae pars aliqua, in qua ^m *Cogni*, caſtrum *Cognium*, ad coercendos latrones olim conditum; hodie fere deſertum. ⁿ *Tyriffa*, urbs antiqua, hodie vicus eſt ^f. In eo tractu mons eſt ^o *Domonignifa* vulgò dictus, cujus paſcua laudantur.

^z *p Albania*, Turcis *Arnaut*, diſtinguitur in *Superiorem*; quæ Macedoniae pars occidentalis; & *Inferiorem*, quæ olim Epirus & exigua pars Helladis. In illa eſt ^q *Durazzo*, olim *Dyrrachium*: ^r *Scutari*; Turcis *Iſcodar*, olim *Scodra*; ^s *Vallona*, quondam *Aulon*, ad ſinum capaciſſimum, duobus caſtellis munitum. In mediterraneis eſt ^t *Croja* totius Albaniae nobiliſſima; ex qua *Scanderbegus* fortiſſime reſtitit Turcis: *Albanopolis* hodie deſerta, à Turcis vaſtata. *Ocrinda* ad lacum cognominem, ex quo *Drilon fl.* erumpit, munita, & ſaniaci ſedes. *Veſtigrad* virtute *Scanderbegi* nobilis, ex qua deſatigavit Turcas. *Belgrad* in hiſtoria *Scanderbegi* ſæpe memorata. In *v Albania inferiori*, quæ Epirus antiqua & exigua Helleſidis pars eſt, ^x *Canina* caſtellum munitiſſimum *Auloneni Sinui* immineus, quem contra piratas ruetur. *Acroceraunii montes*, qui ei ſunt vicini *Montes Diaboli* appellantur, itemque *montes Chimerae*, paſcuis abundantes, unde pingua redeunt armenta. ^y *Chimera*, olim *Elyma*, vicinæ regioni nomen dedit, urbs quondam magna; hodie fere deſcritur ex quo ſub jugo eſt Turcico. Incolæ ejus regionis *Chimeriote* neque hodie deſinunt libertatem ſuam montium opportunitate propugnare. ^z *Butrinto*, olim *Butrotum*, in rudibus jacet. Sinus ejus hodie vocatur *Almone*, piſcibus abundans.

Z z

a *Larta*

a *Orchomeno*. b *Ducatus Athenienſis*. c *Setines*. d *Port Lion* ſeu portus. e *Leonis*. f *Salina*. g *Megra*. h *Janna* prov. & urbs. i *Tricala*. k *Armiro*. l *Camenoitari* prov. m *Cogni*. n *Tyriffa*. o *Domonignifa* mons. p *Albania ſuperior*. q *Durazzo*. r *Scutari*. s *Vallona*. t *Croja*. v *Albania inferior*. x *Canina*. y *Chimera*. z *Butrinto*.

Principatus, equitum suorum robore atque virtute nunc maxime clarus; & omnium medio, ipsum *n* Macedonia priscum no-

Thessaloni-
ca.

Dyrrachium.

Croja.

men.

III. Urbium in universa Græcia nunc celeberrima est *Theſsalonica*, vulgo *Salonichi*, ingens atque opulenta; emporium mercatoribus Judæis frequentissimum. Secunda est *Dyrrachium* Albaniam, vulgo *Durazzo*, urbs validissima, at minus culta ob gravitatem cœli. *Croja*, Scanderbegi patria, item est urbs munitissima in mediterraneis Albaniam. ⁹

^a *Larta* ex Ambracia ruinis crevit. ^b *Perga* g, olim *Torone* h, sub Venetorum potestate, opidos habet opulentos. ^c *Bastia* à nonnullis Albaniam constituitur limes; quum vero Ambracina ditio à plerisque illi ascribatur; ulterius extenditur. Ad eandem Albaniam refertur *Despotatus* seu *parva Græcia*, in qua ^d *Peschera*, fere ad ostia Apri seu Acheloi fl. opidum hodie est tenue; quod ostium *Acheloi* paulatim obstruitur, ^e *Neocastro* haud procul ab *Eveni* fl. ostio est, *Despotæ* quondam sedes; crudelitate & avaritia Turcarum fere periit. ^f *Alcippo*, ad Sinum cognominem est.

HEKELII.

^f Mercator eam *Ceresi* vocat.

^g Vel *Parga*.

^h Ut & *Nigro*, restante, *Apjomamma* & *Rampa*, sive *Castel Rampo*, uti *Pineus* scribit, dicta.

BUNONIS.

ⁿ *Græcia* partes hodie recensentur quatuor, *Jamboli*, *Camenolitari*, *Jama*, & *Macedonia* proprie dicta. Tres priores modo sunt explicatae; restat *Macedonia* proprie dicta, in qua ^h *Salonichi*, olim *Tessalonica*, de qua Auctor noster sectione III. mox sequente. ⁱ *Cyros* i, olim *Pydna* urbs ampla, quæ *hæliensis* videtur antiquum obtinuisse splendorem. ^k *Veria*, olim *Berea*, hodie vicus est. ^l *Zueria*, olim *Pella*, nunc vicus est; antiquitatis monumenta illic evanescunt.

^m *Antiquiores Græci* ob perpetua bella diu procellere armati, ac habitu militari; deinceps pallis sunt usi. Pueri comam nutriebant, eamque scellam alicui Deorum suorum, ac præcipue summi. um genis consecrabant. Ludis, & saltationibus, ac palæstræ dediti certamina celebra-

bant solemnia. Indoctus habebatur, qui fidibus nesciret canere. Aedibus habitabant splendidis & commodis. Mulieres Gynæceis continebantur. Mortuorum corpora plerumque comburebant, multis etiam pretiosis in rogam coniectis. Sepultura carere gravissima habebatur poena. Bonas literas excolebant & amplectebantur. Hinc Græcia fecundissima doctis urbibus perhibetur à Manilio. Hinc Horatius ^k; *Græcis ingenium*, *Græcis dedit ore rotundo Musa loqui* &c. Cicero Græcos appellat *homines doctissimos*. De qua re nullum dubium esse potest ei, cui auctores & Scriptores Græci non sunt ignoti. Vix tamen ulla gens alia majoribus vitis fuit contaminata; pleraque Horatius ^l expressit hocce verficulo:

*Seditione, dolis, scelere, atque libidine & ira
Iliacos intra muros peccatur, & extra.*

De stupris & mulierum raptu multa tradit Herodorus. Polybius iis objicit fraudes. Mendaces & adulandi peritissimos eos proclamat Juvenalis. Latini Scriptores fere omnes arguunt Græcos levitatis. Vino obrui inter vitia illis non fuit positum. ⁿ *Græcia*, quæ hodie habetur latitudo à *Varnæ* territorio sub gr. 45. usque ad promontorium *Tanarum*, vulgo *Metapan*, aut *des Cailles*, extenditur ad milliaria Germanica CL. Longitudo à *Dulcinio* vulgò *Dulcigno*, in Albaniam limite, usque ad *Bosporum Thracicum*, est milliarium Germanicorum cxxxv. ^o *Græcia* illa, olim fecunda ac fertilis, hodie multis in locis deserta est. Quæ de causâ ante annos haud adeo multis Turcæ aliquot millia Calabrorum in Albaniam invitarunt; eisque agros ibidem tribuerunt. Multa hujus solitudinis ac vastitatis afferri possunt causæ. ^p *Hodierni Græci*, dominorum suorum mores plerisque sunt amplexi. Qui sub Turcarum degunt Imperio, domino-

^a *Larta*. ^b *Perga*. ^c *Bastia*. ^d *Peschera*. ^e *Neocastro*. ^f *Alcippo*. ^g *Macedonia* proprie dicta. ^h *Salonichi*. ⁱ *Cyros*. ^k *Veria*. ^l *Zueria*. ^m *Antiquorum Græcorum mores*. ⁿ *Græcia novæ Longitudo & Latitudo*. ^o *Soli natura in Græcia*. ^p *Græcorum recentiorum mores*.

minorum suorum fere similes sunt. Qui sub Venetorum sunt potestate, eorum vivunt more *m*. Universi antiquam istam pergræcandi & epulandi servant consuetudinem: Zelotypia laborant: splendide vestiuntur *n*. Græca lingua vocibus Arabicis, Turcicis, Sclavicis, Latinis ac Italicis est corrupta. *Crusius* in Turcogræcia sua tradit septuaginta & plures in lingua ista hodiè observari dialectos; Thessalonicenses tamen cæteris loquuntur purius. Armis Græci ferè destituuntur, artes mechanicas & rem exercent nauticam, quibus excellunt Turcæ, si quos ex Græcis animadvertunt opulentiores, eosdem fictis etiam criminibus accusatos bonis omnibus exuunt *o*. Græcis sub Turcarum Imperio præsunt *Saniaci*, vulgo *Sangiac* seu *Saxas*, qui sunt provinciarum præsides. Tribuum Græci pendunt quotannis in singula capita; auferuntur ex liberis robustissimi, qui militaribus exercitiis instructi sunt Geneslari, Turcicæ militiæ robur. Ab isto liberorum Tributo eximuntur Nauplienses, Rhodii, Constantinopolitani, Bulgari, & Hungari. Græci numero multo superant Turcas, sed imbelles sunt: Albani ad arma paratiores sunt. Consilia sua haud bene tegunt: unde illorum sæpe sunt proditæ conspirationes. *Mainotæ* seu *Tracones*, qui sunt in Morea feroces & bellicosi, Græcorum profitentur ritus, hætenus liberi, Turcarum vim fortiter represserunt. Decem armatorum millia in aciem possunt educere milites expeditissimos, & peritissimos sagittarios. Majoribus navibus portus suos ingredi non permittunt, sed minora tantum admittunt navigia mercaturæ gratiâ. Hostiles naves, quibus potiuntur, incendunt; piraticæ Turcicæ vexant & deprædantur insulas. Ecclesiam Romanam Græci habent pro schismatica, Episcopi Romani primatum execrantes. Spiritum S. à solo Patre procedere credunt. Nullum admittunt purgatorium. Sacramentum Eucharistiæ sub utraque specie laicis administrant; illudque celebrant in pane fermentato. Unctionem extremam & Confirmationem rejiciunt. Sanctorum animas ante diem iudicii gratiosâ Dei visione frui, aut impiorum in inferno torqueri negant.

Sacerdotibus permittunt matrimonium ita; ut ante ordinationem uxores ductas iis liceat retinere; nec post ordinationem conceditur uxorem ducere. Matrimonium quartum omnino prohibent, adeo ut Patriarchæ nonnulli Imperatores, quondam ea de causa communionem excluderint sacra. Statuarum religiosum cultum rejiciunt; pictas tamen in templis habent suis imagines. Quatuor temporum jejunia observant: *Primum* à Sexagesima ad Pascha; *Secundum* Petri & Pauli, ab octava Pentecostes ad horum Apostolorum festum: *Tertium* B. Virginis, ab initio Augusti usque ad Assumptionem. *Quartum* S. Philippi, à festo hujus Apostoli, quod incidit in 14. Novembris ad Natalitia Christi. Calogeros seu Monachos suos multum venerantur, qui duram agunt vitam, ex labore manuum suarum viventes; Ex istis solis Patriarchas, Archiepiscopos & Episcopos suos eligunt *p*. Qui cum Turcis contrahunt matrimonium, excommunicantur. De his & aliis hodiernorum Græcorum moribus ac ritibus legantur *Crusius*, *Boterus*, *Possévinus* & *Leunclavius*.

HEKELII.

i *Sophiano* Chitro.

k Lib. de *Arte Poëtica* v. 323. seq.

l Lib. I. Epist. II. v. 5. seq.

m Apud utrosque tanta regnat *Barbaries*, ut nulla apud eos Urbs inveniat, in quâ sit Academia. Nemo est etiam, qui suos Liberos Artes liberales, aut Litteras edoceri curet.

n Utuntur enim Vestibus consuetudini ipsius Principis respondentibus.

o *Græci* omnes generaliter paucâ suppellectile, uti *Turcæ*, contenti sunt, nec supra plumeos Lectos cubant, sed culcitrâs, sive contones lanâ, aut panni tonsurâ suffultos substernere solent.

p Sunt autem Patriarchæ Ecclesiarum *Græcæ* quatuor, *Constantinopolitanus* nempe, *Alexandrinus*, *Hierosolymitanus* & *Antiochenus*. Sed qualis sit eorum moderatio in Episcopos & Presbyteros quotque quilibet millium aureorum quotannis Turcæ pendeat, vid. *Maginus* Part. II. *Geogr. Ptolem.* fol. 166. fac. b.

CAP. XII.

De Creta Insula.

I.

Creta.

AT insularum Græco littori objacentium maxima omnium est *Creta*, Græcis Latinisque monumentis plurimum celebrata. Hæc quippe prima potuit *navibus & sagittis*; prima *Minoe* duce classe pugnavit; *equestres pugnas* prima docuit, lascivas vertigines implicare (prima literis *jura* junxit; studium item *Muscum* hinc initium cœpit. (*Sunt verba Solini Cap. XVI. potuit, i. e. potis fuit.*)

Cretæ nomi-
na.

II. Nomen deducunt alii à *Crete* Nymphea, Hesperidis filia; alii à *Crete*, rege Curetum; quidam primum *Aëriam*, deinde *Curetum*, & *Μακρυπόνησον* nonnulli, id est, *beatam insulam* à temperie cœli appellatam existimavere. Incolæ Græcis dicuntur *Cretes*, Latinis *Cretenses*.¹

Cretæ fines
& Magnitudo.

III. Inter Ortum porrigitur Insula & Occasum tractu longissimo, hinc Asia, illinc Africa objacentibus: à *Septentrione* Ægæis & suis, id est, Creticis æstibus verberatur; ab *Austro* Libycis undis

REISKII.

¹ *a* Creta nulli Nympheæ, aut Jovis filio, aut regi apud Historicos obscuro vel plane incognito, sed ductis in hanc Insulam Phœnicum coloniis nomen cultumque majorem debuit. Regio enim Palastinæ una fuit Arabibus *קרית* *Keritha* (sic apud Giggeium legitur) Syrus & Phœnicibus *קרית* *Crethi* dicta, cujus incolæ *קרית* *b* *Crethi* Hebraicè dicuntur, voce in S. literis frequenti, quam aliquoties LXX. Imp. *קרית*, i. e. Cretenses vertunt. Hinc regio utraque urbium nominibus nonnullis, gens autem bellico armorum studio, sagittis potissimum & arcu conveniunt. Quo spectat fabula, quæ Diodoro Lib. V. placuit, de undecim Curetibus, unoque horum Saturno, qui navibus appulsi artem insulæ sagittariam primi introduxerint. Contra vero Stephanus de Gaza Philistæorum metropoli observat, illi cognomen Minoæ olim additum ab Minoe, qui cō adlociatis duobus fratribus commearit. ^c Atqui Minos rex Cretæ primus prædicatur, regni que istius antiqui conditor, quod per multa stetit secula, donec in Principatum de-

fineret. Hinc apud Dionem Duces ultimi seu Principes duo memorantur, & urbes quibus præfuerint, captæ paulo antea quam tota insula in ditionem Romanam venerat. Q. Cæcil. Metello auspice A. V. C. 685. Hinc Græcis Imp. subiecta furore Saracenicis & impetu domata A. V. C. 826. nec simul tamen tota Græcia uti Cluverius narrat. Rudera ^d *Labyrinthi* hosierna, ut extant Bellonio *αιρίνη* veterem lapidicinæ formam retulerunt, ex opere prisco nullum vestigium: Petrus Martyr tamen Lib. II. Legat. Babylon. alii que auctores jactatis Cretensium ruderibus insistant. Quid porro auctores jactantis Cretensium ruderibus insistant. Quid porro actum sit cum Candia, hodieque agatur, Historici & Geographi tradunt. ^e Nam præter majores *urbes quatuor* minora fere *quindecim*, adhuc extabant *oppida*, quæ vero à Turcis per bellum ultimum disiecta aut lacera jacent. Resp. vero Veneta ære multo A. 1193. insulam acquisivit, tenuitque tot secula, donec Turcis per Jeditio- nem cedere cogereetur: ^f Adhuc tamen Sudam sive Sittam, Carabulam, Sinamque longam arcem & portus munitissimos retinuit.

PUNO-

^a Creta. ^b Crethi. ^c Regnum denique Principatus. ^d Labyrinthus. ^e Candia capta.

^f Exceptis Arcibus & portibus.

dis perfunditur & Ægyptiis. *Longitudo* ejus maxima à Samonio promontorio nunc *C. Salomoni*, ad promontorium Corycum, nunc *Cornico*, milliar. Germ. L x x. *Latitudo* circa mediam sui partem maximè patens milliar. Germ. xv.

IV. *Centum* in ea *urbium* clara fama est. Sunt tamen etiam in anti- Urbes Crete, quis auctoribus, qui non centum urbibus, ut prodiderunt, qui prodige lingua largiti sunt, sed magnis & ambitiosis stipatam existiment. Clarissimæ fuerunt, ^a *Gortyna*, caput insulæ; ^b *Cydon*, quam Græci *matrem urbium* appellavere; ^c *Gnosus* Minois regia, *The-rapne*, *Dium*, ^d *Lyctus*, ^e *Lycastrus*, *Phæstus*, *Manethusa*, ^f *Dictynna*.

V. Montes item celebres, ^a *Dictæus*, ^b *Idæus*, ^c *Corycus*, ^d *Cadiscus*. Montes. ^e *Labyrinthus*, in medio ferme fuit, mirandum *Dædali* opus;

BUNONIS.

^a *Gortyna* a hodie *Gortina* exiguus pagus b est ab *Idæ* monte 10. millia passuum distans: & ab orâ litoreâ 12. olim ad *Lethæum*, seu *Lethen* fl. fuit sita.

^b *Cydon*, *Cydonia* & *Cydonis* in ora Septentrionali est, hodie *Canæa*, urbs valde munita, quam Venetis eripuerunt Turcæ anno 1646. c

^c *Gnosus*, *Gnosus* & *Cnosos* d. urbs excisa, C. stadiis à *Gortyna* fuit & à litore xxv. hodie pagus est. *Gnossiacum merum* memorat *Lucanus*. *Gnosso* civitate *Strabo* oriundus erat, natus tamen *Amasæ*, civitate *Ponti*.

^d *Lyctus* vel *Lyttus* olim clara urbs, nunc pagus est ad *Dictæum* montem, xv. millia passuum à litore septentrionali; in quo e *Chersonesus* erat *Lyctiorum* emporium. Nonnullis hodie est *Palescastrum*.

^e *Lycastrum* opidum interiisse tradit *Strabo*.

^f *Dictynna* e, ad *Cisamum* promontorium est, quod hodie *Capo Spada* appellatur.

^g *Dictæus*, *Dictæus* sive *Dictæ*, inter *Idæum* montem est, & promontorium *Samonium*: cujus juga ita exandescunt, ut eminus navigantes magis putent nubila. *Solin*.

^h *Idæ* mons ante *Solis* ortum videt *Solem*: ibi *Jupiter* nutritus. *Varronis* ævo, *Jovis* visitabatur sepulchrum. f

ⁱ *Corycus* mons & promontorium in parte insulæ occidentali est.

^k *Cadiscus* sive *Cadischus* mons & promontorium, oppositum est *Peloponnesi* promontorio *Malææ*.

^l Artifex iste opus hoc ad exemplar *Ægyptii* antiquissimi *m* *Labyrinthi* struxerat: & vix centesimam ejus partem, iudice *Plinio*, expresserat. Apud *Gortynam* urbem fuisse scribitur. In eo *Minotaurus* à *Theseo* interfectus est. Vestigia *Labyrinthi* istius monstrantur haud procul à radicibus montis *Pyloritti*. In agro *Canææ* sunt montes *Spachioti*, vulgo *Sfachie*, olim *Leuci* dicti, in quibus habitant *Sfachiotæ*, genus hominum ferox, & ad arma paratum. Eos solent *Veneti* ad bellum conducere: verum *Creten*ses sunt & fluxæ fidei. *Nostri* ætate *Turcæ* à *Sfachiotis* in bello isto, quod hodie ibidem geritur, fuisse adjutos, conqueruntur *Veneti*.

HEKELI.

a Sive *Gortys*, vel *Gortyn*.

b Vel potius *Oppidum*.

c Meminit ejus & eorum, qui incolunt istam, *Virgilius* *Ecl.* x. v. 59. *Lib.* x. *Æneid.* v. 265. & *Lib.* xii. v. 858. Unde & *Poma Cydonia* passim. Est & *Cydonia* *Stephano* *Urbs Cillicie*.

d Olim *Geratas* appellata.

e Cujus & *Pomponius Mela* *Lib.* iii. c. vii. p. m. 205. meminit.

f In hoc quoque *Monte Paris* sententiam tulisse fertur pro *Venere de Pomò aureò* adversus *Palladem* & *Junonem*. De eò vid. *Strabo* *Lib.* x. p. 60. *Tom.* ii. oper. Ab hoc *Monte Ila* quidam *Gentilium* ignari *Ebraicarum* rerum putant *Judæos* dictos tanquam *Idæos*. Quam sententiam verò merito rejecit *Petr. Joannes Olivarius* in *Annotationib.* ad *Pomp. Mela* *Lib.* iii. c. vii. p. 205.

Zz 3

BUNO-

a *Gortyna*. b *Cydon* s. *Canæa*. c *Gnosus*. d *Lyctus*. e *Chersonesus*. f *Lycastrus*. g *Dictynna* s. *Dictamum*. h *Dictæus* m. i. *Idæ*. k *Corycus*. l *Cadiscus*. m *Labyrinthus*.

opus, itinerum ambages, occurfusque ac recursus in explicabiles continens, lapide polito, ac fornicibus tectum.

Cultores
Cretæ.

VI. « *Incolæ* perpetuo *vitiosissimi* & *piraticâ* infames, initio rerum Regibus regebantur, post Ducibus. Q. *Metellus* insulam edomitam in provinciæ formam redegit; mansitque sub Imperio, primum Romano, mox Constantinopolitano, donec cum reliqua Græcia à *Saracenis* occupata fuit. Recuperatam deinde *Baldwinus*, Flandriæ Comes & Imperator Constantinopolitanus, Bonifacio Marchioni Montisferrati dedit; à quo tandem à *Venetis* grandi pecunia mercati etiam nunc tenent. *Candia* nunc à Metropoli sua indigitatur: habetque urbes claras quatuor, contra Turcarum irruptiones munitissimas; ° *Candiam*, π *Canëam*, ε *Retlymum* & σ *Sitiam*. *Archiepiscopus* est unus *Candiæ*; *Episcopus* octo.

C A P.

B U N O N I S.

μ Cæterum hæc insula multis celebrata est fabulis, adventu Europæ, Pasiphaës, & Ariadnes amoribus. Optimis olim usæ legibus, quas *Minos* ab ipso Jove acceptas Cretensibus tulisse perhibetur. Græci magno in pretio eas habebant. Sequenti tamen ævo mores prolapsi sunt; habitique sunt Cretenses perfidi; unde proverbium γ: *Cretensis cum Cretensi*, i. e. improbus cum improbo, item: cum *Cretensi Cretiza* h. Omnino autem pugnaces erant, plurimumque valebant navali apparatu. Hodie verò Cretenses plerique sunt imbelles ac timidi, si *Sfachiotas* modo memoratos exceperis.

ν Post Tyrannidem, qua oppressi aliquando fuerant, latrociniis sese dederunt. Cilices deinde eos invadere. Romani verò universos deleverunt, captis præter cæteras Cretæ urbes, Cilicum castellis piraticis, Imperatore Metello, cui cognomen inde *Creticum* impositum est.

ξ Demum anno 1645. Turca insulam hanc invasit, ab eaque tempestate bellum de illa geritur: Venetis fere solis tantam belli molem sustinentibus.

ο a *Candia* in latere Septentrionali sita, eadem putatur esse urbs, quæ olim *Cyrtium*: quamquam *Cyrtum* aliis hodie *Sittia* sive *Citic* existimatur; aliisque *Fraschia*. *Candia* hæc urbs ampla & totius insule primaria ac munitissima diuturnam Turcarum sustinuit obsidionem.

π b *Canca*, olim *Cydore* egregie munita à Turcis hodie tenetur, quod modo memoratum. In

agro *Canæ* est, ° *Suda* arx cum portu commodissimo, in sinu *Amphimalo*, nunc de la *Suda*, multarum navium capace; ultimum Venetæ dominationis in hac insula præsidium.

ε d *Retimo*, olim *Rhytimna* erat in litore Septentrionali, est ad Platonici fl. ostia, urbs dives ac frequens; portum habet satis commodum, ac caltrum in rupe positum.

σ e *Sittia*; in quatuor illis urbibus Cretensibus minima, sed frequens, amplissimo gaudet portu, qui in præcipuis hujus insulæ ponitur. In eodem litore Septentrionali est; unde insulæ pars Orientalis appellatur: nam secundum quatuor illas urbes, in quatuor territoria hodie dispescitur *Creta*, incoliturque tribus hominum generibus, *Nobilibus Venetis*; *Nobilibus Candiotis*, & *Græcis*. Nobiles Veneti sunt à nobilibus Venetis orti; Nobiles Candiotæ à civibus Venetianis. f De cætero vinum mittit *Creta*, quod *Malvaticum* vocant; & *saccarum*, quod ab insula hac *Candie* dicunt. *Cupressum* & *Cyperisum* fert copiosam: cæteræ etiam cupressi repullulant. Gnosii inventas fruges sibi vindicabant, audacter cum Atticis hæc de re contendentes. Ager *Creticus* *Silvestrium caprarum* copiosus est: cervo eget, lupos, vulpes, aliaque quadrupedum noxia nunquam educat. Serpens nulla, larga vitis, mira soli indulgentia. Herba ibi est, quæ ἀλακῶν dicitur, ea ad morsu diurnam famem prohibet. Avem noctuam non habet, & si invehatur, emoritur. *Phalangium* ibi est aranci genus, quod ictum hominem veneno interficit. Apostolus Paulus Titum Cretæ fecerat Episcopum, cumque

que Presbyteros in civitatibus singulis constituere iussit. Anno 1669. Insula hæc, *Canca* & *Candia* urbe primaria expugnatis, in Turcarum pervenit potestatem, *Suda* verò & *Reimo* in Venetorum hæctenus fuit dominio.

HEKELII.
g Apud *Erasm.* Chil. i. Cent. ii. Ad. xxvi. & xxvii. p. 61. col. b. & *Mamuum* in *Adag.* p. 90. col. b.
h Vid. id. *Erasmus* loc. cit. p. 62. col. a.

C A P. XIII.

De Thracia.

I.

Post Strymona amnem Macedonia proxima est Thracia; inter validissimas Europæ gentes maximè fera & barbara; Regio nec cœlo læta, nec solo; & nisi qua mari propior, infœcunda, frigida, eorumque quæ feruntur malignè admodum patiens. "

II. Nomen habere putatur vel à *Thrace* Martis filio^a; vel, ut aliis videtur, ab *asperitate* soli cœlique & gentis feritate, quasi *Τραχέια*. *Terminos* habet, à Septentrione Æmum montem, quo à Mœsis disterminatur; ab Oriente Pontum & Propontidem; à Meridie *Ægæum* mare: ab Occidente *Strymona* amnem. *Longitudine* occupat à Strymonis fontibus ad Panyli ostium & opidum Mefembriam mill. German. LXX. *Latitudine* verò ab Æmo monte juxta Nicopolim ad s Mastusiam Cherfonesi promontorium mill. German. LX. ¹

Thraciæ No-
men & Li-
mites.

Magnitudo.

III. Di-

BUNONIS.

^a *Lapides* in ea feruntur esse carbonibus similes, qui incensi; & aqua respersi, acrius exardescant, flabris restinguantur.

^β *Mastusia* prom. hodie vulgo *Capo Griego* est in ora Thraciæ Australi. Sigæo prom. Troadis oppositum, ab Atho monte CLXIII. millia passuum in Ortum recedens.

HEKELII.

a Vel à *Thracâ*; *Nymphâ* incantatrice.

REISKII.

¹ Valeant incertæ origines ac fabulosæ, quia S. in literis ex Japhethi progenie veriores nunc suppetunt. Namque inter filios Japhetheos unus ponitur תירס *Thirus*. Gen. X. v. 2. Elisa sub initium vocali pro Samech ultimo si Græcam literam xi substituas, inde Θεῶξ *Thrax* proveniet: Sic enim hæc mutua literarum duarum permutationo constituta in Alphabeto à Phœnicibus ad Græcos traducto etiam tenetur. Josephus tamen Gorjonides, & R. Abraham Zachuth per Sa-

mech efferunt תרסן *Tharsia*, i. e. Thracia. Adde veterum auctoritates, Eusebii nempe, Hieronymi, Epiphaniï pluriumque: Sed ex omnibus unum audi Fl. Josephum Lib. i. Antiquit. c. 7. Θείρας δὲ θείρας ἐκάλεσαν, ὡς ἦρξεν. Ἐκλωες δὲ θείρας αὐτὲς μετωνόμασαν. *Thires* autem *Thiras* eos vocavit, quibus imperaverat: Græci autem ipsos *Thraces* vocarunt. Hinc Bochartus Lib. III. Phal. eg. 2. multa hujus nominis vestigia inter *Thraces* vicinosque populos demonstrat: Ut sunt *Athyras* portus & sinus & fluvios non procul à Byzantio in propontidem exiens: *Tyras* urbs *Mesiæ*: *Teres* Græcè apud Thucydidem Πηγης, qui regnum *odrysarum* in Thracia valde amplificaverat. Plura omitam & ad locum *Plinii* Lib. IV. c. 11. tranfibo, qui *Thraciam* in quinquaginta strategias divisam prodidit. Strategia Græcè στρατηγία exercitus aut militia præfecturam denotat. Ergo pro bellicis præfecturis numerosis equidem gens ferox armorumque studiosissima terræ suæ partitionem attulit.

BUNO-

Divisio Thra-
ciae populi.

III. *Divisam* quondam fuisse in quinquaginta strategias, auctor est Plinius. Is populos in ea recenset, Strymonem amnem accolentes, ⁊ *Denselatas* ^b, ^d *Medos*: ad Nestum amnem, *Digeros*, ^z *Bessorumque* multa nomina, inter *Eleos*, *Diobesos*, *Carbilesos*, *Bryfos*, *Sapæos*, Hebrum accolentes, [⁊] *Odryfarum* numerosam gentem, *Odomantas*, *Carbiletas*, *Pyrogeros*, *Drugeros*, *Canicos*, *Hypsaltos*, *Benos*, *Carpillos*, *Botiaeos*, *Edones*, *Cicones*, *Bistonos*, *Selletas*, *Priantas*, *Doloncas*, *Thynos*, *Celetas*: omnium autem sævissimos *Scordiscos* memorat Florus.

BUNONIS.

⁊ *Dentheleti* amnem Strymonem accoluerunt dextro latere,

⁊ Et *Medi* *Byfaltas* usque: *Lævo*

⁊ *Digeni*,

⁊ *Bessorumque* multa nomina ad Nestum fl. *Pangæi* montis ima ambientem inter populos ibi memoratos.

⁊ *Odryfarum* gens infundit Hebram accolentibus *Carbiletis*, *Pyrogeris*, *Drugeris*, *Canicis*, *Hypsaltis*, *Benis*, *Carpillis*, *Botiis*, *Edonis*. Eo-

dem in tractu sunt *Syaleta*, *Briante*, *Dolanga*, *Thynica*, *Laleta*, *Majores* *Æmo*; *Minores* *Rhodopæ* subditi, inter quos *Hebrus* amnis. Ita fere hos populos recenset Plinius lib. IV. cap. XI. *Cicones* *Mela* ad *Ismarum* montem & *Hebrum* fl. collocat. De *Bistonibus* lege *Isaacum Tzerzen*. Hi à *Poëtis* sæpe pro universa *Thracum* gente usurpantur.

HEKELII.

b S. *Denselatas*.

CAP. XIV.

De Urbibus veteris Thraciæ, Fluviiis ac Montibus.

I.

Opida Thra-
ciae.
OEsyme.
Neapolis.
Abdera.

Opida clara olim in Thracia fuere à Strymone amne in litore *Ægæo*, ^a *OEsyme*, [⁊] *Neapolis*, ⁊ *Abdera*, à *Diomedis* foro-

BUNONIS.

^a *OEsyme* sive *OEsyma* ⁊ *OEsima* a ad *Zifaci* fl. ostiæ quem à *Septemtrione* premit lacus ^b *Prasias*, cuius meminit *Herodotus*, vicinas habebat aris fodinas.

[⁊] *Neapolis* ad *Symboli* montis collocatur radices, urbs maritima, *Sinui Pierico* fere vicina.

[⁊] *Abdera* inter *Nesti* & *Hebri* ostia, à *Clazomeniis* amplificata *Clazomene* dicta est. *Solinus*. Est *Democriti* illius patria qui nunquam sine risu in publico fuit ^b. Quum *CIX* annos explevisset, triduum calidorum nidore panum, spiritum jam jam exiturum remoratus est. *Abdera* quoque oriundus fuit *Protazoras*. *Abderitanos* stupori mentis obnoxios esse scribit *Cicero*. Ad *Abderam*, *Plinio* teste ^c, sunt pascua, in quibus equi pasti in rabiem vertuntur: quemadmodum apud *Pomniam* asini.

HEKELII.

^a Quam *Thucydides* Lib. 4. Urbem *Macedonice* facit.

^b Unde & *Abderita* & *Γελασῖνος* dictus. Vid. *Quenstedii* *Dialog. de Patriis Viror. illustrium*. p. 444.

^c Lib. xxv. c. viii. p. 461. lin. 41. meminit idem *Plinius* hujus Civitatis Lib. vi. c. xi. p. 54.

REISKII.

⁊ Ut in gentibus Thraciæ numerandis Auctores variant, ita in urbibus, quas *Ptolemæus* plures, alii pauciores nominant. Clara interim fuit *Maronea*, quam ab *Marone* *Osiridis* vel *Bæceli* comite structam voluerunt: *Tnris* item quam à *Diomede* vocarunt, & oppidum in quo stabula equis suis parata dicitur servasse. *Eleus* *Protesilai* sepulchro, & quod ibi accidisse *Pomponius Mela* refert, prodigioso atborum marefcentium exemplo decantatissima fuit *Abdera*.

a OEsyme. b Prasias lacus. c Neapolis. d Abdera.

re conditum opidum, unde & nomen habuit, idem & *Clazomene* dictum, fuit in eadem regione opidum ^d*Tinda*, Diomedis equorum stabulis dirum, ^e*Maronea*, inter hanc & Hebrum fluvium ^f*Doriscus locus*, ubi Xerxem Perfarum Regem copias suas, quia numero non poterant, spatio dimensum ferunt. ^g*Ænus*, ab *Ænea* profugo condita; paulumque à mari recedens quondam ^h*Cypsella*.

II. In Chersoneso, quam Thraciæ cognominant, ⁱ*Cardia*, ^j*Eleus* & ^k*Sestus*, cui objacet ex Asia *Abydus*, utraque Leandri amore nota. Prope regio, in qua Xerxes divisas pelago terras ponte (mirum atque ingens facinus) ausus jungere; & copias ex Asia in Græciam traduxit: ^l*Callipolis*, cui opposita in Asiæ litore

dera Clazomeniorum Tejorumque colonia quocumque Anaxarchum Philosophum, Hecadæum & Nicænetum historicos, pluresque alios illustres viros progeniuit: Ergo nè vervecum patriam cum Juvenale, aut stuporis ream hanc facito. Hæmus vero mons in tantam non potuit abire altitudinem, in quantam à Pomponio pluribusque protrahitur, ut inde duo maria Euxinum & Hadriaticum conspectui simul offerrentur, partim ob immensum, quo disjunguntur, spacium, partim ob montes, qui interjacent, altissimos: Sic Strabo quondam Lib. VII. Nec Geometricæ nec Opticæ rationes, aut humana oculorum acies id permittunt, uti ab Vossio ad Pompon. l. cit. adstruitur. De Atho supra diximus: Cineres in hujus aëris, quas Ethnici pro more struxerant, & vertice nunquam dissipatos inter Prodigia Pomponius refert: Sed hoc quicquid est, excelsis montibus commune.

B U N O N I S.

^d a *Tinda* Abderæ vicina est: Melæ vocatur *Turris Diomedis*.

^e b *Maronea* est ad Ismari fl. ostia, prius *Ortugurea* dicta, postea *Hipparchia*; item *Cynissema*; hodie *Marogna* vocatur.

^f c *Doriscus* apud Hebrum fl. est.

^g d Et *Ænis* sive *Æneum* opidum fere apud Hebrum fl. ostia, opidum Thraciæ liberum, ubi Polydori tumulus apud Plin. *Æneæ* opus, ut Maro docet; olim Straboni *Peltiobria*, Stephano *Poltumbria*, & Appian. *Synthus*: hodie Græcis *Eno*, Turcis, *Yenos*, sinus vicinus inde hodie vulgò dicitur *Golfo di Enos*.

^h e *Cypsella* sive *Cypsala* à Cypselo Ixionis filio condita, Ortelio etiam *Iustiniana Nova* vocatur,

hodie *Chipsala*, *Chapslar* & secundum alios, *Ipsala*, appellatur. Melas fluvius eam alluit.

ⁱ f *Cardia* Melanem sinum illustrat, qui inde & *Cardianus* appellatur; Quod in cordis faciem sita urbs *Cardia* vocata est. Hanc urbem illustrant *Eumenes* & *Hieronymus*, hyloriæ conditor, ejus æqualis, qui *Cardiani* ambo.

^j g *Eleus* sive *Eleus* apud Mastusiam ponitur frontem. Nigro hodie vocatur *Critea*.

^k h *Sestus* sive *Sestos* & *Abydus*, hodie *Sesto* & *Abydo*; inde paullo versus Austrum sunt castella illa, quæ hodie *Dardanelli* vocantur, in quibus multa tormenta posita sunt ad excludendas hostiles classes. Nomen habent ab antiquo Dardano, quod in Asiæ fuit litore. Ex Christianorum vero navibus, quæ præsidario militi centum numeravit aureos, Constantinopolim abire licet: pluribus tamen quam quinque non permittitur unà transitus: & quæ redeunt, tenentur *Abydo* (ad *Sestum* enim navium statio infida est) per tres dies commorari: ut, si urbe discesserint hospite insalutato, hic detentæ præsto sint, die demum tertia mittuntur, qui videant, num fugitiva sint mancipia, num furtivæ merces. Angustiæ Euripi hic vix mille & quingentos habent passus. *Sestus* Gellio etiam vocatur *Posidonium*. Castaldus ait urbem esse dejectam, locumque appellari à nautis *Malido*, à Turcis *Bogazassar*, & *Bagazassar*.

^l i *Callipolis* hodie *Gallipolis*, Turcis *Gepole*, in colle jacet, ex quo gratissimus aspectus est in Propontidem d. *Soleiman* Orchani Turcici Regis filius, quum *Callipolim* opidum tam opportunum cepisset an. C. 1357. *Johannes* Imperator Constantinopolitanus id adeo speravit, ut diceret, *vini amphoram tantum esse amisam*, & *stabulum quoddam*

A a a

a *Tinda*. b *Maronea*. c *Doriscus*. d *Ænus*. e *Cypsella*. f *Cardia*, sinus *Cardianus*. g *Eleus*. h *Sestus*. i *Callipolis*.

Lyfimachia. litore *Lampfacus* : & in radice Cherfonesi sedens $\frac{z}{2}$ *Lyfimachia*.
 Paçya. π III. Inde in Propontide *Paçya*, π *Bifanthe*, ϵ *Perinthus*, mi-
 Bifanthe. rifico σ amphitheatri splendore clara, τ *Selymbria*, atque in ipso
 Perinthus. Bosphorus ν *Byzantium*, antè *Lygus*, postmodum *Nova Roma*,
 Selymbria. & no-
 Byzantium.

quoddam *porcorum*. Sed quid hinc fuerit amissum, eventus docuit. Ex Callipoli enim Thraciam est depopulatus, Hadrianopolin & Philippopolin cepit Turca, lateque suum extendit imperium. Hodie Gallipoli sagittæ parantur, qua ex arte plerique victitant.

H E K E L I I.

d Nomen habet à Conditore *Caligulâ*, & dicitur quasi *Caligule Polis*. Datur & *Galateo* Urbs *Aspulte* ejusdem nominis, sita in extremò Promontorio longè in Mare procurrenti, sed arctissimò *Isimò*, adeò ut in aliqua Parte vix curribus sit pervius. Munita est & Rupibus septa. A Continenti unicus est aditus, in quò Castellum est munitissimum.

B U N O N I S.

ν *Lampfacus* e una est ex istis tribus urbibus quas Persarum Rex donavit *Themistocli*, unde sumeret vinum : reliquæ duæ erant *Magnesia*, quæ ei panem præberet : & *Mytilis*, ex qua obsonium haberet. f

$\frac{z}{2}$ a *Lyfimachia*, aliter *Hexamilium*, orientale isthmilitus obsidet, ut *Cardia* occidentale. Hæc à *Lyfimacho*, uno ex Alexandri M. ducibus condita, quum *Cardia* concidisset ; hodie *Hexamili* vocatur, nomen ejus tulit. Post an. tamen 22. terræ motu subversa est : instaurata tamen postea. *Antiochus* hanc sibi assererat causam belli contra Romanos ; instauraverat enim eam ruinis deformatam ; adeoque hæreditario jure repetebat.

o A Propontide ad Melanem sinum inter duo maria porrecti muri procurrentem excludebant Cherfonesum. Non longe inde aberat b *Paçya* urbs illustis ; ultra quam *Novus murus Xenophonis* &

π c *Bifanthe* cognomine *Sanicrum* Melæ ponitur ad Arzi fluminis ostium, ad quem & *Resifium*, sed trans eundem

g d *Perinthus* urbs olim Thraciæ ad Propontidem maxima, antea *Myrdonia* g, postea *Heraclea* nominata h. Splendidis palatiis instructa scribitur à Vespasiano, & aliis Rom. Imperatoribus.

σ Quin amphitheatrum istud ex uno marmo-

re fuisse produnt ; quod septem orbis miraculis annumeratum accepimus. Eam urbem Diodorus lib. 16. ita describit : *Perinthus*, inquit, ad mare posita in edito loco peninsulæ longitudinis ferme stadii unius. Edificia habet frequentia & præalta, ut quemadmodum collis clivus surgat, ita domus una alteram superet altitudine. Videturque totius civitatis facies instar theatri. A Philippo Maced. oppugnata.

τ In litore illo inter Bathynium & Athyram fluvios sequitur e *Selymbria* : Plinio, *Selybria*, Ptolemæo, *Olybria*, Straboni & Suidæ, antea *Selyn*, cui addita vox *Bria*, quæ lingua Thracica urbem significat. Ejus muri sunt disturbati ; ruderata tamen, balnea & templa antiquam ostendent magnificentiam. Adjacet eidem hodie Castrum, quod Turcæ incolunt.

ν f *Byzantium* ad Bosphorum sive *Bosporum* Thracicum ex adverso Chalcedonis situm, Clastrum Ponticum naturâ & opere fuit permunitum. Diu fuit imperii & veræ religionis domicilium, multosque viros tulit ; in quibus *Johannes Chrysofostomus* haud postremo loco numerandus. In muro septem turres erant à portis Thraciis mare spectantes ; in prima earum si quis vocem emitteret, aut lapidem in eam jaceret, eâ arte fabricata erat, uti per machinam quandam ad proximam, indeque porrò ad sequentes transfret sonus, neque antè delineret, quam ad ultimam integer esset delatus. Templum etiam urbs illa i habet *Sophie* consecratum magnificentum sanè. Themestius cives ejus beatos prædicavit flumine, aëris temperie, loco terræ, portu maris, templo & mœnibus. A Mahomete post quinquaginta quatuor dierum oppugnationem capta est, indeque ingentes calamitates ab illo quasi capite in reliquum Europæ corpus fluxerunt.

H E K E L I I.

e A *Lampface* puellâ quâdam ejus loci sic dicta.

f Hæc notandum, quod nonnulli sint *Geographorum*, qui *Lampfacum* illam, quam *Themistocles* à Persarum Rege per gratiam accepit, *Phocensium* structuram fuisse dicunt, eamque Vinò generosò claram, quæ prius *Laomedontis*, dein de *Pihyusa* est vocata.

g Ab

a Lyfimachia. b Paçya. c Bifanthe. d Perinthus quæ & Heraclea. e Selymbria. f Byzantium sive Constantinopolis.

& novissime *Constantinopolis* dictum. Urbs omni ævo clarissima, à ^{Constanti-}Constantino Imperatore in sedem Imperii electa: mansitque eadem ^{nopolis.} dignitate, donec Turcarum impia gens ann. **MDCCC LIII.** occupavit, neque tunc decus suam perdidit, cum etiam nunc Imperii Turcici caput colatur, nomine *Stambol*.

IV. De reliquo opida in Ponto. φ *Phinopolis*, ζ *Halmydesus*, ^{Thraciæ opida ad Pontum.} θ *Peronticum*, α *Apollonia* paullum è mari recedens, magna quondam; * *Toza*, β *Anchialus*, γ *Mesembria*, terminus Thraciæ.

V. Intus δ *Byzia* arx Regum Thraciæ, à Terci nefasto crimine, sic opinati veteres, invisò hirundinibus. ε *Philippopolis*, antea *Ponieropolis*, dein à situ *Trimontium*; ζ *Trajanopolis*, η *Adrianopolis*, à conditoribus dicta opida. Præterea θ *Olynthus*;

g Ab Hercule.

h Procopio est *Paracia* & *Antonino Perintheras*. Hodie *Pera* Volaterrano dicitur.

i Quam Severus & ejus Filius Antoninus Imp. *Antoniam*, & non pauci Historici *Novam* vel *Secundam Romam* dixerunt.

BUNONIS.

φ α *Phinopolis* à Phineo conditore nomen habet, hodie nomen retinet *Phinopoli*.

ζ β *Halmydesus*, aliis *Salmydesus*, unde Sinus quoque nomen habet; ei vicinum est promontorium γ *Thinnias*, cum ejusdem nominis opido.

θ δ *Peronticum* Thinnix finitimum est. κ α *Apollonia* Magna cognominata à Pompejo haud longe à Perontico in sinu commodissimo sita est, Plinio l *Antium* dicitur, ac aliis *Istula*. Ex ea urbe Lucullus *Apollinem* in Capitolium detulit; Hodie vocatur *Sissopoli* Nigro: Pinetus tamen ait, nomen hodie retinere.

η ε *Toza* ad oram maritimam est, haud longe à Sinu *Halmydesi* egresu.

θ β *Anchialus* iidem ad mare eo loco sita est, quo olim erat *Messa*, ut Plinius existimat; Sophiano hodie est *Anchialo*; Mercatori *Lenkis*; aliis *Achello*.

γ γ *Mesembria* ad eandem Ponti Euxini oram est m. Reliqua opida porrò in eadem sequuntur Ponti ora.

δ δ *Byzia*, nunc *Vice*, in Sithoniâ regione, quam Orpheus vates nobilitavit, ab Apris 50. millia passuum in Septentrionem jacet: hodie præfecti sedes est.

ε ε *Philippopolis* etiam *Δελφινος* dicta trans

Orbelum & Rhodopen montes est ad Hebrum fl. Philippi Cæsaris opus; non patris Alexandri, ut tradit Leunclavius. n

ζ g *Trajanopolis* à Trajano Imperatore sic dicta, ad quam *Aristus* fl. ex Rhodope ortus in Hebrum cadit, hodie nomen retinet; ac inde versus Septentrionem h *Plotinopolis*, à Trajani Imperatoris, ut videtur, conjuge appellata.

η i *Adrianopolis* ad Taxi & Hebri confluentes sita, olim & *Alia*, *Uscudama*, & *Oresta* dicta. Ab *Oreste* nimirum condita; ab *Adriano* Imp. o oraculi voce monito, instaurata, sive amplificata, nomina ista obrinuit. Turcæ hanc regni sedem, etiam ante captam Constantinopolim, habuerunt. Hodie nomen illud retinet.

θ k *Olynthus* à Mela. & Xenoph. Thraciæ ascribitur, ab aliis Macedoniæ, in qua jam memorata est hujus libri 4. c. 9. v. 4. Mela posuit eam inter Athon montem & Pallenen urbem: nunc jacet à Philippo Macedone eversa, locus tamen adhuc *Olimbo* nominatur p. De ea inter Spartanos & Athenienses certatum est.

HEKELII.

k *Mercator* id nuncupat *Verdiso*.

l Lib. iv. H. N. c. xi. p. 54. lin. 47.

m *Strabo* Lib. vii. Geogr. p. 584. scribit, hoc oppidum antea *Menebriam* dictam esse, quam *Herodotus* vocat *Mesambriam*, s. *Μεσσημβριαν*.

n *Carolus Stephanus* in *Dictionariò Geogr. Poët.* p. m. 919. col. a.

o *L. Cælio Rhodigino* Lib. xvii. *Antiqu. Lectio.* c. ii. col. 893. testante.

p Erat olim sub *Atheniensium* Imperiò.

A a a 2

BUNO-

a *Phinopolis*. b *Halmydesus* sive *Salmydesus*. c *Thinnias* prom. & op. d *Peronticum*. Opida Mediterranea. e *Byzia*. f *Philippopolis*. g *Trajanopolis*, h *Plotinopolis*. i *Adrianopolis*. k *Olynthus*.

thus; vel clarissima *Heraclea*, *Topiris*, & *Philippi*.

VI. Fluvii celebres sunt, *Nessus* seu *Nessus*, *Hebrus*, & *Athyrras*, *Bathynias*. In montibus *Æmus*, *Rhodope* & *Orbelus* principatum tenent.

C A P.

B U N O N I S.

a *Heraclea* existere plures; hanc Plinius *q* *Heracleam* ad Ponticum litus collocat secundum *Calatin* Anstrum versus. Perinthus quoque alio nomine *Heraclea* nuncupata est.

b *Topiris*, seu *Toprus* & *Toparum*, hodie *Russo*, *Philippis* 38. millia passuum in ortum distat.

c De *Philippis* in Macedonia dictum est hujus lib. 4. c. 9. f. 4. Ceterum in Thracia quoque memorandi veniunt *d Longi Muri* in praesidium Constantinopolis à Septemtrione versus meridiem ad Barbaros reprimendos deducti; eorum latitudo erat 80. pedum: erantque longi milliaria 15. ut Suidas tradit. Nicephorus vero refert muros illos longos fuisse passus mille quingentos, ac latos viginti pedes; ac fuisse ex silicibus ita constructos, ut mons potius quam murus videri potuisset. Opus istud ab Evagrio tribuitur Anastasio Imperatori. Muros illos à Barbaris captos recepit Justinianus, eosque turribus munit, ut testatur Procopius, lib. 4. de aedif. Justin. Ad Chersonesum quoque fuit ejusmodi moles à Miltiade constructa, ac à Cardia Pactyam usque deducta: Cujus rei meminere Herodotus in Melpomene & Plinius lib. 4. c. 11. Hic in Propontidis litore urbs condita, à qua muri isti ad Melanem Sinum fuerunt extensi ad Chersonesum excludendum.

e Ad *Nessum* est Nicopolis, ejusque ostium Thaso insulae oppositum. Ab ostio Strymonis 60. millia passuum in ortum distat, Pangæo ortus *r*. *Nessus* quibusdam Thraciae terminus est. Eundem leones nunquam transibant in Ortum: neque Acheloum Ætoliae versus Occasum. In Xerxis istie transeuntes camelos impetu facto magnam eorum stragem fecerunt leones isti.

f *Hebrus*, antea *Rhombus*, hodie *Marisa* dicitur, alios superat nobilitate & magnitudine, multaque flumina accipit, Orbelo *f* monte ortus, & longo tractu *t* in mare Ægeum devolutus.

g *Athyrras* seu *Athyrrus*, Plinio *v* *Pyrras*, hodie *Aqua dolce*, in Propontidem labitur.

h *Bathynias* quoque in Propontidem influit.

Paterculo *x* est *Bathynius*, *Bathinis* Melæ: hodie *Bathino*. *i* *Melas* Rhodope monte editus, in Sinum cognominem sibi decurrit. Fluvius ille Xerxis copiis sitientibus non suffecit, sed ab iis exhaustus est. In Pontum Euxinum *k* *Panyssis* labitur, ejus ostio veteres Geographi *Mæsam* & Thraciam determinabant. Nigro hodie vocatur *Laniza*.

l *Æmus* sive *Hæmus* in tantam altitudinem abit, ut Euxinum & Adriam ex summo vertice ostendat. Thraciae versus Septemtrionem terminus est. Pars ejus, ex qua Hebrus & Strymon oriuntur, *Scomius* dicitur Thucydidi.

m *Rhodope* ad Pontum Euxinum se extendens mediam ferè fecit Thraciam, variè nominatus *y*. Ex eo *Arxus* aliaque flumina profluunt. *Marti* sacer erat cum fluviis illis, quod is ibidem natus putatur.

n *Orbelus*, Lazio teste, Mons Macedoniae est, eamque à *Mæsia* Superiori distinguit. Porro in his regionibus quoque celebris mons *o* *Pangæus* est, ubi aurifodinae, quas Cadmus invenisse fertur. Regio ad Pangæum *Medica* vocatur: ut *maritima*, quam *Pæones* habebant, *Græcia* & *Macedonia maritima*, in qua ad litus erant *p* *Neapolis*, *q* *Pattos* & *r* *Scaptefila*, unde uxorem Thucydides aurifodinis locupletem duxerat. Ibi quoque ipse, jam exsul, historiam suam scripsisse fertur sub platano. Trans *Bistonidem* lacum *Ismarus* mons est & lacus. Mons *Ismarus* esse scribitur ad Hebrum fl. & Maroneam urbem; ejus accolæ fuerint *Cicones*. In iisdem locis quoque erat *t* *Lysus* amnis.

H E K E L I I.

q Qui Lib. xv. c. 30. p. 266. dicit, *Heracleam*, Ponti Oppidum, *Laurò* inprimis abundare.

r Hic Fluvius uti *Diomedis* Fabulis infamis, ita *Democriti* Patriæ, quam præterfluit, clarus. Hodiè *Nesto* dicitur *Sophiano*. Et scribit *Bellonius*, eum à *Turcis* hodiè dici *Charafou*; à *Græcis* verò *Mestro*.

f S. ut alii volunt, *Rhodope*.

t H. e. supra *Philippin* & à Regione *Sanothracia* Insulae.

v Lib.

a Heraclea. b Topiris. c Philippi. d Longi Muri. e Nessus. f Hebrus. g Athyras. h Bathynias. i Melas. k Panyssus. l Æmus sive Hæmus mons. m Rhodope. n Orbelus m. o Pangæus mons. p Neapolis. q Pattos, & r Scaptefila, opida. t Ismarus m. t Lysus fl.

v Lib. IV. c. XI. p. 55. Pydaras, seu, uti Edictio *Alvisiano-Veneta* legit, Pydaras, & non Pyradas.

x Lib. II. *Histor. cap. cxiv. §. 4.*
y Dicitur a Rhodope à Rhodope, Thracum Re-

ginâ, in hunc Montem, ut fabulantur Pœtæ, conversa, vel, ut placet aliis, ibi sepulta; vel à Rhodopes, *Strymonis* Amnis Filiâ, ex quâ *Neptunus Athon* Gigantem genuit, qui & ipse Monti nomen dedit.

C A P. XV.

De incolis Thraciæ; Urbibus nunc claris: item de Patriarchis Græcicæ religionis.

I.

Incolarum Thraciæ antiquissima habetur origo. Una gens habitavit *Thracæ*, aliis aliisque discreti & nominibus & moribus, in univèrsum feri, sævi, atroces & cruenti. * Suis antè parebant Regibus; postea Macedonum tributarii facti: rursusque suo juri redditi, multis præliis à Romanis fusi, tandem à C. *Scribonio Curione* Procos. perdomiti; Imperioque Romano subiecti sunt. De hinc eadem, qua Græcia ac Macedonia, usa est Thracia fortuna, donec in Turcarum manus pervenit; quorum Imperio omne decus dignitatemque præstat. quippe heic Turcarum caput ac sedes est *Constantinopolis*, antè memorata, urbium tota Europa omnium maxima ac populosissima; quam *Constantinus* Imperator *Novam Ro-*

Incolæ Thraciæ.
Mores Thracum.

B U N O N I S.

* a De Thracum a moribus ita referunt auctores. Ad mortem paratissimi sunt. Alii redituras putant animas obeuntium: alii, etsi non redeant, non extingui tamen: sed ad beatiora transire. Alii, emori quidem, sed id melius esse quàm vivere. Itaque lugentur apud quosdam puerperia, natiq; deflentur: funera contra festâ sunt, & veluti sacra, cantu lusuque celebrantur. Ne feminis quidem segnis est animus; super mortuorum virorum corpora interfici, simulque sepeliri, votum eximium habent. Vini usus quibusdam ignotus est: epulantibus tamen, ubi super ignes, quos circumfident, quædam femina ingesta sunt, similis ebrietati hilaritas ex nidore contingit. De quibusdam b hoc dicitur: alios enim Thracæ ebrietati deditos, strenuos fuisse potatores omnino constat: quum ex melle viuum miscuerint; ex frumento potionis genus confecerint, quod *bryum* dixere c. A Pisone olim quidam capti in ipsâ captivitate rabiem ostendere; quum catenas moribus tentarent.

Et certè Martis quidam pulli erant, pugnacissimi & impavidi. Eundem, aliosque paucos Deos, quos colebant, humanis hostiis placabant; præsertim in bellum & prælia abituri. Quum tonaret, Deo suo, sagittis in cælum excussis, minitabantur. Iidem otium, ut rem pulcherrimam; amplexi magnopere sunt. Rapto vivere decorum inprimis; Agriculturæ studere sordidum, & contemptum, barbaro profus judicio censebant. *Thracia* incolitur hodie à Græcis, Turcis & Judæis. Turcæ plerique otium sectantur, & militiam; agriculturam permittunt indigenis Græcis Christianis; mercaturam Judæis ac Italis.

H E K E L I I.

a Qui plerumque sunt colore fulvò & caruleò, & in vertice inprimis crinigi.

b Sakem.

c Conf. *Maginus* Part. II. *Geogr. Ptolem.* fol. 167. fac. b. qui addit, quòd & *Thracæ* Aliti inprimis delectentur.

A a a 3

B U N O -

a Thracum mores.

Romam appellavit : unde novum nomen Thraciæ ortum, quo nunc ^β *Romania* indigitatur.

II. Secundum à *Constantinopoli* locum inter Thracicas urbes obtinet ^δ *Hadrianopolis*, Turcis *Endrem* dicta, magna quidem atque ingens, at mœnibus haud cineta, ædificiisque vilibus exstructa. Tertia ^ε *Philippopolis* satis numerosè incolitur, nec cedit huic *Trajanopolis*. ^ζ *Sestus* & *Abydus* sibi invicem objectæ, claustra Turcici imperii in his oris perhibentur.

Hadrianopolis.
Philippopolis.
Trajanopolis.
Sestus.
Abydus.
Græcorum religio.

III. Cæterum quia ad hoc loci perventum est, uti Græciæ statum præsentem consideremus, operæ pretium est cognoscere, Græcos jam olim à Romana Ecclesia fecerisse, nec Pontificem Romanum ceu caput agnoscere. Religionem quippe peculiarem inter se habent, diversam ab ea, quam Romana Ecclesia profitetur. Nec soli Græci hanc sequuntur, sed complures aliæ nationes, *Bulgari*, *Servi*, *Bosni*, *Sclavoni*, *Illyrii*, *Albani*, *Moldavi*, *Valachi*, *Russi*, *Muscovitæ*, *Tattari*, *Circassi*, *Mengreli*, cunctæque nationes *Ponticæ*, & *Tattarorum* interior pars. Capita jam inde quatuor sibi constituerunt, quos *Patriarcharum* titulo reverentur. Horum, ut diversæ sunt sedes, sic in diversas regiones inspectio & regimen. Princeps & caput universæ Ecclesiæ Græcicæ est *Patriarcha Constantinopolitanus*, à quo dependent, quotquot Græcicæ religionis Christiani per omnem Europam dispersi degunt: *Alexandrinus*, cujus *Cairo* in Ægypto sedes; qui & Arabiæ Ecclesias regit: *Hierosolymitanus*, in Syria supremus agnoscitur: In reliqua Asia *Antiochenus*.¹

C A P.

B U N O N I S.

^β *Romania* etiam *Rumelia* vocatur, quod in ea Roma nova, id est, Constantinopolis sita. Longitudo ejus ab urbe *Cavalla* in finibus Macedoniæ, ad castella supra Constantinopolin, est milliarium Germ. LX. Latitudo à promontorio *Maltyfia*, vulgo *Cabo Greza* in Chersoneso, ad *Fanyli fl.* ostia fere eadem est.

^γ *Constantinopolis* superiori cap. f. 3. memorata hodie triangularis est: septem colles instar veteris Romæ continet: plateas angustas habet & inæquales, & portum commodissimum. Palatium Imperatoris vocatur *Seraglio* & *Seraile*; quod anno C. 1665. incendio periit. In castello, quod vulgo *septem turres* vocatur, thesauri Imperatoris asservantur. Extra urbem in altera Portus ora est suburbium *Pera* seu *Galata*, (utroque enim appellatur nomine) à Genuesibus primum con-

ditæ; quam Latini incolunt: Anno 1660. incendio fere tota periit. Castella etiam sunt in utroque Bosphori litore; in Europæum equites Melitenses bello capti conjiciuntur.

^δ *Hadrianopolis* aëre gaudet puro ac sereno, ab Amurathe facta sedes regia, quam ille ex Bithynia eo transtulit; mansitque reliquorum Imperatorum sedes usque ad captam Constantinopolin.

^ε *Philippopolis* mœnia conciderunt: hodie vocatur *Philiba*.

^ζ *Sestus* & *Abydus* cap. superiori sect. 2. memorata sunt.

R E I S K I I.

¹ Origines Thracum ab ævo ultimo, ab uno inter Japhethi filios ita derivavimus, ut satis ad hanc rem dictum fuerit. Illi ergo ex sua gente pro-

propriis creantur reges, donec Philippus Macedo suo rege præpotentem ejus civitatem Olynthios subegit. Inde Byzantium aggressus, dum oppugnationi acerrimæ insistit, ab ea concurrentibus ad arma Græcis recedere cogitur. Sed Alexander filius bellum profecutus, omnem Thraciam suo, quod moliebatur, imperio adiecit. ^a Post obitum Alexandri Lysimachus inter Duces bellicos unus, sibi Thraciæ regnum nomenque regum usurpavit: Qui cum in bello Asiatico cecidisset, Thracia regno Macedonum ad tempus subiecta, denique Romanis armis post A. V. C. 676. sæpius vexata, sub Vespasiano ad Rom. Imperium accessit, Suetonio Entropioque ita testantibus. Sub Græcis vero Imp. Diocæsini Thraciam sex provinciis amplificatam constituit. ^b Constantinus M. enim Byzantio sanquam *novæ Romæ, Urbis æternæ, regiæ, au-*

gustissimæ, sacratissimæ (tot elogium nummi & inscriptiones exhibent) primatum postea Constantinopoli suæ in Ecclesiasticis & Politicis quendam contulerat. Sed heu rerum vices! Namque urbs ea c Turcis dominantibus Stambol per contractionem barbaram nunc dicitur, urbs amplissima quæ duo millia Germanica & dimidium æquat ambitu, ^d Gallipoli suburbio, duabus arcibus marinis, quas Dardanellas nominant, & munimento ad septem turres validissimo firmata, nec non *Seraglio Turc. Patishah Serai*, i. e. Imperatoris Palatio illustris. Conf. P. Gillii Coplin. Thom. Smith Notit. Cpolit. Tavernirium part. III. de Imperio Turcico, Puffendorffii Introduct. in Stat. Europ. & Dissert. Bossii Chronico Dreschl. additam. De statu ecclesiæ Græcæ Christoph. Angeli, Alex. Ross. Ed. Sandes, & Brerewodum de Religionibus &c.

^a Thracia Macedonibus subiecta. ^b Romanis. ^c Turcis. ^d Gallipolis.

C A P. XVI.

De Mæsia. ¹

I.

Supra Macedoniam ac Thraciam ^a *Mæsia* est quam Romani *Cæsaris horreum* ob fertilitatem soli appellavere, ab *Aureo* & *Scandro* montibus intra *Istrum* & *Æmum* ad *Pontum* usque extensa; in *Superiorem*, quæ nunc Servia est, & *Inferiorem*, quæ Bulgaria divisa. Terminus in medio utriusque est *Ciabus* fluvius. In ^β *Superiori*

Mæsiæ fines. divisio.

Superiora

B U N O N I S.

^a *Mæsia* etiam *Mysia* dicitur aliis: at *Mysia* Asiæ Minoris pars est.

^β *Mæsia Superior* incipit, ubi Savus Danubio miscetur. Ibi statim occurrit ^b *Taurinum*, postea *Belgradum* dictum, quod superius in Pannoniæ descriptione l. 3. c. 1. memoratum est. Non longe inde distat ^c *Mons Aureus*, quem *Probus* Imperator militari opere vineis consecvit; ut *Almum* apud Sirmium. Vicinum ei erat ^d *Murgum* opidum: ad quod *Carinus* Imperator cum *Dio-* *cretiano* congressus dum victos avidè premit, suorum icetu interit.

R E I S K I I.

¹ *Mæsia*, Romanis ac Græcis Auctoribus vocatur *Mysia*, ut inde confusio Asiaticæ hujus ac Europææ, de qua loquimur, regionis facilli-

ma provenire possit: Fluctuant quoque Græci, neque certas Illyforum origines definiunt. Strabo Lib. VII. ab Europæis coloniam deductum, & ab ea nomen Asiaticis *Mysia* impositum arbitratur. Sed ab his potius eo digressis Europæos quis denominatos existimet, vel ideo quod Asiam prius habitatam nemo temere diffiteatur; deinde quod *Mæsos* & *Thuaces* non solum originibus, sed terris etiam multi Auctores veteres compingant. Unus *Ptolemæus* Thraciam *Mæsiam*que distinctis paulo sejungit, & terram utramque suis limitibus circumscribit. Sed de urbibus pauca: Inter quas claruit quondam *Istro-* *polis* (ita *Cluverio* vocatur) ^e *Istros* pluribus antiquis Auctoribus, tanquam *Istro* proxima: Hinc nummi & inscriptiones, si quæ hujus mentionem faciant, manifesto *ΙΣΤΡΗΘΩΝ*, h. e. *Illyreorum* vocabulo utuntur. ^f *Calatis* *Megaren-* *sium*

^a *Mæsia* etiam *Mysia*. ^b *Taurinum* op. ^c *Mons Aureus*. ^d *Murgum* op. ^e *Istros*. ^f *Calatis*.

Dardani.
Inferior.
Triballi.
Peucestæ.
Troglodytæ.
Scythæ.
Getæ.

riori populorum quondam clarissimi & *Dardani*, regioque ipsa *Dardania*, Macedoniæ contermina; In *Inferiori* ^d *Triballi* omnium nobilissimi: post hos *Peucestæ* & *Troglodytæ*, jam Scythicæ gentes: infimam quippe inferioris Mœsiæ partem, quæ ad Pontum accedit, ^e *Scythæ* tenuerunt: quorum pars validissima ^z *Getæ* ad utramque Danubii ripam, hinc in Mœsos, illinc in Dacos transeuntes.

II. In Mœsia dextram Danubii ripam frequentibus olim opidis stipatam fuisse, Ptolemæi testatur Geographia; idemque in Mediterraneis haud modicum eorum numerum recenset. At in litore Pontico clara maximè fuere, ⁿ *Sarpedonia*, ⁹ *Dio-*

sium & Heracleotarum colonia fuit, diverso tamen tempore, quod Vossius in Notis ad Pompon. Melam explicat Lib. II. c. 2.

BUNONIS.

^z *Dardani* admodum sordidi ac agrestes fuere, quippe qui subter sterquilina effossas specus incoluerunt. Musicæ tamen ferè continuè operam dedere, fistulis usi, ac fidibus. *Strabo a*. Ter tantum in vita lavabantur; Quum uascerentur; quum matrimonium inirent; & post mortem. *Ælianus Var. l. 4. c. 1.* Cum Scordiscis juncti *Dardani* Macedoniam & Græciam populati sunt, templum Delphicum etiam aggressi; sed cum suorum clade fuerunt rejecti. Lucius Scipio auro corruptus inuit cum iis fœdus; unde bellorum civilium initium fuisse exortum putat *Appianus in Ilyricis*.

^d *Triballi b* à Scordiscis olim ad Getas compulsi sunt *c*. *Strabo*. Vires tamen illos recepisse, colligimus ex bellis cum Philippo & Alexandro gestis.

^e Cæterum Mœsiam Inferiorem *Jornandes* Scythiam Minorem, *Zosimus* Scythiam *Thracensem*, *Plurarchus* Scythiam Ponticam appellarunt, & incolas ejus *Celto-Scythas*. *Ephorus* tradit ex ea gente ortum *Anacharsilem*. Uxores & liberos, ac cætera omnia, habebant communia, præter gladium & poculum. Erant candidi ac minime fallaces. A vicinis tamen postea corrupti sunt. *Plinius d* Scythas hœc vocat *Arotetes*; Quoniam præter cæterorum Scytharum consuetudinem terram agrosque colebant.

^z *Getæ* inferius c. 18. f. 5. pluribus memorantur. Reliqua in his oris opida non nimis clara sunt; ne flumina quidem ^a *Moschus*; ^b *Timachus*; ^c *Pingus*; ^d *Margis*; ^e *Ciabrus*, omnia hæmo monte edita. *Ciabrum* Cluverius termi-

num inter utramque constituit Mœsiam. At alii ^f *Temenitem* montem & ^g *Jatrum* sive *Jetrum* fluvium terminos inter utramque Mœsiam faciunt.

ⁿ *Mæsiæ Superioris* memorantur opida *Nessus*, hodie in Servia est *Nyssa e*; *Scupi*, seu *Scuppi*, hodie *Scopia* seu *Ushub*; *Arrhibantium*, Lazio est *Wuxiterno*; *Dardania*, cujus meminit *Tzerzes* in *Lycophron*. Verum hominis Græculi putatur commentum *Tricornium*, Antonio *Tirium*, aut *Dorium*; Lazio est *Corasceve*; Nigro *Columbatæ*. ^h *Viminatium*, *Biminatium* *Procopio*; forte eadem cum insula ^f *Viminatio*, cujus mentionem fecerunt *Paulus Diaconus*, & *Niceph. Callistus*. *Niger* putat hodie *Vidino* esse ad Danubium; Lazio est *Wuxiderna*. ⁱ *Rettiaria* Mœsorum cognominata; Lazio *Resana*; Nigro *Nicopoli*. ^k *Ulpianum* à *Justiniano* restauratum, dictumque ^l *Justiniana Secunda*. In *Mæsiâ Inferiore* opida erant, ^m *Sarpedonia* ad *Erginum fl.* *Sarpedonium litus* ad hanc urbem *Nepruno* sacrum fuit: quod adeo conquiritur *Auctibus*, ut in proverbium abierit de rebus valde turbulentis, ac clamorosis & obstreperis. ^g

HEKELII.

^a Lib. VII. p. 578.

^b A *Nicetâ Servii* dicti.

^c Vid. *Strabo* loc. cit. p. 557. seq.

^d Lib. IV. c. XI. p. 54. lin. 41. & Lib. VI. c. XIII. p. 86. lin. 4.

^e Est & *Nessus Thraciæ* Fluvius, à *Thracis Charafon*; à *Græcis v. Mestro* dictus. Humò unus ex *Centauris*, *Ixonis* n. p. atque *Nubis* Filii, *Nessi* quoque nomine est insignitus.

^f *Istri*.

^g Vid. *Erasm. Chil. II. Cent. IX. Adag. XIX. p. 488. Col. a.* & ex cò *Manutius* in *Adag. Select. p. 724. Col. a.*

BUNO-

^a Flumina *Moschus*. ^b *Timachus*. ^c *Pingus*. ^d *Margis*. ^e *Ciabrus*. ^f *Temenites*. ^g *Jatrus*. ^h *Viminatium*. ⁱ *Rettiaria*. ^k *Ulpianum*. ^l *Justiniana Secunda*. ^m *Sarpedonia*.

^a *Dionysopolis*, ^c *Timogetia*, ^{*} *Tomi*, Ovidii Poëtae exilio nobi-
les, ^λ *Istropolis* & *Eleutherae*.

Dionysopo-
lis.
Timogetia.
Tomi.
Istropolis.
Eleutherae.
Ister fl. seu
Danubius.

III. *Ister* fluvius omnium Europæ maximus, in Germaniæ jugis
Abnohe montis ortus, per multas lapsus gentes *Danubii* nomine,
immenso aquarum auctu, & unde primum *Illyricum* alluit, ist, id
est, ad *Savi* confluentem, *Ister* quondam appellatus *sexaginta* cir-
citer annibus receptis, medio fermè eorum numero navigabili, in
Pontum vastis *sex* fluminibus sive ostiis evolvitur. Singula autem
ostia tanta sunt, ut prodatur, in quadraginta millia passuum, id
est, mill. German. x. longitudinis, vinci mare, dulcemque in-
telligi haustum. German. vulgo *die Donaw*, Sarmathis ac Scythis
Dunay. ^μ

De incolis Mæsiæ, & duobus novissimis in ea regnis,
Servia ac Bulgaria.

IV. *Mæsos* populos feros, truces Barbarorumque barbaros, à ^Μ *Mæsiæ Inco-*
^λ *Thra-*

B U N O N I S.

^a *Dionysopolis* ad Ziram fl. sita, antea *Crim-*
nos dicta, *Jovio* & *Fetrario* ^b *Varna* est, *Lazio*
Chaliaera. *Varna* clade *Uladislai* Hungariæ Re-
gis notissima est; quem *Julianus* Cardinalis Pon-
tificis auctoritate impulit, ut contra quam pactus
erat, *Amurathi* Turcarum Imperatori bellum
inferret. Sed prostratis Christianorum copiis,
ipse Rex obruncatus est, ejusque caput in ludi-
brium conto suffuxum est. Clades illa contigit
anno C. 1444.

æta Christianæ 1392. adeoque quatuor annis à
nostris discrepant Scriptoribus. In eadem *Mæsia*
Inferiori sunt ^c *Dinogetia*, Nigro *Drimago*.
^f *Oescus* Triballorum ad *Oescum* fluvium:
^g *Noviodunum*; ^h *Novæ*, *Lazio* *Novomont*: ⁱ *Du-*
rostorum, *Lazio* hodie *Dora*: ^k *Odyssus* ^k seu
Odesus, quam *Niger* putat esse *Varnam*; *Ce-*
dreno vocatur *Barna*. Cæterum *Solinus* *Mæsiam*
Cæreris *horreum* ob fertilitatem à Romanis appel-
latam scribit. Ipsa quingenta hominum millia
ex *Dacia* *Augusto* imperante per *Ælium* *Ca-*
rum, seu ut aliis placet, *Licinium* *Crassum* eo
traducta aluit.

^λ *Timogetia* ad idem *Ponti Euxini* litus ponitur.
^{*} *Tomi*, Nigro *Constantia*, ac *Cœlio* *Cal-*
cagnino *Tomesuar*, nomine haud abludente dici-
tur. *Giosanus* tamen hodie *Kioviam* appellari
contendit, ob vicinum lacum *Ovidiue-lexero*,
id est, lacus *Ovidii* ^b. Urbem hanc alluit *Naxius*
fl. quem alii dictum putant *Abfarum* & *Ægia-*
lum. *Arrianus* in pepiplo *Euxini* tradit hic *Me-*
deam discerpisse fratrem suum; unde urbi nomen
natum. *Cis* *Tomos* est ^d *Calatis*, seu *Callatia*,
Lazio *Kilia*, Nigro *Pandalla*: ultra vero est
^λ *Istropolis*, Nigro *Grossæa*, *Castaldo* *Stravi-*
co ⁱ. Porro in hac Inferiori *Mæsiæ* ad *Jarum* fl.
est *Nicopolis*, urbs Christianorum clade nobili-
tata. *Sigismundus* enim Imperator non tam vir-
tute hostium, quam discordia suorum, à *Baja-*
zethe Turca victus, *Constantinopolim* fugiens
vix salutem sibi expedit. Contigit clades illa
anno 1396. *Annales* vero Turcici referunt cla-
dem istam ad annum *Heg. 794*. qui est annus

^μ ¹ *Trajanus* Imperator Rom. pontem *Danu-*
bio imposuit, ut expeditot esset in *Dacos* militia.
Metuebat enim, ne *Danubio* frigoribus conglaci-
ciato, Romanis, qui trans flumen essent, bel-
lum inferretur; quod si eveniret ut posset per
eum copias facile traducere. Sed *Adrianus* contra
metuens, ne barbari oppressis custodibus pon-
tis, in *Mæsiam* transirent; superiores partes
pontis disturbari jussit. Pontis ejus rudera hodie
ad *Sendroviam* opidum superesse, recentiores
prodiderunt: ad *Severinum* à plerisque ponitur.

H E K E L I I.

^b *Lexicographi* eam nuncupant *Tritonicen*.
ⁱ *Milesiorum* Colonia.
^k *Amniano* circa *Danubium* Urbs est. Item
Pannonia Urbs est *Antonino*, à *Latio* *Neumarch*
dicta. *Ptolemeo* à *Mæsiæ Inferioris* oppidum, ubi
Danubius in ostia effunditur.

B b b

B U N O.

^a *Dionysopolis*. ^b *Varna*. ^c *Tomi*. ^d *Calatis*. ^e *Dinogetia*. ^f *Oescus*. ^g *Noviodunum*.
^h *Novæ*. ⁱ *Durostorum*. ^k *Odyssus* seu *Varna*. ^l *Pons* *Trajani*.

Thracibus genus duxisse, tradunt auctores: cum ipsa Mœsia pars aliquando Thraciæ fuerit. M. Licinius Crassus perdomitos Imperio Romano subiecit. Deinde in Superiorem Mœsiam Servi, Inferiorem Bulgari, utraque ex Sarmatiâ Asiaticâ advena gens invecit, duo inibi regna de suo nomine, hi Bulgariæ, illi Serviæ condiderunt. At novissimi Turcæ in utrumque infusi etiam nunc tenent. ²

Senderovi.

Vidna.
Bodon.
Novograd.

V. Caput regni Serviæ regumque quondam sedes, & *Senderovia*, Ungaris *Zendrew*, Turcis *Semender*, ad Istri ripam sita: Præterea *Vidna*, *Bodon* & *Novograd* nobilia sunt opida; quorum hoc arce munitum inexpugnabili. At Bulgariæ regni caput est *Sophia*, urbs magna & populosa.

C A P.

B U N O N I S.

^v Bulgari à Volga fluv. videntur dicti. Niceph. Gregoras nomen eorum à *Bulga* fluv. derivat. Alii tamen contendunt reliquias esse Gepidarum. ^l & a *Senderovia*, olim in *Singidunum* n., à Turcis 1439. captum, *Favum S. Andrea* seu *Semenchria*, quondam Rasciæ fuit metropolis: Ad *Senderoviam* in Danubii ripa Sigismundus Hungariæ Rex à Turcis magna clade affectus, vix salvus evasit ultra Danubium fugiens, quod contigit anno Christi 1409. *Cuspin*. In Serviâ quoque est ^b *Nonibazaria*, *Despotarum* quondam sedes: ^c *Orachum*, ad *Drinum* fl. hodie *Saniaci* Serviæ sedes; qua de causâ satis culta est, habeturque primaria. Ad Rasciam pertinet ^d *Alba Græca* o, mœnibus hodie carens, castrum habet munitissimum, in quo Christiano non licet pernoctare. Secundo Danubio descendenti porro obvia sunt ^e *Tricornium*, & *Viminacium*, ac plura non nimis clara opida.

^o *Sophiæ*, loco parum salubri positæ, residet *Beglerbegus* *Rumeliæ*: hac ex Hungaria in Thraciam itur. Ad eam monstrantur *Sardiciæ* urbis rudera. ^g *Nicopolis* quoque Bulgariæ urbs est Christianorum clade nota, ac modo numerata. ^h *Varna* eadem calamitate nobilis; à *Cossacis* perhibetur exusta. ⁱ Omnis Serviâ ac Rasciâ mire fertilis est, ac præcipue in *Castovico* Campo, qui indigenis *Castonpole*, Germanis *Amelsfeld* appellatur, tribuiturque Bulgariæ, quam attingit. ^k Ager ad *Belgradum* omnium totius Europæ perhibetur amœnissimus. *Incole* sunt laboris patientissimi; agriculturam exercent, aut militiam sequuntur; ad quam à Turcis pellenci solent: aut alii alicui rei operam impendunt.

Turcæ pagos ad publicas vias incolunt. Habuit *Servia* *Desponta*, cui *Bosnia* quoque paruit; eoque occiso Hungari eam sibi fecerunt vectigalem. A Turcis occupata per *Beglerbegum* fuit administrata, qui sedem suam habuit *Belgradi*. Promotis vero Imperii Turcici finibus *Beglerbegus* *Budam* translatus; legatum suum, vulgo *Cafmacan*, reliquit *Belgradæ*; per quem *Servia* regitur. ^l *Bulgaria* regio aspera est, & montosa, boum ac ovium greges facile alit. ^m Vicinis suis, qui *Serviâ* incolunt, moribus fere sunt similes *Bulgari*: lacte ac pecorum carne victitant; decimum quemque ex iis Turcæ ad militiam legunt.

H E K E L I I.

^l *Volaterranis* eos è *Scythiâ* egressos putat. ^m *Antoninò* teste ⁿ Vel *Aurelio Victori*, qui eam Urbem constituit, *Pannoniæ*, *Singidomum*. ^o *Vulgo* *Griechisch Weissenburg*, *Nonderalba* alioquin dicta.

R E I S K I I.

² ⁿ Sic est, Mœsiam multi veterum Auctorum aut Thraciæ innectunt, aut hujus partem faciunt: Ur vel inde Mœsos à Thracibus ortum cepisse, merito suspiceris. Ergo gens utraque primum uno regno, unaque Rep. gaudebat: Donec M. Licinius Crassus Froconsul A. V. C. DCCXXVI. ab Mœsiis, Bastarnis, Thracibus, Getisque superatis triumphum egerat. Neque tum Mœsia tamen in provinciam redacta, sed sub Imp. Vespasiano fuit, & duplex superior nempe sive prima, & secunda sive inferior facta. Veruntamen adhuc Thraciæ inferiorem Mœsiam & *Notitia* Imp. Rom. & *Rufus Festus* annumerat,

a *Senderovia* b *Nonibazaria*. c *Orachum*. d *Alba Græca*. e *Tricornium*. f *Viminacium*. g *Nicopolis*. h *Varna*. i *Serviâ* natura. k *Soli* ac incolarum mores. l *Bulgariæ* natura. m *Bulgarorum* mores. n *Mœsia* Romanis subdita, duplex facta.

rat, Præsidialem quippe provinciam. Denique gens Scelavica palude ab Mæotide A. C. 669. prorupit, a Serviorum, Sirbiorum & Soraborum nomine notata, perque nostram Germaniam olim longius diffusa (maxime circa Servestam Zerbst & Zerbick) donec hos intra limites compellebatur. Hinc Principatus Serviz, feudum regis Bulgari, qui quoniam Eleazaro Bulco illum impertierat, b Despotis subsequens Lazarorum appellatio adhæsit. At Servia demum ab Amurathe III. debellata, Turcico sese jugo A. 1382. submitit, Bulgari autem ex Asiatica ultra Volgam Tataria effusi, & ab vicino, quod accolebant, flumine dicti, hac in Mæcia Illyrico & Macedonia regnum statuerunt novum A. 690. à Turcis itidem A. 1393. subactum.

a Serviis subiecta. b Despotis.

C A P. XVII.

Summa universæ Scythiæ descriptio.

Item de veteri Scythia Europæa.

I.

TRans Istrum Mæsis contermina est *Scytharum* gens omnium toto orbe vastissima, quippe ex Mæcia inferiori in Asiam ad *Tabin* usque promontorium & fretum *Anian*, *Longitudine* terrarum milliarius German. c l o. amplius occupat. *Latitudine* vero ab Oceano Septemtrionali ad Caucasum montem fontesque Indi fluminis milliarius Geman. circiter l x. Dividitur autem universa *Scythia* in *Europæam* & *Asiaticam*. De hac posterius in ipsa Asia; nunc Europæam prius expediemus. ^{Scythiæ Magnitudo.}

II. Terminatur *Europæa* ab *Occasu* Patisso flumine, ab *Septemtrione* linea à Patissi fontibus per *Amadocam* paludem (quæ est in ^{Scythiæ Europææ limites.} Li-

R E I S K I I.

¹ Scythiam doctrinæ planioris causa triplicem faciemus, *vetustissimam* puta *mediam* & *hodiernam*: *Vetustissima* illa tam longe patuit lateque, ut Celtoscythiam, cum eaque Hispanos, Gallos, Britannos, Teutones, itemque terras septentrionales una comprehenderet. Nec tamen dixerim, nonnullis Auctoribus opinio insedit, *omnem Europam Scythia annuncratam*. Neque unus, qui citatur, ex Hippocrate, locus id liquido confirmat. *Media* vero quam dixi Scythia Græcis Romanisque Scriptoribus in Europæam & Asiaticam dispescitur, tractu sane amplissimo extensa: *Hodierna* baud arctioribus terminis definita, omnem Tatariam Europæam & Asiaticam includit, nomine solo mutato. b Hujus nominis Græcas origines *ἄρῃ Ἐσθύτης*, i. e.

corio deducunt: Alii rectius ab arte, qua excellerunt Scythæ, sagittaria, & vocabulo Germanico. Sic Bochartus Phaleus, Lib. III. c. 13. & Vossius Lib. III. de Idolat. c. 99. ubi Scythiis optimos assignarat sagittarios: *Unde, inquit, Scytharum appellatio. Nam septentrionalibus uti Germanis scheiten (addo etiam skieten) est sagittam arcu emittere. Quid? quod Boxhornius singulari ad Nicol. Blankardum scripta epistola eò contendit, ut Scythas Germanice locutos argumentis probabilibus monstraret. Rationes autem solidas Bochartus urget, in primis Scytharum originibus docendis. c Omnium enim parens ipsi Magog Ebr. מגוג fuit, unus ex Japheti filiiis; a quo Magogitæ vel Magogæi etiam dicti leguntur. Joseph. Lib. I. c. 7. Hinc Abydenus ex eoque Syncellus Scythicas ab uno illo Magogorum quoque gentes Celticas deduxerunt.*

B b b 2

B U N O

a Scythia triplex. b Scythæ cur dicti? c Horum origo.

Lituania) ad Borysthenis fonteis, atque inde alia linea ad Tanais ortus ducta; ab *Ortu* ipso Tanai & Ponto Euxino: à *Meridie* Istro, & ubi is ad Nicopolim inflectitur, recta linea ab Occasu in Orientem ad Pontum ducta.

III. Totum hoc terrarum variis gentibus ac populis distinguitur, quorum clarissimi, præter *Troglodytas* in inferiore Mœsia commemoratos, *Daci*, quorum regionem nunc tenent, *Moldavi*, *Valachi*, *Transilvani*, & Hungarorum pars inter Patissum amnem & Transilvaniam; *Getæ*, quos ad utramque Istri ripam in Mœsiam & Daciam extendi, ante diximus; nunc Bulgarorum & Moldavorum pars: *Tyragetæ* & *Arpii* inter Tyram flumen & Istrum; nunc inferior Moldaviæ pars Ponto objacens: Inter Tyram & Hypanim amnes *Carpiani*, *Callipides*, *Istrici*, *Axiaces* & *Jazyges Eneocadlæ*; quorum omnium solum nunc Podolia: *Bastarnæ*, iidem & *Peucini*, quorum pars una in Germania, pars altera in Scythia Europæa; nunc Russia minor seu Nigra: *Borysthenitæ*, inferior Lithuanix pars versus Pontum: *Neuri*, ad Borysthenis fontes, inde *Geloni*, *Thussagetæ*, *Budini* & *Agathyrsi*, in Moscovia inter Borysthenis fontes & Tartariam minorem: *Alani* ac *Roxolani* in Moscovia, ad sinistram *Donez*, id est, minoris *Tanais* ripam: *Hamaxobii* sive *Hamaxobitæ*, ad Gerrhi fluminis fontes in Tartaria minore: *Georgi*, *Nomades*, *Basilides* & *Tauroscythæ* sive *Scytbotauri*, itidem in Tartaria minori: *Tauri* sive *Taurici*, qui Tauricam sive Scythicam Chersonesum incoluerunt: In his *Bosporani* utrinque Bosporum Cimmericum accolentes: *Jazyges Mæotæ*, juxta *Mæotim* paludem ad Tanaim, usque protensi, *Arimaspi* & *Essedones* ac *Tanaitæ* ipso *Tanais* flexu cincti.

C A P. XVIII.

Dacia.

I.

TRans Istrum igitur Mœsis contermini fuerunt ^a*Daci*, Scythica gens, fera, atrox & barbara. Regio ipsa *Dacia* terminatur à *Septen-*

B U N O N I S.

^a a *Dacos* antiquitus appellatos fuisse *Davos* putat *Strabō* ^a; unde frequentia nomina servo-
a *Dacos*.

rum apud *Comicos* *Daos* seu potius *Δαῖος* nominat *Eustathius*.

H E K E L I I.

^a Lib. VII. p. 556.

B U N O.

à Septentrione Carpathicis jugis & Hieraso amne; ab Oriente eodem Hieraso & Istro; à Meridie itidem Istro; ab Occidente Patisso. Complectitur hodie Hungariæ partem, prædictam *Transsivianiam*, *Valachiam* & *Moldaviam* fere totam. ¹

II. Divisa fuit olim in *Ripensem*, *Alpestrum* & *Mediterraneam*. ^{Dacia Ripensis.}
^β *Ripensis* est, quæ hodie dictam Hungariæ partem complectitur, cum parte *Valachia*. In hac Populi *Prendavesii*, *Albocensii*, *Saldensii*, *Tervingii*, *Burrhi*, *Cingesi*. ^{Alpestris:} & *Alpestrum* nunc incolunt major pars *Valachorum* & *Moldavi*. Quondam in eâ populi *Piephigi*, *Siginni*, *Sinsii*, *Cotensii*, *Taiphali*, *Cacoensii*, *Cistoboci*. ^d *Mediterranea*, quæ & *Gepidia*, tota nunc est *Transsivania*. In hac olim populi *Cacoensii*, *Buridiensii*, *Biephi*, *Ratacensii*, *Taurisci*.

III. Urbs olim clara fuit *Ulpia Trajana*, ante & *Zarmifogena*. ^{Ulpia Trajana.}

BUNONIS.

^β a *Dacia Ripensis* Tibiscum & Danubium attingit; & in Meridie vergit: & Daci Danubium accolentes ^b *Daci Danubiani* dicebantur: In illa Ripensi Dacia, quæ hodie Hungariæ pars est, præcipua opida sunt *Wardeyn* & *Zatmar*, hodierno bello Ungarico nota. *cap. 2. hujus lib. 4. memorata.*

^γ c *Alpestris Dacia* inter Ripensem & Mediterraneam interjecta est.

^d d *Mediterranea* in Septemtrionem inclinatur, eamque Carpathos mons instar theatri jugis suis includit.

^e e In Ripensi Dacia olim fuere urbes clare ^e *Zurobara*, seu *Zarobara*, nunc *Temeswar*, *Temesia*: ^f *Lizis*, cujus rudera supersunt, locusque Lazio dicitur *Laorxalos*: ^g *Zengma*, quam nonnulli ^b putant esse *Clausenburgh*: ^c Lazio est *Zaxsebes*, quod Germ. *Muhlenbach*: ^h *Tibiscum*, quod Lazio *Tirut*: ⁱ *Romulium*, à *Romula*, *Galerii* Imperatoris mare ibidem sepulta, appellatum. In *Mediterranea Dacia* fuit,

^k *Zarmifogena* ab Auctore memorata: ^l *Tapæ*: ^m *Emonia* Nigro est *Severinum*: ⁿ *Succi*, ubi angustia & claustra Succorum; hodie munitum *Turckzueft* Lazio: ^o *Patruissa*, Lazio *Brassova*, vulgo *Cronstadt*: ^p *Nentidava* Lazio est *Nossenstadt* Germanis; quæ Hungaris *Bistrica*, alius est *Erimistat*, ^q *Alba Julia*, à *Julia Augusta*, *M. Aurelii* Imperatoris matre sic dicta, antea *Apulum*, & *Colonia Apulensis*, hodie, ut *Lazius* putat, eadem quæ Germanis *Weissenburg*, &

Hungaris *Gulafestuar* vocatur. In *Alpestri Dacia*, ^r *Frateria*, Nigro *Jurgano*, Lazio *Zaxuara*: ^s *Pinum*, Lazio *Winex*, Nigro *Phiftonæ*: ^t *Paloda* diruta, ubi nunc *Campi Bleichfeld*: ^v *Utidavæ*, hodie *Utuarbel* id est *Utidavæ* rudera: ^x *Petrodava*, *Petersdorff*: ^y *Scandava*: *Sclesburg*; ac alia opida minus clara.

HEKELII.

^b Inprimis *Rishaymerus*.

^c Vel *Cleseburg*.

REISKII.

ⁱ z *Daciam pro statu diverso ac tempore aut ævo triplicem* statuemus, scilicet *vetustam*, *mediam*, & *novissimam*: *Vetusta* illa suis gavisa regibus ^γ *Paxinac* ab *Josepho Corjone* vocatur, à *Patzinacis* aut *Patzinaitis*, quos *Cedrenus Suidasque* memorant. A *Plinio* autem *Daci Romanis dicti* feruntur, alias *Sarmate Græcis Sarmatæ*. *Lib. IV. c. 22.* A *Strabone* contra *Daci Δάρι*, qui olim *Davi Δάροι* appellati fuerant: Unde tot *servi* apud *Comicos Davorum* nomine notantur, tanquam è *Dacia oriundi*. *Mediam* vocabimus eam, quæ *Romanis*, ex ævo *Augustæo* cognita, & à *Trajano Imp.* sub Imperium A. C. 103. redacta, *Diaxessin Dacianam*, in eaque duas provincias tum *Consulares* tum *Provinciales* fecerat. ^a Hæc ergo *Romana* fuit *periodus*, quam *sequeretur Gothica*, *Gepidica*, tantemque *Hungarica*, ob *Gothos Gepidas Hungarofque* qui *Daciam infederunt*. ^b Unde dignoscimus, quantum *Getæ* veteres in *Dacia commorati* & *Gothi* è *Scandinavia*, *effusi differant*. *Loccenius* quidem

B b b 3

iii

a *Dacia Ripensis*. b *Daci Danubiani*. c *Alpestris Dacia*. d *Mediterranea*. e *Zurobara* seu *Temeswar*. f *Lizis*. g *Zengma*. h *Tibiscum*. i *Romulium*. k *Zarmifogena*. l *Tapæ*. m *Emonia*. n *Succi*. o *Patruissa*. p *Nentidava*. q *Alba Julia*. r *Frateria*. s *Pinum*. t *Paloda*. v *Utidava*. x *Petrodava*. y *Scandava*. z *Dacia triplex*. a *Romanis* subdita. b *Getæ Gothique* differunt.

Sogethusa dicta; nunc *Varheli* eodem situ est in Valachia.

Marisus &
Aluta fluvii.

IV. Fluviorum celeberrimi: *Marisus*, Germ. *Marisch*. Hung. *Maros*. Et *Aluta*, Germ. *die Alt*, Hung. *Olt*.

Incolæ.
Dacia.
Getæ.

V. Incolas ante *Getas* fuisse tradit Plinius; *Dacos* postea à Romanis appellatos. *Getarum* nomen mansit circa utramque Istri ripam, ut ante dictum. Regibus illi suis regebantur, donec Trajanus Imperator Daciam perdomitam in Provinciæ formam redegit. Postea *Sarmatæ* inveniuntur, dein *Gothi*, moxque *Hunni*. * Post hos *Saxones*, Germanica gens, à Carolo Magno devicti, cum leges victoris ferre nequirent aut nollent, in universam Daciam transierunt. Hinc etiamnum frequens, licet corruptus, in iis oris durat Germanicus sermo. Exinde eadem gens, quæ Pannoniæ partes occupaverat, Hungari Saxonibus sese miscuerunt, unde mixta nunc utriusque gentis lingua. Tum vero *divisa* fuit universa Dacia in nova nomina. Ea pars quæ Patissio anni annexa, *Hungariæ* titulo accessit. Quæ ante Dacia mediterranea erat, *Transsylvania* appellata:

Sarmatæ.
Gothi.
Hunni.
Saxones.

Inter

in Antiquit. Suco-Goth. Lib. I. c. 1. gentes duas fere synonymas putat, & contrarias Pontani è Descript. Dan. Cluveriique ex Antiquit. Germ. rationes elidere conatur: Loca tamen Auctorum veterum multa obstant & Viri Clarissimi sententiæ adversantur. ^a Amplius illud est, quod monico, ne à Dacis tanquam gens alia disjunganter Sarmatæ; Neve Saxonum in has terras transitus ævo Carolino & victoriis Francicis adscribatur: Id utrumque nostro Cluverio videtur, cum Historici ex illa ætate aut taceant aut contrariantur. *Novissima* tandem Dacia nobis erit, quæ Transylvaniam, Walachiam & Moldaviam, qui status rerum est præsens, ambitu suo comprehendit.

BUNONIS.

ⁿ *Marisus*, qui & *Rhabon* dicitur, Carpatho monte editus, recipit *Sargetiam* amnem; in quo *Decebalus* Dacorum Rex, cui Trajanus bellum intulit, thesauros suos defodit; neque tamen vel sic eos occultare satis, aut Romanis subducere potuit. Strabo *d* tradit, Romanos hoc flumine usos ad omnia subvehenda, quæ videbantur necessaria ad bellum Getis inferendum. *Marisus* hic in *Tibiscum* se effundit. ^d *Tibiscus* vero, qui & *Patissus*, & *Tibesis* appellatur, ex eodem ortu monte, post longum spatium cum Danubio se conjungit.

^g *e* *Aluta* fons Marisi vicinus, eodemque

monte editus, in eundem properat Istrum.

^e *Getas* à Dacis per catarractas fuisse distinctos, apparet ex Strabone *e*; & versus Germaniam *Dacos*; ad Ortum *Getas* nominatos. *Zamolxis*, Pythagoræ qui fuerat famulus, in patriam reversus, genti suæ ac proceribus acceptus fuit, quod ostentorum cœlestium prænunciaret eventa. Hinc in regni societatem à Rege assumptus primus sacerdos factus ejus Dei, quem *Getæ* colebant; ac deinceps sacerdotes Regibus fuerunt à consiliis. *Strabo* *f*. Quum sub *Orole* Rege adversus *Bastarnas* non bene pugnavissent, *Getæ* somnum capturi iussi sunt caput ponere, quo loco habuissent pedes, & uxoribus suis servire; donec acceptum eluerent dedecus. *Iustinus*. Ab *Alexandro Magno* bello sunt petiti. Post ejus obitum *Dromichares* *Lysimachum* cepit, eique gentis suæ commonstravit egestatem, monuitque ne tales invaderet, sed amicos haberet. *Strabo*. *g*

* Quæ de Saxonum in Transylvaniam transitu hic affert Cluverius, illa idoneis Scriptorum destituuntur testimoniis.

HEKELII.

d Lib. VII. Geogr. p. 557.

e Loc. cit. p. 556.

f Lib. VII. p. 545.

g Loc. cit. p. 552.

BUNO-

a Daci & Sarmatæ partem. b Marisus. c Sargetia. d Tibiscus. e Aluta flumina.

Inter hanc & Istrum *Valachia*: Inter hanc & Hierasum *Moldavia*; cujus titulo etiam adjectum, quicquid inter Hierasum & Tyram amnes interjacet.

C A P. XIX.

Transilvania, Valachia & Moldavia descriptio.

I.

Transilvania Principatus, qui sylvis undique, unde ei nomen Latinum, & montium jugis clauditur, Hungaricè *Erdeli*, Germanica *Siebenbürgen*, Saxonibus haud dubiè à *septem opidorum numero* dictus est. Qua ratione etiam nunc Sarmatis seu Sclavis *Siedm-grodska Ziemia*, hoc est, *Septemcastrensis regio*, indigitatur. Postquam Saxones colonos recepit, cultius habitari cœpit. Namque opida in ea illi condiderunt, quæ in hanc diem clara sunt. ^{Transilvania.} ^{Transilvania-niz opida.}

II. *Cibinium*, sive Hermanopolis, vulgo *Hermanstadt*, caput ^{Cibinium:} Pro-

B U N O N I S.

^a *Cibinium* sive *Hermanopolis* a ex septem Saxonum urbibus prima est, ad Cibin rivum, inter paludes & piscinas partim in colle, partim in planitie posita, ædificiis & propugnaculis superbiens, magnitudine cum Vienna Austria comparatur. Hic ceteræ civitates conventus habent. Cives ex usu vini Chiragra plerumque laborant. Inde uno milliari distant fodinæ salinæ in *Wyzagna*, Germ. *Salzburg*.

H E K E L I I.

^a Ab *Herman*, *Græcorum* Imperatore, quem fundatorem credunt, ita appellata.

R E I S K I I.

¹ ^b *Transilvania* regni Hungarico & *Woywodæ* suo ab regibus imposto diu subiecta provincia, sylvis undique ac montibus Carpathicis circumseptæ, nomen suum ex ævo barbaro adsumsit, tanquam quæ trans sylvas jaceat: Ita *Septemcastrensis* etiam ex media ætate dicitur, à septem castris sive burgis, urbibusque præcipuis, Germ. *Siebenbürgen*. Urbes enim & amplas & munitas, nec frumentario solum sed salino, pecuario, metallico, & vini proventu etiam felices continet: ^c Incolas vero trium generum alit, nempe *Saxones*, *Hungaros*, *Siculosque*. *Saxones* septem, quas vocant, sedibus divisi (*Sieben*

Stüle) non à Carolo M. ejecti, nec à Geisa, rege Hungarico huc deportati (quod *Istvanus* in *Hist. Hungar.* sentit) nec miro *Hamelensium* puerorum exitu huc primas colonias duxerunt; Sed *Ammianus Marcellinus* ævo suo in *Dacia Ostfalis*, originis Germanicæ gentem tertio jam dudum seculo habitasse memorat. Confer. *heic Hornii Orbem polit.* p. I V. in *Transylv. Hungari* cum Saxonibus conjuncta; *Siculi* ad fines *Moldaviæ* loca sejuncta incolunt, septem, uti loquuntur, sedibus distincti. ^d Sed mutata Resp. in Principatum A. 1512. desit, quem ab rege suo *Johan. de Sapolia Waywoda*, Hungariam bello adortus obtinuit, regno tamen obnoxium futurum: Sed clientela Turcica & tributum, quod quinque imperialium myriadas excessit, annum post hac intervenerat, ^e *Zatmaria* eo ipso anno pace facta regno rursus Hungarico accessit: ^f *Waradinum* etiam obsessione diuturna & oppugnatione acerrima A. 1692. captum.

^g *Wallachia minor* sive *Transalpina*, Græcè *Maurolachia*, & major sive *Cisalpina*, Græcè *Ungyelachia*, vulgò ^h *Moldavia*, hæc utraque Principatum Græcis Imp. debet, qui *Δεσποται*, i. e. *Dominatores* vel *Despotas* imposuerunt suæ clientelæ deditos, sed *Cpoli* capta i *Muhamedes II. Turcicus Imp.* rejecto *Dracole*, *Despota* vel

^a Cibinium sive Hermanopolis. ^b *Transilvania*. ^c Incolæ hujus triplices. ^d Principatus. ^e *Zatmaria*. ^f *Waradinum*. ^g *Wallachia*. ^h *Moldavia*. ⁱ Nunc Turcis tributaria.

Alba Julia.
Claudiopolis.
Bistricia.
Sciburgium.
Mediefus.
Corona.

Provinciae est: ^a Alba Julia, Germ. *Weissenburg*, Hung. *Giulafewar*, Principis superioribus annis sedes: ^v Claudiopolis, German. *Clausenburg*: ^d Bistricia German. *Bistritz*, Hung. *Besterze*: ⁱ Sciburgium, German. *Schiesburg*, Hung. *Segefwar*: ^z Mediefus, Germ. *Medwisch*, Hung. *Megies*: ⁿ Stephanopolis, seu *Corona*, Germ. *Croonstadt*, Hung. *Breslaw*. ^b

III. Quae nunc duae regiones Valachiae ac Moldaviae nominibus distinguuntur, superiori aetate uno ^d Valachiae vocabulo censebantur. Incolis *Woloska Zemla*, id est, Valachia terra, & gens ipsa *Wolochy*. Dividebatur autem tota Provincia in Majorem, & Minorem: Major postea ⁱ Moldaviae nomen recepit: ⁿ Minori Valachiae titulus remansit. Quaeque suo parebat Principi seu Duci, quem

vel Waywoda *Wallachiam* subegit, novo posthac homine imposito, sibi que tributario. *Moldavia* autem regno Hungarico diutius subiecta, ob rebellionem sui Waywodae perfidam Turcico adhaesit imperio: Hinc Turci quoque *Bessarabiam* occuparunt, *Moldaviae* ademptam.

B U N O N I S.

^a *Alba Juliae* ad Ompaii fl. qui ibi in Marisum labitur, alluit, multa visuntur antiquitatis monumenta; Bathorianam domum nunc Professores Gymnasii incolunt; inter quos nuper eminebat Joh. Henric. Allstedius.

^v *Claudiopolis*, Hungar. *Coloswar*, ad Schomos fl. urbs ampla & frequens; a pluribus habitatur Photinjanis. Hic Transilvaniae Princeps conventus solet habere publicos. Anno 1662. ab Abaffio Transilvaniae Principe ac Turcis diu frustra obsessa est, Caesarianis, qui in praesidio erant, sese fortiter tuentibus: sed tamen anno 1664. a militibus praesidarii Abaffio venditur. ^c

^d *Bistricia* ad Bistritz fl. posita in regione vitifera, quae vulgo *Nosferland*, urbs elegans & valida est ^d; Cives hic purius loquuntur Germanice, quam in reliquis Transilvaniae civitatibus; sed ob aeris & aquae vitium multi hic sunt strumosi, surdi, muti, & fatui. Inde 4. milliarius abest opidum ^d *Rodua*, ubi aurifodinae.

^s *Sciburgium* ad Kochei fl. sita non adeo munita est.

^z *Mediefus* in interioribus partibus Transilvaniae est. Templum habet in monte munitum pro more gentis.

ⁿ *Stephanopolis* in postrema Transilvaniae parte intra montes amenissimos sita mœnibus & arcibus editis munita est. Tribus suburbis amplissimis gaudet: quorum unum Bulgari, alterum Hungari, Saxones & Ciculi tertium inhabitant. In Transilvaniae sinibus quoque est ^h *Waradinum*, supra memoratum, quod a Turcis expugnatum est anno 1660. itemque ⁱ *Zatmaria* opidum munitissimum, quod a perfidis praesidiariis militibus Abaffio Transilvaniae Principi venditum est anno 1664. Cæterum multi ^k *Valachi* per universam Transilvianiam sparsi, ac praecipue montana versus *Valachiam* incolunt; itemque regionem exiguam, ubi *Haczag*, opidum *Haczag*.

^d *Valachia* ista e ad fluvium, qui vulgo *Niefter* s appellatur, Pontumque Euxinum sese extendit.

ⁱ *Major*, qua *Moldavia* a *Moldavo* fluv. nomen habet, versus Pontum porrigitur, eique annumeratur *Bassarabia* ^g regio in qua *Moncastro* ^h opidum.

ⁿ *Minor* versus Danubium extenditur.

H E K E L I I.

^b Vel *Brasso*.

^c Est & *Plinio* Lib. v. *Hist. Nat.* c. xxxiv. p. 74. lin. 12. seq. *Cappadocum*, sive *Cappadociae* Urbs.

^d *Hungaris*, *Sambuco* teste, *Besterze*, *Germanis* vero *Noesu* dicta.

^e Aliis *Valagria*, aliis quoque *Flacia* dicta.

^f *Ister*.

^g Seu *Bessarabia*.

^h Seu *Chermen*.

B U N O

^a Alba Julia. ^b Claudiopolis. ^c Bistricia. ^d Rodua. ^e Sciburgium. ^f Mediefus. ^g Stephanopolis. ^h Waradinum. ⁱ Zatmaria. ^k Valachia. ^l Valachia Majori. ^m Moldavia Minor.

Sarmaticæ gentis vocabulo, [^] *Waywodam* appellant; Polonis quondam utraque stipendiaria. Nunc partem Hungariæ Rex partem Turcarum Imperator tenet. Valachiæ caput ac sedes *Vaivodæ* est *Targowisko*: reliqua loca sunt *Brailaw* & *Dombrowitza*. Moldavia. *Moldaviæ* caput est ac *Vaivodæ* sedes *Czukaw*: reliqua opida sunt, *Margosast*, *Tarisko*, *Moncastro*.

BUNONIS.

^λ Princeps Valachiæ vulgo *Hospodar* appellatur: uterque vero cum *Moldaviæ*, tum *Valachiæ* Princeps, Turcatum Imperio hodie obnoxius est. ⁿ *Moldaviæ* Turcarum Imperatori tributi nomine quotannis pendit magnam pecuniæ summam, offertque 500. equos & 300. falcones. Similiter *Valachus* tributum dat Turcarum Imperatori, qui hodie pro suo arbitrio Valachis Principem imponit. Cæterum *Moldavia* fertilis est & valde rigua, vinum fert generosum. Nec desunt auri ac argenti fodinæ; verum nemo scrutatur. Equos nobiles inde abducunt Turcæ. Sunt verò *Moldavi* *Valachis* humaniores; equites

operam in bellis conducunt Turcis *i. Valachia* silvestris licet sit, vino tamen & frumento abundat; magnos alit greges ovium & boum; qui per Hungariam & Germaniam venduntur: Istorum equi habentur vegeti ac laboris patientissimi. Sunt autem *Valachi* pastores, bubulci, subulci *k*, ac in bello feroces.

HEKELII.

i Vinum etiam *Malvaticum*, quod ex *Cretâ* in *Poloniam* & *Germaniam* deportatur, per hanc Regionem transit, unde ex hoc *Vaivodâ* magnum vectigal recipit.

k Et ut plurimum animo instabiles, iracundi, otio indulgentes.

ⁿ *Moldavorum* & *Valachorum* mores.

CAP. XX.

Tattaria minor; ubi Taurica Chersonesus.

I.

T Attarorum nomen longe lateque per Asiam & Europam dispersum est; cujus limites postea in Asia dicemus; at nunc de parte ejus agamus, quæ *Tattaria Europæa* sive *Minor* dicitur. Tattariæ Europææ, sive Minoris fines.

II. *Tattaria* igitur *Minor*, sive *Præcopensium* *Tattarorum* regnum, est ea *Scythiæ Europææ* pars, quæ fluviis *Borysthene* & *Psoia* ac *Desna* (quæ duo in *Borysthene* exeunt) & *Tanai* minori, vulgo *Donetz*, ipsoque *Tanai*, *Maoti* palude ac *Ponto* cingitur. ¹

III. Qui-

REISKII.

¹ ^a Nomen & genus *Tataricum* *Europæam* *Scythiam* pervasit, ex *Asiatica* tractum, & illud quidem A. C. 930. circiter in *Historia* tum *Arabica*, tum *Græca Latinaque* cœpit inclarescere. Id vero gentile apud *Barbaros* cognomen fuit uni ex *Mogulensibus* nationi proprium *Tatar*; Denique reliquis eorum gentibus cunctis commune adeo factum, ut per *Europam*

& *Asiam* latissime nunc pateat. ^b *Europæa* vero *Tattaria* duplex hominum gens continet, unum *Nagayense*, minori *Tanai* vicinum, alterum *Præcopensense*, in ^c *Taurica Chersoneso* habitans; Duobus his generibus accedunt *Tatari Czukovieneses*, *Russiæ* propinqui & *Budziakenses*, *Moldaviæ* propiores. Tota regio plana, ut plurimum inculta, horrido aëri & ventorum injuriis exposta: *Chersonesus* cultior 140. German. millia

C c c

^a *Tattariæ* origines. ^b *Tattariæ Europææ* duplex. ^c *Taurica Chersonesus*.

Incolæ Tat-
tariæ mino-
ris.

Pantica-
pæum.
Cimme-
rium.
Theodosia.
Tartariæ di-
visio.

Tartaria Præ-
copenfis &
Crema.

III. Quinam antiquitus populi has oras incoluerint, supra demonstratum est. Cæterum omne litus hujus tractus Græcorum coloniis juxta atque monumentis inclytum fuit: maxime vero ^a *Taurica Cherfonesus*, non minus quam ipsa Græcia celebrata. In hac Græcorum urbes claræ, ^b *Panticapæum*, nunc vulgo *Pontico*; ^c *Cimmerium*, in medio Cherfonesi; ^d *Taphros*, nunc *Przekop*, & ^e *Theodosia*, nunc *Kassa*. ^a

IV. Scythæ in universum tenuerunt; at postquam ^z *Tattari*, ex Asia profecti occuparunt, *Tattaria* dicta est, *Minorque* cognominata, ad differentiam *Majoris* quæ est in ipsa Asia.

V. Divisa est in *Præcopensem*, & *Creameam*. *Præcopenfis*, quæ Sarmatis *Przecopska* dicitur, est ipsa Cherfonesus Taurica, à *Prze-*

milliaria suo ambitu, octo urbes, & octo millia Coy, i. e. Pagorum continet. Urbes duæ, *Cassamunitissima*, *Tatariæ clavis*, & *Assaca* Sultano turcico subsunt: Isthmus alicubi vix milliare Germanicum æquat. ^a Gentem heic Tauricam quæ sermone, moribus, ore ipso corporisque habitu Germanos referat Busbequius in Epist. IV. refert. ^b Tota hæc Tartaria A. 1400. sui juris facta Chamum sibi proprium creavit, cui sedes frequentior *Baccasarai* (alias *Bostanferai*) rarior autem *Kyuma* placet, rarissima, ubi thesaurus recondidit, *Mancup*. Demum vero ab Amurathe III. subacta, & Chamus eliso gutture necatus A. 1584. periit, successore, quem victor imposuit, dato. Conf. Drefchleri Chronicon cum nostris annotationibus p. 92. seqq.

B U N O N I S.

^a ^c *Cherfonesus* illa *Taurica* ^b Ponto Euxino undique & Palude Mæotide cincta est, hanc ab illo sejungit, vel potius utriusque aquas conjungit ^d *Bosporus Cimmerius*. Peninsula hæc angusto Isthmo continenti adhærens, à Septentrione in Euxinum Pontum procurrit, seque paulatim dilatans, duo efficit promontoria; alterum in Ortum, ubi *Theodosia* urbs; alterum in Occasum. Tum paulatim attenuatur in id promontorium, quod *Ayictis Frontem* vocant, quodque in Pontum prominens, Minoris Asiæ litoribus obvertitur.

^β ^c *Panticapæum* sive *Panticapæa*, à vicino flumine Panticape nomen habens, ad Bospori introitum est opidum longe validissimum, olim à Miletsis conditum. ^c

^γ ^f *Cimmerium* d opidum Plinius e trans fretum collocat; à quo Bosporus cognomen habet.

^δ ^g *Taphros* vel *Taphros* in isthmo Cherfonesi collocatur. Auspiciis Trajani Imperatoris olim capta est.

^ε ^h *Theodosia* f olim urbs potens, à Genuensibus frequentata, à *Muhammede II.* capta est anno 1475. Genuensibus quibusdam auro corruptus. Hodie præfecti Turcici seu Beglerbegi sedes est.

^z *Tattari* g, qui hodie eas incolunt regiones, iisdem fere sunt moribus, quibus olim Scythæ. Nam neque fixas sedes vix habent, pecora & armenta sua cum totis familiis sequuntur, uxores liberosque in plaustris secum ducunt. Eci cæteris, qui in opidis degunt, longe nobiliores se existimant & præstantiores; quippe quorum virtus fumosis non queat contineri urbibus; & sine quorum custodia isti salvi esse non possint. Videntur igitur Tattari isti non genus, sed nomen tantum mutasse.

H E K E L I I.

^a *S. Cayba*.

^b Quam *Ptolemæus* inter quinque illas insigniores *Cherfonesos*, vel *Chevronesos* in ordine quartam locavit.

^c *Stephanus* dicit, hanc Urbem esse conditam ab *Æta* Filio, cui *Agatheus*, *Scytharum* Rex, locum istum donaverat, esseque cæterarum verè Metropolin.

^d Olim *Cerberion*.

^e Lib. VI. c. VI. p. 83. lin. 41.

^f *Demostheni* dicta *Teudesia*.

^g Vel *Tartari*.

B U N O -

^a Gens ortu German. ^b Tartaria sui juris. ^c Cherfonesus Taurica. ^d Bosporus Cimmerius. ^e Panticapæum. ^f Cimmerium op. ^g Taphros. ^h Theodosia.

Przekop^b, id est, fossa, quæ in Isthmo facta est, seu ab opido ejusdem nominis huic apposito, cognominata. *Crenea*, *Krynska* incolis, est reliqua pars extra Chersonesum, à *Krym* opido, quod olim *Creunos*, dicta. At quia imperii sedes est in Chersoneso, tota Tattaria Minor Præcopensium Tattarorum regnum appellatur.

Ipsa

BUNONIS.

^a *Tattaria* admodum secunda est & ferax, etiam extra Tauricum; quanquam non satis diligenter colatur: ut ex agris quinquagesimum sæpe redeat granum frumenti; & milii centesimum. Equos Tattaria habet exiguos & strigosos, sed duros & laboris patientissimos: ac boves magnos & pingues, præcipue ad Borysthenem fluvium, quem conjunt melle fluere, quoniam ex mellifera venit regione; & lacte ob læta pascua, quæ circa istum sunt fluvium. *Tauricam* illam *Chersonesum* mediam secant montes ardui & horridi in partem Septentrionalem & Australem. Est vero Tattarorum gens copiosa ac frequens, ob plures, quas ducunt, uxores. Memoratur Tattarus, qui quadraginta liberos uno anno ex diversis susceperit uxoribus. Laborem, sitim ac famem facile ferunt Tartari, carne & lacte vescuntur equino, capitibus equinis i præcipue delectantur *k*. Terram colere indignum putant homine; Fixas non habent sedes; armenta suacum totis familiis sequuntur, latissimos campos inter Borysthenem & Tanaim, pascuis subinde mutatis pervagantes: neque enim diu in eodem permanent loco; ac inimicis suis precantur, ut diu in uno hæreant loco, quemadmodum Christiani. In vestitu nullus luxus, sed sordes apparent. In præliis fugam simulantes tela sua à tergo peritè mittunt: & expiraturi calcibus & dentibus pugnant; & tum maxime timendi, quum moriuntur. In bello captos Turcis vendunt, aut sibi servant, præcipue virgines: sunt enim valde libidinosi. Senes verò juvenum telis conficiendos, decollandos aut lapidibus obruendos, obijciunt; & iis est Juventutis ludus. Plerique Tartari arbei sunt, ad corporis voluptates omnia referentes: cæteri Muhammedis sequuntur inoposuras. Sponsus aut Sponsa si ante matrimonium consummatum moritur, ridiculis ceremoniis effertur. Mortuos suos terra obruunt; quum cæteri Tartari aliam habeant sepeliendi consuetudinem. Urbes verò Tattarorum, ac præcipue Cassam, multi incolunt Christiani, Armenii & Judei, quibus suis permittitur vivere legibus. Princeps Tattarorum iis nuncupatur, *Kan*, seu *Han* & *Chan*, id est, Rex, qui ad cxxx. millia,

ac sæpe ad ccc. millia equitum educere solet. Anno Christi 1584. Tattaria hæc in Provinciæ formam redacta est ab Amurathe; & Tartari antehac liberi & indomiti, ex Ottomannorum fociis, istorum facti sunt servi. *Chytr. Sax. lib. xxvi.* Sedes *Chan* Tattarorum in Chersoneso hodie perhibetur esse *Kalla* l. *Job. Antonius Maginus commentar. novar. Geogr. Tabul.* de his ita scribit. Victus immundissimi ac fordidi sunt, (*Tartari*) mappis enim non utuntur, non mantilibus, nisi perpauci: bibunt aquam, lac, cerevisiam ex milio coctam, Vinum apud eos ut plurimum non nascitur: advectum sicut cæteri homines, avidissime bibunt, usque ad ebrietatem, quæ apud eos gloria. Laudant acetosum lac, quia stomachum eorum confortat, & medicinæ purgativæ vim habet. Herbis variis, maxime autem iis, quæ juxta Tanaim crescut, suaviter vescuntur, & inter cæteras magnificiunt herbam, quam *Paltracan* vocant, quæ maxime eos nutrit, vigoremque eis præstat. Quum igitur hæc herba fructum producit, libenter Tattaria sua deserta & solitudines permeant, in quibus nihil pro victu invenitur. Nam si aliud victum non habent, hæc sola herba iis sufficit, quam frequenter inveniunt, & super currus & equos eam deferunt. *Sigisimundus ab Herberstein rerum Moscoviticarum Commentar. tradit sequentia.* Tartari, scribit ille, in hordas *m* dividuntur, in quibus Sawolhenfis horda & celebritate & multitudine primas tenuit: nam reliquæ hordæ omnes ex ea originem traxisse dicuntur. *Horda* autem illis *convenum*, seu *multitudinem n* significat. Quamvis autem quælibet horda peculiare nomen habeat, scilicet *Sawolhenfium*, *Præcopensium*, *Nahaisensium*, & aliæ multæ, quæ omnes Mahomedani sunt: Turcas tamen se vocari ægre ferunt, probrique loco ducunt. Sed *Besermani* appellari gaudent, eoque nomine & Turci se appellari volunt. Ut autem varias longe latèque provincias Tartari incolunt; ita etiam moribus, ipsoque vitæ genere non in omnibus conveniunt. Homines statura mediocri, lata facie o, obesa, oculis intortis & concavis, sola barba horridi, cætera rasi. Insigniores tantum viri crines contortos, eosque nigerrimos secundum aures habent,

C c c 2

a Tattarici foli natura.

b Tattarorum mores.

Ipsa gens fera, atrox ac rapida, non in opidis vel civitatibus, sed cam-

bent, corpore valido, animo audaci: in Venere, eamque præposteram, putres, equis aliisque animalibus quoque modo interceptis suaviter vescuntur: demptis porcis, à quibus lege abstinent. Inedix somnique adeo patientes, ut toto nonnunquam quattriduo ea perferant, laboribus necessariis nihilominus intenti. Rursus aliquid forte ad vorandum nacti, supra modum se ingurgitant, eaque crapulâ priorem in edium quodammodo refarciunt, nihil reliqui facientes: atque ita cibo laboribusque obruti triduo, quattriduove perpetuo dormiunt. Quos sic altum dormientes Lithuani & Rutheni, in quorum regionem derepente irruunt; prædâque inde abigunt, insequuti, omni amoto metu passim sine excubiis, ordine, cibo, somnoque sepultos opprimunt incautos. Equitantibus porro si fames sitisque molestia fuerit, quibus insident equi, venas solent incidere, haustoque eorum sanguine famem pellunt, atque jumentis hoc prodesse putant. Et quoniam incertis omnes ferè vagantur sedibus, stellarum, in primis verò poli arctici, quem ipsi sua lingua *Selesnikoll*, hoc est *ferreum clavum* vocant; aspectu, cursum suum dirigere solent. Lacte equino in primis delectantur, quod eo homines & fortes & piugues fieri credunt. Herbis quam plurimis, præsertim iis, quæ circa Tauraim crescunt, vescuntur, sale paucissimi utuntur. Horum reges, si quando suis comnearum distribuunt, quadraginta hominibus vaccam unam aut equum dare solent: quibus mactatis, intestina præstantiores tantum sumunt, ac inter se dividunt, quæ ad ignem carenis calefacta, ut adhærentia stercora decuti possint abstergi que, vorant. Non solum autem digitos pinguedine unctos, sed etiam cultum lignumve, quo stercus detersum fuerat, suaviter lingunt, suguntque. Capita equorum, ut apud nos aprorum, in deliciis habentur, præstantioribusque tantum apponuntur. Equis cervice depressa; pusillisque, sed fortibus abundant, qui æque in ediam laboribus utuntur, pollunt; ramisque & corticibus arborum, herbarumque radicibus, unguis è terra excussis, evulsisque utuntur. His ita ad laborem assuefactis Tartari commodissime utuntur: ajuntque Mosci, perniciores hos sub Tartaris, quam sub aliis esse. Hoc genus equorum *Pachmat* vocant. Sellas stapedesque ligneas habent, nisi si quas alias à vicinis Christianis rapuerint, aut emerint. Et ne equorum dorsa atherantur, gramine, seu arborum foliis eas suffulciunt. Flumina transnataut: qui si forte fugientes insequentium hostium vim

extimuerint, sellis, vestibis, aliisque impedimentis omnibus abjectis, armis tantum retentis, effusissime fugiunt. Porro atma illorum sunt arcus & sagitta; framea apud eos rara. Pugnam cum hostibus eminus audacissime ineunt: in qua tamen non diu perseverant; sed simulata fuga hostibus insequentibus, occasione data, primum in eos à tergo tela torquent: dein conversis derepente equis, in dissipatos hostium ordines denuo impetum faciunt. Cum in patentibus campis pugnandum est, hostemque intrateli jactum habent, non structa acie prælium ineunt; sed sinuoso agmine in gyrum, quo certior & liberior hostem jaculandi via pateat, circumferuntur. Estque euntium & redeuntium mirus quidam ordo, in quam quidem rem duces, quos sequuntur, harum rerum peritos habent; qui si vel hostium telis isti succubuerint, aut forte metu percussi in lucendo ordine aberraverint, tanta totius exercitus sit confusio, ut nec amplius in ordinem reduci; nec tela in hostem torquere possint. Hoc genus certaminis ipsi à rei similitudine *Chorem* appellant. In argustius autem si forte decertandum est, nullus hujus stratagematis est usus, atque ideo fugæ se mandant: quoniam nec clypeo, nec lancea, nec galea muniti sunt, ut hostem in stataria pugna sustinere possint. In equitando hunc morem servant, ut contractis in sellam sedentibus pedibus, quo facilius in utrumque latus se possint convertere: & si quid forte delapsum, de terraque tollendum fuerit, stapedibus ianixi, nullo negotio tollunt; in quo adeo exercitati sunt, ut etiam currentibus celeriter equis id efficiant. Hastis impetiti in alterum latus ad declinandum ictum adversarii subito se demittunt: alterâ duntaxat manu pedeque equo adhærente. Dum vicinorum provincias infestant, quisque duos aut tres, pro opibus, equos secum ducit, ut uno scilicet, defatigato, altero rernove uti possit, lassos interim manu ducunt. Frena levissima habent, flagellis utro calcariibus utuntur. Castratos tantum equos habent, quod tales arbitrantur plus laboris in edixque ferre posse. Vestimentis iidem tam viri quam feminae utuntur, nec in cultu à viris quicquam differunt, nisi quod caput velo lineo regant, caligisque iidem lineis uzutarum maritimorum iustar utuntur. Eorum reginae dum procedunt in publicum, facies solent obtegere. Reliqua turba, quæ in campis passim degit, vestes ex ovium pellibus confectas habent: quas non mutant, nisi longo usu profus attritæ, laceræque fuerint. Uno in loco

campis ac filvis vaga agit. Unius regis Imperio parent, cujus regia est *Przekop*.

loco non diu commorantur, rati gravem esse infelicitatem, diu in eodem loco hærere. Unde irati quandoque liberis, grave malum imprecantes solent dicere: *ut eodem in loco perpetuo tanquam Christianis hærere, propriumque factorem haurias.* Quare depastis uno in loco pascuis, cum armentis, uxoribus & liberis, quos in plaustris secum circumferunt, alio migrant. Quamvis hi, qui in opidis & urbibus degunt, aliam vivendi rationem sequantur. Si bello aliquo graviore implicantur, uxores, liberos, senesque in loca collocant tutiora. Justitia apud illos nulla: nam ut quisque re aliqua indiguerit, eam ab altero impune rapere potest. Si quis apud judicem de vi, illataque injuria conqueritur, reus non negat; sed ea re se carere non potuisse dicit. Tum Judex hujusmodi proferre solet sententiam: *si tu vicissim re aliqua indigueris, rape ab aliis.* Sunt qui dicunt, eos non furari: an vero furentur, aliorum esto judicium: certè homines rapacissimi sunt, nempe pauperrimi, ut qui alienis semper inhiant, aliorum pecora abigunt, homines spoliant, abducuntque, quos Turcis aliisque quibuscunque aut vendunt, aut redimendos concedunt, puellis tantum servatis. Civitates & castra rarò oppugnant: villas, pagosque comburunt, adeoque de illarum damnis sibi placent, ut, quo plures provincias desolaverint, hoc se regna sua ampliora reddidisse putent. Et cum quietis impatientissimi sint, mutuo se tamen non interimunt; nisi reges inter se dissident. Si in dissensione aliqua quispiam occidatur, autoresque sceleris capti fuerint, equis, armis, vestibus tantum ablatis, dimittuntur. Homicida porro, accepto vili equo & arcu, his verbis à judice dimittitur: *I, & rem tuam cura.* Auri argentique

apud illos usus extra mercatores fere nullus: rerum tantum permutatione utuntur. Quod si quid pecuniæ ex rebus venditis vicini corraferint, ea Moscovitarum vestes aliaque vitæ necessaria emunt. Fines inter se (de campis Tartaris loquitur) nullos habent. Erat aliquando à Moscis pinguis Tartaris quidam captus, cui cum Moscus dixisset: *Unde tibi, canis, tanta pinguedo, cum non habeas, quod edas? Cur non habeam,* inquit *Tartarus, quod edam; cum tam vastam ab Ortu usque ad Occasum terram possideam? ex qua nome affatim nutrirè possim; tibi potius, qui tam parvam orbis portionem tenes, & quotidie pro illa contendis; deesse puto quod edas.*

HEKELII.

h Vel *Brexclxop*, vel *Prucuplii Sclavonicæ* Linguæ.
i Quæ tantummodò præstantioribus *Viris* apponuntur.

k Vorant & suaviter Carnes aliorum Animalium quoquomodo interentorum, semicoctas, præterquam *Porcorum*, à quibus, Lege sic postulante, abstinent, qui *Mahumetani* sunt. Vescuntur etiam Sanguine equinò, & per se & cum Mischò permixtò hauriendo interdum sanguinem evenis incisis Equerum, quibus insident, si equitantes à Fame & Siti molestantur.

l Notandum autem, quod *Martinus Broniovius* Descriptionem *TARTARIÆ* Colonie A. CHR. M. D. XCV. in fol. ediderit, Eorumque Bellum *Martinus Martinus* appositè satis descripsit, qui Liber editus est *Amstelodami* cum *Figgæncis* A. CHR. M. DC. LV. in 12.

m Quemadmodum fortè olim *Ebræi* in *Tribùs*.

n Sive *Cætum* hominum.

o Pectore & Scapulis ampli, Nasò simi, colore retri & deformes.

CAP. XXI.

Sarmatia Europæa. ^x

I.

Ultimi Europæarum gentium fuère *Sarmatæ*^a, Græcis dicti *Sauromatæ*^b, regionem totius Europæ latissimam incolentes, in Scythiam quoque Europæam protensi: quin etiam in Asiam usque ad Hyr-

Sarmatis fines.

HEKELII.

^a Ab oculis *Lacertarum*.

^b Vel *Sauromatæ*.
Ccc 3

BUNO.

Hyrceanum mare nomen eorum pertinebat; ubi *Sarmatæ Asiaticæ* dicebantur. ^c

Sarmatæ. II. Sed *Europææ Sarmatiæ limites* fuerunt, ab *Occidente* Vistula amnis, Suevicum mare, Finnicus Sinus, & linea ab hoc Sinu ad Sinum Granvicum sive lacum Album perducta; quibus à Germania separatur: à *Septentrione* Oceanus Sarmaticus, sive Mare Concretum: ab *Ortu* iudem limites qui Europæ: à *Meridie* Mœotis palus, Isthmus Tauricæ Chersonesi, Pontus, Ister, & Hierafus; dein Carpatici montes, ubi in cuneum inter Patissum Istrumque procedit.

Sarmatiæ Magnitudo. III. *Longitudo* ejus porrigitur ab Istri ac Patissi confluentibus ad *Obii* ostium mill. German. 10 XL. *Latitudo* verò inter *Rha* fluvium & dictum Sinum Granicum CCLX.

Sarmatiæ partes. IV. Complectitur hodie *Moldaviæ* partem, inter Tyram, Istrum & Hierasum amnes; *Hungaria* partem inter Patissum & Istrum; *Poloniæ regnum* ultra Vistulam, *Borussiam*, *Livoniam*, *Lituaniam*, *Russiam Albanam*, hoc est, Magni Ducis Moscoviæ imperium, & *Minoris Tattariæ partem*, quæ *Cremea* dicitur. ¹

Sarmatiæ Populi. V. Populorum in universa Sarmatia Ptolemæus complura nomina recenset. At ut regio hæc Romanis pariter ac Græcis parum nota, sic illa incerta. Clarissimi tamen ac notissimi, præter eos, quos in Scythia Europæa explicuimus, erant Germanis contermini *Venedi*, qui nunc sunt *Livones*, *Borussi* ac *Poloni*, inter Vistulam, Lituaniam & Podoliam; tum *Jazyges* inter Istrum & Patissum, quos Ptolemæus *Metanastas* cognominat, id est, *Vagos*: Plinius *Sarmatas* affirmat: Tabula itineraria *Sarmatos Vagos*.

C A P.

B U N O N I S.

^a *Venedorum* vestigia videntur esse reliqua in Livoniæ opido *Wenden*; itemque in Curlandiæ opido *Windau*. Sinum etiam accoluere *Codanum*; unde ea in parte appellatus *Sinus Veticus*. In Pomerania quoque est *Wenden*, & *Vmidorum Marchia*, quo *Venedi* olim migrarunt. Magna igitur olim fuit *Venedorum* d natio.

H E K E L I I.

^c *Σαυγῆς* enim *Lacertam* & *ὄφρυς* oculum denotat. ^d *S. Vndelicorum*, uti *Straboni* Lib. IV. *Geog.* p. 374. seq. & Lib. VII. p. 535. placet, sive *Vnditorum* *Plinio* Lib. IV. *H. N.* c. XIV. p. 61. *lm.* 29. vel aliis *Vandalorum*.

R E I S K I I.

¹ ^a Sarmatia hodierna toties perlustrata nostram non fugit notitiam, uti vetus illa Roma-

norum Græcorumque cognitionem effugerat. Nam quantis in tenebris cuncta Sarmatica latent, si præcos solum Auctores consulas? Romani solos regionis fines, non viscera penetrarunt: Græci nunquam huc ausi excurrere, nedum arma huc sua convertere. Interim haud absurde *Plinius* Lib. VI. c. 7. *Dein Tanaim colunt Sarmatæ*, inquit, *Medorum*, ut ferunt, *soboles*, & ipsi in multa genera divisi. *Pomponius* quoque *Me-la* Lib. IV. c. 3. *Sarmatæ gens habitu armisque Parthis proxima*. ^b Quoniam ergo Media & Parthia plurimum conveniebant, *Bochartus* ideo conjectat, dici *Sarmatos* ex Chaldæo idiomate: Ut ad unum ex *Japheti* filiis parentem, ad *Madaï* nempe *Gen. X. v. 2.* referantur. Sed hæc *de Sarmatis* omnia dicta funo.

B U N O -

^a Sarmatæ ab *Medis* orti. ^b Et denominati.

C A P. XXII.

De incolis Sarmatiæ, fluviis ac montibus: item de Hyperboreis.

I.

Gens quidem univërfa Græcis dicta fuit, habitu, armis, moribus vivendique ratione *Scythicæ* ac *Parthicæ* similis; ideoque ejusdem originis cum his fuisse conjicere licebit. Verum, quum sibi ipsis dicti sint *Russacy*, & ad *Riphæos* usque montes incoluerint, eosdem esse credibile est, quos Mela *Riphaces* appellat, tanquam posteri *Riphati* Noachi abnepotis. Cæterum de rebus gestis ipsorum, antequam sub Slavorum nomine nosci cœperunt, parum in veterum monumentis reperitur. ^{Sarmatiæ incolæ.} ^{Riphaces: ¶}

II. Flumina in Sarmatia, præter ea; quæ in Pontum defluere diximus, fuere, *Suevicum* mare sive *Codanum* Sinum petentes ^{Sarmatiæ fluvii.} *Chronus*, vulgo Germanis accolis *Mämmel*, Polonis *Niemen*: ^{Chronus.} *Rubo* in Venedicum Sinum, qui nunc accolis *der Riegisch bodem*,

PRO-

B U N O N I S.

^a *Chronus* ex Russia Alba ortus per Lituaniam partemque Samogitiæ decurrit, Grodnow aliaque opida rigat; & Vilna fluviio ad Kowinow recepto, inde porro in lacum *Curonensem* influit, ad cujus ostium Prussicæ castrum munitissimum idem cum flumine nomen habet, vocaturque *Memel*. ^a

^b *Rubo* in Russia exoritur, *Polotzkum*, *Dunenburgum* & *Kokenhausen* alluit, priusquam ad Rigam mare subit Balthicum. In Sarmatia haec quoque est *Borysthenes* fluviio vulgò *Nieper*, qui in Russia supra Smolenskiium ortus, post longa confecta spatia, in Pontum Euxinum decurrit. Insulas habet, in quibus plebeji ex opidis & pagis Palatinatus Kioviensis & Braslaviensis congregati, nomina sua militiæ dant gratis, qui se ^d *Cofachos* vocant, in vicinis regiones & Turciam excurrunt, Pontum Euxinum infestantes. Numerus eorum ad quadraginta millia excrevit; qui deinde omnes ferè in hiberna abeunt, paucis in custodiam insularum istarum relictis, ne ab hostibus occupentur. Militant hi absque stipendiis, sola prædâ contenti. Solet tamen Rex Poloniae iis certam pecuniæ summam ad arma paranda & reficienda donare. Habet etiam hic fluviio cataractas & præruptos scopulos, per

quos aquæ cum ingenti fragore decidunt. Clariore in Sarmatia hæc fluvii porro sunt *Donajicius*, *Varia*, *Notessius*, *Niester*, *Bugus*, *Pripius*, *Bobus*, *Pripius*, *Narva*, *Drevantia*, *Beresina*; item *Ocka* & *Volga* in Moscovia, omnes ferè navigabiles.

H E K E L I I.

^a *Stella* & *Rithaymerus* hunc Fluvium *Prussicæ* adscribunt, eumque *Pergel* dicunt; tamen his contrarii sunt *Bilibaldus Prickhaimerus* atque *Martinus Cromerus* cum nôstò *Bunone* consentientes.

R E I S K I I.

I Sic conjectura Cluverii fert illud, quod superius paulo nostra locis Auctorum veterum duobus nixa. Nunc Justinum addimus ex Lib. 41. *Sermo Sarmatis inter Scythicum Medumque medius, ex utroque mistus e.* Gentes igitur affines fuerint oportet, quia sunt ejusdem originis, cujus Parthi Medique fuerunt, ejusdem patris Madai progenies. Quid igitur cum *Riphate* Noachi abnepote? *Riphaces* Pomponiani, si qui extiterunt, unam è Sarmatis gentem constituunt. *Riphæa* vero juga polo Arctico vicina ab Europæis Sarmatis nimium quantum distant. Flumina non tangam, sed s juga Carpathica, è quorum dis-

soluris.

^a Chronus Nimens sive Memel fluviio & opidum. ^b Rubo. ^c Borysthenes s. Nieper. ^d Cofachi. ^e Sarmatica gens ex Madao non Riphate. ^f Carpathica juga.

Turuntus.
Chesinus.
Clylipenus
sinus.
Granvicus
sinus
Sarmatiæ
montes.
Carpates.
Riphæi sive
Obii.

prope Rigam sese exonerans; nunc *Diuna* Polonis, *die Dun* German. *Turuntus* in Moscovia, nunc *Welikarzekä*: & *Chesinus*, in Clylipenum sive Granvicum Sinum sese evolvens: nunc Russis accolis *Lowat*, & postquam emensus aliquod spatium, *Wolchow*.

III. Montes sunt, *Carpates*, nunc *Krápak*, Poloniam ab Hungaria submovens: *Riphæi*, qui & *Obii*, à Sinu Albo ad Obii ostium extensi; Russis sive Moschis nunc *Weliki Hameny poyas*, id est, *magnum lapideum cingulum* dicti, quia orbis cingulum eos perhibent.

IV. Sed operæ pretium fuerit hoc loco cognoscere ea, quæ de *Hyperboreis*, fabulosis celebrata miraculis gente, veteres tradiderunt. Hos alii Europæ, alii Asiæ dederunt, plerique utrique. Fuerunt (si fuisse credimus) supra LX. gradum in litore Septemtrionalis Oceani, ultra Aquilonem (unde & nomen eis à Græcis quæsitum) Riphæosque montes, sub ipso siderum cardine. Regio aprica, felici temperie, omni afflatu noxio carens, per se fertilis. Cultores justissimi, & diutiùs quam ulli mortalium, & beatiùs vivebant. Quippe secto semper otio læti non bella noverant, non jurgia, non ægritudinem ullam: ad innocentiam omnem æquale votum. Domus iis nemora lucique, & Deorum cultus viritim gregatimque, in diem arbores victum subministrabant. Mors non nisi fatietate vitæ, ubi eos vivendi tædium ceperat, mortem ultrò accersebant, & voluntario interitu castigabant obeundi tarditatem. Epulati delibutique senes luxu, ac fertis redimiti, semetipsos in pelagus ex certa rupe præcipites dabant. Quod genus sepulturæ beatissimum existimabant, ✓

C A P.

solutis per caniculares nivibus, magnaue hinc vaporum copia exorta ^a *Etesie* nascuntur, regionibus quidem nostris, cæterisve occidentalibus, sed Græciæ ac terris vicinis, quibus illi montes ad Boream jacent, annuæ quin proprie. ^b De Hyperboreis Poëtæ Græci ac Geographi portentosa sibi somnia formarunt: Quæ dum Plinius ex alieno sensu repetit Lib. VI. c. 12. acute, *si credimus*, addit, gentemque hanc fabulosis celebratam miraculis notat. Olaus tamen Rudbeckius in Atlantica sua fabulam recoxit, & Sueoniæ vel Suediæ suæ hanc applicatæ studuit.

B U N O N I S.

✓ Ista de Hyperboris Plinius ^b tradit, quos ultimos Europæ in Septentrionem habitatores notat, aut famâ acceperat antiquitas ^c. Nostræ

memoriæ homines longissimè per illum Oceanum navigarunt, & litora illa plus semel lustrarunt, etsi non sine magnis periculis, magnoque labore. Qui tamen non istam cæli solique felicitatem, sed aëris inclementiam & horrorem senserunt.

H E K E L I I.

^b Lib. IV. H. N. c. XII. p. 60. lin. 16. seqq. & Lib. VI. c. XIII. p. 8. lin. 30. lin. ut & c. XVII. p. 87. lin. 47.

^c Horum Populorum *originem* vid. ap. Strabonem Lib. I. *Geog.* p. 110. Meminit & Eorum *Pindarus* Lib. I. *Pythiæ*. od. x. *Antistr.* II. v. 9. seqq. ut & *Pausanias* Lib. I. *Eliacor.* p. 145. lin. 10. seq. Versio a. *Romuli Anasaci* per *Fried. Sylburgium* Francof. 1583. in fol. ed. facit p. 133. lin. 3. seq. atque *Plutarchus* in *Canillo* p. 140.

B U N O

^a Quorum *Etesie*. ^b Hyperborei.

C A P. XXIII.

De Polonia regno, Provinciisque ei subjectis.

I.

Polonicum regnum, quod vastum nunc obtinet terrarum spatium, à principio arctis includebatur finibus; quippe cujus summa Longitudo inter Occasum & Ortum à *Schwibussen*, proximo Silesiæ opido, juxta *Crossen* ad *Leucznam*, proximum Russiæ opidum, non excedebat mill. Germ. LXXX. Latitudo verò maxime sinuata inter fontem Vistulæ, & opidum Masoviæ *Wangrow*, mill. LX. Verùm accesserunt postmodo ejus titulo *Litvania*, *Russia Nigra* sive *Minor*, *Podolia*, *Volinia*, *Podelassia*, *Masovia*, *Perussia*, *Samogitia* & *Livonia* major pars. ¹

Veteris Poloniæ fines.

II. Sarmatæ, ut antè retuli, hæc omnia primò tenuerunt, præter eam Poloniæ partem, quæ in Veteris Germaniæ solo citra Vistulam sita est. Quanquam & Prusiam & Livoniam Germanica gens, ut in Germaniæ descriptione ex Tacito demonstravimus, ab initio incoluit; quæ in hanc diem perpetuò mansit. Solum est in univèrsu frumento fertilissimum; nisi qua silvæ vastiores intercedunt.

III. *Termini* autem totius regni Poloniæ sunt, à Septemtrione mare Suevicum & Sinus Venedicus, lineaque à *Pernavia* Livoniæ opido ad Dunæ fontes ducta, qua Sol exoritur, Borysthenes; sive *Dnieper*, à Meridie Tyras, sive *Nyester*, & Carpatès mons; qua

Poloniæ fines.

occi-

B U N O N I S.

Regio tota ferè plana & aprica est, nisi quæ ad fines Hungariæ accedit, montana & silvestris. Quo longius autem inde recedit; eo lenius declivis est, magisque exulta, & meliore gleba. Nisi quod in meditullio minoris Poloniæ a *Calvus mons* supereminet, in quo Monasterium *S. Crucis*, ligno, in quo Salvator noster pependit, celebre. Reliqui colles ferè in toto regno sùnt potius, quàm montes. Silvestris sanè fuit superioribus temporibus pleraque omnis Poloniæ: sed nunc ubique diligenter excolitur.

R E I S K I I.

Polonia genti Sclavica hæc delatæ colonias novas novumque nomen debuit; Coloniæ illæ aut prius exurbarunt Sarmatas, aut mistos

sibi sociarunt: Nomen ex vocabulo derivatum Sclavonico *Pole* planitiem aut planari regionem significat, ita Sclavis advenis dictam, quotquot duce *Lecho*, post A. C. 550. huc infederant. Ab hoc *Lechide* orti per annos centum & amplius, post *Cracide*, hinc *Piastai* principarum, & tandem *Fagelionida* regnum multo amplius tenuerunt. Hinc plures regni provinciæ, quas accuratius *Hartknoch* de Regno Polon. Lib. I. c. 11. *Starovolscium* secutus numerat; (1.) *Poloniam majorem*, (2.) *Poloniam minorem*, (3.) *Lithuaniam*, (4.) *Russiam rubram*, (5.) *Russiam albam*, (6.) *Borussiam regalem*, (7.) *Pomerelliam* sive *Pomeraniam*, *Pomeraniam ulteriorem*, (8.) *Masovianam*, (9.) *Samogitiam*, & *Partes Livoniæ nonnullas*: Decimam *Petrus du Val* addidit, sed in hoc denario duas simul Polonicis Scriptoribus ignotas, *Borussia* plane omissa.

D d d

B U N O

a Calvus m. Monasterium S. Crucis. d Polonia Sclavis advenis dicta.

occidit Sol, Silesiæ & Marchiæ Brandenburgicæ Pomeraniæque junguntur.

Magnitudo
hodiernæ
Poloniæ.

IV. *Longitudo* harum finium summa est, inter duo opida *Schwibusen* antè dictum, & *Czyrkassi* in ripa Borysthenis situm, mill. Germ. c c. *Latitudo* inter *Pernaviam* Livoniæ opidum, & *Carpatem* montem supra Transilvaniam mill. c l.

Divisio.

V. *Dividitur* in regiones ac Provincias suprâ dictas; quarum singulas explicare aggredimur.

C A P. XXIV.

Polonia propriè dicta.

I.

Poloniæ no-
men.

POlonia propriè dicta, incolis *Polska*, à vocabulo *Pole*, quod Slavonica lingua *campum* significat, notationem accepit; quia tota campestris est ac plana. ¹

Divisio.

II. *Dividitur* in *Majorem*, & *Minorem*. ^a *Major* Germaniæ contermina est, ^β *Minor* Moraviæ, Hungariæ ac Rusiæ. *Minor* supre-

BUNONIS.

^a *Major* Polonia habet à *Meridie* Silesiam; ab *Occasu* Marchiam & Pomeraniam; à *Septentrionibus* partem Prussiæ & Masoviam, à quibus Vistula determinatur: ab *Ortu* Poloniam *Minorem*. Tota ferè hæc terra plana fluviisque irrigua est; nisi quod Cujaviæ nonnulla pars clivosa est, collibusque molliter & ad fertilitatem commodè distincta. Dividitur Polonia Major in octo *Palatinatus* sive *Satrapias*; *Posnaniensem*, (cui & *Ujehoviense* territorium adjungitur) *Cabissensem*, *Lanciscensem*, *Brestensem*, *Junii Vladislaviensem*, (& hæc duæ *Satrapie* vulgò *Cujavia* dicuntur) *Stradiensem*, *Ravensem*, & terram *Vielunensem*.

^β *Minor* Polonia tam ratione *Longitudinis*, quam *Latitudinis* quinquaginta ferè continet *milliarum* in tres solet dividi *Palatinatus* sive *Satrapias*, *Cracoviensem*, *Sandomiriensem* ^a & *Lublinskensem*, quæ eo ipso ordine, versus *Septentrionem* & *Ortum æstivum* jacent. Est verò Polonia Minor contermina à *Septentrione* *Masoviciæ* atque *Podlachiæ*; ab *Occidente* *Majori* Poloniæ; ab *Ortu* *Russiæ*, à *Meridie* *Hungariæ* & *Silesiæ* finitima est.

HEKELII.

^a Vel *Sandomiriensem*.

REISKII.

ⁱ Polonia quidem major amplitudine antestatur, sed dignitate in Comitibus aliisque congressibus, quales sunt Commissiones & tribuna-
lia, cedit: ^c Tunc enim regnum in tres partes dividitur, nempe *Poloniam minorem*, *majorem* & *Lithuaniam*. Sicut autem provinciæ regni omnes in *Palatinatus* aut *Satrapias*, hæc vero, in *Castellanias* iterum dispescuntur, ut *Starostiz*, i. e. *Regimina* vel *Prefecturæ* urbium & vicorum singulis subsint: Ita in utramque Poloniam hæc congruit divisio. Antiquissima tamen urbium ^d *Gnezno* extat, ab *Lecho* condita, & *Ducum* diuturna sedes, à nido *aquilino*, quem sub ipso conditu forte repererant vocata. Hinc insignia regni Polonici coronatam *aquilam* eamque *argenteam* ostentant. Proxima huic ^e *Cracovia* Regum sedes, tribunali regio supremo clara, & tripartita; unde *Tripolin* vocant. *Rakovia* vero ob hæresin, quæ diu heic invaluerat, *Arianam* sive *Socinianam* A. 688. diruta hodieque jacet. ^f Regnum hoc unum in Europa electissimum superest, idque ex *Ortonis* III. Imp. ævo, qui *Boleslaum* III. regem creasse legitur; non apud *historicos* tantum *Germanos*, sed *Polonicos* ipsos, *Cromerum* Lib. IV. & *Lubicuskium* ex *Epita-*

^a Majoris Poloniæ fines, & *Satrapia*. ^b Minoris Poloniæ fines & *Satrapia*. ^c Tres regni partes in Comitibus. ^d *Gnezno*. ^e *Cracovia*. ^f Regni Polonici ortus.

supremam nunc fert dignitatem ab urbe *Cracovia* regni capite. At *Major* dicta fuit altera, cum divideretur regnum, quia illic sedem fixit *Lechus* gentis conditor. ^b

POLONIA MAJOR.

Polonia
Major.
Pofenania.

IV. Majoris caput est *Pofenania*, incolis *Pofnan* German. *Pofen*, urbs præclara ac supra Polonorum cultum splendida, emporiumque celeberrimum. ^d Secunda est *Gnaſna*, incolis *Gniezno*, German. *Gniefen*, mercatu nobilis, antiquissima Polonicarum, primaque sedes Principum. Reliqua opida sunt, ^e *Califia*, Ptolemaeo memorata, Polonis nunc *Kalifz.* ^f *Leucicia*, ^g *Plotsko*, & ^h *Petricovia*, vulgò *Pietrkow*, Juridico conventu (*tribunal* incolæ vocant) maxime celebris.

Gnaſna.

Lencicia.

Petricovia.

P O-

Epitaphio cathedrali *Pofnanenſium* Eccleſiæ inſcripto. Poloniam quippe *Conradus* ſaliquus veſtigalem primus fecerat: *Heinricus* II. autem *Boleſlaum* jure beneficiario ſibi obligarat.

B U N O N I S.

^a *Pofnania* ad *Varram fl.* ſita diſtriſtui nomen dedit, primumque ſibi locum inter *Satrapias* vendicat: *Gymnaſio* publico *c* nobilis eſt.

^d *Gneſna* ſeptem inde diſtat milliaribus; ejus *Epifcopus* Eccleſiæ *Polonicæ* *Primas* eſt, & inter *Proceres* totius regni primus. Interregni tempore ille *Proregis* habet auctoritatem *d*. *Cætera c* *Palatnatus Pofnanenſis* opida ſunt *Coſterium e*, *Uſchovia f*, *Slupeja*, *Pysdra*, *Coninum*, *Kcina*, *Kaximira*, *Nacum*, *Curnicum g*. *Senatores* hujus *Satrapia* ſunt *Archiepiſcopus Gneſnenſis*, *Epifcopus Pofnanenſis*, *Mediecenſis*, *Rogofnenſis*, *Stemenſis*, *Præmementſis*, *Crivinenſis* & *Santocenſis*.

^e *Califia* ſive *Califfum*, urbs ad *Przoſnam fl.* inter paludes jacet: *Collegium* ibidem eſt *Jefuiticum* ſplendidum. *Palatinatus* hic multa habet opida minora & obſcura; *Palatinum* proprium, & *Caſtellanos* ſex, *Calliffienſem*, *Gneſnenſem*, *Landenſem*, *Nacienſem*, *Biechovienſem*, & *Camenenſem*.

^f *Lencicia h* in paludibus ſita, unde *Palatinatus* nomen habet; dividiturque is in tria territoria; *Lencicienſe*, *Brezimenſe*, & *Orlovienſe*. Præter *Palatinum* habet quatuor *Caſtellanos*, *Lencicienſem*, *Brecinenſem*, *Inovlodnenſem*, & *Conarienſem*.

^g *Plotsko i* ſive *Ploſcum* *Maſovia* opidum eſt. *k*

^d *g* *Petricovia* in *Siradienſi* *Palatinatu* eſt: ſeptem milliaribus, inde diſtat *Siradia* ad *Vartam* poſita, unde *Palatinatu* nomen eſt. ^h In quatuor territoria *Palatinatus* iſte dividitur, *Siradienſe*, *Schadkovienſe*, *Radomſcenſe*, & *Petricovienſe*. Habet præter *Palatinum Caſtellanos* quatuor; *Siradienſem*, *Roſpirenſem*, *Spicimirienſem*; & *Conarienſem*. Opida præter illa ſunt præcipua *Vidavia*, *Varta*, *Pabianice*, *Laſcum*. Huic *Palatinatu* adjacet ⁱ *Terra Vielunenſis*, quæ proprios magiſtratus habet & *Caſtellanum*. Dividitur in territoria *Velunenſe*, & *Oſtreſſovienſe*, ubi opidum ^k *Boleſlavicia* cum arce munitiſſimâ. ^l *Velunia* urbs templum habet *Canonicorum* & aliquot monaſteria. Cæterum in *Majori Polonia* *Palatinatus* porro ſunt, ^m *Ravenſis* habens *Palatinum* & *Caſtellanos* tres, *Ravenſem*, *Sochaciovienſem*, & *Gofſinenſem*. Opida præcipua hic ſunt, *Rava* cum arce munita, in qua honoratiores captivi detenti ſunt; *ſilius naturalis* *Caroli* regis *Sueciæ*, bello *Livonico* captus; item *Baudiffus*, *Streſſus*, *Taiſſus*, aliique in *Pruffico* bello ante hæc capti: *Lovicium* *Atchiepiſcopi* *Gneſnenſis* ſedes quinque milliaribus *Rava* diſtat: *Volboria* *Cujavienſis* *epifcopi* ſedes. *Gofſinum* *Demetrii* *Suiſci* magni *Ducis* *Mofcovia* captivitate nobilitatum. ⁿ *Cujavia* in duos *Palatinatus* dividitur, *Breſtenſem* & *Imivladiffavienſem*; ubi ^o *Goplus* lacus ^p *Breſtenſis* *Palatinatus* unum habet *Palatinum*, & tres *Caſtellanos* *Breſtenſem*, *Crufvicienſem*, & *Covalienſem*: Territoria quatuor, *Breſtenſe*, *Crufvicienſe*, *Covalienſe* & *Prædicenſe*. In *Breſtenſi* eſt ^q *Uladiffavia* *Cujavienſis* *epifcopi* ſedes. Idem ^r *Breſte* vallo muris

D d d 2

^a *Pofnania*. ^b *Gneſna*. ^c *Reliqua* *Palatinatus* *Pofnanienſis* opida. ^d *Califia*, ejusque *Palatinatus*. ^e *Lencicia*, ejusque *Palatinatus*. ^f *Plotsko*. ^g *Petricovia*. ^h *Siradienſis* *epifcopatus*. ⁱ *Terra Vielunenſis*. ^k *Boleſlavicia*. ^l *Velunia*. ^m *Palatinatus* *Ravenſis*. ⁿ *Cujavia*. ^o *Goplus* lacus. ^p *Breſtenſis* *Palatinatus*. ^q *Uladiffavia*. ^r *Breſte*.

POLONIA MINOR.

Polonia
Minor.
Cracovia.

Corrodunum.

Lublinum.

IV. Princeps Minoris est *Cracovia*, vulgò *Kraków*, caput de-
cusque totius regni ac sedes regia: urbs magna atque ingens, & li-
cet inter incultas, ipsa tamen magnifica admodum & superba. *Cor-*
rodunum esse Ptolemæi, haud malè conjiciunt docti viri. Secunda
à Cracovia est * *Lublinum*, vulgò *Lublin*, urbs egregia ac lau-
ta, negotiationibus sublevata: quippe mercatus est totius regni
nobi-

muris & fossa cinctum est. Palatinatus *Juni-
vladislaviensis* tria territoria complectitur; *Bydgostense*,
Bobrovnicense, & *Juni-
vladislaviense*, quod à
Goplo lacu & opido ^a *Crusvicia* ad *Vistulam* usque
& *Pomeraniæ* fines extenditur. Præter *Palatinum*
ad *Consilium Regium* mittit tres *Castellanos* *Juni-
vladislaviensem*, *Bydgostensem*, & *Conariensem*.
Crusvicia *Brestensis* Palatinatus opidum, in *Juni-
vladislaviensis* satrapia finibus posita est ad *Gop-*
plum lacum. In lacu isto arx latericia est, in qua
olim *Rex Popiclus* à muribus corrusus & absum-
ptus legitur. ^b *Bydgostia* mœnibus cincta est.

HEKELII.

^b Autor, atque fundator.

^c Ac tribus Nundinis.

^d Natus est quoque Legatus *Summi Pontificis*
in universâ, qui Reges novos coronandi sum-
mam auctoritatem habeat.

^e *S. Kosciem*.

^f *S. Vuscheu*.

^g Notandum autem, quod *Mazinus* & alii
Geographi hunc ordinem *Oppidorum* invertunt,
& alia quæ *Posnania* propria, *Calisie*, eaque
nonnulla, quæ ad *Calisiam* spectant, *Posnaniae*
tribuunt.

^h *S. Lancicia*.

ⁱ *S. Plelko*.

^k Sede Episcopali clarum.

BUNONIS.

^l *Cracovia* *Academiâ* ^l quoque nobilis est.
Anno hujus seculi 55. à *Suecis* occupata; sed
postea à *Polonis* ope *Cæsarianorum* recuperata
est anno 57. *m* *Cracoviensis* ^d *Palatinatus*, præ-
ter *quatuor* territoria, *Cracoviense*, *Lenoviense*,
Bieccense & *Sandecense*, etiam tres *Ducatus* in se
continet, *Ofvecimensis*, *Zavoriensem*, *Severien-*
sem, & *Conitatum Scepusiensem*. Opida hujus

Palatinatus clariora sunt, ^e *Czenstochia* percelebre
habens *Cœnobium Eremitarum* in *Claro monte*
situm, egregiè munitum: ^f *Mislovia* ad *Var-*
tam: ^g *Novopolia* ad *Pilciam* fl. *Konicopolscio-*
rum sedes. ^h *Lelovia* territorii caput: ⁱ *Pilcia*
Zbaravii Ducis ditio: ^k *Severia* *Ducatus* caput,
areem habet munitam in insula stagni, & aliam
Lipovecie, famosam *carceribus* insolentioris
Cleri Diœcesis Cracoviensis: ^l *Slauconia* argen-
teis fodinis celebris: ^m *Ilcussia* argenti & plumbi
fodinis dives: *Opatovecia*, *Coscia*, *Prosovia*,
Miechovia, militum sepulchri Christi ditio. Cæ-
terum hic *Palatinatus Cracoviensis* metalla &
fossilia in regno hoc ferè solus possidet. Effodit-
tur plumbum & argentum apud *Ilcussiam*, *Slau-*
coniam, *Severiam*, & *Novagoram*: æs & aurum
ad *Novotargum*, & in montanis circa *Sandeciam*:
Sal metallicus instar ingentium saxorum apud
Bochnam & *Veliscam*; marmor apud *Seleciam*; ni-
trum apud *Visticiam*: *Vitriolum* apud *Beciam*:
cuprum & carbones apud *Tencinum*: *chalybs* apud
Podolonesiam: *ferti* & *virreorum officinæ* cum
pluribus in locis, rum apud *Osttiniam* sunt.

ⁿ *Lublinum*, urbs quidem non est spatiosa;
attamen benè ornata aedificiis, & *Palatinatus*
Lublincensis caput, cui adjuncta est ^o *Terra Luco-*
viensis. Tota *Polonia Minor* unum tantum ha-
bet *Episcopum Cracoviensem*, cui & *Lublincen-*
sis *Episcopatus* subiectus est. Duos tantum ha-
bet *Senatores*, *Palatinum* & *Castellanum Lublincen-*
sem. Secundum post *Lublinum* locum tenet
^p *Cazimiria* ad *Vistulam*. Reliqua opida clariora
hic sunt, *Opolia*, *Curovia*, *Crafnicia*, *Levartonia*,
Urzendovia, *Lenczna*, &c.

HEKELII.

^l *A Casimiro* ⁱⁱ. Rege circa Ann. CHR.
MCCC. LXIV. fundatâ.

^m In hujus Arce Reges *Poloniæ* non solùm
coronantur sed & sepeliuntur.

BUNO-

^a *Crusvicia*. ^b *Bydgostia*. ^c *Cracovia*. ^d *Palatinatus Cracoviensis*. ^e *Czenstochia*. ^f *Mislovia*.
^g *Novopolia*. ^h *Lelovia*. ⁱ *Pilcia*. ^k *Severia*. ^l *Slauconia*. ^m *Ilcussia*. ⁿ *Lublinum*, *Palati-*
natus Lublincensis. ^o *Terra Lucoviensis*. ^p *Cazimiria*.

nobilissimus. Tertia est λ *Sendomiria*, Polonis *Sendomierz*. Sendomiria.

V. Cæterum à Lecho primo gentis conditore Principes populū rexerunt ad usque μ *Boleslaum Chabrium*, qui primus Poloniæ Rex ab Othone III. Roman. Imperatore circa ann. cIo. pronunciatus est.

B U N O N I S.

λ a *Sendomiria* in scopulo eminenti ad Vistulam sita, arcem habet Regiam; *Palatinatus Sendomiriensis* metropolis. Dividetur Palatinatus iste in octo territoria, *Sendomiriense*, *Radomense*, *Stenzicense*, *Corcincense*, *Vislicicense*, *Chencincense*, *Opocincense*, & *Plisnense*; habetque Senatores ad Consilium Reip. spectantes numero novem: *Palatinum*, & *Castellanos Sendomiriensem*, *Vislicicensem*, *Radomensem*, *Zavichostensem*, *Zarnoviensem*, *Malogostensem*, *Polanecensem*, & *Cenchoviensem*. Abundat hæc Satrapia metallis auri, argenti, aris, lazurii apud *Kielcios*: plumbi & argenti apud *Chencintam*; ferri & chalybis ad *Vonchociam*, *Bozantium*, & *Sydloveciam*; ac marmor quoque eruitur apud *Cunoviam*. Quatuor militaribus à *Sendomiria* distat β *Opatovia*, urbs insignis. Opida clariora porro hic sunt *Radomia*, *Jedlimsko*, *Solecia* ad Vistulam, *Itza*, *Bozentini* ad γ *Calvi montis*, (quo in universa Polonia altior non invenitur,) radices. In ipso montis jngo illa Benedictinorum Abbatia est, ligno crucis capite præcedente memorato, celebris: *Malogostia*, *Racovia* Photianorum antehac nidus: *Sydlovia*, *Pilsnia*, &c.

μ *Otto III.* Rom. Imperator non contulit *Boleslao* dignitatem regiam, ut vulgò putatur, sed *Poleslaus* iste regia insignia ipse sibi sumisit & usurpavit tempore *Conradi II.* Imperatoris: verum dignitas illa ei non fuit diuturna; nam paulo post mortuus est *Boleslaus*: ejusque filii à *Conrado II.* in ordinem sunt redacti. Tempore *Henrici IV.* an. 1077. *Boleslaus Audax* Polonorum hæctenus Dux etiam regium nomen & insignia assumsit; sed neque hic dignitatem istam

diu potuit usurpare. Tandem post *Friderici II.* fata, *Pramislao* autore regiam dignitatem sibi vindicare ausa est Polonia. Cæterum d *Poloniæ* solum, quod supra etiam dictum multarum rerum ferax est, ac præcipuè frumenti, cujus ingens copia per Vistulam Dantiscum quotannis defertur ρ . Sal ibi effoditur, & magna vis plumbi η . Poloni verò feroces sunt, ad bellum proni, ingenioque valentes, & ad literas idonei, natura sua in difficili illa lingua disertī, ac ipse quo sequior sexus in conviviis & congressibus eleganter & copiosè dicit. Omnes fere Poloni, etiam inferioris fortis homines, Latine sciunt τ . Libertatis suæ amantissimi sunt, & mores suos ac antiquam in vestitu retinent consuetudinem. Equis utuntur velocissimis; multoque equiratu suo salva hæctenus fuit Resp. in primis contra Turcas σ . Ipsaque Polonia adversus hostes istos Germaniæ propugnaculum habetur.

H E K E L I I.

η S. *Checinyense*.

θ S. *Opoznoense*.

ρ Usus a. *Vini* omnino est rarus, nec Vineæ cultura Genti, cujus potus Cerevisia, cognita.

η Et *Mellis*.

τ Variarumque Gentium idiomata callent.

σ Militiæ Munus non nisi Nobilibus, iisque, qui ex Oppidis honestiore sunt ordine, permittitur. Latrocinia *Poloni* præcipuè ignorant, tantaque apud eosdem est securitas, ut hybernis mensibus etiam singuli tenuibus vehiculis, & unò quidem duntaxat aut alterò jumentò, immensâ itinerum spatia conficiant.

a *Sendomiria* Palatinatus caput. β *Opatovia*. γ *Calvus mons*. d *Poloniæ* foli natura.

C A P. XXV.

Litvania, Russia & Podolia.

I.

L *Itvania*, Polon. *Litwa*, German. *Littawen*, suos habuit ante Litvania. Principes, *magni Ducis* titulo illustres, donec *Jagello* anno

no cccc lxxxvi. in Regem Poloniæ electus magnum Lituaniæ Ducatum Polonico regno adjunxit. * Regio est totius regni vastissima, sylvis horrida, paludibus foeda. † *Longitudo* ejus maxima inter *Polotæ* fluv. fontes (qui sunt in confinibus Livoniæ & Moscoviæ;) & *Dassow* proximum Ponto opid. milliar. German. CCLX. *Latitudo* inter Chronum & Borysthenem amnes milliar. LXXX. †

Ejus magnitudo.

II. Urbibus, vicis atque ædificiis tota regio planè inculta est. Caput est † *Vilna*, German. *Wilde*, ampla ac spatiosa, Cracoviæ magni-

BUNONIS.

α *Sylvestris* olim fuit pleraque omnis *Lituania*, sed à Sigismundi Senioris temporibus ad hodiernam usque diem Regum studio nunc ubique ferè excolitur. a

β a *Longitudinem* ejus à confinio Palatinatus Lublinensis, ad Livoniæ terminos Starovolscius, quem hic tutius sequimur, statuit nonaginta milliarium Germanicorum; *Latitudinem* quadraginta & plurium milliarium, à finibus Prussiæ ab Occasu, ad Albæ Russiæ terminos versus Ortum. Lituaniæ etenim fines ad Pontum minimè pertingunt, à quo multis absunt milliaribus. Dividitur in tres Palatinatus, *Vilnensem*, *Trocensem* & *Brescianensem*.

γ b *Vilna* à flumine appellata Academiam b habet anno 1579. fundatam. Anno 1610. incendio ferè tota perierat, sed restaurata deinde est elegantius. Nuper anno 1655. à Moscovitis erat occupata, sed anno demum 1660. à Polonis recuperatur. c *Vilnensis* Palatinatus primum in magno Lituaniæ Ducatu locum tenet. Habet *Palatinum*, qui *Vilnæ* Præfectus est, & *Castellanum*. Lituaniæ *Tribunal* in ipsa urbe est c. Cæterum opida hic quoque sunt d *Lida*, atque e *Osmiana*, territoriorum capita, & Ducis *Radzivilli* f *Bierze* cum arce munitissima. Alter Lituaniæ g *Palatinatus* est *Trocensis*, qui *Palatinum* tantum habet & *Castellanum*. In Lituania enim non est mos creare miuotes Castellanos, prout in Polonia fit; ideo quilibet Palatinatus Lituaniæ duos tantum habet *Senatores*, *Palatinum* & *Castellanum*. Ipsa h *Trocensis* urbs quatuor à *Vilna* milliaribus distat, inter paludes sita. i *Grodna* ad *Chronum* fl. vulgo *Memel*, postea est. Flumini isti *Sigismundus* III. pontem imposuit ligneum quidem, sed ita affabre factum, ut similem Polonia non habeat. Tertius k *Palatinatus* hic est *Brescianensis*, Lublensis Sarrapiæ vicinus; præcipua opida

habet *Cameneciam*, *Cobriniam*, *Janoviam*, *Vilniam*, *Resostam*, *Ulodaviam*, *Bialam*, ubi *Palatium* *Ducum Radzivillorum* pulcherrimum est & *Gymnasium* publicum. l *Bresciæ* arcem habet in scopulo inter *Bugum* & *Muchavecium* fluvios sitam. m *Pinscensis* regio proprios habet magistratus tam terrestres, quam caltenses. Silvis & paludibus regio illa obfita, piscium, mellis & ferarum copia celebris est. Habet n *Pinscum* opidum; cujus opidani mercaturam exercent, Græcicæ religioni ut plurimum addicti.

H E K E L I I.

a Cælum etiam inclemens habet, Animalia omnis generis parva producens. In hac Regione Feræ quoque, præter eas, quæ in Germania reperiuntur, sunt *Bifontes*, *Uri*, *Alces*, *S. Onagri*, Equi *Sylvestres*, & alia. Cæterum hæc Gens misera est & gravi servitute oppressa, maxime in *Villis* & *Pagis*, & Vestitu vili, eisque, uti *Polonis*, sermo est *Sclavonicus*.

b Ut & Arcem magnam, tamen inclegantem & sine arte exstructam.

c Clarent ibidem *Græcorum* Templum, & illud; quod *S. Stanislaw* est consecratum.

R E I S K I I.

1 o Lithuania tandem in historiis seculo duodecimo, & gens ipsa obscurior ex latebris sylvosis innouescere cepit, cum primus Mendogus, Vir strenuus & pugnax, novo principatu ornatam patriam à Dominatu Russico vindicaret A. 1252. Hunc secuti alii, eosque inter Geditinos, Russia partim & Borussia subacta potentior, adsumpto magni Ducis nomine primus *Vilnam* A. 1305. condidit. Denique Jagello *Hedwigen*, unicam *Ludovici*, regis Hungarici Poionicieque filiam toto suo sociavit, fidemque Christianam una cum subditis amplexus, regno provincias omnes innoxuit. p *Vilna* ergo adhuc ampla, sed ædibus plerisque lignicis inornata, portis

a Magnitudo Lituaniæ. b *Vilna*. c Palatinatus *Vilnensis*. d *Lida*. e *Osmiana*. f *Bierze*. g *Trocensis* Palatinatus. h *Troce*. i *Grodna*. k Palatinatus *Brescianensis*. l *Bresciæ*. m *Pinscensis* regio. n *Pinscum* opidum. o Lithuania, Russis subdita, Principibus suis, Regno Polonico. p *Vilna*.

magnitudinem exæquans, at ligneis plurimum constans ædificiis. Major equidem hac, at incultior, ^d *Novogardia*, vulgo *Nowigrod*. Novogardia. Clara item atque magna est ^e *Kiovia*: vulgo *Kijow*, ad Borysthenem sita. *Dassaw*, ad Pontum accedens, veterum est ^f *Ordessus*. Kiovia. ^g *Kawno*, German. *Kawen*, Mulso, quod vulgò *Medum* vocant, nobile est opidum.

R U S S I A N I G R A.

III. Provincia hæc inter Poloniam Minorem, Voliniam, Russæ Ni- gra situs. Lituaniam, Podoliam, Moldaviam, Transsilvaniam, & Hungariam sita, *Minor* dicitur ^d *Russia*, sive *Russia Nigra*, Pol. *Czarna Rusz*,

pottis nunquam aut raro clausis patula, & secti bene multis adhuc varia viger: ^a *Grodno*, quæ Stephano regi sedem aliquando præbuit, comitiis solennibus inclarescit. ^b *Russia nigra* sive *rubra* Ukrainam, eademque tres Palatinatus, nempe Braclaviensem, Kioviensem & Czernichoviensem continet. ^c *Kiovia* bello ultimo capta Russis hodieque parat: Qui pactis A. 1667. induciis illam elapso biennio restituendam promiserant, sed moris continuis injectis adhuc detinent: De Cryptis Kioviensium singularibus mirisque Joh. Herbinus libellum edidit lectis sane dignum. ^d *Camieniecka* Turcis obessoribus A. 1672. dedita, clavem regni totius hosti præbuit aut reliquit: Hæc enim firmissimum Podolix propugnaculum fuit, ac Russiæ rubræ, quam Hartknochius antea citatus huc extendit.

Roxolania propriè dicta ad Poloniam pertinet. Nam tertia pars, ultra Tanaim & fontes Borysthenis posita *Russia Nigra* ab antiquis, à recentioribus autem vulgò obtinuit, *Moscoviam* appellari, (ita *Starovolscius* in Polonia sua) Quæ igitur ^k *Russia* Cluverio dicitur *Nigra*, eadem *Starovolscio* *Rubra* est. Habet *Russia* hæc à *Meridie* Ungariam, Moldaviam, & Bessarabiam: ab *Ortu* Scythiam desertam & *Moscovix* Ducatum: à *Septentrione* *Albam* *Russiam*, *Stiro* & *Priepicio* fluminibus disjunctam: ab *Occasu* verò *Minorem* *Poloniam*, *Vistoca* & *Vepro* fluviis divisa ^f. Continet *septem* Palatinatus, *Russie*, *Podolie*, *Volhynie*, *Belzæ*, *Braflavie*, *Kiovie*, terramque *Chelmensem* & *Haliciensem*. ^l *Russie* Palatinatus habet *Senatores* Regni *Archiepiscopum* *Leopoliensem*, *Episcopum* *Præmisiensem*, & *Kioviensem*, *Palatinum* *Russie*, & *Castellanos* quatuor, *Leopoliensem*, *Præmisiensem*, *Haliciensem* & *Sanocensem*. In totidem quoque territoria dividitur Palatinatus.

B U N O N I S.

^d *Novogardia* d *Russix* Albæ urbs est. ^e ^f *Kiovia* in *Russia* Rubra Palatinatus caput est.

^g *Ordessus* ab *Ortelio* ad *Sagaricum* ponitur finum: à *Ptolemæo* autem ad *Axiacem* fl. collocatur.

^h *Couna* *Samogitiæ* opidum ad *Chroni* seu *Nemini* ripas est, illam à *Moscovitis* in nupero bello captam *Poloni* recuperarunt anno 1661.

ⁱ *Russia* ea, quæ *Poloniæ* subjecta est, extenditur in longum ab orâ *Pecucensi* ad confinia *Livoniæ*, per ducenta plus minus milliaria, in latum verò à *Poloniâ* *Minori* aut *Lituaniam*, versus *Ortum* ad vastos *Tartarorum* campos, aut *Moscoviam*, per centum viginti. Dividitur in *Russiam* *Albam*, quæ ad magnum *Ducatum* *Litaniæ* spectat; & *Russiam* *Rubram*, quæ

H E K E L I I.

^d *S. Novigrodum*.

^e Hanc Urbem dicunt nonnulli *Romæ* esse majorem. Nam complectatur in circuitu suo *septem* *Milliaria Germanica*; cum *Roma* saltem *sex* habeat & dimidium.

^f Unde a. hæc Regio nomen suum acceperit, variæ sunt opiniones, inter quas verisimilior est, eam antiquitus *Rossejam* appellatam fuisse, quæ *Gentem disseminatam*, seu *dispersam*. *Rossejæ* enim *Ruthenorum* *Linguâ disseminationem*, seu *dispersionem* propriissimè denotat. Notum enim est, quod hi *Populi* totam *Sarmatiam Europeanam* & *Asiaticam* Partem occuparint, atque ab *Oceanò* glaciali

a Grodno. b Russia nigra. c Kiovia. d Camieniecka. e Novogardia. f Kiovia. g Ordessus.

h Couna. i Russiæ magnitudo & divisio in Albam, Rubram, & Nigram.

k Russiæ Rubræ fines. l Palatinatus Russiæ.

Rus, ad differentiam *Majoris* sive *Albæ*, quod est Muscoviticum Imperium. Latinè *Ruffos* & *Rutbenos* vocant incolas, quos à *Roxolanis* originem atque nomen habere putant. Ea pars quæ Carpaticis affixa jugis, incolis *Podogorze*, quasi submontana, indigitatur.

IV. Suos aliquando *Russia* habuit Duces; postmodum *Poloniæ* regno adjecta.

Leopolis.

V. Caput Ducatus est *Leopolis* *, Pol. *Lwow*, Germ. *Lwenburg*, quod contractè *Lemburg* ^b efferunt; emporium Turcis mercibus celeberrimum. Reliqua opida sunt, *Pryzemysl*, *Halyxc*, *Chelm*.

P O D O L I A.

Podolia
sines.

VI. ^a *Podolia*, Pol. *Podole*, inter *Moldaviam*, *Russiam Nigram*, *Voliniam* & *Lituaniam* sita, vastissimis campis, pecori quam hominibus alendis benignior, pascuis gaudet mirum in modum luxuriantibus; adeò ut boum ingentium immania cornua vix è gramine appareant.

VII. Ca-

glaciali ad *Mediterraneum* usque *Mare* & *Sinum Adriaticum*, nec non à *Pontò Euxinò* ad *Balticum Oceanum* usque *Colonias* suas extenderint. Omnes itaque illi *Populi*, qui *Lingua Sclavonicà* utuntur, & *Ritum*, fidemque *CHRISTI Græcorum* more sequuntur, communi vocabulò *Russi*, s. *Rutheni* appellantur.

B U N O N I S.

* a *Russi* sub *Vlodomiro* *Kioviensi* Duce, à quo *Kioviensium* & totius *Russiæ* Duces orti sunt, cui *Anna*, soror *Basilii* & *Constantini Zimisæ* Imperatorum, nupta fuit, *Christi Doctrinam* à *Græcis* receperunt. Quare & hodierna die *Russi Græcæ Ecclesiæ* ritus tenent, & *Metropolitæ* ac *Episcopos* à *Constantinopolitano Patriarcha* confirmatos habent. *Vlodomiri* illius duodecim filii omnium *Russicæ* Ducum stirpes fuerunt: quorum posterì diuturna cum *Poloniæ Regibus* bella gesserunt. Donec tandem *Russia Meridionalis*, cujus caput est *Leopolis*: sub *Casimiro III.* Rege à *Polonis* subacta est. *Kiovia* verò tandem à *Casimiro III.* in provinciam est redacta.

* b *Leopolis*, *Russicæ* Palatinatus caput, propugnacula habet satis firma, & duas arces i. Opida præter id præcipua hujus territorii sunt *Gliniani*, *Zloczovia*, *Zboravia*, *Grodecia*, *Ko-marina*, & *Zolkvia*. Alterum hujus Palatinatus territorium est c *Præmissiense*, ubi urbs *Præmissa*,

arce[m] habens in scopulo sitam. *Castella Nobilium* passim hic reperiuntur, ob frequentes *Tartarorum* incurSIONES, munita. Opida verò celebriora sunt *Samboria*, *Jaroslavia* nundinis clara, *Resovia* cum arce. Pagos multos hic inhabitant *Germani*, à *Polonis* olim eò traducti. Tertium territorium est d *Sanocense* *Ungariæ* montibus & *Transylvaniæ* vicinum. Quartum est e *Haliciense* *Transylvaniæ* & *Moldaviæ* finitimum, *Tyra* fluvio è *Carpathiis* montibus orto ferè medium secatur. Ejus pars Australior trans *Tyram* posita, vulgo *Pecucia* appellatur. Opidum præcipuum est *Halicia*. *Pecuciæ* verò caput est *Sniatinum* ad *Prutum* fl. nudinis annuis haud ignobile opidum. Cis *Nestrum* sive *Tyram* est *Podocum* arce munitum.

λ *Podolia* *Russicæ* *Rubræ* pars territoria habet *Cameneense*, *Trembuliense*, & *Laticzoviense*.

H E K E L I I.

g *S. Deumpurg*.

h *Vel Lemberg*.

i *Claret* quoque *Archiepiscopatu*, ubi & ipse *Metropolitanus* *Russicæ* suam *Sedem* retinet, & sunt ibidem plurimæ *Ecclesiæ* tum *Romanæ*, tum *Græcorum* *Ritus*. *Armeni* quoque, qui *Mercaturam* exercentes ibidem degunt, *Basilicam* suæ *Religionis*, *Antislitemque* atque *Sacerdotes* habent.

B U N O-

a *Russorum* Duces & religio. b *Leopolis*. c *Territorium Præmissiense*. d *Sanocense*, & e *Haliciense*.

VII. Caput regionis est *Kamieniecz*, urbs mira ac stupenda ^{Kamienyeck.} ratione ^k in arduo saxo condita; qua re, cum sepius à Tattaris, Turcis ac Valachis peteretur, inexpugnabilis exstitit. Reliqua loca sunt *Chmielnik*, *Tzudnow*, *Bratzlaw* & *Orczakow*, quod Tattari occupatum tenent.

BUNONIS.

^a a *Cameneia* l XXX. milliaribus benè longis distat à Leopoli versus Ortum hybernium; habetque duos Episcopos *Romano-Catholicum* & *Armenum*. Urbem istam hodie Turcæ tenent. Secundo ab hac urbe lapide est arx Potociorum *Paniouce* dicta à *Johanne Potocio*, Palatio *Braslaviensi* exstructa, celebris oppugnatione Turcâ, quæ contigit anno 1621. Opida porro in ^b Podolia præcipua sunt *Tremboula*, *Latifzovia*, *Hnsiatinum*, *Barum*, *Czarcovia*, *Janovia*, *Zincovia*, *Miszariboxia*, *Jesupolis*, *Grodecia*, *Jaelovecia*, *Satanovia*, *Zuanecia*, *Tarnopolia*, *Kitaiogrodum*, *Dunaigrodum* & alia, singula ferè ob Tartarorum irruptiones munita. Podolia enim continuis ferè Barbarorum incursionibus vexatur, quæ si pace frui possent, certè nec Italia aut Hungariæ soli ubertatem & divitias invideret. Senatores hujus Palatinatus sunt tres, *Episcopus Camenecensis*, *Palatinus Podolie*, & *Castellanus Camenecensis*.

^c *Chmielnicum* ad *Braslaviensem* pertinet *Palatinatum*, qui ultra *Podoliam* in *Tartarorum* finibus positus nomen habet à ^d *Braslavia* ad *Bogum* fl. sita. *Vinnicza* hic nobilitatis conventus & judicio nobilis est. Præterea in hoc Palatinatu opida sunt *Merachua*, *Jarosovia*, *Zitomiria*, *Sarogradum* & *Fellinum*. Senatores hic sunt duo, ^e *Palatinus* & *Castellanus*. In duo distinguitur Palatinatus territoria, *Vinnicense* & *Zitomiriese*.

Cæterum *Russiæ Rubræ* ascribit *Starovolscius* quoque ^f *Palatinatum Czerniechoviensem*, *Russiæ Nigræ* partem, quam *Moscis* ademptam *Uladislaus IV. Poloniæ* adjunxerat. Habebat *Palatinum* & *Castellanum*. Cæterum *Palatinatus Podolix*, *Kioviensis*, & *Bratzlaviensis* terræ hodie vulgò ^g *Ukraina* nominatur. Hæc provincia hodie in partes scissa; quarum alix parent *Turcis*, alix *Moscovitiis* subsunt.

H E K E L I I.

^k Ac divinâ ferè manu.
^l *S. Camyenic.*

^a *Cameneia*. ^b *Podoliz* opida. ^c *Chmielnicum*. ^d *Braslaviensis*. ^e *Palatinatus opida*.
^f *Palatinatus Czerniechoviensis*. ^g *Ukraina*.

C A P. XXVI.

Volinia, *Podelasia*, *Masovia*, *Livonia*, *Samogitia*. ^x

V O L I N I A.

I.

Volinia, Pol. *Wolin*, inter *Poloniam*, *Lituaniam* & *Rus-* ^{volinia.} *siam* Nigram porrecta, opida præcipua habet, *Lutzko*, *Wlo-*

R E I S K I I.

¹ ^a *Alba Russia*, quam ex *Hartknochio* recensemus, *Cluverio* plane omisam sex *Palatinatibus* constat, *Novogrodense* puta, *Meislavense*, *Vitepcense*, *Mindense*, *Polocense*, *Czerniechoviense*. Huc etiam ^b *Smolensko* pertinet, inter *Polonos* *Russosque* ambigua, his tamen adhuc subdita. ^c *Masovia* vero nomen ab *Maso Miecislai Regis* *pinerna* legitur sumsisse, sibi-

que *Duces* præfecisse *propriis*; *Germanico* quondam *nostro Imperio* subjectos: *Quorum* familia cum *expirasset*, *Poloni* provinciam occuparunt. *Urbs* hujus *Passavia* per se *ambula* & *Comitiis Regni* habendis frequentissima, sed *munitionibus* parum instructa. *Pomerella* seu *Pomerania ulterior* & *Cassubia*, heic apud *auctorem nostrum* *terris Polonicis* *exclusa* *utraque* *frequenti capiti* *reservabitur*.

E e e

B U N O :

^a *Alba Russia*, ^b *Smolensko*, ^c *Masovia*.

Włodimirz, & Krzemieniec. ^a

Podelassia.

Podelassia si-
ve Podlachia
Palatinatus.

P O D E L A S S I A.

II. ^β *Podelassia*, Pol. *Podlasze*, inter Lituaniam, Masoviam & Borussiam posita, Lituaniae quondam pars, singularis postea provincia facta, Poloniae titulo accessit ^a. Loca notiora sunt, *Bielsko*, *Tykozyn*^b, *Augustow*.

M A S O V I A.

Masovia.

III. ^γ *Masovia*, Pol. *Mazowsze*, German. *die Masaw*, inter Bo-

B U N O N I S.

^a *a* *Volinia*, sive *Volhynia* Palatinatus Kioviae oecua, in duo dividitur territoria *Cremeneense* & *Luceorienfe*. Habet Senatores tres, *Palatinum*, *Castellanum* *Volhyniae* & *Episcopum* *Luceoriensem*, qui sedem suam habet in arce, ut *Russorum* *Episcopus* in urbe suam. Alius, etiam *Russorum* *Episcopus* sedem suam habet *Volodomiriae*. Opida in hoc Palatinatu praeterea sunt, *Rubefovia*, *Socalia*, *Czatoriscum*, *Olescum*, *Orilovia*, *Ibrodi*, *Olika*, *Cremenevia* territorii sui caput, arcem in saxo eminentissimo ostentat; *Vishiovecia*, *Zaslavia*, *Constantinovia*, *Basilea*, *Dubna*, *Zbarava*, *Ostrogium*, *Dermanum*, urbs *Monachi Russici S. Basili*; & *Miediecczum*, pleraque munita loca. ^c

Volhyniae conterminus est ^b *Palatinatus Belzenfis*, *Leopoliensium* & *Chelmensium* terris vicinus, qui duos habet Senatores, *Palatinum* & *Castellanum* *Belzensium*. ^c *Belza* inter paludes sita est. *Palatinatus* hic in quatuor dividitur territoria, *Belzenfe*, *Buscense*, *Grodlesse*, & *Grabovencefe*. Inter *Volhyniam* & *Palatinatum Lublinsium* est ^d *Terra Chelmensis*. Urbs ^e *Chelma* duos habet *Episcopos*, *Catholicum* & *Russum*; sed *Catholici* cathedra *Grasnostaviam* translata est. Terra haec in duo territoria divisa duos habet Senatores, *Episcopum* & *Castellanum* *Chelmensium*. Opida praecipua hic sunt *Chelma*, *Rozana*, *Vlodavia* & *Crasnostavia* ad *Veprum* fl. quo *Maximilianus* *Archidux Austriae* ad *Poloniae* regnum evocatus, ab adversa factione *Johanne Zamoscio* Duce victus, in custodiam deductus est. Qui *Zamoscius* in vicina ista condidit ^f *Zamoscium* opidum, quod *Academia* ornavit.

^β *Podelassiae*, sive *Podlachiae* *Palatinatus* *Masoviae* tribuitur a *Starovolscio*. Habet duos Senatores, *Palatinum* & *Castellanum* *Podlachiae*. In tria distinguitur territoria, *Drogiczynense*, *Miechicensis*, atque *Bielscense*, secundum tria opida praecipua.

^γ & *Masovia* d *Starovolscio*, ex quo pleraque haec de *Polonia* desumpta sunt, dividitur in quatuor *Palatinatus*. *Plocensem*, *Podlachicum*, de quo jam dictum: in eum qui peculiariter *Masoviae* nomen retinet, atque ^h *Terram Dobrinensem*. *Dobrinenfis* *Terra* inter *Cujaviam* & *Prussiam* posita, in tria dividitur territoria, *Dobrinese*, *Ripinense*, & *Libnense*. Praeter ista tria opida, *Skompe*, opidum hic est alicujus nominis. Senatores *Terrae Dobrinenfis* sunt *Castellani tres*, *Dobrinenfis*, *Ripinensis*, & *Slomensis*.

ⁱ *Palatinatus Plocensis* inter *Vistulam* & *Prussiam* jacens in quatuor distinguitur territoria, *Plocense*, *Zavorense*, *Mlavense*, & *Stenense*. Habet Senatores quinque, *Episcopum*, *Palatinum* & *Castellanum* *Plocenses*: deinde *Raciazensem* & *Siepercensem* *Castellanos*.

^k *Masovia* ipsum *Palatinum* habet *Generalem*, atque *Castellanos septem*, *Cyrnensem*, *Varsoviensem*, *Vishnensem*, *Visegradensem*, *Zacrocimensem*, *Ciechanoviensem*, & *Livensem*. In duodecim dividitur territoria, *Cyrnense*, *Vishense*, *Zembrovicense*, *Varsoviense*, *Nurense*, *Vissegradense*, *Zacrocimense*, *Ciechanoviense*, *Lomzenfe*, *Rozanense*, *Mucoviense*, & *Livense*. Praeter haec territoriorum capita, nobiliora opida hic sunt *Pultovia*, *Czermiescum* ad *Vistulam*, *Miscum*, *Varca*, *Vengrovia*, *Carvolinia* cerevisiae bonitate nobilis, *Stanislavovia*, *Brocum*, *Viscovia*, *Seroicza*, *Lomza* & demum.

H E K E L I I.

^a A. CHR. M. D. LXXIX.^b Ubi *Thefaurus* asservatur *Regius*.

^c Haec *Regio* propter *Agri* fertilitatem *Frugum* omnigenarum est abundans, & *Sylvis* ferigenis *Stagnisque* piscosis referta. *Incolae* itrenui & bellicosi sunt, *Ruthenicoque* *idiomate* *Moribusque* & *Religione* utuntur.

^d A *Massao*, hujus *Regionis* *Duce*, sic denominata.

B U N O

^a *Volinia*. ^b *Belzensis* *Palatinatus*. ^c *Belza*. ^d *Terra* *Chelmensis*. ^e *Chelma*. ^f *Zamoscium*. ^g *Masoviae* *divisio*. ^h *Dobrinenfis* *Terra*. ⁱ *Plocensis* *Palatinatus*. ^k *Masoviae* *Palatinatus*.

Borusiam, Poloniam & Podelasiam sita, suos habuit antè Duce-
ces, quorum stirpe extincta, Ducatus ann. c 15 15 xxvi.
Poloniæ titulo insertus est. Caput provinciæ est *Varfavia*; Pol. ^{Varfavia.}
Warszaw, German. *Warsaw* regni comitiis, quæ hic haberi con-
sueverunt, celebris.

L I V O N I A . 2

IV. *Livonia*, German. incolis *Liefland*, nobilissima atque am- ^{Livonia.}
plissima regio, ab Septemtrione Finnico Sinu terminatur, ab Orien- ^{Ejus fines.}
te Nava amne & *Peybas* lacu, & Magnæ Rusiæ Lituanixque la-
tere Occidentali; à Meridie linea ab opido Lituanix *Dodina*,
in ripa Duinæ fluvii posito, ad *Memmel* Borusfiæ opidum per-
ducta; ab Occasu mari Suevico. Longitudo summa inter Navam ^{Magnitudo.}
& *Memmel* mill. xc. Latitudo inter mare & *Dodina* mill. lx.
Dividitur in quatuor partes, quarum nomina incolis, *Esten*,
& *Let-*

B U N O N I S .

d a *Varfavia* e, Poloniæ centrum, quadra-
ginta milliariibus à Posnania & Cracovia distans.
Habet palatium regium à Sigismundo III. ma-
gnificè extructum: itemque extra urbem aliud
Viasdovie Vistulam prospectans. In suburbio
Cracovia dicto versus *Viasdoviam* est tropæum
victoriæ de Moscis reportatæ, capella nimirum,
in qua sepultus *Joh. Demetrius Suisius*, Magnus
Dux Moscorum, qui captivus vitam in carcere
Gostinæ finierat, unâ cum duobus fratribus. Nu-
per anno 1655. Carolus Gustavus Suecorum
Rex hanc Polonorum Regum sedem occupârat
operibusque muniërat; verùm sequenti mox
anno præsidium Suecicum à Polonorum Rege ex
ea urbe pulsum est.

e b *Estia* in sex dividitur territoria, *Harriam*
Garnland; *Viviam*, *Wirland*, *Allantakiam*,
Odenboam, *Jerviam* & *Wikkiam*. c In *Harria*
est d *Revalia* munita urbs f cum arce; quæ an-
no 1570. à Moscovitis obsessa & oppugnata ob-
sidionem ultra semestre in sequentem usque an-
num fortiter sustinuit g. In e *Viria* sunt *Weissen-*
burg, *Tolsberg* & *Borchholm*. In f *Allantakia* sunt
Neuschloß & *Nerva*, extremum Livoniæ versus
Euro-aquilonem propugnaculum, à Moscis
anno 1558. expugnatum; postea tamen à Jo-
hanne Sueciæ Rege captum. In g *Odenpoa* sunt
Wernebec, *Helmet*, *Ringen* & *Derpacum* h,
quod à Gustavo Adolpho Sueciæ Rege Acade-
mia i ornatum Moscus captum tenebat: sed

post Suecis, facta pace, illud restituit. In i *Jer-*
vea sunt *Weissenstein*, *Lais*, *Overpolen* & *Vellin*.
In k *Wikkiam* sunt *Hapsfel*, *Leal*, *Lode* & *Par-*
novia.

H E K E L I I .

e Ubi optimum Hydromeli conficitur.

f Et amœna.

g Hæc Urbs insignem habet Portum in Sinu
Maris *Balthici* atque Commerciis *Rigæ* haud qua-
quam cedit. Gaudet & Gymnasio celebri, cujus
Rector & Inspector olim laudabilis erat *Heimri-*
cus Arningk; hõc tempore v. præclare legit ve-
stigia ejus *M. Adam Herold*, Amicus meus sin-
gularis. Clarent ibidem in eod. Gymnasio *Joann.*
Rudolff Brehmius & *Heinricus Julius Woltemate*.

h S. Dorpatum.

i Ubi D. *Andreas Virginius*, Theologus, &
D. *Heinricus Heinicus*, Ictus, non ita pridem ex
voto docuerunt.

R E I S K I I .

2 Livonia primo ex Germanicis mercatorum,
maximè *Bremensium*, navigationibus, posthac
bellicis Teutonicorum equitum expeditionibus
in notitiam Geographicam pervenit. Unus *Pto-*
lemæus Lib. II. 1 *Levonum* (Græce *Λεβων*)
meminit: Ast incolæ eos Scandiæ assignar insu-
læ, hanc autem ostio *Vistulæ* vicinam: Sed de
Scandia error duplex locò huic unico insedit.
Teneamus hoc præcum de *Levonis Vistulæ* pro-
pinquis testimonium, & cum Livoniæ populis,

E e e 2

a *Varfavia*. b *Estia*. c *Harria*. d *Revalia*. e *Viria*. f *Allantakia*. g *Odenpoa*. h *Dorpatum*.
i *Jervia*. k *Wikkiam*. l *Levoni*.

² *Letten, Curland, & Semigallen.* Harum prima Suedicæ est ditio-
nis, reliquæ * Polono parent: Insula ⁹ *OEsfel*, ad Danum spectat.

Riga.

Revalia.

Dorpatum.

Veneda.

Curlandia.

Goldingen.

Mitaw.

Samogitia.

V. Princeps urbium est *Riga*, nobile emporium; nec inferior
commerciis * *Revalia*, vulgo *Revel*, *Esthoniæ* caput. Tertia est
¹ *Dorpatum*, vulgo *Derpt*; Veneda vulgo *Wenden*, Venedico
obversa sinui, Magistri militiæ ordinis Teutonici sede nobilitata.
* *Curlandiæ*, quæ superioribus annis in Ducatum unâ cum Semigal-
lia elata, caput *Goldingen*. Ducum autem sedes *Mitow*.

S A M O G I T I A.

VI. , *Samogitiæ* Ducatus inter *Livoniam* & *Borussiam* situs,
nullo ² neque opido, neque castello, neque eximio aliquo ædifi-
cio

quantum fieri potest, conciliemus. Denique Ordo *Ensisiferorum Equitum* A. 1104. ab Innocen-
tio III. Papa institutus ad convertendam *Livoniam* excurrit, eaque subacta *Crucigeros* sive *Teu-
tomcos* sive *Equites* sociavit, ob bella *Russica*,
quæ tum exarserant, & *Polonica* gerenda. De-
nique *Sigismundus Augustus*, Rex *Poloniæ*,
debellata *Livonia* totum extinxit ordinem, Ma-
gistrumque hujus ultimum *Gothard. Kettlerum*
^a novo *Curlandiæ* ac *Semigalliæ* ducatu, & *Va-
fallum* jure beneficiario sibi regnoque devinxit.
Sed postea *Suevi Livoniam septentrionalem* totam
Russis, omnem similiter *transdunanam* & *cisduna-
nam* *Polonico* regno adeptam superiori & hoc
nostro seculo nunc tenent: b Pars aliqua *Livo-
niæ australis*, quæ *Lithuaniam* tangit, per pa-
cem *Olivensem* A. 1660. *Poloniæ* relicta. Di-
viditur autem quicquid est *Livoniæ* in sex terri-
toria, *Leitlandiam*, *Vikeclandiam*, *Estlandiam*,
Virlandiam, *Hariam* & *Gervandiam*: De *Narva*
munitissima & insulis *Livoniæ* adjacentibus,
Oselia, *Dagedem*, *Mona*, *Wormsea*, cæterisque
minoribus non dicam.

B U N O N I S.

² c *Letta* habet d *Rigam* cum munimento *Du-
namunda* ad *Dunæ* ostium. *Kockenhausen*, *Creitz-
burg*, *Dunenburg* ad *Dunam fl.* Item *Wenden* &
Wolmer ad *Treideram fl.*

* Omnis illa e *Livonia*, excepta *Esthonia*, ejus-
que capite *Revalia*, anno 1561. sub *Sigismundi*
Augusti, *Poloniæ* Regis, concessit potestatem,
salvis tamen juribus, immunitatibus & privile-
giis. At Postea 1601. *Carolus Suedicæ* Rex *Livo-
niam* invasit, ejusque bonam partem subegit.
Tandem ipsius filius *Gustavus Adolphus* anno

1621. *Rigâ* per deditioem captâ, reliquam
quoque domuit *Livoniam*. f *Mitoviam* quoque
expugnauerat *Suecus*; sed eam *Poloni* recupera-
runt. Mansere igitur *Churlandiæ* *Duci* sua, donec
nuper anno 1658. ipse *Dux* insidiis circumven-
tus, cum universâ familiâ in *Suecorum* veniret
potestatem; omni que suâ ditioe exueretur:
restitutus tamen est hoc ipso anno 1660.

⁹ g *OEselia* ad *Danum* quidem spectebat; sed
ea vi pacis 1645. initæ, *Suecis* tradita est.

h *Riga* modò memorata est: eam nuper an-
no 1656. oppugnabat *Moscus*; sed ab opidanis
simul & præsidio fortiter repulsi sunt; Manet
igitur *Suecis* cum reliqua *Livonia*, quâ cedere
coactus est *Moscovita*. Anno 1677. urbs *Riga*
igne ab incendiariis supposito magnam accepit
calamitatem, ejusque pars melior in cineres
redacta k.

* De *Revalia*,

¹ l *Dorpato* modò dictum est.

µ *Gothardus Kettler* ex ordinis *Livonici*, qui
Ensisigeri appellabantur, Magistro, primus *Chur-
landiæ* i *Dux*, autoritate & nomine *Sigismundi*
Augusti *Poloniæ* Regis, creatus est à *Katzewilio*
Palatino Vilnensi in arce *Rigeni* anno 1562.

k *Samogitia* *Palatinatum* sive *Satrapiam* non
habet; sed multas præfecturas: simulque ejus
Toparcha, vulgò *Capitaneus* locum in senatu
regni cum *Episcopo* & *Castellano* habet.

ξ *Provinciæ* tamen caput est ad l *Rosienæ* ad
Dubissam fl. m *Couna* quoque urbs nullo cele-
bris, ad *Crononis* sive *Niemini* ripas *Samogitiæ* ad-
scribitur à *Starovolscio*.

H E K E L I I.

k Quod etiam factum Annò superiori 1684.
R E I S.

a Ducatus *Curlandiæ*. b *Livoniæ* partes. c *Letia*. d *Riga*. e *Livonia*. f *Mitovia*. g *OEselia*.
h *Riga*. i *Churlandiæ* *Dux*. k *Samogitia*. l *Rosienæ*. m *Couna*.

cio insignis, silvis ac nemoribus horridus, solo melle, quod hic præstantissimum colligitur, notus est.

C A P. XXVII.

De Borussia, & Cassubia: item de Episcopatibus & Academiis regni Polonici.

I.

P *Russia*, vulgo *Preussen*, amplissima atque illustrissima regio, fluvii ac lacubus stagnisque frequenter rigua, frumento maxime ferax, quibusdam dicitur perperam *Borussia*, quasi à Boruscorum antiqua gente, quam Ptolemæus in Moscoviæ tractu ponit, hanc huc transiisse suspicantur. Alluitur à *Septentrione* sinu Codano & Chrono flumine; ab *Ortu* clauditur Lituania & Podelasia; à *Meridie* Mosovia & Polonia: ab *Occasu* Cassubia. Porrigitur in Magnitudo: *longum* à Chroni ostio, ad Toronium urbem in ripa Vistulæ, mill. German. XLV. In *altum* ab opido Podelasia *Raigrod*, ad Vistulæ ostium, totidem. Divisa hodie est in *Regalem*, quæ immediate Divisio: **Regi**

REISKII.

1 Recte habet illa Geographorum suspicio, qui Borussiam à gente ^a *Boruscorum* veteri (Græcè *Βορυσσίων*) & cultam & denominatam sentiunt. Namque à Ptolemæo Lib. III. illa Sarmaticis annumerata post sinum locatur Venedicum, nec in ullo alio Moscoviæ tractu. Quin dixerim, *Boruscos* irrepisse pro *Borussis* ex vitio librariorum communissimo: Ut neque perperam sed recte Borussia dicatur, viris doctissimis approbantibus. ^b Gens autem illa per diu obscura, & cum finitimis colluctata, Slavis denique sociata, inde crebris Polonorum irruptionibus bellicis post A. 997. vexata, Boleslao tandem Chobrio victam sese dedit: Sed perfida Christianis natio victores & finitimos lacessivit populos, ut Conradus Masoviæ dux A. 1226. *Equites aut fratres Teutonicos*, eosque *Crucigeros* evocaret, qui totam Borusciam, itemque Pomerelliam & Samogitiam armato impetu, nec annis sexaginta effluentibus subegerunt. Sed cum Equestris Ordo quandam tyrannidem usurparet, Casimirus Poloniæ rex Borusciam bello domitam A. 1469. divisit, ut pars una superior regno Polonico, alteraque inferior equestri

Ordini subesset. Denique Albertus Marchio Brandenburgicus XXXIV. Ordinis Magister habitu equestri deposito ab Rege Sigismundo A. 1525. Dux Borussiae creari maluit, quam in feudo Polonico extrema omnia experiri. ^c *Hinc Borussia hodieque duplex, regia nempe atque ducalis*: Hanc feudali nexu liberam Fredericus Wilhelmus, Elector Brandenburgicus A. 1658. in Vellaviensi transactione sibi ac posteris, & supremum Borussiae imperium acquisivit. ^d *Cassubia* autem & ^e *Craina*, tractus terrarum non exigui regno subsunt Polonico; Itemque ^f *Pomerellia* sive *Pomerania ulterior*, quæ septem constat territoriis, *Sluchoviensi* nempe *Tucholiensi*, *Suocensi*, *Dorsaviensi*, *Zucoviensi*, *Puscensi* & *Mirachoviensi*: De his vide Hartknoch. l. cit. & Piasceum in Chron. De Polonicis Episcopatibus Aubert. Miræum Lib. I. c. 47. qui pro Rigenfi abolito Leopoliensem substituit, & Stan. Lubinski in Ploc. Academiis adde Warfoviensem, & Vilenfem. ^g De succino venisque hujus per Borusciam hinc inde sparsis, item de littoribus maris Balthici, fluvii, lacubus, fontibus, & puteis succiniferis Phil. Jac. Hartman *Physicam & Civilem Historiam* A. 1677. edidit.

E e e 3

B U N O

a Borusci. b Borussia subacta. c Borussia duplex. d Cassubia. e Craina. f Pomerellia. g Succinum Boruf.

Regi paret; & *Ducalem*, quæ Marchionibus Brandeburgicis in feudum concessa. ^a

Prussia Regalis.

II. In Borussia ^β Regali clarissima urbium *⁊ Gedanum*, quæ & Dan-

BUNONIS.

^a *a Prussiam*, ^b *Cruciferorum Ordo Teutonicus*, Barbaris, qui ea loca tenebant, aut pulsus aut subactis, sub suam redegerat potestatem; ac novis subinde è Germania deductis coloniis, castellis munitis, opidisque quam plurimis constitutis, res suas firmarat; ut florentissima, paulo antè & circa annum C. 1400. esset Ordinis in Prussia potentia & auctoritas. Postèa rebus secundis elati, quum Lituaniam Regi Poloniæ eripere conarentur Cruciferi, & nova subinde bella moverent, tandem ingenti prælio ad Drevariciam s. in Masovix finibus anno 1410. ab Uladislaò victi, bonam Prussiæ partem amiserunt. Quo periculo, fide subditorum liberati, postèa inter se feralia aluerunt dissidia, & gravissimis exactionibus & tributis subditorum animos alienarunt. Accessit aliquot Commendatorum petulantia tyrannica, qui arces in urbibus renebant, & Dantisci senatores aliquot ac cives sub amicitix specie in arcem invitatos crudeliter trucidarant; civium & nobilium filios & uxores ad libidinem explendam rapiebant; adeoque subditos illos veluti bello captos, pro mancipiis suis habebant. Tantas injurias quum Nobilitas & civitates majores diutiùs ferè nollent, Culmæ primum convenientes fœdus & societatem ineunt ad libertatem, fortunas & privilegia tuenda; ac decernunt, de injuriis Magistri Ordinis & Commendatorum apud concilium provinciæ sive fœderatos subditos queri licere. Quum verò fœdus istud veluti inhoneste factum à ^c Friderico III. Imperatore esset pronunciatum, adeoque abolendum; multa quoque Nobilitati & civitatibus gravis imposita, ipsique subditi, amissâ libertate & privilegiis, jussi Magistro Ordinis sine reculatione obedire; juramentum fidelitatis Ordinis Magistro Ludovico Ertishufio renunciant, & in Casimiro Poloniæ Regis clientelam, fidem & defensionem sese conferunt; anno 1454. Fratres igitur ordinis, plerisque arcibus & opidis amissis, cum Casimiro Rege anno 1466. demum coacti sunt transigere his conditionibus; ut *Cubnesem* ditionem, *Michaloviensem*, *Pomerelliam* universam, unâ cum *Elbinga*, *Christburgo*, *Stuma*, *Tolkemith*; arcibus & territoriis, *Beringa* insula ac *Wirmiensis* diocesis, jure sempiterno Magistres & fratres Ordinis cederent Regi:

reliquam verò ulteriorem Prussiam, cujus *Koningsberga* caput est, velut Poloniæ Regis feudum possiderent, & in perpetua fide ac clientela Poloniæ Regum manerent; idque juramentum confirmatum est. Aliquot etiam Ordinis Magistri in eas jurabant conditiones, easque observabant. Sed *Fridericus Saxonix Dux*, Ordinis Magister, auxiliis ab Imperatore & Germaniæ Principibus promissis fretus, in Poloniæ verba jurare renuit; & quum bello, quod à Polonis impendebat, se imparem videret, relicta provinciâ in Germaniam abiit. Post ejus obitum Ordinis Magister electus Albertus Brandenburgensis Marchio Poloniæ Regi se submittere recusabat; quod & Cæsar & Pontifex id aperte prohibuissent. Belli molem aliquamdiu fortiter sustinebat Albertus hic. At quum tantis Polonorum viribus diutiùs resistere non posset, pacem cum Poloniæ Rege Sigismundo iniit, quâ d. *Albertus Marchio* ex Ordinis Magistro primus *Prussix Dux*, & Poloniæ Regis Vasallus est factus, anno 1525. Prussiamque illam ulteriorem, quæ ex eo tempore *Ducalis* dicta, in feudum perpetuum jure hæreditario accepit. Nuper tamen Rex Poloniæ Casimirus Brandenburgico Electori *Frederico Wilhelmo*, qui Prussiam illam tenet, in Ducatum istum plenam concessit & liberam potestatem, omnibus juribus, quæ Poloniæ Reges in illum habebant, renunciatis.

^β *c Prussia Regalis* in tres distinguitur Satriapias, *Culmensem*, *Marienburgensem*; & *Varmiensem*. *Michaloviense* territorium in Satriapia *Culmensi* est. Satriapiæ *Culmensis* opida sunt, *Culma*, *Brodnicia*, *Crudenum*, *Palinum*, *Golubia*, *Rogozna*, *Brattianum*, *Covalia*, *Copruunicza*, *Lybavia*; & *Torunia*. In *Marienburgensi* Satriapia opida sunt, *Marienburgum*, *Elbinga*, *Stuma*, *Oncovum*, *Swarzgardia* & *Ormeta*. In *Varmiensis*, *Heilsberga*, *Brunsbirga*, *Fraunberga*.

^γ *f Dantiscum* a ad *Vistula* & *Moldavia* confluentes, Cluverii nostri *b patria*, à Stephano Poloniæ Rege anno 1577. oppugnatur, obsidionem fortiter repressit. Postea tamen Regibus suis exstitit fidele, cum in bello Prussico, quod cepit anno 1626. tum maxime nuper, quo Regi Casimiro, ferè ab omnibus deserto, fidem omnium ipsorumque Polonorum opinione majorem firmioremque præstitit, quæ Regi Regno.

^a Prussia. ^b Cruciferorum ordo. ^c Prussorum deserto ab Ordine. ^d Albertus, Prussia Dux primus. ^e Prussia Regalis. ^f Dantiscum.

Dantiscum^e, vulgò *Danzighe*, nobilissimum Suevici maris Emporium, totius regni granarium, civitas dives & opulenta; mœnibus, fossa ac vallo munitissima. Secunda ab hac est ^d*Toriumium*, vulgò *Thoorn*: celebre quondam emporium, antequam Gedanum ad id fastigium perveniret; nunc nudinis maximè clarum. ^e*Elbingium*, vulgò *Elbing*, Anglorum opibus, qui pannis hic negotiantur, in singularem nitorem indies crescit. Reliqua opida notiora sunt, ^g*Mariaburgum*, firmissimum munimentum; ^h*Grudentia*, ⁱ*Bromberga*, ^k*Culmia*; hæc antiquissima & opulentissima quondam urbs: ^l*Braunsberga* publico Jesuitarum collegio famigeratum opidum.

Dantiscum.

Toriumium.

Elbingium.

Mariaburgum.

Grudentia.

Bromberga.

Culmia.

Braunsberga.

III. Du-

Regnoque salutis fuit; certissimum documentum, magnas & munitas urbes firmissima regnorum esse præsidia. Dantiscum *Gymnasio* etiam floret, virisque nobilitate, prudentia & eruditione *c* in singulis abundat ordinibus, qui, in summo licet dignitatis gradu constituti, miram tamen omnibus ostendunt ac probant comitatem & humanitatem *d*. Ad Vistulæ ostium est munimentum firmissimum, vulgò *a die Weiffelmünde* dictum. Dantisco Ortum versus vicinum est cœnobium, *b* *Oliva* dictum, in quo Pax inter *Suecum* & *Polonium*, federatosque *Cæsarem* & *Electorem Brandenburgicum* conciliata anno 1660.

rum miles, quem in nupero bello acceperat urbs, post diurnam obsidionem difficulter eiecit est à Polonia Rege anno 1658. & anno 1665. à Regis Poloniae militibus interceptum est.

^e *Elbingium*, ad lacum aquæ dulcis, vulgò *das frische Haff*, situm, primum florere cœpit, quum *Stephanus* Poloniae Rex Dantiscum obsidens negotiationes eò transferre studeret: Quod idem molitus est Sueciae Rex *Gustavus Adolphus* bellum in Prussia gerens. Hodie vero Angli *Pannorum Stapelam*, quam vulgò vocant, habent Dantisci. Cæterum *Elbingium* quoque *Gymnasio* ornatum est.

^g *Mariaburgum*, ad *Nogatum* positum, arcem habet munitissimam, quæ olim *Magistrorum Ordinis* fuit sedes.

^h *Grudentia* ad *Vistulam* est infra *Culmiam*.

ⁱ *Bromberga* cis *Vistulam* est ad *Broam fl.*

^k *Culmia*, urbs antiqua, apud *Vistulam* infra *Toriumium* sita, jure municipali, quod per universam *Prussiam* habetur in pretio, in primis nobilis est.

^l *Braunsberga* *b* ad *Passariam fl.* est. A *Mariaburgo* versus Meridiem est *k Stuma*, ad quod pagus *l Stumsdorf*, qui tractatibus pacis inter *Suecos* & *Polonos* inclaruit.

HEKELII.

e Hujus URBIS nequaquam satis deprædicandæ Ecclesiæ Evangelicæ atque *Gymnasio* Regio hęc tempore præfunt summâ cum laude *Andreas Kühnius* atque *Samuel Schelvigius*, Theologi subtilissimi ac multis *Maguatibus* apprimè grati.

f Patria est *Nicolai Copernici*, Mathematici celeberrimi, nati A. CHR. M. CCCC. LXXIII. denati verò ibid. A. O. SECL. SEQU. XLIII. Claret Urbs

HEKELII.

^a Includo *Hevelianò* Nomine hæctenus magis includunt atque clarum redditum.

^b Et *Bartholomæi Keckermanni*.

^c Atque Autoritate.

^d Vid. *Maginus* Part. II. *Geogr. Ptolem. fol. 157. fac. a.* ut & *Quenstedtii* mei candidè venerandi *Dialogus de Patriis Viror. illustr. p. 256.* Olim claruere in hæc Urbe laudabili tam in Cathedrâ Ecclesiasticâ, quam *Gymnasticâ* docentes, *Joannes Botfaccus*, *Abraham Calovius*, *Joannes Maukschius*, & *Ægidius Strauchius*. Sed hodiè docent in Ecclesiâ *Constantinus Schützius*, *Salomon Mollerus*, *Andreas Barthius*, *Georg. Bauerus*, *Sam. Schelvigius*, *Michael Engel*, alique Viri Pietate atque Eruditione verè insignes. In *Gymnasio* v. *Joach. Hoppius*, *Jo. Petrus Titius*, *Wolffg. Rostfischerus*, *Frid. Butnerus* & *Frid. Chr. Bücherus*.

BUNONIS.

^d *c Toronium* probe munitum habet *Gymnasium*, & pontem in *Vistula* flumine *f*: *Succo-*

^a Weiffelmünde. ^b Oliva cœnobium. ^c Toronium. ^d Elbingium. ^e Mariaburgum. ^f Grudentia. ^g Bromberga. ^h Culmia. ⁱ Braunsberga. ^k Stuma. ^l Stumsdorff.

Prussia Du-
calis.
Regius
mons.

Memel.

Cassubia.

III. Ducalis a Borussia caput ac sedes Ducum est * *Regius mons*; vulgò German. *Königsberg*, Pol. *Krolewic* urbs nobilis, & celebre maritimis mercimoniis emporium. Est præterea versus Septentrionem ultima * *Memel*, arx munitissima.

IV. † *Cassubia* Ducatus, inter Borussia ac Pomeraniam situs; latior olim erat quam nunc patet. Quippe tota ea Borussia pars, quæ

Urbs ob *Colloquium*, seu *Conventum*, inter diversa Religionis Christianos, sed sine fructu, auctoritate Regiâ Polonicâ institutum, cujus Acta *Varsavia* A. M. DC. XLVI. curiosè sunt impressa. In *Thorunensem* Confessionem extant *Annadversiones* GEORGII CALIXTI A. O. CHR. M. DC. LIV. in f. edit.

g Alioquin Civitas egregiè est nobilis, quam *Maximus* Regalis Prussiae quod ibidem conficitur, Exteris quoque gratum est.

h Olim quoque Emporium haud incelebre.

BUNONIS.

a Ducalis Prussia versus Orientem provinciam habet b *Natangiam*, sinu aquæ dulcis, *Pregel*o, Aliâque fl. interceptam: in qua opida *Palga*, *Heiligenbeil*, *Brandenburg* & *Creutzburg*. Inde trans *Pregelum* versus Septentrionem sequitur c *Sambia* provincia ad cuius Occiduum & Boream latera mari Baltico cineta, Zephyro & Borea vehementiore spirantibus, d *Succinum* seu *Electrum* copiosè colligitur. Ad Meridiem habet *Regium montem*; jacetque provincia illa *Sambien*sis inter duos lacus aquæ dulcis, quorum alter Regio monti vicinus vulgò *Das frische Haff* dicitur; & alter Sinus *Curlandicus*, *das Curische Haff*. Ex hoc navigia per *Demam* fl. in *Pregelum* commeant. A *Dema* fl. versus Ortum ad *Instrum* fl. ubi *Georgenburg* est, extenditur e *Nadravia* provincia: & supra hanc, f *Slavonia*, ad utramque Croni in *Lithuania* ripam, *Tilsa* opido Prussiae ad Ortum æstivum extremo, & *Labia* & *Ragneta* sequitur. Hinc Ortum brumalem & Meridiem versus, ad *Lithuaniae*, *Podlasiæ* & *Moscoviae* fines; g *Sudovia* & h *Galindia* provinciarum Prussiae Ducalem terminant; perpetuis ferè solitudinibus & silvis horridæ, tameris tenuibus opidis, *Olesco*, *Stradamno*, *Licca*, *Jo-hansburg*, *Ortelsburg* & *Niedeburg* sparsim incoluntur. Introrsum verò ad *Allæ* ripam Orientalem est i *Bartonia* provincia, *Natangia* & *War-miæ* finitima, agris & opidis frequentibus cultissima: & ad Occidentalem *Passatiæ* ripam

k *Pomesania*, provincia amplissima, à *Wesecâ* in *Drausum* lacum illabente, ad *Vistulam* & *Ossam* usque pertinens. Caput ejus est *Hollandia*; opidaque celebriota sunt *Mariewerder*, *Pomesanien*sis Ecclesiæ cathedralis olim sedes; *Regen-senburg*, Episcopi olim proprium, *Rosenberg*, *Salsfeld*, *Moring*, *Liebmit*, *Osterrød*, *Hoenstein*, & in vicina i *Sossavia* *Gilgenburg*, & *Soldavia*.

µ in *Regius mons* ad *Pregelum* jacet, aula Ducali, & *Academia*, quam *Albertus* primus Dux Prussiae instruxit An. 1544. i insignis k: tribus distinguitur opidis, ex quibus *Academiae* & templi cathedralis ac Episcopi *Sambien*sis domicilium, undique *Pregelus* cingit; *Labiatum* verò & *Veterem Urbem* alluit; cui ad Boream *Principis Palatium* amplum & splendidum, cum insigni *Bibliotheca*, (ex qua suum Concilii *Tridentini* Examen collegit B. *Chemnitius*) colli impostum adjacet.

n *Memmela* ad *Croni* sive *Memmelæ* fl. & sinus *Curlandici* ostia sita est. Alter hujus Ducatus portus munitus est o *Pillavia*, per quem naves in sinum citeriorem; *das frische Haff*, ac porro *Regiomontum*, *Elbingium*, &c. eunt.

ξ *Cassubia* hujus qui agros incolunt, ex lingua *Venedorum* cognoscuntur esse soboles.

HEKELII.

i D. 17. Aug.

k Primus Rector fuit *Georgius Sabinus*, Poëta celeberrimus, & *Martin Chemnitii*, redivivi illius *Lutheri* Matrúelis. Claruere olim in eadem *Academia* æquè ac Ecclesiâ *Joannes Behmius*, *Jacob Bohlius*, *Bernhardus Derfchovius*, *Joan. à Geldern*, *Cælestinus Mislenta*, uterque *Georgius* & *Andreas Myllii*, *Parens* & *Filius*, *Joan. Papius*, *Levinus Pouchenius*, *Huldarius Schanbergerus*, *Cæcus*, *Fridericus Wagnerus*, *Paulus Weissius*, Virique docti ac literati alii. Sed hætenus claruit *Christianus Dreicerus*, immò clarus est non solum in Prussia, sed & in totâ Germaniâ *Martinus Kempius*, Vir valdè ac egregiè doctus, mihi- que amicissimus.

BUNO-

a Prussia Ducalis territoria. b Natangia. c Sambia. d Succinum. e Nadravia. f Slavonia g Sudovia. h Galindia, i Bartonia. k Pomesania, l Sossavia. m Regius mons. n Memmela. o Pillavia.

quæ circa Vistulam *Pomerellia* nunc dicitur, *Cassubiæ* Ducibus antè parebat. At ejus quæ nunc *Cassubia* nuncupatur, caput est *Conicia*, Polon. sive *Cassubiis* incolis *Chonitza*, German. *Konitz*. Reliqua opida sunt *Slochow*, *Butow*, *Lavenburg*.

V. *Archiepiscopatus* in universo regno sunt tres, *Gnæsnensis*, *Leopolitanus* & *Rigenfis*. Episcopatus XVI. *Academiae duæ*, *Cra-*
vociensis & *Regiomontana*.

Conicia.

Slochow.

Butow.

Lavenburg.

Episcopatus

& Academiae

Polonici

Regni.

C A P. XXVIII.

Moscoviae sive Russiae Albae Magnus Ducatus.

I.

Ultimæ Europæ regio est *Russia Alba* sive Major, omnium vastissima; inculta, ac paludibus sylvisque invia. Eadem *Moscovia* à capite suo. Gens ipsa rudis, perfida, servituti supra modum addicta, vulgato nomine nunc *Moscovitæ* appellantur.

Russia sive

Moscovia.

II. Finitur ipsa regio à *Septentrione* mari concreto^a; ab *Ortu* iisdem finibus, quibus Europa, hoc est, *Obio* ac *Tanai* amnibus; à *Meridie* *Tanai* minore, vulgo *Donetz*, *Defna* & *Pfola*; ab *Occasu* *Borysthene* & *Narva*, lineaque inter horum fontes ducta.

Fines Russiae.

III. *Lom-*

B U N O N I S.

^a *Russia* ista *Alba* dicta videtur, partim quòd incolæ colorem istum præferant: partim quod nivibus campi cooperiti diutius quàm alibi durent, & inspectantibus omnia alba repræsentent, ut etiam in naturam animalium color iste transcat. Siquidem ibi lupi, ursi, lepores, vulpes, aliaque animalia inveniuntur alba, quæ aliis in locis nata alium solent habere colorem. Cæterum *Russia* ista, quæ trans *Borysthensis* fontes est, *Starovolscio* *Russia Nigra* appellatur.

^β *Moscorum* seu *Moscovitarum* nomen huic *Russorum* parti ab arcæ & flumine *Mosqua*, in *Occam* & *Wolgam* se exonerante, tribui cœptum est, tertio abhinc seculo, quum *Johannes* quidam Dux, *Danielis* filius, sedem suam ibi constituisset, cujus posteris suo quodam fato crescentes, vicinos *Russorum* populos in multas ditiones divisos, & feraliter inter se dissidentes, paulatim connubiis, successibus, vi & fraude sibi adjunctos, longè *Moschis* nobiliores & potentiores, imperio suo subdiderunt. Unde *Moschorum* nomen in omnes illis subjectas na-

tionem, quarum nomina in titulo suo annumerare magni *Moscoviarum* Duces solent, propagatum est. *Chytraeus Chronic. lib. 1.*

H E K E L I I.

^a Seu *glaciali*.

^b Conf. *Martini Cromeri* Lib. 1. de *Origine & Rebus Gestis Polonorum*. c. IX. p. 15. ut & *Petri Petreji de Erlesundâ* Pars 1. *Historiæ Muscoviticæ* p. 3.

R E I S K I I.

¹ *Muscovia* quidem hisce terminis, qui ab Auctore nostro figuntur, ^a Imperium vero *Muscoviticum*, quod supra *Europæis* annumeravimus, neutiquam iis coeretur. Hoc enim ortum si respicias, à duobus regnis, *Casanensi* & *Astrachanensi* usque ad *Persiam* & mare *Caspium*, sin *septentrionem*, ab *Lithuania* usque ad *glaciale* Oceanum, & ultra *Tartariam Asiaticam* excurrit, neque limites ullos hoc ibidem pati: *Belgæ* referunt. Gens ipsa & regio unde ortum nomenque ceperit, disquiritur. ^b *Bocharto* credibile fuit in *Phaleg* Lib. III. c. 13. ab *רש ומושך*, i. e. *Rhos* & *Mesech* *Ezech.* c. XXXVIII. v. 2. i. e. *Ressis* & *Moschis*,
 F f f proxi-

^a Imperium *Muscoviticum*. ^b *Muscoviarum* origo ultima.

Magnitudo.

III. Longitudo summa inter promontorium *Litarmin*, vulgo *Capo Obii*, & *Pfola* confluentem, ad opidum *Czerkassy*, implet milliar. German. CCC LXX. Latitudo inter *Corelenberg* opidum in confinio Finlandiæ, & *Obium* flumen, juxta opidum *Lepin*, mill. CCC.

Russiæ Ducatus.

IV. Dividitur in complures Ducatus ac provincias, quæ plerumque à præcipuis urbibus denominantur. Ducatum princeps est *Moscovia*, incolis *Moskwa*; cæteri, *Wolodimir*, *Mofaysko*, *Twer*, *Ruszcowa*, *Nisby* *Novogrod*, id est, inferior *Novogardia*, *Rezan*,
*Wo-

Proximis *Araxi* populis, descendisse *Ruffos* & *Moscovitas*, gentes in *Europæa Scythia* celeberrimas. Istud è *Geographo Nubiensi* & *Tzerze* comprobatur, qui *Scythas Tauricos* *Pæs Rhos* vocavit; *Roxolanos* *Plinius* & *Ptolemæus* tanquam ab *Roffis Alanisque* medios; *Moschos Asiaticos* item *Strabo* atque *Pomponius*. Sin *Slavicam* historiam sequamur, tum ab *Ruffo Lechi Czechi* que fratre origines deducemus proximas, quia remotas ex antiquis Auctoribus constituimus. b Gens autem diu ethnico squalore fœda, interque *Duces* suos ab seculi sexto A. C. 550. circiter obscura latuit, donec *Wlodimierus Constantinopoli baptismum* & *Basilii nomen* ab *Imp. Græco A. 961. susciperet*: Hinc *Ruffi Græcam Ecclesiam* hodieque sub *Patriarcha* proprio sectantur. Quot vero regna, ducatus, & provincias hodiernæ *Moscovia* complectatur, *Olearius* in *Itiner. Muscovit.* multis capitibus, tituloque *Czaris* bene longo addito declarat. c *Moskua* vero tantæ non est amplitudinis, quantam *Cluverius* illi attribuit, post tot excursions bellicas & vastitates *Tataricas* non minus quam *Polonicas*, itemque post tot incendia fortuita eaque gravissima: *Urbs* enim ipsa ex vicis pluribus pagisque in corpus ligneum confusum coaluit, ac *Londinum una cum suburbio* aquat, *Anglis* qui adfuerunt, testantibus. Tota *Russia* vino, vitibus, cervis, & *carpionibus* caret: *Feris* aliis & *piscibus* abundat: d *Incolæ* sementem *Junio inchoato* faciunt, quam *continuus solis æstus*, tam subito maturat, ut post octo hebdomadas adultumque *Julium* metant. De cæteris rebus *Russicis* observatu dignis confer *Ægid. Flescher Anglum*; de *Religione Muscovitica* *Joh. Fabrum*, *Alex. Rossium*, & *B. Gerhardi* atque *Danbaueri* Dissp.

B U N O N I S.

Ex quo *Sueci* magno *Moscoviæ* *Duci* In-

gram & *Careliam* extorserunt, *Russia* ista magnitudinem illam versus *Occasum* hodie non habet. At versus *Ortum* *Ducis* istius imperium *Europæ* limites transgreditur.

d In *Volodomiriensi* Ducatu e *Volodomiria* civitas XXXVI. milliaribus d *Moscoviâ* distat.

f *Mofaiska* XVIII. milliar. commun. ab eadem jacens *Moscovia* ad *Smolencensem* pertinet Ducatum. e

g *Tweriensis* Ducatus inter *Rufoviensem* & *Volodomiriensem* est ipsa urbs g *Tueria* f à *Moscovia* versus *Occasum* *Solis æstivum* jacet XXX. mill. Germ. g

h In *Rufoviensi* est quoque i *Taropiecz* civitas.

k *Novogrodia Inferioris* Ducatus caput est ad *Occæ* & *Volgæ* confluentes C. milliar. commun. à *Moscovia*. h

i *Resanensis* Ducatus inter *Occam* & *Tanaim* fluvios jacet, in quæ l *Resan*, m *Colluga* ad *Occam* fl. n *Tulla* ad *Upæ* & *Tullæ* confluentes, o *Odojum* sive *Odo* castrum ad *Tullæ* & *Occæ* confluentes, à quo *Meridiem* versus est locus palustris p *Mfeneck* L X. milliar. à *Moscovia* jacens castrum dirutum, quod vicinorum asylum esse solet à *Tattaris* metuentium. i

H E K E L I I.

e Seu aliis *Norvogorod*.

d *Polonicis*.

e Hunc *Joannes*, prædecessor *Basilii Ducis Alexandro*, *Polonorum Regi* per vim eripuit.

f S. *Twerda*.

g *Magnus* dicit, hanc *Urbem Moscoviâ* longe majorem atque magnificentiorem esse.

h Hic Ducatus *Volodomiriæ* nequaquam cedit fertilitate.

i Hujus Ducatus Titulum Magnus Dux assumit. Et hæc Provincia, s. Ducatus, omnibus *Moscoviæ* Provinciis, seu Ducatibus, verè est ferti-

a *Moscoviæ* origo proxima. b *Muscovia* Christiana. c *Moskua*. d *Russicæ* fertilitas. e *Volodomiria*.

f *Mofaiska*. g *Tueria*. h *Ruszcowa*. i *Taropiecz*. k *Novogrodia* infer. l *Resan*.

m *Colluga*. n *Tulla*. o *Odojum*. p *Mfeneck*.

Worotin, ^a Smolensko, ^b Bielska, ^c Pleskow, ^d Weliki Nowogrod, hoc est, Novogardia magna, ^e Bielejezero, ^f Jaroslaw, ^g Swie-
ra.

fertilior. Heic enim, ut ajunt, singula Grana, Frumenti binas quandoque, pluresve Spicas proferant, quarum Culmi tam densè accrescant, ut nec Equi facile transire, nec Coturnices inde evolare possint. Datur & ibi magna Mellis, Piscium atque Avium copia, nec Ferae defunt, Aspreoli imprimis, Hermelli atque Castores. Fructus Arborum cæteris Moscoviæ Fructibus longè nobiliores sunt. Gens à audacissima atque bellicosissima est.

BUNONIS.

^x Vorotinensis Ducatus caput ^a Vorotina XXXIX. milliar. à Moscovia ^b jacet.

^λ Smolensensis Ducatus L. milliaria patens ad Borysthenem est. In eo præter ^b Smolenscum urbem sunt oppida illustria ^c Drahobus, ^d Visma, & ^e Mosaisko. Smolenscum à Moscovia LXXX. abest milliaria ^m, in editiore loco positum, muro sex cubitos lato, LII. turribus firmum, speculam & propugnaculum in medio urbis habet in monte excelliore. Urbs hæc à Basilio Moschorum Duce capta est anno 1514. die 30. Julii quum illa ante centum annos eodem mense, in Vitoldi Lithuanorum Ducis potestatem primum venisset. Sed Sigismundus III. Poloniæ Rex Anno 1611. eam recuperavit. Anno demum 1632. medio Novembri à Moscovitis cœpta est obsideri; eamque fortiter sustinuit obsidionem, donec sequenti anno Uladislaus IV. Polonorum Rex cum exercitu adventans spem liberationis ostenderet: ac tum ipsi obsessores Moscovitæ à Polonis obsessi, in eas redacti sunt angustias, ut liberum discessum supplices peterent, & à clementissimo Rege impetrarent, discesserunt primo Martii 1634. Attamen An. 1654. à Moscovitis oppugnata, & capta est urbs illa & ab iisdem hodie tenetur.

^μ Inter Livoniæ & Lithuanicæ confinia est Ducatus ^t Bielska, cujus civitas Bielska, haud procul à fl. Duna, LX. mill. à Moscovia.

^v Plescoviensis ⁿ Ducatus caput ^g Pleskovia, Russis vocatur Pskow, ad Pskoviam fl. haud longè à lacu est; qui Peipus vulgò dicitur XXXVI. milliaribus à Novogardia sita, per civium discordiam ^o in Moscovitæ venit potestatem. Anno Christi 1509. olim urbs libera sola in toto Moscovitæ Imperio muris cincta, & in tres partes

divisa, quarum singulæ suis clauduntur mœnibus.

^ξ Novogrodiensis ^p Ducatus habet ^h Novogrodiam magnam, amplissimam olim & potentissimam ^q totius Russiæ civitatem, XL. milliaribus à Nerva Livoniæ portu, xxxvi. à Plescovia, cxx. à Moscovia ad Lowatam fl. sitam. Emporium olim fuit celebre, ab Hansæ Teutonice mercatoribus frequentatum; sed inde per tyrannidem & injuriam ipsius Ducis Johannis Magni, qui primus se totius Russiæ scripsit Monarcham & Johannis Crudelis fuit avus, ejecti sunt ann. 1494. quum urbem illam per septem annos bello fatigatam cepisset anno 1477. De hac ipsa urbe Russis proverbium est: *Quis contra Deum valet, & magnam Novogardiam?* Circa initium nostri seculi capta nihilominus est à Succis haud ita magna manu.

^o i Bielejezero ^r ad stagnum ^f album haud procul Novogardia est. Ejusdem nominis arx ^t in stagno albo condita est; quo belli tempore thesauros suos reponit Magnus Moscoviæ Dux. ^v ^π ^k Jaroslavensis Ducatus ad Volgam est, ut & ipsa urbs. ^x

^q i Severiensis Ducatus finitimum habet ab Ortu Verotinensem & Resanensem Ducatus; à Meridie campestris deserta, à quibus per ^{sem} fl. distinguitur; ab Occasu Lithuanicæ est conterminus; à qua Borysthenes eum dividit: à Septentrione Smolensensem & Moscoviticum Ducatum attingit. Habet civitates ^m Novograd, ⁿ Sewerski, ^o Czernikow, ^p Potiwolo. Hunc Ducatum Moscoviæ Dux, Johannes Magnus modò memoratus, sub suam redegit potestatem.

HEKELII.

^k Novogorod.

^l Tribus verò à Colligà.

^m Polonica.

ⁿ Vel Pskoniensis.

^o Proditione nempe Sacerdotum.

^p S. Novogardiensis.

^q Nobilissimam, locupletissimam.

^r Seu Biolyjezo.

^f S. Lacum.

^t Inexpugnabilis.

^v Vid. §. V. Cap. huj. Hic Ducatus totus Bene est palustris, ac sylvosus, unusque ex Titulis

F f f 2

Magni

^a Vorotina. ^b Smolenscum. ^c Drahobus. ^d Visma. ^e Mosaisko. ^f Bielska. ^g Pleskovia.

^h Novogrodia magna. ⁱ Bielejezero. ^k Jaroslavia. ^l Severiensis Ducatus. ^m Novograd.

ⁿ Sewerski, ^o Czernikow. ^p Potiwolo.

Principatus
& Provinciæ.

ra. Principatus, *• Rostow* & *• Susdal*. Provinciæ, *Wolsko*, *• Corella*, *• Wologda*, *• Ustiug*, *• Dwina*, *• Wiatka*, *• Jughora*, *• Pietzora*, *• Condora*, *• Permen*, *• Czeremyssi Nagorni*, *• Czeremisji Longowi*. *• Mordwa*, *• Kargapole*, *• Megrina*.

IV. Urbes in hac regione cunctæ constant lignis ædificiis, ac luto illitis: amplæ quidem sunt, sed quarum viis sæpe latissimi campi intercedant. Caput imperii est *• Moskwa*; urbs supra modum atque fidem magna, ut quæ quadraginta unum & quingenta ædificiorum

Magni Ducis Muscovitæ, & à Muscoviâ tam abest, quam à Novogardiâ Magnâ, centum nempe Mill.

x Hic Ducatus olim assignabatur Secundo Genitit Ducis Moscoviæ, sed Joannes Basilides, Moscoviæ Dux redegit eos in servitutem, Reditû eorum & Titulum nunc habens.

BUNONIS.

• a Rostovia y à Jarisloviâ versus Meridiem est xxxiv. milliabus à Moscovia distans.

• b Susdal inde versus Ortum ad Clesmam fl. x

• c Corelia hodie in Succorum ditione est.

• d Wologda ad Septemtrionem est.

• e Ustiuga ad Jugam fl. est.

• f Dwina a est ad Duinam fl. unde nomen habet. *• g Wiatka* ad Orientem jacet ubi opidum *h Wetkal*.

• i Jughoria habet *k Juhri* opidum; Unde olim Hungari prodiisse feruntur *c*.

• l Pietzora à Condora versus Septemtrionem, ubi ejusdem nominis opidum & flumen est.

• m Condora itidem versus Septemtrionem ad Turam fl. ubi *n Wirchaturia* opidum.

• o Permia à Condora versus Meridiem est; ubi *Permavelick* op. At porro in his partibus Septemtrionalibus remotissimæ Europæ provinciæ sunt *p Sibiria*, cujus caput *q Tobol* civitas. *r Obdora* ad litus septemtrionale est.

• s Ceremissi regni Casani Tartari appellantur *d*: ac *t Nagorni*, quod montana incolunt: sicut *z Ceremissi Longowi* à scænorum struibus dicuntur.

• x Mordwa ad Meridiem est Rcfaniæ vicina.

• y Kargapolia à Moscovia versus Septemtrionem jacet.

• i Sicut & *z Megrina*. Supererat *a Claletz* provincia, quæ Casan regnum Tartari in Asia attingit.

• x Urbs illa divisa est in quinque partes, quarum *1*. est *Kyemelena-gorod*: id est, aula Imperatoris. *2*. *Kiyay-gorod*, id est, urbs media.

3. *Tzar-gorod*, id est, urbs Cæsarea. *4*. *Skorodom*, id est, urbs exterior. *5*. *Streletzka Sloboda*, id est, vicus militaris. Arx in ea dupla est, *Kiyaygorod* & *Bolsagorod*; quas ab una parte *Mosqua* fl. ab altera *Neglina* fl. alluunt. Ad Sagittæ jactum inde est curia, quæ *Opryzna* dicitur, id est, separata habitatio, à *Johanne Basilde*, anno 1564. exstructa, in qua Magnus Dux cum præsidio *XXM*. satellitum solitus est habitare. Pro his, & exteris ad potandum proclivibus trans Mosquam fl. opidum *Nialenki* exstruxit, ubi illis ad naufeam usque potare est concessum.

HEKELI.

• y S. Ruschovia.

• z Clarebat olim Castrò ejusdem nominis, & Civitate ubi Sedes erat Episcopalis. Hactenus verò à continuis Tartarorum incursionibus ita devastata est, ut ejus Vestigia vix videas.

a *Ruthenicè* *Binos* significans.

b Incolæ victum ex *Piscibus*, *Feris* & *Ferantium* pellibus quarunt; quibus omnis generis abundant. In maritimis hujusce Regionis Locis *Ursos albos*, & eos pro majori parte in Mari degentes reperiri dicunt, quorum Pelles in Moscoviam sæpius deferuntur.

c Inde & Indigenæ. Pelles pro Tributò Principi *Moscoviæ* solventes linguâ adhuc utuntur *Ungaricâ*.

d Hi Populi in vastis Sylvis sine ullis ædibus habitant, propriam Linguam habentes & sequentes dogma *Mahumeticum*. Omnes tam *Viri* quam *Femine* sunt cursu velocissimi, nec non Sagittarii perfectissimi, Arcu nunquam è manibus depositò, quò adeò oblectantur, ut etiam Filiis cibum non præbeant, nisi præfixum Scopum sagittâ feriant. Ferinâ Carne & Melle magnâ ex parte victitant, Pane rarerer velcentes. Pellibus vestiuntur, quas etiam pro Tributò Magno Duci pendunt.

BUNO-

a Rostovia. *b* Susdal. *c* Corelia. *d* Wologda. *e* Ustiuga. *f* Dwina. *g* Wiatka. *h* Wetkal. *i* Jughoria. *k* Juhri. *l* Pietzora. *m* Condora. *n* Wirchaturia. *o* Permia. *p* Sibiria. *q* Tobol. *r* Obdora. *s* Ceremissi. *t* Nagorni. *y* Ceremissi Longowi. *x* Mordwa. *y* Kargapolia. *z* Megrin. *a* Claletz.

rum millia complectitur. Arx est in ea magni Ducis, quem incolæ *Czar*, id est, Imperatorem vocant, Domicilium viginti millium hominum capax; quos præsidii causa Magnus Dux perpetuo alit.

V. Reliquæ urbes sunt totidem ferè, iisdemque nominibus, quot Ducatus ac provinciæ. Quarum ^a *Wolodimir* caput erat antè ^{Wolodimit.} Imperii. ^{Ustiug.} *Ustiug* celeberrimum totius Rusiæ in mediterraneis emporium. Maritima emporia sunt ^{S. Nicolai.} *S. Nicolai* & ^{Archangeli op.} *S. Michaëlis Archan-*

BUNONIS.

^a *Wolodimiria* Rusiæ caput ^e erat ante Moscoviam urbem. ^f

^g ^b *Ustiug* memoratum est hoc ipso capite. ^g ^c *S. Nicolai* opidum ad sinistram Duinæ fl. ostium est, quo in mare Album se exonerat.

^h Ad ejusdem Duinæ ripas ^d *Archangeli* opidum jacet. Reliquæ Moscovitici Imperii civitates illustriores sunt modo memoratæ, *Novogardia*, *Plescovia*, *Tveria*, *Smolenscum*, & *Vologda* centum à portu S. Nicolai distans milliariibus. ^e Moscovitica tellus, sub rigido posita cælo, fert tamen cannabis, lini & mellis magnam copiam ^b. *Pelles* pretiosæ inde exportantur. *Duina* fl. sicut Nilus agros vicinos inundatione sua fecundat. Equos habet parvos, sed generosos, & falcones optimos. Lupi fere omnes ibidem sunt nigri, ac ea de causa terribiliores. ^f Cæterum Duces aut Comites, qui Dominium utile in bonis feudalibus liberum possideant, & ad hæredes eadem transmittant, in Rusia ista nulli sunt. Addicit quidem Magnus Dux nonnullis pagos & agros, sed rusticorum operis nihilominus utitur, & quum libet, rursus adimit, adeo ut absolutam in subditos omnium rerum habeat imperium, & instar Numinis à subditis colatur; eique obedientia omnibus in rebus, absque ulla reculatione præsteretur. Nam quicquid ille agit, aut molitur, quantumvis sit iniquum, Dei voluntate ac nutu geri existimant. ^g Nobilis à Duce, aut rusticus à nobili sustigatur insuper gratias agit, quod Dominus servum suum ita emendare dignatus sit. Summum religionis & pietatis studium præ se ferre princeps Moscorum, ipsiusque proceres videntur, dum singulis diebus ordinarias preces suas absolvent, & templa sua creberrimè adeunt. ^h *Episcopi* in universo Moscovitico imperio sunt x. quos *Vladiccas*, id est, Oeconomus & dispensatores suâ linguâ nominant: sacerdotes verò seu presbyteros, *Poppas* & *Archipoppas*. Horum *Metropolita*, qui à

Constantinopolitano Patriarcha olim confirmabatur (nunc à solo Magno Duce delectus per duos aut tres episcopos consecratur, ac quum libet Principi, removeretur) *Moscovia* residet. *Archiepiscopi* metropolitæ subjecti sunt duo, alter *Novogardia* Magnæ, alter *Rostovii* sedet. Reliquorum octo Episcoporum sedes sunt; *Smolenscum*, *Casanum*, *Tueria*, *Resania*, *Suslalia*, *Vologda*, *Columna*, & *Cortixa*. Eliguntur autem Episcopi ex monachis, veluti sanctioris vitæ hominibus, quorum monasteria frequentissima in Moscovitico Imperio sunt; omnia tamen ejusdem vestitus & ordinis, cujus D. Basilium aurorem referunt. ⁱ Christianam enim religionem à Græcis Rusi primùm acceperunt circa annum C. 980. quum Anna, soror Imperatoris Constantinopolitani, *Vladomiro* Rusorum principi Kyoniæ sedem habenti, nupta esset. Episcopi verò suas dioceses rarò aut nunquam ipsi invisunt, ne quam suspicionem conspirationis cum subditis præbeant tyrannò; sed in monasteriis ^h *h* seu præpositos, & in opidis quibusdam laicos, vitam sacerdotum observantes, habent. In scholis legere duntaxat & scribere docentur pueri; nec Academia aut collegia in universo existunt Imperio Moscovitico; tum ut hæreseon, quas per eruditionem excitari putant, occasiones præcidatur; tum, ne Principe ipso sapientior aut doctior quis videatur. Quem solum omnia, præsertim ad omnium gentium religiones pertinentia, scire, & omnes modos ac difficultates uno verbo posse expedire, subditis persuasum est. Conjugalis amor plerumque frigidus est; quoniam sponso copia non datur suæ videndæ sponse, nisi post nuptias. Quartâ demum uxore defunctâ non licet viduo quintam ducere. Divortia permittunt. Morienti testimonium datur vitæ actæ à sacerdote scriptum, ut divus Petrus, cæli janitor, eo viso, statim *intromittat tale offerentem* ⁱ. Moscis versus Meridiem finitimi, & jam perpetui ferè illorum ho-

F f f 3

stes,

^a *Wolodimiria*. ^b *Ustiug*. ^c *S. Nicolai* op. ^d *Archangeli* op. ^e Moscovitici soli natna.

^f Moscovitarum proceres. ^g Moscovitarum mores. ^h Moscovitarum

ⁱ *Episcopi*. ⁱ Moscovitarum Religio.

changel opida, à Belgis, Anglis, & Germanici Suevicique maris accolis frequentata. In opidum *Bielejezero*, quod in lacu conditum; bello ingruente, thesauros Magnus Dux abscondit. Sunt prætereà Magni Moscoviæ Ducis imperio subjectæ Tattarorum quædam nationes Asiaticæ, de quibus postea in ipsa Asia.

Bielejezero.

stes, olim patroni & superiores Domini erant, Crimei Tattari *k*. De rebus Moscoviticis plura cogniturus legat comment. Pauli Jovii de legatione Basiliæ M. C. commentarios rerum Moscoviticarum Sigismundi ab Herberstein. *l*

HEKELII.

e Ac Metropolis.

f In quam deinde Johannes, Danielis Filius, Magnus Moscoviæ Dux, sedem suam transfudit.

g Sed ego hęc loco adjiciendum esse existimo, quod non solum in hęc Urbe, sed & in ipsò totò Ducatu *Panis* usus omnino rarus & propemodum nullus sit. Ideoque Incolæ pro Cibò utuntur Feris & Piscibus.

h Vitem non producit neque Oleam, Cerasis quoque ac Nucibus, præterquam *Avellanis*, ca-

ret. Aliorum generum Fructus profert; vetum insuaves. Segetes asperimò frigore diurnæ Hyemis rarò maturefcunt. Ideoque in Hypocaustis manipulos desiccant.

i Vid. de Gentis huj. Religione, Sacrificiis; Nuptiarumque ac Funerum Ritu Liber Singularis Spire A. CHR. M. D. LXXXV. in 4. exc.

k De Bellò Moscoviicò Stephani Regis editus est Tractatus ab Henricò Heidenstein Basili. 1588. in 4. descriptique Narrationem Legationis Zbaviane & Rerum apud Ottomanos A. CHR. M. DC. XXII. gestarum Samuel Kyscewiz Dantisc. A. XLV. huj. Secul. in 12.

l Varios Moscovitarum Rerum Scriptores, eosque Francos. ad Mœn. A. CHR. M. DC. in fol. exc.

LIBER QUINTUS.

CAP. I.

Summa Asiae descriptio.

I.

Explicatis omnibus Europæ partibus, tempus est *Tanai* trajecto Asiam ingredi. Hæc quippe Europæ connexa, imo innexa, cum & *Scythæ*, *Asiatica* gens, in Europam amplissimo tractu protendantur, & *Sarmatæ*, gens Europæa, ultimos fines in Asiam non minori tractu extendant. ^a

II. Ipsa terra *Asiae* ab initio rerum omnium nobilissima; ut quæ ^{Asia nobilissima terræ pars.} prima genus mortalium intra se conspexit & in alias mundi partes emisit. Præmagentium, ritus, sacra, mores, rationemque vivendi alias docuit. Hæc denique est, quæ Deum ipsum humana specie tulit. Dictam Græcorum alii volunt ab *Asia* Nympha, Oceani & ^{Unde dicta.} Tethyos filia, Japeti conjugeb, alii ab *Asio* Manei Lydi filio.

III. *Fines* sunt ab *Septentrione* Oceanus Scythicus; ab *Oriente* ^{Fines.} mare Eoum; à *Meridie* mare Indicum, sive Rubrum; ab *Occidente* Sinus Arabicus, & Isthmus qui est inter Sinum Arabicum & Mare Internum: atque inde maria Phœnicium & Ægæum, Propontis, Pontus, Mæotis lacus, Tanais amnis & Obium flumen.

IV. *Longitudo* ejus summa est inter Hellepontum & Malaccam ^{Magnitudo.} extremum Indiæ emporium mill. Germ. c. l. cccc. *Latitudo* inter fauces Arabici Sinus & *Tabin* promontorium, quod est ad fretum *Anian*, mill. c. l. ccxx. ¹

V. *Di-*

HEKELII.

^a De hæc TERRÆ Parte, ejusque Provincie extat præter PII HIDI *ASIAE Descriptionem*, BARTHOLDI NIHUSII *Tractatus Chorographicus*, A.º. huj. Sec. 58. in 8. f. publicæ luci expositus. Extat & JOANNIS BAPTISTÆ GRAMMAYES *ASIA*, sive *ASIATICORUM Gentium Historia* A.º. ejusd. Sec. 11. *Antverpiæ* in 4. f. prelo subiecta. Sed potiores *ASIAE Fluvios* lepide descripsit BOISSARDUS Lib. I. Eleg. XXI. à v. 169. usque ad. v. 202. Habitatores ac Incolas *ASIAE*, quod hæc Regio

fit clementissima atque temperatissima, excellenter formosus & probè coloratos esse, iis, qui pedem saltem è Patriæ limitibus trepidè fixerunt, etiam notissimum esse existimo. Hæc REGIO quomodò à *Regibus MACEDONUM* sit propriè occupata, docet ex *Strabonis* Lib. XII. *GEOGR. Hippolytus* à *Collibus* Cap. II. in *Princ.* p. 7.

^b *Promethei* Matre.

REISKII.

¹ a Nomen *Asiae* inter veteres Græcos & Romanos æquivocum significationem variam, ipsa ^{regio}

^a Asia æquivoca.

Asiæ Divisio
antiqua.
Majoris
Asiæ provin-
cia.
Asiæ minoris
provinciæ.

V. *Divisa* fuit olim universa in *Majorem & Minorem*. Regiones quas *Major* complectitur sunt istæ, *Sarmatia Asiatica, Scythia Asiatica, Serica, Sina, India, Insule ad Indias*; in Continenti rursus *Gedrosia, Carmania, Drangiana, Arachosia, Sogdiana, Paropamisus, Bactriana, Hyrcania, Margiana, Parthia, Persis, Susiana, Media, Albania, Iberia, Colchis, Armenia; Mesopotamia, Assyria, Babylonia, Arabia, Syria, Palestina, Phœnice, Cilicia, Cappadocia, Galatia, Pontus, Bithynia, Pamphylia, Lycia, & Insula Cyprus*. In *Minori* sunt hæc: *Phrygia, Mysia, Lydia, Caria, Æolis, Ionia, Doris, & Insula Rhodus*.

Nova Asiæ
divisio.

VI. At hodie tota Asia in *quinque* potissimum dividitur partes; quarum *I. Tartaria; II. China; III. India*, sub quibus insulæ adjacentes; *IV. Persarum* sive *Sophorum* imperium, sub quo comprehenditur *Armuzia* peculiare regnum; *V. Turcicum Imperium*.²

C A P.

regio diversas quoque partitiones sustinuit: Omnes producere in præfenti, aut notationem nominis longam conficere supervacuum erit. Valeat Græca eademque fabulosa vocis origo quam Auctor attulit: Illa propius ad verum accedit, quæ Bocharto & Spanheimio placet. ^a Nam quæ cum Asia proprie dicta sive minor ex sensu veterum magna peninsula, inter Africam Europamque medio loco sita extet, verosimilius erit, Asiam à Phœnicia אַשּׁוּר אַשּׁוּר, vocabulo deduci, quod medium sonat. Recte Pomponius Mela inquit Lib. I. c. 2. *minorem Asiam Romanis æquoribus mediam excipi*: Eusthatius ad Dionis. s. post. v. 27. eam cum Europa & Libya collatam μέσην ἠσίου ἡμετέριον ἀσίου, i. e. *medium inter illas habere situm*. Itaque nomen ab Asia minori transit ad majorem, quæ prima humani generis ab mundo condito diluvioque parens, prima Paradisi ac veræ, quam Semus constituerat, ecclesiæ sedes, prima coloniarum omnium, quotquot per orbem hinc omnem prodierant, origo fuit.

R E I S K I I.

² Mirum dictum est, quam Geographi recentiores in *b* Asia dividenda, hujusque partibus dissideant: Sunt quibus bimembris in *Citeriorem* sive *Septentrionalem* respectu Caucaſi, & *ulteriorem*

sive *Australem* divisio: Sunt quibus alia in continentes terras & insulas partitio cum Petro Vallo placuit: Nostro Auctori sua pro *quinque* partibus majoribus probatur, quæ tamen ipsa obscurior & imperfecta non omnem Asiam æquat. Itaque pro *Imperis, regnis, & principatibus* quam alii partitionem amant, hanc in præfenti quoque tenebimus. Huc ergo ex Europæis duo pertinent; (1.) *Turcicum* longe lateque patens, (2.) *Muscoviticum* imperium, per Tataricas & septentrionales terras Asiaticas, Lucomoriam, Tingæsam, pluresque alias productum, (3.) *Tatarico-Chinense* inter cætera, si Kircherò fides habebitur, vastissimum, (4.) *Indicum* magni Mogulis è Tataria ortum, (5.) *Persicum*. Porro regna bene multa occurrunt *Indica*, per continentem ac Insulas extensa. Ut sunt Kunkam Narchingæ, Mulabariam, Pegusiam, Japoniæ Zeitom, Sumatræ, Bantam &c. regna itidem *Lusitanico Hispanicoque regi* cum Philippinis itemque amplissima *Domina Belgio confederato* & hujus *Indicæ* societati subdita. *Principatus* præ cæteris clarrent, (1.) *Georgianorum*, (2.) *Arabum Phylarcharum*, (3.) *Drusorum*, (4.) *Christianorum in monte Libanon*, (5.) *Sidonius*, (6.) *Gentium aliarum* sub Turcico Indicoque Imperio libertatem sibi tuentium: De singulis distinctim explicabitur.

^a Unde dicta. ^b Asiæ divisio & partes. ^c Imperia, regna & principatus.

C A P. II.

Scythia Asiatica & Sarmatia Asiatica; item Serica & Sogdiana.

I.

PRIMA igitur Asiæ, post Tanaim, est *Scythia* ipsaque gens *Scythæ*, quos Persæ *Sacas* appellavere à proxima gente: antiqui *Arimeos* dixerunt. In Europam usque ad Istri ostia extendi, supra demonstravimus; ubi etiam fines eorum explicuimus. ^{Scythia Asiatica.}

II. At *Scythia Asiatica* fines habet, ab *Occasu* eisdem quos ipsa ^{Ejus fines} Asia atque Europa: ab *Septentrione* mare Scythicum sive Concretum ad *Tabin* usque promontorium; ab *Ortu* mare Eoum, & Auxatios Casiosque montem, quibus à *Serica* hodie *Catajæ* regno determinatur; & *Ottorocoram* montes, quo à Sinis sive Chinesibus discernitur: à *Meridie* Emodos montes, quibus ab Indiis; & *Sogdia Oxiaque* juga, quibus à Persarum submovetur imperio; dein mare Caspium; mox *Caucasum* montem, quo ab Albania; & *Coracem*, quo ab Iberia & Colchide separatur.

III. *Longitudo* ejus atque *Latitudo* nobis in Europa dictæ sunt. ^{Magnitudo} Complectitur autem hodie totum Tartariæ Asiaticæ nomen, regnum *Catajæ* excipias, quod Seres populi olim tenuere; & *Zagatajæ* partem nomine *Ocrage*, quam Sogdii. *Divisa* fuit in *Sarmatiam Asiaticam*, *Scythiam* intra *Imaum* montem, & *Scythiam* ^{Divisâ} *extra* *Imaum* montem.

S A R M A T I A A S I A T I C A. 2

IV. *Sarmatarum Asiaticorum* regio includitur fluminibus Tanai ^{Sarmatia Asiatica.} & Rha,

REISKII.

1 a Verba sub initium recitata non Auctoris nostri sed Plinii sunt ex Lib. VI. c. 17. unde *Sacarum* nomen aut *Scythis* omnibus commune, aut uni *Scythicæ* nationi proprium cognoscitur. Hæc præ cæteris æqui ac justî studio inter veteres multum commendatur, nec *Scythia* sese sola cohiberi, sed in *Armeniam* suas colonias abduci voluit: Unde *Saugoluh* *Sacaxena* hujus regio dicta. Igitur si fines *Scythiæ* apud Autorem fixos respicias, tum vero *Tataricæ Asiaticæ* tractatus non sufficit, sed regiones aliæ iisdem limitibus concludentur.

2 b Non soli *Czirkassi* *Tatari*, sed *Nagajani*

& *Zavolhenses*, Imperio *Muscovitico* subjecti *Sarmatiam* tenent *Asiaticam*: *Turci* quondam illis finitimi ad *Turkestanam* propius rejiciuntur. Hæc enim regio *Scythiæ* adhuc super est, jugis montibusque *Caspis* inclusa, & sedes *Turcarum* patria. c *Turci* autem ex *Arabica* voce *تور* i. e. ab *relinquendo* nomen habent, quasi *relictos* diceres ab *Alexandro* scilicet magno. Hic enim apud *Elmacinum* *Arabesque* legitur. d *Gogum* *Magogumque*, i. e. *Turcos*, uti voluit, *Tatarosque* *Caspis* jugis & montibus tanquam muro ferreo separasse, ne vicinas provincias ab sese occupatas irruerent: Hæc quippe de *Gogo* & *Magogo* communis *Arabum*, *Syrorum* & *Judæorum*

G g g

senten-

a *Sacæ* aut *latius* aut *strictius* dicti. b *Tatari* *Moscovitici*. c *Turci*. d *Gog* & *Magog*.

& Rha, sive *Volga*, mari Hyrcano, Ponticoque, & montibus Co-
race Caucaſoque. Nunc *Tattari Czerkaſſieas* terras tenent. Populi
in ea à veteribus Geographis recensentur innumeri; at clari ^a *Turca*,
sive *Turci* qui Turcicum condiderunt Imperium. Præterea ^β *Amazo-*
zonum muliebre genus, omnium clarissimum.

Scythia Intra & Extra Imaum montem.

Scythia intra
& extra
Imaum
montem.

V. Reliqua Scythia Asiatica in duas dividitur partes, quæ Occi-
sum spectat, *Scythia intra Imaum* montem; quæ Ortum, *Scythia*
extra Imaum dicitur. In *Scythia intra Imaum* montem populi inter
alios fuere ^γ *Saffones*, unde quidam Saxones in Germania ortos nu-
gan-

sententia fuit. De ^a *Amazonibus* quas Auctor
noster veterum narrationes comprobat, hæc
libro peculiari scriptor Gallicus Petrus vindica-
vit, totamque hanc historiam, de qua sæpius
dubitatum fuit, perspicue illustravit. De Tur-
cis vero vide Chronicon Dreschlerianum nostris
cum notis & additionibus Lib. II. c. 1.

BUNONIS.

^a *Turca* à *Thogarma* orti inter Mæotin
paludem & Caspium mare ad Septentrionale
Caucasi latus collocantur ab auctoribus. Isti ve-
rò ex Septentrionibus per Caucasias portas irru-
perunt, vicinasque secum traxerunt gentes,
nempe *Comaros* à Gomer, *Masazetas* à Magog,
Turos à Thubal, & *Moscos* à Melchec ortos.
Mosci hi inter Caspium mare & Pontum Euxi-
num, ubi *Albania*, *Iberia* & *Colchis*, ad Cau-
casum usque montem incoluerunt; *Armenie*que
partem ad Euphratem: ne quis eos cum Sarmat-
is Europæis hodiernisque Russis sive Moscovitis
confundat, Plinius, Mela, & Herodorus una-
nimi consensu supra Caucasum circa Mæotin
paludem & Tanaim amnem ponunt Sarmatarum
nationem Turcas. Et huic regioni rectè conve-
niunt, quæ Ezech. cap. 38, & 39. proloquutus
est ^b. Quando vero hoc Turcarum cæperit im-
perium, hujus libri cap. 25. dicitur.

^β *Amazones Sauromatæ*, gens muliebris &
bellicosa, auctoribus decantatissima, juxta Ta-
naim habitantes, Trojanorum adversus Græcos
auxiliatrices, appellationem habent ab ^a priva-
tiva, & ^γ *mamma* s. papilla, ut vult Eusta-
thius in Dionysium ^c, quod adurerent dextas
infantium mammas, ut ad sagittarium ictus &
dimicandum cum hoste expeditiores forent, si-
cut etiam Justinus lib. 2. ^d prodit. Ex sedibus

istis egressæ ad *Thermodoontem* fl. in Cappadocia
conferere. Ibi regio Amazonum est & mons,
ex quo *Thermodoon flumen* oritur. Ab eisdem *Ephe-*
sus urbs Asiæ Minoris, Ionizque caput, condi-
ta traditur ^e. Fuere & tales, si credimus Dio-
doro, ad mare Hyrcanum, & in *Libyam*: imò
hodiè, sicut Hispani tradunt, ad flumen dictum
Rio de las Amazonas apud Americanos sunt,
Amazones. Sed & maximam Atlantici maris
insulam quandam habitam ab illis, apud eun-
dem Diodorum iuvenies.

^γ *Saffones* isti versus Septentrionem ad Mar-
gum ponuntur fluvium. Sunt qui non solum
Saxones à Saffonibus; verum etiam *Cimbros* à
Cimmeriis, *Misios* à Mytiis, *Turmgos* à Tyra-
getis, *Cauchos* à Cauconibus, *Frisios* à Phrygi-
bus, aliosque populos aliunde deducunt, nuda
vocalurum allusione decepti, omnibus licet
antiquis sacrarum juxta à profanarum historia-
rum monumentis reclamantibus.

HEKELII.

^a *Musulmannos* seipsos vocantes.

^b Sunt autem propriè *Turci* ex *Chalcondile*
mente Homines, agrestiore viçtûs rationem
sequentes.

^c Qs. dicas alterâ ex *Mammis* carentes.

^d Cap. 1. §. 3. seq.

^e Conf. *Plinii* Lib. V. H. N. c. XXIX. p. 77.
qui & Lib. VI. c. VII. p. 83. de Earum Con-
nubiis agit. Claruit quoque inter *Amazones* &
Menalippe, item *Hippolyte*, quæ ab *Hercule* capta
& à *Theſeô* in uxorem ducta est. Meminit &
Earum *Strabo* Lib. XI. *Geogr.* p. 110. Tom. II.
& Lib. XII. p. 189. ut & *Maginus* Part. II. *Geogr.*
Ptolem. fol. 230. fac. 2.

BUNO-

a Amazones. b Turca. c Amazones. d Saffones.

gantur: & d Sacarum gens magna, nunc Turckestan & Tagalistan, in confinibus Indiae. Atque in his populi omnium Scytharum nobilissimi Massagetæ.

VI. Fluvii universæ Scythiæ celebres sunt Obius, & Paropamisus, ad quem nunc urbs Camul, uterque mare Septentrionale petentes: Faxartes, nunc Chesel; & Rha; nunc Volga, sive Volha, & Edel, in mare Hyrcanum erumpentes.

VII. Montium maximus atque celeberrimus est Imaus; cujus Septemtrionalis pars nunc Alkai perhibetur, ubi Tartariæ Imperatorum sepulchra. Inde ad Gangis fluvii fontes Indiæque fines cccc l. mill. Germ. longitudine protenditur. 3

S E-

BUNONIS.

a Sacæ Sogdianis finitimi sine urbibus per deserta habitant. Ab occasu habent Sogdianam; à Septemtrione Scythiam intra Imaum montem; ab Ortus Scythiam extra Imaum; à Meridie Indiam intra Gangem. b Massagetarum fines ita describuntur ab auctoribus, ut à Septemtrionibus Oceano; ab Occasu Obio & Rha amnibus; à Meridie Caspio mari, & Oxo fl. fuerint inclusi. Ab his Cyrus Persarum Rex cum exercitu extinctus est.

c Obius flumen antiquioribus Carambucis, unde Carambica, Hyperboreorum gens insulani. E regione ostii ejus insula illa est Nova Zembla, olim Elixona, haud minor Sicilia, teste Hecataeo. Ab Obio flumine Riphei montes, & d Obii seu Obia juga appellati sunt. Celticae promontorium Lytarnis ad Obii ostium, hodie vulgò nautis dicitur Capo d'Oby, id est promontorium Obium. h

e Paropamisus flumen in Scythia extra Imaum montem est. Mons etiam iste, ex quo Indus flumen oritur, Solino i & Mela k testibus, Paropamisus vocatur.

f Faxarten soli vocant Bactri: nam alii Scythæ Silyi nominant. Hunc eundem esse Tanain exercitus Alexandri Magni crediderunt. Verùm Dæmodamas dux Seleuci & Antiochi amnem istum transvectus, alium esse, quàm Tanain, deprehendit. Ultra Indi fontes in his Sogdianorum finibus Alexander M. g Tertiam condidit Alexandriam, ad contestandos itineris sui terminos. Hic enim locus est, in quo primum à Libero patre, post ab Hercule, deinde à Semiramide, postremo etiam à Cyro aræ sunt constitutæ. Solinus. l

h Rha fl. in Moscovitarum finibus exoriens, ad Tanain accedit ad septem leucas, per Casanum & Astracanum decurrens in mare Caspium 25. ostiis influit, tanta vi aquarum, ut illud multa milliaria dulce reddat: Europæis nostris appellatur Volga, Tartaris Edel, Armenis Thamar.

HEKELII.

f Vel Saga quos Josephus Magogas, Veteres verò Arameos vocant.

g Eorum & in genere Scytharum Mores descripsit Plinius Lib. VII. c. II. p. 106. lin. 32. seqq. ubi eos imprimis nominat à Ἰπποβοάτης, quod humanis corporibus vesci solent.

h Magnus Fluvium Oby, ex Lacu Kyray emanantem Tartariæ ascribit.

i In Polyk c. LXV. p. 126. lin. 11. quamvis in Specie loc. cit. hujus Montis mentionem neutiquam fecerit; meminit tamen ejus Cap. LI. p. 110. lin. 43.

k Lib. III. c. VII. p. 223. lin. 41. seqq.

l Loc. cit. Cap. LXII. p. 122. lin. 41. seqq.

REISKII.

3 i Imaus crucis instar ad plagas quatuor procurrat, & Scythiam ita fere secat mediam: Hinc hodieque accolis Dalanguos & Naurgeurnes dicitur. k Caucasus autem 8. Ponto Euximo ad mare Caspium per Colchida & Albaniam procedit, hodieque Coxes ex antiquo nomine vocatur. Hunc Bochartus ex Armenica dialecto, & duabus quidem vocibus גוג' הוֹסַן Gog' hofan, i. e. Gog' munimentum coaluisse conjicit. Falluntur vero prisca Geographi, si qui tantæ hunc altitudinis faciunt, ut noctu fastigium solaribus collustratur radiis.

G g g 2

Idque

a Sacæ. b Massagetæ. c Obius seu Carambucis fl. d Obii montes. e Paropamisus fl. & mons. f Faxartes fl. g Alexandria Tertia. h Rha seu Volga seu Edcl. i Imaus. k Caucasus.

SERICA.

Serica.

VIII. At Tartariæ nunc extremæ ad Eoum mare pars, quæ Catajæ regnum dicitur, olim, fuit *Serica* regio, quam gens clarissima *Seres* incoluerunt. Horum metropolim * *Seram* eodem nomine etiam nunc existare, quidam contendunt. 4

SOGDIANA.

Sogdiana.

IX. *Sogdiana* etiam regio, inter μ Oxi dexteram ripam & Sogdios montes sita; quæ Persici olim Imperii fuit, nunc Tartariæ pars est, sub nomine *Ocrage*,

Idque Kircherus in mundo subter. Lib. I. c. 14. & Varenius in Geographia Lib. II. c. 30. refellunt. Unus è fluuiis probe notetur a Obius vel Obis, qui ex Asiæ lacu Kithaisko effluens, per provincias Russicas in Oceanum glaciale Tobole recepto effunditur: De cæteris quæ Auctor tradit, fluuiis, sufficiunt.

BUNONIS.

δ b *Serica m* terminatur ab occasu Scythia, quæ extra Imaum est, à Septentrione atque Ortum terrâ incognitâ Ptolomæo, à Meridie India extra Gangem & Sinus. *Sericum* inde primum exportatum est ad alias gentes. n

* c *Sera* urbs hodie *Sindisu* Mercatori dicta, in extremis Sericæ partibus ad Ortum ponitur.

λ d *Sogdiana* terminatur, ab Occasu & Septentrione Scythia intra Imaum montem; ab Ortum Saxis, à Meridie Bactriana & India.

μ e *Oxus o* amnis de lacu *Oxo p* exoritur, cuius oras *Heniuchi*, *Bateni*, *Oxistaga* accolunt; sed præcipuam partem *Bactri* tenent. f *Alexandria* ibi fuit *Oxiana*; Duas enim ibidem condidit Alexander M. urbes, g *Alexandriam Oxianam*, & *Ultimam*.

a Obius. b *Serica*. c *Sera* urbs. d *Sogdiana*. e *Oxus* fl. f *Alexandria Oxiana*. g *Alexandria Ultima*. h *Serica*. i *Sogdiana*.

HEKELII.

m *Castaldo* & *Nigro* CATAJA dicta.
n Conf. *Polyd. Virgil.* Lib. III. de *Reg. Inv.* C. VI. p. 222. Edition. *Zetzneriano-Argent.* in 12.
o Ab incolis *Nicaprach*: à Persis v. *Cappanach* & Arabibus *Monarach* dictus.
p Seu *Oxiâ*.

REISKII.

4 h *Serica* Græce *Σερική δὲ τῆ Σήρων*, i. e. à *Seribus*, qui non tam suo, quam vicinarum *Sinensium* nomine vulgò censentur, gente quidem *Scythica*, sed *Scytharum* omnium mitissima & cultissima, juti, quieti, & naturalium rerum contemplationi dedita. Hæc enim continuam quater mille quingentorum annorum historiam suis annalibus seruate conditam, & scriptores *Mose* antiquiores habuisse legitur: Ut *Isaacus Vossius* novæ suæ *Chronologiæ* fundamentum ex hac *Serica* supponat, sed ex incerta falsaque infirmus. Hodierna vero *Serica* sive *Cataja* cum regnis *Chinensibus*, *Tatarico* subest imperio, libertatis pristinae ac felicitatis infamia *Sogdiana*, quam *Alexander* tertia sibi cognomine *Itrocta* urbe, tanquam expeditionis termino exornarat nunc *Tartariæ* accessit.

CAP. III.

Summa Tartariæ descriptio.

I.

Tartaria.

T *Attarorum* igitur nomen hodie tota Asia amplissimum est, in Europam etiam, ut ante *Scythicum*, extensum, ubi *Tartaria Minor* supra memorata. Gens ipsa fera, atrox, cruenta, inconditis

ditis moribus, & omnium barbarorum maximè barbara. Regio plurimum inculta, tristis; squallida atque deserta. Nomen accipit à flumine *Tattar*, quod *Mongul* regionem irrigans in mare Septentrionale effunditur.

II. Universæ Longitudo est à Borysthenis ostiis ab *Tabin* usque promontorium mill. Germ. circiter 150. Latitudo ab Obii ostio, ad finem *Bremas* regni in confinibus Indiæ ac Sinarum, mill. 100.

III. Universa dividitur in *Asiaticam* & *Europæam*, quam supra explicuimus. *Asiatica* quinque potissimum partibus distribuitur, quarum nomina hæc; *Tattaria* deserta, *Tattaria Zagataja*, *Turckestan* regnum, *Catani Magni* Imperatoris Imperium, & *Tattaria Vetus*.

BUNONIS.

^a *Tattaria Asiatica* à Septentrione terminatur mari Scythico, ab Occasu Sinu illo longo, in quem Obius fl. labitur, & lineâ ad Tanaim & Volgæ ostia ducta; à Meridie Caspio mari clauditur, attingitque Persiæ regnum, post Indiam extra Gangem, & tandem Chinæ partem muro illo septam: ad extremum ab Ortu partim Chinam, partim ipsam Americam per fretum Anian à se distinguit.

REISKII.

^b *Tattaria* & gens *Tatarica* unde nomen ortumque susceperit, superius Lib. IV. c. 20. à nobis expositum fuit, cum *Europæam* Scythiam Iustraremus: Hæc enim *Asiatica* est illa parens, sobolem isthanc sibi cognominem procreavit; & factis coloniis emisit. Plures equidem hoc genus hominum nationes continuit, omnes pristino *Mogulensium* nomine conclusos: Harum

tamen præcipuas septem Haicho Armenus Histor. Orient. cap. 16. recensuit, in iisque *Tattarorum* unum, à qua denominatio ad omnes transit; Ut de fluvio ac regione *Tatar* 鞑靼 huic genti cognomine, itemque de pluribus populis & Hordis nihil addam. Regio enim hæc orbis totius vastissima sua longitudine ad partem dimidiam graduum nostro in hemisphærio, totoque ambitu *Europam*, sed latitudine *Asiam* adæquat *Chamis* subiecta pluribus, sed uni omnium maximo *Sopo*, quem nominant: Cuncta quippe novem regnis præcipuis constat, ex iisque quatuor versus austrum jacent, ^c (1.) *Usbek* nempe alias *Zagatai* & *Mauronahum*, (2.) *Thebet* vel *Thobeth*, (3.) *Taniu* olim *Tanguib*, (4.) *Ninchi* olim *Tenduc*: Quinque vero reliqua versus *Boream* sita; (1.) *Kalmuchi* alias *Bulgar*, (2.) *Chalzag*, (3.) *Karakibay*, (4.) *Calmach* aut *Naymuns*, (5.) *Mongul* sive *Moah*, *Gog* & *Ma:og* autem Arabibus, ubi prisca illa *Tattaria* fuit.

Tattariæ Asiaticæ limites. ^b *Tattaria* unde dicta. ^c Hujus provinciæ.

CAP. IV.

Tattaria deserta, Zagataja & Turckestan.

I.

Deserta *Tattaria* inter *Tanaim*, *Volgam*, *Jaxartem* amnes, *Tapyros*; *Sebyos*; *Imaumque* montes sita, *Sarmatiæ Asiaticæ* partem, partemque maximam *Scythiæ* intra *Imaum* montem complectitur, in *hordas* complures distributa; quarum præcipue sunt: *Zavolhensis*, quæ & *Bulgarorum* *Tattarorum* est horda;

Ggg 3

* *Casa-*

Tattaria
Deserta.
Tattari.

Zavolhensis;
Bulgari.

Cafanenfes. *α Casanensis*, β *Nohaignensis*, γ *Tumensis*, δ *Schiambacensis*, ε *Cofaken-*
 Nohaignenfes. *sis*, Astracanen-
 Astracanen- *sis*, quæ quondam peculiare regnum, & *Baskirden-*
 Baskirdenfes. *sis*; plæræque ab opidis cognominatæ. Harum incolæ cum omnes
 Tumenfes. ceptis unis *Tumensibus*, qui magno Chano Cataino parent.

Zavollhenfes. II. *ζ Zavollhensis* horda magna quondam dicebatur, quia ex hac
 cæteræ ortum duxerant; unde etiam Imperator eorum *Vluchan*
 appellabatur, id est, Magnus Dominus, sive Magnus Impe-
 rator.

Astracanen- III. *η Astracanenſis* regni caput est urbs *Astracan* sive *Citrachan*
 ſis. prope ostia Volgæ, falinis atque emporio clara; qua de causa mer-
 catores innumeri ex Moscovia, Turcico Imperio, Armeniis &
 Perside eò confluunt. ¶

IV. Sunt

BUNONIS.

α *Cafana* Tartariæ Rex *Mechmedenim* filius
 Abrahami, & *Nurfulana*, Magnum Moscoviæ
 Ducem, ut aliqui ipsius antecessores, initio su-
 periores agnovit; postea tamen ab eo defecit.
 Unde varia & diuturna inter Moscovitas & *Casa-*
nenses bella exarserunt: donec tandem Joh.
 Moscovitarum tyrannus urbe *Cafana* expugna-
 tâ, toto illo Imperio *Cafanensi* potiretur anno
 1551. ut *Chytræus* habet; at secundum alios 52.
 aut 53. Ipsa urbs a *Cafana* a ad *Cafancium* flu-
 vium est, haud longè ab ejus in *Volgam* con-
 fluente. b

β *Nohaignenses* seu b *Nagajenses* Tattari, inter
Volgam, & *Saick* fluvios ad *Caspium* Mare in-
 colunt: iidem quoque *Astracanenſes* dicuntur
Oleario ab urbe *Astracan*, cujus loci Lat. ipse
 deprehendit grad. 46. min. 22. quum tamen
 ea ab aliis Geographis grad. 48. vulgo scriba-
 tur. c

γ c *Tumenses* ab his collocantur ad Ortum:
 quorum urbes *Tumen* ad *Irtsche* fl. & *Jerom.* d
 δ d *Schiambacenses* ad *Caspium* Mare ponit *Bo-*
 terus.

ε e *Cofakenſes* e *Nagajensibus* & *Tumensibus*
 traduntur ad Ortum esse.

ζ f *Zavolgenses* & *Zahadienses*, itemque *Bulgari*
 dicti, à *Volga* versus Ortum habitant. Eorum
 principes *Zainchan*: & *Bathis* Poloniam, *Rus-*
siam & *Ungariam* vastarunt anno 1240. item
Temir Zar opem tulit *Vitoldo Lithuano* & *Ula-*
distao Polono contra *Crucigeros* anno 1410.
Sziachmeth à *Lituaniis* contra *Præcopitas* seu *Cri-*

maos *Tattaros* anno 1500. evocatus, demum
 victus & captus *Caunæ* in custodia obiit. Horum
Zavolgensium *Tattarorum* coloniarum vulgè ha-
 bentur *Turca*, qui eadem cum his untur *lin-*
gua, moribus, & bellandi ratione.

η g *Astracan* f à *Cafano* iter unius mensis ab-
 esse traditur g. Ea à *Johanne Basilio* Moscovita-
 rum tyranno expugnata est anno 1554. ejectionis
 que *Tattaris*, urbs illa *Russis* eò traductus inco-
 lenda tradita. In ejus vicinia sunt fodinæ, ex
 quibus salis eruntur fragmenta ad instar *Cry-*
stalli aut glaciei.

HEKELII.

a Totius Regni Metropolis quippe.

b Hi *Tattari Casanenses* reliquis omnino sunt
 cultiores, ingeniosiores, & aliquantò huma-
 niores, ut pote qui & *Agros* colant, in domi-
 bus inhabitent atque *Mercaturam* cum vicinis
Moscis atque *Turcis* sæpissime exerceant.

c Horum *Tattarorum Horda*, h. e. conventus,
 S. Hominum cœtus in formam Civitatis coactus,
 initium suum habuit A. CHR. M. CCC. XLIV.
 estque Septentrionalis cæterarumque *Hordarum*
 frigidior, summam hodiè *Opum* & *bellicæ*
Laudis *Autoritatem* obtinens.

d Hanc *Hordam* solam sub *Magni Chami Ca-*
thayni *Obedientiâ* nuper adhuc perdurasse, diver-
 si tradunt *Geographi*.

e S. *Coxacxienſes*.

f S. *Astracan*.

g Inter alias hujus Regni dicitur opulen-
 tissima.

BUNO.

a *Cafana* urbs. b *Nagajenses*, *Tattari*. c *Tumenses*. d *Schiambacenses*. e *Cofakenſes*.
 f *Zavolgenses* seu *Bulgari*. g *Astracan*.

IV. Sunt præterea in deferta Tattaria ^a *Czycassi* inter Tanaim & Volgam, in Asiatica Sarmatia; & versus Oceanum in Scythia intra Imaum, *Mecritiac* ^c *Samoiedi*, quos Latinè dicas semetipsos devorantes; aliique eodem tractu, *Molgomsai*, *Baidaique*; utrique Solem, vel rubrum pannum in sublime elatum, venerantes. Cæterum dexteræ Obii ripæ, circa mediam fluminis partem, apposita est urbs magnitudine & incolarum numerositate ingens *Grustina*, Tattaris & Moscoviticis negotiatoribus frequentissimum emporium. ⁱ

TATTARI SAGATAI.

V. Desertæ Tattariæ à Meridie conjuncti sunt Tattari *Zagatai*, ^{Tattari Zagatai.} agro, opidis moribusque cæteris cultiores ac nobiliores. Fines eorum à Septentrione ^z *Jaxartes* flumen; ab Ortu *Turkestan* regnum; à Meridie Persicum Imperium; ab Occasu mare Hyrcanum. Caput regionis ac sedes regum est ^a *Samarcanda*, *Tamburlane* bellicosissimo Tattarorum Imperatore maximè celebris; urbs magna ac lapide

^{Samarcanda.}

BUNONIS.

^a *Czycassos* Olearius ad Caucaſum & Caspium mare ponit, eosque Albaniam partem incolere tradit *b*. Iidem sub Moscoviticum redacti sunt Imperium, munita loca Russi teneat. Ad capræ in victimam mactatæ pellem expansam & erectam preces suas fundunt ac epulantur.

ⁱ *Samojedia* hæc à *Samojitiâ*, inter Livoniam & Prussiam sita, de qua lib. IV. cap. 26. dictum est, longissimè abest. ^b *Samojedi* verò isti hodiè adeo feri non sunt, ut defunctorum amicorum carnes devorent: quin potius deprehenduntur humani; humanitatem & benignitatem suam probarunt Hollandis, qui ad eorum litus fecerant naufragium, soli sui natalis sunt amantissimi; Religionem à Moscovitis hoc demum seculo impetrarunt, Russorum Magno Duci tributum ferarum pellibus solent pendere.

^z *Jaxartes*, etiam *Oxartes* olim dictus, hodiè *Cheſel* sive *Kesel*, ingens ⁱ Sogdianorum fluvius est, qui ab ortu in occasum fluens à Caspio mari excipitur.

^a *Samarcanda* etiam *Maracanda* dicitur ad ripas fluvii *Amu* posita, Maurinacherorum metropolis est. Hodie ibi residet unus Cham ex Tartaris Mosolimannis, ostenditurque in Moschea quadam sepulchrum Tamerlani.

HEKELII.

^b Degunt in Campis & super currus vitam traducunt, habentes Ritur gentilem, quod Mortuos Sepulturæ locò arboribus soleant suspendere.

ⁱ Et Magnus.

REISKII.

ⁱ ^c *Tataria* hæc deferta dicitur *ἡ ἄσητος ἀλλοτρία*, i. e. non absolute quidem & simpliciter sed secundum quid, ob hanc maxime causam, quod omni fere agrorum cultu careat. Urbes enim pagosque alicubi nonnullos, sed plura per suas Hordas in pascuis vagabunda incolarum genera complectitur, Russicoque imperio subest. Urbium duæ sunt præcipue *Casan* & *Astracan*, ad Volgam sitæ, qui septuaginta sese alveis in mare Caspium exonerat: ^f *Casan* ligneis vallis & turribus, arx hujus muro saxeo machinis tormentariis & circumfluo *Kafanka* fluvio munitur, quotidianis nundinis frequentissima. Sed ^g *Astracham* major ad fines Europæ Asiæque in *Delgoy* insula jacet, mœnibus lapideis, & tormentis æneis instructa, & commerciis Armenis, Tataricis, Inidis, Persicisque florentissima, sed rota Russorum post Tataros exturbatos colonia, itemque in suburbio *Stulizzagorodæ*, ubi milites vivunt.

BUNO-

^a *Czycassi*. ^b *Samojedi*. ^c *Jaxartes*, ^f *Oxartes* fluv. ^d *Samarcanda*. ^e *Tataria* cur deferta. ^f *Casan*. ^g *Astracham*.

Zahaspā.
Bikent.

lapide exstructa; at parum frequens *Zahaspā* ad^u Oxi ostia, & *Bikent* in Mediterraneis clara sunt emporia quo Indi & Catajæ regni incolæ mercandi causa conveniunt.

TURKESTAN REGNUM.

Turkestan
regnum.

VI. Proximum ab Ortu est *Turkestan* regnum, vëterum Sacarum regio; cujus incolæ satis civiles & culti. Urbium notissimæ, *Taskent*, *Cotam*, *Cascar*, *Jarkem*.²

CAP.

BUNONIS.

^u *Oxus* maximus Sogdianæ fl. per Margianum in Hircanum mare decurrens variis à diversis hodie appellatur nominibus, videlicet *Geichon*, *Deistanxa*, *Cappanach*, & *Abiam*. Plinio *k palus* etiam *Oxus* dicitur, ex qua hic fluvius egredi scribitur l. Cæterum Zagatais perpetua fierè bella sunt cum Persis. Tattariæ *Sagataiane* m pars est terra *Usbecorum*, quæ, ut *Teixera* inquit, amplissima provincia licet superioribus seculis Persiæ fuerit subiecta, hodie non tantum ab ea separata est, sed & Persis bellum infert, & nonnullam Persiæ partem decerpit.

ⁿ *Turkestan* est desertum ^b *Lop* indigenis *Xamo* dictum, ubi mira phantasmata suis scrotibus seducunt viatores. Est verò regnum istud inter Zagatajos Tattaros & Chineses. ⁿ

^z *Taskend* o ad Sur fl. est.

^d Inter *Cotam*, quo ex Cataja magna afferitur molchi copia, & *Taskend* Imaus mons interjacet.

^e *Cascar* & ^f *Jarkem* p, à *Taskend* versus Occasum sunt haud procul à *Jaxarte* fl. Mulieribus in *Peim* civitate, si maritus absit diebus XX. aliis licere nubere ajunt. Cæterum à *Cotam* versus Meridiem sunt *Carazani*, qui nobiles, etiam hospites, obruncabant, eam domum maxime felicem putantes, in qua præstantium virorum animæ vagarentur. Hic ^h *Caraja* urbs est ad lacum Salsum ostreis refertum sita. In *Cataja* mulieres dentes deaurant, neque puerperæ se domi continere dicuntur; sed viri XLII. dies in lecto decumbentes, ac si ipsi partum edidissent. Sed Martino Martino plura referuntur Tattarorum nomina & regna; nempe ⁱ *Samahania*, ^k *Tanyn*, ^l *Niuhan*; *Cascar* verò regnum ad Eoum usque mare, supra Japoniam extendit,

ad fretum usque Anian. Postremos autem ad mare istud esse scribit *m Yupos*, qui à loricis ex piscium pellibus factis ita nominentur. Tartari in ⁿ *Thebet* seu *Tibet*, quæ Chinæ ad Oceanum est, loco monetæ uruntur corallis; Molchi seu musci ingens ibi copia esse perhibetur.

HEKELII.

^k Lib. Lib. vi. H. N. c. xvi. p. 87. lin. 11.

^l Quod etiam conjicere licet ex ejusd. Lib. xxxi. c. vii. p. 559. lin. 28.

^m Seu *Zagatajana*.

ⁿ Hujus Regni Populi operam navant non solum *Negotiationibus*, s. *Mercaturis*, sed & *Scientiis* *Artibusque* variis.

^o Seu, ut alii scribunt, *Tascan*.

^p *S. Cjarcem*.

^q Conf. *Luca Schroki*, *Fil.* Viri celeberrimi ac omnibus Bonis Charissimi, eruditissime *MOSCHI Historie*, dono mihi missæ, Cap. xi. p. 50. seqq.

REISKII.

² *Zagataja* vel rectius *Giagathai* & *Mauro-nachar* extat vetus illa *Sugdiana* Chamo suo subdita, cui sedes *Samarkanda* & *Bochara*, urbes *Timurlenco* seu *Tamarlanæ* ac dominatu hujus vastissimo illustres. ^p *Timurlencus* ille ab initiis obscurissimis ad imperium totius orientis ex cunctæ Asiæ unus emerfit A. C. 1404. unusque ad mortem tenuit, inter filios ac nepotis postea dissipatum. ^q *Olud Beque* *Turkestanian* invaserat, una cum *Partibus* regnisque septem, è quibus Arabes illam compositam tradunt. Hæc vetus *Turcia*, *Turcarumque* patria fuit, si *Arabshajum*, *Nasvioddinum*, Arabesque audias, è nostris Genrium, *Pettejum*, *Mullerum* in *Cataja*, pluresque alios.

a Oxus fl. b Lop desertum. c Taskend. d Cotam. e Cascar. f Jarkem. g Carazani.

h Caraja. i Samahania. k Tanyn. l Niuhan. m Yupi. n Thebet.

o Zagatai. p Timurlenc. q Olud, Turkestana.

C A P. V.

Cataini Magni Chani Imperium; item Tattaria Vetus.

I.

Potentissimum inter Tattaros imperium est Magni Chani in regnis *Cataja Tangut, Tainfu* & in provinciis *Tenduc, Camul, Ciarciam, Carakitay*, id est Nigra Cataja; & * *Teber*. Initium ejus est à *Norussis montibus* in confinibus Tattariæ desertæ, extenditurque ad *Tabin* usque promontorium & fretum *Anian* Longitudine 150 circiter mill. Germ. Occupat Veterem Sericam, majorem partem Scythiæ extra Imaum montem, partemque Scythiæ Imaum. ^r

Magni Chani Imperium.

Norussi, seu Norosii montes.

R E G N U M C A T A J A E.

II. *Serica* est ipsum nunc regnum ß *Cataja*, vulgò *Kitay*, incolis

B U N O N I S.

a *Martinius* in *Chinæ* finibus habet *Tibet* regnum.
 ß Per desertum in a *Catajam* itur præcipuam Tattariæ provinciam, A *Lopo* distare scribitur iter unius mensis. Habet *Cataja* à Meridie montes & muros *Chinenses*. Incolæ ejus cum *Chinensibus* & b *Suceuir* & c *Campion*, quæ civitates in finibus *Chinæ* sitæ sunt, negotiantur.

R E I S K I I.

i d De *Cataja* inter Geographos non solum antiquos sed novos etiam tanta dissenso intercedit, ut alii hanc *Chinæ* regionibus anumerent, alii à *China* longius sejungant. Græci veteres in rebus *Alexandri M.* gestis cum *Diod. Siculo Lib. XVII. Cathaos* memorant: Strabo *Lib. XV.* ab Rege, qui tum temporis erat, καθαιζα *Cathajo* dictos voluit, orienti extremo *Indiæ*que finibus vicinos: *Ptolomæus Lib. VI. c. 15. Χατρας Chætas* Seris proximos *Scytas* apposuit: Unde *Carajam* ab *Serica* diversum intelligimus. e *Martinius* in *Atlante Sinico* regnum *Catajæ* in septentrionalibus *Chinæ* partibus collocavit, iisque novem alias australes oppositas demonstravit: *Golius* in *Additam.* ad *Sincium Atlant.* & *Kircherus* in *China* illustrata viro asensum præbuit, pluresque ut præberent suum, facile induxit. Sed *Arabes Abulfeda, Arabschy, Azizus, Saidus,*

Alhacetus, nostratesque, Haitho, Paulus Venerus, Jovius Catajam & Chinam regiones natura disstas divellunt & separant. *Andr. Mullerus* in *Disquisit. Geograph. histor. A. 1671.* edita *Catajam rubræ Tattariæ* adscribit, regionem priscais ab ortu *Mogulibus* vicinam: Quæ *Chinensibus* dicta *Kjn.* h. e. aurea nomen à genere *Tatarico Chatao* adsumferit. f *Cambula* nec tantæ magnitudinis aut tanti splendoris esse annotat, nec vero notari nomine, sed corrupto qua *Cham Baleck, i. e. Domini urbem & Myuntham* Tattaris vocari. g *Typographia orientalium* non Tattaris, usque regno *Tangut*, sed *Chinensibus* recte apud *Historicos* vindicatur: Ergo ex una regionum istarum confusione provenit, si quidam Tattariæ hanc attribuant. *Tenduc* regnum *Ung Chan* tenuit, *Christianus* at *Nestorianæ* hæresis addictus, & *Perfico Freftehan* aut h *Presterchan* cognomine vocatus, quasi Principem adoratorum vocaveris, h. e. *Christianorum*, quibus adorationem crucis *Perlæ* ita exprobrarunt. Ita cum *Castello & Pockockio* nobiliss. *Ludolfus* in *Æthiop. Histor. Lib. II. c. 1.* Hinc *Presterjohan* & *German. Priester Johan* ad *Abysinos* transiit, cum *Ung Chan* ab *Gingiz Chano* cæsus anno 1209. periisset. i Tattaria vetus nihil insignie præter nomina vetusta & *Hordas* suis gentibus divisas credulis *Europæis* suppeditat: Tattariam hodierni *Ninche* aut *Niulhan* nominant. Mi-
 H h h rum

a *Cataja.* b *Suceuir.* c *Campion.* d *Cataja.* e *Chinam* diversæ terræ. f *Cambula.* g *Typographia Sinensium.* h *Prester-Chan.* i *Tattaria* vetus.

colis (ut ferunt) adeo frequens, & agrorum cultu adeo læta; urbiumque splendore, ædificiorum nitore, atque omni denique divitiarum genere adeo affluens, uti neque Græciæ Veteri, neque Italix cedat. Urbium opulentissima est *ꝛ Cambalu*, regia sedes & caput totius imperii Magni Chani, quinque mill. German. ambitu comprehendens; quam duodecim suburbia, juxta numerum portarum, circumjacent, frequentissimum Indis ac Sinensibus mercatoribus emporium. ^d *Caindu* urbs velis subtilissimis, quæ ex arborum corticibus ad usum foeminarum conficiunt, maximè est clara. Qua re tota olim *Serica* nota erat. Unde Plinius ^a: *Seres*, inquit, *lanificio nobiles, perfusam aqua depectentes frondium canitiem*.

Tangut. II. In regno *Tangut* artem typographicam ante 160. annos inventam fuisse, nonnulli contendunt. ^e

Tenduc.

III. *Tenduc* provincia, magni ac potentis Regis ꝛ Presbyteri (quod

rum vero est, non solum inter Judaicos Rabinos, sed Christianos etiam exiisse, qui contenderint, in hanc regionem Tataricam *tribus decem Israëlitas* à Salmanassare Aslyrio rege deportatas, ubi adhuc lateant.

BUNONIS.

^a *Cambalu* ^b urbs ad Pulefangam fl. est; eamque ambitu suo 28. millaria ^c continere alii tradunt. Serici tanta ibidem perhibetur negotiatio, ut nullus prætereat dies; quo non mille currus serio onerati eo vehantur. ^d

^d *Caindu* ^e urbi *Cambalu* vicina est; incolarum in *Caindu* & ^c *Camul* prædicatur hospitalitas. Hospitem quum accepit paterfamilias, rus concedit, uxorem & filias cum hospite relinquens, ut eum recte curent. Quam consuetudinem cum Magnus Cham abrogasset; & postea ingens pestilentia eos infestaret, credebant illi se à diis iratis ob morem istum abrogatum puniri, rogabantque Chamum, ut eandem reduceret consuetudinem excipiendi hospites; quo dii placarentur. Cæterum supra *Carajam* *Athai* sive *Alchai* mons est, ubi Tatarorum Regum sepultura.

^e ^d In *Tangut* telæ invenitur genus, quod cum in ignem conjicitur, purgatur. Ad ^e *Succuir* *Rhabarbarum* in copia colligi volunt: Ibidem quoque est ^f *Campion* emporium celeberrimum.

^g Rex iste in ^g *Tenduc* *Uncanus* dicebatur, eratque Christianus, sed Nestorianæ hæresi addictus, Ecclesiasticam pariter & secularem Juris-

ditionem in suos exercens. Is Presbyter *Johannes* vulgo appellabatur, quasi pretiosus Cham. ^f Ejus potestas quum nimis augeteretur, ipseque sibi à subditis metueret suis, ac eos variis servitutum generibus premeret, defecerunt hi ab ipso, & elegerunt sibi *Canchium* sive *Cinehim* quendam, qui fuerat faber ferrarius, ducem. Hic *Uncanus* regno & vitâ exiit. Posteriores tamen ejus adhuc sub Magni Chami Imperio rerum potiuntur. Eorum sedem alii collocant in *Argon*. In finibus ejus regni ponitur *Sindacui* castrum, in quo *Uncanus* præsidium posuerat contra irruptiones Tatarorum.

HEKELII.

^a Lib. v. l. e. x. v. l. i. p. 87. lim. 41. seq.

^b Olim, sicuti nonnullis placet, *Issedem Serica* dicta.

^c Italica fortè.

^d Desertur quoque ex *India*, *China* & aliis regionibus maxima variarum *Mercium*, *Lapidum* imprimis *pretiosorum*, *Unionum*, *Aromatum* & *Opii* omnis generis copia.

^e Vel *Camdo*.

^f Plura de eo habet passim *Jobus Ludolphus*, omnigenæ Eruditionis ac variæ Scientiæ Vir, in *Historiâ Ethiopica* nuper in fol. impressâ. Scripsit quoque de *Rebus Abyssinorum Nicolai Godinæus*, qui Liber exc. est Lugd. Annò M. DC. XV. in 8. Sed *Adami Couzenii* *ABYSSINI Regis Historia* impress. est Colonie *Agræp.* Annò M. DC. XXXVIII. in 8. Maj.

BUNO-

(quod nomen postea Abissinorum Regi in Africa per errorem datum fuit) quondam regnum fuit.

IV. *Tainfu* regnum amplum atque cultum vitibusque fertile, artificibus ac negotiatoribus refertum, armorum bellicorum nobilissima inter Tattaros officina. Quin Serico ferro jam inde Plinius palmam tribuit.

TATTARIA VETUS.

V. Postrema universæ Tattariæ pars est Vetus Tattaria, inter Paropamisum amnem & Sericam sive Catajæ regnum, ad usque Septentrionalem Oceanum & fretum *Anian* extensa. Dicitur vetus Tattaria, quia hinc primò nomen Tattarorum, ut suprâ demonstravimus, exortum est. * Regiones heic & hordæ complures, quarum nomina vix nota aut certa; At *Ung* & *Mongul* regiones & *Gog* & *Magog* esse, viri docti docent.

Tattaria
Vetus.

Ung Mon
gul. Gog
Magog.

BUNONIS.

maxobii veteribus dicti, quod in curribus viverent, quibus hinc inde vehebantur.

* At ipse Cluverius Germ. l. r. p. 44. & seqq. Gog & Magog ad Mare Caspium habitare multis contendit.

¶ Quum pastores potissimum sint Tattari, pascuorum gratia sedes suas sæpius mutant, & catervatim degere coguntur. Unde etiam *Ha-*

CAP. VI.

De Sinarum regione sive China.

I.

Tattariæ, qua ortum Solis prospicit, annexum est *China* regnum, cœli temperie, fertilitate soli, amplitudine, opibus ac potentia haud cuiquam alii cedens. Gens ipsa (si credimus) ingenio omnes alias superans. Sinas esse Ptolomæi, cum situs, tum ipsum vocabulum maximè convincit. Quippe quod Hispanis *China*, id Italis Tuscis *Cina*, & Germanis *Tschina* scribitur: ubi exiguam in pronuntiatione deprehendas differentiam inter *China* & *Sina*. At ignorantia Hispanicæ pronuntiationis; quæ est in Ch. Græcæ literæ χ pronuntiatio in vocabulo isto apud alias nationes invaluit. Limites habet ab Occasu *Damasios* montes, quibus ab India & Tattaria separatur; ab Septentrionibus *Ottorocoram*, & murum CCCC. mill. Germ. inter hujus crepidines contra Tattarorum irruptiones exstructum: ab Ortum Oceanum *Sinem* sive *Eoum*; à Meridie eundem Oceanum, & regnum *Siam*.

Sinaf.
China.

Limites;

Magnitudo;

H h h 2

Lon-

Longitudo summa est à Tattarorum finibus; qua mare Eoum tangunt, usque ad regnum *Siam*, mill. Germ. 1500. Latitudo inter Damasia juga & Oceanum milliar. 300.

China
Provinciæ.

II. Dividitur totum regnum in complures provincias, quas illi præfecturas vocant: quarum maritimæ sunt, *Cantan*, *Foquem*, *Chiqueam*, *Nanquii*, *Xantum*, *Paquin*; mediterranea, *Xiamsi*, *Cansi*, *Sancii*, *Suchnam*, *Huanum*, ^a *Juana*, *Fuquam*, *Suinam*, *Quicheu*, *Quiancii*, *Cochinchina*, *Quancii*. ^a

III. Ur-

BUNONIS.

^a ^b P. Martinus Martinus sequentes enumerat Chinae provincias: ex quibus *martima* sunt, ^c *Corea* Martinio, cujus tabulam exhibemus, peninsula (at alia tabula recentiores *Coream* faciunt insulam) ejus urbes memorantur; *Kincki*, *Hienking*, *Pinggan*, *Kiangyuen*, *Kinxane*, *Chungoing*, *Cuenlo*: 2. ^d *Leaotung*, cujus caput *Leaoyang*, item *Tuxune*, *Quangning*, *Ningyve*: 3. ^e *Xantung*, in qua *Ninghai*, *Cinan*, *Tiencin*, *Cingcheu*: 4. ^f *Nanking*; cujus metropolis *Nanking*; item *Hoai-gan*, *Yancheu*, in ea est *Tai* lacus. 5. ^g *Chekiang* in qua urbes *Hangcheu*, *Xaoking*, *Kiucheu* & *Wencheu*. 6. ^h *Fokien* cujus caput *Fochen*; & cætera urbes *Kinghoa* *Kienning* *Tingcheu*, & *Changcheu*: ejus litori opposita est ins. *Quamoy*: 7. ⁱ *Quantung*, in qua caput *Quancheu*, cujus portui opposita est ins. *Macao*; urbes præterea in hac provincia sunt, *Coacheu*, *Chacking* & *Nanhiung*: 8. ^k *Tungking*, in qua urbes *Lieucheu*, *Liucheu*, & *Suikien*. *Mediterranea* verò provinciæ memorantur, 1. ^l *Junnan*, cujus caput *Junnan* urbs, ac præter hanc *Mengting*, *Junkiang* & *Quangsi*, 2. ^m *Suchuen* in qua *Chingty*: 3. ⁿ *Xensi*, in qua præcipuæ urbes *Sigan*, *Hanchung*, & *Hinggan*. 4. ^o *Xangsi* cujus caput *Taiyven*, ac porro *Tuencheu*, *Kiang*, *Taitung*: 5. ^p *Peking*, cujus caput & regia memoratur urbs ejusdem nominis, porro celebriores hic sunt urbes *Xuntien*, *Paoting*, *Quanping*. 6. ^q *Honan*, in qua *Caitung*. 7. ^r *Huquang*; in qua nobiliores *Siangyang*, *Kingchen*, *Fung*, *Chingcheu*: 8. ^s *Queicheu* cujus urbes insigniores *Queiyang*; *Sintien*; *Chiniyen*: 9. ^t *Quansi* cujus *Queilin*: 10. ^v *Kiangsi*: in qua *Chancheu*, *Kienchang*. *Quangsin*.

HEKELII.

^a S. Hoium.

REISKII.

1. ^x *China* nomen ab imperatoris eaque prisca familia ortum ad externos pervenit: Græcos itidem *Ptolemæi* ætate qui *Serican Sinis Sivas* vicinam recte collocat, & postremam *Indiæ* annumerat. Tum enim *Seres* *Indi* & *Sinæ* versus Orientem ultimi noscebantur: Mirum vero est, cur *Isa*. *Vossius* in *Observat. ad Pompon. Lib. I. c. 2.* *Sinas* veteres in *Siam*, aut *Siamense regnum*, idque *Indicium* ex infirmis rationibus mutet. Diversa enim pronuntiatio inter gentes varias, adhuc recepta nihil efficit; Unde *China* Europæis, Arabibus *Sina* & *Tschina* Turcis dicitur; Tataris *Mangun*; Ipsiis *Chinensibus* *Chunghoa* & *Chunguo*. ^y *Regio* hæc triginta circiter gradus in longitudinem à *Promontorio Ningpo* ad *Damasios montes*; In latitudinem à gradu octavo decimo ad secundum & quadragesimum procurrit, tota provinciis & urbibus cultissima. Regna in vasto illa imperio *Tatarico-Chinensi* numerantur quindecim & cum iis Provinciæ totidem eademque duplices, *Boreales* nempe ac *Australes*, sive *maritimæ* illæ sunt, sive *mediterraneæ*: Sex equidem *Boreales* *Honan*, *Xensi*, *Xansi*, *Xantum*, *Peking*, *Suchuen*, *Australes* vero novem, videlicet *Hakung* alias *Quantung*, *Quansi* vel *Kiansi*, *Kiangnam*, s. *Nanking*, *Chakiang*, *Fohlem*, *Quanzang*, *Quangsi*, *Queicheu* *Junnan*: Adde *Amplius* *Leantung*, regionem *Tataricæ* *Niuçæ* proximam, & *Coream* sive *Chaalten* *Sinis* quoque subditam: Unde *Petrus Du Val* sextam decimam addit. In quibus provinciis urbes præcipuæ ac florentissimæ 150. minores vel oppida 1222. vici extant innumeri: 2. Ex Urbibus duæ sunt Regiæ, una *Borealis* *Pequing*, alteraque *Australium* *Nanquing*. *China*

^a Provincia in China ex relatione. ^b P. Martisii. ^c Corea. ^d Leaotung. ^e Xantung. ^f Nanking. ^g Chekiang. ^h Fokien. ⁱ Quantung. ^k Tungking. ^l Junnan. ^m Suchuen. ⁿ Xensi. ^o Xangsi. ^p Peking. ^q Honan. ^r Huquang. ^s Queicheu. ^t Quansi. ^v Kiangsi. ^x China. ^y Provincia hujus duplices. ^z Urbes regie.

III. Urbes per universam regnum esse tradunt celebres CCXL. fossis murisque probe munitas, præter opida & pagos quorum infinitus numerus. Amplitudo autem urbium ex eo conjicitur, quod *Cantan*, una ex minoribus, tria amplius milliaria Germanica circuitu amplecti dicatur. ^β

IV. De regiâ est varia auctorum traditio; alii quippe *Paquin* eam vocant, alii ^d *Xantum* quam eandem putant esse ^e *Quinsai*. In Tattariâ finibus versus Septentriones sitam esse, omnes consentiunt. Antè erat regia ^z *Nainquin*, magna urbs, in medio regni

Regia
Paquin;
Xantum
Nainquin.

na ergo quasi urbs continua muro circumdatur stupendo ad 300. milliaria Germanica producto, 40. cubitos alto, sed 15. lato: Ut murum seu vallum potius Romanum in Britannia Scotis oppositum, & Hexanitum murum in Isthmo Corinthio ad quinque milliaria exitatum, valde superet. Tatarum tamen facta irruptione muroque penetrato A. 1649. tot regna sub imperium redegerunt, per octennium sævisimè grasati. Ecquis miranda Chinesium opera & naturæ dona singula enarret? De re literaria Chinesium & arte typographica Spitzelius Commentar. Kircherus volumine grandi Chinam illustratam, Mart. Martinus atlantem Sinicum notis Jac. Gollii ornatum, Andr. Mullerus libro singulari Sinicas observationes de rebus historicis, Geographicis & Christianis monumento præsertim Sinico, ^a cui cum Jesuitis plurimum attribuit; Inventum etiam is ipse Brandenburgense, vel linguæ Sinicæ facilius legendæ ac intelligendæ clavem edidit: ^b De scutellis Chinesibus sive procellanis Martinus explodit fabulam communissimam, qua ex *ovorum testis* corrasisque conchyliis marinis confici dicuntur, cum ex argilla figlina, terraque diaphana & arenosa confici soleant. ^c *Libros Chineses* eosque in rebus Astronomicis, Geographicis, & Physicis conscriptos, chartæque Sericæ impressos bibliotheca Augusta, qua heic est, nonnullos continet. ^d *Missiones Jesuitarum*, sive sacras expeditiones ab Anno 1581 ad A. 1669. Nic. Trigautius, Prosp. Intorcetta, sed ultimas Ad. Schallius, Madorinus Chinesium factus edidit. Sed Joh. Hurolianensis S. J. Historiam Chinæ à duobus Tataris subjugatæ Anno 1688. Paris.

BUNONIS.

^β Stupendam illam urbium in China magnitudinem idem quoque refert P. Martinus.

^γ Imperatorum Chinesium regia ^b P. Martinio memoratur ^c *Peking* in provincia Septentrionali ejusdem nominis.

^d *Xantum* provinciarum nomen est.

^e *Nanking* urbs est in provincia Nanking. ^c

^z Marcus Polus Venetus urbem hanc ^h *Quinsai*, id est, civitatem Cæli, in regno *Ainan* collocat. Rex qui in ea sedem habuit *mundi Dominus Cæli filius* à suis dictus est. Verum ejus urbis recentiores nullam faciunt mentionem, sive bello sive aliâ calamitate interierit.

ⁱ Fluvii per Chinam nobiliores memorantur ^k *Croceus* à colore luteo ita dictus, ex *Sofing* lacu oritur: inde versus Septentrionem tendens Chinæ limites egreditur, factoque flexu redit, at demum in Oceanum Chinesem sese exonerat. *Kiang* fluvius *maris filius* dictus in Chinesis Imperii limitibus Occidentalibus ortus, fluens mediam ferè transit Chinam, eamque ab Occasu in Ortum dividit in Septentrionalem & Australem, ultra milliare Germanicum perhibetur latus: idem mare Chinesem demum subit. ejusque ostio objacet insula *Cungming*. Reliqui fluvii sunt ^l *Hoai*; ^m *Singan*, ⁿ *Cientang*, cujus ostio adjacet insula ^o *Cheuxan*, ^p *Juen* & ^q *Can*. qui cum *Kiang* sese conjungunt: Item ^r *Ta* fl. ad *Quancheu* mare subit. Cæterum Chinesium lingua carere dicitur literâ caninâ R.

Utuntur Chineses literarum loco characteribus, & imaginibus variis, figuras in lingua & laminas incidunt; sicut nos utimur arte Cælographica. ^d Currus excogitarunt, quos velis ventisque, uti navigia per mare, per loca plana dirigere norunt. Liberos suos in patrio exercent sermone, & quum legere & scribere possunt, docent eos scire res olim apud se gestas, leges etiam municipales; & moralia fabularum atque adagiorum. ^e

H h h 3

HEKE.

^a Monum. Sinicum. ^b Porcellanæ. ^c Libri Sinici. ^d Missiones Jesuitarum. ^e Peking, ^f Xantum. ^g Nanking. ^h Quinsai. ⁱ Fluvii in China. ^k Croceus fl. ^l Hoai. fl. ^m Singan fl. ⁿ Cientang fl. ^o Cheuxan fl. ^p Juen fl. ^q Can fl. ^r Ta fl.

versus Oceanum posita. At de urbe *Quinsay* (sive ea Tattarorum Magni Chani, sive Sinarum Regis regia, utrumque enim traditur) meritò prudentissimi cujusque fidem excedunt ea, quæ M. Polus Venetus tradidit: continere scilicet eam circuitu mill. Ital. circiter centum, id est, German. communia viginti quinque, & pontium in ea lapideorum duodecim millia, quorum quidam tantæ altitudinis, ut majores naves erecto malo subtermere queant: lacum item intr. moenia ambitu mill. German. circiter septem continere; in quo duæ insulæ singulas regias superbissimo opere sustinentes. Per universam autem urbem præsidium triginta millium militum. Veruntamen urbem hanc post Marci Poli tempora bello dirutam, vel alia gravi calamitate destructam esse, quidam putant.

Corea.
Japan.

V. Insulæ ab ortu Sinarum regno objacent innumeræ; at duæ insigniores ^a *Corea*, incolis *Caoli*, Longitudine ccxxx milliar. German. Latitudine L. & multo nobilior ^b *Japan*, Longitudine mil-

H E K E L I I.

b Magino memoratur Paquin.

c Magino dicta Manquin.

d Quam ab ipsis Chinesibus diu ante nos inventam tradunt. Edidit elegantissimum & omnibus numeris absolutum de *Re Luerariâ SINENSIVM* Commentarium *Theophilus Spizelius*, Vir pius, laboriosus, literatus atque candori deditus, Amicus meus certus, qui liber, *Lugduni*, quippe *Batav.* Anno Chr. M. DC. LX. *Hackianis* literis in 12. f. impressus, omnino est dignus, ut à quolibet *Philologiae* cultore indefessis teratur quotidie manibus.

e Quod ad Religionem hujus Gentis attinet, credunt omnes Res creatas, omniaque Inferna atque horum gubernationem pendere à *Supernis* atque *Cælo* quod maximum omnium Deorum credunt, idque primò *Alphabeti* Characteribus exprimunt, *Solem*, *Lunam* & *Stellas* adorant, immò & *Cacodemonem*, ne mala eis, ut ipsi dicunt, afferat. Sumtuosissima habent tam in *Urbibus*, quam in *Agris* Templâ, daturque apud eos duplex Genus *Sacerdotum*: alterum albis est inclutum Vestibus rasò Capite & in commune vivit, ut nostri *Monachi*; alterum atris est vestitum, promissò crine, & seorsim habitat; sicuti nostri *Presbyteri*. Neutrum Uxorem ducit; horum tamen Vita satis impudica & obteæna; Conf. *Marci Henningi* de Regno CHINÆ

Liber, *Augustæ Videl.* Anno M. D. XC. in 8. exc.

B U N O N I S.

^a *Corea* P. Martinio non insula, sed peninsula est.

^b *Japan* insula fecunda f est, frugum, metallorumque g dives: h Rex cujus Imperio cæteri subfunt reguli, ad bellum educere potest aliquot centena millia virorum. Lusitani Christianam fidem passim per hanc insulam felici successu docuerant; sed ea anno 1579. ac iterum hac nostra ætate, exustis & occisis Christianis hic oppressa & ferè delata est. Qui ex occidente ibidem negotia curant mercatores, Christianum nomen solent abnegare. Tanto odio Japanenses persequuntur Christianos, ut ne quidem in exteris Christianum ferant nomen; unde exigua, & ferè nulla appareat spes, qua ratione doctrina illa salutaris hic resurgere queat. *Inrerar.* Nobilis à *Mandelslo* p. 238. & seqq. Hodie tamen mitiora afferunt; Christianam videlicet fidem denuo ibidem admitti. Postellus per universam hanc insulam statuas Idolorum maximè triplices, aliasque mulieris puerum in ulnis gestantis imagines adhuc suo ævo extitisse testatur, vestigia hæc videntur esse Religionis Christianæ antiquis temporibus hic florentis: quæ tamen astu Satanæ postea corrupta & perversa fuit. i Porro Chinesium litori Orienta-

a Corea. b Japan Ins.

milliar. CL. Latitudine LXX. uterque in complures ditiones, quas Reguli verius quam Rēges obtinent, distributa. Hujus tamen potentior Rex est *Miaci*, urbis totius insulæ principis. 2

li objacet insula ^a *Formosa* sub ipso Cancrī Tropico: in qua Hollandi nonnulla loca munita tenebant; & cum incolis, ipsis quoque Chinesibus huc venientibus, mercaturam faciebant. Erant in ea insula non pauci ad Christianam fidem conversi. Sed Hollandi nuper anno 1662. à Chinesibus *Selandiā* castro per deditionem captā, ex hac insula eieci sunt, & ab his in captivos imbellemque turbam crudelissime est sævitum. Chinesium litori Australi opposita alia insula ^b *Hainan* dicta, multis urbibus & incolis exulta.

HEKELII.

^f Ac nobilis.

^g *Siri* inprimis.

^h Veteribus *Chryse*, sed *Marco Polo Zipangri* dicta.

ⁱ Incolæ colore sunt potiùs *olivastro*, quàm *albō*; ingenio a. ac memoria mirabili pollentes, gloria cupidi & laborum tolerantissimi.

REISKII.

2 Insulam *Formosam*, quæ Chinesibus ^c *Packanda* dicitur, minores aliæ attingunt: ^d *Fayoung* maxime, in qua Batavi Anno 1652. fortalicium struxerunt, *Seelandiam* dictum, mox altero, quod Provinciam vocarunt, addito: Unde Hispanos postea suo castello Kelang extutbarunt, & *Formosam* denique subjugarunt.

a *Formosa* Inf. b *Hainan*. c *Packanda*. d *Fayoung*. e *Sanichaon*. f *Japonia*. g *Dair*.

CAP. VII.

De India Veteri.

I.

Sinarum regno conjuncta est ab Occasu Meridieque *India*, terra ^{India.} *Somnium* nobilissima, auri argentique adeò foecunda, uti solum ejus aureum argenteumque esse veteres crediderint. Nomen accepit ab *Indo* nobilissimo flumine. Clauditur ab Occasu *Indo*; ^{Ejus limites.} à Septentrione *Emodis* montibus; ab Ortum itidem montibus *Damasus* & *Meandro*; à Meridie suum mare, quod *Indicum* appellatur, magnis finibus recipit; in quod, ceu duo cornua; longissimo excursu sese emittit. *Longitudo* ejus summa est ab *Indi* fontibus usque ad

runt: Verum à Piratis Chinesibus, & horum duce *Couenga* iterum Anno 1661. eieci; jacturam Chinesium commerciorum, Indorum, & Japonensium maximam fecerunt. Ipsa Insula populosa, suisque pagis & dominiis divisata 30. gradus latitud. septent. versus Boream jacet. Ab ea distat paululum ob cura insula ^e *Sanichaon*, ubi Franc. *Xaverius*, Indorum Apostolus vitam finit, successu facto.

^f *Japonia* incertum est, an extet Insula, num continenti adhærear, Arn. Montano & Caronio teste: Ipsa 35 gradus elevata X VI. Provincias pluresque Insulas complectitur, quarum tres maximæ sunt, *Nivoo*, *Xinoo* & *Xiccoo*, suis regulis aut principibus subjectæ: Qui tamen singuli ^g *Dairo*: rerum sacrarum & civilium supremo arbitro subsunt. Hujus autem sedes Meaco est, urbs regia *Yendo* vel *Jedo* Anno 1657. incendio exusta: Domos enim solum ligneas amant, nec urbes muris aut portis muniunt, sed plateas noctu magnis januis occludunt. Conf. Bern. Varenii Descript. Japoniæ Arn. Montanum in Lib. Germ. de legat. ad Cæsarem Japon. itemque Missiones quas vocant, Apostolicas aut Papæas ex A. 1590. ad A. 1614. quo fecerit in Christianos sævitum fuit, & A. 1626. quo Jesuitæ cum Portugalia & Hispanica natione regnis omnibus exclusi, solique Batavi ad commercia libera sunt admissi.

ad extremum aureæ Chersonesi promontorium mill. German. circiter 150. *Latitudo* maxima à Damafis jugis in finibus Sinarum ac Tattarorum, ad Simyllam promontorium, nunc *C. Comori*, mill. CCCCL. ¹

Diviso.
Indiæ.

II. Divisa fuit olim Gange flumine in duas partes; quarum una versus Occasum ^a *India intra Gangem*, altera versus Ortum ^β *India extra Gangem*, appellabatur.

Indi Brach-
manes.

III. Tradunt veteres Geographi, fuisse in India populorum *novem millia*; quorum clarissimi *Brachmanes*, Indorum Philosophi,

BUNONIS.

^a *India intra* seu cis *Gangem* ab Occasu habet Paropamisadas, Arachosiam & Gedrosiam; à Septentrione Caucasios montes, quos appellabant Macedones; ab ortu *Gangem* fluvium, ac alteram trans *Gangem* Indiam; à Meridie Oceanum Indicum. ^a

^β *India extra* sive *trans Gangem* ab occasu habet alteram Indiam, & *Gangem* fluvium ad Septentrionem Scythiam: ab Ortum Sinarum regionem; à Meridie Indicum mare. In hac inter duos sinus Gangeticum & Magnum est ^c *Chersonesus Aurea*, quæ hodie à civitate *Malacca* dicitur.

^γ *Brachmanes*, sive *Brachmani*, olim fuerunt Philosophi, hodie *Bramani*, dicuntur, de quibus Itinerar. Noh. à Mandello p. 114. & seqq. de istis *Solinus* c. 65. Philosophos habent Indi Gymnosophistas, qui ab exortu solis ad Occasum contentis oculis orbem candentissimi syderis contuentur, in globo igneo rimantes secreta quædam, arenisque ferventibus perpetuum ^b diem alternis pedibus insistant. Et *Plinius* l. 6. c. 19. Gentes celebratæ illic, & prope in religionem versæ sapientiæ deditæ, voluntaria semper morte vitam, accenso rogo, finiunt: ut sunt de illo exempla ^c apud *Plutarchum* in vita Alexandri. Mortem scilicet prudentiores illi non expectabant; sed ingerendo semet ignibus læti & cum gloria arcessiebant. Alii in solitudine & sub terræ cavernis mortem expectabant: qui mos hodieque servatur in Japonia. ^d

HEKELII.

^a Et juxta nonnullos *Chaberim*.

^b *S. perpetem*, sicuti *Olivariniana* legit *Editio*.

^c *Calani* & *Indi* cujusdam ex comitatu *Cæsaris*.

^d Alias de Gentibus *INDIÆ*, & in specie de *BRAGMANIBUS* extat elegans Liber

Græcus Palladii qui ex *Bibliothecâ Regnâ Londinensi*, curâ *Edoardi Bilsæi*, Londini ap. *T. Roycrofti* Anno hujus Seculi LXIIX. in 4. reg. cum *Versione Latinâ* est impressus.

REISKII.

¹ *India* nomen ab Indo fluvio nacta, cunctis gentibus, quas Orientales & Occidentales terræ nutritur, commune fecit: Hinc Chineses & Arabes *Indoïan* hodieque nominant, suo sermone aut idiomate quo regionem adjecto *Stan* significant, veluti *Turkestan* *Gulistan* &c. *India* vetus amplissimis patebat versus Boream Ortumque terminis. Ad Tauri juga nempe ac Eoum oceanum, hodierna longe arctioribus coarctetur: Utraque tamen duplex, altera nempe *Occidentalis intra Gangem* ἡ ἐπὶ τῶν γάγγων ἰνδικῆ, altera *Orientalis extra Gangem* ἡ ἐπὶ τῶν γάγγων ἰνδικῆ, quam Græci Romanique nec non adhuc Arabes partiuntur. De gentibus, mirandis naturæ operibus urbibusque Indicis quanta scriptorum veterum portenta, etiam falsâ? *Strabone* iudice *Lib. II.* qui de urbium numero 5000. acute censuit. κατ' ὑπερβολὴν, i. e. eo per excessum excrevisse. De Nationibus quantum variatur? omnes eas ad *Joëtanem* è Noachi nepotibus unum, primum quasi parentem *Josèphus*, *Eusebius* *Eusthatiusque* referunt: Has autem origines *Bochartus* in dubium trahit *Lib. II. cap. 15.* infirmis tamen ratiunculis usus. ⁱ *Indus* & *Ganges* ex jugis altissimis *Theberth*, lacu quondam hydrophilacio nasci dicuntur: Ut hic per rupes altissimas horrendo cum strepitu, ille ad radices montium prorumpat, & quinque alveis in mare Indicum devolvatur. *Ganges* vero in sanctitate maxima & singulari peccatorum expiatione apud Indos ethnicos adhuc habetur, tanquam paradisi fluvius. Vid. *Kirch.* *China illustr.* part. II. c. 2. Abr. *Rogeri* *Hiltor.* *Brachman.*

^a *Limites Indiæ.* ^b *Intra Gangem & extra Gangem.* ^c *Chersonesus aurea.* ^d *Arachmanes.*
^e *India.* ^f *Duplex, Indus & Ganges.*

phi, Græcis *Gymnosophistæ* dicti; & ^d *Gangaridæ*, quorum regem ^{Gangaridæ.} potentissimum Alexander Magnus invadere non ausus est.

IV. *Urbium* fuisse *quinque millia*, iidem auctores prodiderunt, præcipua capacitate; quarum omnium clarissima ^e *Nysa*, in qua ^{Nysa urbs.} genitum Liberum patrem Indi arbitrabantur.

V. Fluviorum nobilissimi sunt *Indus* & *Ganges*: ^{sol.} *Indus*, quem ^{Indus fl.} accolæ quondam *Sandum*, nunc diversis nominibus diversi appellant populi, *Hynd*, *Duil*, *Inder* & *Caercede*, in ^{Paropami-} monte effusus unde viginti recipit amnes; sed clarissimos ^{Hy-} *Hydaspen* & *Hypasin*, qui Alexandri iter terminavit. Nusquam latior quinquaginta stadia, aut altior xv. passus, septem ostiis in mare Indicum evolvitur. ^{*} *Ganges* gemmifer & auri fœcundus, ex Scythi-

man. part. II. c. 18. Notitia reliquorum quos India progenerant fluviorum nostris Europæis obscura & per exigua obtingit. *Veteres autem Indicæ scriptores multa falsa prodiderunt*, inquit Strabo lib. II. Conf. etiam itinera Thevenotii, quibus res Indostanenſes novorum Mogulum aliorumque populorum exposuit, Souchu de Rennefort Histor. Indiæ Orientalis Paris. A. 1688. edita.

B U N O N I S.

^d *Gangaridæ* bello olim clari erant ad *Gangem* fl. urbs & regnum Bengala, illorum sedes erat olim *Gange*, seu ^b *Ganges* urbs ulterioris Indiæ *Gangi* fl. imposta. Sunt qui existimant *Gangem* urbem esse eandem, quæ hodie Bengala: verum hæc à *Gange* fl. longè distat.

^e *Nysa* e urbs cis *Gangem* ad *Indum* fl. non longè ab *Arachosia* à *Baccho* fertur condita. Est quoque Indiæ mons *Nysa*, cujus mentionem facit *Virgil. Eneid. VI.*

^z *Indus* fl. Plinio teste, l. 6 c. 20. olim ab incolis *Sandus* fuit appellatus: *Sinthum* Ptolomæus inter septem Indi ostia numerat. Verisimile igitur est, ostium illud omnium maximum pro toto fluvio Ptolomæo fuisse usurpatum. Hodie ab Indis aliisque gentibus vulgò *Indu* vocatur. Hunc verò fluvium prius *Mausolum* dictum, postea ab *Indo* quodam Juvenc e regio, qui in eum se præcipitaverit; nominatum fuisse fabulatur auctor libelli de fluminibus, quem nonnulli adseribunt Plutarcho. Alexander M. tradente Plinio l. 6. c. 17. nullo die minus stadia sexcenta navigavit in *Indo* fl. nec tamen potuit ante menses quinque enavigare, adjectis paucis diebus. Idem Rasbutos à Cambajensibus determinat, atque per mediam Cambajam decurrit. Incolis ejus regionis, teste Odoardo Barbosa,

& *Cercetes* & *Inder* hodie appellatur. Candidi coloris esse perhibetur *Indus*, & gelidior, quam cæteri, qui ibi sunt, fluvii. *Curtius*, *Arrianus*.

ⁿ *Paropamisus*, etiam *Caucasus* dictus, non Ponticus, seu Indicus. De Indi fonte ita Plinius lib. 6. c. 20. *In jugo Caucasii montis, quod vocatur Paropamisus, adversus Solis ortum effusus. Eadem quoque tradit Arrianus.*

⁹ *Hydaspes* fl. *Indum* flumen ad *Nysam* urbem ingreditur. ^f

ⁱ Fluvius iste ^f *Hypasis* vocatur Ptolomæo, Plinio, Curtio & Arriano; at Straboni, Dionysio Afro, Martiano Capellæ, Solino & aliis est *Hypanis*. Plinius l. IV. c. 12. hanc controversiam suo tempore inter scriptores fuisse tradit, vehementerque errasse, qui *Hypasin* in parte *Asiæ* prodiderint. In India autem supra flumen *Hypasin* solstitii die medio nullam jaci umbram autores referunt. Plinius l. 2. c. 37. Fluvius ille cum *Hydaspe* sese unit; unde à quibusdam pro eodem habetur flumine. *Herodotus* lib. 4. tradit *Hypanum* fluvium quinque dierum viâ exilem, profluere ac dulcem; Deinde post aliorum dierum iter perquam amarum. *Athen. l. 2. c. 43.*

^g *Ganges* vulgò *Ganga* ex Emodis montibus ortus, omnium toto orbe fluminum perhibetur maximus, quique decem & novem fluminibus magna ex parte navigabilibus receptis, alicubi lacus veriùs, quàm fluvius videtur. Eum ^g in sacris literis appellari *Pischo* seu *Pison* existimant Hieronymus, Josephus & Eusebius. De illo Ovidius:

Dum tepidus Ganges, frigidus Ister erit.

H E K E L I I.

^e Cujus nominis decem *Stephanus* enumerat.

I i i

^f Alii

a *Gangaridæ*. b *Ganges*. c *Nysa* urbs. d *Indus* fluv. e *Hydaspes* fluv. f *Hypasis* fluv. g *Ganges* fluv.

thicis exoritur montibus, cujus latitudo minima duo mill. Germ. maxima quinque, ubi vadofissimus mensuram centum pedum devorat.

Gens Indorum.

VI. ^λ Indorum gens ^μ vetustissima nunquam à natali solo recessit. Quare nemini fas sit mirari vel hominum vel urbium copiam. Indiam *Liber* pater (quem illi apud se natum arbitrati) primus cum exercitu ingressus est, primusque omnium Indis subactis triumphavit. Dehinc *Persæ* proxima inter Indum & Gangem armis occupata tenuerunt, donec *Alexander*, Dario superato, Porum Indorum Regem debellavit. Post hunc in pace, suis quique Regibus obediens, egerunt; donec; diu ignoti, tandem Portugalensibus superiori seculo rursus cogniti fuerunt. Longinquitas regionis occasionem præbuit fabulis, uti ex veteribus graves etiam scriptores, ^ξ hominum varias monstrosasque species crediderint.

C A P.

f Alii non in Indum, sed in Mare labi tradunt.
g De *Paradisó* quippe profluentem. *

B U N O N I S.

^λ Sinus, in quem devolvitur, *Gangeticus* appellatur; hodie vulgo *b Golfo di Bengala*. *i* Gangi magnitudine secundum Indum, tertium Istrum, quartum Nilum consensu tradi scribit Diodorus lib. X VII. Latitudinem ei stadiorum XXXII. tribuit; profunditatem tantam, ut omnia per Indiam flumina superet.

^μ a Primos Indiæ incolas ex posteris fuisse *Jokiani*, qui Heberi fuit filius, colligitur tum aliis argumentis, tum quod ab illius filio *Ophiro* aurifera regio in sacris celebris appellata est *Ophir*.

^ν Mirum dictum, quam multi ex antiquis res Indiæ perscripserint, & quam pauci, dolente & execrante *Strabone*, vera. ^b Ex quibus alii una cum fabulis suis toti perierunt, alii si non toti, ex magna tamen parte. Extant *Herodotus*, *Agatharchidis excerpta*, *Ctesias* aliqua sui parte apud *Photium*, *Dionysius Periegetes*, *Strabo*, *Ptolemeus*, *Arrianus*, *Diodorus Siculus*, *Aethicus*, *Martianus Hebraeotes*, *Plinius*, *Mela*, *Solinus*, *Philostratus*, *Orsius*, *Q. Curtius*, *Apulejus*, & hi omnes veteres. Recentiores sunt *Joh. Goropius Becanus*, *Petrus Massenus Osorius*, *Joh. Metellus*, *Joh. Barrius*, *Ludovicus Vartomannus*, *Maximilianus Transylvanus*, *Cosmas Indopleutes*, *Joh. Maecr*, *I. C. Castagnedo Hispanus*, *Abrahamus Ortelius*, *Petrus Farrisius*, *Franciscus Sachinus*, *Adamus Olearius* in itin. *Mandelllovii*, aliique navi-

gationum Indicarum scriptores; qui recentiores scriptores certiora præ antiquis istis attulerunt.

^ξ *Mezallhenes* scribit, per diversos Indiæ montes esse nationes capitibus caninis, armatas unguibus, amictas vestitu tergorum, quibus nulla sit vox humana, sed tantum latratus sonent. ^c *Gangis* fontis accolæ nullo indigere cibo, eosque odore pomorum silvestrium vivere, longiusque pergentes eadem illa secum gerere, ut olfactu alantur: quod si tertiorum forte spiritum traxerint, eos examinari. Porro tradunt in eadem India esse homines qui unum tantum habeant oculum. Quosdam etiam adeo auritos esse, ut aures ad pedes defluant, atque in altram earum cubent, quarum duritie arbores convellant. Alios singulis utri pedibus, & adeo lateris quidem, ut ubi se defendere à calore velint, supini jacentes iis toti inumbrentur. Apud *Ctesiam* legitur, foeminas quasdam in India semel tantum parere, ac natos statim canescere. Esse gentem, quæ in juventute cana sit, nigrescat in senectute, ultra ævi nostri terminos perennantem. Esse quoque perhibent mulieres, quæ quinquennes concipiant, nec ultra octavum annum vitam protrahant. Esse, qui cervicibus careant, & in humeris habeant oculos. Hæc & similia ab antiquissimis istis scriptoribus tradita sunt; quæ tamen falsæ & conficta esse hodie constat. Ipse *Plinius* quoque id quod mirere, miras & monstrosas hominum, qui Africa partes incolant, figuras ^k describit.

a Indorum origo. b Scriptores rerum Indicarum. c Monstrosa hominum formæ ab antiquis traditz.

scribit, lib. vi. c. 30. Quod verò idem ille Megasthenes apud Plinium *lib. 8. c. 14.* scribit a serpentes in tantam magnitudinem adolefcere, ut solidos etiam deglutiant cervos l id ab aliis auctoribus tum antiquis, tum recentioribus confirmatur.

HEKELII.

b Et quidem *Castaldo.*
i Hoc flumen, ut *Nilum*, rigare vicina omnia, nonnulli tradunt *Geographi.*
k Gentes np. sine *Naribus* atque sine *Linguis.*
l *Taurosque.*

a Serpentes Indiae ingentes.

C A P. VIII.

Summa Indiae novae descriptio. 1

I.

CUM superioribus seculis ob feritatem intercedentium populorum terra adiri India nequiret, tam longinqui verò maris navigatio nondum experta esset, diu Europæis incognita mansit, cum non nisi ex veterum scriptis nosceretur. At primus *Guaſco Gama* Portugalensis An. MDCCCXCVII. ab Hispaniis profectus, superato Bonæ spei promontorio atque universa Africa circumnavigata, Indiae oram maritimam perlustravit. Post hunc idem ab aliis feliciter tentatum; missique alii alii que subinde à Regibus Portugalliae, qui oram maritimam vi occupatam; arcibus ac propugnaculis munirent. Deprehensum tunc est, varia nationum genera Indias incolere, Hebræos, Persas, Scythas, Arabas, ipsosque Indos, quorum exigua quædam pars post D. Thomæ, ut ferunt, institutionem in fide Christiana permanserunt. Hanc navigationem diu Portugallenses & Hispani, constituto in Indiis ab Portugalliae Hispaniæque Regibus Prorege, soli obtinuerunt; donec superioribus annis Hollandis & Anglis etiam frequentata est. Iisdem finibus, quibus olim, India nunc etiam circumscribitur.

India nova;

India novæ fines.

Nam

REISKII.

1 Quoniam Johannes II. Portugalliae, ac Ferdinandus Hispaniae reges Anno 1494. in divisione novi orbis per Pontificem Rom. facta convenierant, a ut ultra Meridianum Lisabonensem XXVI. gradibus enavigatis, occasum versus Hispaniæ omnia; reliqua vero ad ortum Lusitanis loca cederent: b Post hac Emanuel regis Portugalliae auspicio Vasco Gama Lusitanus Lisbona iter dubium ingressus, VII. Idus Jul. A. 1497. Africa tota & Promontorio bonæ spei ultimo superato XIII. Cal. Jul. anno sequente proximo Calecutum appulit, primusque Indicis commerciis & navigationibus Europæis viam aperuit

commonstratam. c Hinc duplex India proveniebat, una *Orientalis*, de qua loquimur, & proprie dicta, ortum versus regi Portugallico, & altera *Occidentalis*, *Amægos* aut improprie dicta, nempe America regi Hispanico relicta. Termini nostræ Indiae non adeo certi à Geographis fiuntur; ne possunt quidem ob *principatus variabiles & regna ob vicinorum potentiam mutare solita*: Ex Itinerariis tamen recentissimis ab occidente Persiam, à septentrione Tatariam, ab ortu regnum Many, ab meridie regnum Decan: partes, quæ pro statu regum & dominiorum variant, nullas definiemus, nisi quas Cluverius definiit, ordine non satis congruo aut recto.

I i i 2

BUNO-

a Orbis divisio à Pontif. Rom. facta. b Navigatio Indica prima. c India duplex.

Nam & citra Indum amnem populi quidam, ut olim; nunc etiam Indi dicuntur. *

Divisio.

II. ^β Dividitur etiam nunc, ut olim, Gange fluvio in duas partes: quarum una *Indostan*, quæ olim India intra Gangem; altera *Mangi*, India extra Gangem. Regna universim continere tradunt XLVII. quorum quædam nimium modica & arctis admodum finibus constricta. At novissimi tamen Geographorum in novem potissimum partes sive regiones universam Indiam diviserunt; quarum nomina sunt: *Cambaja*, *Narsinga*, *Malabar*, *Orixa*, *Bengala*, *Pegu*, *Siam*, *Camboja* & Septentrionalis pars, quæ ferme tertia universæ. γ

C A P.

B U N O N I S.

α ^a Id tanquam singulare quid Diodorus Siculus observat, quod, cum India multis variisque gentibus incolatur, nulla tamen peregrinam habeat originem, sed omnes indigenæ putentur, nec unquam vel ab externis accepisse, vel in aliam nationem emisisse colonias, perhibeatur. Exterorum tamen colonias ne ipsi quidem diffitebantur Indi in suis historiis de Bacchi & Herculis adventu. Et quid Alexandri M. colonias per Indiam notius? Nostro & superiori seculo Magnus Magor ex Tattaria; & præter nationes exteras ab Auctore memoratas, ingens multitudo Lusitanorum, Belgarum, Anglorumque ex Europa in Indiam penetravit, magna ejus parte occupata. Vasco de Gama, auspiciis Emmanuelis Portugaliz Regis, per mare illud viam in Indiam aperuit. Deinde Batavi & Angli lucri spe allecti, ingenti animo, & Batavi majore successu, quam Angli, eò naves suas miserunt.

Impiger extremos currit mercator ad Indos.

β ^b Quippe regio auri & argenti, tum gemmarum, serici & aromatum feracissima, immane quantum inhiantes mortales, nullâ longi & difficilis itineris ratione habitâ, ad se, jam antiquissimis quoque seculis, pellexit. Hæc videlicet Indica mercatura primo Phœnicum fuit & Ægyptiorum: ab his ad Romanos pervenit: donec eam ad se transferrent Veneti, quibus Lusitani, Batavi & Angli successerunt. Quum Belgæ privati, sparsis viribus, adeoque minus commode eò navigarent, anno 1595. Ordinum auctoritate, in societatem, certis legibus, & privilegiis redacti, tanta ceperunt incrementa, ut Lusitanis universæ amittendæ Indiæ terrorem injicerent. Lusitanorum expugnarunt arces, regna Barbarorum armis aut fœderibus in partes traduxerunt, & Indiam Belgicam multis firmissimis coloniis contra omnem vim firmarunt, capite Imperii sui in Insula Java & urbe Batavia constituto, unde in reliqua esset imperium.

γ ^d India omnis ratione situs commodè dividitur in tres partes. *Septentrionalem*, quæ aliis dicitur *Indostan*; *Occidentalem*; quæ *India Minor*: & *Orientalem*; quæ *India Major*. *Septentrionalem* Indiam omnem tenet *Magnus Mogor* seu *Mogol*; & ad Indum flumen provincias *Cabul*, *Gusarattam*; quæ & *Cambaja*; In India Occidentali *Orixa*, cujus Rex *Mogoris* tributarius est: & in India Orientali regnum *Bengalæ*. In India Occidentali præter *Orixa* & *Cambaiam* sunt regna *Decan*, *Malabar*, & *Coromandel* sive *Narsinga*, singula à suis gebernata regibus. In Orientali Indiâ præter *Bengalæ* regnum, sunt *Pegu*, *Siam*, & *Cambodia* regna diversa; At in *Malacca* peninsula; quot sunt nobiliores urbes, tot ferè inveniuntur Reguli.

α Coloniz gentium in Indiam traductæ. β Indiæ felicitas. c In Indiam navigationes. d Alia Indiæam divisio.

C A P. IX.

Cambaja, Narsinga, Malabar, Orixa. 1

I.

C *Ambaja* regnum in dextro Indiæ cornu ad Indi ostia situm, ^{Cambajæ} Longitudine occupat milliar. German. circiter c l x. ^{magnitudo.} Latitudine ferè totidem. *

II. Urbium prima est, quæ regno nomen dedit, ^{Urbis Cambajæ} *Cambaja*, ^{baja} omnium

B U N O N I S.

* ^a Regnum istud ab Europæis *Cambaja* dictum est, quod erat *Gusaratta*: a suos olim habebat Reges, antequam à Mogole subigeretur. In vulgatis tabulis Geographicis ponitur *Gusaratta* cis Indum flumen: sed rectius in *Blavianâ*, quâ Mogolis describitur Imperium, trans Indum flumen intra Indiæ terminum.

^β ^b *Cambaja* urbs in Insula, quam Indus fl. & maris vada efficiunt, jacet paulum à litore remota; totius Orientis delicatissima, emporium celebre est; cujus tamen major pars à ^c *Benjanis* & *Rasbutis* ^b gentilibus constat; ex quibus hi aut militiam aut latrocinia sectantur; ^c isti verò artes exercent manuaras; aut mercaturam faciunt, aut administrant divitum & magnatum rem familiarem: à militia verò & cæde hominum pariter & animalium abhorrent *Benjani*; neque comedunt carnes animalium. Præter Deum boni & rerum omnium conditorem, adorant etiam & colunt diabolum, ne scilicet noceat. ^d Antiquum Indorum hodieque servant morem, quo vidua cum mariti defuncti corpore viva exuritur; cujus rei spectator fuit ipse *Mandello*; per univèrsam Indiã hujus sectæ quam multi inveniuntur.

H E K E L I I.

^a S. Provincia *Guzarata*.

^b S. *Rasbutis*.

^c Traducunt enim in Montibus vitam liberam, nec ullam vim atque hostilitatem timent.

^d Ipse Rex *Cambajæ* olim *Idola* sola coluit, donec *Maurorum* fidem recepit.

R E I S K I I.

1. ^d *Guzarata* *Perfis*, *Arabibus*, *Indisque* illa Provincia vocatur, quam *Portugalli* huc *navibus* appulsi ab urbe præcipua *Cambaja* dixe-

rant. Tres enim urbes commercii florentissimas complectitur, *Amanabadam*, suo regi olim atque conditori proprio subjectam: *Cambajam* muro cinctam saxeo, quæ duo milliaria excedit ambitu; *Suratam* denique præscam Lusitanicæ Anglicæque mercaturæ, sed novam Gallicæ nunc sedem. ^e Regnum hoc magni Moguli subditum duas habet urbes regias *Agram* Arce magnifica superbam, quam ille Imp. *Dello* deserto A. 1566. subiit & *Laborèm* sive *Pangah*, quam æstu compulsus nimio petit. *Portugalli* vero unicam sibi eamque castris duobus munitissimam urbem ^f *Diu* adhuc tenent, *Turcica* Indicæque classibus An. 1539. & An. 1546. mascule propulsatis. Idem Mogul provinciam mari Arabico vicinam, ^g *Candahar*, quam *Perfæ* ceperant, facta pace sibi restitutam retinet: Regna verò ^h *Narsingæ* aut *Bisnagar*, ⁱ *Golconde* itidem & *Orixæ* nec non ^k *Decan*, sive *Cuncang*, sibi nexu tributario devincta. Unde factum est, ut *Dynasta* quidam sive Princeps Indicus ab rege *Golconde* ad *Mogulem* defecerit, uti *Thevenotius* Lib. II. refert. Rex *Narsingæ* regem regum & mille uxoribus maritum sese titulo proficitur; & Princeps quosdam fert vicinos, quos ^l *Nackos* nominant, *Madurensem*, *Tamuranum*, & *Gingyensem*. ^m *Malabara*, regnum *Calecut*, *Cochin*, urbesque plures continet; *Goam* quoque *Proregis* *Portugallici* & *Patriarchæ*, quem *Ecclesia* ibi *Christiana* fovet, *Indici* sedem, cui tres *Episcopi* *Cochimensis*, *Meliaporensis*, & *Macaensis* subsunt. ⁿ *Coromandel* regi *Narsingæ* quondam subdita, nunc *Colgondensi*, qui urbem *S. Thomæ*, *Coloniã* *Portugallicam* à *Gallis* Anno 1673. captam Anno 1674. Gallico ejecto præsidio *Belgis* auxiliantibus cepit. Conf. *Joh. Bapt. Tavernierii* Relationes Indicas, & *Spanhemii* *Introduct.* in *Geograph.* de *S. Thomæ* ad *Indiam* accessu.

I i i 3

B U N O

^a *Cambajæ* seu *Gusarattæ* regnum. ^b *Cambaja* urbs. ^c *Benjani* *Rasbuti*. ^d *Guzarata*.

^e *Mogolis* regia duplex. ^f *Dio* seu *Diu*. ^g *Candahar*. ^h *Regna* *Narsingæ*. ⁱ *Golcondæ*

^k *Decan*. ^l *Nacki* *Principes* *liberi*. ^m *Malabra*. ⁿ *Coromandel*.

omnium Indicarum cultu atque magnitudine præstantissima; qua de causa *Cairum* Indiæ vocitata. Regia sedes est *Campanel*, in edito loco septenis mœnibus cincta. ^d *Goa* in Insula Indi posita, emporii celebritate, agrorum ubertate, incolarum multitudine atque ædificiorum magnificentia insignis urbs, ob munitionis firmitudinem locique situm arx claustra regni vocitata. In eadem Insula *Dio* arx, atque in continenti alia *Damaon*, Hispanorum præsidii custodiuntur. Celebres quoque sunt *Beder* & *Decan* urbes; quarum hæc regno quondam nomen dederat. At citra Indum in Provincia *Guzarate*, quæ pars est regni Cambajæ, præcipua urbs est *Ardavat*, Indi ripe apposita.

III. *Narsingam*, in dextroq; itidem cornu sitam, duobus lateribus,

B U N O N I S.

^v *a Campanael* in præcipuis hujus regni uribus erat, *e* & Regis sedes; qui à Rasbutis & Mogore præfilius Lusitanis tributarius factus. Sed hoc *Cambaje* regnum hodie sub *Magni Mogoris* Imperio est; ejusque sedes non est *Campanael*, sed, ^b *Agra* ad Gemini fluvium.

^d Quæ in eadem cum *Dio* Castello Indi insula jacet *c* *Goga*, seu *Goja*: non est altera illa & nobilis urbs ^d *Goa* in regno *Decan*; quam Auctor heic à magnificentia describit; quæ *Goa* illustris ab ista Indi insula longe distat in insula *Goa*. Hæc ab *Alfonso Albuquerque* anno 1508. occupata est. Ex eo à Lusitanis incolitur, magnificè ornata. Hic Vicarius est Regis & Archiepiscopus. ^f *Jesuitæ* quoque ibidem sua habent collegia. Eò ex Arabia, Turcia, Persia, Armenia, India, China, Philippinis; & Europa omnis generis merces importantur, & exportantur. ^g ^e *Dio* ^h castellum in illa insula à Lusitanis munitum est.

^ξ ^f *Damaon*, non longè à *Suratta* jacens, non solum sub Lusitanis est; sed & ^g *Bassia*, & ^h *Caul* omnisque ferè in hac parte ora maritima, à Rege in *Decan* aliquando frustra oblecta. Cætera interioris Rex à *Decan* habet.

ⁿ ⁱ *Beder* ⁱ in mediterraneis est in *Balagatta*, seu *Balagnata*. ^k

⁹ ^k *Decan* Regem haber, cui interiora à *Demaon* ad *Goam* usque parent, tenentibus loca maritima Portugallis. ^l Regnis in *Decan* sedes est ^l *Visapor* ^m; qui & ipse Rex magnus ac potens est.

ⁱ ^m *Ardavat* sub *Mogolis* imperio est. In

ⁿ *Amadabath* defertur magna copia radicis, quæ ab iis *Punco* dicitur, estque *costus verus*, inde à Lusitanis in Europam deportabatur. Cæterum ^o *Bombam* in regno *Decan* opidum Portugalli Anglis tradiderunt anno 1665.

^x Indiæ hujus alterum latus, quod Orienti obvertitur, & per continua montium juga à *Malabara* determinatur, à capite *Comorino* ad *Nazund fl.* per centum fere milliarum extensum, olim in tria regna erat distinctum; quæ fuerant *Coromandel*, ⁿ unde hodieque omne illud litus à *Comari* ad *Nazund fl.* appellatur: ^p *Narsinga*, & ^q *Bisnager* singula à suis gubernata regibus. Verum unius hodie subsunt Imperio, qui modò *Narsingæ*, modò *Bisnagare* residet. Hujus tanta habetur potentia, ut regnum ejus intra sex menses vix circumiri possit. ^o

H E K E L I I.

^e Septemplici muro percincta.

^f Totius Orientalis Indiæ.

^g Quapropter & *Clavis universæ Indiæ* appositissime dicitur.

^h Et *Dium*.

ⁱ *S. Bider*.

^k Hanc urbem totius Regni præcipuam esse, *Maginus* tradit.

^l Ab hac urbe sex Milliaribus abest *Mons Murò* ac præfidiis munitus, in quò *Adamas Gemma* eruitur. Incolæ hujus Urbis sericis amittuntur Vestibus, vel interulâ ex *Sericò* elegantiore.

^m Seu *Visapora*.

ⁿ Seu *Ciromandel*.

^o Hic

^a *Campanael*. ^b *Agra*. ^c *Goga*. ^d *Goa*. ^e *Dio* seu *Diu*. ^f *Damaon*. ^g *Bassia*. ^h *Caul*.
ⁱ *Beder*. ^k *Decan*. ^l *Visapor*. ^m *Ardavat*. ⁿ *Amadabath*. ^o *Bombam*,
^p *Narsinga*. ^q *Bisnagar*.

bus, Occidentali ac Orientali, mare abluit. Longitudo ejus à confinibus Cambajæ & Orixæ, ad promontorium *Comori*, milliar. occupat German. circiter CL. Latitudo summa inter duo maria mill. XC. Regiæ sunt duæ: *Narsinga*; unde regno nomen, & *Bisnagar*, *Onor*, *Paleacate* & *Mangalor*, Lusitanæ sunt ditiosis. *Coromandel*, & *Meliapor*, ab Indis Christianis habitantur: Quarum hæc D. Thomæ sepulchro clara.

Bisnagar.
Onor.
Paleacate.
Mangalor.
Coromand.
Meliapor
Coroman-
dal.

IV. *Malabar* regio in extremitate dicti cornu sita, in longum LXXX. in latum XLV. milliar. German. regna continet, ab singulis urbibus denominata: *Cananor*, *Calicut*, *Coulete*, *Cran-*

Cananor.
Calicut.
Coulete.

o Hic Rex alit quoque continuo XL. millia *Nairos*, qui sunt nobiles Milites, ac præterea XX. millia Equos, quos partim ex *Persia* partim ex *Arabia* recipit, & c. Elephantes. Sed cum ad Bellum proficiscitur, multo majorem Equitum & Elephantum copiam cum innumeris *Peditibus* ducit. Referunt enim Scriptores, ejus Exercitum quandoque XXX. Milliarium spatium occupare.

tamen contestis, piraticam exercent ipsi idololatra ac gentiles. Regio illa fert *piper* optimæ & primæ notæ; huic secundum fertur id, quod nascitur in *Sumatra*, & *Java* insulis. *Malabar* regnum habetur antiquissimum, uni Regi olim subiectum; ex quibus postremus fuit *Sarama Parrymal*, qui circa annum Christi 900. à Mahumedanis seductus regno se ultro abdicavit, & *Mechan* concessit, ibique sanctitatis opinionem vitam finiit. Is quum liberos non haberet, regnum suum fidissimis ministrorum distribuit. *Scalig. l. 5. d. Emend. Temp. Lindschoten cap. 12. Ind. Or.*

BUNONIS.

λ ^a *Paleacate* versus Septemtrionem in litore eodem *Hollandi* ^b *Geldriam* habent, emporium munitum: Ibidem quoque est ^c *Danisburgum*, quod Danorum negotiationibus patet.

μ ^d *Onor* & ^e *Mangalor* ad adversum jacent litus, in *Malabaræ* regno.

ν ^f *Coromandela*, olim peculiare fuit regnum, à quo longus ille litoris tractus nomen habet. Ejus incolæ se suosque quum annonæ caritas est, dividere aliis solent.

ξ ^g *Meliapor* vicus hodie verius est, quàm opidum, à Mahumedanis & gentilibus habitatus, ut ferè hæc terra omnis: ^p neque hinc *S. Thomæ* ostenditur sepulchrum; sed in opido vicino ^h *S. Thomæ* ad litus condito, quod à folis Christianis Portugalesibus & Armeniis incolitur. Inde versus Austrum in eodem litore est emporium celeberrimum ⁱ *Negopata*. Urbem hanc magnam & maritimam *Belgæ* expugnarunt ejectis Lusitanis. In eo litore *Belgæ* maximè mercaturam faciunt.

ο ^k *Malabara* regio in altero hujus *Indiæ* jacet latere, quod respicit Occasum, extenditurque à Capite *Comarino* ^r usque ad Caput *Darame*, X milliaribus infra *Goam*. Incolæ ejus feroces & barbari sunt, inceduntque nudi, genitalibus

π ^l *Cananor* castellum munitum firmo præsidio tenebatur Lusitanorum: sed à Belgis ejecti sunt anno 1663. urbem tamen vicinam incolunt *Malabarii*.

ρ ^m *Calicut* ^v in eodem jacet litore urbi *Cananor* vicina; olim fuit illustris, sed hodie à pristino splendore multum defecit. x Hujus Regis potentia fracta est à Portugallis.

σ ⁿ *Coulete* à *Calicut* versus Austrum jacet à Belgis expugnata anno 1663.

HEKELII.

ρ Olim fuit Urbs amplissima, in qua præter alia *Ædificia* cccxx. circiter *Mesquite* variarum Nationum numerabantur.

τ ^s *Comorin*.
σ Cæteris *Indiæ* Regionibus magis culta ac frequens est aère saluberrimò, sed frigidiusculò gaudens. Potitur quoque Agrò admodum feraci, qui *Herdeò* *Oryza* ac variis Fructibus; in primis verò *Gingibere*, *Cardamomò*, *Cinnamò*, *Cassia* ac palmis abundat.

τ Aliàs *Cananor* s. *Canonor* etiam pulchritudine præstans est ac Mercaturæ admodum opper-

a Paleacate. b Geldria. c Danisburgum. d Onor. e Mangalor. f Coromandel. g Meliapor. h S. Thomæ opidum. i Negopata. k Malabara. l Cananor. m Calicut. n Coulete.

Cranganor.
Cochin.
Coulam.
Travancor.

Cranganor, Cochin, Coulam & Travancor. Horum Calicut cætera præstat; cujus Rex Samory, incolis, id est, summus Imperator ac Deus in terris vocatur. ipsa urbs Calicut ampla est, at humiliter exstructa. In hac provincia Lusitani tria habent munita.

Orixa.
Ramana.

V. Orixa regnum, in Sinu Gangetico inter Narsingæ & Bengalæ regna protensum caput habet Orixam urbem. At regia est Ramana.

CAP.

tuna, ob ejus Portum nempe, qui Navium non minus capax est, quam tutus.

v Calecut.

x Nam Mercatorum Aedes plures non æstimentur, quam XX. Aureis, reliquorum V. Licolarum ad summum binis Aureis emantur.

BUNONIS.

τ Cætera loca ad idem litus sunt: ex quibus cum primis nobile emporium est. a Cranganor, Lusitanis ereptum est à Belgis Anno 1663.

v b Cochin sive Couchin, x quæ una ex celeberrimis Indiæ emporiis est, a à Belgis expugnata est & Lusitani ejeti sunt anno 1663.

φ c Coulam quoque Belgæ extorserunt Lusitanis anno 1663.

z d Rex, qui ex Brachmanis creditur ortus; gerit quoque sacerdotium: b cibum non comedit, nisi qui idolo suo, seu ipsi diabolo, quem sub horribili specie colit, prius fuerit oblatum. Virgines sponsæ à Sacerdotibus ad id mercede conductis vitiantur, antequam in sponsi thalamum deducantur; nec ipsius Regis sponsa hic excipitur: quapropter, ut regii sanguinis certiores esse possint, Regi patri non succedit filius, sed ipsius ex sorore nepos.

ψ e Lusitanis igitur præter Goam urbem in ora ista maritima fere nihil fuit reliquum; nisi forte Onor. Cæterum ad litora Malabarica & ad Cambajam serpentes in aquæ superficie feruntur: hoc nautis signum est, si forte ex aliis non possunt colligere, an regionibus illis propinqui sint. c

ω f Orixa regnum à Nagundo fluvio & Masulipatamâ urbe versus Septemtrionem usque ad Guengam sive Cangam fl. porrigitur. Nomen ha-

bet ab Orixa vel Orissa, emporio celebri, ubi Christiani habent templum D. Thomæ consecratum. Princeps in hoc regno emporium est g Masulipatan.

u Et regia sedes h Goelkonda seu Culconde. Ipse Rex in Orixa Magni Mogolus tributarius est. d i Ramana ramen emporium ob ebur & gemmas est celebre. Regio ista salis & lapidum pretiosorum, imprimis verò adamantis mercaturâ nobilis est, Cæterum Dani ad oram illam maritimam castellum tenebant k Cranganor, quod Belgis traditum est.

HEKELII.

y S. Zamorinus.

x Sive Cotzin.

a Ipsa enim urbs tutissimum quoque Portum multosque habet incolas, quorum permulti Mauri sunt Mercatores.

b Ex est qs. summus univ. se hujus Provincie Pontifex, cui quam plures alii vicini Reguli Tributata pendent.

c Inveniuntur quoque in Regnò Calecutensium non pauci Serpentes, inter quos nonnulli hominibus adeo sunt infesti, ut exiguo tantum sanguine extraetò, mortem ferant præsentaneam. Alii quoque crassitie Sues referunt, suntque quadrupes quaternorum Cubitorum longitudine, qui in locis palustribus nascuntur, nec venenosi sunt hominibus infesti. Rex verò Serpentes omnes superstitiosè observat, neque homini Serpentem ullum mactare licet absque pœnâ Capitis.

d Et licet satis dives ac potens sit, ramen vicinis æquiparandus non est. Etiam Idola colit ut cæteri.

a Cranganor. b Cochin, seu Cotzin. c Coulam. d Rex. e Lusitani. f Orixa. g Masulipatan. h Goelkonde. i Ramana, k Cranganor.

C A P. X.

Bengala, Pegu, Sian, Camboja, India Septentrionales.

I.

B *Engala* regnum ab urbe *Bengala* dictum, ad Gangis aliorum- Bengalæ re-
gnum.
que annuum ostia, in longum c l. in latum c l x x. mill.
German. obtinet. Ipsa urbs β *Bengala*, magna; celeberrimo em- Bengala
urbs.
porio insignis, insignis in insula fluvii *Cosmin* sita est.

P E G U.

B U N O N I S.

α *Bengala* regnum α hodie sub Magni Mo-
goris imperio est; omnium rerum copia affluens:
Ejus incolæ β vitii corruptissimi ac sceleribus
cooperti sunt; quæ tamen univërfa Gangis la-
vacro ablui posse superstiosè putant, lavacri
tamen in fluvio illo potestas nemini permittitur,
nisi qui eo nomine Regi dederunt pecuniam; sive
tributum.

Ex Paradiso eum oriri credunt; undetantam
vim eidem adscribunt. c

β Urbs β *Bengala* una ex præstantissimis In-
diæ est; ubi omnes reperiuntur deliciæ, quas
cæteræ optimæ possident Europæ civitates. Hinc
exportantur merces pretiosæ, *Sericum*, *Xyli-*
num, *Zibetum*, *Saccharum*, *Oryza*, *Canina* de
Bengala, vulgò *Canina Hispanica* dictæ &c. Ab
urbe ista c Sinus iste appellatur *Golfo di Bengala*,
qui alias *sinus Gangeticus*. Huc quoque pertinent
duo emporia, d *Chatigam*, & e *Satagam*: quo-
rum illud f *Telogrammum* Ptolomæo: hoc g *Cos-*
famba. In regno hoc quoque est h *Gouro* urbs il-
lustris ad Gangis fl. ripas posita, pulcherrimis
& sumtuosissimis ornata Palatiis, à variis genti-
bus inhabitatur. Regis in urbe ista palatium per-
hibetur majus esse, quam *Evora* in Lusitania,
aureis & argenteis figuris ex gentilium potius
quàm *Mahumedanorum* consuetudine ornatum.
Rex autem adeo potens, ut per totam Indiam
proverbio dici soleat: *Rex Cambajæ est unum Rex*
Narsingæ duo; Rex Bengalæ tria. Cæterum in re-
gione ista nascitur animal magnum i *Rhinoceros*,
unicum in naribus habens cornu reflexum, alio-
qui elephantis, cujus tamen hostis est, non dissi-
mile. Ejus sanguis & cornu in pretio sunt; quo-
nam contra venenum valere existimantur.

H E K E L I I.

a . Per multas urbes tum littorales, tum mariti-
mas in se continens, & propterea omnino am-
plum.

b Ut plurimum *Mahumetani*.

c Incolæ isti plerique albi, nobiles, huma-
ni, acuti ingenii atque intelligentes sunt; sed
aliquantum deceptores, in Commercii ac Mer-
caturâ plurimum valentes. Nudi non incedunt,
veluti fit in reliquâ *India*, sed Tunicâ albâ satis
amplâ sunt amicti usque ad terram protensa, &
alias adhuc Vestes sericas superinduunt, caput-
que more *Turcarum* tegunt.

R E I S K I I.

i k *Bengala* regem sibi proprium tuetur, mo-
dò sui juris, modo magni Mogulis tributarium,
& immenso per continentem quâ oriens patet
spatio potentem. Urbs *Ougli* sede commercio-
rum Anglicorum & Belgicorum, sive Stapula,
quam vocant, mercatoria nunc claret. l *Re-*
gnum Pegu A. 1560. septem provinciis subactis
potentissimum A. 1600 peste, fame ac Siamensi
bello ad ultimum redigebatur excidium. Hinc
adhuc vicinis *Ava* & m *Siam* regibus hodieque
subest. Regnum Siamense artibus Mechanicis &
quibusdam liberalibus cultum, monarchico suo
Imperio regnis etiam subactis minoribus efflo-
ruit. Rex autem irruptione crebriori Tatarica
pressus, Chamo denique Chinesi sese benefi-
ciarium aut Vasallum, quem nominant, sub-
miserunt: ipse quidem ethnicus tamen Christianis
tria templa publica concessit: præter *Siam* ur-
bem, cujus agrum semestri quoquo tempore
consuetâ Menanis eluvio manet; tria emporia
nunc præstant. Vid. *Chaumontii Equitis Legati-*
o

K k k

α Bengalæ regnum. β Bengala. c Sinus Gangeticus s. Golfo di Bengala. d Chatigam.
 e Satagam. f Telogrammum. g Cosfamba. h Gouros. i Rhinoceros.
 k Bengala. l Pegu. m Siam.

Pegu R. &
urbs.

Ava.

II. ꝛ Regia hujus regni est ꝑ Pegu urbs in insula posita, totius Indiæ clarissima, mœnibus munita, ædificiis elegantissimis ornata. Subjecta autem sunt Regi Pegu & alia regna, quorum ꝑ Ava versus Septentrionem, gemmis; equis & elephantis abundat.

S I A M.

Siam re-
gnum &
uros.

III. ꝑ Siam potentissimum regnum, cujus Longitudo c c c. lat.

tio in Aulam Siamesem, & Domini de Choifu Itinerarii Siam diarium. De vicinis terrarum tractibus amplissimis a Couchinchina, b Cambodia ꝛ c Ava nec undique perlustratis, regno itidem d Tunquino, & regia hujus Checho Jac. Schouten in Descript. Siam. & Tavernir part. III. & Plancus c. 17. videantur. e Chersonefus aurea sive f Malacca, reges ex A. 1420. aut Mahamedanos aut ethnicos tulit, donec Lusitanis subdita Christianam Ecclesiam suscepit, quæ adhuc sub Batavorum dominio viget. g Regna vero Cambojæ, Couchinchinæ, h Schampoæ, Quædam omnia religionem ethnicam sectantur. Vid. Hug. Linchotani Descript. Ind. & Theod. de Boy Navigat. Belgicæ.

B U N O N I S.

ꝛ i Pegu regnum Bengalæ ad Ortum conterminum a civitate Tanay olim Tacola usque ad promontorium Nigræis porrigitur, inter montes, quos Brachmanes, & Jangomi inhabitant, & mare. Lectorum olim apud Ptolemæum fuit regio. Regnum hoc amplissimum Indiam ad Gangon usque complestebatur: sed anno Christi 600. innumeris calamitatibus, fame, peste, ꝛ bello ita fuit desolatum, ut per nullaria multa nil nisi continua hominum cadavera iter facientibus cum horrore occurrerent. Postea tamen restauratum est. d

ꝛ k Pegu, quondam Trizlypton, ad flumen est ejusdem nominis. Rex e ibi palatium habet superbissimè extructum, ipse auro, argento, & gemmis ferè ditissimus; in quo sculpta & depicta cernere licet omnia præclare gesta Regum Orientalium, cum variis animalibus terrestribus, avibus, arboribus ad vivum depictis. Lusitani hic maxime mercaturam faciunt, gemmas, muscum aliasque merces pretiosas inde exportantes. l Degum Pegunorum Varella, (ita templa sua vocant) adeo alta est, ut ex ea ad modum Pyramidum Ægyptiarum tota regio cer-

ni possit. Regio ista elephantorum magnum fert numerum, qui s capti fame potissimum ciculantur. Ipsi Peguani g idola boni Dei, & mali, colunt, præter paucos à Lusitanis ad Christianam fidem conversos. h In eodem regno quoque est m Mariaban seu Mariavaon urbs nobilis: ubi plurima conficiuntur vasa procellana, licet non sint tam perfecta; quam Chinesium.

ꝛ n Ava olim Arisabia regni Avæ caput est. Regnum aliis vocatur Avachan ab arce inexpugnabili. Sed Avæ magna exercetur mercatura gemmarum, & musci, quem eo deferunt in ejusdem animalis corio ex montibus, quorum nomen Jangoma. Ei confinis est Verma regio cum ejusdem nominis urbe.

ꝛ Regnum o Siam, aliis Sornanum i regnum dictum, Pegu regno ad Meridiem conterminum, nomen accepit à metropoli Siam; & hæc ab alluente fluvio p Siam, qui alias Menan dicitur appellationem habet. Regionem illam fluvius iste Menan, sicuti Nilus Ægyptum, statim anni tempore, irrigat & fecundat. k Rex in Siam potens magnarumque perhibetur opum, Rege in Pegu non inferior; cui tamen aliquando fuit subiectus: sed armis in libertatem sese vindicavit. l

H E K E L I I.

d Optimas habet Portus, ex quibus præcipuus est Martabane, in quò onerantur circiter 40. Naves Oryzæ, quæ in Insulam Sumatram comportatur. Ager enim hujus Regni pinguis est ac fertilis, & Rei frumentariæ optimè accommodus.

e Nonnullis Rex Brema, s. Barma dictus.

f In altissimis quibusdam Montibus.

g Medioeris quippe Staturæ & ad crassitiem valde accedentes Homines.

h Ceterum

a Couchinchina b Cambodia. c Ava. d Tunquin. e Chersonefus f Malacca. g Camboja.

h Schampoæ. i Pegu R. lectu. k Pegu olim Trizlypton. l Degum. m Martaban.

n Ava. o Siam Regnum. p Siam seu Menan fl.

lat. CLX. conficit mill. urbes insigniores habet * Siam regiam, admodum amplam, & ⁹ Malacca in Chersoneso aurea sitam; emporium aromatibus nobilissimum; quatuor mill. Germ. amplecti dicitur. Malacca:

C A M B O J A.

IV. Hujus regni caput est *Camboja*; at sedes regia *Diam*, quæ Camboja:
Diam. quibusdam * *Odia*.

I N

^b Cæterùm sunt agiles quoque vitibusque præditi; tamen ad Bellum proorsus inepti.

ⁱ S. Sornao, sive Sorno.

^k Ideo Ager, qui aliàs planus, amœnus ac Montibus percinctus, omnino est herbidus ac valdè pinguis & fertilis.

^l Incolæ deliciis, luxui & crapulæ plurimùm vacant, delectantur Musicâ, Vestibus se exornant sumtuosissimis, Nobilitatem Sanguinis profitentur, mechanicas Artes non exercent, sed Mancipia plurima ad ipsas Artes tractandas alunt; Agriculturæ tamen valdè sunt studiosi. Scholas habent publicas, ubi *Leges & Religionem* linguâ vulgari docent; sed *Scientias* in aliam doctiorem linguam & ab illâ valde differentem ab aliis discunt. Idola colunt innumera, & præcipuè quatuor Elementa. Unde post mortem unusquisque *Sepultura* genus eligit juxta Elementum illud, quod adoravit quotidie. Nam qui *Terram* adorârunt, sub *humô* sepeliuntur: qui *Ignem*, comburuntur: qui *Aquam* submerguntur; quique vero coluere aërem, suspenduntur, ut ab Avibus devorentur. Hæc *Maginus* loc. cit. fol. 260. fac. b.

B U N O N I S.

* Ipsa urbs ^a Siam, aliquando Regis sedes, Lusitanis ante hæc frequentabarur negotiatoribus; verùm primas in mercatura jam hic loci tenent Hollandi. Regia sedes hodie est ^b India urbs, seu *Odia*, in qua turrium, templorumque tecta & fastigia aurô resurgunt. Tantarum virium civitas est, ut aliquando L. millia militum reprimeret. Hic ingens est copia ferici, auri, aliarumque pretiosarum mercium, quæ eo à Chinesibus aliisque mercatoribus importantur. ^m Cæterùm hæc ipsa regio multos fert elephantos nobiles ac interdum candidos, qui in magno habentur pretio: Harum bestiarum ipse Rex duo millia dicitur alere, quæ ad bellum sunt doctæ & instructæ.

⁹ ^c Malacca n seu Malays peninsula regno Siam per Isthmum juncta ad Equatorem ferè se extendit. Urbi *Malacca*, à qua terra ista appellationem sortita, o ad litus Occidentale è regione Sumatræ sita, à Portugalensibus duce Albuquerque anno 1511. intercepta est, egregie munita habet castellum, Episcopum, collegium Jesuitarum, aliaque cœnobîa. Sed anno 1641. Belgæ hanc urbem expugnarunt. Ferè in medio litoris, quod Occasum respicit, jacet *Queda*: ac inde ulterius ad isthmum *Tanacerin*; ubi idem viget mos, quo viduæ relictæ cum maritis suis defunctis cremantur vivæ. In Orientali litore est *Patane* urbs, veterum *Perimula*; unde *Sinus* ille dicitur *Perimulicus*; uti alter *Sinus Sarabacus*, hodie *Golfo di Savolas*. *Ihor* ad litus Australe ponitur: Urbes istæ regis sunt, ac singulæ suis subjectæ Regibus: eademque nobilia emporia, quæ Lusitanis, Anglis, Hollandis, Armeniis, Turcisque celebrantur negotiatoribus. Ad promontorium Australe haud longè ab *Ihor* civitate Lusitani tenent *Sinapuram* urbem. Lingua, qua in Chersoneso hac Malaccensi utuntur Indi, planè singularis est, & à cæteris discreta; miræque suavitatis, quare ab exteris illa amatur & excolitur. Cæterùm Indi per hanc regionem virgines sponsas peregrinis & hospiti bus vitandas offerunt, quam consuetudinem in Pegu quoque & Aracam fuisse legimus.

^d *Camboyna* sive *Cambodia*, regnum cæteris regnis opibus paulo inferius, regno Siam ad Austrum conterminum est. Ejus Rex cum vicino rege in Siam, cujus aliquando fuit tributarius, sæpe bellum gerit. Incolæ illius sunt idololatræ & gentiles; sicuti & Malaccenses Indi. Urbem ^e *Cambodiam* ingens alluit fluvius, qui eodem modo, quo *Nilus & Menan*, regionem circumjacentem certis anni temporibus irrigat. A multis nationibus, mercaturam hîc facientibus, celebratur *Cambodia*. Lusitani ibidem templa & cœnobîa possident. Eo confluant mercatores ex

K k k 2

Malac-

a Siam urbs. b India urbs. c Malacca s. Malays. d Camboyna s. Cambodia. e Cambodia urbs.

INDIA SEPTENTRIONALIS.

India, Septentrionalis.

V. Borealem Indiæ partem, quam tertiam universæ diximus, quondam in varia regna divisam, nunc Tattari ex Tattaria huc transgressi obsident. Hi *Mogores* dicuntur, & eorum rex [^] *Magnus Mogor*; cujus regia [^] *Delly*; in confinibus Cambajæ & Narlingæ regnorum. Sub hoc Rege urbes claræ; *Mandao*, *Sanga*, [^] *Moltan*, ^z *Citor* & ^o *Aracane*, singulorum regnorum capita: ²

C A P.

Malacca, Coromandelia, Japonia & China. Præcipue merces, quæ inde exportantur, sunt pelles, Oryza, Lacca, Benzoinum & gemmæ.

^z Odiæ urbs etiam *India* dicitur, Regis in Siam sedes. ^a *Liam* seu *Uiam* urbs memoratur in hoc regno, item ^b *Langor* ad maris litus.

H E K E L I I.

^m Hæc Urbs ad instar *Venetiæ* dicitur ædificata, in quâ & scaphis de loco ad locum potest deambulari, quarum circiter ducenta millia dicuntur reperiri.

ⁿ Sive *Malacca*.

^o Cui & nomen *Gaza* est.

B U N O N I S.

^λ *Tattari* numerofo milite sedibus suis egressi has Indiæ partes sibi subjecerunt. Rex eorum *Magnus Mogor*, seu *Mogol* longè latèque per Indiam imperans, à Tamurlanis stirpe ^p se ortum gloriatur, omnium Regum, quotquot sunt in Orbe, habetur diuissimus, cujus thesauro contineri ajunt, si ad nostram rationem numerum conferimus, 1500000000. Imperialium, id est, *anderthalb tausend Millionen Reichthaler*. Regi huic non tantum paret India illa Septentrionalis; verum etiam *Gusaratta*, vulgò *Cambaja* dicta, olim peculiare regnum, ad quod pertinebant urbes *Amadabath*, *Suratta*, *Cambaja*, *Beitan*, & *Bisentaçya*: remque *Orisa*, cujus Rex Mogoris tributarius est: & *Bengala* regnum.

^z A ^c *Delly* urbe provincia appellationem nacta est, quæ una Mogori ad bellum mittere solet CL. millia armatorum. Regia verò sedes hodie non est urbs *Delly*, sed ^d *Agra* ulterius versus Septentrionem ad fluvium, qui ^e *Gemini* vulgò appellatur, posita urbs; incolis adeo frequens, ut ducenta millia virorum ad militiam Regis jussu producere queat. Est tamen & alia

Mogoris regia ^f *Labor*, inde magis versus Septentrionem ad ^g *Rave* flumen sita. Eò Rex nimium solis ardorem fugiens concedere solet.

^h *Moltan* dicitur habere mulieres bellatrices.

^z ⁱ *Citor* vel *Chitor* olim metropolis erat regni *Sanza*.

^o *Aracham* vel ^k *Arachan* arcem dicitur habere inexpugnabilem, quam Rex *Barmix* aliquando frustra obsedit & oppugnavit exercitu trecentorum millium armatorum, & quadraginta millibus elephantorum. Cæterum in *Gangis* insula ponitur ^l *Polimbothea*, olim magna urbs, quæ portas habuit ferreas: ibi studium Philosophiæ florere tradunt. Item ^m *Ava* s. 2. memorata; emporium magnum versus Septentrionem ponitur, quod præter mercaturam gemmarum & musci, juvenum lasciviâ notum.

H E K E L I I.

^p Vid. Liber iste, qui *Abenteuer der naturlichen und kunstlichen Sachen* in Sina und Europa ab A. P. F. B. est inscriptus; & *Francos*. ad *Mxn*. A. 1656. in 4. f. exc. Cap. 1. p. 5.

R E I S K I I.

² ⁿ Imperium magni Mogulis Indicum non septentrionali una India coercetur, sed in *Australem* longius ipsamque *Persiam* per quadraginta regna propemodum excurrit: Hoc enim Monarchicum exat, suoque dominatu regiones proprias, & alienas nexu tributario continet ut reliquæ Imperii vel *Gingischanici* vel *Timurani* *Tatarice* huc videantur repositæ. Nam *Babur* Princeps è *Zagataja* Tataria ortus, & regno *Mawraharensum* exutus A. 1515. in *Persiam* exulivit, & Regis qui tum *Shah Tamas* erat, regni que *Persici* posthac armis adjutus, ^o Indicum hocce imperium primus An. 1526. condidit formavitque: Hunc posteri longo secuti ordi, ne illorum que unus *Chorum* cognomine *Schafchi* ha Ann. 1650. rerum in Monarchia Indica potitus

a *Liam*. b *Langor*. c *Delly*. d *Agra*. e *Gemini*. f *Labor*. g *Rave*. h *Moltan*. i *Citor*. k *Arachan*. l *Polimbothea*. m *Ava*. n Imperium Mogulis Indicum. o Unde ortum fuerit.

titus legitur, eaque amplissima usus. ^a Religio heic *Muhamedana* & *Singizonanica* quidem prævalet: Turcis pariter invisa ac Persis. *Ethnica* tamen & *Christiana*; in quibusdam provinciis ac urbibus fertur. Cætera de statu Mogulis magnifico, in credibili hujus thesauro, & urbibus regniis. Petrus du Val & Jo. Twest part II. Navig. Belgic. & Thevenotius suppeditant: Confer etiam quæ superius ad cap. IX. annotata dedimus. Unum superest, quod mireris, heic ta-

men regulos sive ^b *Principes sui juris ac liberos* superesse, quos *Rajas* & *Rænas* nominant, è stirpe vetusta regia prognatos, & vicinis provinciis, quas irruunt expilantque, graves ac molestissimos. Cæterum de prima Indiæ ad fidem Christianam conversione, item de accessu D. Thomæ Apostoli ad hæc terras: obitu ejus & sepulchro ambiguo vel incerto vid. Spanhem. introd. Geograph. & Hottingeri Histor. Eccles. sec. I.

a Hujus religiones. b Rajæ principes liberi. c Indorum conversio.

C A P. XI.

Insulæ in Indico mari. 1

I.

Insularum in Indico mari tantus est numerus, ut haud facilè iniri queat: quare præstantiores solum dicendæ. Princeps est atque omnium toto Oriente nobilissima ^a *Sumatra*, in complura regna ^b divi-

Insulæ in mari Indico.

Sumatra.

divi-

B U N O N I S.

^a *Sumatra*, in Longitudine habens CLXX. milliaria, & in Latitudine LXII. quæ antiquorum *Taprobana* falso quibusdam putatur ^a, in X. regna distinguitur; ex quibus hæc tria: *Achem*, *Jamby*, & *Palimba* præcipua sunt, regnorumque capita egregiè munita. Cum Rege in *Achem* Hollandi in fœdere sunt. Ager milium & oryzam fert; melle ^b, Zingibere, benzoino, camphora, agarico, cassia abundat; Piperis vulgaris & oblongi uberimus hic proventus, qui quotannis magnâ copiâ Catajam exportatur. Elephantes nusquam majores, aut ad bellum magis apti reperiuntur. ^c In eadem insula mons quoque est, qui iguem evomit; veluti Vesuvius & Æthna.

H E K E L I I.

^a Aliis v. *aitrea Chersonesus* ista, & propterea Antiquis ceu *Peninsula* est credita.

^b *Cerâ*.

^c Cæterùm hæc Insula inclemens habet Cœlum, ob magnam *Vaporum* nempe copiam, quæ ex frequentibus Flaminibus ac Paludibus exhalat, atque etiam ob densissima Nemora.

R E I S K I I.

1 Nunc ^b Archipelagus S. Lazari, & in eo

insulæ omnes aperiuntur, quotquot intra sinum Bengalensem & Philippinas jacent, omni aromatum proventu copiatque divites: Ex his primæ sunt insulæ *Cos Sindanæ* (*Ins. de la Sond.*) quæ nomen à freto vicino accipiunt; nempe ^c *Sumatra*, ^d *Borneo* & ^e *Java*. *Sumatra* magnitudine & potentia præstat, suisque regibus subest, nec ulli Europææ nationi lectum atque domicilium hætenus concessit. Reges illi *Campora*, *Jambi*, *Menacab* & *Palambane* sedem sibi vindicant: Sed Rex *Achimensium* inter illos eminent, ab Achima dictus, emporio Europæis nostris, Turcis, Chinesibus, Indis frequentissimo. *Borneo* 200. milliaria suo ambitu complexa, regnum unum in *urbe cognomine* sibi fovet, alterum *Benderæ* & tertium *Habasie*, adamantina fodina celebre. ^f *Java* major gradu septimo trans æquatorem sita, Regulis ad urbes littorales *Japara Tuban*, *Joclan Panarvan*, *Panaracan* & *Palankuan* confidentibus paret, omniumque supremo Cæsari suo sive *Matarano*, à quo proximus Rex Bantami loco & potentia exitat. ^g *Batavia* tamen ab horum oppugnatione ac impetu sese Anno 1629. & Anno 1652. itemque A. 1678. fortiter vindicavit, tanquam præcipuum societatis Orientalis Indiæ munimentum, præsidiumque firmissimum. ^h *Celebes* & *Gilolo* suis regibus subiectæ; ⁱ tres *Moluccæ* suis Regulis *Ternada* scilicet

K k k 3

licet

a Sumatra. b Archipelagus S. Lazari. c Sumatra. d Borneo. e Java. f Java major. g Batavia. h Celebes & Gilolo. i Moluccæ.

Borneo.
Java major.

Bantam.

divisa; Secunda est ^β *Borneo*, Tertia ^γ *Java Major*, incognitæ magnitudinis; quam Jul. Cæsar Scaliger omnium rerum facili ubereque proventu *compendium Orbis* appellavit. In hac celeberrimum emporium ^δ *Bantam*.

licet *Tidor* & *Pachian*, in quibus ramen Batavi sua dominia sibi tuentur, Hæc *Mauca Biare*, i. e. *aves Dei vel Paradisiacæ* sunt, quas falso apodes, & nutriri aëre solo credunt. ^a *Ambona* caryophyllorum feracissima & ^b *Banda* cum quinque insulis miuoribus, ubi unicum Muscatarum copia magna: Quæ omnes Societati Orientali, de qua diximus, Indicæ subsunt, controversa cum Anglis nuper composita. ^c *Ceylon* etiam huic Societati cessit, Portugallis omnibus exturbatis, & munitionibus, quas illi tenuerant occupatis. Insulæ huic *regna undecim*, & horum omnium caput *Candi*, cum rege præcipuo summoque attribuunt. Somnia vero sunt de ^d *Paradiso terrestri*, quem huc collocant, & *monte Pico d'Adam*, quem vestigiis Adami primi hominis saxo impressis conspicuum credunt. ^e *Philippinæ majores numero quinquaginta*, minorum vero undecim millia putantur: Ex his alix suam libertatem, alix regnum sibi proprium uti *Paragoyæ* & *Mandanao* tuentur, alix regno Hispanico subsunt, & castris munitissimis coercentur: *Cebia* & *Maran* Magellano primum cognitæ, sed cæteræ adhuc ignotæ.

B U N O N I S.

^β *Borneo* insula, sicut & *Sumatra*, cui ad Ortum posita est, sub Æquatore jacet inter *Cambojam* Indiæ & *Celebes*; Hispaniam magnitudine adæquans, vel etiam superans, cujus ambitus fertur bis mille & ducentorum milliarium. Ptolemæo esse videtur *Insula Fortune* d. Totius Insulæ caput & regia sedes est *Borneo* urbs, quam aquæ pluribus locis; veluti *Venetias*, interfluunt ^e. Præter hanc nobiliores urbes sunt *Marudo*, *Sadonk*, seu *Sedanz*, *Sambas*, *Landa*, *Sucadano*, & *Bandarmassin* celebres portus ob piperis negotiationem. *Succadona* fluv. adamantes habet. Est verò hæc insula rebus omnibus ad vitam victumque necessariis instructa. Hic thus, mastix, camphora, agaricum, aurique puri inveniuntur fodinæ divites ^f. Belgæ mercandi libertatem, præcipuè piperis, per hanc insulam ferme habebant (soli: verum quum nuper ipsi Regi nollent concedere, ut piper, muveris loco, ad Regem in *Macassar* mitteret; privilegio illo exciderunt.

II. Dein

^γ *Java Major* à *Sumatra* insula, versus Meridiem per fretum, quod vulgò *Stretto de Sunda*, separatur. Longitudo Javæ habetur CL. milliarium; Latitudo ejus incerta est, neque hæcenus compertum habetur, utrum insula sit, an peninsula Australibus terris adhærens. Omnis generis aromata fert ^h *Java*, tantamque piperis copiam, quantam Germania uvarum ^g. Duo in ea hodie nobis nota sunt regna, ⁱ *Mataram* & ^k *Bantam*. Sed rex in *Mataram* majorum habetur opum; tertius qui erat in ^l *Jacatra* ab Rege in *Bantam* oppressus, regnoque exutus est, quam anno 1619. hic conderetur ^m *Batavia Belgarum Colonia*, quo ipsa urbs *Jacatra* à Belgis capta est. Inde post decennium Rex in *Mataram* bis obsedit & oppugnavit *Bataviam*, sed frustra. Præsidium sexcentorum armatorum hic perpetuo alitur. Præfectus ibi nomine Belgarum residens cæteris quoque castellis munitis per *Indiam* imperat, qui singulis tribus annis mutatur, alio in ejus locum substituto. Jus per præsidem & scabinos administratur. Camera Rationum, à quâ reliquæ per *Indiam* omnes dependent, hic suprema est.

^δ *Bantam* regia sedes XII. mill. à *Batavia* jacens commodo gaudet portu. Eò confluunt negotiatores ex *Malaccâ*, *Gusaratta*, *Malabara*, *Bengala*, *Pegu*, *China*, *Japan*, *Portugallia*, *Anglia*, *Hollandia*. Intra urbis pomeria domicilium figere non permittitur nisi indigenis. Regi in *Bantam* administrant mulieres, ex eisque constituitur ejus cohors prætoria. Cæterum ipsi *Javanenses* habentur ^h fallaces & malæ fidei; in Religione superstitiones sequuntur *Bentanorum*, aut imposturas tenent *Mahumedi*. ⁿ *Java Minor* inde ad Ortum posita, à metropoli etiam *Cambaba* sive *Cambava* dicitur.

H E K E L I I.

^d *Bonc.*

^e In hæc civitate XXV. circiter millia Ædes jam pridem computatæ sunt. Rex, qui istuc residet, *Mahumetanus* est, cum quò nulli loqui licet, nisi mediante Interprete. Incolæ colore albicante sunt, acerrimò ingenio, & licet *Idola* colant, probitate præditi.

^f *Præ-*

^a *Ambona*. ^b *Banda*. ^c *Ceylon*. ^d *Paradisus*. ^e *Philippinæ*. ^f *Borneo* ins. & urbs. ^g *Java Major*. ^h *Reges javæ*. ⁱ *In Mataram*. ^k *Bantam*. ^l *Jacatra*. ^m *Batavia Belgarum colonia*. ⁿ *Java minor*.

II. Dein insulæ *Celebes*, & *Gilolo*, *Ceiram*; quas *Sindas* esse putant Ptolemæi: & inter has sparsæ *Moluccæ*; parvæ, ac felici aromatum productu nobiles, *Bachian*, *Tidor*, *Ternate*, *Motir*, *Machian*. Jamque Sinarum regno adproximantes *Philippinæ*.

Celebes.
Gilolo.
Ceiram.
Sindæ inf.
Molucca.
Philippinæ f.

f Præter Equos pufillos, non fert pecora, nec Asinos, aut Boves.

g Mittit quoque *Aurum* & optimum *Æs*, ut & *Smaragdus* totius orbis elegantiores. *Sericum* ex Sylvis spontè id gignentibus copiose colligitur. Cæteroque Insula hæc Ventis adeò est exposita ac pervia, ut nunquam ullò totius Anni tractu vacet à flatibus tam diurnis, quàm nocturnis.

b Superbi, inhumani, proditores, mendaces.

BUNONIS.

a *Celebes* à Borneo versus ortum itidem sub Æquatore est. Ejus incolæ i incedunt nudi, genitalibus tamen contactis. Carnes antehac solebant devorare humanas; quare ex Moluccis damnati & eò deportabantur, ut ab his mactarentur. Verum jam humaniores facti feritatem istam dicuntur exuisse. Inter *Celebes* & Borneo insulas interjacet *Macassar* l inf. ab emporio denominata, quod ob caryophyllorum mercaturam à Lusitanis, Anglis & Hollandis frequentatur. Anno 1669. insula hæc à Belgis fœderatis subacta est m.

z *Gilolo* ninde porrò versus ortum sub Æquatore jacens, quoniam aromatibus caret, non adeò frequentatur ab exteris nationibus, neque vehementissimum hujus loci æstum facillè perferunt Europæi o.

n b *Ceiram*, *Ceyam*, seu *Zoram* à *Gilolo* versus Austrum ponitur.

9 Quinque illæ, quarum nomina hic leguntur ex c Moluccis præcipuè celebrantur. Sunt autem parvæ, maximaque vix sex mill. passuum ambitum habet. A Lusitanis anno 1515. primum sunt repertæ, ac de his ipsis inter Castilianos & Portugallenses ex Orbis divisione per Pontificem Rom. factâ divisione, orta est contentio. Ager spongiosus est, ac imbres absorbet; fertque nuces myristicas, mastichen, lignum aloës, sandalam, cinnamomum, Zingiber, piper & caryophylla, sine omni terræ cultura. In his insulis reperitur avis *Manucodita*, quæ nobis *Paradeise-vogel* dicitur, elegantissimarum pennarum & alarum p. Farinam de nonnullis colligunt arboribus, ex qua

conficiunt panem. Incolæ negotiantur sine omni pecunia mercium permutatiõne. Adorant Solem & Lunam plerique, præter paucos, qui Mahomedis imposturas sequuntur. Duo sunt in his insulis Reges, quorum unus in *Ternate* insula residet; alter in d *Tidore*.

i In *Tidore* insula Belgæ castellum habent; itemque aliud Lusitani.

z c *Ternate* ex his insulis præcipua est, in qua mons interdum flammam eructans. Belgæ duo hic exstruxerunt fortalitia, quorum nomina *Malaiæ* & *Malucco*. In Portugallensium potestati est urbs *Gammalamma*.

λ f *Motis* q etiam appellatur *Timor*, in qua fortalitium *Nassar* r.

ii In g *Machian* Belgæ tenent castellum *Mauritii*.

v h *Philippinæ* f auspiciis Philippi Hispaniarum Regis detectæ & occupatæ sunt anno 1564. apellantur etiam *Manillæ* ab urbe *Manilla* t.

HEKELII.

i Qui albò sunt colore.

k *Jussu* & *Mandatò* regiõ.

l *Macace*, vel *Macaxay*, seu *Macassar*.

m Habet in sui mediõ Montes altissimos, ex quibus Fluvii navigabiles oriuntur. In istâ quoque *Aurum* ac *Margaritæ* inveniuntur.

n Aliàs *Butochina* denominata.

o Hæc insula una est ex istis, quas vulgò nominant *Del Moro* cujus magnitudinem veluti dimidiæ Italiæ esse *Geographi* scribunt. Cælum illic inclemens est & Aër calidus. Incolæ bene proportionati sunt, barbari ac crudeles, carnem humanam adhuc vorantes.

p Hanc Avem è Cælò descendere superstitione credunt. Istic quoque *Arundines* in magnam molem adeò excresecunt, ut doliorum vicem suppleant.

q S. *Moti*.

r Insula hæc ob *Sandalum flavum* & *album* in primis claret.

s Utpote quæ ex *Mercatoris* sententiâ *Ptolemæi* ille sunt *Barussa*.

t Has *Anthropophagos* olim inhabitasse constat.

Luz.

a Celebes inf. b Ceiram inf. c Molucca inf. d Tidor. e Ternate, f Motis seu Timor.

g Machian, h Philippinæ inf.

Baruffæ.
Lutzou.
Manillians.
Mindanao.
Calamianes
Guinea nov.

lippinæ, quas *Baruffas* Ptolomæi interpretantur. Harum maxima & *Lutzou*; in qua Hispani urbem condiderunt • *Manilliam*. Secunda est π *Mindanao*. Tertia & *Calamiane*. Dein reliquæ Minores inter has dissipatæ. Hinc vero versus Orientem sunt aliæ complures, in universum Hispanis *Istas de las Velas* dictæ. Hinc versus Meridiem versus c. l. distans mill. Germ. est nova *Guinea*; quæ an sit in insula, an verò pars continentis terræ Australis, nondum satis compertum habemus. At in Sinu Gangetico Narsingæ regno adversa σ *Ceylon*, novem regnis distincta, antiquis *Taprobana* dicta.

C A P.

B U N O N I S.

ξ a *Luzzoia* v Insula cæteris præstantior est.
o b *Manillia* x præsidet Gubernator nomine Regis Hisp. itemque Episcopus.
π In c *Mindanao* sunt aliquot urbes.
ρ d *Calamianes*. aliis *Paragoya* dicitur. Ex his insulis maximam partem tenent Hispani, eoque veniunt ex *Hispania Nova*, & *Mexicano regno* cum Insularis & Chinenfibus mercimonia tractantes. Merces potissimæ hinc sunt oryza, saccharum, legumina, mel, ficus, auri ferrique metalla. In primo in insulam ingressu Hispani singula pondo auri mercati sunt quaternis pondo argenti. Maxima insularum pars ad Christianam fidem Hispanorum opera conversa dicitur.
σ e *Ceylon* vel *Zeilon* ob felicem omnium rerum proventum Paradisi pars incolis creditur. Ostenditur hinc *Pico* mons altissimus; in quo Adamum primum hominem sepultum tradunt; magnorumque hominum ibidem monstrantur vestigia. Insula hæc fert arbores perpetuò floribus aut fructibus onustas, ut sunt mala Assyria incredibilis suavitatis, mala medica, citria optima, aurantia, limones aliique fructus nobilissimi. Fert auri argentique metalla & lapides pretiosos: item aromata, Cardamomum, Caryophyllum, piper & alia; magnamque copiam cinnamomi. Producit quoque omne genus ferarum, elephantosque nobilissimos. Incolæ plerique incedunt nudi, genitalibus tamen contectis, magiæ dediti, & superstitionibus gentilium. Lusitanieò Christianam fidem primum intulerunt. Hi urbem f *Colombo* muniunt. Regia sedes in hanc insula *Ceylon* est g *Candi*; unde Rex *Candi* vulgò vocatur. Is Bel-

gas invitarat adversus Portugallos ejiendos. Castellum igitur extruxerunt in eo loco, qui vulgò h *Pinte de Galle* dicitur: Inde i *Negumbo* magnam & munitam urbem Portugallos extorserunt; quam Anno 1643. amissam, sequenti statim anno recuperarunt. Anno 1651. ab iisdem expugnatum est k *Calutre* castellum munitum: atque Anno 1656. *Columbo* quoque ejecerunt Portugallos. x x. milliaribus *Columbo* distat l *Manara* insula, in qua Margaritarum dives captura; eam etiam Belgæ ademerunt Portugallos anno 1658. Ferunt Hollandos hodie, ejectis inde Portugallesibus, omnem tenere insulam. Præter has insulas in istis partibus Orientalibus celebris est m *Amboina* cum adjacentibus insulis caryophyllorum ferax: Castellum ibi est n *Victoria* dictum. o *Banda* in qua Belgarum castellum *Nassovia* cum insulis VI. circumjacentibus, quam Belgæ armis expugnatam tenent; unde nuces afferuntur myristicæ, & mastix: itemque p *Timor* sandali albi & flavi ferax insula. Sunt etiam in Mari Indico è regione capitis Comorini q *Maldive insule*, quarum aliquot censentur millia: harum aliæ habitantur; aliæ sessoribus vacuæ sunt. Cæterum r *Islas de las Velas*, quæ ab Auctore nostro hinc memorantur, à *Magellano* primum ita sunt appellatæ, illudque impositum nomen à genere velorum, quibus utuntur insulari. Aliis vocantur s *Islas de Ladrones*, h. e. *Latronum seu furum insula* à nefariâ incolarum consuetudine furandi.

H E K E L I I.

v *Luzzo* s. *Luzzen*.
x Ab *Hispanis* ædificatæ.

B U N O

a S. *Iuzzonia*. b *Manillia*. c *Mindanao*. d *Calamianes* seu *Paragoya*. e *Ceylon* ins.
f *Colomboubs*. g *Candi*. h *Punto de Galle*. i *Negumbo*. k *Calutre*. l *Manara*.
m *Amboina* insula. n *Victoria*. o *Banda* ins. p *Timor* ins.
q *Maldavia* ins. r *I. de las Velas* seu. s *I. de Ladrones*.

C A P. XII.

De Persarum Imperio.

I.

Persarum regnum antiquitus occupabat quicquid præter terras in Asia reliquum est; quin etiam Indiæ partem & Ægyptum, quæ antiquitus in Asia censebatur. Longitudine ab Hellesponto ultra Indi ostia mill. Germ. I 5 0 0 0. Latitudine, à Ponto ad Sinus Arabici fauces I 5. quo spatio multæ regiones atque regna recensentur; de quibus ordine erit agendum. At primo loco eam partem narrabimus, quæ nunc Persarum sive Sophorum Imperium dicitur. Hoc clauditur à Septentrione Hyrcano sive Caspio mari, & Oxo flumine & Caucafoque monte; ab Oriente Indo; à Meridie mari ac Sinu Persico; ab Occasu Euphrate amne & Tigri, qui in illum immergitur, Niphaticis jugis, & Araxe fluvio, qui in Hyrcanum mare evolvitur. Longitudo ejus est ab Araxis ostio ad Indi ostia mill. c c c c l x. Latitudo ab Oxo ad mare Persicum c c l x x. ¹

Persarum regnum. Eius magnitudo.

Persæ Fines & magnitudo.

II. Regiones hic olim, Gedrosia, Carmania, Drangiana, Arachosia, Paropamisus, Bactriana, Margiana, Hyrcania, Aria, Parthia, Persis, Susiana, Assyria, Media.

Persæ Regiones.

C A P.

R E I S K I I.

¹ Persia unde nomen, & unde gens Persica olim adsumferit ortum Græci quidem veteres disquirunt, sed plerique ad fabulas è disquisitione sua prouunt. Hinc Texeira conqueritur, se nominis Persici originem assequi non potuisse, cum facile antiqua ex historia potuisset. Cyrus enim Persis equestrem disciplinam adeo inculcavit, ut equitatu illi valerent maxime, ac lege cavuit publica ne quis suorum, quos equo instruxerat, φανή πεζῶν πορεύμενοι, ἐάν τις πολλῶν ἰάν τ' ὀλίγων ὄσον δὲν διελεύειν, adpareret pedes incedens, sive multum sive parum via conficiendum esset, Xenophon lib. I. Cyropæd. Ex hoc novo instituto denique factum est, ut regio פָּרְסַי parsas, & hujus incolæ פָּרְסַיִם Persæ i. e. equites dicerentur. Nam Hebraice Arabiceque פָּרְסַי equum, פָּרְסַי equitem notat. Hinc ante Cyri tem-

pore nullus scriptor, neque Moses, neque Propheta Persarum meminit; sed in libris Chronicorum, Ezechiele, Daniele, Esdra & cæteris frequens horum sit mentio. Hebræa quippe nomina חִוִּי וְעֵלָם b Chui & Elam ex usu veteri magnam Persidis partem incluserunt, teste Josepho lib. I. Antiquit. qui Ἐλυμεὼν καὶ Ἐλυμαῖος Πεζῶν ἀρχηγῆτας Elym & Elymazos Persarum generis auctores commemorat: Amplius Chutam is ipse regionem in Perside ac fluvium cognominem locavit. Strabo etiam lib. X V. Susiæ conjungit Ἐλυματικῶν ἢ Ἐλυματιτικῶν, i. e. Elymaticam aut Elymatiticem: Hinc Elam & Madai h. e. Elymazos & Medos frequentius in sacro codice connecti locis pluribus Bochartus lib. II. c. 2. comprobatur. Sic ergo ultima nominis & gentis origo sibi perspicua constabit.

L I I

B U N O.

a Persis unde dicta. b Chut Elamque. c Elymaticas

CAP. XIII.

Gedrosia, Carmania, Drangiana, Arachosia, Paropamis, Bactriana, Margiana, Hyrcania, Aria, Parthia.

I.

GEDROSIA.

Gedrosiæ, quæ nunc *Khesmur* & *Guzarate*, populi fuerunt *Arbitæ, Parsiræ, Musarnæi, Rhamnæ*; Regiones *Paradene, Parisene*. Flumen nobile *Arbis* sive *Arabis*. Urbes inclytæ *Parsis*, caput regionis, *Arbis* & *Cuni*.

Gedrosiæ
populi, re-
giones, fl. &
urbes.

CARMANIA.

II. *Carmaniæ* veteris nunc regiones sunt *Kirman, Goadel* & *Ormuz* regnum. Populi in ea quondam *Isatichæ, Zuthi, Gadanopydres, Camelobosci, Sozota*, dicti, *Agdenites, Rhudiana, Ares, Charadræ, Pasargadæ & Armozæi*. Regiones, *Modomastice, Papphitis, Cabadina, Chantonice*. Flumen *Samydaces*. *Mons Semiramidis*. Urbes *Carmanæ, Samydace, Alexandria, Armuza*.

Carmaniæ
populi.

Regiones,
urbes, fl.
& inf.

D R A N

BUNONIS.

a *Gedrosia* a terminatur ab Occasu *Carmaniæ* Altera: à Septentrione *Drangiana* & *Arachosia*; ab Ortu *India* cis *Gangem*; à Meridie *Oceano* *b* *Indico* *c*.

β *Guzaratta*, quæ hodie dicitur regio, trans *Indum* jacet fluvium, qui *Gedrosiæ* versus *Ortum* terminus est.

γ *Arbis* fl. Nigro hodie dicitur *Berbero*; verum *Oleario* aliisque *Ilmene*. Ad ostium *Arbis* *Portus* collocatur *Mulherum*.

δ *Parsis* *Parsirarum* habetur caput, ad *Arbim* fl. ponitur: itemque

ε *Arbis* *Arbitarum*.

ζ *Cum* interius ponuntur.

η *Carmania* duplex erat, *Deserta*: quæ habet ab Occasu *Perlidem*: à Septentrione *Parthiam*: ab Ortu *Drangianam* *d*: à Meridie alteram *Carmaniam* *e*. Terminatur *Carmania Altera* *f* à Septentrione *Carmania* *deserta*; ab Ortu *Gedrosia*; ab Occasu *Perlide* & *Sinu Persico*; à Meridie *Indico* mari. Hæ duæ nationes ferè nihil memoratu dignum habent. *Cyrus* primus *Perlarum* *Monarcha* *Darium* *Medum*, ex

Babyloniorum *Regibus* ultimum, prælio victum & deditione captum huic provincie *Carmaniæ* præfecit.

θ *Mons Semiramidis* ad *Persici* *Sinus* ostium est.

ι *Carmana* *Carmaniæ* caput, corrupto nomine hodie videtur dici *Carwans*.

κ Ab *Armuza*, regni *Ormuz* nomen haud dubiè reliquum est.

H E K E L I I.

a Hodie *Circan*.

b *S. Pelago*.

c Est *a*. hæc Regio ut plurimum *deserta*, arenis profundissimis involuta, aquis *Inops*; necet ætate imbres habeat, & *Solis* ardoribus obnoxia. Unde sterilis est; tamen nonnulla fert *Aromata, Nardum* imprimis & *Myrrham*.

d Seu *Aviam*.

e Dicitur *a. Deserta*, quoniam in eâ nulla sunt *Oppida*, sed tantummodò *Pagi* aliquot dispersi, ob *Solis* malignitatem & *Aëris* intemperiem, estque plana tota ac æstuosa. Hodie à nonnullis dicitur *Dulcinda*.

f Ab aliis *Major* vocata.

B U N O

a *Gedrosia*. *b* *Guzaratta*. *c* *Arbis* fl. *d* *Portus* *mulierum* *e* *Parsis*. *f* *Arbis*. *g* *Cuni*.
h *Carmania*. *i* *Mons Semiramidis*. *k* *Carmana*. *l* *Armuza*.

DRANGIANA.

III. ^a *Drangiana*, & nunc *Sigestan*, ^b populi *Darandæ*, & ^c *Batrii*, Regio *Tatacene*. Urbes inclytæ, ^d *Ariaspe*, ^e *Prophthasia*. Drangianæ populi & urbes.

ARACHOSIA.

IV. ^f *Arachosia*, nunc *Candabor*, populi *Margyætæ*, qui antè ^g *Arimaspi*, postea *Euergetæ* dicti, *Sydri*, *Roplutæ*, *Eortæ*. Urbes ^h *Arachotus*, ⁱ *Alexandria*. Arachosia populi & urbes.

PAROPAMISIS.

V. ^j *Paropamisidis* quæ nunc *Sablestan*, populi *Bolitæ*, *Aristophili*, *Ambantæ*, *Parietæ*, *Parfi*. Urbes claræ, ^k *Carura*, quæ & *Ortospana*, *Naulibis*. Paropamisidis populi & urbes.

BACTRIANA.

VI. ^l *Bactriana* nunc ^m *Corasan* dicitur; Populi olim, *Salatara*. Bactrianæ populi & urbes.

BUNONIS.

^a *Drangiana* ab Occasu clauditur Carmaniâ defertâ; à Septentrione Ariâ; ab Ortu Arachosia; à Meridie Gedrosiâ.

^b *Ariaspe* in Occasum sita erat ad Ariam; Quibusdam videtur esse *Gobinan*.

^c *Prophthasia* inter Alexandriam Ariæ ad Occasum, 199. & Arachosiam ad Ortum 200. mill. passuum posita est, teste Plinio i: Verum secundum Strabonem k multo major est distantia ab Alexandria.

^d *Arachosia* terminatur ab Occasu Drangiana, à Septentrione finibus Paropamisidis: ab Ortu Indiâ cis Gangem; à Meridie Gedrosiâ.

^e *Arachotus* non solum fuit urbs in Arachosia; verum etiam lacus l & fluvii nomen. Plinio m Arachosiorum appellatur opidum; Solino n Arachosia, eadem *Cophes* est à Semiramide condita.

^f *Alexandria* hæc o ad Arachotum ponitur fluvium p.

^g *Paropamisidis* ab Occasu habet Ariam, à Septentrione Bactrianam, ab Ortu Indiâ cis Gangem, à Meridie Arachosiam. Nomen habet à g *Paropamisio* monte, qui huic regioni imminet.

^h *Carura*, quæ & *Ortospanum* Plinio, inter Arachosiorum urbem 250. & Indum flumen 337. mill. pass. distabat.

ⁱ *Bactriana* q olim mille urbibus clara, regnum Zoroastris sapientissimi, & doctissimi, clauditur ab Occasu Margianâ; à Septentrione & Ortu Sogdiana; à Meridie Ariâ & Paropamiside.

^j *Corasan* r hodie ampla regio est: quæ angustis Bactrianæ terminis non continetur. Cæterum Bactrianam terram: quod tradit Q. Curtius, s magna ex parte steriles arenæ tenent, squalidaque siccitate regio est; quum verò venti à Pontico mari spirant, quicquid sabuli in campis jacet, converrunt. Quod ubi cumulatatum est, magnorum collium procul species est, omniaque pristini itineris vestigia intereunt. Itaque qui transeunt campos, navigantium modo noctu sidera observant, ad quorum cursum iter dirigunt, & propemodum clarior est noctis umbra, quam Lux; ergo interdiu in via est regio, quia nec vestigium, quod sequantur, inveniunt; & nitor siderum caligine absconditur. Cæterum si quos ille ventus, qui à mari exoritur, deprehendit, arena obruit.

HEKELI.

^g *Mercatori*.

^h *Nigro*, v. *Segestam*.

ⁱ Lib. VI. H. N. c. XVII. p. 88. lin. 33.

^k Lib. XI. p. 126. Tom. II. Oper.

^l Quem *Ammanus Marcellinus* ARACHOTOSCRENE vocat.

LII 2

m Lib.

a Drangiana. b Ariaspe. c Prophthasia. d Arachosia. e Arachotus seu Cophes. f Paropamisidis. g Paropamisus m. h Carura seu Ortospanum. i Bactrianaregio.

ra, *Zariaſpæ*, *Chomati*, *Comi*, *Acinacæ*, *Tambyzi*, & *Thocarorum* magna gens; *Maricai*, *Scordi*, *Varni*, *Savadii*, *Orſiti*, *Amarifpi*. Urbes duæ regiæ; ☉ *Bactra* & *Ebuſmi*. Claræ item ✕ *Maracanda*, ♡ *Charracharta*.

M A R G I A N A.

Margianæ
populi.

VII. Populi ^a *Margiana*, quæ nunc *Elſabas* [†], *Derbicæ*, *Maſſagetæ* è Scythia huc transgreſſi, *Parni*, *Dacæ*, *Tapurni*. Urbium clariffima ^a *Antiochia Margiana*, ante *Alexandria* dicta; poſt verò *Seleucia*.

H Y R C A N I A.

Hyrcaniæ
populi &
urbes.

VIII. Populi ^β *Hyrcania*, (unde proximum mare Hyrcanum dicitur) *Maxera*, *Aſtabeni*, *Chrindi*. Regio *Arſitis*. Caput regionis ♣ *Hyrcana*; inde *Amaruſa*.

A R I A.

Ariæ populi
& urbs.

IX. ^δ *Ariæ*, nunc *Diargument*, populi, *Niſei*, *Aſtaveni*, *Mus-*

^m Lib. VI. *Hiſt. Nat.* c. XVII. p. 88. lin. 33.
ⁿ In *Polyb.* Cap. LXVII. fol. 122. lin. 8.
^o Ab *Alexandrò M.* victis *Paropamiſadibus*,
condita.
^d Meminit ejus *Curtius* Lib. VII. cap. III.
§. 23. & Lib. IX. c. X. §. 7.
^q Hodie *Batter* à *Ramiſiò* dicta.
^r S. *Charaſſau*.
^t Lib. VII. c. IV. §. 27. ſeqq.

B U N O N I S.

☉ ^a *Bactra*, ſeu *Bactrum* regionis caput, hodie *Bagdaſan* aut *Budaſan*, ſub *Paropamiſo* monte ſita ſunt. ^b *Bactrus* amnis præterit mœnia, is urbi & regioni dedit nomen: hodie *Buchian*, aliis *Bocchara*, ex Tauro monte effluit, *Bactrianam* que regionem irrigat, ipſa *Bactra* alluit, & demum *Oxa fl.* miſcetur ♣.

✕ ^c *Maracanda* *Sogdianorum* urbs & regio eſt.
♣ ^d *Charracharta* apud *Oxum fl.* eſt à *Bactris* verſus occaſum ſita, hodie vulgò *Chiartachar*. De cætero, *Bactriani* homines ſenio aut morbo confectos canibus ad hoc nutritis, devorandos obiciebant. Eorumque moribus ſponſas cum ſervis & advenis impune miſceri tradit *Plinius*.

^e ^e *Margiana* terminatur ab *Ocaſu* *Hyrcania*; à *Septentrione* *Scythiâ*; à *Meridie* *Ariâ*; ab *Ortu* *Bactrianâ*.

^a & *Antiochia* illa quibusdam hodie eſt *Indion* urbs. Eſt *g* *Margiana* *Solino* ✕ cœli ac ſoli commodis inclyta regio. Vites ibi eſſe *Strabo* ♣ prodidit, quarum ſtipitem duorum vix hominum ulnæ complectantur.

^β ^h *Hyrcania* terminos habet à *Septentrione* mare *Hyrcanum* ſive *Caspium*; ab *Ocaſu* *Mediam*; à *Meridie* *Parthiam*; ab *Ortu* *Margianam*. In *Hyrcania* multos gigni *Pantheras* & *tigridas* auctores tradunt. Eſt illa ſummæ fertilitatis, maximè vini & frumenti.

♣ ⁱ *Aburbe* *Hyrcania* regioni nomen eſt, quæ putatur hodie eſſe *Caſſan*.

^δ ^k *Aria* optimi vini, quod tres ferebat ætates, ferax, à *Septentrione* contermina eſt *Margianæ* & *Bactrianæ*; ab *Ocaſu* *Parthiæ* & *Carmanix* *Deſertæ*; à *Meridie* *Drangianæ* ab *Ortu* *Paropamiſidi*; quibus locis hodie eſt *Choraſan*, ☉ *Heri*.

H E K E L I I.

† S. *Caſtaldo* *Jeſelbas*.

♣ *Bactrianum* Imperium æquè ac *Parthicum*, *Scythas* condidiſſe, *Juſtinus*. Lib. II. c. III. §. 6. autor eſt.

✕ In *Polyb.* c. LXI. fol. 122. lin. 8.

♣ Lib. II. *Geogr.* p. 129. *Conf. Plinii* Lib. VI. c. XVI. p. 86 ſeq.

B U N O -

a *Bactra*. b *Bactrus fl.* c *Maracanda*. d *Charracharta*. e *Margiana*. f *Antiochia*.
g *Margiana*. h *Hyrcania*. i *Hyrcania* urbs. k *Aria* regio & urbs.

Musdorani, Casirota, Obares, Elymandri, Borgi. Urbes e Aria & Alexandria, Bitaxa.

PARTHIA.

X. *Parthia*, nunc *Arac*, regiones sunt, *Comisene*, *Parthiene*, *Paratauticene*, *Tabiene*, cujus gens *Sobidæ*. Caput regni ac regia *Hecatompylus* à centum portis dicta. ¹

C A P.

BUNONIS.

Aria ea putatur, quæ hodie *Heri* dicitur. ²

³ *Alexandria* Alexandri Macedonis auspiciis condita ad *b Arium* ponitur fluvium, inter *Hecatompylon* & *Bactra*; Sunt qui *Burgian* hodie dici volunt.

⁴ *Parthia*, hodie *Erak* seu *Arac*, ab Occasu habet *Medos*, à *Septentrione* *Hyrcaniam*: ab Ortu *Ariam*: à *Meridie* *Carmaniam* desertam.

⁵ *Hecatompylus* à centum portis nomen sortita, sicut & *Thebæ* *Ægypti* urbs. Eodem putatur fuisse loco, quo hodie *Ispahan*, Regum in *Persia* nunc sedes. *a Parthi* temulentia notantur, unde proverbium, *b Parthi quo plus biberint, eo plus siviunt*: In *Venerem* olim adeo proclives, ut fororibus matribusque miscerentur, *Tertulliano* teste. Furta apud illos impunita erant: mentiri tamen putabant turpissimum. Ab infantia pileis & tiaris utebantur, unde capita illis fragilia. *Parthos*, postquam *Alexandro* defuncto, defecissent, ac proprium regnum condidissent, tradit *Plinius*, *c duodeviginti* regna suo imperio fuisse complexos. Omnium *Orientalium* populorum isti maximè *Romanorum Imperium*, quum potentissimum floreret, retuderunt.

HEKELI.

⁶ Hæc Urbs *Metropolis* hodiè *Regionis* est, cujus ambitus *XIII. Milliaria* amplectitur. Et in hæc quidem Urbe tanta est *Rosarum* optimi odoris copia, ut *Persæ* Urbem *ROSARUM* patriâ linguâ hanc nuncupent.

^a Alexandria. ^b Arius fl. ^c Parthia. ^d Hecatompylus. ^e Carmania. ^f Sabtecha. ^g Bactrian. ^h Zoroaster. ⁱ Astronomus magusque. ^k Ariania. ^l Parthia.

^a Meminit hujus Urbis *Curtius* Lib. VI. c. II.

§. 15.

^b Apud *Erasmum* *Chiliad.* IV. Cent. X. Adag.

X XI. p. 843. col. b.

^c Lib. VI. H. N. c. XXV. p. 94. lin. 5.

REISKII.

¹ *Carmania* duplex, una *deserta*, & altera non modo arborum: sed vitium quoque *ferax*, quarum uvæ bicubitales grandibus ac densis avinis nasci. *Strabo* & *Plinius* testantur. Hinc *Carmania* *Carman* ex Arabico atque *Syriaco* *Carma*, quod vitem significat. Huc *f Sabtecham* *Chusi* filium primò digressum conjicit ex urbe *Samydace* ac fluvio cognomine *Bochartus*. Ita gentes alias ab hujus posteris ortas colligit. ^g *Bactriana* vero regem *Zoroastrum* exterminant, & post *Trojana* tempora hujus nominis magum superfuisse, docent non ipse solum *Phal.* Lib. IV. c. 1. sed etiam *Urfinus* libro peculiari, atque *Huetius* Lib. I. propof. I V. c. 5. Nam *Ctesias* regem cum *Nino* ad arma & prælia progressum *Oxyartem* nuncupat. ^h *Deiade* *Zoroaster* nomine suo *שוראסתר* ⁱ *Astrorum contemplatorem* sive *Astronomum* notat, ex Arabico *שור* *Sur*, i. e. contemplari, & Persico *סתר* *Ster*, i. e. stella. Denique *Amia* & ^k *Ariania* *Bocharto* non provincia singularis, sed *Media* est hujusque pars aliqua ex veterum testimoniis Lib. III. c. 14. quasi *רמה* i. e. *montana*, ^l *Parthiam* & *Persiam* ejusdem nominis *Schickardus* in *Tharich.* p. 102. cum eoque inter veteres *Solinus* & *Plinius* fecerunt: Nam literæ *Samech* atque *Tau* inter sese invicem sunt permutabiles.

CAP. XIV.

Persis, Susiana, Assyria, Media.

I.

P E R S I S.

Persidis
populi &
urbes.

Populi ^a Persidis, quæ nunc *Farsi, Mesabata, Rapsu, Hippophagi, Suzai, Megores, Stabei*. Regiones *Paratacene, Misdia, Mardiene, Toacene*. Urbium clarissimæ, ^b *Persepolis*, caput quondam imperii Persici, omnium elegantissima; ^c *Axima*, ^d *Marasium*, ^e *Toace*. ^f

S U.

B U N O N I S.

^a a Persis terminatur à Septentrione Media: ab Occasu *Susiana*: ab Ortu Carmaniis duabus: à Meridie Sinu Persico. Ora persidis inter ostia oroitidis fl. & fines Carmanix extenditur. stadiis 4300. Strabone ^a auctore.

^b ^b *Persepolis* in lib. Maccab. *Elymais* dicta; eo creditur fuisse situ, quo hodie urbs ^c *Schiras* sive *Siras*: circa quam multa magnarum aliquando ædium supersunt rudera. Ad ^d *Araxem* fl. qui oleario hodie ^e *Bendemir*, urbs illa fuisse putatur: quam tamen alii ad ^f *Rhogomanem* fluvium collocant. Alexander Macedo à Thaide meretrice persuasus eam per temulentiam ipse accendit ac delevit.

^g Fuit & alia ^g *Axima* in Salassis, quæ vulgò hodie *Ema*.

^h ^h *Marthasium* olim urbs clara, ac Persepoli finitima: hodie *Marazu* vulgò vocatur.

ⁱ ⁱ *Taoce* urbs regioni nomen dedit, quæ inter dextras Rhogomanis fl. ripas, & litora Sinus Persici extenditur. In eadem Perside quoque fuit ^k *Pasagarda*, ^b *Pasagarda* seu potius *Parasagada*, à Cyro condita urbs nobilis, magorumque castellum, ubi Cyri Regis sepultura, & ^l Monumentum Solino ^c & Strabone ^d testibus. Videtur eo fuisse loco, quo hodie arcis *Chilminar* seu ^m *Tzilminar*, rudera vidit & scrutatus est Mandelsto, ac alii. Frequentes istæ columnæ ex polito marmore factæ uno loco positæ, monumenti illius forte reliquæ sunt. *Pasagarda* autem dicta urbs illa, quasi dicas *Persarum castra*; quod in bello Cyri contra Astyagem, ibi Persarum castra fuissent, in cujus victo-

riæ memoriam hæc urbs à Cyro condita. Cæterum Persæ olim deliciis adeo operam dedisse feruntur, ⁿ *mensa Persica*, & *delicia Persicæ* venerint in proverbium e. Solem ^f colebant, per quem solemne illis erat jurare. Ex Persarum Regibus Cosroës, sapientiæ eruditæ amans, Platonem & Aristotelem in Persicam linguam transferri curavit.

H E K E L I I.

^a Lib. X V. p. 481.

^b *Pasagardia*.

^c In *Polyh.* c. L X I X. p. 141. lin. ult.

^d Loc. tam cit. p. 482.

^e Hi Populi dicunt, cum esse reliquis formosiores, qui sit albus, & nasum aduncum habeat, quemadmodum scribit *Julius Mancinus* lib. de *Decoracione*, *Venetii* ap. *Juntas* A. M. D C I. in fol. min. impr. c. V I I I. p. 15. fac. a.

^f Quem *Mithram* vocabant.

R E I S K I I.

¹ Mirum dictum est, quam parum veteres in distinguendis Persiæ regionibus, & urbibus digerendis conveniant: Quare nemini mirum videbitur, novos Auctores provinciis ad statum præsentem & civitatibus comparandis plane distrahi. Persia & Persis ex usu veterum aut nomen totius, aut unice partis erit: Hanc Arabes Persicæ Geographi *Pars* aut *Paristan* nominant. ⁿ *Pasargadas* urbem gentemque cognominem facta methathesi *ג-ר-ט-י* i. e. *Persicum exercitum* interpretatur: *Susianam* & *Susam* ab *ליליס* *ששן* *Susanin* dictam: *Elymaida* ibidem ab Elamo Noachique posteris: ^o *Persepolin*, quæ nunc

^a Persis. ^b Persepolis ^b. ^c Schiras. ^d Araxes fl. ^e Bendemir. ^f Rhogomanes fl.

^g Axima. ^h Marthasium. ⁱ Taoce. ^k Pasagarda. ^l Monumentum Cyri.

^m Tzilminar. ⁿ Pasargadas. ^o Persepolin.

S U S I A N A.

II. ζ *Susiana*, quæ nunc \ast *Elaran*, gentes *Elymæi*, quorum regio *Elymæa* vel *Elymais*; *Cossæi*. Regiones *Melitene*, *Cabamene*, *Characene*, *Cissia*, *Chaltapitis*, & campus *Dera* five *Derius*, omnium fertilissimus. Fluvii nobiles, *Mosæus*, ρ *Oroates* & ι *Eulæus*, tam limpidis aquis, ut nullas alias reges bibere voluerint. Urbes claræ, \ast *Susa* & *Tariana*.

III. λ *Assyriæ*; nunc \ast *Cusistan*, regiones notiores fuere, *Ar-rapachitis*, *Sitacene*, *Adiabene*, *Appoloniatis*, *Galacene*, *Arbelitis*. Populi *Goramæi* & *Cambatæ*. Fluvii in *Tigrim* defluentes. ν *Lycus*, *Caprus*, & *Gorgus*. Urbes insigniores, *Ninus*, quæ ζ *Ninive* in *Sacris* literis quondam clarissima, à *Nino* condita; *Ctesi-*

nunc *Chiliminira* dicitur, *Cyro* sepulto *Vossius* in *Not.* ad *Pompon.* vindicavit *L.* III. c. 8. \ast *Assyria* tam late patuit, ut *Syriam* ex usu atque sensu veterum contineret; *Ast* hæc terra proprie, aut specialius dicta terminis arctis includitur *Adiabene* aliis vocata ex *Chaldaico* אבדה i. e. ab *lupo*, aut *fluvio* potius, quem *Dia-va* prisci nominant. \flat Tres interim confictus *Alexandri* cum *Dario Codomanno Curtius*, *Arrianus*, *Plutarchus* & *Diod.* *Siculus* memorarunt. Primus ad *Granicum* *Phrygiæ* amnem, secundus ad *Issum* *Ciliciæ* urbem, tertius ad *Arbelam* five *Gaugomelam* contigisse legitur. Primas *Mediæ* origines ex *Madao*, uno inter *Noachi* posteros supra, deduximus. \flat *Ecbatanam* *Bochartus* ex manibus arcis diversis coloribus, & *Arabico* אגבטה *agbatha* aut *diversis coloribus* arcessit: *Observationes* egregias idem de aliis provinciis & urbibus; de portis *Caspis* & montibus *Behmannus* in *Notit. Geograp.* c. 7. suppeditat.

B U N O N I S.

ζ δ *Susiana* habet à *Septentrione* *Assyriam*; ab *Occasu* *Babyloniæ*; ab *Ortu* *Perfidem*; à *Meridie* *Perficum Sinum*.

η *Hodie* *Chusistan* seu *Cusistan* vulgò appellatur.

θ ϵ *Oroates* inter *Susianam* & *Perfidem* inter jacens, utriusque habetur limes; *Curtius* tamen fluvium, qui *Susianam* à *Perfide* disternit, γ vocat \flat *Pasitigrim*. *Susam* urbem sitam fuisse ad flumen *Ulai*, discimus ex *Sacris S. Dan.* 8. quod congruit cum

ι γ *Eulæo*: At *Choaspen* amnem admodum delicatam *Perfarum* Regibus aquam vehere tradunt *Herodotus*, *Strabo*, *Plinius*, *Solinus*. *Salma-*

fius in *Solini* cap. 37. eundem fluvium \flat *Choaspen* veteribus, recentioribus *Euleum* vocari tradit.

\ast ι *Susa* urbs à *Dario Histaſpis* filio condita est. In ea templum fuit *Dianæ Susianæ*: referente *Solino* \flat . *Sita* fuit à *Persepoli* 272. mill. pass. Adeo mollis & delicata fuisse scribitur, ut *Perfarum* Reges propter amœnissimam cœli plagam, ibi hyberna haberent sua. In *Susiana* adeo fertile solum esse tradit *Strabo*, ι ut & hordeum & triticum in planitie centuplum ferat, nonnunquam etiam ducentuplum.

λ κ *Assyria* ab *Assur Semi* filio dicta, clauditur à *Septentrione* *Armenia* *Majore*: ab *Occasu* *Mesopotamia* & *Tigri* flumine; à *Meridie* *Susiana*; ab *Ortu* *Mediæ*.

μ *Assyria* hodie dicitur *Arziri* à capite suo, quod est *Arzirum*, ubi residet *Beglerbegus*: vocatur quoque *Adrinza*, *Azamia* & *Mosul*.

ν *Lyci* nomen pluribus fluviiis impostum legitur. Est quippe ι *Lycus* fl. in *Sicilia*: itemque in *Paphlagonia*, in *Phrygia*, in *Cappadocia* & in *Schythia* *Europæa*. Hic verò *Lycus* fl. in *Armenia* exoritur, ac inter fluvium, cui *Bomado* nomen & *Arbela* decurrit.

ζ μ *Ninive* urbs secundum *Sacras Scripturas* ab *Assure* condita est, at profani auctores ejus urbis initium ascribunt *Nino*: hodie *Mosul* vulgò dicitur, ad *Tigris* fl. ripas jacens; ejusque ambitus constabat stadiis 490, teste *Diodoro Siculo*.

H E K E L I I.

γ *Lib. V. c. III. §. 1.*

\flat *Cap. LVIII. p. 141. lin. 10.*

ι *Lib. XV. p. 488. Tom. II. Oper.*

B U N O

\ast *Assyria*. \flat *Alexandri* cum *Dario* prælia. \flat *Ecbatana*. δ *Susiana*. ϵ *Oroates*. \flat *Pasitigris*
 γ *Eulæus* fl. \flat *Chaspes* fl. ι *Susa*. κ *Assyria*. ι *Lycus* fl. μ *Ninive*.

• *Ctesiphon*, Parthorum regia, & π *Arbela*, quondam vicus, ubi Darium vicit Alexander Magnus.

M E D I A.

Mediæ populi, urbes, fluvii & montes.

IV. • *Mediæ* quæ nunc • *Sarch* dicitur, populi celebres fuere *Caspia*, à quibus mare proximum *Caspium* vocatur, quod & *Hyrcanum* ab *Hyrcanis*; & τ *Caspia* portæ ab illis; *Cadusi*, *Geli*, *Dribyces*, *Avarici*, *Mardi*, *Carduchi*, *Gondieni* postea dicti; *Marundæ*, *Margasi*, *Sagartii*, *Tapuri*, *Sidices*, *Vadassi*. Regiones, *Atropatia*, *Choromiterne*, *Sagrianica*, *Ragiana*, *Daritis*, *Zapavortene*, *Syromedia*. Urbium notissimæ, υ *Ecbatana*, φ *Arsacia*, ζ *Cyropolis*,

B U N O N I S.

• ^a *Ctesiphon* pagus fuit Assyriæ amplissimus, in Tigris alterâ ripâ, è regione Seleuciæ urbis, à Parthis in odium istius urbis, à qua 3. mill. pass. aberat, exstructus.

π ^b *Arbela* fuit ex Mesopotamia venienti trans Tigrim Orientem versus. Verùm prælium istud inter Darium & Alexandrum non factum est ad *Arbela*; sed ad • *Gaugamela*. Nominat verò Curtius k *Arbela*, tanquam locum celebriorem; neque longè *Gaugamelis* distantem. Assyrii fuere d *Tatianus*, cujus oratio Græca contra gentes extat, cum Commentationibus Gesneri: item • *Abelsædas* Cosmographus, Ptolemæo qui putatur major, à Postello ex Oriente Venetias allatus.

• ^f *Mediæ* finitur ad Septentrionem Caspio sive Hyrcano mari: ad Occasum Armeniâ Majore & Assyriâ: ad Ortum Hyrcania & Parthia: ad Meridiem Perside.

• ^g Hodie *Mediæ* vulgò dicitur *Servan*, seu *Schirwan*.

τ ^h *Caspia* portæ, quod Solinus c. 60. tradit, panduntur itinere manufacto longo octo millibus passuum. Nam latitudo vix est plauistro permeabilis &c. l ⁱ Portas istas quoque describit Plinius l. 6. c. 11. m &c. c. 14. ponuntur haud procul à Caspio mari, Mediâ à Parthia separantes: ab *Ecbatanis* mill. pass. Portas istas *Caspia*s ad *Derbent*; quod hodie ibidem opidum est, fuisse putat *Olearius*, qui imò ipsum opidum i ^{Derbent}, Alexandriam illam esse judicat, de quâ Curtius l. 7. cap. 3. sub finem.

υ ^k *Ecbatana* à Seleuco, teste Plinio n exstructa sunt; sed *Dejoces* ejus urbis conditor habetur Herodoto o. Hæc æstivarunt Persarum Re-

ges: sicut hiemarunt Sufis; in Persepolis per autumnum morati sunt: sicut Babylone reliqua parte anni: *Athenæus*. Fuit urbs illa Mediæ metropolis, quinque milliariibus Germanicis à mari Caspio jactans; postea l ^{Tabris}, ac corrupte *Tauris*; nonnullis dicta videtur. Eadem aliquando Regum Persarum, qui *Sophi* appellantur, fuerat sedes; quam inde pulsi transfulerunt *Casminum* & *Sulbamam*, quæ olim *Tigranocerta*. Hæc excellentissimi sunt omnium rerum artifices; unde *Soleimannus* quum eam cepisset urbem, istorum bonam partem traduxit Constantinopolin. Palatium ibidem erat à Rege *Assambero* ad similitudinem antiquæ aulæ Cyri exstructum. Disciplinæ Mathematicæ hinc florere dicuntur.

φ ^m *Arsacia* hodie *Casbin* seu *Caswin* in Parthia ponitur *Oleario*. Ibidem *Lokmanni*, qui fabularum Arabicarum habetur auctor, ostenditur sepulchrum.

ζ ⁿ *Cyropolis* hodie putatur *Sammachi*, *Sammachi*, sive *Schamachia*, quam duorum dierum itinere à Caspio mari distans apprehendit *Olearius*; at *Cyropolis* à mari isto nou tam longè abfuisse traditur. Cæterum *Cyropolis* illa à *Cyros* Syriæ urbe longe est distita, quam tamen nonnulli pro eadem habent. Hujus in Syria urbis Episcopus fuit *Theodoreus*, cujus extat *Historia Ecclesiastica*.

H E K E L I I.

k Lib. IV. c. IX. §. 9.

l Vid. *Petri Oltvarii* in hunc *Solini* loc. *Scholia* doctissima.

m P. 85. qui multò errore eas sic dictas tradit.

n Loc. jam cit. lin. 25. Meminit & *corundem* Lib. V. c. XIX. p. 73. lin. 6. & Lib. XXXI. c. II. p. 554. lin. 4.

o Lib.

a *Ctesiphon*. b *Arbela*. c *Gaugamela*. d *Tatianus*. e *Abelsædas* Cosmog. f *Mediæ* fines. g *Schirwan*. h *Caspia* portæ. i *Derbent* op. k *Ecbatana*. l *Tabris*, seu *Tauris*. m *Arsacia*, seu *Caswin*. n *Cyropolis* seu *Schamachia*.

lis, ^ψ *Europus*. Fluvii celebres, ^α *Cambyfes*, ^α *Cyrus*, ^β *Mardus*, qui & *Amardus*; ^γ *Strato*, *Corindas*. Montes, ^δ *Coronus*, ^ε *Jafonius*, ^ζ *Orontes*, ^η *Zagrus*, ^θ *Choatras*.

o Lib. I. p. 21. Edition. ex interpr. *Law. Val. le* in fol.

BUNONIS.

ψ ^a *Europus* ea putatur urbs quæ in lib. *Tobia* p appellatur *Rhages*, vulgò hodie dicitur *Caffan*. Memoratur tamen in *Syriæ* quoque urbibus *Europus* ad *Euphratem* sita, quæ & b *Amphipolis* & *Thapfacum* *Plinio* q teste dicta est.

α De c *Cambyse* & *Cyro* fluviis tradit *Mela* r, eos ex radicibus *Coraxici* montis vicinis fontibus editos, in diversa abire, perque *Iberos* & *Hyracanos* diu & multum distantibus alveis defluere; post non longè à mari eodem lacu acceptos, in *Hyracum* sinum uno ore, pervenire.

α d *Cyrus* fl. hodie *Cur* vel *Kur* pluribus annibus aliis receptis cum e *Araxe* conjunctis, mare subit *Caspium*.

β f *Mardus* fl. per *Mardorum* gentem f fluens à *Caspio* mari recipitur, haud longè à *Cyropoli*, eumque hodie *Seri* appellari volunt. Sed

Dionysius Afer tradit hunc *Mardum* fluvium per *Apyros* devolvi.

γ g *Strato* fluvius indè paulò ad *Ortum* ponitur, in quem sese exonerat h *Corindas*.

δ i *Coronus* mons, *Tauri* habetur pars, inter *Mediam* ad *Occasum* & *Parthiam* ad *Ortum* jacens.

ε k *Jafonius* *Tauri* etiam pars, est mons ingens ad lævam portarum *Caspiarum* situs.

ζ l *Orontes* *Ecbatanis* imminet.

η *Zagrus* *Mediam* separat ab *Assyria* hodie *Adilbegian* dictus, *Niphati* monti finitimus.

θ m *Choatres* seu *Coatras* inter *Mediam* & *Ayriam* est.

HEKELII.

p Cap. IV. 21. v. 9. & 15. v. 1. 7. & c.

q Lib. V. c. XXI V. p. 74. lin. 24.

r Lib. III. c. V. p. 219. lin. 15. seqq.

s Quam *Curtius* Lib. V. c. VI. 6. §. 17. belliosissimam & multum à cæteris *Persis* cultu vitæ abhorrentem pronunciat.

a *Europus* seu *Rhages*. b *Amphipolis*, seu *Thapfacum*. c *Cambyfes* fl. d *Cyrus* fl. e *Araxes* fl. f *Mardus* fl. seu *Amardus* fl. g *Strato* fl. h *Corindas* fl. i *Coronus* m. k *Jafonius* m. l *Orontes* m. m *Choatres* m.

C A P. XV.

De varia imperii Asiatici mutatione, nova *Sophorum* regni descriptione; item de regno *Ormutz*.¹

I. Ini-

REISKII.

i Primum in *Asia* quod emerfit, a imperium fuisse *Assyrium* vel *Assyrio-Babylonicum*, non è sacris solum sed extraneis quoque historiis constat: Hujus vero duæ periodi fuerunt, b prior uniti, posterior divisi: Illa cum *Belo* *Nino*que principium & finem cum *Sardanapalo* habuit: Hæc cum *Arbace Medorum*, ac *Beleso* sive *Phul-Belocho* *Assyriorum* rege ortâ c tres *Dynastias* continuit, nempe *Medam*, *Assyriacam* & postremo *Babylonicam*, omnem sub *Cyro* denique finitam. Tum ergo *Persia* suis terminis conclusa, reges aut nullos, aut obscuros aliquando sustinuit. In *Persicis* tamen *Emirkowandi*

annalibus vetustæ regum familiæ numerantur quatuor; d *Prima Pisdadeorum*, secunda *Cajamiorum* ex iisque ultimus *Darius Codomanus*; tertia vero *Asganidarum* & quarta *Chofrachorum*, sive *Sufannidarum*. Sub secunda ergo vel *Cajamia* stirpe imperium *Persicum* ab *Alexandro Magno* eversum concidit: illoque marurios defuncto duces bellici potestatem regiam usurparunt, in *Media* *Pirhion*, in *Persia* *Philoras*, aliique in cæteris: Omnes ne *Photius* quidem ex *Aviano* Cod. 82. proferre potuit. Denique domesticis regum *Syro-Macedonum* bellis urgentibus A. V. C. 504. A. M. 3734. anre *Christum* 250. *Asaces* Græce *Αρσάκης*,
M m m Per-

a Imperium *Assyrio* *Chald.* b aliud unitum, aliud divisum. c Tres hujus *Dynastia*. d Familiæ Regum *Persarum* quatuor.

I.

Asiz varia
imperia.

Initio rerum penes ^a *Assyrios* Asiae, id est, terrarum quae nunc sub *Turca* & *Sopho*, imperium stetit. Postea ad ^b *Medos* devolutum, ab his ad *Persas* per Cyrum translatum. Dein *Macedones*, Alexandro Darium debellante, occuparunt. Mox, cum pars Romanorum imperio cederet, ^c *Parthi*, vilis antea atque ignava gens, potentissimum in Asia regnum condiderunt; magnis exinde cladibus Romanos afficientes, donec ipsi à Turcis & Saracenis afflicti fuerunt, regnumque eorum divexatum. Tandem *Persarum* nomen atque virtus in *Sophis* iterum emerfit, ^d *Ismaële* Rege potentiam Imperii sui maximè stabiliente.

RE-

Persice *Aschki* à dominatu Syriaco descivit, regnumque invasit Parthicum, & posteris *Askandarum* aut *Arfacidarum* epitheton reliquit. Ultimo horum *Arduwan* sive *Artabano* superato caesoque ^a *Artaxerxes*, *Persice* *Ardschir* *Babekan* A. C. 225. regnum restauravit *Persicum*, itaque ad *Jelzdegirdem* viguit. Donec ab rege *Persico* interfecto ad ^b *Chalifas* *Saracenicis* A. C. 651. ab hisce ad ^c *Bojitas* A. C. 932. *Turcos*que reges, quorum præcipuus *Ortogolbekus* erat, ab illis ad ^d *Tataros* sub *Hulacu* *Chan*. A. 1259. amplius ad *Jingizkan* & *Timurlenk*; Denique ad *Sofos* *Persicos* pervenit. Nam *Ismael* ^e *Sofi*, avo *Soheicho* & patre *Scheich* *Hadar* al *Suphi* ortus, cum ad *Hosein* *Alin*, è *Chalifis* prioribus quintum, profapiam reduceret, ex *Ali* sectariis sive *Alisequis* collecto exercitu, & *Wanda* *Mirza* regulo prostrato *Aderbijanam* *Persiae* provinciam A. C. 1500 sibi subiecit, *Schah* sive regis titulo sumpto: postea *Chorofanen* & *Candabaram* *Scheibego* & *Arguno* regibus petentis domuit, vindex imperii *Persici* futurus. Plura si voles ex *Elmiacino* & *Abolfarajo* peti possunt, item *Tarich* seu *Chron. Persico* *Schickardi*, ac nostris ad *Chronicon* *Dreschleri* additionibus.

BUNONIS.

^a Penes *Assyrios* Asiae imperium fuit per mille trecentos annos, à *Nino* usque ad *Sardanapali* interitum.

^b Quod per *Arbacem* ^a ad *Medos* translatum est, anno mundi 3077 ^b.

^c *Parthi* ^f *Arface* duce à *Syriae* Regibus defecerunt, ut *Justinus* tradit, C. *Atrillio* *Regulo* II. & *L. Manlio* *Longo* II. *Consulibus*, id est,

anno mundi 3700. novumque *Parthorum* regnum condiderunt: Sed ^g *Artaxerxes* *Persa* cum *Parthos* tribus præliis superasset, interfecto Rege eorum *Artabano*, *Persarum* in Oriente restauravit imperium anno C. 226.

^d Hujus *Ismaëlis* origo aliquanto altius repetenda est. ^h *Hales* seu *Aaly* *Mahometis* impostoris fuit & gener & patruelis, eidemque successit, & novæ sectæ autor exstitit, quem traditam superstitionem partim augetet, partimque mutaret. Verùm dogmata ista non emerferunt, quòd ⁱ *Omaris*, alterius *Mahometis* sectatoris & interpretis doctrina melior & potior existimaretur: donec circa annum C. 1350. regulus quidam, nomine ^k *Sophus* seu *Sophy*, ad *Halym* originem referens, illius doctrinam post longum tempus revocate ausus est. Hanc sectam sanctitatis opinione commendavit ejus filius ^l *Guines*, à *Tamerlane* in honore habitus. Iisdem artibus *Guinis* filius, ^m *Sicaidares* *Harduellis* à patria dictus, sibi ac sectæ suæ auctoritatem conciliavit, quem *Assumbejus* *Usumcassanes* adoptavit generum. Ad hunc *Sicaidarem*, qui *Halis* disciplinam spargebat, quem ingens hominum multitudo indies conflueret, à *Persarum* Rege *Rustano* iste oppressus est cum plebique istius factionis capitibus. Sed ⁿ *Ismaël* *Sophus* *Sicaidaris* filius adhuc puer elapsus, ut adolevit, patris vestigia secutus, novam illam sectam evulgavit, eamque sacundiâ, & remeritate commendavit, adeoque ad summam pervenit potentiam. Victo denique & occiso Rege, *Persarum* Imperium à *Turcis* ad indigenas post longa spatia retulit circa annum 1499. quod in hodiernum usque diem ejus posterit tenent, bel-

^a *Artaxerxes*. ^b *Chalifæ*. ^c *Bojitæ*. ^d *Tatari*. ^e *Sofi*. ^f *Arfaces*. ^g *Artaxerxes*. ^h *Hales* seu *Aaly*. ⁱ *Omar*. ^k *Sophus*. ^l *Guines*. ^m *Sicaidares*. ⁿ *Ismaël* *Sophus*.

REGNUM PERSARVM.

II. Nunc *Perfarum* sive *Sophorum* uniuersum Imperium in regiones diuisum est, quorum nomina, *Sarc*, *Cusistan*, *Elaran*, *Far-*

Perfarum seu *Sophorum* regnum.

bellumque cum Ottomanis exercent fere continuu: *Ismael* iste instituit *Kisilbasileros*, id est *rubra capita*: insigne est rubra tiara, ex qua 12. falces dependent. Successit huic filius *Scha Thamas*, huic *Aidar* anno 1575. huic *Ismael*: huic *Scha Muhammed* Codabenda, anno 1577. sub quo regia sedes in urbem Casbin; & tandem Hispanan translata. Anno 1585. successit *Emir Hemiptza*: huic *Scha Abas*; cum quo *Rudolphus* II. Imperator Rom. Anno 1600. foedus contra Turcas pepigit: huic anno 1629. successit *Scha Sephi*: & huic *Scha Abas* puer XIII. annorum anno 1641. *Bizarus* in *Histor. Pers.*

ptentrionalis valde montosa, ac nemoribus frequens. *Kilan* olim *Hyrkania* e dicta, ad mare Caspium jacens montibus ferè undique circumsepta est, per quos quatuor tantum patent aditus. *Adirbeitzan* olim *Media Major*, ibi *Ardebil*, *Tabris* aliàs *Tauris* urbs, olim *Ecbatana*, superius memorata f. *Masandaran* *Hyrkania* pars est orientalis, in qua *Ferabat* antea *Tahona*, opidum amœnum: hoc *Abas Perfarum* Rex auxit & ornavit, quod ætatem ageret. *Iran* seu *Karabach* inter *Cyrum* & *Araxem* fl. extensa; continet *Armenia* & *Georgia*que partem. *Chorasán* regioni *Masanderan* ad Orium contermina provincia, olim *Bactriana*, hodie in alias minores dividitur regiones; ex quibus præcipua est *Heri*, cujus caput in *Herat* urbs; at longe nobilior & major in *Mesched*, ducentis turribus superbiens. Haud longè ab hac urbe est *Nisabur* op. in cujus vicinia mons, in quo reperitur *thyites*. *Schikhardus* existimat in hanc regionem decem tribus *Israëlitum* à *Salmanasare* deportatas esse. *Sablustan* olim fuit *Paropamisus*; *Sitzeistan* aliis *Sigestan*, *Sagestan* & *Siston* vocata, antiqua *Drangiana* est. *Kirman* ampla regio inter *Farsi* & *Sigestan* jacens, olim erat *Carmania*. *Chusistan* olim *Susiana* & *Elam* dicta; in qua olim urbs clara *Susa*. *Mesopotamiam* volunt appellari *Tzifirch*, quæ tamen provincia hodie vulgò vocatur *Diarbek*, inter *Euphratem* & *Tigrim* interjacens. Duæ in ea sunt urbes celebres, *Mosul* olim *Ninive* dicta, & *Bagdad*, quæ vulgò habetur *Babylonia*: at *Bagdad*, quæ hodie est, eo situ non est, quo olim *Babylonia*, quæ ad *Euphratem* erat posita; quum *Bagdad* ad *Tigrim* fl. jaceat haud longè ab utriusque confluentibus.

HEKELII.

a Seu *Arbactum*.

b Conf. *Justin* Lib. I. *Histor.* c. III. §. 2. seqq.

BUNONIS.

Perfarum quod hodie est, regnum in *Itinerario* *Olearii*, cujus etiam *Tabulam* nonnullis partibus tamen locupletatam, adhibemus, his circumscribitur limitibus, ut habeat ab *Occasu* *Euphratem*; à *Septentrione* *Oxum* fluv. & mare *Caspium*, extenditurque *Perfarum* Imperium inter montes *Armenia* & *Caspium* maris litora quæ *occasum* respiciunt, usque ad *Tartaros* *Dagestanos* & *Derbent*, quod postremum in his oris *Perfarum* opidum est, ab *Ortu* terminatur *Oxo* fl. continetque extremam ad orientem solem *Persia* provinciam *Candahor*, cujus finibus ab *India* separatur. Urbs *Candahor* à *Perfarum* Rege *Schah Abas* oblecta & deditioe *Indisejeais*, recepta est anno 1649. à *Meridie* pertingit ad *Sinum* usque *Persicum*. Præcipuæ hujus regni provinciæ *Olearii* enumerantur: *Erak*: *Fars*: *Schirwan*: *Kilan* *Adirbeitzan*, *Thabrisian*; vel *Masanderan*; *Iran* vel *Karabach*, *Chorasán*; *Sablustan*: *Sitzeistan*, *Kirman*, *Chusistan*, *Tzifirk*, *Diarbek*. Ex his b *Erak* c regio est; quæ olim *Parthia* dicta: Sed terra quoque, in qua *Babylon* hodie *Bagdad* sita, nonnullis appellatur *Erakain*: c *Fars* olim *Persis* d appellata; d *Schirwan* olim fuit *Media Atropatia*, adeoque *Media* pars se-

HEKELII.

c Vel *Arach*.

d A *Perseo* qui in *Asiam* ex *Græciâ* est translatus.

e Et à *Barbaris* *Girgiam* vel *Corcam*.

f Non autem *Terva*, ut *Jovio* placet, neque *Tigranoama*, ut *Nigro* videtur dicta.

M m m 2

BUNO.

a Persici Imperii fines. b Erak seu Parthia. c Fars seu Persis. d Schirwan seu Media Atrop.

e Kilan seu Hyrcania. f Adirbeitzan, seu Media Major. g Masandaran. h Ferabat. i Iran.

k Chorasán seu Bactriana. l Heri. m Herat. n Mesched. o Nisabur. p Sablustan.

q Sitzeistan seu Drangiana. r Kirman seu Carmania. s Chusistan seu Susiana,

quæ & Elam. t Susa. v Tzifirk. x Diarbek. y Mosul seu Ninive.

z Bagdad seu Babylonia, urbes Persiæ.

Farfi, Arac, Elfabar, Diargament, Corofan, Sableftan, Candabor, Sigefstan, Chefimur, Kirman, Goadel; quibus accedunt *Ormuz* peculiare regnum, & *Guzarate* provinciâ, quam Indorum in Cambajæ regno diximus.

Tauris.
Cafmin.
Tainai.
Turcoman.
Derbent.
Erex.
Zeken.
Merenku.
Servan.
Ardovil.
Siras.
Caffan.
Hifpahan.
Iftigias.
Candahot.
Kirman.

III. Urbium clariffimæ sunt in regione *Sarc*, ⁹ *Tauris* regia, *v. mill. Germ. circuitu complectens*: *Cafpin* altera regia. Reliquæ sunt *Tamai, Turcoman, *Derbent, ^Erex, ^Zeken, ^Merenku, ^Servan* & *^Ardovil*, Sophorum origine inclyta. In *Farfi* regione *^Siras* regia, urbs pulchra ac splendida, inter majores Orientis computata; *v. mill. Germ. ambitu continens*. In *Arac* & *Caffan* urbs opulenta, & *Hagifstan* sive *^Hifpahan*, ob magnitudinem dimidia Orbis pars *Perfis* dicta. In *Corofan*, *^Iftigias* regia, urbs magna atque amoena. In *^Candabor* ipsa urbs & *Candabor*, emporium Indis & Catainis mercatoribus celeberrimum. In *Kirman*, ipsa urbs *^Kirman*, caput regionis.

ARMVS IÆ vulgo ORMUZ.

IV. Cæterum veteris Carmanix nunc pars est regnum *^Ormuz* admo-

BUNONIS.

^Guzarate non in *Perfæ*, sed *Mogoris Imperio* esse, supra dictum est.

^Sarc vel *Sarch* Mercatori eadem habetur, quæ olim *Assyria*.

^Tauris in Media majore, vulgò hodie *Adybeizan* jacens, dicta est *ad f. 4. cap. præc.* In eadem Media quoque est *^Ardebil* seu *^Ardovil*, patria *d Schich Sefi*, *Perficæ* sectæ conditoris; ibidem ille ac alii Reges jacent sepulti.

^Cafmin, Oleario *Cafmin* in Parthia, hodie Regum sedes esse desit.

^Derbent in *Perfici* imperii finibus ad mare *Caspium* in *Schirwan* posita, jam memorata est.

^Erex seu *^Aras* in eadem fuit *Schirwan*; hodie non exstat; ejus locus ostenditur ad fluvium, qui vulgò *^Arasbar* sive *^Aras* vocatur.

^Senkan in *Erak* seu *Parthia* est: at *^Semkan* in *Chorasan*.

^Maranku est in *Kilan*.

^Servan seu *Schirwan* ea *Mediæ* pars est, quæ olim *^Siropatia* dicta est, in qua *^Schamachia* urbs.

^Ardebil *Mediæ* urbs jam memorata est.

^Siras seu *Schiras* eo situ est, quo olim *Persepolis*.

^Cafsan, seu *^Kafchan* celebre emporium est; inveniuntur ad hanc urbem *tarantula*.

^Hifpahan seu *Ispahan* urbem, regiam sedem *Regum* *Perfarum* *Abas* constituit & exornavit; & hodie ibidem *Regum* aula est.

^Iftigias antea *Carifpa*, emporium habetur celebre, verum regia sedes hodie non est.

^Candabor provincia *Indiæ*, adeoque *Mogoris* imperio subiecta est. Hinc *Perfarum* Reges potissimum bello solent contendere cum *Mogore* de hac provincia *Candabor*; sicut cum *Tartaris* *Usbecensibus* de *Chorasan*. Sed *Candabor* à *Perfarum* Rege *Schach Abas* obfessa, & deditione recepta est anno 1649.

Ipsa urbs *^Candabor* egregiè munita est.

In *^Kirman* provincia *Olearius* urbem *Kirman* memorat nullam; sed inter cæteras *^Gamron* seu *Kamron*, *^Bandar*, &c. urbium abducit nomina.

Lusitani insulam hanc *g duce Alfonso Albukerk* occuparunt anno 1508. eamque castello munitissimo exstructo sub sua retinuerunt potestate.

a Urbs *Perficæ*. b *Tauris*. c *Ardebil*. d *Schich Sefi*. e *Cafmin*. f *Derbent*. g *Erex* seu *Aras*. h *Senkan*, & i *Semkan*. k *Maranku*. l *Servan*. m *Schamachia*. n *Siras*. o ad *Kafchan* *Tarantula*. p *Ispahan*. q *Iftigias*. r *Candahot*. s *Kirman*. t *Gamron*. v *Bandar*.

admodum potens; quod Plinio *Armuzia* regio dicitur; populi *Armozei*. Ptolemæus refert hoc situ civitatem *Armuzam*; & Strabo *Armozum*, quo nomine hodie cenferi potest *Ormuz* in infula ejusdem nominis. Rex a Saracenus est; olim Perfarum, nunc Hispaniarum Regis, qui arcem illic obtinet munitissimam, stipendiarius. Sed hujus regni pars altera est in proximo Arabiae litore. Caput regni est *Armuz*, vulgo *Ormuz*, urbs satis elegans, emporiumque gemmis, unionibus atque aromatibus, quæ India, Persis & Arabia mittunt, celeberrimum. ²

state, usque ad annum Christi 1622. quo ab Anglis castellum expugnatum, & Perfarum Regi ab his traditum est:

HEKELII.

g Ad Fretum *Sinis Persici* quippe jacentem.

BUNONIS.

a *Schach Mahumed* Arabum Regis filius in infula illa a *Ormuz* urbem, sedem regni, condidisse fertur seculo X. à nato C. Quum Lusitani occuparent infulam, regno isti præerat Rex *Seysadin*, cui urbs illius infulae permittebatur; sed eo defuncto Lusitani & urbe adeoque universa infula potiti sunt, demum tamen & ipsi, quod modo dictum, ab Anglis castello & infula ejecti sunt h.

HEKELII.

b Alias notandum, quod in Urbe *Ormuz* quotannis ferè sit mira *Amone* caritas, & *Aquarum potu suavi*, quoniam ipsa Infula valde est sterilis, & propterea Triticum nequam potest mittere.

REISKII.

² b De Persia hodierna hujusque provinciis permulta huc congeri possent, ex recentioribus *Thevenotii* & *Chardinum* Gallicorum Equitum Itinerariis, sive ad Geographicas observationes, sive ad opera naturalia; sive ad statum civilem & literarium ea pertineant: Sed paucissima delibabo de ligni sylvarumque inopia, sed magna falis copia; Tribus vini generibus: c De *Ispahane* vel *Saphon* (ita Persis dicitur) amplissima urbe, sed muris terreis instructa, ideoque noctes & dies patulis; de certo errantium *Scytharum* genere, quod summam potestatem feminino sexui (hoc Achinensibus etiam in usu est) deferre solet: d Unde ortam isti Amazonum fabellam conjiciunt; De *Ormuz* regno, clave finis Persici, & hujus ultima occupatione. Adderem de lingua Persica, nisi superius id additum fuisset, ostensumque quam ea sermonem ad Germanicum nostrum accedat proximè.

a Ormuz. b Persica observata. c Ispahan. d Amazones, adhuc superstites.

CAP. XVI.

De reliquis Veteris Asiae regionibus, quas nunc Turcarum Imperator obtinet, & speciatim de Albania, Iberia, Colchide & Armenia.

I.

Quod reliquum est Asiae, *Turcicum Imperium* totum obtinet. Regiones hic olim fuere, *Albania, Iberia, Colchis, Armenia, Cappadocia, Galatia, Pontus, & Bitbynia, Asia Minor* sive proprie dicta, *Lycia, Pamphilia, Cilicia, Syria, Mesopotamia,*

tamia, Babylonia, & Arabia. In insulis celebriores Cyprus & Rhodus, Lesbos, Chios & Cos. ¹

Albania.

II. ^a *Albania* nunc ^β *Georgia*, pars Orientalis, inter Iberiam & mare Caspium sita, ab *Albano* flumine nomen habere videtur. Fluviorum nobilissimus est ^γ *Cyrus*, Caspium mare aluens

B U N O N I S.

^α ^a *Albania*, ^a terminatur ^α *Septentrione* Sarmatiâ Asiaticâ; ab *Occasu* Iberiâ; ab *Ortu* Caspio mari, ^α *Meridie* Armenia.

^β ^b *Georgiani*, quorum regio hodie vulgò ^c *Gurtzistan* vocatur, incolunt terras inter mare Caspium, Sarmatiam, Mengreliam, Armeniam Majorem, & Mediam. Putant vulgò nomen ^δ *S. Georgio*, quem patronum agnoscunt, & cujus imaginem in vexillis gerunt, fortitos; sed quoniam Georgianorum in his partibus ^δ *Mela* ^b quoque & *Plinio* ^c fit mentio, ea opinio deprehenditur falsa. Religio eorum in fundamentis & ceremoniis eadem cum Græca est. Suum tamen habent Metropolim, cui *XVIII.* parent Episcopi, quique in Monasterio *S. Catharinæ* in monte *Sinai* habitant. Georgianos sibi suoque Imperio subjecit hoc nostro seculo *Perfarum* Rex.

^γ ^d *Cyrus* fluvius hodiè vulgò *Kur*, ab ^e *Araxe*, qui hodie *Aras*, receptus, in mare devolvitur Caspium, Regio, quam alluit antequam mare subit, hodiè vocatur ^f *Mokan*. Præter illas urbes ad Albaniam hanc alii referunt ^g *Schamachiam* & ^h *Derbend*, quæ olim ⁱ *Alexandria*, ad portas jacens ^k *Caucasias*, quas alii *Caspias* vocant. *Olearius* duas illas urbes *Mediæ* attribuit. Cæterum in Georgianorum finibus quoque memoratur ^l *Tiflis* urbs. ^m *Bascapan* Georgianorum principis perhibetur esse sedes. Porro in *Georgiæ* finibus *Haitonus* provinciam collocat ⁿ *Hansem*, in circuitu trium dierum iter continentem, densissimis tenebris circumseptam, ab incolis habitatam, qui tamen ex iis locis nunquam valeant egredi.

H E K E L I I.

^a A colore Populorum, qui *albò crine* nascantur, sic dicta.

^b Lib. I I. c. I. p. 1890. lin. 10. seq.

^a Albania. ^b Georgiani. ^c Gurtzistan. ^d Cyrus seu Kur fl. ^e Araxes seu Aras fl. ^f Mokan. ^g Schamachia. ^h Derbend. ⁱ Alexandria. ^k Porta Caucasiz. ^l Tiflis. ^m Bascapan. ⁿ Hansæ. ^o Gentis Turciæ origines. ^p Fortunæ successus. ^q Ontogralis. ^r Othman. ^s Othman. ^t Solemann. ^v Morad.

^c Lib. I V. c. X I I. p. 59. lin. 32. ut & *Solino* in *Polyb.* c. X X V. p. 49. lin. 50. seq.

R E I S K I I.

¹ Turcicum Europæ Asiæque Imperium cur afferamus ex *Lib. I V.* constitit, constatque hoc ipso ex loco, ex amplissimis provinciis & regnis, quæ Turci omnia occuparunt. ^o Origines gentis & nominis ex parte supra vidimus ad *cap. I I. §. 4.* nunc videbimus quas ipsi ab *Isaphe-to Noachi filio* sibi adsumant. Hunc enim *Kes-fæus* Arabs patrem Turciæ gentis auctoremque facit: Sed ab historia vera longius aberrat. Gens autem tota per suas familias divisa, nec nomine quidem Græcis Romanisque antiquis cognita suos regulos & principes tantum sequebatur, donec per militiam cui studebat, mercenariam regno *Saraceno*, *Ægyptio*, & tandem *Asiatico* arreperet. ^p Sic ergo una Turcorum *Oguziorum* familia sub ^q *Orthograle*, *Solimanni Shah*, principis *Mahameæ* filio caput extulit, inque jugis Armeniæ consensu *Aladdini*, Sultani Asiatici, 400. tentoria locavit. Defuncto patre, cum stirps *Selghucidarum* Sultanorum deficeret, filius *Orthogralis* ^r *Othman* sive *Ottoman* minori *Asiæ* inhiavit, & capta *Sebastia*, susoque Græcorum exercitu, *Prusiam*, urbem munitissimam expugnavit, Pontoque ac *Bithynia* subactis ibi sedem novo imperio monstravit, A. 1320. primus Turcorum in Asia Sultanus. Ergo ^s *Urchan Beg* sive *Orchanes* in regno patrio successor factus sedem *Prusie* fixit A. 1326. templo *Muhamedano*, Schola & *Xenodochio* erectis. *Domita* minori Asia castrum Græciæ *Jemnam* sive *Jamenicum* & *Callipolin* duce ^t *Solimanno* filio subegit A. 1356. ^v *Morad* denique hujus frater sive *Amurathes*, cum patri successerat, *Hadrianopolin* I. 1361. primam in Europa sedem Turcicam, unde impetio Græcorum utrique, *Constantinopolitano* atque *Trapezuntino* petitis & interitus. Hinc vastum illud im-

luens. Urbes insigniores *Chabala* sive *Cabalaca*, *Albana* & *Getara*.

I B E R I A.

III. *Iberia* nunc pars *Georgiæ Occidentalis*, inter *Albaniam Iberia.* & *Colchidem* sita, gentis *Iberorum* ^d clarissimùm solum, urbes celebres habuit *Artanissam* & *Armaeticam*, sive *Harmastim*.

C O L C H I S.

IV. In *Colchide*, quæ nunc *Mengelia* dicitur, inter *Iberiam Colchis.* & *Pontum Euxinum* sita, populi fuere *Eala* & *Mantali*, unde regioni nunc nomen. Fluvii celebres, *Phasis*, *Cygneus*. Montes *Caucasus* & *Corax*. Urbium clarissimæ *Phasis* & *Dioscurias*, quæ postea *Sebastopolis*.

A R-

imperium emerit, quod pro statu præsentis in quatuor majores provincias sive partes dividitur, quæ sunt *Natolia*, *Turcomania*, *Soria* & *Diarbeca*: De singulis seorsim tractabitur. Vid. Status præsens potentia Ottomannicæ cum causis incrementi & decrementi illius, per *Dom. du Vignan*. Paris. A. 1688. *Anton. Gocopolec*. Trutina potentia Ottomannicæ Historico-Politica Venet. A. 1686.

B U N O N I S.

Iberia undique montibus septa clauditur à *Septentrione* *Sarmatiâ*; ab *Occasu* *Colchide*; à *Meridie* *Armenia*; ab *Ortu* *Albaniâ*.

Colchis auro vellere *e* clara, habet à *Septentrione* *Sarmatiam Asiaticam*; ab *Occasu* *Pontum Euxinum*; à *Meridie* *Armeniam*, ab *Ortu* *Iberiam* *f*.

Phasis fl. hodiè *Fasso* dictus, ex *Moschicis* vel *Caucasiis* montibus oritur, sæpeque stagnans tardissimo cursu in *Pontum* influit *Euxinum*. Juxta eum *Tragelaphus* animal duntaxat nasci fertur, ad eundem fl. etiam *Phasis* est insula parva, ex qua *Pavo* primum, teste *Isidoro*; exportatus est, qui propterea *Phasianus* nominatus est.

Ad *Cygneum* fl. qui *Ptolemæo* est *Cyaneus*, ex montibus *Coraxicis* in *Phasin* influens, erat & *Cygnum* op.

Caucasus, hodiè vulgò *Cocas* & *Cochias*, est mons *Asiæ* notissimus, inter mare *Caspium* & *Euxinum* pontum altissimus, perpetuis nivibus rigens; in quo *Prometheum* vinctum, aquilâ jecur rostro depalcente, fabulantur.

Tanta ejus montis fertur altitudo, ut ad tertiam noctis partem vertices illius adhuc radiis solis illustrentur.

Ad *Coracem* montem fluvius est *Carax*, & populi *Caraxi*, quorum urbs *Dioscurias*.

Phasis urbs, hodiè *Fasso* & *Phaxzeih* ad *Phasidis* fl. ostia, inter *Absarum*, quæ & *Ab-syrus*, extremam *Cappadociæ* urbem, & *Dioscuriadem* posita, olim sub *Archiepiscopo* *Trapezuntino* fuit, postea metropolis regionis facta. Antiquissimis auctoribus celebris est propter navigationem *Jasonis aureumque vellus*; Antiquis istis extrema navigationis meta. Quapropter *Phasin usque navigat*, proverbio apud *Græcos* dicitur *g*.

Dioscurias, hodiè vulgò *Savatopoli*, à *Phaside*, primaria *Colchidis* urbs, ab aurigis *Castoris* & *Pollucis* primum perhibetur condita & dicta, *Isidoro* teste. Olim trecentarum nationum, quod *Plinius* *i* tradit, exilitit domicilium, quæ illuc è diversis *Asiæ* locis commigrarunt: dissimilibusque linguis utebantur, adeo ut postea à *Romanis* per centum triginta interpretes negotia digesta sint. Hodiè gens *Mengreliam* incolens rustica & crudelis est, *Græcæ* quidem sunt religionis, quam auctore *Cyrillo* consecuti, *Constantinopolitanoque* subsunt *Patriarchæ*: Sed fidem illam multis postea modis depravarunt. Nam nec infantes ante octavum ætatis annum baptizant; nec ante annum *L. vel LX.* id est, illam ætatem, quâ ad rapinas inepti redduntur, *Nobiles* in primis templa ingrediuntur, sed *Liturgiam* foris audiunt. Sic

a Iberia. b Colchis. c Phasis fl. d Tragelaphus. e Phasis ins. f Cygneus fl. g Caucasus mons. h Prometheus. i Corax m. & fl. k Phasis urbs. l Dioscurias.

Armenia
Majoris.
fines.

V. ^a Armenia univcrfa dividitur Euphrate amne in Majorem & Minorem Major est, quæ nunc in tres partes divisa; *Turcomania*, *Popul* & *Curdi* appellatur: à *Septentrione* Moschicis montibus separatur à Colchide & Iberia, Cyroque amne ab Albania; ab *Oriente* Caspium mare habet & Caspium montem; à *Meridie*, montem Taurum, quo à Mesopotamia, & Niphatem, quo ab Assyria discernitur; ab *Occidente* Euphrate amne à Minori Armenia determinatur. Mediam dividit *Antitaurus* mons. Fontes heic annium toto Oriente nobilissimorum. ^o *Euphratis* ac ^z *Tigris*; montes ^o *Gordiaeus* & ^π *Pariedrus*. Regiones sunt *Cotacene*, *Bocche*, *Tosarene*, *Totene*, *Colthene*, *Soducene*, *Syracene*; *Sacacene*, *Basilissene*, *Hobordene*, *Arsea*, *Acilissene*, *Aspaunitis Sophene*, *Anzitene*, *Thospitis*, *Corinea*, *Gordiene* & *Cortæa*. Populi *Mardi*, *Gordyaei*. Urbium notissimæ, *Armauria* & *Artaxata*, ^o *Thospia*, ^τ *Artemita*, & ^o *Tigranocerta*.

Euphratis &
Tigris
fontes.
Gordyaus m.
Pariedrus m.

A R-

Sic juventutem per furta transigunt, senectutem devotioni consecrant. Caterum in his regionibus cum ^a *Mithridate* Rege ponti bellum gessit *Pompejus*. Ajunt etiam in iisdem ^b *D. Bartholomæum* Christianam fidem docuisse.

H E K E L I I.

d Seu Iberum.

e ^π *Tasone* deportato.

f Hanc Regionem venenorum feracissimam esse ex multis constat Geographis. Quæ res videtur locum fecisse fabulæ, quæ de *Medæ* veneficiis comminiscuntur *Poëta*.

g Vid. *Erasmii* Chil. II. Cent. IV. *Adag.* XLIX. p. 393. Col. a.

h *Amphitò* & *Telchid*.

i Lib. VI c. V. p. 83. lin. 25. seq.

B U N O N I S.

^μ ^c *Armenia Major*, ab Ortu habens etiam Mediam, nomen habere dicitur ab *Armeno*, seu *Armenio* Jasonis comite.

^z De his fluminibus eorumque fontibus agitur hujus lib. cap. XXIII.

^o In ^d *Gordya* monte ^k arcam, in qua Noah servatus, recessisse tradunt. Ad annum Christi 640. ejus ibidem exstiterunt reliquæ, quas *Elmacino* *Arabe* teste, *Heraclius* Imperator suis oculis lustravit, quum *Persas* in Armenia vicisset. Et *Omar*, qui Caliphatum ad-

ptus est, anno Christi 643. reliquias has de monte translatas, pro tabulato templi à sese exstructi adhibuit, quod tradit *Benjamin Tadelensis*. Hodie vulgo nigellum montis apicem, inveteratâ nive vestitum, pro putrescente aræ ligno habent.

^π Ex ^c *Pariedro* monte præalto Euphrate, & *Araxes* oriuntur.

^z ^f *Artaxata* seu *Artaxia* urbs munita olim ad *Araxim* auctoribus ponitur; eo fuit situ, quo hodie *Exfecchia* sive *Eschia* urbs.

^o ^g *Thospia* ad *Thospitem* lacum & *Tigridem* erat fl.

^τ ^h *Artemidita*, seu *Artemitta*, in tabula recentiori est *Armening* intra ingentem lacum jacens, cujus incolæ omnes perhibentur esse Christiani.

^o ⁱ *Tigranocerta*, *Tigranopolis* & *Tigranopetra* ad *Nicephorium* fl. apud montem *Masium* olim sita, à *Tigrane* Rege appellata, & à *Lucullo* capta: *Jovio* ea putatur, quæ hodie dicitur *Sulthania*, quam *Sulthan Mahumed Chodabende* ex ruderibus *Tigranocertæ* condidisse perhibetur. Romani Armeniam *Mithridati*, post cæsas copias apud *Gabyram* civitatem, ademptam ad se transtulerunt. Victus est ibidem à *Pompejo* prælio nocturno, direptis castris, & quadraginta millibus cæsis. Caterum sunt Armeni mercatores & negotiatores egregii, mercaturam

a *Mithridates*. b *D. Bartholomæus*. c *Armenia Major*. d *Gordyaus* m. e *Pariedrus* m.
f *Artaxata*. g *Thospia*. h *Artemidita*. i *Tigranocerta*.

ARMENIA MINOR.

VI. Armenia Minor, quæ nunc *Pegian & Bozoch*, clauditur ab *Ortu* Euphrate amne, à *Meridie* Amone monte, ab *Occasu* & *Septemtrione* monte Scordifco. Mediam itidem fecat *Antitaurus*.
 Regiones in ea, *Orbaliffine*, *Ætulane*, *Ærethica*, *Horfene*, *Orbifene*. Item præfecturæ, & *Cataonia*, *Morimene*, *Laviana*, *Aravene*, Fluvius inclytus & *Melas*, qui Euphrati jungitur. Urbium principes, & *Satala*, & *Nicopolis*, & *Melitene*, & *Comana*.

Armenia minoris termini. 1
 Regiones.

C A P.

ram facientes per multas terras, in Poloniam Prussiamque merces suas advchunt. Plus ipsis quàm alicui ulli Christianæ nationi indulgetur; quoniam habent privilegium peculiare manu Mahomedis scriptum, in Armenia educati, multisque beneficiis affecti.

lemæo cognitum vel ab urbe Albano vel fluvio cognomine adhæsit: *Georgiæ* recentius à *Georgis*, quos *Pomp. Mela* & *Plinius* commemorant: *Mela* præsertim *Lib. I. c. 1. & Lib. II. c. 1. Vagi Nomades pecorum pabula sequuntur: i Colunt Georgi exercentque agros. Inducor itaque, ut ex vocabulo Græco γεωργός, i. e. agricolas dictos conjiciam. Hodierna vero Georgia sive Gorgistan regiones quatuor, nempe, Mengreliam, Gurgistanam, Zuiriam, & Cirdassiam, gentesque in illis varias complectitur: Quarum aliæ suis Principibus, aliæ autem Sofo Persico Sultanoque Turcico, aliæ cum duabus urbibus Tiflis & Gori subsunt. Tanta ibi barbaries, & tanta Christianæ Religionis ignorantia ingravescit, ut Princeps Tiflensis ultimus Muhametismum suscepit. Mengrelia sive Abassia quoque in tres minores provincias dividitur, nempe Imeretem, Dadianam, & Gurielem, quibus singulis sui præfunt Principes, horumque unus urbem Juri cum Sultano Turcico divisam possidet: omnes heic incolæ tum religionis & rerum omnium ignorantia laborant. k Colchis vetus longe cultior fuit כסלורים sive Chasluchorum ex Ægypto soboles, lingua, sacris & statu Politico Ægyptiis affines *Bochart. Lib. IV. c. 31. De Caucaso*, quem noctu collustrari volunt, fabula præcis novisque Auctoribus nota fuit. l Armenia Turcomanniam aut secundam imperio Turcico Asiatico partem vel majorem provinciam præbet. Hæc Syris primum infesta & Arabicis coloniis nomen ab regione מיני *Mini* habet tanquam הר מיני *Har Mini* sive montana Myniadis appelles: m Nam Græci *Minin* vocant Μιννύδα Vetus illa regio suis domi natis regibus subiecta imperio Romano denique accessit, & Diœcesi Ponticæ annumerata in primam atque secundam dividitur: Hodierna partim *Sofo Persico*, partim *Sultano Turcico* subest: Huic
 N n n
 duæ*

HEKELII.

k A Gordyæo, *Triptolemi* Filiò, sic dictò.

BUNONIS.

φ a *Cataonia* l supra *Ciliciam* est, confinis *Cappadociæ*, saltuosa regio, ejus partem juxta *Cappadociam* incoluere b *Leuco-Syri* m.

ζ c *Melas* fl. ex *Argæo* monte apud urbem *Cæsaream* in *Cappadocia* ortus, longoque tractu per *Armeniam* Minorem decurrens, demum cum *Euphrate* conjungitur. Idem nomen multis fluminibus aliis tribuitur.

ψ d *Satala* urbs utroque numero legitur, à *Nicopoli* in *Cæciam* versus *Trapezuntem* jacet.

ω e *Nicopolis* n à *Pompejo*, *Dione* teste, condita, inter *Satala* & *Arabissum* ad *Austrum* jacens hodie *Gianich*, aliisque *Chiorne* esse creditur.

α f *Melitene* seu *Melita* *Armenia* Minoris caput, à *Samofatis* 90. mill. pass. in *Septemtrionem* ad *Euphratem* sita, hodie *Malatia* dicitur.

β g *Comana* in confinio *Cappadociæ*, *Ciliciæ* & *Armenia* quod jaceret, *Comana Cappadociæ*, ad differentiam *Camana Ponticæ* appellata est.

HEKELII.

l Et *Catonija*.
 m Communiter aliàs dicuntur Incolæ *Cataonies*.
 n Cujus Cives *Nicopolite* dicti.

REISKII.

2 h *Albanie* huic Asiaticæ nomen vetus *Pto-*

a *Cataonia*. b *Leuco-Syri*. c *Melas* fl. d *Satala*. e *Nicopolis*. f *Melitene*. g *Comana* *Cappad.* h *Albania*. i *Georgia*. k *Colchis*. l *Armenia*. m Unde dicatur.

duæ urbes præcipuæ, a *Tocrat* sive *Totatum* sede Archiepiscopi, templis Christianis duodecim & vino generoso, quod ibi nascitur, clara: b Altera *Erzeron* ad fines condita, imperiique Turcici clavis. Sofo autem Persico parent Erivan sive Irvan A. 1637. à *Schan Sofo* Turcis 22000. qui deditionem abnuerant, necatis: c *Nacksi-*

fan urbs universi orbis antiquissima ex communi orientalium opinione: d *Zulfa*, à qua suburbium *Isphanæ* proximum & cognomine huic ortum est. De religione hujusque per Armeniam statu vid. *Clem. Galanus* in libro singulari, *Alex. Ross.* de religionib. & Disputatio *B. Gerhardi* publica.

a *Tocrat.* b *Erzeron.* c *Nacksi.* d *Zulfa.*

CAP. XVII.

Cappadocia, Galatia, Pontus & Bithynia.

I.

Natolia.

Cæterum finus ille terrarum, qui est inter Ponticum & Cyprium maria, *Natolia* nunc dicitur, ab una provinciarum *Anadole*. Hic olim regiones, *Cappadocia, Galatia, Paphlagonia, Pontus & Bithynia, Asia Minor, Lycia, Pamphylia & Cilicia.* ¹

CAPPADOCIA.

Cappadociz
fines.

II. ^β *Cappadocia*, quæ nunc quatuor complectitur regiones, *Ge-*

BUNONIS.

^α *Anadole* seu *Natolia*, nomen habet à situ, & ita Turcis vocatur, quod in ortum vergit.

^β a *Cappadocia* a abamine appellationem nata est b.

HEKELII.

a *Jacobo Castaldo* hodiè *Almasia*; aliis vero *Leucosyria* appellata.

b Cæterum hæc Regio Frugibus omnibus ac vinò abundat atque *Argento, Fere, Ferrò, Alumine, Christallo, Jaspide, Onichite* Lapide, & *Alabastrò ignobili* dives, alitque *Equos* innumeros. Sunt autem, qui dicunt, Regionem ipsam asperam esse, & rerum ad victum necessariorum maximè indigentem, & Gentes olim fuisse malis moribus affectas.

REISKII.

¹ b Prima imperii Turcici Asiatici provincia hæc est nempe *Natolia* Græce *νατολία* ex *απο* medio per *αφαρ*esiu dicta, quasi *ανατολία* ἐκ τῆς *ανατολῆς*, i. e. *ab ortu*, quem versus Græciæ ac mari objacet mediterraneo; Ut prorsus congruat usitato Itolorum vocabulo *Levante*, i. e. *orientis*, quo terras Asiaticas & mari vicinas in-

fulas significant. *Natolia* enim ex usu Græcos recepto veteri atque hodierno Turcico aut totam minorem Asiam, aut hujus partem unamque provinciam nôtat. c *Cappadocia* ergo primas colonias *Thogarmæ*, filio *Gomeri* ultimo, ex *Japheteis* nepotibus uni: Sed *Cappadocia* suas *Cilicia* debet, si rationes *Bocharti* ab equis, mulis, asinis & mancipiis petita accuratius expendantur. d *Galatia & Gallo Græcia* quin ad Gallos huc expeditione bellica progressos originem reducat, nullum est dubium: illa sub *Theodosio Imp.* in primam atque secundam divisa legitur. e An *Pontus* ab voce *Phœnicia* נַוְטו *Botno*, i. e. *nucibus & avellanis*, quas procreavit, optimis derivetur, hoc fortasse quidquam dubii habet: Itemque an *Bithynia* ex vocabulo Punico *βιθ* tanquam regio interior appellationem susceperit: Hæc utraque *Bocharti* opinio est, quam multis observationibus illustrat. Plures provinciæ nos ad sese avocant: Hæc quippe Septem tabulis Geographicis mutato inseruntur nomini, sed numero, quem Græci adhibent, invariato. Confer *Statum Imp. Ottomannici* præsentem à *Domino Ricart* editum.

BUNO.

a *Cappadocia.* b *Natolia.* c *Cappadocia.* d *Galatia.* e *Pontus.* f *Bithynia.*

Genech, Suvas, Anadole, & Amasiam, ab *Ortu* habet Armeniam Minorem, à *Meridie* Ciliciam, ab *Occasu* Pamphyliam & Galatiam, à *Septentrione* Pontum Euxinum. Fluvii nobiles ⁊ *Iris* Iris fl. Thermodon fl. Regiones. Heniochorum gens. Urbs. ⁊ *Thermodon*. Regiones: *Lycaonia, Themiscyrene, Zelitica, Carmanene, Gargarause, Gargauritis, Antiochene, Tyanis*, e Gens *Heniochorum* magna, ac multis nominibus distincta. Urbes claræ, ⁊ *Comana Pontica* cognomine, n *Neocæsarea*, d *Sebastia*, i *Diocæsarea*, * *Maza*; quæ & *Cæsarea*, ^ *Iconium*, m *Laranda*, v *Tyana*, z *Trape-*

BUNONIS.

⁊ *Iris* magnus fluvius, ex *Argæo* monte ortus; per *Amasiam* urbem in Pontum Cappadocium influit, hodie vulgò l' *Irio*, & intus *Calsalmach* nominatur.

d *Thermodon* seu *Thermoodon* inter *Themiscyram* ad *Occasum*, & *Polemonium* ad *Ortum* in *Euxinum* mare labitur c. Est quoque ejusdem nominis fluvius in *Scythia Europæa*; Itemque in *Thracia* alius.

e *Heniochorum* gens ultra *Pysiten* fluvium, qui est in ora *Trapezuntia*, ponuntur, & ad *Coracem* extenduntur montem.

z *Comana*, ad differentiam *Comanz* alterius in *Armenia* & finibus *Cappadociæ*, *Pontica* cognominata; ad *Irim* fl. posita, vulgò *Com*, incolis *Tabachzan* appellatur.

n *Neo-Cæsarea*, ad *Lycum* erat fluvium, qui *Neo-Cæsaream* præterlapsus in *Irim* influit: nonnullis putatur esse ea urbs, quæ hodie *Tocato* dicitur: Verùm ad *Lycum* est opidum *Niesara*, quod antiquum nomen ex parte videtur referre, *Georgii Neo-Cæsariensis* patria est, qui ob doctrinæ excellentiam *ῥεσμίσις* cognominatus.

d *Sebastia*, quæ & *Sebaste*, vulgò *Sausna*, ad *Argæum* montem posita.

i *Diocæsarea*, hodie *Tisaria*, urbs *Cappadociæ* mediterranea est.

z *Cæsarea*, prius *Maza* & *Mazacha* dicta, *Cappadociibus* urbium mater habita; nunc *Tisaria* & *Gaisar*, ad *Melam* fl. & *Argæi* montis radices jacens, Episcopum olim habuit *Basilium Magnum*. *Cæsariensis* quoque fuit i *Pausanias*, cujus exstant libri decem descriptionis *Græciæ Antiquæ* & florentis, quibus situm urbium ac locorum, & antiquitates *Græcanicas*, & quicquid penè memorabile habuit *Græcia*, magno *Philologiae* & *historiæ* studiosorum bono com-

plexus fuit. Verùm, quod in declamando, *Cappadocum* more, corripendas syllabas produceret, producendas corripere, coquo propterea comparabatur, cibos bonos malè condienti d.

λ k *Iconium*, hodie *Cogni*, seu *Gogni*, *Lycaoniæ* caput est; ejusdem regionis opida sunt l *Derbe* & *Lystra*, quorum mentio fit in *Actis* *Apost.* c. 14. Magnam multitudinem cum *Judeorum*, cum gentilium *Iconii* ad *Christianam* fidem perduxit *Paulus Apostolus*, & *Lystris* claudum sanavit.

m *Laranda*, *Lycaoniæ* quoque urbs *Tauro-* monti vicina; nomen antiquum hodie retinet.

v *Tyana*, adhuc *Tiana* seu *Tiagna*, urbs inter *Sasiana* & *Faustinopolin* posita, patria est *Apollonii Tyanæi* Philosophi, qui discendi causa plurimas regiones peragravit: ejus vitam *Philostratus* lib. 8. descripsit.

z o *Trapezus*, *Siuopenium* colonia, *Europæis* *Trabisonda*, & *Trebisonda*, est urbs *Cappadociæ* præcipua ac maritima, ad mare *Ponticum* sita, quo loco ora maritima in *Boream* versus *Colchos* incipit flecti: monte non parvo cingitur urbs illa & *Satrapæ* *Turcarum* sedes est, in quorum potestatem venit sub *Mahumede* II. Hic enim *Constantinopoli* captâ *Trapezuntinum* quoque imperium subegit, & *Davidem*, ex *Commenorum* familia postremum *Constantinopolin* traduxit, eumque cum universâ familia interfecit, anno C. 1460. *Bronius* vero calamitatem illam ad annum 1461. refert. Fuerat aliquando sedes Imperii *Trapezuntis*, ex distracto *Constantinopolitano*, nati.

HEKELII.

c Meminit hujus Fluvii *Curtius* Lib. VI. c. V. §. 24. & *Justinus* Lib. II. c. IV. 6. 2.

d Vid. *Quenstedius* loc. persæpe cit. pag. 457. seq.

N n n 2

BUNO-

a *Iris* fl. b *Thermodon* fl. c *Heniochi*. d *Comana Pontica*. e *Neo-Cæsarea*. f *Sebastia*. g *Dio-Cæsarea*. h *Cæsarea* seu *Mazacha*. i *Pausania* patria. k *Iconium*. l *Derbe* seu *Lystra*. m *Laranda*. n *Tyana*. o *Trapezus*.

pezus, • Amasia, Strabonis Geographi cunis decorata.

GALATIÆ.

Galatiæ
seu Gallo-
græciæ
termini.

Heneti.
Isauria.
Pisidia.

Populi
Galatiæ.

Ancyra.
Teuthrania.
Sinope.

III. Galatia, cujus nunc partes *Roni* & *Chiancare*, dicta est hæc regio à *Gallis*, ex Italia post incensam Romam huc transgressis; eadem *Gallogræcia* & *Græcogallia*, quia Gallis Græca gens mista incoluit. Antea *Phryges* tenuere & *Paphlagonæ*. Paphlagoniæ nomen mansit in parte Galatiæ. Includitur autem Galatia à *Septemtrione* Pontico mari, ab *Ortu* Cappadocia, à *Meridie* Pamphylia, ab *Occasu* Asia Minori & Ponto Bithyniaque. *Regiones* versus Septemtrionem Paphlagonia, in qua *Heneti* populi, unde *Veneti* in Italia: versus Meridiem *Isauria*; ubi urbs *Isauria*; & Pisidiæ pars: Cujus altera pars in Pamphylia memorabitur. Populi *Chalybes*, *Tremi*, *Proserliminitæ*, *Byceni*, *Orondici*: & Gallorum nationes, *Tectosagæ*, quorum caput *Ancyra* urbs; *Tolistobogii*, *Voturi* & *Ambiani*. Urbes inclytæ, *Teuthrania*, & *Sinope*, Mithridatis & cunis & sepulchro nobilitata.

BUNONIS.

• ^a Amasia ad *Irim* fl. est hodie Satrapæ & Turcarum sedes *f*. Hanc suam patriam *Strabo* multis descripsit *g*. Præterea Cappadociæ opidum clarum est ^b *Nazianzum*, *Cæsareæ* finitimum, à qua in Occasum recedit, patria *D. Gregorii Nazianzeni*, qui ob eximiam rerum Theologicarum notitiam, *Theologus* cognominatus est *h*. *Nissa*, *Nysa* seu ^c *Nysia*; hodie *Nisi*, in Armeniæ & Cappadociæ confinio est, *D. Gregorii Nysseni*, qui *D. Basilii* frater fuit, patria *i*. Cæterum Cappadociam *Strabo* *k* in duas Satrapias à Persis divisam tradit, eam quippe, quæ *Magna* dicitur & *Cappadocia ad Taurum*, & alteram, quæ *Pontica* vocatur & *Pontus*: quam *Arias Montanus* ex *Onkelo* docet esse Hebræorum *Caphthorim*. Forrò Cappadocia à veteribus tribuitur *Amazonibus*, quarum Regina fuit *Penthesilea*. Ipsa hæc regio equorum altrix est, hinc *Dionysio Afro* Cappadoces sunt *δαίμονες ἰπποκρατών* *gute Reuter*. *Strabo* testatur Cappadoces sacerdotalem dignitatem habuisse proximam dignitati regiæ: mendaces perhibentur à scriptoribus & fraudulentii; sicuti quoque *Cilices* & *Cretenses*; unde tandem proverbium natum: *τεῖα ἰσῆματα ἰσῆματα* *l*. De eorum ingenio, & natura hoc quoque mirum, quod, quum liberi essent, libertatem à Ro-

manis sint deprecati, asserentes; se malle vivere sub Regibus, quam diutius ferre libertatem.

^π ^d *Heneti* Paphlagoniæ oram maritimam incoluere.

^ε ^e *Isauria* Pisidiæ finitima est.

^σ ^f *Isaura* urbs, *Ammiano* teste, *g* *Claudiopolis*, & in lib. *Concil Isauropolis* dicta est.

^τ ^h *Ancyra*, hodie *Anguri* & *Angara*, urbs Galatiæ primaria est, edito loco sita, *Concilio Ancyrano* clara: Præfecti regii hodie sedes est.

^υ ⁱ *Teuthrania* apud *Carambin* promontorium est ad ortum: *Molerio Tripoli*; ac aliis *Tribicelli* hodie indigitatur.

^φ ^k *Sinope* *Diogenis Cynici* *m* patria, olim *Mithridatis* regia, ad litus maris jacet Pontici.

H E K E L I I.

^e ^{Qui} *Belerbejus* vocatur & *Amasie*, & *Cappadociæ*.

^f ^{LX}. millium *Ducatorum* vel (magis Latine) *Antecorum* proventus ejus censetur.

^g ^{Lib. XII. Geograph} p. 205. ^{Tom. II.}

^h ^{Vid. ex Sixti Senensis Lib. IV. Biblioth. Dialogus de Patriis Viror. illustr. Quenstedtii mei} p. 459. ^{seq.}

ⁱ ^{Conf. Quenstedtii loc. cit. p. 461.}

^k ^{Loc. jam cit. p. 160. seq.}

^l ^{Leg. Erasmi Chil. III. Cent. VI. Adag. LXXVII. p. 626. col. a.}

^m ^{Un-}

^a Amasia. ^b Nazianzum. ^c Nysa seu Amazonum regio. ^d Heneti. ^e Isauria. ^f Isaura. ^g *Claudiopolis*, seu *Isauropolis*. ^h *Ancyra*, ⁱ *Thuthrania*. ^k *Sinope*.

tata; x *Amifus Therma*, y *Pessinus*, quæ Dindymene & Cybele antè dicta. Montes sunt, z *Olgafis*, a *Dindymus*, & qui Celæno-
rum tumulus.

Amifus.
Therma.
Pessinus.
Olgafis.
Dindymus.

PONTUS ET BITHYNIA.

IV. Quæ antè duæ erant regiones, *Pontus* ad Ortum Solis, *Bitbynia* ad Occasum, postea sub una provincia censæ sunt. Ter-
minatur provincia à *Septentrione* mari Pontico, ab *Ortu* Galatia,
à *Meridie* Asia Minori, ab *Occasu* Propontide. Mons clarus est
Orminius; Flumina, y *Parthenius*, z *Hippias*, a *Sangarius*,
b *Ascanius*. Regiones, *Bogdomanis*, *Timonitis*. Populi, *Chal-*
cedonii, n *Mariandyni*; *Caucones*, *Zygiani*. Urbes insignes, d *Chal-*
cedon,

Ponti &
Bithyniæ
fines.

Orminius
m. Ejus
Fluvii,

Regiones,
Populi &
Urbes,

m Unde & Ovidio de *Ponto* dictus *Sinopaus*.

BUNONIS.

x a *Amifus* in *Chalvum* regione urbs est
primaria.

y b *Pessinunte* colebatur *Cybele*, cujus simu-
lacrum ibidem habebant augustum: unde ista
appellatur *Pessinunti* *. *Paphlagoniæ* urbs quo-
que est c *Amastris* ad *Pontum* sita, quam non-
nulli etiam dictam volunt *Sesamum*.

z d *Olgafis*, *Ptolemæo* *Olyssa*, mons est,
aditu difficilis, cujus partem *Strabo* n appel-
lat *Sandaracurgium*, ob assiduam metallorum
effossionem concavam. *Parthenius* fluvius ex
illo oritur monte.

a e *Dindymus* vel *Dindyma*, mons Deum ma-
tri facer $\delta\eta\tau\alpha$ $\delta\delta\delta\mu\omega\varsigma$, id est, gemellis, (ge-
mina enim illic exstabant ubera, seu juga) no-
men invenit. *Cybele*, illa Deum mater, ab
eo *Dindymene* dicta est. Ex eodem monte f *San-*
garius oritur fluvius. Cæterum g *Halys* fl. *Cap-*
padociam à *Paphlagonia* ferè disternat, in
Euxinum mare haud longe ab *Amiso* se exo-
nerans.

h Orminius seu *Horminius* o mons hodie
Turcis appellatur *Armendag* p.

y i *Parthenium* fluvium, qui hodie *Parteni*,
aliis *Dolap*, *Olgafis* edit mons, eumque in
Pontum *Euxinu* minter *Tium* & *Amastri* ur-
bes mittit. Est quoque *Parthenius* fl. in *Arca-*
dia; ac item alius in *Samo* inf. à quo illa *Par-*
thenia dicta est.

d k *Hippias*, aliis *Hippius* fl. ex *Orminio* seu

Horminio monte oriens, inter *Sangarium* &
Lycum fl. in eundem exit *pontum*.

e l *Sangarius*, hodie *Sangari* seu *Sacari*, ex
Dyndimis montibus ad *Sangiam* vicum pro-
fluens, per *Bithyniam* inter *Calpam* ad *Occa-*
sum, & *Hippiam* ad *Ortum* in *Pontum* de-
currit. m *Gallus* fluvius in eundem influit.

z n *Ascanius* fl. per *Ascaniam* paludem in
sinum labitur *Astacenum*.

n o *Mariandyni* oram *Euxini* maris ad *Hera-*
cleam accoluerunt; In horum regione *Hercu-*
les *Cerberum* canem tricripitem virus evomen-
tem, quo terræ illæ infectæ, occidisse *Poëtis*
fertur. *Mariandynos* ferunt *lugubria* solitos con-
cinere, unde *Mariandynus tibicen*, de *Poëta* mi-
nus compto, in proverbio est.

9 p *Chalcedon* antiqua urbs, 148. ann. post
Romam condita: *Synodus Oecumenica quarta* q
A. 451. illic habita, eam urbem nobilitavit x.

H E K E L I I.

* *Heic Gordius Nodus* ab *Alexandro* rescissa
esse creditur.

n Lib. XII. *Geog.* p. 205. Tom. II.

o *Ptolemæo*.

p Ab *Appianò* in *Lib. de Bellis Mithridaticis*
videtur vocari *Scorobas*. *Plinio* *Lib. V. c. XXXII.*
p. 81. lin. 12 appellatur *Hippius*, fortè quòd
Hippius *Fluvius* originem inde habeat.

q *Episcoporum* 630 sub *Martianò Imp.* contra
Eytichen & *Dioscorum* atque ad destruendam *Syno-*
dum Ephesman II.

r Vid. *Alstedii Thesaurus Chronologiæ* Tit.
XXXVI. p. 345.

N n n 3

B U N O-

a Amifus. b Pessinus. c Amastris. d Olgafis m. e Dindymus m. f Sangarius fl. g Hylas fl.

h Orminius mons. i Parthenius fl. k Hippias. l Sangarius. m Gallus fl.

n Ascanius fl. o Mariandyni. p Chalcedon.

cedon, quæ nunc *Scutari*, Constantinopoli aduersa; *Nicomedia*, *Apamea*, *Heraclea*, *Nicæa*, *Prusias* quæ nunc *Bursia*, & *Libyssa* Annibalis interitu ac sepulchro nota.

BUNONIS.

a *Nicomedia* vulgò *Comidia*, & Turcis *Nicor*, ad Propontidem sita, & *Constantini Magni* Baptistino celebrata, hodie ferme deserta jacet.

b *Apamea* vulgò *Apami*, ad Propontidem jacens; prius *Myrlea* dicta, quo nomine hodie nunc à Turcis appellatur.

c *Heraclea* Mariandynorum urbs, ab *Heracle*, *Mela* teste, condita, in maris *Euxini* litore posita, eo putatur fuisse loco, quo hodie *Penderachi* t.

d *Nicæa*, ad *Ascaniam* paludem sita, *Strabone* teste, *Antigonia* etiam dicta est, hodie *Isuch*, *Nichor*, *Nicæa*: nominis celebritatem habet à *Concilio Oecumenico primo*, quod contra *Arium* anno 325. ibidem habitum est cogente *Constantino M.* v *Philistion* comicus, *Socratis* æqualis, immoderato risu illic repente exspirasse traditur.

a *Nicomedia*. b *Apamea* seu *Myrlea*. c *Heraclea*. d *Nicæa*. e *Prusias*. f *Libyssa*.

e *Prusias* seu *Prusa* ad *Olympi* montis radices est, à *Prusia* rege condita, qui filium habuit dentium vice continui ossis soliditate armatum; Regum in *Bithynia* sedes. Hic *Asclepiades* medicus floruit, qui senex scalis lapsus interiit. *Prusias* natus *Dion*, ob eloquentiam *Chrysothomus* cognominatus, cujus inter cæteras extat oratio de *Illo* à *Græcis* numquam capto. Erat & alia in *Bithynia* urbs *Prusias* ad *Ascanii* fluminis ostium: itemque alia mediterranea ad *Hippiam* fl.

f *Libyssa* in mediterraneis est à dextro *Ascanii* latere paululum remota.

HEKELII.

f *Lib. I. c. XIX. p. 173. lin. 24.*

t *Datur* & *Heraclea* in *Caspis* cujus mentionem facit *Solinus* in *Polyhist. c. LXI. p. 122.*

v *Leg. Abr. Bucholceri Index Chronolog. p. 193. seq.*

CAP. XVIII.

Asia Minor sive propriè dicta.

I.

A *Sia propriè dicta*, quæ & *Minor*, (nunc tres ejus partes, *Chiantalem*, *Sarcum* & *Germian*) terminatur ab *Septemtrione* *Bithynia* ac *Ponto*; ab *Ortu* *Galatia* *Pamphyliaque* & *Lycia*; à *Meridie* eadem *Lycia* & *Rhodiensi* mari; ab *Occasu* *Ægæo* pelago & *Helleponto*. *Regiones*, in quas dividitur, sunt hæ; *Phrygia*, *Mysia*, *Lydia*, & *Caria*: quas *Græcæ* gentes in litore *Ægæo* incoluerunt, *Æolis*, *Jonia* & *Doris*.¹

Asia propriè
dicta seu
Minoris
termini &
regiones.

PHRYG.

REISKII.

1 a *Phrygia* primas à *Gomero* *Japheti* filio colonias & origines accessit, cujus partem aliquam *prisci* *Auctores* *καθηκεμαυμίνης* faciunt, id est, *adustam*, eò quod cinericia nigraque quasi per adustionem fuerit. Nam *גרי* ex *Hebr.* *גרי*, i. e. *consumendo* vel *exurendo* *φρυγία* etiam *Græcum* vocabulum *ἐκ τῆς φρυγίας*, i. e. à *torrendo* dicitur. Itaque *Græci* falluntur, qui à *Brygibus* *Macedonum* gente hanc nationem vetustissimam or-

tam voluerunt. De *Diis Phrygicis* & *Deabus*, *saltationibus*, *cantilenis*, *lingua* & *priscis*, qua adhuc ab illa supersunt, *vocabulis* *observationes* *egregias* *Bochartus* in illa dedit *Epistola*, qua *disquiruntur*, an *Aneas* in *Italia* unquam fuerit? Hoc enim negat *Vir doctissimus*, qui rebus *Trojanis* & *Italicis* lucem singularem attulit: b *Trojam* ex situ veterem hujusque rudera *Bellonius* in acclivi collis parte, ambitu murorum vix per horas quatuor emetiendo, mœnibus ipsis è saxo nigro

a *Phrygia*. b *Troja*.

PHRYGIA MAJOR.

II. *Phrygia duplex est; altera β Major, altera Minor, quæ Phrygiæ & Troas. Majoris Phrygiæ populi, Olympeni, Moccadelii, Cy-Majoris disses, Gipetini, Moxiani. Montium celeberrimus est Cadmus, Populi, quo à Lycia discernitur. Fluvii nobiles γ Mæander & δ Marsyas. Fluvii. Urbes insignes ε Synnada, & ζ Apamia, Cibotus, cognomine, Urbes. antè Celænæ dicta.

PHRYGIA MINOR SIVE TROAS.

III. Quæ antè Troas erat, à Phrygibus occupata, *Phrygia Phrygia Minor seu Minor dicta fuit; in eo amnis nobilissimus θ Scamandrus. Ur-Troas. bium

nigro duroque sed spongioso in quadrangulum exciso, & turrium & duarum arcium, & sepulchrorum marmoreis reliquiis observavit Lib. II. c. 6. Phrygia ævo Imp. medio duplex erat Pacatiana & Salutaris, quam Notitiæ Imp. Romani Græcæ pariter ac Latinæ suppeditant. α Mysia Cariaque sibi eadem quas Lydia originem vendicarunt, teste Herodoto Lib. I. τὸν γὰρ λυδοὺς ἐν μυσῶν λίγυσι εἶναι κρητὸς ἀδελφῆς. Lydum enim Mysiumque Caris fratres esse dicunt. Sicut ergo Lydiæ denominationem coloniasque primas γ γ Lid unus Noachidam neporum intulit; ita ex hac matre vicinis idem regionibus. Nam Hebr. γ γ Punicè γ γ flexuosum sc. Mæandrum significat. Caria autem ἐν τῷ κρητῶς, i. e. ab ovæ oviumque copia vocatur: Ita Helychius κρητὸς προβάτων γένος κρητῶν. Ut vel ideo ad Hebræum & Punicè γ γ Car, i. e. agnum reduci commode queat. Conf. Opuſculum Jac. Ufferii de Asia proconsulari seu Lydiana, ubi de hisce regionibus accurate agit.

BUNONIS.

α β Phrygia Currio pluribus villis, quam urbibus frequens, nomen sortita fertur à Phrygio, sive Brygio Macedonum opido. Sunt enim auctores, inquit Plinius α, qui ex Europa transiisse dicunt Mysos, Phrygas, & Thynos: unde mox terris data fuerint nomina Mysæ, Phrygiæ, Bithyniæ. Deducitur tamen aliis appellatio Phrygiæ à Phrygio fluvio, qui etiam Hylius dictus, eamque à Caria separat.

β γ Major Phrygia hodie vulgò dicitur Germanian.

γ δ Mæander seu Mæandros, fl. ultra modum

flexuosus, vulgo Madre, ex arce Celænarum summa ortus tam oblique fertur, ut in se ipsum videatur recurrere, 600. faciens flexiones; unde Gyri Mæandri β in proverbium abiit: inter Heracleam & Miletum Mare subit Myrtoum.

δ ε Marsyas fl. haud longè à Mæandro profluens, à quo juxta Apamiam, quam circumfluit, recipitur: Nomen habere Pœtæ fabulantur à Marsya tibicine, quem ob arrogantiam excoriatum traditur Apollo. Est & alius in Syria fluvius Marsyas dictus, qui in Euphratem ad Samosata delabitur.

ε ζ Synnada c utroque numero usurpatur, olim erat urbs marmore clara; unde Synnadicum appellatum: hodie in ruinis jacet d.

ζ η Apamia ad Marsyam fl. ubi is Mæandro miscetur, à Seleuco Rege condita est: Marsyæ tibicinis illius infelicis perhibetur esse patria. Cæterum in eadem Phrygia quoque erat h Gordium opidum, olim Midæ regia, ubi nodus Gordius ab Alexanero M. ense solutus. i Sangario fl. urbs illa interluitur.

η κ Phrygia Minor hodie vulgò appellatur Sarcum.

θ ι Scamandrus, Xanthus, Simois, famâ majora sunt flumina, quam naturâ. Ortus Scamandrus ex Ida monte ad promontorium Sigæum in Ægeum mare labitur. Scamander hic ab exercitu Xerxis perhibetur epotus: sicut & Melas & Lissus. Inter Simoentem fl. & Scamandrum m Campus interjacet Scamandrius.

HEKELII.

α Lib. V. Hist. Nat. p. XXXII. l. 47.

β Et ipsi Mæandri ap Eras. Chiliad. IV. Cent. X. Adag. LVIII. p. 847. col b.

c Et

a Mysia. Caria. Lydia. b Phrygia unde dicta. c Major Phrygia. d Mæander fl.

e Marsyas fl. f Synnada. g Apamia. h Gordium. i Sangarius fl.

k Phrygia Minor, l Scamandrus fl. m Campus Scamandrius.

Troja.
Ilium no-
vum.
Alexandria
seu Troas
Alexandri.

bium notissima, Grajorumque monumentis celebratissima *Ilium* sive *Troja*, Græcorum decenni obsidione excidioque incluta. Inde Novum *Ilium*, triginta stadiis ab veteri distans: item *Alexandri Troas*, quæ & *Alexandria*.

MY S I A M A J O R.

Myſiæ Ma-
joris
Populi.

Montes.
Fluvii.
Urbes.

IV. *Mysia* similiter in *Majorem* ac *Minorem* dividitur. In *Majori* inter *Minorem* & *Phrygiam* *Majorem* sita populi fuere, *Olympeni*, *Trimenothurita* & *Mysomacedones*. Montes nobiles, *Olympus* & *Cimon*. Fluvius *Rhyndacus*. Urbium notissimæ, *Antandros*, *Adramittium*, *Pergamus*, *Trajanopolis*, *Alyda*.

MY S I A M I N O R.

Myſiæ Mi-
noris flu-
mina.

V. In *Minori Mysia*, quam *Helespontus* & *propontis* perfundunt, amnes sunt celebres, *Æsepus*, *Granicus*; *Si-*

c Et *Synada*, Ptolemæo.

d Primum dicta est *Symæa*. Incolis *Docimæa* & *Docimite*, referente *Stephanò*, dicitur.

B U N O N I S.

a *Troja* apud *Idam* montem, & oram maritimam fuit sita, cujus ruinæ hodie ostenduntur. Est cinis & tantum flebile *Troja* solum. Trojanorum luxu reprehenditur in conviviis; adeo ut porcus *Trojanus* in proverbio sit apud *Macrobi*. *e*. Equus *Trojanus* quoque *f* in proverbium abiit.

b *Alexandria* inter *Sigeum* & *Lectum* est promontoria. Cæterum *Phryges* servili ingenio feruntur, qui solis verberibus in officio contineantur; à quibus proverbium *Phryx verberatus melior* *g*; item *serò sapiunt Phryges*. Attamen *Phrygiam* nobilitarunt viri ingenio clari & excellentes. *Æsopus* *Phryx* fuisse traditur. *Phryges* etiam sunt *Simplicius* Philosophus *Aristotelicæ* disciplinæ interpret omnium optimus; & *Epictetus*, cujus præceptum, quod *Philosophiæ* summam continet: *ἀπέχεσθαι καὶ ἀπέχεσθαι*: *Sustine* & *abstine*. Eiusdem in *Philosophos* dictum fuit, quod sint *μύξα* & *λέγαν*; *ἄνθρωπος* *ἔργον*, dictus *tenuis*, factis *procul*. Cæterum non longè ab illo *c* *Sigeum* fuit opidum, ad promontorium ejusdem nominis: Hic Græcorum fuit statio navium, adversus *Trojanos* bellantiam. Hic *Achillis* sepulchrum est; hodie *Turcis* vocatur *Tanizari*.

λ *d* *Cimon* mons aliis etiam vocatur *Cimæus*. Ad *c* *Rhyndacum* angues tam immanes nasci tra-

dit *Mela* *h*, qui aves prætervolantes absorbeant.

f *Antandros* ab *Andri* insulæ populis condita traditur, ad maris litus jacet.

g *Adramittium* in ejusdem maris litore ponitur.

h *Pergamus* *i* ad *Caycum* fl. *Attalia* quondam regia, *Galen* *k* patria est. In *Pergamo* instructissimam fuisse *Bibliothecam*, quæ ducentis librorum millibus constaret; *Galenus* meminit. Ibidemque *charta Pergamena* invento à loco nomen restituit *l*.

i *Æsepus* ex *Ida* m. profluens in *Propontidem* decurrit apud urbem *Cyzicum*.

k *Granicus* *m* ex *Ida* monte ortus, per *Adrasteos* campos præcipiti cursu volvitur, & inter *Parium* & *Lampsacum* in *Propontidem* influit. Hic in *Adrastris* campis neque longè à *Cyzico* inter *Alexandrum* *M.* & *Perfas* pugnatum est.

H E K E L I I.

e *Lib. III. Saturnal. c. XIII. p. 341. Edition. Lugduniano Gryphensis. Vid. Erasmi Chil. IV. Cent. X. Adag. LXX. p. 489. col. b.*

f *Ap. eund. loc. cit.*

g *Conf. Chil. I. ejusd. Erasmi Cent. VIII. Adag. XXXVI. p. 227. col. a.*

h *Lib. I. c. XIX. p. 172. lin. 37. seq.*

i *Et Pergamum.*

k *Et Appollodori.*

l *Vid. Guid. Paucirolli Nova Reperta. Tit. XIII.*

a *Troja.* *b* *Alexandria.* *c* *Sigeum* promont. & op. *d* *Cimon.* *e* *Rhyndacus* fl. *i* *Antandros.* *g* *Adramittium.* *h* *Pergamus.* *i* *Æsepus* fl. *k* *Granicus* fl.

¶ *Simois*. Mons ^a *Ida*, *Paridis* & *Oenones* amoribus notus. Ur-^{Ida,}
bes insigniores, ^τ *Cyzicus*, ^ν *Parium*, ^φ *Lampsacus*, ^κ *Abydus*,^{Urbes,}
& ^ψ *Dardanum*.

L Y D I A.

VI. *Lydiæ* pars altera dicitur *Mæonia*. Flumina in utraque
^a *Caicus*, ^α *Hermus*, qui ^β *Pactolum* auriferis arenis famigeratum ^{Lydiæ}
(unde *χρυσόπλοος* dictus) recepit, & ^γ *Caystrus*, qui *Lydiam* à *Ca-*
ria dispefcit. Montes clari ^δ *Sipylus*, ^ε *Tmolus*, ^ζ *Mefogys*, ^η *Mi-*
mas.^{Montes,}

XIII. pag. 591. Edition. *Amberg.* in octav.
m Quem aliqui à *Græcò Theffali* Filio di-
ctum putant.

B U N O N I S.

¶ ^a *Simois* ex *Ida* monte profiliens, lacum
apud *Sigèum* efficit. Ad *Simoèntis* ripas *Anchi-*
fen cum *Venere* concubuisse, unde *Æneam* na-
tum, in poetarum fabulis est.

¶ ^b *Ida* *Paridis* judicio celebris, cujus cacu-
men vocatur. ^c *Gargaris*, multorum fluvio-
rum gentor: inde *sinus* *Troadis* ^d *Idæus* appel-
latur. In *Creta* quoque *Insula* ejusdem nomi-
nis mons est.

¶ ^e *Cyzicus* ad *Propontidem* & *Æsepi* fl.
ostium, in *insula* pene continenti juncta jacet,
urbs antiqua.

¶ ^f *Parium* inter *Cyzicum* ad *Septemtrionem*,
& *Lampsacum* ad *Meridicem* ad *Propontidem*
positum, hodieque vocatur *Pario* n.

¶ ^g *Lampsacum* ad *Hellepontum* & *Granicum*
fluminis ostium, inter *Parium* & *Abydum*,
è regione *Callipolis* in *Thracia* urbis. *Xerxes*
Perfarum Rex *Lampsacum* urbem *Themistocli*
exfuli dedit, unde viuum fumeret: sicuti *Ma-*
gnesium eidem donarat, quæ panem illi præbe-
ret, & *Myntem*, ex qua haberet obsonium.
Erant *Lampsaceni* maximè sedati & quieti;
atque præter cæteros ad summum *Græcorum*
otium potius, quàm ad ullam vim aut tu-
multum accommodati. *Cic.* in *Verr.*

¶ ^h *Abydus*, hodie *Avido*, contra *Sestum*
Thraciæ urbem jacens, incolas olim habuit
sycophantas & effeminatos: unde proverbium o:
Ne temere Abydum.

¶ ⁱ *Dardanum* eo fuit situ, quo hodie arx
^k *Dardanello*, cui in *Thraciæ* litore objacet ca-
stellum aliud ejusdem nominis. De his di-

ctum est superius lib. IV. cap. XIV. ad f. 2.
Venetorum classis *Turcarum* copias mariti-
mas, classemque instructissimam, ad hæc
ipsa castella invasit & profligavit, ingenti vi-
ctoriâ potiti anno 1656.

¶ ^l *Caicus* hodie *Girmasti*, inter *Eleam* de-
currit & *Pitanen* illam, quæ *Arceflam*, ni-
hil affirmantis *Academiæ* clarissimum antiq-
tatem, tulisse dicitur.

¶ ^m *Hermus* hodie vulgò vocatur *Sarabat*,
ex *Phrygia* majore fluens inter *Phocæam* &
Smyrnam in sinum decurrit *Smyrnæum*, *Me-*
lâ teste p.

¶ ⁿ *Pactolus* ex *Tmolo* monte oritur, *Sar-*
desque aluit. *Pactolos* & *Tagos* sibi polliceri di-
citur is, qui sibi ingentes divitias promittit.

¶ ^o *Caystrus* ex *Majore Phrygia* ortus inter
Ephesum & *Colophonem* mare subit.

¶ ^p *Sipylus* hodie *Cusimas* dicitur. *Opidum*
quoque fuit *Sipylum* seu *Sipylas* in *Lydia*, terræ
motu absorptum, quod & *Tantalum* dictum
fuit.

¶ ^q *Tmolus*, nunc *Tomalixæ* dictus, in *Tral-*
lensi & *Sardensi* agro vitibus confitus erat,
crocum etiam copiosè producebat.

¶ ^r *Mefogys* inter *Hermum* & *Caystrum* po-
nitur fluvios.

¶ ^s *Mimas* mons & promontorium, hodie
Capo Stillari, *Colophoni* urbi vicinus est.

H E K E L I I.

¶ ⁿ Ex hâc Civitate fuit *Neoptolemus*, cogno-
mentò *Glossographus*: Vir memoratu dignissi-
mus.

¶ ^o Apud *Erasmum* Chil. I. Cent. VII. *Adag.*
XCIII. p. 218. col. b.

¶ ^p *Solinò* in *Polyhist.* c. LIII. p. 114. lin. 30.
seq.

O o o

B U N O.

a *Simois* fl. b *Ida*. c *Gargarus*. d *Idæus* sinus. e *Cyzicus*. f *Parium*. g *Lampsacus*.

h *Abydus*. i *Dardanum* k *Dardanello*. l *Caicus* fl. m *Hermus* fl. n *Pactolus* fl.

o *Caystrus* fl. p *Sipylus* fl. q *Tmolus* m. r *Mefogys* m. s *Mimas* m.

Urbes.

mas. Urbium nobilissimæ ^a *Thyatira*, ^b *Sardes*, ^c *Philadelphia*.

C A R I A.

Cariz flumina.
Montes.VII. In ^a *Caria* flumina, ^b *Mæander*, in Phrygia Majori ortum & ab hoc receptum, ^c *Lycus*. Montes ^d *Phœnix*, ^e *Mycalæ* & ^f *Latmus*.

B U N O N I S.

^a *Thyatira*, nunc *Tire* seu *Tria*; in septem Ecclesiarum numero memoratur Apoc. 2.^b *Sardes* apud *Tmolium* montem posita urbs olim *Crcæsi* erat regia; quod *Jones Atheniensium* auxilio *Sardes* expugnassent, *Persarumque* præsidia interfecissent, bellum intulit *Atheniensibus* primum *Darius* Rex, ac deinde *Xerxes* paternam cladem in campis *Marathonis* acceptam vindicaturus. Eadem urbs produxit *Polyæum*, cujus exstant lib. VIII. *Strategematum* ^g: & *Enapium*, qui vitas *Philosophorum* & *Sophistarum* aliquot conscripsit. *Sardibus* quæ erat Ecclesia memoratur Apoc. 3.^c *Philadelphia*, adhuc *Filadelfia* appellatur, ad *Tmoli* montis radices posita, terræ motibus aliquoties concussa fuit. Et hujus Ecclesiæ fit mentio Apoc. 3. A *Lydia* dictus est *Lapis Lydius*: ipsique *Lydi* molles & voluptatibus feruntur dediti. Ceterum *Curtio* lib. 4. cap. 11. *Halys* fl. terminat *Lydiam*, quo loco *Lydiuum Imperium* intelligas oportet. *Herodotus* quippe lib. 1. tradit imperium *Medicum* & *Lydiuum Halys* fluv. fuisse determinata. *Halys* autem fuv. *Plinio* teste lib. 6. c. 2. à radicibus *Tauri* per *Cataoniam* *Cappadociamque* decurrens. *Opida* *Gangre*, *Carissa*, inde *Amisum* liberum, à *Sinope* CXXX. mill. pass. *Ejusdemque* nominis sinus, tanti recessus, ut *Asiam* peninsulam faciat CC. M. passuum haud amplius per continemem ad *Issicum* *Ciliciæ* sinum. Secundum *Herodotum* lib. 1. Imperium *Medorum* & *Lydorum* determinat *Halys* fl. qui ex *Armeno* monte profluens primum *Cilicas*, dehinc *Mattienos*; qui sunt ad dextram, & *Phrygas*, qui sunt ad levam: tum *Boream* versus tendent *Syros*, *Cappadoces* & *Paphlagonos* interfuit, *Cappadoces* à dextra, *Paphlagonos* à sinistra perstringens. Itaque *Halys* fl. cuncta fere superiora *Asiæ*, à mari, quod *Cypro* objectum est, ad *Euxinum* usque *Pontum* dirimit.^λ *Caria* ad Septentrionem habet *Joniam*, ad Ortum *Lyciam*: ad Occasum mare *Myrtoum*; ad Meridiem *Rhodium* mare ^r.^μ *Mæandrus* fl. ex arce *Celænarum* sum-ma ortus, mediâ urbe decurrens, per *Cares* primum, deinde per *Jones*, ac demum in sinum maris editur, qui inter *Prienem* & *Miletum* est. Liv. 1. 8. dec. 4. hodie *Madre* nominatur, adeo oblique dicitur fluere, ut in se ipsum videatur recurrere & vel sexcentas facere flexiones; unde *Gyri Mæandri* s in proverbium abiêre; *Mæander* hinc, *Nonio* teste, significat picturæ genus, labyrinthorum in morem flexuosis ambagibus implexum, ad oras *chlamydum*.^γ *Lycus* fl. *Laodicæam* postquam alluit, cum *Mæandro* confluit. Ad horum confluentes fuit h *Colosse*, hodie *Chonead*, ad quam *S. Pauli* missa epistola. *Colossas* fuisse urbem *Phrygiæ* in *Asia* Minore tradit *Strabo* t; eam *Laodicæa* & *Hierapoli* vicinam fuisse docent *Chrysofostomus* & *Theophylactus*. *Herodotus* eam appellat magnam urbem, Lib. v 11. Similiter *Xenophon* lib. 1. de expedit. *Cyri*. *Plinius* lib. v. *Hist. nat.* p. 32. opidum vocat celeberrimum. *Paulus Orosius* l. VII. cap. 7. commemorat, *Colossas*, *Laodicæam*, & *Hierapoli*, urbes vicinas terræ motu concidisse. A *Strabone* *Colosse* in *Phrygia* ponuntur.^ξ *Phœnix* mons ad oram pertingit maritimam, quæ *Rhodo* insulæ objacer.^ο *Mycalæ* mons & promontorium, è regione *Sami* est. Erat tamen & *Mycalæ* *Cypriorum* urbs, ad quam *Cimon* *Atheniensis* *Phœnicibus* navali prælio superavit.^π *Latmus* apud *Mæandri* fluminis ostia est, *Endimionis* à *Luna* adamati amoribus nobilis.

H E K E L I I.

^q *Lugduni* ap. *Joan. Tornæsium* *Isaaci Casauboni* curâ *Justi Vultæji* *Versione* adjectâ, 1589. in 12. editi.^r *Dicta* a. *Caria* à *Carâ* Rege, qui primus quæ *AUGURIA AVIUM* dicitur invenisse.^s Ab *Erasmo*. *Chil.* IV. *Cent.* X. *Adag.* LVIII. p. 847. col. b. atque *Manutium* in *Adag. Selectiorib.* p. 1205. col. b.^t Lib. XII. *Geogr.* p. 230. Tom. II.

B U N O

^a *Thyatira*. ^b *Sardes*. ^c *Philadelphia*. ^d *Halys* fl. ^e *Cariz* termini. ^f *Mæandrus* fl. ^g *Lycus* fl. ^h *Colossæ*. ⁱ *Phœnix* m. ^k *Mycalæ* m. ^l *Latmus* m.

mus. Urbes claræ *Tripolis*, *Laodicea*, *Antiochia*, *Magnesia*, *Priene*, *Alabanda*, *Stratonice*, & in litore *Miletus*, dives quondam atque potens mari Græcorum civitas, *Myndusque*.

Æ O L I S.

VIII. In *Æolide* urbes inclytæ, *Cuma*, *Phocæa*, *Elæa*. *Æolidis* urbes.

B U N O N I S.

a *Tripolis* apud Caystrum ponitur fl. v.
b *Laodicea* hodie vulgò *Laidichia*, Ecclesia memoratur Apoc. 3. *Laodicea* 1 Tim. 6. vers. ult. vocatur metropolis *Phrygiæ Pacatiæ*, quod epitheton apud ætatis prisce scriptores non legitur: sed apud illos, qui Romani Imperii jam inclinantis provincias descriperunt. *Claromontanum* codicem mentionem non facere loci, unde scripta hæc sit epistola, ait *Beza* in notis N. T. Cæterum *Laodiceæ* vicina fuit *Hierapolis*, quæ Majori *Phrygiæ* ascribitur, ubi *Epaphras*, de quo Colof. 4. docuit. *Philippus Apostolus* ibidem trucidatus, & cum filiabus sepultus est. *Euseb.* 1.

c *Multæ* exstiter. *Antiochia*; at hæc à *Laodicea* versus Septentrionem collocatur.

d *Magnesia*, hodie vulgò *Mangresia*, ad *Mæandrum* fl. est. *Themistocles* exul hic domicilium sibi constituerat: Eam enim urbem *Xerxes* illi donârat, quæ ei panem præberet; ibidemque mortuus est. Hic *Antiochius Rex* à *Scipione* victus est, qui inde *Asiaticus* cognominatus.

e *Priene* Biantis patria, hodie *Palatio*, *Hæracleæ* proxima est, interquam & *Miletum* *Mæandrus* fl. in mare excurrit.

f *Alabanda*, hodie *Alabanda* sive *Eclabanda*, urbs mediterranea est, olim fortunatissima, unde in proverbio *x* urbem notat fortunatam: *Juvenalis* Poëta eam inter urbes barbaricis deliciis & luxu perditas recenset. Nomen sortita est ab *Alabando* conditore, caris, qui gentem condidit, filio, quem Deum etiam habuere, & religiosius, quàm alium quemvis Deorum, venerati sunt. *Appollonius* ille *Alabandenſis* dicendi magister, & summus doctor, ut eum *Cicero* appellat, qui quum mercede doceret, non patiebatur tamen eos, quos oratores evadere non posse judicaret, operam apud se perdere, dimittebatque unumquemque ad quamcunque artem aptus ipsi videretur, atque ad eam impellere talem & hortari solebat.

h *Stratonice* olim urbs mediterranea hodie in ruinis jacet.

i *Miletus*, hodie vulgò *Melasso*, haud longè à *Mæandri* ostiis jacens, etiam *Anactoria*, ab *Anacte*, quodam Cœli & Terræ filio, dicta est. *k Cadmus Milesius* (alius à *Cadmo Phœnice*, qui literas in Græciam intulit) orationis prisce primus autor, scripsit historiam Milesiorum. Est *Miletus* patria *Thaletis Astrologi*, qui inter septem sapientes Græciæ censetur; itemque *Timothei Musici*, & *Anaximandri Physici* *γ*. *Miletum* nobilitavit pretiosissima lana, & stragula Milesia erant in pretio. Cives ejus urbis adeo luxu & deliciis fluebant, ut *Aristides Philosophus* libros de illorum luxuria componeret.

l *Myndus*, hodie *Mentese*, sedes præfecti, urbs maritima est. Cæterum *Cares*, militia olim clari, viles tamen habiti sunt, quòd mercede militarent, ac in prima acie locati, primos hostium impetus sustinentes, vitam morteque juxta æstimarent.

m *Æolis* seu *Æolia* ad mare *Ægæum* inter *Troadem* ad Septentrionem, & *Joniam* ad Meridiem porrigitur: ex quo ab *Æolis* incolæ cœpit *Æolia* facta est, quæ antè erat *Myſia*. Prima urbes in ea à *Myrino* condita *n Myrina* vocata est.

o *Cuma*, seu *Cyme* altera fuit à *Pelope* inter *Myrinam* & *Phocæam* ad oram maritimam exstructa. *Cumani* habiti sunt insulsi & stupidi.

p *Phocæa*, hodie *Foja Vecchia*; apud ostia *Thermi* fl. inter *Cumam* & *Smyrnam* posita, *Massylia* in *Gallia* mater est; ipsa *Atheniensium* colonia.

q *Elæa* *Pergamenorum* Portus, apud *Caici* fl. ostia, inter *Myrinam* & *Pitanem* jacet, Patriâ *Zenonis*, qui dialecticem invenit, & patientissimus exstitit in perferendis apud *Nearchum* tyrannum cruciatibus.

H E K E L I I.

i Lib. XII. Geogr. p. 230. Tom. II.

v Meminit hujus *Curtius* Lib. I V. c. I. §. 27.

O o o 2

x Apud

a Tripolis. *b* Lodicæa. *c* Hierapolis. *d* Antiochiæ. *e* Magnesia. *f* Priene. *g* Alabanda. *h* Stratonice. *i* Miletus. *k* Cadmus. *l* Myndus. *m* Æolis. *n* Myrina. *o* Cuma seu Cyme *p* Phocæa. *q* Elæa.

JONIA.

Jonia.
Smyrna.
Clazomena.
Teos.
Lebedus.
Colophon.
Clarii.

IX. In ^zJonia, urbes, ⁿSmyrna, ^gClazomena, [']Teos, ^{*}Lebedus, [^]Colophon, non tam ^{*}Clarii Apollinis oraculo, quam Homeri

x Apud *Erasm.* Chiliad. II. Cent. I. *Adag.* x c i x. p. 326. col. b.

y Vid. *Celeberrimi mei Quenstedtii Dialog de Patriis illustrib.* p. 475. seq.

BUNONIS.

^za Jonia, Turcis *Quiscon* inter *Æolidem*, *Cartiam* & mare *Ægæum* extenditur. *Peuceri* & aliorum sententia cum regioni, tum incolis id nominis tributum est à *Javan* x. Jones se jactitârunt & appellantur *Athenienses*; quum se etiam *Δυρόχθονας* assererent, & ceteros *Γραecos Δυρόχθονας*: & ob hanc causam *Aitica* videtur etiam *Jonia dicta*.

ⁿb *Smyrna* a in ipsa Joniæ peninsula jacens antiquum retinuit nomen, Turcis *Ismir* appellata, urbs maritima, à *Theseo* aut *Tantalo* condita, prius *Navlochos*, ac deinde à *Smyrne Amazone* b id nominis sortita est, *Philostrato* omnium urbium, quæ sub sole sunt, pulcherrima est; hodieque regionis caput & satrapæ sedes, mercaturâ celebris. *Smyrnæus* habetur c *Homerus* Poëta e, cujus sepulchrum ibidem hodie ostenditur. Septem sunt urbes, quæ de *Homeri* stirpe certant; *Smyrna*, *Rhodus*, *Cholophon*, *Salamis*, *Chius*, *Argos*, *Athene*.

Smyrnæus quoque fuit, d *Cointus*, qui *Paralipomena* *Homeri* lib. XIV. scripsit suavissimo orationis genere: itemque e *Nicetes*; præclarus *Sophista*, quem *Hadrianus* Imperator tanti fecit, ut eum toti *Ægypto* præficeret. *Smyrnæ* Episcopus fuit f *S. Polycarpus*, *Johannis Evangelistæ* Discipulus & martyr, cujus fidem & patientiam ipse Filius Dei probat, *Apoc. 2 d.* Cæterum *Smyrnæi* licet deliciis & luxui essent dediti, fortiter tamen, ubi ferebat casus, sese gerebant: unde *mores Smyrnæi* proverbio dicebantur de iis, qui ita deliciis essent dediti, ut, quæ viros doceant fortes, non omitterent. *A Smytna* g *Sinus Smirnaeus* montem & appellationem habet.

^h Clazomene seu *Clazomena* urbs Joniæ maritima inter *Smyrnam* & *Etythras*, ubi illa in peninsula faciem abit, super angustias posita est, hinc *Clazomena*, illinc *Teos*: quæ quo-

niam terga jungunt confinio adnexæ, muris diversis, frontibus diversa matia prospectant *Clazomenius* fuit i *Anaxagoras* Philosophus, *Physicæ* cultor adeo assiduus, ut rei tum privatæ, tum publicæ omnem curam abjiceret. *Nivem nigram* esse probaturus hoc argumento usus est: *Nix aqua est; aqua autem nigra est: ergo Nix nigra est.*

k *Teos* cujus situs jam incidatus est, l *Anacæontis* Poëtæ patria, cujus tota poësis amatoria & suavis fuit. *Tejs* etiam m *Erimna* poëtria fuit *Dionis Syracusani* temporibus, quæ doricâ lingua scripsit elegans poëma, ad *Homeri* excellentiam accedens.

n *Lebedus* seu *Lebedos* urbs maritima, inter *Teon* & *Colophonem* erat: ibi quotannis ludi celebrabantur in honorem *Bachi*.

o *Colophon* in ire maritima est. Ubi *Calchas* vates diem obiit supremum. *Alicui rei Colophonem addere*, in proverbio est, pro summam & ultimam manum rei imponere; aut adhibere id, sine quo negotium confici nonquit. Proverbium inde natum est, quod *Colophonii* equestri militia adeo excelluerunt, ut nullum ferè prælium sine *Colophonii* equitatus ope atque auxilio confici posset. e.

p *Clarum* *Eustathius* *Colophonis* facit navale; qui locus fuerit *Colophonii* vicium. *Strabo* enim f *Apollinis Clarii* lucum ante *Colophona* ponit; & *Mela* hoc *Apollinis Clarii* fanum cum *Colophone* conjungit. *Germanicus*, quod *Tacitus* g tradit, *Colophona* apulit, ut *Clarii Apollinis* oraculo uteretur. Fuit ergo hoc fanum ad ipsam urbem *Colophona*.

HEKELI.

x Aliàs est una de amœnissimis, fertilissimis & sapientibus Terris, sed propter peccatâ & præcipuè libidines, tempore *Cyri Majoris* horribiliter, & hodiè longè horribilius sub *Turcicò Imperiò* captivata & vastata. Hæc *Michael Neander* Part. II. *Orb. Terræ*. f. 158. fac. a.

a *Sophiano Smirne*.

b Quæ *Ephesum* occupavit.

c Ingenii ille cœlestis Vates.

d Vid. *Quenstedt.* loc. cit. p. 480. seq.

e Leg.

a Jonia. b Smyrna. c Homerus. d Cointus. e Nicetes. f S. Polycarpus. g Sinus Smirnaeus. h Clazomenæ. i Anaxagoras. k Teos. l Anacæon. m Erimna. n Lebedus. o Colophon. p Clarum.

Homeri natalibus nobilis; & *Ephesus* omnium clarissima: cujus ^{Ephesus;} decus templum Dianæ, Amazonum opus, adeo magnificentum, uti Xerxes cum omnia Asiatica templa igni daret, huic uni percerit: quod postea *Heroftratus*, ut nomen memoria sceleris extenderet; incendio destruxit. Id postmodum ad augustiorem cultum Ephesii reformarunt.

D O R I S.

X. In *Doride* urbs fuere, *Halicarnassus* & *Cnidus*.²

Doridis
urbes.

C A P.

^e Leg. *Erasmi* Chiliad. II. Cent. III. *Adag.*
XLV. p. 362. col. b.
^f Lib. XIV. p. 340.
^g Lib. II. *Annal.* c. LIV.

Italiam traductus est: & *Dionysius*, Alexandri filius, Historiæ Romanæ auctor, *Halicarnassensis* est: itemque alius *Dionysius Junior* dictus, qui sub Hadriano floruit, ac emisit Historiæ Musicæ lib. 36.

B U N O N I S.

^a *Ephesus* urbs maritima inter Caystrum & Mæandrum fluuios posita, à Colophone haud longè remota, vulgò nunc *Efeso* dicitur, & Turcis *Figena*, à pristino splendore longissimè hodie abesse perhibetur^h. Istud ^b *Diana Templum* à tota Asia annis quadringentis extructum est, cujus operis ornamenta plurimum librorum instar obtinebant. In eodem templo inter cætera fuit ^c *Hecate statua*, in cuius contemplatione adituus admonuit oculis parcere; tanta fuit marmoris radiatio *Plin. i.* Eadem die templum istud conflagravit, quâ *Alexander M. Pellæ* natus est. Ephesi fuerunt ^d *Heraclitus* Philosophus, & ^e *Hipponax* Poëta, ^f *Artemidorus* item Philosophus, cujus extant libri 5. de somniis, & somniorum interpretatione. *Lex Ephesorum* fuit, quæ jubebat recordari quotidie alicujus Veterum, qui honestè vixisset ^k. Cæterum Ecclesia, quæ Ephesi erat à S. Paulo quidem fundata fuit, ^g S. *Johannes* tamen Evangelista eidem præfuit usque ad tempora Trajani, ad annum Christi 101. quo placidè expiravit; quum antea sub Domitiano ferventi oleo Romæ fuisset immerfus, & in Patmon insulam relegatus, sub Nerva ad Ecclesiam rediisset.

^h *Doris*, ad extremam hujus litoris oram, sita est.

ⁱ *Halicarnassus* ad Ceramicum sinum posita, quondam regia fuit Regum Carix; ^k *Herodoti*, Historiarum patris, natale solum, qui tandem per coloniam cum aliis Thurium in

^π *Cnidus*, in extrema ferè peninsulæ parte; qua in mare procurrit, eo fuisse putatur situ, quo hodie urbs *Standia* est: alii tamen ad ipsum promontorium, quod hodie vulgò *Capo Crio* appellatur, *Cnidum* ponunt. *Ovidius Cnidon piscosam* vocat. Hic erat *Veneris statua*, *Praxitelis* opus magni pretii; quo loco & ipsa *Venus* colebatur. *Cnidius* fuit ^m *Ctesias*, qui in prælio, quo *Cyrus* ab *Artaxerxe* fratre victus est, à Persis captus *Artaxerxem* vulneratum sanavit; postea totis annis 17. apud Regem versatus, medicinam in Persia exercuit, & res *Assyrias* & *Persicas* 23. libris complexus est. Ex prioribus sex *Assyriarum* rerum se hausisse ea, quæ de *Assyriis* scripsit, profiteretur *Diodyrus Siculus* lib. 2. A multis tamen vanitatis arguitur hic *Ctesias*. Inter *Cnidum* & *Halicarnassum* in eodem litore erat ⁿ *Ceramus* urbs, quæ proxima *sinui* nomen dedit, ut diceretur ^o *Ceramicus*.

H E K E L I I.

^h Hæc Civitas, pote totius citerioris *Asiæ* Emporium celeberrimum, locò cavò olim habitata, diluvium passa est, quò cum plurimi extincti essent; *Lysimachus* Civitatem in eum locum, ubi nunc est, transtulit, & ab *Uxoris* nomine *Arsonem* vocavit. Eò mortuò pristinum nomen receptum est.

ⁱ Lib. XXXVI. c. V. p. 636. lin. 10. seq:
^k *Ephesia* a. *Litteræ* erant *Noiule* quædam & *Voces magicæ*, quibus utentes in omni negotiò victores evadebant. Unde natum proverbium:

O o o 3 EPHE-

^a Ephesus. ^b Dianæ Templum. ^c Hecate statua. ^d Heraclitus. ^e Hipponax. ^f Artemidorus.
^g S. Johannes. ^h Doris. ⁱ Halicarnassus. ^k Herodotus & Dionysius Halicarnassenses.

^l Cnidus. ^m Ctesias. ⁿ Ceramus. ^o Sinus Ceramicus.

EPHESIAE LITTERÆ: quod de iis dicitur, qui mirā felicitate, tanquam divina Virgula, quicquid optant, assequuntur. Conf. *Erasmi* Chiliad. II. Cent. VIII. *Adag.* XLIX. p. 475. col. a.

REISKII.

² ^a *Æolis*, *Jonia* & *Doris* quin Græcæ colonias vel ipso nomine præ se ferant, nemo dubitat, quisquis originem Græcarum non est inficius aut expers. Nam *Æolis*, *Pelægi* antea dicti aut *Æolenses* duce *Penthesileo* prius *Thracia* penetrata in *Asiam* traiecerunt, inferioris *Mysia* potiti. Hæc prima fuit *Æolica* nempe migratio Græcis Auctoribus descripta: Sed altera longe celebrior, nempe *Jonica*, centum &

triginta post excidium *Trojae* annis contigit. *Jones* enim *Codro* rege defuncto *Atticam* *Athenasque* deseraturi, *Neleo* *Anthrodoque* ducibus, & in societatem *Doriensibus* admisis, *Asiam* hujusque oram maritimam insederunt: Hinc ^b *Jonia* & ^c *Doris* duplex regio sed *lonæ* primas & ultimas origines ad *Javanem*, filium *Japheti*, quem sacra historia præbet, proximas forrasse ad *Jonem Xuthi filium*, quem Græca superius explicata præbuit. ^d Heic de septem Ecclesiis Apocalypticis & urbibus, in quibus ex floruerunt; loquendi materia datur: Sed heic jurabit *Notitiam septem Ecclesiarum Asiae* citari quam *Thomas Sruith*, Anglus doctissimus ipse A. 1671. *ἀντίστασις* & accuratissimus spectator edidit.

a *Æolis*. b *Jonia*. c *Doris*. d *Ecclesiæ Apocalypticæ*.

CAP. XIX.

Lycia, Pamphylia & Cilicia. I

I.

Lyciæ fines.

Chimæra
mons.

Lycia, quæ nunc *Aldinelli*, terminatur ab *Occasu* & *Septentrione* *Asia* Minore, ab *Ortu* *Pamphylia*, à *Meridie* mari suo, quod *Lycium* est. Montium celebratissimus ^β *Chimæra*, notetur.

BUNONIS.

^a *Lycia* à *Lycō* *Pandionis* filio cognominata secundum Auctorem nostrum & alios hodie dicitur *Aldinelli*: Verum in novis tabulis & ab aliis Geographis *Lycia* appellatur hodie *Menteseli*, quod nomen Auctor *Pamphylia* ascribit.

^β *Chimæra*, mons à *Bellerophonte* habitabilis redditus traditur; unde illum interfecisse monstrum istud triforme, fabulati sunt Poætæ. Ignem illius aquâ accendi, terrâ verò aut fœno extingui, tradit *Plinius* a ex *Ctesia* *Cnidio*. *Horatius* b *meretricem* appellat *Chimæram*, factis appositè sanè; & *Fulgentius* *Chimæra* fabulam ad amorem interpretatur: qui quum venit, feraliter & sicut leo invadit, nec quiescit, nisi patrata libidine, quod capra significat libidinosum animal; in fine autem serpentis, sive draconis instar, penitentia morsum relinquit.

HEKELII.

a Lib. II. c. CVI. p. 30. lin. 39.

b Lib. I. *Carmin.* Od. XXVII. v. 24.

REISKII.

I Tres ultimas regiones ex iisdem, è quibus

Asiaticæ vicinæ, coloniis emerfisse ad cultum & frequentiam majorem, nullus dubito. ^c *Lycia* è *Ἰ λυκία* à fluvio cognomine ac vicino; ^d *Pamphylia* è *Ἰ παμφύλια* nomen Græcis auctoribus invenit, quasi hanc regionem vario incolarum genere habitata dixeris. *Lycia* enim contigua primo *Ciliciæ*, *Pomponio* *Stephanoque* testibus, nec littoralis aut mari proxima fuit; *Pamphylia* profus mediterranea littoralem tractum tenuit. Post hac *Lycia* duas in partes exteriorem, puta maritimam, & interiorem divisâ, provincia primum præsidialis, postea consularis ævo *Impm.* ultimo fuit: *Pamphylia* vero ultimus *Diceceles* *Asiaticæ* terminus *Pisidiam*, *Maauriam* & *Lycaoniam* comprehendit. ^e *Cilicia* duplex erat, prima vel campestris, & secunda vel aspera Græce *καρχηδία*: *Bochartus* igitur ab asperitate lapidosa dictam conjicit, & *Punico* quidem vocabulo *Ἰ π chalek*, i. e. ab *lapide*: Hinc Græcis *χίλικα*, postremo *κιλικία* Romanis *Cilicia*. vid. Lib. I. c. 5. De *Chimæra* monte ignivomo ac hujus nomine idem singularia observata suggeret.

BUNO-

a *Lycia*. b *Chimæra*. c *Lycia*. d *Pamphylia*. e *Cilicia*.

Æstibus fumum exhalans : unde fabula triformis monstri in vulgum data est, quod Chimæram animal putaverunt. Hinc Ovidius,

*Quoque Chimæra juga mediis in partibus hircum,
Pectus & ora leo, caudam serpentis habebat.*

In cacumine quippe *Leones* habitabant; in medio, ubi pascuis abundat, *capræ*; in radicibus *Dracones*. Fluvii celebres, *Xanthus*, *Limyrus*. Urbes; *Patara*, *Andriace*, *Telmessus*.

Xanthus.
Limyrus.
Patara.
Andriace
Telmessus;

P A M P H Y L I A.

II. *Pamphylia*, quæ nunc *Menteseli*, clauditur ab *Septentrione* Galatia, ab *Oriente* Cilicia & Cappadocia, à *Meridie* suo mari, quod Pamphylium, ab *Occidente* Lycia ac Phrygia Majori. Regiones in ea sunt *Carbalia* & *Pisidia* pars, cujus alteram partem in Galatia memoravimus. *Pisida* antea *Solymi* dicti fuere. Montium nobilissimus est *Taurus*, qui totius Orbis maximus, à Pamphylio mari juxta *Chelidonias* insulas exoriens, per varias innumerasque gentes, aliis aliisque nominibus ab Occasu in Ortum ad *Scythiæ*, usque & *Indiarum* fines extremos extenditur, pari longitudine fere, qua ipsa *Asia*, dividitque *Asiam* universam in duas partes, quarum altera, quæ *Septentrionem* spectat, *Asia* dicitur *intra Taurum*, altera quæ *Meridiem*, *Asia extra Taurum*. Porrò urbes in Pamphylia insignes sunt *Side*,

Pamphylia
fines.

Carbalia.
Pisidia pars.
Pisida seu
Solymi.
Taurus m.

Asia intra
Taurum &
extra Tau-
rum.
Side.

B U N O N I S.

Xanthus Cadmo monte ortus Xanthum urbem interluit, & in Mare Lycium devolvitur.

Limyrus per *Limyram* urbem, XX. stadiis à litore remotam, fluit, subitque mare Lycium inter *Andriacem* & *Aperras* urbes.

Patara, hodieque antiquum nomen retinet, olim etiam *Asinoe* dicta, ad litus jacens habuit delubrum & Oraculum *Apollinis*, *Delphico* simile c.

Andriace in eodem jacet litore *Patarae* vicina.

Telmessus seu *Telmisos* ultra *Xanthum* flumen est in finibus *Lyciæ*; sinus istæ hinc dicitur *Telmessus*. Cæterum *Lycius* fuit *Proclus Philosophus*, cujus hymni Græci aliquot, & *Commentaria* in aliquot *Platonis Dialogos* etiamnum supersunt.

Pamphylia, *Plinio* d' teste, etiam *Mopso-
pia* dicta est.

Aliis una cum *Cilicia* hodie appellatur *Car-
ramania*.

Pisidia ista est *Pamphylia* pars *Septentrio-
nalis*, hodie *Turcis Versacili* dicta à *Versaco* pri-
maria urbe, & sede præfecti, quæ *Antiochia
Pisidiae* erat veteribus.

Solymos appellatos fuisse *Pisidias* docet
Stephanus e, à *Solymo* Jovis filio.

Side vel *Syda* urbs est maritima in *Ciliciæ*
confinio sita.

H E K E L I I.

Sunt qui hanc Urbem vel à *Patara*, *Ap-
pollinis* ex *Lyciæ Xanthi* Filiâ, Filiò, vel ab aliò
Patara, *Lapeonis* Filiò, dictam volunt. Memi-
nit ejus *Strabo* Lib. XIV. *Geograph.* p. 348.

d Lib.

a Xanthus fl. & op. b Limyrus fl. seu Limyra urbs. c Patara. d Andriace. e Telmessus.
f Sinus Telmessius. g Proclus Philosoph. h Pamphylia seu Mopsofia. i Pisidia.
k Solymi seu Pisida. l Syda seu Side.

Seleucia
Pisidiae.
Antiochia.
Termessus.
Perga

Ciliciae fluv.
& Urbes.

• Seleucia Pisidiae, • Antiochia, • Termessus & • Perga.

C I L I C I A.

III. Cilicia quæ nunc Carmania f, longissimo tractu inter Taurum & Cilicium mare porrecta, fluvios celebres habet, • Calycadnum, Lamum, • Cydnum, • Sarum & Pyramum. Urbes

d Lib. V. c. XXVII. p. 75. lin. 23.

e Ex Plinio loc. jam cit. lin. 16. seq.

B U N O N I S.

a Seleucia Pisidiae hodie vulgò Celestria dicta, à Perga versus Septentrionem jacet.

z b Antiochia Pisidiae non longè à Seleucia ponitur.

o c Termessus g inter Pergam & Antiochiam ponitur.

π d Perga seu Perge, hodie Pirgi inter Cestrum & Cataractem fl. 60. stadiis à litore remota, nunc pene jacet. Dianæ templum hic erat, unde illa Pergæa cognominata est. In Actis Apostolorum hujus fit mentio urbis: itemque e Attalia, quæ ab Attalo rege condita, vulgò Satalia dicitur. f Phaselis à Mopso Argivorum Rege in Pamphylia & Lycia finibus in monte condita, piratarum exstitit sedes: hinc Phaselus navigii genus, quo Phaselitæ piratæ urebantur. Solebant Phaselitæ ob inopiam Diis piscibus salitis sacrificare; unde Sacrificium Phaselitarum de munere sordido & tenui sumptu proverbio h dicitur. Clara itidem Pamphylia urbs erat g Apendus seu Apendum, in edito colle ad Eurymedontem fl. ab Argivis condita, quam possedere finitimi. Apendius citharista omnia intus canebat: i. e. solâ sinistrâ digitis chordas carpebat; atque levi modulatione cantilenam peragebat, ut vox ad ipsum citharistam duntaxat; aut proximè assistentem perveniret: quod est intus canere; quum vulgares citharædi canentes dextrâ plectrum tenerent, quod foris canere appellabant, & sinistrâ chordas carperent, & agerent utraque manu: unde Græcis proverbium natum: omnia intus canere; in eos, qui furtorum essent occultatores, & qui privati commodi impendio essent studiosi, ac fere, quicquid rerum agerent, id omne ad domesticam referrent utilitatem. Aconius Pedian. Cic. in Verr. C. Rull i. h Eurymedon fluvius ex Tauro ortus nobilitatus est

pugna navali, qua ad ejus ostia Cimon Atheniensium dux Xerxem ex Græciâ fugientem persecutus, Phœnicas & Persas vicit.

g i Cilicia, terminatur ab Occasu Pamphylia; à Septentrione Cappadocia & Minore Armeniâ; ab Ortu Amano monte k, à Meridie mari Iffico & Cilicio.

σ Calycadnus hodie Salefo; item Fiume del ferro Seleuciam Ciliciae interluit, interque Sarpedonem & Zephyrium promontoria in mare exit. Est autem Sarpedon hoc in loco Ciliciae finis l.

τ i Cydus ex Tauro monte, seu secundum alios ex alveo Choaspis ortus mediam perfluit Tarsum, juxta Gymnasium juniorum. Aqua ejus est rapidissima & frigida, quapropter hominibus & bestiis auxiliatur, quæ nervos crassiores habent; Strabo m. Et Cydnum podagrae mederi, cruribus eo mersis Vitruvius docet; sed aqua ejus infesta fuit Alexandro, quod madens & toto corpore incensus in gelidissimum amnem infiliret n.

υ m Sarus inter Cydnum fl. & Pompejopolin mare subit.

φ n Pyramum ex Tauro monte ortum apud Mallum op. mare excipit.

H E K E L I I.

f Vel Carmania.

g Vel Termessus.

h Apud Erasmus Chil. II. Cent. VII. Adag. XX XIII. pag. 455. col. 2. non incommode.

i Conf. Erasmus loc. cit. Cent. I. Adag. XXX. p. 305. col. 2.

k Et Porus Ciciliis, ubi à Syria est discreta.

l Est & Calycadnus Fluvius Isauriae & Fons in Calabria.

m Lib. XIV. Geogr. p. 392.

n Sunt porro hæc cisternæ sub terrâ reconditæ plerisque in locis in saxo, quæ Aqua pluvia implentur ad Incolarum usum.

B U N O.

a Seleucia Pisidiae. b Antiochia Pisidiae. c Termessus. d Perga seu Perge. e Attalia.

f Phaselis. g Apendus. h Eurymedon fl. i Ciliciae fines. k Sarpedon prom.

l Cydus fl. m Sarus fl. n Pyramus fl.

bes claræ sunt in litore, α *Selenus*, ψ *Pompejopolis*, antè *Soloe Sili-*
licii dicta, ω *Mallus* & ν *Iffus*, quæ *sinui* cui adjacet, nomen *Iffici*
 dedit: intus β *Tarsus*, D. Pauli Apostoli natalibus clara.

Soloe.
 Mallus.
 Iffus.
 Sinus Ifficus:
 Tarsus.

BUNONIS.

α a *Selenus*, urbs maritima est, haud longè
 à Calydni exitu.

ψ b *Pompejopolis* inter *Lamum* fl. & *Tarsum*,
 olim à Rhodiis, Argivisque, post Piratis,
Pompejo assignante, possessa, excisa & in vi-
 cum redacta hodie *Palesoli* vulgò vocatur; urbs
 illa *Soli* seu c *Soloe* scribitur à *Solone*, quum à
Cræso esset dimissus, condita & appellata.
Laërtius o tradit paucos Atheniensium tum ibi
 collocatos, sensim patriæ linguæ inter barba-
 ros oblitos, cœpisse *σαλονιζειν*. Alii ab aliis
 barbaris affirmant *Articam* linguam ibi deprava-
 tam; indeque natum *Solœcisum*. Cæter-
 um urbs illa erat *Chryssippi* patria p. Juxta ean-
 dem in parvo tumulo fuit *Arati*, Poëtæ mo-
 numentum; in quod jacta saxa dissiliebant; id
 quod *Mela* q tradit. Neque longè hinc erat
 d *Corycos* opidum, portu saloque cinctum,
 angusto tergoze continenti annexum: & suprâ
 e *Specus Corycius* eximius; & ultra alius, *Tiph-*
oneum appellant; quem aliquando *Cubile Typho-*
nis fuisse tradunt: quo demissa confestim exani-
 mantur.

ω f *Mallus*, adhuc *Mallo* ad *Pyrami* fl. ostia
 est.

ν g *Iffus* olim ingens urbs, *Strabonis* ætate
 opidulum erat cum statione r; hodie *Turcis*
Ajaxxa dicitur. Posita est urbs illa inter *Sy-*
riam & *Ciliciam*, ad quam *Alexander M. Da-*
rium vicit: eodem in loco *Cicero* postea castra
 habuit. *Stephanus* existimat *Iffum* à victoria
Alexandri postea h *Nicopolin* appellatam; at

Ptolemæus Nicopolin diversam ab *Iffo* facit ur-
 bem.

β i *Tarsus*, *Ciliciæ* caput, ad *Cydnium* fl.
 sita, quam condidisse perhibetur *Perseus* Jovis
 & *Danaës* filius; vel certè ex *Æthiopia* pro-
 fectus, *Sandan* quidam nomine, vir opulentus
 & nobilis. *Solinus* j *urbium matrem* vocat t:
Scholâ & doctrinarum studio exstitit illa cele-
 bris. *Tarsensis* fuit k *Hermogenes* Sophista,
 qui vix dum natus annos octodecim artem scri-
 psit *Rhetoricam*: at senex prorsus oblitus est li-
 teras. *Tarsus* patria quoque fuit l *Athenodori*
Philosophi disert. *Tarso* proxima erat m *An-*
chiala, eodem quo *Tarsus* die & anno à *Sarda-*
napalo traditur condita; ubi, referente *Strabo-*
ne, ejusdem *Sardanapali* erat monumen-
 tum. Cæterum *Cilices* in agendo habitus sunt
 mendaces; unde natum proverbium v, *Cilices*
non facile verum dicunt; in illos, qui lucri magis
 cupidi sunt, quàm veri.

HEKELII.

o Lib. I. de *Vit. Philosophor.* p. 41. Edition.
Grypbiano - Lugd.

p Vid. *Quenstedius* loc. cit. p. 498.

q Lib. I. c. XIII. p. 167. lin. 6. seq.

r Sicuti videre est ex lib. *Ejus* XIV. p. 397.

s In *Polyhistore* c. II. p. 109. lin. 2.

t *Enthalius Diaconus* in *Vitâ S. Pauli τὸς κηδε-*
νίας ἀφθαλμός, hoc est, *Cilicia Oculum* nun-
 cupat.

v Ap. *Erasmus* *Chiliad* III. Cent. I. *Adag.*
 XXVI. p. 528. col. b.

a *Selenus* fl. b *Pompejopolis*. c *Soloe*. d *Corycos* op. e *Specus Corycius* & *Tiphoneus*.
 f *Mallus*. g *Iffus*. h *Nicopolis*. i *Tarsus*. k *Hermogenes*. l *Athenodorus*. m *Anchiala*.

C A P. XX.

Summa Syriae descriptio: item Palestine, sub qua Idumæa & Judæa.

S T R I A. ¹

R E I S K I I.

1 Hæc tertia Imperii *Turcorum Asiatici* pro-
 vincia, sed major prioribus succedit, nempe
 a *Syria* Græce *Συρία* Hebraicè *סוריא* *Syria*, &
 metropoli *Tyro*, quam Hebræi *צור* *Sur* nomi-

nant, una tantum literâ mutata: In sacris *אֲרָם*
 b *Aram* dicitur à patre gentis hujus ultimo,
Aram Semi filio, eademque quadruplex;
 nempe *Aram Dammesek*, i. e. *Damascena*; *A-*
ramxoba, i. e. *cava* sive *Celestria*; *Aram Na-*
 haraim,
 P p p

a *Syria*. b *Aram quadruplex*.

I.

Syria anti-
tigua.

Syriz fines.

Magnitudo

Divisio.

Ciliciæ ab Ortu jungitur ^a Syria, quondam terrarum maxima & pluribus distincta nominibus. Namque & Assyria, & Mesopotamia, & Babylonia, & Phœnice, & Palestina partes ejus fuerunt. Olim ac diu potens; sed cum eam regno Semiramis tenuit, longè potentissima. At postmodo Assyria, Mesopotamia & Babylonia avulsis, Syria fines fuere à Septentrione Amanus mons, quo à Cappadocia & Armenia separatur; ab Ortu Euphrates amnis, quo discernitur à Mesopotamia; usque ad Thapsacum opidum, atque inde Arabia deserta; à Meridie Arabia Petræa; ab Occasu ejusdem Arabiæ Petrææ parte & mari Syriaco, sive Phœnicio, Amanoque monte, quo à Cilicia submovetur. Longitudo inter ^b Sirbonis paludem & Taurum montem, qua eum perripit Euphrates, mill. CXL. Latitudo inter mare & Arabiam desertam inill. L. Dividitur in Palæstinam, Phœnicen, Anticbennen, Comagenen & Cælen.

PALÆSTINA.

Palæstinæ
fines.

II. Palestina clauditur à Septentrione Phœnice, ab Ortu Cœlesyria, à Meridie Arabia Petræa, ab Occasu ejusdem Arabiæ parte & mari Syriaco. Dicta fuit quondam Terra Chanaan, à ^c Chanaan

haraim, i. e. Mesopotamia & denique pars hujus Aram Padan, i. e. jugata, Jacobi per fugium. Divisiones alias nunc lubens prætereo: Arabibus hodieque vocatur שַׁמַּח Schamach quasi regio ad sinistram suæ nimirum Arabiæ jacens: Unde corruptius Turci pronunciant. R. Maimonides in Hilc. Truma cap. 1. sect. 9. hos Syriæ terminos constituit; ^a à terra nempe Israëlitis versus Mesopotamiam, & Aram Zoba, & totum tractum Euphratis usque ad Babylonem, ubi Damascus, Schleb, Charan, Mambez, & similia, usque ad Smahar & Zohar, quæ sunt Syrorum: Nec alios ab Arabibus Geographis statutos reperi. Syria vero & Assyria plurimum distant, neque hæc illius pars aut Babylonia fuit, ne quidem illo tempore, quo Semiramis tenebat.

BUNONIS.

^a ^b Syria Hebræis ^a Aram dicitur ab Aram filio Sem: atque hinc Syri Josepho & Straboni ^b sunt Aramici. ^c In Tabula Olearii Syria vo-

catur Schamre. Forte ita dicta est à Damasco urbe, quæ Turcis, Leunclavio teste, hodie vocatur Schan: Urbs illa, tradente Minadojo, vulgò & Sciam nominatur, quin Syriam ipsam quoque Turcæ vocant Sciam: at secundum Postellum Syria Turcis appellatur Sivistan & Italis Soria.

^b Sirbonis palus seu barathrum est in Ægypti & Palæstinæ finibus, ad oram maritimam inter Casium & Pelusium: hodie variis appellatur nominibus: Stagnone, Golfo di Tinefe, Golfo di Damiz, Camet Esturnel: olim major fuit quàm hodie existit.

^c Palæstina divisa olim fuit, & habitata septem populis Chanaan: Amorrhæis, Chanaanais, Gergesæis, Heuthais, Hevais, Jebusais, & Phereæis.

HEKELII.

^a D. Hieronymo testante.

^b Lib. XVI. circ. fin. p. 576.

^c Arimici vel Arimi

BUNO-

^a Syriæ termini. ^b Syriæ diversæ appellationes. ^c Palæstina.

naam filio Cham, qui eam obtinuit. Posteaquam verò *Israëlitæ* eam; pulsus antiquis cultoribus, ex divino mandato obsederunt, *Judæa* nuncupari cœpit. Romanis Græcisque Scriptoribus dicta est *Palestina*, à magna olim gente *Palestinorum*, quos sacrae literæ *Philistin* vocant. Dividitur iisdem Scriptoribus in *Idumæam*, *Judæam*, *Samaritan* & *Galilæam*.

I D U M Œ A.

III. *Idumæa*, quæ in sacris litteris est *Edom* inter Arabiam ^{Idumæa} Petræam, Judæam, & Mare Internum porrectæ, urbs ingens fuit & munita admodum ^{Gaza} *Gaza*, (sic Persæ ærarium vocant) cui inde nomen, quod *Cambyfes*, cum armis Ægyptum peteret, huc belli & opes & pecuniam intulerat. Expugnata *Alexander* vastavit.

J U-

B U N O N I S.

¶ Istis pulsus duodecim tribus *Israël* eam armis occuparunt jussu & ope divina. Iisque partim trans Jordanem fluvium, partim cis eum sedes assignatæ sunt. Trans Jordanem, *Ruben*, *Gad*, & *Manasse*, cis Jordanem, *Juda*, *Benjamin*, *Simeon*, *Ephraim*, *Dan*, *Aser*, *Issaschar*, *Zabulon*, & *Naphthalim*.

¶ Post defectionem X. tribuum à domo Davidis, duo in hac gente extiterunt regna, *Juda* & *Israëlis*, quorum illud sedem Regiam habebat *Hierosolyma*; hoc verò *Samaritan* potissimum. Magnitudinem illius gentis vel inde æstimare licet, quod jam tempore Davidis Regis *Israël* habuit octingenta millia virorum fortium, qui educerent gladium: & in *Juda* quingenta millia pugnantium.

¶ Ab ^a *Edom* sive *Esavo* *Isaaci* filio terram hanc appellatam nemo ignorat, cui sacrae literæ non ignotæ. *Edom* autem dictus est vel ab *edulio rubri* coloris, quo esuriens fratri *Jacobo* jus primogenitorum vendidit, vel quod eo colore in lucem editus est. *Josephus* duplicem facit *Idumæam*, *Superiorem* & *Inferiorem*. ^b *Superiorem* elegit tribus *Juda*, quæ in longum extenditur, usque ad *Hierosolyma*, latitudine verò usque ad lacum *Asphaltitren* constituta est. Et in hac parte fuerunt *Gaza* & *Ascalon*. ^c *Inferior Idumæa* cessit tribui *Simeonis*; & hæc est circa *Ægyptum*, & *Arabia* montem. Occupantibus verò meliorem & potiorem *Idumææ* partem *Israëlitis* arctiores illa postmodum retinuit terminos. Est verò *Idumæa* altis asperisque cinctâ mon-

tibus, vastas etiam solitudines includens. Gens ipsa ferax, & ad arma prompta, *Israëlitis*, *Mose* duce, ex *Ægypto* venientibus, & transiitum per eorum ditionem petentibus, non modo negavit; sed etiam armata occurrit. Postea *Saul* & *David* hanc contumeliamulti *Idumæos* subegerunt; qui tamen *Jorami* temporibus defecerunt. At *Johannes Hyrcanus* ita eos domuit, ut ritus *Judaicos* & circumcisionem admitterent: ac deinceps *Judæis* annumerari sunt. Demum sub excidium *Hierosolymitanum* quatuor duobus XX. millia in urbem venerunt, & miserandas ediderunt inibi strages.

¶ Istum terræ hujus tractum, qui ad mare Internum est, incolere *Philistini*, seu *Palæstini*.

¶ ^d *Gaza* etiam *Gazera* dicta, incolas habuit filios ^e *Enakim*: expugnata tamen fuit à *Calebo*. *Samson* ejus urbis fores in montem vicinum *Hebron* versus deportavit: & hæc captus domum evertit. *Chuverius* hic sequutus est *Mela* errorem qui ^d tradit *Clare* opido hoc nomen impostum fuisse à *Persis*; quòd *Cambyfes* Rex ærarium bellicum ibi constituisset. Hoc nomine enim opidum istud *Hebræis* appellatum longe ante *Cambysem* natum. *Gen. x. 9. Jos. xv. 47. lib. Jud. 1. 19. &c.*

¶ *Alexander M.* expugnata *Tyro e*, hanc quoque multo tamen labore, cepit urbem ^f. In loco vicino nova deinde exstructa est *Gaza*, quam *Alexander*, *Aristobuli* filius, cepit & evertit, sed iterum emerfit è cineribus. *Augustus* enim, *Herode* mortuo, *Gazan*, *Gadara* & *Hip-*

P p p 2

^a *Idumæa*. ^b *Superior*. ^c *Inferior*. ^d *Gaza*. ^e *Enakim*.

IV. Idumæam sequitur * *Judæa*, cujus caput ^λ *Hierosolyma* lon-Judæa.
Hierosoly-
mia.

⁊ *Hippon* urbes *Syriæ* contribuit. *Gaza* *Constantini* M. temporibus à sorore Imperatoris dicta est *Constantia*. Hodie urbs magna esse traditur, *Hierosolymis* duplo major. Habuit a *Gaza* navale *Majumæ*, unde ^b *Majumæ* spectaculum ortum. Cæterum in *Heidmanni* *Palæstina* *Idumææ* sequentia ascribuntur loca; In tribu *Dan* ^c *Modin*, *Maccabæorum* patria, quorum monumentum ibi fuit illustre. ^d *Betsemes* *Judæa* non longe à mari, in cujus agrum *Aracam* Domini juvenæ duæ ultrò deduxerunt. ^e *Themnas* in cujus regione *Samson* leonem discerpfit. ^f *Sorec* *torrens*, ad quem habitabat *Delila*, à *Samfone* amata, quæ blanditiis expiscata est roboris illius causam. Propinquus ei torrenti erat rivulus ^g *Nehel-eschol*, i. e. *torrens & vallis botri*; ad quem exploratores *Mosis* botrum miræ magnitudinis absciderunt. In Tribu *Siméon* *Idumææ* attribuuntur ^h *Gerara*, ad torrentem *Besor*, ubi *Isaac* natus, hinc tridui itinere abest mons *Moria*; in quo *Isaac* erat immolandus. Ad eundem torrentem *Besor* fuit ⁱ *Bersabee*. Huic urbi, quæ cum fluvio *Ægypti* *Siber*, & deserto arenoso versus Austrum terminat *Israëlitarum* regionem, vicinum erat desertum *Bersabee*, quo fugit *Agar* ancilla *Saræ*, & ^k *Fons* ei monstratus ab Angelo; in eandem solitudinem fugit *Elias* minas *Jezebelis* declinans, ubi etiam ^l *Juniperus* *Eliæ*. Desertum arenosum locus periculosus iter facientibus in *Ægyptum* cum propter aquarum inopiam, tum vero cunulos, & quasi montes arenarum, quibus viatores non raro opprimuntur: qui tanquam in mari navigantes ad siderum fulgerem cursus dirigere coguntur, quod iter non solum patriarchæ olim emensi sunt, sed ipse *Christus* cum virgine matre & *Josepho*. ^m *Judæum* hinc quendam olim arenâ, ob aquæ defectum, esse baptizatum, refert *Nicephorus*. Ad ostium torrentis seu fluvii *Ægypti*, qui ⁿ *Siber* dictus, est ^o *Rhinocorura* op. quod à mutilatis habitatorum naribus ita appellatum est. Etenim Rex quidam *Ægypti* *Aelisanus* nasi mutilatione maleficia coercens, naribus truncatos eò transtulit ut ob oris deformitatem recire donum non

auderent. Inde versus Septentrionem erat ^p *Raphia* opidum, ad quod *Ptolemæus* IV. *Antiochum* Magnum devicit. Ibidem ostenditur cellula ^q *S. Hieronymi*. Hinc porrò in eodem litore fuit ^r *Anthèdon*. De cætero *Idumæos* in mediterraneis sibi sedes delegisse, *Philistinos* ad mare, judicat *Heidmannus*: *Adrichomius* ^s *Palæstinae* propriè dictæ seu terræ *Philistæorum* fines à *Casareâ* *Palæstina* ad *Gazam* usque & torrentem *Ægypti* extendit, atque *Enakim* seu gigantes inter eos fuisse robustissimos. Ferozem illam gentem *David* subegit sibi que fecit vestigalem. Urbes præcipuæ in hac *Philistæorum* regione recensentur quinque: ^t *Geth*, *Gaza*, *Axonis*, *Accaron* & *Ascalon*. *Gaza* jam memorata est. *Geth*, *Hierosolymâ* versus Occalum proficiscentibus non longè à litore in monte posita occurrit, patria *Goliathi*, à *Joppe* quatuor leucis distans: ac hodie non exstat ^v *Accaron*, quæ & *Acron* sive *Acharon* dicta ^g, inter *Ascalon* erat & *Geth*, hodie destructa jacet. Idolum *Baalzebub* ibidem colbatur, ad quod de valetudine sua consultum mittebat Rex in *Israël* *Ahasia*, seu *Ochorias*. Reliquæ duæ urbes *Axonis* & *Ascalon*, in mox sequenti memorantur sectione, quâ describitur *Judæa*.

H E K E L I I.

d Lib. I. c. XI. p. 165. lin. 6. seq.

e Vid. Curtius Lib. IV. c. IV. §. 12.

f Leg. Curtius loc. cit. c. VI. §. 23.

g Quamque *Postellus* *Ptolemæi* *Ἰαπωνία*, h. e. *Tannetorum* *Portum* esse vult.

B U N O N I S.

* Clauditur ^x *Judæa* ad Septentrionem *Samaritiam*; ad Occasum *Mari* Interno; ad Ortum *Mari* Mortuo; ad Meridiem montibus *Seir*. Appellationem terra illa consecuta est à tribu *Juda* ^h.

^λ ^y *Hierosolyma*, olim *Solyma* & *Salem* dicta, possessa est à Rege *Melchisedeco*. Sed tum temporis *Moria* mons, in quo postea templum exstructum fuit, nondum erat urbis illius pars. At *Jebusei* urbem in monte *Sion*, loci natura munitam, & de suo nomine appellatam, possede-

a *Gazæ* navale. b *Majumæ*. c *Modin*. d *Betsemes*. e *Themnas*. f *Sorec* fl. g *Nehel-eschol*. h *Gerara*. i *Bersabee* & op. desertum. k *Agar* *Fons*. l *Juniperus* *Eliæ*. m *Judæus* arenâ baptizans. n *Siber* fl. o *Rhinocorura*. p *Raphia*. q *S. Hieronymi* cellula. r *Anthèdon*. s *Palæstina* propriè dicta. t *Geth*. v *Accaron*. x *Judææ* fines. y *Hierosolyma* seu *Solyma*.

longe clarissima urbium Orientis, non Judææ modo. *Titus Vespasianus* captam totam diruit. *Ælia Capitolina* postea dicta, cum

federunt usque ad regnum Davidis, qui eam cepit vocavitque ^a *Civitatem David*. Monti Sioni subjecta quædam urbis pars dicta est *Filia Sion*: videtur tum temporis quoque extitisse. ^b *Templum* in monte *Moria*, in quo *Isaac* fuerat immolandum, à *Salomone* exstructum est magnificentissimum ⁱ; ^k quod à *Nabuchodonosore* Babyloniorum Rege excisum & inflammatum est. Instauratum quidem post 70. annorum exsilium à *Judeis* permissu Regum *Perfarum*: vetum à pristino multum absuit splendore. Hoc templum invisit & veneratus est *Alexander M.* Prophanavit *Antiochus*; at repurgarunt *Maccabæi*. Expugnatum postea est à *Cn. Pompejo*, & spoliatum à *Crasso*. Sed *Herodes M.* templum hoc, ut populi gratiam sibi pararet demolitus est, & multo splendidius è fundamento excitavit ad pristinam altitudinem. Inclusum erat templum triplici ambitu. Quorum extimum ^c *alienigenis* ingredi fas erat. In eo, qui ab illo proximus erat & muro discretus, ^d *Judei* utriusque sexus adorabant. In eodem erat ^e *porticus Salomonis*, in qua *Scrator* frequenter docuit. *Tertium* ^f *ambitum*, qui templo erat contiguus, Sacerdotes tenebant. In media prope ejus parte, ex adverso templi *Altare* erat, in quo suffragium facere solebant Sacerdotes. Ad utrumque Altaris hujus latus hinc *Candelabrum* erat aureum: inde mensa item aurea, cum panibus propositionis. Ad hoc *Altare Zacharias* sacerdos, quum munere suo fungeretur, vidit angelum Domini ad dexteram altaris, qui ei nunciavit nativitatem filii. Intimum templi recessum *Sancta Sanctorum* dicebant; ibi servabatur *Arca fœderis*, unde responsa Deus reddebat. In arca illa repositæ erant *Tabule duæ lapideæ*, quibus legem ipse Deus inscripserat; *Vasculum Manna* & *Aaronis virga*. Hæc *Arca* in templo post exsilium *Babylonicum* exstructo, non fuit. In primo ambitu sive *Sirio gentium* erat ^g *Porta Speciosa* dicta, *Orienti* obversa, ad quam claudum sanarunt *Petrus* & *Johannes*; altitudinem habens 30. cubitorum; & tota ære *Corinthio* inducta. *Porta*, quæ ex adverso huic in Atrium *Judæorum* ducebat, alta erat 50. cubitos. Quæ verò in Atrium *Sacerdotum*,

70. Ipsius verò templi porta cubitorum erat 90. Et aulæ pretiosissima spatium portarum æquabant. Quod in altissima hac ipsius templi porta suspensum erat *aulæum*, in duas partes scissum est, à summo ad imum, quum *Scrator noster* in cruce exspiraret. Templum hoc tam magnificentum à *Tito Vespasiani* filio expugnatum, cum univèrâ urbe incendio periit. Ad ejus templi latus Septentrionale erat arx munitissima ^h *Antonia* dicta, antea turris *Barim*, à *Maccabæis* munita. Arx ista per pontem ingentem Templo jungebatur. Erat & ⁱ *Crypta* quædam subterranea ex arce in templum ducta, per quam occultè milites in illud poterant evadere. Hæc conjicitur esse illa ^k *Turris Stratonis*, ad quam *Antigonis* à fratris satellitibus occisus est. Ad Australe templi latus palatia erant sumptuosissima; ^l *Salomonis*, & *filie Pharaonis*, *Tribunal*, & ^m *Domus Libani*. Atque hæc loca maximè illustria fuerunt in monte *Moria*. Templum verò istud lætissima ⁿ *vallis Cedron* dicta circumdedit; in quam *Jacobus Apostolus* de summo turrium fastigio præceps datus est. *Moriz* vicinus est in Meridiem ^o *Sion* mons, in quo præter *Arce* ^p & *Sepulchrum Davidis*, *Annas* & *Caiphas* Pontifices sua scribuntur habuisse domicilia. In eodem monte duo excitavit *Palatia* *Herodes*, ^q *Caesaris*, & ^r *Agrippæ*, in monte illo fuisse perhibetur *Cenaculum*, in quo *Christus Pascha* comedit: & *Spiritus S.* *Dicipulis* datus. Quamquam alii in civitate inferiori ad *Portam Vallis* illum collocant locum. *Tabernaculum*, in quo *Arca fœderis*, in eo quoque fuit monte, antequam templum *Salomonis* esset exstructum. In muro *Orientali* montis *Sion* ponitur & ^r *Turris Siloah*, cui subjecta *Piscina Siloah*, in qua cæcus *Christi* jussu oculos abluens visum recipit. *Tertius* ^s *mons Acra* in inferiori & occidentali erat urbis parte. In eaque multæ arces & palatia. Ad *Occidentalem* templi partem erat ^t *arx Maccabæorum*, *Theatrum* & *Gymnasium*, ^v *Berenices regia*, ac *Helena*, & ^x *arx Antiochi Epiphaniis*, *Amphitheatrum*, & *Forum rerum venalium*. In *Septentrionali* civitatis parte, quæ *Filia Sion* appellata est, *Forum* erat magnum in conspectu *Antonie* & *Prætorii Rom.* quod cum

P p p 3

An-

a Civitas David. b Moria mons in quo Templum. c Atrium gentium. d Atrium Judæorum. e Porticus Salomonis. f Atrium Sacerdotum. g Porta Speciosa. h Antonia arx seu Barim Turris. i Crypta. k Turris Stratonis. l Palatium Salomonis & Tribunal. m Domus Libani. n Cedron vallis. o Sion mons. p Arx Davidis, ejusque sepulchrum. q Caesaris & Agrippæ Palatia. r Siloah turris & piscina. s Acra mons. t Arx Maccabæorum n. v Berenices regia. x Arx Antiochi.

cum ab *Elío Adriano*, mutata nonnihil loci regione restitueretur. Nunc Turcis incolis *Gutz* est. Reliquæ Judæorum urbes celebres fuere in litore *Ascalon*, magna, & non minor *Azotus*; item *Jamnia*, & *Joppe*, Phœnicum urbs antiquissima, quam *Mela* ac *Plinius* antiquiorem terrarum inundatione prædicant. Hinc *Andromedam* belluæ marinæ expositam fuisse fabula-

Ascalon.
Azotus.
Jamnia.
Joppe.

Antonia conjungebat *Xystus*: in quem à *Pilato* Servatorem productum volunt, quum Judæis exhiberetur spinis coronatus, cum elogio: *Ecce homo!* Ex quo loco *Agrippa Rex Judæos* initio belli Judæici ab insana belli adversus Romanos cupiditate gravi oratione deterret. In eadem parte fuit, *Piscina Probatica* seu *Bethesda*: in qua pecudes immolandæ lavabantur. Ejus aquæ ab Angelo commotæ morbos sanabant. Hic *Christus* claudum restituit. Sequitur *Bezetha* mons, & in eo *Civitas nova*, quæ erat Septentrionalis Hierosolymæ pars, ab Ortu in Occasum reliquæ urbi prætexta. *Triplicem murum* eam urbis partem includebat. Inter primum & secundum murum erat *Palatium Herodis*. In eadem parte urbis habitabant artifices, mercatores, opifices, operarii, & reliquum vulgus. In isto Herodis palatio erat carcer, ex quo per Angelum Domini liberatus *Petrus*. In muro isto erant tres turre insignes, *Phaselus*, *Mariamne*, & *Hippicus*. In Occidentali urbis angulo, ubi in Septentrionem flectunt mœnia, erat excelsa turris *Psephina*, ex qua cœlo sereno Arabia, & mare & extrema Judæici territorii conspicerentur. E regione hujus turris extra mœnia erat *mons Calvaria* sive *Golgotha*: cui vicinus hortus in quo sepulchrum *Christi*. Ad orientale urbis latus extra mœnia est *mons Oliveti*, inter quem & urbem *Vallis Josaphat*, interjacet. Eam vallem *torrens Cedron* interluit.

H E K E L I I.

h Dicitur *Cananica* atque *promissionis Terra* passim in SS.

i Atque pulcherrimum.

k Ideoque & *Hierosolyma* *Eusebio* Lib. IX. *Præparat. Evangelica* qs. *Hieron. Salomonis*, h. e. *Ædes Salomonis* dicitur.

B U N O N I S.

l *Ascalon* o, *Semiramidis* patria, fuerat urbs Philistæorum ad ipsum maris portum, 720. stadiis Hierosolymis distans, nobilis olim ac potens. *Samson* huic irripuit, & 30. viris manu sua interfectis, vestes detraxit, eisque dedit, qui ænigma solverant. Venit tandem hæc urbs in Judæorum potestatem.

Quatuor ab illa urbe leucis distat *Azotus* sive *Aldod* opidum, in quo *Idolum Dagon*, piscis habens caput *p. Judas Maccabeus* posteaquam *Bacchidis* copias fudisset, & fugientes *Azotum* usque persequutus esset, hostium multitudine circumventus heic occubuit; cujus frater *Jonathan* urbem hanc direptam incendit *q. Spiritus Domini* huc transtulit *Philippum*, quum Eunuchum docuisset salutis viam.

o *Jamnia* opidum medio prope intervallo situm erat inter *Joppen* & *Geth Philistinorum*. Ejus portum captum cum navibus exussit *Judas Maccabeus*.

p *Joppe* r in tribu *Dan* urbs maritima erat, ubi olim portus Judæorum commodissimus. Trabes etiam cedrinæ in *Libano* cælas ratibus compactas huc mittebat *Hiramus* ad *Salomonem*. Hic navim conscendit *Jonas* conspectum Dei fugiens. *Petrus Apostolus Tabitham* defunctam hîc in vitam revocavit; unde à *Cornelio* centurione *Cæsaream* evocatus est *f.*

H E K E L I I.

l *Solinus* in *Polyhist.* c. XLVII. p. 101. lin. 24. seq.

m Lib. I. c. XI. p. 165. lin. 10.

n Lib. V. c. XIII. p. 72. lin. 8. seq.

o A *Conditore Ascalo Hymenei* Filio ita nuncupata.

p Conf. *Judic.* XVI. 23. & *I. Maccab.* X. 83.

q Vid. *I. Maccab.* loc. cit. v. 84.

r *Pulchritudine* vel *Decore* nomen habens.

f *Hodie Sappho à Barbaris* appellatur.

B U N O

a *Xystus*. *b* *Piscina Probatica*. *c* *Bezetha* mons. *d* *Civitas Nova*. *e* *Palatium Herodis*. *f* *Phaselus*, *Mariamne* & *Hippicus* & *Psephina* turres. *g* *Calvaria* mons seu *Golgotha*. *h* *Oliveti* mons. *i* *Josaphat Vallis*. *k* *Cedron* torrens
l *Ascalon*. *m* *Azotus* seu *Aldod*. *n* *Dagon* Idol.
o *Jamnia*. *Joppe*.

ti sunt. Intus ^a *Emmaus*, vicus antè, & e *Lydda*, & ^o *Hierichus*, Emmaus.
Lydda.
Hierichus.
Bethlehem.
quæ Jericho in sacris literis: & prope Hierosolyma ^r *Bethlehem*, Bethlehem.
vel nobilissima in toto orbe terrarum, **JESU CHRISTI**
humani generis Servatoris natalibus. At pars Judææ *Peræa* dicta Peræa.
fuit, hoc est, *Uterior*; quia *πέραν τῆς Ἰορδάνου*, id est, trans Jorda-
nem, sita. In ea ^v *Macherûs*, secunda quondam arx Judææ ab Macherûs;
Hierosolymis.

JORDANIS FLUVIUS.

V. Sed de *Jordane* hoc loco retulisse conveniat. *Jordanis*, Jordanis fl.
igitur amnis, qui Hebræis *Jarden*, oritur, ut auctor est D. Hie-
ronymus, ex duobus fontibus haud procul à se disitis, quorum
alteri *For* nomen est; alteri *Dan*; conjuncti nomen amni faciunt
Jordan, sive *Jordanis*. Ipse amœnus, & quatenus locorum si-
tus patitur, ambitiosus; accolisque se præbens, veluti invitus
Asphaltiten lacum dirum natura, petit, à quo postremo ebibitur,
aquasque laudatas perdit, pestilentibus mistas. At à fontibus
CCCLXXXIV. circiter stadia prolapsus, ubi prima vallium
fuit occasio, in lacum se fundit *Samochonten*; inde in multo ma-
jorem, quem Latini *Genesaram*, Græci *Genesaritin* & *Tiberiadem*, Lacus Ge-
nesera, seu
Mare Ga-
lilææ.
ab opidis appositis dixerunt. Sacrorum librorum scriptores eadem
ratione stagnum *Genesareth* & mare *Tiberiadis* vel *Galilææ* vocant.
Inde Samariam Judæamque perfundens, tandem Asphaltite lacu
retinetur.

A S-

BUNONIS.

^a *Emmaus* nobilitatum victoriâ Maccabæi,
& facto *Servatoris*, quo se Discipulis duobus
aperuit, eo ipso die, quo à mortuis resurrexerat
^t. Postea hoc opidum dictum est *Nico-
polis*.

^b *Lydda* à Jamnia versus Ortum erat; hinc
Aeneam paralyticum verbo sanavit *Petrus Apo-
stolus*.

^c *Hierichus* urbs olim magna & permuni-
ta; eademque miræ amœnitatis & ubertatis
agrum habebat. *Rosas* generosissimas posside-
bat & palmeta; unde & *Palmarum urbs* dicta est.
Balsamum quoque incredibilis fragrantia propè
solus ager Hierichuntinus gignebat. *Josua* eam
urbem sine ullis machinis expugnavit. Quum
Judæa in quinque Toparchias à Gabinio distri-
bueretur, *Hiericho* una earum fuit. Christum

Zacchaum hinc publicanum suscepit, & *Bartimeo*
cæco visum restituit: Aliis item duobus; quum
hinc discederet.

^r *Bethlehem* in finibus Juda & Benjamin erat.
^v *Macherûs* v haud longè aberat à Maris
Mortui parte Septentrionali. *Alexander* Rex id
castellum primo ædificavit: *Herodes M.* am-
plificavit, & exornavit. In eadem arce *Johannes*
Baptista aliquandiu in vinculis habitus, demum
capite multatus est; eodem in loco sepultus
scribitur; uti & *Eliseus*, atque *Abdias* Pro-
phetæ x.

HEKELII.

^t Vid. *Luca* xxxiv. 13.

^v Et *Macherus*.

x Castellum hoc incolentes dicuntur Ma-
chæritæ.

HE-

a Emmaus seu Nicopolis. b Lydda. c Hierichus.

ASPHALTITES LACUS.

Asphaltites lacus
seu Mare
mortuum.

VI. *Asphaltites* γ nihil præter bitumen gignit; unde & nomen ἀπὸ τῆς ἀσφάλτου. Neque pisces, neque fœtas aquis volucres patitur, sapore corrupto & gravitate odoris pestifer. Item propter magnitudinem & aquæ immobilitatem, *Mortuum Mare* dicitur. Nam neque ventis impellitur, resistente turbinibus bitumine, quo aqua omnis stagnatur; neque navigationis patiens est, quoniam omnia vitâ carentia in profundum merguntur; nec materiam ullam sustinet, nisi quæ alumine illinatur. At nullum corpus animalium recipit: Tauri camelique fluitant, periti imperitique nandi perinde attolluntur. ²

C A P.

H E K E L I I.

γ Vel *Asphaltus*.

R E I S K I I.

² a Univerſus terrarum orbis ex Judæorum ſenſu partes complectitur duas (1) ארץ ישראל i. e. terram Iſraëlis (2) חוצה לארץ i. e. extraterram, extraneas nempe regiones, quotquot ſunt: b Idemque orbis duos comprehendit populos, unum ישראל i. e. Iſraëlitæ, alterum אומות העולם i. e. nationes mundi: Quales in una terra Chanaänæa numerabantur undecim, pro numero filiorum, quos Chanaän procrearat. Sed ex illis præcipuæ ſeptem, unaque harum potentiſſima Philiftæa, quæ toti Paleſtinæ apud exteros nomen addidit. De Judæa vero quonſque patuit, huiusque terminis, diſiſione, partibus, urbibus, fluviis & montibus, auctores extraneos cum ſacra Scriptura tabulas item noſtras quæcunque habentur, cum Judaïcis & Talmudicis conciliare hoc opus, hic labor eſt non exiguus. Sed plura Lightfothus, Bonfretius, Bochartus, Spanhemius errata notant: plura notari amplius poſſunt de metropoli præteriti ac templo magnifico, nec non huius

excidio, de quo nummi Romani adhuc ſuperſtites conſtantur. Mirum eſt, Talmudicos Judææ ſeptem attribuiſſe maria c (1) *Mare Magnum*, i. e. mediterraneum (2) *Tiberiadis*, (3) *Sodomiticum*, (4) *Samochonitis*, (5) *Mare Decholia*, i. e. Arenolum in lacu Sirbonis, (6) *Mare Apamiæ*, i. e. Regiunculæ Syriacæ ubi ſcaturigo ſive Jordanis phiala, quam Fl. Joſephus lacum nominat (7) *Mare de Schaliith*, de quo docti conjiciunt, idem eſſe, quod mare Jezor apud Jerem. c. 49. v. 32. dicitur. Vid. Lightf. Chorogr. Animadverſ. ubi fluv. Jordani non duos fontes d, quæ communis opinio eſt, ſed unicam *Pancada* multis rationibus vindicavit cap. 67. Huic adde minores fluvios Cifon, Jarmoch, Pigah, Arnon, Jabok, itemque fluvium Sabbaticum, quem nominant, notatu digniſſimum. Plura nunc omitto Itineraria, tum Rabbinica R. Benjamin Tutelenſis, & R. Anonymi de Cippis ſepulchriſque Patrum veterum ac Prophetarum, tum Chriſtiana eaque aut recentia, quæ Radzivil Princeps illuſtriſſ. Chriſtoph. Furerus, Neitſchiz & Trein-lov ediderunt, aut vetera Monachorum aliorumque hominum plura.

a Terrarum orbis duplex. b Et populus. c Maria ſeptem. d Jordanis fontes.

C A P. XXI.

Samaria, Galilæa, Phœnice, & Libanus.

S A M A R I A. 1

I.

Judææ jungitur ^a *Samaria*, aliquanto latiùs juxta litus exten-
 sa; quippe, & *Joppe*, & *Azotus*, & *Ascalon*, Samarizæ opi-
 da, ab auctoribus usurpantur. Caput regionis est ^b *Samaria*, quæ
 & *Sebaste*, ^c *Neapolis*, & ^d *Gamala*, atque in litore ^e *Apollonia*.

Samaria.
 Sebaste.
 Neapolis.
 Gamala.
 Apollonia.

G A

B U N O N I S.

^a *Samaria* inter Judæam & Galilæam inter-
 jacet ^a.

^b A monte *Garizim*, & urbe *Sichem* non lon-
 gè aberat mons *Semaron*, in quo *Samaria* ab
 Amri Israëlitarum Rege condita, Regum illo-
 rum sedes fuit. Expugnata demum est ab Assy-
 riorum Rege *Salmanasere* & Rex *Osæa* cum uni-
 verso populo captivus abductus. In regiones il-
 las submitit *Salmanasser* gentem Persicam,
Chuzæos à flumine *Chuto* ita dictos, Judæis invi-
 sos. Ipsa verò urbs *Samaria* hodie in ruinis jacet.
 Prope eam sunt montes *Bethel* & *Dan*, in
 quibus volunt duos aureos vitulos ab Hieroboam
 positos. ^b *Sichem* verò postea appellata *Nea-*
polis; unde *Iustinus Martyr* ortus. *Neapolis* illa
 tum temporis, ut *Scaliger* ad num. *Euseb.* 2157.
 docet, metropolis Samarizæ fuit. Postremo de-
 ductis eo colonis, *Vespasiani* aut *Domitiani*
 auspiciis *Flavia Casarea* appellata est.

^c *Neapolis* & *Maboritha*, quæ demum fuit,
 antiquissimis temporibus erat ^d *Sichem*, ubi
Dinæ Jacobi filiz stuprum illarum ab *Abimele-*
cho; postea destructum excitavit *Jeroboam*,
Servatoris xvo vocata est *Sichar*.

^d *Gamala* in monte sita erat cameli figuram
 referente, cujus capiti arx, gibbo reliqua urbs
 inhærebat. Expugnata est ab *Alexandro* Judæo-
 rum Rege; ac deinde quoque à *Vespasiano*. Ab
 ea urbe circumjacens regia dicta est *Gamalitica*.
 Ponitur verò urbs illa trans *Jordanem* ab *Orien-*
tali *Maris Galilææ* latere paullum remota.

^e *Apollonia* ad maris Interni litus à *Joppe*
 versus Septentrionem jacet.

H E K E L I I.

^a Ejus Descriptionem vid. ap: *Flavium Josephum*

Lib. III. de Bello Judaico c. II. p. 704. Edition
 Frobeniano-Basil.

R E I S K I I.

¹ *Samaria* primas origines nomenque suum
 non ab Samaræis *Zamari*, unius inter filios *Cha-*
manæos posteris traxit, nec ab Hebræico verbo
שמרון Schamar: quasi שמרון i. e. *custodes* vel *obser-*
vatores dixeris (quæ sententia *Elmacini* *Arabis*
 fuit in *Histor. Sarac.* p. 118.) sed ab *Samero*, qui
 montem arcemque *Ambro*, *Israëlitico* regi
 vendidit, ut nova urbs nempe *Samaria* super-
 strueretur. Sed *Sichemitzæ* hodierni hunc nomi-
 nis auctorem suum refugiunt, ac sese filios *Israe-*
lis Samreos, *populum Sanctum*, *puros legis Mosæicæ*
observatores in utraque profiteantur *Epistola*,
 quam nobilissimus *Ludolfus* sibi rescriptam
 cum notis edidit: Amplius omnes è filiis *Josephi*
justi, è *tribubus Ephraim* & *Manasse* ortos sese vo-
 lunt; libros solum *Mosæicos* & librum *Josuzæ*
 ab suis recipi legique; festa item vetera sibi
 superesse; codicem legis *Mstum* ab ipso *Abisa*,
Pinhafi filio; sepulchra etiam *Prophetarum*,
virorumque sanctorum aliquot: Denique sub
 finem breve hoc religionis symbolum annectunt:
Fides mea in te Domine, & in Moze, filio
Amram, servo tuo, & in lege sancta, & in monte
Garizim, Domo Dei, & in die ultionis & retributio-
nis. Judæi hodierni eos כותרי i. e. ^h *Cuthæos* no-
 minant propter *Assyriacas* à *Salmanassare* huc
 missas colonias: Chus enim *Chazest an* fuit sive
Susiana, *Bocharto* auctore, ut tamen simul è
Babele, *Amida* & *Musal* deportatos incolas *El-*
macinus recte scripserit. Una hodieque apud
 illos ⁱ *Sichem* claret, *Samaria* vero in ruinis jacet:
 Illa montibus cincta & convallibus amœnis,
Cuthæorum sedem præcipuam habet. Plura
 tum

Q q q

^a *Samaria*. ^b *Sichem* seu *Neapolis*. ^c *Neapolis*. ^d *Sichem* seu *Sichar*. ^e *Gamala*.
^f *Apollonia*. ^g *Samaria*. ^h *Cuthæi*. ⁱ *Sichem*

Galilæa.
Turris
Stratonis,
ſeu Cæſarea.

Capernaum.
Julias.
Bethſaida.
Tarichea.
Nazareth.

II. Ultima Palæſtinæ eſt ²Galilæa, cujus caput in litore ¹Turris Stratonis, eadem poſtea Cæſarea Stratonis, ſive Cæſarea Palæſtinæ, ab Herode Rege de novo condita. Intus ad Lacum Genefaram, ſeu mare Galilææ, ³Capernaum, ⁴Julias, ⁵Bethſaida, ⁶Tiberias, ⁷Tarichea, inter lacum & mare Phœnicium ⁸Nazareth.

tum Geographica tum hiſtorica ex Hottingeri Exercit. Anri Morinianis, collectancis Cæſarii ad Hiſtor. Samarit. Notis ad Epistolam Samarit. & Hotting. Theſauro Philol. peti poſſunt.

B U N O N I S.

² Galilæa terminos habet Ptolemaidem, Carmelum montem ad Occaſum: Samariam & Scythopolim, uſque ad fluentia Jordanis, ad Meridiem; ad Ortum Hippenem & Gadarim, & Gaulanitudem, regnumque Agrippæ; ad Septentriones denique Tyrum & Tyriorum fines.

³ Capernaum illa incredibili magnificentia ab Herode aucta eſt. Herodes Agrippa Rex ab Angelo percuffus hinc expiravit ⁴ Cornelius Centurio à Petro hinc edoctus eſt æternæ ſalutis viam ⁵. Hic Philippus & quatuor ejus filiæ prophetico ſpiritu dotatae vixerunt ⁶: & Agabus vincula D. Paulo prædixit ⁷. Hic D. Paulus in vinculis egit biennium, & coram Felice, Feſtoque & Agrippa cauſam ſuam egit ⁸. Hinc Romam ad ad Neronem miſſus eſt ⁹. Cæſarea hæc ad formam proconſularem poſtea erecta eſt à Juſtiniano Imperatore. *Novell. 103.*

¹⁰ Capernaum h ad mare Galilæum, Decapoleos urbs primaria, opibus & ſplendore præ cæteris illuſtris, ad dextram ſita erat in litore ſecundo, Jordane deſcendentibus, ubi is lacus ſe miſcer. Hæc civem habuit Servatorem: qui Nazareth relicta, quam educatione ſua illuſtraverat, in urbem hanc migravit ¹¹. Hic plurima edidit miracula, & didrachma ſolvit per Petrum, mulierem 12. annos fluxu ſanguinis laborantem, etiam centurionis ſervum hinc ſanavit. Ut verò Capernaum dextrum litus obſidebat, ita Chorazin tenebat lævum. Quæ urbes, quod ipſe Servator iis prædixerat, hodie in ruinis jacent.

¹² Julias ad litus maris Galilææ Orientali eſt.

¹³ Bethſaida ¹⁴ k in angulo iſtius maris Septentrionalis erat, urbs Decapoleos inſignis, ad

viam ſita, quæ è Syria in Egyptum ducit. Eſt hæc urbs Petri, Andréæ & Philippi Apoſtolorum patria. Cæco cuidam Chriſtus hinc viſum reddidit. Regio illa Genexar ſive Genexareth appellatur; unde & mare vicinum appellationem habet.

¹⁵ g Tiberias metropolis & terminus Decapoleos regionis, urbiumque ejus maxima nomen ab Imp. Rom. Tiberio traxit; & ab ipſa vicinum h mare Tyberiadis. Servator noſter in ea regione quinque panibus & duobus piſcibus quinque millia hominum ſaturavit ¹⁶.

¹⁷ i Tarichea ad Orientale maris Galilææ litus poſita, olim fuit urbs munitiſſima, à Veſpaſiano tamen expugnata.

¹⁸ k Nazareth in montis erat vertice. Hic domicilium ſuum habuit B. Virgo Maria, & ab Angelo didicit, ſe fore Meſſiæ matrem ¹⁹. Ibidemque educatus eſt Chriſtus, ac deinde docuit in eorum Synagoga; etſi eo eventu, ut impij cives eum præcipitare conarentur de abrupto montis. Cæterum in Galilæa Inferiori eſt mons Hermon, quem Sidonii vocant Sivanum, & Amorrhæi Senir. Inferior ²⁰ Galilæa Australis eſt; ut Superior in Septentrionalis.

Cæterum ²¹ Palæſtina in duodecim Tribus, gentis Iſraëliticæ ita fuit diviſa, ut per Jordanem diſtinguerentur in Orientales duas cum dimidia, & Occidentales novem, cum dimidia. Orientales trans Jordanem erant, ²² Tribus Ruben ad Mare Mortuum in parte Auſtrali; ²³ Tribus Gad inde verſus Septentrionem huic habitabat contigua; & inde porro verſus Septentrionem ²⁴ Dimidia Tribus Manaſſe. Cis Jordanem reliquæ incoluerunt Tribus; ac ſunt Occidentales. Verſus Septentrionem, extremas hujus Terræ regiones, ad ripas Jordanis, ubi is primum ſcaturit, ad mare uſque Galilæa poſſedit, ²⁵ Tribus Nephtalim; huic inde verſus Auſtrum ad litora maris Galilææ contigua erat ²⁶ Zabulon Tribus; cui iterum verſus Meridiem contermina fuit ²⁷ Tribus Iſaſchar; quam ſequuta Dimidia v Tribus Manaſſe

a Galilææ termini. b Cæſarea. c Capernaum. d Julias. e Bethſaida. f Genefareth regio
g Tiberias. h Tiberiadis mare. i Tarichea. k Nazareth. l Galilæa Inferior &
m Superior. n Palæſtina in XII. Tribus diviſio. o Ruben. p Gad. q Manaſſe
dimidia. r Nephtalim. ſ Zabulon. t Iſaſchar. v Dimidia Manaſſe.

zareth, Christi redemptoris nostri domicilium: & *Cana Galilææ* ^{Cana Minor.} *Minor*. At notandum hoc loco, unam equidem hanc esse Græcis Romanisque scriptoribus Galilæam: in sacris autem literis *duas* censi, quarum altera jam explicata, *Inferior* est cognomine; altera vero Phœnicis pars est, *Galilæa Superior* dicta, seu *Galilæa Gentium*. ²

PHOENICE.

III. Phœnice antè erat, quidquid terrarum inter • *Eleutherum* ^{Phœnicæ.} flu-

nasse; indeque ^a *Ephraim Tribus*; ac porro ^b *Tribus Benjamin* ad partem Maris Mortui pertingens; cui confinis erat ^c *Juda tribus*; inter Mare Mortuum, & *Tribus Simeon* incolens. Tenebat enim ^d *Simeon Tribus* Palæstinæ partes Australes inter Judam & *Philistæos*. At ^e *Dan Tribus* versus Septentrionem Simeoni contigua erat, inter eandem, partem Judæ, Benjamin & *Philistæos* interjacens. At ^f *Tribus Aser Superioris Galilææ* partem inter *Tribum Nephthalim* & Phœnicis incoluit, quos ex munitis urbibus maritimis ejicere non valuit. Pleniorum Palæstinæ cognitionem, qui desiderat, adeat *Adrichomium*, *Buntingium*, aut *Heidmannum* ⁿ; qui ejus Terræ plenam perfectamque nobis dederunt descriptionem.

HEKELII

- ^b Act. XII. 23.
- ^c Act. X. 25. seq.
- ^d Act. XXI. 8. 9.
- ^e Loc. cit. §. 10. seqq.
- ^f Act. XXIV. XXV. & XXVI.
- ^g Act. XVII. §. 1.
- ^h Quod *Agrum Pœnitentiæ*, vel *Villam Consolationis*, aut *Propitiationem Pœnitentis* denotat.
- ⁱ Unde & *sua Civitas* dicitur *Matth XI. 1.*
- ^k Propriè *Domum Frugum*, vel *cibariorum*, aut *Domum Venatorum*, vel *insuliantium* designans.
- ^l *Joh. II. 1.* seqq.
- ^m *Luc. I. 31.* seqq.
- ⁿ *Adamantum S. Arcurphum, Francisc. Alcharottum, Arandam, Dubliulium, Stephanum Mantagaxam, Medunam, Jod. Meggezium, Joann. Pascham, Guil. de Rubriquis, Joannem Soarium, Joann. Georgium Tibianum, & Ludovicum Tschudisium.*

BUNONIS.

^g *Cana* hæc haud longè à Nazareth versus Septentrionem, ad latus montis *Carmel* sita

alumnos habuit *Simonem Cananitem* Apostolum, & *Nathanaëlem*. Hic aquam in vinum mutavit *Servator* ^o, & postea absens regii cujusdam filium, qui in urbe *Capernaum* animam agebat, verbo sanavit ^p.

^h *Eleutherus* fl. in *Ituræa*, *Libano* monte editus, *Galilæam* gentium perluens inter *Tyrum* & *Sareptam* in Mare abiit *Mediterraneum*. *Testudinum* magnam vim in hunc fluvium certo anni tempore ascendere è mari Phœnicio *Plinius* ^q auctor est. Eundem fluvium i *Sabbathium* illum nonnulli volunt, quod per sex tantum dies fluat; at septimo, id est; singulis *Sabathis* deficiat ac fluere cesset. *Plin. l. 31. c. 2.* *Isidorus l. 13. c. 13.* *Josephus de bello Jud. l. 7. c. 24.* Eum visum venit *Vespasianus*. *Adrichomius* existimat esse amnem illum, qui in *Cantico Salomonis* *Fons hortorum* appellatur.

HEKELII

- ^o *Joan. II. 7.* seqq.
- ^p *Joh. IV. 47.* seqq.
- ^q *Lib. IX. c. X. p. 154. lin. 42. seq.*

REISKII.

² *k Galilæa* Hebraïce גליל גליל à convolvendo, quasi κατακλυσις, i. e. tractu suo convolutam dixeris, duplex apud Talmudicos habetur גלילא עליונה i. e. una superior, quam *Josephus* τὴν ἄνω vocat, alteraque inferior, quam Græce τὴν κάτω nominat: Illa Septentrioni propior ad *Syros* & *Phœnicis*, hæc Austro vicinior ad *Peræam* & *transjordanicam* partem: Illa cum addito gentium, quas tangit; hæc simpliciter & absolute in sacris extraneisque scriptoribus κατ' ἐξοχήν *Galilæa* dicitur, & *CHRISTO JESU* nomen *Galilæi* à *Nazareth* oppido, quin *Christianis* omnibus *Galilæorum* scomma inter gentiles addidit. Utraque *Terrachiam*

Q q 2

^a *Ephraim.* ^b *Benjamin.* ^c *Juda.* ^d *Simeon.* ^e *Dan.* ^f *Aser.* ^g *Cana Galilææ.*
^h *Eleutherus.* ⁱ *Sabbathius fl.* ^k *Galilæa duplex.*

Galilæa
superior.Syrophœ-
nice.
Ptolemæis,

Tyros.

Zor.

flumen, & *Pelusium* opidum Ægypti mari Interno objacet. At postea Phœnices termini consignati sunt duo amnes, à Meridie *Cherseus*, à Septentrione *Eleutherus*. Hæc igitur sacris scriptoribus in duas dividitur partes; * *Galilæam* Superiorem sive Gentium, quæ est inter *Chersei* fluminis ostia & Antilibanum montem; & e *Syrophœnicen* inter Antilibanum & Libanum. Urbes in universa Phœnice claræ in litore * *Ptolemæis*, antè *Ace* dicta, sacris literis *Acon*: * *Tyros* quondam insula, postea verò Alexandri oppugnantis operibus continens facta; *Zor* dicitur in sacris Scriptis; & nunc *Sur* incolis: olim portu clara, urbibus genitis in Africa *Lepti*, *Utica*, & illa Romani imperii æmula *Carthagine*, etiam

Ga-

chiam aliquandiu sub Herodibus; post hac Præsidialem, ultimo Consulare provinciam continuit. ^a Nam Palæstina sub Imp. Romanis triplex in Diœcesi Orientis fuit: *Prima* nempe Consularis, cujus caput *Cæsarea* post Hierosolymæ ruinas; *secunda* Præsidialis, & *tertia* æque Præsidialis, quam *Salutarem* alio dixerunt nomine. Plura ex *Lightfooto* de moribus & dialecto pete; Si lubet, adde nostram de Lingua vernacula JESU CHRISTI Dissert. Libro de imaginibus CHRISTI subjunctam.

BUNONIS.

* ^b *Galilæa Gentium* sive *Superior* erat extra *Eleutherum*, intra eundem fluvium & *leptaël*, sive tribum *Zabulon*.

† In *Syrophœnicia* erat ^c *Campus Libani*, in quo *D. Georgius* fertur occiso Dracone filiam Regis virginem liberavisse. Per eam regionem fl. ^d *Adonis* decurrit.

† ^e *Ptolemæis* ab Ægyptio quondam Rege nomen adepta, hodieque *Accon* nominatur, quondam *Claudii Cæsaris* colonia; assignata quidem in distributione terræ fuerat tribui *Aser*: Verùm quod urbs munitissima foret, & cives bellicosi, ab Israëlitis occupari non potuit. † ^f *Jonathan*, Judæ frater à *Tryphone* in hanc civitatem invitatus dolo capitur, ibidemque occiditur. Postea variâ hæc urbs fortunâ usâ, modò Christianis paruit, modò Saracenis, à quibus penitus excisa, attamen restaurata est. Duobus ab urbe stadiis præterlabitur fluvius ^g *Beleus*, seu *Belus*; cui propè erat ^h *sepulchrum Memnonis*; ibidemque vallis *vitream* emittens

arenam: quam quum exhauerint multæ naves pariter accedentes; locus idem rursus impletur. Mons qui à *Scala Tyriorum* dicitur, ad Septentrionem centum stadiis est ab urbe; neque longè ampliùs ^k *mons Saron*, vineis præstant. ⁱ *Josephus*, *Plinius*.

* ^l *Tyros* urbs durissimæ rupi imposita, undique fluctibus marinis alluebatur, unde munitissima, & opulentissima erat emporium. *Hiramus* Rex Tyri erat, qui *Salomonem* in extruendo templo adjuvit. Expugnata hæc urbs fuit primùm à *Nabuchodonosore* Chaldæorum Rege, ac deinde ab *Alexandro M.* & *Tyria purpura* in pretio erat. Ipsi Tyrii re navali præstantes, armorum peritiâ excellebant, adeoque tribus *Aser* nec hos potuit expellere habitatores. *Paulum Apostolum* inde Hierosolymam abeuntem fideles Tyrii cum uxoribus & liberis prosequuti sunt ad litus usque; ac postea mirâ constantiâ Christianam defenderunt fidem; donec à Saracenis demum capta est urbs, qui eam hodie tenent. *Tyros* s. patria fuit *Porphyrîi* Philosophi, item *Maximi* Philosophi Platonici, & *Ulpiani* J.Ci. XXX. stadiis à Tyro aberat *Tyros Antiqua*, Ortum versus, ^m *Palæotyros* t. etiam appellata. Inter utramque erumpunt fontes, quorum maximus ⁿ *Aquarum viventium* dicitur *puteus*.

HEKELII.

r Vid. *Q. Curtii* Lib. IV. c. IV. §. 12. seqq.
s Quam *Curtius* loc. cit. c. II. §. 2. & claritate, & magnitudine ante omnes Urbes *Syriæ Phœnicesque* memorabilem vocat.

t Testante denuò *Curtio* loc. cit. §. 4.

BUNO-

^a Palæstina triplex. ^b Galilæa. Gentium. ^c Campus Libani. ^d Adonis fl. ^e Ptolemæis, ^f Jonathan occisus. ^g Beleus fl. ^h Memnonis sepulchrum. ⁱ Scala Tyriorum mons. ^k Saron mons. ^l Tyros. ^m Palæotyros seu Tyros antiqua. ⁿ Aquarum viventium fons.

Gadibus extra orbem conditis. Postea verò omnis ejus nobilitas conchylio atque purpura constitit. Sequitur *Sarepta*, *Elia* Sarepta. Sidon. Prophetæ hospitio nota. Dein diu opulenta *Sidon*; antequam à Persis caperetur, maritimarum maxima; artifex vitri; Thebarumque Bœotiarum parens. *Berytus*, quæ & *Felix Julia*, Berytus seu Felix Julia. nunc etiam clara *Baruto*; *Byblus*, *Botrys* & *Aradus*. Byblus. Botrys. Aradus. Tripolis. Inter hanc & *Botryn* *Tripolis*, quam Tyrii, Sidonii & Aradii conditores obtinuerunt: dicta ex numero trium opidum, singulis inter se stadiis distantium. Intus *Antaradus*, *Palæobyblus*, *Marathus*. Antaradus. Palæobyblus. Marathus. Libanus Mons. Mons nobilis *Libanus*, à tergo Sidonis orfus M. D. stad.

BUNONIS.

Sarepta, Hebræis *Sarphat*, inter Tyrum & Sidonem interjecta erat. Magnam olim atque splendidam fuisse urbem, ex ruinarum reliquiis colligitur. Vino generoso etiam fuit nobilis *Sarepta*.

Sidon à Tyro ducentis abest stadiis, urbs *p*ervetusta; quæ à *Sidone* primogenito Chanaan originem & appellationem habet, ipsi Tyro plerisque rebus similis *x*.

Berytus supra Sidonem ad idem est mare; adeoque inter *Byblum* ad Septentrionem & *Sidonem* ad Meridiem.

Byblus hodie *Gibeletto* in eodem litore inter *Berytum* & *Tripolin* est *y*.

Botrys vel *Botrus*, hodie *Vadro*, aliis *Botrum*, item *Elpatron*, aut *Betevon*, inter *Tripolin* & *Byblum* ponitur.

Aradus XII. mill. pass. à *Tripoli* versus Septentrionem est, hodie vulgò *Laraca*: in tabulis itin. *Ortosie*. At secundum *Ptolemæum* *Aradus* minuta insula ante ostium *Eleutheri* fl. *Strabo* tamen eam XX. stadiis abesse à terra dicit. Est autem *Aradus* saxum *z* à mari circumfusum, inquit ille *a*, VII. ferè stadiorum ambitum habens, habitationibus plenum: tanta hominum multitudine ad hoc usque tempus, ut domus inhabitent multis fastigiis *b* aptas *c*. A *Sidoniis* exulibus creditur condita.

Tripolis, ut *Strabo* ait, à re ipsâ accepit nomen, quòd condita à tribus urbibus *Tyro*, *Sidone*, & *Arado*. At *Pomponius* & *Diodorus* cum Auctore nostro ita dictam urbem tradunt, quod tria eo loco fuerint opida distincta. Hic circiter *g* *Macras* campus fuit, in quo mortuus visus est *Serpens*, jugeri longitudine, crassitudine tanta, ut equites ex utraque parte existen-

tes alter alterum videre nequiret, rictu eo, qui hominem equo insidentem reciperet, exuviarumque squamam quamlibet clypeo majorem. *Strabo*.

Antaradus nonnullis hodie *Tortosa* urbs maritima est: Si verò urbs mediterranea est, alia illa fuerit à *Tortosa*.

Palæobyblus à *Beritho* VII. & à *Byblo* XII. mill. pass. abfuit, in *Tab. itin.* legitur *Balbyblos*.

Marathus à *Tripoli* versus Septentrionem est.

Libanus mons Phœnicie celeberrimus; Cedris aliisque arboribus olim decorus, herbis salutaribus ac fragrantissimis sparsus, marmoribus candidissimus suffultus, multas accolis conciliat utilitates. Hinc lapides & ligna ad structuram templi aliorumque operum petita. Victimæ etiam in templo immolandæ magna ex parte in vallibus *Libani* saginabantur. *Thuris* etiam optimi magnam olim gignebat copiam; unde & pro *thure* *Libanus* usurpatur. Oriuntur ex illo flumina, *Jordan*, *Chrysoorhoas*; *Eleutherus*, *Lycus*, *Adonis*. Montis illius hodiernam faciem, incolarumque conditionem pluribus describit, qui ipse hæc loca vidit & scrutatus est *D. Rauwolf*.

HEKELII.

- v* In Termino *Judæ*.
- x* Hæc forte ducta, *Tribui Aser* obvenit.
- y* Meminit ejus *Curtius* Lib. I V. c. I. §. 15.
- z* Seu *Petra* quædam.
- a* Lib. XVI. *Geogr.* p. 525. Tom. II. Oper.
- b* Seu tabulatis.
- c* Alii scribunt *Aratus*, uti ex Versu isto *Avieni* est videre, qui ita sonat: *Leta dehinc Aratos Phœnicum præjacet oram.*

Q 9 9 3

BUNO-

a Sidon. *b* Berytus. *c* Byblus. *d* Botrys. *e* Aradus inf. *f* Tripolis. *g* Macras campus *h* Antaradus. *i* Palæobyblus. *k* Marathus. *l* Libanus mons.

Mons
Carmelus.
Ecbatana.

in Cœlesyriam usque porrigitur. Huic par interjacente valle, mons adversus ^a *Antilibanus* obtenditur, quondam muro conjunctus. In ea parte Phœnices, quæ *Galilæa Gentium* vocatur, mons est celebris ^b *Carmelus*, & opidum in eo eodem nomine, quondam ^c *Ecbatana* dictum. Cæterum ipsa gens Phœnicum solers hominum genus, & ad belli pacisque munia eximium. Literas & literarum operas, aliasque etiam artes, maria navibus adire, classe configere, imperitare gentibus, regnum præliumque commenti. ³

C A P.

BUNONIS.

^a Libano obtenditur ^a *Antilibanus*, quondam muro illi conjunctus. Inter hos montes concludit Strabo *Cœlesyriam*, & spatium ejus indicat. Duo, inquit, sunt montes, qui *Syriam* cavam includunt, aequalibus ferè inter se spatiis distiti, *Libanus* & *Antilibanus*, paullo supra mare incipientes: *Libanus* prope *Tripolim* & Dei faciem; *Antilibanus* prope mare *Sidonium*, desinunt autem ad *Arabia* montes, qui sunt ultra *Damascum*, & eos, qui ibi *Trachonitæ* dicuntur, in alios quosdam montes, qui glebosos & fructiferos habent colles. In medio concavitatem planam relinquunt, cujus latitudo ad mare est stadiorum 200. longitudo à mari in mediterranea dupla. In hos montes ^b *Orontes* fl. labitur.

^c *Carmelus* mons nobilis, in quo *Elias* Prophetæ Baalis cultores miraculo vicit, & ad torrentem *Cifon* mactavit. Est tamen in tribu *Juda* quoque *Carmelus* mons; ubi habitavit *Nabal*.

^d In Carmelo opidum fuit ejusdem nominis, quondam ^d *Ecbatana* dictum *d*. Atque hæc forte *Ecbatana* illa est, ad quam obiit *Cambyfes* Rex; qui *Ecbatanam* Mediæ prius intellexerat, ab Oraculo monitus, fore, ut moreretur ad *Ecbatanam*. *Herod. l. 3.* Cæterum in eadem *Syrophœnicia* erat ^e *Cana Major*, *Syrophœnicissæ* illius patria, cujus filiam à dæmonio oblesam liberavit *Servator*.

H E K E L I I.

^d Vid. *Plinii*, Lib. V. H. N. c. XIX. p. 73. lin. 5. seq.

^a *Antilibanus*. ^b *Orontes* fl. ^c *Carmelus* mons. ^d *Ecbatana*. ^e *Cana Major* ^f *Phœnices* unde orti. ^g *Phœnicia* duplex. ^h *Syrophœnicia*.

R E I S K I I.

³ f *Ultimæ* Phœnicum origines quin ad *Chanaanem* pertineant, vix dubitatur, ad quem proximæ pertingant, huc dubitatum inter doctos video. *Bochartus* tamen illam aut sustulit aut comminuit dubitationem, ac *Luculentius* Lib. I. Chan. cap. 1. ostendit, Phœnices ortum & nomen suum ab *Anako* desumpsisse, dicitque voluisse duobus Hebraicis vocabulis בני אנא Bene *Anak*, i. e. filios *Anak*, seu gentem ex hujus posteris oriundam. Nec Viro doctissimo rationes defunt, tum ab analogia *Grammatica*, tum ab antiquitatibus *Punicis*, in quibus multa veterum *Anakæorum* vestigia commonstrat. ^g Duplex autem *Phœnicia* fuit; una *maritima* seu *exterior*, ad mare *Syriacum* sita, & altera *mediterranea* sive *interior*, *Damasco* ac *Libano* vicina, sacrisque scriptoribus *Aram-Dammesek* dicta: Illam *Notitia Imp. Romani* *primam* *Phœniciam* & *Consularem*, hanc vero *secundam* & *Præsidialem* provinciam facit. ^h *Syrophœnicia* vero quin *secundæ* aut *interioris* pars fuerit, nullus dubito neque ab hac illam arbitror sejungendam, licet *Lightfooto* aliter videatur. Interim *Bochartus* colonias *Phœnicum* per mare *mediterraneum*, & in omnibus huic vicinis regionibus, ac insulis remotioribus dispersas explicat, multasque gentium origines, si quidem non ubique certas, tamen probabiles, ingeniosas & doctissimas docet.

B U N O.

C A P. XXII.

Antiochene, Comagene & Cœlesyria.

ANTIOCHENE.

I.

Antiochene, quæ sequitur Phœnicen, caput est ipsa ^a *Antiochia*, cognomento *Epidaphnes*, urbs celeberrima, Syriam regentium sedes. Inde non minori fama ^v *Apamia*, ^d *Laodicea*, & ^e *Seleucia* cognomine *Pieria*: unde ipsa regio *Tetrapolis* dicta fuit, Seleucis: Tetrapolis. seu Antiochenc. Epidaphnes. Antiochia. Theopolis seu Seleucis.

BUNONIS.

^a *Antiochene* sive *Seleucia* inter Syrophœniciam, Cœlesyriam, Comagenam & Internum Mare interjacet.

^b *Antiochia*, cognomento etiam *Magna* dicta, ab ostiis Orontis fl. remota est, qui urbem illam interluit, Hebræis *Reblatha* vel *Rebla*: Turcis hodie vocatur *Amachio*. Secundum Suidam appellationem nata est ab *Antiocho*. Hic sedem fixit *Apostolus Petrus*, ac fideles Antiocheni primùm dicti sunt *Christiani*. Synodus a ibidem habita *Paulum Samosatenum* damnavit ^b. Constabat Antiochia ex quatuor contiguis urbibus, quarum qualibet suo muro cingebatur. *Daphnes* lucus omnium amœnissimus in ejus erat suburbio, cujus nullam arborem excindere vel distrahere licebat. l. I. & 2. C. de cupr. ex luc. *Daph. non exc.* Eam urbem hostili incendio exustam *Justinianus* restituit, vocavitque *Theopolin*, *Templa Antiochena* contrarium ab aliis olim habebant firum; altaria enim non spectabant Orientem, sed Occidentem: *Socrates*. Erat & hîc *Paradisus* sive hortus amœnus ad Libanum.

^v *Apamia* ad eundem Orontem fl. à Seleuco Rege condita, ac de fororis nomine dicta, hodie vulgò vocatur *Damant*.

^d *Laodicea* in litore maris fuit, ab Orontis ostio paullum remora. Ejus urbis Episcopus fuit *Apollinaris*, qui perosque libros Biblicos Græco carmine Heroïco reddidit ^c.

^e *Seleucia*, etiam *Coche* dicta, haud longè fuit ab Orontis ostio.

HEKELII.

a I. Juxta *Affledum* Ann. CHR. CCLIX.

a Antiochene seu Seleucia. b Antiochia seu Theopolis. c Apamia. d Laodicea. e Seleucia. f Antiochenc. g Commagene. h Principatus Christi. Libanon.

^b Et Patronos *Novatiani Schismatis*; II. & III. verò circ. Ann. CHR. CCLXIX.

^c Est & *Laodicea* non solum urbs *Syrie*, sed & celebris in *Asia* Urbs, *Lycò* Flumini imposita.

REISKII.

ⁱ *Antiochene* nomen ab *Antiochia*, hæc ab *Antiocho*, *Seleuci Nicanoris* patre habuit. *Seleucus Nicanor* enim regno *Syriaco* & sexaginta provinciis potitus, sex *Antiochias*, totidemque *Seleucias* extruxit; Illas memoriæ patris, has vero matris perpetuæ dicatas. Hæc autem *Antiochia* monti *Silphio* vicina A. M. 3704. condito, ex vico pertenui tantam ad amplitudinem sub *Antiochis*, *Seleuci* successoribus, pervenit, ut sedis regiæ ac metropoleos in oriente locum præcipuum teneret. ^g *Commagene* nomen à *Commago* vico & amne cognomine suscepit, *Antiochena* longe inferior. *Cœlesyria Libano* & *Antilibano* conclusa, vales complectitur 25000. stadiorum latas, & duplo longiores: Hinc *Arabes* *Geographi* *אלعير* *Algaur* cum *Nubiense* nominant, i. e. *cavam*, Græco nomini convenienter. Fabulas autem olet, quicquid de *Adamo* heic condito, & *terrestri* *Paradiso* ad *Damascum* proxime translato *Petrus du Val* & plures *Geographi* memorarunt. Cæterum *Notitia Imp. Romani* *Syriam primam* & *secundam* ex ordine provinciarum constituto: Alii ex agro urbium *Cyrestriam*, *Damascenam*, *Zobeam*, sed *Euphratesiam* à fluvio denominant traduntque. ^h Huc sane pertinet *Principatus Christianorum Syriacus* in monte *Libano*, qui sui juris equidem non est nec absolutus, sed *Sultano* *Turcico* vectigalis, *Patriarchæ* itidem ac *Episcopo*.

fuit, à quatuor urbium dictarum numero; eadem & *Seleucis*. Mons est ζ *Casius*, unde regio *Casotis*; & alius η *Pieria*, regioque eodem nomine. Fluvii celebres, *Belus*, *Lycus* & *Adonis*.

C O M A G E N E.

Comagene.
Samofata.

II. Ultima Syriæ est θ *Comagene*. Caput quondam regni, postea provinciæ Romanæ, ι *Samofata*, Luciano alumno maxime nota.

C O E L E S T R I A.

Cœlesyria.

III. *Cœlesyria* à tergo dictarum Syriæ regionum, à Judæa *Pe- ræa* ad Euphratem usque protenditur, alterius Syriæ pars, νοτινη Συρια Græcis dicta, id est, κ *Cava Syria*. Partes ejus insigniores sunt, *Decapolis*, *Tetrarchiæ* & *Palmyrene*. *Decapolis* regio à decem urbium numero dicta fuit. In his fuère, λ *Damascus* caput,

Decapolis.

scoporum arbitrio constrictus: Attamen sua jurisdictione ac libertate quadam fruitur, neque Bassis Turcicis ad obsequium tenetur.

B U N O N I S.

ζ Suprà Seleuciam d est mons a *Casius* seu *Cassius*, cujus excelsa altitudo quarta vigilia Orientem per tenebras solem aspicit. Ambitus ad cacumen 19. mill. passuum est: altitudo per directum 4. *Plinius e.*

η b *Pieria*, ad sinum pertingit Issicum, habetque c *Alexandriolam* urbem, quæ hodie vulgò *Alexandretta*, vocatur. Ejus nominis urbes XVII. numerant Eustathius & Stephanus.

θ d *Comagene*, inter Ciliciam, Cappadociam, Euphratem, Cœlesyriam ac Seleucidem extenditur f.

ι e *Samofata* urbs ad Euphratem est *Luciani Athei*, & *Pauli Samosatani* hæretici patria. In eadem Comagena quoque erat f *Germanicia*, Nestorii hæretici patria, ad Amani montis radices posita.

κ Illa Syriæ pars haud dubiè dicta est g *Cava*, quod Libani & Antilibani aliorumque montium occupet valles: ad quem modum fauces montium in Græcia sunt apud Livium nomine *Cale*.

λ h *Damascus* g quadraginta miliaribus Hierosolymis distans, olim universæ Syriæ caput erat, cujus mœnia alluit i *Abana*, fluvius, ac interluit *Pharphar* sive k *Chrysoirhoas*, qui ad

mare non pervenit, in plura loca derivatus. *Damascus* verò appellationem habet à *Damasco Eliexer*, Abrahami famulo, vult Hieronymus. At Josephus eam conditam affirmat ab *Hus Semi* nepote. In ejus urbis vicinia Sauli impii conatus adversum fideles divinitus repressi sunt, factusque ex persecutore Apostolus. Hic *primi nostri parentes* creati, si Burchardo Monacho fides habenda. In campo *Damasci* à *Caino Abel* interfectus est, adeoque à *sacco sanguinis* denominata urbs, secundum traditionem Hebræorum apud Hieron. in c. 27. *Ezech.* Quo loco Propheta vinum apud *Damascenos* generosissimum provenire innuit, & lanam coloris optimi; sicuti nostrâ etiam ætate variorum colorum ferici, gossypini & byssini panni, qui nostris appellantur *Damasceni*, ad nos afferuntur. Et habet Syria non modò oves lanæ præstantissimæ; sed & peculiare earundem genus, quarum caudæ cubiti habent latitudinem. *Aristot.* l. 8. *Histor. Animal.* c. 28. *Plin.* l. 8. c. 48.

H E K E L I I.

d Quam D. Paulus Apostolus peragravit.

e Lib. V. *Hist. Nat.* cap. XII. pag. 73. lin. 32. seqq.

f Hujus Regionis Incolæ *Comageni* sunt dicti, homines *Haruspiciæ* peritiâ præ cæteris nobilitati. *Conf. Juvenal. Satyr.* VI. v. 548. seqq.

g Quam *Julianus* in *Epistolis Jovis Urbem* & totius Orientis Oculum vocavit.

B U N O -

a Casius mons. b Pieria. c Alexandriola. d Comagene. e Samofata. f Germanicia. g Cava & Cœlesyria. h Damascus. i Abana fl. k Chrysoirhoas, seu Parphar fl.

put, ^a *Opton*, ^b *Philadelphia*, ^c *Raphana*, ^d *Scythopolis* deductis Scythis, antea *Nysa* vocitata, à Liberi sepulta ibi nutrice, ^e *Gadara*, ^f *Hippos*, ^g *Dios*, ^h *Pella*, ⁱ *Gerasa*, ^k *Canatha*. Supra Decapolitanam regionem sunt *Tetrarchiæ* numero xvi. regio-
Tetrarchiæ.
 num instar singulæ, & in regna descriptæ. Insigniores sunt, ^l *Trachonitis*; & *Paneas*, in qua Jordanis fontes, & urbs ^m *Cæsarea*,
Trachonitis.
Paneas seu
Cæsarea.

BUNONIS.

^a *Opton* ad Chrysothoam seu Pharfar fl. erat.

^b *Philadelphia Animana* & *Astarte* prius dicta, Hebræis *Rabath* seu *Rabba*, olim urbs magna ac potens erat Ammonitarum ad torrentem *Jaboc*, unde & urbs aquarum in Sacris appellatur *b*. Hanc olim tenuerunt Gigantes, quos eiecere Ammonitæ, id est, posteri Loth. Tenuit eam urbem postea *Ozis* Rex Basan. Davidis auspiciis eandem obsedit *Joab*, in eaque oppugnanda periit *Urias* improbe periculis obiectus; Expugnata tandem excidit *David*. *Ptolemæus Philadelphia* urbem hanc multo post tempore cum regione vicina sibi subiecit; & ab ejus nomine dicta est *Philadelphia i*.

^c *Raphana* ferè in Arabiam recedit.
^d *Scythopolis* erat *Bethsan* urbs, quæ ad Jordanem fuit, ubi is Mare Tiberiadis egressus est.
^e *Gadara* monti imposita, paullo longius à Mari Galilææ remota erat, inexpugnabilis propè habita. *Alexander Jannæus* Judæorum Rex eam decem mensibus obsessam demum cepit & destruxit. *Pompejus M.* aliquanto post, in gratiam *Demetrii* liberti sui, cujus hæc patria erat, illam instauravit. *Gadarenses* fuere, *Philodemus Epicureus*, *Meleager* & *Menippus*, qui solitus seria joculè expone: & *Theodorus Rhetor*.

^f *Hippos*.
^g *Dios*, *Plinio l. 5. c. 18.* vocatur *Hippodion*, ad idem erat litus, *Hippene* quoque dicta, & ejus incolæ *Hippeni*. Et hanc excitam *Pompejus* restituit.

^h *Pella* à *Gadara* erat versus Ortum, à *Seleuco* Syriæ Rege condita, & de *Macedonica* urbe, *Philippi* & *Alexandri* patriæ ita appellata, incolas *Macedonas* habuit plurimos. *Alexander* Judæorum Rex eam postea excidit, quam *Pompejus* restituit, & *Judæis* ademptam *Syris* contribuit. *Christiani* ingruente obsidione *Hierosolymorum*, divinitus admo-

niti, huc concesserunt ibique servati sunt.

ⁱ *Gerasa* Mari Galilææ propinqua in monte posita fuit, optimè munita; expugnata tamen ab *Alexandro* Judæorum Rege, quod *Theodori* tyranni opes in ea forent depositæ. ^k *Gergesæ* id olim tenuerunt opidum, qui ab *Gergesæo*, filiorum *Chanaan* quinto, ortum suum traxisse perhibentur. Bello Judaico & à *Judæis* & *Romanis* graviter attrita est hæc urbs. Ad eam quum *Servator* hominem dæmonis liberasset, illa porcorum gregem in mare dederunt præcipitem ^l.

^l *Canatha* à *Philadelphia* in Ortum jacet.
^m *Trachonitis* etiam appellatur *Terra Gigantum*, & pertingit usque ad *Jordanis* fontes: in ea erat *n Gessur* urbs regia, quod fugit *Absalom* post commissam cædem in *Ammon* fratre, ibidemque triennium delituit.

ⁿ *Cæsarea Philippi* antiquissimis temporibus *Lais* vel *Laisa*, vel etiam *Lesem* appellata est. Deinde à sexcentis viris *Daniticæ* tribus expugnata, excisa, & restaurata, *Dan* vocata est. Postea quum in *Romanorum* venisset potestatem, *Paneas* fuit dicta, à fonte, qui eam aluit, & *Ituræ* ac *Trachonitidis* metropolis habita. A *Philippo*, *Herodis M.* filio ornata & aucta, *Cæsarea Philippi* est nominata; aliquanto post & *Neroniana* dicta. Hodie verò ab aliquot seculis appellatur *Velenas*. Ad hanc urbem quum versaretur *Servator*, ex discipulis quæsit, quemnam homines se dicant esse; ubi *Petrus* omnium nomine præclaram edidit confessionem.

HEKELII.

^b Si originationem *Græcicam* aspiciamus; *Fratris*, vel *Fraternitatis Amorem* designat.

ⁱ Ad hujus Urbis Ecclesiam per *Johannem Evangelistam* etiam *Deus* scribi iussit, sicuti apparet *Apocal. III. 7.* seqq.

^k *Conf. Matth. VIII. 28. Marc. V. 2.* seqq. & *Luc. VIII. 27.* seqq.

R I I

BUNO-

a *Opton*. b *Philadelphia*. c *Raphana*. d *Scythopolis*. e *Gadara*. f *Hippos*. g *Dios*.

h *Pella*. i *Gerasa*. k *Gergesæ*. l *Canatha*. m *Trachonitis*. n *Gessur*.

o *Cæsarea Philippi*, olim *Lais* & *Dan*. it. *Paneas* & *Velenas*.

Philippi.
Palmyrene.
Palmyra.

sarea, cognomine *Panea* seu *Philippi*. Libanum montem ab Oriente tangit *Palmyrene*, cujus caput *Palmyra*, urbs nobilis situ, vasto undique ambitu arenis includit agros: ac velut terris exempta à rerum natura, privata sorte inter duo Imperia summa, Romanorum Parthorumque, & prima in discordia semper utrimque cura.

Zeugma.
Bambyce seu
Hierapolis.
Chalcis.

Cyrrhus.

Beroë.
Chalybon.
Laodicea.
Thapsacus.

IV. In reliqua verò Cœlesyria urbes insigniores sunt, *Zeugma* ad Euphratem, *Bambyce*, quæ & *Hierapolis*, Syris verò *Magog*, nunc *Alepo*. *Chalcis*, cognominata ad Belum, unde regio *Chalcidene* fertilissima Syriæ, & *Cyrrhestica* *Cyrrhus*: *Beroë* & *Chalybon*, unde regio *Chalybonitis*, *Laodicea* ad Libanum cognominata, & *Thapsacus*, in Euphratis ripa.

C P A.

B U N O N I S.

a *Palmyra* ab Adriano Imperatore restaurata aliquando *Adrianopolis* dicta est. *Palmyrenorum* regina aliquamdiu erat *Zenobia*, quæ Græci & Egyptii sermonis peritissima, ac Latini haud ignara, multa scripsit, ac in iis Historiarum epitomen; ipsa filios suos erudit, orationes elegantissimas habuit, & galeata recitavit. Demum ab *Aureliano* Imperat. capta, ac in triumpho ducta est; ipsaque *Palmyra* difficillima obsidione ab *Aureliano* expugnata.

c *Zeugma* ad Euphratem erat, pons flumini isti *l* impositus, cujus hodie extant reliquæ. Contra *Zeugma* in altera Euphratis ripa *Apamia* urbs erat munitissima, satraparum sedes, ubi solvebantur tributum.

β De *Alepo* diversæ inveniuntur sententiæ; alii enim *Hierapolin* esse docent: alii *Beroën*, quæ inter *Antiochiam* & *Hierapolin* interjacet, esse contendunt, quæ sententia *Cedreni* & *Zonarae* testimonio nititur; alii *Chalybonem* esse putant, vocabuli similitudine inducti, in quibus *Postellus*, & *Rauwolfius* sunt. Si verò *Alepo* tantum trium dierum itinere ab *Antiochia* recedit in *Ortum*, quod tradit *Bellonius*; *Hierapolis* situs, quippe quæ 154. mill. passuum, si

Itinerariis fides, ab *Antiochia* in *Ortum* jacet, cum illius distantia minimè conveniet.

γ *Chalcis* hodie *Chinserim*, 84. millia passuum in *Ortum* aberat *Antiochiâ*; ejus in historia Herodis aliquoties meminit *Josephus m. Jamblichi* Philosophi *n* patria est.

δ *Cyrrhus* hodie *Carin* vocatur, ac alii *Quars*.

ε *Beroë* inter *Antiochiam* & *Hierapolin* sita erat.

ζ *Chalybon* tridui itinere ab *Antiochia* distans *Postello* & *Rauwolfio* ea est urbs, quæ hodie *h* *Alepo* vocatur, urbs primaria & *Satrapæ* *Turcici* sedes, urbs ampla, fossis & mœnibus munitissima.

η *Laodicea* hæc quod ad *Libanum* montem sita, inde cognomen adepta est.

θ *Thapsacus* seu *Thapsacum* ad *Syriæ* & *Arabicæ* ponitur fines.

H E K E L I I.

l Ab *Alexandro M.* qui cum Exercitu hoc Flumen transivit.

m Hanc urbem à *Monico Arabe* conditam esse nonnulli scribunt.

n *Platonici*, qui *Porphyrio* præceptore est usus.

a *Palmyra*. *b* *Zenobia*. *c* *Zeugma*. *d* *Chalcis*. *e* *Cyrrhus* *f* *Beroë*. *g* *Chalybon*.
h *Alepo*. *i* *Laodicea* ad *Libanum*. *k* *Thapsacus*.

C A P. XXIII.

Mesopotamia & Babylonia.

I.

Inter Euphratem & Tigrim regio à situ dicta est *Mesopotamia*; Mesopotamia fines & Magnitudo. quasi μέση τῶν ποταμῶν, id est, media inter amnes: pars quondam Assyriorum regni. Nunc *Aliduli* & *Diarbech* partes ejus. Clauditur ab *Occasu* & *Meridie* Euphrate, ab *Ortu* Tigri, à *Septentrione* eodem Tigri & Niphaticis jugis. *Longitudo* ejus est inter Niphaten montem, qua Comagenæ jungitur, & Seleuciam Parthorum cognominatam ad Tigrim, mill. c l x v. *Latitudo* summa inter dictos amnes milliar. l x x. Regiones in ea sunt, *Anthemusia*, *Chalcitis*, *Gauzanitis*, *Acabene*, *Ingine* & *Ancobarites*. Regiones: Urbes præclaræ ^β *Edeffa*, quæ quondam Antiochia, ^γ *Nisibis*, ipsa etiam Antiochia antè dicta, ^δ *Nicephorium*, ^ε *Labbana*, ^ζ *Seleucia* ad confluentem Tigris & Euphratis, jam antè dicta, ^η *Carræ*, Crassi clade nobiles. Montes sunt ^θ *Masius* & ^ι *Singaras*. Montes Masius & Singaras. Fluvii in Euphratem defluentes ^κ *Chaboras* & ^λ *Saocoras*. Fluvii.

II. Sde

B U N O N I S.

^α *Niphates* mons *a* pars Tauri est, inter Armeniam Majorem & Mesopotamiam interjacens, hodie appellatur *Curdo* *b*.

^β *Edeffa* inter Masium montem & Euphratem sita 12. millia passuum à Samofatis recedit, Borchardo nunc dicitur *Rafen*, Hebraicè *Rages*; eaque habetur urbs, quam incoluit *Gabel* Tobix debitor. *Caracalla* Imperator in Parthos movens quum *Edeffa* Carras iter faceret, & equo, ventris purgandi causâ, descendisset, ab *Opilio* *Macrino*, præfecto prætorii, occisus est. *Dio* l. 77. *Herod.* l. 4. *Spart.* in *Caracalla*.

^γ *Nisibis*, inter Masium montem & Tigrim posita, olim & *Antiochia Mygdonia* dicta est.

^δ *Nicephorium* inter Euphratem & Chaboram fluvios interjacet.

^ε *Labbana* urbs à Nisibi versus Austrum, haud longè à Tigri sita erat.

^ζ *Seleucia* hæc *Plinio* cognominatur *Parthorum*, aliàs etiam *Magna* appellata, contra *Ctesiphontem* prope *Babylonem* sita fuit; *Euphra-*

tes ipsam perluit, & profluenti mox infunditur Tigri.

^η *Carræ*, *Charræ* seu *Carrhæ*, urbs *Chaboræ* fluviolo *Edeffa* & *Euphrati* propinqua, ut *Stephano* videtur, sic dicta est à *Carræ* flumine *Syriæ*; Hebræis appellatur *Haran* & *Charan*: unde divino mandato parens *Abraham* egressus *Sichem* concessit. *Crassus* à *Parthis* hîc auro potatus est.

*Miserando funere Crassus
Assyrias Latio macularit sanguine Carrhas*
Lucanus c.

^θ *Masius* mons *Niphati* vicinus, *Nisibi* urbi imminet.

^ι *Singaras* hodie *Sima*, aliis *Atalio* vocatus, ad *Tigrim* ponitur fluvium.

^κ *Chaboras* ex *Masio* monte profluens, hodie vulgò vocatus *Chabu*, ac infra *Chaboram* urbem, quam alluit, inter *Nicephorium* ad *Occasum*, & *Aphphadanam* ad *Ortum* in *Euphratem* labitur.

^λ *Saocoras* fl. nonnullis hodie vocatur *Hormitæ*; aliis verò *Set*.

R R R 2

H E K E-

^a *Niphates*. ^b *Edeffa*. ^c *Nisibis* seu *Antiochia*. ^d *Nicephorium*. ^e *Labbana*. ^f *Seleucia* *Parthorum*. ^g *Carræ* seu *Haran*. ^h *Masius* m. ⁱ *Singaras* m. ^k *Chaboras* fl. ^λ *Saocoras* fl.

Tigris.

Arethusa
lacus.Thospites
lacus.

Pasitigris.

Euphrates
& Pyxirates
& Omira.

II. Sed de Tigri & Euphrate, nobilissimis Orientis amnibus, hoc loco dixisse, aptissimum fuerit. Oritur Tigris, qui nunc accolis *Tigil*, in Armenia Majore, fonte conspicuo in planitie; qua tardior fluit, *Diglito*, unde concitatur, à celeritate *Tigris* (ita appellant Medi *sagittam*) incipit vocari, transvectus lacum *Arethusam*, occurrente Tauro monte; specu mergitur, subterque lapsus à latere altero ejus erumpit. Alterum deinde transit lacum, qui *Thospites* appellatur, rursusque in cuniculos merfus, post x x v. M. p. redditur. Dein receptis aliis ex Armenia Assyriaque fluminibus, Assyriam Mesopotamiamque determinat; citraque Seleuciam divisus in duos alveos, altero *Seleuciam*, altero *Ctesiphontem*, petens insulam efficit haud modicam. Ubi remeavere aquæ, *Pasitigris* appellatur, moxque in lacus Chaldaicos se fundit, inde vasto alveo profusus binis ostiis infertur Mari Persico. *

III. At Euphrates, qui *Frat* nunc accolis, in Majori itidem Armenia exorsus, initio *Pyxirates* nominatur: ubi Taurum occurrentem irrumpit, *Omira*, & mox, ubi perfregit, *Euphrates* dicitur. Inde læva Mesopotamiam, dextera Syriam, Arabiam, Babyloniamque radens, in plures alveos dispescitur; quorum uno Seleuciam, & Tigrim petit; altero, qui *Regius* dicitur Babylonem permeans, in paludes Chaldaicas distrahitur, transvectusque, quondam suo ore in mare evolvebatur: postea verò ab accolis agros rigantibus præclusus, non nisi per *Tigrim* delatus. Increfcit autem & ipse Nili modo, stas diebus, ac Mesopotamiam inundat. *

HEKELII.

^a A *Nivibus* ita appellatur.

^b Quidam *Majoris Armeniæ* Fluvium esse putant, qui ex eodem Monte defluens in *Tyerim* defertur. Alii etiam *Scythiæ* Fluvium faciunt.

^c Lib. I. v. 104. seq.

BUNONIS.

^a Tigris & Euphratis fl. fontes 1500. stadiis inter se distare ajunt Solinus c. 40. & Eustach. ad Dionys. Raderus.

REISKII.

^a *Mesopotamia* Græcæ *μεσοποταμία* regio inter Tigrim Euphratemque media, Latine *mesopotamia* potius quam *medamma* cum Prisciano dicitur: in sacris literis plane ad sensum eun-

B A

dem ארם נהרים *Aram Naharajim*, i. e. *Syria superiorum* aut fluvii conclusa: Eadem quoque פדדן ארם *Paddan Aram*, i. e. culta Mesopotamiæ pars & sativo agro felicior. Duas enim hæc terra partes complectitur: *Unam fertilem* ab Armeniæ montibus ad amnem Chaborem qua patet, *alteramque sterilem* aut incultam à Chabore ad Babylonem. ^b Urbs hodieque claret *Edeffa*, sed mutato in *Onfram* nomine: Ubi adhuc veterem Abgarorum sedem regiam, atrio suisque conclavibus conspicuam ostendunt: Turci Mosqueam Abrahamo sacram, ibique vivarium è fontibus huic proximis collectum, in eoque pisces sanctos jactant. ^c Arabibus urbs illa *Roha* dicitur & suo Christianorum veterum templo tanquam miraculo effertur. Vid. Exercit. de Imagine CHRISTI Abgarena. Bro-

^a Mesopotamia duplex. ^b Edeffa. ^c Roha.

B A B Y L O N I A nunc C A L D A R.

Babylonia.
nunc Cal-
dar fines.

IV. Assyriæ Mesopotamiæque pars erat *Babylonia*: postea verò in singularem provinciam descripta. Clauditur à *Septentrione* Euphrate, ab *Ortu* Tigri, à *Meridie* Persico Mari & montibus Arabiæ Desertæ, ab *Occasu* iisdem jugis & Euphrate amne. Regionum illustrissima est & *Chaldaea*, deinde *Mardocæa* & *Auchanitis*; quæ autem Tigri & Euphrate tanquam insula includitur, *Mesene* appellatur. Urbium clarissima *Babylon*, Chaldæorum quondam caput, à Semiramide in sedem regni Assyrii condita, nunc in exiguis ruinis extincta jacet. Secunda ab hac est

Chaldæa.
Mardocæa.
Auchanitis.
Mesene.
Babylon.

Brochartus autem fallitur in sua Rasen & Rages, quæ cum Edessa haud congruunt; quia hæc in Mediæ montanis jacuit. Cæteræ adhuc urbes sunt *Merdin*, *Carasera*, *Nesbin*, quæ Nisibus vetus nunc pagum exiguum refert. Historia Tigridis Euphratisque geographica si consideretur, illam ex arundinibus, conjunctione, cataractis, observatisque aliis Becmanus dabit cap. III. §. 16.

B U N O N I S.

a *Babylonia* appellationem consequuta est ab ipsa urbe Babylone. Hebræis terra ista vocatur *Sennaar*, seu *Sinear*. At Josephus terram *Sennaar* partem facit Babylonia: Sicuti aliam Babyloniæ partem conltruunt Chaldæam Ptolemæus & Strabo.

§ b *Chaldæa* illa Babyloniæ pars est, quæ in Meridiem extenditur, Arabiamque attingit, & Sinum Persicum: in qua *Urehoa*. Tres Babylonis memorantur conditores, *Nimrodus* Gen. 10. 10. quod initium regni ejus fuerit Babylonia; quæ eadem à confusione linguarum nominatur cap. 11. *Semiramis* Babylonem condidisse scribitur ab Herodoto l. 1. Diodoro l. 2. Strabone l. 16. Mela l. 1. Justin. l. 1. *Solino*. d *Nabuchodonosor* gloriatur, se magnam illam Babylonem ædificasse, Dan. c. 4. sed à *Nimrodo* urbs illa fuit fundata; à *Semiramide* aucta & amplificata, murisque cincta; & à *Nabuchodonosore* restaurata. Arcem ejus à *Belo* conditam refert Ammian. 23. Turrim illam immensam à gigantibus ædificatam refert Eusebius. Babylonis urbis mentionem faciunt, eamque describunt præter *Mosen* Gen. 10. & 11. *Herodotus* lib. 1. *Berosus* apud Josephum l. Ant. 10. & *Eusebium*, *Diodorus Sicul.* l. 2. *Strabo* l. 16. *Dionysius Perieg.* *Eustathius.* *Josephus* contra Apion.

lib. 1. & Antiq. Jud. l. 1. *Plinius* lib. 6. c. 26. *Philostratus Apollon.* 1. *Justinus.* 1. *Orosius* l. 2. *Tertius* Chiliad. 9. *Zonaras* tom. 1. *Cedrenus* & *Pererius* ad XI. Genes. copiose de illa agit urbe. Pulchritudinem ejus laudat *Curtius* l. 5. c. 1. *D. Hieron.* ad Jes. cap. 14. describit templa marmorea, aureas statuas, plateas lapidibus anroque refulgentes, & multa alia, quæ pœne fidem excedere videntur. Pluribus urbis magnificentiam depingit *Philostratus Apollon.* 1. Eam in circuitu plus quàm duodecim milliaria Germanica complexam fuisse discimus ex Strabone; unde Aristoteli *provincia* appellata est; quippe quæ tantæ fuit amplitudinis, ut, quum tertium jam diem esset capta, pars ejus id tamen non sentiret. Sed ad eximio illo splendore suo adeo dejecta est, ut, quo loco illa præcis illis temporibus fuerit, vix hodie appareat. *Rguwolfius*, secundo Euphrate fluvio iter faciens dicit, à comitibus suis & Arabibus arenarum cumulos in solitudine quadam ad Euphratem sibi monstratos, qui Babylonem eo fuisse loco affirmarint, eaque ingentis istius urbis esse rudera. Tanta verò memoratur loci sterilitas, ut Arabes nulla illic figant tentoria; id quod *Jesaias Propheta* c. 13. prædixerat. Hodie ad *Tigrim* est c *Bagdad* urbs, quæ vulgò habetur *Babylon*. Verum *Bagdad* illa ad *Tigrim* jacet: & *Babylon* fuit ad Euphratem; quæ loca sunt multum inter se diversa. Credunt Persæ ex Babylone destructa existisse *Bagdad*, quo loco frequentes tum fuerint horti, id quod ex nomine *Bag*, quod hortum significat, colligunt; ac loci amcenitate homines inductos, ut novam ibidem exstruerent urbem. *Olearius*.

H E K E L I I.

d In Polyhist. c. LXX. p. 142.

R I I ;

B U N O

a Babylonia. b Chaldæa. c Bagdad.

Urchoa.
Borsippa.
Teredon.

est *Urchoa*, quæ *Ur* Chaldæorum in sacris scriptis. Dein *Borsippa* ad paludes: & *Teredon* nobilissimus inter Tigris ostia vicus. ²

BUNONIS.

^a *Urchoa* sive *Ur* Abrahami patria in Chaldaea erat.

^b *Borsippa* est *Borsita* Ptolemæo. *Urbs hæc*, e inquit Strabo, *Diana & Appolini sacra*, in ea maximum linificium est, & maxima vesperilionum multitudo, qui longè majores sunt, quàm in cæteris locis: capiuntur ad cibum, & sale condiuntur.

^c *Teredon*, hodie *Balsara* urbs clara est, & Satrapæ sedes.

HEKELII.

e Lib. XVI. Geogr. p. 501. Tom. II. Oper.

REISKII.

^d *Babylonia* Gr. Βαβυλωνία ἐκ τῆς βαβυλωνος à *Babylone*: Hæc autem ex Hebræo nomine בבל *Babel* per syncopen pro בבל Balbel, i. e. ^e *ab linguarum confusione*: Quæ sub conditu hujus urbis turrisque contigit, vel per inspirationem novorum idiomatum à Deo factam, vel per omnimodam Linguae prioris Hebraicæ oblivionem, ut huic sensum dispersos inter homines nova successerit. ^f *Babylon autem alia vetus fuit*, urbs mœnibus, fossis, turribus, templis & duabus arceibus stupenda, Bocharto copiosissime descri-

pta; & *alia nova* superest æquivoce tantum dicta. Ex *Babylone* veteri adhuc monstrantur ruinae quæ collem referunt, & 3000. passus ambitu, sed intus terram è cæmento piceque conflata durissimam comprehendunt: Arabes tamen heic Phari cujusdam reliquias putant superstites, & Agarcouf nominant. *Urbs nova Bagdad* ab *Eremita*, qui locum incoluit, *Bagdad* dicta, & à Chalifa XXIII. *Abujaasar al Mansur* A. C. 762. condita, modo Persis, modo Turcis paruit An. 1638. ab *Amurathe* capta. ^g De *Paradiso* addimus, cum commodissime inter *Euphraten* *Tigrin* horumque alveos, & in australibus vel *Mesopotamiæ* vel *Babyloniæ* partibus collocari. Nam (1) *Mosaisca* fluviorum descriptio (2) situs *Edenis* Orienti proximus (3) concursus fluminum & per alveos divisio (4) *Terra Chus & Hevila*, i. e. *Arabia felix*, & tractus mari Persico vicinus (5) prima hominum sedes, & coloniarum ab ea deductarum profus congruunt. Confer *Bochartum* in *Phaleg*. *Spanhemium* in *Geograp.* *Introd.* & *Chronicon* *Dreschler.* *Saracen.* *Tavernier.* *Lib. II.* cap. 7.

a *Urchoa*. b *Borsippa*. c *Teredon*. d *Babylonia*. e *Linguarum confusio*. f *Babylon duplex*. g *Paradisus ubi situs fuerit?*

CAP. XXIV.

Arabia.

I.

Arabias

Ultima Asiæ proximaque Africæ est *Arabia*, terrarum nulli postferenda, amplitudine spatiosissima. Quippe ultra proprios etiam fines, & *Euphratem* in *Mesopotamiam* ad *Amanum* usque ad *Niphatem* montes, multas Arabum gentes *Tigranes* magnus deduxit. Hinc *Plinio magna Mesopotamiæ pars Arabiæ* dicitur. Quin & alia haud exigua Arabum pars fuit in *Africa* sub *Ægypto*, totum illud *Sinus Arabici* latus cingentes, de quibus postea in ipsa *Africa*. ¹

II. At

REISKII.

¹ ^a *Arabiam* nomen ab *Arabibus*, *Arabes* à nigrore, ac *Syriaco* quidem vocabulo invenisse, *Viri doctissimi* volunt, *Arabs* enim ערבי *A-*

rabi ערב *Ereb* vesper ערב *ereb*, *corvus* ejusdem sunt originis: *Arabes* Homero etiam ἄραβες dicti tanquam ἄραβες, h. e. *nigri*; sic apud *Stephanum* & auctorem *Etymologici* magni legitur:

a *Arabia*

II. At propriæ Arabiæ fines fuere ab *Ortu* montium juga, Arabiæ fines; quibus à Babylonia discernitur, & mare Persicum; à *Meridie* mare Rubrum, ab *Occasu* Arabicus Sinus & Isthmus, qui est inter hunc sinum & mare Ægyptiacum, à *Septentrione* clauditur Palæstina, Cœlesyriaque & Euphrate. *Longitudo* ejus summa est à mari Magnitudo; Ægyptio ad fauces usque Persici Sinus & Corodamum promont. mill. German. ccccl. *Latitudo* maxima inter geminas, hinc Persici, illinc Arabici, sinuum fauces cccxl. minima circa mediam peninsulæ partem milliar. clxxx. Dividitur in *Petræam*, Diviso. *Desertam*, atque *Felicem*. *

P E T R Œ A.

III. β *Petræa* clauditur ab *Occasu*, intimo Sinu Rubri maris Petrææ fines. & Ægypto; à *Septentrione* Palæstina & Cœlesyria; ab *Ortu* Arabia

gitur: Omnes enim *statura* despicibili parva, colore inter nigrum fulvumque medio communiter notantur Plin. Hinc קדרים *Kedurim*, i. e. Kedureni à nigrore in sacris literis dicuntur. Primam vero genti originem Bochartus duplicem vindicavit; Unam ab Joctane Semi filio, quoad Arabiæ felicis incolas; Alteram à Chuso Chammi filio quoad Saracenos ceterosque Arabes. a Saraceni enim nec ab Sara, nec ab Hagare hujus famula, sed verbo Arabico קש hujusque participio appellantur, quasi latrocinantes aut rapinæ deditos vocaris. Hinc *Nomades* Græce νομαδες δὲ τῶν νομαῶν, i. e. pascuis campestribus, in quæ dispersi: Scenita itidem δὲ τῶν σκηναῶν, i. e. tentoriis, in quibus vivunt: Sin hunc ortum ipsi refugiant, tum ab situ orientali hæc denominatio desumi potest, quam Pocockius desumpsit. De Saba Arabice al Jeman, b Sabæorum gentibus, regno vetusto, & quandoque gynæocratico Bochartus optime commentatur, & reginam ex eo Arabicam deducit, quæ Salomonem regem convenisse legitur. Facessat hinc procul ex Arabibus fabulosa *Pygmaeorum* natio, quam auctores alii terræ huic adserunt. De singularibus naturæ donis, desertis horridis & Israëlitarum difficillimo per illa itinere, item religiosis Turcarum ad Meccam Medinamque peregrinationibus non dicam, sed citabo unum Drefchleri Chronicon Saracenicum & nostra huic addita supplementa. c *Phylarchæ* Arabum aut Principes adhuc supersunt, iique non Bassis, Sed Sultano subditi & vectigales: Qui plures equidem in Arabia recensentur,

unus tamen inter omnes eminet princeps *Noremgæ*, minoris in Arabia felici provinciæ, qui Malsateam urbem, quam illa per diu tenuerat, nationi Portugalliæ ademit: Ceteros lubens omitto.

B U N O N I S

a De Arabibus in genere ita Plinius l. 6. c. 28. Arabes mirati degunt, aut intenso crine: barba abraditur; præterquam in superiori labro. Aliis hæc intonsa; mirumque dictu, ex innumeris populis pars aqua in commerciis aut latrociniiis degit: in univrsam gentes ditissimæ; ut apud quas maxime opes Romanorum Parthorumque subsistant, venduntibus, quæ è mari aut silvis capiunt, nihilque invicem redimentibus. Non enim aliena emunt d Arabes, vendunt sua, quod etiam Solinus a tradit.

β e *Petræa* Arabia majorem sui partem sterilis est, torrida sole, siticulosa & arenosa; ita ut ventus subito exortus magnos montes & acervos arenarum convehat, & arenis obruat quicquid corripit, infesta præterea latronibus & prædonibus, adeo ut mercatores etiam, nisi turmatim, illam terram non transeant. In ea Arabiæ parte *Populus Israëliticus* per 40. annos exfulavit: & Joseph cum Maria virgine & puero Jesu per hanc Arabiam in Ægyptum profecti sunt. Ejusdem Arabiæ Rex erat *Aræta*, de quo Josephus.

H E K E L I I.

a In *Polyb.* Cap. XLVI. p. 100. lin 13.

B U N O-

a Saraceni, b Regina Sabæ. c *Phylarchæ* Arabum. d Arabiæ. e Arabia *Petræa*.

bia Deserta; à *Meridie* montium perpetuis jugis, quibus à Felice separatur. Dicta *Petraea*, à *Petra* capite suo, urbe celeberrima, à *Nabathæorum* gente incolente. Reliquæ urbes insignes sunt, à *Medava* & à *Bostra*. Mons est nobilis à *Casius*, cum delubro *Jovis Casii*, & haud procul *Pompeii Magni tumulus*.

Petra urbs.

Medava.
Bostra.
Casius m.
Pompeii M.
tumulus.

DESERTA.

Arabia Deserta fines.

IV. *Deserta Arabia*, quæ nunc *Arden*, clauditur ab Occidente *Petra* & *Cœlesyria*, à *Septentrione* *Euphrate*, ab *Ortu* montibus, quibus à *Babylonia* submovetur; à *Meridie* itidem montibus, quibus à Felice determinatur. Plana equidem maxima ex parte; at sterilis, ideoque deserta. Populi illustriores à *Nomades* & à *Scenitæ*; hi ultra *Euphratem* in *Mesopotamiam* protensi, iidemque in *Felicem*.

Nomades.
Scenitæ.

FELIX.

Arabia Felix.

V. *Felix*, quæ nunc *Ayaman*. Ipsa *Peninsula Arabia*, inter duo

BUNONIS.

à *Petra* hæc hodie *Arach*, olim etiam *Petra Deserti* dicta, non longe distabat ab eo maris mortui litore, quod *Ortum* respicit. Fuit olim arx munita & urbs *Moabitarum* vetustissima, in monte posita: Græcis dicta est *Petra*; Hebræis *Sela*, & quondam *Arce*, *Arce* aut *Arceen*: postea *Recem* & *Recene*. *Arabia* Reges in ea aulam & palatium habebant, itaque *Arabia* illa nomen inde traxit. *Israëlitæ* urbem istam expugnârunt, capto etiam Rege *Recem*: Num. 31. *Amasias* quoque Rex *Judæ* eandem cepit. *Areta* *Arabum* Rex hic sedem habens à *Scauro* oppugnatus est. Postea *Baldwinus Hierosolymorum* Rex *Christianus* eam urbem auxit & ornavit. Ex ea *Ruth*, *Hieronymo* iudice, fuit oriunda.

à *Nabathæi* ita dicti à *Nabajoth* filio *Ismaëlis* natu maximo, qui cum undecim fratribus omnem terram ab *Euphrate* ad mare *Rubrum* usque positam tenuerunt, *Nabathæam* nominantes provinciam. *Josephus Ant.* l. 1. c. 21. *Nabathæorum* regio inops frugum, & plena pecorum fuisse scribitur. Ipsa gens, secundum *Strabonem*, fuit continens, rei conservandæ & parandæ intenta. Mortuos verò irreverenter tractârunt *Nabathæi*, eosque, ac ipsos Reges quoque, in *sterquiliniis* defoderunt. Urbs illorum nominatur à *Nabatha*.

à *Medava* seu *Medaba* hodie *Medavon* & *Medbach* in finibus *Moabitarum* est.

à *Bostra*, hodie *Bostra* & *Bussereth*, *Philippi Imperatoris* patria; ex eo *Philippeolis*, *Zonara* teste, dicta est.

à *Casius* mons ad *Ægypti* fines est, haud longè ab *Ostracina* urbe maritima; ibidemque *Casiotis* regio. Cæterum *Casiotæ* vasii & versuti habitati sunt; unde proverbium *b* natum: *Casioticus c* nodus, apud *Suidam*.

à *Nomades* certas sedes non habent; sed cum pecoribus suis alia subinde quærunt pascua: ita & nostra ætate istos vivere restatur *Ranwolffus*: ac Regis sui amantissimos esse, qui admodum sollicitè, ubinam ipsorum degat Rex, quoniam & ille haud diu uno in loco subsistat, ex iter facientibus soleant quærere.

à *Scenitæ* à *Scenis* dicti, quod sub tentoriis habitant, domibus carentes. Ipsa autem tentoria cilicia sunt; ita nuncupant velamenta è caprarum pilis repta. Præterea carnibus suillis prorsus abstinent. Sanè hoc animalis genus eò inventum, moritur ilicò. *Solinus* c. 46. In hac ipsa *Arabia Deserta* ponuntur *Ophiophagi* à *d*, à facto ita dicti. *Mela*.

HEKELII.

à *Quod* ap. *Erasmum* *Chil.* II. *Cent.* V. *Adagium* XXXIV. facit.

c S.

a Petra urbs. b Nabathæi. c Nabatha urbs. d Medava seu Medaba. e Bostra. f Casius m. g Casiotis regio. h Nomades. i Scenitæ.

Quo maria, Rubrum Persicumque, procurrens, reliquis partibus major est, multoque lætior ac ditior; cinnami ac thuris, aliorumque odorum maximè ferax; unde inclytum ei *Beatæ* cognomen. Fluvii nobiliores duo; * *Betius*, Arabicum, * *Lar* Persicum, sinus petentes. Populorum hic nomina innumera, at clarissima * *Saracenorum*, non modò Africam, sed Europam etiam vastantium: * *Minæorum* & * *Sabeorum*, qui soli thus mittunt. Urbes insigniores, ad Arabicum finem *Badeo* regia, *Pudnopolis*, * *Muza*. * *Ocelis*: ad Rubrum Mare *Arabia* & * *Cana*: ad Mare Persicum *Gerra*. Intus *Ostama*, *Maraba*, *Sabe*, *Manambis* Regia, * *Sapphar*; *Sabatha* & *Omanum*.

Betius fl.
Lar fl.

Saraceni;
Minzi.
Sabzi.
Badeo.
Pudnopolis.
Muza.
Ocelis.
Arabia.
Cana.
Gerra &c.

c *S. Cassiolicus*.

d Eodem *Solinò* loc. cit. pag. 100. lin. 17. & *Mela* Lib. III. c. IX. p. 225. lin 32. seq.

BUNONIS.

* a *Betius* fl. ex *Zamete* monte, qui & *Zames*, hodieque *Zimas*, vocatur, ortus, in Mare Rubrum devolvitur, appellatur vulgò *Allique aguada*.

λ b *Lar* fl. hodie vulgò *Om* dictus, inter *Saracra Solis* extrema & *Capstram* urbem fluit.

μ c *Saraceni* prius dicti sunt *Agareni*; ab *Agar* Abrahami serva: & postea *Ismaëliæ*. Demum *Mahumede* auctore voluerunt *Saraceni* appellari, vel à *Sara* uxore Abraham; vel à *Saraca* regione, quam *Stephanus* partem facit Arabiæ.

ν d *Minzi* Atramitis & *Sabzi* fuerunt proximi, apud oram maris Rubri incolentes: eorum urbs nobilissima fuit e *Carna* seu *Carne*. *Strabo* lib. 16.

ξ f *Sabei* eam tenuerunt Arabiæ partem, quæ sinu Persico obvertitur; *Mela* eorumque metropolis est g *Saba*, quam nonnulli *Zibith* esse putant ad sinum Arabicum. Ex ea Arabiæ parte Hierosolymam venit Regina, Salomonis sapientiam exploratura. Quidam tamen *Sabam* hanc in Africa parte, ipsaque *Æthiopiâ* ponunt.

• h *Muza* portus & emporium est, quò ap-

pellere solebant navigantes ex *Ægypto* in *Indiam*. Hodie vocatur *Mocha*, ad quam cotaliorum rubrorum magna capitur copia.

π i *Ocelis* *Rhamusio* hodie est *Capo de Celi*.

q k *Cana*, eodem *Rhamusio* teste, hodie vocatur *Cancacan*.

σ l *Sappharenos* equos commendat *Vegetius*. Cæterum in interioribus Arabiæ partibus etiam ponuntur m *Pygmæi*, minutum genus, & quod pro suis frugibus contra grues dimicando defecit. Sunt multa volucrum, multa serpentum genera. De serpentibus memorandi maxime, quos parvos admodum, & veneni præsentis, certo anni tempore ex limo concretarum paludum emergere, in magno examine volantes in *Ægyptum* tendere, atque in ipso introitu finium ab avibus, quas *Ibidas* appellant, adverso agmine excipi, pagnaque confici traditum est. n *Phœnicem* quoque avem unicam in Arabia existere tradunt *Plinius*, *Solinus*, *Mela*. Hodie verò regna ad Arabiam pertinentia sunt ad mare Indicum o *Tartach*, p *Herith*, & reliquis opulentiùs *Aden*, cujus caput *Aden* ad *Arcyram* montem, qui *Ptolemæo* *Cabubara*; emporium Indis, *Æthiopibus* & *Persis* frequens. Regno q *Aden* adjacet provincia r *Zibith*, per quam in Arabiam *Petræam* itur.

a Betius fl. b Lar fl. c Saraceni. d Minzi. e Carna urbs. f Sabzi. g Saba urbs. h Muza. i Ocelis. k Cana. l Sapphara. m Pygmæi. n Phœnix. o Tartach. p Herith. q Aden. r Zibith.

C A P. XXV.

De Turcico Imperio, urbibusque sub eo claris.

I.

HÆ igitur sunt regiones Asiæ, quæ, cum antea sub *Assyriorum*, *Persarum*, *Macedonum*, *Romanorum*, ac suorum quæque

S S S

Re-

Turcarum
imp.

Osmanes.

Urbes.

Damascus.

Alepum.

Alexandri-
ola.
Berytus.
Tripolis.
Joppe.

Regum Imperiis omnium nobilissimæ censerentur, *Turcarum* adventu prorsus devastatæ, barbarieque postrema fœdatæ sunt. Solent quippe Turcæ capta aliqua urbe, fabricas omnes eminentiores demoliri, mœniaque diruere. Horum autem Imperium cœpit sub annum Christi **MDCCC**, *Osmane* (quem alii *Ottomannum* ^a vocant) primo conditore, tenuis conditionis homine Tattaro, Magni Chami milite; à quo descendentes *Osmanidæ* regnârunt continua serie annos **CCCIX**. ad usque *Murathem IV.* qui nunc Imperio potitur. *Prima sedes* Imperii fuit in Asia in Bithyniæ urbe *Prusa*: hinc in Europam *Adrianopolim* Thraciæ translata; denique *Constantinopolim*, ubi etiam nunc consistit. ^a 1

II. Cæterum urbes in tam vasto Imperio perpaucæ sunt in Asia, memoratu dignæ. Omnium tamen princeps est *Damascus* Syriæ, magna, dives, splendida atque amœna: omni fructuum genere abundans; emporium celeberrimum, præstantissimis artificibus refertum; officina armorum bellicorum totius Imperii nobilissima. Sequuntur alia Syriæ emporia clara atque celebria; *Alepum*, vulgo *Alepo*, non inferior *Damasco* urbs; magna & frequens. In littore *Alexandriola*, vulgo *Alexandretta*; *Berytus*, vulgo *Baruto*, *Tripolis* Syriæ, vulgo *Tripoli di Soria*, & *Joppe*, vul-

B U N O N I S.

^a *Osmanus* rex factus est anno Christi 1297.
^b inde ad *Murathis* seu *Amurathis IV.* initium, quod incidit in annum seculi hujus vicesimum tertium, intercedunt anni 336. At à primo illo *Osmani* initio ad annum usque 1678. quem nunc agimus imperium illud jam stetit an. 311.

H E K E L I I.

^a Vel *Othmenem*.
^b Leg. *Alfredi* Thesaurus Chronol. Tit. XXIV. p. 226.

R E I S K I I.

1^a Gens *Turcarum* Scythica, fera, inculta, horrida, urbium, artificiorum & scientiarum excidio nata, Græcorumque vitiiis quam sua virtute felicior, Europam, Asiam, Africamque uno nunc dominio coercet: Tres nempe integras Imperii Romani veteres Diœceses, *primam* *Illyrici*, alteram *Orientis*, *Africæ*que tertiam, ut unam *Italix* Diœcesin Christianis Principi-

bus reliquerit. ^b *Primos* natales eosque obscurissimos, ab his denique ulteriores ad dominatum Asiaticum progressus in Cap. XVI. reperies. Unde *Othman*, homo Turcicus non Tatarus, nec *Chami* Tatarici miles, sed paternæ militiæ ductor & *c* Sultanus Asiaticus dignoscitur: Ab illo nunc XXI. Imp. præest *Soliman*, Princeps ferme quinquagenarius & diuturno carcere detentus; fratrisque *Muhamedis IV.* depositi, damnatique ad eandem custodiam successor. *Periodus vero Imperii hujus millenaria* quadriennio ab hinc effluxit, quænum fatalem mutationem sit allatura, dies annique postea docebunt. Tota *Muhamedis Pseudopropheta* Arabis eaque luculenta historia è Chronico *Dreschleri* Saracenicis; Urbium vero *Turcarum*, quæ adhuc eminent, ordo & numerus è *Tavernirio* ac *Valle*, multisque *Anonymis* Scriptoribus; itemque noticia sepulchri *Pseudopropheticæ*, & corporis non amplius superstitis, & tumbæ, quam fingunt, pensilis hinc pecti potest.

B U N O.

^a *Turcarum* natio. ^b Imperium Turcicum. ^c *Soliman* Sultan hodiernus.

vulgo *Jassa*. Ad Pontum in Cappadocia *Trapezûs*, vulgo *Trabe-*^{Trapezûs.}
zonda, Imperii Trapezuntini quondam caput. In Arabia vero
 Felice ^b *Medina Talnabi*, id est, urbs Prophetæ; quia Mahume-^{Medina.}
 tis Pseudo-Prophetæ delubrum atque sepulchrum in ea visuntur.^{Talnabi.}
Mecca, ejusdem Mahometis natalibus maximè nota, *Zidem*, *Zi-*^{Mecca.}
bit & *Aden*, omnium pulcherrima & munitissima, ad fauces si-^{Zidem.}
 nus Arabici sita.^{Zibit.}
^{Aden.}

BUNONIS.

^a Quum *Mahumedes* Pseudopropheta ^a *Mec-*
ca doctrinam suam, invito magistratu & civi-
 bus plerisque, divulgaret, fugere & urbem de-
 serere coactus Jatribam, quod opidum decem
 dierum itinere à Mecca distat, se contulit: ubi
 à civibus exceptus, sedem imperii ibidem col-
 locavit; unde & ^b *Medina Talnabi*; i. e. urbs
 Prophetæ & *Medina* absolutè dicta est. *Mecca*
 fuit impostor ille natus & educatus, ibidemque
 quod jam dictum, dogmata sua decem annos
 clam primùm sparsit: at *Medine* quò confuge-
 rat, totidem annis docuit & imperavit, prin-
 ceptis simul politicis & Ecclesiasticis. A fuga
 ista Mahumedis, quæ Mahumedanis, ^c *Hegira*
 appellatur, inciditque in noctem illam, quæ
 sequuta est 15. Julii, anni æræ Christianæ 622.
 annos Mahumedani numerant; & communis
 eorum est æra. Supputant verò isti annis Lu-
 naribus, qui undecim ferè diebus breviores sunt

Solaribus. Impostoris istius tumulus ostenditur
 Medinæ, nou verò *Mecca*; nec arca ista, quod
 vulgò fertur, in aëre sublimis pendet; sed hu-
 mi conspicitur, tapetibus fragrantibus instrata,
 cui impositus est pileus Arabicus sive Turcicus.
 Quam turpissimè autem decipiuntur Mahume-
 dani; qui credunt sarcophago isto impurum
 Pseudoprophetæ corpus condi; quum antisti-
 tes ejus, magno licèt pretio proposito, devo-
 to alicui Mahumedis cultori, qui isto corpore
 viso paratus fuerat sibi oculos eruere, nihil
 ausi fuerint desideranti objicere. Qua de re vid.
 Vartomanni Itinerar. Cap. 13. c. *Aden* suum
 habebat principem, qui fraude Soleymanni
 Beglerbeji Cairensis circumventus, urbe occu-
 patâ, occisus est.

HEKELII.

^c Vid. quæ de *Mecca* & *Medine* religiofò Cul-
 tu extant in Notis *Georgii Gentii* ad *Musladini*
Sadi Cap. II. *Rosar. Poliuci* p. 305.

^a Mecca. ^b Medina Talnabi. ^c Hegira Mahumedanorum.

CAP. XXVI.

Cyprus & *Rhodus*.

CYPRUS.

I.

Infulæ in Ægæo Mari Asiæ objacent complures, quarum no-
 biliores Lesbium, Chium, Samum & Cón in Europa me-
 moravimus. At in Asiatico Mari sunt *Cyprus* & *Rhodus*. *Cyprus*, ^{Cypnis.}
 in Issico sinu inter Ciliciam & Syriam, in quatuor majoribus In-
 terni Maris computata est, *novem regnorum*, ut referunt vete-
 res auctores ^a, quondam sedes; cœli clementia folique fertilitate

HEKELII.

^a *Plinius* imprimis libro quinto *Historiarum Naturalium* cap. xxxi. pag. 79. lin. 6. seq.
 S f f 2 BUNO

Macaria.

te beatissima: unde *Macaria* antè dicta fuit. * *Cyprus* autem dicitur ab *æris* copia, quod hic primùm inventum creditur. Incolæ, viri pariter ac fœminæ, in libidinem lasciviamque omni ævo mirè proni; unde olim *Veneri* insula consecrata fuit. † *Longitudo* est inter duo promontoria, *Dinaretum*, vulgo *Capo S. Andree*, & *Acamanta*, vulgo *Capo S. Epifanio*, milliar. x l. *Latitudo* maxima x v.

Lycus fl.
Pediæus fl.
Paphos.
Salamis.

II. Divisa fuit quadripartito: in ʒ *Salaminam*, δ *Paphiam*, † *Amathusiam* & ζ *Lapithiam*. Mons in ea nobilis ʒ *Olympus*. Fluvii δ *Lycus* & † *Pediæus*. Urbium clarissimæ * *Paphos* & λ *Salamis*.

III. In-

BUNONIS.

* Veteres a *Ærosam* quoque appellârunt, ob *æris* copiam. *Festus* b. Cæterum in *Cypro* ærariis fornacibus, ubi *Chalcites* lapis ingestus pluribus diebus crematur, b *bestiolæ* in medio igne nascuntur pennatæ, paulo muscis grandibus majores, quæ per ignem saliant atque ambulant; emoritur hoc genus, quum ab igne remotum est. *Aristot. Histor. Animal. Plin.* Perhibent insulam hanc adeo olim fuisse tumulorum impatientem, uti cadavera terræ interdium mandata, continuo nocte proxima rejecerit.

† c *Straboni* c *Cyprus* in circuitu complectitur 342. stadia d, quæ faciunt milliaria 107. Abest verò à *Ciliciâ* uno tantum milliario, & uno quadrante. Hierosolymis verò distat milliariis 40.

ʒ d *Salamina* appellationem habens ab urbe *Salamine*, obvertitur Orienti e.

δ e *Paphia* à *Papho* urbe ita dicta, respicit Occasum.

† f *Amathus* urbs maritima, hodie *Limisso* dicta, nomen dedit *Amathusiam* regioni, quæ est pars insulæ Meridionalis.

ζ g *Lapithus* urbs ad Septentrionale litus posita, appellationem dedit regioni *Lapithia*, quæ objacet Septentrioni.

ʒ h *Olympus* mons in finibus *Amathusiam* est; ac alius ejusdem nominis mons est mamillæ similis ad *Palæam* urbem.

δ i *Lycus* fl. ex *Olympo* ortus per *Amathusiam* regionem decurrit, & apud *Curium* opidum mare sinit Australi.

† k *Pediæus* seu *Pediæus* hodie *Pedeo* ex eodem

Olympo monte profluens, *Salaminam* rigat; ac inter *Pedalium* promontorium & urbem *Salamina* Syriacum Mare petit.

* l *Paphos* urbs f everfa in litore Occidentali olim sita fuit: ubi *Venus* colebatur; unde illa *Paphia* cognominatur.

λ m *Salamis* urbs maritima ad litus Orientale, à *Teucro* fratre *Ajaci* *Telamonii*, *Achillis* patruele, exsule olim condita, postea *Constantia* appellata est. n *Epiphanius* *Cypri* Episcopus fuit Libri contra 80. hæreses auctor. Hic cum *Chrystostomo* *Constantinopolitano* Episcopo similtates exercens, quum *Constantinopoli* discederet, ad illum ait: Spero te non moriturum Episcopum; ad quæ *Chrystostomus* recessit; Spero te non rediturum vivum in civitatem tuam: Utrumque evenit. *Epiphanius* enim in itinere obiit: & *Chrystostomus* in exsilium pulsus variis ærumnis affectus exspiravit. *Sozomenus*.

HEKELII.

b Lib. I. de Verbor. veli. Signif. col. 1131. lin. 23. seq. Hanc Insulam æque, ac *Rhodum* & *Cretam*, Commentariis illustrissimis illustravit *Joannes Meursius*, incomparabile *Batavorum* *Deucus*, quos *Amstelod. literis Welfangi Anno* CHR. M. DC. LXXV. in 4. f. impressos esse constat.

c Lib. XVI. Geogr. p. 406. Tom. II. Oper. d 3420. & non 342. uti in ultimâ *Bunonianâ* extat.

e Urbs, quæ & *Selamis* *Ptolemæo*, & *Coronia* Veteribus dicta, hodiè *Famagosta*, ut *Niger* autumat, dicitur.

f Frequenti Terræ motu.

BUNO-

a *Ærosam* b *Bestiolæ* in igne generatæ. c Magnitudo *Cypri*. d *Salmina* regio. e *Paphia* i *Amathusia*. g *Lapithia*. h *Olympus* mons. i *Lycus* fl. k *Pediæus* fl. l *Paphos*. m *Salamis*. n *Epiphani* similtas cum *Chrystostomo*.

III. Insula, antequam Romani occuparent, regibus regebatur, quorum ultimus *Ptolemæus*, accepta fama, de Romanorum in insulam expeditione, veneno fata præcepit. Cæterum *Porc. Cato* Cyprias opes Romam invexit: quæ res latius ærarium populi Romani, quam ullus triumphus, implevit. post divisum Imperium Romanum sub *Græcis* fuit *Imperatoribus* Anno **CLXXXI**. *Richardus* Angliæ Rex, cum copias Hierosolyma contra Saracenos ducens, tempestate ad insulam dejiceretur, insulani vero non admitterent, vi & armis eam occupavit, & cuidam *Gallo Guidoni* dedit in regnum. Huic reges successerunt continua serie, usque dum in *Genensium* ditionem pervenit. Inde *Veneti* eam rexerunt ab anno **CLXXXIII**, ad **CLXXX**. quo anno Turca *Selymus* Christianis eripuit. Caput regni est *Nicosia*. Secunda ab hac *Famagusta*, vulgo *Famagosta*. Tertia *Ceraunia*, vulgo *Cerinis*. ¹

Cypri Reges ac Domini.

Nicosia. Famagusta. Ceraunia.

R H O D U S.

IV. Minor est amplitudine, at par claritate • *Rhodus* insula, ^{Rhodi magnitudo & Urbes.}

B U N O N I S.

^a *Nicosia* in Mediterraneis sita, antè quàm à Turcis vastaretur, civitas erat illustris, nobilitate insignis.

^b *Famagusta* g optimè munita, apud eum locum sita, quo olim exstitit Salamis, magnarum opum fuit civitas, quæ terra marique Turcarum impetum sæpe repressit. Dedere sese tandem *h* coacta, contra datam fidem Turcarum crudelitate miserrimè afflictæ est, nec ab isto tempore ad pristinam dignitatem resurgence potuit.

^c *Ceraunia* in litore maris septentrionali haud longè sita est à Lapitho.

^d *Rhodus*, opulenta olim insula, Doridis ac Lyciæ litoribus objacens, mira gaudet aëris & cæli clementia; adeo ut, Solino *i* teste, cœlum ibidem nunquam ita nubilum sit, quo in eo Sol non sit, quare Romani diutiùs hic morati solebant. Olim *Ophiussa*, *Telchinis*, *Æthraæ*, *Corymbia*, *Atabyria*, aliisque nominibus fuit appellata. Pindarus eam *Veneris filiam* & *Sponsam Solis* appellavit.

H E K E L I I.

^g *Turribus* & *Propugnaculis*.

^h Anno CHR. M. D. LXX. cum tota Cy-

pri Insula in Truculentissimi Regni *Turci* potestatem devenit.

ⁱ In *Polyhist.* c. XXI. p. 42.

R E I S K I I.

¹ *Cyprus* Gr. *Κύπρος*, antiqua *Pœnorum* colonia, & *Trojani* belli temporibus antiquior, tum regi *Phœnicio Cinyre* subjecta *Diod. Siculus* Lib. II. Hujus filia *Cyprus* insulæ huic nomen addidisse fertur. Quidni additum illud credamus *ἄπὸ Κυπρίων ἐκείναι ἄρβες κύπρου*, i. e. à *cypriflore*, qui multus ibidem nascitur, inquit *Stephanus*, & cum illo *Eustathius*? Quidni à *Punico* *כופר* *Copher*? illo sane adhuc *Hebræi* plantam alioqui raram, sed eximiam, & *Cypriis* copiosam significant. Hæc tota insula magno frumenti; olei, vini optimi, metalli, frugum pomorumque omnium proventu felix, nulla tamen urbium magnificentia inter veteres æque ac nostros homines commendatur. Ab regibus, quos tulit aut regulis & tyrannis olim per oppida dominantibus Romano cessit Imperio A. V. C. 698. ^f Tum vero *Salamis* ad litus orientale fuit metropolis, post hac sub *Impp. Græcis* g *Constantia*, denique nova *Justinianopolis* Græco Imperio erepta, *Saraceno* adhæsit A. C. 657. sed iterum *Christiano*, ^{Sara-}

a Nicosia. b Famagusta. c Ceraunia. d Rhodus ins. e Cyprus Pœnorum colonia. f Salamis. g Constantia. h Justinianopolis.

pluribus nominibus antè vocitata, re nautica maximè nobilis. Complectitur ambitu mill. Germ. x x x. Urbes in eâ fuere claræ, ^π *Lindus*, ^ε *Camirus* & *Jalyfus*, quæ postea ^σ *Rhodus*.

Solis Colossus.

V. Ante omnia autem in admiratione fuit Solis Colossus Rhodi, L x x. cubitorum altitudinis. Hoc simulacrum post L v i. annum terræ motu prostratum, sed jacens quoque miraculo fuit. Pauci pollicem ejus amplectebantur. Majores erant digiti, quam pleræque statuæ. Vasti specus hiabant de fractis membris. Duodecim annis tradunt effectum c c c. talentis, quæ contulerant ex apparatu Regis Demetrii, relicto moræ tædio. Fuerunt alii minores hoc in eadem urbe Colossi, centum numero, sed ubicunque singuli fuissent, nobilitaturi locum. Majorem postea Sultanus Ægypti Rex, postquam Rhodum occupaverat, nongentis camelis ære imposito, Alexandriam transportari curavit. De cætero ipsa insula regibus primum regebatur: postea in Romanorum, unâ cum Asia, incidit potestatem. Diviso Imperio sub Græcis fuit. Dein Saraceni occupârunt anno I c x v. qui Colossum abstulerunt. Recuperatam ann. c I o c c c x i i i. Equites

Saracenis quinque millibus necatis per Richardum Angliæ regem, qui postea illam Guidoni Lusiniâno, Exregi Hierosolymitano vendidit A. 1192. Hujus stirps regia ubi cum Jacobo ultimo defecerat, regnum Veneta Respubl. jure hæreditario A. 1476. exclusis Genuensibus occupavit: Sed factò impetu Selimus Venetis extorsit 1571. ^a *Famagusta* per menses quatuor obsessa 140000. ictibus tormentariis concussa, tandemque dedita. Non procul à Baffo specu illud ostenditur, è quo *dubia aut fabulosa septem Dormientium historia* erupit.

BUNONIS.

^π *Lindus*, hodieque *Lindo*, insigne olim habebat templum Palladis Lindiæ, indeque oriundus fuit *Cleobulus* ^κ, qui in septem Sapientum numero habitus est l.

^ε *Camirus*, hodie *Ferachio* dicta, à *Camiro* Herculis filio ^m condita putatur & appellata.

^σ *Rhodus* urbs Scholæ & eloquentiæ studio olim erat celeberrima; quatuor enim olim erant scholæ præ cæteris nobiles: Atheniensis, Alexandrina, Tharsensis & Massiliensis; quibus annumerabatur Rhodia. *Rhodum* se appellavit *Apollonius*, & Argonautica scripsit. *Aristip-*

pus Philosophus quum naufragio esset ejectus ad Rhodiensium litus, atque ibi schemata Geometrica deprehendisset, exclamasse legitur ad comites; *Bene speremus; hominum enim vestigia video.* Rhodi *Diagoras* quum tres filios athletas eodem die in certamine omnes vicisse, & coronari vidisset, præ gaudio, inspeçtante populo, exspiravit. *Hic Rhodus, hic salta* proverbio ⁿ dicitur in eos, qui factò potius ostendere, quàm verbis sua jactare debebant. Quod petitum ex fabula. Quidam enim quum domum rediisset peregere, inter alia, quæ gloriabatur, jactabat Rhodi se saltum saltasse, quem nemo alius ibi potuisset saltare; testesque habere se affirmabat. Tum ex adstantibus unus, Heus tu, inquit, si verum hoc est, haud tibi opus testibus: *En Rhodus en Saltus!*

HEKELII.

^κ *Evagoræ* Filius.

^l Inde & dictus *Lindius*. Robore & pulchritudine corporis eximius dicitur fuisse.

^m Quem ex *Jole Euryti* Regis Filiâ suscepit.

ⁿ Apud *Erasmum* Chiliad. III. Cent. III. *Atag.* X X I X. p. 573. col. a.

R E I S,

^a Famagusta. ^b Lindus. ^c Camirus. ^d Rhodus urbs.

tes Joannitæ tenuerunt usque ad ann. c I 5 I 5 x x i. quo Soliman-
 nus II. Turcarum Imp. occupavit. Pulsis tunc Melita conces-
 sa est. ²

R E I S K I I.

² a Rhodus *ῥόδον* *ῥόδων*, i. e. ab *rosis*, qua-
 rum hic magna copia succrevit; primum sub
 mari latuisse ex illoque postea emerfisse dicitur.
 Verustos hujus incolas Diod. Siculus Lib. V.
 facit *Heliadas*, & quidem ævo Cecopris Mosi
 æqualis: Unde Bochartus conficit, *רודני*
 b *Rhodanim* vel *Rhodanæos* Mosaicos ab *Rho-*
 diis plane alios fuisse Lib. III. c. 6. Utut sit,
 Eusebius tamen in Chronico refert, Jorami reg-
 is Israëliti ætate Rhodios maris Imperium
 tenuisse. Hinc leges *Rhodie* in rebus nauticis
 ad Græcos Romanosque; Rhodii vero ad
 Remp. liberam pervenerunt, non insulis tan-

tum, sed terris quoque Asiaticis potiti. Lycia
 tamen Cariaque Rhodiis, qui sese insolentio-
 res paulo gesserant, primum A. V. C. 604.
 ademta; Rhodus denique ipsa sub Romanum
 Imperium redacta fuit: postea sub Saracenicum
 A. C. 666. duce Muavia, qui staruam Colossi
 æneam terræ motu antea collapsam Judæo ven-
 didit Emiseno: Inde ad *Eonites* S. *Johannis*
Baptiste A. 138. pervenit, denique ad Turcos
 A. 1565. semestri facta oppugnatione. Urbs
 unica hic claret, muro triplici, quinque castel-
 lis, turribus excelsis quatuordecim & multis
 propugnaculis munita. Vid. P. P. fornelli & Pa-
 risiori Richus Insulæ cum adjacentibus. Venet.
 An. 688.

a Rhodus. b Rhodanim.

L I B E R

LIBER SEXTUS.

CAP. I.

Summa Africae descriptio.

I.

Africae ma-
gnitudo.Nomina.
Limites.

Sia exiguo Isthmo annectitur maxima Orbis terrarum peninsula *Africa* ^a, tria millia & triginta circiter mill. German. ambitu complectens. Isthmi intercapedo est mill. xxv. Pleraque Africae inculta, & auri arenis sterilibus obducta, aut ob situm coeli terrarumque deserta sunt, aut infestantur multo ac malefico genere animalium; in universum vasta est magis quam frequens. Quaedam tamen partes eximie fertiles. Graecis *Libya* dicitur ^b à *Libya* Epaphi filii Jovis ^c filia: *Africam* autem ab *Afro* Libys Herculis filio dictam volunt. Maria eam cingunt, qua Sol oritur Rubrum, qua medius dies Aethiopicum, qua occidit Sol Atlanticum; ab *Septentrionibus* Internum, *Africum* seu *Libycum* dictum, qua eam alluit. *Longitudo* summa computatur ab Herculis freto ad promontorium Bonæ Spei mill. I c c. *Latitudo* inter duo promontoria, *Hesperium*, vulgò *C. Verde*, & *Aromata*, quod est juxta fauces Arabici sinus, vulgò nunc *Guarda fuy*, milliar. I o l. Terra ipsa, nisi qua Interno Mari accedit, obscurè veteribus nota. Ultra autem Nili fontes ac montes Lunæ prorsus incognita. ^x

II. Re-

HEKELII.

^a Qui cognitionem hujus TERRÆ partis feliciter sibi est acquisiturus, is legat non solum JOANNIS LEONIS Descriptionem AFRICÆ, Antverp. Ao. huj. Sec. LVI. in 8. f. publicatam, sed ipsam quoque OLIV. DAPPERI AFRICAM, quam *Amstelodami* Ao. ejusd. Sec. LXXI. in fol. impressam habemus. Ut autem ingeniosus *Boisfardus* ASIÆ ac cæterarum TERRÆ Partium atque Regnorum *Fluvios* ingeniosè descripsit: sic & modò simili descripsit AFRICÆ *Fluvios*, & quidem loc. cit. à v. 203. usque ad fin.

^b *Africa* dicitur ideò *Libya*, quod inde *Libs*

Ventus flare soleat, seu quod pluvia indigeat, ob nimiam n. p. siccitatem, *ἄνεμος ὁ ἀπὸ τοῦ ἄγρι* *ὑέου*. Est etiam hoc nomine *Hispania* Urbs circa *Calazurim* & *Fluvius* in *Mauritania*.
^c Ex *Cassiopeâ*.

REISKII.

¹ ^a *Africa* est nomen æquivocum, idque aut totius, quam aggredimur Peninsulæ, aut partis in ea cujusdam: Illud *Africam* latius dictam; hoc vero *strictius* Numidiam & Tripolitanam, *strictissime* Provinciam cum Carthagine Proconsularem significat: Sic *Vossius* ad *Pomponium Lib. I. c. 3.* & *Spanhemius* *Introduct. Geograph.* observant. Omnis autem derivatio Latina Græca & Hebraica, qua *Leoni Africa-*
ne

^a Africa tripliciter sumta.

II. Regiones atque gentes, in quas divisa fuit quondam, sunt, ^{Africae regiones.}

Aegyptus, *Cyrenaica*, *Africa Minor*, seu propriè dicta, *Troglodytæ*, *Garamantes*, *Numidia*, *Mauritania*, *Getulia*, *Libya interior*, *Arabia Troglodytica*, & *Æthiopia*. ²

no viro placuit, nunc abesto: una tenebitur à Pœnis ab insigni fertilitate, [qua veteres commendant Africam, hujusque Symbolum spicigeram formellam faciunt. Spica enim Syriacè פֶּרִיךְ *Pheruch*, Arabicè فَرِيح *Potrich* aut *feric* vocatur: Hinc Pœnis אפריקה *Africa* per prothesin & mutationem prorsus analogicam, cujus exempla Bochartus Lib. I. Chan. c. 25. attulit. a Chamo autem in prima orbis divisione præter Ægyptum & universam Africam, quin magna Syriæ Arabiæque pars, item Babylonia, Sufiana, & Assyria obtigerit, nullum est dubium. Ab factis quippe Africa Chami terra; sed ab extraneis Scriptoribus vocatur Chemia Gr. χημία vel Chamia, de qua posthac amplius dicitur.

REISKII.

² b Geographi recentiores totam Africam, quousque patet, ejusque longitudinem à Promontorio viridi ad Capo Guardafui LXXX. gradibus, & 2000. ferè milliaribus; latitudinem à capo Buono ad caput Bonæ spei gradibus ferme LXX. & 1800. milliaribus emetiuntur. Partes vero illi quatuor majores Petrus Valleus attribuit; (1) *Regna Subfuscorum* aut

Leucæthiopum, quos Plinius Lib. V. c. 8. vocat. (2) *Nigritarum*. (3) *Æthiopica*. (4) *Insularum* sive *Insularum adjacentium*. Sed paulo distinctius ordine supra constituto progrediar, & Imperia numerabo: (1) *Turcicum*, quod ab Ægypto per oram maritimam procurrit; (2) *Abassinum*, ex regnis pluribus & interiori Æthiopia constitutum; (3) *Fessanum* & *Marroccanse*, cum Regnis aliis minoribus conjunctum. c Regna quidem Africana multis exposita mutationibus adhuc tamen extant; (1) *Biledulgerid tria*, (2) *Barbarica quinque*, (3) *Nigritarum XII*, aut plura, ne quidem satis cognita, (4) *Bugensia IX*. exteriori Æthiopiæ adscripta, (5) *Monomotapa quatuor*, (6) *Zanzibar quinque*, (7) *Aden* & *Adel* cum minoribus nonnullis, (8) *Regna Insularum* vel suis, vel Christianis regibus & Rebuspubl. subjecta. *Principatus* etiam *Principesque*, quos Scheichios vocant, in Numidia superant; (1) *Corvano*. (2) *Haber*. (3) *Emo*. (4) *Segelmesse*: Hos alii Regulorum status, Principesque Regulos vocant, pluresque numerant, quorum potestas uno vico aut opido continetur. *Respubl. vero in servitute Africana libera* frustra requisiveris, incolarum motibus genioque contrarias.

a Chemia. b Africae long. lat. c Status Africae politicus.

CAP. II.

ÆGYPTUS.

I.

Prima Africae Asiæque proxima est *Aegyptus*, quam veteres Geographi in Asiæ regionibus computarunt. At posteriores, Arabico sinu, ut antè dictum, inter Asiam Africamque termino constituto, Africae eam contribuerunt. Nomen traxit ab *Aegypto* Danaïfratre; antè *Aëria* dicta. Terminatur à *Septentrione* suo mari, id est, Ægyptico, ab *Ortu* Arabia Petræa & dicto sinu; à *Meridie* Æthiopia, ab *Occasu* Cyrenaica. *Longa* est à Pelusiaco Nili ostio ad Catabathmum opidum mill. c l. *La-*

Ægypti

Limites & magnitudo.

T t t

ta

ta à Nili Ostiis, ad opidum Metacompsum Nilo appositum, nunc *Conza*, milliar. C. ¹

Ægyptus
Superior
& Inferior.

Arabægyptii.
Libyægyptii.
Mareotis.

II. Divisa fuit generatim in *Superiorem*, quæ in Meridiem vergit, & *Inferiorem*, quæ Mari Interno alluitur. *Superiorem* rursus Nilus dividebat in *Libycam*, qua Occidentem, & *Arabiam*, qua Orientem spectat. Hinc populi *Arabægyptii*, illinc *Libyægyptii*, dicti. Inferioris pars est *Mareotis*, sive *Marmarica*, ultima versus Occidentem Cyrenaicæ contermina. Specia-

tim

BUNONIS.

^a *Marmaricam*, hodie *Barcha* dictam, olim *Libyarchæ* & *Barcæi* incoluerunt. Eam alii constituunt partem Cyrenaicæ, ibique ponunt ad mare *Antipyrgum*, nunc *Luco*, & portum *Batrachum*, nunc *Trabuco*. *Marmaridas* ^a solitos serpentes incantare tradit *Solinus*. ^b Cæterùm illa Ægypti pars, quæ à Syene ad Cairum usque est, erat veterum ^b *Thebais*, nunc *Sahid* dicta, in qua *Thebæ*.

HEKELII.

^a Quorum & *Plinius* Lib. V. c. VI. p. 68. lin. 31. est memor.

^b Scribit enim *Pomponius Mela* Lib. III. c. IX. p. 225. quod in *Arabia* Serpentes quidam admodum parvi sint initiò, & veneni præsentis; tamen certò Anni tempore ex limò concretarum Paludium sic emergant, ut in magnò Examine volantes Ægyptum tendant atque in ipsò introitu Finium ab Avibus quas *Ibidas* appellant, adversò agmine excipiantur, pugnâque conficiantur.

REISKII.

¹ ^c Nomen Ægypti vel ad Græcas, vel ad Copticas, vel ad Ægyptiacas revocatur originis: *Græca* aut fabulotum *Danaï* fratrem *Bolique* filium ex *Appollodoro*; aut *Sethosin* regem, cui nomen Ægypti fuerit, ex *Manethone* tamen Ægyptio proponunt; Sed utrumque hoc etymon chronologiæ ac historiæ repugnat: *Coptica urbem* *Copton* ac *Thebaidos* metropolin vetustam; *Ægyptiacæ* regem primum & antiquissimum *Chibth* obtendunt, unde adhuc *Chibet* Ægyptiis sua vocatur regio, Æthiopicis *Cobzo*. Duplex hoc etymon Viris bene doctis placuit; sed *Kircher* ex rationibus infirmis valdè displicet in *Prodro*mo *Copto* ac

Obel. Pamphil. In S. literis terra *Chami* & *Mitzraim* מִצְרַיִם duali numero vocatur ad duas Ægypti partes indicandas, quarum una superior alteraque inferior: Arabibus מצרים *Mesra*, *Plutarcho* aliisque Auctoribus externis מצרים הַמִּזְרַיִת *Chamia*. ^d Nunc partes quatuor Ægypto incolæ attribuunt (1) *Sahid*, i. e. superiorem (2) *Eris*, i. e. inferiorem. (3) *Demeson*, i. e. mediam (4) *Bechica*, i. e. maritimam vel mari rubro proximam. ^e Urbes præcipuæ sunt *Aliacrum*, una totius Ægypti maxima & *Bassæ* *Turcici* sedes, sexaginta millibus *Moschearum*, arce regia, septem incolarum myriadibus, commerciis & monumentis Veterum clarissima: Ubi Nilo propius ad milliare sextum ^f *Pyramides seu moles immensa saxeæ* supersunt, alia majores septendecim, & minores alia, omnes figuris hieroglyphicis, & suis gradibus externis pariter atque internis instructæ: ^g *Cryptæ* item subterraneæ, vivo ex alabastro excisæ, multis concamerationibus distinctæ, in quibus humana cadavera deprehenduntur reposita, quas ^h *Mumias* vocant. Vid. *Princ. Razvil. Epist. III. f. 161.* *Petri à Valle Itiner. p. 372.* *Kircheri T. III. Obelisc. Pamphil. Synt. 13. c. 4.* Amplius superstitiosum aliquod resurrectionis exemplum, & cadavera humana paulatim è tumulis emergentia, sive manum sive pedem, sive aliam partem exsertam monstraverint: ⁱ *Labyrinthum* etiam protentissimum humani impendii opus *Plin.* quod ter mille domos continuit *Voss. in Notis Pompon. Lib. I. c. 9.* Ut plura de monumentis & rudera omittam; Christiana maximè in templis, Ecclesiis & Patriarcharum sedibus. Præterea famulos in Ægypto ^k *Clibanos*, quibus pulli gallinacii excluduntur *Radzivill. f. 169.* Urbes omitto alias *Sahiu* quæ *Thebas* Ægyptias referte creditur, *Alexandriam*, *Damascum* & *Sues*, præcipuas tamen & commerciis felicissimas.

BUNO-

^a *Marmarica*. ^b *Thebais*. ^c *Ægyptus*. ^d *Hujus partes*. ^e *Alcair*. ^f *Pyramides*. ^g *Cryptæ*. ^h *Mumia*. ⁱ *Labyrinthus*. ^k *Clibani*.

tim vero universa ^β Ægyptus ^c in complures præfecturas descripta erat, quas Græco vocabulo *Nomos* vocârunt.

III. Ægyptus super cæteram antiquitatis gloriam, viginti millia urbium sibi, Amase regnante, habitata quondam prætulit; postea quoque sub Romano Imperio multis, etiamsi ignobilibus, frequens.

IV. Clarissima omnium fuit ^v *Alexandria*, caput Ægypti to- Alexandria, tiusque Africæ, post deletam Carthaginem prima; ab *Alexandro*

BUNONIS.

^β a Ægyptus d publicum Orbis horreum appellata e.

^γ b *Alexandria* in Ægyptii maris litore, quod Pharo insulæ objacet, prope ostium Nili, *Cannopius* appellatum, & Mareotim paludem, Alexandri M. auspiciis, qui ibidem deinceps sepultus f, condita est g: eamque delineârat *Democrates Mathematicus* tanto artificio, ut non fuerit in tota Africa æqualis, aut similis in structura platearum & palatiorum. Antiquissimis temporibus h fuit *No* appellata: & postmodum, quod *Philippus Alexandri* pater Olympiadis alvum obsignatam annulo, cujus sculptura leonem præferret, per quietem vidisset, aliquamdiu *Leontopolis* appellata est.

Suppl. Curt. l. I. c. I. Hodie majori ex parte in ruderibus destructa jacens, Turcis appellatur *Scandaria*, ac Italis *Alessandria i.* *Cleopatra* Regina urbem cum objacente insula Pharao copulavit k. Fuit ibi templum *Serapidis* adeo sumptuose exstructum, ut, *Marcellino* teste, post urbis Romæ Capitolium, nihil Orbis terrarum viderit ambitiosius. Idem quoque *Augustinus*, *Stephanus*; *Strabo* tradunt. *Curtius* refert nullo ferè die *Alexandriæ* Solem serenum non videre, propter aërem perpetuo ibi tranquillum. Scholâ verò ac Doctõribus erat

urbs longè celeberrima; eamque *Ptolemæus c* *Philadelphus Bibliotheca*, quæ septingenta millia voluminum continebat, magnis sumptibus ornavit l. *Alexandrini* fuerunt, *Clemens* cognomento *Alexandrinus*, *Stromatum* auctor; *Athanasius*, *Origenes*, *Ambrosius Diaconus*, qui *Origenes* studia & labores suis aluit sumptibus; *Cyrillus*, *Didymus Cæcus*, quo præceptore usus est *Hieronymus*; *Philo Judæus*; *Apion Grammaticus* *Juderoum* adversarius; *Appianus*, qui bella Romana Græcè descripsit, *Didymus Grammaticus*, qui *Ciceronis* ætate vixit, & tria millia & quingenta volumina conscripsisse à *Suida*

proditur; *Achilles Statius: Theon.* qui in *Almagestum* *Claudii Ptolemæi* scripsit commentarios. Cæterum Ægypti quoque fuerunt, *Claudius ille Ptolemæus*, qui non solum *Almagestum* modò dictum, verum etiam *Geographiæ* libros 8. edidit m; *Macarius* monachus, cujus exstant *Homilia*; *Nonnus Panopolitanus*; *Paphnutius* *Episcopus*, qui licet ipse cæceus, conjugium tamen, ipsorumque sacerdotum, honorabile & castitatem pronunciavit n.

HEKELII.

c Ab *Alexandro Macedone* in Ditionem suam redactam.

d Olim *Ætia*, *Potamia*, *Ogygia*, *Melambolus*, *Hephesia*, *Myra*, & propter habitantes illic *Æthiopes*, etiam *Æthiopia* dicta.

e *Trogus* enim Ægypti Solum ita fecundum asserit, ut nulla Terra in usu hominum sit Alimenterum feracior.

f Ante nat. CHRISTUM Annò vigesimo supra trecentimum intra spatium septendecim dierum cum sex millibus Mucorum passibus, ut *Stephanus* testatur.

g Vid. *Justinus* Lib. XI. c. XI. §. 13.

h Hebræis *Hieronymo* teste.

i Alii vocant *Alexandriam*, *Alexandretam*, *Alexandronam*, *Augustam*, *Juliam*, *Claudiam* & *Domitianam*.

k Eam *Antiochus Ptolemæo* ad *Pelusium* navali pugna victò, obsedit, eandemque à Romanis submersam publicis expensis instauravit *Cæsar*, quam demùm à *Persis* captam esse novimus.

l Sed hic tantus *Thesaurus* cum incomparabili rotius Orbis detrimento, in illâ *Julii Cæsaris* fugâ & mox victoriâ, totus igne perit.

m Primus apud Græcos Cœli rationem diligentius explicans. Ideoque Princeps doctrinæ *Mathematicæ* dictus. Vid. *Nic. Reusneri* *Icones* pag. 2.

n Conf. *Quenstedii* *Dialog. Patriar. V.* ILL. p. 627. seqq.

T t t 2

BUNO-

Diospolis,
feu Thebæ
Ægyptiæ.

Memphis.
Tyrarnides.

Syene.
Sais.
Bubastis.
Elephantis.
Tentyris.
Arsinoë.
Abydus.

dro Magno condita; postea in tantam aucta multitudinem atque frequentiam, uti uni tantum Romæ cederet. Secunda ab hac *Diospolis*, sive *Thebæ* cognomine *Ægyptiæ*; quas *centum portas* habuisse ferunt; sive, ut alii ajunt, *centum aulas*, totidem olim principum domos; solitasque singulas, ubi negotium exegerat, ducenos armatos milites effundere. Deinde *Memphis*, regia quondam: juxta quam *Pyramides*, regum sepulchra. Turres sunt fastigiatae, ultra celsitudinem omnem, quæ fieri manu possit: itaque mensuram umbrarum egressæ, nullas habent umbras, regum pecuniæ otiosa ac stulta ostentatio. Reliquæ urbes sunt; *Syene*, *Sais*, *Bubastis*, *Elephantis*, *Tentyris*, *Arsinoë* & *Abydus*, Memnonis olim regia; ostea Osiris fano

BUNONIS.

Urbs Thebæ hodie *Thebes*, *Hecatompyle*, regioni nomen dedit, quæ *Thebais* dicitur, undique ferè montibus cinctæ; unde Hieronymi ætate o eremitarum exstitit mansio. Sed ipsa jam Ciceronis ætate prostrata jacuit p.

Memphis q hodie *Meser* r, ad verticem *Delta* posita, nunc *Cairus*, *Alcair* sive *Cairo* putatur. At ipsa *Cairus* urbs, si itinerariis fides, quinquies major est *Lutetiâ*, habetque templorum viginti duo millia; & arcem tam spatiosam, quæ magnitudine *Lipsiæ* par habetur. In circuitu quindecim miliaria Germanica contineredicitur t. Omnium ibi rerum habetur copia, at ligna satis magno emuntur pretio. *Cairi* hodie residet *Satrapa* nomine Imperatoris *Turcarum*: itemque *Patriarcha Coptiarum*; & *Patriarcha Græcorum* ac *Arabum*; qui licet officia Græcè recitent, Græcam tamen linguam vix satis intelligunt v. E regione *Memphis* in altera fluvii ripa, *Chaldæi* quidem, permisso Regum *Ægyptiorum*, arcem d *Babylonem* extruxerunt.

Plinius x tradit in unam e *Pyramidem* extruendam mille octingenta talenta etogata esse in raphanos, allium, & rapas, viles cibos; quibus pasti fuerint operarii.

Syene, hodie *Asua* dicta, sub Tropico *Canceri* ad Nilum fl. in extremis *Ægypti* finibus sita; *Romani* Imperii olim exstitit terminus, sicuti hodiè *Turcici* Imperii limes est.

Sais, hodie *Sahid*, intra regionem est, quæ *Delta* vocatur y.

Ad eandem regionem fuit h *Bubastis* x a-

plud Nilum fl. hodiè *Pibeseth*, & secudum alios *Axiob* a.

i *Elephantis* intra Nilum est in insula Nili k *Elephantina* b.

l *Tentyris* ad Nilum fuit: ad hunc locum nullos annatare *Crocodilos* ferunt.

m *Arsinoë* ad Nilum erat *Labyrintho* vicina c. Erat tamen & alia *Arsinoë* ad sinus *Arabici* angulum.

n *Abydus* haud longè abest à *Ptolemaide*; hodiè *Abutich* dicta.

HEKELII.

o *Qui Thebestim* quoque suo tempore nominatam scribit.

p Dicitur & *Diospolis* & *Bisfyris*; à *Conditoribus* *Bisfyris*, *Ægyptiorum* Rege.

q *Ebrais* *Neophet* & *Migdol*.

r Vel *Meser*.

s S. ut alii scribunt, *centum* & *quingenta* *Stadiorum*.

t Condita est ab *Ogdo* Rege & à nomine *Filiæ* ejus ita appellata.

v *Memphim* Templum *Serapidis* olim habuisse, *Strabo* Lib. xvii. *Geogr.* p. 613. Tom. II. autor est.

x Lib. XXXVI. H. N. Cap. XII. pag. 640. lin. 38. seq.

y Urbs est ista juxta unum ex *Nili* Fluminis Ostiis, quod ab ipsâ *Sauticum* dicitur. Incolæ vocantur *Saitæ*, *Minervam* colentes studiosissime.

z Vel *Bubaste*.

a In hac Urbe olim quotannis *Conventus* age-

a Thebæ Ægyptiæ seu Diospolis. b Memphis. c Cairus. d Babylon. e Pyramides.

f Syene. g Sais. h Bubastis. i Elephantis k Elephantina inf.

l Tentyris, m Arsinoë. n Abydus.

incluta: & Arabia contermina, claritatis magnæ & *Heliopolis*, i. e. ^{Heliopolis.} Solis urbs. In Marmarica vicus fuit *Apis*, nobilis religione Ægypti locus. Fuit & *Labyrinthus*, nullo addito ligno exædificatus, ^{Apis.} domos mille & regias duodecim perpetuo parietis ambitu amplexus, marmore exstructus & tectus, unum in se descensum habens, intus penè innumerabiles vias, multis ambagibus huc & illuc remeantibus. ^{Labyrinthus.}

C A P.

agebatur in honorem *Diana*, colebaturque *Isis* omninò studiosè.

^b Ubi *Aethiopicæ* Naves conveniunt. Est enim Finis Navigationis Ægyptiæ.

^c Hæc Urbs prius dicta est *Crocodylorum* Civitas, quoniam *Crocodylus* mirum in modum ibidem colebatur, sacerque erat apud eos in Lacu quodam seorsim nutritus & sacerdotibus manluetus, *Suchi* nomine veniens. Leg. *Strabo* loc. sup. ad Not. V. §. huj. cit. p. 621.

B U N O N I S.

§ ^a *Heliopolis* d, in facris *On*, nunc *Bethsames*, Arabibus *Bahalbeth*, ab Israëlitis traditur condita, quum essent in Ægypto e. Hic *Mithres* Rex primus obeliscos erexit, ac Soli consecravit. Ibidem erat *templum Solis*, in quo recipiebantur responsa ad literas non apertas. *Heliopolis* sacerdotum olim fuerat habitatio, hominumque *Astronomiæ* & *Philosophiæ* deditorum mansio, ubi *Plato* discendi causa aliquandiu commoratus est. Cæterum quæ regio Ægypti inter *Cairum* & *Rosettum* & *Damiatam* interjacet, ^b *Delta* vocatur, à Græcorum *litora*, cuius formam refert. Fuit ibidem ^c *Thanis* Ægyptiorum regia, ubi *Moses* coram Pharaone oracula edidisse legitur. In ea regione urbes hodiè celebres memorantur, ^d *Micale* magnitudine vix *Cairo* cedens; ^e *Phuona*, *Ptolemæo* *Nicii*, *Rosetti* f, quæ olim *Schedia*, aut ^f *Canopus* g. Veneti consulem ibi habent, quem vulgò *Baylo* vocant. ^g *Ziza* etiam memoratur, ad quam certo die manus, brachia & crura hominum ex terra prominere dicuntur. ^h *Ma-*

tarea ostenditur ea ipsa arbor quæ sese ad desiderium B. Virginis aptavit ac demisit. ⁱ *Niloscopia*, hodiè *Elmichias*, præcognoscebant Ægyptii Nili augmentum & decrementum. Ad hanc urbem duo sunt templa, in quibus *S. Johannis Baptiste* conservantur reliquiæ, aureâ capsâ inclusæ: quæ singulis annis inspectante magna hominum multitudine, hoc edere dicuntur miraculum. Quum reliquiæ illæ in flumen conjiciuntur, aqua ipsa contrario cursu ascendit, modò in unum, modò in alterum templum. Ea de causa dies ille tam Mahumedanis quàm Christianis solennis est. In *Pharo* insula erat turris ingens, ^k *Pharus* dicta, ex quâ nocturni lucebant ignes navigantibus. *Ædificavit* eam turrim *Softratus Gnidius* ex albo lapide ^h supra quatuor canculos vitreos, tempore *Ptol. Philadelphi* Regis, magna cum admiratione spectantium. Hinc similes turres, quæ navigantibus lumen præbent, dicuntur *Phari*.

H E K E L I I.

^d Quasi *Solis* Civitas.

^e Dicta & *Diospolis*, Jovis Civitas, it. *Thaba* Ægyptiæ; *Homero* v. *Ἐκατόπυλος*, quod *centum* *Portas*, s. ut alii volunt, *centum* *Aulas*, totidem olim *Principum* *Domos*, habuisse ferunt. Conf. *Quensted.* loc. cit. p. 652. seq.

^f Vel *Rosetta*.

^g Vel *Canopicum* elegans est *Oppidum*; nullis tamen *Mænibus* cinctum & ad *Litrus* positum circa magnum quoddam *Nili* *Ostium*, Mauritanis *Raschit* vocatum.

^h S. candido *Marmore*.

^a *Heliopolis*. ^b *Delta* regio. ^c *Thanis*. ^d *Micale*. ^e *Phuona*. ^f *Canopus* seu *Rosettum*. ^g *Ziza*. ^h *Matarea*. ⁱ *Niloscopium*. ^k *Pharus* turris.

CAP. III.

De incolis Ægypti ac Nilo flumine; item de Libya exteriori.

I.

Ipsi Ægyptii, hominum vetustissimos se prædicantes, cum Scythis de gentis antiquitate olim contenderunt ^a. Antiquissimos esse post Syros, vel ipsa sacra Scriptura attestatur. Disciplinarum complurium inventores rerumque divinarum ac fiderum peritissimi dicti sunt. Quare ad eos *Dædalus*, *Melampus*, *Pythagoras*, *Homerus* & alii complures eruditionis causa profecti. Sub regibus esse jam inde ab initio rerum consueverunt, modò suis, modò *Æthiopicis*; dein *Persis* ac *Macedonibus*; moxque iterum suis, donec *Romani*, Augusto debellante, in provinciam redegerunt Ægyptum. Post hoc *Saraceni* eam occuparunt: quibus successit *Sultanorum* inclytum nomen, ex Circassis Tattarorum gente ortum. postremi *Turcæ* an. clō 1511. invaserunt, qui etiam nunc tenent. ^a 1

II. Sed

BUNONIS.

^a *Selimus* Turcarum Imperator Mameluckorum in Ægypto regnum delevit anno Christi 1517. quum stetit per annos fere trecentos *Annal. Turc.*

HEKELII.

^a Vid. *Iustini* Lib. II. c. I. §. 5. seqq.

REISKII.

¹ a Ægyptii nugas ferebant, quotquot hominum se se vetustissimos prædicarunt, aut cum Manethone, Sacerdote suo vanissimo, regum centurias Abrahamo antiquiores aliquot numerarunt. Ne quidem illi à Syris erant vetustate proximi, quod Auctor existimat; sed Arabes Chaldei & Babylonii antecedunt. Primas tamen Ægypti colonias à *Chamo* & *Misraimo* hujus filio, & horum posteritate Berofus atque Sanchoniathon arcessunt, easque sacris scripturis congruas. *Menes* cum primus in regum ordine aut *Chamus* ipse, aut unus inter *Chami* posteros fuit: Ab hujus excessu b Dynastie plures aut Nomarchiæ in regno unico exortæ duodecim *Nomarchas* ex æquali Nomorum numero pepererunt. Sed rege sub *Amisi*

ad Sabtaconem Æthiopem, duosque hujus successores; ab his ad *Nomarchas* denuo, & ultimum *Plammeniten* potestas regia pervenit: Postea sub *Cambysæ* ad *Persas* anno ante Christum 505. denique ad *Alexandrum M.* anno ante Christum 328. ab ipso demortuo ad *Ptolemæos*; ab horum ultimo *Dionysio* ad *Romanos* A. V. C. 720. ab Romano ad *Saracenicum* Ægyptus Imperium A. C. 642. sub Chalifa *Omare* adjungitur; *Amirisque* Chalifis per A. 337. paruit; posthac *Phatemidis* per annos 208. tandem *Jobidis* regibus ex A. C. 1179. horumque antepenultimo *Salohoddino* (communiter *Saladino*) qui è Tataris Circassis cœmtra mancipia selegit milites, *Mamluccorum nomine*: Hi denique A. C. 250. *Mohaddano*, ultimo *Jobida* misere cælo, *Eloddinum* sui gregis hominem extollunt, & longa regum successione gaudent ad A. 1517. quo *Selimus* ultimum *Timain Bai* *Tarassum* suspendio necavit: Hinc Ægyptus hodieque *Turcico Imperio* subest, in sangiacatus & octodecim *Califfatuum* aut præfecturarum centurias divisa. Vid. *Marfami Canon Chronicus* regum Ægypt. & *Chronicon Saracenicum Dreschleri* cum additionibus nostris.

HEK E-

^a Ægyptiorum antiquitas. b Dynastia multiplex.

II. Sed de *Nilo* b hoc loco pauca quædam retulisse haud abs-
re fuerit. Terra ipsa Ægyptus expers imbrum mirè tamen fer-
tilis, & hominum aliorumque perfœcunda generatrix. Nilus id
efficit, amnium in Internum Mare permeantium maximus. Hic
in Africæ desertis, *montibus Lunæ* ortus, haud statim Nilus est,
& primùm ingentem Lacum *Nilidem*, qui nunc *Zaire & Zem-
bre* dicitur, c x x. mill. German. permeans, cum diu simplex
lævusque receptis dextera magnis aquis descendit, *Astapus* co-
gnominatus, quod Æthiopum lingua significat aquam è tenebris
profluentem, circa *Meroën*, Insularum, quas innumeras latè-
que patentes spargit, clarissimam, lævo alveo *Astabores* dictus
est, hoc est, ramus aquæ venientis é tenebris; dextero verò
Astusapes, quod latentis significationem adjicit, nec ante,
quam ubi rursus coit, *Nilus* dictus est. Inde partim asper, par-
tim navigia patiens; mox præcipiti cursu progressus, inter oc-
cur-

Nilus fl.

Lunæ montes.

Astapus.

Meroë.

Astabores.

Astusapes.

HEKELII.

b De hoc Fluvio scribit *Heliodorus Emesenus*,
Scriptor verè elegans (Eleganti hoc elogiò
Aurorem hunc dignatus est Polyhistorum claris-
simus, *Georg. Matthias Koenigius*, *Evergeta*
meus singularis, in elegantissima Bibliotheca
suâ ver. & novâ p. 387. col. a. Lib. II. Ἄριστο-
πιπλῶν p. 109.) seq. Edition *Commelin.* hęc modò:
Καὶ διεξέρχεται ὡς τὰς μὲν ἀρχὰς ἐκ τοῦ ἄρκου ἢ Διοποίας,
ἐσχεύεται τὴν ἑσπέρην ἐνταλαμβαίνει, καὶ ὁ μὲν τὸ κλίμα
τὸ ἀνατολικὸν ἀπολήγει, ἀρχὴν τῆς μεσημέριας διδῶσιν
αὐξήσεται τὴν κατὰ τὴν θέρμην ὡσπερ, ὅς ὡς τινες νομίζουσι
ἀπὸς τοῦ ἐπιπέδου ἀντικρὺ πλείονων ἀνακοπόμενος, ἀλλ'
αὐτῶν δὴ τῶν τῶν ἀέριων κατὰ τρεπτήν τὴν θέρμην, διὰ
τοῦ ἀρκώου ὅτι τὴν μεσημέριαν πῦρ νέφου ἐλαυνύσται τε
καὶ ὠδούσται ζώνη σπλάξσει, καὶ ἢν τὴν πρῶτα φορέας
ἀνακίπτουσα, δι' ὑπερβολὴν τῶν περὶ τὰ μέρη πυρῶδες πάσης
τὴν πρῶτον καὶ κατὰ μικρὸν ἀθερραίνουσα καὶ παχυνούσα
νοτιάσται ἐκαταμυκνέτης καὶ τῆν αὐθιγῶν ὑπερμεγέθων,
ὁρῶνται ὁ Νεῖλος, καὶ ποταμὸς εἶναι ἢ ἀνέρεται, ἀλλὰ
κατεβυβίσσεται τὸ ὄχθος, καὶ θαλασσώσται τὸ ἄρκατον, τῆ
παρὰ τὸν γέωρον τὰς ἀέρας. Διὸ πῦρ τὸ ἐστὶ γλυκύνεται,
αἶτι ἐξ ὕμθρον ὑραίνων χαρμυμένον, καὶ θύων προσυέτα-
σται, ἢν ἐστὶ μὲν θέρμης ὡς ὄθεν ἤρβαστο, ἐστὶ δὲ χλιαρὸς
ὡς ἐκίθη ἀρξάμενος. Δι' ἢν αἰτίαν καὶ μόνον ποταμῶν
αὐτῶν ἐκ ἀνακίπτου. Πάτως ἂν, ὡς τὸ ἄρκος, ἀνοδῶς, ἢ
καθὼς τινες ἐβουλόθων, ὡς περὶ τὸν παρ' Ἑλλήσπον
εὐδοκίμων, καὶ τὸν τακομίην τὸ πλῆρωμα ἐλάμβαναι.
Quæ verba *Stanislaus Warschewiczki*, Polonus,
felicitè sic est interpretatus: In supremis Æthio-
piæ; ultimis autem Libyæ partibus (NILUS)
oriatur, qua parte orientale clima desinens, initium

meridiei præbet: crescit verò æstivò tempore, non
(ut quidam putarunt) Etesiarum adverso flatu re-
jectus, sed iis ipsis ventis circa solstitium æstivum à
Septentrionalibus partibus versus meridiem, omnes
nubes pellentibus ac trudentibus, donec in Zonâ,
quæ torretur ardore Solis, colligantur, in quâ illo-
rum motu retunditur propter incredibilem circumstan-
tis æstius vehementiam, toid, qui antea fuerat pau-
lulum congregatus & condensatus, humore lique-
cente, & inde copiosis imbribus cadentibus, superbit-
que NILUS, nec se Fluvium esse patitur, sed ef-
funditur extra ripas, & eluvione, tanquam Marî
quòdam Ægyptum operiens, adventu suo fecundat
agros. Quare ad bibendum dulcissimas præbet aquas
& que illi ex caelestibus imbribus suppedunt: &
est tactu placidus ac lenis, non amplius calidus, sicut
ubi incipit: veruntamen adhuc tepidus, ut in ejusmo-
di locis ortus. Quam ob causam solus ex Fluvius va-
pores non exhalat. Omnino enim consentaneum esset,
si exhalaret, cum ex nive liquefactâ, quod quidam
Docti apud Græcos voluerint, incrementum capere.
Quando verò *Herodotus* Lib. IV. *Histor.* Cap.
IX. p. 201. Edition. *Becleriane* NILI Fauces
sanguine (aliquando) infectas fuisse scribit,
tunc utitur verbò φοινικθῆναι, quod idem est, ac
purpurascere. Τοσῦτ' (inquiens) ἐγένετο φόος ὡς
ρεθροῦς ἕματα διὰ τὸ περὶ, ὅς τε ἐκβολὰς τὸ Νεῖλον
ἠέσους ὕσας, τὴν περὶ τὸ πάλιν αἰγυπῶν πάντα φοινικθῆναι.
h. e. *Angelo Politiano* interprete, tanta est facta
cades, ut rivis cruoris per planitiem decurrentibus,
cum fauces ipsæ NIL I ingentes, tum litus omne
circa Urbem purpurasceret.

curfantes scopulos non fluere immenso fragore creditur, sed ruer. Postea lenis, & fractis aquis domitaque violentia, & spatium fessus; tandem ad $\Delta\acute{\epsilon}\lambda\tau\alpha$ opidum per omnem Ægyptum vagus & dispersus, β *Septem* ingentibus ostiis in mare Ægyptum se evomit. Bis in anno, certis diebus auctu magno per totam spatia-tus Ægyptum, fecundus innatat terris. Causas hujus incremen-ti varias prodidère; sed maximè probabiles duas: *Etesiarum* eo tempore ex adverso flantium repercussum, ultro in ora acto ma-ri: aut *imbres* Æthiopiæ æstivos, iisdem Etesiiis nubila illò fe-rentibus ex reliquo Orbe. *Idem annis unus omnium nullas exspi-rat auras.*

Delta op.
Nili septem
ostiis.

III. Cæterùm à tergo Ægypti versus Meridiem, juxta fini-stram

BUNONIS.

β Nili ostia nominantur *Melæ*, *Canopicum*, *Bolbiticum*, *Sebenniticum*, *Mendesum*, *Pathmiticum*, *Tanicum*, *Pelusiaticum* c. Cæterùm Nili exundationes existere à pluviis & imbris, qui in partibus Australibus decidunt illo tempore ferè continui & copiosi, hodiè exploratum est. *Vid. Geogr. General. Varenii lib. 1. c. 16. prop. 20 d.* Sed præter Nilum stato anni tempore quoque exundant alii fluvii; *Niger* Africae fl. *Zairus* Congi fl. *Argentus* fl. Brasiliæ. *Ganges Indus*: Fluvii, qui ex lacu Chiamay profluunt, & in sinum Bengalensem sese exonerant: Item *Macon* fl. *Cambojæ*: *Euphrates*: *Numidia* fl. *Sus* dictus: & alii nonnulli. Est quoque in Ægypto lacus a *Mæris*, viginti millia passuum in circuitu patens, altior, quàm ad navigandum magnis onustisque navibus satis est, qui olim fuit campus. Cæterùm Ægyptii multò aliter à cæteris agebant olim. Mortuos fimo ob-liti plangebant, nec cremare aut fodere fas pu-tabant. Verùm arte medicatos intra penetrabilia collocabant. Lutum inter manus, Farinam calcibus subigebant e. Forum ac negotia fœminæ; viri pensæ ac domos curabant: onera illæ humeris, hi capitibus accipiebant. Colebant effigies multorum animalium, adeò ut quæ-dam eorum per imprudenciam interemisse, capi-tale esset. Morbo extincta animalia, sepelire & lugere solenne iis erat. β *Apis*, bos niger, certis maculis insignis, & cauda linguaque dis-similis aliorum, omnium Ægyptiorum num-men erat. *Melæ* f. Cæterùm malè audiunt Ægyptii veteres, qui perhibentur fuisse vani, imbelles, ad rem gerendam inepti, crudeles,

quæstus cupidissimi, mobiles, invidi, furio-si, & dementes. *Strabol. 17 Polyb. l. 15. Plin. in Panegyri. Plato l. 4. de Rep. Philo in Flaccum & lib. de Agricultura. Trebell. Pollio in 30. Tyr. Vopiscus in Saturnino.* Cæsar veritus est Ægy-ptum provinciam facere, ne quando violentio-rem præfidem naçta, novarum materia esset. *Sueton.* Augustus eosdem semper habuit nova-rum rerum suspectos. *Dio lib. 51. Tacit. Hist. lib. 1.*

HEKELII.

c *Ipsis Ægyptiis* vocabatur *Noym*, aliis *Oceanus Ætus*, l. *Aquila*, ut & *Dyris* atque *Chry-sorrhœas*.

d *Admiranda Nili aliàs* edi. curavit *Marcus Fridericus Wendelinus* Francof. Að. CHR. M. DC. XXIII. in 8. Extat & elegans *Ænigma* de NILI, quando np. Vox ista scribitur ΝΕΙΛΟΣ, *Proprietate* ap. *Nicol. Reusnerum* in *Ænigmatib. Var. Aut.* pag. 301. ubi *Paulus Eberus* prædicti *Ænigmatis* Autor est factus.

e *Inde fit*, ut ejusmodi Corpora sic servata etiamnum inveniantur, quæ vulgo vocamus *Mumia*. Ex præscâ *Ægyptiorum* Religione plura *Christianos*, imprimis *Romano-Catholicos* mu-tuâsse notum est. *Vid. Magini pars II. Geogr. Ptolem. fol. 207. fac. a.*

f *Lib. I. c. IX. p. 162. lin. 31. seqq. Solini Poly-historis* Cap. XLV. p. 93. lin. 16. seqq. & in *id Petri Olivarii, Valentini, SCHOLIA.* ead. p. ut & *Strabonis* Lib. XVII. *Geogr.* pag. 613. Tom. II. ac *Plinii* Lib. VIII. H. N. cap. XLVI. p. 146.

R E I S-

a Mæris lacus. b *Apis* Ægyptiorum numen.

stram Nili ripam, *Libya est exterior ad Æthiophiam extensa*, Libya exterior,
nunc est *Elfocat desertum & Gaoga.* ²

REISKII.

² a Nilus fonte suo, incremento, exundatione, catarractis & ostiis stupendus fluvius non procul ab regno Abyssino *Gojam in terra: Sicut & fastigium montis Dengle* duobus aut quinque fontibus erumpit: Hinc cursu flexuoso per lacum Daræ Bedique transiens, in duos scinditur alveos, quorum unus *Nigritarum regna*, sed alter *Ægyptum subit*. Augetur & incrementum Nili, & anniversaria hujus exundatio ab hybernis imbribus proficiscitur. Nam regiones quotquot *Zonæ torridæ* subsunt, per hyemem multas urgentur pluviis: Unde immensa vis aqua-

rum alveo contineri nequit, sed per Ægyptum planissimam, fossasque multo artificio deductas excurrit. Hinc *Niloscopia & Nilometria* repererunt Ægyptii, quibus eluvionem Augusto mense futuram prænoscere ac judicare possint. Nec tamen Ægyptus expers imbrium est, sed inferior æque ac superior menses hybernos quantoque pluvios habet: De inferiori Proclus id dudum annotaverat Lib. I. in Tim. Plat. de inferiori veteres negarunt pluvias, quin Vossius in eorum gratiam ad Lib. II. Pompon. c. 9. Vid. Histor. Æthiop. Ludolffi Lib. I. c. 8. Isa. Vossii Comment. de Nilo & hujus increm.

a Nili fontes arctio & inundatio.

CAP. IV.

Cyrenaica, Africa Minor, Libya deserta, Troglodytæ & Garamantes.

I.

Ægypto annexa est ^a *Cyrenaica regio*, ^β *Ammonis oraculo* Cyrenaica regio. Barchana, Pentapoliis tana.
maxime clara, nunc *Barchana* provinciæ dimidia pars Barchana, Pentapoliis tana.
Orientalis, eadem *Pentapolitana* dicta à *quinque* insignium urbium numero, quæ *Berenice*, ^δ *Arsinoe*, ^ε *Ptolemais*, ^ζ *Apollonia*,

BUNONIS.

^a *Cyrene* sive ^a *Cyrenaica regio* habet ab Occasu Syrtim Majorem, ac Africam propriam; à Septentrione Libycum mare; ab Ortum Marmaticam; à Meridie deserta Libyæ Interioris.

^β ^b *Ammonis a* Oraculum in Marmatica constituunt alii ^b. Fuit in deserto & *urbs Ammon*, & *templum Ammonii Jovis c*; itemque ^c *Solis fons*, qui mane tepidus, medio die frigidus, sub vespere incalecebat, & sub mediam noctem calidissimis manabat aquis ^d. Eo usque penetrarunt *Bacchus, Hercules & Alexander M.* Locus ille hodiè vulgò *Concorron* dicitur ^e.

^γ ^d *Berenice*, hodie *Bernich* ad Syrtim majorem posita; à *Berenice Regina f* appellationem habet.

^δ ^e *Arsinoe*, quæ & *Teuchera g*, hodie

Trochara, in eodem jacet litore, inter *Berenice* & *Ptolemaiden*.

^ε ^f *Ptolemais h*, antea *Barce* dicta, à *Ptolemaeo* nomen sortita, hodie *Talometta* vulgò dicitur, ad idem litus posita.

^ζ ^g *Apollonia* maritima urbs à *Ptolemaide* versus Ortum jacens, hodie *Bonandrea* dicitur.

HEKELII.

^a Id est, *JOVIS* in specie *Arctis* Linguâ *Ægyptia* sic dicti.

^b De hoc Oraculo vid. *Curtii* Lib. IV. c. VII. ubi & ejus *Schema* in *Batavorum* Editionib. *ari*; in aliis verò *Ligno* incisum extat.

^c Non ab *Amnone* Pastore quodam *Arabie*; sed à *Bacchò Libero Patre*, quondam juxta *Mythologorum* sententiam exstructum.

^d Hunc Fontem dicitur *JUPITER* in formam

V v v

mam

a *Cyrenaicæ* fines. b *Ammonis* urbs & Oraculum. c *Solis* fons. d *Berenice*.
e *Arsinoe*. f *Ptolemais*. g *Apollonia*.

lonia, & ipsa Cyrene, unde regioni nomen, Græci hanc con- siderunt, ex Thera insula Ægæi Maris profecti. Ipsi Cyrenen- ses privata sorte inter Ægyptios ac Pœnos diu egerut; dein cum Carthaginensibus de agrorum finibus magnum ac diuturnum bel- lum gesserunt. Mox Carthagine deleta, & ipsi cum reliqua Afri- ca Romano Imperio cesserunt: Posthinc solum eorum Sultanis, tandem Turcis.

A F R I-

mam Arietis Baccho aperuisse, cum ab eo in Arabia Deserti vehementer sitiente anxie im- ploraretur. Terram enim pedibus concutiens lymphidum Fontem ei ostendit.

e Unde autem Ammonius proprie derivetur, vid. ap. Caspar. Peucerum in doctissimo de Præ- cipuis Divinationum Generibus; in specie de ORA- CULIS commentariò fol. 137. fac. b. Edi- tion. Servestana in 8. maj. Meminit quoque Templi istius JOVIS AMMONII Justinus Lib. I. Histor. c. IX. §. 3.

f Et Ptolemæi Lagi, Regis Ægypti, Conjuge. g Marcellino.

h Quam Olivarius novò nomine Ptolemata nominavit.

B U N O N I S.

a Cyrene, hodiè Corene & Cirene, XII. mill. pass. à litore remota est, urbs Cyrenaicæ primaria, ac quondam Carthaginis æmula, de ejus origine multa dicuntur apud Pindarum i. E Cyrene fuere Aristippus Socraticus Philoso- phus, & Areta ejus filia, quæ patri in guber- natione Scholæ successit; & Aristippi filius, qui matri successit, μητροδιδυκτ, quod Stra- bo tradit, cognominatus Hegesias, ob incre- dibilem eloquentiæ vim περιησιατ dictus. Synesius quoque è Pentapoli ortus Cyrenes fuit Episcopus, primum Philosophus, ac deinde Christianus. Hic laserpitium herba nascitur; unde Cyrenæ appellantur laserpitifera. Cyrenæi ad cœnam vocati non solum veniebant ipsi; sed & alios secum adducebant. Inter Cyrenas & Ægyptum fuit opidum b Portus Menelai dictum, in quo Agesilaus Spartanorum Rex mortuus est. Nep. in ejus vita.

H E K E L I I.

i Plurimi Philologorum putant, hanc Urbem à Batto Tereò esse conditam, & à Cyrene, Penei Amnis Filiâ, quam Apollo amore ejus raptus

in eam Libya Partem transtulit, ita denomi- natam.

R E I S K I I.

Y c Cyrenaica nomen à Cyrene urbe, hæc à Cyre hujus regionis fonte reperit, δὲ το κρηῖς ἀνεκῖς ἐγγυαρίαις inquit Stephanus: Huic enim monti- que cognomini urbs adiacebat proxima. Sed hæc ipsa regio sensum admittit æquivocum, & angustius dicta Pentapoli; paulo latius to- tam à Ptolemæo & Cluverio descriptam pro- vinciam; latissime sumta Marmariticam & Li- byam exteriorem significat. Inde factum est, ut veteres, novique Geographi d templum Jo- vis Hammonis & Oraculum Cyrenaicæ adscri- berent, quod Marmaricæ & hujus parti, regioni Ammoniacæ Plutarchus & Plinius attribuunt. e Africa minor Phœnicum colonia, & Didonis aut Elisæ auspicio ad regnum florentissimum perducta, Carthaginem continebat Romæ urbis æmulam. Urbs illa Carthada post Trojanum excidium Anno 316. ante Christum 869. con- dita Punice כרתא חרתא Kartha Haditha, id est urbs nova. Carthago denique dicta tribus con- stabat partibus, Cothone, id est Insula portu- que, Byrsa, id est arce regia, & Mezara sive Magalia urbe. De bellis tribus Punicis, ulti- moque seu tertio, quod in excidium Carthagi- nis desinebat, cum Christoph. Hendreich in Carthagine aut Carthaginensium Republ. Græ- ci atque Romani Historici videantur. Libya Græcè Λιβύα Hebraicè לוב Lub & Libyes לובים Lubim à terra siticulosa vel arida, sive ut Lucani verbis Lib. I. hec utar propter calidas f Libya sitientis arenas. Hæc vero ex notiis Episcopa- tum duplex succurrit, una superior sive Pen- tapolitana; & altera inferior sive Marmarica Josepho Ἐρηολιβύα καὶ ἀΐουδξ, id est arida, & aquæ expers. g Troglodytæ Gr. Τρωγλοδυται ἐν τῶν Τρωγύλων καὶ δὲ ἰαδῶν, quod cavernas & antra subeant: Hebraicè סוכים Succim Sucha ex voce סוכה Socha, id est spelunca.

B U N O-

a Cyrene. b Portus Menelai. c Cyrenaica. d Jovis Hammitemplum e Africa minor. f Libya. g Troglodytæ.

AFRICA MINOR.

II. Sequitur *Africa Minor* sive propriè dicta. Terminatur à *Septentrione* Africo pelago; ab *Ortu* sinu magnæ Syrtis, à *Meridie* montium perpetuis jugis; quibus à Libyæ desertis & Gætulis discernitur: ab *Occasu* Tusca amne. Continet hodie *Tunetanum regnum*. Fluvii in ea clari, ^a *Cinyphus*, ^b *Triton*, Tritonidem paludem trahens: *Catada*, ad Carthaginem se devolvens, & ^c *Bagradas* omnium maximus ad Uticam, ac ^d *Tusca* terminus Africæ Minoris.

Africæ
Minoris
fines.

Tunetanum
regnum.
Cinyphus
fluv.
Triton fl.
Catada fl.
Bagradas fl.
Tusca.

III. Populorum varia nomina. Clarissimi ^e *Nasamonæ*; ex-
tra Africam propriam etiam Cyrenaicæ & Marmaricæ contermi-
ni; quos antea *Mesammontes* Græci appellaverunt, ab argumen-
to loci, medios inter arenas sitos; & ab his sublatis ^f *Psylli*, quo-
rum corpori ingenitum fuit virus exitiale serpentibus, ut cujus
odore vel fugarent vel sopirent eas ^g: & supra Carthaginem *Liby-*
phæ-

Nasamonæ,

psylli.

BUNONIS.

^a *Cinyphus* seu *Cinyps* fl. hodie *Magra*; è colle *Gratiarum* fluens inter *Leptim magnam*, & *Barathiam* in Syrtim excurrit, perfunditque *Macæos*, seu *Macas*, qui & *Syrtydes* appellantur. Ad hunc fluvium sunt hirci tantæ magnitudinis: quantæ non alibi: *Plin.*

^b *Triton* apud *Tacapen* urbem, unde hodie *Rio di Caps* nominatur, mare subit. In illius fluminis insula *Phila* Minervam primum virginali habitu apparuisse fabulantur *l.*

^c *Bagradas* fl. hodiè vulgò *Megrada*, *Mogrida*, ac secundum alios *Maziordech* dictus, ex *Audo* monte ortus inter Uticam & Carthaginem mare subit. Ad hunc fl. *m. Regulus* ingentem serpentem catapultis ⁿ interfecit, e-
jusque exuvias 120. pedibus longas Romam. misit. *Gellius o.*

^d *Tusca* hodie vulgò *Guadilbarbar* vocatur, ad *Hipponem* urbem in mare excurrit.

^e *Nasamonæ* gens Syrtica, navigiorum spoliis quæstiosa. Quippe obsident littora, & æstu destituta navigia noris sibi vadis occupant. *Curt.*

^f *Psylli* Nasamonibus fuere finitimi, quum *Auster* eis omnia aquarum receptacula arefecisset, publico consilio adversus ventum istum fecerunt expeditionem, jure belli res repetitum: verum *Auster* spirans, arenis universos obruit; quibus extinctis Nasamonæ eorum terram ob-

tinuerunt: *Herod. Gell. Plinius* tamen eos à Nasamonibus deletos esse tradit. *Ælianus* prodit, tam familiares *Psyllis* fuisse *Ceraftas*, ut morsus eorum sentirent nunquam; ac mederentur percussis. Idem jus illos obtinuisse in omnia serpentum genera tradit *Plutarchus in Catone*. Quum enim hic per Libyæ deserta iter faceret, & in summo periculo ob crebros serpentum ictus milites videret, à *Psyllis* auxilium petiit, qui suis incantamentis ita fascinoerunt serpentes, ut nulli deinceps nocere possent. Ex illorum familia quidam, *Hexagon* nomine, Romæ in dolium serpentibus refertum conjectus, experimenti causâ, circum-mulcentibus linguis miraculum præbuit. Signum ejus familiæ erat verno tempore odoris virus, & sudor, quo non solum medicamen præfens afferebant, verum etiam saliva. Liberos *Psylli* sævissimis solebant objicere serpentibus ad uxorum pudicitiam experiendam, adulterino enim sanguine prognatos non fugiebant serpentes. *Ælianus, Plinius, Silius, Cicero, Gellius.*

HEKELI.

^g Vid. *Plinii* Lib. VII. c. 11. p. 107. lin. 6.

^l Unde & *Pallas* *Tritonia* dicta.

^m *Atilius*.

ⁿ Et ballistis.

^o Lib. VI. N. A. c. III. p. 210.

T v v 2

B U N O

a Cinyphus fluv. b Triton fl. c Bagradas fluv. d Tusca. e Nasamonæ. f Psylli.

Pœni.

Leptis M.
Abrotonum.
Taphræ.
Capfa.
Thysdrus.
Thapsus.
Leptis P.
Rhuspina.
Adrumetum.
Clupea.
Tunès.
Uthina.
Carthago.
Utica.

phœnices, iidem & *Pœni*; è Phœnice Tyro profecti, Duce *Elisa* sive *Didone*, quæ Carthaginem condidit. Urbium celeberrimæ, & *Leptis Magna*, quæ & Neapolis, ° *Abrotonum*, * *Taphræ*, e *Capfa*, ° *Thysdrus*, * *Thapsus*, ° *Leptis Parva*, φ *Rhuspina*, * *Adrumetum*, ψ *Clupea*, * *Tunes*, * *Uthina*, & β *Carthago*, Romæ æmula, terrarum cupida, opulentissima quondam totius Africa, antequam Romani tribus bellis devictam deleverunt: ° *Utica* Catonis, qui inde Uticensis, morte nobilis.

Li-

BUNONIS.

ξ a *Leptis Magna*, hodie *Lebida* & *Lepede*, paulum à litore distabat, ubi hodie conspiciuntur urbis rudera.

° b *Abrotonum* ea videtur esse urbs, quæ ad idem litus jacens, Leptique vicina, hodie vulgò appellatur *Bnata*. Ortelius tamen urbem hanc in mediterraneis ponit p.

* c *Taphræ*, *Taphra* & *Taphrura*, hodie *Afacus*, ad Syrtim Minorem jacet q.

φ d *Capfa* in mediterraneis posita ab Hercule r traditur condita, munitissima licet, à Mario tamen intercepta ac deleta est. *Salust.*

* e *Toysdrus* s, *Tisdrus*, *Tisdrum* seu *Tusdrum* in mediterraneis quoque fuit.

* f *Thapsus* urbs maritima, inter Adrumetum & Ruspas jacuit.

° g *Leptis Parva*, & ipsa in litore haud longè ab Adrumeto posita, ea putatur esse urbs, quæ hodie *Africa* appellatur t.

φ h *Rhuspina* quoque maritima urbes ab Adrumeto ad Ortum ponitur.

* i *Adrumetum* v ad idem mare jacens, hodie vulgò vocatur *Mahometa* x.

ψ k *Clupea* seu *Chyrea* y, hodie *Quipia* urbs maritima, ad l *Hermæam* seu Mercurii jacens promontorium, à Siculis condita est. Scorpiones ibi non vivunt.

ω m *Tunes* seu *Tunis* aliquando Regia sedes, XII. mill. pass. à Carthagine remota, hodie ambitum habet quinque miliarium. Haud longè ab eo loco Romani à Carthaginensibus, *Xantippo* Lacedæmonio adjuvante, victi sunt, ac *M. Atilius Regulus* captus in hostium venit potestatem. Ab urbe hac *Tunetannum* regnum appellationem habet. Ibi in cœventibus utrinque litoribus gulæ specie n *Goletta* exstruxit Carolus V. anno C. 1535 z. quæ à Turcis anno 1574 capta ac destructa est a.

α ° *Uthina* in mediterraneis ad Bagradam ponitur fluvium.

β p *Carthago* habuit speciem duplicis opidi, quasi aliud alterum amplecteretur: cujus interior pars *Byrsa* dicebatur, exterior *Magalia*. Nepos in *viva illustr.* A Scipione deleta Julii Cæsaris auspiciis postea restaurata est. Ejus Episcopus CXXV. sub se habebat Episcopos alios. Hodie ad exiguum vicum redacta urbs illa, ab hortulanis ferè solis habitatur b. Carthaginenses fuere *Tertullianus* & *Cyprianus*.

γ q *Utica* haud longè ab eo fuit loco, quo Bagradas fluvius mare subit, hodie nonnullis putatur esse *Porto Farina*; at alii *Biserta* c. Carterum r *Syrtes* sunt sinus maris vadosi & vorticosi, litoribus Africa vicini, à *ὄψω τραβο*, quoniam arenas congerunt, appellati.

HEKELII.

p Meminit ejus *Strabo* Lib. XVII. *Geogr.* p. 660. Tom. II. *Oper.*

q *Olivarius* eam *Fuchs* vocat.

r *Phœnice*.

f s. *Tisdra* ap. *A. Hirtium*.

t Alii illam *Neapolim* dici existimant. *Conf. Strabo* loc. ad Not. d. §. huj. cit.

v s. *Adrumetum* Mario Nigro *Siffa* Alfonso verò Adriano *Toulb* denominata.

x *Procopius* eam vocat *Adramyttium*, additque suo tempore *Iustinianam* esse denominatam.

y A *Chypri* Figurâ sic dicta.

z Quò eam expugnavit, *Barbarossa* eripuit & Regi suo restituit.

a Hodie etiam dicitur *Tunes* & *Tunsi*.

b *Carthaginensium* Rempublicam descripsit *Ubbo Emmius* Part. I. I. *Rerumpp. Græcor.* pag. 3. seqq.

c Fuit olim totius *Africa* Caput, in quâ *Cato Uticensis*, victo jam *Scipione*, necem sibi conscivisse dicitur.

BUNO-

a *Leptis magna*. b *Abrotonum*. c *Taphræ*. d *Capfa*. e *Thysdrus*. f *Thapsus*. g *Leptis Parva*. h *Rhuspina*. i *Adrumetum*. k *Clupea*. l *Hermæa* seu Mercurii promont, m *Tunis*. n *Goletta*. o *Uthina*, p *Carthago*. q *Utica*, r *Syrtes*.

Libyæ deserta, Troglodytæ & Garamantes.

IV. Ab Africæ Minoris tergo versus Austrum *Libyæ Deserta* fuerunt; ultraque *Troglodytæ*, nunc *Berdoa* desertum. Hos tēgit ab Austro *Ater mons*, & trans eum *Garamantes* populi clari, nunc *Borno* regnum. Caput gentis fuit *Garama*, quam hodieque eodem nomine extare tradunt. *Debris* inclyta affuso fonte, cujus aquæ ex cœlesti quidem vertigine mutant qualitatem, at controversa siderum disciplina; quippe qui friget calore, calet frigore; à medio scilicet die ad noctem mediam aquis fermentibus, totidemque horis ad medium diem rigentibus. Cæterum & Troglodytas & Garamantas olim Romanorum arma superaverunt.

Libyæ deserta.
Troglodytæ:
Ater m.
Garamantes.
Garama.
Debris.

BUNONIS

d *Troglodytæ* à subeundis cavernis, in quibus degunt, nomen acceperunt d. *Arist.* Olim venationibus dediti, tanta fuisse memorantur celeritate, ut ipsas feras cursu potuerint assequi. Vescabantur serpentibus, & mortuos efferebant læti e. Multa myrrha apud illos esse traditur; Serpentes ibidem inveniri ajunt z. cubitorum. In Troglodytis aliis ponitur *Solis* fons supra memoratus f.

b *Ater mons* g in longum extenditur, ac uno latere ferè attingit Minorem Syrtim.

c *Garamantes* à *Garamante* Apollinis filio, seu potius à *Garamo* fluvio ad quem incoluerunt, appellati sunt; apud hos nulla erant matrimonia; sed mulieres habebant communes. Dipteres serpentes maximi ibidem reperiuntur.

d *Garama* h ad Garamam fluvium est.
g *Debris* quoque Garamantum urbs est; ubi fons interdum frigeus, noctu fervens, *Plinio* & *Solino* i testibus.

HEKELII.

d De quibus *Aristoteles*, *Plinius* & *Hieronymus* contra *Jovianum* sunt videndi.

e Conf. *Solini* Polyhist. Cap. XLIV. p. 89. & Cap. LXX. p. 143. lin. 31. seqq. ut & *Pomp. Mele* Lib. I. Cap. VI. p. 160. lin. 3. seqq.

f Np. ad *Not. β.* §. I. Cap. huj.
g A naturâ *Plinio* Lib. V. H. N. c. V. testante, sic dictus, quoniam adusto, aut Solis repercussu accenso est similis.

h Opidum quippe clarissimum.
i Cap. XLI. p. 83.

a Troglodytæ. b Ater mons. c Garamantes. d Garama. e Debris.

CAP. V.

Numidia & Mauritania.

NUMIDIA.

I.

A *Tusca* amne usque ad *Ampsagam* fluvium litori Africo prætenditur *Numidia*, *Masinissæ* Regis nominè maximè clara, nunc *Numidia*

BUNONIS.

a *Ampsaga* a fl. hodie vulgò *Suf Gemar*, *Numidiam* à *Mauritania Cæsariensi* disternans, in *Numidicum* sinum decurrit.

HEKELII.

a A quò *Ampsaga* Castellum ap. *Pomp. Melam* Lib. I. c. VI. p. 157.

V V V 3

BUNO.

a Ampsaga fluv.

Tremisenum
regnum.

Rubricatus
fluv.

Cirtha.
Cullu.
Ruscicada.
Bulla.
Tacatua.
Hippo.
Sicca.
Tabracha.

nunc *Tremisenum regnum* eodem porrigitur situ. Gens ipsa *Nu-
midæ*, ante *Nomades* à Græcis appellati, à permutandis pabulis,
mapalia sua plaustris circumferentes; ut nunc Tattarorum fert
mos. Fluviorum celeberrimus est β *Rubricatus*. Urbes quam
plurimæ nobilesque; sed γ *Cirtha* eminens; Sittianorum, post-
quam Romani tenuere, colonia dicta: quondam *Jube* & *Sy-
phacis* domus, cum foret opulentissima. Dein sequuntur δ *Cullu*,
ε *Ruscicada*, ζ *Bulla* regia, η *Tacatua*, θ *Hippo* regius, ι *Sicca*, * *Tabra-
bra*

BUNONIS.

β α *Rubricatus* inter Hipponem Regium & Tabracham mare subit. Plinio b videtur esse *Armua*; Orofio ac Diacono *Ardalio* c: hodiè *Ladog*, *ʒadog*, & *Guadilbarbar* à diversis appellatur.

γ b *Cirtha* ac *Cirta* d nonnullis postea *Constantina* putatur dicta: at *Cirtha* haud longè ab-
erat à mari, ad quàm Jugurtha Atherbalem
vicit, ac in opidum profugientem obsedit. *Sallust.* A *Cirtha* 30. millia passuum versus
Sitiophim fuit e *Milevum* seu *Milevis*, anno
Christi 402. concilium habitum, quod in-
de dictum *Milevianum*, cui præfuit S. Augu-
stinus. In eo damnati sunt errores Pelagii &
Cœlestii e.

δ d *Cullu* seu *Collops magnus*, hodiè *Collo* &
Alcol, urbs maritima est apud Ampsagæ o-
stia sita, purpurâ olim celebris.

ε e *Ruscicada* hodiè *Stora* f, ad idem mare
est haud longè à *Cullu*.

ζ f *Bulla Regia* Siccæ Veneriæ vicina ad Ru-
bricatum ponitur fluvium g: hodiè fertur di-
ci *Antra*.

η g *Tacatua* inter *Cullu* & Hipponem Re-
gium haud longè à Collope parvo in litore si-
ta, hodiè *Suchaida* vocari scribitur.

θ h *Hippo* cognomine *Regius*, ad mare inter
Aphrôditiū & Tabracham jacens, hodiè *Bona*
h vocatur. De hac urbe ita *Silius: antiquis dilectus*
Regibus Hippon. Hipponensi Episcopatu mag-
nâ curâ, fide ac diligentia quum præfuisset *Augu-
stinus* annos X L. diem obiit supremum anno
ætaris L X X V I. cujus exstat operum Sacrorum
tomi decem i. At i *Hippo Diarrhytos* inter Ta-
bracham & Uticam ad idem erat mare in Afri-
ca Minore k.

ι Duæ fuerunt k *Siccæ*, altera Syphacis quon-
dam regia, ad duarum Mauritaniam fines;

& altera *Sicca* cognomento *Veneria*, cujus Pro-
lemæus in descriptione Africæ Minoris memi-
nit. In bello Jugurtha. ejusdem mentionem
quoque facit *Sallustius*. Hæc *Arnobii* Rhetoris,
qui Lactantii fuit præceptor, patria ad Rubri-
catum fl. erat l. Ipse *Arnobii* ac *Lactantii*
quoque exstant libri VII. valdè eruditi contra
gentes scripti.

* l *Tabracha*, seu *Tabraca* m, urbs mariti-
tima Ortelio Tuscæ ostio ponitur vicina. In
Numidia quoque fuit m *Zama*, nunc *Zanora*,
arx regni, quam Livius quinque dierum itinere
à Carthagine abesse ait. Ad hanc *Hannibal*,
posteaquam ex Italiâ in Africam venerat, à
Scipione victus est. *Zamam* Metellus in bello
cum Jugurtha frustra oppugnavit. *Sallust.* n A-
drumeto abest millia passuum trecenta, id est,
milliar. Germ. 75. Quod iter *Hannibal* à Sci-
pione victus & fugatus biduo & duabus noctibus
confecit *Nepos* in *Hannib.*

HEKELII.

b Lib. V. c. III. p. 66. lin. 40.

c Seu *Ardealio*.

d S. *Cirra*.

e Vid. ʒo. *Henr. Alstedii* Thesaurus Chrono-
logiæ Tit. xxxv i. p. 344. Edition. 2.

f *Castaldo*; *Olivario* V. *Astora* & *Estora*
Marmolio.

g *Ptolemæo* dicta *Bullaria*.

h *Mercatore* teste.

i Erat enim Vir Sanctitate, Labore, Studiô
atque Doctrinâ ad miraculum maximus, to-
tiusque Occidentis Lumen excellenter clarum.

k *Strabo* Lib. xvi i. pag. 655. has *Hippones*
ambas vocat *Regias*.

l Conf. candidissimi mei *Quenstedii* Dialog.
de *Patriis* Viror. illustr. p. 680. seqq.

m *Silio Italico* *Sabatru* & aliis *Tabatra*.

BUNO.

a *Rubricatus*, *Armua* seu *Ardalio*. b *Cirtha*. c *Milevum* seu *Milevis*. d *Cullu* seu *Collops*.

e *Ruscicada*. f *Bulla Regia*. g *Tacatua*. h *Hippo Regius*. i *Hippo Diarrhytos*.

k *Sicca*. l *Tabracha*. m *Zama*. n *Adrumetum*.

brachæ : hanc quoque regionem debellatam in provinciæ formam redegerunt Romani. ¹

M A U R I T A N I A.

II. Ultima ad Occasum est *Mauritania*, in qua præcipua gens Maurorum, unde nomen regioni. Hos Græci *Maurusios* dixerunt. Terminantur à *Meridie* Atlante Minori, quo submoventur à Gætulis: qui & ipsi postea, oppressis & extinctis Maurusis, Mauritaniæ majorem partem occupârunt: ab *Occasu* est Oceanus Atlanticus; à *Septentrione* fretum Herculis & Mare Internum: ab *Ortu* primo *Mulucham* habuit flumen, quod Mauros à Numidis discernebat; at quum ea Numidiæ pars, quæ est inter Ampsagam & Mulucham, Mauritaniæ adjiceretur, finis huic constitutus est Ampsaga. Continet hodiè tria regna: *Darense*, *Fezense* & *Mauritanum*. Dividebatur autem olim *Mabva* flumine in *Cæsariensem*, quæ Numidiam contingit, & *Tingitanam*, quæ Oceano perfunditur. Regna fuère ad C. Cæsarem usque Imperatorem, qui in duas divisit provincias. ²

Mauritaniæ
Mausii.

Mauritaniæ
fines.

Mulucha fl.

Mauritania
Cæsariensis

C Æ S A R I E N S I S.

III. *Cæsariensis* provincia, quam nunc totam *Dara* regnum obsidet, antea *Bocchi* regnum appellata fuit. Partem tamen

Cæsariensis.

B U N O N I S.

¹ *Sitipha*, ² *Sitisis* seu *Sitiphis* colonia in Mauritaniis suis hodiè fere extincta est.
³ *b* Mauritania Cæsariensis ab Occasu habet Tingitanam; à *Septentrione* Mare Internum ad Ampsagam usque fluvium; ab *Ortu* Africam Propriam; à *Meridie* Libyicos montes & Gætuliam ⁴.

b. e. domus plaustris circumferentes. ^d Duplex vero Numidia fuit ab Romanis in provinciam redacta; una *mediterranea*, quam Biledulgerid hodiè vocant, & altera *externa sive littorea*, quam novam alio victores nomine dixerunt. Contigit hoc capto Jugurtha, & bello feliciter composito; è quo C. Marius A. V. C. 647. triumphum egit. ^e Mauritania Græce *Μαυριτανία* è τῶν *Μαυριτανῶν*, i. e. ab Mauritanis, hi vero ab Mauritis, & denique Mauris nomen Punicum aut Hebraicum susceperunt: Idque vel ab situ versus occidentem ultimo, tanquam *מורין* *Mahurin*, i. e. *postremi*, elisa litera gutturali, vel à nigredine *מורין* *Maurin* ab *מור* *obscurus* & *vacuo loco*; Prius Bochartum, posteriori Beermannum habuit auctorem. De Mauritania, tribus regibus, Jubæ, Boccho, & Bochudo, uni tandem Jubæ per Augusti gratiam subiecta, Vossius ad Pompon. Lib. I. c. 5. Unde ^f triplex sub Cajo & Claudio Imp. *Tingitana*, *Cæsariensis*, & *Sitizensis sive Bilacensis*, quam nummi Romani & inscriptiones exhibent.

H E K E L I I.

ⁿ Dicta a. est *Mauritania* *דאר תִּי מַאֲוִי*, quod inter cætera *obscurum*, vel *nigrum*, denotat, quoniam Colonos nigros habcat. *Simias*, *Dracones*, *Struthiones* atque *Elephantes* gignit.

R E I S K I I.

¹ *c* Numidia Græcis ab originibus ad Romanam rranst civitatem, litera mutata gemina. Græcis enim *νομάδες ἐκ τῶν νομάδων*, id est, *in pacuis vagi homines*; Latinis autem Numidæ dicuntur. Ita Plinius Lib. V. c. 3. *Numidæ vero Nomades à permutandis pabulis, mapalia sua,*

B U N O.

a Sitisis. b Mauritaniæ Cæsariensis fines. c Nimidia. d Duplex. e Mauritania. f Triplex.

Malva.
Massæfylil.
Julia Cæsarea.
Cartenna.
Saldæ.
Opidum novum.
Rusfazus.
Ruscium.
Rusconia.
Tipasa.
Tubusuptus.
Tucca.

Mauritania.
Tingitana.
Tingi.
Bogudiana.
Julia Constantia.
Zilis.
Volubilis.
Lixus.

men inter Malvam & Mulucham $\frac{z}{z}$ *Massæfyliorum* gens tenuit. Caput provinciæ \circ *Julia* \circ *Cæsarea*, aliquando ignobilis, cum *Jol* esset; postea quia Jubæ regia, illustris facta. Reliqua opida sunt \circ *Cartenna*, \circ *Saldæ*, \circ *Opidum novum*, \circ *Rusfazus*, \circ *Ruscium*, \circ *Rusconia*, \circ *Tipasa*, \circ *Tubusuptus* $\&$ \circ *Tucca*, impositum mari ac flumini Ampsagæ.

TINGITANA

IV. \circ *Tingitana* provincia, quam nunc duo regna *Fez* & *Marocco* occupant ab urbe *Tingi*, quæ nunc vulgò *Tanger*, cognomen accepit, Ante *Bogudiana* dicta à Rege *Bogud*. Opida in ea, \circ *Tingi* modo dictum, caput provinciæ, ab Antæo conditum; \circ *Julia Constantia*, δ *Zilis*, \circ *Volubilis* $\&$ \circ *Lixus*, vel fabulosissime

BUNONIS.

ν \circ *Malva* fl. hodie *Muluya*, Tingitanam à Cæsariensi determinat p .
 ξ \circ *Massæfyliorum* gens bellis extenuata, ac demum extincta est. *Plin.* q .
 \circ \circ *Jol* à Juba Rege traditur condita, ac postea alterum nomen à Cæsare habuit r . Nonnulli eam hodie *Algiers* vocari volunt.
 ω \circ *Cartenna* ad Cartenni fluv. ostium: hodie ea putatur esse urbs, quæ vulgò *Moslagan* vocatur.
 ρ \circ *Saldæ* urbs maritima, inter *Juliam Cæsaream* & *Cullu* sita, hodie vulgò *Bugia* appellatur f .
 σ \circ *Opidum Novum* in mediterraneis est, hodie *Mexuna* putatur t .
 τ \circ *Rusfazus* in litore inter *Ruscium* & *Saldas* posita est.
 ν \circ *Ruscium*, Ptolemæo *Rhusuccora*, inter *Rusconiam* & *Rusazum* est.
 ϕ \circ *Rusconia*, *Rusconia* & *Rustonium*, urbs maritima est.
 χ \circ *Tipasa* ν à *Julia Cæsarea* ad Ortum est.
 ψ \circ *Tubusuptus* Saldis proxima fuit.
 ω \circ *Tucca* apud Ampsagæ ponitur ostia.
 α \circ *Mauritania Tingitana* ab Occasu habet mare Atlanticum; à Septentrione fretum Herculeum & Ibericum usque ad *Malvæ* fluminis ostia; ab Ortum *Mauritaniam Cæsariensem*, à Meridie *Gartuliam* & *Lybiam Interiorem*.
 β \circ *Tingis* ad fretum Herculeum à *Cananitis*, quos *Josua* eiecit, putatur condita x .

ν \circ *Julia Campestris* in mediterraneis ponitur, hodie *Baninede* dicta.

δ \circ *Zelis* seu *Zila* y , hodie *Arzila* z , inter *Tingim* & *Lixum* sita est a .

θ \circ *Volubilis*, nunc *Fessa* seu *Fexa*, regia intus est.

ξ \circ *Lixus* in litore maris Atlantici posita CXII. mill. pass. ab Herculis abfuit fretum. Hodie arx est cum portu, vulgò *Larach*, & secundum alios *Arays* dicta b . Fluvius quoque olim *Lixus* appellatus, qui hodie *Lasso* ac aliis *F. di Larach*.

HEKELII.

\circ *S. Colonia*.
 p *Castaldus* hunc Fluvium vocat *Mululo*.
 q *Lib. V. c. II. p. 66. Lin. 14.*
 r *Vid. Strab. Lib. XVII. p. 654.*
 f *Mercator* eam *Tadelim* vocat.
 t *Ptolemæo* dicitur *Oppinum*; *Nigro* autem *Rhabath*.
 ν *Hodie Tanese* & *Mercatori Taves*.
 x *Castaldo* hodiè dicitur *Tanger*, & *Mercatori Tangia*. *Strabo* loc. sup. ad Not. d. §. III. Cap. huj. cit. scribit, eam *Barbaris Tingam* ab *Artemidoro Lingam*, & ab *Eratosthene Lixum* nominari. *Ptolemæus* a . & *Plinius* ex *Tingó* & *Lixó* duas faciunt.
 y *Sive Xilia*.
 z *Seu Novò Vocabulò Arzita*.
 a *A Castaldo* dicitur *Alger*.
 b *Olim erat Romanorum Colonia*, à *Clandio Cæsare* in hunc locum ducta.

BUNO-

α *Malva*. β *Massæfylil*. γ *Julia Cæsarea*. δ *Cartenna*. ϵ *Saldæ*. ζ *Opidum novum*. η *Rusfazus*. θ *Ruscium*. ι *Rusconia*. κ *Tipasa*. λ *Tubusuptus*. μ *Tucca*. ν *Mauritaniz Tingitana* fines. \circ *Tingis*. p *Julia Campestris*. q *Zilia*. r *Volubilis*. f *Lixus* op. & fluv.

mè ab antiquis narrata. Ibi quippe *Regia Antæi*, certamenque cum Hercule, & *Hesperidum horti*.

Antæi
regia.
Hesperidum
horti.

BUNONIS.

^a *Hesperidum horti* alii in Cyrenaica, haud longè à Barce urbe Ponunt. ^c Cæterum in hac ipsa Mauritania est ^b *Atlas Minor* mons; ^e *Abyla* ^d *Herculis Columna*, ac è regione altera ^e *Calpe*;

quæ tamen verius rupes sunt, seu montes.

HEKELII.

^c Hos Hortos *aurca Mala*, quæ summâ cuiusdam Draconis pervigilis curâ asserventur, quotidiè ferre, haud illepida *Poëtarum* est traditio.

a Hesperidum horti. b Atlas minor. c Abyla. d Herculis columna. e Calpe.

CAP. VI.

Getuli, Atlas mons, Libya Interior & Æthiopia.

GETULI.

I.

A Tergo Mauritaniarum Africæque Minoris *Getulorum* gens, & ipsa quoque Romanorum armis debellata, longe lateque incoluit; quippe quæ hodie occupat quicquid terrarum à *Lem-pta* opido ad Oceanum usque, spatio mill. Germanicorum ccccl. protenditur. Hoc spatio nunc est *Biledulgerit* provinciæ major pars, ubi *Targa* regnum, & quatuor deferta, *Lempta*, *Zuenzi- ga*, *Zanbaga*, *Hair*.

Getuli.
Lempta.
Biledulgerit.
Targa.

II. *Getulos* à Meridie claudit *mons Atlas*, totius Africæ vel fabulosissimus. E mediis hunc arenis in coelum usque attolli prodiderunt celebrati auctores, asperum, squalentem, qua vergat ad litora Oceani, cui cognomen imposuit: eundem opacum nemorosumque, & scatebris fontium riguum; quæ spectat Africam, fructibus omnium generum sponte ita subnascentibus, ut nunquam satietas voluptatibus desit. Incolarum neminem interdium cerni: filere omnia haud alio quàm solitudinum horrore. Eundemque noctibus micare crebris ignibus, *Ægipantum* Satyrorumque lasciviâ impleri, tiliarum ac fistulæ cantu,

Atlas mons.

BUNONIS.

^a *Getulia* a inter utramque Mauritaniam, Africam Minorem & Oceanum Occidentalem posita est, *Getuli*, sicut & *Libyæ* incolæ, primi habentur, qui in Africa confederunt. At *Getuli* olim carne vesce-

bantur crudâ, manebantque quibuscunque locis eos nox oppressisset, bestiarum more ferè viventes. Jugurtha tamen eos ad bellum instruxit, ac adversus Marium produxit.

HEKELII.

^a *Garamantibus* quippe finitima.

X x x

BUNO-

a *Getulia*.

tu, tympanorumque & cymbalorum sonitu strepere. ¹

LIBYA INTERIOR.

Libya
interior.

III. Ultra Atlantem ^β Libya est Interior ad ^γ Nigrum usque flumen, vastarum solitudinum, nunc desertum Sarra dicta.

ÆTHIOPIA.

Æthiopia.

IV. Jam verò quicquid ultra Nigrum flumen est & Ægyptum, versus utrumque mare Atlanticum Rubrumque, Æthiopes tenuerunt, gens omnium Africæ terræ amplissima extra Africam à vetutissimis Geographorum posita. Ab Æthiophe Vulcani filio cognominati; vel ut alii, ab nigro vultus corporisque colore; *αἴτω* quippe significat nigrum ²

TRO-

BUNONIS.

^β ^a Libya hæc Interior dicta est, quoniam intus & in mediterraneis est; ad discrimen alterius Libyæ, quæ mare Lybicum, Ægyptumque attingens, Exterior vocatur.

^γ In *Medra* Nigritarum regione est ^b Niger lacus, ex quo ipse fluuius ^c Niger ^b procurrens, aliquo spatio confecto, lacum, qui ^d Borno vocatur, efficit, inde *Cano* regnum pctens, ^e *Guarda* lacum, qui ibidem est, transit; ac demum ad *Tombutu*, in plures, quibus in mare devolvitur, alveos dividitur; ex illis iste ad Senegam decurrens, *Rio de Senega* vocatur; ac alter, qui versus Gualaram fluit, *Rio S. Ivan*. Niger igitur fluuius spatium DCCL. milliarum conficit Germanica antè, quam mare subeat. Sicuti Nilus, ita quoque iste certis anni temporibus exundat, vicinosque fecundat agros ^c.

HEKELII.

^b *S. Nigris*.

^c Niger autem dictus est propter nigri Pulveris Solitudines, eminentibus interdum velut exustis cautibus.

REISKII.

¹ ^f Getuliam Græce *γερουλία* regionem Libyæ proximam Strabo vocat, & huic paulo latius extensæ partem attribuit: Utraque tamen suis terminis coercetur. Getuli autem & Libyes primi Africæ cultores ab Sallustio describuntur; ex libris quidem Punicis, qui ad regem Humpfalem pertinuisse dicebantur: Ca-

terum fides ejus rei penes Auctorem erit, ipse inquit Sallustius. Nam Ægyptii Getulis antiquitate ac cultu Africæ primo antecedunt. ^g *Atlas* ab littore Africano & occidentali Oceano versus orientem ad loca Ægypto confinia procurrens, Atlanti regi Mauritanico nomen debuit; nocturnos autem ignes, strepitus, cantusque ^h *Satyris*, ^{h. e.} *dæmonibus*, qui Satyrorum hircorumque species mentiuntur. Sin Atlas Japeti filius extet idem, qui Enochus, uti apud Eusebium ex Eupolemo annotatur Lib. IX. Præpar. Euang. Tum vero *Idris* Arabum (quem nominant illi Enochum) & *Dyris* Pænorum Atlas valde convenient, sed tempore nimium distabant. De Libya utraque superius actum fuit, neque heic amplius agetur.

² ⁱ *Æthiopia* ortum & nomen ab Æthiopiibus, Æthiopes à nullo eoque fabuloso Vulcani filio, sed ab atro colore habet, Græce *αἰθιοπία* ἐκ τῆς αἰθίας; *Αἰθίοψ* ἐκ τῆς αἰθίας ἐπὶ τὸς ὄψις κενουμένης τῆς ὄψις, id est, vultu aut facie adustus dicitur. ^k Æthiopicus quidem nigror ab astu solis aut ustione non provenit, sed à corpore quodam mucoso & reticulari, quod inter cutem & cuticulam collocatum translucet; sic habet inventa nuper celeberrimi Pechlini opinio in Tractat. de habitu & colore Æthiop. c. 7. Characteres tamen Æthiopum exteros in vultu atro aut subnigro, simis naribus, labris tumentibus, capillitio crispo ac lanuginoso, cutis mollitie ac splendore pingui vel argenteo constituimus. Hinc Abyssinis hodie nomen prisicum arridet adeo, ut se ipsos Itioperiabam, ^{i. e.}

^a Libya interior. ^b Niger lacus. ^c Niger fl. ^d Borno lacus. ^e Guarda lacus. ^f Getulia. ^g Atlas. ^h Satyri. ⁱ Æthiopia. ^k Color Æthiopicum unde.

TROGLODYTICA.

V. Divisa fuit Æthiopia in varia Æthiopum genera; quorum Ptolemæus innumera tradit nomina. At clarissimi omnium fuere ð *Nigritæ*; à Nigro flumine dicti, & *Nubiorum* gens magna, unde hodieque vastissima regio dicitur *Nubia*. Ea autem Æthiopiæ pars, quæ Nilo utrimque adjacet, *Æthiopia* dicitur sub *Ægypto*; atque in ea ad Nili paludes seu lacus *Cinnamomifera regio*. At totum sinus Arabici lævum latus Arabes tenuere *Troglodytæ*, unde regio ipsa *Troglodytica*.

Nigritæ.
Nubii.
Æthiopia.
sub Ægypto
Cinnamomifera
regio.
Troglodytica.

C A P.

i. e. Æthiopes, suum solum Manghesta Itioperia i. e. regnum Æthiopiæ appellant: Ultimas gentis hujus à originibus ab *Ludo, Misraimi filio*, proximas Bochartus ab *Ægyptiis vicinis & Arabibus* deducit, multisque rationibus confirmat, Æthiopes eosdem nec alios adhuc superesse, quam quos divina historia לודים *Ludim*, i. e. Ludæos nuncupet. b Porro Æthiopiæ ipse duplicem fatetur, Africanam sive occidentalem, & Asiaticam sive orientalem. *Nubia* inter Nigritas Abyssinofque per 400. milliaria patet, regnumque suo regi subditum complectitur Arab. אלנוביה *Alnubia* de quo Commentarium Geographicum Auctoris c Nubiensis nomine habetur. *Troglodytica* paulo superius exposita unam ex nobilib. Ludolfi *Historia Æthiop. Lib. I. c. 14.* observationem suppeditat, de barbaris Æthiopicis quos *Cafros* nominant, feris, nudis, agriophagis & pamphagis, quin Dei, regis, legis & vocis expertibus: d Hos Troglodytis à Plinio descriptis simillimos nemo, uti suspicor negabit.

B U N O N I S.

ð c *Nigritæ*, à Ptolemæo in Interiori collocantur Libya. Regio illorum à Sarra versus Meridiem jacens à Meroë insula usque ad mare Atlanticum & promontorium viride porrigitur, quo loco Niger fl. in mare decurrit, continens longitudinem DCCC. miliarium Germ. habetque, quod infra dicitur, XIX. Regna.

e f *Troglodytas* Arabum esse partem atque consanguineos, ex Josepho patet, qui tradit Abrahami filios ex Cetera Troglodyticam occupasse. *Raderus* censet eos hodie appellari *Abissinos*, & regnum *Barnagas* appellare in di-

genas. Troglodytas verò ita dictos docet Aristoteles à *subeundis cavernis*, in quibus degant. Defunctos illi suos ita sepeliunt. Mortuis pedibus cervicem alligant virgis paliurinis. Deinde cadaver in editiori loco positum lapidibus ridentes obruunt, impositoque supra saxorum acervum cornu abeunt. Bella gerunt pabuli gratia; invalidis, ob senium armenta sequi guttur bovis cauda adstringunt, ac ita eos interimunt. Qui mortem differt, licet nolentem eodem modo, admonitum ramen antea, interficiunt: Idque habetur beneficii loco. Morbo correptos incurabili simili afficiunt morte. Maximum arbitrantur malorum, ab eo vitam diligi, qui nequeat aliquid agere dignum vitæ. Nullus ibi habendi amor: à divitiis, paupertate se abdicarunt voluntaria. Tantum lapide uno gloriantur, quem *Hexecontalithon* vocant, tam diversis notis sparsum, ut sexaginta gemmarum colores in parvo ejus orbiculo deprehendantur. Ignari sermonis stridunt potius quàm loquuntur. Carnibus vivunt serpentum. Tanta verò pernicitate pollent, ut feras, quas agitant, ipsi cursibus persequantur. *Plin. d Solinus. e. Herod. Aristoteles lib. 8. Hist. Animal. cap. 12. Pygmeos* facit Troglodytas, eosque ad paludes, ex quibus Nilus profuit, collocat, quo loco cum gruibus illi pugnent, equos habentes pufillos.

H E K E L I I.

d Lib. VII. *Histor. Nat. c. II. p. 108. lin. 40. seq.*

e In *Polyb. c. XLIV, p. 89. lin. 16. seqq. & c. LXX. p. 143. lin. 31. seqq. ut & Pomponius Mela Lib. I. c. VIII. p. 160. lin. 3. seq.*

X x x 2,

B U N O

a Origo duplex. b Æthiopia duplex. c Nubia. d Troglodytica. e Niger fl. f Troglodytæ.

CAP. VII.

De incolis universæ Africae, novaeque ejus descriptione; ac primum de Ægypto.

I.

Ægypti incolæ varii.

Ægypti novæ Divisio.

Quinam mortales Ægyptum antiquitus incoluerint, antequam est. Reliqua Africae versus Occasum mari adjacentia tenuerunt populi commemorati. Advenæ autem primi fuere *Phœnicum coloni*, aliique ex Asia atque Ægypto profecti. Postea paruit *Romanis*; mox *Græcis Imperatoribus* totum hoc terrarum spatium. Deinde *Vandalis*, *Saracenis*, *Arabibus*. Nunc partem tenet *Turca*, partem *Serifus*, quem vocant; partem Reges alii, partem denique *Hispaniarum Rex*. At *Æthiopes* à suo solo neque recesserunt, neque in id alios colonos receperunt; id longinquitas effecit regionis, immensæque intercedentium desertorum vastitates. Sed enarratâ Africae antiquitate, res postulat, ut *novam* etiam ejus descriptionem subjiciamus. Dividitur nunc universa in septem potissimum partes sive regiones, quarum nomina sunt hæc: *Ægyptus*, *Barbaria*, *Biledulgerid*, *Sarra* desertum, *Nigritæ*, *Æthiopia Interior*, sive Superior, quod Abissinorum Imperium, & *Æthiopia Exterior* sive Inferior. 1

Æ G Y.

REISKII.

1 a Quæ hominum coloniarum primæ in Ægyptum, & hinc porro in Africanas reliquas terras infederint, paulo superius expositum fuit: Non alia nimirum quam è *Chami* posteris ac stirpe, quotquot ex *Arabibus* vicina, & *Asia* remotiori reliqua immigrarunt. Protentosa enim antiquitas & Chronologia Ægyptia, qua sacram historiam evertit *Manethon*, cum suo Auctore concidit jacetque. Posthac novæ successerunt b Pœnorum coloniarum, *Didonis auspicio*, quæ agrum ab *Hyarba*, regulo *Marulio*, mercata urbem condidit, regni *Carthaginensis* materiam: Sic ora maritima sensim novos incolæ admisit fovitque. c Romani postea regnum *Numidicum* prætextu fœderis & amicitiarum cum *Masinissa* cultura; sed *Carthagine* funditus excisa belloque tertio *Punico* confecto terras A. V. C. 605. occuparunt. Interim *Græci* & *Macedones* sub *Alexandro* postea *Ptolemai* per annos 294. Æ-

gyptum; Romani ex A. V. C. 725. tres provincias tenuerunt, nempe *Africanam*, *Numidiam* & *Mauritaniam*, Diœcesi *Africana* sub *Impm.* constituta. Denique *Genfericus* collecto 80000. d *Vandalorum* & *Alaunorum* exercitu A. C. 430. subegit *Africanam*; e *Saraceni* A. 641. Ægyptum, sed A. 661. *Africanam* & *Mauritaniam* domuerunt, *Chalifa* proprio ibi creato: Posthac *Sultani* ex *Mamluchorum* progenie, *Sherifi* & *reguli* multi: Donec f *Turci* Ægypto capta, sensim *Africanam* subegerunt maritimam, exceptis urbibus, quas adhuc *Hispani*, *Portugalli* & *Angli* paucissimas tenent. Ægyptum hodiernam suis antiquitatibus ornatam supra vidimus, urbesque hujus florentissimas: Addimus adhuc de g *Alcabilia* per *Mudazum* *Lidinillam*, primum è *Fatimitis* *Chalifam* condita A. C. 968. urbe duplici nova & veteri, nec non suburbio *Bulaco*, 200000. domibus, & 18000. majoribus plateis frequentior.

a Coloniarum Africanarum, b Phœnicum, c Romanorum, d Vandalorum, e Saraceni, f Turci, g Alcabilia.

Æ G Y P T U S.

II. *Ægypti* (quam ^a Turca obtinet) caput nunc est ^β *Cairum*, vulgò *Alcair*, Chaldæis *Alchabyr*, urbs magnitudine stupenda, Emporium celeberrimum; Circasiorum *Ægypti* Sultanorum quondam regia. Prope est *Materea*, hortus balsami fruticibus confitus, quod uni terræ Judææ quondam concessum, hodie nisi in hoc loco, nusquam colitur. Ultra Nilum *Pyramides* visuntur stupendæ altitudinis, ut ante memoravimus. ^γ Secunda claritate à Cairo est *Alexandria*, splendida quondam atque opulentissima civitas, nunc crebris bellis destructa atque concisa, celeberrimum Christianis mercatoribus præbet emporium. Nobile exinde est cum arce opidum *Raschitt*, quod *Ægypti* *Rosettam* vocant. ^δ *Damiata*, olim *Pelusium*, Ptolemæi *Rosetta* *Damiata* Geographi incunabilis insigne est.

C A P.

tior. ^a *Materea* ibi adhuc superest, fonsque in ea vivus ac ædícula, quam *Latini* Monachi frequentant, & *Mosquea* Turcica, sed nullus in eo balsami frutex. ^b *Alexandria* nec *Pharum* Ptolemæi *Philadelphii* fabricam, nec hujus insulam adhuc ostentat, sed duos portus commodissimos, & *Græci* *Patriarchæ* sedem: ^c *Bibliotheca*, quæ hæc fuit, *Philadelphia*, C. *Julii Cæsaris* ævo; *Serapica* per *Cleopatram* collecta *Imp. Theodosii* ætate; sed ultima *Christiana* per milites *Saracenicos* A. 642. dissipata in balneis conflagravit.

B U N O N I S.

^a Turcarum Rex *Selymus* ^a *Ægyptum* occupavit anno *Christi*. 1516 ^b.
^β ^d *Cairum*, olim *Babylonia* *Ægypti*, totius *Africæ* urbs habetur maxima. Tanta ibi perhibetur esse hominum multitudo, ut omnes ferè linguæ ac scripturæ ibi reperiantur ^c.

^γ ^e *Alexandria* Turcarum Imperator perpetuo habet triremes instructas, quæ & urbem & mare tutantur.

^δ Portum ad ^f *Damiatam* catenâ ferreâ præclusum ac munitum *Harlemensis* navis, quæ in *Christianorum* erat classe, disruptâ catenâ illa, aperuit, Anno C. 1219.

H E K E L I I.

^a Pater *Solymani*.
^b Vid *Abrah. Bucholceri* Index Chronolog. p. 467. Antea cepit *Ægyptum* *CAMBYSES*, *Persarum* Rex & *Cyri II.* Filius, Anno ante *CHR.* nat. *DXXV.* Sed Anno post nat. *CHR.* *XXIX.* capta est ab *AUGUSTO*, qui in *Romanam Provinciam* *EAM* redegit, *Romanisque* tributariam fecit, eique *Cornelium Galum* primùm præfecit.
^c *Selymum* Anno *CHR.* *M. D. XVII.* *Cairum* expugnasse, autor est *Gabriel Buchnus* in *Nucleo Histor. Litt. Q.* 4. fac. b.

^a *Mataræa*. ^b *Alexandria*. ^c *Bibliothecæ* tres. ^d *Cairum*. ^e *Alexandria*. ^f *Damiata*,

CAP. VIII.

Barbaria.

I.

Ægypto continuatur nobilissima totius Africae regio *Barbaria*; in sex partes divisa; quarum una est Provincia *Barcana*; quinque reliquæ sunt regna, *Tunetanum*, *Tremisenum*, *Fesfanum*, *Maurocanum* & *Darense*.¹

BARCANA REGIO

Barcana
regio.
Barce
prom.
& urbs.

II. Inter Ægyptum & Tunetanum regnum litori prætenditur Barcana regio, à *Barce* antiqua urbe cognominata, foli asperitate pariter ac siccitate sterilis.^{β 2}

REGNUM TUNETANUM.

Regnum
Tunetanum.

III. *Tunetanum* regnum veterem Africanam Minorem ferme totam

BUNONIS.

^α Ingens illa Africae pars ab Europæis appellatur à *Barbaria*; fortè quòd eam incolunt homines moribus & linguis ferè Barbari. Ab *Ortu* habet Tripolitanam, à *Septentrione* Mare Internum; ab *Occasu* Mare Atlanticum; à *Meridie* Gætuliam, Atlantem montem. Libyam Interiorem & Æthiopiã sub Ægypto. Ejus longitudo est DCLXX. milliarium, ac latitudo CLXXX. Alii tamen eam Africae partem tantum vocant *Barbariam*, quæ ad regnum Tunetanum pertinet,

^β *Barce* mons & promontorium ad *Ptolemaidem* est; ipsaque urbs *Ptolemais*, *Plinio* a teste, prius dicta est *Barce*; unde *Barcai*. Ad *Barcen* *Ptolemæus* ^b *Hesperidum Hortos* ponit.

^γ ^c *Tunetanum* regnum in quatuor dividitur provincias: *Constantinam*, *Tunetanam*, *Tripolitana* & *Cebensem*. *Constantia* à *Constantina* urbe appellationem habet; sicut *Tunetana*, à *Tuneto*. *Tripolitana*, nunc *Gareldare*, nomen habere traditur à tribus civitatibus, *Taphris* nunc *Vacces*; *Oca*, & *Lepti magna*, quam nonnulli hodie *Tripolin* putant, ac alii *Lebidam*. *Cebensis* regio quondam erat *Carthaginensium*; sed ad Interiorem pertinet *Libyam*.

HEKELII.

^a Lib. V. c. V p. 67. lin. 42. seq.

REISKII.

¹ d *Barbaria* Græce βαρβαρία nomen æquivocum aut generaliter ex usu veterum atque recentium scriptorum significat *αἰετὸν ἐτερογενῶσιν ἢ ἀπὸ πρῶτον & ἀπὸ δευτέρου*, i. e. quamcumque terram vel peregrini sermonis vel horridam incultamque; Hæc sunt verba *Eustathii* ad *Dionys. Perieg.* aut specialiter regionem Arabico vel Æthiopico sinu conclusam; aut specialissime provincias barbarico, quem vocant, sinui propinquas. Ita præfati *Geographi Arrianus*, *Dionysius*; *Ptolemæus* & *Strabo*, ita novi nomen illud accipiunt. Hinc etiam in *Talmude* ברבריא ברבריא *Barbari* *Barbaria*, sive ad *Chaldaicam*, sive ad Arabicam originem referatur. Duo igitur huc pertinebunt Imperia: (1) *Tincicum* in regnis, *Tunetano*, *Algierensi* *Tripolitano* & *Tremiseno*, (2) *Fesfo-Marocense* *Tastiletis* subditum, (3) *Principatus montani* *Susaon*, *Cuco* & *Labes*, qui *Scheichiis* *Principibusque* liberis parent. Ut de uribus regi *Hispanico*, *Portugallo* & *Anglico* subjectis taceam: Has vero servari *Reibubl. Christianæ* totius interest.

² c *Barca* vel *Barcana* vetusto nomine, feroque

^a Barbaria limites & magnitudo. ^b Hesperidum Horti. ^c Tunetanum regnum. ^d Barbaria.
^e Barca Barcana.

tam occupat. Caput est ^d *Tunetum*, sive *Tunisa*, vulgò *Tunisi*; Tunetum.
 insignis, vetus ac satis ampla urbs, quæ ex Carthaginis ruinis
 crevit; emporium Venetis & Genuensibus, aliisque mercatori-
 bus celebre. Secunda est *Tripolis nova*, quæ *Tripolis Barbariæ* Tripolis
Barbariæ.
 dicitur, ad differentiam ^a *Tripolis Syriæ*: emporium ab Europæis
 mercatoribus celeberrimum. *Bona* etiam, quæ olim *Hippo*, Bona.
 D. Augustini Episcopatu nota, nunc emporium haud postremum.
 Intus verò est ^e *Constantina* Romanorum antiquitatum reliquiis Constan-
tina.
 conspicua.

REGNUM TREMISENUM.

IV. Caput regni ^a Tremiseni est *Tremisen*, amplissima quon- Tremise-
num re-
gnum.
 dam, bellis gravissimis postea tenuata. In litore est ^b *Algier*, Algier.
 emporium satis nobile, ac piratica infame, Christianis manci-
 piis

que Barcorum populo adhuc gaudet, inculta
 propemodum & latrocinis infesta regio. No-
 men habuit à *Barca* Gr. Βάρκα, prisca & in mediter-
 raneis sita urbe, quam Ptolemæus Lib.
 IV. & Scylax in Periplo ad centum stadia pro-
 cul ab mari submovent. ^a *Ptolemæis* autem urbs
 recentior & à Ptolemæo condita, litorique ma-
 rino proxima fuit. Urbs una hodieque heic cla-
 ra, nempe ^b *Caracuna*, Scheichio principique
 sedem præbet: Numidiam quoque ac Libyam
 hodiernam Scheichiis subjectam Pet. Valles
 retulit.

BUNONIS.

^d *Tunetum*, olim *Tunes*, à Barbarossa Ar-
 chipirata, qui ad stupendia Turcica attractus
 fuerat, interceptum, & sub Turcarum potesta-
 tem est subactum, ejecto *Muleasse* Rege, qui
 ad Carolum V. confugit; quod contigit anno
 C. 1534. At sequenti statim anno ^b à Caro-
 lo Muleasse hic in regnum reductus est; qui ta-
 men a filio suo regno pulsus, oculis etiam per-
 summum scelus erutis, Augustam ad Comitiam
 confugit, anno Ch. 1549. Joh. Austriacus Tu-
 netum recipit anno 1574. Goletumque munit:
 Sed Turca, ejectis Hispanis Goletum Tunetum-
 que statim recuperat.

^e *Tripolis*, hæc Turcis adempta est anno. C.
 1551. Verùm Sinam Bassa eandem proditione
 eodem anno recepit.

^c *Constantina*, quondam regia civitas, pri-
 mogenito Regis Tunetani olim dabatur; at
 nunc in Turcarum est potestate.

^f *Tremisenum* seu *Telensinum* regnum, nomen

habet à *Tremisena* urbe quondam ampla, nunc
 penè collapsa, quæ Nigro *Tinassa*, Marmol: *Ti-
 mici*. Pleraque tabulæ urbem illam in mediter-
 raneis collocant. Ptolemeus quoque *Tinassam* à
 litore remotiorem facit. Sed *Emmanuel de Ai-
 randu* refert *Tremisenam* urbem ad litus esse po-
 sitam in regni Tremiseni finibus. Eo usque sese
 extendit Turcarum Imperatoris dominium. In
 hoc regno Hispani tenent *Maxaquibir* & *Oran*
 quam Petrus Navarrus anno 1509. expugnavit.

^g *Algier*, etiam *Geiser* dicta, inter duo prom-
 montoria, vulgo *Capo Caxines* & *Capo Monta-
 fusio* jacens. Ferdinandus Catholicus castello in
Pinno insula seu rupe posito eam coëgit sibi tri-
 butum dare. Sed à Barbarossâ anno 1515. libe-
 rata est. *Paulus Jovius* contendit hanc urbem
 olim fuisse regiam sedem *Tuba* regis, appella-
 tamque *Cesaream Juliam*. Verùm *Joh. Leo* ipse
 Afer in descriptione Africæ tradit, eam antea
 appellatam fuisse *Meszanam*, neque antiquam
 esse urbem. Hodie omnium urbium, quæ in
 isto sunt Africæ litore, opulentissima & poten-
 tissima est. Eo loco videtur sita, quo olim
 Saldæ Anno 1541. Carolus V. Imperator ex-
 peditionem in Africam suscipiens, ad prom.
 quod hodie vulgo *Cabo de Tene* à vicino opido
Tenes appellatur, naufragio factò, infelici e-
 ventu, perpetuis tempestatibus actus, in Hisp-
 niam rediit. Ad idem litus est opidum ^h *Gigiari*,
 quod Galli interceperant anno 1664. sed à
 Barbaris eodem anno ejecti sunt.

H E K E L I I.

^b *Bucelinò* teste.

BUNO-

Ptolemæis. ^b Caracuna. ^c Tunetum. ^d Tripolis. ^e Constantina ^f Tremif. reg. ^g Algier. ^h Gigiar.

piis refertissimum; urbs ipsa mœnibus, arcibus ac tormentis bellicis adeo munita, ut inexpugnabilis credatur. 3

REGNUM FESSANUM.

V. Ad ipsum fretum Herculis Hispaniæ objacet *Fessanum regnum*, cujus caput *Fez*, urbs totius Barbariæ princeps, ingens, opulenta, frequens, splendida ac magnificis superbisque ædificiis miranda. **Tanger*, ^λ*Septa* seu *Ceuta*, & *Arzilla*, amplæ ad fretum urbes, Hispanicæ sunt ditionis.

Fessanum
regnum.
Fez.
Tanger.
Ceuta.
Arzilla.

RE-

BUNONIS.

^a *Fessanum regnum* inter Mare Internum, Mulviam fl. Oceanum Atlanticum & Marocense regnum interjacens à metropoli ac fluvio cognomini nomen habet. *Provincia* huc pertinent *septem*. 1. *Temefara* ^c; in qua *Azamor*, quondam *Thymiaterium*; *Anassa* nunc jacens; *Ributo* & in mediterraneis *Tagia* d. 2. *Asga* ^e; in qua *Laracha* seu *larissæ* ^f; ab Hispanis occupata. Ad mare Atlanticum & fluvium *Salam* est opidum munitum *Salée*, à Romanis olim conditum. *Sala* fluvius, qui hodie dicitur, *Thuano* *Buragragus* appellatur. Portum ^b *Salée* habet commodissimum; qui tamen arenis paulatim obstruitur. Piraticam opidani non minus exercent, quàm *Algirienfes*. Ubi castrum, in qua magnifica Regum *Fessæ* sepultura, & *Tepheletum* *Serifforum* bellis clarum ^g. 3. *Eriptha*; in qua *Arcila* quondam ingens, nunc exigua, *Alcazera* ubi *Sebastian Portugalliæ Rex* *Fessanum* Regem restitutus, acie victus perit anno C. 1578 ^h.

* *Tanger* sive *Tingis*, quam urbem *Portugalli* tradiderunt *Anglis* anno 1663. &

^λ *Ceuta* sive *Septa*, opidum contra *Barbaros* bene munitum *Hispaniæ* regi parat. Ei vicina est ad ortum ^c *Tituan* urbs maritima *Fezenfi* Regi parens. Hæc regni *Fezenfi* in isto tractu urbs prima, sex millia passuum à litore sita est. Fluminis ostium, quod olim portus fuit, ab *Hispanis* inutilis factus, navibus immerfis.

4. *Elebata*, in qua *Tagassa* ad mare: 5. *Garcetum*, ubi *Terzota*, 6. *Territorium Fessæ*, in quo *Fessa* ⁱ, omnium urbium *Africæ* ^k habetur potentissima; ac *Saracenis* aula dicitur *Occidentalis*. Est in urbe illa *Academia*, in qua docentur artes in lingua *Arabica*. Magna ibidem est multitudo *Alchimistarum*; qui solent in summo templo convenire, & opiniones suas conferre ac disputare. Habent artis istius multa

opuscula, inter quæ eminent multis allegoriis refertum opus *Geberi*, qui centum annis post *Mahumedem* vixisse, & ipse *Græcus* fidem abjurasse traditur. Ex illis verò alii quærunctincturam, ac alii multiplicationem metallorum. Sæpè autem solent eudere monetam adulterinam; unde tam multi inveniuntur *Fessæ* manu truncati. *Joh. Leo Africanus*.

HEKELII.

^c *S. Temefara*.

^d Et hæc Regio olim semper fuit totius *Africæ* Caput, in quâ olim numerabantur *Oppida* plus minus *XL.*; *Castella* verò *CCC.* quibus incolebant omnis generis homines. Sed ob *Bella*, quæ ibi magnopere sævierunt; *Civitates* omnes & *Oppida* deleta sunt, & tota *Provincia* depulata. Sed tandem iterum reviviscere cepit postremis his temporibus, ut Regem *Fessæ* adhuc parum timeat.

^e *S. Azgara*.

^f *Cæsar Escabir*, hoc est, Palatium Regium. ^g *Incolæ* sunt *Arabes*, & inprimis divites, circa vestitum curiosi & *Bellò* præstantes.

^h Uti autem hæc opida sunt rarissima: sic contra *Pagi* sunt frequentissimi. *Cæteroquin* *Incolæ* sunt maximè validi; inculti tamen & rudes, plusque satis potationibus dediti.

ⁱ Quam *Ptolemæus* & *Peucer* putant *Volobium* fuisse.

^k Ac totius *Barbariæ* pulcherrima habetur.

REISKII.

³ ^e *Tunetum* pro vetusta *Carthagine* multi habent *Geographi*: sed quantum fallantur, *Arabs Nubienfis* docuit *Chim. III. part. 2.* quum à *Tunetano* portu stagnoque longissimo ibi effosso *Carthaginem* tria milliaria & semi abesse ait. *Regnum* illud 1236. *Ibrahimus* condidit; *Buffates* A. 1430 in tria divisum, tribus filijs reliquit: *Ultimus* omnium *Muleasses* à *Turcis*

a *Fessanum* regnum ejusque provincie septem. b *Salée*. c *Tituan*. d *Fessa*. e *Tunetum*.

REGNUM MAUROCANUM.

VI. *Mauroceni regni* caput est *Maurocum*, vulgò *Maroc*, amplissima ac celeberrima olim, inter maximas universi orbis memorata: at postea Arabibus divexata, nunc malignè colitur. Secunda est *Taradante*. Mauroca-
num re-
gnum.
Maurocum.

DARENSE REGNUM.

VII. Intus Maurocano; Fessano ac Tremiseno regnis confine est *regnum Darense* amplissimum, olim *Cesariensis Mauritaniam* dictum. Caput est *Dara*, unde regioni nomen, tenuibus, ut totum regnum, atque egenis incolis habitata. *Melilla* ad Mare Internum conspicua urbs Hispano paret. Darense
regnum.
Dara.

Melilla.

C A P.

cis ejectus captumque à Chairadino Bassa, quem Barbarossam vulgò nominant, Tunetum; restitutus per Carolum V. Imp. regno & urbi suæ, & postea laceffitus iterum hosti occubuit. Regnum ^a *Tremisenum* ex A. 1210. ad A. 1514. viguit, Habdallo rege ultimo casu, & urbe in ditionem Turcicam redacta. Hinc ^b *Algieria* sibi regem constituit Selimum; Sed idem Barbarossa A. 1515. urbe capta eum necatum sustulit: Sic regna Barbarica Tunetanum, Bugiense, Tripolitanum, Tremisenum & Algierense Turcico cesserunt Imperio. Quibus omnibus Bassa præest Turcicus non absoluta potestate, sed limitata, & singulas ad urbes harumque regimen restricta. ^c *Urbes vero quinque sunt Archipiraticæ, Salea, Tetuan, Algeria, Tunctum atque Tripolis.*

Nonium: In Ducala est *Cantium* promontorium. Cæterum anno hujus seculi nostri XII: Marocci Rex à mago quodam victus regnoque pulsus est.

^e *Dara* ad fluvium cognominem est: *Bocchus* Rex Gætuliam quoque tenens, hic imperavit.

H E K E L I I.

^l Regio hæc in universum abundat *Frugibus*, ut & *Oleò, Melle, Saccharò, Cerâ & Lanâ caprinâ*, ex quâ optimi texuntur panni sericis haud dissimiles. Paratur porrò hæc ingens Pellium caprarum copia, quæ in multis partibus *Europæ* distrahuntur ac à nomine Loci, ubi parantur vulgò *Marocchini* dicuntur.

R E I S K I I.

⁴ ^f Imperium Marocco Fessanum Taffileta, Princeps è Scheichis Numidiis unus condidit. Regno quidem Marroccano Chalifæ Ommiades ex A. C. 809. Posthac Zeneci, Almohadæ, Merini & Scheriphii præfuerunt; Ultimus horum Muhamed item Mulahidam, urbis Fezo Maroccoque captis occubuit, & Taffileta regnorum quatuor thesauri que regii potius, Numidicos Principatus Bugiensem, Bouzemæum & Suefensem ditioni suæ addidit, pluresque Scheichios aut exturbavit, aut nexu clientelæ arctissimo sibi devinxit, novus Africæ maritimæ Imp. Hinc magnum Scherisium de domo *Muhamedica* sese jacturavit: titulo Imperatorem Barbariæ *Marocci*que, regem Fesse, *Suzi* & *Taffileta* Dominum in *Tora* & *Sagaon* &c. Huic Muley equidem Ismael frater successerat, sed turbato per

Y y Gei-

B U N O N I S.

^d *Marocci* seu *Maurocanum* regnum Barbariæ hujus pars ultima est, inter regnum Fessanum, Mare Atlanticum & Atlantem montem jacens, appellationem habet à regia *Mauroco* l. ^e *Maurocum* seu *Maroccum* ad Tenfitum situm nonnulli Bochin faciunt. Restaurata est hæc urbs a Seriffo, multisque palatiis aucta. Ibi quoque florent studia Grammaticæ, Poëticæ, Astrologiæ & Legum istius gentis. Eò studiorum gratia confluunt ex universa Barbaria. Hic sedem habet *Seriphus*, qui sese Imperatorem Marocci appellat. Regni hujus provinciæ numerantur Ducala, *Hascora, Tedele, Hea, Sufa, Sabara, Guzola*, & territorium *Maxonense*, In Sufa est *Messa* ad mare & promontorium

a Tremisen. b Algeria c Urbes Archipiraticæ. d Maurocanum regnum. e Dara. f Imperium Marocense. g Taffileta Imp.

Geilandos Scheichiosque Imperio usus. Vide Historiam Tassiletæ ex Anglica in German. versam, & A. 1672. editam. Urbes Imperii hujus singulas qui nosse volet, illas è Geograph. Vallii desumito. Regi autem Hispanico adhuc ^a Oranum, quod Mauri A. 1678. frustra oppugnaverant, & ^b Ceuta, sive Septa; Anglico ^c Tingis sive Tanger; Gallico *Bastion de France* vicus, & Genuensi Reipubl. *Tabarca* minor insula subest.

^a Oranum. ^b Ceuta. ^c Tanger.

CAP. IX.

Biledulgerit, Sarra desertum, Nigrita, Abissini.

I.

Biledulgerit. **A** Tergo dictarum regionum est *Biledulgerit*, regio, longissimo tractu ab Ægypti confinibus ad Oceanum Atlanticum porrecta. Nomen ei à *dactylorum proventu* inditum. Deserta in ea sunt, ^a *Lempta*, ^b *Hair*, ^c *Zuenziga*, ^d *Zanbaga* a singulis opidis cognominibus appellata. Regna ^e *Targa*, ^f *Berdoa* & ^g *Gaoga*, itidem ab opidis dicta.

Sarra desertum.

SARRA desertum,

II. Continuatur huic regioni versus Meridiem ^h *Sarra desertum*, cujus longitudo à regno *Gaoga* ad regnum *Gualata* extenditur. ⁱ

NI-

BUNONIS.

^a *Lempta* incolæ latrones sunt ^a.
^b *Hair* sub Tropico Cancrjacet.
^c *Zuenziga* isti versus Septentrionem finitima regio in medio arenarum lacum habet.
^d *Zanbaga* ^b maris Atlantici litus attingit, ac in eo à *Badagor* usque ad promontorium, quod vulgò appellatur *C. Blanco*, porrigitur. Ejus incolæ os nunquam detegunt, nisi cibi sumendi gratia. Ad *Zanbagam* pertinet ^e *Tegezza* regio, in qua sal candidus ex terrâ cavernis erutus, *Tombutum* per camelos deportatur. Mercatores *Fessani* per deserta ista *Tombutum* proficiscentes aquam secum in utribus ferunt; sæpè enim in quinquaginta & plurium miliarium itinere nulli reperiuntur fontes; quibus uti queant iter facientes. In tabulis uocantur *Azahad* & *Araoan* putei.
^f *Targa*, regnum inter *Zuenzigam*, *Hair* & *Lemptam* interjacet; ipsa urbs *Targa*, sub Tropico Cancrj ferè posita ad lacum sita est. Regnum hoc aëre gaudet temperato, & pascuis latis ^c.

^g *Berdoa* regnum inter *Lemptam* & *Gaoga* sub Cancrj Tropico est.

^h *Gaoga* à *Berdoa* versus Ortum ac Nilum se extendit; regnum satis amplum est, incolas habens omnino rudes, qui nudi incedunt.

ⁱ *Sarra*, significat *desertum*; est enim regio illa satis deserta ac parum culta, continetque maximam partem *Libyæ interioris*, à *Numidia* versus Austrum jacens, inter *Biledulgerit*, *Nigrum fluv.* *Borno* & *Gualata*.

HEKELI.

^a Ideoque hoc *Desertum*, utpote valdè aridum, iis Mercatoribus est periculosissimum, qui à *Constantina* ad *Nigritarum Terras* iter suscipiunt.

^b *S. Zanaga*.

^c Idcirco istic *Aqua* copiosè satis invenitur.

REISKII.

ⁱ ^k *Biledulgerit* & *Zara* æque late pater, atque *Barbaria maritima*, quin ultra *Numidiam*, præcosque hujus terminos excurrit; tribus aliquando regnis, nunc Principatibus vel *Scheichiatibus* distincta. Nam provincia hæc extat:

(1) *Su-*

^a *Lempta*. ^b *Hair*. ^c *Zuenziga*. ^d *Zanbaga*. ^e *Tegezza*. ^f *Targa*. ^g *Berdoa*. ^h *Gaoga*.
ⁱ *Sarra*. ^k *Biledulgerit* & *Zara*.

NIGRITÆ.

III. Inde *Nigritarum* ampla est regio, ad utramque *Nigri* Nigritarum. amnis ripam: *longitudo* ejus porrigitur à Nilo & Meroë Infula, usque ad Nigri ostia & Oceanum. Regna in ea sunt hæc, Regna: ab urbibus denominata: ' *Gualata*, * *Hoden*, ^ *Genahoa*, " *Senega*, ' *Tombutu*, & *Melli*, *Bitonin*, ° *Guinea*; *Temian*, " *Dau-*
ma,

(1) *Suzensis*, in eaque urbs mediterranea *Taradanta*, *Littorea Bartgueffa*, *Portugallis subdita*, & *Massa*, ubi templum, quod *Jonæ Prophetæ* in littus illud ejecto, ac è piscis faucibus restituto sacrum Arabes volunt. (2) *Teffetana* inculta, & urbe cognomine frequens, sed sterilis; (3) *Dava* urbibus quinque oppidis & pagis cultior. (4) *Segelmesse* urbem cognominem vicoseque paucos complectitur, tota bestiiis nocentissimis & veneficiis infesta: (5) *Tegoraima* & *Biledulgerid* specialiter dicta, urbibus quinque, ac ruderibus templi *Jovis Hammonis* clarior. *Zara* sive *Sara* regio desertis, feris, arenisque horrida, & *Scheichiis* subjecta: Ibi eremos quinque *Zenhagam*, *Zuenzigam*, *Tergam*, *Lemptam* & *Bardoan* numerant.

BUNONIS.

a *Gualata* regnum in partibus *Africæ* occidentalibus est, regio auri ditissima; conterminos habet *Azzaneghos*, qui sub pellibus vivunt d.

z b *Hoden* à *Gualaata* versus Meridiem est.

λ c *Genahoa* à promontorio *Blanco* ad *Senegam* fl. extenditur. Tractus verò iste ad mare vulgò nautis vocatur d *Costa de Anderotte*; ubi Castellum e *Arguin*, & in medio regionis f *Canuja*.

μ Quæ *Nigri* fluv. continetur ostiis regia, g *Senega* e appellatur; ibi h promontorium *Viride*; nunc *Capo Verde*. Color maris, quod est inter hoc promontorium & *Hesperides* seu *Infulas Salis*, viridis apparet, qui tamen ipsius non est; sed herbæ cujusdam exiguorum foliorum, similibus nasturtio aquatico. Belgæ vocant *Klein Petersilie*, *Lusitani Sargasso*. Hujus herbæ folia implicata, sibi adeo densè, & continuo tractu incumbunt *Oceano* hujus loci, ut ipsa aqua ægrè conspiciatur, & nautæ eminus *Oceanum* hunc cernentes putent *Infulam* & terras virides esse; neque penetrare possunt per herbæ hujus tricas, nisi mediocri saltem vento adjuventur.

Baccas herba fert parvas non absimeles nostris ribefiis, sed inspidas & inanes intus. Ex *Oceani* fundo herbas istas exfurgere non est verisimile: quoniam magna ibidem est maris profunditas. *Varen. Geogr. Gen. P. Absl. l. 1. c. 13. prop. 16.* Sed *Niger* fl. herbas illas secum devolvere videtur.

ν In i *Tombutu* seu *Tombuto* Rex inter potentissimos habetur, qui tria millia equitum: & complures pedites quotidie habet circa se expeditos, eique alii Reges parent f.

ξ k *Melli* metropolis sexies mille g dicitur habere domos ac familias. *Incolæ* utuntur cochleis monetæ loco.

ο I *Guinea* præcipuum *Nigritarum* regnum est, incolis *Ginni* dictum, auro, oryza, pecoribus elephantibus ac simiis abundans. Monetæ loco incolæ utuntur auro non signato. Sub dio aut in calis degunt, nullas habentes urbes. Promontorium ejus sive mons, ad mare m *Sierra Leona*, id est, rupes *Leonis*, vocatur; unde fremitus ac veluti tonitrua audiuntur. *Portugallenses* ibi castellum n *Minam* extruxerunt. In maris litore aurea reperitur arena, unde tractus iste Belgis dicitur *goud kuste*, id est *Aureum Litus*; ad quod *Capo Corso*; ipsaque *Guinea Aurea*. Sunt verò incolæ luxuriosi. Furtum in peregrinos commissum capitali punitur pœna. In corporibus eorum immensæ longitudinis nascuntur vermes, quos apprehensos per cutem extrahunt. Cæterum in illo *Africæ* litore regna, Regumque Sedes memorantur, *Fenu*, *Sabou*, *Famain*, *Accara*, *Aydra*.

π ° *Dauina* regnum *Guinæ* versus Septentrionem conterminum est.

HEKELII.

d *Incolæ* nigerrimi sunt, exterorum amantissimi; tamen miserissimam vitam ducentes. Nam nulla apud eos est administratio, neque ulli nobiles, aut Judices.

e Seu *Sanaga* vel *Canaga*.

Y y y 2

f Hæc

a *Gualata*. b *Hoden*. c *Genahoa*. d *Costa de Anderotte*. e *Arguin*. f *Canuja*. g *Senega*. h Promontorium *Viride*. i *Tombutu*. k *Melli*. l *Guinea*. m *Sierra Leona*. n *Mina* seu opidum, o *Dauina*.

ma, e Cano, r Cassena, r Benin, v Zanzara, q Guangara, x Borno, y Nubia, u Biafra, a Medra. 2

Æthiopia Interior, quæ est Abissinorum.

IV. Interiori ß *Æthiopiæ* imperat *Abissinorum Rex* qui *Presbyter*

Æthiopia Interior, quæ est Abissinorum.

f Hæc Urbs Regia omnes Domus habet ex cretâ & stramine compactas; præter unum Templum elegantissimum, & Regium Palatium, quæ ex Lapidibus & ex Calce constant.

g *Mazinus* dicit fol. 194. fac. a. plus sex millia.

BUNONIS.

e a Cano regnum huic iterum ad Septentrionem adjacet: in eo est lacus *Guarda*. Rex hic tributum pendit Regi in *Tombutu*. A Cano versus Occasum est c *Agades regio* cum urbe cognomine; in qua magna colligitur mannæ copia. Et hæc regio tributaria est Regi in *Tombutu*.

σ d *Cassena* à Cano versus Ortum jacet.

r e *Benin*, Guineæ ad Ortum objacens à Meridie habet mare, cujus litus hic vulgo Belgis appellatur *Kust van Benin*. Rex illius à subditis adoratur ac pro Deo coli dicitur, sed magis civili cultu.

v f *Zanzara* desertum & regnum à Benin versus Septentrionem est.

φ g *Guangara* ad Septentrionem objacet regno *Zanzaræ*, ad urbem *Guangaram* magna invenitur auri copia. Regi ejus quotidie apparent DC. millia sagittariorum, & 500. equites.

x h *Borno* regnum id esse videtur, quod olim incoluerunt *Garamantes*, unde opidi & fluvio nomen, qui hodieque *Garama* vocatur, reliquum esse censetur: *Garamantum Regem* olim ducenti canes ab exilio reduxerunt præliati adversus resistentes, *Solin. c. 25*. Regnum illud hodie longitudinem habere traditur C C. Mill. Germ. i Lacus *Borno*, & k *Chelonides paludes* in eo sunt.

y l *Nubia* ad Nilum usque per 225. milliaria German. extenditur. Ejus incolæ h quondam fuerunt Christiani: hodiè verò i adorant *Solem*, *Lunam*, *Stellas*, ipsamque *Terram*, quippe quæ fruges proferat k.

a m *Biafra* regno *Benin* objacet ad Ortum; sicut

a *Medra* inde ulterius *Biafra*, in quo *Niger* lacus.

ß n *Æthiopia* duplex est, *Superior* seu *Interior* quæ *Abissinorum* est, & *Inferior* seu *Exterior*, quæ à *Superiori* per montes *Lunæ* ex parte distinguitur. o *Bello* regnum ad dextras *Nili* ripas est, ad quod ab aliis referuntur *Dasila* & *Ganfila*.

HEKELII.

h *Nubæ* dicti.

i Ab *Ebræis* & *Mahumetanis* seducti.

k Cæterum vitam ducunt miserissimam, *Agriculturnam* inprimis exercentes.

REISKII.

2 p *Nigrizæ*, *Ptolemæo* *Νιγριται*, *Stephano* *Νιγριταις*, à *Nigri* aut *Nigrizæ* fluvio nomen, origines à *Chuso Chami* filio quin trahant, nec *Nubienſis*. nec *Leo Africanus Geographi* dubitarunt. Hi vero sicut in varias gentes sic in regna scinduntur varia, & crebris exposita mutationibus. Regna ex omnibus tria nunc eminent: (1) q *Tombuto*. (2) r *Borno*. (3) s *Gaoga*. Quibus pleraque aut beneficio aut tributo, aut nexu alio devincta. t *Nubia* tota unico regi subest, in castris perpetuis aut tentoriis versanti: Urbes hæc duæ omnibus præstant, *Nubia* nimirum & *Dencala*: Tempa vero 150. supersunt in iisque christianæ fidei documenta, *Jesu*, *Mariæ Sanctorumque Virorum* imagines: nunc vero ibi religio *Muhamedana* & inter barbaros ethnica viget. v *Guinea*, cui litus aureum *Belgæ* attribuunt (*Goldküste*) suis aut regulis, aut Christianis Magistratibus per colonias subest. Belgæ *Castellum S. Georgii* aut x *de la Mine* (ab mineris auri proximis ita dictum) ex A. 1637. tuerunt, *Portugallis*, qui seculo superiori tenuerant, ademptum; iidem quoque duo munimenta y *Nassoviense* ac S. *Andrææ* ab suis ibi structa possident; Amplius z *Arguin* castellum minoremque *Insulam a Gorée* suis propugnaculis firmatam; quam Angli A. 1663. expugnarunt, à Belgis denuo captam. b *Benin* cum urbe cognomine Regi ethnico subest: c *Feru* suo Regi subdita colonias recepit Da-

a Cano. b *Guarda* lacus. c *Agades* regio. d *Cassena*. e *Benin*. f *Zanzara*. g *Guangara*. h *Borno*. i *Borno* lacus. k *Chelonides* paludes. l *Nubia*. m *Biafra*. n *Æthiopia Superior* & *Inferior*. o *Bello*. p *Nigrizæ*. q *Tombuto*. r *Borno*. s *Gaoga*. t *Nubia*. y *Guinea*. x *del Mina*. y *Nassov. S. Andrææ*. z *Arguin*. a *Gorée*. b *Benin*. c *Feru*.

byter sive Pretiosus Joannes, vulgò Prete Gianni, vocatur, magno, recepto tamen errore; cum is quondam in Asia, ut relatum est, regno Tenduc regnaverit. Abasenos populos recenset Stephanus in Arabia; unde verisimile est, eos in Africam trajecto sinu Arabico commigrasse. Aut fanè in ipsa Africa fuerunt ad sinistram Arabici sinus latus, ubi Arabiam Troglodyticam supra memoravimus. Hæc quippe nunc sub Abissinorum Imperio est. Alii tamen ab Arabico vocabulo *Elhabaschi* (sic enim Mauri Principem Abissinorum appellant) vulgò factum opinantur *Abassi*, ac deinde *Abaseni*: quod denique commutatione vocalium in Abissinorum nomen evasit. Clauditur regnum ab Ortu Arabico sinu & regionibus *Ajana* ac *Zangebara*. à Meridie *Monomotapa*; ab Occasu *Congo* & *Medar* regnis; à Septentrione *Nubia* & *Ægypto*. Longum est ab *Ægypto* ad *Monomotapa* usque mill. *IO LXXX*. Latum inter fauces Arabici sinus & Nigrum fluvium mill. *CCCCI*.

Æthiopiæ termini & magnitudo.

V. Dividitur in compluria regna sive provincias: quarum nomina sunt, *a* *Dasila*, *b* *Barnagasso*, *c* *Dangali*, *d* *Dobas*, *e* *Trigemahon*, *f* *Ambiancantiva*, *g* *Vangue*, *h* *Bagamidri*, *i* *Beleguanze*, *k* *Angote*,

Divisio in varia regna.

Danicas, & cum iis munimentum aliquod. Vid. Mulleri Descript. Afric. Feru. Regiones Oceano Atlantico vicinas *Zanbagam*, *Gualatam*, & *Gouboam* prætereo, addoque tractum *Mellensem*, Belgis die *Grönküste*.

BUNONIS.

a *Dasila*; & *b* *Ganfila*.
c *Barnagasso* l regnum sinu Arabico & Nilo m clauditur; in cujus primaria urbe *d* *Barva* Ptolemæi *e* *Coloa*, Regis degit vicarius *n*, qui *Dasilam* & *Ganfilam* urbes & regiones ad Nilum, *Meroen* quoque sive *Guequerren* inf. tenet: & tributum Abissinorum Imperatori non solum pendit, sed etiam præfecto Turcico, qui in urbe *f* *Suaquen*, ad sinum Arabicum residet *o*.

g *Dangali* regnum ad sinum Arabicum pertingens tenent Mahumedani, infensissimi Abissinorum hostes *p*.

h Huic vicinum est *h* *Dobas* regnum; in quo nemini licet uxorem ducere, nisi qui XII. Christianos occiderit *q*.

i *Trigemahon* *r* qui possidet, Abissinorum Regi tributum pendit, sub ejusdem regimine quoque est *k* *Tigrai* regnum inter sinistras Nili

ripas & Nigrum lacum; in quo *Cassuma* regia Regiæ Auftri ponitur; Ptolemæo *Auxima*. Alii tamen Reginam illam ex Meroë insula venisse ajunt.

l *Ambiancantiva* ad idem Nili latus est, *Tigrai* regno versus Septentrionem objacens.

m *Vangue* regnum verò *Tigrai* regno ad Austrum conterminum est.

n *Bagamidri* ad alterum Nili latus è regione *Ambiancantivæ* ponitur, argenti fodinis dives.

o *Beleguanze*, *Bagamidri* regno versus Ortum obtenditur.

p *Angote* ad *Tagazam* fluv. qui Ptolemæo *Astaboras*, jacet. Ejus incolæ spatio 24. horarum semel tantum saturantur, idque noctu *f*, loco pecuniæ utuntur globulis ex ferro & sale fossili *r*.

HEKELII.

l *S. Barnagassum* ac *Barnagnes*.

m Quòd *Ægypto* est vicinum.

n *BARNAGASSUS* nuncupatus.

o Regio hæc non solum Villis & Pagis frequens, sed & Fluvii & Aquis copiosa. Unde & fertilissima.

Y y y 3

p Idco

a *Dasila*. *b* *Ganfila*. *c* *Barnagasso*. *d* *Barva* urbs. *e* *Coloa*. *f* *Suaquen*. *g* *Dangali*.
h *Dobas*. *i* *Trigemahon*. *k* *Tigrai* *l* *Ambiancantiva*. *m* *Vangue*.
n *Bagamidri*. *o* *Beleguanze*. *p* *Angote*.

gote, ^a Balli, ^z Fatigar, ^o Olabi, ^π Baru, ^e Gemen, ^o Fungi
^r Tirut, ^v Esabela, ^φ Malemba. Urbes in universo Imperio pau-
 cæ sunt: vicis plurimum habitatur, domibus ex creta & strami-
 ne constructis. Rex ipse (qui albo esse colore fertur) sub tento-
 riis degit, quorum sex millia cum sequuntur. *Amara* arx est mu-
 nitissima, in monte ^x *Amara* condita; in qua regis filii sub vali-
 dis-

Amara m.

^p Ideoque cum ipsis quotidie ferme solent
 belligerare.

^q In hac Regione Vaccæ sunt innumeræ,
 staturâ & Magnitudine reliquis excedentes.

^r S. vulgò *Tigremaon*.

^f Vescuntur autem ut plurimum carne crudâ
 & salsamentis ex felle vaccinò compositis.

^t Cæterum hoc Regnum Montibus ac Valli-
 bus est refertissimum, & ubique Fruges omnis
 generis ad abundantiam Animaliaque innume-
 ra producit.

BUNONIS.

^a *Balli* regnum inde versus Ortum est.

^z *Fatigar* à regno Angote versus Ortum ja-
 cens lacum habet, qui ambitu suo 3. milliaria
 continet German v.

^o *Olabi* verò regno *Fatigar* ad Occasum po-
 nitur.

^π *Baru* regnum *Fatigar* habet ad Septen-
 trionem.

^e *Gemen* ultra Æquatorem, ad paludis Nili
 Orientalis latus, quod Ortum respicit, ex-
 tenditur.

^o *Fungi* regnum inter utrumque Nili la-
 cum est. Huic regno finitimi sunt ^g *Casates*
 Christianorum hostes. Huc etiam à nonnullis
 collocantur ^h *Amazones*.

^r *Tirut* sub montibus Lunæ est, sicut &

^v *Gafabela*.

^φ *Malemba* quoque montibus Lunæ adjacet,
 at versus Occasum.

^x *Amara* mons ^x sub Æquatore est. Re-
 gna & provinciæ præterea in hac Æthiopia me-
 morantur ⁿ *Ambian*, ^o *Xoa*, ^p *Damut*, ubi
 magna effoditur auræ copia: ^q *Zet*, ^t *Bagame-
 tro* ⁱ *Gojame*, ^t *Nova Quara*. Cæterum sunt.
^v *Abissini* ratione Religionis ^x *Jacobite*; neque
 Concilii Chalcedonensis, quod *Jacobi Syri* Eury-
 chiani hæresin damnavit, in Liturgiis suis
 mentionem faciunt: quum tamen Niceni Con-
 stantinopolitanique meminerint. Patriarcham
 habent proprium, quem sua lingua *Abumam*,

id est, *patrem* vocant ^y. A monachis Abissinis
 Ordinis S. Antonii Hierosolymis residentibus
 eligitur, & à Patriarcha Alexandrino confir-
 matur. Ei septimus in Conciliis generalibus
 assignatur locus. Utrumque verò Testamen-
 tum sic conjungunt Abissini, ut nonnullos ritus
 Judæorum retineant unâ cum ritibus Christiano-
 rum. 1. Octavo die *circumcidunt* tam femel-
 las quàm mares. 2. Diem *Saturni* celebrant &
 diem Dominicum. 3. *Carnibus* animalium,
 quæ in V. T. habentur pro immundis, absti-
 nent. 4. In Eucharistia utuntur *pane azymo*,
 semel tamen in anno, id est, die Jovis ante fe-
 stum paschæ: Cæteris diebus adhibent *pa-
 nem fermentatum*. 5. Communicant *sub utrà-
 que specie* stantes, ad minimum singulis hebdo-
 madis semel, tam Clerici, quam Laici: ac
 non nisi in templo. 6. *Eucharistia infantibus* etiam
 datur statim post baptismum; baptizantur au-
 tem mares die 40. femellæ die octogesimo, ni-
 si periculum mortis interveniat. 7. *Unam* duntaxat
 in Christo admittunt *naturam* & *voluntatem*;
 sed absque permissione divinæ & humanæ sub-
 stantiæ. 8. Animas hominum per traducem
 propogari statuunt. 9. *Infantes* ante bap-
 tismum mortuos salvati credunt. 10. Commis-
 so peccato statim ad sacerdotem eunt, & Sacra-
 mentum *Eucharistiæ* accipiunt; licet id singulis
 diebus sit faciendum. 11. *Pictas imagines* in Tem-
 plis habent, non sculptas. 12. Triâ tantum
 recipiunt *Concilia* generalia priora, rejecto
 Chalcedonensi, quod Dioscotum damnavit.
 13. Non *elevant Eucharistiam*, sed tegunt: nec
 post communionem servant. 14. Obstinos
 peccatores *excommunicare* nemini licet, nisi soli
 Patriarchæ: in solos verò homicidas stringit-
 ter anathema. 15. Sacerdotes & Inferiores
 Clerici, adeoque ipsi monachi, ex suis vivunt
 laboribus: nullæ ipsis dantur decimæ; nec con-
 ceditur mendicare. 16. *Episcopus* confert solus
 Rex. 17. Nullum habent *Confirmationem*, neque
Unctionem extremam. 18. *Episcopis* & *sacerdotibus*

1130-

a Balli. b Fatigar. c Olabi. d Baru. e Gemen. f Fungi. g Casates. h Amazones.

i Tirut. k Gafabela. l Malemba. m Amara m. n Ambian. o Xoa. p Damut.

q Zet. r Bagametro. s Gojame. t Nova Quara. v Abissini. x Jacobite.

diffimo præsidio educantur, donec patre defuncto heres pro-
ducatur. 3

C A P.

uxores ducere licet: Verum ad secunda vota transire illis non permittitur sine dispensatione Patriarchæ. 19. Diebus Veneris & Sabbathi non abstinent carnibus, quadragesima excepta. 20. Singulis annis die Epiphaniæ rebaptizantur. Zaga Zabo de Relig. Æthiop. ap. Damian. à Goës Alvarez. Histor. Æthiop. Thomas à JESU Paulus Jovius.

H E K E L I I.

v Hujus Regni Loca campestria sunt atque Frumenti, Hordei imprimis aliorumque Frugum feracia. Habet & multa domestica Animalia.

x Immensæ Latitudinis ac Altitudinis, ideoque ascensu difficilis.

y In hujus domo atque, ac Sede regiâ, Vimum licet confici; cum in cæteris omnibus minime liceat.

R E I S K I I.

3 Æthiopicam tum nominis tum gentis originem supra Cap. VI. §. 4. constituimus. Nunc a Abassinis videbimus aut b Habessinias, nec tamen alias aut diversas ab iis quas Æthiopiæ tribuimus: Ultimas nempe à Chamo, hujusque posteris, sed proximas ab Africanis Ægyptiis, Arabibusque. Nam Strabone teste Lib. X. VII. Abases Ἀβάσις vocarunt Ægyptii regiones habitatas magnisque circumdatas desertis; Stephano Auctore Abasseni (Ἀβασσηνοί) veteres regionem Arabicam, Sabæam scilicet tenuerunt: ut vel ideo nomen ex Arabica lingua ortum videatur, & voce quidem חבשה Habbescha (qua turbam hominum ex multis tribubus collectam Arabes significant; Vid. Castellii, Golii, & Joh. Frid. Nicolai, Amici quondam optumi, sed immaturius defuncti Lexicon Harmon. Orient. c Habassinia vero hodierna inter octavum & sextum decimum circiter gradum latitudinis septentrionalis jacet, nec Equatorem aut lineam attingit, nec penitus transit. Quod quia cum Cluverio multi Geo-

graphi non observarunt, in regionis hujus Imperii digerendis atque numerandis valde dissident. Ludolfus nobiliss. Lib. I. c. 3. d triginta recensuit, & hæc quidem vel majora, vel etiam minor: Ex majoribus præstat (1) Amhara ob rupes munitissimas, quibus regii detinebantur filii, patre adhuc superstite, ac regiones XXXVI. quas continet; (2) Bagender, regnum XIII. regionibus amplum, & aquis irriguum; (3) Dembeja, castris regiis, & XIV. Præfecturis celebrius; (4) Sewa, opulentissimum, & oppidis & monasteriis frequens; (5) Tigre, Toparcha suo Bahr-nagash, & præfecturis XXV. & regum Axumarum patria illustre; (6) Gojam Nili fontibus, & hujus ambitu tanquam Peninsula insigne. (7) Angot; (8) Bizamo; (9) Bugna; (10) Coui Lusitanicæ Couch; (11) Damot; (12) Darwaro; (13) Fatagar; (14) Gasat; (15) Gajghe; (16) Gan vel Ganbe; (17) Ganx; (18) Geaw; (19) Gombo; (20) Gouga; (21) Guragbe; (22) Ifat; (23) Samen; (24) Set Incolis famosum ethnicis; (25) Sbat; (26) Walaka; (27) Wed; (28) Cumbat regna regulis Christianis subdita; (29) Enarja; (30) Bali quod lævissima Gallanorum natio, Duci suo Luwæ ac Phylarchis subdita occupavit. Neque hoc solum sed plura regna Gallanico & Turcico Dominatui cesserunt; ut Abassinico Imp. e novem adhuc cum provinciis quinque ac Regulis aut Dynastis tributariis relinquuntur. De rebus naturalibus, bellicis, civilibus & religiosis planissime Ludolphus nobiliss. item de Regina Sabæ, quam Æthiopes sibi arrogat, exposuit, & obscuritatem sustulit, de qua Becmanus conqueritur. Interim adhuc Abassinus Imp. Negusanagast Zajtopia, h. e. regem & regnum Æthiopiæ vetus titulo proficitur; Arabes hunc prisca Najaschi, Persæ Indique Padeshab alii communis Prester Chan nominant; unde id fiat, supra Lib. V. c. 5. annotavimus. Conf. Brerewodum in Scrutin. Relig. & Alex. Ross. de Religion. itemque B. Danhauceri Eccles. Æthiop.

a Abasseni. b Abyssini. c Habessinias gradus. d Regna xxx. e ix. reliqua.

CAP. X.

Æthiopia Exterior sive Inferior; item Insulae Africae adjacentes.

I.

Æthiopia
exterior seu
inferior.

Reliquum Africae, Æthiopia perhibetur *Exterior sive Inferior*; ab Oriente, Meridie & Occidente Oceano perfusa; à Septentrione quasi duobus brachiis Abissinorum Imperium hinc inde complectitur. Regiones; in quas dividitur, sunt, *Congi, Monomotapa, Zangibar & Ajan*. Pleraque maritimorum à Portugalesibus tenentur firmissimis munimentis ac præfidiis.

CONGI regnum.

Congi
regnum.

II. *Congi* regnum (quod aliis *Manicongo*) Oceano Æthiopico perfusum nomen habet à capite suo urbe *Congi*. Incolæ sunt Christiani. Terra ipsa fluminum aquis maximè rigua. Dividitur in provincias sex; quas illi *Mani*, id est, Præfecturas vocant. Sunt autem *Bamba, Songo, Sunda, Pango, Batta*

BUNONIS

a *Congi* regnum versus Ortum habet regnum Abissinorum, ad Septentrionem Nigritas; ad Occasum mare Æthiopicum, ad Meridiem est regnum Angola: in litore extenditur à promontorio S. Catharinae, usque ad promontorium, quod ad Terram Altam est, vulgò C. Ledo vocatum *a*.

b *Bamba* ad mare jacet inter Ambrifum & Choanzam fluvios. Ibi sunt *c* *Lemba*, *d* *Damba* & *e* *Loanda*, ubi portus commodissimus. *f* *Soggi* regulus primus omnium horum Christianam amplexus est fidem.

g *Songo* est ad *h* *Zaire* fluvium, qui & *Congo* dictus, ex *Zaire* lacu ortus; inter utrasque ripas plerumque latitudinem habet 5. milliarium German. ibi reperuntur elephantes, simia, dracones, tigrides, psittaci, struthiones, &c.

i *Sunda* jacens à *Songo* versus Ortum, metallorum dives est.

k *Pango* olim libera regio, nunc in Congiani Regis tutela est.

l *Batta*, veterum *Agasimba*, à *Pango* versus Meridiem jacet.

HEKELII.

a Abundat autem hæc Regio mirificè *Herbis, Plantis, Frugibus & Animalibus* innumeris, ut sunt *Capræ, Cervi, Damae, Capri, Cuniculi Lepores, Feles*, qui *Zibetum* efficiunt, & *Struthii*. Isthic etiam sunt *Tigres, Crocodili, Bubali, Asini Sylvestres, & Elephanti*. Sed *Serpentes* quidam tantæ sunt magnitudinis, ut Cervum vorant integrum.

REISKII.

m *Æthiopia* ex situ communi vel *Orientalis & Asiatica*, vel *occidentalis & Africana* superius habetur; Nunc alia ex situ proprio *interna sive superior*, quæ partes facit mediterraneas, *externaque sive inferior*, nimirum oræ maritimæ vicina, Hæc Portugallis *n* *Cassaria* & *Costa de Caffres* dicitur, ab recepto *Cassrarum* cognomine, quod incolis attribuunt. *o* *Congo* regnum inter finitima temperatori climate, ventis, pluviis, multis annibus, urbibus, opidisque gaudet: Huic *p* *Angola*, *q* *Cacongo* & *r* *Malemba* suis regi-

a Congilimites. *b* Bamba. *c* Lemba. *d* Damba. *e* Loanda. *f* Soggi. *g* Songo.

h Zaire fl. *i* Sunda. *k* Pango. *l* Batta seu Agasimba. *m* Æthiopia duplex.

n Cassaria. *o* Congo. *p* Angola. *q* Cacongo. *r* Malemba.

ta, & *Pemba*. Regia est, civitas *S. Salvatoris*, quæ ante *Banza*.

MONOMOTAPA regnum.

III. ⁹ *Monomotapa* vocabulum significat *Imperatorem*; unde ipsi terræ, cui hic imperat, nomen inditum. Solum est fertile atque amœnum: amnes aurum, sylvæ elephantos magnâ copiam producunt: Clauditur regnum ab Ortu, Meridie & Occasu Oceano; à Septentrione regno *Congi*, Abissinorum Imperio, & regione *Zangibar*. *Longitudo* ejus est, inter duo maria Rubrum Æthiopicumque juxta Lunæ montes, mill. Germ. cccc. *Latitudo* inter Nili fontes & promontorium Bonæ Spei milliar. ccc.

Monomotapa Regnum. Eius limites & magnitudo.

Ca-

regibus subiecta adjacent: Portugalli vero urbem *maritimam S. Pauli*, minorem Insulam *Laondam* suo Imperio, sed *Mossagamben* & *Cambanden* præsidio tuentur. ^a *Monomotapa* multos regulos Regi supremo subditos, quatuordecim Cassitarum seu indigenarum genera, & 1200. milliaria longo complectitur excursu: Sed urbem ^b *Zimbao* regiam, arcemque hujus munitam; portis quatuor multisque conclavibus instructam. ^c *Zanguebar* duplex, alia versus austrum quatuor provincias nostro Cluverio numeratas, alia versus boream *Ayan dicta* totidem regiones cum regnis *Braon*, *Magatoza*, *Aden* & *Adel* continet, in quibus vel *Muhamedani*, vel ethnici degunt. Portugalli vero *Mozambiquen* firmissimo sibi munimento & præsidio contra Belgicam A. 1666. oppugnationem adhuc constanter afferunt.

BUNONIS.

^d *Pemba* sita est à Batta versus Occasum Solis Brumalem. Cæterum ad Dandam urbem insula est ^e *Loanda*, ubi magna argenti copia: & aquæ, quæ crescente Oceano dulcescunt; & eodem decrecente in saluginem convertuntur. Conchis & cochleis, quæ ibidem reperiuntur, Congiani utuntur pecuniæ loco. Porro ad regnum istud pertinet ^f *Anzicana* regio, cujus incolæ hostes suos devorant, eorumque, sicut & mancipiorum, carnes in macellis publicè vendunt. Eodem etiam pertinet ^g *Loanghi* regio, multos habens elephantos; cujus incolæ ^b circumciduntur. ^h *Angola* regnum ^c metallorum proventu dives, sub Regis Congiani erat Imperio; verum sui hodie perhibetur esse juris ^d: ejus incolæ magis delectantur carnibus caninis, quam bubulis. Hic mancipia emptâ in

Brafiliam portantur, quorum operâ utuntur in parando saccharo. Metropolis ejus est *Cabatza*, ubi aula Regis.

⁹ Ad *Monomotape* Imperium quoque epertinet regnum ⁱ *Butuæ* seu *Torræ* inter flumina *S. Spiritus* & *Cuamam* situm. Rex in *Monomotapa* *Sebastiani* Portugalliæ Regis tempore à *Consalvo Silva* Jesuita ad Christianam perductus erat fidem; sed paulo post defecit, doctoribus suis occisis. Eidem subesse dicuntur ^k *Amazones*, quas ille ^l *Monemuzo* vicino hosti opponit.

^m *Bonæ Spei promontorium* *Viscus de Gama* Portugallensis e primus circumnavigavit anno C. 1498. & Calecurum usque pervenit; adeoque iter hoc ad Philippinas & Moluccas insulas patefecit ^f. Ad promontorium hoc portum nuper communiisse traduntur Belgæ. In Oceano haud procul à promontorio *Bonæ Spei*, usque ad Insulas *de Cumba* fluitantes conspiciuntur multi arundinacei frutices insigni crassitie, quibus marinus fucus implicatus est, vel herba *Sargasso*. Nautæ vocant *Trombas*, vocabulo Lusitano, & pro certo signo habent, si ibi versantes conspiciant, quod vel vicini sint promontorio *Bonæ Spei*, vel illud jam superaverint, quum in Indiam iter instituitur. *Varen. Geog. Gen. lib. 1. c. prop. 16.* Est verò hoc promontorium navigantibus periculosum ob nubeculas horrendarum tempestarum feraces, ad *Terram de Natal*, & *Caput Bonæ Spei*, ex *Ollo de Boy* ortas. Lusitanis verò frequentiora his in locis contingunt naufragia. Unde anno 1589. Lusitanus quidam navarchus, cum ad terram de Natal, & promontorium *Bonæ Spei* tempestatibus jaçtaretur, mirari se dixit, cur Deus Lusitanos, qui tamen essent Catholici & boni Christiani, sem-

Z z z

sem-

^a Monomotapa. ^b Zimbao. ^c Zanguebar. ^d Pemba. ^e Loanda inf. ^f Anzicana. ^g Loanghi. ^h Angola. ⁱ Butuæ seu Torræ Regnum. ^k Amazones. ^l Monemuzo. ^m Bonæ Spei prom.

Caput regni ac sedes regnum est *Monomotapa*, à flumen S. Spiritus. Hinc versus Septentrionem mill. circiter L. distat nobile ædificium * amplum atque antiquum, quadratâ formâ ex ingentibus faxis constructum.

ZANGIBAR & AIAN.

Zangibar.

IV. Monomotapæ, qua Rubro Mari perfunditur, continuatur à *Zangibar* regio; cujus partes, * *Cafares* populi, *Monomotapæ* proximi, & regna * *Mozambique*, & *Kiloa*, * *Mombaza*, ac * *Melinde*, ab urbibus singulis denominata; quarum *Mozambique*, in insula condita, celeberrimum est Europæis mercatoribus em-

semper ita torqueat ad Caput Bonæ Spei; quum tamen Angli, hæretici, & impii homines; id facile superent. Anno 1651. Hollandi hic exstruxerunt castellum loco commodo & fecundo; eoque colonias deduxerunt, ut aliquando magna ibidem videatur urbs futura.

HEKELII.

b *Ebræorum* more.

c Populò numerosissimum est.

d Tenuit olim commercium cum *Portugallensibus*; sed postea Bellum sæpe inter ipsos fecerunt.

e Tampore JOANNIS Portugalliæ Regis.

f Supra hoc promontorium jacet planities miræ amœnitatis in Montis vertice, quæ *Tabula Capitis* vocatur. Namque perpetuò abique humano auxilio virefcit ac florefcit.

BUNONIS.

* Ædificium istud in regno Butuæ est, ac a *Zimboas* vocatur.

λ b *Zangibar* g, *Zanzibar* seu *Zansibar* nomen & appellationem habet ab Insula, quæ inter *Pempam* & *Monfiam* insulas littoribus ejus objacet; incolitur ab Æthiopicis *Mahumedanis*. *Portugallenses* tamen nonnulla hic tenent loca h.

μ c *Cafares* ita dicti sunt; quod sine legibus vivant i. His vicinum est regnum d *Zefala*, inter regna *Butuæ* & *Mozambique* seu inter *Cuamam* & *S. Georgii* fluvios situm, nullas habent urbes munitas. Anno 1500. *Portugallenses* *Cefalam* in insula sitam interceptam inunierunt. Aurum & Ebur illi hic mercantur.

ν e *Mozambique* regno *Cefalæ* versus Septentrionem objacet, à vicina insula obtinuit nomen.

ξ f *Kiloa* seu *Quiloa* huic iterum versus septentrionem jacet. Ejus Rex portugalliæ Regi tributum pendit annuum. Ipsa urbs *Quiloa* k in insula ad *Quiloam* fl. l. condita est, quam *Franciscus Almáida* Portugalliæ Regis vicarius anno 1509. occupavit.

ο g *Mombaza* regnum & urbs in insula est, quæ ambitu suo vix XII. milliaria continet. Rex ejus Christianorum infensissimus hostis est. *Franciscus Dalmaidus* urbem istam cepit ac incendit anno Ch. 1505. ac postea portum castello munit.

π h *Melinde* porro versus Septentrionem jacet, ad *Quilmancis* fluvium, qui ad *Magadoxum* fluit, se extendens. Ibi reperiuntur oves, quarum caudæ adeo pingues, ut per sæpe 30. & plura contineant pondò m.

HEKELII.

g *Zanguebar*.

h Hic totus Terræ tractus humilis est ac paludosus; porro Nemoribus ac Saltibus occupatus, Fluviiisque repletissimus. Unde Aërem semper pestilentem habet. Incolæ nigri sunt, Capillis crispis, Idololatriæ dediti, & ad Veneficia & Auguria admodum propensi. Nudi in superiore parte sunt, sed inferiorem pannis diversi coloris & Belluarum pellibus tegunt.

i Ceterum sunt inimici crudeles omnium Nationum, & Veneficiis ac Auguriis plurimum navant operam.

k Magnificis & sumtuosis Domibus *Arabum* more ornata.

l Quem alii *Coavum*, alii *Tabiva* vocant.

m Hæc Urbs valde amœna est, ac omnium rerum, quæ ad victum pertinent, perquam fertilis.

BUNO.

a *Zimboas*, b *Zangibar*. c *Cafares*. d *Zefala*. e *Mozambique*. f *Kiloa* seu *Quiloa* g *Mombaza*. h *Melinde*.

emporium. Sequitur versus Septentrionem juxta litus maris Rubri
 a *Ajan* regio, cujus partes duo regna *Del* & *Adea*, *Magaduzzo*.

INSULÆ ad Africam.

V. *Insularum ad Africam* terram maxima est in Rubro Mari
Menuthias, *Cerne* Plinio dicta, nunc vulgò insula *Divi Laurentii*, & incolis *Madagascar*, id est, *Lunæ* insula, felici ar-
 ma- Insulæ ad Africam pertinentes: Menuthias. Cerne seu Madagascar inf.

BUNONIS.

Omnis ille terrarum tractus, qui à regno Melinde versus Ortum Solis æstivum ad sinum Arabicum usque porrigitur, a *Ajan* dictus, ab Æthiopicis incolitur,

b *Del* seu *Adel* ad sinum Arabicum pertinet, cujus Rex perpetuo bellum gerit cum *Abissinis*. Ejus urbs *Zeila* n ad sinus Arabici ostium emporium celebre est ab Indis quoque frequentatum.

d *Adea* Regnum Regno Melinde finitimum ab Æthiopicis incolitur, qui *Abissinorum* Regi tributum pendunt.

e *Magadoxo* seu *Magadazzo* regnum qui tenet Rex, sedem habet regiam in *Magadoxo* o munita urbe.

Insula illa *Ptolemæo* f *Menuthias* dicta, à *Portugallensibus* *Insula D. Laurentii* appellata; quod ejus feria detecta esset anno Ch. 1506. Est verò *Angliæ* & *Scotiæ* major, majorque *Italiæ*. Domicilia incolarum palis suffulta ad quinque pedes humo elevata sunt, serpentum aliorumque venenatorum animalculorum causâ, quorum ibi magna multitudo. Ad litora hujus insulæ Oceanus ejicit corallia rubra & alba; quæ tanquam frutices sub mari crescunt; & licet mollia sint in quibusdam locis: In freto isto tamen, quod est inter hanc insulam *Africam* que sunt scopuli corallini aquis recti, navigantibus periculosissimi, quos *Baixas* appellant. Anno 1585. *Ferdinandus de Mendoza* hic in ejusmodi scopulo naufragium fecit. Magnis quoque periculis postea defuncti sunt *Belgæ* ad *Baixas* de *S. Petro*, quibus in locis cum ingentibus cancribus depugnandum fuit. Quare istuc non solent navigare, qui in *Indiam* tendunt.

HEKELII.

n cujus Ager *Mel*, *Ceram*, atque maximam *Olei* quantitatem, quam non ex *Olivis*, sed ex *Zerzelinô* colligunt, satis copiose mittit.

o Forti, pulchrâ, ac opulentâ.

REISKII.

g *Madagascar* incolis *Madecase*, *Lusitanis* *Insula S. Laurentii*, *Gallis* *Delphinia* l *Isle Dauphine* dicta, una inter *Insulas* majores, nunc *Gallicis* coloniis frequens, & castello *Delphinio* firmata. Hæc *Dynastæ* aut *Reguli*, quos *Rohandrios* vocant, rerum potiuntur: Sed *Lusitani* huc navibus proveci portum *Ancedi Challion*, *Angli* sinum *S. Augustini*, & *Belgæ* sinum *Antogilensem* subeunt. Majori huic ex minoribus per *Oceanum* dispersis ad boream propiores adjacent h *Insule de Cumoro* quinque; *S. Johannis de Castro*, *Spirito S. Christophoro* *S. Angveria* & *Magotto*. Ast i *Melindæ* regioni propius præca illa insula *Menuthia*, si *Vossio* ad *Pompon*. credas. Hinc mari rubro viciniore insula k *Barbora*, quæ *Zeilam* urbem muris ædibusque saxeis conspicuam fovet: Sed orienti propior l *Ins. Mauriti* ligno ebene dives, & *Belgico* fortalicio munita; Sed comminuto hujus ligni pretio, tota insula neglecta jacet: Denique m *Zocotora* proventu aloes clata. *Guineæ* propiores numerantur *Ins. de Ferdinando Poo*, *del Principe d'Amobon*, & *S. Thome*, ubi castellum *Pavola* *Belgæ* præsidio suo munitum possident: *Insule Flandricæ* A. . . à *Flandris* mercatoribus detectæ; n *Azores* ab *Milvis*, *Terceras* ab una eaque primaria dicuntur: Hæc *Angram* urbem gubernatoris *Portugallici* & *Archiepiscopi* sede insignem, castelloque munitam continet; Quo *Alfonfus*, rex *Portugalliæ* depositus A. 1668. exul ire jubebatur ibique vitam finit. o *Insula S. Helene*, & *Ins. Adscensionis* ex *Pacto Europæorum* vacuæ, nautis *Indicis* refugium commune præbent; Sed prior ab *Anglis* A. 1672. mox *Belgis*, iterum *Anglis* occupata, & fortalicio munita, communi usui subtrahitur. p *Insule Salomonis* in mari pacifico sitæ, proximas habent q *Latronum* insulas, sive *de las Velas*, in quarum una *Magellanus* occubuit.

Z z z z

BUNO-

a *Ajan*. b *Del* seu *Adel*. c *Zeila*. d *Adea*. e *Magadoxo*. f *Menuthias* seu *D. Laurentii* inf. g *Madagascar*. h *Ins. de Cumoro*. i *Melinda*. k *Barbora*. l *Ins. Mauriti*. m *Zocotora*. n *Azores*. o *Ins. S. Helene* & *Adscensionis*. p *Ins. Salomonis*. q *Latronum*.

matum proventu dives, longitudine mill. German. CCL. lat. L x x x. occupans. At in Atlantico Oceano contra Hesperium promontorium, quod nunc est *Capo Verde*, & *Hesperides* sunt Insulæ duæ; ultraque *Gorgades*, Gorgonum quondam domus: nunc in universum *Illas de C. Verde* Hispanis dicuntur, hoc est insulæ promontorii Viridis. Contra Mauritaniam sunt & *Fortunata*, v i i. numero, quarum una *Canaria* vocitata, à multitudine canum ingentis magnitudinis, ut auctor est Plinius. Unde universæ *Fortunata*, nunc *Canariæ* dicuntur, Hispaniarum Regi subjectæ. Ultra versus Septentrionem est *Cerne*, nunc *Madera* dicta. *Atque hæc est totius Africæ brevis descriptio.*

Madera
inf. olim
Cerne.

C A P.

B U N O N I S.

& Insulæ ad promontorium Viride præcipuæ numerantur X. *Braba* seu *Brania*, de *Fogo*, de *S. Jacobo*, seu *Tiago*, de *Majo*, de *bona Vista*, de *Sal*, de *S. Nicola*, de *S. Lucia*, de *S. Vincent*, de *S. Antonio*; ex quibus maxima insula a *S. Jacobi* septem milliarium Germ. continet longitudinem. Magna ibi est *Salis* copia, unde quoque *Insula Salis* vocantur, habetque dulces aquas: ibidemque sunt testudines ingentis magnitudinis. *Pottugallenses* urbem ibi condiderunt, quæ illis b *Ribiera grande* vocatur.

↓ Nomina harum insularum quibus vulgò appellantur, sunt, *Ferro*, *Gomera*, *Tenariffa*, *Gran Canaria*, *Forteventura*, *Lanzarotta*, de *la Palma*. Anno 1334. Ludovicus Cerda insolenti ambitione propter successus aliquandiu prosperos c *Fortune Princeps* dictus, auspiciis Petri Aragonum Regis insulas hæc infeliciter tentavit. Deinde *Biscajenses* & *Hispalenses* Anno C. 1393. Henrico III. Castiliæ Rege, eas propius aperuerunt: qui ex *Lanzarotta* insula Regem & Reginam cum 170. barbaris captivos in Hispaniam duxerunt. Anno Chr. 1405. Castiliæ Regis auspiciis classis in insulas illas missa est. Inveni sunt in iis Barbari spurcis moribus; quibus ignis usus ignotus. *Lanzarotta*, *Forteventura*, *Gomera* & *Ferro* tum sunt occupatæ. Demum Ferdinandus II. Arragoniæ & Castiliæ Rex à *Didaco Herrera*, qui tenebat insulas hæc, X V. millibus Ducatorum redemit: qui tamen *Gomeram* & *Ferram* sibi retinuit Comitatus titulo. Ferdinandus ille deinde reliquas etiam insulas subegit. Omnium acerrimè *Canaria* resistit, quæ tandem tamen subacta est. Ex quibus *Lanzarotta*, *Ferro* & *Gomera*, suis

gubernantur dominis; at reliquæ quatuor sub Hispanorum sunt Imperio. In *Tenariffa*: est mons præaltus, *Pico* vulgò dictus, cujus cacumina ad spatium XX. milliarium German. cælo sereno apparent navigantibus. In d *Palma* insula aquæ non sunt; arbor tamen cælesti rore & perpetuis nebulis irrigua & stillans tantum suppediat aquæ, quantum hdmnibus & pecoribus sufficit. Ab hac insula *Ptolemæus* longitudines locorum numerat; at alii à *Tenariffa* ejusque monte *Pico* maluerunt statuere principium: Alii verò ad *Affores* seu *Plandricas insulas* progressi, in insulis *Corvo* & *Flores* numerandi fecerunt initium.

o c *Madera* à multitudine arborum nomen habet. Porrò in Oceano Æthiopico sub Æquatore est insula f *D. Thomæ* litori *Africæ* Occidentali opposita, ita dicta, quod ipsa festo *D. Thomæ* à *Portugallensibus* reperta; ferè rotunda est, ejusque diameter 30. milliarium. *Portugallenses* in ea condiderunt urbem g *Pavosam*. Est verò ac r istius insulæ insalubris, morbusque in ea vulgaris, qui in corporibus humanis omnem pinguedinem liquefactam in unum locum congerit. Indigenæ ad centesimum ferè annum plerique vivunt; ac exteri & peregrini, ultra quinquagesimum annum non progrediuntur. *Sacchari*, sed non melioris, hic erat uber proventus; qui hodie desit, quòd vermes arundinum radices exedunt. Ab hac insula versus Septentrionem jacens h *Principis insula*, *Sacchari* proventu celebris, nomen ex eo obtinuit, quod, ubi inventa, reditus ex ea Principi *Portugalliæ* assignari sunt. i *Insula S. Helene* ab Æquatore versus Austrum ad 16 ½ grad. Lat. sita incolis destituta, fructibus & animalibus abundat,

a Inf. S. Jacobi. b Ribiera grande, urbs. c Fortunatæ seu Canariæ inf. d palma inf. e Madera inf. f D. Thomæ inf. g Pavosa urbs. h Principis inf. i Inf. S. Helenz.

stat, ideoque in Indiam navigantibus, seu inde redeuntibus gratissima. Angli ante paucos annos in ea castellum extruxerunt. ^a Zanzibar insula, litori Africæ Orientali è regione Mozambique objacens, à Portugallensibus tenetur: Gallinæ ejus insulæ non solum nigras habent pennas; Verùm ipsarum quoque caro, sanguis, adeoque ipsa ossa perhibentur nigra ef-

se. Inter Americam & Hispaniam interjacent ^b *Affores*, *Azores* seu *Acores* insulæ novem, quæ *Flandricæ* dictæ sunt ab inventore Flandro; quarum nomina *S. Maria*, *Formigas*, *S. Michaël*, *Terceira*; *del Pico*, ubi mons præaltus, *Fayal*, ^c *Georgio*, *Gratiosa*, *de Flores*, *Corvo*. Ex his præcipua *Terceira*, in qua ^d *Angra* urbs, & castellum *Punta di Brasil*.

a Zanzibar. b Affores seu Flandricæ inf. c S. Georgii inf. d Angra.

C A P. XI.

Summa Americæ descriptio.

I.

Perlustrato veteri terrarum Orbe, quæ prima erat continens, cupido nunc est atque cura, in Occidentem, converso navis cursu, novas petere terras, Novumque Orbem, superioribus sæculis planè ignotum, cognoscere. Itaque ex Africa ab Nigri ostiis versus Occidentem brumalem mill. Germ. c c c x x x. profectis nova conspicitur terra, priori continenti magnitudine, si non anteferenda, certè æquiparanda. Eadem, si non continentes, sed utriusque insulas respicias, Europæ quam Africæ propior, mill. c c. navigatione inter Hyberniam & Canadam intercedente.

II. Jam *inde antiquissimis temporibus cognitam fuisse Europæis*, America veteribus cognita Europæis. ex Platone simul atque Diodoro Siculo probari potest. Apud *Platonem in Timæo* sacerdotes Ægyptii narrant Soloni Atheniensi, qui 1000. circiter annis antè natum Jesum vixit, Insulam fuisse quondam contra fretum Herculeum Africâ simul & Asiâ majorem, nomine *Atlantidem*, postmodum verò immani terræ motu, ingentique unius diei ac noctis illuvione, sub vasto gurgite mergam fuisse, ac inde mare, quod eam insulam ac fretum Gaditanum interjacebat, immeabile & inscrutabile redditum, limo paulatim impediante, quem insula subsidens præbuisset. Et *Diod. lib. v.* tradit, Phœnices vetustissimis inde temporibus, quum extra Columnas Herculis Africæ litora legerent, ingentibus ventorum procellis, ad longinquos in Oceano tractus fuisse abreptos; ac per multos dies vi tempestatis jactatos, tandem ad Insulam pervenisse ingentis magnitudinis, in alto Oceani pelago contra Africam in Occasum versus jacentem; cujus solum amœ-

Atlantis Insula ingens.

num ac frugiferum, & annibus navigabilibus irriguum, sumtuosisque ædificiis instructum. Hæc sanè insula ex situ ac magnitudine nulla alia esse potest, quàm quæ nunc vulgò dicitur *America*: nec facile de ea neque *Aegyptii Sacerdotes*, neque *Solon*, qui *librum de ea conscripsit*, teste Strabone lib. I. neque *Diodorus*, hoc confingere sive somnare potuerunt; quæ revera ita esse nunc fati compertum habemus. *Auctor* autem *libelli de Mundo*, qui ab aliis Aristoteli, ab aliis Theophrasto adscribitur, versio verò ejus Latina Apulejo, alias, præter hanc nostram, quam Europæ, Africæ & Asiæ nominibus distinximus, tradit esse insulas magnas; antiquissimi illi mortales haud dubiè intellexêre Americam & Magellanicam. Carthaginenses aditu illius insulæ cæteros Europæos prohibuisse, ibidem tradit Diodorus. Quando & qua de causa Pœni eam navigationem intermiserint, ita ut jam inde à Romanorum imperio ad superius usque ævum nihil de iis terris auditum vel annotatum sit, plane incertum est. 1

III. Di-

REISKII.

1 a Recte Cluverius noster *novum nunc orbem, superioribus seculis plane ignotum* aggreditur, eumque orbi veteri aut dudum inter antiquos cognito bene opponit: Ast dememinit sui, aut à prima sententia recessit, dum *Americam inde ab antiquissimis temporibus inter Europæos cognitam* arbitratur. Quod si enim ulla hujus terræ notitia ex ævo antiquissimo ad Europæos pervenerit, cur, Phœnicii, Græci, Romani & Arabici scriptores illam nec geographicis libris, nec certis gradibus definiissent? Atqui non amplius, ubi maxime, orbis cogniti latitudinem, quam ad gradus meridiani circiter *LXXX. longitudinem quam ad gradus æquatoris CLXXX.* Strabo, Ptolemæus & Plinius extenderunt: Cum tamen hodierna nostri orbis latitudo ad gradum *CXLI. longitudo ad gradum CCLX.* immò ulterius progrediatur. Quid? quod veteres *majorem orbis longitudinem* ipsi descriperint, quam revera fuit: Quippe qui nihil Europæ Asiæque ultra Sarmatiam, nihil Africæ ultra Æquatorem, nihil Indiæ Seres extra Sinasque, nihil extra Fortunatas insulas & Africana littora compertum habuerunt. Quid? quod *pyxide nautica destituti oceanum Atlanticum* nec tentare nec superare potuerint: Idque supra Lib. I. cap. *XIII. planum fecimus*, argumentis contrariis examinatis. Ergo quantum ad b *Platoni-*

cam Atlantida spectat, illa immani terræ motu & aquis marinis obruta jacet: Cum America superster integra, nec ullis terræ motibus aut aquis eluvionibus oppressa fuerit. Kircherus verò *Mundi Subterr. Lib. II. c. 13.* Atlantidem inter Azores atque Canarias extitisse, hasque insulas minores ex ejus reliquiis superstites conjectat: Huic conjecturæ verisimilitudinem ex nova inducit insula, quæ A. 1638. prope Azores aquis maritimis emeruisse copiosius ibidem memoratur & legitur. Non dico esse Geographos doctissimos, qui Atlantida cum Vaterio Lusitano commentitiam, aut è fabulis prognatam censeant. c *Diodorus* autem *Siculus* quæ Lib. V. *Biblioth. de Phœnicia* ultra columnas Herculis excursu, & *magna insula reperta tradidit*, hæc ad aliam quamcunque Africano littori vicinam commodius referri queunt. Nautica enim Phœnicum veterumque gentium migratio littoribus inhæsit; quod peripli fere singuli testantur. Nec *Diodorus* cuncta, quæ retulit, *haberi ea vult pro usquequaque veris, sed satius putat, quomodocumque res prisceas nosse, quam eas penitus ignorare*: Ita *Vossius Lib. II. de Histor. Græcis* cap. II. recte judicat. d *Auctor itaque libelli de mundo*, qui nec Aristoteles, nec Theophrastus, nec alius è Peripeto fuit, probationem causæ huic exiguam addet. De tribus enim orbis partibus, & *insulis præter eas magnis etiam multisque,*

a Novus orbis olim ignotus, an cognitus prisceis? b Atlantis Platonica, c Insula Diodori Sic. d Auctoris de mundo Insul.

III. Dicta nunc est tota hæc continens *America* ^a, ab *Americo Vesputio Florentino*, qui Emanuëlis Portugallix Regis auspiciis à Gadibus ann. 1492. profectus, primus ex Europæis (quantum memoria proditum) eam ingressus est. Quanquam hoc prior *Christophorus Genuensis* ann. 1492. infulas Americæ *Hispaniolam*, *Cubam* & *Jamaicam* adierit. Post hos frequentes in eam navigarunt Hispani, Galli, Angli; quorum alii aliis inibi regionibus detectis, nomina sua quique lingua imposuerunt. Mediterraneorum cognitio parum certa est; maxime quæ versus Septentrionem. Maritimæ autem oræ Hispanorum armis maxima ex parte subactæ. ²

America unde dicta.

IV. At eadem terra nonnullis *India Occidentalis* nuncupatur, quia eodem tempore, quo *India Orientalis* in Asia, hæc etiam detecta fuit; tum quod utriusque incolis similis ac pene eadem vivendi ratio: nudi quippe utriusque agunt. Includitur magno undique Oceano; ab *Ortu Atlantico*, qui vulgo *Mar del Nort* dicitur; à *Meridie* Magellanico freto, quo ab Australi terra dispefcitur; ab *Occasu* Pacifico mari, vulgo *Mar del Zur*. A *Septentrione*

Occidentalis India.

Americæ fines.

ne

non de singulari aliqua terra continente, qualem Americam cognovimus, & ampla satis & magna loquitur. Interim Phœnices orbem circumnavigasse, non constat: Tantum Oceani littora pleraque per partes explorarunt: Ita gravissime Bochartus Lib. I. Chan. c. 37. ubi de nautica Eudoxi, Hannonis, Hamilconis, & Pœnorum omnium excursione disserit.

HEKELII.

^a Hujus extremæ Terræ Partis Descriptionem sub NOVI ORBIS, seu INDIÆ OCCIDENTALIS nomine imprimi curavit Michael Colinius, Amstelodami A. huj. Sec. XXII. in fol. reg. & quidem Autore Simonis de Herrera; Regiò Indiarum & Castellæ Historiographò; Caspare autem Barlaò Metaphraste sat felici. Nota quoque est Hugonis Grotii Dissertatio de Origine GENTIUM AMERICANAR. in 8. f. ibid. exc. ut & Urbani Calvetonis NOVÆ NOVI ORBIS HISTORIÆ, Genevæ A. huj. Sec. in 8. edit.

REISKII.

² Hæc orbis novi detecti gloria Colombo & Vesputio recte vindicatur, eò quod primi hanc notitiam cum Europæis communem fecerint,

& in usus traduxerint publicos. Angli quidem ab Madoceo, filio Gaynech A. 1170. colonias in Floridam Canadamque ductas in Append. Itinerar. Herberti memorant: Josephus etiam Acosta Navarrenum hominem Alphonsum Sanchez de Huelva & Aldretem Hispanum & Garcilam Vegam laudat, qui has terras primi lustrarint, & Colombo tum in Madera insula versanti aperuerint: Columbus Genuensis tamen lustratas denique publicavit, & inventor ipse petiit; sed Amer. Vesputius Florentinus terræ continenti amplissimæ inventæ nomen addidit. ^b Nam *India Occidentalis* opposita Orientali improprie ἡ ἀνατολική dicitur, utur à Colombo ita dictam Jo. de Laët in Descript. Indiæ Occident. velit. Latitudo hujus à terra del Fuego & Freto Magellanico ad polum Arcticum producta, terminis finitur dubiis; nec longitudo inter Capoblanco & Capo S. Augustini certis gradibus aut milliaribus continetur. Immo utraque *America* est paulò angustior & latitudinis, quam vulgo existimant, minoris: Neque novam *Albionem*, neque regnum vel *Anian* vel *Quivira* cum freto *Anian* nemo fuit aut superiore aut nostro seculo, qui vel adiisse, vel eminus conspexisse talia sese affirmet.

REIS-

^a Primi hujus orbis inventores. ^b India Occidentalis.

ne equidem litus Europæi nondum cognitum habent, at Concreto perfundi pelago necesse est; cum ab altera poli parte Asia atque Europa, primæ continentis, sive primæ magnæ insulæ partes, ei obiaceant; quæ & ipsæ eodem mari alluuntur. Longitudo ejus summa inter duo freta, *Anian* & Magellanicum, milliar. Germ. $\text{CL} \text{CL} \text{CCCC}$. Latitudo ^a maxima inter promontorium vulgò *C. de Fortuna* juxta fretum *Anian*, & promontorium vulgò *C. de Bertan*, in Nova Francia, mill. $\text{CL} \text{CL} \text{CCC}$. Dividitur univërfa in *Septentrionalem*, quæ & Mexicana, & *Meridionalem*, quæ & Peruviana; exiguo Isthmo alteram ab altera discernente. 3

Magnitudo

Divisio.

BUNONIS.

^a Tanta Latitudo Americæ istis locis in tabulis Geographicis posterioribus non apparet, nec satis explorata est.

REISKII.

3 ^a Ordo ad statum Americæ Politicum nos vocat: Sed nulla hæc imperia, regna plura, eademque aut majora videbimus aut minora; Respublicas vero liberas olim & adhuc hodieque nullas. ^b Americani quidem veteres aut monarchicum regnumque, aut multis regulis & principibus commune regimen tenuisse leguntur: illud in regnis maximè duobus florentissimis, Peru atque Mexico; Hoc in cæteris regionibus pousitum in insulisque. ^c Hodierni ramen quorquot in orbe novo supersunt incolæ, illi Europæis regibus ut plurimum aut Rebuspublicis subsunt, præter barbaros agrestesque homines interris aut incognitis aut incultis, Chilensem quoque Chicanamque, montanam provinciam,

quæ sui juris utraque manet. Rex ^d Hispaniæ vasto imperio cultissimas terras, amplissima regna eademque multa, & plures insulas coercet; Immò singulari jure, facta scilicet Romani Pontificis A. 1493. inter Castilianos & Portugallios reges divisione ac donatione niritur. Sed nationes Europææ cæteræ jus illud repudiant, sibi que terras aut incultas & novas subjiciunt, aut cultiores ipsis etiam Hispanis bello eripiunt. Sic ^e Portugalli, Belgæ, Franci, Angli, Sueci Danique multas colonias induxerunt, & inductas urbibus aut vicis munimentis aut propugnaculis tuerunt. Rex autem Hispaniæ regnis cunctis & provinciis ^{duos} proreges præficit, iisque senatum adjungit regium, magnâ auctoritate præditum: Ecclesiis Christianis quinque Archiepiscopatus & triginta Episcopatus imposuit, multaque amplius cœnobita monachorum & monialium, iremque collegia & societates varias intrusit. Plura de statu Hispanico notanda singulas ad provincias revocabo.

^a Status Americæ politicus. ^b Vetus. ^c Hodiernus. ^d Hispanicus. ^e Multiplex.

CAP. XII.

America Septentrionalis sive Mexicana. ¹

I.

Americæ septentrionalis magnitudo.

America Septentrionalis, quibusdam *Mexicana* appellatur, à principe totius urbe *Mexico*. Longitudo ejus est inter fretum *Anian*

REISKII.

¹ Hæc Americæ divisio ab situ & Isthmo *Panama*, non ab lineâ æquinoctiali proficitur. ^a *Panama* enim Isthmus ferè medius est,

quo tota cohæret America, viamque mercibus convehendis commodissimam præber. Hispani arduam hujus perfoctionem, & maris utriusque conjunctionem agitârunt animo, ut labori ad mer-

^a *Panama* Isthmus.

Anian & Isthmum, quo meridionalis ei annectitur, milliar. c15 l5. *Latitudo* eadem quæ universæ. Dimidia ejus pars versus Occidentem æstivum sita, introrsus planè incognita etiam nunc jacet, nec quicquam, præter litora, in ea detectum. * Quin & totum Boreale universæ Americæ latus in quantum versus polum extendatur, prorsus latet. Altera verò pars in regiones dividitur complures, quarum nomina sunt, *Canada*, *Nova Francia*, *Virginia*, *Florida*, *Nova Hispania*, *Nova Granata*, *California*; & in Occidentali latere ad fretum *Anian* duo regna, *Quivira* & *Anian*, unde freto cognomen.

C A N A D A.

II. *Canada* ^β fluvio cognomine dicta; ^γ insula an pars continentis, parum adhuc constat. Quantum ejus cognitum est, dividitur in ^δ *Estoti-*
ti-

merces exportandas & sumptibus parceretur: Sed nullus eventus tanto respondit proposito vel operi. Nec eadem huc usque series aut ratio tenetur in regionibus Americæ utriusque singulis enumerandis, sive libros sive tabulas perlustremus Geographicas: Nos Cluverium secuturi, quæ defunt, supplebimus. ^a *Canada* nec metallis, nec auro, seu feris, avibus piscibusque dives A. 1663. motu terræ gravissimo labefactata; nomen primo inventori debuit, suoque nunc ambitu: (1) *novam Franciam*; (2) *Angliam novam*; (3) *Belgium*; (4) *Daniam*; (5) *Sueciam novam*; (6) *Terram di Ladrator sive Corte-ream* continet. Indigenæ hujus adhuc barbari & inculti, nationibus linguisque diversi; & Sagamis vel Senioribus subjecti, alii adhuc incerta sede vagi, alii per vicos & tuguria sparsi habitant. Galli Governatorem sive Proregem ac Episcopum ex A. 1604. in ^b *nova Francia* sed Quebecum A. 1608. urbem veterem novamque cum castello rupibus imposito, multaque per colonias propugnacula, portusque in Accadia duos constituerunt. ^c *Novum Belgium* ex A. 1665. Anglis subditum novo Eboraco & munimento Albanæ clara: Sed ^d *Anglia nova* vicis pluribus urbibusque quatuor, inter quas Neuf Haure, Parlamenti publica sedes; Buston & ^e *nova*, quæ Academiam fovet, Cantabrigia præ cunctis eminent. Regiones cæteræ obscuris ex initis per novas, quæ sequentur, colonias emergunt. Insulæ hæc multæ; Sed omnium

maxima ^e *Terre Neuf* à Gallis A. 1505. reperta nomen adsumit, multisque quidem portibus, feris, sylvis & animantibus, sed paucis incolis referta. ^f *Virginia* ex A. 1584. Anglorum dominio subest, terra salubri aëre ac proventu frugum vario felix, sed incolis horumque idolis horrida: Urbs Zamestoum munitionibus firma. Hæc insulæ ^g *Bermudes* Anglis iisdem subditæ, frumenro, messe duplici, moris, serico, cedris singularibus, balanis, & multis piscium generibus famosæ, quarum descriptio topographica Londini & Amstelodami A. 1672. prodit.

B U N O N I S.

^a Ingentes à navigantibus in Americæ partibus Septentrionalibus reperti sunt sinus: ex reciprocaione & motu fluctuum collegerunt nautæ periti, mare illud esse pervium, per quod ad mare pacificum perveniri queat. America igitur à Groenlandia & cæteris terris Septentrionalibus fuerit secreta. *Vid. sup. Lib. 1. c. 13.*

^β ^h Fluvius iste à D. *Laurentio* quoquo appellatur: *Fretumque 3. fratrum* dicitur.

^γ Hondius terram hanc, ut insulam, in Tabula sua generali depingit.

^δ ⁱ *Estotilandiam* à istis in Americæ partibus nullam esse, certissimis constat argumentis; nec in vicino mari unquam existit insula *Frieslandia* ^b.

H E K E L I I.

^a *S. Estotilant.*

A a a a

^b *Ma-*

^a Canada. ^b Francia nova. ^c Novum Belgium. ^d Anglia nova. ^e Terre Neuf. ^f Virginia. ^g Bermudes. ^h Canada seu fluv. D. Laurentii. ⁱ Estotilandia.

tilandiam, *Corterealem*, *Terram Laboratoris* & *insulas* adjacentes, ingentis magnitudinis, quarum præcipuæ, *Golosme*, *Beauparis*, *Mont de Lions*, & *Terra nova*, eadem & *Terra de Baccalaos* dicta, ob ingentem hujusmodi piscium in ejus pelago multitudinem, qui etiam naves transeuntes retardent. Solum Canadæ quantumvis acerrimis frigoribus obnoxium, eximie tamen fertile, aurique metallis dives. Incolæ fatis ingeniosi & artium mechanicarum peritissimi, pellibus amicti degunt: cæterum Galliarum regis imperio subjecti.

NOVA FRANCIA.

Nova
Francia.

III. *Nova Francia* à Gallis, Regis Francisci I. auspiciis detecta, præter raras segetes & legumina quædam, omnium rerum inops, à feris ac quibusdam in locis anthropophagis, in universum idololatricis gentibus incolitur. Pars tamen ejus, quæ ad mare accedit, *Norumbega* ab urbe cognomine dicta, cælo potitur salubri soloque fœcundo.

VIRGINIA.

Virginia.

IV. *Nova Franciæ* jungitur *Virginia*; quæ à vico maritimo ejus-

b Magnus loc. cit. fol. 282. fac. b. dicit, quòd *Estotilandia* prima omnium hujus Novi Orbis detecta fuerit Annò M. CCC. XC. ab *Antonio Zenò*, *Patricio Veneto*, sub *Zichmi* Regis auspiciis.

BUNONIS.

ε *a Corterealis*, à *Caspate Cortereal*, qui eam terram anno 1500. detexit, appellata, *D. Laurentii* sinui adjacet.

ζ *b Terra Laboratoris* inter duas istas interjacet *c* Nullis partibus America Europæ propior est quam his; distat enim hic ab eadem ad 250. milliar. German. Incolæ terrarum istarum *d* vestiuntur pellibus, & uruntur navigiis ex corio factis: sicuti *Groenlandii*.

η *c Terra de Baccalaos* à *Sebastiano Caboto Veneto*, auspiciis *Henrici VII. Regis Angliæ*, detecta est anno Chr. 1507. vulgò *Terra neuf* dicta.

θ *d* Primus hanc terram detexit *Johannes Verrazanus*. Sita est inter *Canadam fluv.* & *Virginiam*.

ι *e Norumbega* urbs ad fluvium, qui *Rio grande* vulgò dicitur, sita est. Loca à Gallis ibi observata sunt; *Porto del refugio*, *Porto reale Paradiso*,

Flora, *Angolema*. Verum cum Hispani alia, & Galli alia hisce locis indiderint nomina, magna reperitur in Tabulis Geographicis discrepantia. Cæterum *Norumbegam* dictam putant quasi *Norwegiam*, seu *Coloniam* è *Norwegia* eo deductam *e*.

κ *f Virginiam* *Gualter Raleigh* Eques Anglus detexit anno Chr. 1585. Ea verò Franciæ non jungitur; sed inter *Virginiam* *Franciamque* interjacent *Anglia Nova*, ac deinde *Belgium Novum*; quod *Virginix* limites contingit. Flumina in ea sunt, *Occam*, *Cipo*, *Monopana*, *Dividitur* in regiones, *Secotam*, *Wemapecock*, & *Chamanoock*. Incolæ incedunt nudi; verendis tamen contextis; Reguli vestiuntur palliis. Subditi in tergo notas quasdam habent iniustas, quæ indicant Principem, ad cujus pertinent dominium. Multos credunt esse deos; at unum ex illis præcipuum, qui mundum condiderit. Magiæ quoque dediti sunt; carnibus tamen humanis minimè vescuntur.

HEKELII.

l Et propterea non eadem est, uti nonnulli autumant, cum *Cortereali*.

m proceri quippe & optime dispositi.

e Ma-

a Corterealis. b Terra Laboratoris. c Terra de Baccalaos. d Nova Francia. e Norumbega. f Virginia.

ejusdem vocabuli; vel, ut alià Rege Viguina, vel à Regina *Angliæ Elisabetha*, cujus auspiciis detecta, nomen accepit, antè *Apalchem* vocitata. Terra sterilis atque malignè culta: litus importuosum. Opidum est *Medano*.

* Mare Regionem abluens ad eò arenà est repletum, ut periculosissimam circa hæc Loca reddat navigationem, præsertim quod parum profundum sit.

BUNONIS.

λ a *Apalche* aliis est à Virginia distincta regio, in qua *Alvarus Nummius* post 15. dierum iter

unicam saltem invenit domum. Incolæ ejus perhibentur staturæ proceræ. Uruntur arcibus & sagittis: amant solitudines, nonnullos habent conventus, & quisque suo vivit more. Difficilis in Virginiam accessus est; portus enim exiguis intulis sunt repleti, ac ostia arenâ ferè obstructa.

a *Apalche*.

C A P. XIII.

Florida, Nova Granata, California, Nova Hispania.

I.

* **F**lorida inter Virginiam, & Novam Hispaniam porrecta, no- ^{Florida.}men habet à *Dominica Palmarum*, quæ Hispanis *Pasqua de Flores* dicitur. Hoc quippe die à Portugallis detecta. Solo gaudet amœno ac feraci. At incolæ sunt barbari, sordidi, supraque humanum modum feri, vermibus, serpentibus, alioque venenatorum animalium atque insectorum genere vescentes. Quare β Hispani pariter atque Galli regionem hanc occupare sæpè nume-

BUNONIS.

a Detecta est a *Florida* à Joan Pontio a anno Chr. 1521. Excurrit illa in modum Peninsulæ respicitque Cubam & Jucatan; omnis generis fructibus, ac in primis *Maitz* abundans. Regiones ibi sunt, *Joquaxia*, *Avanares*, & *Albardaofia*. Fluvii præcipui sunt; *Garonne*, *El. S. Crucis*, *Charente*, *Loire*, *Aine*, *Seine*. Opida; *Anatequa*, *Houstaqua*, *Uina*, *Potano*, *Satuvia*, *Sarrope*. Galli ibidem condiderunt castrum *Charlesfort* anno 1561. ac postea 1564. *Carolinam* b. Incolæ incedunt nudi, præter senes & feminas, quæ pellibus cervinis vestiuntur, nares auresque habentes perforatas c. Plurimi ibi reperiuntur androgyni, quos habent pro mancipiis, iisque utuntur veluti jumentis. Qui in *Panuca* sunt, captos devorant hostes. Est ibi animal vulpi per simile, sub ventre habens oculum, qui & aperitur & clau-

ditur. In eum foetus suos nuper editos condit, ut venatores aliaqua pericula effugiat.

β Hispani ductu *Ferdinandi Sotti*, Galli verò sub *Johanne Ribaldo*, & *Laudoniro* tempore *Caroli IX.* terram hanc tentarunt d.

HEKELII.

a *Legionensi*.

b *CAROLI IX.* nomine nuncupatum.

c Quod ad mores attinet, scedi & flagitiosi sunt. Liberos suos neque ullâ domesticâ disciplinâ erudiunt, nec coërent; at tamen sua cuique Uxor & severa illic Matrimonia sunt. Bella adversus finitimas Gentes, sed sermone dissonas, gerunt. Arcus & Sagittæ autem sunt Tela illis præcipua.

d Vid. *Brevis Historia de Gallorum Expeditione in FLORIDAM*, &c. *Benzoniæ Novæ Novi Orbis Historiæ* adjecta p. 429. seqq.

A a a a 2

BUNO-

a *Florida*.

mero nequicquam tentarunt, tandem Hispanis cessit.

NOVA GRANATA.

Nova
Granata.

II. Caput hujus provinciæ est *Granata* opidum, unde ei nomen. Incolæ & corpore, & animo reliquis Americanis candidiores justioresque.

CALIFORNIA.

California.

III. *California*, quæ inter sinum cognominem (quem Hispani *Mar Varmejo*, id est, Mare Rubrum vocant) & Mare Pacificum ceu peninsula excurrens, solo est arido, sterili atque deserto.

NOVA HISPANIA.

Nova Hi-
spania.

IV. Novissima Septentrionalis Americæ & Meridionali contermina est *Nova Hispania*, omnium amplissima longeque cultissima. Cælum habet, quamvis sub torrida Zona, clemens ac temperatum; solum auri, argenti, æris atque ferri metallis scædens, omnique animalium genere abundans, mare utrimque piscibus

BUNONIS.

Nova Granata e *Florida* adjacet versus Occasum, extenditurque usque ad mare *Vermajo*.

California insulam esse docent recentiores.

Nova Hispania maximam partem *Isthmi* occupat, qui est inter Mare Pacificum & sinum Mexicanum. *Ferdinandus Cortesius* Hispanus has terras ingressus est an. Ch. 1518. easque subegit f Quatuor milliariibus à *Nova Hispania* fluitant multæ radices, arundines & folia ficulneis similia quæ comeduntur, suntque sapore brassicæ.

HEKELII.

e Cujus Oppidum ejusd. nominis *Franciscus Fernandes* condidisse dicitur.

f Maximâ tamen suorum & Incolarum strage, cui remunerationis causa dono concessa fuit *TECOANTEPEC*, Regio ipsius *Novæ Hispaniæ*, à *Carolô V. Imp.* Incolæ hujus Regionis proceri sunt, corporibus valentes, longævi ac ingenio pollentes.

REISKII.

i b *Florida* cum Galli post A. 1502. defecerent ultro, Hispani duobus castris, uno *S. Augustini*, & *S. Matthæi* altero sibi asseruerunt; d mediterraneam nec quidem cognitam feris

incolis relinquunt. c *Granada* novæ Mexicanæ A. 1583. repertæ ac Hispaniæ subditæ annumeratur: itemque d *California*, magna satis insula, quam observationes recentissimæ demonstrant, ad gradum XXIII. latitudinis borealis sita, 500. milliarium longa: Itemque *Cibola* munitis urbibus clara. e *Nova Hispania* tamen omnibus antecellit, sive duodecim provincias quas complectitur, sive Protegem hujusque sedem, magnificentiam, cultu templorum, cœnobiorum ac hominum frequentiam insignem videas. Tribunalia hic quinque regia, quas Audientias regales nominant, ad jus dicendum Hispanis, indigenis, advenisque. Nam f quinque hæc incolarum genera, *Europæi* nempe quotquot insident, *Criolii* ex Hispanis parentibus in America prognati, *Mestecii* ex Hispanis & Americanis parentibus orti, *Nigri* denique sive Negros & barbari adhuc incultique homines. In toto autem orbe novo quinque & Archiepiscopatus eminent, *Mexicanus*, *Dominico Politanus*, *Limenfis*, *Platenfis*, & *Granadensis*, quem *S. Fidei* ab urbe vocant: His autem Episcopatus bene multi & amplissimi subsunt: Ut de Academiis, Scholis, monasteriis, Abatiis & collegiis Jesuiticis non dicam. Omnes autem provinciæ hæc enarratæ regno Hispan. subsunt.

BUNO-

a *Nova Hispania*. b *Florida*. c *Granada*. d *California*. e *Nova Hispania*. f Quinque incolarum genera. g Archiepiscopatus.

bus & ostreis margariferis refertum. Regiones, in quas dividitur, præcipuæ sunt istæ: *Nova Galicia, Mechoacan, Mexicana, Jucatan, Guatimala & Nicaragua.*

V. In *?* *Nova Galicia*, colonix ab Hispanis deductæ, sunt *Compostella, S. Spiritus, Conceptio, S. Michaël, Guadalajara, Culiacan.* Nova Galicia.

VI. In *** *Mechoacan* caput regionis est opidum *Mechoacan.* Mechoacan. Colonix Hispanorum *Pascuar & Valliadolid*, egregia emporia; hoc etiam Episcopatu insigne.

VII. *^* *Mexicana* regionis caput est *^* *Mexico*, omnium Americanarum princeps; olim in medio lacus ingentis Venetiarum instar palis superstructa: postea ab Hispanis ad ripam ejusdem lacus translata fatis culte nunc habitatur, ambitu sesquimilliar. German. *Sedes est Pro-regis*, quem Rex Hispaniarum mittit: item & *Archiepiscopi.* Imprimuntur hic libri, cuditurque moneta. Secunda ab hac est *Tescuro*, amplitudine Mexicum exæquans; dein *Angelorum civitas*, lanificio maximè nobilis. Mexicana regio & Mexico urbs. Tescuro urbs. Cæterum *?* mons est in Mexicana regione, ignibus perpetuis insignis.

VIII. *o* *Ju-*

BUNONIS.

? *^* *Nova Galicia*, antea *Xalisco* dicta, *No-væ* *Granatæ* adjacet; 800 in ea Hispani, quum primùm appellerent, exusserunt pagos.

^ *Nunus Gufmannus* terræ hujus inventor *b* *Compostellam* ibi condidit.

? *c* *Guadalajara* regionis caput est; in cujus vicinia mare *Chapaticum*, & lacus aquas habens calidas.

d *Culiacan* regionis cognominis caput est; quæ inter *Sebastiani*, & *Piaflam* fluvios sita anno C. 1530. inventa fuit.

e *Mechoacan*, *Galiciæ* versus Meridiem terminata regio, totius Hispaniæ *No-væ* fertilissima ac felicissima regio est. Ter enim in anno illa fert *Maitæ*, illud, etiam auro, argento, margaritis, melle, cerâ, sale, &c. dives. Ab hac provincia *radices Mechoacanæ* nomen habent. Ejusdem regionis Principem gravissimis, ut ei extorquerent aurum, Hispani subjecerunt tormentis. Hic quoque est copia *Amilex*, ad tingendum aptissimum. Fructu quodam arborum instar amygdalorum, *Cacaos* dicto, uruntur incolæ pro nummis.

^ *Mechoacanæ* Ortum versus adjacet *f* *Mexicana* regio totius Americæ nobilissima.

^ *g* *Mexico*, 70000 ædium urbs, antea *Themistitan*, dicta, à *Ferdinando Cortesio* anno 1521 capta ac deleta est, victo etiam & occiso Mexicanorum Rege nono *Molexuma* seu *Molencuma*, qui annus à jactis urbis fundamentis erat 140. Victus est Rex iste à DCCC. Hispanis, licet 35000 haberet militum; eique subessent bis mille Reguli. Anno 1573. Jesuitæ ibidem condiderunt collegium.

^ *h* *Angelorum Civitas* antea *Vacipalam* *g* dicta est. Ad sinum Mexicanum L. ac plura numerantur opida.

? Mons iste *k* *Popocampeche* appellatur. Cæterum regio hæc auri argenti que ditissima ad mare quæstuosam habet ostrearum piscationem *i*. Ibi quoque est *k* *Guastecan* regjuncula, in qua *Panuco* urbs, & civitas *D. Jacobi à Vallibus*. In ea regione est mons, in quo duo fontes, quorum alter picem habet nigram; alter rubram.

HEKELII.

g *Idæst*, *Terra Serpentum.*

h *Incolis.*

i *Incolæ* hujus *Tractûs* olim erant *Idololatræ* & *Hominivoræ*, pluresque ducebant *Uxores*, quæ tamen vitia amiserunt paulatim post *sa-*

A a a 3

cro.

a *Nova Galicia.* b *Compostella.* c *Guadalajara.* d *Culiacan.* e *Mechoacan.* f *Mexicana regio.* g *Mexico urbs.* h *Angelorum Civitas.* i *Popocampeche.* k *Guastecan.*

Yucatan.

VIII. • *Yucatan* Chersonesus agro feracissimo incolas fert omnium bellicosissimos. 2

Guatimala.

IX. • *Guatimala* caput est *Guatimala*, juridico conventu perpetuque praesidis praesentia celebris. • In *Nicaragua* opida sunt • *Granata* & *Leon*.

Nicaragua.

crofanctum Baptisma receptum. Utuntur in Bellō Sagittis & Fundis, quibus jaciunt Lapides.

B U N O N I S.

• a *Yucatan* seu *Yucatan* peninsula inter sinum Mexicanum & *Yucatanum* Ortum versus sese extendens, à Francisco Hernandez anno 1517. detecta est. Urbes in ea sunt, *Campecho*, *Tavasci*, *Patanchan*, quae magnitudine sua Cairum in Aegypto exaequare dicitur, hodie b *Victoria* appellata; quod Hispani ibi exigua manu XL. millia *Yucatanorum* acie superarint. In hac quoque provincia Hispani omni crudelitate lacerarunt fœdeque interemerunt incolas. Inter *Yucatanos* k olim circumcisio erat in usu; venerabantur crucem l, abstinebantque carnibus humanis.

π c *Guatimala* inde versus Meridiem jacens Hispanorum quoque sensit crudelitatem. Haud longè ab ejus urbe m mons est, qui ignem n & lapides evomit.

g Uterius Meridiem versus est d *Nicaragua*. o Tribus milliaribus à e *Granata* quoque mons est ignivomus: *Granata*. *Nicaragua* & *Leon* urbes ad lacum positae sunt, qui vulgò Hispanis *Lago de Nicaragua* vocatur. *Carthago* & *Segovia* ejusdem provinciae urbes sunt. Caeterum supra Californiam versus Septentrionem ad mare Pacificum est f *Tolmum regnum*. Ibi reperitur animal, quod sublatis in tergum catulos cauda tegit, atque ita effugit venatorum insidias. Deinde g *Quivira* quoque ibidem est, a Francisco Draco Anglò *Nova Albion* dicta. Uterius ob intensum frigus progredi non potuit Dracus, licet 42 gradum Latitudinis non superarit. Ad eadem loca postea pervenit

a *Yucatan* seu *Yucatan* b *Victoria* urbs. c *Guatimala*. d *Nicaragua*. e *Granata*. f *Tolmum regnum*. g *Quivira* seu *Albion Nova*. h *Anian*. i *Yucatan*. k *Guatimala*. l *Koslarica Veragua*. m *Antillæ*. int.

quoque Thomas Candisch, Draci popularis, quem frigus etiam recedere coëgit, etiam Latitudinem Draci nondum attingisset. Incolae ejus Tartarorum more sub tentoriis agunt, pecuniarum & venationi operam dantes. Inde porrò versus Occasum solis aestivum ponitur h *Anian* regnum, quod nonnulli Tartariae contiguum esse contendunt. Alii verò fretum aliquod inter Americam & Asiam hic esse docent, 60 milliarium.

H E K E L I I.

k Animofos quippe ac bellicosos Populos, l Etiam ante Christianorum adventum. m Quam Agrò fertili & amcenò, Aëreque salubri gaudere iradunt recentiores Geographi. n Fumum.

R E I S K I I.

2 i *Yucatan* tribus Hispanicis nunc urbibus floret, nempe Merida, Valledolido & Campechio. Duo hæc incolis gentilibus portenta tribuunt (1) *Baptismum*, quem duodecimo ætatis anno conferant, neque nisi tinctos ad conjugium admittant (2) *fabricas* & *structuras saxæas*, Europæis elegantia pares, ubi nullus ferri, argenti & cupri usus obrinet: k *Guatimala* urbs diluvio nocturno, & faxis de rupe vicina grandibus A. 1541. eversa obrutaque, novam in valle, quam duo montes ignivomi circumdant, urbem s. *Jago* peperit. Addo duas regiones amplius, l *Koslaricam* & *Veraguam*, Carthagine, Conceptione & S. fidei urbibus insignes: m *Anillas* porro insulas quatuor distinctas classibus; *Licayes* nempe, di *Barlovento*; *Caribes* & di *Sottovento*, quæ infra commodius explicabuntur.

C A P. XIV.

America Meridionalis sive Peruviana.

I.

Americæ Meridionalis seu Peruvianæ figura & magnitudo.

Americæ Septentrionali x x. circiter milliarium German. Isthmo annectitur *America Meridionalis*, quibusdam *Peruviana*

na

na dicta, à Provincia *Peru*, omnium præstantissima. Ipsa ingens peninsula, Africâque paullo minor, forma triquetra in tria panditur amplissima latera. Cuneorum unus Septentrionalem spectat Americam, alter Africam, tertius Magellanicam. Longitudo ejus patet Septentrionem inter, & Meridiem, milliar. Germ. 150. Latitudo summa inter Occasum Ortumque 1500000. Regiones quibus distinguitur sunt hæ: *Castella aurea*, *Bogota*, *Peruvia*, *Chili*, *Chica*, *Brasilia*, *Caribana*, *Gujana*, *Biquiri*, omnes Oceano perfusæ. Intus vero in Mediterraneis, *Amazonum regio*; *Paguan*, *Picora*, *Moxos*, *Uram*, *Charchas*. Fluviorum duo nobilissimi, *Maragnon*, qui & *Orelliana*, & *Amazonicus*: & alter *Argentens*, vulgo Hispanis *Rio de Plata*. 1

C A

REISKII.

1 Nunc propius ad ^a *Isthmum*, quo utraque America coheret, acceditur, firmum illud terræ continentis vinculum: De quo perferendo actum sæpius fuit, deque fossa inter *Nombre des Dios* & *Panamam* ducenda, ut in mare Pacificum excurri facilius posset, turulque ac liber Hispanis ad orientalem Indiam itus & reditus pateret: Sic Petr. Vallius & anonymus auctor descripsit. Orbis Leodii 1643. editæ observant. Termini vero ^b Americæ meridionalis per observata recentissima paulo nunc arctius constringi, partesque hujus aut regiones accuratius enumerari solent: *Castilia* nempe *aurea*, *Peru*, *Guajana*, *Chili*, *Magellanica* sive *Chica Tucumam*, *Plata* & *Brasilia*. Quibus omnibus Prorex ab rege Hispanico huc missus præficitur; quinque subsunt ad jus dicendum tribunalia, *Limensis*, *Platenis*, *Imperiale*, *Quitenis*, *Pogotanum*; Itidemque Archiepiscopus cum suis Episcopatibus, quos Aub. Miræus Lib. IV. c. 4. de statu Relig. Christ. numerat. ^c Terram ad firmam urbes referuntur (1) *Panama* 300. ligneis ædibus, 600. civibus; numerofo præsidio, & mancipiis Guineensibus instructa (2) *Nombre de Dios* ob nocentissimum aërem deserta civibus ad urbem ^d *Porto Belo* aliam digressis. Huc è *Panama* aurum argentumque Peruviaum terrestri ad sedecim milliaria itinere deportatur magnis ab ovibus, quas *Vicinas* nominant; instar jumentorum bajulantibus: Urbem hanc Angli A. 1668. cum ceperant, Hispani magno redemerunt Pretio. ^e *Cartha-*

gena balsami, gummi & resinæ ferax, urbem cognominem eamque munitissimam habet; quam cum Franc. Dracus expugnasset A. 1585. Hispani postea castello duplici & multis munitioibus firmarunt. ^f *S. Martha* auro, gemmis, marmore; *Hacha* unionibus fluvialibus dives. ^g *Veneruarian* urbe *Corono*, & *Vellerianis* aut *Germanicis* coloniis; ^h *Nova Andalusia* margaritis copiosissimis & primo Americi Vesputii appulso A. 1597. claret. ⁱ *Peruvia* quondam *Ingis* regibus domesticis, nunc regi Hispanico subjecta, urbem omnium munitissimam *Ariccam*, & partes quatuor comprehendit, *Quito*, *los Reyes*, *Charcas* & *la Sierra*, omnes fundo fere aureo argenteoque ac immensis divitiis beatas ^k *Guajana* coloniis Anglicis, Gallicis Belgicisque frequens, castella & munitioes continet, quibus Galli *Cajanam*, Angli *Surignamiam*, Belgæ aut *Batavi* *Esquibium* & *Berbicum* contra barbaros tuentur. His enim adhuc rex quispiam è prisca *Ingarum* familia præesse, ac *Manoam* urbem pro sede regia tenere dicitur. ^l *Chili* æstate ferme perpetua, pratis & arboribus semper virentibus, magno frumenti & fructuum proventu auroque opulento commendatur. Pars Regi Hispanico, pars adhuc indigenis subest, è quibus ^m *Auranques* pugnacissimi A. 1641. sese dederunt. Urbes Hispanorum præcipuæ tres sunt *S. Jago*, *la Conception* & *Imperialis*. Ad *Magellanicam* paulo inferius transibitur: ⁿ *Tucumannia* urbem *S. Jago del Estero*, & plura Hispanis oppida, multosque pagos *Caciquis* sive *Dominis* suis sub-

jectos

a Isthmus. b America merid. partes. c Terra firma. d Porto Belo. e Carthagoena. f S. Martha. g Veneruarina. h Nova Andalusia. i peruvia. k Guajana. l Chili. m Auranques. n Tucumannia.

Castella
Aurea.

II. * *Castella Aurea*, vulgò Hispanis *Castilla del oro*, aspera atque inculta regio cœloque gravi, auri metallis abundat, unde & nomen. Opida insigniora in ipso Isthmo habet duo, diversis litoribus apposita, quorum unum vulgò *Nombre de Dios*, id est, *Nomen Dei*, mare spectat vulgò dictum *del Nort*, alterum *Panama*, mare Pacificum.

P E.

jectos continet. Terram vero *Esferus* fluvius eluvione per annum stata fertilem reddit. a *Plata* regio frugum, pecoris argentique ditissima urbem *Assumption* & opida nonnulla continet. b *Brasilia* ex A. 1501 cognita Portugallis per maritimam oram subest, mediterranea barbaris relicta, quorum linguæ tres desunt literæ f, l, r, quia carent fide, lege, rege: Illa nempe Portugallia in Capitania XIV. aut Dynastias dividitur, quæ sunt *Paria*, *Maragnaga*, *Siura*, *Rio Grande*, *Paragba*, *Tamariba*, *Farnambuco*, *Segerippe*, *Baja omnium Sanctorum*, *terra Insularum*, *terra S. Spiritus*, *Porto Securi*, *Rio de Jemeno* & *Vincentiana*; omnes tutiores, ex quo Galli & Belgæ suis coloniis excefferunt. Urbes vero tres in eis præstant nempe S. Salvator, Proregis Archiepiscopi & Tribunalis regii sedes; *Olanda* & *Fernambuco*.

B U N O N I S.

a c *Castilia Aurea* habet à Septentrione *Nicaraguam*, à Meridie regionem *Peru*; ab *Occasu* mare Pacificum; ab *Ortu* *Pariam* regionem. Incipit autem à *Panama* ad mare Pacificum, definitque in *Antiochia* ad flumen qui d *Rio Grande* vulgò dicitur. Ad eam quoque referuntur, *Darien*, *Carthagea*, *Pamplona*, *Venevuola* seu *Venevuola*; item e *Popayana* regio, in qua *Antiochia*, *Timana*, *Pasto*: ac porro f *Andalusia Nova*, in qua *Carthago*, *Tocayna*, &c.

β Hæ duæ urbes in Isthmi angustiis positæ ad XX. milliaria Germ. inter se distant; in urbe g *Nombre de Dios* merces exponuntur, quæ ex Hispania apportantur; sicuti in altera, videlicet *Panama*, quæ ex *Peru* afferuntur. Eo loco, quo *Nombre de Dios* sita est, *Didacus Nequesa* anno 1512. Fortalicium extruxerat: *Petrus Arto* Vicarius *Dariensis* deinde condidit urbem. Idem *Petrus* h *Panamam* urbem quoque condidit anno 1515. A *Castilia Aurea* versus *Ortum* jacet i *Guana* regnum, auri argentique

copia, gemmis & aromatibus dives, multarumque frugum ferax, quod *Gualter Raleigh* *Anglus* anno 1595. lustravit. Eo cum multis millibus profugit *Guainacapa* frater *Attabalix* à *Pizarro* interfecti. Est ibi animal, *Haute*, quod vocant, id nunquam visum est edere aut bibere; unde aëris haustu creditur vivere a. Caput regni k *Manoa* seu *El Dorado* ad lacum l *Parime*, qui sub *Æquatore* est, jacet. Regiones ibi sunt, *Anabas*, *Amapaja*, *Emeria* & *Orenoque* poni, à *fluvio Orenoque*, qui ex lacu modo dicto ortus *Caribanam* à *Paria* distinguit, appellata. m *Caribana* *Guianæ* versus *Septentrionem* adjacet inter *Orenoque* & *Maragnonem* fluvios, quorum hunc nonnulli eundem cum *Oregliano* faciunt; at alii diversum esse ajunt. Inter *Maragnonem* & *Oreglianium* ponuntur n *Amazones* *Caribanæ*, incolæ i *Antillis* (insulæ sunt, quæ & *Camercanæ* vocantur) habitant, *Caribales* appellantur, id est, fortes. In *Caribana* sunt, *Cumana*, *Maracapanam*, *Paria* & *Caribes*: item regiones *Biquiri* seu *Wikiri*. p *Paria* *Castiliæ* ponitur ad *Ortum* inter fluvium *Rio grande* & *Orenoque*, in qua præter civitatem cognominem est q *Benezvola*; *Welferis*, patricius *Augustanis*, à *Carolo V.* olim oppignorata.

H E K E L I I.

a *Joannes Lerus* Cap. X. *Histor. Navigationis sue in Brasiliam* p. 124. Edition. 2dæ, hoc Animal *Barbaris* HAY vocari scribit, dicitque porro, magnitudine *Canis* esse, facie *Cercopitheci*, ventre pendulo instar *Scrofae* parturientis pilo leucopæto valde diluto, longissimâ caudâ, pedibus in morem *Utrii* villosis, prolixis unguibus. Ut autem, dum in *Sylvis* agit, valde sit ferus; nihilo minus tamen captum curatur facillimè. Nudi *Tououpinambaultii* non libenter cum illò colludant, propterea quod tum longos, tum acutos ungues habeat.

B U N O.

a *Plata*. b *Brasilia*, hujus Dynastia. 14. c *Castilia Aurea*. d *Rio Grande*. e *Popayana* regio. f *Andalusia Nova*. g *Nombre de Dios*. h *Panama*. i *Guiana* regnum. k *Manoa*. l *Parime* lacus. m *Caribana*. n *Amazones Americanæ*. o *Antilla*, *Camercanæ*, *Caribales*. p *Paria*. q *Benezvola*.

PERUVIA

III. *Peruvia regio*, vulgò *Peru*, omnium novi Orbis auri argentique metallis nobilissima, nomen accepit à flumine *Peru* mediam secante. Clauditur ab *Oriente* montium perpetuis jugis; à *Meridie Chili* regione, ab *Occidente* mari Pacifico; à *Septemtrione Bogota* regione. Occupat longitudine inter Septemtrionem & Austrum milliar. c c c l x x. Latitudine inter Occidentem & Orientem c l x x. ^{Peruvianæ regionis fines.} Dividitur in *Maritimam* & *Montanam*. ^{Magnitudo & divisio. Peruvia Maritima & Montana;} *Maritimæ* opida clara sunt *Lima*, sedes Proregis & Archiepiscopi, cui subsunt Episcopi x v; & *Camana*. *Montanæ* insignia opida sunt, *Cusco*, totius Provinciæ princeps, & *Quito*. *Potosi* auri metallis opulentissimum.

CHI

BUNONIS

Franciscus Pizarvus seu *Pizardus* à Peruanam regionem CL. peditibus paucisque equitibus occupavit, ac multa millia incolarum occidit, ipsumque regem *Attabalibam*, licet XXV. millibus suorum cingeretur, cepit, & incredibili pondere auri, ad XV. milliones, extorto, contra datam fidem interfecit. Obtulerat *Attabaliba* *Pizarro* lytri loco tantam auri argentique vim, quantam conclave caperet, in quo servabatur, ad lineam usque, quam ipse rubricâ per totum conclavis ambitum duxerat, ut brevi repleretur b.

Aliis dividitur b *Peruviana regio* in *Planitiem* seu *Maritimam*, *Sierras* & *Andes*. c *Planities* ea pars est, quæ ad mare Pacificum jacet in longitudinem porrectâ; In ea sunt *Portovejo*, *Thomabamba*, s. *Miguel*, *Trugillo*, *Arequipa*, *Tumbes*, à *Pizarro* primum occupata, & a *Lima*, quæ à valle qua sita, nomen habens, Regis etiam vocatur civitas, Jesuitarum ibidem est collegium; Solis Hispanis illic licet mercaturam facere.

Montano *Peruvia*, d *Sierras* dicta, valles habitatas & urbes habet; agros tam felices, qui centuplum solent reddere fructum.

e *Cusco* *Peruvianorum* Regum, qui *Inge* vocabantur, sedes, ex lapide quadrato condita, à *Pizarro* occupata est, qui incredibiles ibi natus auri argentique thesauros. Quinta pars, quæ Hispaniarum Regi cessit, summam fecit 400000 florenorum Castilianorum. *Ædes* in hac urbe fuisse scribunt, quarum arca, parietes, ac tecta undique aureis laminis fuerint inducta.

tes, ac tecta undique aureis laminis fuerint inducta.

f *Quito* ferè sub *Æquatore* jacet. Ibi sub Hispanorum adventum plus auri, quam tertæ eruebatur.

g *Aurifodinæ*, quæ g *Potosi* sunt, repertæ fuerunt anno 1547. In hac *Peruviæ* parte *Argyropolis* seu *Villa da la plata* anno 1548. condita est. In regione h *Charcas* seu *Chirgas* sunt civitates *Porco* & *Carabay*, auri argentique proventu nobiles. In eadem *Montana* *Peruvia* est i *Collao* regio omnium in *America* cultissima; in qua *Tiricava* lacus, ex quo *Aulaga* lacus profluit: *Marocayo* lacus, ex quo fluvius, qui *Rjodes Ama* vocatur, oritur. Tertia *Peruviæ* pars *Transmontana* est, k *Andesque* vocatur, ubi montes altissimi & perpetuæ ferè pluviz. Cæterum aër *Peruvianus* satis temperatus est, licet intra *Zonam* sita sit *Torridam*: quum *Brasilia* in eadem jacens *Zona* longè majorem experiatur æstum. Quo magis verò sol à puncto verticali recedit, eo clarius ibi cælum est, at vertici quo propior existit, eo copiosiores decidunt *Pluviz* ac sentiuntur tempestates. *Peruviani* nigri non sunt, licet idem habeant *Clima* cum *Æthiopibus* in *Africa*. Conficiunt, sicut & *Brasiliiani*, ex radicibus à feminis masticatis l *potum*, quo sese genialiter reficiunt, & Panem ex *Maitz*, qui cibus vulgaris est per *Americam*. Oves ibi sunt onera portantes, quibus incolæ utuntur loco mulorum c. In *Peru* & *Brasilia* vermiculus est m *Tau* sive *Niqua* d, publicis magnitudine, in pulvere vivens, qui pedibus

B b b

a *Peruvia*. b *Ejus divisio* in tres partes. c *Peruviæ maritimæ Planities*. d *Sierras*. e *Cusco*. f *Quito*. g *Potosi*. h *Charcas regio*. i *Collao regio*. k *Peruvia Transmontana seu Andes*. l *Peruvianorum potus ac panis*. Oves onera portantes. m *Tau vermiculus*.

CHILI.

Chili regio. IV. Sequitur regio * *Chili*, amplitudine Peruviam fere ex-
æquans. Caput est opidum *S. Jacobi*.

CHICA.

Chica. Patagones. V. Chili regioni continuatur [^]*Chica*, regio, freto Magellani-
co affixa. In hac * *Patagonum* gens est stupendæ proceritatis,

bus manibusque nocet; si sese sub unguibus occultavit; pruriginem tunc concitat, ac nisi confectum extrahatur, sine magno dolore educi non potest. Habent incolæ oleum, ex fructu quodam *Cauros* dicto factum, quo locum infectum curant *e*. Nasceitur quoque ibidem herba, *a Cocam*, quam ore tenentes, sine cibo ac potu integrum diem iter possunt conficere *f*. In Peruvianis montibus invenitur magna *Smaragdorum* copia. *b* Colebant Peruviani præcipuè Deum, quibus *Viracocha*, id est, Creator mundi, ac secundo loco *Solem*. Ad Thomæbambam è regione litoris Peruviani est insula *c Puna*, in qua nascitur herba *d Sarsa parilla*, cujus succus expressus, si misceatur aqua calida, mederi dicitur morbo Gallico laborantibus.

HEKELII.

b Quo supplicio *a. Gonzallus* inprimis *Pixarrus* sit affectus, vid. apud *Hieronym. Benzoniem*; Lib. III. *Novæ Novi Orbis Historie* cap. XV. pag. 367. Edition. *Latina Calvetomanæ*. Cæteroque *Pixarrus* fuit Vir vegeto ac valetudine prosperâ atque magni animi; avarior tamen, quam liberalior, Litterarum imperitus & facili in omnes credulitate.

c Id enim genus *Pecoris Asini* amplitudine sed Specie propè *Caraeli* est.

d Sive *Nigra*.

e *Benzo* Lib. 1. *Novæ Novi Orb. Hist. cap. XXVIII.* pag. 127. dicit, id mali *cingribus* etiam *calidis* feliciter curari posse.

f Atque hoc quidem *Herbz* genus, velut *Panchrestum* quoddam *Pharmacum*, earum rerum, quibus *Mercaturam* exercent, præcipuum est.

BUNONIS.

* *Chili g* intra 20 & 41 gradum Latitudinis Meridionalis jacens Peruvianam regionem versus Meridiem attingit, & mare Pacificum

versus Occasum. Longitudo ejus habetur CCCCXV. milliar. Germ. Latitudo CXX. Nomen habet à frigore, quod interdum ibi *h* tam acerbum est, ut homines & jumenta gelu rigeant & enecentur. Maritima tamen loca temperiora sunt. Habet & hæc regio aurum, vinum, mel, struthiones, lignum *Brazilianum*, & c. *i*. Urbes in ea præter opidum *S. Jacobi* *k* sunt, *Tambopala*, *Axapas*, *Baldivia*. Incolas habet robustos & proceros *l*.

[^] *Chica*, *Patagonum* seu gigantum tetra. *Chili* versus Meridiem adjacet; ab *Ortu* habet *Braziliam* & mare; à Meridie *Fretum Magellanicum*; ab *Occasu* *Mare Pacificum*. Longitudo ejus ad *C.* ferè sese extendit milliaria.

^µ *Patagones* vocantur morbo incolæ, quod animalium ejus nominis pellibus utuntur vice calceorum, ut videantur habere urforum, aliarumve ferarum pedes veriùs, quàm hominum. In ipso *Freto Magellanico*, quod *Magellanus* anno 1520 spatio 22 dierum pernavigavit, urbs *f Philippi Ville* anno 1588 ab Hispanis condita, ad hoc ipsum fretum custodiendum, arcendoque hostes. Verùm omne præsidium hic relictum; fame miserrimè periit; & Angli postea ad *D. C.* fame necatos invenerunt; unde locus iste *Porto Famin* dictus est. Cæterum post *Magellanum*, fretum istud navigarunt *Franciscus Dracus* Anglus 1579. *Thomas Candsch* Anglus 1581. *Olivier à Noort* *Ultrajectinus* anno 1600, & *Georg Spilberg* Belgæ. Denique *Wilhelmus Cornelius Schauten* *Hornanus* & *Jacobus de la Maire*. Belgæ quoque anno 1615 Belgio egressi aliud invenerunt fretum, quod *Fretum de la Maire* appellarunt: illud emensis in mari Pacifico insulis nonnullis repertis in *Moluccas* pervenerunt; ac inde Orbem ita circumvecti redierunt in patriam suam anno 1617.

HEKELII.

g Seu *Chile*.

h Circa partem *Montanam* inprimis.

i Hu-

a *Cocam* herba. *b* Peruvianorum Religio. *c* *Puna* inf. *d* *Sarsa parilla* herba. *e* *Chili*. *f* *Philippe ville* seu *Porto Famin*.

te. Reliquæ regiones introrsus aut non cognitæ, aut obscuræ sunt; nullis ibi locis memoratu dignis.

dierum cura saginatos ingenti cum tripudio mactant, vorantque tosta verubus membra. Hæc enim Epulæ Brasiliis optatissimæ sunt.

o Et quia verum Deum non colunt, fit, ut omnibus & Auguriis ad insaniam ferme sint dediti. Ariolisque atque Impostoribus miserandum in modum quotidie sint quæstui.

C A P. XV.

De Insulis Novi Orbis.

I.

Insularum, quæ Americæ ab Oriente objacent, ingens est numerus. At harum nobiliores *Hispaniola*, & *Cuba*, & *Jamaica*. Priores duæ ejusdem esse videntur magnitudinis, nisi quod hæc longior, illa latior. Occupat *Cuba* longitudine mill. cxc. lat. xxx. *Hispaniola*, long. cxl. lat. lrv. Opida in utraque plurima. Caput Hispaniolæ S. *Dominicus*: Cubæ S. *Jacob*; in hac

Cuba.
Hispaniola.
S. Dominici
urbs.
S. Jacob.

B U N O N I S.

Cuba Insula a à Columbo *Ferdinanda* dicta versus Occasum non ultra III. milliaria abest Hispaniolâ. Incolæ olim vescebantur serpentibus: Verùm hodie pauci supersunt ex veteribus possessoribus; succubuerunt enim crudelitati Hispanorum. Hic aliquando comburendus barbarus infernum elegit pro cælo, ne in hoc cum crudelibus cogeretur esse Hispanis.

Hispaniola etiam S. *Domingo*, *Isabella*, at indigenis *Haitus* b *Quisqueja*, & *Cipangi* vocatur c. In hac Insula *Christophorus Columbus* anno 1492 quo appulerat, 38 reliquerat milites, qui post ejus discessum à barbaris occisi sunt. Quinque in ea erant regna, *Magua*, *Marien*, *Maquana*, *Xaragua* & *Hiquey*. Et hæc Insula Hispanorum experta est immanem crudelitatem.

In opido e S. *Dominici* Archiepiscopus est, residetque præses Regius. *Villa Nueva*, *Cavana*, *Xaragua*, S. *Ivan*, *Porto de la Plata*, d *Jamaica* Hispaniolæ versus Occasum adjacens, paucis abhinc annis ab Anglis occupata est. Porto ad Americam Insulæ e *Antilla* seu *Cameracans*, à Caribana versus septentrionem sitæ,

etiam *Caribum* appellantur *Insule*: ubi inter cæteras, f *Margarita* à margaritarum copia ita dicta: S. *Trinidad*, *Oruba*, g *Barbados*; *Martinino*, *Dominica*, S. *Crucis*, ubi Columbus offendit puerum, quem exfectis testibus Canibali alebant, ut pinguioribus vescerentur carnibus; h *Borique* seu *Borica*, hodie S. *Ivan*, &c. ob multitudinem insularum, quæ in eo occurrunt mari, Hispani illud appellabant *Archipelagus*. A Cuba versus Septentrionem sunt insulæ i *Lucayo* seu *Guanahani* & Gigantum insulæ; in quibus *Lucayo*, *Cigateo*, *Gatao*, *Ganima* & alix parum celebres. A Terra di Baccalos est insula etiam k *Terra Nova* dicta, eandem ferè magnitudinem habet quam Hibernia. Sub 59 gradum lat. jacet l *Drogeo* insula deserta, quæ ob crebra, quæ ibi visuntur, spectra insula *Diabolorum* nautis dicitur. Illuc aliquando femina Galla cum amatore suo exposita biennium & quinque menses miserimè transegit: sed demum liberata est.

H E K E L I I.

a Quæ multos auriferos Fluvios habet.
b Seu *Haity*.

c Et

a Cuba. b Hispaniola. c S. Dominici op. d Jamaica. e Antillæ seu Cameracans inf.
f Margarita. g Barbados. h Borique. i Lucaya inf. k Terra Nova.
l Drogeo seu Diabolorum inf.

hac est *Havana* celeberrimus Americæ totius portus. *Jamaica*, Havana. Jamaica. Sivilla. Orifan. quæ Europæis *S. Jacobi* dicitur insula, implet Longitudine L. mill. lat. x x. Caput est *Sivilla*. Secunda ab hac est *Orifan*. Atque hæc brevis est Americæ universæ explicatio. ¹

C A P.

^c Et licet hæc Insula montibus est aspera; tamen quoque amœna, omniumque rerum fertilis atque opulenta est, potiturque inprimis Aëte temperato. Inde arbores ut plurimum perpetuo virere dicuntur. Gignit *Cassiam fistulam*, *Gingiber*, *Malticem*, *Lignum Aloës* atque *Cinnamomum*, mitritque inprimis *Sacchari* immensam copiam. *Auri* & *Argenti* Fodinis ac aliis *Mineralibus*, quæ sunt cæruleo præcipuè colore, etiam est dives.

R E I S K I I.

ⁱ Omnes Insulæ quotquot inter Americam australem atque Hispaniam jacent, uno ^a *Antillarum* nomine quatuorque classibus comprehenduntur: Prima *Lucayes*, altera di *Barlo vento*, tertia *Caribes*, & quarta di *Sotto vento*. ^b *Lucayes* ab una omnium præstantissima denominatæ, Bahama, Bimini, Guanahani, suis subsunt regulis. Insulæ ^c *Barlo vento* sunt *Hispaniola*, *Cuba*, *Jamaica*, & *Boriquena*. ^d *Hispaniola* suo ambitu 150 milliaria, proventu, pecora, fruges, aromata, herbas medicas, purissimum aurum & metalla, statu politico Hispanum regimen, & quæsdam gentilium Dynastias adhuc complectitur. Urbs *Domingo* laxeis mœnibus, castello, & propugnaculis munita sedem gubernatori & Archiepiscopo Hispan. præbet: Huic Episcopatu quinque alia subsunt. ^e *Cuba* tamen fertilitate, aura temperatori, & Havana portu munitissimo præstat: Hoc enim veluti clave Americam Hispanis suis aperiant, & cæteris nationibus occludunt, ut totus ita classi auriferæ transitus præbeatur. ^f *Jamaica* ex A. 1605 in ditionem Anglicam venit,

frumento, messe triplici ac æstate continua quasi felix. Sed ^g *Boricheniam* Hispani Morro Empimuda, castro munitissimo tuentur. Insulæ ^h *Caribes* XXVIII nec omnes tamen cultæ; plures Europæis gentibus habitatæ, ⁱ *Marteniquo* Gallis subdita classem Belgicam A. 1674 hujusque impetum propulsavit. Sed anno superiore proximo 1673 Belgæ ^k à *Carassow* Insula expeditionem Gallicam fractam averterunt. Tabago insula A. 1672 Anglis per vim dedita, per pacem A. 1674 ad Belgas deduo pervenit. ^l Insula *S. Christophori* Gallicis coloniis A. 1627 sociarar Anglicas; eas tamen bello exorto A. 1666 iterum ejecit. Sic *Martinica* Gallico paret Imperio ex A. 1635 & coloniis per quinque regiunculas dispersis. ^m *Guardalupe* ex A. 1635 colonias Gallicas, & post hac Belgicas recepit. ⁿ *Barbada* sive *Barbados* subest Anglis, portu commodissimo, vicis & opido Bandabieno firmior. Insula ^o *Sumary* æque Anglorum coloniis frequens. ^p *Insule di Sotto vento* ad oram jacent maritimam: Ex iis *Margareta* & *Cubagua* olim repertis unionibus celebres fuerunt, nunc admodum obscuræ. ^q *Terra Nova* (Terra Neuf) Canadæ opposita A. 1683 capta, hodieque cultui Anglico substat. Conf. Descript. *Antillarum* Gallica A. 1658 Roterod. edita; Rich. Blome Descript. Americæ Anglicanæ, sive provinciarum regi Anglico subjectarum Amsterd. A. 1688. Rich. Ligon. Descript. *Barbados*; item *Pensilvania* *Quakeris* relictæ provinciæ Descript. De *Insulis natantibus Dæmonorum*, *Canum*, *Muscarumque*; item *Insulis fluviorum* Americanorum pluribus alii conferantur.

^a Insulæ Antillæ quadruplices. ^b Lucayes. ^c Barlo vento. ^d Hispaniola. ^e Cuba. ^f Jamaica. ^g Borichenia. ^h Caribes. ⁱ Marteniquo. ^k Carassow. ^l Inf. di S. Christophori. ^m Guardalupe. ⁿ Barbados. ^o Sumary. ^p Inf. di Sotto vento. ^q Terra Neuf.

B b b b ;

B U N O.

CAP. XVI.

Magellanica.

I.

Magellanica
seu Terra
Australis
incognita.

Porrò peractis duabus prioribus continentibus, restabat uti tertiam universi terrarum Orbis partem aggredieremur, illis amplitudine forsitan haud inferiorem. Verum cum etiam nunc nobis incognita jaceat, nec constet, continens una, an plures in insulas dissecta sit; nihil habemus in præsens, quod de ea huc referamus; nisi nominis brevem expositionem. Dicitur *Terra Australis*, quia nobis ultima in Austrum versus sita est. Eadem *Terra incognita*, quia nemo ingressus. Denique *Magellanica*, quia Magellano primùm conspecta. * 1

BUNONIS.

* Ex terra in Australi maritima loca innovaverunt, ^a Terra del Fuogo, ^b Promontorium Terræ Australis, ^c Psittacorum regio, ^d Lucach, ^e Beach, ^f Maletur, ^g Nova Guinea cum nonnullis Insulis, ^h Terra del Fuogo, id est, ignis Terra, à Fretum Magellanico ⁱ alluitur; ab ipso ^j Magellano ^k ita dicta, quod noctu ibidem multos conspexisset ignes ^l. Insulam vero esse hanc terram docuit navigatio *le Mare*; ibi sunt Promontorium *Nassovicum*, *Sinus Mauriui*, *Insule Barnefeld*, *Draki* &c. Promontorium *Terra Australis* à Promontorio *Bona Spei* versus Occidentem solis hybernum jacet. ^m *Psittacorum regio* inde ulterius Ortum versus sita à Portugallensibus ita dicta est, quod ingentes ibidem ⁿ vidissent Psittacos. ^o *Beach regio* aurum habet, & *Lucach* regnum aromata; Illa non longe ab *Insula Java* remota sunt. Mare quod inter hæc terras insulamque *Javam* est, ^p *Lantchidol* vocatur. ^q *Nova Guinea* ad Æquatorem fere pertinet; num verò insula sit, an cum reliqua terra Australi contigua, hætenus ignoratur. Inde versus Austrum ^r *Nova est Hollandia*; ac porro versus Ortum ^s *Nova Zelandia*. A *Nova Guinea* ad Ortum crebræ occurrunt insulæ, ^t *Isabella*, ^u *Vivides* seu *Salomonis* in mare Pacifico ob divitias ita dictæ; sicut alteræ ^v *Tuberonæ* seu *Infortunatæ*, à Magellano appellatæ, quod neque homines, neque victum in iis reperiret: &

^m Inf. S. Petri. Cæterum *Petrus Ferdinandus de Quier* terræ Australis felicitatem, epistolâ ad Regem Hispaniæ datâ, describit.

HEKELII.

^a Cujus mentionem fecit *Hieronymus Benzo Mediolanensis* Lib. I. *Hist. Novi Orbis* cap. XI V. pag. 58.

^b *Ferdinando*.

^c *Lusitano*, sive *Portugalle*.

^d Reperit a. hoc Fretum *Magellanus*, seu *Magellanes*, A. CHR. M. D. XX. quum ad Austrum ultra Æquinoctialem Plagam tres & quinquaginta Gradus confecisset. Ex ea classe una Navis, *VICTORIÆ* nomine insignis, A. M. D. XXII. totò Orbe circumvecto, *Hispanum* rediit. Itaque ejus *Nauclerus*, *Joannes Sebastianus de Cano*, Scutum suum insigni Orbis effigie, & his circum inscriptis verbis: PRIMUS CIRCUMDEDISTI ME. nobilitavit. Vid. *Hieronymi Benzoni*. Lib. III. *Hist. Novi Orb.* c. VI. p. 302.

^e *Seminibusque infectos*.

REISKII.

¹ n Terra hæc polaris *Antarctica* h. e. *Arctica* aut septentrionali, quam supra vidimus, opposita ex situ versus austrum dicitur *Australis*: ipsa vero incognita mari vicino, & Magellanico fretum circumdatur, inculta hætenus & fri-

^a Terra del Fuogo. ^b Promontorium Terræ Australis. ^c Psittacorum regio. ^d Beach regio. ^e Lantchidol mare. ^f Nova Guinea. ^g Nova Hollandia. ^h Nova Zelandia. ⁱ Isabella Inf. ^k Inf. Salomonis. ^l Tuberonæ. ^m Inf. S. Petri. ⁿ Terra polaris Antarctica.

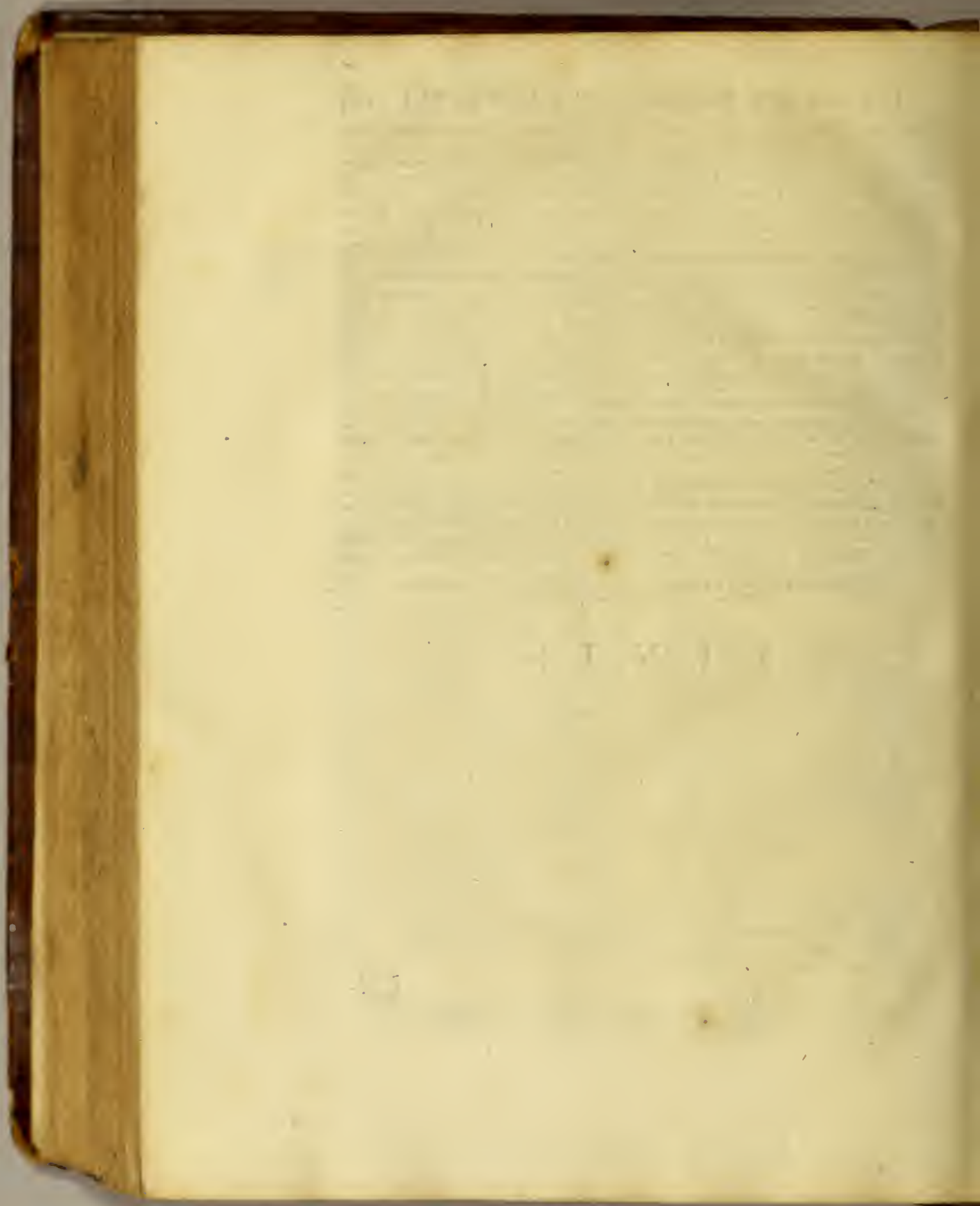
frigore intenso aspera. Orbi quidem nostro veteri ad promont. bonæ fidei vel novam Guineam proxima collocatur: Utrumque tamen fide nimis incerta; cum ad novam Hollandiam propius abesse observatis ex recentissimis legatur. Hispani a *Civitat del Rey Philippe* i. e. *Civitatem Regis Philippi* & quasdam munitiones freto Magellanico vicinas exstruere cœperunt: Sed præsidis per frigora & famem necatis mutarunt animum. Etsi vero Ferdin. Mendez de Quire hanc A. 1505 ipse adiit, aulaque commendavit Hispanicæ; parum tamen ea commendatio valuit. Nec Angli; b *Patagones* tantos aut homines gigantæ molis, sed habitu sibi pares aut similes repererunt. *Terre del Fuoga*, nova Guinea, *Zembla*, *Jexxi*, & *Jucata* apud quosdam Geographos pro continentis partibus fuerunt; cum sint Insulæ. *Terra Beach Patagonum sive Psittacorum*, & ipsa *Magellanica* nautis recentioribus ignotæ, tabulas accuratiores nequidem subeunt. *Groenlandiam* & *Frieslandiam* insulas, quales Geographi communiter describunt, nemo diligentissime quæsitâ reperit. Groenlandia quidem sæpe Christiani I V. Daniæ regis auspicio indagata, & in Americam hinc ulterior excursio tentata fuit; sed irritò successu. Vid. Mart. Forbisseri, Martinirii, & Heinr. Siveri Groen-

landiæ ac Terrarum septentrionalium Descript. Hamburgi A. 1675 publicata. Adde hæc amplius (1) *immensas c. terrarum subpolarium voragine*, quibus mare sub polo arctico absorptum, sub polo rursus antarctico emergit. Hinc nautæ, si qui Spizbergam cursu attigerint, observarunt, naves ultra gradum LXXXII. non progredi posse, nec lintres incautus evagatos rediisse: Contra in freto le Maire naves ultra LX. gradum latitud. australis ob fluctus contrarios & aquosos impetus non potuerunt progredi. Vid. Kircheri *Mund. subter. Lib. III. c. 2. seqq.* (2) *d noctem diemque per sex menses continuum*, quem terræ subpolares habent, nec scriptoribus prisceis, nec Plinio ignotum *Lib. II. c. 75.* De nocte semestri Voslius dubitavit innotis ad Pomponium *Lib. III. c. 6.* statuitque, homines in luce perpetua versaturos, si qui sub polo vivere possunt. (3) *stellam polarem utramque simul sub sphaera recta conspicuam*, quam volunt Geographi eam non esse, nisi duobus ultra citraque gradibus emensis. Sic Leri in *Navigat. Americ. sentit*, & *mandelso in Itinerar. c. 13.* annotat. ab sese polum Arcticum non nisi post sex gradus cis Equatorem, & post octo gradus trans Equatorem Antarcticum potuisse conspici. Tantum in præsentî sufficito, estoque

a Civit. del Rey Philippe. b Patagones. c Voragine subpolares. d Nox dieque semestris. e Stella polaris utraque conspici.

F I N I S.

I,N-

Omniū Regionū, Populorū, Urbium, Locorum,
Fluuiorū, Montium, cæterorūque, quæ hoc continentur
libro, memorabilium

LOCUPLETISSIMUS

I N D E X.

ISQUE EMENDATUS ET AUCTUS.

<p>A A fl. 127 Aach. 173 Aaly impostor. 456 Aar f. Arola fl. 117, 119 Aaronis virga. 483 Abana fl. 494 Abassi & Abasseni. 538; 539 Alba Helviorum. 80 Abbas S. Galli. 118 Abdelmelech. 74 Abdera, Protagoræ patria. 368 Abdiæ sepulchrum. 485 Abel ubi occisus. 494 Abelsædus Cœnographus. 454 Abella. 203 Abellinum. 260 Abensberg. 161 Aberdonium vulgo Aberdon & Aberdain, Academia. 148 Abiam fl. 422 Abiso fl. 305 Abissini. 539 Abissinorum Rex. regna. 539 religio & ritus. <i>ibid.</i> Abnoba mons. 164, 375 Abo. 236 Aborigines in Italia. Latini dicti. <i>ibid.</i> Abrenethæa. 147 Abrenethium. <i>ibid.</i> Abrinca fl. 99 Abrotonum. 522 Abruzzo, ejusque urbes. 298 Abfarus fl. 461</p>	<p>Abudiacum n. Fuesfen. 161 Abusena, n. Abensberg/ 161 Abydus f. Abydo. 367, 372 Abydus Ægypti, n. Abu- tich. 514 Abyla Herculis columna. 33, 527 Abyssini. 529 Acabene. 497 Academia Ciceronis. 262 Academiz Confœderatæ Bel- gicæ. 136 Galliæ, 115. Germaniæ 226. Hispaniæ 81. Hispani- niæ in Belgio 135. Italiæ 301. Poloniæ 407. Sco- tiæ. 148 Acamania. 506 Acanthus. 349 Acarnania. 330 ejus fl. 352 Acarnanes. 331 Acharne vicus. 343 Accara regnum. 537 Accaron, Acron f. Acharon. 452 Accursii patria. 287 Ace, f. Acon, f. Ptolemais, n. Accon. 490 Claudii Cæsaris colonia. 490 Acerræ f. Acerra. 263 Achæi. 344 Achaja propriè dicta. 352 ejus regiones f. partes, ur- bes. <i>ibid.</i> Acharnæ vicus. 343 Achaicum mare, 342 Achelus fl. 337, 352</p>	<p>ortus. 352 Achello. 369 Achem Sumatræ regnum. 343 Acheron fl. ubi periit Alex- ander Epiri rex. 268 Acheron Græciæ fl. 352 Acherontia f. Acirenza 264 298 Acherusius lacus f. Acheru- sia palus. 262 Achilles in gynæceo. 356 dictus a Chirone Centau- ro. 355 ejus patria. 345 sepulchrum. 470 Achilles Stadius. 513 Acilifene. 462 Acinacæ. 450 Ackyrgil castell. 147 Acmodæ Farrera inf. 148 Acqui f. Aich, olim aquæ Statiellæ. 284 & 240 Acqs, olim aquæ Tarbellæ. 90 Acra mons. 479 Acradina Syracusarum pars. 303 Acragas. <i>ibid.</i> Acritas prom. 334 Aerathon op. 355 Acrocer aunii. 353 Acrocorinthus arx. 331 Acronychus occasus. 57 Acronychus ortus. <i>ibid.</i> Acronychum ortum & occa- sum investigare. <i>ibid.</i> Acronychum & Cosmicum occasum invenire. <i>ibid.</i> Acropolis arx. 342 Actiolinus tyrannus ubi mor- Cccc</p>	<p>tuus. 284 Actifanus Rex Ægypti nati mutilatione multavit son- tes. 482 Actium op. & prom. ad quod victoria Augusti. 331 Adam. 165 Adamus, i. e. Mannus. 151 Addua f. Adda fl. ejus fons. <i>ibid.</i> Adea reg. 544 Adel reg. 545 Adelwardus Episcopus. 207 Aden reg. & urbs. 503. 504 Adtaben. 453 Adiazzo. 312 Adelbegian mons. 455 Adirbeitzan. 457 Adonis fl. 490 Adorff/ 220 Adermouth head. 146 Adramyttium. 470 Adraiti campi. 470 Adria f. Atria, n. Adri. 242 Adriani mons. 65 Adrianopolis. 369 Adrianopolis Cœlesyriæ. 496 Adrianus Metus. 46 Adriaticum mare. sinus. <i>ibid.</i> Adrinza. 453 Adrumentum n. Mahometa. 522 Adversa. 266 Æas fl. 353 Æbusæ inf. 148 Ædessa. 348 Ædui</p>
--	--	---	---

I N D E X.

<i>Ædri</i> f. <i>Hedui</i> , 93	invenire, 57	530. status politicus. 520	<i>Regalis</i> , 319
<i>Ægades</i> insulæ, ad quas classis Punica victa. 304	<i>Æquinoctialem occasum & ortum ostendere</i> , 56	<i>Africum mare</i> , 37	<i>Albania Afiz</i> , 459
<i>Ægæa</i> seu <i>Ædessa</i> , 348. a <i>Carano</i> capra, <i>ibid.</i> ubi regum tumuli. <i>ibid.</i>	<i>Æquinoctialis circulus</i> , 8	<i>Africus der Südwestwind</i> , 25. 26	<i>Albana opp.</i> , 460
<i>Ægæum mare</i> , 35. 337. 356	<i>Æquulanum</i> , 264. 206	<i>Africi proprietates</i> , 23	<i>Albania Græciæ</i> , 361
<i>Ægæus mons</i> , 332	<i>Æria</i> , 364	<i>Agades regio</i> , 538	ejus divisio & oppida 361
<i>Ægialæus mons</i> , 334	<i>Ærithica</i> , 463	<i>Aganippe fons</i> , 341	ejus metropolis, <i>ibid.</i>
<i>Ægida</i> , 244. 279	<i>Ærola op.</i> , 260	<i>Agareni ab Agar dicti</i> , 503	<i>Albana superior & inferior</i> , <i>ibid.</i>
<i>Æginaj</i> , 357	<i>Ærtosa f. Cyprus</i> , 506	<i>Agaris fons</i> , 482	<i>Albani agri felicitas</i> , 292
<i>Æginetæ Myrmidones</i> , <i>ibid.</i>	<i>Æsaros fl.</i> , 268	<i>Agasimba</i> , 543	<i>Albanopolis</i> , <i>ibid.</i>
<i>Ægyptus</i> , ejus limites, magnitudo, 511. divisio, 512. populi, urbes, regiones, 511. 512.	<i>Æschylus</i> , 342	<i>S. Agathæ op.</i> , 260	<i>Albanus fl.</i> , 460
incolæ, 516	<i>Æschines</i> , <i>ibid.</i>	<i>Agathocles Syracusis</i> , 303	<i>Albardaosis regio</i> , 553
<i>Ægyptus unde dicta?</i> 512	<i>Æsculapius Epidauri</i> , 337	<i>Agarhyrsi</i> , 378	<i>Alben fl.</i> , 278
<i>Ægyptus nova</i> , ejus domini, incolæ, divisio. urbes. 530.	<i>Æseopus fl. ejusque ortus</i> , 470	<i>Agdenite</i> , 448	<i>Albenga</i> , 240
531. 2 Scilmo subacta. 516	<i>Æsernia</i> , 260	<i>Agenticum</i> , 93	<i>Îsula de Albengo</i> , 286
<i>Ægyptus superior</i> , inferior, 512	<i>Æsis fl. & op.</i> , 251. 291	<i>Argentia</i> , 96	<i>Albertus I. Aultriacus</i> , 117
<i>Ægyptii vetustissimi</i> , disciplinarum inventores, 516. fuere sub Regibus Æthiopicis, Persis, Macedonibus, Romanis, Sarcenis, Sultanis, hodie subsunt Turcæ. 516	<i>Æsopus Phryx</i> , 469	<i>Agger Soritanus</i> , 67	<i>Albertus Marchio primus Pruffiæ dux</i> , 493
<i>Ægyptiorum mores</i> 516. 518 antiquitas, 516. <i>Dynastia</i> multiplex, <i>ibid.</i>	<i>Æstii eorum sedes</i> , 152	<i>Aggeroza</i> , 227	<i>Albigeois</i> , 59
<i>Ægyptium mare</i> , 37	<i>Æstivum ortum solis solstitialem ostendere</i> , 56	<i>Aggershusia</i> , 232	<i>Albia nova</i> , 556
<i>Æholm</i> , 230	<i>Æstræi eorumque oppidum</i> , 351	<i>Agias Lauræ, ubi Zonaræ monumentum</i> , 355	<i>Albion inf.</i> , 137
<i>Ælia</i> f. <i>Adrianopolis</i> , 369	<i>Æthærum</i> , <i>ibid.</i>	<i>Agri Romani natura</i> , 393	<i>Albis fl.</i> , 163. 216
<i>Ælii Antonii patria</i> , 78	<i>Æth. op.</i> , 95	<i>Agria</i> , 317	<i>Albium Ingaunum</i> , 240
<i>Æmathia</i> f. <i>Macedunia</i> , 348	<i>Æthalia inf.</i> , 249	<i>R. Agricolæ patria</i> , 336	<i>Albium Intemelium</i> , <i>ibid.</i>
<i>Æmathiæ proprie dictæ oppida</i> 346. fines, 348	<i>Æthiopia Exterior seu Inferior</i> 528. ejus limites & regiones 529. Interior 528. ejus termini & magnitudo, 538. 542	<i>Agri gentium, ubi Gellia opulentus</i> , 304. 308	<i>Albocensii</i> , 379
<i>Æmathia unde dicta</i> , <i>ibid.</i>	<i>Æthiopia sub Ægyptu, ejusque situs</i> , 528. unde dicta, <i>ibid.</i>	<i>Agrippinæ Colonia</i> , 99	<i>Alboinus Longobardorum rex Italiam invasit</i> , 275
<i>Æmathius Rex</i> , 346	<i>Æthiopia Hispano subjecta</i> , 74	<i>Agrippæ palatium</i> , 482	<i>Albona, Matthiæ Flaccii patria</i> , 279. 324
<i>Æmiliani tropæa</i> , 88	<i>Æthiopicus oceanus</i> , 30	<i>Agyrium, Diodori Siculi patria</i> , 305	<i>Albret</i> , 90
<i>P. Æmilii per Macedoniam victoria</i> , 351	<i>Æthiops, Vulcani filius, a quo Æthiopes</i> , 528	<i>Agyre</i> , 307	<i>Albretanus Navarra rex excommunicatus</i> , 76
<i>Æmonia</i> , 344. 379	<i>Æthraza f. Rhodus</i> , 507	<i>Ahusium, vulgo Ahuys</i> , 228	<i>Album mare</i> , 33
<i>Æmus mons</i> , 370	<i>Ætium victoria</i> , 97	<i>Ajacium</i> , 228	<i>Alburgium Episcopatus</i> , 227
<i>Æneas</i> , 254. locus quo periiit, 255	<i>Ætinium</i> , 374	<i>Ajana</i> , 539	<i>Albusera lacus</i> , 77
<i>Ænex Silvii patria</i> , 289	<i>Æterna mons, in quo periiit Empedocles</i> , 366	<i>Ajazza</i> , 479	<i>Alezir nunc Cairum</i> , 514
<i>Ænipons</i> , 189	<i>Ætoli</i> , 338	<i>Aich f. Acqui</i> , 240	ejus magnitudo, Patriarcharum sedes, <i>ibid.</i>
<i>Ænona</i> , 324. 326	<i>Ætolia, ibid. ejus limites & urbes</i> , <i>ibid.</i>	<i>Aichhadium</i> , 183	<i>Alcala de Hennares</i> , 68. 81
<i>Ænus seu Æneum op.</i> , 367	<i>Ætulane</i> , 463	<i>Aine Flotida fl.</i> , 553	<i>Alcamum</i> , 307
<i>Æoliæ insulæ</i> , 365	<i>Æfacus ol. Taphræ</i> , 522	<i>Aifcha fl.</i> , 185	<i>Alcazera</i> , 534
<i>Æolis</i> , ejusque urbes & situs, 473	<i>Æfrica</i> , 43. eadem Libya dicta, ejus magnitudo, nomina, limites, 519. regiones 520. Fadem non omnis veteribus cognita 520. tripliciter sumta, <i>ibid.</i>	<i>Aix</i> , 89. 114	<i>Alchabyr</i> , 514
<i>Æquator</i> , 8. 45. 59. ejus officia, 8	<i>Æfrica minor seu proprie dicta, ejus fines, fluvii, colonia</i> , 530	<i>Aken</i> , 173	<i>Alchai mons</i> , 424
<i>Æquator unde ap. veteres dictus, ibid. quot gradibus distet ab utroque polo</i> , <i>ibid.</i>	<i>Æfrica longitudo, latitudo</i> , 520	<i>Akerd fl.</i> , 209	<i>Alcol f. cullis</i> , 524
<i>Æqui</i> 255. eorum origo & fines, <i>ibid.</i>	<i>Æfrica insulæ</i> 535. incolæ	<i>Alabanda, Apollonii Rhetoris patria</i> , 473	<i>Alcibiades</i> , 342
<i>Æquinoctia</i> , 8		<i>Alandia inf.</i> , 236	<i>Alcippo</i> , 562
<i>Æquinoctialem altitudinem</i>		<i>Alani</i> , 378	<i>Alcmaer</i> , 131
		<i>Alaricus Gothorum Rex in Italiam movet</i> 274. mortuus, <i>ibid.</i>	<i>Altenburgium</i> , 220
		<i>Alatrium</i> , 255	<i>Aldinelli</i> , 476. 477
		<i>Alava prov.</i> , 81	<i>Aldradina regio</i> , 320
		<i>Alba</i> , 179	<i>Aldrovandus medicus</i> , 290
		<i>Fucentis</i> 260. captivorum custodia, <i>ibid.</i> Græca 315 & 376. ubi Joh. Hunniades Mahomedem profligavit, 315	<i>Alencon</i> , 107
		<i>Helviorum</i> , 145	<i>Alepo nunc Magog</i> , 496. 504
		<i>Julia</i> , 379. 382. ubi Gymnasium, <i>ibid.</i>	<i>Aleria</i> , 311
		<i>Longa</i> , 254. unde dicti Albani, <i>ibid.</i>	<i>Alessia</i> , 324
		<i>in Marfis, unde Albenfes</i> , <i>ibid.</i>	<i>Aleso</i> , 325
		<i>Pompeja</i> , 240. 282	<i>Aletium</i> , 255. 297
			<i>Alexander ab Ales</i> , 145
			<i>Alexander Epiri rex periiit</i> , 268
			<i>Alexand. Macedoniæ rex</i> , 341
			<i>Alexand. M. Indiam ingressus</i> , 348. 349
			<i>Alexandri VI. patria</i> , 77
			<i>Alexandri VII. patria</i> , 289
			<i>Alexandri Ircos f. Alexan-</i>

I N D E X.

Alexandria.	470	Dalmaticæ.	<i>ibid.</i>	Amanus mons.	480	Americæ inf.	20
Alexandri M. Victoria.	39	Graje.	<i>ibid.</i>	Amanus portus.	68	Americus Vespulius, ejus	
Alexandria.	283	Julia.	<i>ibid.</i>	Amapaia.	558	patria, 287. navigatio.	
Alexandria ad arium fl.		Maritimæ.	<i>ibid.</i>	Amara mons & arx.	540		
	451	Noricæ.	<i>ibid.</i>	Amardus fl.	455	Amersfordia f. Amerfort.	40
Alexandria in arachofia.	450	Pannonicæ.	<i>ibid.</i>	Amarispi.	449	121, 133, 153	
	450	Penninæ.	272	Amarula.	450	Amiens	95, 108
Alexandria Egypti.	513	Rheticæ.	<i>ibid.</i>	Amasenus fl.	451	Amisus f. Amisia fl.	163
à Democrate mathematico		Tridentinæ.	<i>ibid.</i>	Amasi, 466. Strabonis pa-		Amisus	467, 468
condita 513. Serapidis		Ultimæ.	<i>ibid.</i>	tria.	467	Amitemum 253, Salustii	
remplo, scholâ, biblio-				Amasis fl.	206	patria.	253
theca, multisque viris		Alpestris Dacia	379	Amastris.	467	Amma fl.	98
claris nobilis.	513	Alpheus fl. ejus otus,	333	Amachus arbs.	506	Amodoca.	153
Alexandria Oxiana.	518	Alphonfus VI. Castellæ Rex	73	Amathusia.	506	Amona.	314
Alexandria tertia.	417			Amazones Sauromatæ.	416	Ammonis oraculum.	519
Alexandria ultima.	418	Alphonfus, primus Portu-		ab iis condita Ephesus <i>ib.</i>		Ammon urbs, & templum	
Alexandrinus patriarcha.		gallia rex	<i>ibid.</i>	in Cappadocia, 466. ad		<i>ibid.</i>	
	372	Alphonfi Castiliae regis fe-		Hyrcanum mare: in Li-		Amorgus patria Simonidis	
Alexandriola f. alexandre-		pulcrum,	77	bya: in America, 416.		poëtæ.	359
ta.	497. 504	Alphonfi regis tabulæ.	77-79	466, 557. in Monomotapa,		Amorrhæi	480
Alfa f. alba.	79	Alfa Inf. & fl.	225. 228	543. in Æthiopia,	540	Amphaxitis regio ejusque	
Alfeldia ad Leinam.	225	Alfatia, 116. 170. ejusque		Amazones adhuc supersti-		urbes.	350
Alfeo fl.	305	limites & divisio	177	tes.	459	Amphyctionum conventus.	
Algarbia.	80	Alfatia Inferior, 177, supe-		Rio de las Amazonas,	416	Amphilochi, seu Amphi-	
Algidum n. Selva d'Algieri.		rior	177	Amazonum mare,	35	lochia.	330
	255	Alfen inf.	203	Ambanæ.	449	Amphimalus sinus.	366
ubi liquorum clades,		Alsfeldia	211	Amberga.	186	Amphinomi & Anapiæ pie-	
& Lucius Virginii mili-		Alsum opp.	249	Ambian reg.	540	tas.	303
rabat.	<i>ibid.</i>	Alsteben ad Salam,	222	Ambiancantiva.	540	Amphion Thebarum condi-	
Algiers.	526	Alsloa	232	Ambiani 94. & seqq.	466	ror.	341. 455
Algier.	533	Alstera fl.	203	Ambianum, stratagemate ca-	108	Amphipolis.	340. 455
Algoja.	180	Altanus	24	prum	108	Amphiscii bumbres	13. 49
Aliacmon fl.	348. 353	Altenau in Grubenha-		Ambitus ponti.	37	Amphissa	339
Alicante portus.	76	gen/	224	Ambitus terræ.	20	Amfaga fl.	523
Alicanta.	81	Altenburg arx	182	Ambonia inf.	446	Amra.	298
Aliduli.	497	Altenburgium	220	Ambra ubi inveniatur,	561	Amræm inf.	227
Alifi.	260	Aterumbres	14	Ambra fl.	187	Amitela fl.	129
Alkai mons.	417	Altinum	242	Ambracia op.	331	Amstelodamum	novum.
Alkmara f. alkmaer.	131	Altitudinem æquinoctialem		Ambracius sinus.	331		136
Alla fl.	406	invenire	56	Ambrosius fl.	542	Amsterdamum.	129
Allanthakia 401. ejus op.		Altitudinem maximam solis		Ambrones.	98. 100	Amu fl.	422
<i>ibid.</i>		f. stellæ invenire	56	Ambronicus pagus,	98. 117	Amusium.	44
Allemanni Gallorum collu-		Alitudinis quadrans	57	Ambrosius Diaconus,	513	Amyclæ. 336. Castore & Pol-	
vies, eorumque sedes.	158	Altmula	187	D. Ambrosius Episcopus.	245	luce celebres.	336
Alendorff/ ubi Salinæ.		Altorf 119. academia	<i>ibid.</i>		245	Amyclæus mons.	354
	211	& 226		Ambularius fl.	173	Amyclanus sinus.	258
Allera fl.	205	Altorfium	186	Amelandia Inf.	135	Anabas regio.	558
Allia fl.	248	Altsol	317	Amelburg.	211	Anactoria urbs.	473.
Allisæ.	189	Alva f. alba.	79	Amelia	252. 292	Anacharsis Scythæ.	374
Allique aguada.	502	Aluta die Alt/ Ost fl.	380	Amelsfeld.	376	Anactorius fl.	331
Allobroges	88. 103			Ameria f. Amelia Roscii		Anadole, ejusque provin-	
Almacarroni castellum.	77	Alverni.	91	patria,	252. 292	ciæ.	465
Almasan.	67	Alveus globi.	44	America insula.	42	Anaffa.	534
Almelo.	135	Alvona.	324	America an veteribus fuerit		Anagnia	255
Almene op.	330	Alvredus Saxonum rex.	145	cognita 39. 547, 548. un-		Ananæ seu Anamani, eo-	
Almeria.	66. 77	Alyda.	470	de dicta 549, ejus fines,		rumque sedes,	246
Almopes eorumque op.	351	Rio des ama.	559	magnitudo 549, 550. eam		Anapus fl.	395
Almus mons, eundem vineis		Amadoca palus	153	ingrediuntur Portugallen-		Anas fl.	66
consecvit Probus Imper.		Amadabad.	456	ses,	561	Anatequa.	553.
	315	Amalchium mare.	29	America meridionalis ejus		Anatoria.	341. 360
Alonessus inf.	356	Amagria, amak Inf.	229	magnitudo, regiones &		Anaunia f. Anomium.	
Alorus.	351	Amal.	211	fluvii.	556 seq.		241
Alorus fl.	353	Amalsi opp.	296. 297	Americæ inventores, 549,		Anaxis andri physici mo-	
Alpes, earum initium & fi-		Amalfried.	211	partes, 557; status poli-		nitum de terræ motu	354,
nis.	271	Amand.	95	ticus	550	ejus patria,	473
Carniæ.	271. 314	Amantea.	267	America septentrionalis,		Ancalitæ.	100
Cortiz.	271, 272	Amantea munita.	299	ejus magnitudo, divisio	550. 551	Anchiala.	479
						Anchi-	

I N D E X.

Anchialus.	369	Angliæ rex fidei defensor.	107	Anthemusia.	496	Capo d' Anzo.	256
Archifæ fepulchrum.	304	ejus vexillum f. standardum.	138	Antiates Piratæ.	256	Conia f. Bazotia.	340
Ancobarites.	477	Anglicum milliæ.	27	Anticyra 339. op. & inf. ubi Helieborus, quo Drufus fanatus.	339	Aolta.	238, 241, 281
Ancona 238, 258. Judæorum receptaculum.	291	Anglorum hodiernorum mores.	138	Antichtones.	14	Aulus fl.	353
Anconitana Marchia 277. 291. ejus urbes 291. fertilitas.	203	Anglorum in Britanniam adventus.	142	Antigona.	349	Apalche.	553
Ancyra. ubi concilium.	467	Anglorum navigatio in Indiam.	40	Antigone.	330, 349	Apamea, apami.	468
Andalusia 77. unde dicta.	78	Angoa fluv. Marchiæ Brandeb.	199	Antigone.	349	Apamia Cibotus.	493
Andegavi.	66	Angola.	543	Antigonus.	483	Apamia Cælefyria	496
Andegavum 109 Academia.	111, 112	Angolema novæ Franciæ.	552	Antigonus f. Mantinea.	355	Aparctias.	24
Andegavenfes Galli reges Neapolitani.	295	Angote.	539	Antilbanus mons.	492	Apelby.	145
Anderidum.	89	Angoulefime.	91	Antillæ f. Cameranz inf.	558, 562	Apeliore.	24
Andernach /	96	l' Angoumois.	91	Antiochene f. Seleucia, ejus opp. & fines 493. unde dicta.	ibid.	Apellis patria.	359
Anderfchow /	229	Angra op. Terceræ.	547	Antiochenorum templorum situs contrarius.	494	Apenninus mons, ejus initium & finis.	247, 272
Costa de Anderotte.	537	Angria.	206	Antiochia magna 493 f. Epidafchnes, hodie Antachio, apostoli Petri fedes, ibi primum Christiani dicuntur fideles, Synodus celebrata, 493. ubi Patriarcha.	372	Apenrade.	203, 228
Andes Peruviz pars.	559	Angriæ ducatus.	206	Antiochia Cariz.	473	Apis. Egyptiorum numen.	518
Andes vicus ad Mantuam.	245	Angrivarii 156. eorum fedes.	157	Antiochia Mygdonia.	497	Apis vicus.	515
Andomatium.	97	Angubio.	252	Antiochia Margiana.	450	Apollinis Clarii fanum & oraculum.	358
Andragotius parricida.	444	Angulus op.	259	Antiochia Pifidiz.	477	Apollinis oraculum Patanz.	358
Capo S. andrea.	114	Angulus poficionis.	48	Antiochia f. Edeffa.	497	Apollinis natale folium.	358
S. andrea fanum 147. 148. mons, 225. municio f. furt S. andrea.	134	Anguri & Angara urbs.	466	Antiochia Epidaphanes.	493	Apollo Clarius.	358
D. andreae apostoli martyrium 232. patria.	488	Anhalt arx.	222	Antiochi Epiphaniæ arx.	479	Apollo Cirrhæus & Pythius 340. Ifmenius.	343
S. andreae monumentum.	101	Anhaltinus principatus, ejus limites & opp.	222	Antipapas.	114	Apollonia 347. ubi Sylla Saturnum cepit. <i>ibid.</i> literarum studis floruit. <i>ibid.</i>	519
Andreas Tiraquellus.	109	Anian regnum. & fretum.	377, 413	Antipodes 14. eorum inventionum ratio. <i>ibid.</i>	49	Apollonia magna ad Pontum.	309
S. andero.	81	Anicium.	89	Antipyrus mare.	513	Apolloniatis.	453
Andresberg.	224	Anio fl. ejusque ortus.	255	Antirchium.	339	Appollonii Tyanzi patria.	495
S. andreae academia.	147	Anio tres lacus in Tyberim deferens.	255	Antitaurus.	462	Apollonius alabandenfis rhetor.	473
Andriace.	477	Anjou.	92, 106, 107	Antium 256. Cap. de antio prom.	256	Apollonius Rhodius.	508
Androgynus natus	251	Anifus fl.	191	Antium Thraciz.	369	Appenzel.	119
Andromeda bellæ marinæ expofita.	484	Anklam.	201	Antoci 14. 49. eorum inventionum ratio.	14	Appia via.	256
Andrus eo legatus Themistocles.	357	Annaberga.	218	Antonacum.	97	Appianus.	513
Anfiloca.	330	Annæ Perennæ antrum.	255	Antonellus Mamertinus Pictor.	308	Appion Grammaticus.	513
S. angeli civitas.	299	Annæ perenna fons.	552	Antonia arx.	483	Aprutium 276. ejusque urbes.	298
Fanum S. angeli.	279	Annæ Pontificis domicilium.	483	Antonii Pii patria 254. murus in angliæ.	147	Apfalus.	351
Civita di S. angelo.	259	Annibalis ad Brutios compulfus.	267, 271	Antonini Veri interitus.	243	Apfus fl.	353
Monte di S. angelo.	272	Annilex.	555	S. antonio inf.	576	Apuglia plana f. Apulia plana, 239. eorumque oppida & fines.	263
Mons S. angeli.	298	Anout inf.	227	Antra.	524	Apulia f. Apuglia, ejus partes, opp. & fines.	298
Angeli Puliriani patria.	287	Anshelmus Epifcopus.	145	Antverpia f. Antorf Marchionatus.	127	Apuliae & Calabriae dux primus Rubertus.	294
Angelus de Ubaldis.	247	Angarius primus Hamburgensium Epifcopus.	207	Antverpia Brabantia urbs primaria.	127	Apulum Daciz.	379
Angolorum civitas n. Vacipula.	555	Ansibarii 156. eorum fedes.	157	Anvergne.	107	Aqua.	2, 28
Angerianus Comitatus.	276	Ansindonia.	249	Anverfa.	296	Aqua pendens f. Aquila.	290
Angermunda.	197	Anflo.	232	Anxanum.	260, 298	Aquæ augultæ.	90
Angiers.	92, 109	Anfpach arx.	183	Auxur 256. 292. ubi Jovis templum.	257	Aquæ Helvetiæ.	120
Angili f. angly.	154	Anfpachienfis Marchio.	183	Anzicana regio.	543	Aquæ Scythorum.	284
Angleria comit.	283	Antæi regia.	526	Aquitenc.	462	Aquæ divifio.	28
Anglefci inf.	146	Antandrus op.	470			Aquæ Cretanz.	248
Angli Tyranni maris.	138	Antaradus.	491			Aquæ f. Acqui Merulae patria.	284
Anglia 137. & feqq. unde appellata, ejus fines & promont. divifio 142. 143. f. comitatus 144. Archiepifcopatus & Epifcopatus <i>ibid.</i> cæli fuligine natura 137. populi status hodiernus.	143	Antarcticus circulus, polus.	5			Aquæ Grani.	173
Bartholomæus anglicus.	145	Antemna.	255			Aquæ Pifanz.	249
		Anrenor.	242			Aquæ Rofellarum.	248
		Anthedon opp.	482				Aquæ

I N D E X.

Aquæ Sextia.	89. 174	Arsoan.	536	Ardermouth head promont.	146
Aquæ Sinuessanæ salutife- ra.	272	Araris vulgo la Saone fl.	97	ardra regnum.	537
Aquæ Terracinenfes.	256	Aras seu Arisbar fluv.	458	arduenna silva.	102
Aquæ Statiellæ.	239. 240	Arati patria 513. monumen- tum.	479	are fl.	102
Aquæ Stilianæ.	248	Aravano.	403	arecifes.	561
Aquæ Tarbellicæ.	90	Araufio.	89	arecomicæ Volcæ.	89
Aquæ Volaterranæ.	248	Aras.	460	arelate.	89 104 113
Aquadolce, fl.	370	Araxis fl.	452	arelatense regnum.	107
Aquania.	285	Araxes fl. 452.	460	arelatensis regni partes.	104
Aquarum viventium fons.	490	Araxum prom.	333	aremorica.	90
Aquense Parlamentum.	107	Arces turribus notantur in mappis.	60	arenacum seu Arnhem.	133
Aquensis civitas 114. Comi- tatus.	<i>ibid.</i>	Arays op.	526	arensbœca.	203
Aqui.	240	Arbela vicus ad quem Darius victus.	454	arensburgum in Oesilia inf.	228 286
Aquila 253. munita.	298	Arbeitis.	453	areopagus.	342
Aquila 243. Ruffini patria 243. 280. ab Attila evêrfa à Narfete restaurata.	280	Arbis urbs.	448	areopagita Dionysius.	342
Aquilejense marc.	35	Arbitæ pop.	448	arequipa.	559
Aquilejensis Patriarchatus Venetias translatus. 300. 301	301	Arbogasti interitus.	88	arcs.	448
Aquilo.	5	Arborea.	311	areta Aristippi filia.	520
Aquilonaris polus.	23	Arca fœderis.	483	areta rex arabum.	501
Aquinum 257. 297. Thomæ aquinatis patria.	237	Golfo de Arcadia.	360	arethusia fons 341. lacus 498	498
Aquisgranum.	173	Arcadia regio. 331 334 360	360	aretium 248. 287. Guidonis. Musici patria.	289
Aquitania. 80. ejus termini, & unde dicta.	89. 91	Arcanum Q. Ciceronis præ- dium.	257	arezzo.	248
Aquitania Cæsariana. 90. 91	91	Arce, olim arx, Volscorum opp.	257	argæus mons.	465
Aquitanicus oceanus.	39	Arce, arcen f. arecen castel- lum arabicæ.	502	Capo di Argentera.	310
Ara Ubiorum.	90	Arcefilas academicus.	471	argenteus Brasiliæ fluv. S. Rio de Plata exundans. 518	518
Arabægyptii.	512	Archangeli op.	411	ejusque appellatio. <i>ibid.</i>	<i>ibid.</i>
Arabes 501. eorum mores. 540	540	Archangelo emporium.	33	argentinenfis Episcopatus.	169
Arabia op.	500. feq.	Archelai exilium.	88	argentoratium 99. acade- mia.	177. 226
Arabia 500. ejus fines, magni- tudo, divisio 501. unde dicta 500	500	Archiducatus Austriæ.	169	argentoratensis Episc.	225
Arabia Petraea, ejus fines, urbes & natura soli, in qua populus Israëliticus exul- lavit.	501	Archidux Austriæ. <i>ibid.</i>	<i>ibid.</i>	argentarium prom.	249
Arabia deserta, nunc arden, ejus fines 501. natura soli, populi, eorumque mores. 502	502	Archiepiscopus anglia.	144	argessa.	237
Arabia felix, n. Ayaman, ejus situs, fl. populi & ur- bes.	502	Candia.	360	argestes.	24
Arabica Ægyptus.	512	Gallia.	107	argia f. Argolis. 331. 336. 360	360
Arabicum mare.	30	Hispania.	74	argiro castro.	330
Arabicus sinus.	32	Hungaria.	320 321	argiva Juno.	331
Arabia montes.	491. 492	Germania.	225	arglas portus & op.	150
Arabis f. Arbis.	448	Italia.	300	argo S. Argos 360. navis.	346
Arabum leuca.	27	Sicilia.	309	argolicus sinus.	331
Arac.	451	Polonia.	407	argolis.	336
Arcane.	442	Scotia.	148	argon op.	424
Arach f. Petra deserti.	502	Archimedes Syracusis.	303	argos Hippium 264. ubi Pyr- rhus periit.	336. 344
Aracham seu Arachan.	442	Archilochi poetæ patria.	356	archos Amphilochium.	330
Arachosia, ejus populi, limi- tes & urbes.	449	Archipelagus.	35	argos Æmonia.	344
Arachotus. urbs, lacus & fl.	449	Archiepiscopus Salisburgen- sis.	169	arguin in Africa.	130
Aradus faxum ingens.	491	Archipelagus America.	605	argurippa.	264
Aradus inf. & op.	491	Archipelagus Sanct. Lazari.	29. 443	argylla.	248
Aram in Syria quadruplex	479	Archytas Tarentinus.	265	argyropolis f. villa de la Plata.	559
Aramæi l. Syri.	479	Arcinum nemus.	254	argyruntum.	324
		Diana Arcinæ lucus.	254	arhufium Episcopatus.	227
		Arcona.	201	aria urbs & regio, ejus po- puli, urbes & fines.	450
		Arcticus circulus.	12	ariano.	261
		Arcticus polus.	5	ariaspe.	449
		Arcyra mons.	503	aricia.	254
		Ardalio. fl.	524	aricinæ Dianæ lucus.	254
		Ardavat.	436	aricinum nemus.	254
		Ardea.	255	ariz Montani patria.	78
		Ardabil seu Ardovil.	458	arietis signum.	46
		Arden seu Arabia deserta.	502	Petrus arto.	558
				arimafpi.	378, 449
					Cccc 3

Arietis frons promont.	384
arimæi Scythæ.	415
ariming fl.	250
ariminum f. Rimini.	250.
ubi Synodus, & ejus am- nis	291
arisbar f. Aras fl.	458
aristarchus.	335
aristides.	342
aristippi patria, ejus naufragium.	520. 536
aristomenis patria.	334
aristonis patria.	335
aristophanes.	342
aristophyli.	449
aristotolis patria 350. mors.	356
aristus fl.	369
arles fl.	451
arles op.	89, 113
arleux.	95
armacana urbs.	150
armactica urbs.	401
armagh.	150
armalaufi.	150
armauria.	402
armendag mons.	407
armenia major, ejus divisio, fines, fluvii, regiones, po- puli, urbes.	462
armenia minor, ejus fines, regiones, Præfecturæ, fl. urbes.	403
armeni mercatores.	463
armeninus.	402
armenieræ.	95
armignac.	90
arminia fl.	250. 251
arminii victoria.	157
armiro, Golfo de Armiro,	364
armozi.	448. 458
armua f. Ardaliio fl.	524
armusia reg.	458
armuza.	448. 458
arnaut.	361
arnalaufi.	158
arnobii patria.	524
arnruchte.	206
arnsburg.	208. 227
arensperg Comitatus.	206
arnsperga.	206
Arnstadt)	212
arnswalda.	199
arnus fl.	277
aroz.	227
aroe inf.	213
arola fl.	98, 117
arofia op.	255
aroteræ Scythæ.	374
arpi.	264
arpy.	264. 378
arpinum Ciceronis patria	257
arquadum vicus, ubi Pe- trarchæ ædes & sepul- chrum.	242
Arrabo	

I N D E X.

Arrabo.	314. 318	dis patria.	484	sta.	478	Aternum op.	299
Arrago fl.	76	Ascama palus.	468	Asperum mare.	30	Aternus fl.	258
Arragonia 68. 307. re-		Ascanix Comitatus.	222	Asphaltites lacus f. mor-		Atefte.	242
gnum.	74	Ascanius fl.	468	tuum mare.	486	Ateftini cardinalis hor-	292
Arragonia unde dicta :	74. 76	Aschenazes.	165	Asien cenobium.	135	tus.	292
Arragonenses Hispani re-		Ascensionem solis rectam		Asiens.	330	Athalim.	424
ges Neapolitani.	295.	& obliquam invenire. 50		Affili.	252	Athanasus.	513
	310	Ascburgium seu Aschen-		Affium seu Francisci pa-		Athaulphus Gothorum	
Arragonenses Siciliae do-		burg.	175. 209	tria.	252. 292	rex, in Galliam con-	
mini.	295. 310	Ascij.	13. 49	Allores f. Flandrix inf.		cesfit.	246. 275
Arrapachitis.	453	Ascalon.	484	Afflorus.	546	Athenæ 342 à Cecrope	
Arras.	95. 126	Ascalæ gentis sedes.	79	Affum prom.	305	conditæ, multorum	
Arrabantium.	374	Aschaffenburg.	175	Affumbejus.	456	clarissimorum virorum	
Arria inf.	229	Asclepiades medicus Pruf-		Affyria, ejus regiones, po-		parens, sapientum do-	
Arrôe.	229	fiæ.	468	puli, fluvii, urbes, li-		militium, Areopagus,	
Arts Navigandi 229. quid		Ascoli.	259. 264	mites.	453	Scholæ, Pœcile porticus,	
in ea observandum.	46	Ascra Hesiodi patria.	340	Affyriorum imperium in		Stoa porticus, Epicuri	
Artaces Parthorum dux.			354	Affia.	456	hortus, Arx Propylæa,	
	456	Afculum, Apulum seu		Affa, Afte, f. Asti, 240.	282	Phalerus, Navale, Piræ-	
Artacia.	454	Afcoli.	259. 264	Astabi.	450	cus portus 342. thea-	
Artachotium f. Artachot.		Afculum f. Aufegli duc-		Astaboros Nili alveus.	517	trum Dionysiacum. 342	
	128	tus.	298	Astahoros.	539	Atheniensis Ducatus, 361	
Artea.	462	Afculum Picenum.	299	Astapus fl.	517	Athenodori patria.	479
Artia fl.	244. 323	Asdod.	484	Astaveni.	450	Athetis <i>Die Etfeh/</i>	247.
Artitis.	450	Asga.	534	Astavenites.	462		270
Artinoë.	519	Asia 43. unde dicta, fines,		Astacenus sinus. 468. seq.		Athos mons à Xerxe per-	
Artione in Lycia, olim		magnitudo 43. 413		Astarenses Tatari	420	folius.	355
Patara.	477	divisio antiqua & nova		Astaster sagittarius.	345	Athurnus fl.	271
Artionë urbs Ægypti.	514	inter Europam 44. va-		Asterismus quid.	58	Athyras fl.	370
Artionë ad Nilum.	519	ria imperia 456. nobi-		Asterismorum in zodia-		Arina.	257
Artionë ad sinum Arabi-		lissima terræ pars. 413		co & extra eundem nu-		Atino.	345
cum.	519	Afiæ divisio & partes, Im-		merus, eorundemque		Atlanticus oceanus. 23. 31	
Artuli.	255	peria, regna & Principa-		denominatio.	58	Atlantis inf.	547
Artabrum prom.	30. 80	tus.	414	Atstigi n. Ecyæ.	70	Atlas minor m.	527
Artaniffa op.	461	Asia minor f. proprie di-		Astorga.	81	Atlas mons ejusque de-	
Artatus fl.	324	cta, ejus partes, termi-		Astracam urbs à Mosco-		scriptio,	527
Artaxerxes.	456	ni, regiones.	414	viris expugnata.	420	Atmoni pop.	3
Artemita.	462	Asia Nympha.	413	Astarenses Tatari	420	Atmosphærica.	
Artemidori patria, ubi S		Asia intra Taurum & ex-		Asturia 68, 81. seq. ejus		Atrax.	345
Johannes docuit.	475	tra Taurum.	477	divisio.	81	Atrebates	95
Artesia.	125. seqq.	Afiatica Græcia.	416	Astures.	68	Atrebarium f. Atrecht, 125	
Arverni.	91. 103	Afinæus sinus.	334	Asturcones equi.	81	Arrebatii	95
Arvoniam.	143	Afine op.	334. 356	Asturia de Santillana.	81	Atria f. Adria f. Adri, 242.	
Arx op.	257	Afini Poillonis filius qui		Asturias.	68		299
Arx imperialis.	298	natus risit.	324	Asturica n. Astorga.	68, 70, 81	Atria f. Hadria.	259
Artzila, Zelis seu Zilia.		Affium.	252			Atriaticus sinus	35
	526	Affius Lydi filius.	413	Astusapes Nili alveus.	517	Atria seu Atri in Apru-	299
Artzilla.	534	Askenaz. 165. Askena-		Atabalus ventus.	24	tiis,	299
Artziri f. Assyria.	453	zim.	ibid.	Ataburus mons.	24	Atropatia.	454
Artzirim op.	453	Asna f. Syene.	514	Atabyria f. Rhodus	507	Attabaliba à Pizarro inter-	
Artzus fl.	370	Asnesum f. Asiens.	330	Atalanta inf.	354	fectus.	559
Asburg.	209	Asopus fl. 340. 341. 353		Atalio mons.	497	Atalia urbs.	478
Ascalon 484. Semirami-		Aspendus f. Aspendum,		Atella.	263	Atalus Rex.	48
		unde Aspendius cithari-		Ater mons.	523	Attella, n. Aversa.	263
						Attendorna.	206
						Attica	

I N D E X.

Attica mella.	354	Augustomana.	93	Auximum.	259	Bajana.	85
Attica musa.	343	Augustoritum.	91	Auxitana.	91	Bajana: insulæ.	80
Attica fides.	<i>ibid.</i>	Augustovv.	400	Axenun pont.	37, 352	Bajanus sinus	261
lepos <i>ibid.</i> moriens.	<i>ibid.</i>	Aulaga lacus.	559	Axiaces.	378	Baidai.	421
Attica victus 97. 110. ab æ-		Aulis op.	341	Axima.	68	Bajona.	90
tio repressus.	275	Avia f. Avella.	259	Axima in Perfide	452	Baixas de S. Petro.	545
Artis f. Attica, & Acte f.		Avicennæ domicilium.	78	Axima in Salasfis.	88, 452	Balagatta, f. Balagnatta.	437
Actica, ejus limites & op.		Avido.	471	axis globi, Zodiaci	4, 5	Balbastrum.	76
	342. 354	Avignon 89. 114, ubi fe-		Axius fl.	353	Balbus Cornelius Gadicanus	84
Atuatuca.	96	des pontificia	114	Axuma.	539	Baldi patria.	247
Au fl.	205	Aulerici.	92	Ayamen seu Arabia felix	502	Baldivia	569
Ava urbs & regnum.	440	Cenomani.	92	Aydunum.	307	Balduinus recuperat Cretam.	366
Ava.	<i>ibid.</i>	Diablantæ.	92	Ayr.	147	Baldus	299
Avachan.	<i>ibid.</i>	Ebuovices.	92	Azahad	530	Baleares insulæ.	82. 91
Avanares regio.	553	Aulis opp. & portus, ubi		Azamia.	453	Balearicum mare.	34
Avances.	98	Græcorum clasfis.	341	Azamor.	534	Balga.	406
Avarici.	454	Aulona.	324	Azaro.	305	Balenticia urbs.	81
Avaricum.	91	Aulon.	333. 347. 361	Aziath.	514	Balli regnum.	540
Avas fl.	353	Aulonia.	268	Azorur seu Asdod,	484	Balliagio terræ motu periit	297
Auchanitis.	499	Aurea messis Delphis dedi-		in quo idolum Dagon.	484	Balfara ol. Teredon	500
D. Audomari fanum.	126	cata.	266			Balticum fretum 229. mare	31
Avellino.	260	Aurelia urbs.	115	B.		Balticus sinus.	38. 155
Avenio.	89. 114	Aurelianum academia.	109.	Baalfebus.	484	Bamba.	542
Avenionensis comitarus Cle-			115	Babylon f. Babylonia		Bamberga.	181. 405
menti VI. concessus.	105.	Aurelianus rex.	104	Egypti.	514	Bambergæ Episcopatus.	225
	277	Aurelianus reg.	104	Babylon urbs Assyriæ.	499	Bambyce	496
Aventicum.	98	Aureus mons	314. 373	ejus conditores, magnitu-		Banadego.	326
Avernus lacus.	261	Aureus numerus.	475	do, rudera, 499. unde dicta.		Banda inf.	456
Averrois domicilium.	78	Auricum seu aurick.	206	499. 500. duplex, <i>ibid.</i>		Bandar.	458
Aversa.	263. 266	Aurunci	258	Babylonia 457. provincia		Bandarmasina.	434
Ausfidus fl.	263. 271	Aurupina	279	nunc Caldar, ejus fines,		Banituède	526
Romanorum clade illu-		Aufar fl.	270	regiones. oppida. 480,		Bantam.	444
tris.	271	Aufci.	90	Terra de Baccalaos.	552	Banza.	542
Auf der Furst.	97	Ausciorum Augusta.	91	Bacchylidis Poëtæ Patria	358	Baptisæ Mantuani patria	245
Augæa.	349	Aufones 254. 258. 273. in		Bacenis silva.	164	Barbados inf.	562
Augsburg.	179	Iralia 273 eorum op. &		Bacharacum	184	Barbaria 530. ejus partes.	531
Auglit pagus.	240	fines.	258	Bachian inf.	445	limites & magnitudo.	531
Augubium.	292	Aufonia.	237	Bactra urbs.	450	Barbaro monte	272
Augult vicus.	98	Aufonium mare 35, ejusque		Bactri.	417	Barby comitarus & opid.	223
Augusta.	307	sinus.	269	Bactriana, ejus populi, ur-		Barcana regio	531
Augusta Ausciorum.	91	Ausfig.	94	bes & limires.	449	Barce urbs & Promont.	531
Cæsarea.	70	Auster.	24	Bactrus fl. al. Buchian f.		Barcelona	75. 81
Emerida.	<i>ibid.</i>	Australia climata.	16	Bocchara.	450	Barcha regio Egypti.	512
Julia Gaditana.	84	Australis f. austrinus polus.	5	Bacuntius fl.	315.	Barchana provincia	519
Cæsar.	75	Australis terra f. incognita,		Badæo urbs.	502	Barchino.	75
Nemetum.	91	405		Baden op.	185	Barda fl.	201
Perusia.	247	Australis Oceanus.	28	Badensis Marchionatus. <i>ibid.</i>		Bardevvicum, Luneburgi-	
Prætoria f. Aosta.	238.	Austrasia, 97 ejusque limi-		Badia.	340. 360	cum,	205
	240. 282	tes.	174	Bætica provincia Hisp.	66	Bardevvic urbs ab Henr.	
Rauracorum.	98. 110	Austrasiæ rex.	104	Bætis fl.	66	Leone expugnata,	205
Suessionum.	96	Austria, ejus limites & di-		Bæturia.	<i>ibid.</i>	Bardum.	201
Taurinorum f. Taurino		visio,	189. 191	Bæffinius.	40	Barcezi populi Egypti.	512. 531
240. 281. academia.	281	Austriacorum ditiones in		Bæffinsbay.	40	Bareyth.	220
Tiberii.	188	Iralia.	277	Bagacum, n. Bavay.	95	Bargen in epise. Mind.	207
Treucarum.	93	austriacus circulus.	169	Bagametro.	540	Bari, 264 Barii	299
Trevitorum. 97. 100. 174		austriac Archiducum ditio-		Bagamidri.	539	Barim turris	483
Opulencia.	100. 175	nes in Istria.	277	Bagdad ad Tigrim.	457	Baritanus ager 276. ejus	op.
Veromanduorum.	96	austrinum mare.	30. seq.	Bagdahan seu Budasom.	450		
Vindelicorum.	162. 179	austum.	93	Bagni di Roselle.	248		
D. Augusti templum & ara.		autacis f. audas. fl.	112	Bagradas fl.	521		
	114	aurricum.	92	Bahalbeth.	515		
S. Augusti prom.	559	autun.	110	Bahusia arx.	232		
Augustinus Hipponensis Epi-		auvergne,	91, 107	Bajæ 261 Castell di Baga.	261		
scopus.	524	AUX.	91				
Augusto bona.	93						
Augustodunum f. austun.	93. 110						
Augustomagus.	96						

I N D E X.

oppida.	208	rem, ducatus.	185. 187	Belt / frerum.	38. 155. 229	berlinium f. Berlin.	154. 168
Borium 264. munitum.	298	bavari.	161	belzig, op.	222	bermeum seu Vermeum.	81
Barleduc.	107	bavaricus circulus.	169	belvedere	360	bernires.	117
Barlenga Inf.	84	baudifius.	393	belunum	241	berna.	109
Barletta munitum op.	298	bautzen.	197	belus fl.	494	bernau cerevisia nobiliss.	197
Barna.	375	bazas.	90	belza.	397. 400	bern.	117. 119
Barnagas reg.	529	beach.	505	benacus lacus.	270. 285	bernich f. Beronice.	519
B. rnagasso reg.	539	beaunc.	110	bendemir fl.	452	berenburg Baronatus.	223
Barnefeld. inf.	504	beauparis.	552	S. Benedicti 255. ejus pa-	293	Bernwald /	169
Barneborff /	208	beaussic.	92. 106. 107	tria.	293	beroe.	476
Barreuthum.	183	beauvais.	107	S. Benedicti canobiam.	255	berroca.	262
Barthenfis terra.	201	beauvoisin seu Belgium.	95	benedicti Ariæ Montani	78	berozidus Sabaudia Dux	104
D. Bartholomæus.	462	& seq.		patria.	280	Flandriam invasa.	104
Bartholus Juris D.	247. 290	bebii montes.	322	benedicti V. sepulchrum.	203	berthuca <i>Amathia</i> .	348
Bartholi patria.	247	Bechiner Kreis /	193	benedicti X. patria.	280	berthy.	91. 106. 107.
Bartonia prov.	406	becca op.	394	benedicti XIII refugium.	77	berfabe desertum.	182
Baru.	540	beezwa.	195	beneventum.	268. 277. 298	bervicum.	147
Barva urbs.	510	beda venerabilis.	145	benzvola.	558	berytus seu Baruto.	491. 504
Barvium op. seu Barwick.	145	beder.	439	beneventang Archiep.	300	berze f. Bierze.	396
Barum.	399	bedefis fl.	250	bengala urbs.	439	besancon.	97. 116
Barusla insula.	400	bedford.	146	Golfo di Bengala.	439	besicaniensis Palatinatus ejus-	396
Bascapan.	460	befordia Comitatus caput	177. 146	bengalenis Oceanus.	29	que oppida.	396
Bascl.	119	beleguanze	539	beni.	368	beskau.	199
Basilea, 119. 155. 400. Aca-		beleus f. Belus fl.	490	benjani, corumque superlti-	435	besons fl.	75
demia.	226	begæ Gallorum forrissimi.	100	tio.	538	besor torrens.	482
Basileensis ager.	98. 118	eorum mores.	136	benin.	538	bestede.	233
Basler /	98	belgæ in anglia.	139	benihem Comitatus.	208	betanzos seu Flavium Bri-	80
Basilicata.	276	belgard.	201	Bentheim op.	208	gantium.	134
Basilides.	378	belgia fœderata, ejus di-	124	bera f. Vera.	77	betavia sc'd Betue.	100
S. Basilii in Russiâ Monachi.	400	tionones & urbes.	124	beraun.	394	betaw.	491
Basilissenc.	462	belgia Gallia 74. 93. ejus li-	124	berbero fl.	448	beteron.	487
Basilius magnus Cæsariensis	465	mites, 90. 93. unde dicta,	124	berceria.	146	bethel mons.	484
Episcopus.	272	ib. quotuplex.	124	berdoæ desertum	523.	bethesda.	488
Basilipo.	272	belgia ab advenis direpta.	122	re-	536	bethsaida.	495
Baskirdenses Tartari, eorum-	420	belgiæ hodiernæ fines.	121	gnum.	348	bethsan urbs.	513
que horda.	382	Diviso.	123	berdoæ f. Veria.	282	bethsemes.	482
Bassarabia regio.	95	belgiæ provinciæ Hispano	123	berengarius à concilio dam-	282	bethsemes Juda.	482
Bassec.	436	audientes.	124	natus.	282	bethlehem natalibus Serva-	485
Basfia.	362	belgii urbes.	124	berenicæ <i>Aegypti</i> , n. Ber-	483	toris nostri nobilissima.	485
Bastarnæ 152. 378. Germani	312	belgii Ducatus urbes, mar-	121	berenices <i>Aegypti</i> .	389	betius fl. Arabia ejusque or-	503
159 eorum sedes.	101	chionatus.	122	berenices regia.	209	rus.	442
Bastia op.	312	belgium hodiernum 121. ejus	121	beresina.	209	bettan.	326
Batava castra.	101	populi 121. XVII. provin-	121	Berg Ducatus.	209	betua.	75
Batavi 100. eorum fines. <i>ibid.</i>	101	ciæ 122. fines.	121	Berga ad Zomam f. Bergen	128	bevelandia Austrina.	128
Catrorum progenies. <i>ibid.</i>	100. 133	belgium f. Beauvoisin 95. &	121	op Zoom .	128	bezetha mons.	484
Batavia, Belgarum in Java	134. 136. 443	seq.	121	bergershusia arx.	232	beziers.	89
colonia.	100. 133	belgium Novum.	136	Die Berg- Stædte Hun-	316	biafra.	538
Batavodurum.	100. 133	belgium regium & confæde-	122	garia.	316	biagrassum op.	245
Batavorum inf. vulgo de Ba-	100	ratum.	122	Berg-Strasse /	210	biala.	396
tavv.	100	belgium Hispanicum & Gal-	122	Bergen Hannoniæ op.	126	biantis patria.	473
Batavus fl.	100	licum	122	Bergen op Zoom .	128. 136	biblia Complurensia.	82
Bateni.	420	belgrad Scanderbegi	361	berghen.	201	bibliotheca Alexandrina seu	513
Barthe	146	belgrad Pannoniæ	315	bergi f. Bergen Norwegiæ.	232	Philadelpi.	139
Bathis Tartarorum Prin-	449	belgradum	373	bergomense territorium.	227	biboca, ubi Galli victi	283
ceps.	420	belcastro.	268	bergomum f. Bergamo.	245. 285	bieleiezero op. ubi thesauri	409
Bartrachus portus	512	belici fl.	304. 305	berga Edoneorum op.	350	magni Ducis.	409
Bathynias seu Bathino.	370	belik.	206	beneventang Archiep.	309	bielska.	400. 409
Batrii	449	belieri.	257	Berg Zadem /	174	bielsko.	120
Batra seu Agesimba.	542	bellifona.	281	berka op.	173	bienni.	379
Battenberg / op.	100	bello regnum.	540	berlasina.	245	Bierstied /	124 seq.
Battenburg /	134	bellovaci.	95. & seq.			Biert	
Bavagna.	252	belna vulgo Beaunc.	110				
Bavaria 168. 185. ejus divisio	252	bellum vadum.	80				
in Superiorem & Inferio-		bellunenfis Episcopatus.	277				
		belt frictum.	229				

I N D E X.

Biert vicus.	101	ubi Guisius occisus.	109	boleares Insula.	73	Borussubacta, est duplex.	385
Bife f. Biefe fl.	199	bliesia fl.	174	boleslaus, primus Rex Po-		Borythenes fl.	309
Bigerra f. Begotre.	90	blitteræ.	89	lonæ.	395	Borythenæ,	378
Bigerriones.	<i>ibid.</i>	Der Blackenberg /	164	boleslavicia.	393	Bosna fl.	322
Bigorre.	<i>ibid.</i>	Blomberg /	208	bolitæ.	449	Bosnæfontes.	322
Bigorea.	73	bnata.	522	bologna.	246, 285	Bosnia, 314. ejus fines, 322.	
Bigorriæ Comes.	<i>ibid.</i>	boagrius fl.	343	bolfena.	248	cultores, 322. oppida, a	
Bikent.	422	boazantium.	395	bolswerda.	135	Gothis, Sclavonis, Hunga-	
Bilbao.	68, 81	bobera fl.	163	bolzanum.	189	ris, Turcis, occupata, 322	
Bilbilis fl.	69	bobienfis ager.	276	bomado fl.	454, 455	bosnia Duplex,	322
Biblis op. Martialis Poetæ		bobus fl.	389	bomba.	436	bosnii soli natura,	323
Patria.	<i>ibid.</i>	bobrounicense Territorium.		bomberga.	182	bosniorum mores,	323
Biledulgeris, 530. ejus in-				bommel f. Bommelia oppid.		bofo Burgundiæ Rex.	105
colæ & urbes.	536				101, 134	bofporani.	378
Bilefeld /	208	Joh. Bocatii patria.	287	bommeler Werth /	134	bofporus, 36, 38. Cimme-	
Bilitio.	281	bochna.	397	bona urbs.	524	rius, <i>ibid.</i> 384. Thraci-	
Billin.	199	bocchara.	450	bona, olim Hippo.	<i>ibid.</i>	cus,	368
Biminatium.	374	bocche regio.	462	De Bona Vista inf.	136	boltra, n. Bosra & Busereth,	
Bincius amnis.	211	bocchi regnum.	525	bonæ spei promont.	543	boriæi,	368
Bingium op.	175	bochoven vicus.	101, 162	in eo propugnaculum.	136	bornua provincia,	235,
Bipontinus Ducatus.	175,	Bochsdehude /	206	bonandrea.	519	236	
176		boda calida & frigida.	224	S. Bonifacii codex Evange-		Botnicus finus,	235
Biquiri.	558	Boden-See /	163	liorum, 135. offa.	212	botri torrens & vallis,	491
Birckenfeld /	174	bodon op.	376	bonifacio f. Bonifacii op.	312	botrys vel Borrus,	<i>ibid.</i>
Birfa fl.	98	bodrach fl.	317	bonna.	99, 174	bouchain,	95
Bisalta, ejus oppida.	350	bodumna.	227	bononia seu Bologne ubi Al-		bovianum,	203
Bisantagra.	442	bœbeides lacus.	345	drovandus 94, 246, 290.		bourbonois f. Bourbon,	106,
Bisanthe Samiorum.	308,	Capo Boëo.	302	Academia.	290	107	
370		boechen f. Buchen.	146	bononiensis agri felicitas.	293	bourdeaux.	107, 112
Bisceja.	68, 74, 81	beotia, ejus oppida.	349,	bononiensium mores.	<i>ibid.</i>	bourges.	91, 110. ubi aca-
Bischoffswerda /	220	341. flumina.	<i>ibid.</i>	bononiensis ager.	277	demia,	111
Biserra.	522	bœotia mons.	354	bopparr.	210	basse Bourgogne.	106, 107
Bismarck /	199	bœotia Thebæ, 341. ab A-		borbetomagus.	99	boufonia f. Bovvens,	229
Bisnagar.	436	lexandro deletæ, à Cassan-		borbonii Caroli monumen-		boxdehuda,	209
Bistones.	368	dro restauratæ.	<i>ibid.</i>	tum.	299	bozentini,	395
Bistonis lacus.	370	Bororum mores.	<i>ibid.</i>	borchholm.	236, 401	bozoch,	403
Bistrica f. Bistritz.	382	bogazoffar seu Bogazassar.	397	Borckeu /	207	braba f. Brania inf.	546
Bistriz /	194	bogdomanis.	407	boreas.	5, 23	brabantia Ducatus, ejusque	
Bitaxa.	451	bogota regio.	557	borealis polus sive Boreas.	4	limites, 127. Urbes <i>ibid.</i>	
Bithynia & Pontus, eorum		bogud rex.	526	borgemagus seu Bormito-		brabantii,	152
fines, fluvii, regiones, 464		bogudiana.	<i>ibid.</i>	magus.	99	bradanus fl.	263
populi, urbes.	<i>ibid.</i>	Bohemi à Carolo M. domi-		borgi.	450	braga f. Bracara,	80
Bitonin.	537	ti.	168	borique seu Borica inf.	563	braccata Gallia, ejus limites	
Bitonto.	298	Boheimertwald /	164	borlum.	228	& felicitas,	87
Bitzsch / Comitatus.	174	Bohmisch Broda /	194	borbetomagus, Borgetoma-		braccianum,	299
Bitterfeld.	222	Bohmisch Kuesen oder		agus & Bormitomagus.	99	brachmani seu brachmanci,	
Birutus, Avetnorum rex.	260	Schnee-Gebirge.	194	borchdorp.	205	430	
		bohus fl.	196	borneo opp. & Inf. 443. ejus		braganea,	68
Biturici.	91	bojano.	389	magnitudo & oppida, ca-		braganza,	88
Bituriges.	91, 110	boji in Bohemia.	260	put.	<i>ibid.</i>	Tycho Brahe,	229
Bivera fl.	222	boji in Italia, eorum oppida	193	bornholm cœnobium,	203,	monte Brailo,	270
Blaisois.	106	& sedes.	246	Inf.	230	Brakel /	207
Blanckenburg arx 209.		bojoatii seu Bojuvarii.	161	borno lacus.	528, 538	bramberg a f. Brömberg,	405
224. Comitatus, ejus li-		bojoduram.	<i>ibid.</i>	borno Nigitarum regnum.		brardeis,	194
mites, fluvii & oppida. <i>ib.</i>		bojohemia seu Boheimb /		523, 528, 538		brandenburg,	154
Blanckenburgum ad Sigam.	209	192. ejus limites, primus		bornissa, ejus fines, magni-		brandenburg op.	198
Capo Blanco.	536	Rex, 192, 193. natura soli		tudo, divisio 388, 404. eam		brandenburgum Borussia,	406
Blancum prom.	537	194. in circulos divisio.	103	tenebant Cruciferi, 404		brandenburgensis Marchia,	
Blaugis fl.	126	boiohemum.	168	ejusdem Dux primus Al-		ejus divisio & limites, 198,	199
Blavus fl.	179	bojorum gens à Marcoman-		bertus.	<i>ibid.</i>	P. de Brasil,	587
Blechisfeld.	379	nis pulsa, 163, 193. eorum		borussia Ducalis, ejus op. &		brasilia, 74. ejus magnitudo,	
Bleiking, ejus limites & op-		sedes.	165	territoria.	406	portus & op. 561. populi,	
pida.	228	bojum.	338	borussia Regalis, ejus oppida		<i>ibid.</i>	
Blesense castrum vulgo Blois,		boitzenburgum.	202	satrapia, & territoria.		brasiliiani anthropophagi, a	
		bolbiticum, ostium Nili,	518	404		diabolo afflicti, eorumque	
				403		Decus,	561
				D d d d		Bralla.	

I N D E X.

Braslavia seu Bratzlaw. 397.
 Bractianum. 399
 Bratzlaw. 424
 Braunsberga. 399
 Braubach. 405
 Braunsfeld arx. 210
 Bray. 211
 Berchinia. 94
 Breda Baronatus. 130, 147
 Bredefordia. 127, 128, 136
 Brederoda arx. 134, 156
 Brederodiorum Baronatus. 132
 Brega. 132
 Bregim. 196
 Breginia. 147
 Breginiam. 139
 Breginiam / 179
 Brekinia. 143
 Brena. 206
 Bremensis Archiepiscopus, ejus limites & fines. 206, 225
 Bremerforde / 206
 Breonia. 279
 Brestia f. Bressa. 245
 Brestia arx. 396
 Bregslaw / 195. Ducatus.
 Breslaw Transilvaniae. 382
 la Bresse. 106, 116
 Bressensis ager. 97
 Brest op. & portus. 109
 Breste. 393
 Bresteda. 228
 Brestensis Palatinatus. 393
 Bretaigne. 106
 Bretta Phil. Melanchthonis patria. 184
 Briantæ. 368
 Briega. 120
 Brieg / 106. Ducatus. 196
 Briela seu Briel. 131
 Brieza. 199
 Brigantes op. 139, 150
 Brigantia. 68
 Brigantinus Dux. Rex Portugallia. 74
 la Brigla. 124
 Brinn. 195
 Bringium op. 175
 Brion seu Breonia inf. 279
 Eriquetracon. 282
 Brisacum. 179, 180
 Brisacum. 179
 Brisch. 97
 Brisigavia repio. 178
 Brisigavia Academ. 226
 Brisello. 264
 Bristolium seu Bristow. 145
 Bristolia. 146
 Britannia unde dicta. 138
 Britannia vetus 137. ejus divisio 138, 139. seq. fluvii ib. opida ib. incolæ 138, 139. 146. à Romanis subacta, 141. ejus muri, 141. for-

ma, 138. Situs. *ibid.*
 brittania inferior, & superior. 92
 britannia major. 139
 britannia Minor. 139
 britanni à Saxonibus pulsæ, 142
 britanni, in Gallia. 104. Britanni ab Anglis ejecti. *ibid.*
 britannicæ inf. 137
 britannicus Oceanus. 30
 britannorum antiquorum mores, 137. ædes. 140
 brixellum. 246
 brixia, n. Brestia. 189, 245, 284
 brixianum territorium. 277
 brocum. 400
 brodi. 400
 brodnicia. 404, 405
 bromberga seu Bramberga. 404
 brözen. 154
 Bruchhausen / 208
 bructeri, 121. 156. eorum sedes, 156
 brügge seu Brügge op. 100, 125
 la Bruglia castellum. 125
 brumalem solstitialem folis ortum monstrare. 56
 brumalis ortus. 22
 brundisium seu Brian diss. 267, 264, 297. munitum. 299
 brundisii portus. 264
 brunsberga. 405
 Brungbuttel / 203
 brunswicensis Ducatus, ejus limites, divisio, oppida & flumina. 223
 brunsvicum. 223
 brussel. 94. in quinque regiones dividitur. 127
 brutii, eorumque ortus, op. & sedes. 239, 267
 brutius sinus. 35
 bruxellæ seu Brussel. 127
 brygium Macedonum op. 460
 brysz. 368
 brysz, f. Brisch. 97
 brytum potionis genus. 371
 bubastis f. Bubaste. 514
 buchananum prom. 146
 buchian fl. 450
 Johannes Buchold. 130
 buchowia, ejusque limites, 212
 buken, 208
 buckingham, 146
 buda. 318, 319
 budafan, 450
 budicowice. 194
 budinga oppid. Comitatus. 211
 budini. 378
 budua seu Budoa, 325
 Budweis / 193, 194

buenen. 94
 bugia, olim Salda. 526
 bugus fl. 389, 396
 buillonensis Ducatus. 97
 bulgaria. 375
 bulgariæ caput Sophia, 376.
 ejus natura soli, incolarum mores. 376
 bulgari unde dicti, 376. eorum sedes, Princeps. 419.
 bulgariæ regnum. 376
 bulgari in Mæsia. 375
 bulla regia n. Antra 524
 bullion. 173
 bullis. 348
 bulloniensis Ducatus. 96, 97
 bunomos. 348
 Tung u. Alt Buntzel / 194
 Buntzlauer Kreis / 194
 buquhammes prom. 146
 bura. 332
 burdegalense parlamentum. 107
 burdegala. 90, 91, 112
 burdigalia. 112
 buren Comit. 134
 burgi seu Burgos, 79
 burghem, op. 97
 burgiam. 451
 burgum opid. Saxoniz. 220
 burgundia Comitatus. 74
 105, 106. Ducatus, 107
 burgundia Ducatus à Francia Regibus occupatus. 105
 burgundia Inferior. 95, 116
 & superior. 116
 burgundia Ducatus. 105
 burgundia Rex. 104
 burgundia Comitatus. 105, 115
 burgundia regnum Germanorum Imperio adscriptum. 104. Gallia Regibus tributum. 105. ad Hispaniam pervenit. 106
 burgundicum fœdus 120
 burgundicus Circulus. 160
 Burgundiones. 103, 154
 burgundorum migratio. 165
 burgus S. Domini. 285
 burgus Gastez. 79, 81
 burgi f. Burgos. 79
 burgus Vallis Tarentis. 285
 buridiensis. 379
 burick, 209
 burrhi. 379
 burii, eorumque sedes. 158
 burshald, castr. 180
 burdigala. 112, 116
 burfa die Warse / 120
 burfia, ol. Purfias. 468
 bussereth. 502
 burrow. 407

butrinto. 361
 Thomas Buttius. 40
 buttonii sinus seu Buttons Bay. 41
 butrotum seu Butrinto. 330, 361
 buttons Bay i. sinus Buttonii. 41
 buttonius Thomas. 41
 butue reg. 544
 butue urbs. 326
 butunti seu Bitonto. 264
 butzbacum. 211
 buxentum op. & flumen. 266
 byblus. 401
 byceni. 466
 bydgostia. 397
 byzantium. 368
 byzia arx Regnum Thracia, Orptheo nobilitata. 369

C.

C Abadina. 418
 Cabalaca. 406
 Cæbane. 453
 Cabamene. 353
 Cabarza. 542
 Cabilonum, vulgo Chalon. 110
 Cabo finis terræ. 71
 Cabo de palos. 65
 Cabo de vincente. 61
 Cabo de Istria. 244
 Cabo de Tenes. 533
 Cabubara. 503
 Cabul. 438
 Cacaos. 554
 Cacoenii. 379
 Cadiz. 84
 Cadiscus mons, 365
 Cadmea arx. 341
 Cadmi Oratoris patria. 473
 Cadmus Bæotiarum conator. 341
 Cadmus mons. 469
 Cadonum. 109, 115
 Cadorinum territorium. 277
 Cadfant. 124
 Cadorei. 91
 Cadufii. 454
 Cæcias. 24
 Cæcubus ager. 258
 Celanorum tumulus. 469
 Cænen. 109
 Cælius Antipater. 41
 Cænici. 368
 Cærcæsi. 95, 151
 Cærtcede fl. 431
 Cære. 248
 Cæretanæ aquæ. 248
 Cæretanus amnis. 248
 Cæsar Augusta. 70, 76
 Julius Cæsar, Romanis bellum concitavit cum Germanorum gente, 166. traiecit

I N D E X.

- jecit in Britanniam, 141.
 ab Helvetiis in fugam con-
 jectus. 112, 113
 Casarea, 465. Pausanias
 scriptoris patria. 465
 Casarea Lutra, 184. Panax
 seu Philippi, 495. f. Ne-
 roniam. 495
 Casarea Stratonis f. Turris
 Stratonis, 488
 Julia. 533
 Casariensis provincia Afri-
 cae, ejus oppida & limi-
 tes. 525
 Casariana. 90
 Caesarodunum. 92
 Caesaromagus. 94
 Casena. 250
 Cassia silva. 164
 Cassias **Hard = Osten-**
Wind / 24
 Casares pop. 544
 Cassaria. 542
 Cassan. 455
 Cassitoxa. 450
 Cagliari f. Cagliari. 310
 Cahors. 91
 Cajazzo. 203
 Caius fl. 471
 Cajeta 25 S. munita, clavis
 regni. 209
 Cajeranus sinus. 258
 Caji Caesaris navigatio. 483
 des Cailles prom. 302
 Calindu urbs Sericæ. 424
 Caimaca. 376
 Caiphæ domicilium. 522
 Cairum, n. Alcayr. 531
 Cairum Indiæ. 436
 Cairus f. Cairo. 514
 Calabria 263, ejus urbes. 264
 Calabria superior. 274
 Calabria nova, ejusque op-
 pida. 207
 Calabriæ duæ. 276
 Calabriæ & Apuliæ Dux
 primus, Robertus. 207
 Calabri. 239
 Calacenc. 453
 Calais. 145
 Calamatius mons, ubifugiti-
 vi profligati à crasso. 266
 Calatis. 375
 Calamianes. 446
 Calamus. 26
 Calaris. 311
 Calatajut. 76
 Calatia f. calazzo. 263
 Calauria inf. ubi Neptuni
 asylum. 337
 Calbe ad Bodam. 221, 222
 Calcar. 209
 Calcarius mons. 205
 Calcei Sicyonis. 332
 Caldanæ paludes. 248
 Caldar, nunc Babylonia,
 ejus fines, regiones, op-
 pida. 499
 Calcut f. Calicut. 437
 Caledonia sylva unde dicta.
 140, 147, 338
 Caledonia 338. sylva. 140,
 147
 Caledonius Oceanus. 30, 138
 Calenbergensis Principatus.
 223
 Calendarium Gregorianum,
 Julianum, Scaligerianum.
 45
 Cales. 203
 Caletes seu Caleti. 95
 Calctum f. Calais. 145
 Calicut. 437
 California inf. 553, 554. ejus
 sinus. 32
 Caligulæ certamina. 113
 Calis. 84
 Calisia. 393
 Calisiensis Palatinatus, op-
 pida & territoria. 392
 Georg. Calixtus. 224
 Calixti III. patria. 77
 Calatis op. 375
 Callidromus mons. 354
 Callipides. 378
 Callipoli. 297
 Callipolis. 265
 Calliopolis Thraciæ. 567
 Calliuthenis patria. 349
 Calliteræ. 350
 Calloscopium. 360
 Calmar. 235, 236
 Calmaria, è cujus regione
 Oelandia inf. 235
 Calmariense fretum. *ibid.*
Der Calmer Sund /
 235
 Calogeri monachi Græci.
 354
 Calor fl. 260
 Calpe Herculis columna.
 527
 Calpe mons. 43
 Calvaria mons. 484
 Calva fl. 298
 Calvi. 263
 Calvi f. calvium. 312
 Ver. Calvinus. 260
 Calvus mons 391, 395. in
 quo monasterium S. cru-
 cis. 391
 Calutre. 446 seqq.
 Calycadnus fl. Ifauriæ. 478
 Calydon. 339
 Calydonium fretum. *ibid.*
 Calydonia silva. *ibid.*
 Camalodunum colonia Ro-
 manorum. 146
 Camana. 465
 Camarina, nunc Torre di
 Camarana. 303
 Cambaba f. Cambava. 444
 Cambaja, ejus regna, situs,
 urbes 435. incolæ. *ibid.*
 Cambaja urbs. *ibid.*
 cambajensium milliare. 27
 ad Cambajam sinus. 32
 cambalu urbs ingens. 424
 cambodia. 440, 441
 camboferia. 128
 camboja f. Cambodia urbs
 regni caput. 440 seqq.
 cambray f. Wallia. 126, 142
 cambresis. 126
 cambria, ejus fines & oppi-
 da. 143
 cambridge. 145
 cambata. 452
 cambyfes fl. 455
 cambula. 423
 camarina palus. 303
 camellania. 151
 camelobosci. 448
 camenecia. 396, 398, 399
 camenolitari. 501, *ibid.*
 cameracum, Cameric. seu
 Cambray. 59, 116, 126, 142
 camerana insulæ. 558, 562
 camerina palus. 303
 camerinum. 250
 camers op. 247
 camesene. 237
 camin. 154, 201
 caminiecka. 397
 capo camino. 310, 311
 camirus. 508
 camolodunum. 146
 Val. amonica. 241
 camora f. Samora. 80
 campagna di Romana. 292
 capo di Campana. 249
 campanaël. 436
 campani. 239
 campania. 110. duplex 261.
 ejus urbes & fines. 261.
 unde dicta, 110. foli fer-
 tiliras. 299
 campecho urbs. 597
 campen. 135
 campi Catalaunici. 110
 campi piorum. 303
 campion op. 423
 campodunum. 180
 campomisis. 433
 campus Scamandrius. 469
 campus Libani. 490
 campoveria. 128
 camucina Vallis. 270
 camul op. 417, 423
 camuni. 241
 can fl. 427
 cana seu Cancacan. op. Ara-
 bia. 503
 cana Galilææ f. minor 480.
 major f. Galilæa Gen-
 tium. 490
 canada 551. unde dicta: ejus
 divisio & foli natura 552.
 ejusque situs. *ibid.*
 cananor. 437
 Gran Canaria inf. 546
 canariæ insulæ. 21, 74
 Canatha. 405
 canacac. 503
 cancellarius Franciæ. 107
 canche fl. 126
 canchium seu Cinchim. 424
 cancri Tropicus. 11
 candahor. 435, 444, 445,
 458
 candi regia sedes in Cey-
 lon. 444
 candia i. e. retæ metropo-
 lis. 366
 candiæ Archiepiscopus &
 Episcopus. *ibid.*
 candiæ saccharum. *ibid.*
 candidianus fl. 250
 candiotæ. 366
 Thomas Candischi. 40, 556
 canea. 366
 canibales. 558
 canina seu Epirus. 348, 361
 caninesates. 100
 canisia. 189
 canna seu Canna, clade
 Romanorum insignis. 264
 cano regnum. 528, 538
 canopicum ostium Nili. 518
 canopium. 513
 canopus. 513, 515
 canosa f. canusium. 264, 208
 canisi. 426
 canstad. 180
 cantabri. 68
 canrabria. 81
 cantabrigia seu Cambridge.
 145, 146
 cantam urbs. 426
 cantana f. Catina. 303
 cantara fl. 395
 cantazarum op. munitum.
 299
 canthues. 147
 canterburii. 144, 146
 cantii. 139
 cantinum prom. 535
 cantium. 146
 cantium prom. 140. regio.
 139
 cantons. 119
 cantuariensis Archiepisc. 144
 canuja. 537
 canusium seu Canosa. 264.
 298
 S. Canzan vicus. 243
 caoli. 428
 capella Olenia. 338
 capella vicus. 95
 capernaum. 488
 caphareus prom. 356
 capthorim. 466
 capitulum alvei cyclicum li-
 gneum. 44
 capo delle Castelle. 268
 capo Rizzuto. *ibid.*
 capo delle Nave. *ibid.*
 di Milazzo. 395
 di Monte Falcone. 310
 di Argentera. *ibid.*
 Capo

I N D E X.

Capo Camino.	310	storicus.	367, 369	mos & Slavos. 168.	ejus	caſſan,	450, 458
Corſo.	311	cardigan.	139	locus natalis.	282	caſſandria,	349
di Manzz,	<i>ibid.</i>	cartigania.	143	caronium.	80	Joh. Caſelius,	ejuſque pa-
de Foro,	<i>ibid.</i>	cardinales venti.	22, 23	carpatas mons.	315, 390	tria,	224
de Celi.	503	cardines mundi.	59	carpathus inf.	359	caſſella ſeu Caſſel,	210
S. Andrea.	506	cardona ducatus Cataloniæ.	57	carpathum mare.	36	caſſena,	538
S. Epiphanio.	<i>ibid.</i>	cardona tria præbet notanda.	57	carpetari.	68	Sanct. Caſſianus Martyr,	246
Caxines.	533	cardonia tria præbet notanda.	<i>ibid.</i>	carpi op.	285	caſſi,	139
Montaſuſio.	<i>ibid.</i>	carduchi.	454	carpiani.	378	caſſiopia,	355
Boco.	302	carelia 235. à Suecis occupata.	454	carpilli.	368	Sanct. Maria d' Caſſiope.	<i>ibid.</i>
Cavallo.	310	carelia 235. à Suecis occupata.	408	carra fl.	497	caſſiopæi,	330
de Iſtria.	243, 279	carentia.	201	carraæ.	<i>ibid.</i>	caſſiope,	<i>ibid.</i>
de Rocca.	30	cares viſes habit.	472	carrhabia.	349	caſſiterides,	137
Paſſaro.	302	caria, ejus flumina, montes,	472, 469	carſeoli ſeu Carſula n. Arſu-	255	caſſovia,	317
Capo Maljo.	335	urbes, limites.	472, 469	li,	255	caſſovicus campus,	379
Capo de l'Arme.	238	caribana regio., 557. ejus in-	colæ ἀθροισμός.	caſſi,	526	caſſunupole,	376
Capo di Campana.	249	colæ ἀθροισμός.	<i>ibid.</i>	caſſi,	358	caſſubæ Ducatus, ſitus & op-	406, 407
Cappadocia, ejus regiones,	464	caribes.	559, 560	caſſubiorum pars,	103	caſſum,	539
ſines, fluvii, urbes.	464	caribum inf.	562	caſſulius ſons,	340	caſtanea,	355
Amazones.	465	carinianum.	282	caſtella dil Baga,	558	caſtel Durante,	251
Cappadocia Magna ſeu ad	465	carin.	496	caſtel Nuovo,	244	caſtel Nuovo,	244
Taurum 464. Pontica.	465	carini.	154	caſtel Nan ſeu Non,	241	caſtel Veteri,	268
Cappadocum mores.	<i>ibid.</i>	carinthia 314. ejusque limi-	tes.	caſtellanæ civitatis Com.	277	caſtellæ aureæ 558. ejus oppi-	da & ſitus,
Cappanach fl.	422	caſispa	458	caſtellum Firmanorum,	259	caſtellum Jubileum,	255
Pertus Caprali.	561	caſium Mare.	37	caſtellum Menapiorum,	49	caſtellum Truentinum,	259
Capricorni Tropicus.	11	carlile.	145	caſtellum Truentinum,	259	caſtignoe terræ motu periit,	297
Caprus fl.	453	Carlsbad/	194	caſtilia nova,	66, 307	caſtilia aurea,	558
Rio di Caps.	521	Carlsſtein Arx.	<i>ibid.</i>	caſtilia aurea,	68, 73, 74	vetus,	68 <i>ibid.</i>
Capsa.	522	carmana urbs.	448	caſtiliani Reges Neapolita-	294	caſtiliani Reges Siciliae,	307
Capsira urbs.	503	carmania 448, 478. ejus re-	giones, populi, urbes. <i>ibid.</i>	caſtilio Stiverorum ſeu Caſti-	73, 80	caſtilio Stiverorum ſeu Caſti-	lione de la Stiverc. unde
Capua.	238, 262, 206	carmania altera.	<i>ibid.</i>	caſtanenſes in Corſica,	310	Gonzagæ,	284
Capua nova.	263	carmania deſertæ ſines.	<i>ibid.</i>	310. in Hiſpania,	71	caſtrenſis Ducatus,	277
Monre di Capua.	272	carmanen.	465	carthaginienſium coloniæ in	310	caſtro,	297
Capuana luxuria.	265	carmathin.	139	Sicilia,	310	caſtro Defen,	310
Capuanus Archiepiſc.	301	carmel mons in Juda.	488.	cartigania,	143	caſtro Janua.	305
Caput Hiſtrix ſeu Capo de	243, 279	carne.	239, 243	carura,	449	caſtroſama,	308
Iſtria.	136	carnicæ Alpes.	314, 272	carwens,	<i>ibid.</i>	caſtro ſeu Caſtrum Minervæ,	265
Caput viride.	533	carniola 314. ejusque ſines.	189, & 190	caryſtia aves,	356	caſtrum Novum,	259
Carabay.	533	carnivo:us ſinus.	278, 324	caryſtus inf.	<i>ibid.</i>	caſtrum Puellarum.	147
Caracuna urbs.	533	carnovia.	208	caſakennes Tartari,	420	caſtrum Truentinum,	259
Caragoca.	70, 76	carnovienſis Ducatus.	196	caſale S. Evaſii f. Caſal. S.	284	caſuentus fl.	266
Caraja.	421	carolina arx.	553	Vas,	284	caſwin,	454
Carakitay.	423	carolinæ Thermæ ſeu	187	caſalmach,	465	caſada fl.	521
Caralis urbs 310. ubi S. Au-	311	Carlsbad/	187	caſan reg.	410, 421	caſtaja urbs,	423
guſtini fuerit. oſſa.	311	caroſtadium	190	caſana urbs,	420	caſtara. regn. frequens, ma-	gnarumque opum 423. ejus
Caralitanus ſinus.	310	carolus. Andegavenſis	307	caſancius ſi:	<i>ibid.</i>	ſedes.	<i>ibid.</i>
Garalitanum promontorium.	<i>ibid.</i>	Neapolitanus.	307	caſanenſes Tatari à Muſcovi-	278	caſtainni M. Tattari impe-	rium, ejusque regna,
Caramania.	95	carolus Audax.	123	tis ſubaſti,	<i>ibid.</i>	418	Caſc-
Carambicæ Hyperboreorum.	gens.	carolus Calvus Ludovico fra-	123	caſanum Episcop. ſedes,	411		
gens.	417	tri Italiam cum Cæſarea	123	caſates,	540		
Carantonus fl.	111	digitate per injuriam eri-	105	caſbin ſeu Caſvvin.	454		
Carantonus fl.	111	puit.	105	caſcar,	421		
Caranus Rex primus Mæce-	347, 348	Carolus M. domuit Bojohæ-		caſcellinum,	263		
doniæ.	347, 348	Carolus M. domuit Bojohæ-		caſellinum,	263		
Carapella fl.	208	Carolus M. domuit Bojohæ-		caſellinum,	263		
Caravacium.	283	Carolus M. domuit Bojohæ-		caſellinum,	263		
Caravancas mons.	314	Carolus M. domuit Bojohæ-		caſellinum,	263		
Carazani crudeles.	421	Carolus M. domuit Bojohæ-		caſellinum,	263		
Carbala.	477	Carolus M. domuit Bojohæ-		caſellinum,	263		
Carbas ventus.	24	Carolus M. domuit Bojohæ-		caſellinum,	263		
Carbileſi.	368	Carolus M. domuit Bojohæ-		caſellinum,	263		
Carbiletz,	<i>ibid.</i>	Carolus M. domuit Bojohæ-		caſellinum,	263		
Cardamyla.	334	Carolus M. domuit Bojohæ-		caſellinum,	263		
Cardia.	367, 369	Carolus M. domuit Bojohæ-		caſellinum,	263		
Cardianus ſinus, unde Eu-		Carolus M. domuit Bojohæ-		caſellinum,	263		
menæ & Hieronymus Hi-		Carolus M. domuit Bojohæ-		caſellinum,	263		

I N D E X.

Catelauni. 97, 110
 Catelaunum. 97
 Catelaunici campi, in quibus
 Attila repressus. *ibid.*
 Catalonia. 68, 75
 Catalonia unde dicta? 75. ejus
 forma. *ibid.*
 Catana Sicil. Academia. 309
 Catana seu Catina, hod. Ca-
 tania. 303, 307
 Cataonia ejus incolæ & situs
 463
 S. Catharinæ promonto-
 rium. 542
 Catharina Senensis. 289
 Porcius Caro Cyprias opes
 Romam inveniit. 507
 Cathnesia seu Canthnes.
 147
 Catigam. 439
 Catti. 100
 Cattimeli melibocensis Co-
 mitatus. 210
 Caucnes Castellum. 147
 Caullii patria. 242
 Catorci. 91
 Caturiges. 89
 Caturigo magus. *ibid.*
 Catwylle-vicus. 100, 162
 Catznellobogen / co-
 mitatus. 210
 Cava Syria. 494
 Camiria. 394
 Cavalla. 361
 Cavana Hispaniolæ opid.
 562
 Cavares. 89
 Caucastræ portæ. 460
 Caucasus mons. 415, 417, 461
 Caucasum mare. 36
 La Cauchie. 94
 Causis. 502
 Cauci. 150, 154, 155. eorum
 sedes & divisio in Majores
 & Minores. 155
 Cauones. 467
 Cauconia. 333, seq.
 Caudinæ Furculæ, ubi Ro-
 mani circumventi. 260, 264
 Caudini saltus. 260
 Caudium. *ibid.*
 Cavillonum. 97
 Caviones. 154
 Caul. 456
 Caulonia. 268
 Caunus. 37
 Cavortium. 282
 Caurus seu Corus **DER**
Northwestern wind / 24
 Caystrus fluv. ejusque ortus.
 471
 Cazimiria. 394
 Cebeensis provincia. 532
 Ceberis patria. 341
 Cecina fl. 248

cecropia seu Attica. 342
 cecropius mons. 354
 cedron torrens. 484
 cedron vallis. *ibid.*
 cefalogna. 356
 ceiram inf. 444
 celanæ. 469
 cela fl. 503
 celanarum mons. 472
 celedes inf. 443, 444
 celeja. 190
 celestria. 478
 celestæ. 368
 cepo de Celi. 503
 celidnus fl. 329, 353
 cella. 205
 celtæ in Panuonia. 315
 celtarum gens, quas inco-
 luerit regiones, 92. seq.
 celtæ. 63
 celtæ primi Hispaniæ incolæ.
 71
 celtiberi 67. eorum sedes &
 mores. 67
 celtiberia. 65, 67
 celtica. 89, 90, 99
 celtica unde dicta. 92
 celtiza Gallia 99. ejus termi-
 ni. 89, 99
 celtica prom. 417
 celtici. 66
 celticum prom. 80
 celto Scythia. 374
 celo Scythæ. *ibid.*
 cenchrea portus. 332
 ceneda in agro forojulienfi.
 277
 ceniffi montis lacus. 269
 cenomani, eorum oppida &
 limites. 245
 cenomani Aulerci. 92
 centrones. 88
 centron. 87
 centumcellæ. 249, 290
 centuripe n. Centorve. 305
 ceos inf. quæ & Cia, Simoni-
 dum duorum, Bacyliis,
 Erasitratii & Aristonis
 patria. 358
 ceperano op. 257
 cephalædis. 304, 307
 cephalenia inf. 332, 355,
 356
 cephalenia seu Samos. 356
 cephareus mons. 357
 cephissus fluv. 341, 353
 ceramicus locus. 343
 ceramicus sinus. 475
 ceramus. *ibid.*
 ceraunia seu Cerinis. 507
 cerballus fl. 264
 ceres Euleufina. 342
 cerestus lacus. 281
 ceremiffi. 410
 cerethica. 243
 cerigo, Creta, n. Candia. 35,
 310, 335

cerilli seu Ce:ella. 276
 cerne inf. 546
 cerveteri. 248
 cesena. 264, 291
 castria. 145
 chetim seu Macedonia. 351
 cethius mons. 313
 ceuta. 534
 ceylon. 446
 chabala. 461
 chaboras fluv. nunc Chabu.
 497
 chabora urbs. 497
 chabris fl. 353
 chæronæa, Plutarchi pa-
 tria. 340
 chalcedon, ubi Synodus Oe-
 cumenica. 467
 chalcedonii. *ibid.*
 chalcidene Syriæ regio. 496
 chalcidica regio, ejusque op-
 pida. 349
 chalcis. 338
 chalcis Jamblichi philosophi
 patria. 496
 chalcis Isæi Oratoris &
 Lycophronis patria 356,
 morte Aristotelis clara. 356
 chalcitis, regio. 497
 chaldæa, ejus fines. 499
 chaliæra. 375
 chalons. 110, 107
 chaltapitis. 453
 chalufus fl. 163
 chalybs fl. 81.
 chalybes populi in Galatia
 466
 chalybon. 496
 chalybonitis regio. 496
 cham Tartarorum Princeps.
ibid.
 chamanock. 552
 chamavi 156. eorum sedes.
 257
 champagne. 106
 chamus primo invenit Asiam.
 43
 chambery. 116
 cham Rex Tartarus. 385
 chanaan terra. 480
 chanaanæ. 481
 change. 126
 chantronicæ. 448
 chaones. 330
 chaonia. *ibid.*
 chaonia Sylva. *ibid.*
 chapfilar. 367
 characene. 453
 charan. 497
 charanæ. 448
 charchas seu Chiargas regio.
 557
 charente fl. 553
 charitum seu Gratiarum
 templum. 340
 charta pargamena ubi inven-
 ta. 749
 charlesfort castellum. 553
 charlemout. 96
 charracharta. 449
 charta geographica. 59
 chartres. 92
 charybdis. 303
 chassuarii seu Cattuarii. 156
 eorum sedes. 157
 chaftaud d' If. 113
 chasteau Cambrensis. 95
 chatigam. 439
 chatti. 158
 chauci seu Cauchi & Cauci.
 154, 155. eorum sedes &
 divisio. 155
 la Cauchia. 94
 chelma. 397, 398, 400
 chelonates prom. 333
 chelonides paludes. 538
 chemnitz oppid. & fluv.
 219, 318
 chencinta. 395
 cherca fl. 324
 cherseus fl. 490
 chersonefus op. 365
 chersonefus Aurea: 136, 430,
 440
 chester. 145
 chersonefus Taurica. 384
 chersonefus Cimbrica. 227
 cherufci, eorum sedes.
 158
 chesel. 417, 421
 chesimur. 458
 chesinus. *ibid.*
 chesius fl. 390
 chester. 245
 cheuxa. 427
 chiancare. 466
 chiarentza. 333
 chiartachæ. 450
 chiavari. 286
 chiavenna. 241, 281
 chica. 38
 chica regio ejusque situs &
 incolæ. 560
 Le stato della Chiefa. 290
 chieti. 259
 chili regio. 560. ejus situs &
 oppida. *ibid.*
 chilinar. 452
 chilon Lacedæmonius. 335
 china fi. 272
 chiloniensis Academia. 226
 chimara f. Chimira. 353
 chimæra mons & monstrum.
 476
 chimera op. ejusque montes.
 361
 chimeriotæ liberi. *ibid.*
 china Sinarum regio, ejus
 limites, magnitudo. 423,
 provinciæ, urbes; 425,
 426. fluvii, insulæ. 428
 chinay. 96
 Chia-

I N D E X.

Chinensium scriptura, artes, sermo.	427, 428	Obolus.	469	Obliquus.	45	claudius Ptolemæus.	513
Chiniferin.	496	ciceroniana villa Tusculan.	254, 258, 262	Verticalis.	<i>ibid.</i>	clavenna seu claven.	241, 281
Chiorme.	463	Ciceronis Academia.	262.	Semicirculus Positionis.	<i>ibid.</i>	clavennensis comitatus.	<i>ibid.</i>
Chios inf.	460	epithaphium.	356. patria.		<i>ibid.</i>	claverinum.	286
Chipsala.	367	257. possessiones Epiroticæ,	330. villa Pompejana, villa Putcolana.	circumferentia totius Orbis.	20	Clausenburg /	382,
Chiquea.	426			circumhabitatores.	13		379
Chroma arx.	326			circumnavigatio totius Orbis,	47. & seqq.	Clauſthal / ubi foditur.	
Chiuci.	287			circumumbres.	13		224
Chius inf.	357	Q. Ciceronis prædium Formianum.	257	cirenza.	298	clazomene.	563
Chiufi.	248	cicones.	368	cirtha.	524	clazomene Anaxagoræ Phisici patria.	474
Chiratalem.	468	cicovo inf.	325	cisamum prom. vulgo capo Spada.	365	clemens Alexandrinus.	533
Chlomas fl.	452 seqq.	ciderisso.	<i>ibid.</i>	cison torrens.	492	clémentis VII. patria.	255
Chmielnicum seu Chmielnick.	399	cientang fl.	427	cispadana Lombardia.	283	clervat.	178
Choanza fl.	541	cifalu.	305	cisterna.	453	cleve.	209
Choaspes fl.	454	cignum op.	401	cistoboci.	379	clidesdalia.	347
Choatras fl.	455	cilices mendaces.	457	citala vina.	254	clibani Ægyptici.	512
Chocrili patria.	359	cilicia, 464. ejus fluvii, urbes, limites.	478, 479	citheros.	362	climata.	16, 17, 18, 49, 59.
Chomati.	450	cilicia duplex.	464	citheron saltus.	341	eorum inveniendorum ratio, 16, 49, numerus, 17	
Chomutow f. cometau.	194	cilicium mare.	37	cithor f. cithor.	472	Tabula, 18, 19. Septentrionalia.	10 seq.
	317	cilly.	190	citrachan.	420	cline op.	147
Chonad.	317	cillair.	150	citron.	349	cliffa arx.	527
Chone seu chonia.	237	cimbri, 155, 228. Italiani perentes.	166	citros olim Podna.	362	clidestalia.	147
Chonitza seu conicia.	407	cimbrica peninsula.	227	citra Lavina.	254	clitumnus fl.	251
Chorafzn.	450, 457	cimbrica expeditio.	166	citra di castello.	252	clivia Ducatus, ejus limites & oppida 116, 209. partes.	<i>ibid.</i>
Chorazim.	488	cimmeriæ paludes.	36, 37	citta Nuova f. Civitas Nova Iultriæ.	279	clivenſis Ducatus pars.	99, 116
Chorges.	89	cimmerium.	384	la citra Vechia.	249	clodovæus V. Rex Franciæ.	104
Chorographia quid.	2	cimmerium fretum, 37. mare.	<i>ibid.</i>	cividad Rodrigo.	81	clotarius I I. Francorum Rex.	<i>ibid.</i>
Choromiterne.	454	cimmerius Bosporus.	470	civida.	241	clupea seu Clypea, n. Quipia.	522
Chrindi.	450	cimon mons.	470	civida di Friuli.	279	clufina palus.	271
Christburgum op.	404	cincella.	249	civilis Batavorum Dux.	100	cluveri patria.	247, 251
Christi sepulchrum.	484	cinga fl.	70	civitate.	264	clyne op.	147
Christiana.	232	cingefi.	379	civita Castellana.	248, 250	cnemides seu Cnemis oppid. & mons.	343
Christianopolis.	228	cinnamomifera regio.	529	civita Ducale.	253	cnidus patria Ctesiz Medici.	475
Christians Hafen / Christian Stadt /	228	cinyphus f. Cinyps.	521	civita Vechia.	249, 296		
Christicolarum dies.	10	cipangi inf.	562	civita di Penna.	259	coagium vulgo, Coge /	229
Christipolis.	350	cipo fl.	552	civitas S. Angeli.	299		98, 102, 162, 175
Christophorus columbus.	549. ad Hispaniolam appellit, 562. Americam, Hispaniolam, Cubam & Jamaicam primus invenit.	circæum prom. vulgo Circelli.	254	civitas Austria.	279	cobrinia.	396
	40	circæi.	256	civitas David.	463	cuburgium, Ducatus.	212
Chronicus m.	353	circæus ventus.	24	civitas Nova f. Citta Nuova.	279, 484	cocam herba.	560
Chronium mare.	34	circellum prom.	254	civitas S. Salvatoris.	543	cocas & cochias mons.	461
Chronus fl.	389	circuli majores.	5, 6, 59	civitas vetus.	249, 290	coce.	79
Chrudim / Chrudiar Kreis /	194	Minores.	<i>ibid.</i>	civita di Sant Angelo.	259	cochera fl.	493
Chryſam fl.	305	Recti.	5	claven f. Clavenna.	241, 281	cochile fl.	266
Chryſippi patria.	479	Obliqui.	<i>ibid.</i>	clalez provincia.	410	cochin f. Cotzia.	438
Chryſorrhoas.	491, 494	Fixi.	<i>ibid.</i>	clampetia.	267	cochinchina.	426
Chryſopolis.	350	Paralleli.	<i>ibid.</i>	clanis f. Clanius fl.	250, 271	coctinum prom.	269
Chryſotomus.	368	Mobiles.	<i>ibid.</i>	clans f. Clain fl.	111	coda della Volpe.	38
Churlandiæ Dux primus.	402	Immobiles.	6	clarentia Ducatus.	360	codani populi.	155
	453, 457, 458	circuli Longitudinis.	45 seq.	clarii.	474	codanonia.	155, 229
Chutæi pop.	487	Latitudinis.	<i>ibid.</i>	clarimonte.	267	codanus flnus.	31, 155, 226
Chutus fl.	<i>ibid.</i>	circuli Polares.	12	clarius Apollo.	358	Codrus	
Chutz.	484	circulorum Polarium officia.	<i>ibid.</i>	clarum navale.	<i>ibid.</i>		
Chylon.	335	circumpactana.	247	clarus inf.	<i>ibid.</i>		
Ciabrus fl.	373	circuli Germaniæ.	168, 169	classis Ravennæ.	250		
Ciarcia.	422	circuli partes.	20	claudii forum.	88		
Cibinium.	381	divisio.	11	claud offa.	142		
		circulus Arcticus.	12	claudiopolis.	382, 466		
		Antarcticus.	<i>ibid.</i>	claudium op.	260		
		Horatius.	45	claudius Imperator Lugduni natus.	114		

I N D E X.

Codrus Atheniensis.	342	Columbaz.	874	coninum.	393	corella.	410
Cœlanum.	299	columbi navigatio.	40	connacia f. Connacht.	150	Corelenburg /	236
Cœlestem globum ad situm		columbo in Ceylon.	136	le Conneftable.	107	Corelenburg /	408
cœli componere.	56	columna.	411	conon.	342	corfinium.	259
Cœlesyria 493. ejus oppida		columno Hercules.	527	Conradi Celtæ patria.	183	corfu.	355
& fines.	494	columnarum prom.	361	Conradinus regni Neapolita-		corichomium.	102
Cœli distinctio & sphaera.	2	coluri inf.	357	ni heros.	295	coricius specus.	479
Cœlum Empyræum.	<i>ibid.</i>	colurus 10, 11. Solstitiorum		Herm. Conringius.	224	coricos.	<i>ibid.</i>
Cœneum prom.	356	45. Aequinoctiorum, 11.		consbach.	228	coridani.	139
Coësfelda.	207	eorum officia.	11, 12	consbacensis portus.	<i>ibid.</i>	corindas fl.	455
Cœtha feu Cœthen.	223	comagene regio, 480. 493.		le Grand Conseil de Gallia.		corinea.	462
Cœvorden.	135	ejus urbs & limites 494.		consensia f. Consenza.	268,	corinthus, ubi Dionysius	
Coginium castrum.	361	nomen.	494	275. tetraë motu perit.		exulavit, & Lais merce-	
Cogni.	361, 465	comana Cappadocia, Ponti-				trix à Mummio excisa.	
Cointes.	474	ca.	403, 461				332, 360
Coira.	281	comani à Gomer orti.	416	consenzia munitum.	299	corinthiacum æs.	332
Cojogna.	349	comara.	318	constantia seu Costuitz /		corinthiacus sinus.	<i>ibid.</i>
Colapis f. Culpe.	271, 314	comarinum arx.	<i>ibid.</i>	concilio nobilis.	180	coritani.	139
Colberg /	154	comata Gallia.	87	constantia, id est, Tomi.		Corin /	154, 202
Colchester port.	145	comensis lacus.	270	constantiensis Episc.	120	cormantin.	136
Colchicum mare.	36	comensis ager.	276	constantina.	532	Janus cornarius.	219
Colchidium.	325	comes itabuli in Gallia.	107	constantini M. Patria.	144	cornavii f. Cornawan.	139
Colchis, ejus populi, flu-		comi in Bactris.	450	constantini Lascaris biblio-		Cornelii forum.	246
vii, urbes, fines.	416, 461	comidia.	468	theca.	368	corneto.	249
Coldinga.	227	cominum.	279	constantinopolis Turcarum		cornetum op.	248
Colditz.	220	comisene.	237, 451	caput.	368, 371, 504	cornia.	<i>ibid.</i>
Colefwar.	382	comitatus Burgundia.	116	constantinopolitanus Pa-		cornu Arietis prom.	37
Coligni castellum.	561	comites Francia.	107	triarcha.	372	cornubia.	146
Collao regio.	539	comestoris patria.	283	constantinovia.	400	cornuwallia.	146
Collatia.	255	comercau.	194	constantinus Harmenopolus.		coromandel.	435
Colle.	287	Lago di como.	283			coron.	360
Colles.	209	comori prom.	436	contade di Zara.	350	corofon.	458
Collops f. Collu.	524	Lago comori.	437	le Conté.	107	colfo de Coron.	311, 355
Colluga.	408	Isola del Compare.	356	continens terra.	43	corona Transilvania.	382
Colmaria.	177	compaffus f. pyxis nautica.		conza.	261	corone.	334, 360
Colmar.	<i>ibid.</i>	22, 44, 46, 48		conza op.	512	coronea, n. Corone.	349
Coln /	99	complutum St. Compluten-		copais lacus.	354	coronia.	228
Coloa.	539	sia biblia.	82	copenhafen & Copenhagen.		coronus mons.	455
Golfo de Colochina.	331	compostella Galicia novæ.				corregium.	285
Coloza.	321	535		cophes.	229	corrodunum.	394
Columbo op.	446	compostella S. Jago.	79	copiæ urbs.	449	corfica inf.	249
Colon Apulensis.	379	compfa f. Conza.	260	copria littus.	266	corfica, 277. ejus nomina,	
Colonia ad Sprevam.	199	comum Plinii Junioris pa-		copria micza.	303	magnitudo & urbes, 311.	
Colonia Agrippina, 99. 173.		tria 245. Pauli Jovii patria		coptitarum Patriarcha.	494	cultores.	310, 311
Agrippinae auspiciis con-		<i>ibid.</i> excifum.	283	coptitarum Patriarcha.	514	corficum mare.	34
ditra ubi Academia.	173,	conadiensis Comitatus.	317	cora.	256, 257	capo Corfo in Guinea.	
226. Trium Regnum reli-		conceptio op.	555	corantio.	331, 360	311, 537	
quia.	173	conanensis Castellanus.	393	corasam.	449	Sardinia.	311
Colonia Jovavia.	161	conchia.	288	corasceve.	374	corfoer.	229
Coloniensis Archiepiscopa-		concordia.	286	Johannis Corasi interitus.		corfoera.	<i>ibid.</i>
tus oppida. 97, 173, 225.		concordia op & Comit.	280.			corforum colonia in Sardinia,	
Episcopat.	99	286		corax mons.	415, 417	mores.	311
Coloniensis Elector.	171	concorron lacus Aegypti.	519	coraxi pop.	401	cortæa.	462
Colephon oppid.	474	condare.	92	Corbach /	208	cortercalis Terra.	592
Homerus natus & Calchas		condahor.	458	corbeja Monasterium.	207	Ferdinand. Cortechus.	596
obiit	<i>ibid.</i>	condivincum.	92	corbie.	94	cortiza.	411
Color fl.	261	condora.	410	corcaglia.	150	cortona. 247, 248, 287, 289	
Coloffæ.	472	condrusi.	95, 151	corcyta, 277. Corcyrae clas-		cortracum Gallis Courtray	
Colossus Hercules, Lyſſippi		confluens op.	175	sem continentes ad Tana-		Germ. Cortrick.	125
opus, 265. Jovis Tarenri		confluentes seu Coblenz. <i>ibi.</i>		rum.	335	Cortrieck.	125
<i>ib.</i> Solis.	507, 508	congel.	232	corcicus mons.	395	corvo inf.	547
Colossensis Archiepiscopa-		congi reg & urbs, ejus divi-		corcyra Nigra.	327	corunna.	80, 81
tus.	321	sio, & limites.	136, 542	cordan turris.	101	corus f. Cauzus, der Nord-	
Colthene.	462	congo fl.	539, 542	corduba f. Cordova.	70, 78	westen.	
Colubraria, inf.	83	conicia f. Konitz.	407	corea.	426		
Columbarium prom.	310	conimbria Acad.	80	corelia.	236		
		conimbricenfē collegium. <i>ibi.</i>					

I N D E X.

Westen Wind / 24
 Corycius specus. 470
 Corycos op. *ibid.*
 Corycus mons. 365
 Corymbia f. Rhodus. 507
 Coryphasium prom. 334
 Cos f. Coos. 359. Apellis & Hippocratis patria. 359, 460
 Cosa mensura loci. 27
 Cosa urbs. 249
 Cosa. A. 271, 249
 cosachi milites. 389
 Cosakenfes Tatari, eorum horda, fedes. 420
 Cosamba. 439
 cosanum prom. 249
 Coscia. 394
 Coslin. 201
 Cosmicus ortus & occasus. 57
 Cosmicum ortum & occasum invenire. 57
 Cosmicum & Acronychum occasum invenire. *ibid.*
 Cosmin fl. 439, 440
 Cosmographia quid. 2
 Cosmopolis. 287
 Cosqueouæter. 92
 Costæ. 453
 costiacum. 279
 Coste d'A malfi. 296
 Costa de Anderotte. 537
 Costerium. 393
 Costrinum. 200
 Cotacene. 462
 Cotam urbs. 421
 Costus vetus. 436
 Cothus. 199
 Cotensii. 379
 Cortiæ Alpes. 271
 Corti eorumque fines. 240
 Coturnicum portus. 300
 Couchinchina. 437
 Covalia. 393, 404
 Coulan. 437
 Coulece. *ibid.*
 COUNA fl. 397, 402
 Cozenza. 209
 la cour des Aydes Gall. 107
 Crabræ aquæ. 255
 Cracovia Academia 392, 304, 407. Suburbium. 401
 Cracoviensis Palatinatus, e- jusque territoria. 392
 Crainburg. 190
 Cranganor. 438
 Crangavor. *ibid.*
 Cranon opp. ubi Scopas & Simonides. 346
 Crasnicia. 394
 Crasnostavia. 400
 Crassus Brutiorum Istmum muro & fossa sepit. 267. fugitivos profligavit Ib. 2 Parthis auro dotatus. 376

Crathis seu Crathi fl. 266, 267, 271
 crema 245
 creme. a Tartaria. 384
 cremeneia. 400
 Cremenfe territorium. 277, 400
 cremnos op. 385
 cremona 245. ubi Turris. 283
 cremonefis ager. 276
 crempa. 203
 Crema f. Uremis / 191
 crenides op. 350
 crepusculorum initium & finem invenire. 50
 creta inf. 328. ejus nomina. 364. fines, magnitudo, urbes, montes. 365. cultores. 366. eorum studia, felicitas. 366. à Metello domita, à Saracenis capta, à Balduino recuperata, à Venetis emta. 366
 cretæ Episcopus Titus. *ibid.*
 cretenfes primi Musci, 364
 vitiolissimi, piratica infames. 366
 creticum mare. 34
 crevecaur. 95
 crevelt. 133
Creutzburg / 406
 crimci Tartari. 412
 eorum mores. 384
 cravociensis Academia. 407
 crimisa prom. 268
 crimissus fl. 305
 capo erio. 475
 crissa op. 339, 340
 crissæum. 331
 crissæus campus & sinus. 331
 cur fl. 340
 critæa. 367
 criviniensis palatinatus. 393
 croatia. 189, 190, 314
 croceus fl. 426
 crociatannum. 92
 croja Scanderbegi patria. 361, 362
 cromwel protector. 142
Cronenburg arx. 229
 cronium mare. 29
Cron Stadt / 382
 cronon fl. 402
Crossen seu Crosna, 195
 Ducatus, 197, 200
 croto op. 247
 croto seu crotone. 266, 268
 ubi Pythagoras docuit. 268, 297
 crotionensis portus. 268
 crotoy. 94
Crottozff / 224

de Croy. Duces celebre, 347
 crucenacum, 184
 cruciferorum ordo in Prussia. 404
S. Crucis fl. 553
S. Crucis inf. 562
S. Crucis Monasterium, 391
 ligno crucis celebre, 391
 crudentum, 494
Crummau / 194
 cruzencum, 184
 crufvicia, 373, 394
 crunos mons, 353
 cryptæ. 512
 ctehas, 475
 ctesiphon, 454, 498
 cuama fl. 543
 cuba inf. 40, 562
 cubi. 91
 cubitus, 26
 cujavia, 393
 culconde, 438
 culenburgum, 134
 culiacan, 555
 cullu f. callops magnus, hodie collo & Alcol, 524
 culmbach, 183, 220
 culma seu culma, 404
 cuma f. cyme in Æolyde, 473
cumæ, 262, 271
 cumana regio, 558
 cumana Sybilla, 262
 cumantum ciccr. villa. *ibid.*
 cumanus sinus, *ibid.*
 cumberland, 146
 cumbria, *ibid.*
 cumerium prom. 258
 cuneum, 282
 cunha inf. 543
 cuni urbs, 448
 cuninchamia, 147
 cunovia, 395
 cuprum, 147
 cur fl. 459, 460
 curdi, 462
 curdo mons, 497
 cures, 253
 curetis, 304
 curia op. 183
 curia f. Hoff / 220
 curia op. f. chur. 241, 281
 curia Adjutorum, 107
 curia Rechnitziana, 220
 curiosolites, 92
das Turische Haß / 406
 curlandia, 402
 curlandicus sinus, 406
 curnicum, 393
 curonensis lacus, 389
 curovia, 394
 curtius Rufus, 157
 culco. 559
 cufinas fl. 471

custian. 455, 457
 cultrinum. 199
 cutiliz. 253
 cutiliensis lacus, umbilicus Italiz. *ibid.*
 cuveri. 360
 cyamoforum fl. 305
 cyane fons. *ibid.*
 cybele Dyndimene, Pessinuntia. 466, 467
 cyclades inf. 357
 cyclopes in Sicilia. 360
 cyclopis cadaver sub Eryce monte. *ibid.*
 cydissis. 469
 Demetr. Cydoniæ patria. 350
 cydnus fl. 478 podagræ medetur. 478
 cydon, 395
 cygnea f. Cygneum. 29
 cygneus campus. *ibid.*
 cygneus f. Cyaneus fl. ejusque ortus. 461
 cygnum op. *ibid.*
 cyllene Arcadiæ mons & sinus. 333
 cyllene urbs, Mercurii patria. *ibid.*
 cylli Comitatus. 190
 cyme Cuma. 473
 cynipus f. Cinyps, n. Magra fl. 521
 cynos Cephalæ, Philippi Macedonis clade notæ. 345
 cynosema. 367
 cynthus fl. 177
 cynthus mons. 357
 cyparissa. 333, 360
 cyparissius sinus. 331, 333
 cypera 344
 cypriani patria. 522
 cyprium mare. 34
 cyprus inf. ejus regna, magnitudo, divisio, fluvii & oppida, ab æris copia dicta, Veneri consecrata, 505, 506. & seq. ejus Episcopus Epiphanius, Reges & Domini, 506. Pænorum colonia. *ibid.*
 cypfella, 367
 cyrafi, 391, 421
 cyrenaica regio, ejus nomina, urbes, fines, 511; 519
 cyrenaicum mare. 37
 cyrene urbs à Græcis condita, nunc corone & cirene, 519. Aristippi patria, 520
 cyrenenses Carthaginiensium æmuli, 521. à Turcis subacti, 520
 S. Cyriaci arx. 212
Cyriacæ

I N D E X.

Cyriacsburg. 212
 Cyri monumentum & sepul-
 tura. 452
 Cyrillus. 513
 Cynus seu Corsica. 311
 Cynus Rex. *ibid.*
 Cyropolis. 454
 Cyrrha. 339
 Cyrrhaens Apollo. *ibid.*
 Cyrrhestica Syria regio. 496
 Cyrrhus. *ibid.*
 Cyrus fl. 455, 460
 Cythera f. Cerigo inf. cum
 opp. & portui 335
 Cytinium. 338
 Cyzicus op. 471
 Czar Moscovitarum Dux ma-
 gnus appellatus. 411
 Czarna. 397
 Czartcoovia. *ibid.* 399
 Czartoriseum. 400
Czaslau / Czaslauer
kreiz. 194
 Czechii. 193
 Czechorum regnum in Bojo-
 haemia. 168
 Czentochia cenobium. 394
 Czeremissi Lagowi. 410
 Czeremissi Nagorni. *ibid.*
 Czerkassi Tartati. 399, 408
 eorum sedes. 421
 Czerhassi opp. 399, 419
 Czernikow. 400, 409
 Czerniechoviensis Palatina-
 rus. 599
 Czerniechseum. 400
 Cyclicus op. 471
 Czukaw. 383
 D.
D Az. 450
 Daci. 378
 Daci Danubiani. *ibid.*
 Dacia, ejus limites, divisio
 378. urbes, fluvii, incolae
 379. seq. Romanis subdita.
ibid.
 Dacia Ripensis populi. *ibid.*
 Daciae Alpestris populi. *ibid.*
 Daciae Mediterraneae populi.
ibid.
 Daciam incoluerunt Getae,
 Sarmatae, Gothi, Hunni,
 Saxones, Hungari. 380
 Dadalius. 516
 Dædalus ad Aegyptios pro-
 fectus. *ibid.*
 Dædali mons. 365
 Dafia regnum. 539
 Dagon idolum. 484
 Dalecartia. 235
 Dalem Comitatus. 127
 Dalmatia. 324
 Dalmatia sub Augusto do-
 mita; à Gothis vastata; à
 Selavonis occupata, ab
 Hungaris subacta; à Tur-

cis oppressa 324. Ejus oram
 maritimam tenent Veneri.
 325
 dalmatia regibus Hungaricis
 subest. 326
 dalmatia hodierna. 325. ejus
 fertilitas. 326
 dalmatarum mores. 327
 dalmaticae Alpes. 272
 dalmaticum mare. 35
 dalmatii populi & op. 325 seq.
 dalmatinum. f. Delminium 325
 damant op. 494
 damaon. 436
 damascus. 494, 504
 damasia. 161
 damasii montes. 429
 damba. 542
Damgarten. 201
 damiata. 531
 Golfo di damiata. 480
 damm in Pomerania. 200, 201
 damma in Groningensi do-
 minio op. 136
 damna, Delminio, Denna. 325
 damonii. 139
 dammonium, prom. *ibid.*
 damur. 540
 darchpek. 319
 dan mons. 481
 dan urbs. 495
 dangati. 539
 dani. 155
 dania unde dicta? 226
 danicum fretum. 38, 229
 danica regnum. 226. ejus li-
 mites, partes & op. 228 seq.
 danisburgum. 437
 dannenberga. 205
 dannenbergenfis Comit. *ib.*
 dantiscum. 205
 dantiscanus sinus. 31
 danubii vortex **Scuruſſel/**
 danubii ortus. 375
 danubii pons à Trajano con-
 ditus. *ibid.*
 danubius fluv. 163, 179, 314
 daphnes lucus ad Antio-
 chiam. 493
 dara urbs & fl. 533
 daræ regnum. 525, 535
 darame. 437
 darandæ. 449
 darbe. 145
 darbia. *ibid.*
 darchpek. 319
 dardanelli. 367
 dardanello arx. 471
 dardania Mœsiae. 374
 dzrdani. *ibid.* eorum mores
 musici. *ibid.*
 dardarum. 471
 darense regn. 525, 532, 535
 darien. 558
 daritis. 454
 darmstadtium. 210

dassaretæ. 348
 dassow. 594
 datio triplex. 379
 davencia. 134. Davi, id est
 Daci. 378
 daulia. 298, 351
 dauma regnum. 537
 davidis Civitas. 482
 davidis arx & sepulcrum. 483
 S. Davidis op. 143
 davis fretum. 40, 233
 davifius. 40
 dauma. 537
 daunia. 203, 298
 dauphine. 106, 107
 dea f. Dic. 88. Augusta di-
 cta. *ibid.*
 Joh. Deacius. 561
 debris fonte incluta. 523
 decan urbs, regnum. 435, 436
 decapolis, ejus urbes. 494
 deebali thesauri. 380
 decelja castellum. 343
 decem circuli. 4, seq.
 decem pagi. 97
 decentii interitus. 93
 decii interitus. 251. patria. 315
 declinati o quid. 56
 declinationem solis vel stellæ
 invenire. *ibid.*
 dee seu Deva fl. 143
 degun. 440
 dehenbartia. 143
 dei indigeris templum. 255
 deiftanza. 412
 deifter. 223
 del regnum. 545
 deliziola. 136
 delium. 341
 dellain. 95
 delly. 442
 delmen, fl. 208
 delmenhorst. Com. *ibid.*
 op. *ibid.*
 delphi n. Delfo. 339, 360
 delinatus. 104, 105. Gallia
 Regi venditus. *ibid.*
 delphinus Gallia Regis filius
 unde dictus. *ibid.*
 delphini portus. 286
 delphit. 130
 delta, regio Aegypti. 514
 delus insula & urbs, Apolloni-
 nis & Dianæ natale solum.
 357
 dema fl. 406
 demades. 342
 demaratus. 335
 demberg Pannoniæ mons. 314
 dembrowiza. 383
 demetrius. 346
 demetæ. 139
 demetrius Cydonius. 350
 democedes Medicus Croto-
 niata. 268
 demona vallis, ejus limites.
 307, 337
 Eccc

demosthenes. 342. ejus mors.
 336
 dembigaja. 143
 denia port. & op. 77
 denfeleti. 368
 dera f. Derius campus. 453
 derbe. 465
 derbend. 454, 458
 derbent. 454
 derbicæ. 450
 dernanum. 400
 dermitus Princeps. 150
 derpatum. 401, 402
 derton a. 139. everfa. 283
 dertosa. 75
 descensionem solis obliquam
 invenire. 50
 descensionem solis rectam in-
 venire. 50
 desen Castrum. 310
 desertum Arenosum. 482
 desiderius Longobardorum
 rex ultimus. 275
 desna fl. 407
 despota Peloponnesi. 360
 desporatus. 362
 desflavia clade nobilitata. 223
 dova fl. 143
 deucalionis fl. 346
 le Deuche. 107
 deventer. 131
 devona opp. 91
 devonia. 146
 devonshire. 139, 146
 deuringi. 154
Deutscher Broda. 194
 diablina Aulerci. 92
 diaboli montes. 361
 diagoæ mors. 508
 diameter Terræ. 20
 dianæ Aricinae lucus & lacus.
 357
 dianæ oculus. 354
 dianæ patria. 357
 Templum. 475
 diana Pergea. 478
 dianoro. 351
 diarbek. 497
 diarbek. 457
 diargament. 450, 458
 dibolia. 351
 dichas. 26
 diekiloppi. 236
 dictæus mons. 365
 dictamnium f. Dictamo *ibid.*
 dictynna. *ibid.*
 didenhoven. 126
 dido f. Elifa. 522
 didyma. 84
 didyme inf. 305
 didymus cæcus. 513
 didymus Grammaticus 513
 didymus mons. 88
 die f. Dez. 88
 dieben ad Muldam, 222
 Diem longissimum invenire,
 brevisimum. 4
 Dicia

I N D E X.

Diem vel tempus invenire ex cognita ortus vel occasus stellæ alicujus specie. 50. seq.	58	Diuguntorum forum, 283	divionense parlamentum. 107	Divionum vulgo Dyon. 110	Dium Creræ. 365	Diuna fl. 390	Divodurum. 97	Divodurum Mediomatricorum. 174	Dobas regnum. 539	doberanum monast. 202	dobriiense territorium. 400	dobuni. 139	doccumum, Gemmæ Frisii patria. 135	ducna, 330	dodecatemoria. 45	dodone. 330	dodonæum æs. <i>ibid.</i>	dodonæi Jovis templum. <i>ibid.</i>	dodina. 401	dœmitz. 202	dœringer-Wald. 164	dœsberg op. 156	dofreliell. 231	dola S. Dole urbs. 116. seq.	dolangæ. 368	dolap. 467	dulcigno. 325	dollert sinus. 206	doloncz. 668	domafin. 794	dombrowiza. 383	dominica inf. 562	S. Dominici op. Hispaniæ. <i>ibid.</i>	dominium Trajectense. 123	S. Domingo Inf. 562	domitiana via. 271	domitii Ænobarbi tropæa. 103	dommallacus. 157, 208	dommella T. 127	domo d'Ofcela. 241	domonignifa mons. 361	domus Libani. 483	dunajecius fl. 389	donaw fl. 163, 375	donay. 125	donawerta. 180	don Baltia. 80	donetz fl. 383, 407	S. Donni Burgus. 285	donowerda. 180	dorno. 147	dornyck. 125	dora fl. 240, 270, 375	el Dorado. 558	dorogne fl. 101	dordracum f. Dordrecht ubi synodus. 129	dorceſtria. 146	dorchelſter. 146	dorſten. <i>ibid.</i>	dorica muſa. 338	la Dorieta fl. 270	Doringes Wald / 164	doris regio, 338. ejuſque fines & op. 338, 475	doriſcus lacus. 367	dorium. 374	dorno op. 147	dorpatum. 236, 402	dorſetſhire. 139	dorſten op. 207	dotechum op. 156	dortmund. 208	dorum. 279	dotis. 320	dovay. 125	douay. <i>ibid.</i>	doublain. 147	dovern. 138, 146	doux rocorturum. 96	doux fl. 98, 102	doynkerka. 125	Franciſcus Dracus. 40, 500	Fr. Draci patria. 145	draci navigatio. 40	draco Athenienſis. 342	dracunis mons. 272	Montis Draconis caſtellum. 272	dracus. 102	drangiana. 440. ejuſ limites & urbes. 449	drangiani populi. <i>ibid.</i>	draufus lacus. 406	dravus fl. 190, 314	dreifa. 211	Dreſboꝝ. 228	dreſte. 134	drepanum. 304. cum portu. 308	dreſda Dreſden. 217	drevariantia fl. 389	dribyzes. 454	drieberg. 207	driefena. 199	drilo fl. 323, 361	drimago. 375	drina fl. 314	drinnus amnis. <i>ibid.</i>	drobonika op. 326	drochæa. 150	drogeo inſul. 562	drogiczynſe. 400	drohobus. 409	droshagen. 206	droffen. 199	druentia fl. 101	drugeri. 368	drunheim. 232	drufi Caſtella. 99	drufiani foſſa. 156. ſeqq.	Le Drufius in Belgio. 122	drybices. 454	dryopes. 330, 344	duacum. 125. direptum & crematum. <i>ibid.</i> Academia. <i>ib.</i>	dubrow. 197	dubis fl. 98, 102, 110	dubiſſa fl. 403	dublinum. 150. Academia. <i>ib.</i>	dubna. 400	dubris trajectus. 138, 145	ducala. 535	ducato di Sethines. 342	ducatus Strizæ. 189, 190	ducatus Franciæ. 19, 107	duces Franciæ. 107	duche. 106	duderſtadium ad Wipperum. 175	duero. fluv. 69	duffener. 107	duſ fl. Indus fl. 434	duina fl. 411	duisburg. 206	dullartus ſinus. 136	dulgibini. 156. eorum ſedes. 157	dulmen op. <i>ibid.</i>	duna fl. 402	dunamunda. <i>ibid.</i>	dunaigrodum. 399	dunay. 375	dunbar. 147	dunblain. 146, 147	dunchel. 147	dunckelſpila. 180	dunckerus fl. 208	dunde. 147	dunc f. Diuna fl. 399	dunckburgum. <i>ibid.</i>	dunelmensis Episcopatus. 145	dunelmom. <i>ibid.</i>	duneste promontorium. 147	duinum f. Dorceſtria. 139	dunsbyheat. 138, 146	dura. 173	durance fl. 102	durazzo. 347, 362	durbuy. 66	duria f. Doria fl. 270. major & minor. <i>ibid.</i>	duria amnis. 240, 270	durius. 67, 69	duringorum Regnum. 168	durlacum op. 185	durlæcenſis Marchia. 185	duroſtadium. 132, 133	duroſtorum. 375	durottriges. 119	duſella fl. 209	Duſſeldorff. 209	dwina. 410. & ſeqq.	duynkerke. 125	duysburg. 208, 209	duyſche. 165	dyme. 332	dyme Clarentiæ Ducat. 360	dyrrachium. 147, 361, 362	E.	Eale pop. 461	Ecavecaurt. 95	ebelrud. 227	Eber-Stein caſtr. 185	ebora Acad. 80	eboracenſis Archiepiſc. 144	eboracum, Conſtantini M. patria. 144	Ebo-
--	----	------------------------	-----------------------------	--------------------------	-----------------	---------------	---------------	--------------------------------	-------------------	-----------------------	-----------------------------	-------------	------------------------------------	------------	-------------------	-------------	---------------------------	-------------------------------------	-------------	-------------	--------------------	-----------------	-----------------	------------------------------	--------------	------------	---------------	--------------------	--------------	--------------	-----------------	-------------------	--	---------------------------	---------------------	--------------------	------------------------------	-----------------------	-----------------	--------------------	-----------------------	-------------------	--------------------	--------------------	------------	----------------	----------------	---------------------	----------------------	----------------	------------	--------------	------------------------	----------------	-----------------	---	-----------------	------------------	-----------------------	------------------	--------------------	---------------------	--	---------------------	-------------	---------------	--------------------	------------------	-----------------	------------------	---------------	------------	------------	------------	---------------------	---------------	------------------	---------------------	------------------	----------------	----------------------------	-----------------------	---------------------	------------------------	--------------------	--------------------------------	-------------	---	--------------------------------	--------------------	---------------------	-------------	--------------	-------------	-------------------------------	----------------------------	----------------------	---------------	---------------	---------------	--------------------	--------------	---------------	-----------------------------	-------------------	--------------	-------------------	------------------	---------------	----------------	--------------	------------------	--------------	---------------	--------------------	----------------------------	---------------------------	---------------	-------------------	---	-------------	------------------------	-----------------	-------------------------------------	------------	----------------------------	-------------	-------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------	------------	-------------------------------	-----------------	---------------	-----------------------	---------------	---------------	----------------------	----------------------------------	-------------------------	--------------	-------------------------	------------------	------------	-------------	--------------------	--------------	-------------------	-------------------	------------	-----------------------	---------------------------	------------------------------	------------------------	---------------------------	---------------------------	----------------------	-----------	-----------------	-------------------	------------	---	-----------------------	----------------	------------------------	------------------	--------------------------	-----------------------	-----------------	------------------	-----------------	-------------------------	---------------------	----------------	--------------------	--------------	-----------	---------------------------	---------------------------	----	---------------	----------------	--------------	------------------------------	----------------	-----------------------------	--------------------------------------	------

I N D E X.

Eborodunum 98, 210
 Ebro fl. 69
 Eburones. 95
 Eburevices Auleri. 92
 Ebufini. 450
 Ebufus inf. & urbs. 74, 82
 Ecbarana. 454, 491
 Ecbarana in Carmelo monte. *ibid.*
 Echinus 345
 Echnada inf. 352
 Eehodorus. 349
 Eckelnfordia. 203
Der treue Eckhard.
 223
 Eclabanda Apollonii Rhetoris patria. 473
 Ecliptica. 9, 45
 Eeya op. 70
 Edamum f. Edam. 131
 Edel fl. 417
 Edenburgum vulgo Edimbrow. 144, 147, 148
 Edera fl. 210
 Edeffa urbs quondam Antiochia. 497
 Edoardus Hottonus. 145
 Edoardus III. Angliæ Rex. 111
 Edones. 368
 Edoni, eorumque op. 350
 Edom. f. Efavus. 481
 Edom f. Idumæa ab Edom appellata. 481
 Edwardus I. Walliæ Princeps. 142
 S. Efemia. 297
 Efeso. 475
 Egebertus anglorum Rex. 142
 Egeriæ lucus. 254
 Egholm. 227
 Egmunda Comitatus. 132
 Egnatia. 264
 Egra f. Eger. 164, 187
 Ehingh op. 180
 Eidora fl. Germaniæ limes. 203
 Eilenburgium. 220
 Elmbecca. 224
Eifenach.
 212
 Eifenbacenfes thermæ. 318
 Eifeldia. 175
Ekelnsforde f. Eckelnsforde.
 203
 Eladafagni. 351
 Elza, Zenonis dialectici patria. 473
 Elzaus. 330
 Elaran. 453, 457
 Elateæ. 343
 Elaveris fl. 102
 Elaverus fl. 110
 Elba inf. 277
Elbe fl.
 163
 Elbingeroda. 224
 Elbingum f. Elbinga. 405
 Elburgum. 134

elchholm. 228
 elda fl. 203
 elebata regio. 534
 elector Octavus Palatinus. 171
 electoralis Circulus. 169
 electoralis Palatinus Inferior, ejusque limites. 184
 electores, quando constituti. 171
 electrum in prussia colligitur. 406
 elei. 368
Elembogner kreutz /
 194
 elementa quatuor. 2
 elephantina inf. Nili. 514
 elephantis. *ibid.*
 elevationem poli equare latitudini locorum. 48
 elevationem & latitudinem loci invenire. *ibid.*
 elevationem poli invenire. 485
 eleus. 367, 369
 eleusis 342. Eleusina sacra. 342
 eleusinus sinus. *ibid.*
 eleutheræ. 375
 elentherus fl. 324, ejus ortus. 489, 490, 491
 elfeldia. 211
 elfocat desertum. 519
 elgin op. 147
 elis regio & op. f. elca Phædonis patria. 331
 elisæi sepulchrum. 485
 elixona. 417
 elleboge. 228
 ellenbogen op. & Comitatus. 187, 194, 210
Ellenbogner kreutz /
 194
 ellus fl. 97, 177
 elmeland. 229
 elmenau fl. 205
 S. Elmi castel. 124
 elmichias. 515
 elorus. 305
 elpatron. 491
 elsa fl. 91, 196
 elsa f. Elfatia. 552, 177
 elfabas. 450, 458
 elfatia superior. 97
 inferior. *ibid.*
 elsburg arx. 235
Eisenborg
 228
 elsenore. 229
 elverfeld. 209
 elufa seu Elufatinum. 91
 elufaberriis. *ibid.*
 elwanga. 180
 elyma. 347
 elymæa f. Elymals 452, seq.
 elymæi. 453
 elymandri. 450
 elymiotæ. 347

elyftrus fl. 216
 elzenborg. 228
 ema opp. 452
 emathia. 348
 emea vulgo Eera fl. 132
 embda f. Embden. 206
 embdanus Comitatus. *ibid.*
 emboli. 350
 embrun. 89
 emeclofter. 227
 S. Emederi portus. 80
 emeria regio. 558
 Emmaus. 485
 Emme f. Amma fl. 98, 133
 Emmerick f. Emmerich. 136, 209
 emodi montes. 429
 empedoclis interitus. 306
 emporia nunc Empullia. 72
 empfa thermis elara. 210
 empyrium eolum. 2, 72
 ems fl. 121, 163
 enakim seu Gigantes. 481
 enckhufa seu Enckhuyfen. 131
 encre. 94
 endelavia inf. 227
 endrem seu Hadrianopolis. 372
 enecus Comes. 73
Engelland.
 142
 engeniana fossa. 133
 engern. 207
 engia. 331
 Golfo de Engia. 332
 enipeus fl. 345
 enna. 305, 308
 enniæ patria. 265
 enona f. Anona. 324
 enonyms. 305
 enos. 307
 ens. 132. fl. 191
 enfigeri populi. 402
 eordei, eorumque oppida. 351, *ibid.*
 eortæ. 449
 eous Oceanus 28
 epaminondæ patria. 341
 eperies. 317
 ephefus urbs ab Aimazonibus condita, nunc Efeso, ubi Templum Dianæ incensum. 474
 Ephyra. 331
 epichæmus. 303
 epicuri hortus. 342
 epicterus Phryx. 470
 epidamnus Macedoniæ. 347
 epidaphnes Antiochiæ. 493
 epidaurus, ubi Æsculapius. 324, 336
 epidaurus Limeræ. 360
 Capo S. Epifanio. 506
 epiphanius Cypri Episcopus. *ibid.*
 epipolæ Syracufarum pars. 303

epiroticæ possessiones Ciceronis. 330
 epiroticum mare. 35
 Alexander Epirotarum Rex. 268
 epirus, ejus termini, populi & oppida. 328, 329. montes. 353
 epirus nova vetusque. 329
 episcopatus Angliæ. 144
 Candiæ. 366
 Galliæ. 107
 Germaniæ. 225
 Hiberniæ. 150
 Italiæ. 308
 Moseviciæ. 411
 Scotiæ. 148
 Siciliæ. 308, seq.
 Prussiæ. 407
 epitheta urbium Italiæ. 300, 301
 epizephyrii Locri. 268
 eporedia. 241
 epstein. 210
 epulum publicum & magnum in Helvetiis. 120
 equus Tuticus. 260
 erak f. Parthia. 451
 erasinus laeus. 335 fluv. 353
 erastriati patria. 358
 erasmi patria, 130. statua. *ibid.*
 erbach Comitatus. 183
 ordel montes, 381
 erenberdi castrum seu **Ehrenbrecht Stein & Ehrenbrett Stein.**
 175
 eretia. 343
 eretia; unde eretrienfes Philofophi. 356
 eretum 253
 erex. 457, 358
 erfda fl. 173
 erfordia, 212. Academia. 226
 l' Eriæi. 249
 ericufa inf. 305
 eridanus fl. 269
 erigon fl. 353. *ibid.*
 eriniltad. 379
 erinna. 474
 eristo. 349
 erla. 158, 317
 erovaige. 95
 erpach. Comitatus. 210, 211
 erripha regio. 534
 cryn f. Hibernia. 149
 cryx op. & mons. 304
 erythraum mare. 30
 erythra Inf. 84
 efa, Eufa f. Elfa. 91
 Efabela prov. 540
Efcheborg.
 229
 efcant fl. 101
 efchetal vallis. 241
Efchewege.
 211
 Efcu-

I N D E X.

Escuriale.	78	Exarchatus.	275	Fars prov. Persiæ.	457	finni f. semien.	155, 156
Esens op.	206	exarchorum sedes Ravennæ.	250	Farsa, Pharsalus.	345	finnia f. Finland.	235, 236
Essa fl.	95, 101	excester.	146	Farsi.	452	finnarium.	268
Essingia.	181	extremadura.	74	Faro f. Pharus.	60	finlandia seu Finningia.	155, 236
Essa fl.	206	euxinus pontus. 136. ejus ap-		Fasciæ seu Zona.	13	finnicus sinus.	31, 235
Essedones.	378	pellatio & mare.	36	faselus turris.	484	finnomarchia.	231
Essex.	145	exlechta f. Eschia urbs,	462	fasso fl. & urbs.	461	Porto fino.	286
Este.	242	Endgenossen.	117	fatigar.	540	fonia f. Finen.	229
Esten.	401	eyfalia.	175	faventia nunc Faenza. 246, 291		florentia f. Florentia.	287, 301
Esterdal.	232	ezechii.	322	fauces freti Gaditani.	38	firmavorum castellum.	259
Esthonia Livonia.	235, 236, 402			faulmouth portus.	146	firmum.	291
Estiæ territoria.	401	F.		favonius.	23 seq.	firmum Picenum.	359
Esthotæ.	344			favay.	547	firmum f. Fermio Lactantii patria.	291
Estiotis regio ejusque urbes.	<i>ibid.</i>			febrenus fl.	257	fiavelingo. f.	156
	<i>ibid.</i>	F		felix Julia.	490	il fiume dilla posta.	257
Estotilandia.	233	Abli Meximi tropæa. 103		felix Arabiæ penins.	502	fiume di Tetra Nuova.	305
Estremadura.	66, 68	Fabrateria.	257	felina.	246	fiumecino fl.	147, 291
Esturia, ventus.	24	Fabrianum.	291	felstinum.	399	fiume di S. Leonardo.	305
Esturia, ejus fines, oppida, X I I. principatus.	247	Guilh. Fabricius Hildanus. 99		felcrensis Comitatus.	277	fiumi del tæro.	4-8
	247	Faenza.	246	fennen & binnen.	156	fixæ stellæ.	2
Etrusci.	239, 247, 250	Færa inf.	226	fenni Germani.	152	flaminii forum, ubi Gallus & Vullusianus interfecti.	251
Etus fl.	247, 270	Fafferland.	227	ferabac.	457	flanates.	324
Ebæa. 356. ejusque promontoria.	356	Fagonia f. Buchovia.	212	ferachio.	508	flanicus sinus.	2-8, 324
Euclidis patria.	342	Falcoburgium.	127	ferradina.	298	flandria. 123, 124. sui juris facta. 104, 123. seq. Comitatus.	122, 124
Eudoses.	154	Falerii.	248, 249	ferraria. 291. Academia. <i>ibid.</i>		flandriæ insulæ.	546
Eudoxi navigatio.	40	Falernus ager.	272	ferrariensium mores.	293	flano f. Fianone.	278
Evergetæ.	449	Capo di monte Falcone.	309	ferrariensium Ducatus.	277	flanona.	325
Evereux.	92	Falfatera.	257	ferraria f. p. firt.	177	flaredinga.	101
Eufemia Santa.	267, 297	Falkenberg.	109	ferentino.	256	Matthiæ Flacii patria.	324
Euganei. 239. eorum sedes & oppida.	241	Faliscæ Junonis lucus & fanum.	250	ferentinum.	<i>ibid.</i>	flavia Casarea.	487
Evia.	348	Falisci.	248	feretratus mons.	291	flavia Gallia.	76
Eulæus fl.	453	Faltria.	229	ferdinanda inf.	562	flaviano.	259
Euonymos.	305	Falx.	393	ferdinandus Catholicus regnum Neapolitanum occupavit. 76. & Siciliam copulavit.	295	flaviobriga.	68, 81
Euphrates, ejusque fontes.	462, 463. increfcit. 480, 498	Famagusta.	507	ferdinandus Magellanus.	38	flavium Briganzinum f. Sontanzos.	80
Euphoria.	350	Porto Famim.	500	ferdinandus I.	73	flensburgum.	203, 228
Eurotas fl. ejusque ortus.	335	Fanetres.	251	ferdinandus II. regno Neapolitano pulsus & recep.	295	fieland f. Mevolandia.	132
Euripidis Poëtæ tumulus.	342, 348	Fano seu Fanum Fortunæ.	251, 291	ferdinandus III. Mauros in Regnum Gratenfe compulit.	73	flintia.	143
Euripus.	36, 232, 356	Fanz inf.	227	ferdinandus V. <i>ibid.</i>		flora.	250
Euro Notus.	24	Fantain.	537	ferro inf.	46	florentia.	250
Europa Virgo.	37, 62	Fantquu.	<i>ibid.</i>	ferol.	80	florentia f. Florenzo.	287
Europa. 34, 61. ejus limites. 37, 42, 61. descriptio. 61. termini. 61. denominatio. 62. longitudo, latitudo, divisio. 61. figura. 62. unde dicta.	63	Fanum.	291	fessa, op. f. Feza f. Ferz. ejus territorium.	526	florentinorum mores.	289
Europa à quo prius inventa.	42	Fanum Cereris.	342	fellanum reg. ejus situs, urbes & pruvincæ.	534	florentiæ Duces, eorumque dominium antiquum & novum.	287
Europas.	348, 351, 455	Fanum S. Laurentii.	279	fetu.	537	florentiola.	285
Europus op. Almoræ.	348	S. Andreæ.	147	ferzense regnum.	525	flores inf.	546
Eurotas.	352	Apollinis Clarii.	474	fianona.	324	florida. 551. unde dicta. quando & à quo detecta, ejus regiones & op. <i>ibid.</i>	157
Eurota fl.	335	D. Audomari vulgo S. Omer.	126	fibrenus.	271	florow op.	157
Eurus.	23	D. Johannis.	116	Der Fichtelberg.	164	flufor fl. S. Flumen.	259
Eurymedon fl.	4-8	de Morienne. <i>ibid.</i>		fidenz.	255	fluvius.	28
Eusa, Euse.	91	Fortunæ.	250	fisole.	287	S. Flour.	91
Eusta inf.	148	S. Galli.	120	fiſa.	147	fœderatæ Belgicæ diuises.	136
Eustathius Homeri Comm.	350	S. Gotthardi.	191	figalo.	331	fera Inf.	227
Eutina.	203	Herculis.	84, 290	figena f. Ephesus.	475	foggia op.	264
Examenglobi.	46	Luciferi.	78	filadelphia.	472	foggia amnis.	251
		Volturnæ.	250	filia Sion.	483	de Fugo Insul.	546
		Fare f. Faire inf.	148	S. filippo d'Agrione.	305	foya vecchia.	473
		Farentinum seu Farentivolum.	298	fiual, vulgo finarium.	286		80
		Farræ inf. 148. & Fare opp.	148, 233				
		Farina in monte.	76				
		Porto Farina.	522				
		Farnesiorum familia.	285				
		Faro prom.	302				

I N D E X.

folia f. Pifaurus fl.	200	159. eorum regnum. <i>ibid.</i>	Cimnetium.	38	fugam.	426
fondi.	258	hodicini Galli ita appellatur.	Danicum.	<i>ibid.</i>	furlar.	211
fons.	28	francia Antartica.	Davis.	38	furlaria f. Fritzlaria.	175
Fons Neptunius.	256	francia orientalis.	Forbifchers.	<i>ibid.</i>	Huf der Furf.	97
Fons hortorum. fl.	489	francia regnum, ejusque divisio. 104, 106, 107. Ducce, Comires, Archiepiscopal. Ep.	Gaditanum.	33, 38	Furften Wald.	199
Fons vini rubri colorem ostendens.	75	francia Nova. 551. ejus situs.	Glaciale.	38	fuhla fl.	225
Fons Agar.	482	francicus Circulus.	Gibraltar.	38		
Fontes calidi.	261	franciomontanus Marchionatus.	Herculeum.	33, 38		
Foquiere.	426	S. Francisci patria.	Hellefontus.	<i>ibid.</i>		
Fora inf.	203	francisci Draci patria.	Hutsonii.	40		
Forbifcher. 40. ejus fretum.	<i>ibid.</i>	francisci Draci patria. ejus navigatio.	Magellanicum.	38		
Forbifchers Straet.	<i>ibid.</i>	franciscus I. Gallia Rex capus.	Manilhas.	<i>ibid.</i>		
Forentinum.	298	franciscus I. Gallia Rex capus.	le Maire.	<i>ibid.</i>		
Foreft.	93	franciscus I. Gallia Rex capus.	Siculum.	<i>ibid.</i>		
Foreftus Medicus.	131	franciscus I. Gallia Rex capus.	Sinus Persici.	32, 38		
Fori Julii Ducatus.	277	franciscus I. Gallia Rex capus.	Weigatz.	38		
Formianus portus.	258	franciscus I. Gallia Rex capus.	fretum quid?	28		
Forum Segusianorum.	93	franciscus I. Gallia Rex capus.	friburgum.	110, 117, 118		
Forli.	246, 201	franciscus I. Gallia Rex capus.	friburgum, Academia.	178,		
Formentere inf.	83	franciscus I. Gallia Rex capus.		226		
Formia.	258	franciscus I. Gallia Rex capus.	friconto.	264		
Formio fl.	238, 278	franciscus I. Gallia Rex capus.	fricum.	561		
Formigas inf.	547	franciscus I. Gallia Rex capus.	fridberga Weteravia.	211		
Forme.	236	franciscus I. Gallia Rex capus.	friderichsodda.	227		
Formosa Inf.	136	franciscus I. Gallia Rex capus.	friderichs Stadt.	232		
Formoliensis ager.	277	franciscus I. Gallia Rex capus.	Fridericus II. Siciliarum & Hierosolymorum Rex.	295		
Capo di Foro.	311	franciscus I. Gallia Rex capus.	Fridericus regno Neapolitano exurus.	<i>ibid.</i>		
Foritenow.	207	franciscus I. Gallia Rex capus.	frieburg in Hochlande.	119		
Fort S. Andree.	134	franciscus I. Gallia Rex capus.	frieslandia insula.	233		
Forte ventura.	546	franciscus I. Gallia Rex capus.	frigida Zona. 13. earum incolae.	13		
Fortore fl.	263, 298	franciscus I. Gallia Rex capus.	Frifchehoff.	406		
fortunae fanum.	250	franciscus I. Gallia Rex capus.	frifia Orientalis, ejus limites & urbs.	206		
Fortunae primogenitae templum.	263	franciscus I. Gallia Rex capus.	frifia Occidentalis. 122, 135	135		
Fortunae inf.	444	franciscus I. Gallia Rex capus.	ejus fines & Divifio.	122		
Fortunatae inful.	540	franciscus I. Gallia Rex capus.	frifii, 121, 156. eorumque fines 122 Reges. 122, seq.	122, 135		
Forum Appii.	256	franciscus I. Gallia Rex capus.	Strandt Frifii.	228		
Claudii.	88	franciscus I. Gallia Rex capus.	frifinga.	188		
Cornelii.	246, 201	franciscus I. Gallia Rex capus.	fritzlaria.	175		
Diuguntorum.	245, 283	franciscus I. Gallia Rex capus.	frufino.	257		
Flamini.	251	franciscus I. Gallia Rex capus.	frons Italiae.	260		
Julii seu Friuli. 243, 277, 279	243, 277, 279	franciscus I. Gallia Rex capus.	fucinus lacus.	260		
patria di friuli, ejusque op. & fines. 279. Ducatus. 276	243, 277, 279	franciscus I. Gallia Rex capus.	fuelle de Ivero.	68		
Licinii.	245	franciscus I. Gallia Rex capus.	fuenres castrum.	281		
Lepidi.	246	franciscus I. Gallia Rex capus.	fueffen.	161, 180		
Livii.	<i>ibid.</i> 291	franciscus I. Gallia Rex capus.	fufia fl.	225		
Segusianorum.	93	franciscus I. Gallia Rex capus.	fulda, 184. Abbatia, 212. ubi S. Bonifacii ossa.	212		
Sempronii.	201	franciscus I. Gallia Rex capus.	fulda fl.	163, 210		
Forum Vocontiorum.	88	franciscus I. Gallia Rex capus.	fulginium.	252, 292		
Fos op.	114	franciscus I. Gallia Rex capus.	fuligno.	252		
Fofi.	155	franciscus I. Gallia Rex capus.	funapi patria.	471		
Foffa.	28	franciscus I. Gallia Rex capus.	fundanus lacus.	258		
Foffa Drufiana.	156, 162	franciscus I. Gallia Rex capus.	fundi f. Fondi.	<i>ibid.</i>		
Foffa Mariana.	114	franciscus I. Gallia Rex capus.	Fünf Kircken.	319		
Foffa S. Mariae.	133	franciscus I. Gallia Rex capus.	Fungi regn.	540		
Foffembruno.	291	franciscus I. Gallia Rex capus.	Terra de Fuogo.	564		
Fotinghay castrum.	146	franciscus I. Gallia Rex capus.	furca mons.	101, 120		
Fours.	93	franciscus I. Gallia Rex capus.	furculae Caudinae.	260		
Fracmont.	110	franciscus I. Gallia Rex capus.				
Fraga.	76	franciscus I. Gallia Rex capus.				
la France.	106	franciscus I. Gallia Rex capus.				
Franche Comte.	105, 116	franciscus I. Gallia Rex capus.				
Franckenthalium.	176	franciscus I. Gallia Rex capus.				
Franci germanica gens.	103	franciscus I. Gallia Rex capus.				

I N D E X.

Gallia Cisalpina s. Italica, 86, 238. Transalpina. *ibid.*
 Togata. 238, 239. Braccata. 87. seq. & Comata. *ibid.*
 Limites ejus civiles. 89
 Gallia Belgica, ejus limites. 93. Celtica, 92. ejusque termini. *ibid.* seq.
 Lugdunensis. 92
 Braccata, ejus limites, & felicitas. 87 seq.
 Comata, ejusque limites. 89 seq.
 Flavia. 76
 Gallia hodiernæ fines. 106
 Gallia hodierna est amplior veteri. *ibid.*
 Gallorum antiquorum mores. 116
 Gallorum hodiernorum mores. *ibid.*
 Gallorum monarchiæ novæ cupido. 106
 Gallia rex ad terminos tuendos tribus classibus indigere dicitur. *ibid.*
 Ducatus. 107
 Gallia nobiliores fluvii. 101
 Gallia Narbonensis 87, 103, seq. jus, divisio. 113. seq.
 Gallia Narbonensis à Romanis subjugata. 104
 Gallia Rex Canonicus. 109
 Gallia Rex Helvetiis fœderatus. 120
 Gallia Rex Christianissimus. 107
 Galli in Sicilia. 307. ejece-
 runt Tuscos. 274
 Galli Cisalpini, eorumque populi. 244. seq. victi. 249, 273
 Galli Andegavenses, Reges Neapolitani. 295
 S. Galli Abbas. 120. fanum. *ibid.*
 Galarus Sforria, *ibid.*
 Gallicarum seminarum habitus antiquus. 111
 Gallicum mare. 30, 34
 Gallicus sinus. 34
 Gallinaria inf. 286
 Gallipolis n. Callipoli. 265, 297
 Gallipoli op. 299
 Gallipolis Thraciæ. 367
 Gallogracia. 466
 Gallorum origo. 141. antiquorum & hodiernorum mores. 116
 Gallovidia. 147
 Galloway prom. 146, 147
 Gallula Rom. 113
 Gallus fl. 467
 Gallus & Vullusianus interfecti. 251
 Valcus de Gama, 543

gamala. 487
 gamalica regio. *ibid.*
 gammalama. 445
 gamulgarda. 228
 gamion. 458
 ganda fl. 224
 gandavum vulgo Gent, ubi Carolus V. & Ferdinandus nati. 124
 gandersheimium. 224
 ganfita. 539
 gangaridæ. 431
 gange f. Ganges urbs & fl. 431
 ganges fl. ejus ortus. 431. & magnitudo. 165. exundat. 518
 gængericus oceanus. 29
 gangeticus sinus. 431, 439
 ganima inf. 562
 ganibara fl. 561
Ganessusser Wein. 184
 gaoga, regnum, desertum. 519, 536
 garama urbs & fl. 523, 538
 garamzi. 453
 garamantes. 511, 523
 garara. 481
 Lago de Garda. 283
 Lago di Garde. 270
Gardeleben. 199
 gardius pons. 112
 gareidare f. Tripolitana provincia. 532
 gardus fl. 112
 garetum. 534
 garganus mons. 272
 gargaraufene. 405
 gargarus mons. 471
 gargauritis. 405
 garigliano fl. 254, 271
 gariscus. 350
 garizim mons. 487
 garmlane. 401
 garmus fl. 523
 garnesai. 146
 garomantes. 523
 garonne Florida fl. 553
 garray. 67
 garumna la garonne fl. 101
Gartz. 200
 garvolinia. 400
 garzia fl. 284
 gasabela. 540
 garao inf. 562
 gatopedos. 355
 gath Gol. patria. 482
 gavana opp. 562
 gaugamelæ. 454
 gaviun. 486
 gauricus Astrologus. 280
 gaurus mons. 272
 gauzanitis regio. 497
 gaza f. Gazera, unde appellata. 481. ab Alexandro M. vastata. *ibid.* constantia dicta. *ibid.*

Theodori Gazæ patria. 350
 gehenna mons. 101, 102
 gebhardus Truchsesus Episcopus copatu Coloniensi ejectus. 173
 gebole. 367
 gedanum. 404
 gedrosia populi, regiones, urbes, fines. 448
 geelmuden. 135
 geesflictum f. Gierflier. 101, 112
 gertrudis mons f. **Steer-
 truyden-Berg.** 131
 geichon fl. 422
 geiler f. Algier. 533
 gela fl. 395
 geldria op. Hollandorum in India. 437
 geldra f. Gelder. 133
 geldrensis Ducatus pars. 99
 geldria Ducatus ejusque fincs. 123, 133
 geli. 454
 gellia Agrigentorum ditissimas. 304
 gelmyden. 135
 gelnhufa. 211
 geloni. 378
 gelre opp. 100
 gemblacum. 128
 gemblours. 94, 127
 gemen. 540
 gemma fl. 437
 gemini fl. *ibid.*
 gemma Frisi patria. 135
 gemunda Austria, ubi Salmæ 192
 gemunde. 96
 genadium. 317
 gen. f. Gent. 124
 genech. 405
 genehoa. 537
 genezareth f. Genesar regio. 488
 genezareth lacus. 485
 geneva. 116, 120
 gennabum. 92
 gennep. 209
 gennes. 136
Genesusser Wein. 184
 genfericus Vandalotum Rex in Africa, Romam cepit. 275
 geneva, ubi docuere Calvinus, Beza, Helvetiis scederata. 115, 120
 genezareth stagnum. 485
Genesersee. 120
 genua f. Genova janua. 239, 286. superba. 283, 311. descriptio. 286
 genuensis in Corsica. 310
 in Sicilia. 309
 eorum mores, 286, 287

genuensis æger. 276, 277, 282, 286. ejus op. 286. fertilitas. 286
 Genuenses Reip. ditiones. 277
 Geographia quid? 1
 Geographia Hydrographica. 46. Quid in ea observandum. *ibid.*
 Geographia duplex. 3
 Geographia mathematica quid? *ibid.* hujus objectum, materiale & formale, fines, partes. *ibid.*
 Geographia historica quid? 3 est practica. *ibid.* marctica ejus circa quam, partes varietas. *ibid.*
 Geographiæ historice scripta extant vel antiqua vel recentia. *ibid.*
 Geographia vetus, nova. *ibid.*
 Geographicæ mensuræ. 26
 tabulæ f. chartæ. 59
 Geometricus passus. 20
 S. George. 136
Georgenburg. 406
 Georgi. 378
 Georgia pars orientalis. 459
 occidentalis. 460
 Georgiani, eorum religio. 361
 S. Georgii fl. 544
 S. Georgii mons. 196
 Georgii inf. 57
 Georgii Nazianzeni patria. 466
 Georgii Nysseni patria. *ibid.*
 Georgii Neocæsariensis patria. 465
 Georgius Spilberg. 41, 560
 Gepidia. 379
 Gera fl. 212
 Gera Misniæ. 220
 Gerasa. 495
 Gerbrandi patria. 130
 Geremen. 331, 360
 Gerentroda. 223
 Gerenia. 334
 Gerestus prom. 356
 Gerenti op. & fl. Sicilia 304
 Gergesæ. 480. eorum porci 495
 Gergithium op. 37
 Gerton. 264
 Geron. *ibid.*
 Germania vetus. 151. soli natura, limites secundum Plinium & cæsarem. 151, 152 magnitudo. 153. divisio. *ibid.* & populi. *ibid.* fluvii. 162. sylvæ. 164. montes. *ibid.* Academia. 225
 vetustissime termini. 153
 quota pars Imperio Romano fuerit subjecta. 166
 regna. 167
 Ger-

I N D E X.

Germania superior, inferior
 168. ejus termini, felicitas & provincia. 169
 Germaniæ Superioris provincia 168. nomen novum. 152
 Germaniæ in decem circulos divisio. 168
 Germanorum genera. 159
 Germani qui primum appellati 95. triumphati magis, quam victi 166. imperium Romanum ad se trahunt. 167
 Germani Reges Neapolitani. 295
 S. Germani op. 257
 Germanici Imperii provinciæ citra Rhenum in Gallico solo. 169
 Germanicia Nestorii patria. 494
 Germanicum milliare. 26
 Germanicus oceanus. 30
 Germanorum veteres Duces, Reges. 167. seq.
 Germanorum nomen & nationes 151. origo, 164. Deus 165. sedes, migrationes, 165. prisorum habitationes & mores. 160
 Germani. 468
 Gerningeroda. 223
 Gernea inf. 227
 Gerza op. Arabiæ. 151. 503
 Gerzshheim. 209
 Gersdorf. 224
 Gertruden Berg. 101.
 Gerunda. 131
 Das Gesancke. 196
 Gessoriacus portus. 94
 Gessur urbs, quo Abfalom fugit. 495
 Gestritia. 235
 Getæ, Daciæ incolæ. 374, 378
 Getara. 461
 Geth Goliathi patria. 482
 Ghutz, olim Hierosolyma. 483
 Giadalupe. 101
 Gianich. 463
 Gibeletto. 491
 Monte Gibello. 306
 Gibellum. 285
 Gibraltar fretum. 38, 81
 Giby. 227
 Giulafierwar. 382
 Gierazo op. 268
 Giesera fl. 194
 Giesfen Acad. 211
 Gishornium, op. cum arce. 205

gigantes f. Enakim. 482
 gigantes Americani. 561
 gigantes in Sicilia. 306
 gigantum insulæ 560. montes 194. terra. 495
 gigliari. 335
Gilgenburg. 406
 gilolo. 443
 S. Giovanni di Cherfo vicus. 243
 gipetini. 469
 girmasti. 471
 girnego. 147
 girona f. Gerunda. 75
 githeum f. Gytheum navale. 335
 glaccnsis Comitatus f. Glatz. 196
 glaciale fretum. 38
 glamorgania, 143
 glan fl. 191
 glanis f. Clanis fl. 271
 glaritz, Glariis f. Glarona. 119
 glarynenses. 117
 glasquo f. Glasco. 147, 148
 glatow. 194
 Glatz. 196
Gleichjen arx & Comit.
 gliniani, 298
 globi Prima divisio. 12
 secunda. 15
 tertia in longit. & Latitud. 20
 globi examen 46. ejus partes. 4, 20
 Globum ad situm mundi collocare. 46
 globum terrestrem ritè suspendere. 53
 globum cœlestem ad situm cœli componere. 56
 globus terræ quid? 24
 glocestria. 139, 146
 glogau. 196. Ducatus. *ibid.*
 gros Glogau. *ibid.*
 glucksburgum. 228
 luckstadium. 203
 glycerium Thespensium scortum. 340
 gnæfna f. Gniefen 393, Episcopatus. 407
 gnalata Reg. 536
 gnezno. 392
 gneovum. 406
 gnidius 37. Gœnienna. 112
 gnossus f. Gnossos. 365
 goa f. Goga urbs & inf. 436
 goa inf. in regno Decan. *ibid.*
 goadel. 448
 S. Goari op. 210
 Gobæum prom. 87
 Gobinan. 449
 goch op. 190

goch ad Neersam. 209
 gochgelren. 100
 godani. 154
 godesberg. 211
 goelkonde. 435
 Gœrea vulgo Gœree. 132
 Gœttingensis provincia. 223
 Gœttinga Joh. Casselii patria. 224
 Gog. 419, 425
 la Gogna. 245, 283
 Gogni. 465
 Goliame. 540
 Golberfunda. 229
 Goldingen. 402
 Golefme. 552
 Goletta fortaliturum. 522
 Golfo de Lepanto, 331. de Engia, de Napoli, de Colochina, de Coron, de Larcadia. 331
 Golfo de Carnaro. 271
 Golfo de Coron. 331
 Golfo di S. Eufemia. 267
 Golfo de Squillace. 299
 Golfo di Trieste. 278
 Golfo di Querneto. *ibid.*
 Golphatha mons. 484
 Goliathi patria. 482
 Golinaw. 200
 Golubia. 404
 Gombs. 120
 Gomer, à quo Comari. 416
 Gomera. 546
 Gomers vicus. 120
 Gomphi. 344
 Gonat. 317
 Gondieni. 454
 Gonno. 344
 Gonzagarum familia. 284
 Ludovici Gonzagæ ortus. *ibid.*
 Goplus lacus, ubi Arx in qua Popielius Rex à muribus corrosus. 393
 Goracinenfis Palatinatus. 280
 Goramæi. 453
 Gorame. 540
 Gordyæi pop. 462
 Gordyus mons, in quo Arca Noë. *ibid.*
 Gordiene. *ibid.*
 Gordieni. *ibid.*
 Gorditanum prom. 310
 Gorditum op. Midæ regia. 469
 Gordium. 469
 Gorez. 199
 Gorfanium. 259
 Gorgades insulæ. 540
 Gorgus fl. 453
 Gorgiæ Sophistæ patria. 395
 Gorichomum op. 101, 162
 Gorigon. 101
 Goricia. 290

Goricienfis Palatinatus. 280
 Gorisfaw vicus in Helvet. nulli Cantoni subditus, 116
 Goricia Comit. 191
 Gorliz. 197, 199
 Gortyna. 465
 Gofa fl. 225
 Gofwaer. 228
 Goslaria. 225
 Gostina. 401
 Gostinum. 393
 Gotha arx. 212
 Gothalongia. 75
 Gothardus Ketler. 403
 S. Gothardi fanum. 191
 S. Gothardi mons. 270
 Gothenburg. 235
 Gothia f. Gottland inf. 156
 Gothia Australis. 235
 Gothia f. Gottland Suediæ. 238
 Gothi Daciæ incolæ. 379
 Gothi in Græcia. 379
 in Gallia. 103
 in Hispania. 72
 in Bosnia. 322
 in Italia. 274
 in Pannoniâ. 315
 in Scavonia. 322
 Gothum eorumque sedes. 158
 Gothones f. Guthones & Gothi, eorumque sedes. 154
 Gothorum migratio. 165
 Gothorum regnum in Gallia. 103
 Gothorum Rex ultimus Rodericus. 78
 Gotlandia f. Gutland inf. 230, 235
 Gottorp. 203
 Goude. 138
 Goura. 439
 Graan. 319
 Grabow. 154
 Gracchus Tiberius. 68
 S. Gracchus Sardiniam domuit. 311
 Gradiscia. 279
 Gradiskia. 322
 Gradus. 20. longitudinis, latitudinis. 20, 21
 Græa urbs. 341
 Græca Ecclesia, ejus nationes & patriarchæ. 363
 Græcia magna. 237, 269
 Græcia ejus fortuna. 327
 nomina, fines, magnitudo. partes *ibid.* divisio. 328
 Asiatica. *ibid.* Magna 274, 328. Parva. 362. Maritima. 353
 Græcia propriè dicta. 328
 ejus limites. 337. partes. 338

I N D E X.

338. op. *ibid.* seq. Subacta a Philippo & Romanis: vultura a Gothis, Hunnis: op. pressa a Turcis, 359
 Græciæ flumina 351. 353. montes. *ibid.* insulæ 355. incolæ *ibid.* 359, & seqq.
 Græciæ Nova descriptio *ibid.* ejus magnitudo, & natura foli. 362
 Græcorum antiquorum & recentiorum mores. *ibid.*
 Græcorum coloniæ in Italia. 274
 in Hispania. 72
 in Sicilia. 307
 in Asia. 366
 Græcorum origines. 327
 Græcorum religio. *ibid.*
 Græcorum Patriarchæ sedes. 515
 Græca gallia. 466
 Græcus Rex. 327
 Græcia f. **Gratz.** 191
 Græcinianum. 285
 Græjæ Alpes. 271
 Grammatei lemna. 167
 Grampius mons. 147
 Granata regnum & urbs. 66, 77
 Unde nomen habeat? *ibid.*
 Nova Granata 553, ejusque situs & incolæ. 554
 le Gr. Conseil du France. 107
 Granata urbs Hispaniæ novæ. 66, 73, 77
 Regnum. 454, 556
 Granicum promontorium. 311
 Gran Canaria. 546
 Rio Grande 552, 558
 Granicus fl. ejusque ortus 470
 Granshain mons. 147
 Granua fl. 317
 Granvicus hordei. 358
 Granum mensuræ pars. 26
Grantzop. 199
 Gratianus Imperator occisus. 114
 Gratianopolitanum Parliamentum. 107
 Gratiola inf. 547
Gratz. 191
 Graven Hagen. 130
Graben-Werth Inf. 134
 Gravinianum. 285
 Granvicus sinus. 153, 388
 Gravisca. 249
Die Graupuntur f. Grifones. 281
 Gray op. 97
 Gregorianum calendarium. 45

gregorii Neocæsariensis patria. 465
 gregorii Nysseni patria. 466
 gregorii VII. patria. 266
Greiffenberg. 201
Greitz. 220
 grenoble, 107
 grevelinga. 125
Grichsweiffenburg. 315
 Capo Griego, 367
Greiffenhagen. 201
Grimbergen. 128
 grimma. 201, 220
Grimmenstein Arx. 212
 grimstad. 227
 grinvich. 145
 gripeswolde 154, 201. Academia. 226
 grifones, 120, 276. eorum urbes. 281
 grixopolis. 350
 grodecia. 398, 399
 grodna ad Chronum. 396
 prodnow. 389
 Grœland. 44, 233
 grœnfunda. 230
 grolla. 134
 grolle opp. 156
 gronia f. Grœnland 233
 groninga Rudolphi Agricola: patria, 136. Academia *ibid.*
 groningense dominium
Groninger Land / ejusque fines. 136
 grofsea. 375
Grosse Haff. 163/201
Grosseglogau. 195
Grossen. 391/200
 grossen haina. 220
 grosseto. 287
 grosseto Cerveteri. 248
Grosse Werther. 163
 grotholm. 227
 grockau. 196
 grubenhagen arx. 224
 grubenhagensis Principatus ejusque limites & op. 223
 grudentia. 405
 grumberga. 128
 grumentum. 267
 gruningen in Halberstadiensis territorio. 225
 grustina. 421
 grysholm inf. 227
 gaudalajara. 555
 gualdalquivir. 69
 guadiana. *ibid.*
 gualdilbarbar. 521, 524
 gualata regnum. 537

gualdalviar fl. 77
 guadalup. 101
 guanaham inf. 562
 guangara. 538
 guarda lacus. 528
 guardafui. 510
 guardamar. 77
 guardistallum f. Guastalla concilii nobile. 284
 guascò de Gama Indiam detexit. 433, 449
 guascogne. 97, 106
 gualtum Amonium. 299
 guastecan regio. 553
 guaito de Anione. 260
 guatumala opp. 556. regio ejusque situs. *ibid.*
 guben. 197
 gubernium Castellum. 284
 guda. 131
Gudensberg. 211
 guelphum castrum. 285
 guequerren. 539
 guenga. 438
 gugana regio. 557
 gugerni quasi Gugelri 99.
 guiana regio. 557
 Guido Gallus Cypri Rex. 507
 guidonis Musci patria. *ibid.*
 guenne. 107, 112
 guilhelmus Austriacus occisus. 130
 guilhelmus Bonus 295
 Guilhelmus Fabricus Hildanus 98
 guilhelmus Malus. 295
 guilhelmus Occam. 145
 guilhelmus Beukelens f. Beukeldus. 125
 guinea Aurea. 136, 537
 guinea Nova. 444
 guinguanda. 92
 guipiscoa. 68, 81
 guistius Dux Lotharingiæ occisus. 109
 gundericus Vandalorum dux. 72
 gundebaldus Burgundiæ Rex. 104
 gundebaldus. *ibid.*
 guntzia f. **Guntzberg.** 161
 gurzitan. 460
 gusa f. ter Goes. 129
 gusaratta f. Guzaratta. 435
 Nunus Gusmannus. 555
 gustrovia. 202
 gustroviensis Ducatus. *ibid.*
 gutraratenium milliarc. 27
 gutæ f. Guti. 156
 gutland. *ibid.*
 guthia f. Gutland. 235
Gutschkow Comitatus. 201

guttalus fl. 163
 gutthones f. Gutones, Gothones & Gyrthones. 154
 guzarate regio 435
 guzola prov. 535
S. Swer. 210
 gyarus inf. 358
 gyen op. 92
 gymnosophista. 431
 zynghisch. 317
 gyrtone. 348
 gyccheum f. Githeum navale. 335

K.

H Aacastrum. 112
 Habasiniæ gradus. 541
 Hacrag op. & regio Transilvaniæ, quam incolunt Valachii. 382
 Hadelæ terra f. **Hadelerland.** 216
 Hadereschlebe op. 203
 Haderslebia. 228
 Hadria. 242
 Hadriani Junii patria. 131
 Hadriani Basilica. 112
 Hadriani murus in Anglia. 141
 Hadriani villa. 254
 Hadrianopolis. 372
 Hadrianus VI. Ultrajectinus. 132
 Hadriaticum mare. 247
 Hadriaticus Sinus. 35, 238
 Hadui. 92
 Hæmonis mons. 370
 Hæmonis portio. 95
 Hærclem. 131
Frÿsche Haff. 163
Grosse Haff *ibid.*
 Hæfnia 229. Academ. *ibid.*
 Haga Comitit. 130
 Hagenoa 177
Hagenschou. 230
 Hagitan. 458
 Hairich mons. 163
 Hainan inf. 429
 Hair deferram. 527, 536
 Haitus Quisqueia 562
 Hala Suevorum. 180
 Hala in Teriolis. 189
 Halar op. 233
 Halberstadtium 225. Episcopatus & op. *ibid.*
 Haldensleben. 221
 Halcum captura 148. Conditura. 144
Haleinberg. 206
 Hales fl. 267
 Hales f. Aaly impostor. 456
 Haliacmon f. 353. Aliacmon fl. *ibid.*
 Hali-

I N D E X.

Nalicia f. Halycæ. 307
 Halicarnassus Herodoti & Dionysiorum patria. 475
 Halla Saxonum ad Salam Salinis dives. 222
 Halland. ejus limites & op. 228
 Halnste. 228
 Halmydesus f. Salmydesus. 309
 Halonesus inf. 356
 Halnbroa. 227
 Haltern. 207
 Halys fl. ejus ortus, 467, 472
 Halysc. 398
 Halysza fl. *ibid.*
 Ham Tartarorum Princeps. 385, seq.
 Hamaxobii. 378
 Hamburgium. 199, 203
 Hamela. 224
 Hamerhusium arx. 230
 Hamilton. 147
 Hammatia major & minor. 232
 Hammona op. 208
 Hammon urbs. 519
 Hammonis Jovis templum *ib.*
 Hamptoncourt. 145
 Hanfleur. 101
 Hanherret tractus. 227
 Hannibal ad Brutios compulsum 267. ejus victoria ad Ticinum. 270
 Han. 385
 Hannonia op. Comitatus 125
 ejus fines. 126
 Hannover. 224, 225
 Hanovia Comitatus. 211
 Hansburg. 228
 Hanslem provinc. 460
 Hansholm. 227
 Hapsalia. 236
 Hapsfel. 401
 Haran & Charan op. 497
 Harburg opid. & castrum. 205
 Hardec Arrabonem munitissimum regn. Hung. propugnaculum nulla necessitate cogente Turcis tradidit. 318
 Harderwicum. 133
 Harforschiere. 139
 Harlemum f. Harlem. 131
 Haslinga. 135
 Harmastim. 401
 Harria 236. ejus op. 402
 Constantini Armenopolipatria. 350
 Hartem. 134
 Hartiana sylva. 104
 Hartingau. 224
Der Hartz. 164
Hartz Koying. 203
 Harudes. 156. eorum sedes 157. in Bokamiam transgressi. 158

Harwich portus. 145
 hasa fl. 206
 hasbania comitatus. 172
 hasdrubal. 271
 hascora. 535
 haselbachius Theologus prolixus. 191
 haselina inf. 227
 hasfelt. 135
 hasfelt. *ibid.*
 hasfi. 100
 hasfia, ejus limites, divisio & op. 209, 210
 hattem. 134
 havana portus Americæ. 503
 havela inf. 199. fluvius. 163, 199
 havelberga. *ibid.*
Das Haupt. 263
 havre de Grace. 101
 haute animal. 558
 hayrich mons. 164
 hea prov. 535
 hebrus fl. 368, 370
 hebrides inf. 148
 hebuz f. Ebusuz inf. *ibid.*
 hecatæ statua. 475
 hecatompedum. 330
 hecatompylæ f. Thebæ. 514
 hecatompylus. 451
 hecla mons. 233
 hedicensis Masa f. de **Dichte Base.** 101
 hedickhuyfen vicus. *ibid.*
 hedmarck. 232
 hedui. 93, 103
 hegesias, eloquentiæ celebris. 520
 hegria Mahumedanorum. 505
 heide op. 203
 heidelberg 184. Academia. 226 & Bibliotheca nobilis. 184
 hailbtunna op. 181
Heigenbeil. 405
 heilsberga. 404
 heimbürg arx. 224
 heinrich 1. Heinricha terra. 210
 helenæ inf. 546
 S. Helenæ inf. *ibid.*
 helli, Vellia, f. Elia. 266
 heliacus ortus & occasus. 57
 heliacum ortum & occasum invenire. *ibid.*
 helice op. 332
 helicon lucus. 341
 helicon mons. 340
 heliopolis. 514
 hellas, ejus limites, partes & urbes. 337, 344
 hellas duplex. 337
 hellas proprie dicta. 327
 hellen Rex, unde Hellas & Helenes. 327, 344

Hell. 36
 Hellenes. 344
 Hellepontus 36, & seqq. 470
 hellepontiacus Priapus. 36
 hellepontica Sibylla. 37
 helmct. 401
 helmstade 223, 225. Academia. 226
 helos. 334
 helsingia. 235
 helsingoburgum. 228
 helvetia Germaniæ olim subdita, nunc libera Resp. 117, 152
 Helvetii 117. eorum sedes. fines, *ibid.* in quatuor pagos divisio 98, 117. Helvet. Rhegusia f. Vallis Rheni
Rienthal. *ibid.* Religio 119. lacus, flumina, virtus, 117, 118. fœdus 117. civitas & pagi, *ibid.* fœderati, *ibid.* jurisdictiones. 267, 277
 helvetiorum pagi, curia dicti. 117, 118. Comitatus
 Ib. Provinciæ liberæ, **Die Freyen Stenzer.** *ibid.*
 helvetiorum stipendiarii. 276
 281. eorum op. & sedes. 277
 helvii. 89
 helviorum Alba. *ibid.*
 heneti in Paphlagonia, unde Veneti. 273, 466
 henstberg in Pannonia mons. 314
 henichiorum gens, ejusque sedes. 465
 heniochi. 418
 henneberga Comitatus. 220
 hentichia Terra. 210
 Henricus III. Imperator. 104
 Henricus II. Sanctus. 295
 Henricus II. Angeliæ Rex, primus Hybernæ dominus. 150
 Henricus VI. Regni Neapolitani hætes. 295
 Henricus IV. Castaliæ Rex. 73
 Henricus Lotharingæ comes. *ibid.*
 Henricus magno Rex Porru-galliæ. 74
 heordæ. 351
 hephæstias inf. 305
 heraclea. 266, 468
 heraclea Thraciæ. 368
 heraclea f. Perinthus, 370
 heraclea ad Pontum. *ibid.*
 heraclea Sinitica. 351
 heraclea op. *ibid.*
 heracliti Philosophi patria. 475
 herat urbs. *ibid.*
 herbanum. 250
 herbipolis. 182

herbipolitanus Episcopus. 182
 herborna. 211
 hercinia silva. 164
 hercinium jugum. 164
 herculaneum. 262
 hercules Liburnus. 249
 herculeum fretum. 33, 38
 herculus fanum. 84, 290
 herculus portus. 288
 herculus Columna. 527
 herculus colossus Lysippi opus. 265
 herculus Monæci portus. 239
 herefort in Britannia. 134
Herenthalz. 127
 herfordia f. Herfortum in Westfalia. 208
 heri urbs. 457
 herich. 503
 herizholm. 228
 herleso. 229
 herlesholm. *ibid.*
 hermæa inf. 310. promontorium. 522
 Franciscus Hernandez. 556
 hermannus Conringius. 224
 hetmanopolis **Hermenstadt.** 381
 hermanstein. 175
 hetmenium. 345
 hermione op. 337
 hermiones. 153, 158, 95.
Hertwöhner. 159
 eorum sedes & populi. 158
 hermogenis patria. 429
 hermon mons. 488
 hermunduri, eorum sedes. 158, seq.
 hemus fluvius Lydiæ. 471
 henrici 239, 254, eorum op. & fines. 255
 herodes Antipas. 114
 herodes Archelaus. *ibid.* ejus exilium. 88
 herodis Agrippæ incertus. 488
 herodis lacus. 281
 herodis palatium. 484
 herodoti patria. 475
 herokratius. 474
Die Herrlichkeit Herrecht. 123
 herfort. 146
 herfordia. *ibid.*
Hertzogenbosch. 127
Hertzberg in Gruben-hagen. 224
Hertzbergh mons Pannoniæ. 314
Hertzberg Saxoniz. 222
 hertzholm inf. 227
 heruli in Italia. 275
 hesainum op. 126
 Til. Heshustas. 224
 Hestodi

I N D E X.

<p>Hundingonia. 146 Hunefus fl. 136 Hungar in Dacia. 380 Hungaria Superior, inferior. 316 Hungariæ regnum, ejus limites, 315 figura, magnitudo, divisio & opida 316. & seqq. Hungariæ Archiepiscopus. 320. Comitatus 316. cæli & soli natura, 321 Hungarorum nomen unde ortum. 315 Hungarorum mores 321 Hungensis Comitatus. 211 Hunnus Guck. 184 Hunni in Dacia. 380 in Græcia. 359 in Pannonia. 315 in Italia. 275 Joh. Hunniades Mahumidanos profligavit. 315 Hunsingo. 136 Husem. 293 Hustatinum. 399 Hutter op. 157 Huy op. & arx. 96, 173 Huysem. 228 Hydaspis. 432 Hydra in Lerna palude. 336 Hydrographia quid? 23 Hydrographia est duplex 23, 59 ejus materia & objectum. <i>ibid.</i> Hydrunti op. 299 Hydruntum n. Otranto. 297 Hydruntum f. Hydrus. 297 Hydruntinus ager, 276. ejus opida. 297 Hylas fl. 407 Hylis fl. 409 Hymettus mons, ejusque mella. 354, <i>ibid.</i> Hynd. 431 Hypasis fl. <i>ibid.</i> Hypata. 344 Hyperborei. 390 Hyperboreus Oceanus. 29 Hyperides. 342 Hypsa fl. 304, 205 Hypsaltri. 368 Hyrcana urbs. 450 Hyrkania regio, ejus populi urbes & limites. <i>ibid.</i> Hyrcani. 444, 452 Hyrcanum mare. 32 Hyria inf. 356 Hyfiz op. 337 Hyud fl. f. Indus. 429</p> <p style="text-align: center;">I.</p> <p>J Abeluncha. 196 Jaboc torrens. 495 Jaca op. 76 Jacatra 444</p>	<p>Jaco. 345 S. Jacob op. Cubæ. 502 D. Jacobi à vallibus civitas. 500 S. Jacobi op. 560 S. Jacobi inf. ad Africam. 546 S. Jacobi inf. f. Jamaica, ejusque magnitudo, 562 Jacobitæ. 540 Jacobus Rex Arragoniæ. 73 Jacobus Apostolus præceps datus, 483 Jacobus le Maire. 40 Jacobus Serranus. <i>ibid.</i> Jacobus Syrus. 540 Jadera 324. Archiepiscopus 325. Comitatus. 326 Jadog. 524 Jadous Juba. <i>ibid.</i> Jælovecia. 399 Jagello Liruanorum Magnus Dux in Regem Poloniæ electus. 395, 396 Jagerndorff. 196. Ducatus. <i>ibid.</i> S. Jago f. Compostella. 79 Jaizal. Jaytz. 322 Jalyfus. 508 Jamaica inf. 549, 562 Jamblichus Philosophi patria. 496 Jamboli. 361, <i>ibid.</i> Jamesius. 40 Jamby Sumatræ regnum. 443 James sinus. 4 Jamia. 404 Castro d'Janni. 308 Jangoma. 440 Jani Duxæ filii patria. 139 Jani Rutgersii patria. 129 Janierus fl. 562 Janitzari. 470 Joannia. 330 Janovia. 399 Janfenii patria. 125 Janua op. 239 Janna. 361 Japan inf. ejusque magnitudo & Reges. 428 Japanenses Christianorum hostes infensissimi. <i>ibid.</i> Japethi conjux. 413 Japhetus Noachi f. Europam prius invenit. 43 Japydes. 324 Japygia, ejusque partes. 263 Jampygius prom. 297 Japygium promontoria tria. 268 Japyx op. 324 Ja Jaretta fl. 305 Jarkem. 421 Jarmour. 145 Jaromiefs. 194 Jaroslavia. 358</p>	<p>jaroslaw op. & Ducatus. 409 jarosovia. 399 jarsai inf. 146 jasonis navigatio 461. ejus Comes Armenius f. Armenus. 463 jafonius mons. 455 jattus f. Jetrus fl. 374 java Major. 443 java Minor. <i>ibid.</i> javarinam f. Jaurinum. 318 jaur. 196. Ducatus. 196 jaxartes. 417 jaxtus fl. 182 jazyges. 314 jazyges Eneocadæ. 378 Mæotæ. <i>ibid.</i> iberi 71. in Sicilia. 307 iberi non venerunt ex Asia. 71 iberia Asiæ, ejus opida & fines. 416, 461 ibericum mare. 36 ibernia inf. 137 iberius fl. 69 ibidæ. 503 ibyci Poëtæ patria, 303 Iburg. 207 icaria inf. 358 icatum mare. 36 ichnusa. 310 icius portus. 94 iconium. 465 ida mons Myfiæ. 470, 471 idæus f. Ida mons, ubi Jupiter nutritus. 305 idæus sinus. 471 ideonni regnum. 88, 240 ideonni. 240 idomena. 348 Idstein castr. 97 Idumæa f. Edom, ejus fines, urbes, divisio, opida. 481 idumæa Inferior. <i>ibid.</i> idumæa Superior, ejusque situs. <i>ibid.</i> idumæi à Judæis subacti. <i>ibid.</i> S. Jean de Morienne. 116 jebusæi. 481 jebuszorum urbs in monte Sion. 483 jedlinskio. 395 jekel fl. 172 jena, Academia. 212, 226 jeniza. 348 jerace. 268 jericho. 485 jerna. 249 jerom. 420 jervia Livoniæ. 236, 402 opida. 402 jesi fl. f. Ælis. 246, 251, 291 jesupolis. 399</p>	<p>jetaborg. 231 jetrus fl. 374 jetze fl. 205 Jeber 206. Jeberland. 206 ifela. 173 iffa arx. 113 igibium f. Igubium. 292 igla fl. 195 iglan. <i>ibid.</i> igliaco. 252 ignatius Lojola. 75 ignis, qui augetur aqua, extinguitur oleo. 126 ignis Sphæra. 2 ignivomus mons. 556 iguvium. 251 ihor. 441 ila inf. 148 ilandz. 281 ilargus fl. 179 ilborgo S. Sepolchro. 287 ilcuffia, ubi fodinæ. 394 ilera fl. 179 ilerda op. 70, 75 ilfelda cœnobium. 212 ilia f. Iglia. 442 ilium f. Troja. 470 ilenses. 310 illerda f. Lerida. 70 illiberis. 89 illicitanus Sinus. 70 illyricum captum. 326 illyricum f. Illyris, ejus fines. 323. magnitudo <i>ibid.</i> Duplex. <i>ibid.</i> divisio & urbes. 324 Cultores. à Romanis domita 325. Domini <i>ibid.</i> 326 Regio ipsa. <i>ibid.</i> illyricum mare. 35 ilma fl. 212 ilmene fl. 448 ilfenburgensis Comit. 211 ilsta. 135 ilza. 395 ilmaica inf. 554 imaus mons. 417 imbrus inf. 356 imola. 246 imperialis fl. 286 imperium Romanum, 200 ina fl. 103 inn fl. <i>ibid.</i> inachus fl. 336, 358 incolæ Zona frigida. 13 torrida. <i>ibid.</i> incolæ Zonarum temperatarum. 14 inder. 431 indi à Rege Suevorum donati. 41 india urbs. 441 india verus unde dicta, ejus limites, magnitudo. 429 divisio 430. populi <i>ibid.</i> urbes</p>
--	--	---	--

I N D E X.

des. 431. fluvii. <i>ibid.</i> Gens	intendentes quatuor Super-	jorofovia.	399	ifala del Compare.	356
432. serpentes ingentes 433	intendenti Gallix adjuncti	jorum.	351	ispahan.	458
eam primus ingressus Li-	fl.	josphat vallis.	484	ispello.	252
ber; deinde Persæ, Alexan-	in ceramna Lirinas f. Pifola.	joseph.	500, 501	israeliticæ gentis magnitudo	481
der, Portugallenses. 432. in	257	jos inf. in qua funeratus Ho-	358	issicus sinus.	37, 479
ea monstrosum hominum	292	merus.	358	issus.	<i>ibid.</i>
genus. <i>ibid.</i>	interamnia.	jovis Anxuris templum.	256	istævones eorumque nationes	153, 156. qs. West-
India Nova, quando & à quo	interamnia in Aprutiis.	jovis Casii delubrum.	502	Wohner.	159
detecta; à quibus navigata.	interamnia Pannonix.	jovis Colossus Tarenti.	265	ister fl. ejus & ortus & ostia.	373
433. ejus fines, colonix,	interamnium.	jovis Dodonxi templum.	330	isterreich,	279
felicitas, navigatio. <i>ibid.</i>	internum mare.	jovis Hammonis templum.	520	isthmi à Peloponneso magni-	331
in ea vtriæ nationes &	inveniendorum Antipodum	jovis Olympii templum.	352	isthmici ludi.	336
Christiani. 434. divisio.	& Antæcorum ratio.	jovis sepulchrum.	365	isthmia certamina.	<i>ibid.</i>
<i>ibid.</i> in Septentrionalem,	14	P. Jovii patria.	283	isthmum perferere multi co-	331
Occidentalem f. Minorem,	seq.	ipfala.	367	nati.	331
& Orientalem f. Majorem.	14	ipfia.	192	isthmus.	42
74. 434	inveniendorum Parallelorum	iran.	457	isthmus.	42
India Intra Gangem ejusque	& Climatum ratio.	ireneus Episcopus Lugdu-	114	isthmus.	42
limites.	16	nensis.	114	isthmus.	42
India extra Gangem, ejusque	invenire loca, quæ eandem	iria.	239	isthmus.	42
limites.	habent latitudinem.	iris fl. ejusque ortus,	465	isthmus.	42
<i>ibid.</i>	48	irrische fl.	220	isthmus.	42
India Septentrionalis, à Tataris	inumbres.	irvan.	468	isthmus.	42
occupata, eam tenent	13	isa fl.	205	isthmus.	42
Mogores f. Mogules, ejus	joachimica vallis in Marchia.	isabella inf.	564	isthmus.	42
urbes.	194	isæi Oratoris patria.	356	isthmus.	42
432	joannina op.	isala fl.	156. 162, 200	isthmus.	42
India duplex.	330	isala de Albengo.	286	isthmus.	42
Indicatio Regionum, insularum,	Jochims Thal ubi fo-	isara fl.	88, 102	isthmus.	42
Sylvarum, montium	dinæ.	isaris fl.	102	isthmus.	42
&c in Globo.	194, 216	isaticæ.	448	isthmus.	42
38	johan. Gerbrandi patria.	isaura urbs.	466	isthmus.	42
India occidentalis.	130	isauria regio.	<i>ibid.</i>	isthmus.	42
549	johan à Leida fanaticus.	isauropolis.	<i>ibid.</i>	isthmus.	42
Indicarum rerum scriptores.	<i>ibid.</i>	isbello.	252	isthmus.	42
432	joanna I. II.	iscia inf.	266	isthmus.	42
Indorum origo. <i>ibid.</i> millia-	295	iselerus fl.	261	isthmus.	42
ria, 26, conversio.	Johannes Albertanus Navar-	iscodar.	361	isthmus.	42
443	ræ Rex excommunicatus.	isefort.	162	isthmus.	42
Indicum mare. 429. ejus in-	76	isencacum.	212	isthmus.	42
fulæ.	S. Johannes.	isenburgensis Comitatus.	210	isthmus.	42
443	475	270	270	isthmus.	42
Indicus Oceanus.	johannis Boccatii patria.	iseco op.	<i>ibid.</i>	isthmus.	42
29	287	Lago d'Isco.	<i>ibid.</i>	isthmus.	42
Indigeris Dei f. patris tem-	joh. Baptistæ interitus.	isernia.	260	isthmus.	42
plum.	114.	isfiori patria.	78	isthmus.	42
255	486. ejus reliquix.	isnifica.	163	isthmus.	42
Indion urbs.	515	island inf.	232. seq.	isthmus.	42
450	johann. Brigantinus Dux, Rex	islas de las Velas f. Velorum	446	isthmus.	42
Indus fl. unde dictus, ejus-	Portugallix.	insulæ.	446	isthmus.	42
que ortus; magnitudo &	74	L'isle, Germ. Ryffel f. ter Is-	125	isthmus.	42
ostia, 429 exundat.	johannes Gallix Rex captus.	sel.	125	isthmus.	42
518	111	isibia B. Lutheri patria.	223	isthmus.	42
Indostan.	johannis Sleidani patria.	ismaël Sophorum Rex.	456	isthmus.	42
434	175	ismaëlitzæ.	503	isthmus.	42
Inebectri f. Lepante.	Johansburg.	ismarus mons.	370	isthmus.	42
360	406	ismenius Apollæ.	341	isthmus.	42
Inferum mare.	joh. Waldo.	ismenus fl.	341, 353	isthmus.	42
34, 247	114	ismir f. Smyrna, ubi Sepul-	474	isthmus.	42
Infortunatæ insulæ.	jokran Indorum parens.	chrom Homeræ.	474	isthmus.	42
562	432	isocrates.	342	isthmus.	42
Ingvones pop. 153, 154. qs.	jol. f. Julia Cæsarea.	Lifola.	257	isthmus.	42
159	526			isthmus.	42
Inghelheim.	jolaus, à quo Jolaenses &			isthmus.	42
176	Iliefes.			isthmus.	42
Ingolstadtium. 188. Academ.	jolcus, Jasonis patria.			isthmus.	42
226	345			isthmus.	42
Ingria à Suevis occupata.	jona inf.			isthmus.	42
408	148			isthmus.	42
Inn. f. Ocnus fl.	jonæ, ejus urbes & limites.			isthmus.	42
163	474			isthmus.	42
Innerita.	jonium mare.			isthmus.	42
223	34			isthmus.	42
Inopus fl.	joppe f. Jassa antiquissima			isthmus.	42
357	urbs.			isthmus.	42
Inspruck.	484. seq. 504, 505			isthmus.	42
189	joquazia regio.			isthmus.	42
Insulæ, eorumque opida,	553			isthmus.	42
fines.	244			isthmus.	42
244	insula.			isthmus.	42
Insula i. e. Apollonia.	42			isthmus.	42
309	Insula fluctuans.			isthmus.	42
147	147			isthmus.	42
Insula Syracusarum pars.	Insula Syracusarum pars.			isthmus.	42
303	303			isthmus.	42
Insulæ pictæ.	Insulæ pictæ.			isthmus.	42
59	59			isthmus.	42
Insulæ tres magnæ.	Insulæ tres magnæ.			isthmus.	42
42	42			isthmus.	42

I N D E X.

Judas Maccabæus.	483	junonis Faliscæ lucus & fa-	209
Judæa, ejus urbes, fines,	482	num.	249
& seq.	482	junonis Sospitæ templum &	254
Judæa ulterior.	<i>ibid.</i>	lucus.	254
Judæorum Dies.	10	ivolatta regnum.	
Judæus arenâ baptizatus.	482	jura mons.	97, 102
Judaicum mare.	37	juravia op.	196
Judenburg.	190	jurea, f. Hiurea.	241, 282
Judland.	227, seq.	jurgano.	379
Iven fl.	427	Cap de S. Justini.	139
Iverna.	149	justini Martyris patria.	487
Jughora.	410	justiniana Nova.	367
Jugum Hercinium.	164	justiniana secunda.	374
Juhones. 156. eorum sedes.	157	justinopolis Pauli Vergeri pa-	279, 507
	157	tria.	279, 507
Jubri op.	410	JuterBock.	222
Julia Augusta col.	75	jutæ.	228
Julia Augusta Gaditana.	84	jutia f. jutland. 227. ejus	
Julia Cæsarea, anrea Jol.	526	limites, & divisio in sep-	
	379	triontionallem & Australa-	
Campestris.	526	lem.	<i>ibid.</i>
Constantia.	<i>ibid.</i>	juvavium.	161
Nova.	299		
Paterna.	912	K.	
Julia Agrippinæ coloniz.	99	K Afa.	384
Julia Alpes.	272	K Astenberg.	205
Juliacensis Ducatus. 99, 116,	100	Kaldehyart.	206
173. maxima pars,	100	Kaisers Land.	206
limites.	173	K Astenberg	Pannoniæ
Juliacenses.	152	mons.	314
Julias Galilææ.	488	Kalitz.	393
Juliacensium Dux postremus	173	Kalla Chami Tattarorum re-	
	<i>ibid.</i>	gia.	385
Juliacum.	173	Kallenburgium.	229
Juliani Apostatæ persecutio	114	Kamiencycz.	399
cruenta.	114	Kamitz.	197
Julianum Calendarium.	45	Kamron.	458
Julias.	488	Kan Tattarorum Princeps.	
Julinum.	201		385
Julibona.	95, 161	Kandale.	145
Julibriga, f. Val de Vicæ.	68	Karabach prov.	457
Julibriga in Cantabris, nunc	68, 69	Karakitay.	419
Val de Viece.	68, 69	K arelsbad.	194
Julibriga, nunc Logronne.	79	Karga-pole.	410
	92, 109	Karnero.	324
Juliomagus.	92, 109	Kaschan.	458
Julis urbs in Cæa, Bacchylid-	358	Kassaw.	317
is, Erastitraci, Simonidum	358	K atz Arx.	210
duurum patria.	358	Katzbach fl.	196
Julium Carnicum.	243	K atzen Einbogen.	210
Julus Agricola.	141	Comitatus.	211
Julius Cæsar. 84. paludes	256	Quitz von Kauffun-	
exsiccavit Pomptinas.	256	gen.	220
Pannoniam ingressus.	315	K auffschnertweisz.	194
Q uing Buntzel.	194	Kaurzim.	<i>ibid.</i>
Junii Hadriani patria.	131	Kawno f. Kauwen & Couna.	
Juniperus Eliæ.	482		397
Junivladis lavienfis Palatina-	394	Kazimiria.	393
tus territoria.	394	Kcina.	<i>ibid.</i>
Junna.	460	Kebeval.	141
Junno Argiva.	336	K eifersberg.	177
Junno insula.	21	K eiferslautern.	384
Junonis Laciniz templum.	268		

K eiferswerda.	209	K onigsberg	Borussia. 404.
Kello.	147		406
K emburg.	222	K onigsfeld.	97
Keplerus Astrologus.	192	K onigsjofen.	182
K empten.	161	K onigs Lutter.	224
Kent regio.	146	K onigsstein	castrum. 220
K ermend.	191	konitz.	497
K ernen.	190	köpinga arx.	230
kerpent opp.	99	kopranitz.	321, 322
kesel fl.	94, 421	korasan f. Corasan.	449
K essel / f. Castellum Mena-		korn-Neuburg.	192
piorum.	133	K ostrijn.	200
K etler primus Curlandiæ	222	kowinow.	389
Dux.	402	K rabaten.	190
kexholm.	236	K raim.	190
K endingerland.	206	K raimburg.	190
kheimur regio Persiz.	448	krakow.	394
kiang fl.	428	kralowihradetz.	194
kicholmia inf.	227	K raupentwertz	inf. 173
K iel 203. ejus nundinæ,		krapack.	399
der Umschlag & Aca-		K remsb.	191
demia.	<i>ibid.</i>	kremnitz.	317
Kielcin.	395	krempa.	203
Kilan.	457	K remser.	195
Kilia.	375	kryz op.	385
kilosa f. Quilosa urbs & fl.	544	krymska.	<i>ibid.</i>
kimper Gorantiu.	92	krzemienecz.	400
kinderus fl.	135	kylpe fl.	271
K ingston.	145	kör fl.	459. seq. 460
Kiovia, Kijow.	375, 397	kutnahora.	194
Kiovia Palatinatus.	397	K uft von Benis.	538
K irchham.	211	K uttenberg.	194
kiriz.	199	kyncall.	147
kirkwal.	148		
kirman.	448, 457		
kitaja.	29		
kitagrodum.	399		
kitay regnum.	424		
kiugston regia.	145		
K lagenfurt.	190		
K lausenburg.	379		
K leine Seite.	194		
K lectenburg.	212		
knipper doelling Anabaptista	207		
kocharus fl.	179		
koche fl.	382		
K ockenhausen.	402		
K oersfeld.	207		
kokenhausen.	389		
K ollin in Bohemia.	194		
K oll prom.	228		
koloza.	321		
komarna in Russia.	398		
komarno in Hungaria.	318		
koniepcziorum sedes.	378		
K onig Gratz	194		
K onigin Gratz.	194		

L Abachus fl.	102
Labatta.	497
Labbana.	<i>ibid.</i>
Labeatis lacus.	325
Laberus.	150
Labia op.	406
Laboratoris Terra.	552
Laborinus ager.	276, 296
Labyrinthus in Ægypto.	512
515. Græcia. 305. Por-	
tennæ.	247
Lacedæmon f. Sparta.	332
Laciniz Junonis templum.	335
	268
Lacinum promont.	269
Laconica.	335
Laconicus sinus.	331, 335
Lactantius.	524
Lactarius mohs.	264
Lacus.	26
Lacus Lemanus. 99. Mzori-	
cus.	37, 44
Ladislaus.	295
Ladoga.	

I N D E X.

Ladog.	524	Lapides f. miliaria.	26	Terra di Lavoro.	261	leodiacenſis	Episcopatus.	116
Lævi, eorum fines & oppida.	244	lapis Neptuni.	115	lauræ monumentum.	116	leodicenſis provincia.	172	
Lævinus f. Livia fl.	ibid.	lapithia regio.	506	lauretum f. Loreto.	291	ejus Episcopatus.	116, 172	
Lævinus Conſul cum Pyrrho pugnat.	266	lapithus urbs.	ibid.	S. Laurentii caſtrum.	327	& limites.	225	
L'Æſcul f. Scaldis.	101	lappia f. Lappenland.	236	laurentium n. Paterno.	255	leodicum à Carolo Burgundo captum.	124, 173	
Lago de Camo.	270	lappiones f. Lappii & Lappen	156, 236	laurentii inf. 545. fanum	279, 326.	leon urbs.	556	
Lago de Ifalo.	ibid.	lappones.	ibid.	laurentium.	78	Monte Leone.	263	
Lago di Gardz.	ibid.	lapus f. Lapessus fl.	317	lauriacum.	161	Iconis X. patria.	287	
Lago Maggiore.	241, 278	lar fl.	502	laus fl.	266, 353	leonis rupes prom.	537	
Laholm op.	228	laraca.	491	laus Pompeja f. Lodi.	245	Flume di S. Leonardo.	305	
Lahor.	442	F. di Larach.	526	lausduna pagus.	130	leontici parria.	ibid.	
Lahra.	212	laracha f. Lariffz.	534	laufanna.	120	leontini.	ibid.	
Laino fl.	266	laranda.	465	lauterberg.	224	leontium Gorgiæ Sophitiæ parria.	ibid.	
Lais op. Livonia.	401	Golfo de Larcadia.	331	Lauterbeck.	174	leontopolis.	513	
Lais f. Laifa, vel Leſem in Cœleſyria.	495	lariffa penſilis.	346	lazari Archipelagus.	29	leopoldus Auſtricus.	117	
Lalandia inf.	230	Thellalix.	345	lazarus Bethanienſis.	113	leopolis.	398	
Lalerz.	368	larix arbor.	120	le Four promont.	87	leopolitanus Episcopatus.	407	
Lambrus fl.	244	larizzo.	345	leal.	401	leotensis Comitatus. 175 ſeu Liewarden.	172	
Lamentario.	233	Larta.	362	leatunus.	226	leopardum.	135	
Lameticia f. Lametus op.	267	Golfo de Larta.	330	lebadia.	340	lepanic f. Naupauctus.	339, 360	
Lametinus ſinus.	ibid.	laſcum.	393	lebedus.	474	Golfo de Lepanto.	331, 366	
Lamon fl.	208	laſe op.	211	lebidan.	532	Forum Lepidi.	246	
Lampæ op.	264	lacini. 239. anrea Aborigines. 253, 273. eorum ſedes & urbes.	253. ſeq.	lebrixa f. Nebriffa.	78	lepin.	498	
Lampetia.	267	lacisovia.	398	lecca f. Leche fl.	133, 162, 179	leponcii, 239. eorum limites.	241	
Lampſacus Themiffocli donata.	368, 471	lacitudinem inter ortum & occafum invenire.	54	lechæum navale.	332	leprion op.	333	
Lamus fl.	478	latitudines & Longitudines invenire locorum.	48, 57	lechus Polonia gentis conditor.	395	lepti.	409	
Lancaltria.	145	Stellarum.	54, 57 ſeq.	lectorum regio.	269	leptis Magna. 522. quæ & Neapolis, nunc Lebida f. Lepede. 521. Parva. 521, 522, 531	358	
Lancalter.	ibid.	latitudinis & Longitudinis Circuli.	45	lectrum Laconia.	360	lerice.	386	
Landa.	444	latitudinis & Longitudinis gradus.	55	lecupetra prom.	269	lerida.	75	
Landau.	177, 208	latitudinis ſcala.	59 ſeq.	leer.	206	lerna palus.	336	
Lando f. Landolphus Episcopus.	263	latitudo quid?	21	legia fl.	173	lesbii cantotes.	357	
Landsberg.	199	latitudo & longitudo Terræ.	20	legio f. Leon urbs. 80. regnum	68, 73, 80	lesbus.	ibid.	
Landsbut.	188	latium. 237, 253. Veteris & Novi ſines.	253, 254	leiceſtria.	145	leſſoia inf.	227	
Lands Kron.	228	latmus mons.	472	Joh. Lcidenſis Anabaptiſta.	130	leſtrigones.	306	
Land Wurſten.	206	latronum ſeu Furum inf.	446	leipden f. Lugdunum. ibid.	194	leta f. Letta.	349	
Lanfrancus Episcopus.	145	lavanda fl.	190	lelgovia provincia.	147	letrunnum.	150	
Langehorn vicus.	228	Laubach.	190	lelovia.	394	letta. 402. ejus op.	ibid.	
Langelandia ini.	230	lubacensis Comit.	211	le Maire fretum.	37	letza fl.	199	
Langenſtein.	224	lauda f. Lodi.	284	lemanus lacus.	99	levaci.	95	
Langinia Hibernia provincia.	150	laudenſis ager.	276	lemba.	542	levante, der Oſtwind.	23	
Lango inf.	359	laudichia.	473	lemburg.	398	levartonia.	394	
Langor.	442	laudonia.	447	lecnza.	394	leubus cœnob.	197	
Langres.	97, 107	laudonirus.	553	lempovia.	208	leuca. 26. Arabum. 27. Hiſpanorum.	26	
Languedoc.	103, 106	lavellum.	298	lemnus inf. 356. Philoſtrati patria.	ibid.	leucadia inf.	331	
Laniena Pariſienſis.	108	laenburgicus Ducatus.	202	lemovicus vel lemovici.	91	leuca horaria.	27	
Lanii.	194	laenburgum.	198, 202	lemovicum vulgo Limoges.	91, 111	leucas.	331	
Laniza fl.	370	laenburgum in Blancienburg.	224	lemovii.	154	leuceſter f. Leiceſter.	145	
Lanzyck.	147	laenburgum Caſtubiz.	407	lempra deſertum.	527, 536	leuch, 120	120	
Lantchidol marc.	33, 64	Lauen Stein / ubi ſalinez.	224	lemviga.	227	leuchtenbergicus Landgraviatus.	187	
Lanus fl.	210	laviana.	463	lencicia.	393	leuci.	97	
Lanuvium n. Patricia.	254	lavinium. 255. ubi fanum S. Petronellz.	ibid.	lenkis.	369	leuconorus ventus.	24	
Lanxona.	298	laun.	194	lenguether.	150	leuco Syri.	463	
Lanzano.	260			Lentzen.	199	leucopetra prom.	238, 269	
Lanzarotta inf.	546			S. Leo f. S. Leonis fanum.	291	Leuctra		
Laodicea.	473							
Laodicea ad Libanum.	493							
Lao.	496							
Laon.	107							
Laozalos.	379							

I N D E X.

Leuctra Epaminondæ victo-
 ria nobilis. 341
 Leuctrum. 330
 Leuenburg Russiæ. 398
 Leuenforde. 208
 Levissa inf. 148
 Leuta fl. 318
 Leuterberg.
 Leutenitz 194. ejus
 circi. *ibid.*
 Leutsch. 317
 Leuzzi. 97
 Lewenburg. 308
 Levoni op. 402
 Leyningen Comitatus. 174
 Lexobii. 02
 Lezzo. 265, 297
 Li mensura loci. 27
 Liam f. Iliam. 442
 Lianæ f. Lianes. 81
 Libani Campus. 490
 Libanus mons. *ibid.* ejus
 magnitudo, multorum
 fluminum parens. 491
 Libecii. 244
 Libenauw. 208
 Liber pater Indiam primus
 ingressus 196. ejus certa-
 men. 261
 Libici, eorum fines & oppi-
 da. 244
 Libnense territorium. 400
 Libonorus ventus. 24
 Liburnicus sinus. 324
 Liburni. 249
 Liburnia 324. hodierna
 à Romanis domita. *ibid.*
 Liburniæ oppida. 324
 Liburniæ naves. 249
 Liburnicum mare. 35
 Liburnus portus, f. Livorno. 249, 288
 Libya f. Africa. 510
 Libya Exterior. n. Elfoat
 desertum, 519. Interior,
 ejusque fines. 528
 Libyæ deserta. 523
 Libyægyptii. 511, 512
 Libyarchæ. *ibid.*
 Libica Ægyptus. *ibid.*
 Libycum mare. 37
 Libii Phœnices. 522
 Libyssa. 468
 Licca. 406
 Lichas. 26
 Lichenis Comitatus. 211
 Lichus fl. 163
 Forum Licinii. 245
 Licinii promontoria. 268
 Licinius, Augustii Procura-
 tor. 114
 Lizisis. 379
 Lida op. 396
 Lidda f. Lydda. 485
 Liebmul. 406

Lieffland. 401
 liege op. 173
 Lier. 127
 Lieuarden. 135
 ligeris f. la Loire fl. 101
 lignitz. 196
 ligures. 238
 ligures Apuani. 261
 ligures Italiæ incolæ. 273,
 230
 Liguria, ejus fines & oppida. 239
 Liguria f. Insula Corsica. *ibid.*
 ligusticus sinus. 35
 lilæa. 353
 liliium signum in Compasso. 46
 lilybæum op. 302
 lilybæum prom. *ibid.*
 lim fl. 314, 323
 lima peruvia op. 559
 limago fl. 98
 limbi Horizontis. 44
 limburg Bohemiæ. 194
 limburgiensis Ducatus 126,
 ejus limites *ibid.* & Lim-
 burgium urbs. 123, 126
 limisso. 506
 limnæ. 336
 limoges. 91
 limonum. *ibid.*
 limosin. *ibid.* 106
 limovices. 91
 limyra. 477
 limyrus fl. *ibid.*
 lincium f. Lintz Austriae, u-
 bi Keplerus Astrologus. 191
 lincolnia. 145
 lincolnshire. 139
 lincopia. 235
 lindavia. 180
 lindus f. Lindo, Cleobuli
 patria. 508
 linea. 8
 linea media. *ibid.*
 lineam meridianam invenire. 46
 lingua fl. 129
 lingen op. 208
 lingen Comit. & op. *ibid.*
 lngones. 97
 lnguadocia. 112
 lnguadocum. 89
 lingua Cantabrica. 81
 lini patria. 341
 linzium in Coloniensi dicece-
 si. 173
 Port Lion f. Portus Leonis. 360
 lionnois. 107
 Mont de Lions. 552
 lipara inf. 395
 liparæorum inf. *ibid.*
 lipovecia. 394

Lippe fl. 163/317
 lippe Comitatus. 208
 lippa f. Lipsstadt. *ibid.*
 lipsia 196. Academia. 226
 liquentia f. Liquenzæ fl. 279
 lira. 127
 liris. 254, 271. Novi Latii
 terminus. 254
 lisa fl. 125
 lisbona f. Lisboa & Olyssipo,
 & Ulyssippo. 80
 lisseux. 92
 lissus op. 324, 325
 liternum 261, ubi Scipionis
 sepulchrum & villa. *ibid.*
 liternus fl. *ibid.*
 litomieritze. 194
 Licomissel. 194
 lidda 485. ubi Æneas para-
 lyticus sanatus. *ibid.*
 lituania, ejus magnitudo,
 Palatinatus & urbes. 391,
 544
 litus aureum. 544
 livadia. 360
 livense territorium. 400
 livia fl. Lævinus. 244
 livii forum. 291
 Titi Livii patia, cineres. 280
 livonia, ejus fines, magnitu-
 do, 391, 395, 401. divisio,
 territoria, opida. 396, 401,
 402. à Polonis ad Succos
 translata. *ibid.*
 livones Germani. 388
 livonicus sinus. 31
 livorno f. Ligorno. 249
 lixus fl. n. Lassus, alias F. di
 Larach. 526
 lizisis. 379
 loanda inf. 136, 543
 loanghi regio. 554
 lobrogatus f. Rubricatus fl. 75
 locanum. 281
 lochem. 134
 locorum situm invenire. 48
 locorum mensura 25. & seqq.
 pictura. 59
 locorum distantiam inveni-
 re. 48, 54
 locrenses coloniæ in Sic. 310
 locrensis sinus. 269
 locri Epicnemidii 137. eorum
 oppida. 343
 locri Epizephyrii, 268. pe-
 stilentia & terræ motu
 nunquam infestati. 268
 locri Ozoli 338. eorum oppi-
 da. 339
 lode in Sardinia. 310
 lodi f. Lauda 240. à Medio-
 lanensibus cversa. 284
 loebnicum. 406

loegria 143, 145. Inferior, ea
 jusque provinciæ. 145
 loegria Superior, ejusque fi-
 nes. 145
 loeven. 94
 losanto. 263, 271
 lojola Ignatius. 75, 76
 logronno f. Juliobriga 79
 loire fl. Floridæ. 553
 la Loire f. Ligeris fl. 101
 P. Lombardi patria. 283
 lombardia qf. Longobardia.
 282
 lombardiæ Cispadanæ &
 Transpadanæ divisio. 283
 lombardiæ Cispadanæ Duca-
 tus. 285
 lombardiæ Transpadanæ Du-
 catus. 282
 lombardiæ ditiones in Italia.
 275, 276
 lomont Lacus. 147
 lomza. 400
 lomzense territorium. *ibid.*
 londen Dithmarsia. 228
 londonium f. Londen in An-
 glia. 144. Academia & seqq.
 145. seqq.
 londobris inf. 84
 longi muri. 370
 longinia. 150
 porto Longione. 288
 longitudinem & latitudinem
 invenire locorum. 48, 53,
 seqq. stellarum. 57
 longitudinis & Latitudinis
 gradus. 54, 56. scala. 59
 differentiâ. 56
 longitudinis gradus in mil-
 liaria converti *ibid.*
 longitudo quid? 19, 20
 longitudo & latitudo Terræ.
 20
 longobardia. 275
 longobardi. 154. in Italia.
 275. Pannonia. 315
 longobardorum migratio. 165
 eorum Rex ultimus Deside-
 rius. 275
 longonis portus. 288
 longronno. 79
 longuedocum. 90
 lop. desertum. 422
 loppi f. Lapper. 236
 lopfica. 324
 lopur. *ibid.*
 loquuhabris. 147
 Lozka. 162
 Loreto. 292
 loriensis Comitatus. 183
 lotharii II. monumentum. 224
 lotharingia. 97, 116, 152. ejus
 pars. 97
 Lo-

I N D E X.

Lotharingæ Ducatus, 174.	Lugdunensis 2ger. 104	lydia, ejus flumina 471.	mænapii. 150
ejus limites. <i>ibid.</i>	lugdunum f. Lyon. 90, 93	montes, urbes. <i>ibid.</i>	mænus M ain f. Moin fl. 150
Lovanium f. Loben 127.	lugdunum Batavorum f.	lydius fl. 349	99, 182
Academia Belg. <i>ibid.</i>	Lunden 130. ejus diu-	lydorum mores. 471	mæoticus lacus. 37
Lovanto. 263, 271	turna obsessio <i>ibid.</i> Acade-	lyera f. Heper . 127	maetrich. 130
Lovenstanium Lobenstein	mia. <i>ibid.</i>	lygeris. 101	magaduzzo f. Magadono. 544
arx. 162	lugii eorumque sedes. 158	lygnus. 368	magdeburgicus Archiepisco-
Lovicium. 393	luhusium. 197	lymericum op. 150	patus. 225. in tres circu-
Lowar fl. 390	luha fl. 205	Lymford . 227	los dividitur. 221
Loyza. 201	luitbrandus. 250	lymicus sinus. <i>ibid.</i>	magdeburgium. <i>ibid.</i>
Lubavia, 404	luna sylva. 164	lyn portus. 245	magellani interitus, 40, na-
Lubbecke, 207	luna urbs 248. portus &	lynau fl. 205	vigatio. <i>ibid.</i>
Lubboda fl. 224	prom. 249	lyncestæ. eorumque op. 351	magellanica. 42, 564
Lubeca. 198, 202	luna quibus oriatur & occi-	lyncestis regio & fl. <i>ibid.</i>	magellanica fretum, 38, qui
Luben. 197	dat, ostendere. 53	lynceus fl. 248	navigarint. 560
Lubiaccum. 190	lunæ montes, 517	lyon. 93, 114	magellanus <i>ibid.</i>
Lubiana <i>ibid.</i>	lundari. 360	Nicolaus de Lyra. 145	magellanus Ferdinand. 38
Lublinensis Palatinatus. 394	lundia f. Londen Scaniz. 228	lysimachia. 368	Lago d'Maggiore. 270
Lublinum. <i>ibid.</i>	lunden in Holfatia. 203	lyssippi opus, Herculis co-	magistri libellorum suppli-
Lubuffium. 199	luneburgensis Ducatus, e-	loctus. 265	cum in Gallia. 107
Luca. 250	jus opida & fines. 205.	lystus fl. 370	magistri rationum. <i>ibid.</i>
Lucæ, Xantis Pagnini patria,	luneburgium. 223	lystra, ubi D. Paulus docuit. 465	magneſii. 344
ubi marmora. 288	lupia fl. 116, 206	lytarmis prom. 417	magneſia, ejus limites & opi-
S. Locæ offa. 280	lupolianum in Histria. 279		da, 345. Themistocli dona-
Lucaeh. 563	luppia fl. 162, 163	M.	ta. 368
Lucani, 239, 274. eorum or-	lulacia 192. ejus oppida &	M Abortha, 487	magneſia prom. 345
tus, fines & opida. 265	fines. 197	Macaria inf. i. e. Cy-	magneſia, nunc Mangreſia,
Lucani patria. 78	lufitania provinciæ Hisp 66 67	prus. 506	Themistoclis exfulis domi-
Lucania duplex. 265, 266	lufitanorum mores. <i>ibid.</i>	Macarius. 513	cilium, ad quam victus An-
Lucanum. 281	lufus. <i>ibid.</i>	Macassar inf. 415	tiochus Rex. 471, 473
Lucanus. 78	lutetia Parisiorum. 93, 104	Macassar inf. 415	magni Chami imperium, ca-
S. Lucas. <i>ibid.</i> 82	lutetia Francici regni caput.	Macedonia, 328, 346. ejus	jusque regna. 423
Lucaya inf. 562, 563	<i>ibid.</i>	nomina, <i>ibid.</i> limites, opi-	magnitudo terræ. 42. seq.
Lucca. 220	Unde nomen? 108	da 347. Reges <i>ibid.</i> & seq.	magnus Mogor f. Mogol. 425
Luceburgium. 126	lucera fl. & lacus. 302	unde dicta. 346	de Mago inf. 546
Luceburgicus Ducatus. <i>ibid.</i>	Mart. Lutherus. 222	Macedo. <i>ibid.</i>	magog. 419. à quo Massage-
Luceburgienſis Ducatus ma-	Lutter am Barenber-	Macedonia Maritima. 370	ta. 496. eorum fines. 425
jor pars. 97	ge . 224	Macedonia flumina. 353	magrida f. Magreda fl. 521
Luceburgienſes. 152	Lutrich f. Luyek op. 173	Macedonia mons. 355	magua, regnum Hispaniæ. 562
Lucenſis civitatis ditio. 278	Lutzel Sehn . 174	hodiernæ partes. 362	mählstrom Vortex. 232
Lucenſis agri felicitas. 289	lutzena in Miſnia prælio no-	Macedonum imperium in A-	mahomedis impostoris ortus
Lucenſium mores. <i>ibid.</i>	bilis. 220	ſia. 456	& initium, fuga, ſepul-
Luceria f. Lucera. 264, 298	lutzo. 399	Macerata. 301	charum. 505
Lucerna f. Lucern. 117, 119	luzeburgium, ejus Ducatus,	Maceria i. e. Macedonia. 351	Mahren. 196
Lucernenſis lacus. 117	96, 97. 126. limites. <i>ibid.</i>	Macherus. 485 ubi Johannes	Das Wahrſche Ge-
de S. Lucia inf. 546	& pars major. 96, 97	Baptiſta in vinculis deren-	burge. 196
Luciani athei patria. 493	luzzonia inf. 446	tus, & Abdiz ſepulchrum. 485	mahometa, ol. Adrumetum 522
Luciferi fanum. 78	lybavia. 404	Machian inf. 445, ſeq.	le Maine. 92, 106, 107
Lucius multorum antorum. 184	lycaonia in Cappadocia. 466	Macon Cambojæ fl. exundat. 518	mainland. 148
Lucius Dux. 265	lycaſtus. 365	Macra fl. 239, 249.	mainora. 360
Luco. 512	lychnidia lacus. 348	Maderia inf. 546	Maintzig & Mont-
Lucoviensis Terra. 394	lychnidos. <i>ibid.</i>	Madrictium f. Madrir & Ma-	zig. 99
Lucrinus lacus oppletus ci-	lycium mare. 37	drid, Madril. 78	Maintz & Meintz
neribus. 261	lycia, ejus fines, fl. & op. 404.	Mazander fl. ſeu Madre, ejus-	<i>ibid.</i>
Ludovici Vivis patria. 77	lycophronis patria. 476	que ortus 469. ejus gyri. <i>ibid.</i>	major mons. 279
Ludovicus Bavarus. 117	lyctus. <i>ibid.</i>	Mædica regio. 370	majorca inf. 74, 83
Ludovicus XI. Galliz Rex	lycus der Rech fl. 179	Mætonia. 471	majorca urbs. 74
cum Helvetiis ſuedo jun-	lycus fl. Aſſyriæ. Cariz. 453,	Mæotis palus. 37, 44	Majora
xit. 120	472 in Cypro. 506		
Ludovicus X II. hoc ſædus	lycurgus Legislator. 355		
rupit. <i>ibid.</i>	lydda. 485		
Ludovicus Sfortia. 283			
Ludovicus Boſonis filius ex-			
cœcatus. 105			
Lugdunenſis Gallia. 99			

I N D E X.

Majoris inf. ambitus. 75
 Maira fl. 281
 le Maire fretum. 38
 Jacobus de la Maire. 500
 les Maîtres des Requistes Gallæ. 107
 les Maîtres de Comptes. *ibid.*
 Maitz fructus. 553
 Majum a navale Gazo. 482
Maaxegmo f. Crota. 364
 Malabar regio 435 Ejus situs, magnitudo & urbes. 437
 Malacca f. Malays urbs & regio. 136
 Malacca, peninsula. 430, 440, 441
 Malaccensium lingua miræ suavitatis. 440, 441
 Malaga. 77, 81
 Malaja castrum. 446
 Malatia op. 403
 Malconfiglio. 324
 Malden op. 146
 Maldivæ inf. 446
 Malemba. 540
 Maleur regnum. 564
 Maleventum 260. Orbilii pteria. 208
 Maleum prom. f. Capo Malio. 335
 Malicus sinus. 343, 344, 353
 Malianum, ad quod Conradus victus 299
 Malines. 128
 Malido locus. 367
 Mallus. 479
 Malogoffia. 395
 Malmogia f. Malmo. 228
 Malva n. Mulloya fl. 525
 Malvasia. 360
 Malvaticum vinum. 366
 Maluco. 445, seq.
 Mamelucherum regnum delerum. 516
 Mamertini. 303
 Mammel fl. 389
 Man inf. 146
 Manachium. 283
 Manambis regia. 503
 Manara insula margaritarum dives. 446
 Manasse tribus. 488
 Mandao. 442
 Mandene Gevaudan. 89
 Mandoe inf. 227
 Mandrocles Samius. 36
 Manethusa. 365
 Manfredonia munita. 298
 Manfredus Neapolitanus Rex. 297
 Mangalor. 437
 Mangi. 434
 Manheimium. 184
 Manicongo regnum. 542
 Manilhas fretum. 38
 Manilla insulæ. 445, seq.

Manilla urbs. *ibid.*, seq.
 Manlii Vopisici villa. 254
 manna vasculum. 483
 mannus, i. e. Adamus. 151
 manoa f. E. L. Dorado. 558
 mans. 92
 Mansfeld op. & Comitatus. 223
 mantali pop. 401
 Mantea f. Amantea in Bruttis. 299
 Mantia. 300
 Mantinoa, 335. eadem Antigonis. *ibid.* ubi Epaminonda victoria. *ibid.*
 mantua 245, 283; ejus descriptio, palatium & cast. 284
 Virgili & Baptistæ Mantuani patria. 245. à Casarianis capta. *ibid.*
 mantua Carpetanorum. 79
 mantuanus Ducatus 276. ejusque partes & opida. 278, 284, *ibid.* fertilitas. *ibid.*
 manucodiata avis. 445
 Capo di Manza. 311
 mappa universalis 59, particularis *ibid.* earum usus, *ibid.* eas ad plagas mundi disponere. *ibid.*
 maquana regn. Hispaniolæ. 562
 maraba. 593
 maracanda. 420, 450
 Maracapana. 558
 maragnon fl. 557
 la Marana aqua. 255
 marancu. 458
 marathon 342. clade Persarum nobilis. 342
 marathus. 491
 marazu. 452
 marca Comitatus, ejus limites & opida. 208
 marcena. 78
 marcia f. Marchia. 147
 march fl. 163
 marche. 90
 marchia Anconitana. 291
 Brandenburgensis. 198
 Media, ejusque fines. 199
 Nova ejusque fines. *ibid.*
 Priegniziana. *ibid.*
 Salutiensis. 282
 Scotchæ. 147
 Tarvisiana, ejusque opida. 280
 Uckerana. 199
 marchia Venetica. 189
 Vetus. 199
 Nova. *ibid.*
 marchia Vinidorum. 190
 marchiosum f. Marchsennen. 155
 marchionatus Francimontanus. 127
 marchionatus Badensis. 185
 marchionatus S. Imperii. 122
 marck Comitatus. 208
 marcodurum. 173
 marcolphi domicilium. 318
 Marcomanni. 156, 158, 193
 eorum sedes 157. migratio. 165
 mardi. 454, seq.
 mardicum navium statio. 125
 mardiene. 452
 mardocæa. 499
 mardonius victus. 340
 mardus fl. 455
 mare ejusque partes. 28
 mare Achaicum, Ægeum 35
 Adriaticum *ibid.* Africum, Ægyptium 31, 37. Arthopopicum, 30, 31. Album 33.
 Amalchium 29, 30. Amazonium 35. Aquitanicum, 30. Arabicum *ibid.* Artabrum *ibid.* Asperum *ibid.*
 Adriaticum, 35. Ausonium 35. Atlanticum, 30
 Austrinum, 31. Balthicum, 28, 31. Balaricum 34. Bengalense, 30. Britannicum, *ibid.* Caledonium, *ibid.* Canrabricum. *ibid.* 37
 mare Carium, *ibid.* Carpathium, 36. Cassium, 28, 32.
 Caucasium, 36. Celticum, 29. Cronium, *ibid.* Cimmerium 36. Cilicium, 37.
 Colchicum. 36. Concretum, 29. Corficum, 36. Creticum, *ibid.* Cyptium, *ibid.*
 Cyrenaicum, 37. Germanicum, 30. Dalmaticum, 35. Epiroticum, *ibid.* Erythraeum, 30. Eoum, 28
 Gangeticum, 29. Gallicum 30. Hispanicum, 34. Huchafonii. 33. Hybernicum. 138
 Hyrcanum. 28, 32. Hyperboreum. 29. Ibericum. 34.
 Icarium. 36. Illyricum 35
 Imperii. 36. Indicum. 29
 31. Inferum. 34. Jonium, 34, 35. Internum. 32, 33
 Islecum. 37. Judaicum 37
 mare Lantchidolnum. 33
 Lybicum. 37. Liburnicum 35
 Ligusticum. *ibid.*
 Lycium. 37
 Magnum. 30
 Mauritanicum. 37
 Meditetraneum, 28, 31
 Mexicanum. 32
 Mortuum. 29. Myrtoum 36. Nigrum. *ibid.*
 Numidicum. 37. Pacificum.

cum. 31
 Orientale. 31
 Pacificum. *ibid.*
 Palæstinum. 37. Pamphylum. 31, 37
 Partheniacum. *ibid.*
 Persicum. 30
 Pharicum. 37
 Phasianum. 36. Phœnicum 37
 Persicum. 30
 Pigrum. 29
 Ponticum. 36
 Rhodium. 37
 Kubrum. 30, 32
 Sardoum. 34
 Sarmaticum. 29, 30
 Saturninum. 30
 Scythicum. 29, 36
 Septentrionale. 32
 Siculum. 34, 35
 Sericum, Sinense, 29
 Superum. 35
 Syriacum 37
 Syrium. 37
 Tauricum. 36
 Tufcum. 34
 Mare suevicum. 31
 Tyrrhenum. 34
 Vespertinum. 31
 Mar de Zabæen. 37
 marschalli Franciæ. 107
 mareotis f. Margmarica Ægypti pars. 512
 margasi. 454
 margarita inf. 562
 Margaritæ. 169, 183
 magris fl. 374
 margiana. ejus populi & fines. 450
 margofast. 383
 margyeta populi. 449
 S. Maria inf. 21
 S. maria di Tyndari. 305
 maria Judææ septem. 486
 Caput S. Maria. 297
 S. Maria di Grotta Ferretta 254
 Maria Scotiæ Regina supplicio affecta. 146
 Mariacher. 227
 mariana op. 311
 mariana fossa. 114
 S. Maria prom. 561
 S. Mariæ fossa. 133
 mariæburgum. 404
 S. Marie de Cassiope. 355
 marien regnum Hispaniolæ. 554
 Marienberg op. 218
 Ma

I N D E X.

Marienbergr Arx. 182
Marienwerder op. 406
 Mariamne turris. 484
 Mariandyni. 467
 Maribous Cœnobium. 230
 Mariczi. 450
 Maridunum. 143
 Marisa fl. 370
 Maris mediterranci memorabilia. 33
 Marisus f. Marisch fl. qui & Rabon, ejusque orrus. 379
 Maritimæ Alpes. 271
 Marius vicit Cimbro. 166
 mors. 253
 le Marle fl. 101
 Marmarica. 512
 Marocayo lacus. 559
 Marocco reg. 526
 Puncti de Maromoni. 311
 Maronea. 367
 Maros. 379
 Marpurg in Stiria. 191
 Marpurgum Hassiæ, Academia. 210, 226
 Marrechia, f. Ariminus fl. 250
 Marrhasium. 451
 Marri Comitatus. 277
 Marrubium n. Morrea. 260
 Marrucini. 239, 273. eorum oppida. 259. fines. 264
 Marrum f. Marro. 286
 Marfati. 121, 156, 157
 Marfalla op. 304, 308
 Marfatti. 157
 Marseille op. 89, 113
 Marfi. 156, 239. eorum sedes oppida, fines, & lingua. 260
 Marficum vetus, op. 298
 Marfigni eorumque sedes. 158, 159
 Marfilii Ficini patria. 287
 Marfyas fl. Phrygiæ. 469
 Marfyas Syria. *ibid.*
 Martaban. 440
 S. Martha. 557
 Martialis patria. 69
 Martiana sylv. 164
 Martinach f. Mariniacum. 120
 Corn. Martini. 224
 Martinus Chemnitius. 223
 Martinus Frobuscher. 40
 Martinino inf. 562
 Martiniquo. 563
 Martius Narbo. 89
 Marudo. 444
 Marum fl. 263
 Marundæ. 454
 Marus fl. f. Morus. 195
 Marysius fl. 317
 Masandaran prov. 457
 Mascon op. 97, 110

Mase. 100
d'oude Mase. 101
 Masieres. 96
 Masius mons. 462, 497
 masiriensis ager. 97
 masoviz Ducatus, ejus divisio, & Palatinatus. 409
 massa op. 248, 290, 296
 massæ sylviorum gens. 526
 massagetæ. 416. à Magog orti sunt. 416. ab his Cyrus victus. 416, 417
 massicus mons. 272
 massilia. 89, 113
 masterland, f. Marstrand. 232
 mastusia prom. 367
 masulipat. 438
 mataran regn. 443
 martarea. 515
 mater CCCLXIV. infantium. 130
 materea hortus. 531
 mathildis donatio. 290
 matilica. 251
 matiscona, f. Mascon. 110
 matra f. Matzram. 443
 matrinus fl. 159
 matrona vulgo le marne fl. 96, 101
 Joh. Mathesius. 219
 mattiaci. 156. eorum sedes. 157
 mattium op. *ibid.*
 mauriciburgium. 222
 mauri f. Maurisii. 525. in Hispania. 72. idem ex ea ejecti. 73
 mauritania. 511. 525. ejus fines, fluvii, divisio. 525.
 Cæsariensis. 524. Tingitana. 526
 mauritanicum mare. 37
 mauritii castellum in Machian inf. 445
 S. Mauritii sœnum, f. S. Mauritz. 120
 Mauritii sinus. 545, 564
 S. Maura inf. 331
 maurocanum regn. 532, 535
 maurocum f. Maroc. *ibid.*
 maurocitanum regnum. 525.
 ejus situs & urbes. 535
Der Mauserhuu. 175
 maufolus f. Indus fl. 431
 maxera. 450
 maximi Philosophi patria. 490
 maximiliani I. locus natalis. 192. idem captus. 400
 maxonense territorium. 535
 maza f. Mazacha. 465
 mazaquibir. 533
 mazaæ vallis urbes & limites. 307, 308
 meandrus mons. 429
 meatæ. 139

mecha Mahometis natalibus notum. 505
 mechlinia f. Mecheln. 128
 mechoacan op. & regio. 555
 ejus coloniz & situs. *ibid.*
 mechoacanæ radices. 555
 mecklenburgensis Ducatus, ejus limites & urbes. 198, 202
 mecone. 352
 mecriti Tattari, eorumque sedes. 421
 mectum. 397
 medano op. 553
 medar regn. 539
 medava f. Medaba. 502
Medebach. 157
 medi in Thracia. 368
 media, ejus populi, urbes, fluvii, montes & fines. 454
 media Atropatia. 457. Major *ibid.*
 medorum imperium in Asia. 456
 medicæorum familia. 288
 mediesus. 382
 medina del campo. 80
 medina Talnabi, ubi Mahomedis sepulchrum. 505
 mediolanum f. **Mediland/** 91, 92, 245, 283. magnum *ibid.*
 mediolanum in Gallia. 74
 mediolanensis Ducatus. 276, 283. sub Hispano. *ib.*
 fertilitas. 284
 mediolanensium Dux Galeatius Sfortia. 120
 mediolanensium mores. 284
 mediomatrices. 97
 mediterraneum mare. 28, 31
 medoacus fl. 280
 medra Nigritarum regio. 537, 538
 meduana fl. 110
 medwisch. 382
Meesters von Polt. 128
 megalopolis Polybii patria. 335
 megara f. Megaris, Theognidis, Euclidis & Stilponis patria. 341. ejus limites & oppida. *ibid.*
 megarensis arx. *ibid.*
 megarensis Lachrymæ. 342
 megarensis Philosophi. *ibid.*
 megarius risus. *ibid.*
 megen op. 101, 128
 megies. 382
 megores f. Magores. 452
 megra. 361
 megrada f. Magrada f. Ma-

giordech fl. 528
 megrina. 410
Meisenfeld. 281
 Les Meitres des Comptes Gall. 107
 meiveiand inf. 499
 melampus 2d Ægyptios profectus. 516
 Phil. Melanchthon. 223
 melampus 2d Ægyptios profectus. 516
 melas fl. 341, 353, 370. ejus ortus. 463
 melka. 192
 meldorp. 203
 melerus sinus. 235
 melfes fl. 266, 271
 melfi. 296, 298
 melfis. 296
 meliapor. 437
 melibocus vulgo **Deu**
Blockberg. 164
 melibœa, ubi Philoſtates. 345
 melilliz. 535
 melinde. 544
 melira f. Melitena in Adriatico mari. 463
 melitæi catelli. 233
 melitene f. Melita. 453, 463
 melle. 207
 melli. 537
 melnick. 194
 melos inf. 358
 melphitanus Archiep. 301
 melfa inf. 227
 memel fl. 396
 mel arx. 406
 memela fl. & castellum. *ibid.*
 memmel op. 401
 memminga. 180
 meinnonis sepulchrum. 490
 memphis hodie Mefer. 514
 menan fl. 440
 menander. 342
 menapii. 94, 150
 menapiorum cast. 94, 133
 menavia inf. 140
 mendesium ostium Nili. 518
 Petrus Mendoza. 561
 menevia. 143
 mengersinghausen. 208
 mengrelia. 460
 mensium divisio. 48
 mensuræ locorum. 25. & seq.
 mensuræ Geographicæ. 26
 mentefeli. 477
 mentz. 99, 175
 menzo fl. 270
 menuthias inf. 545
 meppel. 135
 meppen op. 206, 208
 metcator. 46
 mercurii prom. 522
 merenku. 458
Mergentheim. 182
 merida. 70
 Me-

I N D E X.

Meridianam lineam invenire.	47	metense regnum.	104	miliades.	342	modici n. Monza.	<i>ibid.</i>
Meridiani secundarii.	59	methene op.	334, 345	mimas mons & prom.	471	modin Maccabæorum parria.	482
Meridiani.	45	Metis f. Metz.	97, 106,	mina castr. Guineæ.	537	modon op. olim Methone.	334
Meridiani globorum varii.	10		174	minæi.	503		300
Meridiani distantia, 20. mensura variaz.	25	mevania, 251. ubi Androginus natus.	<i>ibid.</i>	mincius fl.	270	mœna inf.	229
Meridianus colorus.	5	mevaniz insulæ.	148	mindanao.	445	mœnus fl.	162, 163, 182
Meridianus 10. ejus officia.	10, & 17	meunum.	150	minden.	157, 207	mœonia Lydiæ pars.	471
Meridies.	22	meur fl.	316	mindensis Episcopus.	107	mœris lacus Ægypti.	518
Meridionalis Polus.	5	La Meuse.	101	ejus limites & op.	<i>ibid.</i> 225	moers.	133
Merionithia.	134	mexicana regio.	555 ejus op. & situs.	minervæ castr.	265, 342	mœrsia.	209
Mercurij Gebirg.	195	& situs.	<i>ibid.</i>	prom.	294	mœsta, ejus fines, divisio.	
Meroë inf. Ægypti.	517	mexicanus sinus.	32	minius fl. vel Minio.	69	Com. 373 Incolæ, 375. flumina <i>ibid.</i> urbes 374. seqq. Romanis, Servii Subdita, 376. duplex facta <i>ibid.</i>	
Meroë f. Guequerren	inf. <i>ibid.</i>	Mexico urbs.	550, 555	minois inf.	305	mœstia Cereris Horreum.	
Mersbergium.	220	Wegdeburg.	221	minorca inf. vid Majorca.	83		
Mervæ fl.	101	Der Weg.	163	minoris Ins. Ambitus.	<i>ibid.</i>	mœstia à Crasso domita	373
Pauli Merulæ patria.	129	meynum.	150	minorica urbs.	<i>ibid.</i>	occupata à Servii & Bulgari, oppressa à Turcis.	<i>ibid.</i>
Mesabata.	452	mezantius Cerctanorum Rex.	248	minos Cretensis.	364	mœstia Superioris op.	373
Mesammones.	522	mezana op. novum.	526	minutum quid?	21	mœstia Inferioris op.	374
Meschech, unde Moschi.	416	miaci.	429	minutum primum & secundum.	21	mœsorum mores.	376
Mesched.	457	micale Ægypti.	515	mirandula op.	283, 286	mogores f. Mogules Indiæ septentrionalis, Reges eorum opes & seqq.	425
Mesembria.	370	S. Michael op.	97	agri Mirandulani fertilitas.	<i>ibid.</i>		
Mesene.	499	S. Michaël inf.	21, 547	mirandulanorum mores.	<i>ibid.</i>	mogulis imperium indicum	442
Meser.	514	S. Michaël op. Galatiæ Nova.	555	mirandulanus Comes, ejusque dominium.	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i> unde ortum.	425. <i>ibid.</i>
Meses.	24	S. Michaëlis Archangeli op.	412	misia fl. Bohemiæ.	192	moguntia f. Mentz.	175
Mesgana op.	533	S. Michaëlis cœnobium Luneburgi.	205	misia op. Pol.	400	moguntiacum vel Magunciacum ad Rhenum, n.	
Mesogys mons.	471	S. Michaëlis cœnobium Luneburgi.	205	misidia regio.	452		
Mesoporamia 480, ejus fines, magnitudo, regiones, urbes, montes, fluvii.	497	michaloviense territorium.	404	misina f. Misna op.	216	Mentz.	99, 175
Messia.	535	Cap. de S. Michel.	97	misfenatium.	250	moguntiacum Italia.	245
Messana f. Zancle n. Messina, Ibyci poetæ patria, cujus civis Mamertini 303. Ubi Constantini Lascaris bibliotheca & Epistola B. virginis.	308	middelfordum f. Middelfar.	230	misfenum prom. f. Capo Miseno.	262	moguntina Diocesis.	170, 175
Messia.	370	middelmarch.	154	monte Miseno.	<i>ibid.</i>	mogunrinus Archiepiscopus.	225 ejusque partes.
Messapia, Messapii.	263, 297	middelfex.	146	misfenus portus.	<i>ibid.</i>		171, 175
Messene urbs ubi Aristomenis patria.	331, 333, 334	middelpadia.	235	misfirra f. Sparta.	336	mohaz.	321
Messenia regio Peloponnesi.	331	middelburgium.	128	misico fl.	264	mokan regio.	460
		midlefexia.	139	misnia Marchionatus.	214,	mola op.	258
		miechovia.	394	216, ejus limites, fl. & op.	<i>ibid.</i>	mola turis.	299
		mielnicense territorium.	400			molconfilio.	324
		miedirecum.	<i>ibid.</i>	mistovia.	394	moldeau.	163
		mies.	194	misus fl.	247	Moldauer Kreis.	104
		migliar fl.	76	mirhres Rex Ægypti.	515	moldavia quando appellata.	382
		migrations gentium distinctæ.	103	mithridates Rex Ponti.	462		
		S. Miguel.	559	ejus locus natalis, regia & sepulchrum.	467	moldavia major & minor.	<i>ibid.</i>
		milazzo op. & prom.	305	mirovia.	402	moldavia Wallachiæ pars.	<i>ibid.</i> ejus natura soli. <i>ibid.</i>
		milerus n. Melasso, Cadmi oratoris, Thaletis astrologi, Timothei musici, Anaximandri physici patria.	473, & seqq.	Petrus à Mitrelburg.	128	moldavorum mores.	383
		milevum f. Milevis.	524	Mittelsabrsund.	227	molgomfai tartari.	421
		milliaba fl.	322	Mittelsahrt fretum.	230	molheim.	177, 206
		milliare, 25, 26. Indorum.	<i>ibid.</i> Romanum 25. Turcicum, 26. magnum.	Mittelsahrt Opp.	38	molinium, vulgo Molins.	110
		milliarum scala.	59	Mittelmarck.	154	moloffi.	329
		milly opp. Campania.	93	mitylene.	357	molshemium.	206
		milo Crotoniata.	268	mius.	368	moltau.	442
				mlavense territorium.	400	moluccæ inf.	136, 443, 445
				mobile primum.	2	mombaza.	544
				mocbenium.	281	mona n. Man inf.	140
				moccadelii.	469	monaco.	283
				modena.	246, 285	moneci Herculis portus.	239
				modica.	305	monachium vulgo Monaco Italia.	283
				modicca.	245		Mo3

I N D E X.

Monachii principatus. 277
 Monacum f. **Munchen**. 187
 Monapia f. Menavia & Mon. inf. 146
 Monasterium f. **Munster**. 207
 Monasteriense Episcopatus, ejus limites & urbes. 207, 225
 Monasterium Laurentii. 78
 Monasterium f. **Munster** **Epfel**. 173
 Monasterium f. Crucis. 392
 Mon. astro. 382, 383
 Mond. 133
 Moncon f. Monsonium. 76
 Monembasia. 360
 Monemugus. 543
 Monesland. 229
 Mongul regio. 419
 Monjou. 96
 Monomotapa regnum & urbs, ejus limites & magnitudo. 539, 543
 Mononia. 150
 Monopana fl. 552
 Monopolis. 298, 299
 Mons, vulgo Montes op. 126
 Mons Aureus. 314
 Mons Grampius. 147
 Mons altus. 297. Sanct. Adriani. 65. D. Andreæ. 224. S. Angeli. 298. Arato Pilati. 119
 Monferrato. 75
 Mons Falconis. 293
 Mons farinam habens. 75
 Mons Leonis. 297
 Mons Pelosius. 298
 Mons Pessulanus vulgo Montpellier. 112
 Mons Pilati. 119
 Mons Sacer. 355
 Mons Semiramidis. 448
 Mons Regalis. 282
 Monsonium f. Monçon. 76
 Mons Pelgardus. 176
Munsterberg Ducatus. 196
 Monstersonda. 228
 Montier. 88
 Montaldo in pedemontio. 277
 Montana. 279
 Montbeliard Comitatus. 178, 272
 Montealcino. 287
 Monte di S. Angelo. 272
 Monte Barbaro. *ibid.*
 Monte Casino. 257
 Monte di Capua. 272
 Monte Falcone. 280
 Monte fiascone. 290
 Monto Gibello. 306
 Montegny op. 96

Monte Leone. 268
 Monte Ritondo. 253
 monte di Somma. 272
 monte di Trapani. 306
 monte Pulciano. 287
 monte Sarrato. 75
 montensis Ducatus, ejus limites & op. 209
 monterano terræ motu perit 297
 montes. 46
 montes, vulgo mons op. 126
 montes Diaboli. 361
 montes Epiri. 353
 montes Lunæ. 517
 montes in Gallia præcipui. 102
 montes Pyræni. 65
 montfeldre Comit. 291
 montfortium. 133
 montgomery. 143
 monti di Auro Istriæ. 279
 montiregalensis Archiepiscopatus. 309
 montis Draconis castell. 272
 montis Ferrari Ducatus. 276
 montpellier. 112
 monumethia. 143
 monza. 245
 mopsopia f. Attila. 342
 mopsopila f. Pamphilia. 477
 mora fl. 195, 196
 morachua op. 399
 moracz. 317
 moravia. 168, 192, 195. ejus limites. *ibid.*
 moravia Scotiæ, f. Muray. 147
 moraze. 317
 morbenium. 281
 mordwa. 410
 morea. 331, 360
 moria mons. 483. in quo templum Hierosolymitanum exstructum fuit. *ibid.*
 morimenc. 463
 morini. 94
 morlacha. 326
 morung. 406
 morrea f. Morrubium. 260
 morspurg. 97
 morsungia op. 227
 morsus fl. 220
 mortaria lacus. 283
 mortavalus. 270
 mortuum mare. 29
 morvedre fl. 76
 norviedro. 70
 morus f. Marus fl. 195
 Thomas Morus. 145
 mosa fl. 96. ejus ostium. 100
 mosa vulgo **die Mase**. *ibid.*
 moszus fl. 453
 moszysko. 408
 moschi à Mescheo. 416
 moschorum fedes. *ibid.*
 moschius fl. 374
 moschici montes. 462

moscona. 248
 moscovia. 397, 407. ejus urbes, fines, magnitudo, Ducatus, Principatus & Provinciæ. 408. & seq. *ibid.*
 moscoviæ origo ultima. 407
 proxima. 408
 moscovitarum Dux Czar. 411
 Johannes. 407
 moscovitarum Patriarcha, Episcopi, mores, religio. 411
 moskova urbs. 408
 mosella fl. 97, 162
 mosqua fl. 407, 410
 mosselen. 132
 mostagan op. 526
 mosul, olim Ninive. 457
 motis inf. 445
 motyca. 305
 mounster. 150
 mours Comitatus. 209
 mourha, Murfia. *ibid.*
 moxiani. 469
 moxos regio. 557
 mozambique. 544
 mseneck. 408
 muchavectius fl. 396
 muhamedes moritur. 74
 mula inf. 148
 mulberga, Johannis Friderici Electoris clade nobilis. 220
 mulda fl. 221
 muldavia f. Multavia, **die Moldau** fl. 163
Moldau kreisz. 194
 The Mule prom. 146
 mulester Tunetorum Rex restitutus. 533
Muhlensbach. 379
Muhlhausen. 212
 mulheim ad Rhenum. 209
 mulhusia Sungovia. 177
 mulhusium in Alfatia. 120
 mulinium f. Molins. 111
 multavia fl. 163
 mulucha fl. 525
 muluya ol. Malva. *ibid.*
 mumix Ægypticæ. 512
 L. Mummius delevit Corinthum. 332
Munmpelgard f. Montbeliard. 178
 munchen f. Isinifca. 161
 munda op. Hispaniæ. 77
 munda ad Werram. 224
 mundi cardines. 59. partes & regiones. 22, 23. polus. 56
 mundi polum ostendere. *ibid.*
 munimentum Schenckii, i. e. **Schencken-Schans** 87. 100. 134.
Munsterberg f. **Mun-**

sterberg / Silesiæ Ducatus. 196
Munsterpffel. 96. 173
Munster in valle S. Gregorii. 177
 murechia collis. 342
 mura fl. 316
 muray f. Muravia. 147
 murcia. 68, 73, 77
 murgum op. 373
 murgim op. Hisp. 66
 muri longi. 370
 muri pons. 191
 murus in Anglia. 141
 murta fl. 97
 murtha fl. 174
 musaræi. 448
 muscovia Christiana. 488.
 ejus fertilitas. 408, 411
 musdorani. 450
 musci primi Cretenfes. 364
 musitra. 360
 muske f. Mahstrand vortex. 232
 murina f. Modina. 246, 285
 murinensis Ducatus opida, ditiones. 278. & felicitas. 285
 mutinensium mores *ibid.*
 muza port. & empor. 503
 mycale mons & prom. 472
 mycaleffus. 341
 mycenæ. 316. seq.
 mycone f. Mycone inf. 358
 mycondones. 349
 mygdonia, ejus opida. 346, 349
 mygdonia op. Thraciæ. 368
 myle. 395
 myndus n. Mentese. 473
 myndyrides Sybarita. 267
 myrina in Æolide. 473
 myrlea. 468
 myrmidones. 344
 myrtilio Oenomai Auriga. 36
 myrthon inf. *ibid.*
 myrtoum mare. *ibid.*
 myssia & Messia. 373
 myssia Major, ejus populi, montes, fluvii, urbes. 468, 469. Minor, 470. ejus flumina & urbes. *ibid.*
 myso Macedones. 469, 470
 mytilene. 357
 myuns. 471
 myusus. 363
 N.
 N Abathæ urbs. 500
 Nabathari. *ibid.*
 Nabe fl. 163, 220
 Nacum. 393
 Nadir vulgo Nathir. 7
 Nas

I N D E X.

Nadaria provincie Pruffia. 406
 Nagajieus Tattari. 420
 Nagorm. 410
 Nagot fl. 165
 Nagund fl. 436
 Naha fluv. 175
 Nahuay pifcis. 233
 Namurcensis Comitatus. 95, 126
 Namurcensis provincie limi-
 tes. *ibid.*
 Namurcum op. 96, 126
 Nanking provincie. 426
 Nannetes. 92
 Nanguin urbs. 426
 Nansberg mons. 189
 Nansum f. Nanfi. 97, 174
 Nantes. 120
 Nantuates. 120
 Golfe de Napoli. 331
 Napoli di Romania, f. Nau-
 plia. 336, 360
 Nar f. Nera fl. 250, 271. ejus-
 que ortus. *ibid.*
 Narbo f. Narbonne. 89, 112
 Narbonensis Gallia f. Narbo-
 nensis provincia. 87, 88, 239
 à Romanis subjugata. 103,
 110 ejus divisio. 87, 103. li-
 mites & felicitas. 87
 Narbonne. 107, 112
 Nardo. 265, 297
 Narenta f. Narona. 325
 Narifci, eorumque sedes. 158
 Narni. 252
 Narnia. 252, 292. ubi pons
 Augusti præaltus. 252
 Naro fl. f. Nara. 323
 Narona. 325
 Narfinga regio. 426. ejus fi-
 sus, magnitudo, urbes &
 incolæ. 435
 Narfinga urbs. *ibid.*
 Narva. 236. Russorum. *ibid.*
 Narva fl. 236, 389
 Nasamones. 520
 Nafcoa op. 230
 Nafium f. Nanfi. 97
 Nafaw fortaliticium in Timor
 f. Mortir. 446
 Nafovia castellum iu Banda.
ibid.
 Nafovicus Comitatus. 211
 Nafovicum prom. 564
 Natangia, provincia Pruffia.
 406
 Natolia, ejusque provincie.
 464
 Nava fl. 97, 163, 401
 Navarin, ol. Pylus Messenio-
 rum. 360
 Navarra. 68, 70
 Navarra regnum. 73
 Capo dello Nave. 268
 Naverniz vallis. 147
 navigandi ars. 60

navigatio ad Sinas & Philip-
 pinas. 40
 Caji Cafaris. *ibid.*
 Columbi. *ibid.*
 Navigatio duplex. 39
 Eudoxi. 41
 Hannonis. *ibid.* Himilco-
 nis. *ibid.*
 Navigatio in Indiam. 40
 Occidentalis. 39
 Orientalis. *ibid.*
 Ophiriana. 40
 Oceani. 39
 Magellani. 38
 Meridionalis. 39
 Septentrionalis Oceani. *ib.*
 Vesputii. 40
 navis Victoria. *ibid.*
 naulibus. 449
 naulochos. 474
 naulum op. 286
 naumburgium, **Naum-
 burg.** 217
 naupactus, victoria Christia-
 norum clara. 339, 360
 nauplia. 336
 nauportum. 315
 nauſa fl. 80
 nautica pictura. 59
 nautica pyxis. 22, 60
 naxius. 375
 naxus inf. & op. 358
 nazareth. 488
 nazianum. 466
 Mich. Neander Abbas & Re-
 ctor. 212
 neapolis f. Neapoli. 262, 296
 ubi Virgillii monumentum,
 262. nobilis. 303
 neapolis & Sicilia Rex pri-
 mus. 299
 neapolis Syracufarum pars.
 303
 neapolis in Africa minore.
 522
 neapolis Samariae. 487
 neapolis Thraciae. 368, 370
 neapolitanorum mores. 300
 neapolitanorum regnum, ejus
 fines & magnitudo, Domi-
 ni, 294. divisio. 295. ur-
 bes. 296. & seq. op. mu-
 nita. 299. cum Sicilia co-
 pulavit Ferdinandus Ca-
 tholicus. 295
 neapolitanum regnum. 276
 ejus soli fertilitas & natura
 299
 neapolitanus finus. 262
 nebbio. 312
 nebriffa f. Lebriza. 78
 Necker fl. 163
 neeri vallis, ejus limites &
 urbes. 307
 nestrum. 305, 307, 308

neglia fl. 410
 negopata. 437
 negroponte. 356
 negumbo. 446
 nehel-efchol. 482
Neideburg. 406
Neindooff. 224
Neiffe. 196. Ducatus,
Neiffische Gebirge. 195
 nela fl. 127
 neleus f. Neleia Nestoris pa-
 tria. 334
 nelsen portus. 41
 nemaufus f. Nifmes. 89, 112
 nemea fl. 332. & opidum. *ib.*
 ubi ludii. 336
 nemeracum. 95
 nemerum Augusta. 91
 nemetes. 99
 nemours. 107
 nentidava. 379
 neoburgensis lacus. 117
 neoburgum Daniae
 neocastro. 362
 neocæfarea. 465
 Gregorii Neocæsariensis pa-
 tria. 465
 neportus f. Nieuport. 125.
 victoria Mauritiæ nobilis.
ibid.
 250
 nepe. 250
 nepete. 240
 neptuni lapis. 116
 neptuni Templum. 339
 neptunius fons mortiferus.
ibid.
 256
 nera fl. 271
 nerium promontorium. 80
 nericia. 235
 nerigon. 155, 231
 neringa inf. 404
 neretius Ulyffes. 356
 neriton mons. *ibid.*
 neritum. 265, 297
 nerfa fl. 209
 nerva. 401
 nervii. 95
 nefactum. 244
 nefa fl. & lacus. 147
ibid.
 nessum op. Scotiae. 374
 nessus op. Mœsiae. 374
 nessus f. Nestus fl. 368, 370
 nestoris patria. 374
 nestweda. 229
 neuburg. 187
 neu **Brandenburg.** 202
 neucastel. 145
Neuen Kloster. 202
Neuhauſel. 318
 neuri. 378
Neuschloß. 401
 neufol. 317

Neustad op. 203, 211
Neustad an der Hart. 184
 neys op. 173
 nex op. 230
 nialeuki. 410
 nibe. 227
 nicaria inf. 358
 nicæza, op. & portus n. Nizza
 239, 282
 nicæza Concilio Oecumenico
 clara. 468
 nicaragna. 556. op. & lacus
 557
 nicaſtro. 297
 nicephorium. 497
 nicephorus fl. 462
 niceetes Sophista. 474
 nikkellſad. 106
 nichor f. Nichea. 468
 nicoboli. 375
 nickiobing. 227
 nicolai Clenardi patria. 127
 S. Nicolai inf. 279
 S. Nicolai opp. 411
 de S. Nicola inf. 546
 S. Nicolai prom. 331
 nicolai Leontii patria. 130
 nicolaus de Lyra. 145
 nicolaus Villegagnon. 561
 C. S. nicolo. 331
 nicomedia. 468
 nicopen Suediae. 236
 nicopia. 229
 nicopolis, ubi Bibliorum
 Graeca versio inventa. 330
 nicopolis Armeniae. 463
 nicopolis, ol. Eminus. 485
 nicopolis Bulgariae, clade no-
 ta. 376
 nicopolis Ciliciae. 479
 nicopolis Mœsiae. 374
 nicor. 468
 nicofia iu Cypro. 507
 nierus fl. 162, 163, 179
 nidda Comit. 210
 nidda fl. *ibid.*
 nider fl. 232
 niding scopulus. 227
 nidrolia Praefectura. 232
Niederburg. 406
Niederland. 121
**Niederheimbach / Nie-
 derheimback.** 99
Niehuß Paderborae nse.
 207
Nikcoping. 203
 niemen fl. 389, 402
Niemunster. 203
Nienburg op. 208
Nieper fl. 389
 niesara op. 465
 niefter fl. 389
 Nizza.

I N D E X.

Nicaesell portus in Anglia.	145	nonfuch regia.	145	nosus fl.	241	matum. 17. & seqq.	
Niger lacus & fl. 460. exundar.	518, 528	Oliver à Noord.	45, 500	Nossen Stadt.	379	numicus fl. ejusque fons.	255
Nigrais promontorium.	440	nonus panopolitanus.	513	Nosverland.	382	numidia.	524
Nigritæ. 529. eorum regio.	530, 537.	noortkyn prom.	156, 560	notestius fl.	389	numidia. 511, 523. ejus urbes	524
	<i>ibid.</i>	norax Mercurii filius.	310	noter fl.	199	numidia duplex.	<i>ibid.</i>
Nigrum mare.	36	norba.	256	notinghamia.	145	numidicum mare.	37
Nikiobing op.	203	norcia.	161, 253, 293	notius polus.	4, 5	numidicus sinus.	<i>ibid.</i>
Nikoping Falstria.	234	Nordburg.	203, 228	notium mare.	35	nurense territorium.	408
Nilefia op.	235	nord-bevelandia.	125	noto op.	305	nursia f. Norcia. 253. Vespasiani, Sertorii & Berenidicti patria.	253
Niloscopia.	515	norden op.	206	notus.	23	nuys.	93
Nilus fl. ejus ortus, exundario, natura, palus.	517	nordhaufen.	212	nova Francia.	551, 552	Nyboog Daniæ, prælia nobilis.	229
ostia.	518	nordheim.	224	Belgia Nova.	551	nymphæum promont.	349
Nimidia.	525	nordhorleen.	232	Anglia Nova.	<i>ibid.</i>	Nyenhusz.	206
Nimwegen f. Noviomagus.	134	Nord-Turland.	227	Nova Andalusia.	557	nyesler.	391
Ninive n. Mosul.	453	Nordlingen / clade memorabilis.	180	Hispania.	554	niphates mons.	462
Niphates mons.	497	Nord-Osten Wind / f. Cæcias.	56	Hollandia.	564	nyfa Indicæ Veteris urbs & mons.	431
Nipla fl.	227	Nordstrand inf.	203	Granata.	554	nyssa op.	374
Didacus Niquefa.	558	nordvior de.	232	Galitia.	555	nyssa reg.	466
Nisabur.	457	Nord-Wind.	23	Guinea reg.	564	nywar.	318
Nisæa portus.	342	Nord-West Wind / Caurus f. Eorus.	23, 56	Quara.	540		
Nisæi.	450	Nord-West Wind / noreia urbs.	243	Zelandia inf.	564		
Nisibus. 497. Antiochia etiam dicta, it. Mygdonia. <i>ib.</i>		Nord-West Wind / noreia Tauriscorum.	<i>ibid.</i>	Zemla.	417		
Nismes.	89, 112	noribergensem horam invenire.	51	novantium promont.	147		
Nissus Silesius.	163	norica Alpes.	272	novaria. 283. op. & fl. Petri Lombardi & Comestoris patria.	<i>ibid.</i>		
Nissus Lufatus fl.	<i>ibid.</i>	norica provinciæ Suediæ.	235	novariensis ager.	276		
Nissa, Nyfa f. Nyssa, n. Nisi, 354. 466. Gregorii Nysseni parria.	<i>ibid.</i>	norici trans Alpes. 160, 161 243. eorum sedes, nomen <i>ib.</i>		navagora.	394		
Nissenfis Ducatus f. Episcop.	156	noricum, ejusque limites.	152, 161	novaria f. Novara.	244		
Nissy Nowogorod.	408	norige f. Norge.	155, 230	novem populana.	90		
Nitra fl.	318	norimberga f. Nurnberg.	217	nbvesium.	173		
Nitria.	317	norma.	257	noviomagus f. Nicumegen. 99 f. Nieumegen. 134. Noviburgium f. Naumburg.	217		
Niuche.	422	normandia.	106, 107	novigrad Liburniæ.	324		
Nivelle.	95	nornburg.	225	novigrad Macedoniæ.	351		
Niulhan.	422	novesium f. Neps.	173	noviodunum.	92		
Nivoo inf.	429	nortfolcia.	376	noviodunum Mæsiæ.	375		
Nivers op.	101	nortfolek.	445	noviomagus in Normandia.	92, 93, 99		
Niuwe Maza.	<i>ibid.</i>	nortgavia f. Nortgau.	185	novo Comum, Pauli Jovii patria.	245		
No f. Alexandria Egypti.	513	northamptonia.	146	novogardia f. Nowigrod.	397		
Nocera.	252, 263	northheim.	224	novogardia mag. 409. & seq.	376		
Nocera pagana.	298	Northumberland.	139	novograd.	376		
Nocera Brutiorum.	267	northumbria.	145	novogeod, Severiensis Ducatus.	409		
Noctium & dierum quantitatem cognoscere.	49	nortkun.	153, 156	novomont.	375		
Noctem longissimam invenire.	<i>ibid.</i>	Nord-Osten Wind / Cæcias.	56	novopolia.	394		
Nohaigenfes Tattari, eorum sedes. 420. & seq.		Nord-west.	<i>ibid.</i>	novotargum.	<i>ibid.</i>		
Nola op.	263, 296	nortwykvius.	162	nowogrodia inferior.	408		
Nomades. 378. in Arabia deserta. 502. iu Numidia. 524		norvagia f. Norwegen f. Norrige, ejus limites & op. 228, 231. ejus regnum. 168		noyon.	96, 107		
Nombre de Dios f. Nomen Dei op.	558	Germaniæ pars.	152	nubia.	529, 539		
Nomentum.	253	norumbega urbs novæ Franciæ.	552	nubiorum gens.	529		
Nomi Egypti regiones.	513	norussi montes.	423	nuceria Camclaria.	251, 263		
Nona.	524, 326	norvegii.	155	nuceria f. Nucera cogn. Alfaterna.	<i>ibid.</i>		
Nonibazaria.	376	norwegia nova.	231	Villa Nueva op. Hispaniolæ.	562		
Nonium prom.	510			nuithones.	154		
Nonius.	46			numantia.	67, 70		
				numburg in Bohæmia.	194		
				numerus aureus. 45. Clima-			

O.

O Bares,	451
Obdora.	410
Ober Burgund.	116
Oberheim.	177
Ober Pfaltz.	185
Oberlaubach.	315
Obii montes f. Obia juga.	417
Obii f. Riphæi.	390
Obium prom. f. Capo de Obii	417
Obius fl.	44, 407, 417
Obliquam solis ascensionem & descensionem invenire	50
Obliqui circuli.	5
Obliquam facere sphaeram.	53
Obliquam stellæ ascensionem invenire.	50
Obrovazo.	324
Oca op.	532
Occam fl.	591
Guilielmus Occam.	144
Occasum Cosmicum & Acronychum invenire.	57
Occasum & ortum ostendere Equinoctialem.	56
Occasum & ortum stellarum invenire secundum	
Poetas.	57, 58
Occasus.	22
Acronychus, Cosmicus, Heliacus.	57
Occidens Hibernus f. Brumalis.	22
Occi-	

I N D E X.

O acidus Oceanus. 28	Offæ fossa, nunc Clandoffa. 142	olympus mons in Mysia. 470	orbili op. 356
Oceanus Atlanticus 30, 39	offæ Merciorum Rex. <i>ibid.</i>	olympus mons Cyprizæ. 506	orbilia. <i>ibid.</i>
Oceanus Æthiopicus. 30	O fen. 319, 320	olut. 422	orbilus mons. 370
Oceanus Indicus. 29. seqq.	offenbachium op. 211	olyntus Callisthenis Philo- sophi patria à Mardonio expugnata, à Philippo everfa. 349, 369	orbili patria. 298
Gallicus, Cantabricus, Aquitanicus. 30. seqq.	officia Equatoris & Circulo- rum Polarium, 12. Coluro- rum, 10. Horizontis & Me- ridiani 10. Tropicorum, 11. Zodiaci. 9	olyssa mons f. Olgafis. 467	orbifine. 463
Britannicus, Hibernicus. Caledonius, Germanicus. 38	oglio fl. 270. ejus ortus. 270	olysippo f. Lisbona. 67, 80	orbis Terrarum circumse- rentia, 20. ejus divisio 42. circumnavigatio 39. & seq.
Oceanus, ejusque partes, varia nomina. 28. & seq. vid. mare.	ogus Rex in Bafan. 495	om fl. 503	orbitello. 276
Oceani in partes, sinus & fre- ta divisio. 28	ogygia. 340	omago op. 279	orbitellum. 288
Oceani Belgici clavis. 128	O ynpach. 183	omanum. 503	orbs op. 98
Oceani navigatio. 39	oise fl. 95	Omar Mahumedis scctator. 456	orcales f. Orknay inf. 148
Oceani sinus. 31	okera. 223	S. Omar op. 126	orcas promontorium. 138
Ocelis. 503	olabi. 540	omeiburg f. Amelburg. 211	orchomenum. 340, 361
Ocka. 389	olevia f. Olaw. 196	omira fl. 498	orchies. 95
Ochsenfurtum ad. Mœnum 182	olbia. 310	omlandia, ejusque partes. 136	orezakow. 399
Ocrage. 418	olbianus portus. <i>ibid.</i>	omnium Sanctorum portus. 561	ordessus. 396
Ocriculi. 252	olohinum. 325	on f. Heliopolis. 515	O rdingen op. 99
Ocrida. 361	oldampt. 136	onacum. 325	ordinis Garterii Equites, Gitter des Hofenban- deg. 145
Octodurus. 121	O ldenburger/Comitatus. 208	oneovum. 404	ordo Cruciferorum Teutoni- cus. 404
Odenpoa. 402. ejus opida <i>ibid.</i>	O ldenburg op. <i>ibid.</i>	onalia, n. Oneglia. 286	ordo S. Michaëlis. 107
O dentwald. 164, 210	oldendorpium prælio notum. 224	onobala fl. 305	ordo Spiritus S. <i>ibid.</i>
O der fl. 163, 199	oldendorp Westph. 206	onolfpachiam 183. Marchio- natus caput. <i>ibid.</i> 220	ordovices. 139
O der opidul. 164	oldesloa. 203	oenomaus Rex victus. 331	orebora. 235
O derberg. 196, 199	oldezeel. 135	onor. 437	orelliana fl. 557
Oderzo. 243	Adamus Olearius. 228	ontiar f. Unda fl. 75	orenoque fl. 558
Odia urbs. 441	olenia capella. 338	O ostburg. 124	orenoqueponi regn. <i>ibid.</i>
Odocastrum. 408	olenus. 332, 338	O ost-Friesland. 206	oreuse. 80
Odocer Italiam occupat. 275	olesecum Pruffiæ 406. Volinia. 400	O ost-See. 160	oreffa. 369
victus. 250	olgasus f. Olyssa mons. 467	opatavia. 395	oreffis regio. 348
Odojum f. Odo castrum. 408	olibria f. Olybria. 368	opatovecia. 394	oreffis ossa inventa. 335
Odomantæ. 368	olika. 400	ophris f. India. 40, 432	O resund. 38, 218
Odowal op. 232	olina fl. 109	ophrisana navigatio. 40	oretani. 68
Odryfæ. 368	oliva cœnobium, pace com- posita nobile. 405	ophiusa inf. 83	orges. 247
Odyffus f. Odessus. 375	oliveti mons. 484	ophiusa f. Rhodus. 507	orgus fl. 247
Oecumenica synodus. 467	olivier Cromwel protector. 142	opici f. Ofci Italia: incolæ. 258, 273	orgya, mensuræ genus. 26
Oedenpoa. 236	olivier de Noort. 40, 560	opitergium. 243	oricum. 330
Oetmarfen. 135	ollius fl. 241, 270	opolia. 394	oriens Brumalis f. Hybernus. 22
Oelandia inf. 235	ollo de Boy. 543	opoton. 495	oriens Æstivus, Æquinoctia- lis. 22
Oenone. 357	olmitz. 195	oppavia op. 196	origenes, 513. ejus Hexapla. 330
Oenones mons. 471	olne fl. 109	oppavienfis Ducatus, ubi Oppavia op. 196	orilovia. 400
Oenotria. 237	olorus. 351	O ppelen <i>ibid.</i> Ducatus. <i>ibid.</i>	oristan. 563
Oenotrides insulæ. 266	olna f. Ofse Ducatus. 196	oppenheim. 175	oristana f. Oristagni. 311
Oenotrii. 254. in Italiam veni- unt Duce Venotro. 274	olnietz. 220	oppidum novum. 526	orivretanus ager. 277
Oenus fl. 187	olstina. 394	opryzna curia ad Moskuam urbem. 410	orixa regio 438. Orixa vel Oriffa urbs. <i>ibid.</i>
O resund. 38	olr. fl. 379	opslo. 232	orixa f. Oriffa op. <i>ibid.</i>
D ie Oerter in Helvetiâ. 119	olympeni. 469	opus. 343	orixæ regnum, ejus situs & limites. <i>ibid.</i>
Oescus op. & fl. 375	olympia 333 f. Pifa ad Al- pheum fl. <i>ibid.</i>	opuntius sinus. <i>ibid.</i>	orla fl. 212
Oesalia. 236, 402	olympias. 27	orachum ad Drinum. 376	orlamunda. <i>ibid.</i>
Oesta fl. 206	olympica certamina f. ludi. 333, 336	oran. 533	orleans. 92, 107, 110
Oesyfme & Ofima. 368	olympii Jovis statua aurea. 333	orange. 89	orliza fl. 194
Oeta mons. 354	olympii templum. <i>ibid.</i>	orbalsine. 563	orminius mons. 467
Oeringa Comitatus & op. 180	olympus, mons Græciæ. 355	orbe op. 98	ormuz regn. & op. 448, 455 seq.
Ofando fl. 298			Ornez.
Oetmarfen. 135, 180			

I N D E X.

Orne fl.	109	osnaburgiensis Episcopatus.	207, 225	oxoniensis Academiae conditor.	145	Agrippæ.	483
Ornea.	337	ossa op.	350	oxoniium f. Oxford.	<i>ibid.</i>	Salomonis.	<i>ibid.</i>
Orneta.	404	ossa mons.	355	oxus Palus 421. lacus fluvius.	413	paleacate.	437
Ornithias.	24	ossabruga.	207	ozolis.	339	palencia.	81
Oroztes fl.	453	ossuna Acad.	78	ozolæa.	<i>ibid.</i>	palermo.	304
Orobii, eorum oppida & fines.	244	ostenda 125. ejus obfidio diuturna.	<i>ibid.</i>			palefoli.	470
Orondici.	466	Osterburg.	199			palga op.	406
Orontes mons. 431, 455, 491		ost. rgoa.	135			palinarum prom.	266
Oropus & oropum.	341	osterholmum.	228			paladia.	89
Orosii patria.	70	Osterrode Prussiae.	406			pallantia.	68, 70
Ortopeda Mons.	67, 69	olterroda.	224			palene.	349
Orpheus, ubi ad Inferos descendit.	348	Ostervick.	<i>ibid.</i>			palensis Ithmus.	<i>ibid.</i>
Orsiti 450. Orsy.	136	Ostholm.	227			palma in Majorca inf.	83
Ortelsburg.	406	ostia, 255, 292. ab Anco Martio condita.	295			palma fori Julii.	280
Orti.	205	ostidamni.	139			palmar di fule.	310
Ortona op. 260. Portus.	299	ostia op.	158			de la Palma f. Palmarum inf.	546
Ortopula f. Ortopola.	324	ostiacina urbs.	502			palmarum urbs f. Hierichus.	483
Ortosia.	491	ostium f. Osmundi.	133			palmoſſa inf.	359
Ortospona.	449	ostrogium.	400			palmus, mensura pars.	26
Ortrusium.	212	ostrogothia f. Ostere-Gostwald ejusque opp.	235			palmyra f. Adrianopolis.	494
Orthomenius locus.	341	Gost See.	160			palmyrene regio.	494
Ortum & occasum Equinoctialem ostendere.	56	Ostwind / Subsolanus.	23, 56			palo.	249
Ortum & occasum siderum ostendere.	53	oswieczyn.	158			paloda.	379
Ortum & occasum stellarum invenire secundum poetas.	57, 58	otby.	228			Cabo de Palos.	77
Ortum & occasum Acronychum invenire.	57	othefundæ fretum.	227			palotta.	320
Ortum & occasum Heliacum invenire	<i>ibid.</i>	othrys.	334			palus.	28
Ortum solis Æstivum solstitialem ostendere.	56	othrys mons.	354			palus Mœotica.	36
Ortum & occasum solis invenire.	49	otranto.	265, 297			palus Sarmatiz.	<i>ibid.</i>
Ortum solstitialem Brumalem ostendere.	56	otricoli.	252			paludes Cimmericæ.	<i>ibid.</i>
Ortus Æstivus 22. Acronychus, Cosmicus & Heliacus.	57	Otterndorff.	206			paludes Chelonides.	538
Ortus & occasus horam explorare.	49	ottersbergæ.	<i>ibid.</i>			paludes Reatinæ.	253
Ortygia inf.	308	otto Flandriæ Comes, par-tem Franciæ occupavit.	105			pames.	94
Oruba inf.	562	otonia f. Orten See.	229			pamifus fl. qui & Panifus.	334, 352
Orvietum.	250, 290	ottonis silva f. Odenwald.	164, 210			pamphylia, ejus fines, regiones, montes & urbes.	464, 477
Orvietani agri felicitas.	293	d'Oude Wase.	101			pamphiliam mare.	31, 37
Orvietancrum mores.	<i>ibid.</i>	Ober Polen.	401			pamplona in America.	558
Orum arx.	227	over Flachee.	132			panama isthm.	557
Oruntbuy.	<i>ibid.</i>	oves in Anglia.	137			panama op.	553
Oscela f. Hueſca.	241	oves onera portantes.	559			panarus fl.	290
Oscela.	241	ovidii patria	259, 263			panatalla.	375
Oſcharus fl.	110	lacus.	375			pandosa fl. & op.	268, 274
Oſcherſchleben.	224	Oviedum f. Ovietum op.	81			329, 352	
Oſci.	258, 273	Ober Iſel.	123			pancas regio.	495
Oſenbrugge f. Oſnabrugga.	207	ovilia op.	161			pangæus mons.	370
Oſi eorumque ſedes.	158	owar.	318			pangæ.	542
Oſismii, eorumque ſedes.	92	oxartes fl.	421			panionce Podeciorum arx.	399
Oſma.	79	oxford.	145			pannonia, ejus limites, partes, diviſio 313, 313 urbes, <i>ibid.</i> incolæ <i>ibid.</i> nominis origo.	313
Oſmanes f. Ottomannus, Turcici Imperii conditor.	504	oxiana Alexandrina.	418			pannoniæ Superioris pars. 152 Inferior f. ſecunda Conſularis, ejusque partes.	314
Oſmiana.	396	oxitaga.	<i>ibid.</i>			Superior f. Conſularis prima, ejusque partes. <i>ibid.</i>	
Oſiao.	259	oxitana.	<i>ibid.</i>			Valeria, Interamnia, Riparen-	

I N D E X.

<p>parentis 315, à Tiberio per do nica. 316</p> <p>Pannonicæ Alpes. 272, 313</p> <p>Nonnus Panopolitanus. 513</p> <p>Panormus Epiri. 330</p> <p>Panormus Sicilia. 304, 307, 308</p> <p>Panticapæum op. 384</p> <p>Panuco op. 555</p> <p>Panyasus fl. 353</p> <p>Panyfus fl. 334, 352, 370</p> <p>Paola. 297</p> <p>Papenhcim op. cum Comita- tu. 180</p> <p>Paphia regio. 506</p> <p>Paphlagonia. 466</p> <p>Paphlagonæ in Galatia. <i>ibid.</i></p> <p>Paphos urbs Cypri. 506</p> <p>Paphnucius Epic. 513</p> <p>Papia f. Pavia. 283</p> <p>Pappa. 320</p> <p>Paquini. 426</p> <p>Paracelsi tumulus. 188</p> <p>Paradene regio. 448</p> <p>Paradisus ubi situs fuerit. 500</p> <p>Paradisus ad Libanum. 493</p> <p>Paradisus Sacerdotum. 173</p> <p>Paræopolis. 351</p> <p>Paræta uti cene. 451</p> <p>Paragba. 558</p> <p>Paragoya. 446</p> <p>Paraguare. 561</p> <p>Parallelam sphaeram conti- nuere. 47</p> <p>Paralleli 15. 16. 45. eorum tria genera 16. eosdem inveni- re. <i>ibid.</i></p> <p>Parallelus Horizontis. 7</p> <p>Parafanga. 26</p> <p>Paratauticene. 451</p> <p>Paraxis, ejusque oppida. 349</p> <p>Parda fl. 216</p> <p>Parado, hortus regius ad Mad- rium. 79</p> <p>Parentium, f. Parenzo. 244, 278, 279</p> <p>Parapaphitis. 448</p> <p>Pares Franciæ. 107</p> <p>Paria regio. 558</p> <p>Pariedrus mons. 462</p> <p>Parime lacus. 558</p> <p>Parietæ. 449</p> <p>Pariseue. 448</p> <p>Parisi. 93. 124. eorum reg- num. <i>ibid.</i> uros. 108</p> <p>Academia, ejusque Docto- res, Parlamentum. 107</p> <p>Parisiensis laniena. 108</p> <p>Parisi in Anglia. 140</p> <p>Parisiurum Rex. 104</p> <p>Parium. 471</p> <p>Parlamentum in Gallia. 107</p> <p>Parma. 246, 283, 285</p> <p>Parmensis Ducatus, 277. ejus opida & felicitas 285</p> <p>Ducis ditiones. 277</p> <p>Parmensium mores. 285</p>	<p>parnasus mons & op. 354, 360</p> <p>parni. 340, 450</p> <p>parnovia. 230, 401</p> <p>paropalmis regio. 417, 449</p> <p>parapamis mons, ex quo Indus oritur, 417, 432</p> <p>paros inf. 358</p> <p>parphar. 494</p> <p>parlagada. 452</p> <p>parsi. 449</p> <p>parsis op. 448</p> <p>parsiæ. <i>ibid.</i></p> <p>parthenium mare. 37</p> <p>parthenius fl in Arcadia & in Samo, ejusque orrus. 467</p> <p>parthenopolis f. Neapolis. 262</p> <p>parthia 441, 448. ejusque urbes 451. limites. <i>ibid.</i></p> <p>parthorum mores, 450. eo- rum in Asia regnum. 456</p> <p>parthiene. 451</p> <p>partus CCCLXIV. infantium. 130</p> <p>pas opp. 95</p> <p>pasagarda. 452</p> <p>pasagardæ. 448</p> <p>pasuar. 555</p> <p>pasewalk. 201</p> <p>pasitigris. 453, 498</p> <p>passaria fl. 405</p> <p>Capo Passaro. 302</p> <p>passu. 161, 188</p> <p>passua de Flores. 553</p> <p>passus simplex & Geometri- cus. 26</p> <p>passo. 558</p> <p>passos op. 370</p> <p>patagonum gens. 560</p> <p>patagones aliter cognit. 556</p> <p>patanchan. <i>ibid.</i></p> <p>patane urbs. 441</p> <p>patay op. f. Patane. <i>ibid.</i></p> <p>parata olim Arfinoë. 477</p> <p>patavium f. Pauffau. 188</p> <p>patavium f. Petuvium, Pettaw ad Dravum. 314</p> <p>patavium f. Padua Acade- mia, 280. Titi Livii pa- tria, 242. doctum. 302</p> <p>paterno. 255</p> <p>pathmiticum ostium Nili. 518</p> <p>patissus, qui & Tibiscus. 316, 380</p> <p>patmus inf. 359</p> <p>patræ. 332</p> <p>patriarcha Aquilejensis. 300</p> <p>Moscovitarum. 411</p> <p>patriarchæ Ecclesiæ Græca- nicæ. 272</p> <p>patricias. 255</p> <p>patrimonium D. Petri. 277, 290. ejus felicitas. 293</p> <p>patris Indigetis templum. 255</p> <p>patruissa. 379</p> <p>pau. 107</p>	<p>pavia. 244</p> <p>D. Pauli Comitatus. 126</p> <p>pavoasan. 136</p> <p>pavosa urbs. 546</p> <p>pavosa Castellum. <i>ibid.</i></p> <p>pauperes de Lugduno. 114</p> <p>paulianus scriptor. 405</p> <p>pecquencourt. 95</p> <p>pecunia. 398</p> <p>pedemontium 177. ejus opi- da & Dominus. 281</p> <p>pedena urbs. 279</p> <p>pedians f. Pedizus fl. 506</p> <p>pedunculus. 44</p> <p>pegæ fl. 258</p> <p>pegasæ. 346</p> <p>pegian. 463</p> <p>pegnesus fl. 186</p> <p>pegu op. & regn. ejusque fi- nes. 439, 440</p> <p>pehitz Val. 141</p> <p>peim op. 422</p> <p>peina op. 225</p> <p>peine fl. 200</p> <p>peipus fl. 409</p> <p>peizium. 199</p> <p>pelagenes, eorumque op. 351</p> <p>pelagonia. <i>ibid.</i></p> <p>pelagus Hippadis. 29</p> <p>pelagi. 344</p> <p>pelasgia, ejus limites & opi- da. <i>ibid.</i></p> <p>pelasgicum. <i>ibid.</i></p> <p>peligni, 239. eorum opida & fines. 259</p> <p>pelius mons. 112, 355</p> <p>pella in Cœlesyria. 495</p> <p>pella in Macedonia. 348</p> <p>pelopida patria. 341</p> <p>peloponnesus, 328, 329. ejus fines, partes & opida. 331. & seq. flumina 352</p> <p>monres 353. unde dicta? 331</p> <p>pelops Rex. <i>ibid.</i></p> <p>pelorum prom. 302, 307</p> <p>pelusium op. Ægypti. 490</p> <p>pelusiacum ostium Nili. 518</p> <p>pemba. 542, 543</p> <p>penbrochia. 143</p> <p>penderach. 468</p> <p>penestia regio. 325</p> <p>peneus fl. 333, 346, 352</p> <p>peninsula. 42</p> <p>peniscola Benedicti XIII. re- fugium. 77</p> <p>penninae Alpes. 272</p> <p>pennina vallis. 120</p> <p>pentapolitana provincia. 519</p> <p>penthesilea. <i>ibid.</i></p> <p>penus Thessaliæ fl. 346</p> <p>peones. 351</p> <p>pera op. 372</p> <p>peræa, Judææ pars. 485</p> <p style="text-align: center;">H h h</p>	<p>perdiccas Rex Macedoniæ. 348</p> <p>perga f. Perge, Pirgi. 478</p> <p>perga olim Torone. 362</p> <p>pergæ Diana. 478</p> <p>pergamus, ubi bibliotheca. 470</p> <p>pericles. 342</p> <p>perigort. 91, 106, 107</p> <p>perigueux. 91</p> <p>perimula. 441</p> <p>perimulicus sinus. <i>ibid.</i></p> <p>perinthus f. Heraclea. 368</p> <p>perioeci 14, 49. eorum iuve- veniendorum ratio. <i>ibid.</i></p> <p>periscii. 13, 49</p> <p>Perleberg. 199</p> <p>permauelick op. 419</p> <p>permens f. Permia. <i>ibid.</i></p> <p>permessus. 354</p> <p>pernambuco op. -</p> <p>peronne. 95</p> <p>peronticum. 369</p> <p>perofanta fl. 201</p> <p>perofa Indiam ingressi. 432</p> <p>perofatum f. perofa regnum, ejus fines, magnitudo, regiones & opida. 447, 457</p> <p>perofus Rex 349. ejus fuga. <i>ib.</i></p> <p>perofica mensa. 452</p> <p>peroficum mare. 30</p> <p>peroficus sinus 32. ejus fretum. 38</p> <p>perofopolis. 452</p> <p>perofis, <i>ibid.</i> ejus populi, re- giones, urbes & limites. 414</p> <p>perofia. 147</p> <p>perofica. 26</p> <p>peru f. Peruvia provincia, 557 ejus fines, magnitudo, di- visio, opida, & figura. 558, 559</p> <p>Maritima & Montana. 560</p> <p>perofia f. Perugia 247, 248, 290 ejus calamitas. 248</p> <p>perofini agri felicitas. 293</p> <p>perofinorum mores. <i>ibid.</i></p> <p>perofinus lacus, clade Ro- manorum nobilis, 247</p> <p>perofia Transmontana. 559</p> <p>perofiana America. 550</p> <p>perofianorum potus ac pa- nis. 559</p> <p>perofianorum religio. 556</p> <p>perofianum aurum & argen- tum. 557</p> <p>pes, 26, Rhinlandicus, <i>ibid.</i></p> <p>pesaro f. Pisaurum. 251</p> <p>pescara fl. 258, 271</p> <p>pescaro op. & fl. 299</p> <p>pescha. 324</p> <p>peschera. 362</p> <p>peschiera. 285</p> <p>peschia. 287</p> <p>Peso.</p>
--	---	--	---

I N D E X.

Pesolavium.	281	phalerus navale.	342	da, & seq.	480, 489	pilsna.	395
Pessinus.	467	pharia inf.	317	phœnicis in Hispania. 72. in		Pignuer Kreis.	194
Pestremo op.	361	phærum mare.	37	Sicilia.	307	pilus Messeniorum, Nestoris	
Pesto.	266	pharaonum regia.	515	phœnicias.	25	patria.	34
Pestum.	319, 320	pharphar fl.	495	phœnicium mare.	36	pirarolium seu Pignerol.	282
Petelia.	268	pharphali campi.	344, 345	phœniusa inf.	305	pindari patria.	341
Petellini colles.	267	pharsalum op. f. Pharsalus	344	phœnicum coloniz.	530	pindus mons. 379. op. 338, 353	353
Peters Dozff.	379	pharus f. Pharo inf. 80. tur-	478	phœnix mons. 472. avis. 503		pingus fl.	377
Petolo vicus ad Mantuam.	245	ris.	515	philyca.	339	pinifer mons, quatuor emit-	
Petovium vel patavium f.	245	phafelus op.	478	pholoe.	353	tens flumina der Tsch-	
petcars in Stiria.	314	phafelus turrif.	284	phrygia.	379	telberg.	220
Petra petræ Arabiæ op.	502	phafelus, navigii genus.	478	phrygia major, ejus populi,		pinna f. Pennz op.	259, 209
Petra urbs.	502	phafelitarum sacrificium. <i>ib.</i>		minor f. Troas, ejusque ur-		Pinnenberg.	203
Petra f. Petra Deserti.	<i>ibid.</i>	phasianum mare.	36	bes & fluvii.	<i>ibid.</i>	pinfensis regio.	306
Petra Pilosa.	279	phasianus unde dictus.	461	phryges, clari, Æsopus, Epi-		pinfium.	<i>ibid.</i>
Petrarchæ ædes & sepul-	242	phasis fl. ejusque ortus. <i>ibid.</i>		cterus & Simplicius. <i>ibid.</i>		pinum Daniæ op.	579
Petri Apostoli sedes.	493	phasis op.	<i>ibid.</i>	phryges in Galatia.	466	piombino.	276
S. Petri inf.	564	phazzerh.	<i>ibid.</i>	phrygum mores.	469	piorum campi.	303
Petri forst: patria.	131	phæx in Thessalia Alandri	345	phrygius fl.	<i>ibid.</i>	pipertine thermæ.	281
Petri patrimonium.	277	sedes.	345	phthia, 345. Achillis patria.	<i>ibid.</i>	piperno.	257
Petri mansfeldii palatium.	126	phæx op. in Peloponneso.	334	phthiothæ.	344	pipinus Franciæ REX.	275
Petricorii.	91	pherecydis Philosophi patria	358	phthiotis regio, ejusque op.	345	pirna.	270
Petricovia.	393	pherezæi.	480	phuona.	345	pirnza.	334
Petrodava.	379	phila inf.	521	phylace.	349	piræus portus.	343
Petrogori, & Petragorici.	91	philadelphia.	472	phylarchæ Arabum.	502	pisa f. Olympia.	333
Petrogoricum.	<i>ibid.</i>	philippi urbs.	349	phylæx.	349	pisæ peloponnesi.	352
Petronellæ sanum.	255	philippus Austriacus.	79	piacenza. 246. Academia. 285		pisæ f. Pisa Ital. 249, 287, 289	289
Petrus à middelburgo.	128	philadelphia Animana & A-	495	piastlan fl.	554	pisana ditio.	277
Petrus Caprali.	561	stare in Cœlesyria.	495	picardie.	95, 106	pisanæ aquæ.	249
Petrus Arragoniæ Rex Sici-	295	Pt. Philadelphi bibliotheca	513	picentini. 239. eorumque fi-	203	pisanorum mores.	289
liam invadit.	295	philemon.	303	nes.	203	pisanum in Corsica. 310. in Si-	
Petrus Ario Vicarius Daci-	558	philiba.	372	picenum. 258. duplex. <i>ibid.</i>	283	cilia.	311
Petrus Ferdinandus Quiver.	40, 564	philippeville.	560	picor2 regio Americæ.	557	pisanus sinus & portus.	249
Pettou.	101	philippi Imperatoris patria.	502	picotz regio Americæ.	557	pisaurum f. pefaro.	251
Petum f. Tabacum.	561	philippi Thessalici.	346	picotz regio Americæ.	557	piscarus fl.	<i>ibid.</i>
Petzora.	44, 410	philippi Thraciæ.	370	picotz regio Americæ.	557	piscina.	283
Peuce inf.	150	philippi in Macedonia.	350	picotz regio Americæ.	557	piscina Siloah.	448
Peuceria.	263, 298	philippici campi.	344	picotz regio Americæ.	557	piscina probatica.	<i>ibid.</i>
Peucestæ.	374	philippicus nummus.	350	picotz regio Americæ.	557	pisciorra.	266
Peucini. 152, 159. à Peuce	159	philippus Macedoniæ Rex.	348, an fuerit Græc. do-	110, 124		pisek.	194
quadam inf.	159	mitor.	366	picotz regio Americæ.	557	pisdæ antea Solymi.	477
Peucini Germani. <i>ibid.</i> eor-	<i>ibid.</i>	philippus II. 71. & IV. <i>ibid.</i>	366	picotz regio Americæ.	557	pisdæ. <i>ibid.</i> ejus pars.	467
rum sedes.	<i>ibid.</i>	philippinæ insulæ. 444, 445	366	picotz regio Americæ.	557	pisdæ Seleuci.	477
Peybas lacus.	401	philippopolis Thraciæ.	360, 372, 502	picotz regio Americæ.	557	pisnum vetus & novum.	279
Pfaffen Nutze / propu-	175	Philippburg.	176	picotz regio Americæ.	557	pisma.	305
gnaculum,	175	philistæorum opida. 481, 482	176	picotz regio Americæ.	557	lz pisma fons.	<i>ibid.</i>
Pfesser Bad.	281	philistion immoderato	481, 482	picotz regio Americæ.	557	pison f. Pischon fl.	431
Pfirt.	97, 177	rifu	481, 482	picotz regio Americæ.	557	pisfen.	361
Pfortzheim / Capnionis	185	expiravit.	468	picotz regio Americæ.	557	pistbria.	250, 287, 289
patria.	185	philo Judæus.	513	picotz regio Americæ.	557	pisfurga fl.	79
Pfreimb. 187	187	philoctetæ patria.	345	picotz regio Americæ.	557	pitfchen.	106
Pfurt.	97	philonides cursor.	333	picotz regio Americæ.	557	pitysæ insulæ.	83
Phædonis patria.	333	philostrati patria.	356	picotz regio Americæ.	557	placencia in Hisp.	81
Phæstus Creræ.	365	phinopolis.	369	picotz regio Americæ.	557	placentia f. Placenz in Italia	246, 285
Phæstus Thessaliæ.	344	phistone.	379	picotz regio Americæ.	557	placentinorum mores. <i>ibid.</i>	
Phætonis fl.	269	phlegra.	349	picotz regio Americæ.	557	plagæ.	13
Phalacrinæ vicus.	251	phocæa.	473	picotz regio Americæ.	557	planæx.	2
Phalangium, animal in Cre-	366	phocis, 339. ejus limites &		picotz regio Americæ.	557	planities. Peruvia regio. 559	
ta.	366	oppida. <i>ibid.</i> montes. 354		picotz regio Americæ.	557	plaffenburg Arx. 183, 228	
		phœnicæ, ejus fines, & oppi-		picotz regio Americæ.	557	Rio de la Platz.	557
				picotz regio Americæ.	557	platenfis Archiep.	554
				picotz regio Americæ.	557	platax.	340
				picotz regio Americæ.	557	platenfis ager.	340, 341
				picotz regio Americæ.	557	plato	342
				picotz regio Americæ.	557	platonica Atlas.	559
				picotz regio Americæ.	557	Plauen	

I N D E X.

Plauen. 220
 Platenſe Tribunal. 557
 Plata regio. 558
 Plauenſes Barones, qui Reuſii. 220
 Plavis fl. 272
 Playiza. 300
 Plauri patria. 251
 Pleiſſa fl. 216
 Plemoſii. 95
 Plena fl. 322
Pleiſſenburg. 216
 Pleſkow op. & Ducatus. 409
 411
 Plymouth. 145. 149
 Pleysz. 314
 Pliniana villa. 245
 Plinius Junior. *ibid.*
 Plinii interitus. 272
 Ploceſis Palatinatus. 400
 Plœna. 203
 Plombinum, 248, 249. f. Plo-
 binum. 288
 Plobinum prom. 249
 Plotinopolis. 309
 Plotzko Maſſovia op. 393
 Plutarchi patria. 340
 Plutonis ſpelunca. 395
 Po fl. 269
Podberder Kreis. 194
 Podelaſſa f. Podlachia Palati-
 natus. 400
 Podium. 89
 Podocum. 398
 Podolia, ejus fines & terri-
 toria, ſolique natura, op-
 pida, Palatinatus 398
 Podolonia. 394
 Podogorze. 398
 Pœcile porticus. 342
 Pœdicuii. 203
 Pœl. 202
 Pœmani. 96. Pœna fl. 200
 Pœni f. Phœnices. 522
 Pœnicus ortus & occaſus in-
 venire. 58
 Pogoranum Tribunal. 557
 Poggium op. 289
 Poitiers. 91. 111
 Poitkou. 91. 106
 Pola op. 324
 Polanicus Sinus. 324
 Polares circuli. 59. eorum offi-
 cia. 13
 Polaris terra. 44
 Polaris ſtella. 56
 Poleſinus ager. 277
 Policaſtro. 266
 Policoore. *ibid.*
 Polignao f. Polinianum. 298
 298
 Polimba. 441
 Polimbothea. 442
 Polinianum. 298

pollentia (83.) f. potentia. 240
 pollina. 347
 polonia regnum 68, 191. c. 391. Ar-
 chiepiſcopatus, Epifcopa-
 rus & Academia. 407
 polonia propriè dictæ no-
 men, diuiſio. 392
 polonia minoris fines & ſa-
 trapiæ, 391. ejus fodinæ
 metallorum, aliorumque
 foſſilium, *ibid.* opida ma-
 joris fines & ſatrapiæ.
 393
 polonia veteris 398 hodiernæ
 fines, magnitudo & diuiſio.
 39 I
 polonia Regni provinciæ.
ibid.
 polonia gentis conditor
 Lechus. 393
 polonici regni ortus. 392
 polonorum mores. 395
 polonorum Rex I. Boleslaus.
ibid.
 polota fl. 396
 polerzkum. 389, 393
 peltumbria f. Poltiobria. 367
 polus mundi, 56. Arcticus
 & Antarcticus, 48. Aquil-
 onaris, Auſtralis, Borea-
 lis, Meridionalis, Notius,
 Septentrionalis. 45.
 poli, 5. Horizontalis. *ibid.* 8.
 Zodiaci. 5
 poli eleuationem inuenire.
 48
 poli eleuationem æquare la-
 titudini locorum, *ibid.*
 polska. 391
 polus mundi offendere. 56
 polum rite eleuare. 48
 polyæni fratragematum au-
 ctoris patria. 472
 polybii patria. 334
 polycarpus. 474
 polydamæ patria. 345
 pomerania Ducatus, ejus li-
 mites & partes. 198, 200
 pomerania Anterior & Cite-
 rior. 200
 pomerellia. 154, 200, 403.
 404
 pomeſania provincia. 406
 pometia. 256
 pomona inf. 148
 pompeji Magni rumulus. 502.
 tropæa, 76, victoriæ.
 pompeji op. 262
 pompejanum Ciceronis villa.
 262
 pompejopolis in Cilicia. 478
 pompejopolis in Hiſpania. 68.
 76

pompelona. f. Pompelôn. 67.
 76
 pomptina: paludes exſiccatae.
 256
 pomptina. *ibid.*
 pomtinus ager, in quo XXIII
 urbes. *ibid.*
 poneropolis. 369
 pons Caſalinus. 263
 pons curuus. 257
 pons Gardius. 112
 pons ſanguinarius. 252
 pons Sturæ, ad quem Ludou-
 vicus Sfortia victus in ho-
 ſtium venit poteſtatem.
 284
 pons Trajani. 375
 pont à Selane. 94
 pont de Remy. *ibid.*
 pont amuſſum Acad. 174
 ponte conſino. 252
 pontia inf. 266
 pontico. 384
 ponticum mare. 30
 pontificis Rom. ditiones in
 Italia. 276
 Johan. Pontius. 553
 ponto Grovo. 257
 pontremulum. 286
 pontus & Bithynia, earum fi-
 nes, ſtuvia, regiones, popu-
 li, urbes. 476
 pontus Euxinus 36. ejus ma-
 ter. *ibid.*
 ponti ambitus, *ibid.*
 Curia dictus *ibid.* Vocatur
 etiam Axenus. *ibid.*
 Ad Pontum oppida Thraciæ
 369
 popayanæ regio. 558
 popielius Rex Polonia: à
 muribus corroſus. 394
 popocampeche mons. 555
 popolo f. Populium. 299
 Popul. 462
 populonia ejusque nauale.
 249
 populonium promont. *ibid.*
 porco op. 559
 porphyrii Philoſophi patria.
 490
 profenna Labyrinthus. 247
 portæ, cenobium & ſchola.
 217
 porra ſpecioſa. 483
 port lion f. Portus leonis.
 361
 portæ Caucaſiæ. 461
 porto Belo. 557
 porto Baratto. 249
 porto farina. 522
 porto ſino. 286
 porto Hercule. 276
 porto el Grajo peninſula. 77
 porto Maggione. 308
 H h h h 2

porto de la plata. 562
 porto Picciolo. 308
 porta port. 80
 porto Lamin. 500
 porto del refugio. 552
 porto Longone. 288
 protovejo. 559
 porto Securi. 557
 porto reale Paradifo. 552
 portugalia unde dicta?
 80
 portugalliæ regni initium 80.
 ejus portus *ibid.* Rex pri-
 mus & poſtremus. *ibid.*
 portugallenses Americam in-
 grediuntur. 561
 Portus Ericis 249. Herculis.
ibid.
 Hiſpaniæ 81. Irius. 94
 Liburnus. 248
 portus Longonis f. Porto
 Longone. 288
 portus Geſſoriacus. 94
 portus mulierum. 448
 portus magnus. 80
 portus novus. 250
 portus omnium Sanctorum.
 561
 portus Trajani. 249
 portus ad Damiatam reclu-
 ſus. 531
 portus Menelai. 520
 portus Tarracinenſis. 256
 poſara. 310
 poſega. 322
 poſnania f. Poſen. 302
 poſnaniensis Palatinatus, op-
 pida. 392
 poſidonia. 266, 315
 poſidonium promont. 266
 poſitionis ſitus. 59
 poſitionis ſemicirculus. 54
 poſinum f. Preſzburg. 318
 poſoania. 392
 liſtume della Poſta. 257
 pocano. 553
 potentia f. Potenza. 267.
 298
 potida. 349
 potiwoło. 409
 potofi. 559
 potſtain. 199
 pozzuolo f. Puteoli, 296
 prachatiz. 194
Prachenscher Kreis. *ibid.*
 prado hortus. 78, 77
 præcopensis Tartaria 384
 præmiſſia. 397
 præneſte 254, 292. n. Pila-
 ſtrina 254, 292. Academ.
 225
 praga. 194 Academia. 226
 pragæ defenſtratio. *ibid.*
 Praa

I N D E X

Rafen f. Rages, ubi Tobia debitor.	497	regia fl. 154. Pomeraniae.	200, 201	habetur.	278	rhium promontorium.	332
Rafis patria.	78	regem fl.	154, 161	respubl. Rhaticæ tres.	ibid.	rhizinium.	325
Ratacenfi.	379	Regensburg.	161, 188	respubl. Genuensis.	282 seq.	rhizonicus finus.	ibid.
Ratenov.	199	regenvolda.	154, 201	respubl. liberæ in Italia.	276	rhodanus f. Roden Germ.	Gal. le Roine fl. 97, 101, 117
Ratiboda fl.	224	reggio.	246, 267, 285	ressana.	374	rhodam nunc Rosas.	71
Ratiborn. 106. ducatus. <i>ibid.</i>		regia Antæi.	527	resset.	94	rhodes.	89
Rationalis Ducatus.	277	regia Lutera.	224	rethymum. f. Retimo.	366	rhodiginus ager.	277
Rationalis Horizon.	6	reginam f. Regina castra nunc Regensburg.	161	retschin f. Ratschin.	194	rhodium mare.	37
Ratio inveniendorum Antæcorum, Periæcorum & Antipodum. 14, 15. Parallelorum & Climates.	16	regina Sabæ.	501	reuthini patria.	185	rhodius Apollonius.	508
Ratisbonensis Episcopatus.	188	reginus fl.	162	reusii Barones Plaucases.	220	rhodope mons.	370
Ratisbona.	188	regiones f. Cardines 2. munda.	22	reutlinga.	181	rhodum op.	282
Rattenby.	230	regio cuniculosa.	65	rex Bojohæmiæ pocillator Imp. Rom.	171	rhodus inf. ejus magnitudo & urbes. 359, 460, 474, 507	507, 508
Ratzenburg. 108, 202. Episcopatus. 188. Ducatus. 198, 202		regionis amplitudinem invenire.	60	rex Portugalliæ primus phonus.	73	rhodiæ leges.	508
Rava arx.	393	regium.	297	rezaq, f. Resan Ducatus.	408	rhodi Equites.	306, 508
Rave fl.	442	regium Bojorum.	246	los Reyes.	557	rhogomanes fl.	452
Raven.	120	regium Lepidi.	246, 285	rha fl.	388, 416, 417	rhombus quid? Linca Navarica.	46
Ravennatum mores.	293	regius mons Prussicæ Academia.	405	rhabarbarum.	422	rhombus fl.	370
Ravenna sedes Exarchatus.	275	regum Scotiorum familia.	147	rhabon f. Marifus fl.	379	rhora.	322
Ravenna fl. 246, 250, 251, 291		Attilius Regulus occidit serpente. 521. captus. 522		rhages.	455	rudia Ennii patria.	265
Ravenna antiqua.	302	regnum Burgundiæ f. Arelatense. 103, 107. Francorum.	104	rhamnæ.	448	rufpina.	522
Thomas Ravennas à patria sic dictus.	251	regnum Legionis & Castiliæ.	75	rhamnus pagus.	342	rhudianæ.	448
Ravenna cum portu & classe, expugnata.	275	Navarra.	ibid.	rhamnusia Nemesis.	343	rhundacus fl.	470
Ravensburg arx. 188, 304		Arragoniæ.	ibid.	rhati. 120, 160, 239. eorumque fines & op.	241, 281	rhythmna nunc Retimo.	366
Ravennates robusti.	293	Toletum.	ibid.	rhatia.	61	riang. yven.	426
Ravensburg Comitatus.	208	regnum Neapolitanum.	74, 296	rhaticus mons.	164	ribadeo.	74
Ravenspergenf. Episcopatus.	189	regnum Portugalliæ.	71	rhatia Europa.	62	Johan Ribaldus.	468
Ravensis Palatinatus ejusque op.	393	regnum Voletarum.	70	rhatiorum sedes.	158	ribenzal.	194
Raveffo.	89	regnum Subfuscorum.	511	rhatiorum partes, urbes. 276		ribiera grande.	546
Rauraci.	98	regna Insulana.	ibid.	jurisdictiones.	ibid.	ribnirz fl.	202
Ruwolfius de Arabia situ.	499	Reichenstein.	196	rhatius dux.	241	riburo.	534
Royalbutum.	397	Reichsbaden.	120	rhatia Alpes.	272	richmont regia.	145
Razivillorum Ducum arces, palatium & Gymnasium.	396	reims f. Rhemi. 96, 107, 110		rhatia Alpes.	272	Ridberg op. & Comitatus.	194, 208
Raziacensis Castellanus.	402	remi.	110	rhaugia, Reinthal.	116	rien fl.	199
Porto Reale Paradiso.	552	reinberga.	136, 173	rhegium.	238, 267	Der Riesen-Berg.	163, 164, 194
Reate	253, 293	reineccensis Comitatus.	183	Reinberg.	172	rieti.	253, 293
Reatine Paludes.	253	reinfelden op.	119	reinfelden.	119	riga.	402
Reblatha f. Rebla.	473	Reinfall.	279	rheinfelsen.	119	rigelius Cardinalis ad augmentum regni. Gallic. tribus clavibus indigere dixit.	210, 211
Recem & Receme.	502	reitdiep.	136	Reinselfen Arx.	210	rigelius comparavit has tres claves Regi Gall.	179
Rechniciana Curia.	220	rekenitz fl.	201	rheni.	96, 152	rigensis Archiepiscopus.	407
Rectam sphaeram constituere.	47	relanzon fl.	79	rhenia op.	133	Der Richtig-Bodem fl.	389
Rectam & obliquam solis ascensionem invenire.	50	S. Rembertus Episcopus.	207	rhenanus Calamus.	270	rimini.	291
Recti circuli.	5	renatus Gallus regno pulsus.	295	rhenanus Circulus superior. 169. Inferior f. Electoralis.	ibid.	rimino.	259
Rectus Horizon.	7	renes.	107, 109	rheni Insula.	246	rinocopia.	227
Redon & Redones.	92	Reinberg.	207	rhenia inf.	264	ringen.	401
Rees.	209	rensburgum.	203, 227	rhenus fl. 97, 117, 162. ejus alveus. 162. fontes, cornua, 100. ostium obstructum.	ibid.	ringoja tractus.	176, 210
Reformatæ religionis auctor quis	117 seq.	reno amn.	270	rhenus prior & posterior.	162	ringstadium f. Ringstede.	229
Porta del Refugio.	552	reppen.	199	rhenus fl. Bononiensis f. Rhenon.	270	rintela Academia.	208, 226
		resania.	411	rhetoneuse Parlamentum.	108	rio di Caps.	524
		resitum.	388	rhevesio.	80	riogrande fl.	552, 658
		resovia.	398	rhinlandicus pes.	26	rio des Ama.	559, 610
		respubl. Veneta inter regias		rhinocerus animal.	439		
				rhincoroura.	482		
				risme.	325		
				rhisio fl.	ibid.		

I N D E X.

Rio de las Amazonas. 416
 Rio de S. Ivan. 528
 Rio de jenero. 558
 Rio de la plata. 557, 561
 Rio de senega. 528
 Ripa fl. & op. 227
 Riparenfis Pannonia. 314
 Ripemont op. 96
 Ripen. 203
 Ripenſis Dacia. 379
 Ripenſis Episcopatus. 227
 Riphæi f. Riphaces montes. 389, 390, 416
 Ripinense territorium. 400
 Rilano fl. 243, 278
Riefenbürg. 406
Riefen Gebürg. 163, 194
Ritter des Hojenban-
Des. 141
 Rifistum. 368
 Monte Ritondo. 253
Ritzenbuttel Arx. 206
 Rivarius lacus. 117
 Rivus. 28
 Rizinum f. Rifene. 325
 Rizonicus finus. *ibid.*
 Cappo Rizzuto. 268
 Roan. 95
 Roan n. Rotomagus. *ibid.*
 Robera fl. 163
 Robertus de Hues. 46
 Robertus Apuliæ & Calabriæ
 Dux primus. 294
 Robertus Neapolitanus Rex.
 294
 Capo de Rocca. 31
 Rochefort. 96
 Rochellæ f. Rupillæ. 111
 Rochliz. 220
 Rocida vallis (Roncevalles.)
 65
 Rodericus Gochorum Rex
 ultimus. 78
 Rodes f. Rutheni. 89. f. Ru-
 rona. *ibid.*
 Rhodiginus ager. 277
 Rodua op. ubi aurifodina. 382
 Roem inf. 203
 Roemsdahl. 232
 Roerort opp. 206
 Rogerius Neapolis & Siciliae
 Rex primus. 294
 Rogerius Roberti antea Tan-
 credus dictus, nepos. 307
 Rogosnenſis Archiepiscopa-
 rus Palatinatus polnanien-
 ſis ſenator. 393
 Rogozna. 404
 Roha. 498
 Rohandrii inf. Madagaſcar
 reguli. 545
 Rolandus. 71
 Roma. 238, 254, 292
 Roma Gallica. 110

roma Nova. 368, 372. ſancta
 306. capta. 299
 romania prov. Peloponneſi f.
 Moreæ. 360
 romania minor. *ibid.*
 romania f. romaniola. 372, 276
 romani vocatur Rumelia. 372
 rumani in Corſica. 311. in
 Hiſpania. 72. ſubegerunt
 Græciam. 359. incolarum
 mores. 293
 rum. pontificis ditio. 276, 277
 romania. 276
 romaniolæ incolæ robuſti. 293
 romaniola n. Romagna, ejus
 fines & op. 277, 290. inco-
 larum mores. 293
 romanis paruit Britannia.
 141
 romanorum mores. 293. po-
 tentia. 274. provincia Si-
 cilia. 307
 romandiolæ felicitas. 293
 romanus ager. 276, 291. ejus-
 que op. 292. natura. *ibid.*
 incolarum mores. *ibid.* fer-
 tilitas. 293
romanus pes Den Rooin-
ſchen Doer. 134
 romanum Imperium. 166
 romanum milliare. 26
 Jonas Romus. 231
 romulium op. 379
 romulus Romæ conditor. 270
 ronco. 250
 ronciolionæus Ducatus. 277
 roni. 466
 roobuy. 230
 roovort. 136
 roplutz. 449
 rora fl. 99
 roſa, planum rotundum in
 pyxide Nautica. 46
Rofenbach fl. 187
Rofenberg. 406
 roſa fl. 232
 roſetta f. Raſchit. 531
 roſcii Amerini patria. 252
 roſcii pater Ameriæ civis.
 252
 roſetti. 515
 roſetum. 297
 roſene. 403
 roſene op. 402
 roſoſia. 396
 roſpirenſis Caſtellanus. 393
 roſſanenſis finus. 297
 roſſanum. *ibid.*
 roſſena. 285
 roſſenenſis Comitatus. 277
Rogheim. 177
 roſſia. 147
 roſtochium. 202. Academia
 226
 roſtra rom. 256
 roſtow. 410

rotenburg ad Fuldam. 211
 rotenburgum ad Nicaram. 80
 rotenburgum Verdenſe. 206
 rotenburg ad Tubarim. 181,
 183
 roterodamum. 130
 rotenweila. 120
 rothericus Connathiæ Rex.
 150
 rotomagus. 95, 108
 rotomagenſis Conventus. 109
 rotſchildia. 229
 rottenbuy. 228
 rotwyla. 180
 rotunda Turris. 283
 rotunditas Terræ. 43
 rouan. 107, 108
 rovergne. 107
 rovinum f. Rovigno Iſtria.
 279
 l'appanage Royal. 109
 roxolani. 378
 roxolania. 397
 rozana. 400
 rubeas prom. vulgo Nort.
 30, 31
 rubefovia. 400
 rubenitz f. Ribnitz. 202
 ruben tribus. 488
Rubenzahl / ſpectrum.
 194
 rubi. 264
 rubico fl. 251
 rubo fl. 389
 rubricatus f. Lobogratus fl.
 75
 rubrun mare vulgo mare
 roſſo. 30, 32
Rudelſtad. 212
 rudiz. 265
 rudköping. 230
 rudolphi Agricola patria. 136
 rudolphus Burgundiæ Comes
 Regem ſe appellari juſſit.
 105
 rudolphus Cæſar Creatus ex
 familia Schwartzburg. 210
 rue. 94
 ruſacum. 177
 ruſo. 298
 Curtius Ruſus argenti venas
 aperuit in Martiacis. 159
 ruſini patria. 243
 rugen inf. 154. Principatus.
 200, 201
 rugenwolda. 199
 rugia inf. 154
 rugii. 154, 165
 rugiorum migrationes. 165
 ruhma fl. 225
 ruhra fl. 202, 204, 208
 rumelia. 360. ejus magnitu-
 do. 372
 runda la vejs. 77

rupellæ f. Rochelle. 111 mæ-
 nibus nudata. *ibid.*
 rupinenſis Comitatus. 199
 rupinum & Vetus. *ibid.*
 rura fl. 173, 206
 ruremunda. 133
Ruſſ mons. 98
 ruſa fl. 117
 ruſazus. 526
 ruſcianum f. Roſſiano. 268
 ruſcicada. 524
 ruſcino. 69
 ruſcinonenſis Com. 74
 ruſconia. 526
 ruſcutium olim Ruſocoræ.
ibid.
 ruſellæ. 248
 ruſtaci. 389
 ruſſorum Episcop. ſedes
 400
 ruſio. 370
Ruſſelſhain. 210
 ruſſia Alba f. Major. 397, 407
 ejus fines, magnitudo,
 Ducatus, principatus &
 provinciæ urbes. 408. &
 ſeq.
 ruſſia rubra Roxolani dicta
 398
 ruſſia Nigra f. rubra & Mi-
 nor. 391, 397, 407. ejus li-
 mites, palatinatus & ter-
 ritoria à Polonis ſubacta,
 ejus op. territoria, caſtella
 398, 399
 ruſſia unde dicta. 407
 ruſſia Poloniæ ſubacta, ejus
 limites, palatinatus & ter-
 ritoria à Polonis ſubacta,
 397, 398
 ruſſi f. Rutheni à Roxolanis
 orti. *ibid.*
 ruſſici monachi S. Baſilii.
 408
 ruſſi Græcam Eccleſiam ſe-
 quantur. *ibid.*
 ruſſiæ fertilitas. *ibid.*
 ruſſorum Duces. 398. Johan-
 nes. 407
 ruſſorum ædificia. 410
 ruſſorum Narva. 236
 ruſzowa Ducatus. 408
 rutana f. Rhodes Rutheni.
 89, 90
 rutenenſis ager. 107
 ruth ſeminæ patria. 502
 rutheni comites. 105, 108
 170
 rutandia. 145
 rutaba fl. 286
 rutubæ promontorium. 156
 rutuli. 255. eorum fines.
ibid.
 Ruut.

I N D E X.

Sanea.	534	Sardonia herba.	<i>ibid.</i>	favatopoli.	461	scanen. 228. ejus limites & oppida.	<i>ibid.</i>
Sanga.	442	Sardonicus rifus.	<i>ibid.</i>	favar fl.	139	scaptea.	370
Sangarius fl. f. Sangari f. Sacari, ejusque ortus.	467, 469	Sardoum mare.	34	favilianum.	282	scara	235
Sangia vicus.	467	De Sardo Hercules filio fabula.	310	favonia.	286, 287	scarabantia f. Scarbing.	345
Saniaci f. Sanga f. Sazas, provinciatum praesides in Turcia.	363	Sara pontanus Comitatus.	169	fauromaticæ Amazones earum sedes.	316 <i>ibid.</i>	scarda inf.	324
Saighaiton inf.	429	Sarepta f. Tarvat.	490	fauromatæ f. Sarmatæ.	387	scardona.	32, 326
Saibar.	542	Sargasso.	537	favona.	240, 286	scardus mons.	438
Santa Maria di Grotta.	254	Sargeria fl. ubi Decebeli thesaurus.	380	favuolhenfium Horda, Tartarorum distinctio.	385	scarpa fl.	95
Santa Maria di Tindari.	305	Sarwitz fl.	319	faultra.	465	scarpanto.	359
Santanderum.	80	Sarmatarum ortus 387, denominatio.	388, 389	favus f. Saus fl. 190.	314, 312	scatebra fl.	257
Santen.	209	farmatæ Dacia incolæ.	387	favoye.	107	scenitæ.	502
Santocensis Archiepiscopatus.	393	farmatæ f. Sauromatæ. <i>ibid.</i>	388	faxone.	155	sceri.	157
Santonos.	91	farmatæ vagi.	387, 388	faxones Dacia incolæ.	380	scetlandia.	233
Santzburg.	232	farmatia Asiatica, ejus fines, populi.	415	faxones in Anglia.	142	schadkovicense Territorium.	393
Saocaros fl.	497	farmatia Europa, ejus limites, 388. magnitudo, partes, populi <i>ibid.</i> incolæ, flumina, 389. montes. <i>ib.</i>	387, 389	faxonæ Ducaus, ejus divisio, limites, opida flumina.	214	Schaffhausen.	119
Saone unde nomen?	<i>ibid.</i>	farmaticæ gentis origo.	387, 389	Inferioris fines. Superioris fines.	<i>ibid.</i> , 221	schagen prom.	227
Sapis fl.	251	farmatia palus.	36, 37	faxuli.	278	schah titulus regius in Regno Soph.	57
Sapei.	368	farmaticum mare.	29, 36	fazulum seu Saffuolo.	285	schah Thamas ejusdem regni princ.	<i>ibid.</i>
Saphar, unde Sappharini equi.	503	farmatæ gentis origo.	387, 389	faxonicus circulus Inferior.	170	schah Muhammed Codabenda	<i>ibid.</i>
Sarabacus sinus.	441	farmatia palus.	36, 37	faxonicus circulus Superior.	<i>ibid.</i>	schah Abbas.	<i>ibid.</i>
Sarabat fl.	471	farmaticum mare.	29, 36	farmatia palus.	36, 37	schah Sephi.	<i>ibid.</i>
Saraca op.	270	farmatæ vagi.	387, 388	farmaticum mare.	29, 36	scham f. Siam, i. e. Damascus.	480, 480
Saraca regio.	503	farmatia Asiatica, ejus fines, populi.	415	farmatæ vagi.	387, 388	schamachia. i. e. Syria.	480, 480
Saraceni unde dicti <i>ibid.</i> invadunt Cretam. 366. Hispaniam, 72. Corficam, 311. regnum Neapolitanum, 294. Siciliam.	307	farmatia Europa, ejus limites, 388. magnitudo, partes, populi <i>ibid.</i> incolæ, flumina, 389. montes. <i>ib.</i>	387, 389	farmaticum mare.	29, 36	schampoza.	440
Saragrodum.	399	farmaticæ gentis origo.	387, 389	farmatia palus.	36, 37	schamre f. Syria.	480
Saragufa f. Syracusa.	303, seqq.	farmatia palus.	36, 37	farmaticum mare.	29, 36	schoeni mensuræ genus.	26
Saragannensis Comitatus.	118	farmaticum mare.	29, 36	farmatæ vagi.	387, 388	schœninga.	224
Saragoza.	70, 76	farmatia palus.	36, 37	farmatia Asiatica, ejus fines, populi.	415	schandava.	379
Saravus fl.	102	farmaticum mare.	29, 36	farmatia Europa, ejus limites, 388. magnitudo, partes, populi <i>ibid.</i> incolæ, flumina, 389. montes. <i>ib.</i>	387, 389	Scheuenburg.	208
Sarpedonia.	374	farmatæ vagi.	387, 388	farmaticæ gentis origo.	387, 389	schauenburgensis Comitatus.	170, 208, 223
Sarpedonium litus. <i>ibid.</i>	374	farmatia Asiatica, ejus fines, populi.	415	farmatia palus.	36, 37	Wilh. Cornel. Schouten.	560
Satbrucken Comitatus.	174	farmatia Europa, ejus limites, 388. magnitudo, partes, populi <i>ibid.</i> incolæ, flumina, 389. montes. <i>ib.</i>	387, 389	farmaticum mare.	29, 36	schedia.	515
Sarca.	241, 270	farmaticæ gentis origo.	387, 389	farmatia palus.	36, 37	scopusiensis Comitatus.	394
Sarch.	453, 454	farmatia Asiatica, ejus fines, populi.	415	farmaticum mare.	29, 36	Christ. Scheiblerus.	205
Sarc.	456	farmatia Europa, ejus limites, 388. magnitudo, partes, populi <i>ibid.</i> incolæ, flumina, 389. montes. <i>ib.</i>	387, 389	farmatæ vagi.	387, 388	Die Schelde.	101
Sarcum f. Troas.	468, 469	farmaticæ gentis origo.	387, 389	farmatia Asiatica, ejus fines, populi.	415	schaiichii, sic vocantur principes Numidiz.	511
Sarda Inf.	324	farmatia palus.	36, 37	farmatia Europa, ejus limites, 388. magnitudo, partes, populi <i>ibid.</i> incolæ, flumina, 389. montes. <i>ib.</i>	387, 389	schellinga.	132
Sardes, Cioesi regia, Polyeni stratagematum auctoris & Eunapii patria.	472	farmaticum mare.	29, 36	farmaticæ gentis origo.	387, 389	schelfara.	229
Sardicenses patres.	156	farmatia palus.	36, 37	farmatia Asiatica, ejus fines, populi.	415	schemus Noachi fil. primo inventit Asiam.	43
Sardi crudelēs ac vino dediti.	311	farmaticum mare.	29, 36	farmatia Europa, ejus limites, 388. magnitudo, partes, populi <i>ibid.</i> incolæ, flumina, 389. montes. <i>ib.</i>	387, 389	schemus Noachi filius sedem quaerit in Asia.	<i>ibid.</i>
Sardi venales. <i>ibid.</i>	311	farmatæ vagi.	387, 388	farmaticæ gentis origo.	387, 389	schemnitz.	316
Sardinia Inf.	249	farmatia Asiatica, ejus fines, populi.	415	farmatia palus.	36, 37	Schenckii monumentum.	87, 134
Sardinia sub Hispano, 309, ejus natura, Nomina, magnitudo <i>ibid.</i> felicitas, urbes, cultores.	310	farmatia Europa, ejus limites, 388. magnitudo, partes, populi <i>ibid.</i> incolæ, flumina, 389. montes. <i>ib.</i>	387, 389	farmaticum mare.	29, 36	Scheppensede.	224
Serpis Cagliari.	<i>ibid.</i>	farmaticæ gentis origo.	387, 389	farmatia palus.	36, 37	Scherland.	148
		farmatia Asiatica, ejus fines, populi.	415	farmaticum mare.	29, 36	schève.	227
		farmatia Europa, ejus limites, 388. magnitudo, partes, populi <i>ibid.</i> incolæ, flumina, 389. montes. <i>ib.</i>	387, 389	farmatæ vagi.	387, 388	schembacenses Tattari, eorum sedes.	<i>ibid.</i>
		farmaticæ gentis origo.	387, 389	farmatia Asiatica, ejus fines, populi.	415	Schieselbein.	199
		farmatia palus.	36, 37	farmatia Europa, ejus limites, 388. magnitudo, partes, populi <i>ibid.</i> incolæ, flumina, 389. montes. <i>ib.</i>	387, 389	Schlesburg.	379
		farmaticum mare.	29, 36	farmaticæ gentis origo.	387, 389	Schleswigk. 203, 204 Schim.	
		farmatia palus.	36, 37	farmatia Asiatica, ejus fines, populi.	415		
		farmaticum mare.	29, 36	farmatia Europa, ejus limites, 388. magnitudo, partes, populi <i>ibid.</i> incolæ, flumina, 389. montes. <i>ib.</i>	387, 389		
		farmatæ vagi.	387, 388	farmaticæ gentis origo.	387, 389		
		farmatia Asiatica, ejus fines, populi.	415	farmatia palus.	36, 37		
		farmatia Europa, ejus limites, 388. magnitudo, partes, populi <i>ibid.</i> incolæ, flumina, 389. montes. <i>ib.</i>	387, 389	farmaticum mare.	29, 36		
		farmaticæ gentis origo.	387, 389	farmatia palus.	36, 37		
		farmatia Asiatica, ejus fines, populi.	415	farmaticum mare.	29, 36		
		farmatia Europa, ejus limites, 388. magnitudo, partes, populi <i>ibid.</i> incolæ, flumina, 389. montes. <i>ib.</i>	387, 389	farmatæ vagi.	387, 388		
		farmaticæ gentis origo.	387, 389	farmatia Asiatica, ejus fines, populi.	415		
		farmatia palus.	36, 37	farmatia Europa, ejus limites, 388. magnitudo, partes, populi <i>ibid.</i> incolæ, flumina, 389. montes. <i>ib.</i>	387, 389		
		farmaticum mare.	29, 36	farmaticæ gentis origo.	387, 389		
		farmatia palus.	36, 37	farmatia Asiatica, ejus fines, populi.	415		
		farmaticum mare.	29, 36	farmatia Europa, ejus limites, 388. magnitudo, partes, populi <i>ibid.</i> incolæ, flumina, 389. montes. <i>ib.</i>	387, 389		
		farmatæ vagi.	387, 388	farmaticæ gentis origo.	387, 389		
		farmatia Asiatica, ejus fines, populi.	415	farmatia palus.	36, 37		
		farmatia Europa, ejus limites, 388. magnitudo, partes, populi <i>ibid.</i> incolæ, flumina, 389. montes. <i>ib.</i>	387, 389	farmaticum mare.	29, 36		
		farmaticæ gentis origo.	387, 389	farmatia palus.	36, 37		
		farmatia Asiatica, ejus fines, populi.	415	farmaticum mare.	29, 36		
		farmatia Europa, ejus limites, 388. magnitudo, partes, populi <i>ibid.</i> incolæ, flumina, 389. montes. <i>ib.</i>	387, 389	farmatæ vagi.	387, 388		
		farmaticæ gentis origo.	387, 389	farmatia Asiatica, ejus fines, populi.	415		
		farmatia palus.	36, 37	farmatia Europa, ejus limites, 388. magnitudo, partes, populi <i>ibid.</i> incolæ, flumina, 389. montes. <i>ib.</i>	387, 389		
		farmaticum mare.	29, 36	farmaticæ gentis origo.	387, 389		
		farmatia palus.	36, 37	farmatia Asiatica, ejus fines, populi.	415		
		farmaticum mare.	29, 36	farmatia Europa, ejus limites, 388. magnitudo, partes, populi <i>ibid.</i> incolæ, flumina, 389. montes. <i>ib.</i>	387, 389		
		farmatæ vagi.	387, 388	farmaticæ gentis origo.	387, 389		
		farmatia Asiatica, ejus fines, populi.	415	farmatia palus.	36, 37		
		farmatia Europa, ejus limites, 388. magnitudo, partes, populi <i>ibid.</i> incolæ, flumina, 389. montes. <i>ib.</i>	387, 389	farmaticum mare.	29, 36		
		farmaticæ gentis origo.	387, 389	farmatia palus.	36, 37		
		farmatia Asiatica, ejus fines, populi.	415	farmaticum mare.	29, 36		
		farmatia Europa, ejus limites, 388. magnitudo, partes, populi <i>ibid.</i> incolæ, flumina, 389. montes. <i>ib.</i>	387, 389	farmatæ vagi.	387, 388		
		farmaticæ gentis origo.	387, 389	farmatia Asiatica, ejus fines, populi.	415		
		farmatia palus.	36, 37	farmatia Europa, ejus limites, 388. magnitudo, partes, populi <i>ibid.</i> incolæ, flumina, 389. montes. <i>ib.</i>	387, 389		
		farmaticum mare.	29, 36	farmaticæ gentis origo.	387, 389		
		farmatia palus.	36, 37	farmatia Asiatica, ejus fines, populi.	415		
		farmaticum mare.	29, 36	farmatia Europa, ejus limites, 388. magnitudo, partes, populi <i>ibid.</i> incolæ, flumina, 389. montes. <i>ib.</i>	387, 389		
		farmatæ vagi.	387, 388	farmaticæ gentis origo.	387, 389		
		farmatia Asiatica, ejus fines, populi.	415	farmatia palus.	36, 37		
		farmatia Europa, ejus limites, 388. magnitudo, partes, populi <i>ibid.</i> incolæ, flumina, 389. montes. <i>ib.</i>	387, 389	farmaticum mare.	29, 36		
		farmaticæ gentis origo.	387, 389	farmatia palus.	36, 37		
		farmatia Asiatica, ejus fines, populi.	415	farmaticum mare.	29, 36		
		farmatia Europa, ejus limites, 388. magnitudo, partes, populi <i>ibid.</i> incolæ, flumina, 389. montes. <i>ib.</i>	387, 389	farmatæ vagi.	387, 388		
		farmaticæ gentis origo.	387, 389	farmatia Asiatica, ejus fines, populi.	415		
		farmatia palus.	36, 37	farmatia Europa, ejus limites, 388. magnitudo, partes, populi <i>ibid.</i> incolæ, flumina, 389. montes. <i>ib.</i>	387, 389		
		farmaticum mare.	29, 36	farmaticæ gentis origo.	387, 389		
		farmatia palus.	36, 37	farmatia Asiatica, ejus fines, populi.	415		
		farmaticum mare.	29, 36	farmatia Europa, ejus limites, 388. magnitudo, partes, populi <i>ibid.</i> incolæ, flumina, 389. montes. <i>ib.</i>	387, 389		
		farmatæ vagi.	387, 388	farmaticæ gentis origo.	387, 389		
		farmatia Asiatica, ejus fines, populi.	415	farmatia palus.	36, 37		
		farmatia Europa, ejus limites, 388. magnitudo, partes, populi <i>ibid.</i> incolæ, flumina, 389. montes. <i>ib.</i>	387, 389	farmaticum mare.	29, 36		
		farmaticæ gentis origo.	387, 389	farmatia palus.	36, 37		
		farmatia Asiatica, ejus fines, populi.	415	farmaticum mare.	29, 36		
		farmatia Europa, ejus limites, 388. magnitudo, partes, populi <i>ibid.</i> incolæ, flumina, 389. montes. <i>ib.</i>	387, 389	farmatæ vagi.	387, 388		
		farmaticæ gentis origo.	387, 389	farmatia Asiatica, ejus fines, populi.	415		
		farmatia palus.	36, 37	farmatia Europa, ejus limites, 388. magnitudo, partes, populi <i>ibid.</i> incolæ, flumina, 389. montes. <i>ib.</i>	387, 389		
		farmaticum mare.	29, 36	farmaticæ gentis origo.	387, 389		
		farmatia palus.	36, 37	farmatia Asiatica, ejus fines, populi.	415		
		farmaticum mare.	29, 36	farmatia Europa, ejus limites, 388. magnitudo, partes, populi <i>ibid.</i> incolæ, flumina, 389. montes. <i>ib.</i>	387, 389		
		farmatæ vagi.	387, 388	farmaticæ gentis origo.	387, 389		
		farmatia Asiatica, ejus fines, populi.	415	farmatia palus.	36, 37		
		farmatia Europa, ejus limites, 388. magnitudo, partes, populi <i>ibid.</i> incolæ, flumina, 389. montes. <i>ib.</i>	387, 389	farmaticum mare.	29, 36		
		farmaticæ gentis origo.	387, 389	farmatia palus.	36, 37		
		farmatia Asiatica, ejus fines, populi.	415	farmaticum mare.	29, 36		
		farmatia Europa, ejus limites, 388. magnitudo, partes, populi <i>ibid.</i> incolæ, flumina, 389. montes. <i>ib.</i>	387, 389	farmatæ vagi.	387, 388		
		farmaticæ gentis origo.	387, 389	farmatia Asiatica, ejus fines, populi.	415		
		farmatia palus.	36, 37	farmatia Europa, ejus limites, 388. magnitudo, partes, populi <i>ibid.</i> incolæ, flumina, 389. montes. <i>ib.</i>	387, 389		
		farmaticum mare.	29, 36	farmaticæ gentis origo.	387, 389		
		farmatia palus.	36, 37	farmatia Asiatica, ejus fines, populi.	415		
		farmaticum mare.	29, 36	farmatia Europa, ejus limites, 388. magnitudo, partes, populi <i>ibid.</i> incolæ, flumina, 389. montes. <i>ib.</i>	387, 389		
		farmatæ vagi.	387, 388	farmaticæ gentis origo.	387, 389		
		farmatia Asiatica, ejus fines, populi.	415	farmatia palus.	36, 37		
		farmatia Europa, ejus limites, 388. magnitudo, partes, populi <i>ibid.</i> incolæ, flumina, 389. montes. <i>ib.</i>	387, 389	farmaticum mare.	29, 36		
		farmaticæ gentis origo.	387, 389	farmatia palus.	36, 37		
		farmatia Asiatica, ejus fines, populi.	415	farmaticum mare.	29, 36		
		farmatia Europa, ejus limites, 388. magnitudo, partes, populi <i>ibid.</i> incolæ, flumina, 389. montes. <i>ib.</i>	387, 389	farmatæ vagi.	387, 388		
		farmaticæ gentis origo.	387, 389	farmatia Asiatica, ejus fines, populi.	415		
		farmatia palus.	36, 37	farmatia Europa, ejus limites, 388. magnitudo, partes, populi <i>ibid.</i> incolæ, flumina, 389. montes. <i>ib.</i>	387, 389		
		farmaticum mare					

I N D E X.

Schin I. schon.	232	Scio f. Ghius inf.	357	scythæ in Pannonia.	315	segesta.	314
Schich-Schi Persicæ seæ au- tor.	458	Scipionis castitas 77 tumulus & villa.	261	scythæ in Mæsia.	374	segestica inf.	332
Schiras f. Siras.	452, 458	scipio Asiaticus.	473	scythæ cur ita dictæ?	377	segoswar Transilvania.	382
Schires.	144	scipio f. Scyrius inf.	350	illorum origo.	<i>ibid.</i>	segna.	326, 382
Schire Comitatus.	<i>ibid.</i>	scabholt op.	234	scythia Asiæ, ejus fines, magnitudo, & divisio	377, 415.	segni.	95, 151, 257
Schirwan.	454, 457	scaga.	201	intra & extrâ Imaum montem, <i>ibid.</i> ejusque populi, fluvii, 417. mons.	<i>ibid.</i>	segobriga, Segerbe.	67
Schleßburg.	382	scagels.	229	scythia vetustissima, media, hodierna.	377	segolauni f. Segovellauni.	88
Schlaner liveßz.	194	scavi f. Scavonii.	165, 322	scythia Minor, Thracensis, Pontica.	374	segontiaci.	139
Schlangendorp.	229	scavonia unde nomen.	221	scythia Europæa, ejus limi- res, populi. 377, & seq.	376	segorbe.	69
Schlanster.	224	scavonia Prussia.	406	scythia à Werd.	40	segore fl. f. Segre.	70
Schlesingen.	195	scavonia, 314. ejus limites & magnitudo, 321. opida 322. fertilitas.	<i>ibid.</i>	scythia f. Sebatte.	405	segovia, laboriosa dicta.	79
Schletstâd.	177	scavonia duplex.	321	scythiani Portugalli Regis interitus.	534	segovia Hispaniæ Novæ.	556
Schluffa.	136	scavoniorum mores.	322	S. Sebastiani Fanum.	80	segura fl.	77
Schmiedenberg.	222	scavonia.	379	sebastiani fl.	555	segusiani.	93
Schnee Gebirg.	219	scavonia ad Schiam.	<i>ibid.</i>	Sebastianus de Cano.	40	segusianorum Forum.	<i>ibid.</i>
Schneeberg / Pannoniæ mons.	314	scavia fl.	<i>ibid.</i>	sebastianus Rex portugalliæ postremus.	74	segusium f. Segusio. 240. à Barbarossa excisum. 271, 282	240
Schnebergensis Comitatus nullus existit.	219, seq.	scelchow.	406	sebastopolis.	461	La Seine fluv.	101, 223
Schönburg.	215	scora.	234	S. Sebastiani Fanum.	80	seine Florida fl.	553
Schonus navale.	332	scodra.	325	sebastiani fl.	555	sela ars.	502
Schonen, ejus limites & op- pida.	228	scodrus mons.	323, 373	Sebastianus de Cano.	40	selandia castr. in Sina.	429
Schöninga arx.	224	scobarria inf.	77	sebastianus Rex portugalliæ postremus.	74	selecia.	394
Schrankloster.	229	scomius mons.	353, 370	sebastopolis.	461	seleenus op.	479
Schorndorf.	181	scopia.	374	sebenicum, olum Sicum.	324	selesnikol vocant Tattari po- lum arcticum.	386
Het land van Schou- wen.	218	scordi.	450	sebeniticum ostium Nili.	326	Selesburg.	379
Schreckenberg.	218	scordisci 368. & non Scordi- sci.	463	sebeskeres fl.	317	selestadium f. Schletstâd.	117
Schrewsbury.	145	scordiscus mons.	463	sebethus amn.	262	seleucia f. Antiochene.	493
Schrickfinni.	236, 155	scotia septentr. & merid.	147	sebinus f. Sevinus lacus.	270	seleucia Margiana.	450
Schrofano.	248	scoti, eorum mores. <i>ibid.</i>	148	sebo f. Sevo op.	270	seleucia parthorum.	497
Schulteberg.	207	scotia 137. ejus magnitudo, 146. provinciæ, 147. cæli solique natura 137. 147. ejus forma & Romanis in- victa 141. situs, Insulæ. 148	148	seby.	227	seleucia Pieria.	493
Schurgastum.	160	Scotia Reges 142. Archie- piscopi, Academiæ, in- sulæ.	148	sebyus mons.	419	seleucia Pisidia.	478
Schut inf. Danubii.	318	scotia Reges vetusti. eorum familia.	148	Sechsstâde.	197	seleucus, quæ & Terrapolis regio.	493
Schutendip.	136	scotica memorabilia.	<i>ibid.</i>	secius fl.	286	selinuntum f. Selinus.	304
Schwaben.	160, 179	scotia Regum fatum.	<i>ibid.</i>	secota regio.	552	selletæ.	368
Schwalbachia acidulæ clara.	210	scotorum mores & lingua.	147	sedes Cardinalium sex.	300	selovia.	199
Schwänenfeld.	219	scotussa f. Scotusa.	345, 350	sedunensis ditio, 98 Episco- pus.	120	Selsburg.	228
Schwarzburgensis Comit.	212	schrickfinni f. Scritfinni.	236	seduni.	<i>ibid.</i>	selva d'Algieri.	255
Schwarzenburgiens Comes Jaurinum recuperat.	318	serofano.	248	sedunum op.	<i>ibid.</i>	selymbria f. Selybria.	368
Schwarzwald.	164	serupulus.	20	sedusi. 156. 158. eorum se- des, 157. in Bohæmum transgressi.	158	selymus Cyprum occupavit	507
Schwienæ ostium.	200	seupi f. Scuppi.	374	Seehausen.	199	Seltz lacus.	182
Schweinitz/ 196. Duca- tus.	<i>ibid.</i>	seutari.	325, 327	seelandia Daniæ.	229	sem fl.	409
Die Schweine fl. 163, 200		seutari in Ponto.	468	Georgius Seefeld.	229	semana silva.	164
Schwinenbourg.	229	seutenes.	232	sege f. Semar fl.	240	semar fl.	240
Schwinfurtum 183. Conradi Celtæ patria.	<i>ibid.</i>	seydra.	348	segedinum seu Segedunum.	317	semender.	376
Sciathericum Horizontale describere.	58	seylacium.	267, 268	segelmete.	511	semeron mons.	487
Schiburgium seu Schiß- burg.	381	seyllax.	306	segehufen.	240	femicirculus positionis.	45
Scierronicoga inf.	135	seyllæus sinus.	32, 267, 269	segerippen.	557	femigallia.	402
Sciglio.	267	seylla scopulus.	267, 302			femiramidis aræ	417
		seyllæum op. 267. promont.	337			femiramidis mons.	448
			337			femiramidis patria.	484
			337			femith.	7
			337			femkan in Chorasfan.	457
			337			Semnones, eorumque sedes.	154, 159
			337			sempronii forum.	291
			337			senæ, 250 n. Sinea. 287, 288, 289	289
			337			sennaar f. Sinear.	499
			337			sendenhor ft.	207
			337			senderovia.	376

I N D E X.

Sendomiria.	395	Serifus Aegyptiorum Rex.	530	ficez Veneria Arnobii patria.	524	Sipercentis Castellanus.	409
Sendomiricnsis Palatinatus		Serinius Comes.	87	ficilis cis Pharum, & trans	295	sierra Leona, promontorium	537
territoria, senatores, &		serinwar.	ibid.	Pharum.	295	sierras.	557, 559
op.	ibid.	Seriphus. 358. Seriphia rana	358	ficilia duplex.	ibid.	Sigebertus Eastanglorum Rex	154
Senecarum patria.	78	fermona f. Surmona.	259	ficilia unde appellata.	302	Sigebertus Corbejenfis.	207
Rio de Senega.	528	feroicza.	400	ejus nomina, dicta magna		Sigeftan.	449, 457
Senega regnum.	537	serpentes Ingentes in India.	433	Græcia. 274. promontorium,		Sigetum, ad quod Soleiman-	
Seneka f. <i>Schneek</i> Joachim.	135	Jacobus Serranus.	40	magnitudo. 203. urbes		nus obiit.	319
Senensis Ditio.	277	sertorii patria.	203	303. & seq. fluvii. 305.		Sigeum op. & promont.	470
Senensium mores.	289	servan f. Schirwan.	458	montes. 306. incolæ. <i>ibid.</i>		Sigini.	379
Senensis Archiepiscopatus.	300	servefta.	223, 376	Domini. 294, 307. nova		Sigismundus Aultriacus li-	
Senia.	324, 326	servii in Mæfia.	375, 376	descriptio. 307. & seq. di-		veritii fœderatus.	120
Senir f. Hermon.	488	servilius cum exercitu.	264	visio. 294, 306 Archiepisco-		figna Zodiaci.	9
Senkan in Irak seu Parthia.	458	servia, ejus caput, natura fo-		patus. 309. & Academiz.		figna.	257
Senlis.	96	li. 373. incolarum mores.		<i>ibid.</i> sub Hispano. 276. ejus		fignum vinum.	ibid.
Senogallia.	246, 291	sefamum.	467	felicitas & natura foli.		Signifer.	9, 58
Senones. 93. eorum opida &		seffa.	263	ficilia unde?		fignum Arietis.	46
sedes.	246	seffies f. Seffa.	270	ficiliarum geminarum Rex		sihor fl.	482
Senones Galli.	250	seftus.	367, 372	primus.	494 seq.	Sick.	208
Sens.	93	set fl.	497	ficiliaz umbilicus.	305	Silarus amnis.	263, 271
Sensibilis Horizon.	6	setia.	257	ficiliaz & Neapolis regna co-		Silarus five Silaro amnis.	263,
Sentica.	80	setimires Sclavoniaz Rex.	322	pulavit Ferdinandus Ca-		271	
Sentinum.	251	setines f. Athenæ.	342, 361	tholicus.	295	Silberberg.	106
Serviaz regnum.	375	setinum vinum.	257	ficimar f. Neapolis.	ibid.	Silesia. 192. ejus fines & di-	
Sepias prom.	345	setubal Olyffipo port.	80, 81	ficimar & nominis sui aucto-		visio.	195
Sepinum, Sapium & Sepi-		sevenbergen.	127	rem repudiant.	ibid.	Silia fl.	227
no.	260	Sevenwalden.	135	ficiliensis Melita.	309	Silis fl.	471
S. Sepolchro.	287	severienfis Ducatus.	394, 409	fic.	208	Silva piscina & turris.	483
Septa.	534	severina.	259, 297	ficulæ gentes & linguæ.	307	Silt inf.	227
Septem castrenfis regio.	381	S. severino.	259, 297	ficulæ Vesperæ.	ibid.	Silvabella op.	284
Septempeda.	259	severinum.	379	ficuli. 252. a quibus Sicilia		Silva f. Silva.	80
Septem saltus.	135	severus Imperator periiit.	252	dicta.	273	Silvanettes.	96
Septem sedes.	381	sevilla.	70, 78	ficuli ex Italia, 307. eorum		Ænez Sylvii & Alexandri	
Septemviri quando constitu-		sevilla Jamaicum op.	563	mores.	308	VII. & Catharinæ Senensis	
ti.	171	sevo mons.	231	ficulum mare.	35, 37	patria.	289
Septentrio plaga.	22	seuruffel.	192	ficulum fretum.	35	Silures f. Silires.	139
Septentrio ventus.	23, 24	seva.	511	ficulæ gentes & linguæ.	307	Silys fl.	417
Septentrionale mare.	28	severski.	409	ficulæ Vesperæ.	ibid.	Simach op.	315
Septentrionalis Circulus.	7	sext Pompejus.	305	ficuli. 252. a quibus Sicilia		simon tribus Israël. 481, 489	
Septentrionalis climata.	16	seyfadin.	450	dicta.	273	Simmera.	184
Septentrionalis Oceani navi-		sezza.	257	ficuli ex Italia, 307. eorum		Simois fl. 469. ejusque orus	
gatio.	39, 41	Sf. chioræ.	365	ficuli ex Italia, 307. eorum		469 seq.	
Septentrionalis polus.	5	Lud. Sfortia caprus. 283, 284		mores.	308	simonides artis mnemonicæ	
Septimii Severi murus in An-		Sfortia Galeatus.	120	ficulum mare.	35, 37	inventor.	346, 358
glia.	141	Shat.	542	ficulum fretum.	35	simonidum duorum patria.	358, 359
Sepulchrum Anchisæ.	304	sialandia inf. ejus opida.	228	ficulæ gentes & linguæ.	307	Simonshafen.	101
Sepulveda.	67	siam, Damascus & Syria.	439, 440	ficulæ Vesperæ.	ibid.	simplicius Philosophus Phryx	
Sequana la Seine fl.	101,	siam urbs, regnum.	ibid.	ficuli. 252. a quibus Sicilia		470	
152		ejus magnitudo.	ibid.	dicta.	273	simylla promont.	430
Sequani.	97	siamyng.	426	ficuli. 252. a quibus Sicilia		fin fl.	127
Sequanorum fines.	97, 152	sia.	558	diculæ Vesperæ.	ibid.	fina & China, ejus limites &	
Sera urbs.	418, 257	sibiria prov.	410	ficulæ Vesperæ.	ibid.	magnitudo. 425. in com-	
Seraglio & Serail.	372	sibylla Cumana. 262. Hel-		ficulæ Vesperæ.	ibid.	plures regiones divisio. 426	
Serapica bibliotheca.	531	lespontica.	36	ficulæ Vesperæ.	ibid.	urbes, fl. provinciæ.	427
Serapidis templum.	513	sibyllini libri.	337	ficulæ Vesperæ.	ibid.	Inf.	428
Serchio fl.	288	sicadars.	456	ficulæ Vesperæ.	ibid.	sinarum miliaria.	26
Seres. 418. lanificio nobiles.		sicambri, eorum sedes.	156	ficulæ Vesperæ.	ibid.	Ad Sinas & Philippinas na-	
Serezana.	286	sicambri.	100, 156	ficulæ Vesperæ.	ibid.	vigatio.	39
Sergius Galba.	121	sicania inf.	274, 302	ficulæ Vesperæ.	ibid.	sinapuræ.	444
Seri fl.	423	sicanus Iberorum dux.	307	ficulæ Vesperæ.	ibid.	findacui Castrum.	427
Serica f. Carajæ regnum, ejus		sicanus Rex.	302	ficulæ Vesperæ.	ibid.	findæ inf.	445
limites.	415, 417, 418	sicca.	524	ficulæ Vesperæ.	ibid.	findifi urbs.	426
Sericus Oceanus.	29			ficulæ Vesperæ.	ibid.	finear f. Sennaar terra.	499
				ficulæ Vesperæ.	ibid.	finensis Oceanus.	28
				ficulæ Vesperæ.	ibid.	Si-	

I N D E X.

Sinenſium ſcriptura, artes, ſermo. 427, 428
 Singan fl. 427
 Singaras mons, n. Sima. 497
 Singiaccus Turcis præfectus. 361
 Singineus militare ſignum Singiaccis proprium. *ibid.*
 Singidunum ſeu Senderovia 36
 Singiticus ſinus. 349
 Singulis fl. 70
 Singus l. Singa. 349
 Sinigaglia. 246, 251
 Sinifcola. 310
 Sinope Mithridatis locus natalis, reg. & ſepulchrum; Diogenis Synici patria. 466
 Sinſii. 379
 Sintici, eorumque op. 351
 Heraclæa Sintica. *ibid.*
 Sinthus ſ. Indus fl. 431
 Sintien. 426
 Sinueſſa. 271, 272
 Sinueſſanæ aquæ ſalutiſeræ. 272
 Sinus Urias. 264
 Sinus Velinus. 266
 Sinus Cajetanus. 158
 Sinus inſigniores. 31. & ſeq.
 Sinus Numidicus. 37
 Sinus quid? 31. Adriaticus. 35. Arabicus. 32. Archipelagus. 35. Codanus. 31
 Corinthiacus. 35. Hyrcanus. 32. Mexicanus. *ibid.*
 Gallicus. 34. Perſicus. 32
 Caſpius. *ibid.* Sinus Californiæ, de Nanquan ad Cambajam Mexicanus, Gangeticus, inter Malaccam & Cambojam. 32. Sinus Ruſſicus. 33. Sinus ad Terram Antonii. 33. Virginis. 37. Livonicus. 31
 Sinus Sucronenſis, Illicitanus. 76
 Sion Gall. ſ. **Sitten.** 120
 filia. 483. Sion mons, ubi Jebuſæorum urbs. 483
 Siphnus inſ. 358
 Sipuntum, ſ. Siponto. 264, 298
 Sipontinus Archiepiſcopatus 301
 Sipylus mons, op. Lydiæ. 471
 Siradia. 393
 Siradienſis Comitatus, op. & territoria. *ibid.*
 Siras ſ. Schiras. 458
 Sirbii. 377
 Siricæ. 129
 Siris, fluvius & oppidum. 266
 Sirmium, Decii patria. 515
 ſirponis palus. 480
 ſiſcia ſ. Siſeck. 314
 ſiſecum ſ. Sigefſta. 314, 190
 ſiſtopolis. 369
 ſiſton. 457
 ſitacene. 453
 ſitarum regn. in Norwegia. 168
 ſiſtris. 525
 ſitones. 155, 232, 168
 ſitonum regnum. 168
 ſitrocapſa. 361
Sitraw. 197
Sitten. 120
 ſittia. 365
 ſitum loci invenire. 48
 Sitzeſtan. 457
 ſitum poſitionis invenire. 76
 ſivius ſ. Hermon. 488
 ſitus ſ. Angulus poſitionis quid. 48
 ſivilla Jamaicæ inſ. 563
 ſivillia ſ. Hiſpælis. 70, 78
 Skalholt op. 233
 Skarsfiel. 231. Skorodom. 404
 Skompe. 400
 Skye inſ. 148
 Sines Angliſ Comitatus. 143
 ſlagels. 229
 ſlan. 194
Slaver Kreis. 194
 ſlangendorpium. 229
 ſlaucovia, ubi fodinz. 394
 ſlavi, eorum migratio. 165
 ſlavi ſ. Slavonii in Boſnia. 321, 322
 ſlavonia. 406
 ſleida Johannis Sleidani patria. 175
 ſleiza. 221
 ſleswicum ad Sliam. 203, 227
 ſleswicenſis Ducatus. 198, 203, 227. ejus limites & urbes. 227, 228
 ſlochow. 410
 ſloboda. 410
 ſlommenſis Caſtellanus. 400
 ſlora fl. 135
 ſluchuvienſe Territorium. 403
 ſlupeia. 393
 ſluſa op. 125, 136
 ſluys ſ. Scluis. 125
 ſmalandia. 235
 ſmalkaldia. 211
 ſmaragdorum copia in peruvia. 559
 ſmolensko op. Ducatus. 409, 411
 ſmyrna ſ. Iſmir. 474
 ſmyrneus ſtnus. *ibid.*
 ſmyrniæ motes. *ibid.*
 ſnoeca op. 135
 ſneck. *ibid.*
 ſuelandia. 233
 ſneatinum. 398
 ſobidæ. 451
 ſochaciovenſis Caſtellanus. 393
 focalia. 400
 ſocrates. 342
 ſoducene. 462
 ſœſa fl. 206, 224
 ſœſt ſ. Suſatum. 206
 ſogdiana, ejus fines. 418
 ſoggi Regulus. 542
 ſoiſſons. 96
 ſociale oppidum. 259
 ſoghne. 232
 ſol planeta. 3
 ſol. mannus obiit ad Sigetum. 319
 ſolanus & Subſolanus ventus. 24
 ſoldavia Pruf. 406
Soldin. 199
Soldquell. 199
 ſolecia. 395
 ſolem invenire verticalem. 50, 53
 ſoli ſ. Solæ à Solone condita, Chryſippi patria. 407
 ſolſuga, Siciliæ animal pernicioſum. 310
 ſolis altitudinem invenire. 56
 ſolis locum indagare. 49
 ſolis locum in Ecliptica invenire. *ibid.*
 ſolis aſcenſionem invenire. 50
 ſolis aſcenſionem rectam & obliquam invenire. *ibid.*
 ſolis Colofſos. 508
 ſolis ſons in Ægypto. 519
 in Libya. *ibid.*
 ſolis vel ſtellæ altitudo. 56
 ſolis occaſus hybernus. 22
 ſolis ortum & occaſum invenire. 49
 ſolis templum in Ægypto. 515
 ſolis vel ſtellæ declinationem invenire. 56
 ſolis vel ſtellæ diſtantiam à zenith invelligare. 57
 ſollingen. 209
 ſollingenſis ſilva. 224
 ſolnock. 317
 ſolodorum. 117
 ſolœ. 479
 ſolon. 342
 ſoloturn. 119
 ſolsbacenſis regio. 187
 ſolmenſis comitatus. 169, 211
 ſolſticia quatuor. 12
 ſolſticiales. 10
 ſolſtitorum colorus. *ibid.*
 ſoluntum ſ. Solus, nunc Solante. 304
 ſolyma ſ. ſalem, i. e. Hieroſolyma. 482

ſolyſi ſ. Piſidæ. 477
 ſomerdick. 132
 ſomerſetus. 146
 Monte di Somma. 272
 ſommerfeld. 199
 ſommerſed. 146
 ſomona ſ. Somme fl. 101
 ſoncium à Friderico I. everſum. 284
Sonderburg. 203
Sonderſhauſen. 212
 ſongo. 542
Southampton. 146
 ſontius fl. 190
 ſoone fl. 116
 ſophene. 462
 ſophia op. Bulgariæ. 376
 ſophiæ Templum. 368
 ſophocles. 342
 ſophorum imperium in Aſia. 447
 ſophonium. 534
 ſophus ſ. Sophy ad Halim genus referens. 457
 ſora, Daniæ Academia equeſtris. 229, 257
 ſorabi. 376
 ſora Sileſiæ. 196
 ſora Italiæ opp. 257
 ſorce torrens. 480, 482
 ſoria i. e. Syria. 480
 ſornanum ſ. Siam. 426
 ſorna fl. 177
 ſorrento. 262
 Lucus Junonis ſoſpitz. 254
 ſoſſavia. 400
 ſoſthenes. 344
 ſoſtratus Gnidius. 515
 Ferdinandus Sortus. 553
 di Sottovento. 556
 ſouthampton. 144, 146
 ſouthamptonia. 146
 ſoutſex. *ibid.*
 ſozotæ. 448
 ſpaa. 96
 ſpaa vicus. 96
 Capa Spada. 365
 ſpachioti ſ. Sfachie montes. 365
 ſpalatum ſ. Spalatro. 324, 327
 ſpandaw. 199, 200
 ſpangenberg. 211
 ſpanheimenſis Palatinus. 169
 ſpanheimius. 184
 ſparra. 336
 ſpartæcus fugatus. 267
 Capo Spartivento. 294
 ſpartaria. 77
 ſpates. 344
 ſpecus Corycius. 479. Specus Typhoneus. *ibid.*
 ſpeir. 99, 176
 ſperchius fl. 353
 ſpectia. 286
 ſphaacteria ſeu Sfagia inſ. 334
 Sphæra

I N D E X.

Sphæra æris, 2. cœli. *ibid.*
 ignis. *ibid.*
 Sphæram facere obliquam. 47
 Sphæram constituere paralle-
 lam. *ibid.* rectam. *ibid.*
 Spimirienfis Castellanus. 393
 Georgius **Spiegelberg.** 449
Spiegelberg Comit. 208
 Spina Ducis Mutinensis. 285
 Spina longa. 366
 Spira. 169, 176
 Spirensis Episc. 169, 225
 Spiræum promont. 336
 S. Spiritus fl. 543
 Spirito f. Insula. 545
 S. Spiritus op. & colon. 553
 Spiritus f. ordo. 107
 Spithama. 26
Spitzbergen. 233
 Spoletanus Ducatus, op. &
 fines. 277, 292
 Spoletici. 252
 Spoletium, ubi ex muliere
 vir factus. 251
 Spoletum. 202
 Spoletani Ducatus fertilitas
 293
 Spoletanorum mores. *ibid.*
 Sponheim f. Spanheimium.
 184
 Sponheimf. Palatin. *ibid.*
 Sporades inf. 358
 Sponsa Venetiarum. 284
 Sponfa folis i. e. Rhodus. 507
 Spreva fl. 163, 199
 Spurius posthumus circum-
 ventus. 393
 Spyne. 147
 Squillacæ. 297
 Squillaci. 268
 Stabzi. 452
 Stabulum equorum in Dresda
 218
 Stade. 206
 Johan à Staden 561
Stadthagen. 206, 218
 Stadtbergo. 206
 Stadium. 25, 26. Græcorum
ibid.
 Stafanger. 232
 Staffordia. 145
 Stagira Aristotelis & Hippar-
 chi patria. 350
 Stagnum quid sit. 28
 Stagna Scytica. 29
 Stagnone. 480
 Stagnum. 36
Stain ad Rhenum. 119
 Scalimene inf. 356
 Stambol. 369
 Stanislavovia. 400
 Standartum quid? 138
 Standia utbs. 475
 Stantz. 119
 Stäpela. 405

starchino. 351
 stargard. 197, 201
 stargardia Prussiz. 199, 404
 starigrad. 324
 stasfurt ad Bodam. 220
 stasirates Architectus. 355
 statorum aquæ. 284
 Statiellæ aquæ. 240
 Achilles Stadius. 262, 513
 stato del la Chiesa. 277
 status imperantes IV. 64
 status Ecclesiasticus in Italia
 290
 staverna. 135
 steenvyck. *ibid.*
 steigenberg. 208
 steira. 191
 steirmarck 190
 stega op. 229
 stella fl. 289
 stella polaris. 56
 stellæ cur dicantur erraticæ. 2
 cur fixæ. 4
 stellæ latitudinem & longi-
 tudinem invenire. 57
 stellæ locum invenire. 77
 stellæ obliquam ascensionem
 & descensionem invenire.
 50
 stellarum altitudinem inve-
 nire. 56
 stellas nunquam occidentes
 ostendere. *ibid.*
 stellas nunquam orientes
 ostendere. *ibid.*
 stemensis Archiepiscopus.
 393
 stendalia. 199
 stenenfe territorium. 400
 steon. 220
 stephanopolis. 382
 S. Stephani equitum sedes.
 288
 steponow. 194
 sterlingium. 139, 147
 stora fl. 203
 sternbergica ditio. 199
 stenwyck. 135
 stenzicense territorium. 395
 sterlinium op. 139
 steenbergensis ager. 199
 sterquulinium litus. 303
 sterin. 154. Ducatus. 200,
 201
 stevinus Mathematicus. 21
 stjarniza. 344
 stikhufen arx. 206
 stilianæ aquæ. 248
 stilico. 274
 Capo stillari. 471
 stilpo. 342
Steinchenburg. 202
 stiria. 189. ejus limites & di-
 visio. 190, 314
 stirus fl. 397

stiria Marchia fuit postea Du-
 catus. 199
 Castilio Stiverorum vulgo
 Castiglione della Stivere.
 283
 stoa porticus. 342
 stobi. 351
 stoicorum Philos. nomen. 342
Stockholm. 235
 stonera fl. 203
 stolpen Marchiz. 199
 stolpe Pomeran. 154, 200, 201
 stolpeva Misni. 220
 stolberg arx & Comitatus.
 170, 212
 stora. 524
 storkow. 199
 stormaria. 203
 stormariz opid. *ibid.* 220
 stoveses. 351
 stradanno. 406
 strahdec. 147
 stradamova. 286
 stralen arx. 133
 strale inf. 201
 stralefunda. *ibid.*
 stramulipa. 361
 strantfrisii. 228
Strand inf. *ibid.*
Strassburg. 99, 178
Strasse stærum. 33
Strætz-**Vaerder.** 33
 strathavernia. 147
 strato. 331, 455
 stratoniz. 473
 stratonis turris, eadem Cz-
 sareæ Stratonis & Palecti-
 næ. 488
 stratonis turris Hierosolymis
 483
 stratos. 331
 Castaldo Stravico. 375
 straubing. 188
 streffius. 393
 stregnesia op. 235
ren Streeck. 46
 streletzka. 410
 stretto de Sunda. 444
 stridon D. Hieronymi patria.
 315
Striege. 196
 strigonium. 319
 strigonienfis Archiepiscopa-
 tus. 321
 strigovia, f. Striege. 196
 strivilingia. 147
 strongyle insula. 305
 struga. 351
 strymon. 353, 367, 368
 strymonicus sinus. 350, 353
 stubbeköping ad Gransun-
 dam. 230
Stuellweissenburg 319

sturæ pons. 284
 sturlesonius. 230
 Jacob Sturmius. 177
 studgardia. 161
 stuellweissenburg. 319
 stymphalus op. 334, lacus &
 mons. 335, 353
 stuma. 404, 405
 stumsdorff. 405
 suana. 250
 suandicum arx. 230
 suanngius. 226
 suaquea. 509
 suardones. 154
 suas f. Suvas. 465
 suancke. 230
 subfuscorum Regna. 511
 subfolanus, **der Ostwind**
 23
 subilaqueum n. Sultaca.
 295
 subus fl. 534
 subvesper ventus. 24
 succadano op. & fl. 414
 succi. 379
 succinum in Prussia colligitur
 406
 succorum claustra. 379
 succronensis sinus. 76
 succuir op. Rhabarbari copia
 423
 sucevir. *ibid.*
 suchaida. 524
 suchnen. 423
 suda. 366
Suder **Judland.** 227
 sudermannia. 235
 suditi montes. 164
Sud-**Westen-Wind** /
Africus. **Sud**-**Ost.**
 22 feqq.
 sudovia provincia. 406
 suead & Sueod Suconum
 parria. 234
 suecius Oceanus. 31
 sueconi. 95
 suecia nova. 551
 suecones. 156
 suedii f. Sueden. *ibid.*
 suedia Germaniz regio. 152
 ejus limites, 228. partes
 & op. 234. regnum. 186
 suen. 234
 suenoburgum. 219
 suenonum regnum. 168, 235
 sueffa Aururca. 256, 262
 sueffa Pometia. 256
 sueffionum regnum. 104
 suevus fl. 159, 163
 suevia. 178
 sueffiones. 95, 96
 sues. 512
 sueffionum Rex. 104
 suet. 199
 Sueti

I N D E X.

Targa regnum.	527, 536	tauricum mare.	36	temeswar.	370	terra Chanaan.	489
Targowisko.	583	Taurini.	239, 240, 273	temian.	537	terra de Baccalaos.	552
Tariana.	453	Taurinensis Archiepiscopus.	300	temirzar.	420	terra Hadelz.	206
Tarichea.	438	Tauris regia.	454, 458	tempe Theffalica.	346	terra di Lavoro.	261
Tarisko.	363	Taurisci.	379	temperata Zona 14. incolæ.	73	terra del Fuego.	38, 564
Tarnacum oppidulum.	111	Tauromenium seu Taormena.	303, 308	templi Hierosolymitani descriptio.	483	terra Laboratoris.	552
Tarnopolia.	399	Taurominius fl.	305	templum Veneris.	304	terra Lucoviensis.	394
Taropietz.	408	Taurosythæ.	378	tema f. Tempa.	267	terra de Otranto.	397
Tarozz fl.	317	Taurunum.	315, 373	temporalis hora.	52	Flumen di Terra nova.	395
Tarquini.	248	Taurus mons.	477	tempus vel diem ex cognitâ ortus vel occasus alicujus stellæ specie invenire.	58	terra nova 307. f. Terra neut.	
Tarquinus Priscus.	<i>ibid.</i>	Tavafci.	556	tencinum.	394	terra de Nazal.	51
Tarracina.	256, 292	Tavira f. Tavilla op.	80	tenciiffa.	21	terra de li Pulci.	304
Tarraco f. Tarrago.	67, 78, 75	Tavay. ol. Tacola.	440	tenciîta.	21	terra S. Spiritus.	558
Tarragona.	70, 75	taus.	194	tenciîta.	21	tetracineses, aquæ calidæ.	256
Tarracensis provincia.	66	tawartzin op.	318	tenciîta.	21	terra Vechia.	212
ejus regiones.	67	taxandri.	94	tenciîta.	21	terfarz.	324
Tarfatica.	324	taxandria.	<i>ibid.</i>	tenciîta.	21	tertona.	283
Tarfus D. Pauli, Herimogenis & Athenodori patria.	479	taxiana, trilinguis.	113	tenciîta.	21	tervalli patria.	523
Tartach regnum Arabiæ.	503	taxyetus.	354	tenciîta.	21	tervanna f. Terwanne.	94, 126
Tarvidium promont.	138	taxen op. & fl.	147	tenciîta.	21	tervingii.	379
Tarvisiana Marchia.	276, 280	teanum Apulum.	264	tenciîta.	21	terzota.	534
ejus opida.	280	teanum Sidicium f. Tiado.	263	tenciîta.	21	Tesehen.	166
Tarvisianum territorium.	277	teate n. Tiari.	259	tenciîta.	21	teschenensis Ducatus.	<i>ibid.</i>
Tarvisium f. Treviso.	243, 280	tebal regia.	145	tenciîta.	21	tescuro op.	555
Tarus fl.	285	teber.	423	tenciîta.	21	tesino f. Ticinus fl.	270
Taskent urbs.	421	tecklenburg Comitatus.	208	tenciîta.	21	terf. fl.	75
Taslinga inf.	229	tectofagæ in Galatia.	466	teramo.	259	tetrarchiæ XVII. in Cælestia.	493
Tatacene.	449	tectofages Volcæ.	89	terani f. Terni.	252, 292	teruan.	494
Tatianus Asfyrius.	454	tedanus fl.	324	teranum.	298	teverone fl.	253, 271, 292
Tatianus.	454	tedele.	535	therapie, i. e. Corsica.	311	teuchera f. Trochara.	510
Tatontec prov.	32	tegas Gottorum Rex.	275	tera fl.	81	teucas f. Mercurius.	165
Tatar fl. unde Tattari.	419	tegazza.	536	tercera inf.	557	Teuffelsgrund.	163
Tatari, eorum Hordæ.	<i>ibid.</i>	tega f. Tegza,	335	terodon vicus	500	teuthrania.	466
Astracanenſes, Casanenſes 421. Czerkaſſi. 416. Nohaigenſes, 421. eorum sedes, 420. Zagatai, eorumque fines, <i>ibid.</i> Savolhenſes, 421. eorum Principes, 385. regnum, 384. Regum sepultura, 420. eorum mores.	385	tegljo.	241	terei nefandum crimen.	392	teutifci, vulgo die Teutifche/ unde dicti. 151. 155	151, 155
Tataria unde dicta, ejus magnitudo & divisio, 383, 384 limites, 418, 419. Vetus 418. ejus fines, <i>ibid.</i> Major Minor, 383, 384. ejus fines, 383. incolæ, opida, divisio, 348. Præcopenſis, Cremea. <i>ibid.</i>		teja fl.	195	terenti Villa.	257	teutoburgium.	208
Tattaria deserta, ejus limites, partes & populi. 419. 420. soli natura.	385	teiffa fl.	145	tergeſte f. Tergeſtum, n. Tricſte.	243, 278, 279	teuto num fuerit verus Deus?	165
Tattaricæ origines.	384	teiffe f. Patiffus.	316	tergeſtinus ſinus f. Golfo di Tricſte.	278	teutoni.	155, 166
Tau f. Niqua vermiculus.	559	Tecklenburg.	208	terias fl.	305	texel.	132
Taulantii.	347	telamon f. Telamone, op. portus & promont.	249, 288	terina.	267	thabor.	194
Tauus mons vulgo Der Naprichj.	164	Ajacis & Teucri pater.	357	terinaus ſinus.	<i>ibid.</i>	thabristan.	457
Taurasium.	261	telamone.	249, 276	terioli.	180	thamar fl.	419
Taurasius ager.	<i>ibid.</i>	telmessus.	477	termessus.	478	thanis Pharaonum regia.	515
Taurasini campi.	<i>ibid.</i>	telchims f. Rhodus.	507	termini fl. 305. op.	308	thapſacum f. thapſecus.	455, 496
Tauri à Thubal.	416	telephus Latinus.	23	terminus inter Europam Afiamque.	43, 44	thapſus.	522
Tauri f. Taurici.	239, 378	telesia f. Teleſe.	260	ternate.	445	thata.	320
Taurica Cherſoneſus, 384. ejus fines, opida, incolæ, divisio.	<i>ibid.</i>	pont. Teleſinus.	254	terpilus.	349	theate f. Thieri.	208
		Telium f. Tell.	241	terra unde dicta.	42	thaler.	194
		tellig.	207	terra i. ejus diviſio. 24. ambitus. 20. 301 diameter, 20. globus, 2. longitudo, latitudo. 20. magnitudo. 21 rotunditas, 42. circumnavigatio.	40, 41	theatinus Archiepiscopus.	343
		tellina Vallis.	241, 281	terra australis f. incognita.	<i>ibid.</i>	theatrum Dionyſiacum.	343
		Wilh. Tell. Uriensis.	117	terra continens, <i>ibid.</i> polaris 38. ſeptentrionalis. 44		Thæz Egyptiæ, 341. Bœotia, <i>ibid.</i> 345. ab Alexandro deleta, à Caſſandro reſtaurata, 341. Hecatompyla n. Theves, 514. Lucania, 341. Phthiotica, 346. Theſſalica,	345
		Telluris in Inſulis, Peninſulas & Iſthmos diviſio.	46	terra de Anazza.	264	thebanus ager,	54
		telmessus f. Telmifos.	477	teræ australis prom.	564	thebais.	512
		telemogrammum,	439			Thobani	
		telus inf.	358				
		temenites mons.	374				
		temefana.	534				
		temefanum vinum.	267				
		temefacum zs.	<i>ibid.</i>				
		temefia f. Temeswar.	316, 379				
		Comitatus.	<i>ibid.</i>				
		temesius fl.	<i>ibid.</i> 477				

I N D E X.

- Thebani Ismenii. 341
Thebanorum lex de infantibus. *ibid.*
Thebet f. Tibet tatarorum prov. 422
Theba Saxonica. 222
Themata mons. 334
Themidis oraculum. 341
Themiscyrene. 405
Themistitan. 555
Themnas. 482
Themistocles, 342. legatus ad Andrios.
Theiles of Orknay inf. 148
Theocritus Syracusanus. 303
Theodoretus historici Ecclesiasticæ autor. 454
Theodoricus Gothorum Rex. 275
Theodorus Gaza. 350
Theodosia. 384
Theodosii patria. 350
Theognidis patria. 342
Theon. 513
Theonis villa. 126
Theophrasti Patacelsi tumulus. 188
Thera inf. 520
Theramum. 209
Therapnæ. 305
Therapia. 305
Therma f. Thessalonica. 350
Therma Gallatæ. 467
Thermaicus sinus. 350
Thermæ Carolinæ. 187
Thermæ Himerenfes. 304
Thermæ Hirschbergenses. 106
Thermæ pipetinæ. 281
Thermus fl. 473
Theamodon f. Thermoodon fl. & mons. 416, 465
Thermopylæ. 354
Teratrophium. 283
Theseus 342. ejus sepulchrum. 356
Thespiæ. 340, 354
Thesprotis f. Thesprotia. 330
Thessalia 328, 344. ejus varia nomina, *ibid.* opida, *ibid.* fines, *ibid.* flumina, 353. montes, 355. equites & venena. 346
Thessalonica 350, 362. Eustarhii Harmenopoli, Cydonii, Gazæ, & Hipparchi patria. 350
Thestius fl. 353
Thetidis nuptiæ. 355
Theut. 151, 165
Teutisci unde dicta eorum lingua & sedes. *ibid.*
Die Deutsche. *ibid.*
Thietti. 208
Thires. 367
Thirus. *ibid.*
Thinnias promont. 369
thoeorum gens. 450
thogarma, à quo Turcæ. 416
thomæbamba. 559
D. Thomæ inf. 136, 545
Thomas Aquinas. 257
D. Thomas Apóst. in India. 433. ejus sepulchrum, opidum, 437. templum. *ibid.*
Thomas Candiseh. 40
Thomas Morus. 145
Thomas Ravennas. 250
Thomas Volsejus Cardinalis. 145
Thoringer Wald. 194
thospia. 462
thospites. *ibid.*
thospites lacus. *ibid.* 408
thracia, ejus natura soli, nomen, limites, magnitudo 367. divisio, populi, 368. urbes 168, 369. Incolæ eorum mores, à Romanis domita, à Turcis subacta, 371. Macedonibus, Romanis, Turcis subjecta. 372
thraciæ opida ad Pontum. 369
thracicus Bosphorus. 36
thracias. 24
thrasylbulus. 342
thrasimeus lacus. 247
thrax Martis filius. 367
thronum op. 343, 354
thessalorum studia & mores. 346
thutrania. f. Teutrania. 466
thubal, unde Tauri. 416
thucydides. 342
thule n. Island inf. 148, 232, 233
Thum in Eschenthal.
thur fl. 117
thuria. 334
Thuringheim. 177
thuringia Landgraviatus, ejus limites & opida. 212
thuringi. 158
thurii f. Thurium. 266
Thuræ inf. 226
thussagetæ. 378
rhyaractus. 227
thyatira, n. Tire. 472
thydsholm. 227
thymiaterium. 534
thyni. 368
thynici. *ibid.* 227
thyrholmia. 227
thysdrus. 522
thysted op. 227
tiagna. 466
tiago inf. 546
tiberias op. 485, 488
tiberiadis lacus f. mare. *ibid.*
tiberis fl. 247, 250, 270
tiberina ostia. 238
tibcrinum. 251
tiberius domitor Pannoniz. 315
tiberius Gracchus. 67
tibiscus f. Patissus fl. 217, 380
tibiscum op. 379
tibur, n. Tivoli. 254, 292
tiburtina villi. 254
ticipensis ager. 276
ticipinum. 244, 270
ticipinus f. Testino fl. 117, 270, 283
tidet. 445
tiel. 134
tinen. 127
tieti. 259
tifara mons. 272
tifernum Metautense. 253
tifernum Tiberinum. 251
tiferni fl. fons. 200
tiflis. 460
tigil f. Tigris fl. ejus fontes. 498, 461
tigrail. 539
tigranocerra. 462. f. Tigranopolis & Tigranopetra. *ibid.*
tigris, n. Tigil fl. ejusque fontes. 498, 461, 462
tigurini. 98, 119
tigurinus lacus. 117
tigurinus pagus. 98, 119
tigitinorum fines. 98
tigurum opp. *ibid.*
tiryurum. 119
tilavemptus fl. 243, 272
tilemanius Heskusius. 224
tulle marchia. 232
tilfa. 466
timacus fl. 314, 323
timachus fl. 374
timana. 558
timavis amnis & lacus. 243
timogetia. 375
timonitis. 407
timor f. Motit inf. 445
timothei Musici patria. 473
timurleni. 422
tinassa. 533
tinda. 305
S. Maria di Tindari. 305
Golfo di Tinese. 480
tingi n. Tanger. 526
tingitana provincia, ejus opida & limites. 526
tingitana Mauritania. 525
tinja fl. 252
tinna fl. 293
tinos. 356
tipasa. 526
tiranum f. Tirani. Andr. Tiraquellus. 108
tirassensis Ducatus. 95
tiresia Alphonfi VI. filia n. tha. 73
tiricaria lacus. 560
tirolis Comitatus. 185, 276
tirur. 539
tiryus. 337
tisaria. 405
tisernum. 558
titius fl. 374
tituan. 534
titus Cretæ Episcopus. 366
titur op. 379
tivoli, ubi hortus Arctini. 292
tmolus, n. Tomalice mons. & Anticinus fl. 471
toace urbs. 452
toacene prov. *ibid.*
tobol. 410
tocato. 465
tocayma. 558
tockey. 317
tocquerati. 136
todi. 252, 292
todos los Sanctos sive portus. 561
toledo. 68
tolecanum tegnum. 73
toletum. 68, 78, 79
tolistobogii. 466
tolkomith. 404
tollenfa lacus. 202
tollentium. 259
tolmerium op. 242
tolmium regnum. 556
tolosa op. vulgo Toloufe. 81, 89, 103, 112
tolofanus Comitatus. 107
tolofanum parlamentum. 107
tolofanum aurum. 112
toloufe. 107
Tolsberg. 401
romæus mons. 334
tombutu regnum. 528, 537
tombutum. 526, 528, 537, 538
tomesuar. 375
tomî, Ovidii exilio nobiles. *ibid.*
tonagra f. Tanger fl. 534
tondarium majus & minus. 228
tondern. 203, 228
toninga. *ibid.*
tongern. 96
tons inf. 227
tonsterga. 232
topinus fl. 292
topiris f. toprus. 370
topographia quid P. 2
torelia f. toreglia. 286
torga. 219
tornacum Gallis tournay. 125
torneus f. totonacicus Sinus. 349
tonnia Botniæ op. 236
toronz. 349, 362
Tournæ

I N D E X.

Torre regnum.	543	Travemünde.	203	triphyliaea.	334	tudi S. Martini patria.	292.
Torre d'Anazzo.	204.	Trautenaw.	94	tripoli fl. in Galzria.	466	tueria.	293
Torre di Camarina.	323	Traw.	324	tripolis Cariz.	473	tugeni.	411
Torre di Græco.	282	Trebela fl.	200	Syria.	504, 532	tugenus pagus.	98, 117
Torre Loppa.	267	Trebella fl.	201	tripolis nova f. Barbaria.	533	tugium op. 98. Tugii.	113
Torre di mare, specula ad Metapontum.	16.	trebia fl. clade Romanorum nubilis.	246, 270	tripolis in Phœnicia, ejusque conditores.	491	tuia opp.	44
Torre di pulici.	304	Trebeta Rex.	99	tripolitana Prov.	532	tuito l. Tuifco Getmanorum Deus.	165
Torre di Patria.	261	trebifonda.	465, 505	triquetra Sicilia.	302	tulla.	408
Torrerens.	28	treboeci.	99	tritolus.	351	tullium f. Toul.	97, 174
Torrída zona quid? ejusque incolæ.	13	trecaflum urbs.	93	tritheimius Abbas.	184	tumbes.	522
Tortona. 240. à Friderico Anobarbo everfa.	283	treca.	93, 110	triton fl.	521	tumen op.	420
Tortonensis ager.	276	treconium.	92	tritonis palus.	ibid.	tumenfes Tatari, eorum fedes.	420
Tortofa in Cæralonia.	75, 81	trembula.	399	triumviratus peninf.	246	tunnes.	522
Tortofa in Phœnicia.	491	trembuliense territorium.	398	trivoli.	254	tunetanum regnum, ejus optida & divifio.	521, 522, 532
Torunium.	404, 405	tremifenum regnum.	524	troas f. Phrygia Minor, ejus urbes & flumina.	469	tunetum f. Tunifa, n. Tunifolim tunes.	533, 534
Tofa fl.	241	tremifena f. Tremifen op. dominii Turcici terminus.	532, 533	troas Alexandri f. Alexandria.	469, 470	tungreffis Epifcopatus.	172
Tofarene.	462	tremonia.	170, 207	troce op.	396	tungri.	95, 99, 151
Totacene.	450	trento.	189, 201, 298	trochara.	519	tunif f. Tunet.	522
Totene.	402	treptow.	201	trocenfes Palatinatus op. & Senatores.	396	tuppin Ambaucii, Incini, Imba.	561
Toul.	97, 106, 174	trocen.	336	trogloditæ.	374, 378	turæa Bofnia.	322
la Tour de Rouffilon.	89	treres Tabernæ.	252	troglodytica, ejus gentes, regna & limites.	523, 529	& Servia domini.	376
Touraine.	92, 109	treres fl.	271	troja Apulia.	264, 298	turcia op.	298
Tournay.	125	treverenfis Diœcefis, ejus limites.	174	troja f. Ilium.	470	turcium Imperium, ejusque ortus & fedes in Afia & in Europa.	416, præcipue urbes.
Tours.	92, 109	treveris f. Trier.	96, 175	Herlef trolle.	229	fedes, 416. tenent Græciam.	359, 419 feqq.
Toxandri.	94	treverenfis Elector.	171	trombas.	543	turcii Imperii regiones in Afia.	456
Toxa.	369	treverenfis Archiepifcopatus.	171, 174	trompeite f. trompette castrum.	112	turcium milliare.	27
Trabuco.	512	treverenfis f. Treviricus Epifcopatus.	116, 225	tropæa Æmiliani.	88	turckeftan.	419. ejus fines & oppida.
Trachonitis.	495	treves.	96, 175	tropæa op.	297	420. feq.	
Trænta fl.	268	treviri, 96, 152. clariffimi.	100	tropæa Pompeji.	76	turckzæft.	379
Tragonara.	264	trevifo.	280	trophonii antrum.	298, 360	turcheizium.	169
Tragurium.	324	tribalk.	374	tropici. 11. eorum officia.	12	turcomania.	462
Tragelaphus.	401	tribef.	201	Tropicus Cancr. 11. Capricorni.	ibid.	turdetania unde dicta?	66
Traiani pons in Danubio ad Sendoroviam.	375	tribicelli.	466	troppa & Troppaviensis Ducatus.	196	turduli.	ibid.
Trajana Portus.	249	tribunal Salomonis.	483	troppe.	ibid.	turdulorum mores.	ibid.
Trajanopolis.	369, 372, 470	tricala.	361	Val Troppia.	209	turanus fl.	259
Trajanopolis Myfia maj.	470	tricaricum.	298	troyes.	93, 110	turigo opp.	98
Trajectenfis provincia.	123.	tricaflii f. Tricafes.	93	truentinum Castrum.	259	turingheim.	177
Unde Nomen.	132	tricaflum.	110	truentus vulgo Tronco fl.	259, 298	turino 240. Academia.	282
Trajectum op.	ibid.	tricea f. trica.	344	trugillo.	559	turium Mæfia.	374
Tramontona i. e. Boreas.	23	tricornium.	374, 376	trunfolen.	231	turkzæft.	379
Trankera arx.	230	tridentinae Alpes.	272	tryphon.	590	turones.	92, 109
Tranienfis Archiepifcopus.	301	tridentinus Epifcopatus.	196, 189	tubal non venit in Hifp.	71	turonum f. Tours.	109
Tranium f. Trani op.	298	tridentum f. trento & trien.	189, 241	tubaris fl.	162, 182	turquovionfis Comitatus.	117
Transalpina Gallia.	86	Uter.	96, 175	tubantes.	156, 157	turtis marina.	208
Transilvania, quando appellata, 378. ejus finis, fines & oppida, incolæ.	380, 381. principatus.	trietica.	243	tuberis inf.	464	turtis rotunda.	283
Transilvania, ejus fines, partes, urbes.	122, 134	trigemahon.	354	tubingia Academia 226. collegio nobilis.	181	turtis S. Vincentii.	246
Transmontana Peruvia.	559	triglypton.	539	tueda fl.	252, 292	turtis Stratonis, f. Cafarea Pa-Stratonis feu Cafarea Palæftina	127
Trapani.	304, 308	triguier.	92				
Monte di Trapani.	306	trimenot huritzæ.	470				
Trapezus n. Trabisfonda.	465	trimontium.	369				
	505	trinaeria.	302				
Traffinga.	230	S. trinidad inf.	562				
Trava fl.	163, 202	trinobantes.	139				
Travancor.]	438	trioneis ftellæ.	5				

I N D E X.

V.

Aetna. 488. Diomedis. 368
 Turuntus fl. 390
 Tusca fl. n. Guadilbarbar. 521
 Tuscanella. 290
 Tuscia duplex. 287
 Tuscia. 276, 277, 287
 Tusci, 239, 247. Italix incolæ. 273. à Gallis ejeti. 274. eorum cultores. 311. op. *ibid.*
 Tuscia Ducatus op. 286, 287
 Tuscia oppida sub Hispano. 276
 Tuscia Magni Ducis ditiones 277, 287
 Tusculana sedes Episcopalis. 301
 Tusculanum Ciceronis. 254
 Tusculum n. Frascati. 254, 292
 Tuscum mare. 247
 Twente. 134
 Equus Tuticus. 260
 Twer op. & Ducatus. 408
 Tuy. 72
 Tyana s. Tiana & Tiagna. 465
 Apollonii Thyanæ patriæ. *ibid.*
 Tyronicum Systema. 3
 Tycha Syracusarum pars. 303
 Tyde Cast. 72
 Tydholm inf. 217
 Tykoczin. 400
 Tyndaris s. Tyndarium. 395
 Typhonis cubile. 479
 Typhonous specus. *ibid.*
 Typographica ars, antiquitatus inventa. 423
 Tyrageta. 378
 Tyranni maris. 138
 Tyrolmia. 227
 Tyrisia. 348, 361
 Tyrna. 318, 320
 Tyrolis Comit. ejus limites. 189
 Tyrreni. 247
 Tyrrenia. 237
 Tyrrenum mare. 247
 Tyria purpura. 490
 Tyris. Porphyrii, Maximi Philof. & Ulpiani patriæ. 490
 Tyris re navali præstantes. *ibid.*
 Tyriorum scala. *ibid.*
 Tyris Antiqua. *ibid.*
 Tyssa fl. 317
 Tzacones. 363
 Tzaconia. 360
 Tzargorod. 410
 Tzominar. 452
 Tzifnick. 457
 Tzudnow. 399

V Accia. 158
 Vaccæ. 68
 Vaccæorum mores. *ibid.*
 Vacces s. Taphris. 532
 Vacina fiume. 248
 Vacipala. 539
 Vada volaterrana. 243
 Vada Sabatia. 240, 271
 Vadassi. 454
 Vadicaeses. 93
 Vadosa æstuarium, de **W**ad-
 feni. 136
 Vadro fl. 491
 Vagus. 319
 Vahalis fl. 100, 162
 Vaisfon. 89
 Vajelitria. 330
 Val Camonica. 241
 Val di Non. *ibid.*
 Val de Sol. *ibid.*
 Val Troppia. *ibid.*
 Vallachia quando appellata. 381. ejus partes & opp. à Turcis subacta. 382. seqq. soli natura, divisio. *ibid.*
 Valachorum mores. *ibid.*
 Valachus tributum dar imperatori Turcico. *ibid.*
 Valentia. 68, 73. Latitudo. 76
 Duos habet sinus, quatuor portus. *ibid.* quinque suos principes regnum. 80 & urbs. 76, 78
 Valentia Formosa. *ibid.*
 Valentia Gallix. 88
 Valentia, i. e. Roma. 254
 Valentianæ s. Valenchienses. 126
 Valentinianus III. interemtus. 275
 Valerian. Varia s. Vico Varo. 255
 Valeria Pannonix. 314
 Valkenberg. 228
 Valleia Superior. 120. Inferior. 120, 241
 Valesii. 120
 Vallia meridionalis, septentrionalis. 41
 Vallia dolit s. Valdoletum. 79
 itemque in Hispania Nova. 553
 Vallis Joachimica. 199, 219
 Vallis Josaphat. 484
 Vallis Demona, Mazara, Neri, eorumque limites & urbes. 397

Vallis Tiaboli. 163
 Vallis Pennina. 120
 Vallis Rocida. 66
 Vallis Tellina. 217, 241, 282
 Valois. 107
 Vallona. 347, 361
 Valsterboem. 228
Vandalen **H**upfz. 78
 Vandali. 154. quasi **W**and-
 deser. 154. eorum nationes. *ibid.*
 Vandali in Gallia. 104. & in Germania. 155. in Pannonia. 316
 Vandali in Italia. 274. in Hispania. 72. in Sicilia. 307
 Vandalia. 78
 Vandalorum dom. 78. migratio. 165
 Vanduli. 154
 vangiones. 99, 475
 vangue. 539
 vannes. 92
 vanna. 241
 vatadinum. 317
 varbofania. 322
 varca. 400
 varduli. 68
 varella. 440
 varheli. 379
 varia inf. 255
 vatini. 154, 450
 Mar Varnejo. 554
 varna, 375. clade Christianorum nobilis, 375
 varni in Bactris. 450
 varfavia. 401
 varfoviensis Palatinatus. 400
 varta fl. 389, 393
 vartha fl. 163
 varus fl. 239
 vates. 60
 vascus de Gama. 40. primus circum navigavit terram.
 vascus de Gama Indiam detexit. 40, 434
 vascones in Gallia. 90
 vascones. 67
 vasconia, ejus limites. 90
 vasio n. Vaisfo, 89
 vasonna. 92
 vascus Nunnus de Valboa. 38
 vastena s. Vadstena. 235
 uberlinga. 180
 ubii. 99, 156, 157. in Galliam traducti, à Cartis pulsi. 99
 eorum sedes. 157. opidum 99, 100. Ara. *ibid.*
 uccarana Marchia. 199
 uchan mensura loci. 27
 uckerunda. 199
Ucher-See. 199
 udene. 243, 279

Udenheim. 176
 uehta fl. 199
 il Vecovio di Sabina. 253
 uectis inf. 146
 vedinum. 243, 279
 veera s. Ter Veer. 128
 vesuvius mons. 272
 veji. 248
 S Veit. 190
 Islas de las Velas. 446, 537
 velavia, vulgo de Veluwe. 133
 veldin. 242
 velenas. 495
 velia s. Helia & Elia. 266
 velinus lacus. 253
 velinus sinus. 266
 velisca. 394
 velitæ. 256
 velay. 89
 vellin. 401
 vellinum. 236
 vellocassi. 95
 velotum inf. 537
 velunia. 393
 venastrum n. Venafri. 203
 venasca. 76
 venecuola regnum. 558
 veneda. 402
 venedi. 165
 venedi Sarmatæ. 388
 venedorum Ducatus. 201
 venedicus sinus. 188, 402
 venedocia. 143
 veneris portus. 286
 veneris templum. 304
 veneria. 524
 venetæ Reipubl. Turcis subest. 326
 venetarum mores. 280
 veneti in Gallia. 92
 veneti. 239. eorum origo. 242, 466. fines & opida. 174, 242
 veneti & Vinidi. 273
 venetæ urbs. 280. opulenta vulgo venetia la ricca. 301
 ejus descriptio. 280
 venetorum ditiones in Italia. 277. in Lombardia. 284
 venetorum migratio. 165
 Marchia. 189
 venetus Ducatus. 277
 venetus Archiepiscopus. 301
 vengrovia. 400
 venlona s. Venloa. 133, 173
 vennones pop. 241
 venilia. 227
 venfonna. 277
 venfissel, opidum. 23, 24
 venti quod? 23
 venti cardinales. 23
 le Venty. 95
 venucuola s. Venecuola. 558
 Ve-

Kkkk

I N D E X.

venus Zeuxis Crotonc.	269	Vetii.	247	viminatum op. & inf.	374.	victoria.	31
venusia f. Venosa. Horatii patria.	264, 298	Verulonii.	248	vinaria, Weimar.	376	vivis Ludovici patria.	75
venusta vallis.	281	T. Veturius Calvinus.	260	vincentiana.	212	ukera fl.	200
venzo op.	343	Vetus Civitas.	290	S. Vincent.	558	ukerana Marchia.	199
vepro fl.	397	ufelen.	208	vincentia n. Vincenza.	511	ukermunda.	<i>ibid.</i>
vera vel Bera urbs.	77, 128	ugentum.	297	vindana portus.	242	ukersee.	<i>ibid.</i>
veragri.	120	ugri f. Ungari.	316	vindelici unde dicti?	92, 109	ucraina.	399
verbanus Lacus.	270	Viadrus fl.	160, 163	vindelici unde dicti?	161	uladicæ Moseovitarum Epi-	
vercellæ.	244, 282	Vianen Baronatus.	132	vindascinus comitatus.	277	scopi.	411
vercellenses campi, in quibus Cimbrî victi.	244	Viasdovia.	400	vindelicia.	152, 160	uladislaum.	158
Capo Verde.	510, 537	Viberi.	120	vindelicorum sedes.	161	uladisflavia.	323
Islas de C. Verde.	<i>ibid.</i>	Vibisci.	91	vindili. 153, 154. Origo. <i>ibid.</i>	161	ulagrada.	351
verden.	206	Vibon f. Vibona Valentia.	268	vindobona.	161, 315	ulai fl.	453
verdenfis Ducatus, ejusque limites.	<i>ibid.</i>	Viburgium, Episcopatus.	227	vindoniana.	161, 191, 315	ulcinium.	325
Verdenfis Episcop.	207, 225	Viburgum Finniæ.	236	vineris port.	76	vlieland.	132
Verdun.	174	Vicentia f. Vicenza.	281	vinetta urbs absorpta.	201	vliissinga.	128
Pauli Vergerii patria.	279	Vicentinum territorium.	277	vinidorum Marchia. 189, 190, 314	201	ulma.	179
Veria.	348, 362	Vico Varo.	255	vinidorum migratio.	165	ulodamirus Russorum Dux.	398
Verina fl.	322	Vicrola fl.	259	vinnicza.	399	ulodava.	397
Verma regio.	440	Victoria navis.	49	vintimiglia.	286	ulodavia.	400
Vermeum.	80	victoria Castellum in Amboina inf.	446	vintimilia.	239	viodomir Russorum princeps religionem amplexus Christianam.	398
Vernevil.	95	victoria urbs, ejusque situs.	<i>ibid.</i>	vipæum.	279	viodomiria op. & Ducatus.	408
Verodunum.	174	vicumviz f. Vicumniæ castel.	246	vipsanius Agrippa.	99	ulodava.	396
Veroli.	256	vicus Equensis op.	296	viracocia.	560	vlochovia.	208
Veromandui.	96	vidana fl.	109	virgi f. Vera.	77	ulpia Trajana.	379
Veromandois.	<i>ibid.</i>	vidavia.	393	virgili patria. 245. monumentum.	262	ulpiani JCI patria.	490
Verona. 241. Catulli patria. <i>ibid.</i>		vidino.	374	virgilius Tarenti mortuus. <i>ibid.</i>		ulpiam.	374
Verona. 281. ubi Scaligerorum monumenta. <i>ibid.</i>		vidna.	376	virginia. 551, unde dicta, quando detecta, ejusque fluvii & regiones.	552	ultima Alpes.	272
Veronense Territorium.	277	vidoso f. Vidorso.	81	B Virginis epistola.	308	ultonia.	150
Verfacili.	477	vidrus Vecht fl.	135	virginis sinus.	37	ultrajectensis provincia, ejus limites & urbes.	132
Verfacum op.	<i>ibid.</i>	vidua Zebusensis.	319	virgitanus sinus.	77	ultrajectum, f. Utrecht Hadriani sexti patria.	132
Verticalis circulus.	47	vidunum.	92	viria. 401. ejus opida. <i>ibid.</i>		uluchan Tattarorum Imperator.	420
Verticalem invenire solem.	50	val de Viece.	68	viride caput, 136. seu promontorium n. Capo Verde.	537	ulymenes.	228
Verticalem solem ostendere.	53	Dag Dießland.	206	virides insulæ.	564	ulysses. 67. Neritius dictus. 356. ejus specula.	268
Vervin.	95	vielunensis terra.	393	virlandia.	401	ulyssippo.	67, 80
Verulæ f. Veruli.	255	vienna.	88, 191	virodunum.	174	ulzena.	205
Vesfa fl.	173	Academia.	226, 315	virovseca.	76	umber fl.	140
Vesfalia.	136, 209	vierraden.	199	visapor.	436	umbilicus Italiz.	253
Vesfegus mons.	98	Dierwald Stadt See.	117	visbuy.	230	umbilicus Siciliz.	305
Vesfonna.	91	vigenna fl. vulgo la Vienne.	110	viscovia.	400	umbri.	259, 250, 273
Vesfontia vulgo Besancon.	116	vigewones.	145	visegradensis Palatinatus. <i>ibid.</i>		umbria antiquior. 247. ejus fines & op.	<i>ibid.</i>
Vesfontio.	97, 116	vigewanes zger.	276	vislicia.	394	umbria.	288
Vespassiani patria.	253	vigia.	324	visloca fl.	397	umbro fl.	250
Vespassiorum patria, prædium & monumentum. <i>ibid.</i>		vikeclandia.	402	visma.	409	Kunischlag.	203
Vesperæ Siculæ.	307	villa Franca portus.	282	vismaria Wismar.	202	una fl.	314, 322
Vesperinum f. Vespærin.	319	villa Ciceronis.	254	visnensis Palatinatus.	400	uncanan Rex in Tenduc.	424
Vespertinum mare.	30	villa de la plata.	559	visnovecia. <i>ibid.</i>		uncix mensuræ pars.	26
Vespurii Americi navigatio.	40	villa Manra.	79	De bona Vista inf.	546	unda f. Ontior fl.	75
Vestigrad Scanderbegi.	361	villa nova de porta nova. <i>ibid.</i>		vistula fl. 163, 403, 405. ejus ostium.	112	Unterwald.	119
Vestini. 239. eorum Opida & fires.	259	villach.	190	visturgis fl.	163, 206, 223	unelli.	92
Vesuli lacus.	269	villæ plinianæ.	251	vitellicum.	175	ungento.	297
Vesulus mons, ex quo Padus oritur.	<i>ibid.</i>	villaine op.	109	viterbium f. Viterbo. 250, 290		ungregio.	421
Vesuvius mons.	272	villna fl.	306	Annii patria.	290	Ungharisch Altenburg.	318
Vesfa fl.	171	vilnensis Palatinatus. <i>ibid.</i>		viterbium mores.	293	Ungharisch Gebirg.	196
		villus opida. <i>ibid.</i>		S. Viti.	190	Unna	
		vilfa fl.	187	vitodurum.	119		

I N D E X.

<p>unna op. 208 unistruta fl. 212 Hinterlaubach. 315 Dobozg. 229 vocontii. 88 vocontiorum forum. 89 voghera. 239 voigtberg. 220 voigtlandia. 183, 220 voigtlandia per Dominos di- vifa. <i>ibid.</i> yoinia. 396 volaterra. 248, 289. <i>Raphae-</i> lis patria. <i>ibid.</i> volaterranz aquæ. 248. fal- na. <i>ibid.</i> volboria. 393 volcæ Teſto ſages. 190 volcæ Arecomicæ. <i>ibid.</i> Wolck. Warck. 190 volgo fl. 389, 416, 417 volhyniæ Palatinatus. 307 volinia, ejuſ ſitus, opida, partes, & Palatinatus. 399. 400 vollenhofen. 135 Golfo de Volo. 345 voloda. 411 volci. 239, 247. eorum opida, lingua & fines. 247, 254 volſinii. 247 volſinium. 290 volterra. 248, 287 volumnæ fanum, 250 voluſinianæ interfectus, 253 volubilis. 526 vomano fl. 259 vonchocia. 395 vorcomum op. 100 vordonia. 336 voreſt. 26 voorn. inf. 132, 134 vornitomagum. 99 Vorganium. 92 Vorotin ſ. Worotin op. & Du- catus. 409 Vor Pommeru. 200 S. Voſagus. 102 Voſega ſilva. <i>ibid.</i> Voſegus mons. 97, 102 Voturi. 466 Uplandiz. 235 Uſſalia, qs. Hy dem Saal. 235, 236 Uram regio. 557 Uraniburgium. 226 Uratiflaſ. 193 Uratiflavia. <i>ibid.</i> Uratiflaviensis Epifc. 225 Urba op. 98 Urba fl. <i>ibid.</i> Urbes in Globo pictæ. 59 Urberana ſ. Urbibentum. 289</p>	<p>Urbibentum. 290 Urbigenus pagus. 98, 117 Urbigeni. 98 Urbinas Ducatus. 277. ejuſque urbes. 291. ſoli natura. 293 Urbinaris Ducis ditio. 278 Urbinatium mores, 293 Urbinum. 251. Raphaëlis pi- ctoris patria. 291 Urbi vetanorum mores. 293 Urchoa. ſ. Ur Chaldæorum. 499, 500 Urck. 132 Uri. 119 Uria op. 264 Urinator peſcecola. 302 Urias ſinus. 264 Urſa fluvius nunc Rus. 98. ſeqq. <i>ibid.</i> Urſa mons. <i>ibid.</i> Urſin pag. 98 urſinorum familia. 290 urtha fl. 172 urzendovia. 394 uſa fl. 145 uſchovia. 393 uſchub. 374 uſchuſ. Ofcharus fl. 110 uſcudama. 369 uſedom. 154. Ducatus. 201 uſpii. 156. eorum fedes. 157 uſſaria. 224 uſtede. 228 uſtinga. 410, 411 uta fl. 173 utens fl. 250 urhina. 522, 553 utica. 490, 522 ucidavæ. 379 utina Floridæ. 553 utuarhel. 379 vulcaniæ inf. 305, 306 vulſini. 247 vulteorum patria. 211 vulturinus ventus. 24 vulturinus fl. vulgo Vulturno 263, 271 uxentum. 297</p>	<p>Walachtia ſ. Walcheren. 128 Waldek op. 208. Comitatus <i>ibid.</i> ejus limites & opida <i>ibid.</i> Walders. 232 Waldo à quo Waldenſes. 114 Waldenſes Pauperes de Lug- duno dicti. <i>ibid.</i> Wale. 162 Wallenſtater See. 117 Walſiſch / munimentum. 202 Walkenburgenſis Principatus 215 Wallenried / cœnobium. 224 die Wallen / Waller / Wanderer. 87 Wallenſteinus intereremus. 194 Wallia ſ. Waalles. 142, 143 ejus loci natura, Prin- ceps, ſubacta, Lingua. <i>ibid.</i> Wallia Meridionalis & Sep- tentrionalis, ſ. Borealis. 143. Auſtralis. <i>ibid.</i> die Walliſer. 120 Walliſer Land. 241 Walſtrade. 205 Walpo Caſtellum. 319 Wandalier. 153 Wanſriede. 211 Wangrow. 391 Wangen. 99 Warboſania. 322 Warburgum. ſ. Waerber- gen op. 207, 228 Warda. 227, 231 Wardeyen. 317 Wardeyn. 379 Wardhuſia præfect. 231 Wardinum ſeu Wardeni. 382 Warendorp 207 Warmelandia. 235 Warmia. 406 Warmſee. 80 Warmienſis Diœceſis. 404 Warnc op. 154 Warnow. 202 Warſawia. 401 Warta inf. 231 Wartburg arx. 212 K k k k 2</p>	<p>wartha fl. 199 Wartzlau. 195 warwicum. 145 the Waſhes. <i>ibid.</i> watenford. 150 waterland. 129 de Waten. 136 waymouth prom. 143 ween inf. 229 Groſſe Wehrer. 163 weda. 220 weiden. 243, 279 weidhofen. 192 weigatz fretum. 36 weiburgenſis Comitatus. 211 weimar. 211 Weiſſelunda. 205 Weiſſenburg. 177 Weiſſenburg. 382, 401 weiſſenſels. 218 Weiſſenſtein. 401 weiſteritz. 196 weixel fl. 163 wela. 227 welikarzeka. 390 weliki Nowogorod op. & Du- catus. 409 weliki Hameny poyas. 399 welles op. 139, 146 wels op. 161 welfenach. 109 welferis. 564 wemapemeock. 552 wemma fl. 206, 231 wenden. 154, 402 wenden Ducatus. 201 wenden Livoniæ op. 388 wenden op. <i>ibid.</i> wenſeyſſel op. 229 werbena. 109 werber Schantz. 199 werdena Abbatia. 208 werder. 208 wermâ fl. 173 wernebeck. 401 werningeroda. 224 wernitius fl. 180 werra fl. 163, 210 wertha fl. 212 der Groſſe Wehrer. 163 weſa fl. 126 weſel. 136, 209 weſer. 163 weſlingsbuhren. 203 weſcheltria. 145 weſtende pagus. 125 weſtergoja. 135 weſterich. 97 weſterwick cœnobium. 227 Weſter.</p>
--	--	---	--

I N D E X.

Westerwald. 211
 Westerwald. 106
 Westfriciand. 135. ejus fines, divisio. *ibid.*
 Westmannia. 235
 Westmorlandia. 145
 Westsalia, ejus limites & urbes. 206
 Westsalia Ducatus. *ibid.*
 Westsalia Episcopatus. 206
 Comitatus. 208
 Westsalius Circulus. 169
 West quarrier. 106
 Weerkal op. 410
 Westrastra pars inferior. 98.
 145, 174
Westraszberg. 98. 145. seq.
 Westrogothia. 235
 Westwind Zephyrus. 23
 Wetter fl. 211
 Wettera op. *ibid.*
 Wetteravia ejusque limites ditiones & op. *ibid.*
 Wexo op. 235
 Wetzflaria. 211
 Wiarka. 410
 Wichia vulgo Wyck. 232
 Wickle Duerstede. 100
Wichwoner. 154
Wien. 161. 191
 Wierringia. 132
 Wisflisburg. 98
 Wineta. 201
 Wighr inf. 146
 Wigornia. 145
 Wihatshium. 190
 Wikkia. 401. ejus oppida. *ibid.*
 Wikiri. 564
 Wilde. 396
 Wildonia.
 Wildungen. 208
Wilhelmus Hereti pagus. 125
 Wilhelmus Tell Vriensis. 117
 Wilitz fl. 190
 Willin f. Bellia. 199
 Willster. 203
 Wilthon. 146
 Winez. 379
 Windau. 388
 Windischmarek. 190
 Windfor. 145. 146
 Winduchindus f. Windochindus Corbejenfis. 207
 Wineta urbs absorpta. 201
 Winshemium. 183

winsena ad Lham op. & arx. 205
Das winsgaw. 281
 winterberg. 206
Wintertur. 119
 wippa fl. 200. 209
 wipra op. 213
 wirchaturia op. 410
Wirland. 401
 wisbaden thermis celebris. 210
 wishuy. 230
 wismaria. 202
 wisp. 120
 wiggensteina arx & Comit. 211
 withaal regia. 144
 wiulich f. Vitelicum. 175
 witmunde. 206
 witstockium. 199
 witteberga op. 222
 Academia. 226
 wlodimirz. 400
 woburgum. 200
 wolavia. 197
 wolaviensis Diocesis. *ibid.*
 wolchow fl. 190
 wolffenbuttelum ab Egberto Marchione structum. 215
 wolffenbuttel. 225
 wolferbyranus principatus, ejus limites & op. *ibid.*
 wolstein arx. 199
 wolga fl. 407
 wolgalt. 154. Ducatus. 201
 wolin. 399
 wellin inf. 200. 201
wollnische werder. 201
 wollinum op. *ibid.*
wolmer. 402
wolmerstade. 222
 wolochy. 382
 wolodimir. 408
 wologda. 410
 woloska Zemla. 382
 welska. 410
 wolstadt pagus. 196
 worcestershire. 145
 worcester. *ibid.*
 worda op. 100
 workum. 135
 wormatia f. Worms. 99. 175
 wormsea. 402
wormicmagen f. wormicmagen. 59

wormich f. Vornatia. *ibid.*
 worotin Ducatus & opp. 409
 worris inf. 227
 wortha fl. 127
 wratislavia Ducatus 196
 wschoviente Territorium. 392
wratzlaw. 196
 wuceziderna. 374
 wurstenland. 206
 wurtenbergensis Ducatus, ejusque limires. 180
 wurtemberga arx. *ibid.*
wurtzburg. 101
wurtzen. 220
wusterhausen. 199
 wuziterno. 374
 wyck. 232
 wymar f. Neuhäusel. 318
 wynoxbergen. 126
 wyzagna. 381. 382

X.

X Abia portus. 76
 Xantes.
 Xantis pagnini patria. 288
 Xalisco. 555
 Xamo desertum. 422
 Xantippus Lacedaemonius. 522
 Xanthus. 477
 Xanthum. 426
 Xantung. *ibid.*
 Xaintenge. 107
 Xansi. 426
 Xaoking. *ibid.*
 Xaragua. 559
 Xarama fl. 79
 Xaragua. 559
 Xenophon. 342
 Xiamsii. 426
 Xensii. *ib. d.*
 Xenocratis Lycium. 342
 Xeres de la frontera. 76
 Xerxes. 36
 Franciscus Ximenius Archiep. Tolce. 82
 Xoa. 540
 Xuntien. 426
 Xucar fl. 67

Xuthus Thessalia regis filius. 328
 Xytilus. 484

Y.

Y Ancheu. 426
 Yarmouth. 145
 Ygnos. 367
 Yorck. 144. 145
 Yorckschir. 139
 Ypere f. Ypern. 125
 Yrlanr. 148. 149
 Yfendick. 125
 Yrwen. 147
 Yverdour. 98
 Ycatan. 566
 Yvica inf. 73. 83
 Yupi. 422
 Yure fl. 144

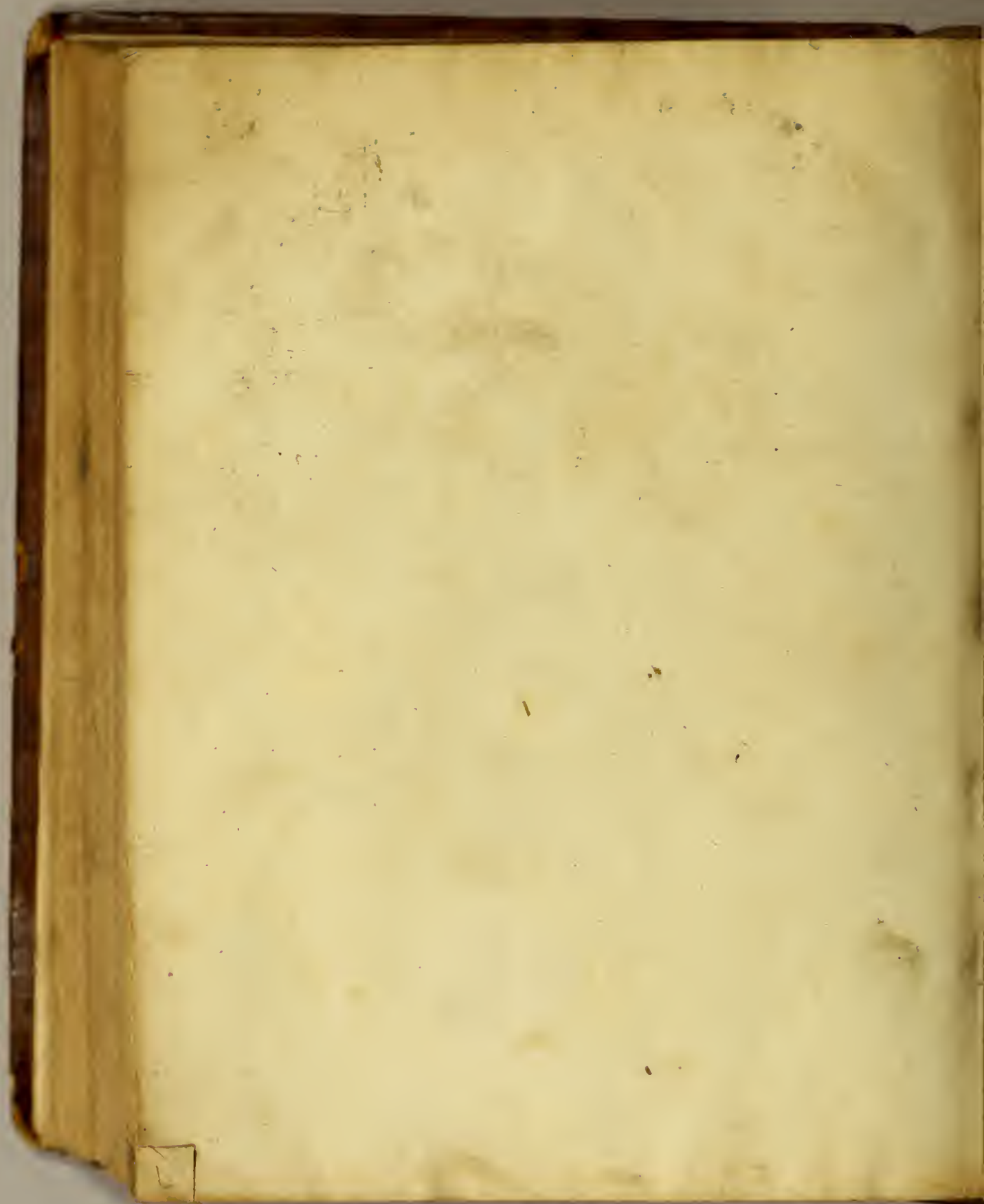
Z.

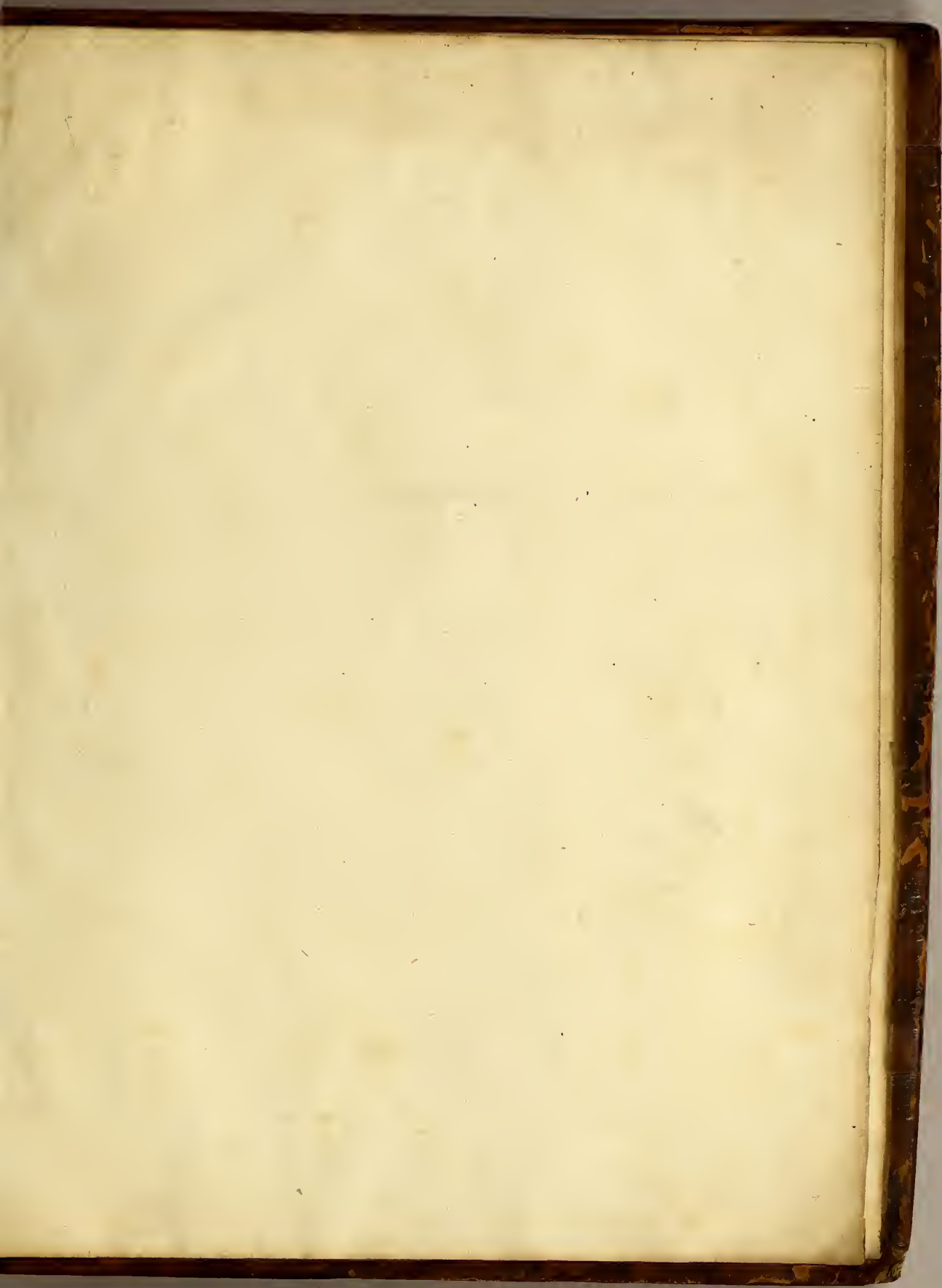
Z Abern in Elfas. 177
 Zabulon. 481
 Zacharias Pater Joh. 483
 Zack. 196
 Zaonia. 335
 Zacroicimensis palatinus. 400
 Zacynthus, ubi Ciceronis Epiraphium. 356
 Zagataja. 419
 Zagatai Tatari, eorumque fines. 419. 422
 Zagabria. 322
 Zagrus mons. 455
 Zagywa fl. 317
 Zahafpa. 422
 ZanchanFattarorum princeps. 420
 Zaire lacus. 517
 Zaire fl. & lacus. 542
 Zairus Congi fl. exundat. 518
 Zakelus fl. 197
 Zaleucus Locrensis. 268
 Zambas. 544
 Zama.

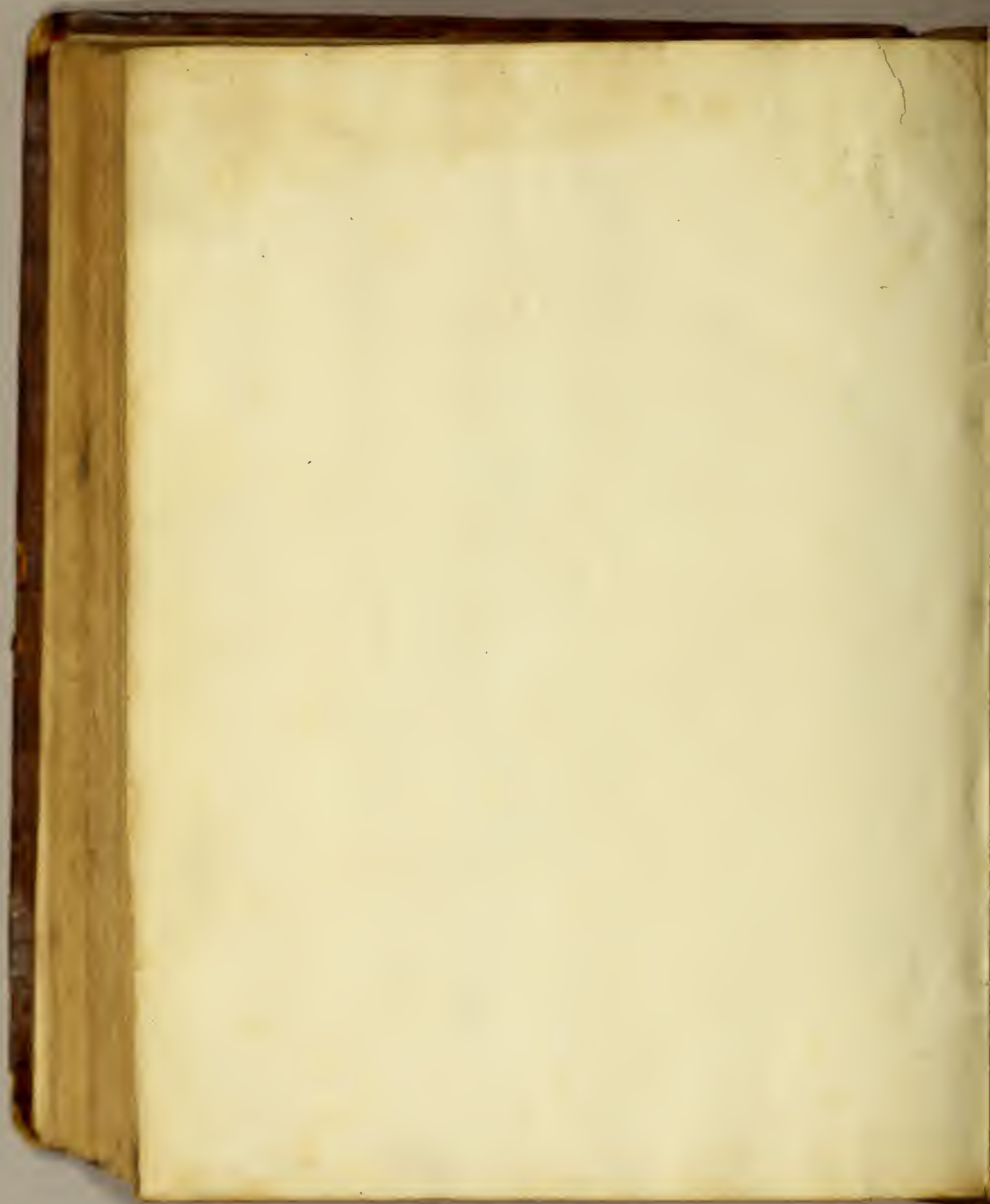
I N D E X.

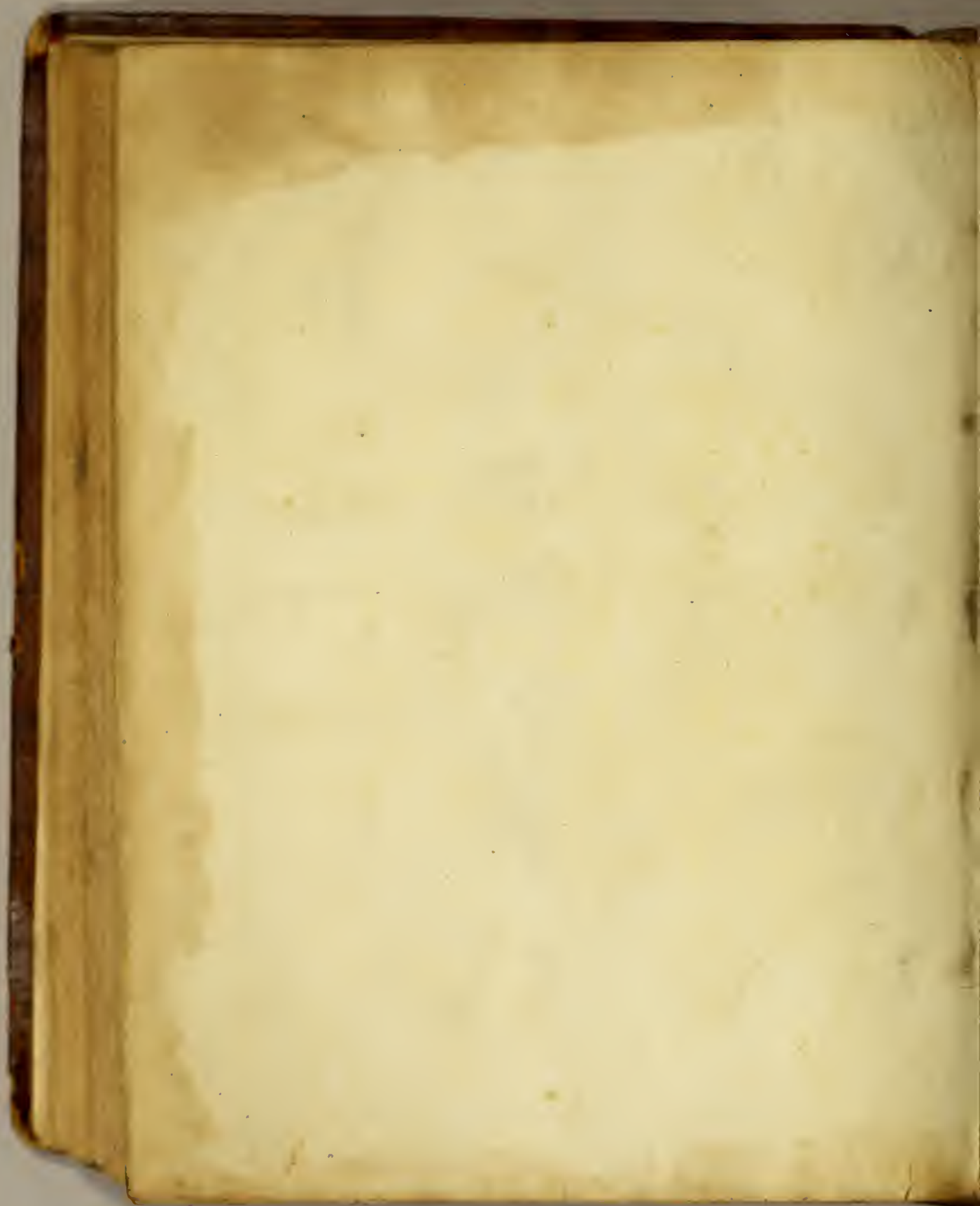
Zania.	524	Zboravia.	398, 400	zerbick.	377	zeni.	830
Zames seu Ziamas mons.	503	Zebusienfis vidua.	319	zet.	540	zolkvir.	398
Zamolxis.	380	Zechlin.	199	zeugma ad Euphratem.	498	zollern castrum.	180
Zamora.	524	zefala regn.	544	zeugma.	379	zolnock.	317
Zamoscium Aademia.	400	zegna f. Zeng.	324	zeuxis venus Crotonc.	268	zoma.	136
Zancle.	303	Zeila, urbs in Ajan.	545	zibit.	503	zonæ. 12, 13. earum nume-	
Zanchius.	350	Zeilon inf.	446	zibith provincia.	505	rus. 13. Latitudo.	47
Zanfara.	538	zeitz.	219	ziden.	<i>ibid.</i>	zona torrida. 13. frigida.	
Zanhaga desertum.	527, 536	zeken.	458	Ziegenheim Comitatus.	210	zonæ torridæ incolæ.	13
Zangibar.	543	zelandia Comit.	128	Ziegenheim castrum.	211	zonaræ monumentum.	355
Zangibar, Zanzibar f. Sun-		ejus limites. <i>ibid.</i>	564	Ziegenheim Comitatus.	210	zonarum frigidarum incolæ.	
sibar, ejusque partes.	543, 544, 547	zelis seu Zilia n. Arcilas.	564	zielenzig.	199		
Zante.	356	zelitica.	465	zierenberg.	211	zonarum temperatarum in-	
Zanzibar inf.	544	zell Lumburgica.	205	zilia f. Zelis.	526	colæ.	14, 15
Zapavortene.	454	zellerfeldia.	224	zillingen.	224	zor f. Tyrus.	490
Zappriaum op.	315	zembra Nova.	417, 564	zimbaos.	544	zoram f. Ceiram.	444
Zara.	326, 536	zembre lacus.	517	zincovia.	399	zoroaster.	451
Zaravechia.	324, 326	zeng.	326	zinsich.	200	zuanecia.	399
Zariafpæ.	450	zendrews.	376	zitomiria.	399	zucria.	362
Zarmitogethufa.	379	zenith.	7	ziton.	345	zuenziga desertum.	536
Zarobara.	<i>ibid.</i>	zenith investigare.	56	zirickeca.	129	zug.	98, 119
Zarnovienfis palatinatus.	395	zenobia Palmyronorum regi-	194	Ziiferland.	316	zuglio.	243
		na. 496. ejusdem possessio.	254	ziska sepulchrum.	194	Zurich f. Zurich.	98.
Zaslavia.	400	zenonis Dialectici patria.	473	ziza, ubi mirum prodigium.	119		
Zatmar.	317, 379, 382	zenticæ f. Senticæ.	80	zloczovia.	515	zutobara.	119
Zatorienfis Ducatus.	395	zeeland inf.	155	znaim.	398	zuthi.	379.
Zavichostensis palatinatus.	<i>ibid.</i>	zephyrium promontorium.	269	zocutora.	195	Zurphania f. Zurphen op. & comitatus.	448
Zavolhenfes Tatari. 419. co-		zephyrus <i>der westwind.</i>	213, 377	zodiacus quid.	545	comitatus.	123, 134
rumque Principes, à qui-				zodiaci poli. 5. ejus axis.	8	Zuyder Zee.	132, 135
bus Turcz.	420			<i>ibid.</i>		Zuyt Beverland.	128
Zavorense Territorium.	400			zodiacus. 8, 9, 45. ejus signa & officia.	9	Zweybzucken Ducat.	174
Zazuara.	379, 380. seq.			zodiaci derivatio. 9. distin-	9	Zwika.	219
Zazfebes.	379, 381			ctio. 45. ejus convenientia cum Ecliptica.	45	Zwinga fl.	206
Zazynto inf.	356					Zwirra.	195
						Zygiani.	467
						Zygnia op.	217

E I N I S.

~~A697
C649p
cap. 2~~

F697
C649 i 2

